

Ipqitchuat Makpigaat
- Agaayyutim Uqalhi
Iñupiatun

The New Testament in Northwest Alaska Eskimo

Iḡḡitchuat Makḡiḡaat - Agaayyutim Uḡaḡhi Iḡḡupiatun

The New Testament in Northwest Alaska Eskimo

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Inupiatun, Northwest Alaska (Northwest Alaska Eskimo)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

46cece15-9127-50b3-bf07-88a1082e7ab6

Contents

Matthew	1
Mark	75
Luke	121
John	198
Acts	257
Romans	331
1 Corinthians	366
2 Corinthians	400
Galatians	420
Ephesians	433
Philippians	445
Colossians	453
1 Thessalonians	461
2 Thessalonians	468
1 Timothy	472
2 Timothy	481
Titus	488
Philemon	492
Hebrews	494
James	519
1 Peter	528
2 Peter	537
1 John	543
2 John	552
3 John	553
Jude	555
Revelation	558

Uqal̄hich Aglaan̄i Matthew-ŋum

Sivullian̄i Jesus Christ-ŋum

¹ Uvva ukua aglan̄ich sivullian̄iñ Jesus Christ-ŋum, kin̄juvian̄rupluni David-miñ Abraham-miñ!u.

² Abraham aapagigaa Isaac-ŋum,
Isaac-li aapagigaa Jacob-ŋum,
Jacob-li aapagigaa Judah-ŋum aniqataiñ!u.

³ Aasiñ Judah aapagigaak Perez-ŋumlu Zerah-ŋumlu, taap-kuak aakan̄ak Tamar,
Perez aapagigaa Hezron-ŋum.
Hezron-li aapan̄a Ram-ŋum.

⁴ Ram-li aapagigaa Amminadab-ŋum,
Amminadab-li aapagigaa Nahshon-ŋum.
Nahshon-li aapagigaa Salmon-ŋum.

⁵ Salmon-li aapagigaa Boaz-ŋum, Rahab-mik aakaqaqtuam,
Boaz-li aapagigaa Obed-ŋum, aakaqaqtuam Ruth-mik,
Obed-li aapagigaa Jesse-m, ⁶ Jesse-aasiñ aapagigaa umial-gum David.

David-li aapagigaa Solomon-ŋum, aakaqaqtuam Uriah-m nuliagaluan̄anik.

⁷ Aasiñ Solomon aapagigaa Rehoboam-ŋum,
Rehoboam-li aapagigaa Abijah-ŋum,
Abijah-li aapagigaa Asa-ŋum.

⁸ Asa-li aapagigaa Jehoshaphat-ŋum,
Jehoshaphat-li aapagigaa Jehoram-ŋum,
Jehoram-li aapagigaa Uzziah-ŋum,

⁹ Uzziah-li aapagigaa Jotham-ŋum,
Jotham-li aapagigaa Ahaz-ŋum,
Ahaz-li aapagigaa Hezekiah-ŋum.

¹⁰ Hezekiah-li aapagigaa Manasseh-ŋum,
Manasseh-li aapagigaa Amon-ŋum,
Amon-li aapagigaa Josiah-ŋum.

¹¹ Josiah-li aapagigaa Jeconiah-ŋum aniqataiñ!u. (Ukua taimani Israel-aagmiut aullautraupmata Babylon-mun.)

¹² Iñuich tikiutikkaun̄anikmata Babylon-mun,
Jeconiah aapagigaa Shealtiel-ŋum,
Shealtiel-aasiñ aapagigaa Zerubbabel-ŋum,

¹³ Zerubbabel-li aapagigaa Abiud-ŋum,
Abiud-li aapagigaa Eliakim-ŋum,
Eliakim-li aapagigaa Azor-ŋum,

¹⁴ Azor-li aapagigaa Zadok-ŋum,

Zadok-li aapagigaa Achim-ŋum,
 Achim-li aapagigaa Eliud-ŋum,
 15 Eliud-li aapagigaa Eleazar-ŋum,
 Eleazar-li aapagigaa Matthan-ŋum,
 Matthan-li aapagigaa Jacob-ŋum,

16 Aasiin Jacob aapagigaa Joseph-ŋum, uinjan Mary-m,
 taamna Mary Jesus annivigikkaŋa taiguutiqaqtuam
 Christ-mik.

17 Iluqatin aasiin kinjuviaġiich aullaġniiplutin Abraham-miñ
 David-munaglaan akimiġuutailauniqsut, suli aullaġniiplutin
 David-miñ iñuich aullautraulhatnununaglaan Babylon-mun
 kinjuviaġiich akimiġuutailaupmiñiqsut. Aasiili iñuich
 aullautraulhatniñaglaan akimiġuutailaupmiut kinjuviaġiich
 aniñhanununaglaan Christ-ŋum.

Aniñija Jesus Christ-ŋum

18 Uvva Jesus Christ-ŋum aniñha itnailiplugu inniqsuq.
 Aakaŋa Mary nuliaksrausiutianikami Joseph-mun,
 aglaan katigaluaqatik iłitchuġiniqsuq sinjaiyautilaaġmiñik
 Ipqitchuakun Irrutchikun.

19 Aasiin uiksrautaa Joseph nalaunjaruanuniqsuq. Iłisimagaa
 katchuutiliksrani Mary-mik nalaunjaikisilaanja, aglaan
 kannusaġuñiñiġaa iñunun. Taatnamik sivunniġniqsuq
 avitchuklugu nalunautchipluni.

20 Taavrumija isumaaluktitlugu Atangum isagulgan sagviu-
 tiniġaa siññaktukun nipliġhuni, “Joseph, kinjuviaġigaatin David-
 ŋum, sivuuganak Mary-mik tuvaaqatniñiaqniłutin atakkii
 sinjaiyaupkaġaa Ipqitchuam Irrutchim.

21 Iġniqaġisiruq. Atchiġisigiñ Jesus-mik. Atakkii anniq-
 suġisigai iñunni killuqsautiniñiñ.”

22 Tamatkua iluqatin atuumarut tanjicsaqługu Atangum
 uqauttigikkaŋa tumigiplugu taimña sivuniksriqiri,

23 “Taamna anutituqsimaitchuaq sinjaiyauniaqhuni iġniqaġisiruq.

Iñuich taiguutiqaġisigaat Immanuel”

(itnautauruaq, Agaayyutim iqatigigaatigut).

24 Joseph-ŋum itiqami taimma ilaqatiksraqtaaġigaa Mary
 isagulgan Atangum uqauttutaagun.

25 Iłaksianjiniñiġaa iġniqathanununaglaan; aasiin Joseph-ŋum
 atchiġniġaa Jesus-mik.

2

Puqiksuat Anutit Agġiqsut Kivaknamiñ

1 Jesus anianikman Bethlehem-mi Judea-miittuami, Herod
 umialgułhani, anutit puqiksaat tikiñniqsut Jerusalem-mun,
 apiqsruqtuqhutin,

2 “Sumiimma aniva umialgat Jew-ḡuruat? Tautukkikput uvluḡiaḡa kivaknamiñ, taatnaqhuta aggiqsugut sitquḡvigityaqtuaḡlugu.”

3 Umialgum Herod tusaakamiuḡ taamna isumaa-lutchaḡniqsuḡ iluqatiḡlu Jerusalem-miut.

4 Tavra katipkaḡlughich iluqaisa qaukḡiḡich agaayuliqsit aglaliqirit, ilinḡich apiqsruḡniḡai sumi Christ, anniqsuḡti akiqs-ruutauruaḡ, aniñiaqmagaan.

5 Ilinḡisa kiuniḡaat, “Bethlehem-mi Judea-miittuami, itna sivuniksriqiri aglaḡatigun ittuḡ,

6 ‘Iñuich iñuuruasii Bethlehem-mi, nunaḡaniittuami Judah-m, kamanaiññiqsraunḡuruasii akunḡatni iñuiñ Judah-m, ilipsitñiñ sivulliuḡti aggiḡisiruḡ

anḡalatchityaqtuaḡuni iñugikkamnik Israel-ḡum.’” *Micah 5:2*

7 Herod atanḡum nalunautchipluni puḡiksaat anḡutit tikisinniḡai, ilitchuḡiviginiallapiḡlughich napmun ilipman uvluḡiaḡ sagviqmagaan.

8 Ilitchuḡianikamiuḡ Bethlehem-muquniḡai nipliḡhuni, “Aullaḡusi pakallapiaqsium ililgauraq, aasiiñ paḡitkupsium ilitchuḡipkaḡumagipsitḡa. Uvaḡaptuuḡ utlakkumagiga sitquḡvigityaqtuaḡlugu.”

9 Taavrumiḡa umialgum uqautianikmatinḡ aullaḡniqsut. Tautuḡniḡaat uvluḡiaḡ qiñikkaḡtin kivaknamiñ. Sivulliukkau-niqsut uvluḡiam nutqaḡniaḡhanunaglaan inimun ililgauram nayukkanḡanun.

10 Tautukamitruḡ uvluḡiaḡ quviatchallapiḡniqsut.

11 Isiqhutinḡ tupiḡmun tautuḡniḡaat ililgauraq aakaḡalu Mary. Sitquḡviginiḡaat sivuḡaanun ililgauraq. Anḡmaḡniḡaich akisuruḡaḡikkatinḡ qaitchipḡluguasiiñ maninḡnik kaviqsaanik tipraḡiksautinḡlu, frankincense-nik sulii myrrh-niḡlu.

12 Aasiiñ kilikkauniqsut siññaktukun utiqunḡitḡlughich Herod-mun. Tavra aiñiqsut atlakun apḡutikun.

Pigruḡniḡat Egypt-mun

13 Taapkuu aullaanikmata isaḡulga atanḡum sagvigñiqsuḡ Joseph-mun siññaktukun nipliḡhuni, “Makillutin. Pigruu-tiuḡ ililgauraq aakaḡalu Egypt-mun, aasiiñ taamaniitchu-mausi uvamnun uqautiniaḡapsiknunaglaan. Atakkii Herod pakaḡniaḡaa ililgauraq tuḡqutḡhuglugu.”

14 Joseph makitluni aullautiniḡaa ililgauraq aakaḡalu unnu-ami Egypt-mun.

15 Immigñiqsuḡ Atanḡum uqauttutigikkaḡa tumigiḡlugu sivuniksriqiri, “Egypt-miñ tuḡlughiga Iḡniḡa.” Taatnamik tavraniinniqsut tuḡuniaḡhanunaglaan Herod-ḡum.

16 Herod ilitchuġikami saglutaqtilaagmiñik puqiksaanun aņutinun qinnallapiagņiqsuq. Tilisiñiqsuq tuqqtuqplugich nukatpiagruurapayaat Bethlehem-miittuat suli iluqaisa avataaniittuat, tamatkua ukiuqaqtuat malġuņnik nutautluktuatlu, atakkii ilitchuġiplugu puqiksaat aņutit uqautigikkaņat uvlugiam sagviļhagun.

17 Uqauttaturuaq tumigiplugu sivuniksriqiri Jeremiah taimña immiumaniqsuq,

18 “Nipi tusagņagņiqsuq Ramah-mi qiaruaq kiņuvġupluni.

Rachel-ņum qianigai qitungaurani arayunaiqhuniunniñ atakkii qitungaņich iluqatiņ tuquplutiņ.” *Jeremiah 31:15*

19 Herod tuqvanikman isagulga Atangum sagviġñiqsuq Josephmun siññaktukun Egypt-mi uqaqhuni,

20 “Makillutin aullautiņ ililgauraq aakaņalu nunaņanun Israel-ņum. Taipkua tuqqtuchiñiaqtuat ililgauramik tuqurut.”

21 Makitluni aullautiniġaa ililgauraq aakaņalu nunaņanun Israel-ņum.

22 Aglaan tusaakamiuņ Archelaus atanguniplugu Judea-mi in-aani aapami Herod sivuugatchaņiqsuq aullahiksraġmiñik. Kilikkaukama siññaktukun aullaġniqsut nunaņanun Galilee-m.

23 Aasiñ iñuuniagaqsiplutiņ nunaaqqimi Nazareth-mi. Immiumaniqsuq uqautaumaruaq tumigiplugich sivuniksriqirit, “Taiguutiqaġisiruq Nazareth-miumik.”

3

Quliaqtualha John Paptaaqtitchirim

1 Taipkunani uvluni John Paptaaqtitchiri quliaqtuaġniqsuq iñuilaami Judea-mi,

2 uqaqhuni, “Isummitqigitchi atakkii Agaayyutim aņaayuqautaa qalliruq.”

3 Taamna John ilaņuruq sivuniksriqirim Isaiah-m uqautigikkaņa nipliqhuni,

“Iñuk tuqļiraqtuq iñuilaamiñ,

Itqanaiyautisiuņ apqutiksraņa Atangum, nalġuġlugu tumiksraņa.”

Isaiah 40:3

4 John atnuġaaqagņiqsuq pikukturuam amian nuyaiñik, qisiņmik tapsiqaqhuni, niqiqaqhuni pigliġianik suli igutchaich siġñaqtaalliaņitñik nanipayaaq paqitchumiuņ.

5 Iñuich utlaņniġaat John Jerusalem-miñļu, Judea-miñļu, nunaaqqiñiñļu avataani kuņan Jordan-ņum ittuat.

6 Iñuich quliaġiniġaich killuqsautitiņ aasiñ John-ņum paptaaġniġai kuņani Jordan-ņum.

⁷ Aglaan tautukamigich iñugiaktuat Pharisee-ḡuruat Sadducee-ḡuruatlu utlautiruat paptaagvianun uqautiniḡai, “Tuqunaliktun nimiḡiatun ittusi. Qimakkumiñaitchusiasu agḡiḡñiaqtuamiñ qinnautaaniñ?

⁸ Qiñiqittitichi iñuuniahapsigun isummitqillapiaqtilaapsitñik.

⁹ Suli isumaniaqasi, ‘Uvagut Abraham-mik aapaqaqtugut.’ Nipliutiniagipsi uumiḡa, uyaḡaḡniñ makunakḡa Agaayyun iñiqsiñhiñauruq ililgaanik Abraham-mun.

¹⁰ Ipiḡautaqaqtuuaq kipriñhiñaaḡuqtuq napaaqtunik kaḡiḡisigun. Napaaqtupayaaq asirritñaitchuaq kipikkaugisiruq aasiñ igi-
tauluni ikniḡmun.

¹¹ “ḡumun paptaagipsi imiḡmik isummitqiliḡmun, aglaan aqupkun agḡiḡisiruq kamanatluktuuaq uvaḡniñ. Nakuuḡitchuḡa saagaḡksramnik aluḡutiknik. Paptaagisigaasi Ipqitchuamik Irrutchimik suli ikniḡmik.

¹² Tigummiagigaa tiktittaun salummallapiaguklugich mukkaaksrat sanikḡuḡniñ. Katitkisigai mukkaaksrat siḡluagmiñun, aglaan ikipkaḡisigai sanikḡuich ikniḡmun qamiyumiñaitchuamun.”

Jesus Paptaakkauruq

¹³ Aquagun Jesus tikiññiqsuq Galilee-miñ Jordan-mun John-mun paptaaqupluni ilaanun.

¹⁴ Aglaan John-ḡum paptaagunḡitkaluagaqsiñiḡaa uqautiplugu, “Ilvich paptaaqtakrsagigaluagikma. Suvaata utlautivich uvaḡnun paptaaquplutin?”

¹⁵ Aglaan Jesus kiuniḡaa, “Nakuuruq. Taamna taat-naḡuptigu tanḡiḡñiaḡikpuk iluqaan Agaayyutim inḡaḡa.” John taatna piyumaliḡñiqsuq.

¹⁶ Jesus paptaakkaunḡanikami mayuḡniqsuq imiḡmiñ. Aasiñ qilak aḡmaqḡuni tautuḡniḡaa Irrusia Agaayyutim atqaqtuuaq tiḡmiagruuratun mitḡuni ilaanun.

¹⁷ Aasiñ nipi qilḡniñ nipliḡñiqsuq, “Taamnataavra piq-pagikkaga Iḡñiḡa. Quyalisimaagaaḡa.”

4

Jesus-ḡum Aniqusaaqsiulḡa

¹ Taatnaanikman Ipqitchuam Irrutchim sivulligñiḡaa Jesus iñuilaamun uuktuaqsiutyuqtitlugu tuungagmun.

² Aasiñ uisauraaḡuni malḡukipiani uvluni unnuaniḡu niḡisuliḡñiqsuq.

³ Uuktaqtitchirim utlakamiuḡ uqautiniḡaa, “Iḡñiḡipiaqpatin Agaayyutim makua uyaḡaich qaqqaḡuqtitkich.”

4 Aglaan Jesus kiunigaa, “Aglausimaruq Agaayyutim uqalhani, ‘Iñuk iñuuniañitchuq niqilhiñakun aglaan uqalipayaatigun aniruatigun qanganiñ Agaayyutim.’ ”

5 Tavrani tuungaaum aullautinigaa Jesus Jerusalem-mun, aasiñ inillaklugu qutchinñiqsrañanun nuvukkanan agaayyuvikpaum,

6 uqautiplugu, “Iğñigipiaqpatin Agaayyutim nutigiagiñ. Aglausimaruq,

‘Tiligisigai isağuligikkani munağitqulutin.

Argagikkağmiknik akigagisigaatin.

Atniñitchumaittin isigaktin uyagañnun.’ ” *Psalm 91:11, 12*

7 Jesus-ñum uqautinigaa, “Aglausimaruqsuli, ‘Uuktuagumiñaitchiñ Ataniq Agaayyutin.’ ”

8 Tuungaaum aullautitqilgiññigaa Jesus qutchillapiaqtuamun iggimun, aasiñ qiniqtitlugu atanguvipayaañiñik nunam kamañautiñiglu.

9 Uqautinigaa, “Tamatkua supayaat qaitkisigitka ilipnun sitquğvigigupña sivumnun.”

10 Jesus-ñum kiunigaa, “Tuungaaq, piigiñ! Atakkii aglausimaruq, ‘Ataniq Agaayyutigikkan kisian agaayyuvigiyumagiñ savautilugulu.’ ”

11 Tavra tuungaaum uniññigaa, aasiñ isağulgich tikiññigaa savautiyaqlugu Jesus.

Jesus-ñum Aullağniigaa Savaani Galilee-mi

12 Jesus-ñum tusaakamiuñ John isiqtauniplugu aullağniqsuq Galilee-mun.

13 Unilugu Nazareth utlautiniqsuq Capernaum-mun itchaqtuaqhuni siñaani narvaqpaum nunañakni Zebulun-ñumlu Naphtali-mlu.

14 Taamna immiumatquplugu uqauttutauruaq tumigiplugu sivuniksriqiri Isaiah,

15 “Iñuich tamatkua nunañakni Zebulun-ñumlu Naphtali-mlu tunjaani narvaqpaum, taaganitchianani Jordan-ñum, Galilee-mi nunañatni Jew-ñuñitchuat,

16 tamatkua iñuuniaqtuat taaqtuami

tautunigaat kamañaqtuq qauma,

aasiñ qaumam qaggutiniğai iñuuniaqtuat tağğañani tuqułhum.”

Isaiah 9:1-2

17 Tikiññanikami Capernaum-mun Jesus-ñum aullağniñigaa quliaqtuałli, “Isummitqigitchi atakkii Agaayyutim añaayyqautaa qalliruq.”

Jesus-ñum Tuqluğniğai Sisamat Aqaluñniaqtit

18 Jesus pisukhuni siñaagun narvaqpañan Galilee-m tautuñigik aniqatigiik, Simon taiguutiqaqtuaq Peter-mik suli Andrew aniqataa, kuvriqsuak narvaqpañmun aqalunjaqtauplutik.

19 Uqautiniğik, “Maliksikña, uvakñaniñaaglaan piññañniagisirutik iñuñnik aqalunjaqtitun.”

20 Tavrauvaa Simon-ñum suli Andrew-m uniññaigai kувratik malikluguasiiñ.

21 Jesus igliqtuiñaqhuni apqusaaqługu narvaqpaña Galilee-m. Tautukmiñigik aniqatigiik James-lu John-lu, iğñaq Zebedee-m, ikimmiruak umiami aaparinlu Zebedee ilaaqtuiruat kuvramiknik. Jesus-ñum tuqługniğik maliqupluni.

22 Tavrauvaa uniññaigai umiaqtik aaparinlu maliklugu Jesus.

Jesus İlisautriruğlu, Quliaqtuaqsriruğlu, İhuaqsriruğlu

23 Jesus kukilunniqsuq iluqaani Galilee-mi, İlisautripluni Jew-ñuruat katragvinjitiñi suli quliaqtuağıplugu tusaayugaal-lautaq Agaayyutim añaayuyautata, mavruuqługillu iñuich atniğñautipayaañitiñik.

24 Tusaayugaallautaq Jesus-kun siaminniqsuq iluqaanun Syria-ñum, aasiiñ iñuich tikiutruğniğaiç atniğñaapayaaqtuat nañirrutipayaaqtuatlu, ilañich irrusiqłuqaqhutiñ qiiqsruqtaqhutiñlu suli avatiñich tuqunaplutiñ. Jesus-ñum mavruuğniğai iluqaitnik.

25 İñugiaktuat iñuich malinñigaiç, aggiqhutiñ Galilee-miñ, avataaniittuaniñlu nunamiñ atiliñmiñ Decapolis-mik, Jerusalem-miñ, Judea-miñlu, suli nunamiñ igłuani ittuam Jordan-ñum kuñan.

5

Jesus-ñum Quliaqtuaħa İğğimi

1 Jesus-ñum qiniqamigich iñugiallapiaqtuat mayuğniqsuq qimiğaañun, aquvitluniasii. Maliguaqtai Jesus-muñniqsut.

Quviasuutipiağatat

2 İlaan İlisautiaqsiñigai nipliqhuni,

3 Quvianamiurut tamatkua ilitchuqsriuat inuqsrağimiknik ir-rutchikun,

atakkii Agaayyutim añaayuyautaa pigigaat.

4 Quvianamiurut tamatkua kiñuvğuruat,

atakkii Agaayyutim arakkisigai.

5 Quvianamiurut tamatkua piisaañitchuat,

atakkii nunapayaaq pigigisigaat.

6 Quvianamiurut tamatkua kimmutiqaqtuat

nalaunñaruakimik,

atakkii Agaayyutim pisuiqsimaagtikisigai.

- 7 Quvianamiurut tamatkua nagliktauruat,
atakii Agaayyutim nagliktuġisipmigai.
- 8 Quvianamiurut tamatkua uummatiqaqtuat ipqitchuamik,
atakii qiñiġisigaat Agaayyun.
- 9 Quvianamiurut tamatkua tutqutiqaqtitchiruat akunġatni
iñuich,
atakii Agaayyutim taiguutiqaġisigai qitunġaġmiñik.
- 10 Quvianamiurut tamatkua piyuaqsiuruat piqutigiplugu
nalaunġarualiq,
atakii Agaayyutim añaayuqautaa pigigaat.
- 11 Quvianamiurusi piinilaqsruutigikpasi suli piyuagusi suli ni-
plialutinġ qanusipayaanik pigiitchuanik ilipsigun saglutu-
ruaġilusi pisigilugu maliġuaqtauġiqsi uvamnun.
- 12 Quviatchapiagataġitchi atakkii kamañaqtuq aklġiusiaksraqsi
ittuaq qilañmi. Taatnatuntuuq piyuaqsiupmiñiqsut taipkua
sivuniksriqirit sivupsitñi iñuuniaqtu.

Iñuich Ittut Taġiutunlu Qaummaqtunlu

13 “Ilipsi taġiuġiġaasi nunam. Taġiuq taġiuġniġumi
qanuġuni taġiuġniġitqikkisiva? Atuġumiñaiqsuq aglaan
igitaksraġuħiñaqtuq tutmiġaġuqhuni iñuñnun.

14 Naniġiġaasi nunam. Nunaaqġiq nappakkauruaq
qimiġaamun iriqsimatlaitchuq.

15 Kisupayaam ikitnamiunġ naniq ilitlaikaa ataanun utku-
sium aglaan naniqaġvinġmun qaummatautlasiplugu tupqum
iluani ittuapayaanun.

16 Taatnatun qaumapkaqsigik nannisi sivuġaatni iñuich.
Tautukkumagaat savaallautaqsi, aasiñ kamaksruaqsilugu
aapari ittuaq qilañmi.

Jesus Iļisautriruq Maliġutaksrakun

17 “Isumanasi agġiġñiļuņa piyaqquġiaġlugich maliġutaksrañi
Moses-ñum naagaqaa iļisauttutinġich sivuniksriqirit.
Agġinitchuņa piyaqquġiaġlugich aglaan tañġiaġlugich.

18 Uqautigipsi, Qilaġlu nunalu piġumiñaitchuk aglausimaru-
apayaaq maliġutaksrani immiumagaluaqnagu.

19 Kiñapayaaq navguiruaq kamanaiññiqsrallapianġatnik
tillisit aasiñ iļisautripluni atlanik iñuñnik taatnaquplugich,
taamna iñuk kamanaiññiqsrauniaqtuq ukunakña iñuñniñ
Agaayyutim añaayuqautaani. Aglaan kiñapayaaq kamaksriruaq
tillisiniñ iļisautripluniasiiñ atlanik taatnaquplugich, taamna
iñuk taiguutiqaġsiruaq kamañaqtuamik ukunakña iñuñniñ
Agaayyutim añaayuqautaani.

20 Uvva uqautigipsi, Nalaunġarualiqsi nakuutlunġitpan
iñuuniaġusiatniñ aglaliqirit suli Pharisee-ñuruat suoramikun-
niñ isġumiñaitchusi añaayuqautaanun Agaayyutim.

Jesus Ilisautriruq Qinnautilikun

21 “Tusaamarusi uqautauruamik iñunun injilgaan, ‘Iñuaǵniaqnak’. Kiñapayaaq iñuaqtuaq tikiutraugisiruq atanniivinmun.

22 Aglaan uqautigipsi, Kiñapayaaq qinnautriruq aniqatmiñik tikiutraugisiruq atanniivinmun, suli kiñapayaaq nipliraqtuaq aniqatmiñun suksraunijnñiplugu tikiutraugisiruq uqaqsittaagvinmun, suli kiñapayaaq nipliraqtuaq aniqatmiñun kinnauniplugu tikiutraugisiruq ikninanun anasiññuqsagvium.

23 Taatnamik, aatchuityaǵniguvich aatchuutiksraqnik Agaayyutmun tunillaqtugvinmi itqagluguasiiñ aniqatvich sua-tasamma akikñautaa ilipnun,

24 unillugu aatchuutiksrautin sivugaanun tunillaqtugvium aasiñ ihaqsityaqaaglugu taimña akinñautaa aniqatiupnun, aasiñ utigutin aatchuutigityaglugu aatchuutiksrautin.

25 Akilñigikkaqpich uqaqsittaagvinmuutiniaqpatin ilauraagiliutiyumagiñ qilamik piqatiginñaan apqutmi. Aatchuutigiviagaatin atanniqsuqtimun, aasiñ atanniqsuqtim qaillutin qaunaksrimun isiqtautqulutin.

26 Uqautigikpiñ, Aniyumiñaipiaqtutin kisianik akilñiguvich akiqsruutipnik ilaanun.

Jesus Ilisautriruq Atlatulikun

27 “Tusaamarusi itna uqaqsimaruamik, ‘Atlatuǵniaqnak.’

28 Aglaan uqautigipsi, Kiñapayaaq qilñiqtuq aǵnamik ikligiplugu atlatuaniktuaq isumamiñi.

29 Taliqpium irivich killuqsactitpatin piiǵlugu igirruñ. Nakuutluñniaqtuaq piyaqqugupku ilaviñga timivich uumakña ilugaan timivich igitauñksrañaniñ anasiññuqsagvinmun.

30 Suli taliqpium argakpich killuqsactitpatin kipilugu igirruñ. Nakuutluñniaqtuaq piyaqqugupku argañhiñan uumakña ilugaan timivich aullakksrañaniñ anasiññuqsagvinmun.

Jesus Ilisautriruq Avitlikun

31 “Uqaqsimaruqsuli, Kisupayaam avitkumiun nuliani qaitchilun aglaamik nalupqinaigutinik avinnikun.

32 Aglaan uqautigipsi, Anutim nuliani tuniqsimagaluanñaan ilaanun avitkumiun atlatuqtitkaa. Taamna avittuaq patchisauruq. Suli anun nuliaqtuaq avittuamik atlatuqmuiq.

Jesus Ilisautriruq Akiqsruutigun

33 “Tusaasimagixisuli itna uqautaumaruaq iñugikkaptiknun injilgaan, Akiqsruqtaǵuvich navinñiaqnagu aglaan atuumayumagiñ akiqsruutigikkan iñunun Atangum sivugaani.

34 Aglaan uqautigipsi, Sumiunniiñ akiqsruǵumiñaitchusi qilakun atakkii qilak Agaayyutim aquppiutaǵigaa,

³⁵ naagalu nunakun atakkii iñiqtuiqsiavigigaa isiganmiñun, naagalu Jerusalem-kun atakkii nunaaqqiigigaa kamañaqtuam umialgum.

³⁶ Naagaqaa akiqsruğumiñaitchutin niaqupkun, atakkii atausiq nuyaq qatiqsiпкаğumiñaitkiñ unniñ taaqsiпкаğlugu.

³⁷ Taatnamik, añiğniağuvich añillapiagumuutin suli naagaagnağuvich naagaallapiagutin, atakkii supayaam uqałhum illatauruam tamatkunñña pigiitchuamitñaqtauruq.

Jesus İlisauriruaq Akisaqtutikun

³⁸ “Tusaamagiksi uqauttutauruaq, ‘Iri akisautiqaglı irimik, kiguttuq kigutmun.’

³⁹ Aglaan uqautigipsi, Akisaqtuğniaqnagu iñuum pimaqluktaqpatin. Kisupayaam isaksaqpatin taliqpiagun iqsraqpich alağumagiñ iğluanik iqsraqpich.

⁴⁰ Kisupayaam akilipkağniaqpatin atnuğaaпnik uqaqsittaagvinmi pipkağumagiñ quppiğaan.

⁴¹ Suli añuyaktim nunurılısı saagaqtitpasi natmanmiknik atautchimik mile-lamik saagautiyumagiñ malğunmik mile-laanknik.

⁴² Iñuum iniqpatin sumik-tasamma qaitchumagiñ ilaanun. Suli iñuk atugaksraqukpan itigautipkağniaqnagu.

Piqpagiyumagisi Uumiksrigikkasi

⁴³ “Tusaamagiksi itna uqaqsimaruaq, ‘Piqpagiyumagisi iñuuniaqatiusi aasiñ uumigilugich uumiksrigikkasi.’

⁴⁴ Aglaan uqautigipsi, Piqpagiyumagisi uumiksrigikkasi suli agaayutilugich tamatkua piyuaqtigikkasi.

⁴⁵ Taatnağupsi qiñiqtitkiksi iñunñun ihuaqqun atriplugu aapari qılanmi ittuaq, atakkii siqiñini siqiññaagiksitkaa pigiitchuanunlu nakuuruanunlu suli sialuktitlugu nalaunñaruanunlu nalaunñaitchuanunlu.

⁴⁶ Piqpagigupsigik kisiitnik tamatkua piqpaksrigikkasi, suvaata akiññaaktaaqagnaqpisi Agaayyutmiñ? Taatnatun tax-siliqirit pitlapmiut.

⁴⁷ Suli pağlagupsigik kisiitnik aniqatiusi, savaaqagnaqpisi pitlukhusi atlaniñ? Taatnatuntuuq tax-siliqirit pitlapmiut.

⁴⁸ Taatnamik nalaunñaruksraursi atriplugu aapagikkaqsi qılanmi nalaunñallapiaqtuaq.”

6

Jesus İlisauriruaq Nagliktuutitigun

¹ “Qaunagititchi savaaginaqasiun nalaunñaruakun savaaqsi qiñiqusaaqsiñağusi sivuğaatni iñuich. Taatnağupsi aapapsi qılanmiittuam akiligumiñaitkaasi.

2 Taatnamik aatchuǵuvich nagliktuutinin nipi-tusiraǵautiginiaqnagich atrilugich ukpinǵuaqtit Jew-ǵuruat katraǵvinjitiñi suli tumitchiani kamasruqusaaqsiñaqhutin iñuñnun. Uqautigipsi, akiljusiaqaanikut.

3 Aglaan aatchuǵuvich nagliktuutinin inuqsraqtuannun saumik argaiñ ilisimapkaǵniaqnagu taliqpium argakpich savaañanik.

4 Nagliktuusitchi nalunaqtuakun. Aapavich qilañmi qiñitlaruam supayaanik akiljusiaksritkisigaatin.”

Jesus Ilisauriruaq Agaayutikun

5 “Aasiisuli agaayugupsi piñiaqasi atrilugich ukpinǵuaqtit, atakkii agaayullaturut makitaplutin katraǵvinjitiñi suli saqquvinjitiñi tumitchiat qiñillañniaquplutin iñuñnun. Uqautigipsi, akiljusiaqaanikut.

6 Aglaan agaayutyagñaǵuvich isigutin inipnun taluluguasiiñ suli agaayuyumautin aapapnun qiñignaitchuamun. Aapavich qiñitlaruam nalunaqtuakun akiljigisigaatin.

7 Suli agaayuguvich nipliraǵniaqnak imailaanik uqautinik atrilugich ukpiqtuannitcheuat, atakkii isumasuurut Agaayutumun tusaagisiñiplutin takiljugu agaayugumin.

8 Tuvrautinası, atakkii Agaayutum aapapsi ilisimagaa sumik inuqsraqtilaaqsi apiqsruǵaluaqtitnasi ilaanun.

9 Itna agaayuyumuusi,

‘Aapapta qilañmiittuatiin!

Iñupayaaq nunami kamaksrıli ilipnik ipqiqsitlugu taavru-muuna atqiñ.

10 Aullaǵniılı ańalatchiñiñ iñupayaanik.

Iñupayaaq nunami tupiksrıli pisukigikkapnik

qilañmi itmatuntuuq.

11 Aatchuqtigut uvluǵagikpan niqimik inugikkaptiknik.

12 Suli natqigutiluta killuqsautiptiknik

natqigutrisimaaqmatun tamatkua savamaqñuutrivanik uvaptiknun.

13 Suli sivulliutiniaqasigut uuktuaqsiukigmun,

aglaan annautiluta pigiitchuamiñ.

[Atakkii umialgurutin sanjipayaaqahutin kamanau-tiqaqhutinlu isuitchuamun. Amen.]’

14 Atakkii natqigutigupsigik iñuich killuqsautrigikkasi, Aapapsi qilañmiittuam natqigutigisipmigaasi.

15 Aglaan natqigutinjkupsigik iñuich killuqsautrigikkasi, Aapapsi qilañmiittuam natqigutiyumiñaitmigaasi killuutipsitñik.”

Jesus Ilisauriruaq Uisauraatikun

16 “Suli uisauraaǵupsi, qiññaqaqnasi ipiqtuñaqsılısi ukpinǵuaqtitun. Qiññaǵiiliraǵaǵniǵaich kiñnatin

qiñiqqusaalhiñaqhutiñ iñuñnun ilinjitñik uisauraahigmikni. Uqautigipsi, akiliusiaqaaniktut.

17 Aglaan uisauraagupsi uqsruqtiglugich niaqusi, suli igguğlugich kiiñasi;

18 Qiñiqtilhiñağniaqasi iñuñnun uisauraagusi aglaan Aapap-sitñun qiñignaitchuamun, suli Aapapsi qiñiqtuam nalunaqtu-akun akilusiaksritkisigaasi.”

Jesus İlisauriruaq Umialgutitigun

19 “Tugvaiñasi umialgutinik marrumuña nunamun, qupilğullu qalhumlu piiñgıqsakkañanun, suli tiglinñaqtit siqumitchiplutin tigliktuğviatnun.

20 Aglaan tugvaisitchi annigikkapsitñik qılañmun qupilğullu qalhumlu piiñgıqsagumiñaisañanun, suli tiglinñaqtit siqumitchumiñaisañatnun tiglinñağutin.

21 Atakkii annigipayaakkavich irviatni uummatin tavraniitk-isipmiuq.”

Jesus İlisauriruaq Qaummatigunlu Taaqtuakunlu

22 “Iri naniğigaa timim. Irrakkiñ qiñitlakpaknik qaunagilgu-niaqtutin aullapayaaguvich.

23 Aasiñ irrakkiñ pigiitpaknik ilvich saptaaqsiñiaqtutin. Aglaan qiñilguitchupku Agaayyun [kanıqsitlai]lutin pisulhanik] qanutunaglaan taaqtuaq ilipni tatamnaqtiginiappa!”

Jesus İlisauriruaq Agaayutikunlu Isumaaluutitigunlu

24 “Kiñaliqaa savautriyumiñaitchuq malğunınik añaayuqaqaguni. Atakkii uumigigisigaa ilaqataa aasiñ piq-pagilugu ilaqataa, naagaqaa iluqnauqsimaagısiruq ilaqataanun aasiñ suksraagılu ilaqataa. Savautriyumiñaitchutin iluqaaknik Agaayutmıglu manıñmıglu.

25 Taatnamik uqautigipsi, isumaaluñniaqasi iñuulipsitñik, sumik niğigisipmagaapsi suli imıgusi, naagaqaa timigikkaqsi sumik atnuğaağisipmagaapsi. Uvva iñuuiq pitluktuanıñitpa niqimiñ suli timi atnuğaañiñ?

26 Qiñiqsigik tinmiurat silami. Nautchirriitlaitchut naagaqaa kipritlaitchut tugvailutinlu sigıluagmiknun. Naagauvva Aapapsi qılañmiittuam niğipkaqsimaagıgıgai. İlipsimi akisutluk-tuanıñiñiqpisi tinmiuraniñ?

27 Nallipsi isumaaluguni iñuuniqtusılaagısivaun iñuulı?

28 Suli suvaata isumaalugagıvisi atnuğaaaksrapsitñik? Isum-matigillaksigik qanuq nauriat nunami nauragıtılaañatnik. Sa-vatlaitmiut naagaqaa ukiñharritlaitmiut.

29 Aglaan uqautigipsisuli, Solomon-unniñ qanutun kamañaqtigıgaluaqhuni atnuğaaqanıñıqsuq atriplugich piñnaqnaqtuat nauriat.

30 Taatna Agaayyutim qaunagitlaniqqagich ivgich ittuat ugluvak aasiin uvlaakun igitauplutin iknigmun, qaitchigisi-gaasi atnuḡaanik inuḡikkapsitnik. Ukpigsriḡikiññaiaqpat!

31 Isumaalukasi itnaḡusi, Sumik niḡiñiaqpisa imiḡutalu atnuḡaaqḡutalu?

32 Atakkii ukpinaitchuat isumaalukmiraqtut supayaanik tamatkuniḡa. Aasiin aapari qilaḡmiittuaq iḡisimaruq inuqs-raqtılaapsitnik iluqaitnik tamatkuniḡa.

33 Pakaaqqaḡilugu Agaayyun aḡalatchiruaq nalaunḡaruḡupluni umialiktun. Taatnaḡupsi qaitchigisigipsi inuḡikkapayaapsitnik.

34 Taatnamik isumaaluḡniaqasi uvlaakuksramik atakkii uvlaakuksraq isumaaluḡtiqaqtuq inḡmigun. Uvlulaat iḡuḡiḡutiqaaniktut inḡmigulaa.”

7

Jesus Iḡisauriruaq Atanniḡikun

1 “Atanniññaqasi atlanik, Agaayyutimli atanniḡitchumagaasi.

2 Atakkii atanniḡupsi atlanik, taatnatuntuuq atanniikkaugisipmisi. Taatnatuntuuq qanuq irrutrigupsi atlanik irrutikkaugisipmisi.

3 Suvaata tautukpiun irriutaḡuluuraq aniḡatvich iraani aasiin suliqutiginiḡlugu tamanna qirugraitchiaq iripni?

4 Qanuḡuvva uḡautriññaḡniqqich aniḡatiupnun, ‘Piḡḡagu irriutaḡuluuraq irimiitan,’ qiniḡisunḡaqnagu qirugraitchiaq irimiitan?

5 Ukpiniḡuaqtii, sivulliulugu piiqsirruḡ qirugraitchiaq iripniñ. Qiniḡguniaḡiñḡi nalupqinaḡḡlugu irriutaiqsiriḡksran aniḡatvich iraaniñ.

6 Qaiññaqasiginiḡ ipqitchuat sut qipmiñun, atakkii saat-piaḡaasi siqumitchugusi. Naagaqaa iginniaqasiginiḡ akisuruat sunḡaurat sivuḡaatnun kuniat, atakkii tutmaluginiaḡaich isinḡmiknik.”

Agaayusitchi, Pakakkitchi, Katchaktuqqitchi

7 “Inḡiḡupsi qaisaugisiruq ilipsitñun, pakaaqḡupsi paqitk-isigiksi; katchaktuḡupsi talu aḡmakkauniaqtuq ilipsitñun.

8 Atakkii kiñapayaaq inḡisruqtuaq akuḡtuigisiruq, suli pakaaqḡtuq paqitchigisiruq, suli talu aḡmakkaugisiruq kisupayaamun katchaktuḡtuamun.

9 Kia iḡniñi qaitchigisivaun uyagaḡmik inḡiḡpan qaqquq-tuḡuguni?

10 Naagaqaa qaitchigisivaun nimiḡiamik inḡiḡpan aqaluk-tuḡuguni?

11 Pigiitchaluaḡhusi iḡsimaraḡigiksi qanuq qaitchiḡiksraqsi nakuuruanik sunik qitunḡaurapsitñun, maatnaasu aapasi

qilaŋmiittuaq qaitchiñiapiaktuq nakuuruamik tamatkununa inijqsruqtuanun ilaanun.

¹² Qanusipayaatigun irrutitqusuugupsi atlanun iñunun taatnatuntuuq irruetriyumausi atlanik. Taavruma atunim iligai iluqaisa ilisauttutinich sivuniksriqirit suli maligutaksraŋi Moses-ŋum.”

Amisuuraqtuaq Paa

¹³ “Isiġitchi amisuurakun paakun. Atakkii paa sivuniqaqtuaq piyaqquġviksramun anjruq, suli tumi tasamuŋa qaġanaqtuaq aasiñ iñugiaktuat igligvigiplugu.

¹⁴ Aglaan paa sivuniqaqtuaq iñuuliġmun amisuurauraqtuaq suli apqun tasamuŋa qaġanaitchuq. Aasiñ iñugiakisuurat paqitkaat.”

Napaaqtuaq Ilsaġigaat Asianigun

¹⁵ “Qaunagititchi sivuniksriqinŋuaqtuanik utlautruqtuaat ilipnun atnuġaġutin ipnaisun qaamiktigun, aglaan ilumiktigun amaqqutun uġiaġnaqhutin.

¹⁶ Asianisigun ilisaġiniaġisi. Iñuich asiġniaġuuvat asiaviñnik kakitluŋnaniñ, naagaqaa aqpinñik kakitlaġnaligaaniñ?

¹⁷ Napaaqtuġiksuaq nauriraqtuaq asiġiksuanik, aglaan napaaqtuġiilaq nauriraqtuaq asiġiitchuanik.

¹⁸ Napaaqtuġiksuaq nauritlaitchuq asiġiitchuanik, suli napaaqtuġiitchuaq nauritlaitchuq asiġiksuanik.

¹⁹ Napaaqtupayaaq asirritlaitchuaq asiġiksuanik kipikkauraqtuq igitaupluniasiiñ ikniġmun.

²⁰ Taatnamik asianisigun ilitchuġiniaġisi, ami iñuuniiallauhatigun.”

Qaŋaunniñ Naluniġipsi

²¹ “Kiñapayaaq uqaqtuaq uvaŋnun, ‘Ataniiq,’ isiġumiñaitchuq aŋaayuaataanun Agaayyutim, aglaan kisiitnik tamatkua tupiksriuat pisulhanik aapam qilaŋmiittuam.

²² Aqulliġmi uvlumi iñugiaktuat iñuich uqaġisirut uvaŋnun, ‘Ataniiq, sivuniksriqisuurugut atigikkapkun anitqataqġugich irrusiqġuich suli savaaqaqġuta iñugiaktuanik quviqnaqtuanik.’

²³ Aasiñ nalupqinaiglugu uqautigisigitka, ‘Piigitchi uvaŋniñ. Iŋsimaniñiġipsi, piġiiliqirisii!’ ”

Malġuk Tuppirik

²⁴ “Taatnamik kisupayaaq tusaaruq tamatkuniŋa nipliuttutigikkamnik aasiñ atuġlugich, atriqaqtuaq puqiksaamik iñunmik tuppiruamik uyaġaum qaanjanun.

²⁵ Sialugruaġuqman kuugich ulitlutin, suli anuqġigruaġuqman makitalgupluni taamna tupiq ulġuniñiġsuq, atakkii turviqaqġhuni uyaġaŋmik.

26 Aglaan kisupayaaq tusaagaluahuni nipliuttutimnik atumañitñamigich atriqaqtuq isumalguitchuamik iñuñmik tuppuruamik qaviam qaanaun.

27 Sialugruağuşman kuugich ulitlutin, suli anuqğıuşman makitalguittuni tupiq ulğuniqsuq suksraungillapiaqhuni.”

28 Jesus uqañaişman taapkuniña iñugiaktuat iñuich quviğuşuñniqsut ilisauttutaiñik.

29 Atakkii Jesus-ñum ilisautiniğai añaalatchisiquatuatun iñuktun, atrisunaqnagich aglaliqirit.

8

Jesus Mamititchiruaq Auyugaqtualinmik

1 Jesus atqaqman qimigaamiñ, iñugayaaqpaurat malinigaat.

2 Tavrani auyugaqtualgum utlakami sitquğviginiğaa sivuğaanun uqaqhuni, “Ataniiq, pisuksinağuvich mamitihinağikma.”

3 Jesus-ñum isakğugich argakni aksinigaa nipliqhuni, “Piyummatiqatuna, mamittin!” Tavrauua añutim auyugaqtuna mamitikkauruq.

4 Jesus-ñum uqautiniğaa, “Uqağniaqnak kisumununniiñ iñuñmun, aglaan tautuktitchaqtuağin agaayuliqsimun isivgiuqtillutin. Aatchuyumautin tunillautinik Agaayyutmun tuvrağlugu Moses-ñum tillisaa. Taatnağuvich iñupayaam ilitchuğiniğaa mamitilaan.”

Jesus Mamititchiruaq Añuyyiuqtaiñ Qaukliata Savaktaanik

5 Jesus tikitman Capernaum-mun, añuyyiuqtit qaukliata Rome-mağmium pağniğaa apiqsruğlugu ikayuqupluni.

6 Tavra nipliğniqsuq, “Ataniiq, savaktiga amma kinunimni nalaruq aulatitichuaq ihuillullapiaqhuni.”

7 Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Utlakkisigiga aasiin ihuaqsilugu.”

8 Añuyyiuqtit qaukliata kiuniğaa, “Ataniiq, utlaktak-sraunilūqtunaunniin tupimnun, aglaan tillisiquağhiñagiñ savaktigali ihuaqsiyumuq.

9 Atakkii añaalatiqamiuña qaukhiğnik suli añuyyiuqtiquağluna añaalatamnik. Tilikapku una, ‘Aullağin!’ aullağauqtuq. Suli tilikapku taamna, ‘Qağğaiñ!’ aggiğauqtuq. Suli tilikapku savaktigikkağa, ‘Taamna piun!’ piragigaa.”

10 Jesus-ñum tusaakamiuñ taamna quviğuşuñniqsuq. Nipliutiniğai iñuich maliktuat inmiñik, “Ilumun uqautigipsi, paqitchinitchuna Israel-unniin kisumik ukpiqsriillapiaqtuamik uumatun.

11 Suli nipliutigipsi, Iñugiaktuat Jew-ñuñitchuat aggiğisirut kivaknamiñ suli kanaknamiñ aquvillutinaasiin niğiqpaktuani Agaayyutim añaayuqautaani piqatigilugich Abraham-lu Isaac-lu Jacob-lu.

12 Aglaan tamatkua Agaayyutmun qitungaginiruat igitaugisirut taagniqsrallapiamun. Tavrani qiagisirut tiriqulalutinunniñ kigutinich.”

13 Jesus-ñum nipliutiniḡaa aḡuyyiuqtit aḡalataat, “Aḡiḡlaaḡiñ. Ukpinqsrilapkun iñiqtaugisiruq.” Taavrumatavra savaktaa mamitkaniktigñiqsuq taavrumani sassagñigmi.

Jesus Mamititchiruq Iñugiaktuanik Iñuḡnik

14 Jesus isiqami Peter-m tupqanun tautuḡniḡaa Peter-m aakaruaḡa nalaruaq uunaqḡuktitluni.

15 Jesus-ñum aksinḡniḡaa argaigun aasiñ uunaqḡuḡaiqhuni. Tavra makitiqhuni niqḡuḡutiaqsiñiḡai.

16 Unnuksraaqman iñugiaktuat irrusiqḡuqaqtuat tikiutruḡniḡaich ilaanun, aasiñ Jesus-ñum anittaḡniḡai irrusiqḡuich uqaligmiñik, sul iḡuqaqsiḡuich iluqaisa atniḡnaqtuat.

17 Atuumakamiuḡ taamna tanḡiḡniḡaa sivuniksriqirim Isaiah-m uqautigikkaḡa,

“Ilaan piḡai sayairrutivut timikun

suli akigaḡiḡuich atniḡnautivut.”

Isaiah 53:4

Iluqnauḡitchuat Maliguaqtit

18 Jesus-ñum tautukamigich iñugayaat avatimiñi tiliñiḡai maliguaqtini ikaaḡuḡuich iḡluanun narvaḡpaum.

19 Aglaliqiri utlautiniqsuq ilaanun niqliqhuni, “Iḡisautrii, malikkisiikpiñ sumupayaḡuvich.”

20 Jesus-ñum kiuniḡaa, “Kayuqtut sisiqaqtut tiḡmiuratlu siḡam ugluqaqhutin, aglaan Iḡniḡan Iñuum iniksraitkaa napmun tullakksraḡa niaḡuḡikkagmi.”

21 Atlamsuli maliguaqtim nipliutiniḡaa, “Ataniiq, iluviḡiallaktiqqaḡluḡu aapaga malikkumaikpiñli.”

22 Aglaan Jesus-ñum uqautiniḡaa, “Malinḡa, tamatkua tuḡḡaruat irrutchikun iluviqsilich tuḡḡaruanik.”

Jesus-ñum Quunniḡuqtitkaa

23 Aasiñ ikiniqsuq umiamun maliguaqtaḡu malikhutin.

24 Tavrakḡatchiaq anuḡḡruaḡuḡniqsuq narvaḡpak qaiḡpaich immautruḡnialiqḡu umiaq, aglaan Jesus siñiktuaḡniqsuq.

25 Maliguaqtañ utlakḡu iqiḡsaḡniḡaat niqliqhutin, “Ataniiq, anniqsuqtigut piyaḡquaqsirugut.”

26 Aglaan nipliutiniḡai, “Ukpinqsrilikinñiaqpat! Suvaata iq-sivisi?” Makitnami iñiqtiḡniḡik anuḡilu qaiḡpaillu, aasiñ qu-unniḡuḡniqsuq.

27 Maliguaqtai quviḡusukhutin uqḡniqsut, “Qanusiuniḡpa una aḡun anuḡimunniñ qailiqpauratlu kamagivatruḡ?”

Jesus Mamititchiruaq Malġunġnik Anjutik Irrusiqluqaqtuak

28 Jesus tikitman iġġuanun narvaqpaum nunaġanun Gadarenes, malġuk anjutik irrusiqlullak nuyuaġnallapiaqtuak agġiqhutik iluviġniñ paaġniġaak, kia-unniñ iñuum qaanilġuisak apqutmi.

29 Iġialaniqsuk, “Suniaqpisiguk? Agġiqpich naglik-saaqtitchaqtuaqhunuk sivuani piviksram?”

30 Kuniaqagñiqsuq iñugiallapiaqtuanik niġiruanik unġasipianitchuami.

31 Irrusiqluich inġiqsruaġniġaat Jesus, “Aninniaguptigut tuyuġisigut tamatkununġa kunianun.”

32 Jesus-ġum nipliutinġai, “Aullaġitchi!” Aasiñ anikamin malġunġniñ anutinġniñ isiġniqsut munaqsranun kunianun. Iluqatinġ kuniat paġalinġniqsut tunġaanun narvaqpaum, naparaqhutinġ qutailakun ipnakun aasiñ ipliutinġ.

33 Qaunaksriruat kunianik pigruġniqsut nunaaqqimun. Tarani uqautiginġaat iluqaan qanuqtilaanġak anjutik irrusiqlullak.

34 Iluqatinġ nunaaqqim iñuiñ paaġniġaat Jesus. Tautukamitruġ inġiqtiġniġaat unitquplugu nunaaqqiqtinġ.

9

Jesus Mamititchiruaq Anjutmik Aulatlaitchuamik

1 Jesus ikipluni umiamun ikaaġniqsuq aasii tikitluni nunaaqqimiñun.

2 Ilañich iñuich tikiutriñiqsut aulatlaitchuamik nalaruamik ikivġani. Jesus-ġum tautukamiunġ ukpiqsriħhat nipliġñiqsuq aulatlaitchuamun, “Ilauraamaanġ, quviatchauġiġiñ. Killuqsautitin natqigutikkaurut.”

3 Ilañich aglaliqirit uqaġniqsut inġmiknun, “Una iñuk uqaġniqluktaġniqsuq.”

4 Jesus ilisimaplugich isummatinġich nipliġñiqsuq, “Suvaata isumavisi pigiitchuanik?”

5 Nalliaknik qaġanatlukpa nipliqsuni, ‘Killuqsautitin natqigutikkaurut,’ naagaqaa nipliqsuni, ‘Makillutin pisuġiñ?’

6 Iħitchuġitquġipsi Iġñinġanik Iñuum aġalatchisiquqtilaanġanik nunami natqigutritlaruamik killuqsautinik.” Tavraasiñ nipliġñiqsuq aulallaitchuamun, “Makillutin tigulugich ikivġatin agġiñ.”

7 Anġun makitluni aiñiqsuq.

8 Iñugayaat qiñiqtuat taavrumiġa quviġutchanġniqsut, aasiñ kamaksruġniġaat Agaayyun qaitchiruaq taatnatchimik aġalatchiħiġmik iñun.

Jesus-ġum Tuqluġaa Matthew

9 Jesus aullaqami tavrakña tautuñnigaa anjun atilik Matthew-miq aquppiruaq tax-siliqivini nipliutipluguasii, “Malinña.” Matthew-m makitluni malinñigaa.

10 Jesus niñiñaqtitlugu Matthew-m tupqani iñugiaktuat tax-siliqirit suli killuliqirit isiqhutin niñiqasiñnigaiç Jesus-ñum maliguaqtaiñlu.

11 Pharisee-ñuruat tautukamitruñ taamna apiqsruñnigaiç maliguaqtai, “Suvaata ilisautriksi niñiñaqatauva tax-siliqirini suli killuliqirini?”

12 Jesus-ñum tusaakamiuñ Pharisee-ñuruat apiqsruutaat nipliñiqsuq, “Tamatkua surruitchuat inuqsratlaitchut taak-timik, aglaan tamatkua atniññaqtuat.

13 Ki, ilitchaqsuñjata taavruma uqałhan qanuutautilaanjanik, ‘Kimmutigitlukkiga nagliktaq uumakña tunillaqtukigmiñ.’ Ag-ginitchunja tuqługiaglugich nalaunñaruat, aglaan killuliqirit.”

Apiqsruun Uisauraałikun

14 Maliguaqtaiñ John-ñum utlanñigaa Jesus aasii apiqsruqługu, “Suvaata uvagut Pharisee-ñuruatlu uisauraağagivisa aasiili maliguaqtitin taatnatun piñgitmipkaqługich?”

15 Jesus-ñum kiuniğai, “Iłauraanji ilaqatniñniaqtuam alianniut-laitchut ilaan nayuqataułhani ilinjitñi. Aglaan katchuutini-aqtuam unitchiviksraña tikiññiaqtuq. Tavrani aullaanikpan ilauraanji alianniugisirut uisauraağutin.”

16 Iñuk ilaaqtuitłaitchuq nutaamik iliqniğmik atnuğaalunmun, atakkii ilaağutauruaq algutiniaqtuq utuqqaqtuamiñ atnuğamiñ aasiñ allaq aglitłukhuni.

17 Naagaqaa iñuich kuviritłaitchut nutaamik misuqqumik puuğruanun. Taatnağaluaqmikpata puuğruat qaağniaqtut aasiñ misuğuq kuviluni suli puunich suksraunğigutin. Aglaan kuvirağigaa nutaq misuğuq nutaamun puumun. Iluqatikli puuğlu misuğuglu piiñginitchumuuk.”

Jairus-ñum Pania suli Ağnaq Aksinñiktuaq Jesus-ñum At-nuğaanjanik

18 Taatna uqaqtitlugu tamatkununja sivulliuqtim Jew-ñuruat ktrağviata tikiññiqsuq sitquqhuni sivuğaanun Jesus nipliqhuni, “Paniga amma tuquqammisq. Maliglunja aksigiağun argaknik iñuuluniasiiñ.”

19 Jesus-ñum makitluni malinñigaa piqatigiplugich maliguaqtini.

20 Maliktitlugu ağnam aunaqsruğuitłaiqsuam qulit malğunji ukiuni tikiññigaa tunuanun Jesus-ñum, aksikługuasiiñ at-nuğaanjan akuagun

21 isumapluni inmiñun, “Aksillagukkaluağiga quppiğaanja mamillunjaasiiñ.”

22 Jesus-ηum kiniaqami qin̄ignigaa agnaq nipliutipluguasiin̄, “Aḡnaaq, quviatchauḡigiñ. Ukp̄iqsriḡipich iḡuaqsipkaḡaatin.” Tavrakḡatchiaq agnaq iḡuaqsikkauniqsuq.

23 Jesus-ηum tikitñami sivulliuqtim tupqanun tautuḡnigai supluaqtuḡnanik atuqtuuraqtit iḡugayaatlu kinuvḡuruat.

24 Nipliḡñiqsuq, “Annisitchi. Niviaqsiagruk tuqunajitchuq. Siñiktuaqsiñaqtuq.” Aglaan iḡuich mitautiginigaa Jesus.

25 Iḡugayaat anianikmata, Jesus isiḡniqsuq niviaqsiagruum inaanun. Tigupmaniasiin̄ argan̄migun niviaqsiagruk makin̄iqsuq.

26 Iḡuich siaminnigaa tusaayugaallautaq taavrumuuna nunaaqqipayaanun.

Jesus Mamititchiruaq Malḡuḡnik Iññuḡnik Ayaunaruḡnik

27 Jesus aullaqman tavrakḡa malḡuk ayaunaruak aḡutik malin̄igaaak kappain̄aplutik, “Nagliḡillan̄niaqtiguk, iḡñiḡikkan̄atiin David-ηum.”

28 Jesus isiqman tupiḡmun ayaunaruak utlan̄igaaak. Aasiin̄ Jesus-ηum apiqsruḡnigik, “Ukp̄iḡivitku uvamnun taamna savaaḡitlatilaḡa?” Taapkuak kiun̄igaaak, “Aa, Ataniiq.”

29 Jesus-ηum aksin̄ñiḡik irin̄ikkun nipliutiplugik, “Ukp̄iḡipluḡa taatnaqhutik qin̄itlasitqiksutik.”

30 Taapkuak aḡutik qin̄itlasitqin̄ñiqsuk. Jesus-ηum alḡaqsullapiaḡnigik uqaqun̄itlugik kisumununn̄iñ taavrumin̄a,

31 aglaan aullaqamik siaminnigaaak tusaayugaallautaq Jesus-kun nunaaqqipayaanun.

Jesus Mamititchiruaq Aḡutmik Uqatlaitchuamik

32 Taapkuak aniaqsipmiuglu. Aḡun irrusiqḡulik uqatlaiḡaaq Jesus-muutikkauniqsuq.

33 Irrusiqḡuk anitmagu uqatlaiḡaaq aḡun uqaaqsiñiqsuq, iḡugayaat quviḡusukhutin̄ nipliḡñiqsut, “Qan̄aunn̄iñ tautuksi-maiññiqsugut atrin̄anik uuma Israel-mi.”

34 Aglaan Pharisee-ηuruat nipliḡñiqsut, “Anitchiraqtut ir-rusiqḡuḡnik atuḡḡu san̄ḡia an̄alataata irrusiqḡuich.”

Jesus-ηum Iḡunḡuksriḡha

35 Aasiin̄ Jesus kukiḡuḡniqsuq nunaaqqipayaan̄i nunaaqqiuran̄iḡu, iḡisautripl̄uni Jew-ηuruat katraḡvin̄itñi quliaqtuaḡiplugulu tusaayugaallautaq Agaayyutim an̄aayuyautaagun suli mamititlugich qanusipayaan̄ik atniḡñautilḡillu nan̄irrutilḡillu.

36 Tautukamigich iḡugayaat iḡunḡutchan̄niqsuq, atakkii iḡuill̄iuhutin̄ qanuqsausiuhutin̄lu atripl̄ugu ipnaiḡ qaunaksraiḡaaq.

³⁷ Jesus-ñum uqautiniğai maliguaqtini, “Katittaksraq ilmun inuğiakkaluaqtuq, aglaan savaktit ikittut.

³⁸ Iniqsruqsiuñ añaayuqaña katitchivium tuyuqaqulugu savaktinik katitchivimun.”

10

Jesus Piksraqtuq Qulit Malğunñik Uqqiraqtinik

¹ Jesus-ñum inmiñuquniğai qulit malğuk maliguaqtini, aasiiñ sanñiksriññiğai anitchitlasiplugich irrusiqlunñik suliihuaqspkaitlasiplugich qanusipayaanik nanjirrutilinñik.

² Uvva ukua qulit malğuk uqqiraqtaiñ atinich: Sivulliq Simon taiguutiqaqtuaq Peter-mik, aniqataalu Andrew, James-lu John-lu iğñak Zebedee-m,

³ Philip-lu, Bartholomew-lu, Thomas-lu, Matthew-lu taxsiliqiri, James-lu iğñiña Alphaeus-ñum, sulii Thaddaeus,

⁴ Simon-lu ilañata Zealot-kuaqtuat, sulii Judas Iscariot aatchuutigitniktuaq Jesus-mik aquvatigun.

Jesus-ñum Aullaqtitkai Qulit Malğuiç Maliguaqtini

⁵ Taapkua qulit malğuk Jesus-ñum tuyuginiğai alğaqsrugich itnaqhuni, “Aullağniaqasi Jew-ñunitchuanun naagaqaa isiğniaqasi nunaaqqipayaanitñun Samaria-ğmiut.

⁶ Aglaan aullañhiñağitchi inuiñun Israel-ñum ittuanun tamammiruatitun ipnaisun.

⁷ Aasiiñ iglauñapsitñi quliaqtuağiyumagiksi, ‘Agaayyun añalatchiñhiñaaguqtuq inunñik nutaakun.’

⁸ Ihuaqspkailusi atniğñaqtuanik, anipkaqtillugich tuquruat, mamititchilusi auyugaqtualgitñik, anittağlugich irrusiqluiç, sulii aatchuutigiymagiksi akuqtuağikkaqsi akiilaaglugu.

⁹ Maniğaağniaqasi kaviqsaamiglu qatiqtaamiglu unniñ kannuyamiglu.

¹⁰ Puukataiłağusi aullağupsi, quppigaatqiutaiłağusilu, sulii aluğutitqiutaiłağusi, naagaqaa ayauppianilağusi, atakkii savakti piqaqtitaksrauruq inuğikkananik.

¹¹ Nunaaqqimupayağupsi naagaqaa nunaaqqiuramun pakakkumausi inunñmik tukkiyumaruamik, aasiiñ tukkuummilusi tupqani aullağniañapsitñunaglaan.

¹² Tukkuummigupsi taavrumani tupiğmi nipliğumuusi, ‘Agaayyutim ihuaqquñillañniğumagaasi.’

¹³ Inuiç taapkua pağlakpasi tutqiutiqağniaqtut. Aglaan pağlanitpasi tutqiutiqağumiñaitchut.

¹⁴ Kisupayaam akuqtunitpasi naagaqaa naalağnisunitpatigik uqauttutisi, ipsuktuqsiuñ apyuq isigapsitñiñ aniñağupsi tupiğmiñ naagaqaa nunaaqqimiñ.

15 Ilumun uqautigipsi, qagʻanatlunniaqtuq iñuiñi Sodom-ɲum Gomorra-ɲumlu Atanniivium uvluani taapkunakɲa iñuiñi tukkuliñitchuamiñ ilipsitñik nunaaqqiatni.

Naglikjaaqtirrutiksrautit

16 “Tuyuginiağipsi ipnaisun akungʻatnun amaqqu. Taatnamik puqikkumausi nimigiʻatun suli suqʻlukkʻatlatitchuʻatun tiɲmiagruuratun.

17 Qaunagilugich iñuich, atakkii uqaqsit-taagvɲmuutigisigaasi ipigaqtuglusi Jew-ɲuruat katragvinjitñi.

18 Suli pisigilunja tikiutrauniaqtusi sivuğʻaatnun kavanau-ruat umialgillu. Piviksraqağisirusi ilisimaraulusi ilinjitñun suli Jew-ɲunjitchuanun.

19 Aglaan tiguraugupsi isumaalunniaqasi qanuq naagaqaa sumik uqağniaqtilaapsitñik, atakkii tavraguqpan qaitchikkau-niaqtusi uqaksrapsitñik.

20 Atakkii ilipsi uqağumiñaitchusi, aglaan Irrusiɲa Aapapsi uqağisuruq ilipsigun.

21 Aniqatim aatchuutigigisigaa aniqatni tuqqutautqulugu, suli aapam pigisipmigaa taatnatun qitungaurani; ililgaat akikɲaqtuipmiñiqsut aɲayuqaağmiknik aasiñ aɲayuqaatin tuqqutillugich.

22 Iñupayaam uumigiliutigisigaasi piqutigilunja, aglaan makitaruaq payaɲağuni isuanun anniqsukkaugisirusuq.

23 Piyuaqsiugupsi uumani nunaaqqimi, qimakku-muusi atlamun nunaaqqimun. Ilumun uqautigipsi naatchitlasigaluaqasi savaapsitñik nunaaqqipayaanjitñi Israel-ɲum Iğñiɲa Iñuum aggiğisirusuq.

24 Maliguaqti kamanatlutlaitchuq ilisautrimiñiñ, naagaqaa savakti aɲaayuqaağmiñiñ.

25 Iñuich uumigigisigaat maliguaqti atunim ililugu uumigipmatun ilisautrigikkaɲa, suli taatnatuntuuq savakti aɲaayuqanʻatun. Iñuich tuqʻhirağniqpaturuɲ aɲaayuqanʻa tupqum Beelzebub-mik tupiqatauruat maatnaasu tuqʻhirağniagaich taavrumiɲa atigmik.

Sivuuğʻaginasigik Iñuich

26 “Iqsiginiaqnasigik iñuich. Supayaaq matuqaq-tuaq sagvikkaugisirusuq, suli nalunaqtuapayaaq ilitchuğipkakkauğisirusuq.

27 Uqautigikkaga ilipsitñun taagmi uqautigiyumagiksi qau-mami. Suli iñuich isivruutigikkaɲat siuttapsitñun quliaq-tuağiyumagiksi tupqich qaanʻatniñ.

28 Suli iqsiginiaqnagich iñuich tuqqutchirağʻaqtuat timimik, aglaan tuqqutchumiñaitkaat iñuusiq; sivuuğʻagilhiñaqsiun

taamna piyaqquitlaruaq iluqaaknik iñuutchimiglu timimiglu anasiññuqsagviñmi.

29 Uvva malğuk tiñmiurak tunitłaitpak atautchimun naligługik maniuramik? Naagauvva nalliakunniñ katakku miñaitchuq nunamun aapagikkaqsi nalunjaan.

30 Agaayyutim ilisimagai iluqaisa nutchasi niaqupsitñi suli qanutun iñugiaktılaanjat.

31 Taatnağusi sivuuganasi, akisuruanjutluktusi tamatkunakja tiñmiurağayaaniñ.

Uqağithalu Piılaağithalu Christ-mik

32 “Taatnamik kisupayaaq nalupqinaiqhuni uqaqpan sivuğaatni iñuich piginiluni uvamnun, ilaa nalupqinaigługu uqağigisipmigiga sivuğaanii Aapaa qılanmiittuam.

33 Aglaan kisupayaam piılaağikpanja iñunun piılaağigisipmigiga Aapaanun qılanmiittuamun.

Jesus Aggiutruruq Aviktuiligmik

34 “Isumaniaqasi aggigñilunja tikiutityağługu tutqiuun nunamun aglaan savikpak. Agginitchunja iñuich piqatigiiksityağługich aglaan atingiquplugich.

35 Atakkii piqutigilunja igñiguruat akiknjaqtuitłasiplugich aapamiknik,
paniuruat aakamikniglu,
ukuanjuruat aakaruumikniglu.

36 Iñuum tupiqatini uumigirigisigai. *Micah 7:6*

37 “Iñuum piqpagitlukkumiun aapani naagaqaa aakani uvamniñ maliguaqtaulguyumiñaitchuq uvamni, suli iñuum piqpagitlukkumiun igñigikkani naagaqaa panigikkani uvamniñ maliguaqtiginjtkiga.

38 Suli iñuum akiggiutinjtkumiun sannigutani maliglunja maliguaqtiginjtkiga.

39 Iñuum tigungmiñiaqtuam iñuukigmiñnik tammaigisigaa ilumutuuruuq iñuukiq; aasiñ iñuum tammaigumiun iñuukii piqutigilunja piññaktaagigisigaa.

Akiliusiaksrat

40 “Iñuum akuqtuqpasi akuqtullapiaqmigaanja, suli kisupayaaq akuqtuiruaq uvamnik akuqtullapiaqmigaa tuyugiriga.

41 Kiña iñuk akuqtuiruaq sivuniksriqirimik pisigiplugu sivuniksriqirapluni akuqtuigisiruq sivuniksriqirit akiññaktaaksrañtatitun, suli iñuk akuqtuiruaq nalaunjaruamik iñunmik pisigiplugu nalaunjaruanulha iñuum akuqtuigisiruq nalaunjaruanulha iñuum akiliusianjatun.

42 Suli kisupayaaq aatchuiruaq atautchimununniiñ makua kamanaiññiqsrauruat maliguaqtima nigliñaqtuamik imigmik

qallutmun pisigilugu maliguaqtauha, ilumun uqautigipsi, tammaiymuñña illapiaga akilliusiaksrani.”

11

¹ Jesus naatchianikami ilisautriñigmiñik qulit malguk maliguaqtimiñik aullañiqsuq tavrakña ilisautriyaqhuni suli quliaqtuagiaqhuni nunaaqqinittun Galilee-m.

John Paptaaqtitchiri Tuyuqaqtuq Malgũñnik Maliguaqtinik

² John tusaakami isiqtauñigmiñi qanuq Christ, anniqsuqti akiqsruutauruaq, savaaqaqtilaanjanik, tuyuginigik malguk maliguaqtinik

³ apiqsruqiaquplugu Jesus, “Taimñauvich John-ñum uqautigikkaña aggiññañniplugu? Naaga niñiunñiaqpisa atlamik?”

⁴ Jesus-ñum kiunigik, “Utigusik uqautigityakku John-mun tusaakkaqsik suli qinikkaqsik.

⁵ Ayaunaruat qinittlasiplutin, pisutlaitchuatlu pisutlasiplutin, auyugaqtualgillu mamitikkauplutin, tusaatlaitchuat tusaatlasiplutin, tuqunaruat anipkaqlugich, suli tusaayugaallautaq quliaqtuanupluni ilaippañnun.

⁶ Qvianamiuruq inuk qapiqtanitchuaq pisigiluna.”

⁷ John-ñum maliguaqtik aullaqaqsimaknik Jesus uqaqsiñiqsuq inugayaanun John-kun, “Sumik qinigiapqisi inuilaami nunami, ivigaamik anjalataakkanjanik anugim?”

⁸ Sumikmi qinigiagniqpisi? Inuñmik atnugaaqaqtuuaq akisuruanik? Naaga, tamatkua atuqtuat akisuruanik atnugaanik inuuniaqtuanurur utialgum tupiqpanani.

⁹ Taitñinjitpan sumikmi qinigiapqisi? Sivuniksriqirimik? Aa, John qinikkaqsi pitluktuaq sivuniksriqirimiñ.

¹⁰ Uvvauna aglausimaruaq John-kun, ‘Atañii, tuyugigisigiga uqqiraqtiga sivupni.

Itqanaiağisigaa apqutiksran sivunnapni.’ *Malachi 3:1*

¹¹ Ilumutuuruamik uqaqtuna ilipsittun, John Paptaaqtitchiri kamanatluktuaq inuñniñ aniruaniñ nunami uvunjanunaglaan. Aglaan inupayaaq kamanainñiqsrauruaq ukunakña Agaayyutim anjalatañiñ kamanatluktuaq John-miñ.

¹² John Paptaaqtitchiri sagviqman Agaayyun aullañniñiqsuq anjalatağmiñik inuñnik, aglaan inuich saqlaktuat aippaavak akilliqsuiñiqsut uvunjanunaglaan.

¹³ Atakkii sivuniksriqiripayaat suli Moses-ñum maligutaksranin uqağigaat John-ñum aggiññañhanunaglaan.

¹⁴ Ukpigisukkupsun sivuniksriqirit uqağikkanat ukpiginiağiksi John Elijah-ñutilaanjanik aggiqsagumaruamik.

¹⁵ Kiña inuk siutiqaqtuuaq tusaali.

16 “Sumik atriqaqpat makua iñuuruat pakma? Ittut ililgaatun aquppiplutin tuniriñiaqtuatun katimmaviñi suli tuqhirautiplutin avatmun,

17 ‘Atuqtuurautigaluağipsi aglaan ağğinjtłusi.’

‘Atuqhutali kinuvğūutininik aglaan qianjtchusi.’

18 John agğiqami niğitłaiññiqsuq imiğłunilu, naagasuli iñuich uqaqtut irrusiqłuqağniplugu.

19 Iğñina Iñuum agğiqami niğitłapluni imitłaplunilu atlatitun, aglaan uqautiginigaat itna, ‘Marra niğğiqsuruaq imiqtuqtulu, ilauraaginiigaat tax-siliqirit killuliqiritlu.’ Agaayyutim puqiu-taa ilitchuğipkautauruq ilumutuuplugu savaañagun.”

Ukpiñitchuat Nunaaqqich Iļatni

20 Aasiñ Jesus-ñum iñiqtiaqsiñiğai iñuich nunaaqqiñi savaaqagvigitlukkani quviqnaqtuanik atakkii isummitqinjtmeta.

21 “Nakñuñ Chorazin-nağmisi! Nakñuñ Bethsaida-ğmisi! Savaaqagaluqtuñ iñugiaktuanik quviqnaqtuanik akunnapsitñi. Makua quviqnaqtuat qinikkasi savaañuniqpata inilgaanimma Tyre-milu Sidon-milu iñuich taimani isummitqianikkayaqtut miissuñnik atnuğaağutin suli agramun aquvillutin qinñiqtitlugu taavrumuuna mumiqitñin killuqsautmikniñ.

22 Aglaan uqautigipsi, Uvluani atanniivium iğłutuyunaitłukkisuruq ukunakña Tyre-miñlu Sidon-miñlu ilipsitñi.

23 Aasiñ Capernaum-misi! Kamañağasugivisi? Iktaugisirusi anasiñnuqsagvinmun. Atakkii quviqnaqtuat savaañuruat ilipsitñi savaañuniqpata Sodom-mi, ituiñagayağaluqtuq uvuñanunaglaan.

24 Aglaan uqautigipsi, Sodom-miut atanniusiaksrañat qağanatluñniaqtuq atanniusiaksrapsitñiñ.”

Agğiqhusi Uvamnun Minguiqsiagitchi

25 Tavraasiñ Jesus nipligñiqsuq, “Aapañ, atañuruatiin qilañmi nunamilu, quyagikpiñ! Sagvigitin puqitichuanun sut iriqsamaruat puqiksuaniñ ilisimaruaniñlu.

26 Aa, Aapañ, taamna sivunniutigikkan quviagigiñ.

27 Aapaa sanñipayaat qaitkai uvamnun. Kia-unniñ iñuum ilisimañitkaa iğñiğuruuaq aglaan kisimi aapam. Suli kia-unniñ ilisimañitmigaa aapa aglaan kisimi iğñiğuruam iñupayaamlu iğñiğuruam ilitchuğipkakkan aapamik.

28 Mingūqtuasii uqumailliuqtuasii! Uvuñagitchi, minguiqsiagtitchumagipsi.

29 Akiyaqasiutititchi uvamnun ilisaǵvigilun̄aasiĩñ. Taat-naǵupsi iñuutichisi minḡuiqsiǵniaqtut atakkii piisaanjitchun̄a atchik̄lun̄alu.

30 Akiyautiga naammaktuq atuqtuni, suli savaaksrirutiga ilipsitñun qaǵanaqtuq.”

12

Apiqsruun Minḡuiqsiǵvikun

1 Akuniisun̄aqtin̄ Jesus-lu maliḡuaqtaīlu apqusaǵniqsut mukkaaksrat nautchiiviatigun minḡuiqsiǵvium uvluani. Jesus-ñum maliḡuaqtaī niǵisuliqhutin̄ nutchuigaqsiñiqsut mukkaaksranik aasiĩñ niǵiplutin̄.

2 Pharisee-ñuruat tautukamisigik upyan̄niḡaat Jesus, “Qin̄illakkich maliḡuaqtitin. Navgillapiaqtut maliḡutaksraptiknik minḡuiqsiǵvium uvluagun.”

3 Jesus-ñum kiuniḡai, “Aǵliqisimasuknaǵiksi sumik David-ñumlu piqataiñlu pisilaan̄at niǵisuliqamin̄.

4 David isiqhuni tupqanun Agaayyutim, ilaalu piqataīlu, niǵirut ipqisakkaauruamik qaqqiamik niǵiraksriutauruamik kisiitñun agaayuliqsinun. Maliḡutaksrakuǵnanḡitchuq niǵipmatruñ taamna qaqqiaq.

5 Suli aǵliqisimasuknaǵiksi maliḡutaksrani, qanuq agaayuliqsit agaayyuvikpañmi qaayuḡnaqsiliuḡniathat minḡuiqsiǵvium uvluani, tavraami patchisaīlhat navguikamin̄ maliḡutaksranik.

6 Aglaan uqautigipsi, iñuk maaniitkaluaqtuq kamanatluk-tuaq agaayyuvikpañmiñ.

7 Ilisimanayaǵniǵupsi qanuutautilaan̄anik uuma uqālhum, ‘Kimmutigitlukkiga nagliqtaq uumak̄ña tunillaqtukiḡmiñ,’ suk-sraunḡiḡayaitchisi iñuich killukuan̄itchuat.

8 Atakkii Iǵñiña Iñuum ataniḡigaa minḡuiqsiǵvium uvluan.”

Añun Argalik Pannaq̄luktanik

9 Jesus tavrak̄ña aullaqami isiǵniqsuq Jew-ñuruat katraǵviatnun.

10 Añutiqaǵniqsuq tavrani pannaq̄luktanik argalik. Atlanik iñuqaǵmiñiqsuq tavrani aǵvisiksrāliqiruanik Jesus-mik. Apiqsruǵniḡaat maliḡutaksrakuǵnaqmagaan iħuaqsiqairuni minḡuiqsiǵvium uvluani.

11 Jesus nipliutiniḡai, “Nalliqsi piqaǵniǵumi atautchimik ipnaimik aasiĩñ ipnaiq kataguni ilunaamun minḡuiqsiǵvium uvluani, taavruma amunayaiññiqaun̄ taavrumak̄ña?

12 Nalupqinaitchuq, Iñuk piqpaknatluktuq ipnaimiñ. Taat-naqhuni maliḡutaksrakuǵnaqtuq ikayuiruni minḡuiqsiǵvium uvluani.”

13 Aasiin nipliutiplugu taamna anun, "Isakkich argaktin!" Taavruma isanigai argan ni aasiin ihaqsiplutin iglunisitun argain iliplutin.

14 Tavrakna Pharisee-nuruat anikamin katiplutin sivuniugnqsut qanuqlugu Jesus tuqqutchuklugu.

Agaayyutim Piksraqtaanuruuq Savaktaa

15 Jesus ilisimapluni sumik sivunniuqtilaanatnik, aullaagniqsuq tavrakna. Inugiaktuat inuich malinigaat. Jesus-nun ihaqsiragaagnigai iluqaisa atnignaqtuat.

16 Jesus-nun inuich qagaitqunjluni.

17 Taamna immiqsaqlugu uqautaumaruuq tumigiplugu sivuniksriqiri Isaiah, itnaqhuni,

18 "Uvvauna savaktiga piksraqtaagikkaqa!

Ilaanuruuq piqqagikkaqa suli ilaagun quyalikkaupluna.

Iligisigiga irrusillautaqa ilaanun,

suli quliaqtuagigisigaa inupayaanun

qanuq atanniiksraqa inupayaanik atisilugich.

19 Uqaalatlaitchuq igialalunilu.

Kia-unnin tusaayumiñaitkaa nipaa tumitchiani.

20 Piyaaqugnianjtkai sayaitchuat inuich ittuat pigittuatun ivikpaktun

naagaqaa qamiyasiuraqtuatun nanipiam ipiganatun

atanniiksraqmiñunaglaan inupayaanik nalaunjalunilu

atisilunilu.

21 Suli ilaan atqagun nunaaqqipayaat nigiuqaqagisirut." *Isaiah 42:1-4*

Jesus-lu Beelzebul-lu

22 Inuich Jesus-muutiniqaat anun irrusiqululik ayaunaruaglu uqatlaitchuaglu. Jesus-nun ihaqsiniqaa. Tavralli taamna anun uqatlasiruuq qinitalasiplunilu.

23 Iluqatin inuich quvigutchaniqsut uqaqhutin, "Kinuviaqinjtka luagniqpaun una David-nun?"

24 Aglaan Pharisee-nuruat tusaakamitruuq uqaqnisut, "Jesus anitchiragañiqsuq irrusiqulunik inunin atuuq hagu sanja Beelzebul-nun anjalataata irrusiquluch."

25 Jesus-nun ilisimaplugich sumik isummatilaanatnik uqautiniga, "Inuich atanguvinmiguuq akiknautirut avatmun; atanigliasin taavrumani suksraungigniaqtuq inugikkañi avgumakpata. Nunaaqqipayaat naagaqaa tupiqatigiich avikamin makitatlaitchut.

26 Taatnatuntuuq tuunga q irrusiqunji avgumagumin akiknautilitin avatmun atanguvia isuklinniaqtuq.

27 Aasiin anittaqupkich irrusiquluch Beelzebul-kun, kisukunli inugikkapsi anittaquvatigik irrusiquluch? Taatnamik atanniqsuqtiginiagisi.

28 Aglaan Irrutchiagun Agaayyutim anittaiguma ir-rusiqluḡnik, nalupqinaitchuq Agaayyutim anjalatchianiktilaanja iḡnuḡnik akunnapsitḡi.

29 Kiḡapayaaq isiḡuktuaq sanḡiruam iḡuum tupqanun tigligu-guni, qiliqsruqqaaglugu sanḡiruaq iḡuk tiglikkisiruq suuranḡiḡik.

30 Iḡuk piqataunḡitchuaq uvamni akikḡautiruq uvamnun, suli iḡuk katitchiqataunḡitchuaq siamitchiḡhiḡaqtuq.

31 Taatnaḡhusi uqautigipsi, Agaayyutim natqigutitlagai iḡuich killuqsautipayaanḡich itqagḡitqikkumiḡaiḡlugich uqagḡniqluktuaq akikḡaḡlugu Ipqitchuaq Irrusiḡ natqigutikkauyumiḡaitchuq sumiunniḡi.

32 Kiḡapayaaq uqagtuq pigiitchuamik akikḡaḡlugu Iḡḡiḡa Iḡuum natqigutikkaugisiruq, aglaan kiḡapayaaq uqagtuq pigiitchuamik akikḡaḡlugu Ipqitchuaq Irrusiḡ natqigutikkauyumiḡaitchuq pakmapak suli taimuḡa.

Napaaqtuq Asianḡilu

33 “Napaaqtuq ilitchuḡinaqtuq asianḡigun. Napaaqtuḡiksuaq asirriḡlautaḡaqtuq aasiḡiḡ napaaqtuḡiḡitchuaq asirriḡluni asiḡiḡitchuanik.

34 Iḡipsi tuqunalḡich nimiḡiat! Uqatlaitchusi nakuuruanik atakkii pigiitchuannuplusi. Qanḡaum uqagḡiraḡigaa taatnasiḡ ittuq uummatmi.

35 Iḡnullautaq piqagḡaqtuq nakuuruamik uummatmiḡi aasiḡiḡ uqallautat aniraḡaḡhutiḡ uummatmiḡiḡiḡ, aasiḡiḡ pigiitchuq iḡuk uummatḡimiutaḡaqtuq killuḡmik uqaqḡuniasiiḡ nakuunḡitchuanik.

36 Uqautigipsi, uvluaḡi atanniivium iḡuich pasirauniaqtut uqagḡiḡilapayaaḡmiktigun uqautigikkaḡmikkun.

37 Atakkii uqagḡikkapsigun nalaunḡasripkakauniaqtusi, suli uqagḡikkapsigun suksraunḡiqsaugisirusi.”

Iḡuich Jesus Savaḡugaat Quviḡnaqtuamik Savaamik

38 Tavrani ilanḡisa Pharisee-ḡuruat suli ilanḡich aglaliqirit uqagḡniqsut Jesus-mun, “Iḡisautrii, qiiḡiḡuktugut quviḡnaqtu-amik savaamik nalupqinaḡgutauplugu kisuutilaḡnik.”

39 Jesus-ḡum kiuniḡai, “Makua iḡuich pigiitchuatuḡ sayunaruatuḡ qiiḡiḡuktut quviḡnaqtuanik savaamik nalupqinaḡgutaugich, aglaan qiiḡiḡumiḡaitḡutiḡ taatnatchimik. Qiḡiḡhiḡaḡisigaat quviḡnaqtuq savaaq atuupmatun Jonah-mun sivuniksriqirimun.

40 Jonah aḡalukpaum narraanḡi inniqsuḡ piḡasuni uvluniḡ unnuaniḡ. Taatnatuntuuḡ Iḡḡiḡa Iḡuum iluviḡmiitkisipmiuḡ piḡasuni uvluniḡ unnuaniḡ.

41 Atanniivium uvluani iñuñisa Nineveh-m patchisiginiagaasi iñuuruasi pakmapak, atakkii taimani isummitqikhutin killuqsautmikniñ Jonah-m quliaqtuagutipmatin. Atanji, iñuk maaniittuq kamanatluktuag Jonah-miñ.

42 Atanniivium uvluani atangum aḡnam patchisiginiagaasi iñuuruasi pakmapak, atakkii agqiqhuni uñallam tuñaaniñ uñasiksuamiñ naalaḡnityaqługu Solomon-ñum puqiksilaña. Atanji, iñuk maaniittuq kamanatluktuag Solomon-miñ.

Irrusiqluk Utiqtuq

43 “Irrusiqluk anipman iñuñmiñ kukiługaqtuq paliqsaakun nunakun pakakhuni iñiqtuiqsiagviksraḡmiñik, aasiñ paqingitługu.

44 Inmiñun uqaḡaqniqsuq, ‘Utiḡlaña tupiḡmun annivigikkamniñ.’ Aasiñ utiqami paqillaḡniḡaa imaiłaaq inigisimakkani salikuqtaatchiaq suli inillaktullautaqtaq.

45 Anipluni aggiutriraqniqsuq tallimat malḡuñnik atlanik irrusiqluñnik pigiitłuktuanik inmiñiñ. Aasiñ isiqhutin iñuuniagaqsiraḡniqsut tavrani. Aqullia taavruma iñuum pigiitłuksiraqtuq sivulligmiñ iñuuniakiḡmiñiñ. Taatnatuntuuq itkisiruq killuliqirini iñuuniaqtuat pakmapak.”

Aakanalu Aniqataiłu Jesus-ñum

46 Jesus-ñum uqaqtitługu iñuñnun aakanalu aniqatinilı qikaḡniqsut tatqaani uqaqatigisukługu Jesus.

47 Iñuich iłañata uqautiniḡaa Jesus, “Aakanlu aniqatiutinlu qaani qikaqtut uqaqatigisukhutin.”

48 Jesus-ñum kiuniḡaa taamna iñuk uqautriñi, “Kisuuva aakaga? Suli kisuuvat aniqatiutka?”

49 Tikkuqaḡługich maliguaqtini nipliḡniqsuq, “Qiñiqsigik, ukua aakagigitkalu aniqatiutkalu.

50 Atakkii kiñapayaaq savaaqaqtuag pisulhanik aapaa qilañmiittuam aniqatigigiga naagaqaa aakagiplugu.”

13

Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

1 Taavrumani uvlumi Jesus anikami tupiḡmiñ, utlautiniqsuq narvam siñaanun aquvitluniasii.

2 Iñugiallapiaqtuat iñuich katirviginiḡaat avatługu. Kiisaimma ikiniqpuq umiamun aquvitluni, iñugayaaqpaurat makitaplutin narvam siñaani.

3 Aasiñ Jesus-ñum uqautiaqsiñiḡai iñugiaktuanik atrikusautinik itnaqhuni, “Iñugguuq nunaliqiri nautchiityaḡniqsuq. 4 Nautchirripkaḡługu nautchiaksrat iłañich katagaḡniqsut apqutmun, aasiñ tiñmiurat niḡiplugich.

5 Ilañitsuli katagañiqsut uyağauruamun nunamun nunaqapianitchuamun, aasiñ nauplutinj qilamik atakkii nunakitłuni,

6 aasiñ siqiñiq nuipman pasikługich pannaqlunigai atakkii kanjiliviksraitłutin.

7 Suli ilañich nautchiaksrat katagañiqsut akungatnun kakitłagnat, aasiñ kakitłagnat naukamin nagguviksraigñigaich nautchiagiksaat.

8 Aglaan ilañich katagañiqsut nunagiksuamun, aasiñ nauriñiqsut asianik iñugiaksiplugich, ilañich atautchimiñ tallimakipianuttaaqhutin naaga pinasukupianuttaaqhutin naaga iñuiññaq qulinuttaaqhutin.”

9 Aasiñ Jesus nipliğñiqsuq, “Kiña siutiqaqtuaq naalağniłi.”

Sivuniñat Atrikusautit

10 Maliğuaqtañ utlakługu Jesus apiqsruğniğaat, “Suvaata uqaqpich iñunun atrikusautitigun?”

11 Jesus-ñum kiuniğai, “Ilipsitñułhiññaq Agaayyutim sagviğñiğaa nalunaqtuanjanik añaayuqautaan qilaum, aglaan makununa iñunun sagvikkaunitchuq.

12 Atakkii iñuk piqaqtuaq akuqtullaagisiruq, aglaan taavruma piqanjitchuam anniagisigaa mikiruuraqunniñ pigikkani.

13 Una pisigiplugu uqaqtuna iñunun atrikusautitigun:

Atakkii qiñiğaluaqhutin iłisaqsritłaitchut

suli naalağniğaluaqhutin tusaatlaitchut aasiñ kanjicsitłaitłutin.

14 Aasiñ makunuuna iñuktigun immiumaniqsuq Isaiah-m sivuniksriqutaa itnaqhuni,

‘Tusaagaluağupsi kanjicsiyumiñaitchusi,

suli qiñiğumaagaluğupsi iłitchuqsriyumiñaitchusi.

15 Atakkii makua iñuich uummatinjich pitchigiłiğñiqsut, tusaasungitłutin supayaamik, iritinłu siquplugich.

Utitiñgitchut Agaayyutmun mamitiliksramiknun

atakkii qiñitłaitłutinłu tusaatlaitłutinłu kanjicsitłaitłutinłu.’

Isaiah 6:9-10

16 Aglaan quvianamiurusi, atakkii irigikkasi qiñitlarut suli siutigikkasi tusaatlaplutinj.

17 Iłumun uqautigipsi, iñugiaktuat sivuniksriqirit nalaunñaruatlu Agaayyutim iñuiñ qiñiğukkaluağaat tamanna pakma qiñikkaqsi aglaan qiñinjitkaat. Tusaasukkaluağaatuuq pakma tusaakkaqsi, aglaan tusaanjitkaat.

Jesus-ñum Kanjicsipkağaa Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

18 “Naalağniłlaksiun qanuutautilaana atrikusautim nautchirriqirikun.

19 Tamatkua tusraaruat uqahǵmik añaayuqautaagun Agaayyutim kanjqsisuñaqatıñ atrıqagtut nautchiaksranik kataktuanik apqutmun. Aquagun pigıitchuam aggiqhuni aattaǵıgai nautchirriutauruat uummataatnıñ, suli piiguiпкаǵai tusaakkanatnik.

20 Aasiılı akuqtuiruat uqahǵmik quviasuutigiplugu tusaapqauraqamıtrun atrıqagtut nautchiaksranik kataktuanik uyaǵaulamun nunamun.

21 Aglaan kanjıliviksraitman akuniutlaitchuq. Tavra ihuıllıuıliq piyuaqsiuıliǵlu tikitmata ihuıich taapkua qilamik qapiqtıǵagtut.

22 Suli nautchiaksrat kataktuat akunǵatnun kakitlaǵnat atrıgıgaat ihuk tusaaruıaq uqahǵmik, aglaan isumaaluutit ihuunialıkun kinnitnıñniaǵutitlu umialgutitigun suqutig-ingıǵaǵıgaat uqahıq taimmaasiıñ naurısuñaqanı asianik.

23 Aglaan ihuk akuqtuirıaq nautchiaksranik nautchirriutauruanik katakhutıñ nunagıksuamun atrıqagtıuq ihuktun tusaaruatun uqahǵmik kanjqsıplugu. İlaa naurısuuruq asianik, ilañich tallimakıpiatun, ilañich pinasukıpiatun, suli atlat ihuıññaq qulıtun.”

Atrikusaun Mukkaaksraǵıılatıgıun

24 Jesus uqahıqısuq atlamıksuli atrikusautmik, “Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan itkisıruq ihuktun nautchiıruatun mukkaaksraǵıksaanik nautchiıvinmiñun.

25 Aglaan ihuıich siñiktıtlugich uumıksrı aggiqhuni nautchiıñıqsuq mukkaaksraǵıılanik akunǵatnun mukkaaksraǵıksaat aullaqhuniasııñ.

26 Naugaqsiptomata nautchiat mukkaaksraurat nuınıuraqmata mukkaaksraǵıılatuuq sagviǵmiñıqsut.

27 Savaktit utlakamıtrun añaayuqaqtıñ apıqsruǵnıǵaat, ‘Atanııq, nautchiıñıgıptıgıñ mukkaaksraǵıksaanik. Nakiñ makua mukkaaksraǵıılat nuıvat?’

28 Qaukhata kiunıǵai, ‘Uumıksrı savaǵıgaa taamna.’ Savaktit apıqsruǵnıǵaat, ‘Aullaquvisıgut nutchugıaǵlugich mukkaaksraǵıılat?’

29 Tavra kiunıǵai, ‘Naaga, nutchıgıpsi mukkaaksraǵıılanik taputrıviaqtusi mukkaaksraǵıksaanik.

30 İluqatik naulik kıprıviksramunaglaan, aasiıñ kıprıvik tikitpan uqautıgısigıtka kıprırit sıvıllıulugu katıtqulugich mukkaaksraǵıılat qılıqtaulaalugich ikıpkaaqsrıuǵlugich, aglaan katıllugich mukkaaksraǵıksaat sıǵılamun.’ ”

Atrikusaun Mikınıqsrakun Nautchiaksrakun

31 Jesus-ıum uqautıliǵnıǵai atlamik atrikusautmik itnaqhuni, “Agaayyutim añaayuqautaa ittuq mustard-ıum nautchiaksrauranatun ihuum nautchiıkkanatun nunautmiñi.

32 Mikiniqsraugaluannağmi nautchiaksrapayaaniñ naagatarra naukami aņiniqsrauraqtuq nautchiapayaaniñ napaaqtuğuhuni. Aasiñ tınjmiuraņi sılam aggiqamin ugluliñiqsut qisiqsiutinjitñun.”

Atrikusaun Puvlaksautigun

33 Jesus-ņum uqautilğiñğai atlamik atrikusautmik, “Agaayyutim aņaayuqautaa sagviqpan itkisiruq ağnaq akutchipmatun puvlaksautmik mukkaaksramun iluturuamun puvlagataqtitlugu iluqaan qaqqiaksraq.”

Jesus-ņum Uqaqtilaņa Atrikusautitigun

34 Jesus-ņum uqağiniğai iluqaisa sut tamatkua iñugayaanun atrikusautitigun. Atrikusautailaağuni uqatlaiññiqsuq.

35 Tavra immiumaniqsuq uqauttaturuaq sivuniksriqirikun itnaqhuni, “Atrikusautitigun uqağisiruņa ilinjitñun.

Uqautigisigitka sutigun iriqsimaruatigun nunam aullağniñhaniğlaan.” *Psalm 78:2*

Jesus-ņum Kaņiqsipkağaa Atrikusaun Mukkaaksrağiilatigun

36 Jesus-ņum aullaqtitqaağlugich iñuich isiqniqsuq tupiğmun. Maliguaqtai utlautiniqsut ilaanun itnaqhutin, “Kaņiqsipkallaktigut atrikusaun mukkaaksrağiilatigun nautchiivini.”

37 Jesus-ņum kiuniğai, “Iñuk taamna nautchiiruaq mukkaaksrağiksaanik Iğniğigaa Iñuum.

38 Nautchiivik nunauruq. Mukkaaksrağiksaat tamatkuanjurut qaitchuat inmiknik Agaayyutmun aņalatquplutin, mukkaaksrağiilatli tamatkuanjurut qaitlutin inmiknik pigiitchuamun aņalatquplutin.

39 Taamna uumiksri nautchiiruaq tamatkuniņa mukkaaksrağiilanik tuungauruq. Kiprivik isugigaa nunam aasiñ kipirit isağulguplutin.

40 Atrilugich mukkaaksrağiilat katitauruat ikipkağlugich ikniğmun taatnatuntuuq itkisipmiuq isuklitpan nuna.

41 Iğniņan Iñuum tuyuğigisigai isağuligikkani aasiñ katityağlugich ukunakņa Agaayyutim aņaayuqautmiñiñ killuqsaqusaagutipayaat suli iñupayaat pigiiliqiruat.

42 Isağulgich igitkisasiğich ikkularuamun uunaksautmun. Tavrani iñuich qiagisirut suli tiriqulatchilugich kigutitin.

43 Nalaunņaruatli qaumagisirut siqiñiqtun aņaayuqautaani aapagikkağmin. Kiña siutiqaqtuaq tusaali.

Atrikusaun Iriqsimaruakun Akisuruakun

44 “Agaayyutim aņaayuqautaa sagviqpan itkisiruq akisuruq iriqsimapmatun nautchiivini. Iñuum paqitnamiuq

iritqiklugu nautchiivimun; iñuk taamna quviatchakhuni tunirityağniqsuq sulliñaurapayaagmiñik, aasiñ tauqsigñigaa nautchiivik.

Atrikusaun Akisuruakun Sunjauraqpakun

45 “Aasisuli Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan itkisiruq tauqsigñiaqtitun pakaktuatun akisuruamik sunjauraqpagiksaamik.

46 Paqitnami akisullapiaqtuamik sunjauraqpam mik aipluni tunityaqlugich sulliñaurapayaani tauqsiquugu taamna akisullapiaqtuaq sunjauraqpagiksaaq.

Atrikusaun Kuvrakun

47 “Aasisuli Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan itkisiruq qaaqtuutitun niñitauruatun tağiumun aasiñ qaaqhuni qanusipayaanik aqaluñnik.

48 Qaalallaanikamin aqaluñniaqtit nuqitlugu siñaanun aquvitlutin avguaqsiplugich aqaluich, nakuuruat iliplugich aqaluqağvinmiknun aasiñ nakuunitchuat igitlugich.

49 Itna itkisiruq isuklitpan nuna. Isağulgich avguityağisirut pigiitchuanik iñuñnik akunğatniñ nalaunjaruat iñuich

50 igitlugich ikkaularuamun uunaksautmun. Tavrani iñuich qiagisirut suli tiriqulatchilugich kigutitin.”

Nutauruallu Utuqqauruallu Suğalgich

51 Jesus-ñum apiqsruğniğai maliguaqtini, “Kañiqsivisigik sut tamatkua iluqaisa?” Kiuniğaat, “Aa, kañiqsigivut.”

52 Aasiñ Jesus-ñum uqautiniğai, “Aglaliqipayaaq ilisaaqaqtuaq Agaayyutim añaayuqautaanik atriqaqtuq tupqum iñuanik sagviqsruiruamik suurağmiñik nutauruanik naagaqaa utuqqauruanik tugvaqsivinmiñiñ.”

Nazareth-miut Ukpigijnitkaat Jesus

53 Jesus-ñum uqağinaiqamigich tamatkua atrikusautit aullağniqsuq tavrakña.

54 Tikitluni iñuguğvinmiñun ilisautiniğai iñuich katrağviatni. Iñuich tusaaruat quvigusukhutin apiqsruqtautiaqsiniqsut avatmun, “Sumiñ una iñuk piññakpa puqutmik suli sanjimik savaaqatlasipluni quvinaqtuanik?”

55 Uvvauna kaapintam taivruma iğniğinipauñ? Aakaña taimña atiqanipna Mary-mik? Aniqatiginipagich ipkua Jameslu, Joseph-lu, Simon-lu, suli Judas?

56 Iluqatin suli nukatchian iñuuniaqataun iñniqpat uvaptikni? Sumiñ una iñuk piññanipna tamatkunin a supayaanik?”

57 Tavra atniummatiaqğniqsut Jesus-mik. Aglaan Jesus-ñum uqautiniğai, “Agaayyutim sivuniksriqiraa kamagikkauraqtuq nanipayaaq aglaan kamagikkaunjitluni iñuguğvinmiñilu naagaqaa ilamiñilu.”

58 Tavra Jesus savaaqaniññiqsuq iñugiaktuanik quviqnaqtu-
anik atakkii iñuich tavrani ukpiqsriñitlutinj ilaanik.

14

Tuqqutauħa John Paptaaqtitchirim

1 Taatnalħatni Herod, atanga Galilee-m, tusaaniqsuq
uqqamik Jesus-kun,

2 uqautiniġai savaktini, “Jesus una John Paptaaqtitchirau-
niqsuq anjitiqikhuni tuquħiġmiñ. Taatnaqhuni savaaqatlan-
isuq quviqnaqtuanik.”

3 Sivunaiimma Herod-ñum tigupkaġniġaa John qiliqsruqlugu
isiqtaupkaqlugu. Taatnaqtinnigaa pisigiplugu Herodias,
aniqatmi Philip-ñum nuliana.

4 Atakkii John Paptaaqtitchirim akulaiqlugu uqautiniġaa
Herod, “Maligutaksrakuagñangitchuq ilaqatiginiagupku
aniqatvich nuliana.”

5 Herod-ñum tuqqutchukkaluagñigaa John, aglaan
iqsiñiqsuq iñuñnik atakkii ilinjisa isummatigiplugu John
sivuniksriqirauplugu.

6 Herod-ñum annivia tikitman, pania Herodias-
ñum sayuġniqsuq sivuġaatni Herod-ñumlu tuyuġmianjilū
quyalillapiaqlugu.

7 Akiqsruġniġaa nalupqinaiqqlugu qaitchigisiñiplugu
supayaamik injiqpan.

8 Niviaqsiq pitchuksaakkaupluni aakamigun nipliġñiqsuq,
“Qaitchinġa niaquanik John Paptaaqtitchirim ililugu alluiya-
mun.”

9 Umialik aliatchañiqsuq, aglaan pisigiplugu akiqsruutni
suli tamatkua niġiqatini tiliriñiqsuq qaitquplugu niviaqsiam
inijaġikkañ.

10 Herod tiliriñiqsuq isiqsivinmun niaquigiaquplugu John.

11 Itqutiniġaat niaqua iliplugu alluiyamun qaitluguasiiñ nivi-
aqsiamun, aasiilī taavruma aakamiñuutiqlugu.

12 John-ñum maliguaqtaiñ aggiqhutin piñiġaat timaa
iluviqqluguasiiñ. Taatnaanikamin uqautityaġniġaat Jesus.

Jesus Niġipkaiñiqsuq 5,000 Anjutinik

13 Jesus tusaakami qanuqtilaanjanik John-ñum,
aullaġniqsuq umiakun quvgutiqlugu iñuilaamun kisimi.
Iñugayaat tusaakamin maliutiniġaat nunaqqipayaaniñ
pisukkataqhutin.

14 Jesus tulakami tautukħugich iñugayaapaurat
ilunñutchaniqsuq. Mamitinnigai atniġñautinjitñiñ.

15 Unnuksraagataqman maliguaqtaiñ utlanġniġaat
uqautiplugu, “Unnuagūqtuq. Suviksraillaq manna.

Tuyugikkich iñuich nunaqqiuranun tauqsigíaqulugich niqiksrámiqnik.”

16 Jesus-ñum uqautiniǵai, “Aullañitkumiñ sunjitchut. Ilipsi niǵipkaqsigik.”

17 Kiuniǵaat, “Piqaqtugut tallimañhiñanik qaqqianiglu malǵuñniglu aqalunñik.”

18 Jesus-ñum nipliutiniǵai, “Uvuñautisigik uvamnun.”

19 Aasiñ tiliñǵai iñugayaat aquvitquplugich iviñnun. Tigukamigich taapkua tallimat qaqqiat malǵuglu aqaluk aagluǵniqsuq qilañmun quyyatiplugich. Tavra Jesus-ñum avguqługich qaqqiat qaiññǵai maliguaqtimiñun aasiili taapkua autaaqługich iñugayaanun.

20 Iluqatiñ iñugayaat niǵiñiqsut niǵisuiqhutiñ. Niǵiñaiqmata maliguaqtit katitchiñiqsut ilakuñitñik immiǵataqługich qulit malǵuk aguupmaich.

21 Taapkua niǵiruat 5,000-tuyunñaq inniqsut añutit, kisiqatigisunñaqnagich aǵnat ililǵaatlu.

Jesus Pisuaqtuq Imǵum Qaanagun

22 Jesus-ñum maliguaqtini ikipkaqtigñǵai umiaqpauramun ikaǵiaquplugich iǵluanun narvaqpaum aasiñ aipkaqługich iñugayaat.

23 Taatnaanikami mayuǵniqsuq iǵǵimun agaayutyaktu-aqhuni kisimi. Anaqaksraaqman Jesus kisiññuǵniqsuq.

24 Tavra umiaqpauraq tikiññiqsuq qitqanun narvaqpaum. Umiaqpauraq piyaqniuliǵniqsuq qailǵutiplugu atakkii anuǵim paǵǵaǵuutiplugulu.

25 Aasiñ Jesus-ñum utlañniǵai maliguaqtini uvluyasipman pisukhuni imǵum qaanagun.

26 Maliguaqtaiñ tautukamitruñ Jesus pisuktuaq imǵum qaanagun iqsitchañniqsut nipliqhutiñ, “Aliuqtuaq marra!” Kappañaaqsiñniqsut tatavrauplutiñ.

27 Aglaan tavrauvaa Jesus nipliutiniǵai, “Quviatchauǵigitchi. Uvañauruñ. Iqsiñasi!”

28 Peter-m kiuniǵaa, “Ataniiq, ilviupiaǵuvich tiliñña utlaqulutiñ imǵum qaanagun.”

29 Jesus-ñum kiuniǵaa, “Uvuñañiñ.” Peter niukami umiaqpauramiñ pisukhuni imǵum qaanagun utlautiniqsuq Jesus-mun.

30 Aglaan Peter-m tautukamiuñ qanutun saññisilaña anuǵim iqsitchañniqsuq. Kiviaqsikami kappañaniqsuq, “Ataniiq, annautiñña.”

31 Tavrauvaa Jesus-ñum isautiplugich argañni tiguniǵaa Peter nipliutiplugu, “Ukpiqsriñikiññiaqpat! Suvaata arguaqtuqpiçh?”

32 Ikipmaknik umiaqpauramun anuǵaigñiqsuq.

33 Taapkua umiaqpauramiittuat sitquǵviginigaaat sivuǵaanun Jesus uqaqhutinj, “Illumun igñiginigaaatin Agaayyutim.”

Jesus Mamititchiruaq Atniǵñautiliñnik

34 Ikaaqaminj igluanan nunaliññiqsut Gennesaret-mun.

35 Aasiin iñunji taavruma nunam iłitchuǵikaminj Jesus-mik tuyuǵniqsut uqqamik avalliupayaamiknun nunaaqqiuranun, tikiutruaqsipługich aasiin atniǵñautilipayaat Jesus-mun.

36 Iniqsrullapiaqługu aksillañniaqsiñagukługuunniin akua atnugaanjan, aasiin aktuipayaatquaat ilaanik mamitikkauniqsut.

15

Iłisauttutinjich Sivullianjuruat

1 Pharisee-ñuruat aglaliqiritlu utlanjigaaat Jesus Jerusalem-
miñ apiqsruqługu,

2 “Suvaata maliguaqtivich kamagitlaitpatigik iłisauttutinjich
sivulliaǵikkapta? Iǵǵunjtkaich argatinj niǵigaluaqatinj.”

3 Jesus-ñum kiunigai, “Suvaatamipsuuq kamagitlaitpisigik
Agaayyutim tillisai? Kamaksritłaitchusi atakkii maligukkisi
iłisauttutinjich sivulliaǵikkapta.

4 Agaayyun uqaqtuq, ‘Kamagisigik aapanlu aakanlu.
Kiñapayaq uqamaqłutriruaq aapamiñnik naagaqaa aakamiñnik
tuquruksraupiaqtuq.’

5 Iłipsiliasiiñ iłisautrirusi iñunmun uqautiłhiñauñiplugu
aapani naagaqaa aakani, ‘Piqaǵaluaqtunja aatchuutiksramik.
Aatchuutigiyumiñaitkiga ilipsiknun, atakkii akiqsruuti-
gianikkiga Agaayyutmun.’

6 Taatnatun iłisautigupsun iñuk kamaksritqunjtługu aa-
panjanik naagaqaa aakanjanik suungigisi Agaayyutim tillisaa
pisigiplugich sivulliapsi iłisauttutinjich.

7 Ukpinquaqtisii! Qanutun nalauttiginiqpa Isaiah sivu-
niksriqiri uqaqami ilipsigun,

8 Tamatkua iñuich kamaksrulgualuagaaatnja
uqalhiñagmiktigun
aglaan uummatinjich unasiksut uvamniñ piqpagillapi-
angitłunja.

9 Agaayyuvigiraǵigaaatnja imailaakun,
atakkii iłisautrirut iñuich iłisauttutinjitñik iłiplugich
maligutaksraǵiruatun Agaayyutun.” *Isaiah 29:13*

Sut Qaayugnaqsipkairuat Iñunjun

10 Jesus-ñum inmiñuqunigai iñugayaat nipliutiplugich,
“Naalaǵniłlaksinjan kanjisiłusiasiiñ.

11 Sum isiqtaqtuam iñuum qangagun qaayugnaqsipkatlaitkaa,
aglaan taavruma aniraǵaqtuam qanigmiñ, uqalhum
qaayugnaqsipkaǵagigaa iñuk.”

12 Maliguaqtaiñ utlaklugu apiqsruǵniǵaat, “İlisimavigich Pharisee-ḡuruat atniummatilaan̄at tusaakamitruḡ taamna uqautigikkan?”

13 Kiuniǵai, “Nautchiapayaaq aapama qilaḡmiittuam nautchirriutiḡaisaḡa amuruaniaqtuq kanjituummaan.

14 In̄miktuuǵlich. Ayaun̄aruani sivulliuqtaurur̄t ayaun̄aplutiḡ. Ayaun̄aruam sivulliuqpagu ayaun̄aruaraq, iluqatik katakkisiruk itiqsramun.”

15 Tavra Peter-m kiuniǵaa, “Uqautitigut qanuutautilaan̄anik taavruma atrikusautim.”

16 Jesus-ḡum nipliutiniǵai, “İlipsipsuuq kanjicsisaitmivisi?”

17 Kanjicsiḡitpisisuli? Suapayaaq qaniǵmuktuaq aqiaǵuqmuqaqtuq aasiñ̄ anipl̄uni timimiñ̄.

18 Aglaan sut tamatkua aniraǵaqtuat qanikun aniraǵaqtut uummatmiñ̄, aasiñ̄ qaayuǵnaqsiraǵaǵlugu iñuk.

19 Atakkii uummatmiñ̄ aniraqtut pigiitchuat isummatit, iñuaqtuḡiq, ilaqatiqagaluahuni atlatuḡiq, ilaqataill̄uni sayuḡaqiq, tigliyuiq, tanjilaakun ilisimarauḡiq, uqaniqḡuktahḡlu.

20 Taapkuatavra qaayuǵnaqsiraǵaǵaat iñuk, aglaan niǵiruni iǵǵuǵaluaǵnagich argaich qaayuǵnaqsit̄aitchaat iñuk.”

Aǵnam Ukpigutaa

21 Jesus aullaǵniqsuq tavrakḡa nunaḡanun Tyre-m suli Sidon-ḡum.

22 Canaanit-aǵmiu aǵnaq tamaani iñuuniaqtuaq utlautiniq-suq ilaanun kappain̄apluni, “Ataniiq, kin̄uviaḡa David-ḡum! Nagligillaḡniaḡḡa! Paniga pigiil̄ilapiaqtuq irrusiqḡuqaḡhuni.”

23 Aglaan Jesus kiun̄iñ̄niǵaa. Maliguaqtaiñ utlaklugu in̄iqsrullapiaǵniǵaat itnaqḡutiḡ, “Aqpigiun̄ una aǵnaq. Nipraulapluni malikkaatigut.”

24 Jesus-ḡum kiuniǵai, “Tuyuǵikkauruḡa kisiit̄iñun iñuiñun Israel-ḡum ittuanun tammaummiruatuḡn ipnaisun.”

25 Aǵnaq utlautikami sitquǵniqsuq sivuǵaanun nipliḡhuni, “Ataniiq, ikayullaḡniaḡḡa.”

26 Jesus-ḡum kiuniǵaa, “Nakuun̄gitchuq pigupsiun̄ il̄ilgaat qaqquksrautaat qail̄luguasiñ̄ qipmiñun.”

27 Aǵnaq nipliǵniqsuq, “Aa Ataniiq, aglaan qipmichun̄niñ̄ niǵipmiraqtut kangakunik kangaalaruanik iñun̄min̄ niǵgiviḡit̄iñ̄.”

28 Jesus-ḡum kiuniǵaa, “Aǵnaaq, kamanallapiaqtuamik ukpiqsriḡiqaḡniqsutin; in̄iqsruaǵikkan savaan̄ugisiruq ilipnun.” Tavra aǵnam pania ihuaqsikkauniqsuq taavrumani sassaǵniǵmi.

²⁹ Jesus aullaqami tavrakña iglauniqsuq siñiqsraqługu narvaqpaña Galilee-m; aasiñ mayuqhuni qimigaa mun aquvin-niqsuq tamauña.

³⁰ Iñugiallapiaqtuat iñuich utlautiniqsut ilaanun tikiutru-iplutin pisutlaitchuanik, ayaunjaruanik, uqatlaitchuanik, sulguilimaruanik, sul iñugiaktuanik atlanik. Iñuqqağniğaiç Jesus-ñum sivuğaanun. Aasiñi Jesus-ñum ihuaqsiñigai.

³¹ Iñuich quviğutchañiqsut qiniqamisigik uqatlaiłaat uqaqsiptomata, sulguilimaruat ihuaqsikkaupmata, pisutlaitchuat pisutlasiplutin, sul iyaunjaruat qiniçtlasiplutin; kamak-sruğniğaat Agaayyutaat Israel-ñum.

Jesus Niğipkaiñiqsuq 4,000 Anutinik

³² Jesus-ñum maliguaqtini inmiñuquniğai nipliutiplugich, “Iñunjutchaliqsuña makuniña iñuñnik nayuutituiñaqtuanik uvamni pinasuni uvluni, atakkii niqiksraitmiut. Aullaqtinnianjtkitka niğisunaitñik atakkii taaqtukkaqppiaqtut apqutmi.”

³³ Maliguaqtaiñ nipliutiniğaat, “Sumiñ paqitkisivisa naamayumiñaqtuamik qaqqiamik marrumani iñuilaami niğipkautiksramik iñugayaanun?”

³⁴ Jesus-ñum apiqsruğniğai, “Qanutun iñugiaktigiruanik qaqqianik piqaqpsi?” Kiuniğaat, “Tallimat malğunñik sul iñugiakisuuraniç aqalugauraniç.”

³⁵ Jesus-ñum tiliriñigai iñugayaat aquvitquplugich nuna-mun.

³⁶ Tiguniğai tallimat malğuk qaqqiat aqalugauratlu. Quyaaniçmiun Agaayyun avguqlugich qaiñniğai maliguaqtimiñun, aasiñi taapkua autaaqlugich iñugayaanun.

³⁷ Iluqatin iñuich niğiñiqsut niğisuigataqhutin. Aquagun maliguaqtai katitchiñiqsut ilakuniç immiğataqlugich tallimat malğuktun aguupmañnik.

³⁸ Tamatkua niğiruat 4,000-tun iñugiaktiginiqsut, ağnatlu ililğaatlu kisirrutisunjaqnagich.

³⁹ Jesus-ñum aullaqtinñaniçmiç iñugayaat ikiniqsuq umi-aqpauramun tikitłuni nunañanun Magadan-ñum.

16

Iñuich Qasiñiñiqsut Quviqnaqtuamik Savaamik

¹ Pharisee-ñuruatlu Sadducee-ñuruatlu utlautiniqsut Jesus-mun uuktuagiaqlugu. Apiqsruğniğaat qiniçtquplutin quviqnaqtuamik savaamik nalupqinaigutaulugu Agaayyutim tuyuqtilaaniç qilañmiñ.

² Kiuniğai, “Unnuksraaqman uqağuurusi, ‘Siłanñuğniaqtuq atakkii qilak kaviqsiruuq.’

³ Suli uvlaami uqagaqtusi, ‘Silaqħunniactuuq ugluvak atakkii qilak kaviqsiruuq nuviyaqħuquqman.’ Sivuniqsiṭlagaluaqhusi silamik qilaum qinñanagun, aglaan ilitchugitlaiññigisi qanuu-tautilaan̄at quviqnaqtuat savaat atuumaruat akunnapsitñi.

⁴ Makua iñuich pigiitchuatlu sayunaruatlu qinñiguktut quviqnaqtuanik savaanik, aglaan qinñigumiñaitlutin̄ taatnatchimik. Qinñihñagisigaat quviqnaqtuaq savaaq sivuniksriqirikun Jonah-kun.” Tavra Jesus-ñum uniññigai taapkua aullaqhuni.

Jesus Suakatağniqsuq Maliguaqtimiñik

⁵ Jesus maliguaqtaiṭlu ikaagñiqsut igluannun narvaqpaum. Maliguaqtai ilitchuginiqsut piiguasilaagmiknik qaqqianik.

⁶ Jesus-ñum uqautiniğai, “Qaunagititchi puvlaksautin̄atniñ Pharisee-ñuruatlu Sadducee-ñuruatlu.”

⁷ Aglaan uqaurağniqsut in̄miknun itnaqhutin̄, “Uqautigigaa taamna qaqqialigaan̄iññapta.”

⁸ Jesus-ñum ilisimaplugich qanuq uqaqtilaan̄at apiqsruğniğai, “Suvaata ilipsiguuraq uqauraqpsi qaqquinñiplugu? Ukpis-rilikiññiağniqpat ilipsitñi.

⁹ Kanjqsitl̄aitpisisuli? Naagaunniñ itqat̄aitpisiğik avguqap-kich tallimat qaqqiat 5,000-nun an̄utinun? Qapsiñik aguupman̄nun immiqsitpsi?

¹⁰ Naagaunniñ tallimat malğuk qaqqiat avguqapkich 4,000 iñun̄nun? Qapsiñun aguupman̄nun immiqsitpsi?

¹¹ Qanuğimña kanjqsin̄iññiqpsi uqautiqan̄isilaamnik qaqqianik? Qaunagititchi puvlaksautin̄atniñ Pharisee-ñuruatlu Sadducee-ñuruatlu.”

¹² Taatnaanikman maliguaqtai kanjqsiniqsut ilaanun uqautin̄isilaagmiknik puvlaksautinik aglaan qaunagitquplugich ilisauttutin̄itñiñ Pharisee-ñuruatlu Sadducee-ñuruatlu.

Peter-m Uqautiginiğaa Kisuutilaana Jesus-ñum

¹³ Jesus utlautikami nunan̄anun Caesarea Philippi-m apiqsruğniğai maliguaqtini, “Iğñiña Iñuum kisuuniplugu uqagağivat?”

¹⁴ Kiuniğaat, “Ilan̄isa John Paptaaqtitchiraunigaat, atlatli Elijah-ñuniplugu, atlatsuli Jeremiah-ñuniplugu naagaqaa ilaginasugiplugu sivuniksriqiraiñun Agaayyutim.”

¹⁵ Apiqsruğniğai, “Ilipsilimi kisuunasugivisit̄a?”

¹⁶ Simon Peter-m nipliutiniğaa, “Christ-ñurutin. Iğñiğigaatin iñuuruam Agaayyutim.”

¹⁷ Jesus-ñum kiuniğaa, “Simon, iğñiña Jonah-m! Quvianami-urutin! Atakkii uqautigikkan iñuum sagviaqtun̄itkaa ilipnun aglaan aapaam qilañmiittuam.

18 Uqautillakkikpiñ, Peter-ḡurutin [itnautauruaq Uyaḡaḡmik] aasiñ taavrumuḡa uyaḡaḡmun nappagḡiaḡiga agaayyuviga, sulī sanḡipayaaḡiñ tuquḡhum akiilīyumiñaitkai.

19 Ilvichuvva, qaitchigisigikpiñ itqutiksranik aḡaayyuaḡaanun Agaayyutim. Suapayaaq qilīqsruumakkaqsi maani nunami qilḡutiqaqtuiñāḡisiruq qilāḡmi, aasiñ sua-payaaq qilḡutaiyakkaqsi maani nunami qilḡutaiyakkaugisiruq qilāḡmi.”

20 Jesus-ḡum maligḡuaqtini uqaqunīñḡai kisumununniiñ iñuḡmun Christ-ḡuniḡuni.

Jesus-ḡum Uqautiginiḡaa Tuqutiksranīḡu Anipkakkautiksranīḡu

21 Tavrakḡaniñāḡlaan Jesus uqautriaqsiñiqsuq maligḡuaqtimiñik nalupqinaiqḡugu, “Jerusalem-muktuksrauruḡa. Tavraniasiñ nagliksaaqtuksraupluḡa sivulliuqtigruaniñ qaukḡiñitñiñḡu agaayuliqsit aglaliqiriniñḡu, sulī tuqqutauruksraupluḡa. Aḡlaan anipkakkauḡisuruḡa piḡayuatigun uvlut.”

22 Peter-m avuḡaḡtaagḡutiplugu Jesus iñiqtiḡniḡaa itnaqḡugu, “Ataniiq, Agaayyutimtuq taatniitingīḡiḡuḡ taamna. Atumaruksraunipiaqtuq ilipnun.”

23 Jesus-ḡum qiviaqḡugu Peter nipliutiniḡaa, “Tuungḡaaq, piḡiñ uvamniñ! Piñailutaurutin uvamni. Isummatiqanitchutin Agaayyutim isummatañik, aḡlaan isummatiqatutin iñuich isummataatun.”

24 Jesus-ḡum nipliutiniḡai maligḡuaqtini, “Kisupayaam maligukkumuḡa suksraaqtakḡraḡigaa pisuḡi, iqsriutilugu sanḡiḡutani aasiñ maligluḡa.

25 Atakkii kiapayaaq anniginiḡumiun iñuuḡi tammaigisi-gaa, aḡlaan kiapayaaq tammaiyumiun iñuuḡi piqutigilunḡa piññakkisiruq ilumun iñuuḡimik.

26 Iñuum piññaktaḡiḡiñāḡaluaḡaa suurapayaana marruma nunam, aḡlaan tammautigisigaa iñuutchi. Sakuḡuraḡniaḡha sumun atugumiñaitchuq! Tarra simmiutiksraitḡha iñuum iñuutchi.

27 Atakkii Iḡñiḡa Iñuum agḡiqsaḡumaruq piqatigilugich isaḡuliḡni quvianaḡaḡun aapami, tavraniasiñ akilḡigisigaa iñupayaaq savaanḡigun.

28 Ilumun uqautigipsi, Iñuqaqtuq-samma makitaruanik uvani tuqunianitchuanik qiniḡaluaqnagu Iḡñiḡa Iñuum agḡiqpan umi-ḡulugu.”

¹ Itchaksrat uvlut aquatigun Jesus-ηum aullautiniḡai Peter-lu James-lu John-lu, aniqataa James-ηum, kisiitñik qutchik-suamun iḡḡimun.

² Tavrani qiniqtitlugich Jesus atlanḡuḡniqsuq sivuḡaatni. Kiiñaja qaummaḡiksiñiqsuq siqiniqtun atnuḡaanji qatiqsiplutin kurratchiatun.

³ Taatnaḡmiutlu Moses suli Elijah sagviḡniqsuk uqaqati-giaqsiplugu Jesus.

⁴ Peter-m nipliutiniḡaa Jesus, “Ataniiq, nakuuniqsuq nayuutikapta uvani. Nappaitquguptigut nappaiñayaqtunja piņasunik palapkaaksranik, atautchimik ilipnun, suli atautchimik Moses-mun, suli atautchimik Elijah-mun.”

⁵ Uqaqtitlugusuli qaumaruam nuviyam qulanjutiniḡai aasiin nipi niqliqhuni nuviyamiñ, “Tavrataamna piqpagikkaḡa Iḡniḡa quyalimaaqtigillapiakkaḡa, naalaḡniyumagiksi.”

⁶ Maliguaqtit tusaakamitruḡ nipi punniqsut nunamun iqsitchakhutin.

⁷ Aglaan Jesus-ηum utlaklugich aksinñiḡai aasiin nipliuti-plugich, “Makititchi, suli iqsinaḡitchi.”

⁸ Aaḡluqaminḡ maliguaqtit qiniñiñniqsut iñunñik. Jesus inniq-suq kisimi.

⁹ Atqaaqsikaminḡ iḡḡimiñ Jesus-ηum tilisiñiḡai, “Uqaḡniaqasi kisumununniiñ tamatkuniña qiniikkapsitñik Iḡniña Iñuum anitqilhanunaglaan tuquḡiḡmiñ.”

¹⁰ Maliguaqtañiñ apiqsruḡniḡaat Jesus, “Suvaata aglaliqirit uqaqpat Elijah aggiqqaqtuksrauniplugu agginaiñjaan Christ?”

¹¹ Jesus-ηum kiuniḡai, “Taapkua uqaqtut ilumutuuruamik. Elijah aggiqqaagñiaqtuq Christ-miñ itqanaiyaḡiaḡlugu sua-payaaq.

¹² Aglaan uqautigipsi, Elijah aggianiktuq, aasiin iñuich nalurut kisuutilaanjanik. Qanupayaaq anjalatchukamitruḡ anjalatkaat. Taatnatuntuuq Iḡniña Iñuum nagliksaaqtinni-aqmigaat.”

¹³ Maliguaqtañiñ kaniqsilḡataḡniḡaat Jesus-ηum uqaḡha John Paptaaqtichirimik.

Jesus Iḡuaqsiḡkaiñiqsuq Nukatpiaḡruḡmik Irrusiḡlulinḡmik

¹⁴ Jesus maliguaqtiniḡlu tikitmata iñugayaanun iñuum ut-lanñiḡaa sitquqhuni sivuḡaanun

¹⁵ niqliqhuni, “Ataniiq, nagligillanñiaḡunḡ iḡniḡa. Qiiqs-ruḡuupluni nagliksaallapiaqtuq. Akulaiḡlugu puukaḡaqtuq ikniḡmunlu imiḡmunlu.

¹⁶ Maliguaqtipnuutigaluaḡiḡa, aglaan iḡuaqsilḡiñniḡaat.”

17 Jesus-ŋum kiuniġaa, “Ukpiqqutaitchuasii ilipsitñi! Naagasuli killukuaqmiusi! Qanutunaglaan nayuutiniaqpiq ilipsitñi? Qanutunaglaan iġlutuqtaksraġivisisuli? Uvuŋautisaqsiuŋata nukatpiaġruk.”

18 Jesus suamasipluni tilisiñiqsuq irrusiqłunmik anitqu-plugu nukatpiaġruŋmiñ. Irruqsıqłuk anitman nukatpiaġruk ihuaqsiliġñiqsuq.

19 Maliguaqtaiñ utlaŋniġaat Jesus kisipquqħutin apiqsruqługu, “Suvaata irrusiqłuk anitlaitpisigu?”

20 Jesus-ŋum uqautiniġai, “Pisigiplugu ukpiqsriŋiġiqsi. Uqautigipsi, Ukpiqsrisiqagupsi mikitilaanŋatun mustard-ŋum nautchiaksrauranŋatun uqautiħiñaugiksi una iġġiq, Nuuttin iñuŋa uvakŋa, aasiiñ nuunniaqtuq. Piħiñaugisirusi supayaanik.

21 [Aglaan kisiagun agaayulikun uisauraaħikunlu anitlagai taatnatchich irrusiqłuich. Atlam sum anitchumiñaitkai.]”

Jesus-ŋum Uqautigitqikkaa Tuquliksraniļu Anipkakkauħiksraniļu

22 Aautchimukamiŋ Galilee-mi Jesus-ŋum uqautiniġai maliguaqtini, “Iġñiŋa Iñuum aatchuutigikkauniaqtuq iñuŋnun;

23 ilinisa tuqqutkisigaat. Aglaan piŋayuatigun uvlut anipkakauniaqtuq tuqqutauħaniñ.” Tavra maliguaqtai ipiqtutchallapiaġniqsut.

Akiliħiq Agaayyuvikpaum Tax-siġutiŋiñik

24 Jesus maliguaqtiniļu tikitñamiŋ Capernaum-mun nalautchirut iñuŋnik katitchiraunik aatchuutiniq agaayyuvikpaŋmun. Tamatkua Peter apiqsruġniġaat, “Umaa, ilisautriksi akiliqsuġagiva tax-sinik agaayyuvikpaŋmun?”

25 “Aa, akiliisuuruq,” Peter-m kiuniġaa. Aasii isiqman tupiġmun Jesus nipliġqaagñiqsuq ilaanun apiqsruqługu, “Simon, sumik isumavich? Kisuniñ umialiŋi nunam katitchiraġivat tax-sinik? Nunaqatmikniñ naagaqaa avakŋaqtaniñ?”

26 Peter-m kiuniġaa, “Atlaniñ.” Jesus nipliutiniġaa Peter, “Tavra, nunaqatit akiliqsuġniaŋiñniqsut tax-sinik.

27 Aglaan atniummativiagivut iñuich. Aullaġutin niksigiagiñ narvamun. Qanġaniñ sivullium aqalum niksiksaqpiħ paqitkisirutin maniŋmik. Tigulugu taamna qaitchumagiñ ilinjtñun, aasii akiliutilunuk.”

18

Kiña Kamaŋniqsrauva?

1 Maliguaqtaiñ utlakługu Jesus apiqsruġniġaat, “Kiña kamaŋniqsrauva Agaayyutim anjaayuqautaani?”

2 Jesus-ŋum tuqłuġniġaa ililgauraq iŋmiñuquplugu, aasiiñ qikaqtitlugu akunġatnun maliguaqtit

3 nipliqhunasiiñ, “Uqautigipsi, isummitqinisuagupsi aasiiñ ililusi ililgauratun isigumiñaitchusi Agaayyutim anjaayuqautaanun.

4 Kiñapayaaq atchiksiruaq inmiñik atriplugu taamna ililgauraq kamanagniqsrauruq ukunakña Agaayyutim anjaayuqautaan.

5 Suli kisum iñuum akuqtugumiun ililgauraq pisigilunja akuqtugaña.

Killuqsaqusaagutit

6 “Aglaan kia iñuum killuqsagtitudu ilanajat makua ukpiqs-risigaqtuat uvanun ililgaatun nakuutlukayaqtuq taamna qunisiqmiutchiqlugu uyaqakpanmik ipipkaqpan itiniqsranani tagium.

7 Qanutun tatamnaqtigivat nunam iñui killuqsaqusaagutit iñuñnik. Taatnatchich killuqsaqusaagutit atuumarut ataramik. Aglaan qanutun tatamnaqtigiva taamna iñuk ukpiqutaiqsitchiruaq iñuñnik killuqsaqusaahigmigun.

8 Argapsi naagaqaa isigapsi killuqsagtitudu, kipilugich igitchumagisi. Nakuutlukayaqtuq isigupsi iñuuligmun argaillusi naagaqaa isigaillusi uumakña igluktun argalinmiñ naagaqaa isigalinmiñ igitauluniasiiñ isuitchuamun ikniqmun.

9 Suli iripsi killuqsagtitudu piiglugu igitchumagiksi. Nakuutlunjaqtuq isigupsi isuksraitchuamun iñuuligmun atautchimik iriqagusi uumakña malgunnik irilinmiñ igitauluniasiiñ anasiñjuqsagvium ikniñanun.

Atrikusaun Tammaqtuakun Ipnaikun

10 “Qaunagititchi suñillagihiksranatniñ makua ililgaurat. Atakkii isagulinich ataramik aapamnuhinaurur qilanmi.

11 [Iqñinja Iñuum aggiqsuq anniqsuqiaqlugu tammaqtuaq].

12 Qanuq isummatiginayaqniqpisiun iñuk piqagtuq tallimakipianik ipnaiñik aasiiñ atausiq tammaquni? Pakkiagumiñaiñniqpaun taamna atausiq tammaqtuaq? Uniññaqai taapkua tallimakipiaquutailat ipnaich qimiqaamun.

13 Uqautigipsi, paqitkumiun taamna atausiq ipnaiq quvitchautigitlunjaqaa ukunakña tallimakipiaquutailaniñ tammanitchuaniñ.

14 Taatnatuntuuq aapapsi qilanmiittuam pisuqiginjtkaa atausiqunniñ ilanajat tamatkua ukpiqsrituat ililgauratun iliplutin tammaqulugu.

Aniqan Killuqsagtuaq

15 “Aniqatin killuqsaqpan akiknaqutin uqautityagun killuqsautaanik kisinjuqusik ilaalu ilvillu. Naalagnikpatin aniqatigiliutitqinñaqini utitmun.

16 Aglaan naalaǵnisuñitpatin utlatqikkumagiñ piqasiǵutin atautchimik naagaqaa malǵuñnik iññuñnik. Taapkua iñuich ilisimarautlaniaqtut uqagipayaakkapkun aniqatiupnun. Atakkii pasikkutipayaaq inillakkaugisiruq malǵukkun naagaqaa piñasutigun ilisimarauruatigun.

17 Naalaǵnisuñilgitpagich uqagilugu ukpiqtuanjuranun; naalaǵnisuñitchuiñaqpan aasiiñ ukpiqtuanjuranikunniñ irrutigisigiksi Jew-ñuñtchuatun naagasuli tax-siliqiritun.

18 Ilumun uqautigipsi, Suapayaaq qiliqsruumakkaqsi maani nunami qilǵutiqaqtuiñaǵisiruq qilañmi; suli suapayaaq qilǵutaikkaqsi maani nunami qilǵutaiyakkaugisiruq qilañmi.

19 Uqautipsaagipsi, Malǵuugupsik maani nunami aasii añǵutilusik supayaakun apiqsruǵupsik, aapaa qilañmi savaǵigisigaa ilipsitñun.

20 Atakkii nani malǵuk naagaqaa piñasut katikpata pisig-iluñja nayuutigisiruñja ilinjitñi.”

Atrikusaun Natqigutrinitchuakun Savaktigun

21 Aasiiñ Peter-m utlakhugu Jesus apiqsruǵniǵaa, “Ataniiq, qapsiñiaglaan natqigutiraksraǵivigu aniqatiga akitñagluñja kil-luqsaqpan? Tallimat malǵuñniaglaan?”

22 Jesus-ñum kiuniǵaa, “Tallimat malǵuñniñaunilañnik aglaan piñasukipiaq qulit tallimat malǵuñniaglaan.

23 Agaayyutim añaayuaqataa sagviqpan atriqagisiruq umi-alinmik apiqsruqtuamik savaktimiñnik qanutun ilinjitñun ak-iqsruutiqaqmagaagmi.

24 Makpiǵarriqisaanikman iñuk akiqsruummirigikkañja manikpauramik tikiutikkauniqsuq ilaanun.

25 Akiliyumiñaiññiqman añaayuaqañ tunirautquniǵaa aǵnaatlu suli qitungaurañ suli iluqaisa suurapayaañ aasiiñ akiliutigilugich niǵǵiuqsruutaiñun.

26 Savakti sitquqami sivuǵaanun uqapsaagñiqsuq, ‘Ataniiq, utaqqiurallañja. Utiqtitchigisigikiñ iluqaitñik.’

27 Añaayuaqañ ilunñtchautiplugu aullaqtinnigaa natqiguti-plugich niǵǵiuqsruutai.

28 Aglaan savakti anikami tavrakñja nalaunniǵaa ilañat savaqatmi niǵǵiuqsruummirigikkani qapsiuranik maninñik. Tiguniqłukamiuñ qimitchiqsruaqsiñigaa nipliuti-plugu, ‘Niǵǵiuqsruutin utiqtirrun uvamnun.’

29 Savaqataan purviginigaa iniqsruaqługuasiiñ, ‘Utaqqiural-lañja. Utiqtitchigisigikiñ iluqaitñik.’

30 Aglaan akiqsruǵvigikkañja utaqqisuñiññiqsuq. Aullautiñhiñaǵniǵaa isiqsivinmun aasiiñ isiqtaupkaqługu utiqtitchiñiñhanunaglaan niǵǵiuqsruutaanik.

31 Atlat savaktit qĩñiqamitruŋ taamna atuumaruaraq ip-igtutchallapiagñiqsut. Utlakługu aŋaayuqaqtin uqautiniġaat iluqaitñik atuumaruanik.

32 Aŋaayuqaŋan savakti isiquniġaa nipliutiplugu, ‘Pigiitchu-atiin savaktii! Natqigutigaluaġikpiñ niġġiuqsruutipnik uvam- nun iniqsruaqaŋa.

33 Suvaata ilunŋuksriñġiññiqpich savaqatıknik atrilunja naglıksriłłaptun ilipnik?’

34 Tavra aŋaayuqaŋan qinnautiplugu tuyuġiniġaa isiqsirinun anasiñŋuqsaquplugu akiliiñiałhanunaglaan niġġiuqsruutipayaañiñik.

35 Taatnatuntuuq aapama qilaŋmi irrutiniaqmigaasi natqigutrinıitchupsi aniqatiupsitñik uummatipsitñiñ.”

19

Jesus İlisautriruq Avitikon

1 Jesus uqaŋaiqami tamatkuniŋa aullaġniqsuq Galilee-miñ utlautipluni nunaqqiurañiñun Judea-m akiani Jordan-ŋum.

2 İñugiaktuat iñuich malinġiġaat. Jesus-ŋum mamitinnigai atniġñaqtuat tavrani.

3 İlaŋisa Pharisee-ŋuruat utlaŋniġaat. Tavra uuktuaqsaqlugu apiqsrulġiññiġaat, “Aŋutim avitpagu nuliani patchitçiguni supayaanik, maligutaksrakuagñaqpa?”

4 Jesus-ŋum kiuniġai, “Aġliqisimasuknaġiksi aullaġniipman Agaayyutim iñiqsiłha aŋutmıglu aġnamıglu.

5 Taatnaqhuni aŋutim unisaksraġigaa aapani suli aakani aasiñ piqasiutiluni nuliagmiñun, iluqatik-aasii atautchisun timinigutik.

6 Malġuunaiqsuk aglaan atausiŋuqtuk. İñuum avitinıllıun tuvaaqatini Agaayyutim piqasiutipkaqmatik.”

7 Pharisee-ŋuruat apiqsruġniġaat, “Suvaatami Moses tillisiqagñiqpa aŋutmun aġliutiqqaaglugu aullaqtilluguasiiñ nuliani?”

8 Jesus-ŋum kiuniġai, “Moses-ŋum avititkaasi nuliapsitñiñ atakkii ilisautitçigıitpaitłusi. Aglaan itniingitkaluaqtuq aullaġniłhaniñaglaan.

9 Uqautigipsi, Aġnaq tuniqsimauraqnaiñjaan aŋutmiñun naagasuli aŋutim avitkumiun, ilaqatnitqiguniasii atlamik aġnamik. Taamna aŋun atlatuqtauruq.”

10 Maliguaqtaıñ nipliutiniġaat, “Taamna inniaqpan akunġakni nuliagıik nakuutluŋniagñiqsuq ilaqatniıitchuni.”

11 Aglaan Jesus kiuniġai, “İñugiaktuat iñuich akuqtutlaitkisi- gaat taamna ilisauttun. Kisimiŋaglaan tamatkua Agaayyutim qaitchikkanı akuqtutlagisigaat.

12 Atakkii anjutiqaqtuq isuanunaglaan ilaqatnikkummataitchuanik; suli anjutiqaqmiuq ilaqatnikkumiñaiyakanjitiñik iñuich; atlatsuli, ilaqatnikkummataitlutinj atakkii savautisutlukkaat Agaayyun. Iñuum akuqtuğumiñağumiuj taamna ilisauttun akuqtuğliuj.”

Jesus-ñum Agaayyutiniğai Ililgaurat

13 Iñuich ililgaurat tikiutruğniğaiç Jesus-mun argañi ililugich ililgauranun agaayyutitquplugich. Aglaan maliguaqtit iñiqtiğniğaiç tamatkua iñuich.

14 Jesus nipliğniqsuq, “Ililgaurat uvamnuktitchigik. Avriaqutaunasi ilinjitiñun atakkii Agaayyutim anjaayuqautaa anjaruq iñunun atriqaqtuanun ililgaanik.”

15 Ilkamigich argañi agaayyutiqaqaağugich aullağniqsuq.

Nukatpiaq Sulliñaurauqaqtuaq

16 Anjun utlautiniqsuq Jesus-mun apiqsruqhuni, “Iñisautrii, sunik nakuuruanik savagluna piqatlasinñayaqpiç isuitchuamik iñuukigmik?”

17 Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Suvaata taiguutiqaqpiña nakuuruamik? Kisimi Agaayyun nakuuruanjuruq. Aglaan iñuuiqağukkuvich tupigiyumagitin tillisit.”

18 Nukatpiam apiqsruğniğaa, “Nallinjich?” Jesus nipliğniqsuq, “Iñuağniaqnak, atlatuğniaqnak atlam ilaqataanik, tiglinñiaqnak, sagluniaqnak ilisimarauguvich.

19 Kamagilugik aapan aakanlu, piqpagilugu iñuuniaqatin iliptun ililugu.”

20 Nukatpiaq nipliğniqsuq, “Tamatkua iluqaisa qaunagigitka nutauñamniñaglaan. Sumik minitchivik?”

21 Jesus-ñum uqautiniğaa, “Tanjigisukkuvich tillisipayaanik tunityakkich suurat pisin aasiñ qailugich maniich ilaippauranun. Taatnağuvich piññakkisirutin akisuruamik qilanmi. Taatnaanikkuvich malinña.”

22 Nukatpiam tusaakamiuj taamna ipiqtutchakhuni aullağniqsuq atakkii sulliñaurauqaqhuni.

23 Jesus-ñum nipliutiniğai maliguaqtini, “Iñumun uqautigipsi, Sakiqnallapiagisuruq umialguruami iñunmi isigñialiksraña Agaayyutim anjaayuqautaanun.

24 Uqautipsaağipsi, qağanatluktuq pikukturuam isiliksrana ‘Mitqutim Iraagun’ uumakña umialguruam isiliksraniñi Agaayyutim anjaayuqautaanun.”

25 Maliguaqtaiñ tusaakamitruj taamna quvigutchallapiagñisut nipliqhutin, “Kiñami anniqsugisiñiqpa?”

26 Jesus-ñum takusağugich nipliutiniğai, “Sua iñuich savaagiyumiñaisanjat Agaayyutim savagitlapiagatağaa.”

27 Peter-m kiuniġaa, “Supayaat unitkivut maligukhutin. Aasiili sumik piññaṅṅiaqpisa?”

28 Jesus-ṅum nipliutiniġai, “Uqautigipsi, Iġñiṅa Iñuum aqvinṅanikpan aquppiutaqpaṅmiñun quvianaġmiñi suli supayaaq nutaagūqpan, tavra ilipsi maligūaqtuasii uvamnik, aquppigisipmisi qulit malġunṅun aquppiutaqpaṅnun atanniqsuġlugich kiṅuviani qulit malġuk iġñiṅiñ Israel-ṅum.

29 Suli kiñaliqaa unitchiruaq kiṅuniġmiñiglu aniqatmiñiglu aapamiñik aakamiñiglu, ililgaagmiñiglu naagaqaa nunamiñik pisigilunja akuqtuigisiruq akilīusianik tallimakipiagūġlugu. Piññakkisiruq isuitchuamik iñuuhġmik.

30 Aglaan iñugiaktuat sivulliuruat pakma aqulligūġisirut, suli iñugiaktuat aqulliuruat pakma sivulligūġutin.”

20

Savaktit Nautchiivini

1 “Agaayyutim aṅaayuqautaa sagviqpan itkisiruq iñuktun nautchiiviqatuatun. Anipluni uvlaatchaurami savaktik-sraqsiuġniqsuq nautchiiviniṅmiñun.

2 Sivunniuqatigiqqaagūġlugich savaktiksrat akilīgisiñipluġlugich uvlum akiksraṅanik savakpata nautchiiviniṅmiñi tiliñiġai.

3 Qulinuġutailamun sassaġ tikitman aullalgitñami qiniġniġai atlat tunisiñiagvinñi qikaqtuat ittuaqsiñaqhutin.

4 Nipliutiniġai, ‘Savviaġitchili nautchiivimñun. Nalaunṅaruamik akilīgisiġipsi.’ Savviaġniqsut.

5 Aullalgiñniqsuq uvluq qitiqquḡunnaqman suli pinjasunun sassaġ ilipman, taatnatunsuli savviaqtitchipluni.

6 Suli aullalgiñniqsuq tallimanun sassaġ tikitchunnaqsipman, aasiñ paqilgitñami atlanik qikaġaaqsiñaqtuaniq apiqsruġniġai, ‘Suvaata qikaqtuaqsiñaqpisi taatna uvluvakpauraq ittuaqhusi?’

7 Kiuniġaat, ‘Atakkii kia-unniiñ iñuum savaktik-sraqtaagṅitluta.’ Uqautiniġai, ‘Aullaġitchili savviaġusi nautchiivimñun.’

8 Anaqaksraaqman nautchiiviqatuaq uqaġniqsuq savaktit aṅaayuaṅatnun, ‘Tuqūġlugich savaktaut akilīkkich ak-iññaṅtaṅitnik, aullaġniilugich aqulliuplutin savviaqtauniñ sivulligñunaglaan.’

9 Aggiqmataasiñ taapkua savaktiksraqtaanuruat tallimanun sassaġ ilipman, akilīqūġlugich uvlum akiksraṅanik.

10 Taapkuali savaktiksraqtaaqqaanuruat aggiqamin, isumaniqsut akikṅatluṅniaqhutin. Aglaan atausiullaaplutin akuqtuipmiñiqsut uvlum akiksraṅanik.

11 Taapkua akuqtuikamin akiññaṅtaagmiknik uqapiluaqsiñiqsut akikṅaqūġugu nunautilik

12 uqaqhutin, ‘Tamatkua aqulliich savviaqtuat savaktut atautchihiñami sassagñigmi. Akiligitin atunim uvaptiktun naagauvva iglutuqlugu uunaq savakhuta uvluqtutilaanatun.’

13 Aglaan kiunigaa ilañat, ‘Iauramaañ, savvaqluutinjitkikipiñ ivayağniagutin. Sivunniugatiginjipina savagukhutin akik-srañatun uvlum?’

14 Tigulugu akiliusian anilaagiñ. Qaitchisukkiga añun savviaqtuaq aqulliupluni ilipniktuaq akiliipmatun.

15 Nalaunñaiññiqpiq isumaptun añalatchikama pigikkamnik? Naagaqaa killuqsraqpich anniqsraitñama?’

16 Taatnatuntuuq aqulliich sivulliguutigisirut, sulii sivulliich aqulliguutilutin. [Iñugiaktuat iñuich tuqkirakkaugaluagtut, aglaan ikituurat piksraqtaanurut.]”

Jesus-ñum Pinaçhiğñigai Uqaqalli Tuqqutauksrağmiñiglu Anipkakkauksrağmiñiglu

17 Jesus Jerusalem-mukhuni saniqpaktaagutiniğai qulit malğuk maliguagtini uqautiplugich,

18 “Naalağnisitchi, Jerusalem-munñaqtugut Iğñina Iñuum aatchuutigikkauviksrañanun qaukñitñun agaayuliqsit sulii aglaliqirinun. Ilinisa tuqqutaksrağugñiñağaat.

19 Qaitkisigaat Jew-ñunitchuanun mitautigitqulugu ipigaqtuglugulu, sulii kikiaktuutipkağlugu sannigutamun; aglaan anjitiqiksikkauniaqtuq pinayuatigun uvlut.”

Aakauruam Injirsruañ

20 Aasiin Zebedee-m iğñakkiñ aakanak utlautiniqsuq Jesus-mun piqatigiplugik iğñañni. Sitquğviginigaa sivuğanun injiqlugu pisitquplutin.

21 Jesus-ñum apiqsruğniğaa ağnaq, “Sumik pisukpich?” Ağnam kiunigaa, “Tilikkik ukuak iğñakka aquppitlasilugik ilipni, ilaqataa taliqpiqñun sulii ilaqataa saumipñun atanniqsuiguvich anayuuqautipni.”

22 Jesus-aasiin nipliğniqsuq, “Nalursi sumik injisruqtılaapsitñik. Imilhiñauvitku qallun imiqsağumakkağa [naagaqaa apqusaalhiñauvitku naninnaqtuaq apqusaa-gaksrautigikkağa]?” Taapkuak iğñakkiñ kiunigaak, “Imilhiñaugikpuk.”

23 Jesus-ñum nipliutiniğik, “Iumun imiğniagałuaqtusik qallutmiñ imiğniakkamniñ. Aglaan piksraqtuksraunitchuna aquppiruksrañnik taliqpimñi saumimñilu. Taapkuak innak iñuqağniagtuk aapaa itqanaiyautikkanjknun.”

24 Qulit tusaakaminj taavruminja iħuagiñiñiğaiç taapkuak malğuk aniqatigiik.

25 Jesus-ñum tuqluǵnıǵai malıǵuaqtını uqautiplugich, “İlisimarusi aǵalatinıch Jew-ñunıitchuat aǵalannıǵlugaqtilaanatnik iñunıitñik sulı kamanagñiqsrañisa nañititchuuplugich.

26 Aglaan taatnaittuksraunǵitchuq ilipsitñi. Kiñapayaaq kamanagũktuaq akunnapsitñi ilipsitñun savaktiruksrauruq.

27 Suli kisupayaaq qaukiusukkumi savak-taagruguqtuksrauruq iluqapsitñun.

28 Taatnatun Igñiña İñuum agginıitchuq savautipkaǵiaǵuni, aglaan savautrityaqhuni sulı qaitchaqtuqlugu iñuulhi tasugũklugich iñugiaktuat iñuich.”

Jesus Mamititchiruq Malǵuñnik Ayaunaruñnik Anıutıñnik

29 Jesus malıǵuaqtınılu aullaqsipmata Jericho-mun, iñugiallapiaqtuat malıñıǵaat.

30 Malǵuk anıutik ayaunaruak aquppiñiqsuk sanıǵaatni tumitchiat. Tusaakamik Jesus apqusaaǵniplugu kappainııqsuk, “Atanııq, kiñuvıaña David-ñum! Nagligillañniaqtiguk.”

31 İñugayaat iñıqtıǵnıǵaich nipaisaaquplugik, aglaan nipituluuraqhutik kappainııqsuk, “Atanııq, kiñuvıaña David-ñum! Nagligillañniaqtiguk.”

32 Jesus nutqaqhuni tuqluǵnıǵik, aasıñ apiqsruqlugik, “Sutquvisik uvamnun?”

33 Kiuniǵaak, “Atanııq, qıñıtłasisuktuguk.”

34 Jesus ilunıutchañııqsuq taapkuñniña. Aksıñıǵik irinıik. Tavrauva qıñıtłasiñııqsuk, aasıñ malıklugu Jesus.

21

Jesus-ñum Tikisaalha Jerusalem-mun Atanııqtun

1 Aasıñ qallikamıñ Jerusalem-mun tikiññııqsut Bethphagemun, igǵıǵıñun atıqaqtuamun Olives-mik. Tavrakña Jesus-ñum tiliñıǵik malǵuk malıǵuaqtıñni,

2 uqautiplugik, “Aullaǵutik nunaaqııuramun sivunnaptikniıttuamun. Amanıañani paqıtksisıǵıksik pituqaqtuaq natmaksıǵvik nuǵǵañalu. Pituiǵlugik uvunautiyumagitik uvamnun.

3 Kia iñuum qanuqpatik uqautiyumagitik atanguruamun inuǵınılugik. Taavruma tavrauva aullaqtinnııǵik.”

4 İluqaan atumanııqsuq tanııqsuqlugu sivunıksrıqirim uqautıǵıkkaña itnaqhuni,

5 “Uqautııǵıǵik iñunı Zion-ñum,

Atanıı, umialıksı agııqsuq ilipsitñun.

Piisaanıitchuq usıaqııqsuq natmaksıǵvıñmi,

nuǵǵañanııñniñ natmaksıǵvıum.”

Zechariah 9:9

6 Malıǵuaqtik aullaǵııqsuk tuvraqługu Jesus-ñum uqauttutaa inııkmun.

⁷ Taapkuak aggiutiniġaak natmaksigvik nuġġaġalu Jesus-mun. Iliñiġaich atnuġaatik natmaksigvinmun aasii Jesus aquvitluni taapkuġnuġa.

⁸ Iñugiallapiaqtuat iñuich siaminnigaiġaich atnuġaatinġ tumitchianun. Atlatli kipriñiqsut akiqqunik napaaqtuniñ siapsiutiplugich tumitchianun.

⁹ Iñugayaat pisuktuat sivuagun Jesus-ġum suli tamatkualu maliktuat niprualaniqsut,

“Hosanna. Nangaglakput iġñiġa David-ġum.

Uvvatuġ Agaayyutim piliutiqaġliunġ tikitchuaġ piqusiġhuni
Ataniġmik. *Psalm 118:26*

Nangakkauli Agaayyun qutchinñiqsrami qilaġmi.”

¹⁰ Tavra Jesus isiqman Jerusalem-mun iñupayaanġi nunaaqġim aġayaullaġniqsut, aasiiñ iñuich apiqsruqtuġniqsut, “Kiña una?”

¹¹ Tamatkua iñugayaat kiuniġaich, “Taamna tavra Jesus-ġuruq, sivuniksriġiri Nazareth-miñ Galilee-mi.”

Jesus-ġum Suaqluiyaiġha Agaayyuvikpauramik

¹² Jesus-ġum isiqami agaayyuvikpaġmun anittaġniġai iluġaisa tauqsiqsuktuat suli tunisiullaqtuat tavrani, suli ulġutaqġugich tiivlut maninñik simmiqsuġvinġich aquppiutanġitlu tamatkua tunisiullaqtuat tinmiagruuranik.

¹³ Jesus-ġum uqautiniġai tamatkua, “Aglausimaruq Agaayyutim makpiġaanġiñi, Tupiġa taggisiqagñiaqtuq agaayutyagvinmik, aglaan iriqtuġvigiliutipkaġiksi tiglinġiaqtinun.”

¹⁴ Tavrani agaayyuvikpaġmi ayaunġaruat suli pisutlaitchuat Jesus-munniqsut, aasiiñ Jesus mamititlugich.

¹⁵ Qaukġinġich agaayuliqsit aglaliqiritlu uumitchanġniqsut qiniqamitruġ Jesus savaaqaqtuaq quvinqaqtuanik suli ililgaat niprularuat agaayyuvikpaġmi nipliġhutinġ, “Nangaglakput iġñiġa David-ġum.”

¹⁶ Tamatkuali nipliutiniġaat Jesus, “Tusaavigich makua sumik uqaqtılaanġat?” Jesus-ġum kiuniġai, “Ii, agliqisimasuknaġiksi uqaliq uqaqsimaruaq,

‘Aniqammiurat ililgauratlu nangaiġkaġniġitin quyyatillautamik?’” *Psalm 8:2*

¹⁷ Jesus-ġum uniñniġai. Aullaġniqsuq nunaaqġiġpaġmiñ siñiktaqhuni Bethany-mi.

Jesus-ġum Pannaqtitkaa Fig Napaaqtua

¹⁸ Uvlaaġuqman Jesus utillaġmi nunaaqġiġpaġmun niġisuliġniqsuq.

¹⁹ Qiniqamiunġ fig napaaqtua apqutmi utlaġniġaa aglaan paqitchinġitluni fig-nik, tamarra milukataigaluq. Jesus-ġum

nipliutiniġaa napaaqtuq, “Tavrakṇaniñaglaan asianik nau-ritqinñiaqnak.” Taamna napaaqtuq pannaqḥuktigñiġaa.

²⁰ Maliguaqtaiñ qinñiqamitruṇ taamna quviġutchakhutin uqaġniqsut, “Qanuqḥuni manna fig napaaqtua paniqtiqu-
paun?”

²¹ Jesus-ḥum kiuniġai, “Uqautigipsi, Ukpiaqsrisiqagupsi ar-
guaqtusunaqasi pitlanayaqtusi savaaġikkaptun taavrumiṇa fig
napaaqtuanik, aglaantuq nipliġupsiunniiñ uumuṇa igġimun,
'Nuutittin igitaulutin taġiumun' taatnallapiaq atuumanayaq-
tuq.

²² Ukpiaqsriḥikun apiaqsruġupsi supayaamik akuqtuigisirusi
agaayuhikun.”

Kimik Jesus Tuyuġiriqaġniqa?

²³ Jesus Jerusalem-mun tikiñḥanikman isiġniqsuq agaayyu-
vikpaḥmun. Qaukḥiṇisa agaayuliqsit sivulliuqtigruatlu ut-
laḥniġaat Jesus ilisautripkaḥlugu aasii nipliuti-plugu, “Kisum
aṇalatchiḥhagun savaaġivigich tamatkua? Kia saḥḥikritpatin
taatnatun?”

²⁴ Jesus-ḥum kiuniġai, “Uvaḥaptuuq apiaqsruġniġipsi
atautchiḥhiñamik. Kiugupsitṇa uqautigisipmigiḥpsi nakiñ
aṇalatchiḥiqaḥluna savaaġitilaḥḥatnik tamatkua.

²⁵ Kia saḥḥikritpaun John paptaaqtitchiqu-plugu,
Agaayyutim naagaqaa iñuich?” Uqaqtuyaagñiqsut
iḥmiknun, “Uqaġupta agaayyutmiqsauniḥlugu Jesus-ḥum
uqautiniġaatigut, ‘Suvaatami ukpiġiḥitpisiuṇ John?’

²⁶ Aglaan uqaġupta iñukmiqnisauniḥlugu, iḥiġutchaktinniaġivut
iñuich atakkii iñupayaat nalupqiginiḥkaat John sivuniksriqi-
rautilaḥḥa.”

²⁷ Aasiili kiuniġaat Jesus, “Nalurugut.” Tavra nipliutiniġai,
“Uqautiyumiñaitmigipsi sumiñ aṇalatchisiqaḥluna savaaqaqti-
laamnik tamatkuniṇa.

Atrikusaun Malġukkun Igñikkun

²⁸ “Qanuq isummatigiviunḥi aḥun igñiqaqtuq malġuḥnik?
Utlahniġaa aṇayukkiq nipliuti-plugu, ‘Igñiḥ savviaġiñ nautchi-
ivimñun ugluvak.’

²⁹ Taavruma kiuniġaa, ‘Savviaġumiñaitchuṇa,’ aglaan aqua-
gun nunuuranisusq aullaqḥuniasii.

³⁰ Aapaḥak utlutilgiññiqsuq ilaqataanun igñiġmi uqauti-
plugu sivuanisun. Taavruma kiuniġaa, ‘Savviaġisiruṇa,’
aglaan aullaḥiññiqsuq.

³¹ Nalliak taapkuak igñakkiñ tupiginiqpatku aaparik?” Ki-
uniġaat, “Taavruma sivullium.” Jesus-ḥum nipliutiniġai, “Ni-
pliutigipsi, tax-siliqirit suli akiisut iñugiliutiniġai Agaayyutim
aṇaayuaqutmiñi sivupsitñiñ.

32 John aggigaluaqtuq ilipsitñun ilisautityaqhusi nalaunnaruakun iñuuniagviksrakun, aglaan ukpigijitkiksi John. Aglaan tax-siliqirit akiisutlu ukpigigaat. Aasiili qiniqapsigik nunuuranjitchusi aquvatigun ukpigilugu.

Atrikusaun Nautchirriqiritigun

33 “Naalagñillagitchi atlamik atrikusautmik, Iñuqagñiqsuq nunaqaqtuamik. Nautchirrigviliugñiqsuq, sapukutchiqlugu avataagun, nivakhuni misuguliugviksramik, nappaipluni nasiqsruqvijmik, tavraasiiñ atukkirutigiplugu nautchirriqirinun. Taatnaamikami aullaqñiqsuq unjasiksuumun nunamun. 34 Tavra qallipman pukugviksraq asianik tuyuginigai savaktini nautchirriqirinun aitquplugich piññaaktaaksrautni ilinjitñiñ.

35 Aglaan nautchirriqirit tigunigaich savaktai, aasiiñ anau-miklugu atausiq, suli tuqqutlugu ilanjat, atlasuli miłuqtuqlugu uyaqanjik.

36 Tuyuqalgiññiqsuq atlanik savaktinik, iñugiatluktuanik sivulligñiñ. Aglaan savvaglulgiññigaich taatnatun.

37 Aqullippianjuplugu tuyugñiqsuq igñigmiñik ilinjitñun uqaqhuni, ‘Taluginiagaaat igñiga.’

38 Aglaan nautchirriqirit qiniqamitruñ igñiq uqaqñiqsut inmiknun, ‘Tamarra paitchaktaaksralik, ki tuqullakput piññaaktaagiluguasii paitchaktaaksrautaa.’

39 Tiguplugu aninniagaaat asialiviniñ tuqqutluguasiiñ.

40 Taatnamik, iñua asirrivium aggigumi qanugniaqpagich tamatkua nautchirriqirit?”

41 Kiuniagaaat, “Taapkua iñukluich nanjitillugich tuqunniagai, aasiiñ atukkirutigilugu asialivik atlanun nautchirriqirinun aatchugumiñaqtuanun inmiñun asianik pivik tikitpan.”

42 Jesus-nun nipliutinigai, “Aqliqisimasuknaqiksi Agaayyu-tim uqalha,

‘Uyaqak tuppurit ayakkanat,

taamna uyaqak piitchuillapiagaqtuq tuppirauni.

Taamna atanqum savaagigaa

suli quvinaqtuanunasugigikput.’ *Psalms 118:22, 23*

43 Taatnamik uqautigipsi, Iñuginigigisigai Agaayyutim anjaayuaqautaa, uvakñaniñaglaan Agaayyun anjalatchiñiaqtuq iñunmik tupiksriuanik pisuñigmiñik.

44 Aasiiñ kisupayaaq puukaqtuaq taavrumunja uyaqanjmun siqumitauniaqtuq, aglaansuli taavruma uyaqaum kattaqitñikkumi iñunmik kanuginiagaa.”

45 Qaukñich agaayuliqisit suli Pharisee-nuruat tusaakamisigik Jesus atrikusautinji ilisimaniqsut Jesus-mun uqautigitilaagmiknik.

⁴⁶ Tigusukkaluaǵniǵaat, aglaan iqsıñıqsut iñugayaanik atakkii iñuich ukpiqhutin Jesus sivuniksriqiraunipluǵu.

22

Atrikusaun Niǵiqpagvikun İlaqatnigviksrautni

¹ Taimma uqaaqtuagaqsilǵiñıñıqsuq atrikusautitigun uqaqhuni,

² “Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan atriqagısıruq umialıñmik itqanaiyairuamik niǵiqpagviksramik iǵñi ilaqatnigviksrautaani.

³ Tiliñıǵai savaktini tuqługıaquplugich tamatkua aiyugaaqtauruat niǵiqpagviksramun, aglaan aggıǵunıñıñıqsut.

⁴ Umialik tiliritqilǵiñıñıqsuq atlanik savaktimiñik uqaqhuni, ‘Uqautiyumagisi tamatkua aiyugaaqtauruat, Itqanainanikkıǵa nullautchiǵviksraǵa. Tuqqutchianiktunıa uqsraqsanıtñik tuttuqpañma nuǵǵaǵmalu. Suapayaaq itqanaiqsuq. Aggıǵusi niǵiqpagaıǵıtchi katchuutiniaqtuanun.’

⁵ Tamatkua aiyugaaqtauruat suliqutıǵıñıñıǵaich aglaan aullañhiñǵniqsut, ilañat savviaqhuni nautchiivıñmiñun suli atla tauqsıǵıñıǵıñmiñun.

⁶ İlanısa tiguniqłunıǵaich savaktit anaumikługich suli tuqqutqataqługich.

⁷ Umialgum tusaakamiun taamna uumitchanıqsuq. Tuyuǵıñıǵai anuyyiuqtini tuqqutchaqtuaquplugich tamatkua iñuaqtuqtuat suli ikipkaǵluǵu nunaaqıñat.

⁸ Tavra nipliutiniǵai savaktini, ‘İlaqatnigviksraun itqanaıtkaluaqtuq aglaan taıpkua aiyugaaqtaugaluaqtuat nalliummatıñıtchut.

⁹ Aullaǵusi tumitchiat kanıǵalunıtñun aiyugaaqłıǵıǵıtchi kisupayaanik qıñıkkapsitñik aggıqulugich katchuutiniaqtuak niǵıpkaiiviksrautaaknun.’

¹⁰ Savaktit aullaǵniqsut tumitchianun aasıñ katitchi-aqsıplutin iñunıñ atisıplugich nakuuruatlu piǵııtchuatlu. İlaqatnigviksraunaasıñ immıǵıñıqsuq paqıtapayaǵmiknik.

¹¹ Aglaan umialik isiqami qıñıǵıaqługich tuyuǵmiaksraqtaanıruat, qıñıǵıñıǵaa iñuk tavrani atnuǵaaqtummaanıtchuaq piqutıǵilugu ilaqatnıñniaqtuag.

¹² Umialgum nipliutiniǵaa taamna iñuk, ‘İlauraamaan, qanuqhutin isıqpıch niǵiqpagvianun atnuǵaaqtusunıaqnak nalaunıñıruanı?’ Taamna iñuk nipiksraıñıñıqsuq.

¹³ Umialgum uqautiniǵai savaktini, ‘Qılıqsıǵik argaıllu isıgaıllu igıllıgu aasii taǵniqsıralııamun. Tavrani itkisıruq qıaııq suli tiraalatchııq kıgutinik.’ ”

¹⁴ Tavrani Jesus niplipsaaǵniqsuq, “İñugiaktuat iñuich aiyugaakkaugaluaqtut, aglaan ikıtuurat piksraqtaanıurut.”

Akiliaksrapiatigun Tax-sinik

15 Pharisee-ḡuruat sivunniugaqsiñiqsut pitchaḡukḡugu Jesus uqahigun.

16 Tuyuqagñiqsut maliguaqtimiknik ilaanun, piqasiqḡugich Herod-kuaqtuanik uqaqhutin, “Iḡisautrii, iḡisimarugut nalaunnaruaḡutilaaqnik. Iḡisautrirutin Agaayyutim iñuuniagvigitqukkanjanik ilumutuuruakun sugisunjaqnagu qanuq iñuich isummatiqaqtilaanat, aasiiñ sugiḡitmigiñ iñuum suurautilaanja.

17 Uqautitigut sumik isummatilaaqnik taavrumuuna, Maligutaksrakuagñaqpa akiliiruni tax-sinik Caesar-mun naaga nalaunnaitpa?”

18 Aglaan Jesus iḡisimaplugu sivunniugutaat pigiiḡiqilikun nipliḡñiqsuq, “Ukpiḡḡuaqtisii! Suvaata uuktuaqpsitḡa?”

19 Qiñiqtillaksitḡa manijmik akiliqsuutauruamik tax-sinun!” Qaitchiñiqsut manijmik. 20 Jesus-ḡum apiqsruḡñigai, “Kia-una agliutranja manijmi? Kiasuli aglanja?”

21 Kiuniḡaat, “Caesar-m.” Aasiiñ Jesus-ḡum uqautiniḡai, “Ak-illiiutigilugu Caesar-mun Caesar-m pigikkaḡa, suli Agaayyut-mun pigikkaḡa Agaayyutim.”

22 Tusaakamitruḡ Jesus-ḡum uqagikkaḡa quviḡusunḡiqsut unitḡugusiiñ.

Apiqsruun Anipkakkaulikun Tuquliḡmiñ

23 Taavrumani uvlumi Sadducee-ḡuruat, tamatkua uqaguruat tuquruat anitqitḡaiññiplugich, utlautiniqsut Jesus-mun apiqsruḡukḡugu,

24 “Iḡisautrii, Moses-ḡum uqautigaatigut itnaqhuni, Anun ilaqatiqaqtuaq tuqukpan qitunḡigaluaqani, taavruma anutim aniqataan ilaqatniktaagiraksraḡiniḡaa uilgaḡnaaq qitunḡisilugu anutmik iḡisimanaguniasiiñ tuquruam qitunḡagitilaanjanik.

25 Samma maani ittut tallimat malḡuktun aniqatigiich akunnaptikni: anayukkiq nuliaqtuaq tuqupluni qitunḡaitḡuni, unitḡugu nuliani aniqatmiñun.

26 Tugliasuli aniqataa taatnatun tuqupluni piḡayuaglu, kii-saimma iluqatin aniqatigiich tuquvut.

27 Aqulliupluniasiiñ aḡnaq tuqupmiñiqsuq.

28 Taapkua tallimat malḡuuruat anutit nuliaqtuat iluqatin taavrumiḡa aḡnamik, nalliata nuliaḡigisiñiqpauḡ taamna anitqigviḡmi?”

29 Jesus-ḡum kiuniḡai, “Qanutun killukuaqtigivisi! Nalugisi Agaayyutim uqahich ilaanlu sanḡja.

30 Iñuich anitqigumiḡ tuqumiñ ilaqatniktuḡumiñaitchut naagaqaa ilaqatniktitakkauyumiñaitchut. Aglaan itkisirut isaḡuliktitun qilaḡmiittuatun.

31 Agliqisimasuknaġiksi Agaayyutim uqauttutaa ilipsitñun aṇitqihikun tuquhġmiñ.

32 ‘Agaayyutigigaatja Abraham-lu Isaac-ḡumlu Jacob-ḡumlu.’ Agaayyutiginjitkaat tuqunaruat aglaan iñuuruat.”

33 Iñugayaat tusaakamitruṇ Jesus-ḡum ilisauttutaa quviġusuniqsut.

Kamanaġniqsarakun Tillisigun

34 Pharisee-ḡuruat katimaniqsut tusaakamiṇ Jesus-mun ni-paiqsiñipluġich Sadducee-ḡuruat.

35 Ilaṇata ilisautriṇjuruam maligutaksranik apiqsruġniġaa Jesus uuktuaġukluġu,

36 “Ilisautrii, nalliat tillisit kamanaġniqsrauva maligutaksrani?”

37 Jesus-ḡum kiuniġaa, “‘Piqpagiyumagiñ ataniq agaayyutigikkan iluqaaniñ uummatipniñ, iluqaaniñ iñuutchipniñ, suli iluqaaniñ isummatipniñ.’

38 Taamna tavra sivulliq suli kamanaġniqsraq tilliñ.

39 Suli tuglia taatnatun itmiuq, ‘Piqpagilugu iñuuniaqatin ililugu iliptun.’

40 Maligutaksrapayaaq suli sivuniksriqirit ilisauttutigikkanjich tunṇaviqagtut taapkuṇnuṇa malġunṇun tillisiṇñun.”

Apiqsruun Anniqsuqtikun Akiqsruutauruakun

41 Pharisee-ḡuruat katimapkaqluġich Jesus-ḡum apiqsruġniġai,

42 “Qanuq isummatigivisiuṇ Christ, anniqsuqti akiqsruutauruaraq? Kia kiṇuniagivauṇ?” Kiuniġaat, “David-ḡum.”

43 Jesus-ḡum nipliutiniġai, “Qanuqḡunimi David-ḡum, uqaqḡuni Irrutchikun, taiguutiqaġniqpauṇ ataniġmik? Atakkii uqaġniġuguuq,

44 ‘Ataniq uqaqtuq Atanimnun:

Aquvittin kamagitchiuviksrapnun uvaṇnun akiiliniñalhatnunaġlaan uumigiritin.’ *Psalm 110:1*

45 David-ḡum iṇmiñik taiguutiqaqpagu Ataniġmik, qanuġmi Anniqsuqti David-ḡum kiṇuviagitlaniqpauṇ?”

46 Nalliataunniñ Pharisee-ḡuruat kiulguiniñiġaich Jesus-ḡum apiqsruutai. Tavrakṇaniñaglaan uvlumiñ kia-unniñ apiqsruqtaḡunaiġniġaat Jesus.

23

Jesus-ḡum Kiliktuutigigai Ukpiniṇuaqtit

1 Taatnaanikman Jesus uqaġniqsuq iñugayaanun maliguaqtimiñunlu, itnaqḡuni,

2 “Aglaliqirit Pharisee-ḡuruatlu maligutaksriuqtut Moses-tun iṇilġaanimma.

³ Taatnamik tupigiraksragigisi atuglugillu supayaanik uqautikpasi tuvrasuñaqnagich qanuq pisuutilaanjat. Atakkii atuummitlaitchaat sumik uqaqqaaghutin.

⁴ Natmiqsuiragtut iñunñun uqumailanik. Aasiisuli ikayuğummataitkaich akiyautisuglugich.

⁵ Savaapayaaqtin iñiqtağirağigaat qiñiqqusaalhiñağutin iñunñun. Aglilaqtağniğaiç puukataurat qauğmikniļu taligmikniļu imaqaqtuat uqalignik suli atnuğaagmin nivinjalukkatanich takhilaqğugich. ⁶ Iniqallatuniqsut qaukñinich aquppiutanitñik nigiqpakmata, suli Jew-ñuruat katrağvinjitñi aquppilatuplutin qaukñiuruam inaani,

⁷ suli tumitchiani paglatqutuplutin suli iñunñun tuğhiraqusuuplutin ilisautriñik.

⁸ Aglaan taiguutiqağumiñaitchusi ilisautriñik, atakkii atautchiñhiñamik ilisautriqağhusi aasiin iluqasi aniqatigiiksusi.

⁹ Taiguğniaqasiunñusuli kiñapayaaq maani nunami aapapsitñik, atakkii atautchiñhiñamik aapaqaqtusi qilañmiittuamik.

¹⁰ Naagaqaa taiguqasiunñu kiñapayaaq sivulliuqtinik atakkii atautchiñhiñamik sivulliuqtiqaqtusri, taamna Christ-ñuruq, anniqsuqti akiqsruutauruaq.

¹¹ Iñuk kamañağniqsrauruaq akunnapsitñi savaktigiyyumagiksi.

¹² Suli kiñapayaaq kamañağasugiruaq inmiñik atchik-sipkakkaugisiruq. Kiñapayaaq atchiksiruq inmiñik kamañağsipkakkaugisiruq.

Jesus-ñum Suakatağai Ukpinquaathatigun

¹³ “Nakñun, aglaliqirisiiļu Pharisee-ñuruasiilū, ukpinquaqtisii! Kaniqsitlaitkiksi Agaayyutim uqalħa uqqiraqtaalu suli ilisautriñitlugich. Atriqaqtusi iñunñik anjmautiqaqtuanik Agaayyutim anjaayuqautaanun aglaan anmanitlugu. Isinitchusi sulipsuuq isiqtailigisi tamatkua isigñiuraqtuat.

¹⁴ [Nakñun, aglaliqirisiiļu Pharisee-ñuruasiilū, ukpinquaqtisii! Ivayaqtuipłusi tupinjitñik sulliñauranjitñiglu uilgağnaat, aasiin taimma qiñiqtinniagaqsiplusi takiruamik agaayupłusi, taamna pisigilugu anasiññuqsaqsiuħiksraqsi pigitłunñiaqtuq.]

¹⁵ Nakñun, aglaliqirisiiļu Pharisee-ñuruasiilū, ukpinquaqtisii! Kukiluktusi tağiukunlu nunakunlu atautchimikunniin maliguaqtiniguħhusi. Aasiin maliguaqtiksraqtaagianapsiunñu anasiññuqsagvinmutlasirağigiksi pigiilitłukługu ilipsitñi.

¹⁶ Nakñun, ayaunaplusi sivulliuqtaurasiilū! Uqaqtusi, ‘Kiñapayaaq akiqsruqami agaayyuvikpakun taamna suñitħuq, aglaan kiñapayaaq akiqsruqami kaviqsaaqun manikun agaayyuvikpakun, tavra akiqsruutiniktuq!’

17 Ayaunaplusi isumalguitchuasii! Nalliak ukuak pitluktuanjuva —kaviqsaag manik naaga agaayyuvikpak ipqiqsitchipkairuaq kaviqsaamik maninmik?

18 Uqaqtusisuli kiña iñuk akiqsruqami tunillaqtuǵvikun taamna suunjitñiplugu, aglaan akiqsruqami aatchuutauru-akun tunillaqtuǵvinmi akiqsruutiniktuq.

19 Ayaunaruasii! Nalliak ukuak pitluktuanjuva aatchuun naaga tunillaqtuǵvik ipqiqsitchipkairuaq aatchuutmik?

20 Taatnamik iñuum tunillaqtuǵvikun akiqsruqami taputi-ragigai aatchuutit tunillaqtuǵvinmiittuat.

21 Iñuk akiqsruqami agaayyuvikpakun, taputipmiragigaa Agaayyun ittuaq tavrani.

22 Iñuk pakivrumuuna akiqsruqtaqami taputipmiragigaa Agaayyutim aquppiutaña taamnalı aquppiruaq tavrani.

23 Nakñun, aglaliqirisiiñu Pharisee-ñuruasiiñu, ukpinñuaqtisii! Qulikuraqtusi avuǵutipsitñik —mint, dill suli cummin-nik; aglaan minitlugich qulliupiaqtuat ilisauttitit maligutaksrani: nalaunñaruaiq, nagliktaq suli ukpiqsriñiq—taapkua atuumaraksragaluasi minitchiragasuñaqasiaglaan sivulligñik.

24 Ayaunaplusi sivulliuqtisii, milugiatchiat piigñiaǵagigisi qallutipsitñiñ salummautituǵugich, aglaan ilǵataqtigagigiksi pikukturuaq natmaksigvik.

25 Nakñun, aglaliqirisiiñu Pharisee-ñuruasiiñu, ukpinñuaqtisii! Salumapkairusi qaahñiñanjitñik qallutipsi suli puggutapsi, aglaan ilunich immaukkaqhutinj ivayaqtuǵimik suli killiqihimik.

26 Pharisee-ñuruasii, qanutun qinñitlaisigivisi! Salum-maqqaagsigik iluanjik qallutimlu puggutamlu, qaanjigı salumayumauk.

27 Nakñun, aglaliqirisiiñu Pharisee-ñuruasiiñu, ukpinñuaqtisii! Ittusi qinñiyunaqtuatun iluvǵich silataatitun, aglaan ilunich immaukkaqhutinj tuqunaruat iñuich saunijitñik suli qaayugñapayaaqtuanik.

28 Taatnallapiaq qaahñiñapsigun sagviaqtuǵaqtusi iñunñun nalaunñaruatun iliplusi, aglaan ilupsitñi immaukkaqtusi ukpinñuaǵutinik pigiilqihigniglu.

Jesus Sivuniksriqiruaq Anasiññuqsaaǵviksrañatnik

29 “Nakñun, aglaliqirisiiñu Pharisee-ñuruasiiñu, ukpinñuaqtisii! Qinñiyunaqsagisi iluvinich sivuniksriqirit suli nalaunñaruat iñuich.

30 Uqaqtusisuli, ‘Iñuuniaqsimagupta inilǵaan taimani aapaavut iñuuniaqmata, piqasiqsuutinayaitchugut ilinjitñi iñuaqtuqmata sivuniksriqirininik.’

31 Taatna uqaqapsi ilipsitñik ilisimarauniqsusi kinjuviaǵitilaapsitñik tuqqutchiruanun sivuniksriqirininik.

³² Ki naatchiun sivulliapsi aullag̃niikkaṅat.

³³ Ilipsi qitungaṅich tuqunaqaqtuat nimigiat! Qanuḡlugu nanaqniaqpsiun anasiṅnuqsag̃viṅmuktitaaviksraqsi?

³⁴ Taatnamik tuyuḡsiruna sivuniksriqirinik ilipsitṅun puqiksaaniglu iṅunṅik aglaliqiriniglu—ilaṅich tuqqutkisigisi, suli ilaṅich kikiaktuutilugich, atlatsuli ipiḡaqtuḡlugich katraḡvipsitṅi suli qimaaratchiḡlugich nunaaqqimiṅ atlanun nunaaqqiṅun.

³⁵ Taamna pisigiplugu anasiṅnuqsaqsiuḡiksraqsi tikiṅṅiaqtuq ilipsitṅun maqitchipkaiḡapsigun aunaṅnik nalaunṅaruat iṅuich mauna nunamun, aullag̃niilugu iṅuaqtuḡhaniṅ Abel-ṅum iṅuaqtuḡhanunaglaan Zechariah-m iḡṅiṅan Barachiah-m, iṅuaqtapsi akunḡakni agaayyuvikpaumlu tunillaqtuḡviumlu.

³⁶ Uqautigipsi ilumutuuruamik, iluqani tamanna anasiṅnuqsautiksraq tikiumagisiruq makununa iṅunṅun pakmapak iṅuuranun.

Jesus-ṅum Piqaksriḡha Jerusalem-miunik

³⁷ “Annaatuk, Jerusalem-miusii! Tuqutchuuruasii sivuniksriqirinik miḡuqtuiruasiḡlu uyaḡaṅnik tamatkuniṅa tuyuurauruanik ilipsitṅun! Akulaiḡlugu katitchum-miḡaluagaḡigitka iṅugikkasi, atrilugu aqargiqpak piyaqquqtaḡitṅiktuatun paiyaḡmiṅnik ataaknun isaqqunmi.

³⁸ Atanji, tupiqsi suksraakkauḡlapiagaṅiaqtuq suṅillaḡuḡlugu.

³⁹ Taatnaḡuna uqautigipsi, qiṅitqikkumiṅaitkipsitṅa nipliḡṅiaḡapsitṅunaglaan, ‘Uvvatuq Agaayyutim piḡutigiliun taamna tikitchuaḡ atqagun atangum.’”

24

Jesus Sivuniksriqiruq Piyaqquḡṅiaḡhanik Agaayyuvikpaum

¹ Jesus unitkaqsipmagu agaayyuvikpak malig̃uaqtaṅ up-yaug̃niḡaat ininṅitṅik agaayyuvikpaum.

² Jesus-ṅum apiqsruḡniḡai, “Iluqaisa makua tupqich qiṅinṅitpisigich? Uqautigipsi, Kisiṅnuqtaqagaḡumiṅaitchuqunniṅ uyaḡaṅmik qalliani atlam ulḡusimaitchuamik.”

Jesus Sivuniksriqiruq Iḡuḡliḡutniḡlu Piyuaqsiuḡiksramiglu

³ Jesus aquppipkaqtitlugu iḡḡimi taggisiqaqtuamik Olives-mik malig̃uaqtaṅ utlaṅniḡaat kisipkuḡhutiṅ apiqsruḡlugu, “Uqautitigut uumiṅa. Qakugun tamanna atuummiṅiaqpa? Sukun iḡichuqutigun iḡichuḡigisivisa agḡiyasiguvich suli nuna isukḡiyasikpan?”

⁴ Jesus-ṅum kiuniḡai, “Qaunatqiaḡigitchi iṅuḡli kinniṅitchumagaasi.

⁵ Atakkii iṅugiaktuat iṅuich agḡigisirut uqagaṅtiṅ, ‘Christ-nuruṅa,’ aasiṅ kinniṅtiḡutiṅ iṅugiaktuanik iṅunṅik.

6 Tusaagisirusi anuyaktuanik qanittuamiñ unjasikuamiñlu. Iqsiñiaqasi atakkii iluqatin tamatkua atuumaruksraurut aglaan isukhñgitchuqsuli.

7 Nunaaqqich anuyyiuğisirut akilligiiksillutin avatmun suli atanguviich akilligiiksillutin avatmun, nigisuksiuliqmilutin, suli nuna aulampluni nanipayaaq nunani.

8 Iluqaitnik tamatkua aullağniisaağigai auliyautilhum.

9 “Qaisaugisirusi nagliksaaqsiuviksrapstñun, suli tuqqutauksrapstñun, uumigitchiulusi nunaaqqipayaaniñ piqutigiluna.

10 Taimaniguqpan iñugiaktuat iñuich ukpigutaigñiaqtut, aatchuutigirağautilutin avatmun suli uumikkutilutin avatmun.

11 Iñugiaktuat sivuniksriqirinuaqtuat agğigisipmiñiqsut kin-nitñigutin iñugiaktuanik iñunik.

12 Suli pisigilugu iñuich pigiiliqlhat iñugiaksitmukhutin piq-pakkutaat niglaqsiñiağaa.

13 Aglaan iñuk makitaruaq payanağuni isuanun anniq-sukkaugisuruq.

14 Quliaqtuağigisigaat taamna tusaayugaallataq Agaayyutim anjaayuqautaagun, uqautigilugu nunaaqqipayaanun. Aquagun isukhtkisuruq.

Tatamnapiagataqtuaksraq

15 “Iñuk agliqiruaq ukuniña kaniqsili. Qiñigniağiksi nagğunallapiağataqtuaq qikaglugu ipqitchuami inimi iniksrağinjisamiñi, Daniel-ñum Agaayyutim sivuniksriqiraa uqautigikkaña.

16 Taipkunani uvluni iñuuniaqtuat nunañani Judea-m qimakkumaut igğiñun.

17 Iñuksuli itkumi tupigmi qaanani atqağniaqani aikğiguni sumik tupigmi iluaniñ.

18 Kiñasuli iñuk nautchiivinmi itkumi utigniaqani aikğiguni quppiğaağmiñik.

19 Taipkua uvlut tikitpata, nakliun ağnat sinaiyauniğumin suli aakat miluktitchigumin ilğauragmiknik.

20 Agaayutitchi qimaliksraqsi atuumatqunillugu ukiumi naagaqaa minguiqsiagvium uvluni.

21 Atakkii taivrumani nagliksaaqpauraliksraq atuumagisuruq atriginisaña atuumaruam aullağniñhaniñ nunam uvunanunaglaan. Taatnasiq nagliksaaqpuraliq atuumitqinñianitchuq taavruma aquagun.

22 Aasii Atangum makua uvlut ilanñaqtaanjisuaqpagich, kiña iñuk anniqsukkauyumiñaitchuq. Aglaan pisigiplugich pik-sraqtaani Agaayyutim taapkua uvlut ilanñaqtaagisigai.

²³ Taimaniġuqpan kia iñuum uqautikpasi, 'Qiñiqsiuñ, uvva Christ,' naagaqaa itnaqpassi, 'Ikaniittuq,' ukpiginiaqasigik.

²⁴ Atakkii anniqsuqtinñuat suli sivuniksriqirinñuat iligisirut savaaqagutin kamanagtuanik savaanik suli quviqnaqtuanik. Taapkunuuna kinniñağniğaiç Agaayyutim piksraq-taani pisagiyumiñağumisigik.

²⁵ Atanji, uqautigipsi taavrumiña atuummigaluaqnaġu.

²⁶ "Aasiili kisupayaam uqautikpasi Christ iñuilaami inniġuġu tatpavunaqasi naagaqaa iriqsimaniġuġu uvani tupqum iġuani ukpiginiaqasiuñ.

²⁷ Atakkii Iğñiña Iñuum agğiğisiruq atrilugu ikniqpalañmun qaummağiksipmatun qilak kivaknamiñ kanaknamun.

²⁸ Sumipayaasuli tuqunaruq itpan, tavruiña tinmiaqpaich tuqunaraqtuġuuruat katisuurut.

Agğiğisraña Iğñiñan Iñuum

²⁹ "Aqurañagunaasiiñ uvluiñ nagliksaaqsiuġhum, siqiñiq taaqsigisiruq

suli tatqiq qaumağingiguni,

uvluğiat katagaqmilutin qilañmiñ

suli qaummatipayaani silam nuktitaulutinj inimikniñ.

Isaiah 13:10; 34:4

³⁰ Taivrumani uvluni iłitchuqputaa Iğñiñan Iñuum sagviğisiruq qilañmi. Iñupayaaña nunam qialuni qiñiğisigaat Iğñiña Iñuum agğiqsuaq nuviyakun qilañmiñ sanñimigun suli kamanallapi-aqtuakun kamanautmigun.

³¹ Qalğuqtautiqqatuglughich nipituruat tuyuğigisigai isağuligikkani katitchityaqtillughich piksraqtaagmiñik iñuñnik nakitñapayaaq nunami.

Iłisaaksraña Asirritłaitchuam Napaaqtum

³² "Iłisaagağitchi fig napaaqtumiñ, itnaqhuni, akiguiñ milukatanjich naugaqsipmata suli sunaaqsiplutin qituglipmata iłisimaragigiksi upingam qallilħa.

³³ Taatnatuntuuq qiñiğupsigik tamatkua atuummiruat iłisimaniaqmigiksi Iğñiña Iñuum qallilłapiaqtılaaña qakma.

³⁴ Iłumun uqautigipsi, Iñuich iñuuniaqtuat pakma tuquaninñanitchut tamanna suapayaaq atumaanikkalu-aqnaġu.

³⁵ Iłuqani nuna suli qilak piyaqqukkauğisiruk, aglaan uqałhich uqautigikkatka piñiğiğumiñaitchut.

Pivia Agğiğisrañan Iłisimaraitchuq

³⁶ "Kia-unniñ iñuum nalugaa uvluq naagaqaa sassağ sumi tikisilaaksraña. Isağulğich qilañmiittuat unniikii iğñiğuruam nalugaat. Kisimi aapam iłisimagaa.

37 Igñiña Iñuum aggiqpan taimanisun itkisiruq atrilugich iñuich iñuuniaqmatun uvluiñi Noah-m.

38 Atakkii taipkunani uvluni sivuani uliqpalhum iñuich nigimaaqtut imiqsimaahutinlu, ilaqatniktuqhutin suli qitungatin ilaqatniktuqtitlugich Noah-m isigñiañhanunaglaan umiamun.

39 Iñuich ilitchuginiññiqsut atuumaniaqtuamik uliqpanmun pisagilgataqtitlutin. Taatnatun itkisipmiuq Igñiña Iñuum aggiqpan.

40 Malguk aputik savaktuak nautchiivinmi, ilaqataa tigurauligisiruq aasiiñ ilaqataa uniktauliguni.

41 Malguk agnak mukkaaksriuqtuak mukkaaksriuqvinmi, ilaqataa tigurauligisiruq aasiiñ ilaqataa uniktauliguni.

42 “Taatnagusi ataramik itqanaitchuksraursi, atakkii nalugiksi sumi uvlumi atannapsi aggigñiaqtilaanjanik.

43 Aglaan ilisimayumagiksi una, tupqum iñuan ilisimayumiun napmun ilikpan unnuaq tigliniaqtim aggigñiaqtilaanja qaunaginayaqtuq tigliniaqti siqumgutitqunillugu tupigmiñun.

44 Taatnatuntuuq itqanaitchuksraupmiusi atakkii Igñiña Iñuum aggigñiaqtuq sassağniğmi niğiugviginisapsitñi.

Tuniqsimaruaq Naaga Tuniqsimaitchuaq Savakti

45 “Kiña tuniqsimaruauñupluni isumatuplunilu savaktauva? Ilaañuruq añaayuqam qaukñiutikkaña atlanun savaktimiñun tupigmiñi ittuanun niqiksritñiktaqtuamun piviksraq nallaullapiaqługu.

46 Qanutun quriasuktigigisiva taamna savakti añaayuqam utigumi paqitanja savaagıglugu.

47 Ilumun uqautigipsi, atangum piksraqtaagigisigaa taamna savakti qaunaksritqulugu iluqaitñik suurağmiñik.

48 Aglaan qanuq savaktauniqpan pigiitłuni? Isumapiagñisusq inmiñun, ‘Añaayuqağa maunauraq utignianitchuq,’

49 aasiiñ anaumiaqsilugich atlat savaqatini suli nigiqatigiplugillu imiqatigiplugillu imiqtuqtit.

50 Añaayuqaña taavruma savaktim utigniaqtuq ilañatigun uvlut niğiuginisillugu ilaanik sassağniğmi lu qaunaginisillugu.

51 Atangata aggigumi tatapsallapiağisigaa piqasiutipkağlugulu ukpiññaqtinun. Tavrani iñuich qiagisirut tiriquulatchilugillu kiggutitin.”

25

Atrikusaun Qulitigun Niviaqsiatigun

1 “Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan itkisiruq qulitun aputituqsimaitchuatun tiggummiagaqtuanik nanniuramiknik paagıaqługu ilaqatniñniaqtuaq.

2 Tallimat taapkunani isumaturuanjuniqsut, suli tallimat isumatuitlutinj.

3 Taapkua isumatuitchuat saagağmiñigaich nanniuratin, aglaan uqsritqiutiksranjitñik saagangñiñiqsut.

4 Isumaturuataasiñ uqsritqiutiksraligaagñiqsut nanniuramiknun. 5 İlaqatniñniaqtuaq tuuliuñapkaqlugu taapkua iluqatin siñiñnialiqamin siñiksagñiqsut.

6 Tavra unnuaq qitiqquqman iñuk nipliqsuq, ‘Marra, İlaqatniñniaqtuaq aggiqsuq. Anıłusi paagiasiuñ.’

7 İluqatin añutituqsimaitchuat makitnamin ikummak-taagñigaich nanniuratin.

8 İsumatuitchuat uqautiniğaiç isumaturuat, ‘Qaitchisigut İlanjanik uqsrupsi atakkii nanniuravut qamiasıñiqsut.’

9 Aglaan isumaturuat kiuniğaiç, ‘Naaga, naamayumiñaitpaluñmiugut uvaptiknunlu ilipsitñunlu pigupta, aglaan aullağusi taipkunıña tunisiullaqtuanun uqsrunik tauqsigiagitchi piksrapsitñik.’

10 Tavrali isumatuitchuat aullağniqsut, aasiñ tauqsigiagtılugich İlaqatniñniaqtuaq aggiğñiqsuq. Taapkua itqanaitchuat isiqatigigaat katchuutiviniñmun niğiqpagiaqhutin, tavraasiñ taluplugu.

11 Aquvatigunli aggiqmiñiqsut alğianich niviasiat. Uqaaqsigaluaqtut, ‘Ataniiq, añmautillañniaqtigut.’

12 Aglaan kiuniğai, ‘Naluniğipsi. Kisuuvisi?’

13 Taatnağusi qaunatqiagigitchi. Atakkii nalugiksi uvluq unniñ sassagñiq İğñiña İñuum aggiğiksranja.

Atrikusaun Piñasutigun Savaktitigun

14 “Suliuvva Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan atriqaqtuq añutmik iglausuktuamik uñasiksuumun nunamun. İñmiñuqplugich savaktigikkani qaunaksrııutiniğai suurağmiñun.

15 Atausiq iñuk qaitchiñigaa 5,000-tun manıññik, atla iñuk 2,000-tun, atlasuli 1,000-tun, iñullaa akuqtuıpluni pitlakkağmigun. Aasiñ aullağniqsuq iglaviksrağmiñun.

16 Taamna iñuk akuqtuiruaq 5,000-tun manıññik aullaqhuni piñatchiasuñaqani tauqsigñiutiginigai maniksriusriani, aasiñ piññautigiplugich 5,000-sipsaanik.

17 Taatnatunsuli taamna iñuk akuqtuiruaq 2,000-tun piññapsaaqmıuq atlanik 2,000-nik.

18 Aglaali iñuk akuqtuiruaq 1,000-tun aullaqhuni pak-srautıplugu nunamun iriğniğaa añaayuqağmi manıña.

19 Akuni piilğatağaluaqami añaayuqañat taapkua savaktit utiğniqsuq, aasiñ makpiğarriqutiasıplugich maniksriusriañatigun.

20 Tavra taamna iñuk akuqtuiruaq 5,000-tun tikiutriruq atlamik 5,000-naktaagmiñik uqaqḥuni, ‘Ataniiq, qaitchikapḥa 5,000-tun manijñik, uvva piññapsaaqtuḥa 5,000-nik.’

21 Añaayuqaḥan taavruma uqautigaa, ‘Savaaqallau-tagñiqsutin, nakuuplutin tuniqsimaruajuñiqsutin savakti! Tuniqsimatriñiqsutin iñugiakitchaluaqtuatigun suuratigun; inillaḥñaigikpiñ aḥalatigugutin iñugiaktuanun suuranun. Quviasuqatautyaḡiñ añaayuqaḡikkapni.’

22 Taamnaptuuq iñuk akuqtuiruaq 2,000-tun manijñik aggiqḥuni uqaḡmiuq, ‘Ataniiq, qaitchikapḥa 2,000-tun manijñik, uvva piññapsaaqtuḥa 2,000-nik.’

23 Añaayuqaḥantuuq uqautipmigaa, ‘Savaaqallau-tagñiqsutin, nakuuplutin tuniqsimaruajuñiqsutin savakti. Tuniqsimatriñiqsutin iñugiakitchaluaqtuatigun suuratigun. Inillakkisigikpiñ iñugiaktuanun suuranun. Quviasuqatautyaḡiñ añaayuqaḡikkapni.’

24 Tavrali iñuk akuqtuiruaq 1,000-tun manijñik aggiqḥuni uqaqtuq, ‘Ataniiq, iḥisimagikpiñ. Anayaktuuaqtuajuḡitchutin aḥun. Pukuiragtutin nautchiivigiñḡisapniñ katitchisuu-plutinlu kangaqsruivigingisaqniñ nautchiaksranik.

25 Sivuuḡaplḥa taatnaqḥuḥa iriḡitka maniksin nunamun. Uvva, pisin pigigitin.’

26 Añaayuqaḥan uqautigaa, ‘Pigiitchuatin iqiasruuplutinlu savaktii! Iḥisimagaluaqtutin kiprisuutilaamnik nautchiivigivigiñḡisamniñ katitchipluḥalu kangaqsruivigivigiñḡisamniñ nautchiaksranik.

27 Iiñayaḡniḡitin manitka manniqiriñun, aasiiñ utiguma akuqtuitlanayaqtuḥa pimñik naggutinjitñik.’

28 Aasiiñ uqautiniḡai atlat savaktit, ‘Pisigiḥ taapkua maniich ilaaniñ qaityaḡiaḡlugichaasii taavrumuḥa 10,000-tun maniaqtuamun.’

29 Tavraasiiñ kiñapayaaq aḥalatchiḥlautaqtuaq aatchu-usriaḡmiñik piññapsaaḡisiruq sippakuuqtualiguni. Aglaan taamna piññanḡitchuaq, mikiruamikunniñ piginasugikkaḡmiñik piikkaugisiruq ilaaniñ.

30 Siñitchiuḥ piññanḥiuranḡitchuaq savakti taaqtuam taḡniqsraḥanun. Tavrani qiaḡisirut tiriqullaisa kiggutin.

Aviktuiḡksraq Nunam Iñupayauraji

31 “Iḡñiḥa Iñuum aggitqikpan kamañaqtuakun qaumami-gun iluqaisa ipqitchuat isaḡuligikkani piqatigilugich, aquviniaqtuq aquppiutaqpaḥmiñun kamañaqtuamun.

32 Aasiiñ iñupayauraji nunam katitaugisirut sivuḡaanun. Tavrani aviktugisigai atausiuttaḡlugich, atriḥlugu munaqsri aviktuipmatun ipnaiñik tuttuḥuraniñ.

33 Suli inillakkisigai ipnaich taliqqinmi tunjaanun, aglaali tuttuuurat saumium tunjaanun.

34 Umialgum uqautigisigai taliqqinmiñi ittuat, 'Maunağitchi, aatchuusriaqaqtuasii piliusiamik Aapamniñ, paitchaktaagisiun Agaayyutim anjaayuqautaa itqanaiyaanuruuaq ilipsitñun iñiqtaulhaniñaglaan nunam.

35 Atakkii niğisuktauqama niqiksritchağigikma. Imiğukamalu imiksritchağigikma. Iglaanukama aiyugaaqłunja isiqti-tağigikma.

36 Atnuğaanitñama atraksritchağigikma atnuğamik. Atniğñaqama takurağigikma. Isiqtaukama tikitłunja isiqattaagağigikma.'

37 Tavrali iñuich nalaunjaruat kiuniagaat, 'Ataniiq, qanagaalan qiniqipisigiñ niğisukavich aasiñ niğipkaqhutin naagaqaa imiğukavich imiqtitağivisigiñ?

38 Qanasuli qiniqipisigiñ iglaanuplutin aasiñ isiqtitlutin naagaqaa atnuğaanitñavich atnuğaaqtitpisigiñ?

39 Suli qanagaalan qiniqipisigiñ atniğñaqhutin naagaqaa isiq-sivinmiitnavich takuniqipisigiñ?'

40 Umialgum kiugisigai tamatkua itnağlugich, 'İlumun uqautigipsi. Qanutunaglaan savautrikapsi nagliñnaqniqsrañatnun aniqatiuma savaağigiksi uvañnun.'

41 Aasiñi uqautiniaqmigai tamatkua saumium tunjaani, 'Piigitchi uvañniñ! Anasiññuqsakkauniaqtusi isuitchuami ikniğmi itqanaiyaanuruamun tuungagmun isaguliñiñunlu.

42 Atakkii niğisukama niqiksritłaitchipsitja. Imiğuliqama imiksritłaitchipsitja.

43 Iglaanukama aiyugaatlaitchipsitja. Atnuğaitñama atnuğaaqtitłaitchipsitja. Atniğñaqamalu isiqsivinmiitnamalu isiqattaatlaitchipsitja.'

44 Tavraptuuq kiuniagaat itnağutin, 'Ataniiq, qanagaalan qiniqipisigiñ niğisukavich imiğukavillu naagaqaa iglaanukavich atnuğaitñavillu, naagaunniñ atniğñaqavich isiqtaukavillu aasiñ savautingitlutin?'

45 Aasiñ kiuniagai, 'Uqautigipsi, qanusi-payaamik savautrisunğitñapsi atautchimununniñ nagliñnaqniqsraqtuamun savautriñğitchusi uvañnik.'

46 Tamatkuali aullaqtikisigai isuitchuamun anasiññuqsasquivunmun, aglaali nalaunjaruat isuitchuamun iñuuligmun."

26

Sivunniugun Tuqutchukługu Jesus

¹ Jesus uqağuiqami tamatkuniña, uqautigai maliguaqtini,

2 “Iļisimarusi, malġuk uvluk aquagun atuumagisiruq Jew-nuruat niġiqpagvikaanġat atilik Apqusaakkauhiġmik, aasiin Iġniġa Iñuum aatchuutigikkauniaqtuq kikiaktuutrak-srauluni.”

3 Qaukļinich agaayuliqsit [suli aglaliqirit] suli sivulliuqtigruat katinniqsut igluqpananun qaukļiat agaayuliqsit atilgum Caiaphas-mik.

4 Sivunniugaqsiñiqsut tigusraġukļugu Jesus nalu-nautchilutin tuqulluguasiin.

5 Aglaan uqāniqsut, “Niġiqpagvikaam uvluani taatnaġnianġitchikput. Iñuich anġalanniġuktaiviaqtut.”

Jesus Tipraġiksakkauruq Bethany-mi

6 Uvvaasriin Jesus Bethany-miitlugu tupqani Simon-ġum auyugaqtualgum

7 tikiñniġaa aġnam saagaqhuni nakasrunġuanġuramik tipraġiksautmik akisuruamik nanuutiksramik, aasiin kuviplugu Jesus-ġum niaquanun niġiñiaqtitlugu.

8 Malġuaqtaiñ qiñiqamitruġ ihuaginñiġaat nipliqhutin avatmun, “Supman asiñun tipraġiksaun atuqpaun?”

9 Una tipraġiksaun tunikpan atqunautaunayaqtuq qaisauluniasiiñ nagļinnaqtuanun.”

10 Jesus-ġum ilitchuġiplugu nipliutigikkaanġat uqautiniġai, “Su-vaata una isumaaluksaaqpisiun aġnaq? Savautigaanġa savaal-lautamik.

11 Nagļinnaqtuat nayuqtigigisi ataramik, aglaan nayuqtig-inianġitchipsitġa ataramik.

12 Uvvauna aġnam kuvikamiun tipraġiksaun timimnun itqanaiyautigaa iluvikkauiksraġa.

13 Iļumun uqautigipsi, nanipayaaq tusaayugaallautaq qu-ļaqtuanukpan nunapayaani, taavrumaptuq aġnam savaanġa uqautaugisipmiuq itqakkutauluni ilaanun.”

Judas Anġqtuq Aatchuutigisukļugu Jesus

14 Taimmali ilanġata qulit malġuk malġuaqtit, atiqaqtuq Judas Iscariot-mik, utlautiniqsuq qaukļinjitñun agaayuliqsit

15 uqautiplugich, “Sumik qaitchiñiaqpsitġa Jesus aatchuutigigupku ilipsitñun?” Akilñiġaat iñuiñnaq qulitun maninñik.

16 Tavrakġaniñaglaan Judas qaunaksruaqsiruq piviksramik aatchuutigisrukļugu Jesus.

Jesus Niġiqatauniqsuq Malġuaqtimiñi Niġiqpagviani Atilinmi Apqusaakkauhiġmik

17 Sivulliqpiami uvluani niġiqpagvikaam puvlaksiġniġilaanik qaqqunik malġuaqtit tikiñniġaat Jesus uqautipluguasiin,

“Nani itqanaiyaquvisigut nigiqpaiksrappnik atilinjmik Apqusaakkauhigmik?”

¹⁸ Kiuniġai, “Nunaaqqimugitchi aṇutmun ilisimakkamnun uqautilugu, ‘Ilisautri uqaqtuq, piviksraġa qalliuraqtuq. Nigiqpagvia atilik Apqusaakkauhigmik nigġivigisukkiga tupipni piqatigilugich maliguaqtitka.’”

¹⁹ Maliguaqtit piñiqsut Jesus-ṇum piraksrerrutaatun ilinjitiñun, aasiñ itqanaiyaqhutin nigiqpagviksramun atilinjmun Apqusaakkauhigmik.

²⁰ Unnuksraaqman Jesus aquvinnisquq nigisukhuni piqatigiplugich qulit malġuk [maliguaqtini].

²¹ Nigiñiallaġmin Jesus-ṇum uqautigai, “Uqautigipsi, ilapsisamma aatchuutiginiġaġaṇa uumiksriñun.”

²² Iluqatin isumaalutthallapiġataqtut. Atausiuttaaqhutin apiqsrillaagaqsigaat, “Ataniiq, uvaṇaunġitchuq, amii?”

²³ Uqautigai, “Ilaṇuruq misuqatauruq argaṇmiñik uvap-kun puggutauramun. Taavruma aatchuutiginiġaġaṇa uumiksriñun.”

²⁴ Iġñiṇa Iñuum aullaġisiruq uqaḥum aglaksimalhatun pisigiplugu ilaa, aglaan qanutun tatamnaqtigigisiva taamna aṇun Iġñiṇanik Iñuum aatchuutigitniktuaq uumiksriñun. Nakuut-lukkayaqtuq taamna iñuk taimani aniñġiñiġumi.”

²⁵ Tavralli Judas-ṇum aatchuutigitniktuanan apiqsruġniġaa, “Ilisautrii, uvaṇaunġitchuq, amii?” Jesus-ṇum uqautiniġaa, “Ii, ilviuruq.”

Atanġum Nullautchiġvia

²⁶ Nigiñiallaġmin Jesus-ṇum tigugaa qaqqiaq quyaplugu Agaayyun siqumitkaa qaitluguasiiñ maliguaqtimiñun uqaqhuni, “Tigulugu nigġisium, tavrataamna timiġa.”

²⁷ Tigupluguasiiñ qallun quyaanikami qaitkaa ilinjitiñun uqaqhuni, “Imiġvigisium!”

²⁸ Taamna auga maqipkakkauruq iñugiaktuanun aullaġniuruq nutaamik sivunniugutmik Agaayyutmiḥu iñuṇmiḥu. Taavrumuuna aukun Agaayyutim nalupqinaġniġaa sivunniugutni iñuṇnun natqigutiksraupluni killuqsautinjitiñun.

²⁹ Imitqinjianġitchuṇa taavruma asiam misuġuaniiñ uvakṇaniġaġlaan tikilġataqtillugu taimña uvluq imitqikkuma piqatigilusi Aapaa aṇaayuqautaani.”

³⁰ Atuanikaminj atuutmik aullaqtut iġġimun taggisiqaqtuamun Olives-mik.

Jesus Sivuniksriqiruq Peter-m Piiḥaaliksraṇa

³¹ Pisullaġmin Jesus-ṇum uqautiniġai maliguaqtini, “Iluqasi uniñniġipsitṇa uumani unnuami. Atakkii aglausimaruq uqaġni itna,

‘Tuqutkisigiga munaqsri,

aasiin ipnaich siamillapiagutin.’ *Zechariah 13:7*

32 Aglaan anipkakkaujanikkuma tuquhigmiñ, aullağisiruņa sivupsitñi Galilee-mun.”

33 Peter-m uqautigaa Jesus, “Iluqatinj atlat suksraağaluaqpatin sumiunniiñ taatnağumiñaitchikpiñ.”

34 Jesus-ñum uqautigaa Peter, “Uqautigikpiñ, anaqavak piilaagutiginiagikma piņasuniaglaan aqargiqpak qalğuqtağaluaqnagu.”

35 Peter-m uqautigaa, “Tuquqatigiraksrağigupkiñunniñ piilaagiyumiñaiپیایگikpiñ.” Taatnatuntuuq uqaqtağmiut iluqatinj maliğuaqtit.

Jesus Agaayuruq Gethsemene-mi

36 Jesus-ñum aullautigai maliğuaqtini inimun atilinjmun Gethsemene-mik uqautiplugich, “Aquppiuraallagitchi uvani, agaayutyuaqtuaqtilluņa iñuņa.”

37 Aullautiplugich Peter malğuglu igñanjik Zebedee-m alian-niuliqsuq ihuilliulillapiaqhuniñ.

38 Uqautigai, “Arrii, uvva uqumaiñiullapiağniqsuņa. Alianam pisagihhiñaagūqtağaañ. Tavraniittuallagitchi qaunaksruqasiñaglunā.”

39 Taiñuñaqtaallakhuni pullapiaqługu kiiñani agaayuruq, “Aapaan, pisuhigigupku piigunj qallutaa nagliksaahum uvañniñ. Uvañja pisuhiginjillaaptun aglaan ilvich pisuhiptun.”

40 Jesus utiqami maliğuaqtimiñun paqinnigai siñiktuat. Apiqsruğniğaa Peter, “Qaunagiuraallakkumiñaitpisiñja atautchimiunniiñ sassağniğmi?”

41 Siñinjiasuñaqasi agaayulusiñ. Ukpiqsrisainjitchumausili uuktuaqsiugupsi. Ilmun irrusiq piyummatiqagaluqtuq aglaan timi sayaitchuq.”

42 Jesus aullatqilgitchuq ilaqataani agaayupluni uqaqhuni, “Aapaan, una qallugauraq piigumiñaitpan uvañniñ imiqtak-srağipiagupku pilagu pisuhigikkan.”

43 Utilgitñami paqilgitchai siñiktuat atakkii irinjich siqupsağulillapiaqhutinj.

44 Uvvaasiin aullalgitchuq agaayutyaghuni piñatchiqługich, uqaqhuni taapkuniņasuli uqautigikkağmiñik sivuani.

45 Jesus utiqami maliğuaqtimiñun uqautigai, “Siñiktuaqpisusuli iñiqtuiqsiaqhusi? Uvva, sassağ tikitchuq aatchuutigikkauviksrañ. Igñinjan Iñuum arganjitñun killuliqirit.

46 Makillusi aullaqta! Aatchuutigitnigtuağa imma tikitchuq.”

Jesus Tigukkauruq

47 Jesus uqaḡugaaqtitlugu Judas aggigñiqsuq, ilañat qulit malḡuk maliguaqtit. Piqatiqagñiqsuq iñugiallapiaqtuanik iñuñnik savikpiraqtuanik anautchiraqtuaniglu, tuyuumaruanik qaukñitñiñ agaayuliqsit sivulliuqtigruañitñiñlu.

48 Taavruma aatchuutigitniktuam piqatini ilitchuqutiksriññigai uqaqhuni, “Kiñataimma kunikkupku tavra taamnaugisiruq. Tiguyumagiksi.”

49 Taavrumatavra nalinñiñaaqḡugu utlakkaa Jesus paḡlaplugu, “Paḡlagikpiñ, ilisautrii!” aasiñ kunikḡugu.

50 Jesus-ñum kiunigaa, “Ilauraamaan, tavra taatnaḡiaḡuguutinkii.” Tamatkua iñuich tiguniḡḡukḡugu Jesus tigugaat.

51 Tavralli ilañata taapkua piqatiniñ Jesus-ñum amunigaa savikpani uugiraqtigḡuguasii savaktiña qaukliata agaayuliqsit. Ugiraqamiuñ tavra siutaiqsigñigaa.

52 Tavrani Jesus-ñum uqautigaa taamna, “Utiqtirruñ savikpaiñ puuñanun atakkii iluqatiñ anuyaktuat savikpakun piyaqquḡisirut savikpakun.

53 Isumañitpich iniqsruḡupku Aapaga ikayuqtailiqiluña, akkuvaurapiaq tuyuḡayaḡaaña qulit malḡuktun kavluutunik isaḡuliniñ.

54 Taatnaḡupku qanuḡuni Agaayyutim uqaḡha immiumagisiva uqaḡiruaq taatna ittuksraupluni?”

55 Taavrumani Jesus-ñum uqautigai iñugiallapiaqtuat iñuich, “Savvaḡḡuktauvik, atakkii agḡiqhusi tigutyaqḡuña savikpañnik anautaniglu. Uvluḡaḡipman aquppigaluḡaḡtuña piqatigiplusi agaayyuvikpañmi ilisautripluña, aglaan tigusratlaitchipsitña.

56 Aglaan iluqatiñ tamatkua atuumarut atakkii Agaayyutim uqaḡhich uqaḡikkanich sivuniksriqirit immiumaruksraupmata.” Tavralli iluqatiñ maliguaqtit unitchaat pigruqhutiñ.

Jesus Apiqsruqtuḡaat Uqaqsittaaḡviñmi

57 Taapkua tiguriruat Jesus-mik aullautiniḡaat Caiaphas-mun qaukliat agaayuliqsit katimmavigikkanatnun aglaliqirit sivulliuqtigruatlu.

58 Aasiñ Peter-m maliñniḡaa unasiuraaqhuni qaukliata agaayuliqsit igluqpañan silataanunaglaa. Isiqhuni aquppiqatauniqsuq qaunaksrini qiñiḡukḡugu qanuḡisitilaaña.

59 Qaukñich agaayuliqsit suli iluqatiñ uqaqsittaaqtitchirit pakaaqagñiqsut tanjiḡlaanik ilisimarauruanik sagluutigilugu Jesus tuqqutchukḡugu.

60 Aglaan paqitchiniññiqsut sumikunniñ, iñugiakkaluahutiñ tikiaruat tanjiḡlaakun ilisimarauniaqtuat. Naagatai paqitchiñitchut. Kiisaimmalu malḡuk tanjiḡlaakun ilisimarauruak saavitpuk

61 uqaqhutik, “Uvvauna iñuk uqaqtuaq, ‘Piyaaqqułhiñaugiga agaayyuvikpaña Agaayyutim aasiñ nappatqig!lugu piņasuni uvluni.’”

62 Uvvaasiñ qaukhiata agaayuliqsit makitluni uqautigaa Jesus, “Kiggutiksraitpich sumik ukuak iñuk uqautaakkun ilipkun?”

63 Aglaan Jesus nipaisaaqtuq. Qaukhiata agaayuliqsit uqautinigaa Jesus, “Itqağun una, Pakma nayuutirugut sivuğaani iñuuruam Agaayyutim. Taatnamik uqautitigut, Christ-ñuvich, Igñiña Agaayyutim?”

64 Jesus-ñum kiunigaa, “Uvva ilvich uqaaniktutin taatna. Aglaan uqautigipsi, qakugun taimma qiniğisigiksi Igñiña Iñuum aquppiruaq taliqpian tunjaani sanñipayaaqaqtuam, ag-giguni nuviyatigun.”

65 Tavrani qaukhiata agaayuliqsit aligaagñigai atnuğaani uqaqhuni, “Inmiñik uqağniqluktağniqsuq! Suvaatami piqagupsaaqpisa ilisimarini? Pakma tusaagisi uqağniqluutai.

66 Qanuq isumavisi?” Kiunigaa, “Tuquruksraguqtuq.”

67 Aasiñ tivvuaqtuaqsiñigaa kiiñanagun qakiqtaqsimaan pattaklugu arganmiknik.

68 Uqağniqsut, “Christ-ñuruatiin! Nalautchağutin uqautitigut, kia qakiqpatin?”

Peter-m Piilaagigaa Jesus

69 Taatnalhatni Peter aquppiñiqsuq silataani igluqpaum. Niviaqsigaam tikitlugu nipliutinigaa, “Ilvichtuuq piqatigip-mikkan Jesus Galilee-ğmiu.”

70 Aglaan Peter piilaqtuq iluqanisa takkuatni uqaqhuni, “Naluruña sumik uqautiqaqtilaapnik.”

71 Aasiñ anipman qanitchağruamun, atlam qiniqlugu uqautinigai tamatkua tavraniittuat, “Uvvauna iñuk piqatauruuq Jesus-mi Nazareth-miumi.”

72 Tavrani Peter piilaatqiksuq suamasiplugu, “Nalugiga taamna anjun.”

73 Suli akkunilitchiiallaklugu qikaqtuat tamaani utlakkaat uqautilgitlugu Peter, “Ilumun ilagigaatin taapkua, atakkii uqausipkun ilisimanaqtutin.”

74 Tavra Peter suviagaqsiñiqsuq itnaqhuni, “Agaayyutim anasiññuqsagliña uqangiññiguma ilumutuuruamik. Nalugiga kisuutilaana taavruma anjutim.” Uqaqtitlugu tavrakñatchiaq aqargiqpak qalguqtağniqsuq.

75 Peter-m itqaqtigai uqautai Jesus-ñum inmiñun itna, “Aqargiqpak qalguqtağaluqnagu piilaagutiginiagikma piņasuniaglaan.” Tavra anipluni qianiqsuq ihuilliullapiaqhuni.

27

Jesus Pilate-muutiniġaat

1 Uvlaatchaurami qaukļinich agaayuliqsit suli sivulliuqtiġruanich Jew-ηuruat sivunniġniqsut tuqqutchukļugu Jesus.

2 Qiliqļugu aullautiniġaat Pilate-mun kavanauruamun.

Judas Tuquruq

3 Tavralli Judas, Jesus-ηum aatchuutigiriņa, ilitchuġikami Jesus-ηum tuqqutaksraġuqtilaanjanik nunuuratchallapiagņiqsuq utiqtitlugich taapkua iņuiņņaq qulit maniurat qaukļinitchun agaayuliqsitlu sivulliuqtiġruanitchunlu Jew-ηuruat

4 nipliqhuni, “Killuqsaqtuņa atakkii aatchuutigitnikļuņa patchisailaamik iņunmik.” Kiuniġaat, “Suutauniaqpmi taamna uvaptiknun? Tavra savaagigiņ.”

5 Judas-ηum miļuqsautiniġai maniich agaayyuvikpaņmun. Aullaqami qimiņņiqsuq iņmiņik.

6 Qaukļinich agaayuliqsit tiguplugich taapkua maniich nipliġniqsut, “Maligutaksrakuagņangitchuq tugvaigupta maninmik ilirakuvianun agaayyuvikpaum, atakkii taamna manik akigigaa tuqqutauruam.”

7 Sivunniġniqsut tauqsiutigisukļugu utkutchim nunaņjanik iluviqaġvigisukļugu iglaanηuruanun.

8 Taatnaqļugu taamna nuna taiguutiqaġaat nunaņjanik augum ugluvaņnunaglaan.

9 Taamna immiumaniqsuq uqauttutauruag tumigiplugu Jeremiah sivuniksriqiri uqautigikkaņa, “Tiguniġaich iņuiņņaq qulit maniich. (Taapkua maniich iņugiaktilaanηat Israel-aagmiut sivunniutigikkaņich akiliutigisukļugich ilaanun.)

10 Tauqsiutiginigaa utkutchim nunaņa, maligutlugu atangum tillisaa uvamnun.”

Jesus Apiqsruqtuġaa Pilate-ηum

11 Jesus qikaqtitlugu sivuġaanun Pilate kavanauruam taavruma apiqsruġniġaa Jesus, “Umialigivatin Jew-ηuruat?” Jesus kiuniġaa, “Uqaaniktutin taatna.”

12 Aasiņ Jesus pasiikkaukami qaukļinitchiņ agaayuliqsit sivulliuqtiġruaniņlu kiunjiņņigai.

13 Kiisaimma Pilate nipliqquq ilaanun, “Tusaqsaginitchigich ilisimarriqsuutinich akikraahutin?”

14 Aglaan Jesus-ηum kiunjiņņigaa atautchimikunniņ uqaqsagņimik. Kavanauruag quviġutchallapiagņiqsuq.

Jesus Tuquruksraġuġaat

15 Uvvaasiņ ukiuġagipman niġiqpagvikaami kavanauruag anipkairagņiqsuq atautchimik isiqtamik iņuich pisukkaņjanik.

16 Taatnałhatni iñuk isiqtuuniqsuq ilisimallautakkanat atiqaaq-tuaq Barabbas-mik.

17 Iñugayaat katipmata Pilate-ñum apiqsruñigai, “Nalli-aknik anipkaitquvisitña—Barabbas-mik naagaqaa Jesus-mik taiguutiqaqtuamik Christ-mik?”

18 Ilaan ilitchuğiniğaa tamatkua qaisilaanat Jesus inmiñun siqñataqaliğmiktigun.

19 Aasiñ Pilate aquppiqaqlugu atangum aquppiutanani, ağnaata tuyuğniğaa uqqamik itnaqlugu, “Iłaksianagu taamna nalaunjaruaq iñuk, atakkii ihuilliuğutigillakkiga ugluvak siññaktuğiplugu.”

20 Aglaan qaukñisa agaayuliqsit sivulliuqtigruatlu malik-sunniğaiç iñugayaat apiqsruğlugu anipkaquplugu Barabbas aasiñ tuqqutillugu Jesus.

21 Kavanauruam apiqsruñigai, “Nalliaknik ukuak iññuk anipkaitquvisitña?” Iñuich kiuliğñiğaat, “Barabbas.”

22 Pilate-ñum apiqsruñigai, “Suniaqpiğuaasiñ Jesus taiguutiqaqtuaq Christ-mik?” Iluqatin kiuniğaat, “Kikiaktuutili sannigutamun.”

23 Pilate-ñum nipliutiniğai, “Sumik savamaqluqaqpa?” Aglaan nipaalapsaaqsiñniqsut nipitusillapiaqhutin, “Kikiaktuutili sannigutamun!”

24 Pilate ilitchuğiniqsuq qanuğunniñ piyumiñaiłhanik su-liaasiñ apai nipruaqhutin iñuich. Imiksraqhuni igğuğniğai argañni sivuğaatni iñugayaat. Aasiñ nipliqhuni, “Uvva, patchisaunitchuņa uuma iñuum tuqqutauniłhagun. Taamna savaağigiksi.”

25 Iluqatin iñuich nipaalaniqsut, “Anasiññuqsausiaksraq tuqqutaułhagun illi uvaptiknun qitunğaptiknunlu.”

26 Tavrani Pilate-ñum anipkağniğaa Barabbas, aasiñ ipiğaaqtuqtitqaqlugu qaiññiğaa Jesus aņuyyiuqtinun kikiaktuutityaquplugu sannigutamun.

Aņuyyiuqtit Mitautiginiğaat Jesus

27 Aasiñ Pilate-ñum aņuyyiuqtinñ Jesus aullautiniğaat kavanauruam igluqpananunaasi, katipkaqluğich aņuyyiuqtipayaat avatanıqlugu Jesus.

28 Atnuğaiyaqlugu atipkağniğaat kaviqsaamik atnuğaaamik.

29 Niaquğusiugniqsut kakitłagnanik iliplugu niaquanun tiggummialıqlugulu ayauppiamik taliqpiagun. Aasiñ sitquqhutin sivuğanun mitautigiaqsiñiğaat nipliqhutin, “Pağlagiptiğni, umialgat Jew-ñuruat.”

30 Taatnaanikmata tivvuaqtuğniğaat Jesus pipługu taamna ayauppiaq anaumiaqsipluguasiñ niaquagun.

31 Mitautigisuiqamitruᅃ Jesus anuyyiuqtit mattaqᅃugu atnugaaq atukkanᅃa atnugaatqiksinnigaaq atnugaanjiᅃnik. Aasiin aullautinigaat kikiaktuutikkauviksranun.

Jesus Kikiaktuutiniᅃaat Sannigutamun

32 Anuyyiuqtit anillaᅃmin nalaunnigaat anun Cyrene-naᅃmiu atilik Simon-mik. Nunuripᅃugu taamna anun iqsruktinnigaat Jesus-nun sannigutanjanik.

33 Tikitᅃaminᅃ inimun atilinᅃmun Golgatha, itna mumiutiqaq-tuaq “Saunga niaqum,”

34 anuyyiuqtit qaitchiᅃnigaat misuqqumik avuuqtamik sunjamik. Aglaan Jesus-nun uuktuallakkaluaqamiun imigunjiᅃnigaa.

35 Kikiaktuutianikamitruᅃ Jesus anuyyiuqtit autaaᅃnigaich atnugaanᅃi inᅃmiknun saaptaqtuutigiplugich.

36 Aquvinniqsut qaunagiaqsiplugu tavrani.

37 Qulaanun niaquan ilinigaat pasikkun ilaagun, aglausimaruaq itna, “Uvvauna Jesus, umialgat Jew-nuruaq.”

38 Malᅃuk tiglinᅃniaqtik kikiaktuutiqatigipmiᅃnigik Jesus-nun, ilaqataa taliqpianun aasiin ilaqataa saumianun.

39 Inuich apqusaqtuat niaqulaniqsut nipliaplutin pisaanjaninik Jesus-mun,

40 “Uqaᅃuuruatin piyaqqulᅃhiᅃauniplugu agaayyuvikpak napatqigᅃlugu pinasuni uvluni, anniqsugᅃn ilipnik. Ignigikpatin Agaayyutim, atqagᅃn sannigutaminiᅃ.”

41 Taatnatun qaukᅃnisa agaayuliqsit aglaliqiritlu sivulliuqtigruatlu pisaanapmiᅃnigaat Jesus.

42 Uqaᅃniqsut, “Ikayutlagaluaᅃai atlat inuich, aglaan inᅃmiᅃnun ikayulguiᅃnᅃiqsuq! Umialgikpaunᅃ Israel-nun, ki atqagᅃli kikiaktuutrivinᅃmiᅃ. Aasiili ukpigigisigikput.

43 Tunjaniqsuq Agaayyutmun. Ki, Agaayyutim pigisul-lapiagumiunᅃ anniqsugᅃliunᅃ Jesus pakma, atakkii uqaᅃniqsugᅃ igniginipluni Agaayyutmun.”

44 Taapkuak tiglinᅃniaqtik kikiaktuutiqatauruak ilaani pisaanapmiᅃnigaat Jesus.

Jesus Tuquruq

45 Uvluq qitiqquqman taaqsiᅃniqsuq nunapayaami pinasuni sassagᅃnigᅃni.

46 Iᅃiyunᅃnaqsipman qulinᅃugutailam sassagᅃnjanun Jesus nipᅃigᅃniqsuq nipitusillapiaqhuni, “Eli, Eli, lama sabachthani?” (Taamna itnautauruaq, Agaayyutmaanᅃ, Agaayyutmaanᅃ, suvaata suksraaqpinᅃa?)

47 Inᅃnisa inuich tamaani qikaqtuat tusaakamitruᅃ taamna uqaᅃniqsut, “Uvva uuma anutim tuqᅃiraᅃaa Elijah.”

48 Tavrauva a ilaŋat iñuich tigusiñiqsuq misuktaqtuamik. Im-miqsinnigaa misuquqluŋmik iliplugu qiruum nuvukkananun. Aasiñ qaiññigaa ilaanun imiquplugu.

49 Aglaan ilaŋich iñuich nipligñiqsut, “Iłaksianasiuŋ. Naipiq-tuglakput Elijah agğigisipmagaan annautityağlugu.”

50 Aasiñ Jesus nipliatqikami nipitusipluni aniğniñiqsuq.

51 Tavraguuq talukuyaaq nivinaaru aq agaayyuvikpaŋmi si-iksiğniqsuq tatpichakŋa takanuŋaaglaan. Nuna aulapmiñiqsuq sulı uyağaiç qupluqhutiŋ.

52 Iıuvğillu aŋmağniqsut aasiñ iñugiaktuat Agaayyutim iñuŋi tuqugaluaqtuat aŋitqikhutiŋ.

53 Aŋitqianikamiŋ uniññiğaiç iluviqtin, aglaan aquagun aŋitqilhan Jesus-ŋum nuna aqquimuniqsut ipqitчуamun sagviqhutiŋ iñugiaktuanun iñuŋnun.

54 Aŋuyyiuqtit aŋalatiñillu qaunaksriru aq Jesus-mik qiñiqamiŋ aularuamik nunamik sulı supayaanik atuumaru aŋik, iqsitchallapi ağniqsut nipliqhutiŋ, “Iłumun iğñiğiniğaa Agaayyutim.”

55 Iñugiaktuat ağnat qiñiqtuağniqsut uŋavaniñ. Tamatkua ağnat maliktu aq Jesus-mik Galilee-miñ savautriyaqhutiŋ ilaanik.

56 Iıaupmiñiqsut Mary Magdalene, Mary aakaŋak James-ŋumlu Joseph-ŋumlu, sulı aakaŋak iğñanisa Zebedee-m.

Jesus Iıuviğniğaat

57 Unnuksraaqman umialik agğiğñiqsuq atilik Joseph-mik Arimathea-ğmi umik maliguaqtaupmiñiqsuamik Jesus-mi.

58 Utlautipluni Pilate-mun apiqsruutiginiğaa timaa Jesus-ŋum. Pilate tiliriñiqsuq qaitquplugu timi Joseph-mun.

59 Tavra Joseph-ŋum atqaqamiuŋ timi aasii nimiqsruğniğaa salumaruamik ukiłhaamik.

60 Aasiñ inillaŋniğaa Jesus-ŋum timaa nutaamun iluviıuqtamun uyağaŋmi, iluviksrağmiñun iŋmiñik. Aksraanikamitruŋ uyağakpak umiŋniğaa talua iluvğum aullaqhuniasiiñ.

61 Mary Magdalene-lu atlalu Mary aquppiñiqsuk akiani iluvğum.

Munaqsrit Iıuviğmi

62 Uvvaasiñ uvlutqikman, itqanaiyağvium uvluan aqua-gun, qaukñich agaayuliqsit sulı Pharisee-ŋuru aq utlautiniq-sut Pilate-mun.

63 nipliqhutiŋ, “Aŋuun, itqağikput taavruma kinnirim uqağikkaŋa iñuunŋağmi makitqikkisiñipluni aquatigun piŋasut uvlut.

64 Taamna pisigilugu tilisiiñ iluviq qaunagillapiaqulugu taapkunani piŋasuni uvluni. Maliguaqtai agğiqpiaqtut

tigliglugu timaa Jesus-ñum aasii uqautilugich iñuich aņitqinñilugu tuqumiñ. Taatnasiq sagluñiq pigiitlukkisiruq sivulligmiñ sagluutimiñ.”

⁶⁵ Pilate-ñum uqautiniğai, “Piksrağusi aņuyyiuqtinik qau-naksriksrapsitñik qaunagityaqsiuñ iluviq pisuqtılaapsitñi.”

⁶⁶ Tavrali utlautiniqsut iluviğmun aņmağumiñaiyağiaqlugu uyağak, suli qaunaksriqluğug aņuyyiuqtinik.

28

Jesus Aņitqisusq Tuqułigmiñ

¹ Aquagun minguiqsiağvium, qauniuraağataqtuami sivul-ligmi uvluani akunniqsam, Mary Magdalene-ñumlu atlamlu Mary-m qinñiağniğaaak iluviq.

² Tavratavrani suamaruamik nuna iliqsraqtuq, atakkii isağulgan Atanğum atqaqhuni qilañmiñ aksraktinnigaa uyağagrauq paañaniñ aasii aquvirvigiplugu.

³ Qinñaña atriqağniqsusq ikniqpalañmik, suli atnuğaanj qatiğniqsut aputitun.

⁴ Iqsigiplugu qaunaksrit uuliksiñiqsut. Iliñiqsut tuqunaruatun iñuktitun.

⁵ Isağulgum uqautiniğik ağnak, “Iqsiñatik. Iļisimagiga ivaqłiqtik Jesus-mik kikiaktuutraurumik.

⁶ Uvaniingitchuq. Aņitqisusq nipliğmisun. Maunagitchik. Qinñiatku Atanğuruam nallavia.

⁷ Aullağitchik qilamik uqautilugich maliguaqtai, ‘Aņitqinñiqsuq tuqułigmiñ aullaanikhuni sivupsitñi Galilee-mun. Taamani qinñisigiksi.’ Tavrunaaglaan.”

⁸ Aullaqtiqtuk qilamiksruaqhutik iluviğmiñ iqsiğlagmik quviasullapiagataqhutiglu. Aqpaqsruaqhutik uqautriyaqtuk maliguaqtaiñik.

⁹ Uqautriyaqtuaqtitlugik maliguaqtaiñik taimmaiñaq Jesus-ñum nalaunniğik nipliutigaluni, “Pağlagiptik.” Taapkuak ut-laklugu tiguniğaa isiganigun, aasiñ agaayyuvigiplugu.

¹⁰ Uvvaasiñ Jesus-ñum uqautiniğik, “Iqsiñatik. Aullağutik uqautityatkik aniqatiutka Galilee-muqulugich. Taamani qinñisigaatña.”

Munaqsrit Quliaqtualhat

¹¹ Tavraguuq, igliqtitlugik ilañich qaunaksrit nunaaqqimunniqsut uqautiaqsipługich qaukłinich agaayuliqsit iluqañitñik atuumaruanik.

¹² Uvvaasiñ taapku katimaanikmata sivulliuqtigruatlu sivunniqhutin aņuyyiuqtitlu qaitchiñiaich manigayaanik

¹³ uqautiplugich, “Uqautiyumagisi iñuich, maliguaqtaiñ tikitlugu unnuami timaa tigliniğaat siñiktitluta aullauti-pluguasiñ.

14 Taamnaasii uqautauruaq kavanauruam tusaaniqpaun quyaliniagsagisigikput qanuutaisitchagusi.”

15 Anuyyiuqtit akuqtugniigaich maniich tupigiplugu urriqsu-usiaqtin. Taamna quliaqtuaq siaminjasugaaqtuq akungatni Jew-nuruat uvluvanunaglaan.

Jesus Sagviqsuq Maliguaqtimiñun

16 Tavraasiiñ qulit atautchimik maliguaqtit Galileemunniqsut iggimun Jesus aullaqvgitqukkananun.

17 Uvvaasiiñ qiñiqamitruñ agaayyuviginigaat, aglaan ilanisa nalupqisuutigiplugu.

18 Jesus-ñum tikitluni uqautiniqai, “Agaayyutim sanñiksriññigaan añalataqitlasiplugich qilañmiittuat nunamiittuatlu.

19 Taatnamik aullaqusi iñunun nanipayaaq nunami maliguaqtiguqtititichi, paptaaglugich atqagun Aapauruamlu Iqñiguruamlu Ipqitchuam Irrutchimlu,

20 Iñisautilugich kamaksritqulugich iluqanjitñik tillisigikkamnik ilipsitñun. Nalupqigiyumiñaitkiksi nayuutikiga ilipsitñi ataramik isukhitchaagatañhanunaglaan nunam.”

Uqat̄hich Aglaan̄i Mark-ŋum

John Paptaaqtitchiri Quliaqtuaqağniqsuq

¹ Uvvauna tusaayugaallautauruq Jesus Christ-kun, iğñiŋagun Agaayyutim.

² Agaayyutim uqautaa aglausimaruq sivuniksriqirikun Isaiah-kun, itna,

“Atañii, tuyuğigisigiga uqqiraqtiga sivupni
itqanaiyautitqulugu tumiksran sivunnapni.”

³ “Iñuk tuqłiraqtuq iñuiłaamiñ:

Itqanaiyautisiuŋ apqutiksraŋa Atangum,
nalğuglugu tumiksraŋa!”

Isaiah 40:3

⁴ Atuumasimaruq taatnatun, John Paptaaqtitchiri quliaqtuaqami iñuŋnun iñuiłaami itnaqhuni, “Paptaaqtillusi mumiqqaagusi killuqsautipsitñiñ Agaayyutimli natqigutigisigai killuqsautisi.”

⁵ Iñugiaktuat iñuich aggiumaauraağniqsut ilaanun nakikŋapayaaq Judea-miñ suli Jerusalem-miñ. Quliagimatigik killuqsautitŋ John-ŋum paptaağniğai kuuŋmi taggisiquqtuami Jordan-mik. ⁶ John atnuğaaqağniqsuq pikukturuum amianik, qisiŋmik tapsiqaqhuniļu, niqıqaqhuniļu pigliğianik suli igutchaich siğñaqtaalliaŋitñik nanipayaaq paqitnami.

⁷ Quliaqtuaqtuq, “Aŋunimma tikiumagisiruq kamanatluktuuq uvaŋniñ, aasiñ siŋiilguyumiñaitchuŋaunniñ aluğutiŋnik.

⁸ Aa, ilumutun paptaağaluagipsi imikun, aglaan ilaan paptaağisigaasi Ipqitchuakun Irrutchikun,” itnaqhuni.

Jesus Paptaaakkaupman Aŋiqusaqaŋsiupluniļu

⁹ Taipkunani uvluni Jesus agğiğñiqsuq Nazareth-miñ Galilee-miittuami. John-ŋum paptaağniğaa Jordan-mi.

¹⁰ Jesus-ŋum qakipqauraqami imiğmiñ tautuŋniğaa qilak aŋmaqman. Agaayyutim Irrusia atqaqhuni miññiqsuq ilaanun tiŋmiagruuratun.

¹¹ Nipi tusagnağniqsuq pakmakŋa, “Ilvich piqpagiplutin Iğñiğigikpiñ, quyalimaagikma.”

¹² Tarakŋatarra Ipqitchuam Irrutchim aullaqtinniğaa iñuiłaamun.

¹³ Taavani iñuiłaami inniqsuq malğukipiaq uvluni, aasiñ tunğaum uktuallaŋniğaa. Nayuutiniqsuq iñuiłaam niğrutaiñi, aasiñ isagulgich savautityağniğaat.

Jesus Tuqługniqsuq Sisamanik Iqaluŋniaqtinik

14 Taipkunani uvluni Herod-ɲum, umialguruam, John tigu-plugu isiɲniɲaa. Jesus utlautiniqsuq Galilee-mun quliaqtu-aqhuni tusaayugaanjanik Agaayyutim.

15 Nipliɲniqsuq, “Pakma aɲaayuqautaa Agaayyutim qallipluni atuumaqsiruq. Isummitqigitchi ukpiɲilugulu tusaayugaaɲiksuaq.”

16 Uvvaasiin Jesus pisuktualgitluni siɲaaɲun narvaɲan Galilee-m, tautuɲniɲik aniɲatigiik, Simon-lu Andrew-lu, kuvriɲniɲniqsuak narvami, iqaluɲniɲaqtaplutik.

17 Jesus-ɲum nipliutigik, “Maliksikɲa. Uvakiɲaniɲaglaan piɲɲanɲiɲaɲisirutik iɲuɲnik aqaluɲniɲaqtitun.”

18 Tarvauvaa uniɲniɲiɲiɲik kuvraɲiɲkatik maliaqsipɲuguasiin.

19 Tarakiɲatarra Jesus pisuktuaallaalkhuni tautukkik aniɲatigiik, James-lu John-lu, iɲniɲak Zebedee-m, kuvriɲniɲniqsuak umiaɲmikni.

20 Jesus-ɲum tautupqauraqamigik tuɲluɲniɲiɲik. Unisiɲaaktarra aapagikkaqtik Zebedee akiɲniɲakniɲaqtuanun savaktaiɲun umiami, maliaqsipɲuguasiin Jesus.

Iɲuk Irrusiɲɲulik

21 Tikitɲaminɲ Capernaum-mun miɲɲiɲiɲaɲiɲvium uvluni Jesus katraɲviatnuktiɲniqsuq ilisautriaqsipɲuniasiin.

22 Katimaruat aarigaaɲusunniqsut ilisauttutaiɲik atakkii ilisautripluni aɲalatchiɲiɲaqtuatun, atlakaupluni ukunakiɲa aɲalatiɲiriniɲ.

23 Jew-ɲuruat katraɲviatni piɲaɲniqsuq irrusiɲɲulinmik nipli-aruamik,

24 “Iɲaksianatigut. Jesus Nazareth-miu, suniaqpisigut? Uvɲaɲpich piyaqquɲukhuta? Naluɲitchiga kisuutilaan, ipqitchuanɲurutin Agaayyutim tuyuɲikkaɲa.”

25 Jesus-ɲum tarra tiliɲniɲaa irrusiɲɲuk itnaɲluɲu, “Qiɲniɲisaaɲiɲ! Aniɲlutinaasii aɲutmiɲ!”

26 Irrusiɲɲuum iɲukniɲaɲ nagliksaaqtituullanɲniɲaa qiiqsruq-matununniin iɲialapkaqpaɲaɲluɲu uniksaqamiɲu.

27 Iluqatinɲ tautuktuat taavrumiɲa quviɲutɲhakpagitɲutinɲ apiqsruqtuutiɲaqsiniqsut avatmun, “Qanusiuniɲpa una? Qanusiuniɲpa nutaaq ilisauttun? Una aɲun aɲalatchiɲiɲaqhuni tilitɲaniɲai irrusiɲɲuich, aasii ilinɲisa tupigitlaniɲaat.”

28 Qilamik tavra siaminniqsuq taamna atuumaruq nunaqɲipayaanun Galilee-mi.

Jesus Mamititchiɲniqsuq Iɲuɲiaktuanik Iɲuɲniɲik

29 Anikaminɲ Jew-ɲuruat katraɲviatniɲ tupqatnuɲniqsut Simon-kutlu Andrew-tkutlu, piɲatigiɲplugik James-lu John-lu.

30 Simon-ɲum aakaruaɲa nalaniqsuq uunaɲluɲkhuni. Jesus tikiɲqauraqman uqautiniɲaat atniɲniɲaɲniɲluɲu.

31 Utlaklugu ağnaq tiguniġaa argaigun makititlugu, aasiiñ uunaqłungiqsiqhuni. Tavra niqłiugutiaqsiñiġai.

32 Miñġuiqsiqđvium uvlua nuñitman, unnuksraakun siqifñiq nipianikhuni, iñuich tikiutriñiqsut ilaanun tamatkuniña atniġñautiliñnik atlakaagiiñnik suli irrusiqłuliñnik.

33 Iluqatiñ nunaaqđim iñui katiniqsut taavruma tupqum sivuġaanun.

34 Jesus mamititchiñiqsuq iñugiaktuanik atniġñautiqaqtuanik atlakaagiiñnik suli anipkaipluni iñugiaktuanik irrusiqłuliñnik. Ilaan irrusiqłuih nipliqunjiññiġai atakkii ilisimaniġaat kisuu-tilaaña.

Jesus Quliaqtuaġniqsuq Galilee-mi

35 Uvlaatchaurami qaugaluaqnagu Jesus aullaġniqsuq nunaaqđimiñ iñuiłaamun. Tavrani agaayuniqsuq.

36 Simon-ñum piqasiqhuni piqatmiñnik pakaaqsiñiġaa.

37 Paqitnamitruñaasiiñ nipliutiplugu, “Iluqatiñ iñuich qiñiġukkaatin.”

38 Aglaan Jesus-ñum kiuniġai, “Aullaqtuksraurugut atlamun nunaaqđimun. Uvañali quliaqtuaġumaña taamani atakkii piqutigioplugu agġiqsuanjuruña.”

39 Tarra ilaa quliaqtuaqtuq katraġvinjitñi iluqaani Galilee-mi, anipkaipluni lu irrusiqłuliñnik.

Jesus Mamititchiñiqsuq Auyugaqtualinjmik

40 Tarrasuli una auyugaqtualik tikiumaniqsuq Jesus-mun sitquqhunasii iniqsruqlugu ikayuqupluni, “Ilvich pisuksiñaġuvich mamitihhiñaugikma.”

41 Jesus ilunñutchanjnisuq, isakługich argagikkani aksikługuasiiñ. Nipliutiniġaa, “Pisugaaġluña, mamititqugikpiñ.”

42 Jesus nipliqluqqaaqtuq taavrumiña, taamna tavrakñatchiaq iluaqsirug auyugaqtuaġmiñiñ.

43 Tarra Jesus-ñum taamna anjun aullaqtikaluaqnagu iñiqtiġniġaa,

44 “Uqautiniaqnagu kiñaunniiñ aglaan agaayuliqsimugutin, qiñiqtitichumigiñ iluaqsilhiñ ilaanun. Aatchuutiyumautin tunillautinik Agaayutmun tuvraġlugu Moses-ñum tillisigikkaña mamititkaatinkii. Taatnaġuvich iñupayaam ilitchuġiniġaa mamitilaan.”

45 Aglaan taamna anjun aullaqami uqallaaqsiñiqsuq atqunallapiaq siamitlugu mamitikkaułi. Taatnaqhuni Jesus isitqilguiññiqsuq nunaaqđiñun, aglaan aullaġniqsuq iñuiłaamun, iñuichaasiiñ utlaaġaaqsiplugu nakitñapayaaq.

2

Jesus Mamititchiñiqsuq Anjutmik Aulatlaitchuamik

¹ Kinuagun ikituurat uvlut Jesus utitqinñiqsuq Capernaumun. Inūpayaat uqaaqsiñiqsut aiñipluḡu.

² Inūgiaktuat kativagitlutin tavrūḡa iniksraigutiniqsut tupqum iluani naagaunniñ paam silataani. Jesus-ḡum quliatuagutiniḡai Agaayyutim uqaḡhanik.

³ Tarra sisamat inūich tavrūḡautriñiqsut aulatlailaamik inūḡmik.

⁴ Qalligaluaghutin tikiḡguiññiḡaat Jesus inūgiakpagitlutin inūich. Tavra aḡmaḡḡuḡu tupqum qilaḡa atqaqtinniḡaat taamna aulatlailaq qaatchiaqtuummaan. ⁵ Jesus-ḡum ilitchuḡḡiqamiḡ ukpiqsrisiqaqtilaanḡat, nipliutiniḡaa aulatlailaq, “Nukatpiaq, killuqsautipnik natqigutigikpiñ.”

⁶ Iḡañich aglaliqirit aquppiruat tamaani isummatiqaḡniqsut itna,

⁷ “Suvaata una uqaqpa Agaayyutitun? Taamna uqaḡniḡḡuktauruḡ. Agaayyun kisimi natqigutritḡaruḡ killuqsautinik!”

⁸ Jesus-ḡum irrutchiḡmigun kaniqsiaḡiliqamiḡich uqapilūḡhat, nipliutliḡniḡai, “Suvaata uqapilukpisi isummatipsiḡun?”

⁹ Qanuḡ una nipliutitquvisiḡu aulatlailaq, ‘Killuqsautipnik natqigutigikpiñ’ naagaqaa nipliutiḡhanik, ‘Makillutin, uqumatitin tigulugich pisuḡiñ’? Nalliak qaḡanatlukpa?

¹⁰ Aglaan ilitchuḡitquḡipsi Iḡñiḡan Aḡutim aḡalatchiḡiqaḡhanik maani nunami natqigutritḡapluni killuqsautinik.” Tavrani nipliutigaa aulatlailaq,

¹¹ “Tiligikpiñ, ‘Makillutin, tigulugu qaatchian agḡiñ!’ ”

¹² Tavrakḡatchiaq taamna aḡun makitiqtuḡ. Tigupluḡu qaatchiani aullaḡniqsuḡ nakuqsipqauraqami. Qiñiqtuapayaat taavrumiḡa quviḡutchaḡniqsut. Kamasruaqsiñiḡaat Agaayyun, “Tautunḡatchugut taatnatchimik,” itnaqhutin.

Jesus Piksraḡniqsuḡ Levi-mik

¹³ Jesus taivrumuḡalḡiññiqsuḡ siñaanun narvanḡan Galilee-maasi kativiginiḡaat inūgaagruich. Ilaan ilisautiaqsiñiḡai.

¹⁴ Tamaani apqusaaqami tautunḡiḡaa Levi, iḡñiḡikkaḡa Alphaeus-ḡum aquppiruaq savaaḡmiñi manniqipluni. Tavra Jesus-ḡum nipliutipmani itna, “Maliḡḡa,” taavruma makitluni maliutliḡniḡaa.

¹⁵ Aasiñ taavruma aquagun Jesus niḡiñiqsuḡ tupqani Levi-ḡum. Inūgiaktuat tax-siliqiritlu atlat killuliqiritlu aquppiqatiginiḡaich Jesus-ḡumlu maliḡuaqtañḡu. Tamatkua iluqatin mali-aqsipmiñiḡaat.

¹⁶ Aglaliqirit suli Pharisee-ḡuruat tautunḡiḡaat niḡiqatiqaḡḡuḡu tax-siliqirinik suli killuliqirinik. Taapkua nipliutigaich maliḡuaqtañ, “Suvaata ilaa niḡiqatauva suli imiqatauva tax-siliqirini suli killuliqirini?”

17 Jesus-ñum tusaakamigich nipliutigai, “Iħuaqtuat taapkua atniġñaithuat inuqsranjitchut taaktinik aglaan ilinich atniġñaqtuat. Uvaña agginjitchuña aiyugaagiaglugich nalaunjaruat aglaan killuliqirit.”

Apiqsruun Uisauraalikun

18 Maliguaqtai John-ñum Paptaagirim suli Pharisee-ñuruat uisauraaġuuniqsuat piqusigiplugu. Iħanjich iħnuich utlakamitrung apiqsruġniġaat, “Suvaata maliguaqtai John-ñum suli Pharisee-ñuruat uisauraaqmata, ilvilli maliguaqtitin taatnatlaiññiqpat?”

19 Jesus-ñum kiuniġai atrikusautmik, “Iħagiich uumani iħaqatnigiaqtuami uisauraaġniqpat iħaqatnigiaqtuam nayuutininjanisuli? Taatnaġumiñaitchut iħaqatnigiaqtuam nayuutilħani.

20 Aglaan uvluq tikitkisirug iħaqatnigiaqtuam aullagviksraña ilinjtñiñ. Tavra uisauraaġviksraqpaaluk.”

21 Jesus-ñum iħisautipsaaġniġai atrikusrautmik, “Iħuum utuqqaq atnuġaaq iħaaġumiñaitchaa nutaamik ukiħhaamik atakkii iħaanjuyumi nutaam utuqqaq alikpalaagiisigaa, aasiin allaq aglitħukhuni.

22 Naagasuli, iħuum utuqqaq puuq immiġumiñaitchaa nutaamik asiam misuġuanik atakkii nutaam misuqqum alikkisigaa asiam misuġuan puuña, suli asiam misuġua maqigisirug taavrumakña puumiñ. Aglaan nutaaq asiam misuġua immiutraksrauruq nutaamun puumun.”

Qanuutautilaña Minguiqsiagvium

23 Uvluani minguiqsiagvium Jesus pisunniqsug nautchivikun. Tarra maliguaqtai tamaunnaaqamin pukunniqsut mukkaaksranik, niġiaqsiplugitaasiin.

24 Tavra iħanjisa Pharisee-ñuruat nipliutilġiññiġaat, “Atanji, suvaata ilinich savakpat minguiqsiagvium uvluani maligutaksrakuagñanjitkaluaqtuat tamarrumani uvlumi?”

25 Iħaan kiuniġai, “Aġliqimasuknaġiksi David-ñumlu piqatainħu inuqsriuħat niqiksraġmiknik?”

26 David isigñiġuguuq tupqanun Agaayyutim niġipluniasii qaqqumik tuniħaqtuutmik Agaayyutmun. Taatna atumasruuniqsuaq Abiathar-ñum qaukiuħatni agaayuliqsit. Maligutaksraptigun kimun-unniin niqiksrautitqunjiññiġaa avataatigun agaayuliqsit. Aglaan David-ñum niġiñiġaa qaqqiaq, aasiin aatchuġniġaa maliktigikkani.”

27 Taatnaġaluaqamigich Jesus-ñum nipliutipsaaġniġai, “Minguiqsiagvium uvlua iħniqtauruq iħunmun aglaan iħuk iħniqtaunjitchuq minguiqsiagvium uvluanun.

28 Taatnamik Iġñiña Iħuum atanguruq unniin minguiqsiagvium uvluani.”

3

Añun Argalik Pannaqluktanik

1 Jesus isitqinñiqsuq Jew-ñuruat katraǵvianun. Aasiilǵ tarani itmiñiqsuq añun argalik pannaqluktanik.

2 Jew-ñuplutinj sivulliuqtuat qaunaksruaqsilǵiññiǵaat mavruigisikmanjaan minguiqsiagvium uvluani, tavraami agvisiksraqsuqǵu.

3 Jesus-ñum tarra nipliutinigaa añun argalik pannaqluktanik, “Makillutin uvunǵaǵiñ.”

4 Tavraniasiin apiqsruqǵugich taapkua, “Nalliak maligutaksrakuagñaqpa Minguiqsiagvium uvluani—savaaqalǵ nakuuruamik naagaqaa pigiitchuamik, anniqsuiǵ iñuukǵmik naagaqaa tuqqutchiǵ?” Aglaan ilinjich nipaisaagñisut.

5 Uumitchaksaalhum tikiumaligaluagñigaa tarani aglaan-tuuq ihurrutiginigaa pitchigijhatigun suli suksraqanjhatigun, uummatiqahutin siqquqtuamik. Tarra nipliutinigaa añun taamna, “Isivitkich argaktin.” Taavruma tarra isivinnigai, aasiitai argai ihuaqsiñiqsut iglumiktitun iliplutin.

6 Tarra taapkua Pharisee-ñuruat aullaqtignisut, tarvauvaa sivunniuatigityaqǵugich Herod-kuayaat qanuq tuquksranǵun Jesus-ñum.

Iñugayaat Narvam Siñaani

7 Jesus aullaqasriqhuni maliguaqtimiñik Galilee-m narvanunñiqsuq. Iñugaagruich malilǵiññiǵaat Galilee-miñlu Judea-miñlu,

8 Jerusalem-miñlu, Idumaea-miñlu, unataaniñlu Jordan-ñum, avataañniñlu Tyre-mlu Sidon-ñumlu. Taapkua tusaanigaaat kamañaqtuanik savaaqalha utlakǵuasiñ.

9 Tarra Jesus-ñum uqautinigai maliguaqtini umiaq ikkiviksrani tigulhiñaaguuqplugu qanimiñun atakkii iñugaagruich ukua iñugiaksivagitlutinj tatruligaaat.

10 Mamititchianikman iñugiaktuanik, atlat atniǵñautilgich tatviksraigñiǵaat aksigukǵu Jesus.

11 Tamarrasuli irrusiqǵugich tautukamitruñ putqataǵvigiplugu niplianiqsutli itna, “Ilvich Iǵñiña Agaayyutim.”

12 Aglaan iñiqtiqtaǵnigai tamatkua ilinjitñun ilitchugipkautigitqunitluni.

Jesus Piksraǵniqsuq Qulit Malǵuiñik

13 Jesus kilvaqtaagñiqsuq tunaanun kinjikaam nunam. Tarani qinñuagñigai tamatkua pigisukkani. Tarra utlanǵiǵaat.

14 Nalunaiqsag'ai qulit malguk maliguaqtiksrat, uqqiraq-taunik taiyuqlugich piqatigisuklugich, tuyugisuklugich quliaq-tuag'iaquplugich.

15 Sanjiksriññig'ai mamititchitlasiplugich atniññaqtuanik suli anitchitlasiplugich irrusiqłunmik.

16 Uvva ukua qulit malguich Jesus-ñum nalunaiqsag'ikkañi: Simon-lu atchikkaña Peter-mik,

17 James-lu John-lu igñak Zebedee-m Jesus-ñum atchikkak Boanerges-mik, mumiutiqaqhuni "Igñigikkak katlulam" [uumitchiyalallakhutigguuq].

18 Suli Andrew-lu, Philip-lu, Bartholomew-lu, Matthew-lu, Thomas-lu, James-lu igñiña Alphaeus-ñum, Thaddaeus-lu, atla suli Simon Zealot-ñuruuq,

19 suli Judas Iscariot, taamna aatchuutigitniktuaq ilaanik.

Jesus-lu Beelzebul-lu

20 Akuniisunaqani Jesus isig'niqsuq tupigmun. Inugaagruih malilgiññig'aat. Kiisaimmatai taatnaqhutin Jesus-lu maliguaqtinilu nigilguiligiñniqputunniiñ.

21 Tavra ilaiñ tusaakamitruñ taatnaqtuaq aullag'niqsut aggisityagukhugu Jesus, atakkii iñuich uqautigigaat iluang'igñiplugu.

22 Ilañich aglaliqirit tikiññig'aat Jerusalem-miñ itnaqhutin, "Jesus Beelzebul-mik anjalat'iaqtuq, aasiñ anitchiraq'iaqtuq irrusiqłunmik atuqlugu sanjia anjalataata irrusiqłuich."

23 Jesus-ñumtarra qallilaaquniğ'ai iñuich inmiñun uqautiuraa-gaqsiplugichaasiñ atrikusautitigun itna, "Qanuguni tuung'aaq anittaigisiva tuung'agmik?"

24 Uvva nunaaqqim anjalatai akilil'iqsuutikpata avatmun, taamna nunaaqqiq suksraung'igñiaqtuq.

25 Uvvasuli iñuich tupigmi ating'iqpata akitñaqtuutilutin suksraung'igñiaqmiut.

26 Uvva taatna qauk'iat tuung'aich irrusiqłunji piyuutigumin avatmun, ilaan sanjia isukkiññiaqtuq.

27 Uvvasuli atla atrikusaun: Kiñaunniñ iñuk isig'umiñaitchuq sanjiruam iñuum tupqanun ivayaqtuaqsiluniasiiñ sulliñauraniñik aglaan sivulliulugu pitukkayağaa sanjiruuaq iñuk, tavrakñaasiñ ivayaqtuaqsiluni sulliñauraniñik.

28 "Uvvauna uqautigipsi, Agaayyun natqigutriyumaatquq pisugaaqhuni iñuich killuqsautipayaanitñik suli uqag'niqluktalipayaanitñik Agaayyutmik.

29 Aglaan Agaayyutim natqigutiyumiñaitchaa taimuna iñuk uqag'niqluutiruaq Ipqitchuamik Irrutchimik; taamna iñuk patchisauğisiruq isuitchuaguni."

30 Jesus taatnağ'niqsuq atakkii taapkua upyaktuqlugu itna, "Taamna anjalat'iaqtuq irrusiqłunmik."

Jesus-ηum Aakaanalu Aniaqatiunilu

³¹ Uvvali Jesus-ηum aakaanu suli aniaqatiuni tikiññiqsut. Qichaqhutinj qakma kiligiaqtinnigaaat.

³² Ilañata aquppiruat avataani nipliutigaa Jesus, “Atanjii, aakanlu aniaqatiutinlu kigga utaqqiññaatin.”

³³ Jesus-ηum kiuniğai, “Kiña uvaña aakapiagiviyu unniñ aniaqatiupiağiviyu?”

³⁴ Saatlugich aquppiruat avatmiñi nipliutipsaagñigai, “Atanjii, uvaña aakapiaga suli aniaqatiupiatka!

³⁵ Kisupayaaq savaaqaqtuaq pisulhanik Agaayyutim, taamna iñuk aniaqatiugigiga suli aakagiplugu.”

4

Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

¹ Tarrasuli Jesus-ηum ilisautiaqsilgiññigai narvam siñaani imma. Iñuich katilgiññiqsut iñugiaksiplutin. Taatnaqmataasiñ ikiniqsuq umiamun, mikiruuramik ayaktaallaklugu, aquvin-niqsuq. Iñugaagruiç qichaqtuiñaqtut narvam siñaani.

² Ilaan ilisautiniğai iñugiaktuatigun atrikusautitigun. Aasii ilisauttutmiñi uqaqaqtuutiuraaqlugich.

³ “Naalagñilagitchi! Iñugguuq nautchiityağniqsuq.

⁴ Nautchirapkaqlugu nautchiaksrat ilañich katagağniqsut apqutmun, aasiitai tinmiurat tikitlutinj niginiğaiç.

⁵ Ilañich kataniqsut uyağauruamun nunamun nunaqapianitchuamun. Nauniqsut qilamik atakkii nunakitluni.

⁶ Aasiñ siqiniğum mayuaqami pasiklugich atakkii kanjapianitlutinj pannaqłunniğai.

⁷ Suli ilañich kataniqsut akunğatnun kakitlagñat, aasiñ kakitlagñat naukamin nagguviksraigñiğaiç asirrinjlitlutinj aasiñ.

⁸ Ilañitsuli katakhutin nunagiksaamun asirriaqağniqsut. Iñugiaksiplutin nauriñiqsut mukkaaksranik atautchimiñ iñuiññaq qulinuttaaqhutinj suli ilañich pinasukipianuttaaqhutinj suli ilañich tallimakipianuttaaqhutinj.”

⁹ Ilaan nipliutigai, “Taamna iñuk siutiqaqtuaq naalagñili.”

Sivuniñat Atrikusautit

¹⁰ Kisinñuqamin, maliguaqtaiñ iñuillu tusaaruat ilaanik apiqsruğniğaaat taavrumuuna atrikusautikun.

¹¹ Jesus-ηum nipliutigai, “Agaayyutim sagvigaa nalunaqtuananik anjaayuqautaan ilipsitñuññaq, aglaali tamatkununa ukpiqsrinjitchuanun uqaqaqtuna atrikusautitiguññaq. Taamna aglausimaruaq uqahigni immiumaruq Agaayyutim itnauttutigikkaña,

¹² Qiñigaluaqhutinj irimiknik ilisaqsritlaitchut, unniñ tusaagaluaqhutinj siutimiknik kanjisiñlaitchut.

Kanjiqsiñigumij mumikpiaqtut Agaayyutmun,
ilaanli natqigutigai killuqsautinjitñik.” *Isaiah 6:9-10*

Jesus Kanjiqsiñigumij Atrikusautmik Nautchiirikun

13 Jesus-ñum apiqsrugñigai, “Naluniqqisiun taamna atrikusautun? Qanugmi kanjiqsiñiaqpisigich atlat atrikusautit?”

14 Nautchiiri nautchiiruq tusaayugaallautamik.

15 Ilaatni uqaliq nautchiaksratun katagaqhuni apqutmun; tamatkua iñuich tusaaplugu uqaliq, aglaan tuungaum tik-itlugu qilamik aattañigai uqalhich nautchirriutauruat uum-matinjitñi.

16 Suli atlat iñuich atriplugich nautchiaksrat kataktuat uyagauraalinmun; tusaaplugulu uqaliq qilamik quviasukhutin akuqtuqlugulu,

17 aglaan uqaliq kanjilnitman akuniutlaitchuq. Kinuagun ihuilliuhiglu piyuaqsiuhiglu ilipmaknik pigiplugu uqaliq qapiqtigagñiqsut.

18 Suli atlat iñuich atriplugich nautchiaksrat kataktuat akungatnun kakitlagñat. Taapkua tusaaruat uqaligmik

19 aglaan isumaaluutit iñuuniafikun, kinnitñinñiaqutitlu umialgutmik suli kimmutit supayaanik suqutigingigagigaat Agaayyutim uqalha. Taimmaasiñ nauritlaitchut asianik.

20 Suli atlat iñuich atriplugich kataktuat nunagiksaumun: tusaakamitruñ uqaliq akuqtuqlugu suli asirriaqahutin, ilañich iñuiniñaq qulitun, ilañich pinasukipiatun, ilañitsuli tallimakipiatun.”

Naniq Ataani Utkusium

21 Jesus nipliutigikkani ilañigai, “Atañii, iñuich ilirañingitchaa naniq ataanun utkusium unniñ ataatnun siñigviich. Aglaan iñuich naniq ilirañigaa naniqagvinmun. 22 Agaayyutim iriqsimakñani pakma sagvigisigai ilaatnigu. Iñuich kanjiqsimanjitchaluaqumisigik pakma kanjiqsisigaisich taimanigu.

23 Kiña iñuk siutiqaqumi tusaatlaruanñik, ki ilaa tusaali.”

24 Ilaan nipliutimmiñigai, “Ki, naalagñimmaagiksi ata! Qanun naalagñisilaaqsi taimma itpan, taatnatun kanjiqsiaqtilaaqsi itkisiruq, suli kanjiqsisaiñagñiaqtusi.

25 Ilaa piqaqtuaq akuqtullaagisiruq aglaan taavruma piqanjitchuam anniagisigaa pigikkani.”

Atrikusautmik Nautchiaksrakun Nauraqtuakun

26 Jesus nipliqsuq, “Atriquqtuq anjaayuqautaa Agaayyutim iñunmik nautchiiruamik nautchiaksrakun nunamun.

27 Unnuagaqipman siñikhuni suli uvluqagipman makitluni savaaqaqtuq. Qaunaksrailaat nautchiaksrakun nauraqtut, suli qanupiaq nalugaa nauhat.

28 Aglaan nunam naupkaqtuq asirriraqtuq, sivulliu plugu nautchiaksraq nuillagaqtuq qiñiñaqsiuraqhuni aasiitai nauqqaaghuni puuna piñuqmata mukkaaksram, tavrakña ilugani niqiksraq nauvaalukhuni.

29 Aglaan asiat nautchiirim kipputmik kipiqaqsiragigai, katitchivik tikiumaplunikii.”

Atrikusaun Mikiniqsarakun Nautchiaksarakun

30 Jesus nipliqsuq, “Sumun atritlavisigu Agaayyutim anjaayuqautaa iñuñnik? Uqautiniağipsi atrisilaanjanik.

31 Atriqaqtuq nautchiaksrauramik atiqaqtuamik mustardmik. Mikiniqtagaluaqtuq nautchiaksrapayaaniñ nunami. Aglaan nautchirriutaukami nunami

32 naugaqsiraqtuq aglitlukhuni nauriapayaaniñ. Akiguğluksipluni tiñmiñuich uvluutiqağvigirağniğaat tagğanatni akutuqpalgich.”

33 Suli iñugiaktuatigun atrikusautitigun Jesus-ñum uqaaqtuu-tirağniğai iñuich kanjqsilgutilaanjatitun.

34 Ilaan uqautitlaitkai atrikusautailaaqhuni. Aglaan kisiññuqamiñ maliguaqtini kanjqsipkağniuraapiaqtuğich pirağniğai.

Jesus-ñum Quunniğuaqtitkaa

35 Tamarrumani uvlumi anaqaaksraaqman ilaan nipliu-tiniğai maliguaqtini, “Akmunjaqta”

36 Tavrani ilinisa uniññiğaiç iñugaağruich. Maliguaqtai ikiniqsut umiamiknun Jesus-ñum ikimmivianun. Atlas umiat itmiñiqsut.

37 Anuqtiguqman qailiguqhuni umianjat immautiaqsiñiğaa.

38 Jesus aquani umiam siñiñniqsuq akitchillakhuni. Ilinisa itiqsağniğaat niplialaplutiñ, “Ataniiq, sugiñitpiun piyaqquğupta?”

39 Ilaa makitluni iñiqtiğniğik anuğilu qailiğlu, “Ki, anuğaiğli!” itnaqhuni. Anuğaiqhuni quunniğugniqsuq taatnaqman.

40 Nipliutiniğai, “Suvaata iqsivisi ukpiqqutaitmatun?”

41 Taapkua iqsiliqpaurağniqsut. Apiqsruutiaqsiñiqsut avatmun, “Qanusiuniqpa una iñuk anuğimunniiñ qailiqpauratlu kamagivatrun?”

5

Jesus-ñum Mamititkaa Iñuk Iñugiaktuanik Irrusiqłulik

1 Iliniç ikaağniqsut igłuanun narvam nunañatnun Gerasenağmiut.

2 Niupqauraqman umiamiñ paağniğaa irrusiqłulgum iluvğich akunğatniñ.

3 Uvvaguuq taamna iñuuniagñiqsuaq tamaani. Kia-unniñ iñuum qiliqsimalguitlugu kalimñigñik;

4 Akulaiqlugu qiligaluagañigaat niukkunlu argaigunlu. Kictugaalarañigai qilgutini piyaqługich. Kia-unniñ iñuum nuyuiqsalguiññigaa.

5 Ataramik unnuamiłu uvlumiłu nayuutirañiqsuq nipaalapluni qipiqsralakami iluvigich akungatniłu qimigaat qaanatniłu, suli iñugiaktuami killialapluni uyagañnun.

6 Taiññaqiraq qiñiqamiuj Jesus aqpaliqsruñiqsuq ilaanun, sitqug̃vigipluguasiñ sivugaanun.

7 Iñuum iluaniñ irrusiqluum piyaa nipitugalukut, “Jesus, Iğñija Qutchiññiqsrauruam Agaayyutim, suniaqpiña? Agaayyutim atqagun inigikpiñ anasiñjuqsajuñitłuna.”

8 Jesus-ñum tiligaa irrusiqluk anitquplugu taavrumakña iñunmiñ.

9 Atakkii Jesus-ñum apiqsruğaa, “Sumik atiqaqpich?” Ilaan kiuniğaa, “Uvaña atiga Iñugiaktuuaq atakkii uvagut iñugiaktugut.”

10 Tarra taavruma iniqsruağniğaa, “Tuyug̃iniaqasigut tamarumakña nunamiñ.”

11 Qanimi munaqsraqpauraqagñiqsuq malgunik kavluutiñnik kunianik, nig̃iñiaqhutin qimigaami.

12 Irrusiqluich iniqsruaqsiñiğaa, “Isiq̃tittigut kunianun taapkununa.”

13 Jesus-ñum ajiğniğai. Irrusiqluk aullağniqsut ajuñmiñ, isiq̃hutiñaasiñ kunianun. Iluqatin kuniat panjalikhutin anaya-suktuasunaqatin ipnakun. Naparağniqsut narvamun aasiñ iplutin.

14 Munaqsriuat taapkuniña kunianik qimakhutin uqautiyag̃niğaiç nunaaq̃q̃iğmiut. Tamatkua iñuich aullaqhutin tautugiag̃niğaa tamanna atuumaruuaq.

15 Iñuich utlautikamin Jesus-mun tautunigaat irrusiqluq̃ağ̃uugaluuaqtuaq aquppuruuaq atnuğaaqhuni qauğrimapluniłu. Taatnaqhutin iñuich iqsitchañniqsut.

16 Tamatkua qiñiqatauruat uqautiğaqsiñiğaa iñupayaanun qanuq atuumat̃ha atlağ̃uqman irrusiqluq̃ağ̃uugaluuaqtuaq suli qanuq piyaqqułhat kuniat.

17 Tavra iñuich iniqsruagaqsiñiğaa Jesus aullaquplugu nunamikniñ.

18 Jesus ikiaqsipman umiamun taavruma irrusiqluq̃ağ̃uugaluuaqtuaq iniqsruaqsiñiğaa maligukługu Jesus. Maligulillaapiag̃niğaa Jesus.

19 Naagauvva Jesus-ñum maliqunijnñiğaa aglaan itna nipluutiñhiñag̃niğaa, “Ailutin ilauraqnun uqautityakkich tamarrumiña kamañtuamik Atangum savauttutaanik ilipnun suli ilunñuksriñhanik ilipnun.”

20 Tavra iñuk aullaġniqsuq, aasiin quliaqtuagaqsipluni nanipayaaq Qulini Nunaaqqiñi qanuq kamañaqtuamik savaaqalħa Jesus-ñum inmiñun. Tarra iluqatin iñuich quviġususñniqsut.

Jairus-ñum Pania suli Aġnaq Aksikniqtuaq Jesus-ñum Atnuġaanjanik

21 Jesus utiqami iġluanun narvam, iñugiaktuat iñuich katilgiññiqsut siñaani narvam.

22 Tavra agġiqmiñiqsuq añaalataa Jew-ñuruat katraġviata, Jairus-mik atilik. Tautukamiuñ Jesus punniqsuq sivuġaanun.

23 Iniqsrullapiagñiqsuq itnaqhuni, “Paniuraġa amma tuquħhiñaagtuq. Iiħħañniaqugitka argaktin ilaanun mamitquplugu. Iñuuyumaugli.”

24 Taatnaqmantarra Jesus taamuñaqatiqagiññiqsuq. Iñuich iñugiakpagitlutin malilgiññiġaat tatrucħuġuunniñ.

25 Aġnaqtuuq tamaaniitmiñiqsuq atniġñautiqaqtuq auñmik qulit malġuñni ukiuni,

26 iħuaqsiqkaġniaġaluaqtituluni iñugiaktuanun taaktinun. Akiliqsuutigiplugitunniñ sulliñaurani iħuaqsiñiññiqsuq, aglaan atniġñaliqsaiññagñiqsuq.

27 Ilaan tusaakamiuñ Jesus utlautiniqsuq iñugiaktuat akunġatigun. Tarra tunuaniñ aksinñiġaa atnuġaaġikkaña,

28 isumapluni, “Aksikkupku Jesus-ñum atnuġaanja iħuaqsiyumiñaqtuñja.”

29 Tavrakñatchiaq aunaqsruñaigñiqsuq. Ikpiginiġaa timigikkaġmiñi iħuaqsiħħi taavrumakña atniġñautmiñ.

30 Jesus iħisimaliqhuni saññi aullaqtilaanjanik inmiñiñ kinjaġniqsuq tatructuani nipliħhuni, “Kia aksiksiqpaun atnuġaaġa?”

31 Malġuaqtaiñ nipliutigaa, “Iħisimagaluaqħuġu iñugiaktuanun tatructilaan, naagasuli apiqsruqtutin kimun aksiksilaqnik.”

32 Jesus qinñiġniagñiqsuq kimun aksiksilaagmiñnik.

33 Taavruma aġnam Jesus utlañniġaa iqsiliqsiqhuni attaqsriliqsiqhuni iħisimaplunikii iħuaqsiħħiħħi. Putluni sivuġaanun uqautiniġaa aksinñiplugu.

34 Jesus-ñum nipliutigaa, “Ukpiqsriħħiħħi iħuaqsiqkaġaatin. Tutqiksautlasirutin, iħuaqsirutin atniġñautigikkaqniñ.”

35 Jesus uqaqtitulugu iħħi iñuich tikiññiqsut tupiġikkañaniñ taivruma añaalataan katraġvium nipliħħutin, “Paniuran tuquaniktuq. Iħħiatqinñiaqñu Iħħisautri.”

36 Jesus-ñum suliqutigisunjaqñagich nipliqsuat nipliutigaa añaalataa katraġvium, “Iqsiñak, ukpiqsriħħiħħi.”

37 Ilaan kiñaanñiñ iñuk maliqunñiñiġaa avataatigun Petermlu, James-lu, suli John aniqatigikkaña James-ñum.

38 Tikitñamin tupqanun aňalataan katragvium Jesus-ňum qiniğniğai kiñuvğurit tamatkualu qaritat atqunallapiaq.

39 Isiqhuni nipliutigai, “Suvaata itnağniqqisi qiaplusilu? Una ililgaaq tuqunitchuq, siñiktuaqsiñaqtuq.”

40 Tamatkua mitautigiaqsiñiğaat. Uvvaasiiñ anitquniğai. Kisinjuqhutin aňayuqaaglu ililgaam suli taapkualu pinasut maliguaqtai isigniqsut ililgaam nalavigikkananun.

41 Tiguniğaa ililgaaq argaigun nipliutipluguasii, “Talitha Coum” (mumiutiqaqtuaq “Niviaqsiagruuk, nipliutigikpiñ, makittin”).

42 Tavrakñatchiaq ililgaaq makinniqsuq pisuaqsipluniasiiñ. Taamna ukiuqtutilaaqagniqsuq qulit malğunnik. Taapkua nayuutiruat quvigutçhallapiagniqsut.

43 Ilaan iñiqtiğniğai kisumununiiñ ilitchuğipkaquñitlugu tamanna atuumaruaq aglaan niğipkaquniğaa.

6

Nazareth-miut Ukpigiñitkaat Jesus

1 Taavrumakña Jesus aullağniqsuq iñuguqniagviniñun. Maliguaqtaiñ maliniğaat.

2 Minguiqsiagvium uvluani ilaa ilisautriaqsiruq Jew-ňuruat katragvian. Iñugiaktuat tusaakamitruñ quvigusuniqsut nipliçhutin,

“Nakikñakiaq ilisimmatiqagnikpa, una iñuk? Kia marrumiña puqutmik aatchuğniqpauñ suli sanñimik savaaqatlasipluni quviqnaqtuanik?

3 Taamna qiruñnik savaaqaguuusruguuq, amii? Iğniğigaa Mary-m. Suli aniaqatigigaat James-ňumlu, Joseph-ňumlu, Judas-ňumlu Simon-ňumlu, suli ağnat aniaqatai marra iñuuniahutin akunnaptikni.” Tarraasiiñ ukpigiñiñiğaat kamanalħa.

4 Aglaan Jesus-ňum itnağniğai, “Iñuich nanipayaaq kamagiraqniğaat sivuniksriqiri aglaan kamagitlaiñiğaat iñuguğviani unniñ akunğatni ilagikkaiñ naagaunniñ kiñunğani.”

5 Jesus savaaqalguiñniqsuq quviqnaqtuanik savaanik. Iligaluğniğai argañni ikituuranun atniğñaqtuanun iluaqsiplugichaasiiñ.

6 Ilaan quvigusuutiginiğaa Nazareth-miut ukpiqsrisuñiħat. Jesus nunaaqqiñuktağniqsuq ilisautriaqsipluniasiiñ.

Jesus-ňum Aullaqtikai Qulit Malğuich Maliguaqtini

7 Jesus-ňum sivunniuatiginiğai qulit malğuich maliguaqtini, aasii aullaqtikaqsiplugich malğuuçtaaqługich. Sanñiksriñiğai anitchitlasiplugich irrusiqlunnik, ⁸ tiliplugich, “Iglauħapsitñi saagağniqasi sumik aglaan ayauppiuramik kisan;

qaqqumik unniiñ injiularim puukatanjanik unniiñ maninjmik aullautriñiaqasi.

⁹ Aluġuaqtuġusi suli atnuġaatqiuiktisrailaagusi.”

¹⁰ Suli ilaan nipliutinigai, “Tukkuniġupsi tupiġmun atlamik tukkuksraqsiuġumiñaitchusi aullaġniaħapsitñunaglaan,

¹¹ suli iñuich paglanjtpasi naalaġnisunjtpatigliglu uqalusi, unillugu nunaaqqiq ipsuktuġumagiksi apyuq isigapsitñiñ. Taamna kilgutaugisiruq ilinjitñun akuqtuinjisilaanjanik tusaayugaagiksuumik. [Iħumun uqautigipsi, qaġanatluñniaqtuq iñuiñi Sodom-ħum Gomorrha-ħumlu atanniivium uvluañi taapkunakħa iñuiñiñ nunaaqqim.]”

¹² Quliaqtuagutiginigaaat iñunñun isummitqiquplugich mukħugich killuqsautinjitñiñ.

¹³ Suli anittaiñiqsut iñugiaktuanik irrusiqħunñik iñunñiñ, uqsruqtiquħuħu uqsruġutnik iñugiaktuat atniġñaqtuat iħuaqsipluħichaasiñ.

John Paptaaqtitchiri Tuquniqsuq

¹⁴ Herod-tuuq, Galilee-m umialga, tusaaniqsuq Jesus-mik atakkii iñuich uqaqaġniqsut ilaanik nanipayaaq. Iħanjich iñuich nipliġñiqsut, “John Paptaaqtitchiri anjtiqinñiqsuq tuquħiġmiñ. Taatnamik savaaqatlasifñiqsuq quviqnaqtuanik.”

¹⁵ Atlat nipliġñiqsut, “Elijah-ħuvaluktuq.” Suli atlattuuq uqaġniqsut, “Sivuniksriqirauvaluktuq iħanjatitun taipkua kamanaqtuat sivuniksriqiritun injiħaan.”

¹⁶ Aglaan Herod tusaakami nipliġñiqsuq, “Una John-ħuniqsuq niaqukkaga, makitqikhuni tuquħiġmiñ.”

¹⁷⁻¹⁸ Sivuañi Herod-ħum iħaqatigiliutinikkaħa aniaqatmi Philip-ħum nuliaħa atilik Herodias-mik, John-ħum suakataġaluagñigaa Herod, “Maliġutaksrakuagñangitħuq aniaqatvich nuliaġikkaħa tuvaaqasiutigupku.” Taatnaqħuq Herod-ħum tigupkaġniġaa John isiqsiuvinmuktitluguasiñ aġnaqtin quyalisukħuq.

¹⁹ Aasiñ Herodias-ħum qinnautigaluagñigaa tuqqutħukkaluaqħuq, aglaan taatnalġuiññigaa piqutigipluħuq Herod.

²⁰ Herod-ħum attaġiniġaa John iħisimaplugu nalaunħapluni ipqitħuaq iñuk. Taatnamik tuġluaqsimaagñigaa. Naalaġnisuullapiaġaa John tutqiiħisuugaluħaħaħmi naalaqtu-apayaaqamiñ.

²¹ Kiisaimma Herodias-ħum piviksrañi nalautitpaa. Herod-ħum annivilirvia tikitman aiyugaaqħiħuni qaukħinjitñik kavamauruat, anuyaktillu qaukħinjitñik suli sivulliuqtinjitñiglu Galilee-m.

22 Tavra pania Herodias-ñum isiqhuni sayuḡniqsuq quyalipluḡu Herod suli tuyuḡmianḡi. Umialgum nipliutiniḡaa aḡnauraq, “Iniqsrugiñ, sumik piqaḡukkapanik aatchugiḡisigikiñ.”

23 Akiqsruutiniḡaa taamna aḡnauraq, “Qanutchipayaamik inḡipuna qaitchigiḡisigikiñ, avvananikunniñ atanḡuvinḡma.”

24 Niviaqsiḡaa aakamiñukhuni itnaḡniḡaa, “Sumik apiqsruḡisivik?” “Apiqsruḡumautin niaquanik John Paptaaḡirim,” aakanan itnaḡniḡaa.

25 Taamna utiḡniqsuq qilamiksruaqhuni umialinḡmun nipliuḡipluḡu, “Uvanḡa aatchuquruḡa ilipnun akkupak niaquanik John Paptaaḡitichirim puggutamun ililugu.”

26 Umialgum tusaakamiunḡ aliasulillaḡiaḡniqsuq. Aglaan akiqsruḡtuutni pigipluḡu suli pigipluḡich tuyuḡmiani itigautipchanḡitchaa.

27 Tarva Herod umialik tilisiñiqsuq niaquiḡsirimirik niaquanik John Paptaaḡitichirim agḡitritquḡplugu. Taavruma isiqsivinḡmukhuni niaquiḡniḡaa John.

28 Aasiñ agḡitiplugu niaqua puggutamun iliplugu qaiñniḡaa aḡnauramun, aasiñ aḡnauram qaitluḡu aakamiñun.

29 Tavrakḡa John-ñum maliguaḡtaiñ tusaapqauraḡamitruḡ taamna, aiñḡaat timaa tugvaḡiaḡluḡuasiñ.

Jesus Niḡipkairuq 5,000 Anḡutinik

30 Uqqiraḡtit utiḡniqsut Jesus-mun, uḡautipluḡuasiñ savaaḡikkaḡmiknik suli ilisautriḡiḡmikniḡlu.

31 Inuich utiḡtaḡpaitlutinḡ maliguaḡtai niḡḡiviksraḡniḡaichunniñ. Taatnaqhuni Jesus-ñum nipliutiniḡai, “Kiata, kisinḡuḡuutiluta inuilaamun, miḡuiqsiallagaḡitchi.”

32 Tavra aullaḡniqsut inuilaamun umiakun kisiminḡ.

33 Inuich tautukamisiginḡ aullaḡmata, ilisaḡliḡniḡaich. Aḡpatkaḡsilḡniqsut iluḡaitniñ nunaḡqaiñ tikiumasukhutin sivuniḡvigiḡkanḡatnun taapḡua sivuatni.

34 Jesus niukami umiamiñ tautunḡniqsuq inuḡiaktuanik inunḡnik. Ilunḡutchanḡniqsuq atriliutiḡluḡich ipnaiyaatun munaḡsraillaatun. Tavra Jesus-ñum ilisautiuraḡatasruḡruḡniḡai.

35 Uvluḡḡaḡuḡman maliguaḡtaiñ utlanḡniḡaat Jesus nipliutiḡplugu, “Manna nayukkaḡput inuitchuḡ, suli unnuḡaqsiyaa.

36 Aullaḡtitkich inuich nunaḡqaiñuranun. Tauḡsiḡiaḡlich niḡiksraḡmiknik.”

37 Tarra Jesus-ñum kiuniḡai, “Aatchuḡsigik niḡiksranḡitñik.” Taapḡua apiqsruḡniḡaat, “Qaḡquḡsitquvisigut malḡuk tallimakipiak akiksranḡaknik niḡipkautiksranḡatnik?”

38 Jesus-ñum nipliutiniḡai, “Qanutunmi samma qaḡqianḡuraqaḡpisi? Ilitchuḡiniurallaktiḡitchi.” Ilitchuḡikamitruḡ Jesus uḡautiḡaat, “Paḡittugut tallimanik qaḡqianḡuranik suli malḡunḡnik iqaluḡnik.”

39 Tiligai iñuich aquvitiqplugich ivigaamun.

40 Tavra tallimakipianjutqataaqługich suli malğukipiaq qulitqataaqługich aquvititkaich.

41 Tiguniğai tallimat qaqqianurat suli malğuk iqalugau-raak, aagluqhuni qılanmun quyyatiplugich. Aasiin avguqługich qaqqiat suli iqalugauraak qaiññigai maliguaqtimiñun a-taaqplugich tamatkununa nigisuktuanun.

42 Iñuich niginiğniqsut, iluqatin aasiin nigisuillapiaqhutin.

43 Nigisunjanikmata katinnigaich qulit malğuk aguupmaich ilakunik imalgich.

44 Taapkunani nigiruani 5,000-ñuniqsut anjutit.

Jesus Pisrukman Imigmi

45 Nigianipqauraqmata maliguaqtai aullaqtitkai umiakun sivumiñi narvam igłuanun, amuna nunaaqqiuramun Bethsaida-mun. Aasi taatnaanikami aitquniğai taapkua iñugayaat.

46 Suli aullaqtitkanikamigich mayuğniqsuq igğimun agaayutyahuni.

47 Qaumaaurañaan unnuksraaqman umiaq iliñiqsuq qitqanun narvam, Jesus kisivlipkaqługu nunami.

48 Qiñigniğai sakuullapiaqhutin iputtuat atakkii paaqługu anuği. Tamaaniguuq uvlaatchauraguqman pisuktuağniqsuq qaanagun imğum. Qaaniqsağumaruatun piñigai.

49 Tautunigaat ilisagipmiñagulu pisuktuaqtuaq qaanani imğum. Aliuqtuaqsiñasugiplutin nipliagaqsiñiqsut.

50 Qiñiqamitruñ iluqatin tataminniqsut. Qilamik Jesus-ñum nipliutigai, “Quviatchaugigitchi, uvanauruna, iqsiñasi.”

51 Tarra utlanigai ikipluni umiamun, aasii anuğaiqhuni. Taapkua quviğutchallapiağniqsut.

52 Tautukkaluaqługu Jesus nigipkaipman qaqqunik iñugiaktuanun kaniqsimalguiññigaatsuli kisutilaana, ukpiğilguitługu tavrakii.

Jesus Mamititchiruaq Atnigñaqtuanik Gennesaret-mi

53 Taapkua ikaaqlugu narvaq tulaniqsut Gennesaret-mun.

54 Niukamın umiamiñ iñuich ilisaqligutiniğaat Jesus.

55 Iglauniqsut iluqaani nunami Jesus-muutriaqsiplutin at-nigñaqtuanik akiyaqhutin siñigviksuummaisai ilitchugikamitruñ Jesus sumiitilaana.

56 Napmupayaaq Jesus nunaaqqiuramukman suli nunaq-pañmun iñuich aggiutruğniğaiç atnigñaqtuat illiuqaqlugich tu-mitchaanun apqusaagaksranıñun Jesus. Tamatkua iñuich injiqsruğniğaat Jesus atnigñaqtuat aksillañniagağukługuunniñ at-nuğaan. Aasiñ taatnaqamitruñ nakuqsirağautiginigaat.

7

Sivullianjisa Iļisauttutigikkaņat

1 Tavra iļanjisa Pharisee-ņuruat suli aglaliqirit agģiqsuat Jerusalem-miņ utlanjigaat Jesus.

2 Tautuņnigaich Jesus-ņum maliguaqtit iļanjisa niģiruāt iģģuģaluaqnagich argatiņ Pharisee-ņuruat piraksriutaatitun iņņun.

3 Pharisee-ņuruat suli atlat Jew-ņuruat niģiļlaiņņiqsut iģģuģaluaqnagich argatiņ, kamagiplugu iļisauttutaat sivulliaģikkaģmiņ iņilģaanimakņa.

4 Aikamiņ tauqsigņiagviņmiņ sunik niģiļlaiņņiqsut iģģuģaluaqatiņ. Suli iņugiaktuāt piraksriutiņich aapamiņ maligutmigaich itnatun ittuāt, iģģuģlugich qallutit suli utkusiich suli puggutāt.

5 Tavra Pharisee-ņuruat suli aglaliqirit apiqsruģniģaāt Jesus, “Suvaata maliguaqtitin maligutiņitpat iļisauttutigikkaņitņik sivulliapta, niģiplutiņ qaqqianik iģģuģniģiļaanik argaņmiknik?”

6 Jesus nipliutigai, “Ukpiņņuaqtauruasii, Isaiah sivuniksriqiri nalauttuq uqaqami ilipsigun, itnaqħuni, Iņuich kamaksrulgugaluģaātņa uqalģiģaģmiktigun aglaan uummatiņich uņasiksut uvamniņ [piqpagillapi-angitļuņa].

7 Kamaksruutaat uvamnun taņiģiļaanuruq atakkii iļisautrirut iņuich iļisauttutaitņik iļiplugich maligutaksraģiruātun Agaayyutim. *Isaiah 29:13*

8 Kamagiņitkaluaģisi tillisai Agaayyutim, aglaan kamaksripluusi iļitqutčiņik iņuknitņaqtauruanik.”

9 Jesus-ņum nipliutipsaģniģai, “Yaiy, nalungitkaluaģniģiksi qanuq ayaksimaaliksraņat tillisai Agaayyutim. Iļisimagaluģlugu atuumaniaqtaksrauruq Agaayyutim pisuħagun kamagiraģiņitkisi aglaan iļisauttutisi malikkisi.

10 Moses tilisiņiqsuq, ‘Kamagiyumagiņ aapan suli aakan’ suli ‘Kiņaimņa uqapiļuutriruq aapamiņik suli aakamiņik tuqqtaksraupiaqtuq’.

11 Aglaan itna iļisautrirusi iņuum nipliutiģģiģaģniģiģi aņayuqaanņi ‘Corban’ (mumiutiqaqtuq ‘Ikayuģukkaluaģiptik aglaan qaiņņaniktuņa Agaayyutmun’).

12 Taatnaqamigguuq patchisaiyaģniraqtuq ikayuģiģksraģaluģmiņik aņayuqaanņiģiģi.

13 Taatnaqapsi ayakkisi uqalģi Agaayyutim taavrumuuna iļisauttutipsigun. Suli iņugiaktuāt atlat iļisauttutipsi atuumangģaģiģiģi.”

14 Uumaguuq tuqługñigai iluqaisa iñuich inñiñun nipliuti-plugich, “Naalagnillaksitña, kanjiqsiyumausi!

15 Isaagaqtuaq iñunñun silataaniñ qaayuğnaqsiragutañitchuq aglaan samna anniuğaqtuaq uummatmiñiñ.

16 [Kiña iñuk siutiqaqtuaq tusaali.]”

17 Jesus-ñum unitñamigich iñugayaat isigñiqsuq tupiğmun. Maliguqtañiñ kanjiqsimasrukhotiñ apiqsrulgiññiğaat taavrumuuna atrikusautikun.

18 Suakatağniğai, “Kanjiqsillaiññiaqpat! Tusaanitchuatun! Uvvaami qanutchim silataaniñ isaagaqtuam qaayuğnaqsiraganitchaa iñuk.

19 Atakkii isaagaqtañitchuq uummataanun aglaan aqiağuanun anipluniasiiñ timimiñ.” (Jesus-ñum nipliutigik-mañ taamna niğiñnaqsigai niqipayaurat.)

20 Niplipsaaqtuq, “Sagviqsiqataqtuam iñunñiñ taavruma qaayuğnaqsiragigaa iñuk.

21 Samakña anniuğagaqtut uummataaniñ iñuum, pigiitchuat isummatit: sayunajiq ilaqataunnani, tigliyuliq, iñuaqtuliq,

22 atlatuliq, kaviuğutiqaliq, pigiiñliq, kinnitñiñliq, inñiñun añalalguiñliq, sanjaktuliq, uqağniqluktaliq, kamanagaşrugiliq, kinnañaañliq.

23 Iluqatiñ taapkua pigiitchuat sagviğaqtuq iñunñiñ, qaayuğnaqsipługuasiñ taamna iñuk.”

Ukpiqsriñha Ağnam Jew-ñunğitchuam

24 Tavrakña Jesus aullağniqsuq tunaanun Tyre-m suli Sidon-ñumlu. Isigñiqsuq tupiğmun nalutqugaluaqhuni iñunñun. Aglaan nalunilgiññiğaat.

25 Uvvauna ağnaq paniuraqağniqsuaq irrusiqłulinmik. Tusaaniğaa imma Jesus tikiumaniplugu. Utlakamiñ purviginigaa isigaiñun.

26 Ağnaq Jew-ñunitchuq, animapluni Phoenicia-mi Syria-mi ittuami. Taavruma inñiqsruğniğaa irrusiqłuk anillañniaquplugu paniurağikkağmiñiñ.

27 Aglaan Jesus-ñum nipliutigaa atrikusautmik, “Iñiğaat sivulliulugu niğisuiqsuksaurut. Nalaunñanitchuq iñiğaat qaqquksrañat aatchuutigilikrañat makunña qipmiñun.”

28 Ağnam kiuniğaa, “Aa tarraami, Ataniiq, naagaunniñ qip-mich niğgiviich ataadni niğisuupmiut kanganiñitñik iñiğaat.”

29 Ilaan nipliutiniğaa, “Aarigaa, kiusrillautaqtutintarra, ikayuğisigikiñiñ. Aggiñ, taamma irrusiqłuk aniruq paniurağikkaqniñ.”

30 Taavruma aikami paqinnigaa paniurağikkani nalauraaqtuaq siñigviñiñ, irrusiqłuqağniañitchalukut.

Jesus Mamititchiruaq Iñuñmik Uqatlaitchuamiglu Tusaatlaitchuamiglu

³¹ Tarra Jesus aullalgiññiqsuq avataaniñ Tyre-m Sidon-kuaqhuni utlautipluni narvañanun Galilee-m, apqusraaqługu nunakun atilikun Decapolis-mik.

³² Iñuich Jesus-muutilgiññiğaat iñuk tusaallaitchuaq suli uqallaitmisigalugu. Tarra injiqsruğniğaat patiglugu argaiñik ihuaqsitquplugu.

³³ Tavra uñavaqtaagutillañniğaa iñugaagruiñ. Iliplugu tikiğikkani siutañnun suli tivvuaqtuqługich aksinñiğaa uqağikkana ihuaqsikusługu.

³⁴ Aağluqhuni qilañmun aniqsaapñniqsuq nipliqhuni, “Ephphatha” (mumiutiqaqtuaq “Añmağaiñ”).

³⁵ Tavrakñatchiaq siuttak añmağniqsuk suli uqaña ihuaqsipłuni, uqaqsipluniasiiñ kaniqsiñaqsipluni.

³⁶ Jesus-ñum tiliñiğai uqaqunitługich, aglaan iñiqtiğaluaqtitlutin uqapsağniqsut tamarrumuuna uuma savaağikkanağun.

³⁷ Quvigutchallengeñniqsut nipliqhutin, “Ilaa savaaqaqtuq supayaamik pillautaqługu: tusaallaiğaat tusaatlasiplugich suli uqallaitchuat uqatlasiplugich.”

8

Jesus Niğipkaiñiqsuq 4,000 Añutinik

¹ Taipkunani uvluni iñugiaktuat iñuich katiniqsut. Niqik-sraitmata, Jesus-ñum tuqłuğniğai maliguaqtini inmiñun, aasii nipliutiplugich,

² “Uvaña ilunñugigitka iñugiaktuat iñuich, atakkii nayuutirut uvaptikni pinasuni uvluni niqiksraigutiplutiñaasiiñ;

³ uvaña aullaqtitkupkich niğipkağaluağnagich ilinich taaq-tukkağisirut apqutmi. İlanich agğiğñiqsut uñasiksuamiñ.”

⁴ Jesus-ñum maliguaqtañ kiuniğaat, “Nakikñami maani iñuilaami qaqquqtuğisivat taatnatun iñugiaktigiruat iñuich niğisuiğutin?”

⁵ Tarra apiqsruğniğai, “Qapsiñik qaqqianuranik piqaqpisi?” Kiuniğaat, “Tallimat malğunñik.”

⁶ Tarra tiliñiğai iñuich aquvitquplugich nunamun; aasiiñ tigukamigich tallimat malğuk qaqqianurat quyyavigiqqaaqługu Agaayyun, avguqługich qaqqiat qaiñniğai maliguaqtimiñun autaağutigitquplugich iñuñnun. Aasiiñ piñiğaat taamna.

⁷ Taapkua piqaqmiñiqsutuuq mikiruuranik iqalugauranik. Jesus-ñum quyyatiplugich tiliñiğai maliguaqtini tamatkuap-tuuq autaağutigitquplugich.

⁸ Iluqatin iñuich niginiqsut nigisuiğataqhutin. Maliguaqtit ilakut pukukmatigich immigñigaich tallimat malğuk aguupmaich.

⁹ Taapkua nigiruat iñugiaktılaaqagñiqsut 4,000 iñuich. Jesus-num aipkaqqaqługich

¹⁰ ikiniqsuq umiamun maliguaqtinilu tiksiqhutin nunanjanun Dalmanutha-m.

Iñuich Qasiliñiqsut Quviqnaqtuamik Savaamik

¹¹ Pharisee-ñuruat aggiqhutin uqavaagütiaqsilğiññaat Jesus uuktuagsağukługu, “Savaaqagiñ quviqnaqtuamik. Taavrumuuna ilitchuğipkağumigaatigut Agaayyutim tuyuğipialhanik ilipnik.”

¹² Aniqsaaqpagataqhuni Jesus-num qatmigiliutiniğai nipliqhuni, “Uvvali ukua tautugukaminaglaan quviqnaqtuamik! Nipliutigipsi, Makua iñuich tautukkumiñaitchut quviqnaqtuanik savaanik nalupqinaigutaulugu kisutilaamnik.”

¹³ Taatnaqqaqhuni uniniğai. Ikipluniasiiñ umiyamun aullağniqsuq taavruma narvam siñaan igłuanun.

Kanjiqsitlaitchuat Maliguaqtit

¹⁴ Maliguaqtai aullaqamin piiguqtiğniqsut qaqqumikunniñ aglaan atausilhiñaq qaqqianuraq taquağiliğñaat.

¹⁵ Jesus-num tiliñgai, “Qaunagiyumausi puvlaksautaniñ Pharisee-ñuruat sulı puvlaksautaniñ taavruma Herod atangum.”

¹⁶ Taapkua uqaqtuyaagaqsiñiqsut avatmun, “Una uqaqtuq taavrumiña taquanitñapta qaqqiamik.”

¹⁷ Jesus-num ilisimalğiññaat kanjiqsitlaihatigun. Uqaqtuag ilisautrihatnik Pharisee-ñuruat sulı surağalhanik Herod-num, taapkuali uqaqhutin taquanıñmiknik qaqqumik. Taatnaqhuni apiqsruğniğai, “Suvaata uqaqtuyaagaqsilğitpisi akunnapsitni qaqqumik taquanıñniplusi? Kanjiqsinjitpisisuli? Puqiisigivisi taatnatun?”

¹⁸⁻¹⁹ Iriqagaluahusi qinilguitchusi sulı siutiqagaluahusi tusaalguitchusi. Itqagiñniñqipisiun tallimat qaqqiat nigipkautikapkich 5,000 iñugiaktılaalınun? Qapsiñik aguupmanik immiuvisi ilakunik katitchikapsi?” Tamatkua kiuniğaat, “Qulit malğunik.”

²⁰ “Sulı nigipkautikapkich tallimat malğunik qaqqiat 4,000 iñugiaktılaalınun aasiñ ilakugikkañich pukukapsigich qapsiñik immiuvisi aquupmanik?” Tamatkua kiugaat, “Tallimat malğunik.”

²¹ Ilaan nipliutigai, “Suvaatami kanjiqsilguitkaqsilğitpisi?”

Jesus Ituaqspikaiñiqsuq Qiñitlaiamık Bethsaida-mi

22 Tikitmata Bethsaida-mun, tavrunautiniġaat qin̄itlaitchuaq iñuk in̄iqsruqluġuasiiñ iħuaqsitquplugu.

23 Jesus-ñum tiguplugu qin̄itlaitchuaq iñuk argaigun, tasiuqluġu annisiniġaa nunaaqqimiñ. Aasiñ tivvuaqtuqqaqluġik irrak patin̄iġik argan̄miñik nipliutipluġuasii, “Sumik qin̄itlasiñiqpich?”

24 Iñuk tautun̄niagaqsiñiqsuq nipliqhuni, “Uvaña tautukkitka iñuich atriqaqługich napaaqtunik pisuktuatun.”

25 Jesus-ñum ilitqin̄iġai argagikkani irraknun, taututqik-saqamiasiiñ taamna iħuaqsiñiqsuq. Takpiksiliġñiqsuq.

26 Qin̄itlasipkaanikamiun̄ Jesus-ñum uqautiniġaa, “Aill̄aagiñ, aglaan nunaaqqimun utiqtiġniagñak.”

Peter-m Uqautiginiġaa Kisuutilaana Jesus-ñum

27 Jesus aullaġniqsuq piqatigiplugich maliḡuaqtini nunaaqqin̄un qaniñanun Caesarea Philippi-m. Iqliqtualiḡmikni apiqsruġniġai, “Kisuunivatña makua iñuich?”

28 Tamatkua kiuniġaat, “Ilañisa iñuich John Paptaaqtitchi-rauniplutin, ilañisa Elijah-ñuniplutin, atlatlu sivuniksriqirau-niplutin in̄ilġaanimma, itna uqaġaqtut.”

29 Ilaan nipliutigai, “Ilipsimi kisuunivisitña?” Peter-m kiuniġaa, “Christ-ñurutin Agaayyutim akiqsruutigikkana.”

30 Jesus-ñum tiliñiġai uqautitqun̄itluġu kimun-unniñ.

Jesus-ñum Uqautiginiġaa Tuquliksraniġu An̄ipkakkauħiksraniġu

31 Tavra Jesus-ñum ilisautiuraagaqsiñiġai maliḡuaqtini, “Iġñiña Iñuum nagliksaaqtuksrauruq, suli sivulliuqtiḡruat suli qaukñisa agaayuliqsit suli aglaliqirit ayakkisigaat. Tuqutkisigaat, aglaan piñayuakun uvlut an̄ipkakkauħisuruq.”

32 Nalupqinaiyautigai tamatkuniña. Peter-m saniqpak-taagutillakluġu uqautiniġaa Jesus taatnatchiñik uqaqun̄itluġu.

33 Jesus-ñum takullakkaluqamigich maliḡuaqtini iñiqtiġniġaa Peter, “Tuunġaaq, aullaġiñ uvamniñ atakkii isuman̄itchutin Agaayyutim isummasianik aglaan iñuich isuman̄atnik.”

34 Jesus-ñum tuqluqmiñiġai iñugayaat in̄miñun maliḡuaqtimiñunlu nipliutiplugich, “Kisupayaam maligukkumiña suksraaqtaksraġigaa pisuħi, iqsriutilugu sanniḡutani aasiñ maliḡluña.

35 Atakkii kisupayaam anniḡiniaḡumiun̄ iñuħi tammaiḡisigaa aglaan kisupayaam tammaiymun̄ iñuħi pigilun̄a suli pigilugu tusaayugaallautaq anniqsuġiakun, taamna iñuugisipiaqtuq.

36 Iñuum piññaktaagiħiñaugaluġaa suurapayaana marruma nunam, aglaan tammautiḡisigaa iñuutchi. Sakuun̄uraġniaħa atuġumiñaitchuq sumun.

³⁷ Tarra simmiutiksraitchoo iñuum iñuutchoo.

³⁸ Ilapsi kannugivalukkaatña ilisauttitkalu sivuġaatni iñuich killuuruat sayunaruatlu. Taatnatun Iġñinjan Anjutim kannugigisipmigaaptuuq utiġumi kamanautiqaguni aapamisun piqasiġuni ipqitichuanik isagulinik.”

9

¹ Suli ilaniġai uumiña, “Ilumutuuruamik nipliutigipsi, Ilanjich marra iñuich tuquyumiñaitchut qiñinjaiññaan Agaayyutim anjaayuqautaa sanjigun.”

Jesus-ñum Atlanjuqtilha

² Kiñuagun itchaksrat uvlut Jesus-ñum kayunjiġñiġai Peterlu, James-lu John-lu aasii sivulliaqsiplugich iġġimun kisiisa. Qiñiqtitlugich Jesus atlanjuġniqsuq sivuġaatni.

³ Atnuġaani qivliqisiraarahutin qatiqsiplutin aniutun, kiauñniñ nunami salummaġumiñaitkai qatiqsipluglughich.

⁴ Tavrakñatchiaq tamatkua qiñiġmiñiġaich Elijah-lu Moseslu uqaqatigiasipmatku Jesus.

⁵ Tarra Peter-m nipliutinigaa Jesus, “Ilisautrii, nakuunayaqtuq uvani ittuñiġupta. Nappaitquguptigut nappaiñayaqtugut pinjasunik palapkaaksranik, atautchimik ilipnun, atautchimik Moses-mun suli atautchimik Elijah-mun.”

⁶ Peter qanuġviillapiagñiqsuq tupañapluni, taatnaqhuni ilisimanġiñniqsuq sumikunniñ uqagikkaġmiñik.

⁷ Taatnaqsagtitudich nuviyam qulanjutiniġai. Nipi nuviyamiñ tusaġnaqsiñiqsuq itnaqhuni, “Taamna ilaņuruq piqpagikkaġa Iġñiġa, naalaġniyumagiksi!”

⁸ Taapkua alaqtqaqsikmata ilagikkak qiñiġnainaniktigñiqsuk. Qiñilhiñagñiqsut kisianik Jesus-mik.

⁹ Iluqatin atqaaqsikamin taavrumakña iġġimiñ Jesus-ñum tiliñiġai uqautigitqunitudich qiñikkanjit Iġñinjan Anjutim anjitiqlhanunaglaan.

¹⁰ Tamatkua tusaakamitruñ tillisaa qanuqsagviitkaluaqhutin apiqsruqtuutiasiniġaat avatmun, “Qanuutauruq una anjitiqliq tuqumiñ pivaun?”

¹¹ Tavra apiqsruġniġaat Jesus, “Suvaata aglaliqirit uqaguuvat Elijah aggiqsuksrauniplugu sivulliuluni?”

¹² Kiuniġai, “Tavra Elijah aggiqqaagñiaqtuq Christ-miñ itqanaiyaġlugich supayaat. Uvvasuli aglausimaruq Iġñiña Iñuum nagliksaallapiaktuksraugisiñiplugu suli suksraġingigisiñiplugu iñunun.

¹³ Aglaan nipliutigipsi, Elijah aggianiktuq. Iñuichaasiñ anallaqkkaat qanupayaq, tuvraqlugu aglausimaruq ilaagun.”

Jesus Nakuqsipkaiñiqsuq Nukatpiagrunmik Irrusiqlulinmik

14 Tamatkua utiqaminj atlanun maliguaqtaiñun tautuññaich iñugayaat suli aglaliqirit uqavaaqtuat maliguaqtinun.

15 Iñuich tautukamitruñ Jesus quvigusullapiaqhutinj aqpaliqs-ruqhutinj ilaanun paaññaat.

16 Ilaan aglaliqirit apiqsruññigai, “Sumik uqaq-tuyaagutiqaqpisi?”

17 Ilañata iñugaagruich nipliutiniñgaa, “Iñisautrii, tikiutriruñja iññigikkamnik irrusiqñuqaqhuni uqatlaiqsitlugu pitchañanik.

18 Irrusiqñuum añalatañipmagu ulgütkaa nunamun. Ilaa qil-urağallapiağaqtuq, innuliqipluni qaniğmigun, tiriquulaplugich kigutini suli tikkaksillapiaqhuni iluqağmi tuquruatununniiñ. Uqautigaluagitka maliguaqtitin anitquplugu aglaan taatnal-guiññaat.”

19 Tavrali Jesus-ñum nipliutiniñgai, “Aatai, ukpiqçutaiññaqpat ilipsitñi! Qanutunaglaansuli nayuññaqpisi? Qanutunaglaan iglütuqtaksrağivisi? Taamna nukatpiaq uvuñautisaqsuñjata.”

20 Iñuich Jesus-muutiniñgaa. Irrusiqñuum tautupqau-raqamiuñ Jesus, nukatpiağruk qiiqsruqtitkaqsiniñgaa. Ulgupluni nunamun aksralikhuni innuliqiaqsiniqsuq qaniğmiñi.

21 Jesus-ñum apiqsruğaa aapaña, “Qañaağlaan taatnaiñiva?” Taavruma nipliutigaa, “Imma ililgaurauliğmiñiñaglaan.

22 Akulaiqñuugu irrusiqñuum tuqunniagsimagaa igitqataqñuugu ikniğmun suli imiğmun. Pitlagupku surağallaññağtuq! İluñuğillaññağuta ikayuqtigut!”

23 Jesus-ñum uqautiniñgaa, “Arguasuktusraunitchutin pitlanilunja. Ukpiqsriññağuvich supayaaq piññaauruq!”

24 Tavrauua aapaña ililgaam kappianaruq nipliqhuni, “[Ataniiq.] Ukpiqtunja. İkayunña ukpiqsrisiqatluqulunja!”

25 Jesus-ñum qiniğai iñuich utlaktigikkani. İñiqtigaa irrusiqñuk itnaqhuni, “Uqallaitchuaq suli tusaallaitchuaq irrusiq, anitqugikpiñ uumakña nukatpiağruñmiñ, aasiñ isitqisunjaqnak.”

26 Irrusiqñuk iğiallaksaqtuq qilurağaqtitlugu taamna nukat-piağruk, aasiñ uulillaktitlugu aniruq ilaaniñ. Taamna nukat-piağruk tuqunaruatun ililigtuq. İñuich uqaqsiñiqsut, “İlaa tuquligtuq.”

27 Aglaan Jesus-ñum tiguplugu argaigun ikayuqñuugu mak-itinnigaa.

28 Jesus isianikman tupiğmun maliguaqtaiñ apiqsruññaat kisiñnuğuuñtuq, “Suvaata anilğuitpisigu taamna irrusiqñuk?”

29 İlaan kiuniğai, “Agaayulññañikun piñiqillapiaqhuni [uisauraañikunlu] anitlagaa taatnasiq irrusiq.”

Jesus Uqautigilgitkaa Tuqqtaułiksraniłu Anjipkakkaułiksraniłu
 30 Taavrumakñaqhutiñ Galilee-kuagñiqsut.
 İlisimatqunjiññığaa kimun-unniñ naniitilaani,

31 atakkii ilisautrisukhuni maliguaqtimiñik, itna, “İñuich tigugisigaat İgñiña İñuum tuqulluguasiñ. Tuqqutaunjanikkumi piñayukun uvlut taamna anjıtkikkisiruq.”

32 Aglaan maliguaqtaiñ kanıqsınjiññığaat uqaaqtuutigikkana, taluqsraqhutiñaasiñ apiqsruağalguiññığaat Jesus.

Kiña Kamañağniqsrauva?

33 Tavra tikiññiqsut Capernaum-mun. Tupigmiillağmin Jesus-ñum maliguaqtini apiqsruğniğai, “Sumik uqaq-tuyağutiqaqpisi iglaullaıptikni?”

34 Kiunjiññığaat atakkii iglaullağmin uqaqraqhutiñ avatmun nalligmiknik kamañağniqsrauniaqmagaan.

35 İlaan tarra aquvitluni tuqluğniğai qulit malğuiç maliguaqtigikkani nipliutiplugich, “Kiña iñuk sivulliusukkumi aqullıuruksrauruq savaktıquqmıluni iluqanjitñun.”

36 Aasii qıññuağniğaa ililgaaq inillaklıgu akunğatnun, sağliriutiplugu itnaqhuni,

37 “Kisupayaam akuqtuğumiun ililgaaq pisigılunja akuqtuğaña, suli kisupayaam akuqtuğumiña akuqtuğumiñaitchaaña uvanalıñaq aglaan akuqtuğaa taamna tuyuğirigikkağa.”

Akitñaquqtıñitçhuaq Uvaptiknun İlagillapiağikput

38 John-ñum Jesus nipliutiniğaa, “İlisautrii, qıñigikput una anitchırağııruaq irrusıqlunınik atuqlıgu atqıñ. Taavruma iñuum malıguanıtımigaatıgut. Uvvaasiñ iñıqtıgikput atakkii malıguaqtıgıñitlıgu uvaptikni.”

39 Aglaan Jesus-ñum nipliutiniğai, “Nutqaqtıtınasiun atakkii iñuum savaaqaqtuam quvıqnaqtuanınik atuqlıgu atıga uqautıgıyumiñaitkaaña pigıilılunja.

40 Akitñaquqtıñitçhuaq uvaptiknun ilagillapiağikput.

41 Nipliutıgıpsi, kisupayaam aatchuğumisi qallugauramun imıksrapıtıñik Christ pigıpmasi akıllıusiağıtılasıapiağısıgaa.

Kılluqsaqusaagıtı

42 “Kia iñuum kılluqsaqusaacpıgu ilanjat makua ukpıqs-rısiqaqtuat uvamnik ililgaatun, nakuutlukıyaaqtuq taamna qunısiğmiutçıglıgu uyağakpañmik ipıpkappañ tağıumi. 43 Suli argakpıç kılluqsagtıpatın piıgumagıtın. İkuatlukıyaaqtuq ilıpnı isıgıvıç iñuutıgmun argaıllıtin uumakña argaqagıtın igıuktun aullakıksraqıñ anasıñıuqsagvıñmun ikniğmun qamıt-lailaamun.

44 [Tavrani qupılğut tuquyumiñaitçut suli ikniq qamiyu-miñaitmiuq.]

45 Naagasuli isigakpich killuqsagtıpatin piigumagitin. Iuatlukkayaqtuq isiguvich iñuugiñmun isigaiłlutin uumakña isigaqagutin igłuktun iktauliksragnañ anasiññuqsagvinñmun.

46 [Tavrani qupilğut tuquyumiñaitchut suli ikniq qamiyumiñaitmiuq.]

47 Suli ilvich irigikkaqpich killuqsagtıpatin piiqsigumagiñ qaqułıglugu. Iuatlukkayaqtuq ilipni isiguvich anjaayuqautaanik Agaayyutim atautchimik iriqanñaqpich uumakña malğunñnik iriqagutin iktauliksragnañ anasiññuqsagvinñmun.

48 Tavrani
qupilğut tuquyumiñaitchut
suli ikniq qamiyumiñaitmiuq.

Isaiah 66:24

49 “Maaniñi iñuk inmiguuraq makitalgutillaakkaugisiruq iknikun.

50 Tağıuq nakuuruq, aglaan tağium tağıuğniippan qanuq tağıuğniłiğñiaqpisiuñ? Taatnamik qanusriıñiqagıtchi tağıutun, tutqıutiqagısi akunnapsitñi.”

10

Jesus İlisaurirıuq Avitıkun

1 Jesus aullaqami tavrakña Judea-munñiqsuq igłuanun Jordan-ñum kuunñan. Tavrani iñuich katirvigilgitmatni sivuanisun Jesus-ñum ilisautiuraagaqsılğıññıgıai.

2 İlanjich Pharisee-ñuruat tikitługu uuktu-aqsagñiağalualğıññıgıaat, “Uvva, malıgutaksrakuağnaqpa iñuum avitkumiun ağnaqtıñ?”

3 Taavrumali kiunıgıai apiqsruutmik, “Qanuğmi Moses-ñum tillisiqagpasi?”

4 Tamatkua kiugaat, “Moses aglausımaruq, İñuum ağnaqtıñ avitchukkumiun qaitchıqılıun ağanñnik avirrutiksranik aullaqtılluguasıñ.”

5 Jesus-ñum kiunıgıai, “Moses qaitchiruq taavrumıña tillit-mik pitchıgıiñipsıgun.

6 Aglaan aullağniññıhıani Agaayyun iñiqsipman supayaanik iñiqsipmiñiqsuq anıtmik suli ağnamik.

7-8 Taatnamik anıtim unitkisıgaa aapanılu aakanılu, ağnamıknun ilıłuni atausıññuğutikaasıñ. Tavra malğunñıaıgıtık aglaan atausıññuğısırık.

9 Taatnamik kia-unnıñ iñuum avitinnıağnağık Agaayyutim atautchimuktitağıkkak.”

10 Isıqaminı tupığmun malıguaqtaiñ apiqsrutqılğıññıgıaat taavrumuuna.

11 Jesus nipliutıgıai, “Kısupayaaq avitchumi ağnağmiññıñ aasıñ kasuutiluni atlamun atlatuqtuq akitñıağlıgu ağnaqqaqtıñ.

12 Naagaqaa aḡnam avitchumiṅ aṅutni aasiñ kasuutiluni atlamun taamna aḡnaq atlatuqtuq.”

Jesus-ḡum Agaayyutigai Iḷḡaurat

13 Iḷḡanisa iñuich iḷḡaat Jesus-muutiniḡaich aksiquplugich. Maliguaqtaiñaasiñ iñiqtiqsiñiḡaich iñuich tikiutriruut iḷḡaanik.

14 Jesus-ḡum iḷitchuḡikamigich iḡuagiñiñḡai. Nipliutiniḡai, “Iḷḡaurat uvamnuktitchigik. Avriaqutaunagich ilinittun atakkii Agaayyutim aṅaayuqautaa aṅmaruq iñuṅnun atriqaqtuanun iḷḡaanik.

15 Itqagisiṅ una! Taapkua akuqtuqtuat aṅaayuqautaanik Agaayyutim iḷḡaurat akuqtuipmatun, kisimiṅ taapkua tavrugaḡisirut.”

16 Tarra ilaan saḡliriutikamigich iḷḡaat, iḷḡugich argaṅni ilinittun agaayyutiniḡai.

Nukatpiaq Sulliñaurauqaqtuaq

17 Jesus aullapqauraqman iñuum aqpaliqsruḡhuni purviginigaa itnaḡḡugu, “Nakuuruuq iḷisautrii, qanuḡḡuṅa piññaktaaqatlasiniḡaapik isuitchuamik iñuḡḡimik?”

18 Jesus-ḡum apiqsruḡniḡaa, “Suvaata atchiqpiṅa nakuuruamik? Atautchiḷhiñaq nakuuruq, taamna Agaayyun.

19 Iḷisimagitin tillisauruat, ‘Iñuauqtuqnak, atlatuqnak, tigliktuqnak, saḡlunak, saḡlutaqnak, kamagilugu aapan sulii aakan.’”

20 Taavruma iñuum kiugaa, “Iḷisautrii, iluqaisa tamatkua tupigigitka nutauḡamniñaglaan.”

21 Tavra Jesus-ḡum tautuṅniḡaa piqpaksrilikun itnaḡḡugu, “Atautchimik inuḡniqsutin. Aullaḡutin tunityakkich sulliñipayaagikkatin aasiñ qaillugich maniññaktatin inuqsraqtuanun. Ilvilli umialgutiqaḡumautin pakmani. Aasiḷi taatnaanikkuvich maligluṅa.”

22 Iñuk tusaakami taavrumiṅa aliasuliḡniqsuq, aasiñ aullaḡniqsuq iḡuḷḷiuliḡhuni atakkii suuraupkaqpaitḷuni.

23 Jesus qiniḡtuagaḡaluaqamigich nipliutiniḡai maliguaqtini, “Qanutun sakiqnaqtigigisiva tamatkunani umialguruani isikiḡsraṅat Agaayyutim aṅaayuqautaanun.”

24 Maliguaqtai quviḡusuṅniqsut taavrumiṅa niqliqman. Aglaan Jesus-ḡum nipliutitqiniḡai, “Iḷḡaat, qanutun sakiqnaqtigiva [umialguruani] isikiḡsraṅat Agaayyutim aṅaayuqautaanun.

25 Qaḡanatlukkayaqtuq pikukтуруam isikiḡsraṅa ‘Iraagun Mitqutim’ uumakṅa umialguruamiñ isigḡniakḡsraṅaniñ Agaayyutim aṅaayuqautaanun.”

26 Maliguaqtai quviḡutchallapiḡniqsut, sulii apiqsruaqsipḷutin iṅmikkun, “Kiñami anniqsuḡisiñiqpa?”

27 Jesus-ḡum qiniqamigich irigruinaqlugich nipligñiqsuq, “Iñuk anniqsugumiñaitchuq inmiñik, aglaan Agaayyutim kisimi anniqsutlagaa atakkii Agaayyutim supayaaq savaagitlaplugu.”

28 Tavra Peter-m nipliutiniḡaa, “Atañii, unitchikput sua iluḡaan malikhutin.”

29-30 Jesus-ḡum kiuniḡaa, “Nipliutigipsi, Iñuk unitchiyumi kinuniḡmiñik, aniaqatmiñik, aapamiñiglu aakamiñiglu, qitungamiñik, unniñ umialgutmiñik pigilunja suli pigilugu tusaayugaagiksuaq, tamatkua utigisirut iluḡaitñik ilaanun tallimakipiatunaglaan marrumani iñuuligmi piyuaqsiugalu-anḡaḡmiunniñ, suli pigigisiplugu isuitchuaq iñuuliq sivuniḡmi tikiumaraksrani.

31 Tamatkua sivulliunasugiruat pakma aqulligugisiñiqsut aasiñ aqulliuruat sivulligugutin.”

Jesus-ḡum Pinatchigñigai Uqaqalli Tuqqutauniaḡmiñiglu Anitqikkauḡmiñiglu

32 Ukua igligniqsut tunaanun Jerusalem. Jesus-ḡum sivulliuqtuagñigai maliguaqtit kapyalillaktuat. Atlat iñuich maliqsruqtuat iqsilillaktut. Aasiñ katitaallakamigich qulit malḡuich iñugiaktigiruat uqautiaqsilḡiññigai tamatkua atuumaruaksrat inmiñun,

33 nipliqhuni, “Atañii, Jerusalem-muñniaqtugut. Iñuum aatchuutiniḡaa Iḡñina Iñuum qaukñinjitñun agaayuliqsinun aglaliqirinunlu. Tamatkua tuqqtaksraḡuḡniñiaḡaat. Tavralli qaitkisigaat Jew-ḡunitchuanun.

34 Taipkua mitautigigisigaat suli tivvuaqtuglugu suli anau-migmilugu, aasiñ tuqqtukisigaat. Aglaan piñayyakun uvlut anitqikkisilgitchuq.”

Aakauruam Iniqsruanja

35 James-lu John-lu, iḡñak Zebedee-m, utlautiniqsuk ilaanun nipliqhutik, “Iḡisautrii, apiqsruutiksraḡaḡiptiḡiñ pisullapiakkaptiknik.”

36 Tavra nipliutiniḡik, “Suḡaḡukkaluaqpisik?”

37 Taapkuak kiuniḡaak, “Aquppiqasrigukhutin uvvaami ilaqatikpuk taliqpikñi suli ilaqatikpuk saumipni pigaluaqtuguk taivrumani uvlumi aquvitkuvich kamañaqtuani atanguvipni.”

38 Aglaan Jesus-ḡum nipliutigik, “Iḡisimaniguptiku apqusaagaksrautigikkaḡa apiqsruḡayaitpaluktutik taatna. Imilhiñauvitku qallun imigviksrautigikkaḡa naagaqaa apqusaahñauvitku naninnaqtuaq apqusaagaksrautigikkaḡa?”

39 Taapkuak malḡuk nipliutigaak, “Piñhiñauruguk.” Jesus-ḡum nipliutigik, “Iḡiptik ilumutun imigisirutik alianaqtuamik imigaksrautimnik suli apqusaagisiplutik naninnaqtuakun apqusaagaksrautipkun.

40 Aglaan piksraqtuksraunitchuŋa kimik aquppiruksramik taliqpimni unniin saumimni, aglaan Agaayyun qaiinniagik taapkuak inik tamatkunuŋa inunnun itqanaiyautikkagmiinun inigitquplugik.”

41 Atlat qulit tusaakamitruŋ iŋuagiŋiinniŋaich James-lu John-lu.

42 Jesus-ŋumli inmiŋuutiniŋai aasiin nipliutiplugich, “Iisimarusi anjalatinich Jew-ŋunitchuat anjalanniŋlugaqtilaanatnik inunitchik, suli kamaŋniqsraŋisa naqititchuuplugich.

43 Aglaan taatnatun ittuksraunitchuq akunnapsitni. Kisu-payaaq kamaŋgukkumi akunnapsitni savaktigiyumagiksi.

44 Suli kisupayaaq qaukhusukkumi akunnapsitni savautrisuuyumauq iluqapsitnik.

45 Igniŋa Inuum agginitchuq inunnun savautityaŋuni aglaan savautrityaqhuni suli qaitchaqŋugu inuulli tasuqsautiksrauplugu inugiaktuanun.”

Jesus Qiŋitlasitqipkaiŋiqsuq Bartimaeus-mik

46 Jesus maliŋuaqtinilu tikiumaniqsut Jericho-mun. Aasiin aullalgitŋamin Jericho-miŋ qiŋitlailaq iniulauraagŋiaqti aqup-piŋiqsuq tumitchaam saniŋaani, atilik Bartimaeus-mik igniŋa Timaeus-ŋum.

47 Qiŋitlailam iŋitchuqŋiqamiun Jesus Nazareth-miu apqusaa-gaqsiŋiplugu tuqŋugaaqsiŋiqsuq, “Jesus, kiŋuviaŋa David-ŋum, anniqsuqtaurutin Agaayyutim akiqsruutigikkaŋa inilŋaanimma. Nagligillaŋniaŋŋa.”

48 Inugiaktuat iniqtiŋaluaŋniŋaat nipaiaaquplugu, aglaan nipitusipsaaŋniqsuq, “Kiŋuviaŋa David-ŋum, nagligillaŋniaŋŋa.”

49 Jesus nutqaqtiqami tiliŋiŋai tikiutitquplugu. Tamatkua utlaŋniŋaat qiŋitlailaq nipliutiplugu, “Quviatchauŋigini, makil-lutin. Tuqŋugaatin.”

50 Quyalicqpagitluni maksrikami quppiŋaaŋniutigalugu aq-paqsruŋniqsuq Jesus-mun.

51 Jesus-ŋum apiqsruŋniŋaa, “Suvaata akku tuqŋullaviŋa?” Qiŋitlailam uqautiniŋaa, “Iisautrii, qiŋitlasitqigukkaluaqtuŋa.”

52 Uma kiugaa, “Itqanainaniktigŋniqsuq ukpiqsriŋlipkun.” Tavrakŋatchiaq qiŋitlasiŋiqsuq. Nakuqsiliqami maliuti-galuguuŋniŋaa Jesus.

11

Jesus-ŋum Tikisaalŋa Jerusalem-mun Ataniqtun

1 Qaniŋani Jerusalem Jesus iglauqatailu qalliŋiqsut nunaqqiuraanun Bethphage-mun suli Bethany-mun ittuanun inŋiŋani atiqaqtuam Olives-mik. Jesus tuyuqagŋniqsuq malŋunnik maliŋuaqtimiŋik nipliutiplugik,

2 “Nunaaqqiuramukkitik. Taamuᅇaasii isipqauraguptik paqitkisigiktik pituksimaruaq nuᅇᅇaᅇa natmaksigvium natmaksigvigimailaq sivuani. Pituiglugu uvuᅇautityatku!

3 Kia iᅇuum apiqsruqpatik suvaata pituigᅇniaqmagaan nipliutiyumagiktik, ‘Atanguruam inuᅇigaa aglaan utiqtitkisiyaa qilamik.’ ”

4 Taapkuak tarra aullaᅇniqsuk. Paqinnigaaak natmaksigvium nuᅇᅇaᅇa tumitchiani pituqaqtuaq paanani tupqum. Tarra pituigᅇnigaaak.

5 Taatnalu iᅇuilli qichaqtuat tamaani nipliutigaik, “Ukuqtiik, suniaqlugu una pituipitku?”

6 Aikᅇiqsuak taapkuak kiggutiniqsuk Jesus-ᅇum tillisaatun. Iᅇuilli taapkua aullaqtinnigaaich.

7 Taapkuak taamna nuᅇᅇaaq Jesus-muutiplugu, aasiiᅇ qup-pigaatik mattaqlugik ilᅇnigaaik taavrumuᅇa nuᅇᅇaaᅇmun. Jesus natmaksiaqsiᅇiqsuq.

8 Iᅇugiaktuat iᅇuich quppigaatinᅇ siamitkaqsiᅇnigaaich apqutmun, suli ilanich akiguiᅇnik napaaqtum navguqlugich illiuaqaiᅇiqsut apqutmun.

9 Iᅇuich sivuagun Jesus-ᅇum suli tamatkua aquagun nipruagaqsiᅇiqsut,

“Hosanna. Nangaglakput Agaayyun!

Uvvatuq Agaayyutim piluutiqaᅇliuᅇ tikitchuaq piqusiᅇhuni
Atanigmik. *Psalm 118:25, 26*

10 Agaayyutim piluutiqaᅇliuᅇ taamna anjalatchiaqsiruaq pakma sivulliaptiktun David-tun.

Nangakkauli Agaayyun qutchinᅇniqsrami qilani.” *Psalm 148:1*

11 Taatnatun Jesus Jerusalem-muᅇniqsuq. Tavruᅇaqami isiqhuni agaayyuvikpanᅇmun, qiniqtuagataᅇaluaqami aniᅇniqsuq. Tanuᅇaksipluni aullaᅇniqsuq Bethany-mun piqatigiplugich qulit malᅇuk maliguaqtini.

Jesus-ᅇum Pannaqtitkaa Fig Napaaqtua

12 Uvlaakuqman iluqatinᅇ pisuktuaqaminᅇ Bethany-miᅇ Je-sus nigisuligᅇniqsuq.

13 Tautuᅇnigaa asirrisuuruaq napaaqtuq unavaniᅇ aku-tuqpaliqaᅇniqman. Tarra takunigaa asirritmanᅇaaᅇiaqlugu. Tikitᅇnamiuᅇ suqaᅇnianᅇitchuq. Akutuqpaliᅇhiᅇnanik paqittuq atakkii pukunᅇaqsingitᅇunisuli.

14 Jesus-ᅇum nipliutigaa napaaqtuq, “Kia-unniᅇn iᅇuum asiaqtuᅇvigitqikkumiᅇnaitchaatinᅇ pakmanᅇaniᅇaglaan.” Maliguaqtaiᅇn tusaaniᅇaat taatnaqman.

Jesus-ᅇum Suaᅇtuyaiᅇha Agaayyuvikpauramik

15 Tikitñamin Jerusalem-mun Jesus isilgitchuq agaayyuvikpanmun. Anitkaqsilignigai tunisiullaqtuat suli tauqsiqsuktuat taavrumakña agaayyuvikpanmiñ, ulgutqataqlugillu niggiiviich akiñik simmiqsugviich suli aquppiutanjich tunisiullaqtuat tinmiagruuranik tunillautiksrauranik,

16 suli kiñanniiñ akiyaqtitchumiñaiññigaa tuniakstranik agaayyuvikpakuaglugu.

17 Iñisautinigai iñuich, “Aglausimaruq, ‘Uvaña tupiğa taiyuutiqağisiruq

iñupayaat agaayutyuqtuğviatnik.’

Isaiah 56:7

Aglaan ilipsi iriqtuğviliutinigiksi tiglinniaqtinun.”

18 Qauklinjich agaayuliqsit suli aglaliqirit tusaakamitruñ taamna, pakaagiaqsiñigaaat qanuq taimma piyaqquğuklugu. Nuyuağiliutinigaaat atakkii iluqatin iñuich quvigusuutigiplugich Jesus-ñum iñisauttutai.

19 Unnuksraaqman Jesus aullalgiññiqsuq nunaaqqimiñ piqatigaqhuni maliguaqtimiñik.

Iñisaaksraq Pannaqluktuamiñ Napaaqtumiñ

20 Suli uvlaağumman apqusaqaqamin taututqinñigaaat asirrisuuruq taimña napaaqtuq. Pannaqlunniqsuq kanjituummağmi.

21 Peter-m itqaqtilgiññigaa imña atuumaruq aasiñ nipliutiplugu Jesus, “Iñisautrii, asirrisuuruq napaaqtuq piunillaqsruqtikkan paniqtigñiqsuq.”

22 Jesus-ñum kiugai, “Ukpiqsrishichi Agaayyutmik.

23 Iñumutun uqautigipsi, Nipliutigupsin iğğiq, ‘Ki, nuutittin igitaulutin tağiumun’ atuumagisipiaqtuq. Taamna nalupqinaitchuq. Ukpigillapiağupsin iluqnağusi taatna atuumagisinilugu, tavra savaanupkalhiñaugiksi.

24 Taatnamik nipliqsun, qanutchipayaat kipigniuğutigikkasi agaayyutigigupsigik ukpigitchi akuqtuğinilugich, suli piginiagisi.

25 Agaayugupsi, natqigutimaagumagisi ilagikkasi qanutchimik akikñaqtuutiqağniğupsi. Taatnağupsi aapagikkapsi pakmani ittuam natqigutimaagisigaasi killuutipsitñik.

26 [Natqigutrisimaitkupsi iñunñik atlanik aapapsi pakmani ittuam natqigutiyumiñaitmigaasi killuutipsitñik.]”

Kimik Jesus Tuyuğiriqağniqa?

27 Utitqikkamin Jerusalem-mun, Jesus isigñiqsuq agaayyuvikpanmun. Qauklinjich agaayuliqsit suli aglaliqirit suli siviluqtigruat tikiññigaaat

28 apiqsruqlugu, “Kia aatchuqpatin analatchiğmik savautiplutin tamatkunina? Kia sanñiksriññiqpatin taatnatun?”

29 Jesus-ŋum kiuniġai, “Apiqsruġniagipsi atautchiġhiñamik apiqsruutmik. Kiulgugupsitŋa uqautigisigipsi aŋalatchiġiġkun tamatkuniŋa savalgutlaamnik.

30 Nakitña John aŋalatchiġinikpa ilaan paptaaqitichisilaanjanik? Agaayyutmiñ naaga iñuñniñ? Uqautisitŋa.”

31 Taapkua uqqaagiaqsiñiqsut iñmiknun, “Kiuguptigu pakmakŋaktauniġugu nipliutigisigaatigut, ‘Suvaatami ukpiġiññiqpisiuñ John?’

32 Naagaqaa uqagumiñaitchugut aŋalatchiġha iñukmiqnisauniġugu.” Iliŋisa sivuugaginigaich iñuich, atakkii iñupayaaq ukpiġipiagñiġaaq John sivuniksriqirauniplugu.

33 Taatnagaluaqamin kiulhiñagñiġaat Jesus, “Uqautilguiññiġiptiġiñ.” Jesus-ñumli kiugai, “Uvaŋaptuuq uqautiyumiñaitmiñiġipsi nakikŋa aŋalatchiġinikluŋa tamatkuniŋa savaaqatlaamnik.”

12

Atrikusaun Nautchirriqiritigun

1 Tavrali Jesus uqautriñiqsuq Pharisee-ŋuruanik atrikusautmik. “Unaguuq iñuk nautchiiviqagñiqsuq. Nautchirriġviliuġniqsuq, sapukutchiqġugu avataagun, nivakhuni misuġuliuġviksramik, nappaipluni nasiqsruġviñmik, tarraasiiñ atukkirrutigiplugu nautchirriqirinun, Taatnaanikami aullaġniqsuq uŋasiksaumun nunamun.

2 Katitchiñaqsiyman nautchiiviqaqtuaq tuyuqagñiqsuq savaktaagrukniamik atugaksraqtuanun piññaaktaaksrautni aitquplugu iliñitñiñ.

3 Tamatkua taamna tigukamitruñ anauliġniġaat, aullaqti-luguasiiñ saagaiġaaqġugu.

4 Una tuyuqatqiñniqsuq atlamik savaktimik. Aasiasii tamatkua atniaqġugu niaquagun, aullaqtinniġaat uqapiġuutiplugu.

5 Tuyuqatqilġiñniqsuq atlamik. Maatna tamatkua tuqunniġaat. Tarra iñugiaktuat atlat tuyuġikkanji iñuum nañititqatapiaqtaġniġaich, ilaŋich anauraġaġugich, atlat tuqquttaqġugich.

6 Uvvaguuq taamna nautchiiviqaqtuaq atautchimik iġñiqaġniqsuq piqqagikkagmiñik. Aqulliuplugu tuyuġiniġaa itnaqhuni, ‘Tamatkua taluġigisivalukkaat iġñiġikkaga.’

7 Aglaan taapkua nautchiiriqirit iñmiknun uqagñiqsut, ‘Taamnauvva paitchaktaaksralguruq. Ki, tuqullakput, aasii paitchaktaaksrautaa piyumagikput.’

8 Atugaksraqtuat tiggucuñniġaat iġñiŋa, aasiiñ tuqqutlugu iġinniġaat taavrumakŋa siġataanun nautchiivium.

9 Qanuǵniaqpa iñua nautchiivium? Utigisiruq
tuqqutchaǵlugich taapkua nautchiiriqirit. Qaitkisigaa
nautchiivik atlanun atugaksraqtuanun.

10 Agliqisimasruknaǵiksi Agaayyutim uqaħa:

‘Uyaǵak tuppirt ayakkañat,
taamna uyaǵak piitчуillaꞑiaǵaqtuq tuppirauni.

11 Taamna atanǵum savaaǵigaa

suli quviqnaqtuanunasugigikput.’ ” *Psalm 118:22, 23*

12 Jew-ñuplutiñ sivulliuqtit iḷisimanigaa uqaaqtuutigiꞑlugu
atrikusautmik akikñaqitiñ. Taatnaqħuǵu tigusuḷiqpi-
avsaaǵaluaǵniǵaat Jesus maatna aglaan taluqsraǵniqsut
iñuñnik. Aasiñ qanuusiksraiqañ uniññiǵaat.

Akiliaksrapiatigun Tax-sinik

13 Jew-ñuplutiñ sivulliuqtit tuyuǵiniǵaich iḷañich Pharisee-
ñuruat suli Herod-kuaqtuat pitchaꞑuplugu Jesus apiqsruq-
tuutunik.

14 Tikiumakamiñ nipliutiniǵaat, “Iḷisautrii, iḷisimarugut
nalaunñaruñutilaañnik sugisunǵaḷnagu qanuq iñuich
isummatiqaqtılañat. Suginitmigiñ iñuum suurautilaaña,
aglaan iḷisautrirutin Agaayyutim iñuuniǵvigitqukkañnik.
Maligutaksrakuǵnaqpa akiliiruni tax-sinik Caesar-mun Rome-
mi?”

15 Akiliiruksrauvisa tax-sinik naaga akiliññañitpisa?” Aglaan
Jesus-ñum iḷisimanigaa ukpiññuǵutaat nipliutiꞑlughich, “Su-
vaata uuktuǵapisitña? Kiata aatchuqsitña qinillaaksramnik
maniñmik!”

16 Tamatkua aatchuqmatni maniuramik apiqsruǵniǵai,
“Kisumik atriqaǵniqpa?” Kiuniǵaat, “Caesar-mik.”

17 Jesus-ñum nipliutiniǵai, “Utiqtitchumagiksi pigikkaña
Caesar-m sua-samna ilaanun, suli Agaayyutmun sua-samna
pigikkaña Agaayyutim.” Tamatkuatarra quvigusuutiginiǵaat
nipliutipmatiñ taavrumiña.

Apiqsruun Anipkakkauḷikun Tuquliǵmiñ

18 Tavra iḷañich Sadducee-ñuruat Jesus-muñniqsut, taap-
kua nipliǵuuruat tuquruat añitqitḷaiññiꞑlughich. Iliñisa apiqs-
ruǵniǵaat,

19 “Iḷisautrii, Moses-ñum uqautigaatigut maligutaksrakun
itnaqhuni, Anun iḷaqaḷtiqaqtuaq tuqukpan qitunǵigaluaqani,
taavruma añutim aniqataan iḷaqaḷniktaaǵiraksraǵiniǵaa
uilǵaǵnaaq qitunǵisilugu añutmik iḷisimanaguniásiñ tuquruam
qitunǵaǵitilañnik.

20 Uvva uqaaqtanuñurut itna, Iḷaatniguuq tallimat malǵuich
aniaqatigiich. Anayukḷium nuliǵiliutiniǵaa una aǵnaq, tuqu-
pluniásiñ qitunǵigaluaqani,

21 suli tuglian nuliagiliutlilgiññigaa taamna agnaq aasiiñ tuqulgitluni qitungigaluaqani, taatnatunsuli piñayuak.

22 Tarra taatnatunsuli tallimat malguich nuliaginiñaat qitungigaluaqatin. Aqulliupluni agnaq tuqupmiñiqsuqtuuq.

23 Taivrurmani anitqiligiñmi makitqikkuminj nalliata nuliagigisivaun? Atakkii iluqatinj tallimat malguich nuliaginiñaat.”

24 Jesus-ñum kiugai, “Naluniqipisiunj nalaungihiqsi? Nalunigiksi Agaayyutim uqalha aglausimaruaq ilaanlu sanña.

25 Tuqunaruat anitqikkuminj atrigigisigaich isağulgich atakkii ilaqtaniktuliq itchumiñaitchuq pakmani.

26 Agliqisimasuknağiksi makpiğaañiñi Moses-ñum anitqilikun tuquhigiñmi—Agaayyutim nipaa tusağnaqtuq ikualaruamiñ uqpigauramiñ itnaqhuni, ‘Uvaña Agaayyutaa Abraham-ñum Isaac-ñumlu Jacob-ñumlu’.

27 Kanjqsimaiññiqsusri. Agaayyutiginjtkaat tuqunaruat aglaan agaayyutigiplugu iñuuruat. Taatnamik kinnirusi ilipsitñun.”

Kamanağniqsrañat Tillisit

28 Ilañata aglaliqirit tusaaniğaa Jesus-ñum uqautigikkana Sadducee-ñuruatnun. Iltchuğiplugu Jesus-ñum kiggutillau-taqalha apiqsruğniğaa, “Nalliat tillisit tupigitluktaksrauva iluqañitñiñ?”

29 Jesus-ñum kiugaa, “Una tilliñ piitchuillaapiaqtuq, ‘Naalağnisitña, Israel-aagmiunuruasii, Sanñiruaq Agaayyutvut kisimisauluk Atanğuruq.

30 Piqpagiraksrağigiñ Ataniq Agaayyutin iluqaaniñ uumatipniñ suli iluqaaniñ iñuutchipniñ suli iluqaaniñ isumatipniñ suli iluqaaniñ sayagikkapniñ.’ Sivulliuruksraq tilliñ tavrataamna.

31 Tuglia taatnatun, ‘Piqpagiyumagiñ iñuuniaqatin iliptun ililugu.’ Atlamik piitchuq tillitmik kamanatluktuamik taapkuñnakña.”

32 Taavruma aglaliqirim kiuniğaa, “Iisautrii, uqaqtutin ilumutuuruamik. Agaayyutaipiaqtuqtavra atlamik.

33 Iñuum piqpagiraksrağigaa Agaayyun iluqaaniñ uumatmiñiñ suli iluqaaniñ kanjqsimağimiñiñ, suli iluqaaniñ sayagikkağminiñ, suli piqpagilugu iñuuniaqatni inmisun ililugu. Iuatlukuq tupiksiruni taapkuñniña tillisiniñ tikiutriğimiñ niğrutinik suli atlanik tunillaatiksraniq Agaayyutmun.”

34 Taavruma kiupmani isumaturuatun, Jesus-ñum nipliuti-gaa, “Ukpigiñhiñaağuniğiniñ Agaayyutmun añalatchiñiksran.” Tavrakña Jesus apiqsruqausiksrağiñiğaat.

Apiqsruun Anniqsuqtikun Akiqsruutauruakun

³⁵ Jesus ilisautrillagmi agaayyuvikpaḡmi apiqsruḡniqsuq, “Su-vaata aglaliqirit nipliḡagivat Christ, anniqsuḡti akiqsruutau-ruaq, kiḡuviagiḡnipluḡu David-mun?”

³⁶ David, aḡalatlugu Ipḡitchuam Irrutchim, itnaḡniqsuq, ‘Ataḡum uqaḡtuq Atanimnun:

Aquvittin kamagitchiiviksrapnun

uvaḡnun akiiliniḡalhatnunaḡlaan uumigiritin.’ *Psalm 110:1*

³⁷ David-ḡum iḡmiḡik taiguutiqaḡpagu Ataḡuruamik, qanuḡmi Anniqsuḡti David-ḡum kiḡuviagiḡtlaniquaḡu?” Iḡuagaḡruich naalaḡnisuurut Jesus-mik.

Jesus-ḡum Kiliktuutigigai Aglaliqirit

³⁸ Iḡisautriḡiḡmiḡi nipliutigai, “Qaunagiyumagisi aglaliqirit pisuktuatlaturuat akuḡturanik atnuḡaaqhutiḡ suli iḡuḡnun paḡlatqusuuplutiḡ tauqsigḡiaḡviḡiḡi.

³⁹ Katraḡviḡiḡiḡi suli iḡuich niḡiqpakmata aḡuppitlaturut naku-utluktuanu aḡuppiutaḡiḡi.

⁴⁰ Ivayaḡtuḡmiḡaich uilḡaḡnaat tupiḡikkaḡich, aasiḡḡ agaayuuraalḡupmiut sivisuplugu agaayuḡḡuaḡikun. Tamatkua tamarra anasiḡḡuusiaḡaḡisirut pitluguḡu atlaniḡ iḡuḡniḡi.”

Uilḡaḡnaam Iḡiraḡa

⁴¹ Jesus aḡuvinniqsuḡ iḡluanun ilirrivium aasiḡḡ tautuktua-ḡaḡsipluḡich iḡuich iliriruat ilirrivinḡmun. Iḡugiaktuat umialgu-ruat iliriḡpaḡniqsut.

⁴² Piquaḡmiḡniqsuḡ naalḡiiktuamik uilḡaḡnaamik iliriruamik malḡuḡnik susauraḡnik maniyauraḡnik.

⁴³ Jesus-ḡum tuḡluḡniḡai maliguaḡtini nipliutiḡluḡich, “Nipliutigipsi, taamna naalḡiiktuḡ uilḡaḡnaaḡ iliritluktuaḡ tamatkunakḡa atlaniḡ iliriruaniḡi.

⁴⁴ Iluḡatiḡ atlat piksraḡaḡhutiḡ ilirirut sippakuuḡtu-ḡaḡhutiḡ, aḡlaan aḡnaḡ piksraiḡḡaḡmi iliriruḡ tamatkiḡluḡu iluḡaan pigikkani iḡuuniutiksraiḡluḡhuniḡniḡi.”

13

Jesus Sivuniksriqiruaḡ Piyaḡquḡniḡalḡhanik Agaayyuvikpaum

¹ Jesus aullaḡsipman agaayyuvikpaḡmiḡ, maliguaḡtaan ilaḡata nipliutiniḡaa, “Iḡisautrii qiniḡuḡ. Qanutun piḡḡaḡnaḡtigivat makua uyaḡaich marrumani agaayyuvikpaḡmi!”

² Jesus-ḡum kiugaa, “Quviḡusuutigivigich makua kamaḡaḡtuat tupḡich qiniḡkatin? Kisiḡḡuḡtaḡaḡumiḡaitchuḡ uyaḡaḡmik ḡalliani atlam ulḡtauniaḡitchuamik.”

Jesus Sivuniksriqiruaḡ Iḡuiḡliuḡutniḡlu Piyuaḡsiutiksramiḡlu

³ Aquppiuqtuaqhutin Jesus-lu iggiñi atiqaqtuaq Olives-mik akiani agaayyuvikpaum, Peter-mlu, James-ñumlu, John-ñumlu, sulì Andrew-m apiqsruñiñaat kisinñuutiplugu,

⁴ “Uqautitigut, qakugun tamanna atuumaniaqpa? Sulì sukun ìlitchuqutigan ìlitchuğigisivisa iluqağmın tamatkua atu-umaasikpata?”

⁵ Jesus-ñum uqaasiniğai, “Qaunagiyumausi; kisumun inñumun kinnipkağniaqasi!

⁶ Inñugiaktuat tikiumagisirut atuğlugu atiga nipligutin, ‘Uvanja Christ-ñuruna’. Kinnitñikkisirut inñugiaktuanik.

⁷ Ihuilliuğniaqasi tusaqsraqağupsi anuyam mik maani naagaqaa unasiktuani. Aglaan isukhitchumiñairgaqtusulì.

⁸ Nunaaqqich akikñaqtuligisigaich atlat nunaaqqich, sulì atanguviich akikñaqtuligisigaich atanguviich atlat, nuna iliqsraqisuruq atlakaagiñi nunani. Itkisipmiuq nigisunnaq sulì ihuilliuğiq. Tamarra tamatkua aullağniisaagigisigai nagliksaathum.

⁹ “Aglaan qaunakkiagikkumausi ilipsitñik. Qaitqatağisigaasi uqaqsittaagtitchirinun, sulì ipigaqtuğisiyaasi katrağvinñi. Tik-iutigisigaasi kavanauruanun umialguruanunlu pisigiluna. Tavra piviksraqağisiñiqsusi ilisimaraulusi.

¹⁰ Tamatkua atuumagaluaqtitnagich quliaqtuağigisigaat tusaayugaagiksuaq inñumun nanipayaaq.

¹¹ Qakugun tigukpasi aullautilusi uqaqsittaagvinñumun isumaalusunjaqasi sivuani piviksram sumik uqaksrapsitñik. Taivrumanì Ipqitchuam Irrutchim ilisautigisigaasi nipliutiksrapstñik. Tavra nipliutigiyumagiksi. Taamna Irrusia Agaayyutim uqağisuruq ilipsigun; nipliyumiñaitchusi.

¹² Aniaqatiunuruat qaitqataligisigaich aniaqatiutin tuqqutaksraulugich, sulì aapagikkatin igñiğuruat. Ililgaat akikñaqtuligisigaich anayuqaatin unniñ tuqqutaksraulugich tamatkua.

¹³ Inñuich nanipayaaq uumigigisigaasi pigiluna. Aglaan Agaayyutim anniqsugisigaa sivutmuulguruuq isuanunaglaan.

Tatamnapiagataqtuaqsraq

¹⁴ “Inñuk agliqiruaq ukuniña kaniqsili! Tau-tukkisigiksi naggunallapiagataqtuaq qikağuni tavrani qikağviksraqviginisagmiñi. Taipkunani uvlut tamatkua Judea-mi ittuat qimakkumaut iggiñun.

¹⁵ Inñuk innigumi tupqum qaanani isigñiaqani saagaksraq-siugiağuni tupqum iluaniñ.

¹⁶ Sulì taamna qakma nautchiivinmi utigñiaqani saagağniağuni atnuğaamiñik.

17 Qanutun tatamnaqtigigisivat tamatkunani sinaiyauruani suli miluktitchiruani taipkunani uvluni.

18 Agaayyumuusi qimagviksraqsi ingitqulugu ukiumi.

19 Taipkunani uvluni iñuich nagliksaatlullapiağniaqtut qanapaniñaaglaan Agaayyutim nuna iñigataqmagu. Aasiin taatnatun nagliksaaqtigiqikkumiñaitchut aquagun taavruma.

20 Aasiin Atangum ilanñaqtaanisuaqpagich taipkua uvlut kiña iñuk anniqsukkauyumiñaitchuq, aglaan pisigilugich piksraqtaagikkañi ilanñaqtaagisigai taipkua uvlut.

21 Taimanigun kia iñuum uqautikpasi, 'Atañii, uvva Christ-nuruag Agaayyutim akiqsruutigikkaña' naagaqaa uqautikpasi 'Atañii, ilaa taimña', ukpiginiaqnağich.

22 Anniqsuqtinñuat suli sivuniksriqirinñuat iligisirut savaaniglu quviqnaqtuaniglu. Taavrumuuna kin-niñağniğaiç Agaayyutim piksraqtaanji pisagiyumiñağumisigik.

23 Taatnamik qaunatqiağikkumausi! Kilikkipsi sivuani tamatkunija iluqanjitnik pinaiñjaisa.

Agğilha Igñinan Iñuum

24 "Taipkunani uvluni, pianikpan taamna ihuilliugutiqpak, siqiñiq taaqsigisiruq,

suli tatqiq qaumağingiguni.

25 Uvlugiat katakkisirut qilanjmiñ,

suli qaummatipayaanji silam nuktitaulutinj inimikniñ.

Isaiah 13:10; 34:4

26 Taivrumani uvlumi iñuich tautukkisigaat Igñina Iñuum ag-giqsuaq nuviyakun piqağuni kamanaqtuamik sanjimik kamanautituummağmi.

27 Taamna tuyuqağisiruq isağulinjik katitchiyaqtu-anik atautchimun Agaayyutim piksraqtaagikkañiñik nakikñapayaaq.

Iłisaaksraña Asirritłaitchuam Napaaqtum

28 "Iłisaagağitchi asiaviqutiniñ, itnaqhuni, nauriuraq nauñuraaqsiivaalukman qiñiğnaqsiuraaqsiptomata akutuqpaliksrailisimaragigiksi upingam qallilha.

29 Taatnatuntuuq, tautukkupsigik tamatkua atuumaruat ilisimagisigiksi isuksram tikiumaaqsilha.

30 Iłumun nipliutigipsi, ukua iñuich tuquyumiñaitchut atumagaluaqtitnagu iluqaan tamanna.

31 Qilaglu nunalu piigisiruk aglaan uqałitka piigumiñaitchut.

Pivia Agğiliksrañan Iłisimaraitchuq

32 "Kia-unniin iñuum nalugaa taimanigun Igñinan Anjutim qakugun agğiliksraña, uvaña unniin isağulgich ittuat pakmani nalugaat, aglaan kisimi Aapaa ilisimagaa.

33 Qaunatqiaġiksiłusi, itqummaagikkumausi, atakkii nalugiksi sumi atuumaliksrana.

34 Atriaqtuq umialinj mik aullaqtuamik uņasiksuamun nunamun unitchipluni tupiġmiñik. Sanjiksriññiġaa pirigikkani savaaksrananik, tilipluġuasiñ talum munaqsraa qaunatqiaġiquplugu.

35 Taatnamik itqummaagikkumausi atakkii nalugiksi qakugu anaayuraña tupqum agġiliksranan, unnuami naaga unnuagruami naaga uvlaatchaurami unniiñ uvlaami.

36 Agġiġumi tavrakñatchiaq paqingitchumagaasi siñiġusi.

37 Nipliutigikkaga iluqapsitñun sivuani uqautigigiga iñupayaanun, Itqummaagikkumausi!”

14

Sivunniugun Tuqutchuklugu Jesus

1 Atuumagaluaqtitnagik malġuk uvluk Jew-ġuruat niġiqpagvikaanatalu atilik Apqusaakkauġimik suli niġiħhata puvlaksiġniġilaamik qaqqumik, qaukħinisa agaayuliqsit suli aglaliqirit pakaaginiġaat qanuġimña tigusuklugu Jesus iriġaqtuġutin tuqulluguasiñ.

2 Aglaan ilinjich nipliġniqsut, “Niġiqpagvikaam uvluani taatnaġnianġitchikput. Iñuich aupatchakpiaqtut.”

Jesus Tipraġiksakkauruq Bethany-mi

3 Jesus-uvva inniqsuq Bethany-mi, tupqani Simon-ġum atniġnautiqaqtuam auyugaqtuamik. Aasii niġipkaqlugu aġnam tikiññiġaa saagaqhuni akisullapiaqtuamik uqsruġutmik atiqaqtuamik Nard-mik. Taavruma aġmaġniġaa nakasruħruana kuviklugu uqsruġun Jesus-ġum niaquanun.

4 Iħanisa iñuich iħuaginjilġiññiġaat aasiiñ avatmun nipliħhutinj, “Suvaata una piilaamun uqsruġun atuqpa?”

5 Tunihayaqtuq qaaniġlugu pinjasut kavluutit taalanik aasii qaillugu manik naglinnaqtuanun.” Taatnaħhutinj uqapiluktut akiknaqlugu aġnaq.

6 Jesus-ġum nipliutigai, “Sugiħaiqsijun! Suvaata iħuilliuqtitpisiun taamna aġnaq? Una savaaqaqtuq nakuuruamik uvanun.

7 Naglinnaqtuat itħaġataqtut. Taimma qanutun savautiħhiħaġisi nakuuruamik piyumiħaġupsi, aglaan nayuutiħhiħaġumiħaitħurja.

8 Aġnaq savaaqaqtuq piyumiħakkaġmiñik. Tipraġiksaga timigikkaga itqanaiauyatiplugu iluvikkauħiksrananun.

9 Uqautigipsi, nanipayaaq nunami quliaqtuagikpatruħ tusaayugaagiksuaq iñuich uqautigigisigaat nalupqinaġlugu aġnam taavruma taatnaħha itqakkutaauluniasii ilaanun.”

Judas Anjqtuq Aatchuutigisuklugu Jesus

¹⁰ Judas Iscariot, ilaŋat qulit malġuich malġuaqtit, utlauriniqsuq qauklinjitiñun agaayuliqsit aatchuutigisuklugu Jesus ilinjitiñun.

¹¹ Tusaakamitruŋ quviasuliġniqsut, suli akiqsruġniġaat aatchuġuklugu maninjnik. Tavrakŋa Judas utaqqiaqsiñiqsuq aatchuiviksramik Jesus-mik pisuġnaqsilugu.

Jesus Niġiqatauniqsuq Malġuaqtimiñi Niġiqpagviani Atilinjmi Apqusaakkauġimik

¹² Sivulliqpiami uvluani niġiqpagvikaam puvlaksiġniġilaamik qaqqumik ipnaiyaaq tuqqutauraqtuq itqakkutaupluni Apqusaakkauġimun. Jesus-ŋum malġuaqtaifñ apiqsruġniġaat, “Nanili itqanaiyaquvisigut niġiqpaliksraptnik atilinjmik Apqusaakkauġimik?”

¹³ Jesus-ŋum tuyuġigik malġuk malġuaqtiŋni nipliutiplugik, “Nunaaqqimukkitchik. Tavrani paġisigiktik iñuk saagaqtuq qikumik imiqaġviŋmik. Malikkumagiktik.

¹⁴ Napmun isiqpan nipliutiyumagiktik tupilik, ‘Iisautri nipliqsuq, nanili iniqaqpich niġġiviksramnik ipnaimik atilinjmik Apqusaakkauġimik piqasiġluŋa malġuaqtimnik?’

¹⁵ Taavruma urriqsuutigisigaatik nalauraallagviŋmik inituruamik qulligmi inimi itqanailaamik inuqsranaiqlugu. Tavrani itqanaiyautiyumagiptigut.”

¹⁶ Jesus-ŋum malġuaqtaf aullaqtut nunaaqqimukhutiŋ. Paqinniġaat nipliħa taatnatupiaq, itqanaiyaqħutiŋ niġiqpagviksramun atilinjmun Apqusaakkauġimik.

¹⁷ Anaqaksraaqman Jesus tikiññiqsuq piqatigiplugich qulit malġuich.

¹⁸ Niġipkaqlugich Jesus-ŋum nipliutigai, “Iłapsisamma niġiqatigikkaġma aatchuutigigisigaana.”

¹⁹ Taapkua aliasuliġniqsut nipliutiplugich atausiut-taaħutiŋ, “Uvaŋa pivinja?” atlatsuli, “Naaga uvaŋa?”

²⁰ Jesus-ŋum kiuniġai, “Iłapsisamma qulit malġuuplusi ittuasi misuksiqatigikkaġma puggutamiñ.

²¹ Iñuk agaayyutiŋtaqtauruuq nalunaiqsuq tuquruksrauruq tuvraġlugu aglausimaruuq ilaagun. Nakħiŋ iñuk tamna aatchuiruuq Iñuŋmik agaayyutiŋtaqtauruamik! Iħuatlukkayaqtuq taimani aninjitchumi.”

Atanġum Nullautchiġvia

²² Tamatkua niġilgataqtitlugich Jesus-ŋum tiggummiplugu qaqquq quyyatipluguasiñ avguqlugu qaiñniġaa malġuaqtimiñun nipliħuni, “Tigulugu niġġisiuŋ, taamna timiga.”

23 Jesus-ŋum tigukamiuŋ qallun quyalgitlugu Agaayyun, qaiññigaa tamatkunuŋa imiqsillaavigipluguasiññ.

24 Nipliutigai, “Una auga maqiruaq iñugiaktuanun. Taavru-muuna Agaayyutim taluñniquisigaa akiqsruutni.

25 Nipliutigipsi, imitqikkumiññaitchuŋa asam misuğanik taivrumuŋaaglaan imiğviksramnun nutaakun aŋaayuqautaani Agaayyutim.”

26 Tavra atuanikamiŋ atuutmik aullağniqsut iğgimun atiliŋmun Olives-mik.

Jesus Sivuniksriqiruaq Peter-m Piilaagñiathani

27 Jesus-ŋum nipliutigai, “Marrumani unnuami iluqasi nikatchakkisirusi piqutigiluŋa. Atakkii aglausimaruq,

‘Tuqqutchiruŋa munaqsrulik,

taatnamik ipnaich siamitkisirut.’ *Zechariah 13:7*

28 Aglaan kiñuagun aŋitqianikkuma aullağisiruŋa sivupsitiñ Galilee-mun.”

29 Peter-m nipliutigaa, “Iluqatiŋ unitkaluaqpatinunniñ, nikatchakkumiññaitchuŋa.”

30 Jesus-ŋum itnağniğaa, “Uqautilakpiñ, marrumani unnuami aqargiqaq qalğuqtağaluaqnagu malğuñniaglaan piilaagutigigisigikma piñasuniaglaan.”

31 Aglaan Peter niqliqsuq qapiŋaiqhuni, “Tuquluŋaunniñ nayuğniagikpiñ. Piilaagiyumiññaiapiagikpiñ sumiunniñ.” Taatnatuntuuq niqliqmiñiqsut iluqatiŋ.

Jesus Agaayuruq Gethsemane-mi

32 Jesus-lu maliguagtiniļu tikitñamiŋ nunagiksaanjanun atiliŋmun Gethsemane-mik nipliutigai, “Aquppiuraallagitchi uvani agaayutyaqtilluŋa.”

33 Piqatiginiğai Peter-lu, James-lu, suli John. Uqumaiñliullapiagñiqsuq nagliŋnaqsipłuniunniñ irrutchiğmigun

34 niqliqhuniasiññ, “Arri, uqumaiñliullapiagñiqsuŋa. Alianam pisagilhiññağuqtağaaŋa. Tavraniittuallagitchi qaunaksruqasillağluŋa.”

35 Taavunaqtaallakhuni sitquğniqsuq nunamun agaayupłuni-asiiñ nagliksaagunjitłuni piñagumiññaqpan.

36 Itnağniqsuq, “Abba, Aapaan, suapayaaq aŋalatkiñ pi-iqugaluağiga nagliksaagutiqaq uvamniñ. Aglaan pisuñhiñ atuumayumuq, pisuñiŋiñlaapkun.”

37 Jesus-ŋum utiqami paqitlugich siñiktuat nipliutinigaa Simon Peter, “Simaan, siñikpich? Munagiuraallakkumiññaiññiqpichunniñ akkuvauraq?”

38 Tavra nipliutilgiññigai, “Siñiŋniasuŋaqaasi agaayulusiļu, ukpiqsrisaiŋitchumausili uuktuakkaugupsi. Iñuk ilumutun

piyummatiqagaluqahuni irrutchigmigun, aglaan timimigun sayaitchaqtuq.”

³⁹ Jesus aullatqinñiqsuq agaayutyahuni sivuanisun.

⁴⁰ Utiqami paqilginñigai siñiktuat, irratin uisalluigullillaklugichunniñ. Taatnamik kiuqausiksraiññaat.

⁴¹ Utiqami piñayuakni nipliutinigai, “Kiikaa, siñigitchi qanuntun minguiqsigusu. Aglaan siñikpaaniktusi. Uvva aatchu-utauiksraña iñuum Igñinan tikitchuq anjalatagiyumiñaaqsiplugu killuliqirinun.

⁴² Makillusi, utlaglavut, atanji tunirigikkaga imma tikitchuq.”

Jesus Tiguniğaat

⁴³ Jesus uqaqtitlugu Judas, ilañat qulit malguich maliguaqtaiñ tikiññiqsuq. Aggiquasiqhuni iñugiaktuanik iñuñnik, saviqaghutin suli anautchiraqhutin. Qaukñich agaayuliqsit, aglaliqiritlu suli sivulliuqtigruat tuyuginigaiçh.

⁴⁴ Taavruma tuniritñiktuam ilaanik qaiññigaa itnaqhuni ilitchugipchautigigisiñiplugu, “Taamna kunikkağa, tavra ilañugisuruq. Tiguyumagiksi aullautiluguasiñ qaunagilugu.”

⁴⁵ Judas-ñum tikirgauraqamiñ Jesus nipliutinigaa, “Iisautrii,” kuniklugu.

⁴⁶ Aasiñ tamatkua tigguglunñigaa.

⁴⁷ Ilañata maliguaqtaiñ qichaqtuam amuliqamiñ savikpani anaunigaa savaktaat qaukñata agaayuliqsit, siutaiqsiglu.

⁴⁸ Jesus-ñum nipliutigai, “Suvaata tigutyaaqpsitña savikpali-raaqhusi anautaniglu? Savvaqluktaunasugivisitña?

⁴⁹ Uvlutauğagipman agaayyuvikpanmi ilisautiplusi naagauvva tigullaitchipsitña, aglaan aglaksimaaqtuq taatna Agaayyutim uqalhani ittusraupluni.”

⁵⁰ Tarrali maliguaqtai iluqatin suksraaqługu qimanñiqsut.

⁵¹ Nukatpiaq, maliguaqtaiñ ilañat, atnuğaaqagñiqsuq qalipqualhiñamik. Tiguliqsaqmanituuq

⁵² qalipquani unitlugu qimanñiqsuq atnuğaunnani.

Jesus Uqaqsittaagvinmi

⁵³ Taapkua tigusiruat pituigun tasiuğñigaa Jesus qaukñiatnun agaayuliqsit, katimaruanun iluqatin qaukñich agaayuliqsit sivulliuqtigruat aglaliqiritlu.

⁵⁴ Peter malikmiñiqsuq unasiuraaqhuni silataanunaglaa igluqpanan agaayuliqsit qaukñata. Aquppiqataunikuq qau-naksrini naniaqtuaqhuni ikniğmi.

⁵⁵ Qaukñich agaayuliqsit suli iluqatin uqaqsittaagtitchirit pakaaqagñiqsut agvisiksrañanik akikñagługu Jesus tuqqutçhukługu, aglaan paqitchitłaiññiqsut.

56 Iñugiaktuat ilisimaraugaluagtut akikñaqługu, aglaan ilisimaruaruat atinjtqataqtut.

57 Tavra ilisimarit ilañich makinniqsut akikñaqługu nipliqtutin,

58 “Tusaagikput nipliqtutan, ‘Piyaaqquğisigiga agaayyu-vikpak iñiqtauruaq argañnik, aglaan piñayuakkun uvlut nappaiñaqtunja atlamik iñiqtaunjtchuamik argañnik.’”

59 Ilisimaritunniiñ taapkua piqasiutilguiññiqsut taavrumuuna.

60 Qaukiat agaayuliqsit makinniqsuq sivuğaatni. Tarra apiqsruğniğaa Jesus, “Kiggutiksraitpiun una ilisimarit uqağikkanat akikñaqtutin?”

61 Aglaan Jesus nipaisaaqtuq uqañitłuni sumik.

Apiqsrutqilgiññiğaa qaukiata agaayuliqsit nipliqtunin, “Christ-ñuvich, Iğñiña Nangakkauruam Agaayyutim?”

62 Jesus-ñum kiuniğaa, “Tarra, Ilaañuruña. Tautukkisigiksi Iñuum Iğñiña aquppikpan taliqpiani Sañjipayaalgum qilgiñisiplugu atqaqpan nuviyakun qilañmiñ.”

63 Qaukiata agaayuliqsit aliktuğniğai atnuğaanin nipliqtunin, “Inuqsrañaiqsugut ilisimarauruksramik!

64 Tusaagiksi uqağniqluuta! Qanuq sivunniğñiqpisi?” Iluqtin katimaruat tuqqtaksrağniğaat.

65 Ilañisa tivvuaqtuqlugu, irrak matuqqaqługik anaumikkaat apiqsruqlugu, “Ki, nalautchağiñ kimun anaumiktılaqnik.” Taatnaanikmata qaunaksrit tiguplugu pattañniğaat.

Peter-m Jesus Piılaağiğaa

66 Peter ititlugu silataani uqaqsittaagvium tikiññiğaa ağnam savaktaan qaukiata agaayuliqsit.

67 Uuma tautukamiun naniaqtuaqtuaq inmiñnik ilisaqlignigaa nipliutiplugu, “Ilvittuuq piqatigipmikkañatin Jesus Nazarethmium!”

68 Peter piılaaqtuqtuq, “Naluruña. Kaniqsimañitichiga qanutchimik uqaqtılaan.” Nuktaaqtitlugu aqargiqpak qalğunniqsuq.

69 Suli ağnam taututqilgitñamiun nipliutiniğai tamatkua qichaqtuat, “Uvvauna ilagipmikkañat.”

70 Peter piılaatqilgiññiqsuq. Kinuagunsuli qichaqtuat tavrani nipliutiniğaat Peter, “Illumun ilagigaatin Galilee-gmiunjuplutin.”

71 Aglaan suviagaqsiñiqsuq itnaqhuni, “Agaayyutim anasiññuqsagliña uqañitkuma ilumutuuruamik. Nalugiga kisuutilaaña taavruma anutim.”

72 Tugliqlugu aqargiqpak qalğunniqsuq. Peter-m itqağniğai uqağikkanji Jesus-ñum, “Aqargiqpak qalğuqtağaluaqnagu

malgũn̄niaglaan piillaagũtigigisigikma pinjasuniaglaan.”
Itqaqamiuñ taamna qiaqaqsiñiqsuq.

15

Pilate-muutiniġaat Jesus

¹ Tavra uvlaatchaurami qaukĩñich agaayuliqsit piqatigi-plugich sivulliuqtiġruat suli aglaliqirit suli iluqaġmiñ uqaqsit-taaqtitchirit katimaniqsut sivunniughutin. Tamatkua Jesus qiliqtinniġaat. Qilġutilik tasikuaqħugu Pilate-muutiniġaat kavanauruamun.

² Pilate-ñum apiqsrugaa, “Uvva Jew-ñuruat umialigivatin?” Jesus-ñum kiugaa, “Tavra ilvich taatnaqtutin.”

³ Qaukĩñich agaayuliqsit pasiuġniġaat iñugiaktuatigun suti-gun. Aglaan Jesus kiumaksriñiñiñiqsuq.

⁴ Pilate-ñum apiqsrulgitkaa, “Kiggutiksraiñiñiqpich? Qanutunaglaan iñugiaktautigiruanik pasiuqpatin!”

⁵ Jesus nipliñiġitchuq. Taatnamik Pilate quviġusun̄niqsuq.

Jesus Tuquruksraġuġaat

⁶ Ukiupayaaqman Jew-ñuruat niġiqpagvikaatni atilini Apqusaakkauħiġmik Pilate annaktitchiragñiqsuq atautchimik isiqtamik kisupayaamik pisukamiñ.

⁷ Akunġatni isiqtat iñuk inniqsuq atilik Barabbas-mik iñuaqatauruuq taapkua anuyakmata akikñaqħugu Roman kavamañatnik.

⁸ Iñugayaat Pilate-mukamitruñ qasriħiaqsiñiġaat pituiqu-plugu isiqtaq piraġiħiġmisun sivuani.

⁹ Pilate-ñum kiugai, “Pituiġitquvisitña Umialgatnik Jew-ñuruat?”

¹⁰ Iħitchuġiniġaa qaukĩñisa agaayuliqsit qaitchiħhat Jesus-mik siqñataqaliġmiktigun.

¹¹ Aglaali qaukĩñich agaayuliqsit akatchiñiqsut iñuñnik Pilate-ñum pituiġitquplugu Barabbas-mik.

¹² Pilate kiugai, “Qanuġisiñiqpigu una taiguutiqaqtuuq Umialgatnik Jew-ñuruat?”

¹³ Iluqatin iñuich nipliaqpan̄niqsut, “Kikiaktuutili!”

¹⁴ Pilate-ñum apiqsrugñiġai, “Suvaata? Savamaqħuqaqpa?” Aglaan iñuich nipliaqpaaurallapiagñiqsut, “Kikiaktuutisiuñ!”

¹⁵ Pilate-ñum quyalisukħugich iñuich pituiġniġaa Barabbas ilin̄itñun. Qaitkamiuñ Jesus anuyyiuqtimiñun tiliñiġai, “Ki, ipiġaqtuqsiuñ! Kikiaktuutinaqsiruq.”

Anuyyiuqtit Mitautigigaat Jesus

¹⁶ Anuyyiuqtit itqutiniġaat Pilate-ñum tupiqpan̄anun, aasiñ kaitquniġaich atlat anuyyiuqtit,

17 atnugaaqlugu akisuruanik kaviqsaamik suli niaquusiplugu kakitlagnanik aasiiñ iliplugich niaquanun.

18 Kamaginjuagñigaat sivugaani nipliqlutin, “Uvvaguug Umialgat Jew-nuruat!”

19 Anaullañigaat niaquagun anautamik suli tivvuaqtuqlugu sitqugvigiplugu sivugaani Jesus.

20 Mitautigianikamitruñ mattaqtinnigaat kaviqsaaq silatiguag atipkaqluguasiiñ ilaan atnugaanjiñik. Tavra aullautinigaat kikiaktuutiviksrananun.

Jesus Kikiaktuutigaat Sanniğutamun

21 Uvvaguug iglaullağmin anuyyiuqtit paagñigaat iñuk atiqatuaq Simon-mik utiqtuaq nunaqqimun. Nunuriñigaat iqsruquplugu Jesus-num kikiaktuutriviksraña. Taamna Simon Cyrene-nağmiu aapanak Alexander-mlu Rufus-numlu.

22 Tikiutinigaat nunanjanun taiyuutilinmik Golgotha-mik mumiutiqaqhuni “Niaqum Saunga.”

23 Imiksritkaluağñigaat asiam misuguanik avuplugu sunağnitluamamik. Aglaan Jesus iminjiñña.

24 Tamatkua anuyyiuqtit kikiaktuutigaat. Tavra avikutuğñaich atnugaani aasiiñ saaptautigiqlugich qanutchimik iñuk piksraquplugu.

25 Nine-aklaaqman uvlaami kikiaktuutinigaat.

26 Aglaich pasikkusianji ilinñaich niaquan qulaanun itna aglaklugich, “Umialgat Jew-nuruat.”

27 Ilaani kikiaktuutriqatauniqsuk malğuk tiglinniaqtik, ilaqataa taliqpian tunjaani suli ilaqataa saumiani.

28 [Sivuniksriqirim tarra Agaayyutim uqalħa immiumaruq, “Irrutinigaat savamaqluktuatun.”]

29 Iñuich apqusaqtuat niaqulaniqsut nipliaplutin pisaanjaninik Jesus-mun, “Aa! Uqağuruuatin piyaqqulħiñauñiplugu agaayyuvikpak aasiiñ nappatqiglugu pinasumi uvluni,

30 ki, anniqsuğin ilipnik, aasiiñ atqagin sannigutaminiñ.”

31 Taatnatuntuuq qaukñisa agaayuliqsit piqasiqlutin aglaliqirinik mitautigigaat, “Una anniqsuiratquq atlanik, aglaan inmiñik anniqsulğuitmiñiqsuq.

32 Ki, Christ, Umialga Israel-num, atqagutin kikiaktuutrivipniñ! Uvagut tautukkuptigu ukpigiyumaikput.” Taapkuak kikiaktuutriqatauruak suviağutinigaak.

Jesus Tuquruq

33 Uvluq qitiqquqman taaqsiñiqsuq nunapayaami.

34 Three-aklaaqman Jesus nipitusiñiqsuq, “Eloi, Eloi, lama sabachthani?” mumiutiqaqhuni, “Agaayyutmaan, Agaayyutmaan, suvaata suqutiginqpina?”

35 Iļanich tamatkua qichaqtuat tusaakamiuņ nipliqsut, “Atanīi, tuqlūgāgaa Elijah.”

36 Iļanāt iñuich tiguliqamiuņ allaqtigun qilamiksruaqhuni misuktiqlūgu misuqqumun, isautchiqsīqlūgu ayauppīnmik qaqlūukkun aktuqlūgu niplīqhuniasīiñ, “Ki, qīñīgumagīkput Elijah aggīgīsipmagaan atqautityaqlūgu.”

37 Jesus nīpaalaliqhuni tuquniqsuq.

38 Talukuyaaq agaayyuvīkpaņmi siīksīgīniqsuq tatpīchakņā takanuņa taatna.

39 Tavra aņuyyīuqtīt qaukīiat qīchaqtuaq Jesus-ņum qanīņani tuqupman nīplīgīniqsuq, “Iļumutun taamna aņun iğñīgīniğaa Agaayyutim.”

40 Itmiñīqsut ağnat tautuktuat uņavaniñ, iļagīplūgīch Salome sulī Mary Magdalene sulī Mary, aakagīkkaņak taivrūma kamanaiññīqsram James-ņum sulī Joses-ņum.

41 Tamatkua pīqasiqsuğniğaat Jesus Galīlee-mi itman savautīplūgulu. Atlas iñugiaktuat ağnat malīņniğaat Jerusalem-mun.

Jesus Iļuviğñīgāat

42 Unnuksraağuraaqman Joseph Arimathea-ğmiu tikiññīqsuq. Uvva uvluani sivuani Jew-ņuruat mīngūiqsiāğviat piuq.

43 Taatnamik ilaa taluqsraiqhuni utlautīniqsuq Pilate-mun. Injāğiniğaa Jesus-ņum timaa. Joseph kamagīkkaupluni sivullīuqtīgruanūniqsuaq niğīugaqağniqsuq aullağniīīksraņanik aņaayūqautaanik Agaayyutim.

44 Pilate quviğūsunīniqsuq Jesus tuquanīktīgīniqman. Tuqlūgñīgaa aņuyyīuqtīt qaukīiat apīqsruqlūgu tuquanīktīq-magaan.

45 Tarra iļitchuğianīkamiuņ taavrumakņā aņuyyīuqtīt qaukīiatniñ Jesus-ņum tuqqutīlaaņa, qaitkaa timaa Joseph-mun.

46 Joseph tauqsīgñīqsuq ukiļhaağīksaamīk. Atqautīplūgu Jesus-ņum timaa puuqlūgu ukiļhaağīksuamīk iļiñīgaa iļuvīliuqtamun uyağāņmi. Aksraklūgu uyağāņmik taluniğaa taamna iļuviq.

47 Mary Magdalene sulī Mary aakagīkkaņa Joses-ņum qīñīgñīgaa napmun iļiñīaqmaņaan.

16

Jesus Aņitqīksuq Tuquļīgmiñ

1 Jew-ņuruat mīngūiqsiāğviat qaanīanīkman, Mary Magdalene sulī Mary aakaņa James-ņum sulī Salome tauqsīgñīqsut tīprağīksaanīk uqsruqtīguklūgu Jesus.

2 Uvlaatchaurami sivullīgmi uvluani akunniqsaam tikitchut iļuviğmun nuiyasriuraqmiuğlu siqīñīq.

³ Uqaksraqtuniqsut inmiknun, “Kiami aksrakkisivaun uyağak paananiñ iluvğum?” (Atakkii uyağak anjigaluaqtuaq).

⁴ Tavrakña tautuñniğaat uyağak aksraksimaanikługu.

⁵ Tavra ağnat isiğniqsut iluviğmun. Tautukkaat nukatpiaq aquppiuraaqtuaq taliqpian tuñaani atnuğaaqahuni takirumik qatiqtaamik. Quviğutchañniqsut.

⁶ Aasiñ nukatpiam nipliutigai, “Quviğusunjaqasi! Pakakkiksi Jesus Nazareth-miu kikiaktuutrauraaq. Agaayyutim anjitiqisitkaa. Uvani ingitchuq. Qiñiqsiun nallavia.

⁷ Aglaan uqautityaqsigik maliguaqtit Peter-lu, ‘Immaimña Galilee-muñniaqtuq sivupsitñi, taamani tautukkisigiksi tuvrağlugu uqauttutaa ilipsitñun.’”

⁸ Tarra uniñniğaat iluviq qilamik. Tatamitpaitlutin uuliksiñiqsut. Niplinñiñiqsut iñunmun apqutmikni iqsitchakpaitlutin.

Jesus Sagviqsuq Mary Magdalene-mun

⁹ Jesus anjitiqikhuni uvlaatchaurami sivulligmi uvluani akunniqsam, sagviğñiqsuq sivulliuplugu taivrumuña Mary Magdalene-mun irrusiqłuiyakkamiñ tallimat malğunmik.

¹⁰ Taavruma utlañniğai piqatigisuukkanj Jesus-ñum kiñuvğuruat qaiplutinlu.

¹¹ Uqautiniğai Jesus iñuuniplugu suli tautuñniplugu. Tamatkua naagatai kiñuvğuruat tusaakamiñ ukpiğinginiñniğaat.

Jesus Sagviğñiqsuq Malğunñun Maliguaqtinun

¹² Kinuagun Jesus sagviqmiñiqsuq iglaatun ilipluni malğunñun ilañiknun aullaqtuanñun nunaqqqimiñ.

¹³ Tavrakñatchiaq utiğniqsuk. Uqauraaqsiñiağaluağniqsuk atlanun maliguaqtinun, aglaan tamatkua ukpiğinjitmiñiğaiçh.

Jesus Sagviğñiqsuq Qulit Atautchiñun Maliguaqtinun

¹⁴ Kinuagun Jesus sagviqmiñiqsuq taapkununa qulit atautchiñun niğiniqatitlugich. Suakatağniğai ukpiqsriłguiłhatigun pitchiğiłhatigunlu atakkii ukpiğinjitlugich qiñiqtuat ilaanik kinuagun anjitiqlhan.

¹⁵ Nipliutigai, “Aullağusi iluqaanun nunamun, quliaqtuağiyumagiksi tusaayugaagiksuaq anniqsuğiakun iluqaitñun iñunñun.

¹⁶ Kisupayaaq ukpiqsriruaq suli paptaakkauruaq anniqsuğisiruq. Aglaan kisupayaaq ukpiqsriñitchuaq suksraunğiqsaugisiruq.

¹⁷ Tamatkua ukpiqtuat piqagñiaqtut ilitchuqputaiñik sanjim taavrumuuna: Atuğlugu atiga anittağisirut irrusiqłunmik suli uqatlagisirut atlakaagiiñik uqqanik.

18 Tigugaluaguminj nimigianik unniin imigaluaguminj tuqunamik nuyuaḡnamiuyumiñaitchut. Iḡisigaich argagikkatinj atniḡñaqtuunun aasiin tamatkua iḡuaqsilutinj.”

Jesus Aullautrauruq Qilaḡmun

19 Kinuagun Jesus-ḡum Atangum uqaqatigianikamigich, Agaayyutim aullautiuraagaqsiñigaa pakmunja aquviti-tluguasiiñ taliqqinmi tunaanun.

20 Maliguaqtai aullaqhutinj quliaqtuaḡniqsut tusaayu-gaagiksuamik nanipayaaq. Atanguruam savaqatiginigai nalupqinaigutiplugu uqauttutaat ilumun itilaanjanik quviqnaqtuatigun savaanjisigun.

Uqallich Aglaanji Luke-ŋum

1 Piqqagiplutin ilauramaan Theophilus! Iñugiaktuat iñuich pisuqtilaagmiktigun aglaanjiqsut atuumaruanik akunnaptikni.

2 Iisimarauruat uqautiniġaatigut tautukkaġmiknik taimakŋaniñ aullaġniñhaniñ. Iñuich tamatkua pakmapak quliaqtuaġniqsut tusaayugaaġiksuamik.

3 Qutchiksuanjuruatiin, aglaanjiagtuna ilitchuġiraksraqnik ilisaagillapiaqqaaglugich uqagipayaakkanjich aullaġniñhaniñaglaan.

4 Aglaktuna taavrumiña ilisimatqupluti ilumutuupialhanik ilisauttusiaġikkaqich.

Anniviksraña John Paptaaqtitchirim Uqautauruq

5 Herod-ŋum umialguniñani Judea-mi agaayuliqsiqqaqmiñiqsuq atilijmik Zechariah-mik. Agaayyuvikpañmi savaqatauniqsuq agaayuliqsini taggisiqaqtuani Abijah-ktutnik. Aġnaata atqa Elizabeth, paniginiġaali atlam agaayuliqsim.

6 Iluqatik nalaunjaruanjuniqsuk Agaayyutim qiñilhani, tupik-sriplutik iluqaitnik Atangum tillisaiñiglu atuqtaksraiñiglu.

7 Qitungaiñniqsuk atakkii Elizabeth qitungitlailuni, sulil uqatik utuqqanaaġuqhutik.

8 Abijah-ktut savagviksriutaata Agaayyuvikpañmi tikiummipman, Zechariah-m savautiniġaa Agaayyun agaayuliqsaupluni.

9 Tuvraqhugu atuiraiġihat agaayuliqsit piksraqtaaginiġaat ikipkairuksraupluni tipraġiksautmik. Isiġniqsuq agaayyuvikpañanun Atangum.

10 Zechariah ikipkaipkaqtitlugu tipraġiksautmik iñugaaġruich agaayuniqsut silataani.

11 Isagulgan Atangum sagviutiniġaa qichaqhuni taliqqiani ikipkaiviuram tipraġiksautmik.

12 Zechariah-m tautukamiun tupañniqsuq iqsiliqsiqhuni.

13 Aglaan isagulgum nipliutiniġaa, “Zechariah, iqsiñak! Agaayyutim tusaaniġaa injiqsruñhiñ. Nuliġikkan Elizabeth iġniġisuruq anjugauramik. Atchiġisigiñ John-mik.

14 Quviasuutiqaġniaqtutin! Atlatlu iñugiaktuat quviatchakkisirut anikpan.

15 Iñullautaugisiruq kamañuni Agaayyutim qiñilhani. Imiġumiñaitchuq asiam misuqquanik sanjisimaruamik. Anilġatahiġmiñiñaglaan anjalatiqaġisiruq Ipqitchuamik Irrutchimik.

16 Utigtinniaġai iñugiaktuat Israel-ŋuruat Ataniġmun agaayyutaatnun.

17 Ataniq aggitlaiññaan taamna John quliaqtuağniaqtuq sanñiqaguni sivuniksriqiritun Elijah-tun. İläuraagiiiksitisigai aapauruat qitunğanjitñun. Utitqitkisigai tupiksritlaitchuat isummatiqatlasilugich nalaunñaruamik. Itqanaiyautigisigai iñuich akuqtuğumiñaqsilugu Ataniq.”

18 Zechariah-m nipliutiniğaa isağulik, “Qanuğluña ilisimaniaqpiq ilumutuutilaaqnik? Atanjii, anayuuqaqtuña suli nuliagikkaga utuqqağumiuq.”

19 Isağulgum kiuniğaa, “Gabriel-ñuruña. Qichaqtuña sivuğaaani Agaayyutim. Tuyuğigaaña uqautityaquplutin taavrumiña tusaayugaallautamik.

20 Ukpigilguitchiñ uqauttutigikkaga aglaan atuumagisiruq. Atakkii ukpigilguitñapña uqağumiñaitchutin tikiğgatağlugu uvluq tamatkua atuumaviksranjat.”

21 Taatnaqtitlugu iñuich utaqqiñiğaat Zechariah ilisimasukhutiñ suvaata muluvaalħakmagaan iluani agaayyuvikpaum.

22 Anisulligataqami uqalguiññiqsuq. İñuich ilitchuğiniğaat qiniqquraaqatha agaayyuvikpaum iluani. Uqalguittuni urriqaniqsuq argañmiñik.

23 Abijah-tkut savagviksriutaat Agaayyuvikpanmi naatnamiuñ Zechariah aiñiqsuq.

24 Aquvatigun taavruma nuliña Elizabeth sinjiyauniqsuq. Aasiñ tallimani tatqini aimmiñiqsuq

25 itnaqhuni, “Kiisaimma sanñjiruam Atanğum Agaayyutim ikayuqpaaña. Kanñusutqikkumiñaiqsuña qitungitlaiññiñu.”

Anniviksraña Jesus-ñum Uqautauruq

26 Itchaksrani tatqini Elizabeth sinjiyaunjanikman, Agaayyutim tuyuğilgiññiğaa isağulik Gabriel nunaqqimun Galileemiittuamun atilimun Nazareth-mik.

27 Tuyuğiniğaa niviaqsiamun anutituqsimaichuamun atilimun Mary-mik nuliaksrausiutianiktuumun anutmun atilimun Joseph-mik. Joseph kinjuviaginiğaa Atanğum David.

28 Isağulgum tikiññiğaa nipliutiplugu, “Pağlagikpiñ! Atanğum Agaayyutim piksraqtaagigaatin iqatigiplutin. [Quvianağniqsraurutin ağnapayaaniñ.]”

29 Mary tupallapiagniqsuq isağulgum nipliuttutaagun kanjiqsiniğlugu suvaata uqaqtilaaña taatna.

30 Isağulgum nipliutiniğaa, “Iqsiñak Marii! Agaayyutim ihuaqqutigigaatin.

31 Sinjiyaugisirutin iğñiñlutinaasiñ anjugauramik atchiqsaksraqikkaniq Jesus-mik.

32 Taamna kamağisiruq, suli iñuich taiguutiqağisigaat iğñiñjanik Qutchiñniqsrauruam Agaayyutim. Agaayyutim ataniguqtinniağaa David-tun sivullianjatun.

33 Ataniġuġisiruq kinjuvianjiñi Jacob-ġum qanġapak taimuġa, suli aġaayuqautaa isuksraqaġumiñaitchuq.”

34 Mary-m tarra nipliutinigaa isaġulik, “Qanuq una itk-isiñiqpa? Ilaqatniksimaitchuġasuli.”

35 Isaġulgum kiunigaa, “Ipqitchuaq Irrusiq tikiumagisiruq ilipnun. Agaayyutim Qutchinñiqsrauruum sanġigikkaġan nayuġisigaatin. Taatnaġumi ililġaaq ipqitkisiruq taiguutiqaġumi Iġñinjanik Agaayyutim.

36 Aasiin, itqallaun ilan Elizabeth. Uqautigimasugauq qitunġaqatlainñipluġu. Aglaan pakma sinaiyauruq itchaksrani tatqini utuqqanaaġuġaluġnaġmi.

37 Atakkii Agaayyutim supayaaq savaaġitlagaa.”

38 Mary nipliġñiqsuq, “Atanġum savaktigigaġa. Atumali uvaġnun uqauttutigikkaptun.” Tavrakġa isaġulgum uniññigaa.

Mary-m Utlakkaa Elizabeth

39 Taavruma aquagun, Mary paqnaliqtuqhuni aullaqtigñiqsuq nunaaqqiuramun qimigaanjiñiittuamun Judeam.

40 Tarra isiqhuni Zechariah-m tupqanun iqinnigaa Elizabeth.

41 Elizabeth-ġum tusaapqauraqmagu Mary-m paġlataa ilummiutaq iliqsraqtigñiqsuq. Elizabeth aġalatiqaġñiqsuq Ipqitchuamik Irrutchimik

42 nipliġhuni nipitusipluni, “Quvianaġñiqsraurutin aġnapayaaniñ. Quvianamiuruq ililġaaq sinaiyaukkan.

43 Qanutun quyyasiusiaqaqtigivik, ataniġma aakagikkaġan utlagluġniġaġa qiniġiaqluġa!

44 Tusaapqauraqapku paġlatigikkan ilummiutaġa quviatchakhuni iliqsraqtiqtuq.

45 Qanutun quviasuktigivich ukpigikapku Atanġum uqaġha tuyuutigikkaġa ilipnun atuumagisiñipluġu.”

Mary-m Kamaksruutaa

46 Mary nipliġñiqsuq,

“Iñuutchimniñ iluqaaniñ kamaksruġiga Ataniq.

47 Quviatchautigigiga Agaayyun Anniqsuqtigikkaġa.

48 Suunilūqtuġa itqaġiniġaġa.

Uvakġaniñaglaan iluqatin iñuich taiguutiqaġisigaatġa quvianamiuruamik

49 atakkii kamaġaqtuġa Sanġiruaq Agaayyun savaaqaqhuni kamaġaqtuanik uvamnun.

Atqa ipqitchuq.

50 Kinjuviaġiñi aippaavak nagliktuutiqaġai taluġirigikkani.

51 Agaayyun isanñiqsuq sanġiruamik taligmiñik

aasiñ siammayaaqługich kamanagasuktuat sivun-
niugutituummaitñik.

52 Atchiksinnigai kamañaqtuat atangich
suli atchiksuat kamañaqsipkaługich.

53 Inuqsraqtuat pisuiqsinnigai nakuuruanik
suli aullaqtitlugich umialguruat saagailaaługich.

54-55 Ikayugñigaa savaktigikkani Israel nagliktuługich,
akiqsruutmisun sivulliptiknun Abraham-mun
kinjuviapayaañiñunlu qañapak taimuņa.”

56 Mary nayuutiuraagñiqsuq piņasuni tatqini Elizabeth-mi,
aasiñ utigmun aipluni.

Aniħa John Paptaaqtichirim

57 Igñiviksrani tikitman, Elizabeth igñiñiqsuq añugauramik.

58 Iłaiñ ilauraañiñlu tusaanigaat Atangum kamañaqtuamik
nagliktuiħa Elizabeth-mun. Aasiñ tamatkua quvia-
suqasiğñigaat.

59 Aniqammiuraq tallimat malğunmik uvlianikman
nalunaitñutchiaqsiniğaat atchigukługu Zechariah-mik,
aapaņa atqanik.

60 Aglaan aakaņa nipliğñiqsuq, “Naagga, atiqatuksrauruq
John-mik.”

61 Nipliutilgiññigaat, “Aglaan nalliatunniñ ilavich
atiqañitchut taavrumiņa atigmik.”

62 Urriqaplutiñ apiqsruğñigaat aapaņa kisumik
atchigukkisipmagaan aniqammiuraq.

63 Zechariah aatchuquniqsuq aglagviksramik, aglakhuni-
asiñ, “Atiqagisiruq John-mik.” Quviğusuniqsut iluqatiñ.

64 Taatnaanikami Zechariah uqatlasitqinñiqsuq
quyaaqsipluğusiñ Agaayyun.

65 Siłalliunich atlayuatchañiqsut, aasiñ iñuich nunapayaani
Judea-mi uqaginiğaat.

66 Tusaapayaqtuat taavrumiņa isummatiginigaat apiqs-
ruqhutiñ, “Qanusigisiñiqpa una ililğaaq?” Nalupqinaitchuq
Ataniğmun iqatigitilaņa.

Zechariah-m sivuniksriqutaa

67 John-ñum aapaņa Zechariah añalatiqagñiqsuq
Ippitchuamik Irrutchimik. Uqagñiqsuq sivuniksriqiłuni,

68 “Quyalakput Ataniq Agaayyutaat Israel-aagmiut!
Atakkii ikayugiagñigai tasuqsagialugich iñuni.

69 Akunğatniñ kinjuviagikkaniñ David-ñum
Agaayyun piksraqtaaqagñiqsuq iñunmik sañjiaqtuamik
anniqsugiaqhuta.

70 Taimakñaaglaan akiqsruğaatigut tumigiługich ipqitchuat
sivuniksriqirini

- 71 anniqsugisiñipluta akilliliqsuqtigikkaptikñiñ
suli sanñiatniñ uumigirigikkapta.
- 72 Uqagñiqsuq nagligigisiñiplugich sivulliağikkavut
itqagilugu ipqitchuaq sivunniugutni.
- 73 Agaayyutim akiqsruğniğaa sivulliaqput Abraham
74 annautigisiñipluta akilliliqsuqtigikkaptikñiñ
uvaptiknun savautitqupluni iqsisunajaata
75 ipqihikun nalaunñaruafikunlu iñuuniqtutilaaptikni.
- 76 Ilvich ililgauramaan, taiguutiqağisirutin sivuniksriqiraanik
Qutchiññiqsrauruam Agaayyutim.
Igligisirutin sivuani Atangum itqanaiyağiağlugu
aggihiksraña
77 uqautilugich iñugikkani
anniqsugisiñilugich natqigutigisiñilugillu kil-
luqsautinjitñik.
- 78 Agaayyutigikkaqput ilunñuktauruq nagliktaupluni. U.
Tuyugikpagu anniqsuqti inniaqtuq uvaptiknun uvlum
qausagataurağniñatun.
- 79 Ikayugisigai iñuuniaqtuat taaqtuami iqsiñañani tuqułhum,
aasiñ ilaan iñuupkağuta tutqiksilluta.”
- 80 John aglipluni timimigun sanñisiñiqsuq irrutchikun.
Iñuuniağniqsuq iñuilaami aullağniñiałhanunaglaan ilaan
quliaqtuaqalhan Israel-aagmiunun.

2

Aniłha Jesus-ñum

1 Augustus atangunñagmi Rome-mi tilisiñiqsuq iñuich nani-
payaaq atqiqsitquplugich.

2 Taamna atqiqsitçhivik sivulliuniqsuq. Taamna atuumap-
man añun atiqaqtuq Quirinius kavanauniqsuq Syria-mi.

3 Iñupayaat utlautiniqsut sivulliağmiñ anniviniñun
atqiqsitçhaqtuqhutin.

4 Joseph-tuuq iglaupmiñiqsuq. Aullağniñipluni Nazareth-miñ
Galilee-miittuamiñ Bethlehem-munñiqsuq, nunaaqqimun
Judea-miittuamun, annivianun atangum David. Joseph
tavrurağniqsuq atakkii ilaaptuuq kinuviağiplugu David-ñum.

5 Atqiqsitçhaqtuqami aullautiniğaa Mary nuliaksrausiu-
tianikkani sinñiayauruaq.

6 Bethlehem-miitlugik Mary iğñisuligñiqsuq.

7 Iğñiñğagñiqsuq añugauramik. Nimiqsruqtuallañniğaa
ilipluguasiñ tuttuqpaich niğgivatnun atakkii iniksraitlutin
nullağvinñi.

Munaqsriłlu Isağulgiłlu

⁸ Ilañich munaqsrit unnuñiqsut taavani nunami munaqs-riplutin ipnaimiknik.

⁹ Isağulgan Atangum sagviutiniğai aasiñ qaumanjan Atangum qaggutiplugich. Taapkua tatamitchallapiagniqsut.

¹⁰ Aglaan isağulgum nipliutiniğai, “Iqsiñasi, uvuñaqłunja uqautityağipsi tusaayugaallautamik quviatchaktirrutiksrauramik iñupayaamun.

¹¹ Marrumani unnuami anniqsuqti ilipsitñun aniruc David-ñum nunaacqiani, Christ-ñuruac Ataniq.

¹² Una ilitchuqquatauruq ilipsitñun ilaanutilañjanik, paqitk-isigiksi aniqammiuraq nimiqsrullaktaq nalaruaq tuttuq-paich niğgiviatiñi.”

¹³ Tavrakñatchiaq iñugiallapiaqtuat isağulgich qılañmiñ sagviğniqsut. Piqasiqługu isağulik nangagñiğaat Agaayyun itnaqhutin,

¹⁴ “Kamanaun illi Agaayyutmun qutchiñniqsrami qılañmi, sulitutqiuqtiqagli nunami akungatni iñuich quyalitñiktuat ilaaniñk.”

¹⁵ Isağulgich utiqmata qılañmun munaqsrit nipliğniqsut inmiknun, “Ki, aullaqta Bethlehem-mun tautugiağlugu Atangum uqauttutigikkañja uvaptiknun!”

¹⁶ Qilamiksruaqhutin paqinniğaiç Mary-lu Joseph-lu sulit aniqammiuraq nalauraqtuaq tuttuqpaich niğgiviatiñi.

¹⁷ Munaqsrit tautukamitruñ uqaginiğaiç isağulgum nipliut-tutigikkañi taavrumuuna aniqammiurakun.

¹⁸ Tusaapayaqtuat quviğusuniqsut tamatkuniñja munaqs-rit nipliuttutigikkañitñik.

¹⁹ Mary-m uummatigmiitchiutiniğai uqautigikkañich aasiñ isummatigiuraaqługich.

²⁰ Munaqsrit utiğniqsut kamaksruqługu nangaqługu Agaayyun iluqaisigun tusaakkağmiktigunlu tautukkağmiktigunlu. Atuumaruq atriliplugu isağulgum atuumagisiñikkañja.

Jesus Atchiğaat Agaayyuvikpañmi Qaitługu Agaayyutmun

²¹ Tallimat malğuk uvlut naatmata sulit aniqammiuraq nalunaitñutchiqsauñjanikman, atchiğniğaat Jesus-mik, atigmik isağulgum qaisañjanik Mary siñaiyugaluaqtiñnagu.

²² Ipqiqağviksrañat tikitman, Joseph-lu Mary-mlu aniqam-miuraq Jerusalem-muutiniğaaq qaitchaqtuaqługu Agaayyut-mun tuvraqługu maligutaksrañja Moses-ñum,

²³ maligutlugu aglausimaruaq maligutaksrañiñi Atanguruam, “Aniqqaaqtuapayaaq anjugauraq qaisaksrauruq Agaayyutmun.”

²⁴ Tunillaqtuğiağniqsuk malğunñik tinmiagruurañnik, injañuruamik maligutaksrañjagun Agaayyutim.

25 Jerusalem-mi anjutiqağmiñiqsuq atiliñmik Simeon-mik. Una anjun nalaunjanisusq taluqsriruaq Agaayyutmik, suli utaqqiñiqsuq Israel-aagmiut annautikkauhiksrañatnik. Ipqitchuam Irrutchim nayugniğaa.

26 Ilaan uqautiniğaa tuquyumiñaiñniplugu qinñigaluaqnagu Christ Annisusqti Agaayyutim aqisruutigikkaña.

27 Simeon sivullikkaupluni Ipqitchuakun Irrutchikun utlautiniqsusq agaayyuvikpañmun. Jesus-ñum anjuyuqaanñ tik-iutipmatku aniqammiuraq Jesus agaayyuvikpañmun atu-umatyaqługu atuiragilħagun maligutaksram,

28 Simeon-ñum akiggiutiniğaa ililgaaq aasiñ quyaplugu Agaayyun,

29 “Ataniiq, aqisruutigikkan atuumapkağinñ,
suli tuqqtulasiruna tutqigłuna.

30 Irramnik tautukkiga annisusqti

31 tuyugikkan annautitquplugich inñuich sumipayaaq.

32 Ilaa qaumauruq sagviuruq annisusqiamik Jew-ñunitchuanun

suli kamanautaugisiruq inñuñun Israel-ñum.”

33 Ililgaam apana aakanalu quvigusuñnisusq tamatkunuuna Simeon-ñum uqattutaigun Jesus-kun.

34 Simeon-ñum qinñuağutiniğik piliusiamik suli nipliutiplugu Mary aakagikkaña, “Agaayyutim una ililgaaq piksraq-tağiniğaa agvisautyaquplugu tammahiksrañatnun naagaqaa annisusqihksrañatnun inñugiaktuanun Israel-aagmiunun. Ilitchuqqutaugisiruq, aasii pisigiplugu ilaan kisuutilaana inñugiaktuat inñuich uqagisirut akitñagługu.

35 Taatnağumiñ sagvisisiñiğaiç iriğaqtuqhutiñ isum-matigikkañich ilaagun. Suli alianaq savikpaktun ipiktuatun kapirigisiruq uummatipnik.”

36 Sivuniksriqiriqağmiñiqsuq uilgaagñaamik atiliñmik Annamik panianik Phanuel-ñum kinjuvianñiñ Asher-ñum. Anna utuqqauruq. Uiqagñiqsuq tallimat malğunni ukiuni, aasii uña tuqupluni.

37 Taimakñaaglaan inñuuniagñiqsuq uilgaagñaanupluni, aasiñ pakma ukiuniñnisusq sisamakipiaq sisamanik. Unillaiñniğaa agaayyuvikpak. Uvlumi unnuaqtuummaan savautiniğaa Agaayyun uisauraaqhuniłu agaayupluniłu.

38 Taavrumani sassağniğmi tikiñniqsusq qaitchipługu quyy-atmik Agaayyun. Uqautiniğaa taamna ililgaaq iluqaitñun niğiuğaqaqtuanun tasuqsaityahksrañanik Jerusalem-ñum.

Utilħat Nazareth-mun

39 Joseph-ñum suli Mary-m tañianikamitkik iluqaisa atuqukkat maligutaksrañigun Agaayyutim utiğnisusq kinjuniğmiknun Nazareth-mun Galilee-miittuami.

40 Iilgaaq Jesus aglipłuni sanjisiñiqsuq, puqıutiqallapiaqhu-nılu. Suli Agaayyutim iħuaqutiniġaa.

Nukatpiaġruk Jesus Agaayyuvikpañmiittuq

41 Ukiuġaġipman anayyuqaak Jesus-ñum utlauti-raġniqsuk Jerusalem-mun niġiqpagvikaamun atilıñmun Apqusaakkauġmik.

42 Jesus qulit malġuñnik ukiunikman utlautiniqsut niġiqpagvikaamun piraġiġmiktitun.

43 Niġiqpagvikaam aquagun aigaqsiñiqsut. Utiqsagmaknik nukatpiaġruk Jesus unıññiqsuq Jerusalem-mun, aasiñ aakanjan Joseph-ñumlu naluniġaa.

44 Iglıasuginıplugu iglauqatauruani iglauniqsuk naalġataqlugu uvluq. Uvvaasiñ tikiuumakamik nullagviksraġmiknun pakaaqsiñiġaa akunġatni ilamiñ suli ilauraanıñi.

45 Paqıñitñamıtku utiaqsiñiqsuk Jerusalem-mun pakkiaqlugu.

46 Piñayuatıgun uvlut paqıñniġaa agaayyuvikpañmi aqup-pıqataupluni Jew-ñuplutıñ ilısautrıñi, naalagıñıplugich apiqs-ruqtaqluġıllu.

47 Iluqatıñ tusaaruat ilaanik quviġusuutıginiġaat puqıkhuni kıgġutaıgun.

48 Anayyuqaakkiñ quviġusuutıginiġaa tautukamıtku. Aakanjan nipliutiniġaa, “Iġñiñ, qanulġıptısiguk? Aapanlu piñıksralıllapiaqhunuk taatnaqhunuk pakkıaġıptıgiñ.”

49 Jesus-ñum kiuniġik, “Suvaata pakakpsıtıña? Naluniqpıtku nayuutıruksraulıġa aapaa tupqanı?”

50 Aglaan kanıqsıñıñiġaa kıgġutaa.

51 Tavrakıña Jesus utıqasıñıġik Nazareth-mun tupıgıpluġik. Aakagıkkıñan itqagıpluġich iluqaisa tamatkua uummatıġmiıtchiutiniġai.

52 Jesus aglıñıqsuq puqıksıpluni. Agaayyutımlu iñuıllu nakuagıñiġaat.

3

Qulıaqtuqaħha John Paptaaqtıchirim

1 Akımiagıuutaatni ukiut atannıqsuiħhani Caesar-m atil-gum Tiberıus, Pontius Pilate kavanaupmiñıqsuq nunami tagġısiqaqtuami Judea-mik, Herod atangıpluni Galilee-mi, anıqataa Philip atangıpluni nunami tagġısiqaqtuami İturea-mik Trachonitis-mıġlu, Lysanias atangıpluni Abilene-mi, aasiñ

2 Annas-lu Caiphas-lu qaukħıuplutik agaayulıqsıni. Taapkua atangıpkıqluġich uqaħha Agaayyutim tikiuumanıqsuq John-mun iġñıñanun Zechariah-m iñuıllaami.

³ John kukilun̄niqsuq kuun̄an Jordan-ŋum avataani quliaqtu-aqhuni, “Isummitqigitchi mumigusi killuqsautipsit̄niñ pap-taaqtillusi. Taatnağupsi Agaayyutimli natqigutigisigai kil-luqsautisi.”

⁴ John aggiğñiqsuq tuvraqługu aglausimaruaq makpiğaan̄ani sivuniksriqirim Isaiah-m itna,

“Iñuk tuqłuraqtuq iñuiłamiñ:

Itqanaiyautisiun̄ apqutiksraŋa Atangum,

nalğugługu tumiksraŋa!

⁵ Natignapayaat immiğlugich,

iñgich qimiğaallu naqigłiğugich,

saqun̄aruat apqutit nalğuqsaqmiğugich,

qaiğiitchuat tumitchaat qaiqsagługich.

⁶ Tarrali iñupayaaq iłitchuğiniaqtuq anniqsuqtimik Agaayyutim akiqsruutigikkaŋanik.”

Isaiah 40:3-5

⁷ Iñugiaktuat iñuich utlautiniqsut John-mun paptaaqpluti-ŋ. Uqautiniğai, “Nimiğiatun ittuasii, kia uqautivasi annat-lasiñiplusi anasiññuqsautiksraŋaniñ Agaayyutim?”

⁸ Iłitqutchipsigun qiniğnaqsisiun̄ isummitqıñiqsi killuqsautip-sit̄niñ. Isumanasi, ‘Abraham sivulliağigikput.’ Uqautigipsi, Agaayyutim makua uyağaiç kin̄uvialiutlagai Abraham-mun!

⁹ Agaayyutim atanniiłha qallipiağataqtuq, iñuktun itqanaiqsuatun kipilhiñaagukługu napaaqtuq kaŋiagun. Napaaqtupayaaq asirriŋitchuaq kipikkaugisiruq iktauluniasiiñ ikniğmun.”

¹⁰ Iñuich apiqsruğniğaat, “Qanuğmi pigisiñiqpisa?”

¹¹ Kiuniğai, “Kisupayaam malğun̄nik qaliğuaqağumi qaitçili iñun̄mun atnuğaaksraitçuamun, suli kisupayaaq niqiksrau-tiqağumi niğipkaili niqiksraitçuamik.”

¹² Iłan̄ich tax-siliqirit utlautipmiñiqsuq paptaaqplutiŋ aasiiñ apiqsruqługu, “Iłisautrii, Sugisiñiqpisali?”

¹³ Uqautiniğai, “Katitchiñasi qaaniğługu piraksrusiaqsi.”

¹⁴ Iłan̄isa anuyyiuqtit apiqsruqmiñiğaat, “Uvagutaasiiñ, qanuğisiñiqpisa?” Nipliutiniğai, “Aqsaknasigik iñuich nunuritñigusi naagaqaa saglutiginasigik iñuich. Apaigilugu akiliusiağikkaqsi.”

¹⁵ Iñupayaat niğiugaqağniqsut Anniqsuqtimik ag-giqsağumaruamik, aasiiñ isumaniqsut taamna John Christ-ŋupmagaan, anniqsuqti akiqsruutauruaq.

¹⁶ Aasiiñ John-ŋum uqautiniğai, “Paptaaqtitchiruŋa imikun, aglaan taimma iñuk aggiqsağumaruaq kamanatluktuq uvam-niñ. Sinjiłguyumiñaitçuŋaunniñ aluğutiŋnik. Paptaağisigaasi Ipqitchuakun Irrutchikun suli iknikun.

¹⁷ Tigummiagigaa tiktitaun salummağukługich mukkaaksrat sanikłun̄niñ, katillugichaasiiñ mukkaaksrat

sig̃luag̃miñun. Aglaan ikipkag̃isigai sanikluich ikniğmun qamiyumiñaitchuamun.”

¹⁸ Atlakaag̃iikun John quliaqtuağ̃niqsuq tusaayugaallautamik iñuñnun pitchuksaaçlugich atlağ̃uquplugich iñuuniahat.

¹⁹ John-ñum iñiqtiqmiñig̃aa ataniq Herod atakkii ilaqatnikhuni Herodias-mik aniqataan nulianjanik suli savaaqaqhuni iñugiaktuanik atlanik pig̃iitçhuanik.

²⁰ Aasiñ Herod savaaqag̃niqsuq pig̃iitçlukuamik isiqtaup-kaqamiñ John.

Paptaakkaul̃ha Jesus-ñum

²¹ Iluqaisa iñuich John-mun paptaaqtiñjanikmata, Jesus-tuq paptaaqtinniqsuq. Agaayupkaçlugu qilak añmaqtuq

²² suli Ipqitchuaq Irrusiq atqag̃niqsuq ilaanun tiñmiağ̃ruuratun. Nipi tusaaniğ̃aat pakmak̃na, “Piqpagiplitin ig̃niğ̃igikpiñ. Quyalimaag̃ikma.”

Jesus-ñum Kañjiğ̃viñi

²³ Jesus-ñum aullağ̃niikamiñ savaani, iñuiññaq qulinik uk-iuqtutilaag̃niqsuq. Iñuich isummatiginig̃aat ig̃niğ̃iniplugu Joseph-mun,

ig̃niñ̃a Heli-m, ²⁴ ig̃niñ̃a Matthat-ñum,

ig̃niñ̃a Levi-m, ig̃niñ̃a Melchi-m,

ig̃niñ̃a Jannai-m, ig̃niñ̃a Joseph-ñum,

²⁵ ig̃niñ̃a Mattathias-ñum, ig̃niñ̃a Amos-ñum,

ig̃niñ̃a Nahum-ñum, ig̃niñ̃a Esli-m,

ig̃niñ̃a Naggai-m, ²⁶ ig̃niñ̃a Maath-ñum,

ig̃niñ̃a Mattathias-ñum, ig̃niñ̃a Semein-ñum,

ig̃niñ̃a Josech-ñum, ig̃niñ̃a Joda-m,

²⁷ ig̃niñ̃a Joanan-ñum, ig̃niñ̃a Rhesa-m,

ig̃niñ̃a Zerubbabel-ñum, ig̃niñ̃a Shealtiel-ñum,

ig̃niñ̃a Neri-m, ²⁸ ig̃niñ̃a Melchi-m,

ig̃niñ̃a Addi-m, ig̃niñ̃a Cosam-ñum,

ig̃niñ̃a Elmadam-ñum, ig̃niñ̃a Er-ñum,

²⁹ ig̃niñ̃a Joshua-m, ig̃niñ̃a Eliezer-ñum,

ig̃niñ̃a Jorim-ñum, ig̃niñ̃a Matthat-ñum,

ig̃niñ̃a Levi-m, ³⁰ ig̃niñ̃a Simeon-ñum,

ig̃niñ̃a Judah-m, ig̃niñ̃a Joseph-ñum,

ig̃niñ̃a Jonam-ñum, ig̃niñ̃a Eliakim-ñum,

³¹ ig̃niñ̃a Melea-m, ig̃niñ̃a Menna-m,

ig̃niñ̃a Mattatha-m, ig̃niñ̃a Nathan-ñum,

ig̃niñ̃a David-ñum, ³² ig̃niñ̃a Jesse-m,

ig̃niñ̃a Obed-ñum, ig̃niñ̃a Boaz-ñum,

ig̃niñ̃a Salmon-ñum, ig̃niñ̃a Nahshon-ñum,

³³ ig̃niñ̃a Amminadab-ñum, ig̃niñ̃a Admin-ñum,

ig̃niñ̃a Arni-m, ig̃niñ̃a Hezron-ñum,

igñiña Perez-ñum, igñiña Judah-m,
³⁴ igñiña Jacob-ñum, igñiña Isaac-ñum,
 igñiña Abraham-ñum, igñiña Terah-m,
 igñiña Nahor-ñum, ³⁵ igñiña Serug-ñum,
 igñiña Reu-m, igñiña Peleg-ñum,
 igñiña Eber-ñum, igñiña Shelah-ñum,
³⁶ igñiña Cainan-ñum, igñiña Arphaxad-ñum,
 igñiña Shem-ñum, igñiña Noah-m,
 igñiña Lamech-ñum, ³⁷ igñiña Methuselah-m,
 igñiña Enoch-ñum, igñiña Jared-ñum,
 igñiña Mahalaleel-ñum, igñiña Cainan-ñum,
³⁸ igñiña Enos-ñum, igñiña Seth-ñum,
 igñiña Adam-ñum, igñiña Agaayyutim.

4

Jesus-ñum Anjiqusaaqsiultha

¹ Jesus utigniqsuq Jordan-miñ aňalatiqaqhuni Ipqitchuamik Irrutchimik. Sivullikkauniqsuq Irrutchikun iñuilaamun

² uuktuaqsiutyaqhuni tuungagmiñ malgukipiami uvluni. Iluqaani taapkunani uvluni niginjĩñĩiqsuq, aasiĩñ nigisuliqhuni piviksrani isukħitmata.

³ Tuungaum nipliutiniġaa, “Agaayyutim igñiġipiaqpatin tilliun una uyaġak qaqquġuqulugu.”

⁴ Aglaan Jesus-ñum kiuniġaa, “Agaayyutim uqałha nipliqsi-maaqtuq, ‘Iñuk iñuuyumiñaitchuq qaqqulħiñakun.’ ”

⁵ Tavrakña tuungaum aullautilgiñĩñĩġaa qĩñiqtitluguasiiñ atanguviniñik nunam

⁶ nipliutiplugu, “Aatchuġisigikpiñ iluqaanik aňalatchiġimik sulı iluqaanik umialgutmik. Tamanna iluqani qaisauruq uvañnun. Aasiiñ qaitlagiga kisumupayaaq qaitchukkupku.

⁷ Iluqaan tamanna piginayaġiñ agaayyuvigigupña.”

⁸ Aglaan Jesus-ñum kiuniġaa, “Agaayyutim uqałha nipliqsi-maaqtuq, ‘Agaayyuvigisaġiñ Atanguruaq Agaayyutin savau-tilugu kisan.’ ”

⁹ Tavrakña tuungaum aullautilgiñĩñĩġaa Jerusalem-mun inillakħuguasiiñ qutchinĩqsranañun nuvukkanañun agaayyuvikpaum nipliutiplugu, “Igñiġipiaqpatin Agaayyutim igittin ilipnik taunuja.

¹⁰ Atakkii Agaayyutim uqałha nipliqsimaaqtuq, ‘Agaayyutim isaġuliñmiñun munaġipkaġisigaatin.’

¹¹ Nipliqhunısulı, ‘Akiyaġigisigaatin argañmiknik, aasii atniġumiñaitchitin isigaktin uyaġañnun.’ ”

Psalm

91:11, 12

¹² Aglaan Jesus-ñum kiuniġaa, “Agaayyutim uqałha uqaqmıuq-tuuq, ‘Uuktuaġumiñaitchiñ Atanguruaq Agaayyutin.’ ”

13 Tuung'uum uuktuaqsaaguiqamiun Jesus qanutchipayaakun unisimaallanigaa.

Jesus-um Aulla'gniigaa Savaani Galilee-mi

14 Tavrak'na Jesus utigniqsuq Galilee-mun san'niqaqhuni Ippit'chuakun Irrutchikun. Inuich uqaginigaat nanipayaaq.

15 Ilaa ilisautripluni katra'gvinjitiñi suli kamaksru'gnigaat iluqatin.

Nazareth-miut Ukpig'iniññigaat Jesus

16 Jesus Nazareth-munniqsuq inu'gu'g'vigikka'gmifun. Jew-nuruat minguiqsiagvium uvluani pira'gik'gmigun isigniqsuq katra'gvinmun. Makinniqsuq agliqi'pluniasiiñ Agaayyutim uqal'haniñ.

17 Aatchu'gnigaat makpiga'aniñik sivuniksriqirim Isaiah-m. Anmaqamigich makpigaat paqinnigaa aglausimaruq,

18 "Irrussian Agaayyutim nayuga'na.

Piksraqtaag'igaan'akii

quliaqtuag'itquplugu tusaayugaallauta'q inuqsraqtuanun.

Tuyug'iga'na uqag'itquplugu patchisaigun tigutaan'uruanun

suli mamirrutiksraq qin'itlaitchuanun

suli patchisaiquplugich nan'itaaqsiruat

19 suli quliaqtuag'itquplugu Atangum anniqsui'iksra'nan inu'gikka'gmifun tikiññiqsuq." *Isaiah 61:1-2*

20 Jesus-um umiklugich makpigaat utiq'tinnigai katra'gvium savaktigikka'nanun aquvit'luniasii. Iluqatin inuich katra'gvinmi qin'iaqsiñigaat.

21 I'isautiaqsiñigai itnaqhuni, "Taamna Agaayyutim uqal'ha atumaniqsuq uvlupak agliqian'upman tusaal'apsitiñi."

22 Inupayaat aarigaag'utcha'niqsut quvigu'suutigi'plugich san'niqaqtuat uqal'hich uqauttutigikka'ni. Niplig'niqsut, "Una taimña ig'ni'gingitpau' Joseph-um?"

23 Jesus-um nipliutini'gai, "Uqautiniag'ipsit'na uqauttutauru-amik in'il'gaan'itna, 'Taaktii, iluaqsiñ ilipnik!' Tusaa-givut savaag'ikkatin Capernaum-mi. Ki, Savaaqagiñ uvani inu'gu'gvipni.

24 Ilumutuuruq, Sivuniksriqiri pag'latlaitchaat inu'gu'g'vinmiñi.

25 Naala'gnill'aksit'na, Ilumun inu'giaktuanik uil'ga'gnaaqtuq Israel-mi taimani Elijah inu'upman. Imani

sialun'jitchu'gu'gu'q pin'asuni ukiuni ukium avvan'aik il'aplugich nigisuksiullapiaqhutin iluqaani nunami.

26 Naagauvva Elijah tuyuun'niññiqsuq nalliatnun uil'ga'gnaat Israel-mi aglaan kisanun uil'ga'gnaamun inu'uniaqtuamun Zarephath-mi Sidon-miut nuna'atni.

27 Suli inu'giaktuanik inu'qaqmiñiqsuq auyugaqtualin'nik inu'uniaqtuanik Israel-mi imani sivuniksriqiri Elisha inu'upman.

Aglaan nalliatunniñ mamikkaunñiñiqsuq avataagun Naaman Syria-ǵmiu.”

28 Iñuiñ katraǵviñmi tusaakamitruñ taamna qinnal-lapiǵniqsut.

29 Makitiqhutiñ tinuraqluǵu Jesus annisiniǵaat nunaaqǵiǵmikniñ. Qaǵanuutiniǵaat iñgiuram nunaaqǵimiñ irvianun igitchukluǵu ipnamiñ.

30 Aglaan akunniraqluǵich iñugayaat aullaǵniqsuq.

Iñuk Irrusiqǵulik

31 Tavrakña Jesus Capernaum-muñniqsuq, nunaaqǵimun Galilee-miittuamun aasiiñ ilisautripluni iñuñnik Jew-ñuruat minguiqsiǵvium uvluani.

32 Iñuich quviǵusuñniqsut tamarrumiña ilisauttutaanik, atakkii uqǵniqsuq liilaa aǵalatchiǵiqaqtuatun.

33 Katraǵviñmi iñuqaqmiñiqsuq irrusiqǵuliñmik iǵialaruamik,

34 “[Iǵaksianatiguk.] Jesus Nazareth-miu, suniaqǵisiguk? Uvuñaqpich piyaqǵuǵukhunuk? Naluñitchiga kisuutilaan, ipqitchuanuϫlutin Agaayyutim tuyuǵikkaña!”

35 Jesus-ñum tiliñiǵaa irrusiqǵuk, “Qiñuisaagiñ! Anniñ iñuñmiñ!” Irrusiqǵuum ulǵusaaqtinniǵaa añun sivuǵaatnun iñuich unitluguasiiñ atnisuñaqnagu.

36 Iñuich quviǵutchañniqsut niqliqhutiñ avatmun, “Qanusiu-niqpa una nipliun? Aǵalatitchiǵiǵmik sanñimiglu uuma iñuum tilitlaniǵai aasiiñ irrusiqǵuich aniplutiñ.”

37 Tusaayugaaq taamna Jesus-kun siaminniqsuq napmu-payaaq tamarrumani nunami.

Jesus Mamititchiñiqsuq Iñugiaktuanik Iñuñnik

38 Aasiili Jesus anikami katraǵviñmiñ utlautiniqsuq Simon Peter-m kiñuñanun. Simon-ñum aakaruaña atniǵñaǵniqsuq uunaqǵukpakhuni. Uqautiniǵaat Jesus taavrumiña.

39 Utlakluǵu qichaqhuni siñigviiñ saniǵaatnun tiliñiǵaa uunaqǵuk aullaquϫluǵu ilaaniñ. Tarra uunaqǵunǵiqsiǵniqsuq. Makitiqhuniyasiñ niqliuǵutiaqsiñiǵai.

40 Jew-ñuruat minguiqsiǵviate nuñitman, siqiniñ nipianikmanimma iluqatiñ ilauraqaqtuat atniǵñaqtuanik atniǵñautilgich atlakaagiñnik tikiutiniǵaich Jesus-mun. Iñiñiǵai argañni iluqañitñun aasii iluqaqsiϫluǵich iluqaisa.

41 Irrusiqǵuich aninniǵai iñugiaktuaniiñ iñuñniñ nipliaplutiñ, “Iǵñiǵigaatin Agaayyutim.” Jesus-ñum tiliñiǵai irrusiqǵuich niqliquñitluguich, atakkii ilisimaniǵaat Christ-ñutilaaña.

Jesus-ñum Quliaqtuaqalha Katraǵviñni

42 Uvlaǵuqman Jesus-ñum uniñniǵaa nunaaqǵiq iñuilaamukhuniyasiñ. Iñuich pakaaqsiñiǵaat. Paqitnamitruñ iǵliǵiaqsiñiǵaat aullaquñitlugu.

43 Aglaan nipliutiniġai, “Quliaqtuaqtuksrauruna tusaayugaallautanjanik anjaayuqautaan Agaayyutim iñunun atlani nunaaqqiñi. Taatnaqhuni Agaayyutim tuyuġigaana.”

44 Taatnamik quliaqtuaġniqsuq Jew-ġuruat katraġvinjitñi nanipayaaq.

5

Jesus-ġum Tuqłuġai Sivulliich Malig'uaqtit

1 Ilañatni uvlut Jesus qichag'niqsuq siñaani narvam taggisiquqtuami Gennesaret-mik. Iñuich tinurautraġniqsut tusaasukhutin uqalhanik Agaayyutim.

2 Tautuñniġik malġuk umiak siñaani. Iqaluñniaqtit niuplutiñ salummaiñiqsut kuvramiknik.

3 Jesus ikiniqsuq ilaqataaknun umiak (umiaġikkañanun Simon-ġum) uqautipluguasiññ ayaktaallaquplugu siñaaniñ. Jesus aquppipluni umiami ilisautriaqsiñiqsuq iñunnik.

4 Ilisautriñaiqami nipliutiniġaa Simon, “Ayallagun umiaq itiruamun aasiññ kuvriġiaġusri, ilvich piqatigikkatinlu.”

5 Simon-ġum kiuniġaa, “Ataniiq, sakuukkaluaqtugut unuapak. Iqaluñillaktugut. Aglaan nipliutigikkan maliglugu kuvriġisirugut.”

6 Kuvriqamin iqalukpauraġniqsut kuvratinunniññ aliñniuraliqluġich.

7 Isaaqtaġniġaich piqatitiñ atlami umiami ittuat ikayuġiaquplutiñ. Utlautikamin immiġniġaich taapkuak umiak iqaluñnik kiviññialig'ataqluġich.

8 Simon Peter-m tautukamiun tamanna sitquġniqsuq sivuġaanun Jesus-ġum nipliqhuni, “Ataniiq, aullagiñ uvamniñ! Killiqirauruna.”

9 Atakkii ilaalu piqatiniñ nargiasruñniqsut iqalukpauraqtaġmiktigun.

10 Simon-ġum piqatik James-lu John-lu, iġñak Zebedeem, quviġusukmiñiqsuttuuq. Jesus-ġum Simon nipliutiniġaa, “Iqsiñak, uvakñaniñaglaan piññañniaġisirutin iñunnik aqaluñniaqmatun.”

11 Iqaluñniaqtit qakitigniġaich umiatiñ siñaanun, unisiqluġichaasiññ supayaat maliaqsiplugu Jesus.

Jesus Mamititchiruq Auyugaqtualinmik

12 Jesus nunaaqqimiitnami nalautchiñiqsuq anjutmik auyugaqtualinmik. Anjutim tautukamiun Jesus sivuġaanunniqsuq iniqsruqluġuasiññ, “Ataniiq, pisuksinaġuvich mamitiñhiñaugikma.”

13 Jesus-ġum isakluġich argañni aksinñiġaa, “Piyummatiqatuna. Iħuaqsiññ!” Tavrauvaan anjutim auyugaqtuana mamitikkauruq.

14 Jesus-ᵈum tiliñigaa, “Uqautiginiaqnagu kisumununniñ, aglaan agaayuliqsimugutin isivgiuqtitchumuutin. Aatchuiyumuutin tunillautinik Agaayyutmun tuvraglugich Moses-ᵈum tillisaa mamititkaatinkii. Taatnağuvich iñupayaam ilitchuğiniagaa mamitilaan.”

15 Aglaan tusaayugaaq Jesus-kun siaminniqsuq iñugiaksipluni. Iñugiaktuat iñuich utlautiniqsut ilaanun tusaasuklugu suli mamititausukhutin atniğñautmikniñ.

16 Aglaan iñuilaamuaqsiñiqsuq agaayutyaghuni.

Jesus Mamititchiñiqsuq Aulatlaitchuamik

17 İlaatni Pharisee-ᵈuruat suli ilisautrit maligutaksranik aggigñiqsut nunaqqipayaaniñ Galilee-miittuamiñ Judea-miittuamiñlu suli Jerusalem-miñ. Jesus ilisautripkaqlugu taapkua aquppiñiqsut naalağniplugu. Agaayyutim Jesus sanñiksritmiñigaa ihuaqsitquplugich atniğñaktuat.

18 İlanich iñuich aggigñiqsut akiyaqlugu aulatlaitchuaq anun ilaan qaatchianagun. Itqutiniagaluagñigaat iluanun tupqum ilisuklugu sivuğanun Jesus.

19 Aglaan apqutiksranilguiññamitruᵈ, iñuitkii tatiplutin, akiyautiniğaat qaanun tupqum, aasriñ aliklugu qilaᵈa tupqum atqaqtinnigaat qaatchianagun akunğatnun iñugayaat iliplugu sivuğanun Jesus.

20 Jesus-ᵈum tautukamiun ukpiqsriᵈhat nipliutiniğaa atniğñaqtuaq, “Anun! Killuqsautitin natqigutikkaurut.”

21 Aglaliqirit suli Pharisee-ᵈuruat isumaaqsiñiqsut, “Taamna iñuk kisuunasugiva uqağniqluutriruaq Agaayyutmik? Kiña natqigutriuminaitchuq killuqsautinik aglaan Agaayyun kisimi.”

22 Jesus-ᵈum ilisimaniğai sumik isummatiqaqtilaanat apiqsruqlugich, “Suvaata isumavisi taatnatchimik?”

23 Qağanatlukpa niqliqsuni, ‘Killuqsautitin natqigutikkaurut’ naagaqaa ‘Makillutin pisugiñ’?

24 İitchuğipkağisigipsi İğñiᵈan İñuum aᵈalatchirrutiqaᵈhanik natqigutritlapluni killuqsautinik nunami.” Tavra nipliutiniğaa aulatlaitchuaq anun, “Makillutin tigulugu qaatchian anilaagiñ.”

25 Tavrakᵈatchiaq anun makinniqsuq sivuğaatnun nayuutipayaaqtuat. Tiguplugich qaatchiani nallavigikkani aiñiqsuq kamaksruqlugu Agaayyun.

26 İñuich katimapayaaqtuat quviğusulillaپیاییقیسوت, aasriñ taluqsraliqhutin niqliqhutin, “Maatnatavra quviqnallapiaqtuamik qiñiqtuğut uvlupak.” Tarra kamaksruğniğaat Agaayyun.

Jesus Tuqluğniqsuq Levi-mik

27 Kiñuagun taavruma Jesus anikami tautuñigaa anun atilik Levi-mik aquppiruaq tax-siliqiviniñi. Taamna tax-siliqiri katitchiñiqsuq maninñik Rome-mağmiunun. Jesus-ñum nipliu-tinigaa, “Malinñal!”

28 Levi makitiqhuni unitlugu suapayaaq maliaqsiñigaa.

29 Aquvatigun Levi nigiqpautriñiqsuq Jesus-mik tupigmiñi. Aiyugaaqtauruani ilaupmiñiqsut iñugiaktuat tax-siliqirit atlatlu iñuich.

30 Uvvaasiin Pharisee-ñuruat suli aglaliqirit uqaalaaqsiñiqsut maliguaqtaiñun Jesus-ñum, “Suvaata nigiqatauvisi imiqatauvisilu tax-siliqirini suli killuliqirini?”

31 Aglaan Jesus kiuniğai, “Iñuich atnigñanitchuat taaktiqagñanitchut aglaan tamatkua atnigñaqtuat.

32 Agginitchuñ tuqlugiağlugich nalaunñagiruut inmikni iñuich aglaan killuliqirit mumiquplugich.”

Uisauraałikun

33 İlanjisa iñuich nipliutiniğaat Jesus, “Maliguaqtai John-ñum uisauraağniqsut akulaiqlugu agaayuplutin suli maliguaqtinich Pharisee-ñuruat taatnatunsuli; aglaan maliguaqtitin nigiraqtut imiqhutinlu.”

34 Jesus-ñum kiuniğai, “Isummatigivisigik aiyugaaqtauruat katchuutivini uisauraaquplugich uiksraun inñaan? Naagga!

35 Uiksrautaan aullağviksrañ tikiññiaqtuq. Aglaan aullaanikpan ilauraanji uisauraağniaqtut.”

36 Jesus-ñum uqautitqinñigai atrikusautmik, “Kiñapayaaq ilaaksrağumiñaitchuq nutaamiñ quppigaaamiñ ilaagluguaasiñ utuqqaq quppigaaq. Taatnağumi aliksiñagñiağaa nutaaq quppigaaq, atakkii nutaamiñ quppigaaamiñ ilaaksrağumiun atriginianitchaa utuqqam.

37 Uvvasuli nutaaq asiam misuğua ittuksraunitchuq utuqqagmi puumi atakkii nutaam misuqqum alikkisigaa utuqqaq puuq maqiluni, aasiin misuğuuq puuğlu suungigisiruk.

38 Aglaan nutaaq asiam misuğua ittuksrauruq nutaami puumi. [İluqatigli puuğlu misuğuglu piiñginitchumuuk.]

39 Kiñaunniiñ imigukkumiñaitchuq nutaamik imiqqaağumi asiam misuğuanik sanñisimaruanik. Atakkii nipliğisiruq, ‘Utuqqaağusiq nakuutluñniqsuq.’”

6

Qanuutautilaañ Minguiqsiağvium Uvluan

1 Jesus pisuñniqsuq tamauna mukkaaksrat nautchiivatigun minguiqsiağvium uvluani. Maliguaqtinji pukuñniqsut mukkaaksranik sanniyaqlugich arganmiknik nigiaqsiplugitaasiin.

2 Pharisee-ηuruat apiqsruǵniǵaich, “Suvaata savakpisi minguiqsiǵvium uvluaani? Maligutaksraǵikkaptigun savakkumiñaitchusi ugluvak.”

3 Jesus-ηum kiuniǵai tamatkua, “Aqliqisimasuknaǵiksi sumik David-ηumlu piqataiñlu pisilaan̄at niǵisuliqamiη.

4 David isiǵniǵuguuq tupqanun Agaayyutim. Aasiñ qaqquksraqhuni tunilla tauruamik Agaayyutmun niǵiñiǵaa aatchuqǵugich maliktigikkani. Maligutaksraptigun kimununniiñ niqksrautigitqun̄iñiǵaa taatnasiq qaqquq avataatigun agaayuliqsit.”

5 Jesus nipliǵniqsusuli, “Iǵniηa Iñuum atanguruq minguiqsiǵvium uvluauniunniñ.”

Anun Argalik Pannaqłuktanik

6 Atlami minguiqsiǵvium uvluaani Jesus katraǵviη mukhuni ilisautriñiqsuq. Tavrani itmiñiqsuq anun argalik pannaqłuktanik.

7 Aglaliqirit suli Pharisee-ηuruat patchisiksrailiqiniǵaat Jesus savaaqǵasugalugu nalaun̄aitchuamik; naipiqtuǵniǵaat tautugiaqhutij iluaqsiriigisipmagaan ilisratlaitchuamik minguiqsiǵvium uvluaani.

8 Aglaan Jesus-ηum ilisimaniǵai isummatiηich. Uvvaasiñ nipliutiniǵaa anun argalik pannaqłuktanik, “Makittin uvuñǵutin.” Anun makitluni tavrun̄aǵniqsuq.

9 Jesus nipliutiniǵai tamatkua, “Apiqsruǵniǵipsi una, Nal-liak maligutaksrakuǵnaqpa: savaaqǵaliq nakuuruamik naa-gaqaa pigiitchuamik minguiqsiǵvium uvluaani? Ikayuqtuk-srauvisa iñun̄nik naagaqaa piyaqquqtillugich?”

10 Qiñiqǵugich iñuich avatmiñi nipliǵniqsuq anutmun, “Isak-kich argaktin!” Taatnaqman argai iluaqsiñiqsut.

11 Aglaliqirit Pharisee-ηuruatlu qinnallapiǵniqsut. Aasiñ uqautigiaqsiñiǵaat avatmun qanugukługu Jesus.

Jesus Piksraǵniqsuq Qulit Malǵun̄nik Uqqiraqtinik

12 Taipkunani uvluni Jesus qimiǵaamuηniqsuq agaayutyahuni, unnuaq naatluguasiñ agaayupluni Agaayyutmun.

13 Uvluqman in̄miñuquniǵai maliguaqtini. Piksraǵniqsuq qulit malǵuiñik taiguutiqaqkaǵmiñik uqqiraqtinik:

14 Simon-mik atchikkaǵmiñik Peter-mik suli aniqataaniglu Andrew-mik, James-mik suli John-mik, Philip-mik suli Bartholomew-mik,

15 Matthew-mik suli Thomas-mik, James-mik iǵniηanik Alphaeus-ηum suli Simon-mik taiguutiqaqtuaq Zealot-ηuruamik,

16 Judas-mik igñinjanik James-ñum suli Judas Iscariot-mik aatchuutigitniktuaq ilaanik aquagun.

Jesus Iļisauriruaq suli Mamititchiruaq

17 Tavrakña Jesus atqaqatiginigai maliguaqtini qimigaamiñ. Qichağatağniqsuq qaiğiksaamun nunamun piqatigiplugich iñugiaktuat maliguaqtigikkani. Iñugiaktuat iñuich agğigñiqsut nakikñaliqaa Judea-miñ Jerusalem-miñ! suli nunaaqqinñiñ tagium siñaani atiqaqtuamiñ Tyre-miglu Sidon-miglu.

18 Utlautiniqsut tusaasukhugu Jesus suli iħuaqsisukhutin atniğñautmikniñ. Uvvasuli tamatkua iħuilliuqtitauruat irrusiqñunmiñ iħuaqsikkauniqsut.

19 Iñupayaat aksiguñniğaat atakkii sanñiqaqhuni inmiñi iħuaqsitlaplugich. Aasiñ tamatkua utlautiruat ilaanun iħuaqsikkauniqsut.

Quviasuutitlu Isumağutitlu

20 Jesus-ñum tautuñniğai maliguaqtini nipliqhuni,
“Quvianamiurusi inuqsraqtuasii;

Añaaquqautaa Agaayyutim pigigiksi!

21 Quvianamiurusi niğisuktuasii pakma;

Agaayyutim niğisuiqsitkisigaasi!

Quvianamiurusi alianniuqtuasii pakma;

Iğlagisirusi!

22 Quvianamiurusi iñuich uumigikpasi,
ayaksimakpasi pigilugu Iğñinja Iñuum aivakpasiunniñ
suli nipliutigikpasi pigiitchuanunilusi.

23 Quviatchapiagitchi tamanna atuumakpan, nuttaglusi quvianakun, atakkii akiliusiaksraqsi pakmani kamanagñiaqtuq. Itqumasigik, sivullianisa taatnautipmirağigaich sivuniksriqirit.

24 Aglaan iqsiñamiurusi umialguruasii pakma;

qağanaqtuaq iñuuiqsi isukhiññiaqtuq!

25 Iqsiñamiurusi niğisuiqsimaqtuasii pakma;

niğisuligisirusi!

Iqsiñamiurusi iğlaqtuasii pakma;

kiñuvğugisirusi qialusilu!

26 Iqsiñamiurusi iñupayaat uqautigillautaqpasi.

Itqumasigik, sivullianisa uqautigillautaqmirağigaich
sivuniksriqinñuaqtuat.

Piqpaksriñiq Uumiksirinik

27 “Aglaali naalağniruasii uqautigipsi, Piqpagyumagisi ak-
illiliqsuqtigikkasi, iħuaqqutilugich uumigirigikkasi.

28 Apiqsruqsun Agaayyun iħuaqqutitqulugich tamatkua taiyuaniqñuutiruat ilipsitñik, agaayutilugich tamatkua iħuaqqutriginñisasi.

29 Kia qakiqpatin iqsrapkun, ki, maniyumagiñ igľuanik iqsraqpich; kia iñuum piñiqpagu quppigaañ, ki, pipkağumagiñ atnuğaanlu.

30 Kisupayaam apiqsruqpatin suqağuguni qaillugu, sulı kiatigunıqpagu pigıkkın apiqsruğniaqnagu utıqtıtqulugu.

31 Qanuq irrutıtqusuugupsı atlanun iñunmun taatnatun-tuuq irrutrıyumuusi atlanık.

32 “Pıqpaksrıgupsı kısıitñık iñunıık pıqpaksrıgıkkapsıtñık suvaata akuqtuiñiağasugıvısı quyyatmik? Killulıqırıtunniñ pıqpagıpmırağıgaıch tamatkua pıqpagırıgıkkatıñ.

33 İhuaqqıtıgupsıgık kısıisa İhuaqqıtrıgıkkası suvaata akuqtuiñiağasugıvısı quyyatmik? Killulıqırıtunniñ taatnağaquttuuq!

34 Atugaksrıitñıkkupsı tamatkunıña kısıitñun utıqtıtıtıçlaruanun atugaksraqtaagmiknik suvaata akuqtuiñiağasugıvısı quyyatmik? Killulıqırıtunniñ atugaksrıitñıkamıñ killulıqırıtıqmıknun utıqtıtıtıçıvıtıqıpmıraqtut aktılaañatun!

35 Ağlaan ilıpsı, pıqpagıyımagısı uumıgırıgıkkası, İhuaqqıtılugıç İñuıç sulı atıaksrıllugıç nıgıugısınatnagu utıqtıtıkısıñıllugıç. Taatnağupsı akuqtıugısırısı kamañaqtuamık akııusıamık, sulı ıgñıgıgısıgaası Qıtçıñııqsraurıam Ağaayıtım İhuaqqıtrıraq quyyataıtçıuanık pıgııtçıuanıglu.

36 Naglıktausıtçı Aapapsısın naglıktuıtıqaqtıatun.

Atannııq Atlanık

37 “Suksraunğıqnası atlanık, suksraunğıqsauñıtçımausılı; pıgııññıgıñıağası atlanık, pıgııññıgıkkauñıtçımausılı; natqıgutısımaaglugıç atlat, natqıgutısımaakkauyumuasılı.

38 Aatçıuglugıç atlat, aatçıusıaqağumuasılı; aa, akuqtıugısırısı İmmıgılgıgu uuktıun, naqıqsrağlugı, añalallıgu, ulıpkaulalıgu: akıyağnıqtıtılaapsıtñun. [Ağaayıtım aatçıugağıgaası ıgıkkıtılaakun.] Uuktıutıgıkkası atlanun taamna Ağaayıtım uuktıutıgıgısıpmıgaa ilıpsıtñun.”

39 İesus uqautıñıgı atırıkusautmik, “Qıñıtılaitçıuam İñuum sıvıllıgıumıñ atla qıñıtılaitçıuaq iluqatık katakkısırık nıvıamun.

40 Malıgıuaqtı kamañatılıtçıuq ilısaıtrımiñıñ, ağlaan ilısaqtaupayaaq naatçıgıumı ilısaagmıñık atırıgaıgutıgısıgaa ilısaıtrıñı.

41 “Suvaata tautıkpıñ irrıutañuluuraq anıqatvıç ıraanı, aasıñ sulıqıtıgısınagnagu qırıgrıtçııaq ırıpñı?

42 Qanuq uqautrıñıağnıqpıç anıqatıupnıñ, ‘Anıqatmaañ, pııgılagı irrıutañuluuraq ırıpñıñ!’ qıñısınagnagu qırıgrıtçııaq ırıpñı? Ukpıñıuaqtıı! Sıvıllıulıgu pııqsırın qırıgrıtçııaq

iripniñ. Qiñilguniağiñli nalupqinaiglugu irriutaiqsılıksran anıqatvich iraaniñ.

Napaaqtuq İlisagığaat Asianıgun

43 “Napaaqtuğiksaaq nauritłaitchuq asiagiitчуваник, naagaqaa napaaqtuğiitчуваq asirritłaitchuq nakuuruanik.

44 Napaaqtupayaaq ilisimanağaaqtuq asirrianıgun; pukut-laitchusi aqpiñnik kakitłagnaniñ, naagaqaa asiaviñnik kak-itłagnaqaqtuanik uqpiñniñ.

45 İñullautaq nakuurualıqıruq atakkii nakuuruamik isumaqaqһuni; iñullautanıñtami pigiitчувалıqıruq atakkii pigiitчувамик isumaqaqһuni. Taatnamik, iñuk uqaqami irrusipiani salapqıgaa uqağımıgun.

Malğuk Tuppirik

46 “Taıguqtaksragiñitчipsitņa Atanıpsitnik kamagiymanıtkupsigik uqauttıgikkatka ilıpsitñun!

47 Kiña iñuk uvanıkkumi naalağniługich uqağikkatka aasiiñ tupigilugich—ilısaıtigisigipsi qanuq atrıqaqtılaanınik.

48 Taamna atrıqaqtuq iñunmik nappairuamik tupigmiñnik nivakhuni itisiplıgu aasii ilıplıgu turvia uyagañmun. Kuuk ulıqłukman qasaqtaqlıgu taamna tupiq aulıyañitчуq atakkii payañaitłuni.

49 Aglaan kiña iñuk tusaaruıaq uqağikkamnik tupiginiługich atrıqaqtuq iñunmik nappairuamik tupigmiñnik nunamun turvıılaaqługu; ulıqłuum qasaqtaqmıgu taamna tupiq ulğuruq sıqumitıpiaqһuni.”

7

Jesus Mamititчıruq Anıyyıuqtaiñ Qaukłıata Savaktaanik

1 Jesus-ñum ilısaıtrisıuqami tamatkunuuna iñunınik, ilaa Capernaum-munıqsuq.

2 Taavanıguuq Roman anıyyıuqtaiñ qauklat savaktıqağniqsuq piqpagıkağmiñnik; taamnaasii iñuk atniğñaqһuni tuqulhiñaagıuqһuni.

3 Uvvauna anıyyıuqtıt qauklat tusaakami Jesusmik tuyuqağniqsuq Jew-ñuruat sıvullıuqtığruanıñnik apıqsruğiaqtıluu mamitıtquplıgu savaktıgıkkani.

4 Tikitñamıtrıñ Jesus inığniğaat piıiaqһutıñ, “Taamna iñuk ikayıqtaksragııağiñ,

5 atakkii ilaan piqpagıgai iñugıkkavut. Nappairuqunniñ katragıvıksraptıknik.”

6 Tavra Jesus malıñıgai. Unasıñaiqmıuğlu tupqanıñ anıyyıuqtıt qaukłıata tuyuğiniğai ilauraani nipliıtıtquplıgu Jesus, “Atanııq, uvıyañiññaqıch. Uvva utlaktak-sraunıluqtıñanıñ tupımnun.

7 Naagalu suuniluqpailluḡa utlaktaksragiḡilugikpiḡnunniiḡ. Uqallaksiḡiḡiḡ uqahḡmik aasiiḡ savaktigikkaḡa atniḡḡaqtuaq ihuaqsiḡiaqtuq.

8 Atakkii aḡalatiqaqmiḡa qaukhiḡḡik suli aḡuyyiuqtiqaḡluḡa aḡalatamnik. Tilikapku una, ‘Aullaḡiḡ!’ aullaḡaqtuq; tilikapkusuli taamna, ‘Qaḡḡaiḡ!’ agḡiḡaqtuq; suli tilikapku savaktigikkaḡa, ‘Taamna piḡ!’ piragḡaa.”

9 Jesus-ḡum quviḡusuutiginiḡaa taamna tusaakamiḡ. Kiḡiaqami iḡugaaḡruḡnun maliktigikkaḡmiḡun uqagḡniqsuq, “Paqisimaitchuḡasuli ukpiqsriḡiḡmik taatnatun Israel-aagḡmiuni!”

10 Aḡutit tuyuuruat utiqamiḡ aḡuyyiuqtit qaukhiata tupqa-nun paqinniḡaat savakti ihuaqsiḡlugu.

Jesus Aḡitqiksitchiruq Uilgaḡnaam Iḡḡiḡanik

11 Tamanna atuumaanikman Jesus utlautiniqsuq nunaaqqimun atiliḡmun Nain-mik. Maligḡuaqtaḡiḡ suli iḡugiaktuat iḡuich maliḡniḡaat.

12 Tikiḡḡiḡsuq paanjanun nunaaqqim anilḡataqmiḡiḡisullu akigaqtuat tuqḡaruamik iḡuḡmik. Taamna tuqḡaruuaq iḡḡitaugḡinikkaḡa uilgaḡnaam. Iḡugiaktuat iḡuich nunaaqqimiḡiḡ maliḡniḡaat taamna aḡnaq.

13 Atanḡuruam Jesus tautukamiḡ ilunḡutchallapiagḡniqsuq. Nipliutiniḡaa aḡnaq, “Qianak!”

14 Utlaklugu aksiḡḡiḡaa tuqḡaruam akigautaat. Iḡuich akigaqtuat taavrumiḡa nutqaqmata Jesus nipliḡḡiḡsuq, “Nukatpiaq, tiligikpiḡ, makittin!”

15 Tuqḡaruuaq aḡun aquvitigḡniqsuq uqaaqsiḡluniasiiḡ. Jesus-ḡum utiqḡtinniḡaa aakanjanun.

16 Iḡuich iluqatiḡ taluqsratḡanḡniqsut kamaksru-aqsiḡluguasiiḡ Agaayyun itnaqhutiḡ, “Kamanaqtuaq sivuniksriqiri salapqigḡiḡsuq akunnaptiknun. Agaayyun agḡiqsimaniqsuq anniqsuḡiaḡlugich iḡugikkani!”

17 Taamna tusaayugaaq Jesus-kun siaminniqsuq nunaaqqipayaanun Judea-mun suli avataanun nunamun.

Uqqiraqtit John Paptaaqtitchirimiḡ

18 John-ḡum maligḡuaqtaḡiḡ uqautiniḡaat iluqaitḡik tamatku-niḡa.

19 Tuḡluḡlugik malḡuk maligḡuaqtiḡni tuyugḡiniḡik atanḡuruamun apiqsruquplugu, “Anniqsuqtauvich agḡiqsaḡumaruaq, naagaqaa niḡiuktksrauvisasuli atlamik?”

20 Utlautiruk Jesus-mun nipliutiḡlugu, “John Paptaaqtitchirim tuyugḡaatiguk apiqsruquplutin, ‘Anniqsuqtauvich agḡiqsaḡumaruaq, naagaqaa niḡiuktksrauvisasuli atlamik?’ ”

21 Taavrumani taatnałhatni Jesus ihuaqsirağaiñiqsuq iñugiaktuanik iñuñnik atniğñautiñitñik nanjirutiñitñiglu, suli anittaqlugich irrusiqluich, qñitlasiplugillu qñitlaitchuat iñuich.

22 Jesus-ñum kiuniğai John-ñum maliguaqtik, “Uqautiyatku John qñikkaptiknik suli tusaakkaptiknik:

‘Qñitlaitchuat qñitlasirut, pisutlaitchuat pisutlasirut, tamatkua auyugaqtualgich mamittut, tusaatlaitchuat tusaatlasirut,

tuqunaruat anitqiksikkaurut iñuuliğmun, suli tusaayugaallautaq quliaqtuanuruq inuqsraqtuanun.’

23 Qanutun qvianaqtigiva iñuk ukpiğutaiñğitchuaq piqutigi-pluna.”

24 John-ñum uqqiraqtik aullaqmaknik Jesus-ñum uqauti-giaqsiñiğaa iñugaağrunun John-kun, “Uvva John-mukapsi iñuilaamun sumik qñiğasugivisi? Iviñmik anuğim anjalatanjanik liilaa?

25 Uvvasuli qñiğasugivisi iñuñmik atnuğallautaliñmik? Iñuich atnuğallautaqağaqtuat inuqsrasunaqatin iñuuniaguurut inillautani.

26 Uqautisitja, sumik qñiğiaqpisi? Sivuniksriqirimik? Taamna ilumutuuruq, aglaan tautukkaqsi kamanatluk-tuanuruq sivuniksriqiriłhiñamiñ.

27 John taamna ilaanuruq Agaayyutim uqałhan uqautigikkaña itna, Agaayyun nipliqsuq,

‘Atañii, tuyuğigisigiga uqqiraqtiga sivupni itqanaiyautitqulugu tumiksran sivunnapni.’ ” *Malachi* 3:1

28 Jesus niplipsaaqtuq, “John [Paptaaqtitchiri] kamanatluktuq anipayaaqtuaniñ. Aglaan kiñaunniñ kamanaiññiqsrauruaq anjaayuqautaani Agaayyutim kamanatluktuq John-miñ.

29 (Tusaapayaaqtuata ilaanik tax-siliqirituummağmiñ tupik-sriñiqsut Agaayyutim nalaunñaruanik atuqukkanjñik pap-taakkauplutin John-kun.

30 Aglaan Pharisee-ñuruat suli ilisautrit maligutaksranik ayaksimanigaat Agaayyutim sivunniutaa inmiknun, suli paptaaqunitlutin John-mun.)

31 “Sumik atriqaqpat iñuich iñuuruat pakmapak? Sutun itpat?

32 Atriqaqtut ililgaanik aquppiruanik tuniriñiaqtuata katim-mavinjitñi tuqlirautiplutin avatmun,

‘Atuqtuurautigaluağipsi katchuutituutinik aglaan ağğinilusi.’

‘Uvagutli, atuqapta kiñuvguutinik qianitchusi.’

33 John Paptaaqtitchiri aggiqami nigitlaiññiqsuq suli imingitluni asiam misuḡuanik, naagasuli uqaqtusi irrusiqḡuqaḡnipluḡu.

34 Igñiḡa Iñuum nigiraqtuq imiqhuniḡu. Pakma nipliḡaqtusi, “Tautullaksiuḡ iñuk nigḡiqsuruaq imiqtuqtulu, ilauraanḡat tax-siliqiritlu killuliqiritlu.”

35 Agaayyutim puqiutaa ilitchuḡipkautauruq ilumutuupluḡu savaanḡagun.”

Jesus Kinḡungani Simon Pharisee-ḡuruam

36 Iḡanḡata Pharisee-ḡuruat aiyugaaḡniḡaa Jesus nigiyaaqtuaqpluḡu. Jesus utlautikami tupḡanun, nayummagataḡhuni tamaḡḡa nigiaqsiññiqsuq.

37 Taavrumani nunaaqḡimi aḡnaq iñuuniaqmiññiqsuq killuliqiraupluni. Tusaakamiuḡ Jesus nigiiñiḡnipluḡu Pharisee-ḡuruam tupḡani aggiutriññiqsuq nakasuḡḡuamam imalinḡmik piññiḡnaqḡtuamam tipraḡiksautmik.

38 Qichagñiqsuq tunuani Jesus-ḡum isigaiñi qiapluni, imaḡuḡḡugich qulvimiñnik, ivikḡugich nutchamiñnik, kunikḡugich, suli kuvipluḡugich tipraḡiksautmik.

39 Pharisee-ḡuruuq aiyugaaqtuaq Jesus-mik tautukami taavrumiḡa nipliḡññiqsuq iḡmiñun, “Uma iñuum sivuniksriqiraupiaḡumi nalunḡiññayaḡaa una aḡnaq aksiksiggikani; nalunḡiññayaḡaa qanutchimik iñuuniusiqaqtilaanḡa! Atakkii ilaa killuliqirauruḡ.”

40 Jesus-ḡum nipliutinigaa, “Simon, uqautraksraḡigikpiñ.” “Aa, ilisautrii, uqautinḡa!”

41 Jesus unipkaagaqsiruḡ, “Malḡuk iññuḡguuq simmiḡiaksraqtuḡvik akiqsruumanigaaḡ manḡñnik. Iḡaqaan akiqsruumanigaa naliksralinḡmik tallimat kavluutit uvlut savaanḡatnik, ilaqataanaasiñ malḡukipiaq qulinik.

42 Iluḡatik taapkuak akililḡuiññiqmagnik akiqsruutaigññigik. Nalliak taapkuak piḡpaksritḡukpa ilaanik?”

43 Simon-ḡum kiuniḡaa, “Umaḡanuḡii natḡigutrikkau-ruam anḡitlukuamam akiqsruutmik.” Jesus nipliḡññiqsuq, “Nalauttutin.”

44 Kinḡiaḡḡuḡuasiñ aḡnaq nipliutinigaa Simon, “Tautuḡuḡ una aḡnaq! Uvaḡa isiqama tupipnun qaitchinḡitchikma imiḡmik igḡuutiksraḡatnik isiganḡma. Aglaan uuma aḡnam igḡuḡai isigatka qulvimiñnik aasiñ ivikḡugich nutchamiñnik.

45 Ilvich iqinḡitchikma kunḡḡuḡa. Aglaan uuma aḡnam nutḡautinḡichai kunniuḡḡugich isigatka isigataqamaaglaan.

46 Uqsruḡtinḡichiñ niaḡuḡa. Aglaan uuma aḡnam uqsruḡtiḡai isigatka tipraḡiksautmik.

47 Uḡautigikpiñ, uuma aḡnam kamaḡaḡtuamam piḡpak-sriḡhan qinḡiqtitkaa iñuḡiḡaktuat killuḡsautini natḡigutikkauḡhat.

Aglaan iñuk killuqsautiqapijanĩñasugiruaq natqigutirak-sramik piqpaqsripiagnianjitchuq.”

⁴⁸ Tavrakña Jesus-ñum uqautiniġaa aġnaq, “Killuqsautitin natqigutikkaurut.”

⁴⁹ Atlas aiyugaaqtauruaq niġiqatigiplugu Jesus nipliġñiqsut avatmun, “Kisuunasugiva una? Natqigutritłaniqsuqunniñ kil-luqsautinik.”

⁵⁰ Aglaan Jesus nipliutiniġaa taamna aġnaq, “Ukpiqs-riġiqpich anniqsuġaatin. Iñuuniagiñ tutqiksilutin.”

8

Aġnat Maliktuat Jesus-mik

¹ Taavruma kiñuagun Jesus iglauniqsuq apqusaaqługich nunaaqqich nunaaqqiuratlu quliaqtuaqhuni tusaayu-gaallautamik añaayuqautaanik Agaayyutim. Qulit malġuich malġuaqtañ malinġaat.

² Iłañisa aġnattuuq malikmiñġaat iħuaqsikkauruaq irrusiqłunniñ suli atniġñautiniñ. Taapkua Mary-lu (taiguutiqaqtuaq Magdalene-mik), taamna Jesus-ñum tallimat malġunnik irrusiqłunnik anitchirvigikkaña,

³ Joanna-lu, uiqaqtuaq Chuza-mik aňalatauruamik atañum Herod-ñum iniqpañani, suli Susanna suli iñugiaktuat atlas aġnat. Tamatkua ikayuuttutiginiġaich pigikkatiñ Jesus-mun suli malġuaqtañun.

Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

⁴ Iłaatni iñugiaktuat iñuich utlauruġniqsut Jesus-mun nunaaqqipayaaniñ. Iñugayaat katikmata uqautiniġai uumiña atrikusautmik.

⁵ “Iłaatni iñuk nautchiityaġniqsuq. Nautchirripkaqługu nautchiaksrat iłañich katagaġniqsut apqutmun tut-miġaqatauplutiñaasii, suli tiñmiurat silami niġiplugich.

⁶ Iłañich kataniqsut uyaġauruamun nunamun. Nautchiaks-rat qilamik naurut, aglaan pannaqłunniqsut atakkii nuna ailañitłuni.

⁷ Iłañich nautchiaksrat kataniqsut kakitlaġnalgich akunġatnun. Aasiñ kakitlaġnat nauqasiqługich nautchiaksrat nagguviksraġniġaich.

⁸ Suli iłañich nautchiaksrat kataniqsut nunagiksaamun. Naukamiñ nauriñiqsut mukkaaksranik tallimakip-iañuttaaqhutiñ atautchimiñ.” Taamna uqausiġillaan nipitusiłuni uqallaniqsuq, “Kiña siutiqaqtuaq naalaġniñi!”

Sivuniġat Atrikusautit

⁹ Malġuaqtañ apiqsruġniġaat Jesus qanuutautilaanik taavruma atrikusautim.

10 Kiuniġai, “Agaayyutim sagviġaa nalunaqtuaṇa aṇaayuaqautmi ilipsitñuħhiñaq, aglaali tamatkunua ukpiqsriṇitichuanun uqaqtua aatrikusautitigulħhiñaq. Taatnamik qiniġaluaqhutin iḷisaqsritlaitchut, suli naalaġnigaluaqhutin kanjqsitlaitchut. *Isaiah 6:9*

Jesus-ḡum Kanjqsipkaġaa Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

11 “Uvvauna qanuutauħha atrikusautim: nautchiaksraq uqaḷiġigaa Agaayyutim.

12 Nautchiaksrat kataktuat apqutmun atriqagtut tamatkunua tusaaruanik tusaayugaallautamik, aglaan Tuunġaum tik-itluni aattaġigai uqaħhich uummatinjitniñ ukpiqsritqunjtugich anniqsukkautqunjtugillu.

13 Nautchiaksratli kataktuat uyaġauruamun nunamun atriqagtut tamatkunua tusaaruanik tusaayugaallautamik akuqtuqḷugu quviasukhutin aglaan kanjilinjitlutin. Ukpiqsriuraallakkaluaqhutin akkuniisunjaqani aasiñ uuktuaqsiuħiq tikitman qapiqtigagñiqsut.

14 Nautchiaksratli kataktuat akunġatnun kakitlāġnat atriqagtut tamatkunua tusaaruanik tusaayugaallautamik, aglaan isumatuyaaħhum umialguħhumlu suli quviananjan marruma iñuuniaħhum suqutigingiqsitaġiġaat ukpiqsriħiq, aasiñ asianat piġutlaitchuq.

15 Nautchiaksratli kataktuat nunagiksaamun atriqagtut tamatkunua tusaaruanik tusaayugaallautamik akuqtupiaġataḷugu. Tamatkua tupiginiġaat Agaayyutim uqaħha aasiñ asirriaqaqhutin anuqsrukun, suli iñuusinjich atanjuqtauplutin.

Naniq Ataani Utkusium

16 “Kia iñuum ikitnamiun naniq matutlaitchaa utkusinjmik naagaqaa ilitlaitchaa ataatnun siñigviich. Aglaan iḷiraġigaa naniqaġvinmun, iñuillu isiqtuat taututlarut naniqaqman.

17 Qanutchipayaaq irikkaauruaq sagvikkaugisiruaq, suli qanutchipayaaq matukkaauruaq paqitaugisiruaq.

18 Qaunagititchi taatnamik qanuq naalaġnisilaapsitñik atakkii kisupayaaq piqaqtuaq akuqtullaagisiruaq, aglaan taavruma piqanitchuam anniagisigaa taamnaunniñ mikillapiaqtuaq pigikkani.”

Jesus-ḡum Aakanalu Aniqatiunjiḷu

19 Jesus-ḡum aakanan suli aniqatiunjiñ utlanjiġaat. Aglaan tikilguiñniġaat iñugiakpaitlutin.

20 Iḷanata iñuich nipliutiniġaa Jesus, “Aakanlu aniqatiutinlu qichaqtut kigga qiniġukhutin.”

21 Jesus-ηum nipliutiniḡai iluqaisa, “Aakagigiga aniqatigigitkalu makua tusaaruat uqathanik Agaayyutim tupigiplugulu.”

Jesus-ηum Quunniḡuqtitkaa Narvaq

22 Ilaḡatni uvlut Jesus maliguaqtiniḡu ikiniqsut umiamun, ilaa nipliqhuni, “Ki, ikaaqta igḡuanun narvam.” Tarra ayak-saḡniqsut.

23 Tiḡilḡaqsiaḡviḡmikni Jesus siḡiksagḡniqsuq. Tavrakḡatchiaq anuḡḡiḡuutiḡpauraḡniḡai narvami, umiaḡat immiaqsipḡluguasiḡḡ sulii iluqatinḡ navianniuliḡhutinḡ.

24 Maliguaqtaiḡḡ utlakḡugu Jesus itiqsaḡniḡaat nipliqhutinḡ, “I-rigii, Ataniiq! Kiviaqsirugut.”

Jesus makitluni iḡiḡḡiḡniḡaa anuḡi qaiḡpauratlu. Aḡniḡuiqman quunnitchiaḡullapiaḡniqsuq.

25 Tavra Jesus-ηum nipliutiniḡai maliguaqtini, “Naami ukpiqsriḡiqsi?”

Aglaan quviḡusuḡniqsut iqsiliḡhutinḡ, aasiḡḡ uqaqḡhutinḡ inḡmiknun, “Qanusiuniḡpa una iḡuk anuḡimunniḡḡḡ qaiḡḡpauratlu kamagivatruḡ?”

Jesus Mamititchiruaq Iḡugiaktuanik Irrusiḡḡulinḡmik

26 Jesus maliguaqtailu tiḡilḡaqsiaḡniqsut nunanḡanun Gerasene-naḡmiut, igḡuanun narvaḡan Galilee-m.

27 Jesus niupman umiamiḡḡ paagḡniḡaa iḡuum nunaacḡqimiḡḡ irrusiḡḡuḡaḡtuam. Taamna iḡuk atnuḡaiḡlaagḡniqsuq aim-mitḡaiḡhuni, aglaan nayuutiraḡniqsuq iluviḡni.

28 Tautukamiuḡ Jesus igitluni isigaiḡḡun niḡliḡḡniqsuq nipi-tusiḡḡluni, “Jesus, igḡḡiḡa Qutchiḡḡniqsrauruaḡ Agaayyutim, suniaḡḡiḡa? Inḡiḡkpiḡḡ anasiḡḡuqsaqḡitḡḡa!”

29 Nipliutiniḡaa taavrumiḡa atakkii Jesus-ηum tilipḡlugu irrusiḡḡuk anitḡuplugu ilaaniḡḡ. Aippaavak aḡallaḡḡuḡniḡaa akulaiḡḡugu. Tiguraḡaluḡaḡaḡtuḡ argaiḡḡu isigaiḡḡu. Qiḡiqsruḡḡugich kalimḡḡiḡḡik kiktugaagḡniḡai, aasiḡḡ iḡuilaamuktitaḡḡugu irrusiḡḡuum.

30 Jesus apiqsruḡniḡaa, “Kisumik atiqaqḡpich?”

Taavruma kiuniḡaa, “Uvaḡa atigḡa Iḡugiaktuaḡ,” atakkii iḡugiakhutinḡ irrusiḡḡuich isiqsimaniqsut ilaanun.

31 Irrusiḡḡuich inḡqsruaḡniḡaat Jesus tuyuḡitḡḡitḡutinḡ samuḡa natiqsiiḡaitchuamun.

32 Uvvaasiḡḡ iḡugiallapiaḡtuat kuniat qanimi niḡiḡiḡniqsut qimiḡaami. Irrusiḡḡuich inḡqsruaḡniḡaat Jesus aullaḡtitḡuplu-tiḡ kunianun. Jesus-ηum aullaḡtinniḡai tamatkunuḡa.

33 Irrusiḡḡuich anikamiḡ iḡuḡmiḡ isigḡniqsut kunianun. Iluqatiḡaasiḡḡ kuniat paḡaliḡniqsut ipnakun. Naparaḡniqsut narvamun aasiḡḡ iḡiplutinḡ.

34 Iñuich munaqsriruat kunianik tautukamitruñ taamna atuumaruag, qimakhutiñ tusaayugaağutiginigaat nunaaqqimi avataaniñu.

35 Iñuich utlautiniqsut tautugiaqhutiñ supmagaisa. Tikitñamitruñ Jesus paqinniğaat iñuk anitchivigikkañña irrusiqłunñik aquppiruag isigaiñi Jesus-ñum, atnuğaaqaqhuni suli qauğrimmaağikhuni. Iñuich tamatkua iqsitchañniqsut.

36 Tamatkua munaqsriruat tautuktuat taavrumiña uqautiginigaat iñunñun qanuq iñuum mamitikkaułha.

37 Iluqatiñ Gerasene-nağmiut apiqsruğniğaat Jesus aullaqu-plugu iqsilillaqiaqhutiñ. Jesus ikipluni umiamun utiaqsiñiqsuq Galilee-mun.

38 Iñuum anitchivigikkañña irrusiqłunñik inğigniga Jesus, “Maligukkaluağikpiñ.” Aglaan Jesus-ñum aullaqtitkaa nipliutiplugu,

39 “Ailutin uqagiagiñ Agaayyutim savauttutaanik ilipnun.” Taamna iñuk nunaaqqimukhuni uqaaqsiñiqsuq qanuq Jesus-ñum savauttutaanik inğimiñun.

Jairus-ñum Pania suli Ağnaq Aksinñiktuaq Jesus-ñum Atnuğaanñanik

40 Jesus utiqami igłuanun narvam iñugayaat pağlagaat atakkii utaqqiñigaat.

41 Iñuk atilik Jairus-mik, sivulliuqta Jew-ñuruat katrağviata, tikiumaniqsuq. Punniqsuq isigaiñun Jesus-ñum inğiqsruqługu kiñuniğmiñuquplugu,

42 atakkii panitaulua, qulit malğunñik ukiuqaqtuaq, tuquaqsiñiqsuq. Jesus taamunaqami iñugiaktuat iñuich tatviksraiğniğaat avataaniñ.

43 Iñuich akunğatni itmiñiqsuq ağnaq aunaqsruğuitłaiqsuaq qulit malğunñi ukiuni. Akilıqsuutigigaluagñigai suurapayaani taaktinun, aglaan kia-unniñ mamitilguiñniğaa.

44 Akunğatigun iñugayaat ağnam utlakługu tunuaniñ aksinñigaa Jesus-ñum akuagun atnuğaanñan. Tavrakñatchiaq aunaqsruğuiqsuqniqsuq.

45 Jesus apiqsruğniqsuq, “Kia aksikpaña?” Iluqatiñ naluñniqsut. Peter nipliğniqsuq, “Ataniiq! Iñuich tatviksraiqhutiñ tinurağaatin. [Naagauvva apiqsruqtutin kimun aksiksi-laaqnik?]”

46 Aglaan Jesus nipliqsuq, “Kia-imña aksikkaaña. İlisimaliğiga anipman sanğigikkağa uvamniñ.”

47 Ağnam tautukamiuñ ilitchuğikkaułhi utlautiniqsuq uulil-lağmi putluni Jesus-ñum isigaiñun. Sivugaatni iluqaisa iñuich uqautiniğaa suvaata aksiłhanik Jesus suli qanuq iluaqsikkaułhi tavrakñatchiaq.

48 Jesus uqaadiniġaa, “Aġnaaq, [quviatchaugiġiñ,] ukpiqs-riħiqpich iħuaqsipkaġaatin. Aullaħhiñaaġuqtutin tutqiksilitin.”

49 Jesus uqaqtitlugu kiliktuiruaq tikiññiqsuq Jairus-mun nipliħuni, “Paniuran tuquruq. Iłaksiatqinñiaqnaġu iłisautri.”

50 Aglaan Jesus-ħum tusaaplugu nipliutiniġaa Jairus, “Iqsiñak; ukpiqsriħhiñiġiñ. Paniuran iħuaqsigisiruq.”

51 Tikitñaminj tupiġmun Jesus-ħum isiqunitchai iñuich avataa- ġun Peter, John, James suli iłilgaam aapaħalu aakaħalu.

52 Iluqatinj iñuich qiaplutinj kiñuvġugaat iłilgaaq. Jesus nipliutiniġai, “Qianasi. Iłilgaaq tuqunitchuq, siñiksifiaqtuq.”

53 Iluqatinj mitautiġiaqsigaat iłisimaplugu aġnauram tuqulħa.

54 Aglaan Jesus tigukamigich argai tuqłuġniġaa, “Nivi-aqsiaq! Makittin.”

55 Iłilgaaq iñuutqinñiqsuq makitluniasiiñ tavrakħatchiaq. Jesus-tavra tilisiñiqsuq aatchuquplugu niqiksraħanik.

56 Aħayuqaak quviġutchaħniqsuk. Aglaan Jesus-ħum uqaqunijñiġik kisumun taavrumiħa atuumaruamik.

9

Jesus Aullaqtikai Qulit Malġuich Maliġuaqtini

1 Jesus-ħum katipkaqamigich qulit malġuich maliġuaqtini saħħiksriññiġai anitħitłasipluġich irrusiqłunħnik suli mami-titħitłasipluġich atniġñautinik.

2 Taatnaanikami tuyuġiniġai quliaqtuaġiaqupluġich aħaayyuqautaanik Agaayyutim suli iħuaqsitqupluġich atniġñaqtuamik,

3 nipliħuni, “Aullautriñiaqasi iglaugupsi: ayaupiamik un-niiñ injularim puukataħanik unniñ niqiksrapstitñiġlu unniñ manijmigli naagaqaa atnuġaatqitiksrapstitñik.

4 Kisupayaam akuqtuqpassi nayuutiyumausi taavrumani inaani aullaġniałapsitñunaglaan taavrumakħa.

5 Iñuich nani akuqtunitpassi unitchumagiksi taamna nunaaqqiq aasii ipsuktuġlugu apyuq isigapsitñiñ. Taamna kilgutaugisiruq iłinjitñun akuqtuinjilaanħatnik tusaayugaaġiksuamik.”

6 Maliġuaqtit aullaqaminj iglauniqsut nunaaqqiura-payaatigun quliaqtuaqħutinj tusaayugaallautamik suli mamititħiplutinj iñunħnik nanipayaaq.

Herod-ħum Qanuġviiłħa

7 Herod-ħum, aħalatauruam Galilee-mi, tusaaniġai iluqaisa Jesus-ħum savaħni. Tupaħaniqsuq atakkii iñuich uqaqħutinj John Paptaaqtitħiri iñuutqinñipluġu,

8 iłanħich uqaqħutinj Elijah sagviġñipluġu, iłanħitsuli uqaqħutinj sivuniksriqiri iñilġaaqnisuq iñuutqinñipluġu.

⁹ Herod nipliqsuq, “Uvaŋa John niaquiqsitaġa, aglaan una iñuk kisuuniqpa tusaqsraġikkaga tamatkunuuna?” Taat-namik iłitchuġisunġigaa Jesus kisuutilaŋa.

Jesus Niġipkairuq 5,000 Anjutinik

¹⁰ Uqqiraqtit utiqamin uqautigaat Jesus iluqaanik savaaġikkagmiknik. Uvvaasiin aullaqatiginigai kisiitnik nunaaqqianun Bethsaida-m.

¹¹ Iñugaaġruich tusaakamitruŋ malinġigaa. Jesus-ŋum paġlaplugich uqautinigai aŋaayuqautaanik Agaayyutim, suli iħuaqsiplugich tamatkua ikayuġnaqtuat.

¹² Unnuksraaqhuni siqiñiq nipipman, qulit malġuk maliguaqtit utlanġigaa Jesus nipliutiplugu, “Tuyuġikkich iñuich nunaaqqiuranun suli nautchiivilinun nullaġniuraġiaqulugich suli niqiksraġiaqulugich, atakkii iñuilaamiittugut.”

¹³ Jesus nipliutigai, “Naagga! Aglaan ilipsi, aatchuqsigich niqiksranjitnik.” Tamatkua kiuniġaa, “Uvva piqaġaluaqtugut tallimanik qaqqianuranik suli malġunnik iqalugauraanik. Tauqsigiaquvisigut niqiksranjitnik iñugaaġruich?”

¹⁴ Anjutit 5,000-siyunnaq iñugiaktigirut tarani. Jesus nipliutigai maliguaqtini, “Iñuich aquvititchigik malġukipiaq qulinullaalugich.”

¹⁵ Maliguaqtit iñupayaat aquvitinnigai.

¹⁶ Jesus tiguniġai tallimat qaqqurat suli malġuk iqalugauraak aasii aaġluqhuni qilanmun quyyatigiplugich. Avguaġai qaqqut iqalugauraaglu qaitlugich maliguaqtimiñun autaagutigitquplugich iñun.

¹⁷ Iñuich niġiñiqsut niġisuiġataqhutin. Tavra maliguaqtit imiġniġaich qulit malġuk aguupmaich iħakunik.

Peter-m Uqautiginigaa Kisuutilaŋa Jesus-ŋum

¹⁸ Iħaatniguuq Jesus agaayupman kisinġuqhuni maliguaqtañ utlanġigaa. Jesus-ŋum apiqsruġnigai, “Kisuunasugivatŋa iñuich?”

¹⁹ Maliguaqtañ kiugaat, “Iħanisa uqaġigaa John paptaaqtitħirauniplutin, iħanisasuli Elijah-ŋuniplutin, atlatlu uqaqhutin sivuniksriqiri inilġaaqnisaq iñugutqinñiplugu.”

²⁰ Jesus apiqsruġnigai, “Iħipsiasiiñ? Kisuunasugivisitŋa?” Peter-m kiuniġaa, “Iħvich Christ-ŋurutin, anniqsuqti akiqsru-utauruq.”

Jesus-ŋum Uqautiginigaa Tuquliksraniħu Anjpkakkauħksraniħu

²¹ Jesus-ŋum iñiqtillapiaġnigai uqautigitqunjtħuni kisuutilaagmiñik kimununniiñ.

²² Uqautipsaaġnigai, “Sivulliuqtiġruatlu, qaukħinisa agaayuliqsitlu suli aġlaliqirit naġliksaaqtitkisigaat

ayaglugulu Igñiña Iñuum tuqulluguasiiñ. Aglaan piñayuakkun uvlut añipkakkagisiruq.”

23 Iluqaisa nipliutiniğai, “Kia iñuum maligukkumiña suksraaqtakrsagigaa pisuñi, iqsriutilugu sannigutani uvlugağikpan aasii maligluña.

24 Atakkii kia iñuum anniginiagumiun iñuulli tammaigisigaa, aglaan kiapayaaq tammaiymium iñuulli piqutigiluna piññakkisiruq ilumun iñuuliğmik.

25 Iñuum piññaktaagihñiñaugaluağaa suurapayaaña marruma nunam aglaan tammautigisigaa iñuulli. Sakuugurağniatha sumun atuğumiñaitchuq!

26 Iłapsi kannjugivalukkaatña ilisauttitkalu sivuğaatni iñuich suksraqañitchuat Agaayyutmik. Taatnatun Igñiñan Añutim kannugigisipmigaaptuuq utiğumi kamanautiqaguni aapamisun piqasiguni ipqitchuanik isaguliñnik.

27 Iłumun nipliutigipsi, Iñuqaqtuq ilañitñik uvani makitaruat tuqunaiññağmin qiniğniatuanik Agaayyutim añaayuqautaanik.”

Jesus-ñum Atlanjuqtitha

28 Akunniqsaanjanikman Jesus-ñum kayunjuutiplugich Peter-lu, John-lu suli James mayuğniqsuq qimigaamun agaayutyaqhuni.

29 Agaayupkaqlugu qiniñña atlanjuğniqsuq atnuğaanilu qivliqisiraaurahutin.

30 Tavrakñatchiaq malğuk añutik uqaqatiginiğaaq Jesus. Taapkuak Moses-lu Elijah-lu

31 aasiiñ qiniññaq qaummağilallañniqsuq. Uqaqatiginiğaaq Jesus tuqutauhiksrañagun Jerusalem-mi Agaayyutim sivunniutaagun.

32 Peter-lu piqatailu siñiñnialilłapiagñiqsut, aglaan itiqamin tautuññaat Jesus kamanathagun qichaqatigiplugu malğuk añutik.

33 Añutik unitkaqsipmatku Jesus Peter-m nipliutiniğaa, “Ataniiq, nakuullapiaqtuq uvaniñiqput. Nappaitquguptigut nappaiñayaqtugut piñasunik palapkaaksranik, atautchimik ilipnun, atautchimik Moses-mun suli atautchimik Elijah-mun.” Iłisimanjtkaluagñiğaa uqağikkani.

34 Peter uqaqtitlugu nuviyam qulanjuutiniğai; maliguaqtai iqsitchañniqsut nuviya qulanjuutipman.

35 Nipi nipliqsuq nuviyamiñ, “Tavrataamna Igñiğa piksraqtaagikkağa; naalağniyumagiksi.”

36 Uqağuiqman Jesus kisiñjuğniqsuq. Taipkunani uvluni maliguaqtaiñ uqautiginñiññaat kisumununniiñ tautukkaqtin.

Jesus Iłuaqsipkaiñiqsuq Nukatpiağrunmik Irrusiqlulinmik

37 Uvlutqikman Jesus-lu pinjasutlu maliguaqtai atqaqamin qimigaamiñ iñugiaktuat iñuich paagnigaat Jesus.

38 Iñuk nipligniqsuq akungatniñ iñugayaat, “Iñisautrii, tautulagun iğniğa, tarra iğnitualuga.

39 Irrusiqłuum aňalatmani kapyaaqsiñiqsuq. Ilaa qilurağallapiağaqtuq sulı innuliqiaqsıruq qanıgmıgun. Irrusiqłuum atniaqtuiñaga suli unitłaiqlugu.

40 Uqapsağaluağitka maliguaqtitin anıtquplugu taamna irrusiqłuk aglaan anıpkalguiñniğaat.”

41 Jesus kiusriñiqsuq, “Ukpiqutaiñniqaqpat ilipsitñi. Naaga-suli killukuaqmıusi. Qanutunaglaan nayuqtıgıraksrağivisi? Qanutunaglaan iğlutuqtıgıraksrağivisi?” Tavrıli nipliutiniğaa iñuk, “Uvunautısaqsıunjata iğniğiniñ!”

42 Nukatpiağruum utlautılhani irrusiqłuum ulğusraaqtinnığaa nunamun qiiqsruqtitkaqsıplugu. Jesus-ñum iñıqtıgıniğaa irrusiqłuk aasiñ mamıtıtlugu nukatpiağruk utıqtıtlugu aapañanun.

43 Iluqatıñ iñuich quviğusuutıginiğaat kamañaqtuaq sanıgıkkana Agaayyutim.

Jesus-ñum Uqautıgilgitkaa Tuqqutaulıksrani

Iñuich quviğusuktıtlugıtsuli Jesus-ñum savaağıkkanañik nipliutiniğai maliguaqtini,

44 “Piıguğniaqnagu una uqauttıginiakkaga ilipsitñun! Iğniña Iñuum aatchuutıgıkkaugırsıruq iñunñun tuqqutqulugu.”

45 Aglaan qanuutautılaña uqautıgıkkanañiriqsımanıqsuq maliguaqtaiñiñ. Taatnaqlugu kanıqsılguiñniğaat. Taluqsraqhutıñ apıqsrulguiñniğaat taavrumuuna.

Kiña Kamañağniqsrauva?

46 Maliguaqtit qapiqtailıtraaqsiñiqsut nallıqtıñ kamañağniqsraupmagaan.

47 Jesus-ñum ilısimanığai isummatılañat. Qıññuağniğaa ilılgaaq inıllakługu saniqqamıñun

48 nipliutıplugıch tamatkua, “Kısupayaam akuqtuğumiun ilılgaaq pisıgilunı tavra akuqtuğaaña; sulı kısupayaam akuqtuğumiña akuqtuğisıpmıgaa taamna tuyuğirıgıkkaga. Iñuk kamañaiñniqsrauruq akunnapsitñi ilaa kamañağniqsrauruq.”

Akitñaquqtıngıtchuaq Uvaptıknun İlagıllapiağıkpıt

49 John niplıqsuq, “Atanııq, tautukkıkpıt iñuk anıtchi-rağaqtuaq irrusiqłunıñ atıqlugu atqıñ. İñıqtıgıkpıt atakkıi uvagıt ilağıñıtılgı.”

50 “Nutqaqtınnıñaiqsıun,” Jesus-ñum nipliutiniğaa atlatlu maliguaqtai, “Atakkıi kılñapayaaq akıllııqsunıtchuaq ilipsitñik ilipsitñıktuqtuq.”

Ilanjisa Samaria-g'miut Akuqtug'ung'itchaat Jesus

51 Jesus-ŋum ilitchuġikamiuŋ utiqtuksrauħi Agaayyutmun isummig'niqsuq Jerusalem-mugukhuni.

52 Iglauġig'miñi tuyuqaġniqsuq uqqiraqtinik sivumiñi nunaaqqianun Samaria-m itqanaiyautitqupluni tukkuksraġmiñik.

53 Aglaan iñuich tarani akuqtunjiññaat atakkii Jerusalem-muñniaqhuni.

54 James-ŋum suli John-ŋum, malig'uaqtikkiñ, tautukamitku taamna nipliutiniġaa, “Ataniiq, qiññuaquvisiguk ikniġmik qilañmiñ piyaqquityaqulugu tamatkuniña?”

55 Jesus-ŋum kinjaqluġich iñiqtig'niġai.

56 Aasiñ Jesus malig'uaqtaļu iglauniqsut atlamun nunaaqqiuramun.

Iluqnaung'itchuat Malig'uaqtit

57 Iqliqtauġmikni iñuum nipliutiniġaa Jesus, “Malikkisigikpiñ napmupayaag'uvich.”

58 Jesus-ŋum kiuniġaa, “Kayuqtut sisiqaqtut, suli tinmiurat siłami ugluqaqhutin, aglaan Iġñiña Iñuum iniksraitchuq minguiqsiag'viksraġmiñik.”

59 Jesus-ŋum atla iñuk nipliutiniġaa, “Malinña.” Aglaan taavruma iñuum nipliutiniġaa, “Ataniiq, sivulliulugu ailaña iluviġiaġlugu aapaga.”

60 Jesus-ŋum kiuniġaa, “Ki, tuqunaruat iluviġlitruŋ tuquruag'ikkaqtin. Aglaali ilvich quliaqtuaġiaġiñ añaayuqautanik Agaayyutim nanipayaaq.”

61 Atla iñuk nipliqsuq, “Ataniiq, malikkisigikpiñ. Aglaan sivulliulugu qiñiġuiqsaag'iaġlagich ilagikkatka.”

62 Jesus-ŋum nipliutiniġaa, “Kiña iñuk nunniuqtuaq kinjanñatigalugu atuġumiñaitchuq sumun añaayuqautani Agaayyutim.”

10

Jesus Tuyuġig'ai Malig'uaqtit

1 Kiñuagun taavruma atang'uruuq piksraqtuq piñasukipiaq qulit malġuñnik iñuñnik tuyuġipluġich malġuullaaplugich. Aullaqtitkai sivumiñi nunaaqqipayaanun tikitchaġumakkaġmiñun.

2 Jesus-ŋum nipliutiniġai, “Katitaksraqtugaluaqtuq aglaan savaktit katitchiruksrat ikittut. Iniqsruġumausi atanganun katitchivium tuyupsaaqulugu katitchiruksranik savaqulugich nautchiivinmiñi.

3 Aullaħiñaurusi. Tuyuġiniaġipsi ipnaiyaatun liilaa akunġatnun amaqtut.

4 Aullautriñiaqasi manikuviuramik naagaqaa puukatauramik naagaqaa sakpakkimik; igliqtaułapsitñi nutqaaqtuğniaqasi kisumununniiñ.

5 Supayaami isigñiğupsi tupiğmun nipliutiyumagisi, ‘Tutqiuñ iñuiñun uumani tupiğmi illi.’

6 Iñuk tavrani iñuuniağniqqan piqpaksriluni tutqiuñmik, taamna tutqiuñ ittuiñagisiruq ilaani. Aasiñ taatniingñiñnikpan taamna tutqiuñ utiğisiruq ilipsitñun.

7 Nayuutiyumausi taavrumani tupiğmi niğilusi lu imiğusi lu qanutchipayaamik aatchuqpasi, atakkii savakti akiljusiaksraqaqtuksrauruq. Nuktağniaqasi tupiğmiñ atlamun.

8 Supayaami nunaaqqimukkupsi paglakpasi niğiyumausi payugutaatnik,

9 mamititchilusi atniğñaqtuanik taavrumani nunaaqqimi, uqautilugich iñuich, ‘Añaayuqautaa Agaayyutim qalliruq ilipsitñun.’

10 Aglaan nunaaqqimukkupsi nani iñuich paglanjitpasi nipliğumausi tumitchaani,

11 ‘Apyua nunaaqqipsi isigaptikniñ ipsuktugişigikput; aglaan itqagiyumagiksi una, Añaayuqautaan Agaayyutim qallisigaasi!’

12 Uqautigipsi, atanniivium uvluani Agaayyutim ilunñugitlukkisişigai Sodom-miut taavrumakña nunaaqqimiñ taatniittuamiñ. [Jesus uqaanikman taavrumiña, maliguaqta aullağniqsut.]

Ukpiñitichuat Nunaaqqich Iłanjitñi

13 “Nakliñ, Chorazin-nağmiişii! Nakliñ, Bethsaidagağmiişii! Savaaqagaluqtaña iñugiaktuanik quviqnaqtuanik akunnapsitñi. Makua quviqnaqtuat qiniñkasi savaanuniqkata Tyre-mi lu Sidon-mi lu inilğaanimma, iñuich taimani isummitqianikkayaqtut miissuñnik atnuğaagutiñ suli agramun aquvillutiñ qiniñqitillugu taavrumuuna mumiliqtin killuqsautmikniñ!

14 Atanniivium uvluani iglutuyunaitlukkisiruq ilipsitñi ukunakña Tyre-miñ lu Sidon-miñ lu.

15 Ilipsitñunlu Capernaum-miişii! Kamanagñasugivisi qilañmunaglaan? Iktaugisirusi anasiñnuqsagvinñmun!”

16 Jesus nipliutinişigai maliguaqtini, “Kisupayaam naalağnikpasi naalağnisipmigaaña, suli kisupayaam ayakpasi ayakkisipmigaaña, suli kisupayaam ayakpaña, ayakkisipmigaa taamna tuyuğirigikkağa.”

Jesus-ñum Maliguaqta Utiğniqsut

17 Piñasukipiaq qulit malğuiç iñuich utiqamiñ quviasul-lapiğniqsut nipliçhutiñ, “Ataniiq, makua irrusiçluichunniñniñ tupigirağigaatigut tilikaptiğin anitquplugich atuçluğ atqiniñ!”

18 Jesus-ñum kiuniğai, “Tautukkiga tuunğaq atqaqman atriplugu ikniqpalak pakmakña.

19 Naalağniłlagitchi! Sanñiksritkipsi tutmatlasiplusi nimigianik putyuutiliñniglu akimatlasiplusi lu sanñianiñ piyuaqtigikkapsi. Suli tamatkua atniğumiñaitchaasi.

20 Quviatchautiginagu irrusiqłunñun tupiginilusi aglaan quviatchautigitluksiuñ atigikkasi aglausimaagñiugich pakmani.”

Jesus Quviatchakpaktuq

21 Taavrumani Ipqitchuam Irrutchim quviatchaktinniğaa Jesus suli uqaqtitlugu, “Aapaan, atanğuruatiin qilañmi nunami lu, quyagikpiñ! Sagvigitiñ puqiitchuanun sut iriqsamaruat puqiksuanin ilisamaruanin lu. Aa, Aapaan, taamna sivunniğikkan quviagigiñ.

22 Aapaa qaitchigaaña sanñipayaamik. Kia-unniin naluğaa Iğniğuruam kisuupiaqtilaaña aglaan kisimi Aapauruam, suli kia-unniin nalugaa Aapauruam kisuutilaaña aglaan Iğniğuruam, suli tamatkua Iğniğuruam sagviutisukkani Aapauruamik.”

23 Jesus-ñum kiniaqamigich maliguaqtini nipliutiniğai kisiññuutiplugich, “Quvianamiurusi atakkii inuursi taututlasiplusi atuumaruanik!

24 Uqautigipsi, Inuğiaktuat sivuniksriqirit suli umialgich tautugummiuğniğaat tamanna tautukkaqsi aglaan tautulguitlugu, suli tusaayummiuqlugu tusaakkaqsi aglaan tusaalguilugu.”

Atrikusaun Nakuuruakun Samaria-ğmiukun

25 Iisautrim maligutaksranik utlaklugu Jesus uaktuagunniğaa apiqsruqtaqlugu, “Iisautrii, sumik savaktuksrauvik akuqtu-isukkuma isuitchuamik inuuligmik?”

26 Jesus-ñum kiuniğaa, “Qanuğmi maligutaksrani aglaksi-maaqpa? Qanuq agliqiplugu ilisauttutigirağiviuñ?”

27 Anutim kiuniğaa, “Piqpagiyumagiñ ataniq Agaayyutin iluqaaniñ uummatipniñ, iluqaaniñ inuutchipniñ, iluqaaniñ sayagikkapniñ, iluqaaniñ isummatipniñ; suli piqpagilugu inuuniaqatin ililugu iliptun.”

28 Jesus-ñum kiuniğaa, “Tarra, nalauttutin. Taatna inuuniağuvich inuugisirutin.”

29 Aglaan aglaliqirim nalaunñanasugniaqhumi inmiñik apiqs-rulgitchaa Jesus, “Kiña inuuniaqatigivigu?”

30 Jesus uqaaqtuagaqsiruuq, “Ilaatniguuq inuqağniqsuq Jericho-muktuamik Jerusalem-miñ. Iglauññaan tigliniaqtit anallaqlunniğaat atnuğaiqlugu karuklugu unitluguasiñ tuqułhiñaağtuuaq.

31 Agaayuliqsiptuuq iglǵimiñiqsuq tamarrumuuna tumitchaakun. Tautukamiuñ taamna iñuk apqusaalhiñagñigaa igluagun tumitchaam.

32 Ikayuqtiptuuq agaayyuvikpañmi taatnatun pipmiñiqsuq, aasiñ tautukamiuñ taamna iñuk apqusaagmiñigaa igluagun tumitchaam.

33 Aglaan Samaria-ǵmiu iglaupmiñiqsuq tamarrumuuna tumitchaakun. Tikitmiuq taavrumuñ añallaqłuktamun, aasiñ tautukamiuñ ilunñugiliutiplugu.

34 Utlakługu kuvviqiniǵai uqsruǵutmik wine-miglu killiǵniñi aasiñ mamitaqługich. Taatnaanikami iliniǵaa taamna iñuk natmaksigviuraǵmiñun nullagviñmuutiplugu qaunagiasipluguasii.

35 Uvlutqikman manniññigaa malǵuñnik nullagvium iñua uqautiplugu, ‘Qaunagiyumagiñ. Tikiumatqikkuma tamaunnaaǵluñ akilliǵisigiga qaunaksriñipkun ilaanik akiqsruutiqaǵniǵupkiñsuli.’”

36 Jesus-ñum apiqsruǵniǵaa ilisautri, “Qanuq isumaniqpich taapkunuuna piñasutigun? Nalliat iñuuqatauva taavrumuñ iñuñmun añallaqłukkauruamun tiglinñiaqtitigun?”

37 Aglaliqirim kiuniǵaa, “Taamna nagliktuiruaq ilaanik.” Jesus-ñum nipliutiniǵaa, “Taatnatun iñuuniǵiñ.”

Jesus-ñum Isiqattaǵvigigik Martha-lu Mary-lu

38 Jesus maliguaqtiniļu iglautuiñaqhutin tikiññiqsut nunaaqiuramun. Aǵnam tavrani atilgum Martha-mik aiyugaǵniǵaa kinuniǵmiñun.

39 Aasiñ aniqatiqaǵniqsuq atiqaqtuamik Mary-mik. Aquptaaqhuni isigaiñ saniǵaatnun atanguruam naalaqtuaǵniǵaa ilisautripman.

40 Aglaan Martha alapisrautiqaǵniqsuq suraksraǵayaagmiñik. Utlakługu Jesus uqautiniǵaa, “Ataniiq, sugiñitpiuñ aniqatma kisivripkaqmañ? Uqauttuuñ uvuñaqulugu ikayuǵiaǵluñ!”

41 Atanguruam kiugaa, “Annaa, Martha! Isumaaluktutin supayaanik.

42 Aglaan atausiq piitchuillaapiaqtuq. Mary-m piksraqtaagigaa nakuuniqtaq atlat piigumiñaisañat ilaaniñ.”

11

Jesus Ilisautriruq Agaayulikun

1 Ilañatni uvlut Jesus agaayulgiññiqsuq kisinñuqhuni. Agaayunñaiqman ilañata maliguaqtaiñ nipliutigaa, “Ataniiq, ilisauttutigt qanuq agaayuliksraptiknik John ilisautripmatun maliguaqtimiñik.”

2 Jesus nipliutiniǵai, “Agaayugupsi itnaǵusi,

'Aapapta:

Iñupayaaq nunami kamaksrili ilipnik ipqiqsitlugu taavru-
muuna atqiñ.

Aullağniili aᅇalatchiᅇhiñ iñupayaanik.

³ Aatchuqtigut uvlugaᅇikpan niqimik inuᅇikkaptiknik.

⁴ Natqigutiluta killuqsautiptiknik

natqigutrisimaaqmatun

savamaqᅇuutriruanik

uvaptiknun.

Sivulliutiniaqasigut uuktuaqsiuᅇimun.' ”

⁵ Jesus nipliutigai maliguaqtini, “ᅇlipsisamma utlakkayaᅇaa
ᅇlauraani tupqanun unnuami nipliutilugu, ‘ᅇlauraan, sim-
miliaksraᅇuktunᅇa piᅇasunik qaqqianik.

⁶ ᅇlauraaga ᅇglauruaq tikiumaruq tupimnun. Niqaitchunᅇa
niᅇipkautiksraᅇanik.’

⁷ ᅇlauraanᅇan kiunayaᅇaa tupqum ᅇluanin, ‘ᅇlaksianᅇa! Talu
kiluusaanikuq. Qitunᅇatkalu uvaᅇalu nallaaniktugut. Mak-
itchunᅇitchunᅇa aatchuᅇiaᅇutin.’

⁸ Uqautigipsi, una makitchunᅇitkaluaᅇuni aatchuᅇiaᅇlugu
qaqqumik ᅇlauraagaᅇihagun, makitchumiᅇnaqtuq aatchuᅇiaᅇlugu
inuᅇikkaᅇanik atakkii taamna inᅇiqsruqtuiᅇaᅇhuni.

⁹ Taatnamik nipliutigipsi, Inᅇiᅇupsi qaisaugisiruq
ilipsitᅇun; pakaagaᅇupsi paqitkisigiksi; katchaktuᅇupsi talu
aᅇmakkauniaqtuq ilipsitᅇun.

¹⁰ Atakkii kisupayaaq apiqsruqtuaq akuqtuᅇigisiruq, suli
pakaagaqtuaq paqitchigisiruq, suli talu aᅇmakkaugisiruq kisu-
payaamun katchaktuqtuamun.

¹¹ Uvva kisupayaam aapauruam aatchuᅇayaqpauᅇ iᅇni
nimiᅇiamik inᅇiqsruqpani iqaluktuᅇukhuni?

¹² Naagaqaa aatchuᅇayaqpauᅇ putyuutilinᅇmik inᅇiqsruqpani
manniksugukhuni?

¹³ Pigiitchaluaᅇhusi ᅇlisimaraᅇigiksi qanuq aatchuᅇiksraᅇsi
nakuuruanik qitunᅇapsitᅇun. Maatnaasu Aapa
pakmaniittuaq aatchuiᅇiapiiaqtuq Ipqitchuamik Irrutchimik
tamatkununᅇa inᅇiqsruqtuanun inᅇimiᅇun.”

Jesus-lu Beelzebul-lu

¹⁴ Jesus anitchiᅇiqsuq irrusiᅇlunᅇmik uqalguitchuamik.
Aasiin irrusiᅇluk anipman taamna inᅇuk uqaaqsiᅇiqsuq. Iᅇnich
quviᅇutchaᅇniqsut

¹⁵ aglaan ᅇlanᅇich nipliqhutin, “Beelzebul-ᅇum, aᅇalataata ir-
rusiᅇluich, qaitchiᅇiᅇaa saᅇᅇimik anitqataitᅇasiᅇlugu.”

¹⁶ Atlat uuktuaᅇukᅇugu Jesus apiqsruᅇniᅇaat savaaqaqu-
plugu quviᅇnaqtuamik ᅇlitchuqqutaulugu Agaayyutmun
tuyuᅇgitilaanᅇanik qilanᅇmiñ.

¹⁷ Aglaan Jesus-ᅇum ᅇlisimanigai qanuq isummatiqalᅇhat. Ni-
pliutinigai, “Iᅇnich nunaaqᅇikpanᅇmi akikᅇautikpata avatmun

makitayumiñaitchuq akuni. Atangüviich aviksimaguminj suk-sraungigñiaqtut.

18 Taatnatuntuuq tuungäum irrusiqłunji avgumagumin akikñaqtuutilutin avatmun añaayuqautaa isukññiaqtuq. Nipliqsusi anitchirağagñipluņa irrusiqłunjik atakkii Beelzebul qaitchipłunaguuq sanñimik savaaqatlasipluņa taatnatchimik.

19 Anitchirağaguma irrusiqłunjik Beelzebul-kun kisukun maliguaqtigikkasi anitchiraqmirağivat? Tarra ilinich atanniq-suqtiginiagisi ilisimanaqsilugu killukuapiağataqtilaaqsi.

20 Aglaan anitchirağaqtuņa irrusiqłunjik Agaayyutim ir-rusillautañagun, taavrumuuna nalupqinaitchuq Agaayyut-mun aullağniñaniktilaanja añaayuqautaa akunnapsitñi."

21 "Sanñjruam iñuum paqnasimaaqmagich satkupayaani qaunaksripluni tupigmiñik, suurai tiglikkautlaitchut.

22 Aglaan sanjtluktuam añuyakługu akiilikamiñ aullauti-ragigai satkui tunñavigikkanji, avguqługich tiglikkani piqat-miñun.

23 Iñuk piqataunjtichuaq uvamni akikñautiruiq uvamnun, suli iñuk katitchiqataunjtichuaq siamitchiññiaqtuq.

Irrusiqłuk Utiqtuq

24 "Irrusiqłuk anikami iñunmiñ iglauraqtuq paliumaru-akun nunakun pakakhuni minguiqsiallagviksrağmiñik. Paqinjtñamij nipliqsuq, 'Utigniaqtuņa tupigmun unisagikkamnun.'

25 Utiqami paqinnigaa ini salumaplugu suli ihuaqsasimapluni.

26 Aasiñ anipluni aggiutigai tallimat malguich irrusiqłuich pigiitluktuat inmiñiñ. Isiqhutin iñuuniağniqsut tavrani. Taam-naasiñ iñuk pigiilitłunjiqsuq sivuanigñiñ."

Quvianapiağataqtuaq

27 Jesus uqaqtitlugu ağnam iñugayaaniñ nipliutiniğaa, "Qanu-tun quvianaqtigiva ağnaq igñiruaq ilipnik suli miluktitlutin!"

28 Jesus-ñum kiuniğaa, "Aa, aglaan qanutun quvianatluk-tigivat tamatkua tusaaruat uqałhanik Agaayyutim aasiñ tupigiplugu!"

Qasilirut Quviqnaqtuamik Savaaqaqplugu

29 Iñuich iñugiaksisaiñaaqsipmata Jesus uqaqsiñiqsuq, "Iñuich uvlupak pigiitchuanjruuat qiñiguktut quviqnaqtuamik savaamik ilitchuqutaulugu kisuučilaamnik, aglaan qiñigumiñaitchut taatnatchimik. Qiñiññiağisigaat quviqnaqtuaq savaaq atupmatun sivuniksriqirimun Jonah-mun.

³⁰ Igñiña Iñuum ilitchuqqutauniaqtuq iñuñnun marrumani uv-lumi, atrilugu sivuniksriqiri Jonah ilitchuqqutaauruaq iñuiñun Nineveh-m.

³¹ Atanniivium uvluani atanguruam agnam aggiqsuam unallamiñ maatnaasu patchisigigisigai iñuich iñuuruat uvlupak atakkii taimmani iglauniqsuq unasiksuaamiñ naalagnityaqhuni Solomon ilisautripman puqitutmigun. Atanji, iñuk maaniittuq kamanatluktuaq Solomon-miñ.

³² Atanniivium uvluani iñuñisa Nineveh-m patchisigigisip-migai iñuuruat pakmapak, atakkii taimani isummitqinñiqsut mumikhutin killuqsautmikniñ tusaakamitruñ Jonah-m quli-aqtuaqalha. Atanji, iñuk maaniittuq kamanatluktuaq Jonah-miñ!

Qaumman Timimun

³³ “Kia-unniñ ikitnamiun naniq iritlaitchaa naagaqaa ilitlaitchaa ataanun utkusium aglaan iliragigaa naniqagvinmun. Iñuilli qinñigumagaat qauma isigumin.

³⁴ Irisi nannisun ittut timipsitñun. Irrakkiñ qinñitlakpaknik qaunagilguniaqtutin aullapayaaguvich. Aglaan irrakkiñ pigi-itpaknik saptaaqsiniiaqtutin.

³⁵ Qaunagititchi qaumaruaq ilupsitñi taaqtuanitchumuuq.

³⁶ Iluqani timin qaummaagikpan, ilaña taaqtuamiisunaqani, qaummaagikkisiruq iluqaani, atrilugu naniq qaummatrip-matun ilipnik qaumamiñik.”

Jesus-ñum Upyaktuğai Ukpinquaqtit

³⁷ Jesus uqanaiqman, Pharisee-ñuruam aiyugaagnigaa nigiyuqtuaquplugu. Malikhugu nayummagatagniqsuq tamaña nigiaqsipluniasiiñ.

³⁸ Pharisee-ñuruuaq atlasuktuq ilitchuğikamiun Jesus-ñum iggunjisilaanar argañiñ nigigaluaqani.

³⁹ Atanguruam nipliutinigaa, “Aatai Pharisee-ñuruasii, salumapkairusi qaalhiñanitñik qallutipsi suli puggutapsi, aglaan ilupsitñi immaukkaqtusi ivayaqtuğimik suli pigiiliqiligmik.

⁴⁰ Ukunani ilisagunğitchalukkut. Agaayyutim inñiqtagigik iluqaanik qaanalu ilualu. Taatnatuntuuq inñiqtagigik iñuum timaalu isumaalu.

⁴¹ Aatchuutigisiun immanar qallutipsilu puggutapsilu nagliñnaqtuanun. Taatnagupsi suapayaaq salumagisiruq sivuğani Agaayyutim.

⁴² Nakliun Pharisee-ñuruasii! Qulikuraqtusi Agaayyutmun avuugutinik naurianik. Naagatai iñuñnik analatचितलितचुसि nalaullugu suli piqpakstriñgitlusi Agaayyutmik. Atuumarak-sraqtarra suli qulikuruksraupmisi.

43 Nakliuḡ, Pharisee-ḡuruasii! Qiñiqusaag̃aqtusi aquppiu-tagiksaanun aqvutlusi katraḡviḡñi suli paḡlatqusuursi kamag-ilusi tauqsig̃ñiaḡviḡñi.

44 Nakliuḡ, [ukpiḡḡuaqtisii]! Atriqaqtusi nalu-naitḡutchiḡñiḡlaanik iluviḡnik iñuich pisuḡvigikkaḡitñik qaḡḡatigun naluplugich.”

45 Iḡaḡata ilisautrit malig̃utaksranik nipliutiniḡaa, “Iḡisautrii, taavrumiḡa nipliqaḡvich upyaktuḡiptiguttuuq.”

46 Jesus-ḡum kiuniḡai, “Nakliuḡ, ilisautrisii malig̃utaksranik. Iñuich natmiḡaḡigisi kivipqaḡtaḡnaqtuanik aglaan ilipsi isat-laitchisi argagikkasi ikayuutigisuglugich natmaḡḡun.

47 Nakliuḡ! Iñiqsiraqtusi iluviḡiksaanik sivuniksriqirinun, taipkunuḡaami sivuniksriqiripayaanun sivulliaḡikkapsi tuqqutaḡikkaḡitñun.

48 Taatnaḡapsi aḡiqataupmisi, aasiisuli iḡuaḡigiksi tamanna savaaḡikkaḡat sivulliaḡikkapsi. Taipkua tuqqutchiñiqsut sivuniksriqirinik, naagasuli nappairusi iluviḡitñik.

49 Piqtigiplugu Agaayyun nipliḡñiqsuq puḡiḡimigun, ‘Tuyuḡaḡisiruḡa sivuniksriqirinik uqqiraqtiniglu iñugikkamnun. Tamatkua tuqqutkisilḡitchaich iḡaḡich suli piyuḡlugich atlat.’

50 Taatnaḡhutiḡ Agaayyutim anasiñḡuqsag̃isigai iñugikkaḡi pakmapak iñuaqtulḡatigun iluḡaḡitñik sivuniksriqirinik aullaḡniñḡaḡlaan nunam,

51 aullaḡnipliutiḡ tuqqutaulḡaniñ Abel-ḡum tuqqutaulḡanun Zechariah-m, tuqqutauruam akunḡakni tuniḡḡaḡvium suli ipḡitchuam inim. Aa, nipliutigipsi, iñuich iñuuruat pakmapak anasiñḡuqsakkaugisirut iluḡaḡun tamarrumuuna.

52 Nakliuḡ, ilisautrisii malig̃utaksranik! Kaḡiqsitḡaitkiksi Agaayyutim uḡaḡha uqqiraḡtaalu suli ilisauttutiḡitḡlugich. Atriqaqtusi iñuḡmik aḡmautiqaḡtuḡaḡ Agaayyutim aḡaayuḡautaanun aglaan aḡmaḡitḡugu. Isiḡitchusi sulipsuq piñailutchiḡsuḡmipḡlugich tamatkua isiḡniuraqtuat.”

53 Jesus aullaḡsipman tavrakḡa aglaliqirit suli Pharisee-ḡuruat naiḡitḡuḡaḡsiñiḡaat aḡiqsruḡtaḡugu supayaatigun,

54 pisag̃isukḡugu uḡaḡḡan nalaunḡiḡuni.

12

Jesus-ḡum Kiliktuutigigai Ukpḡḡuaqtuiḡiq

1 Iñugaaḡruich kativiñḡaḡhutiḡ ttruutivaitḡutiḡ tutiliqatau-tiniḡsut. Jesus-ḡum nipliutiḡqaag̃niḡai malig̃uaqtini, “Qau-nagititchi qaḡḡiam puvlaksrautaatniñ Pharisee-ḡuruat, ami ukpiḡḡuaḡataatniñ.

2 Qanutchipayaaḡ matukkauruaḡ matuḡisiruḡ, suli iluḡani iriqsamaruaḡ ilitchuḡipkakkauḡisiruḡ.

3 Taatnamik qanutchipayaamik nipliaguvich taaqtuami tusagnagisiruq qaumaruami, suli qanutchipayaamik isivrukuvich inaurami nipitusiluni uqautaugisiruq nunaqqiñi.

Sivuugaginasigik Iñuich

4 “Uqautigipsi, ilauramaan, iqsiginagich tamatkua tuqqutchiragaqtuat timimik aasiñ taavruma aquagun savaaqalguilutin pigiitluktuamik.

5 Urriqsuutiniagipsi talugiraksramik, Sivuuğagisiun Agaayyun tuqupkainikami anjalatchiñiqagtuag anasiñjuqsagvinmuktitchitlapluni. Ukpigisitja, ilaa talugiraksragigiksi.

6 Tallimat tinmiurat tunitlaiññiqpat malgunnun maniuraannun? Naagasuli Agaayyutim atausiqunniñ tinmiuraq piiguumanitchaa.

7 Taatnatuntuuq ilipsitñi, nuyagikkasiunniñ niaqupsitñi kisismaaqtut. Taatnamik iqsiñasi, akisutluktusi iñugiaktuaniñ tinmiuraniñ.

Uqagithalu Piiłaağithalu Christ-mik

8 “Niplitigipsi, Kiña nalupqinağuni uqaqpan sivuğaatni iñuich piginiluni uvamnun, Iğñinan Iñuum nalupqinağlugu uqagigisipmigaa sivuğaatni isaguligikkaniñ Agaayyutim.

9 Aglaan kia ayakpanja sivuğaatni iñuich Iğñinan Iñuum ayaksisipmigaa sivuğaatni isaguligikkaniñ Agaayyutim.

10 Agaayyutim natqigutiyumaagaa iñuk uqagñiqłuktaqtuaq Iğñinanik Iñuum. Aglaan Agaayyutim natqigutiyumiñaitchaa iñuk uqagñiqłuutiqaqtuaq Ipqitchuamik Irrutchimik.

11 Iñuich uqagsittaagvinmuutikpasi sivuğaatnun atangich suli anjalatit, isumaalunniqasi qanuq naagaqaa sumik uqagñiaqtilaapsitñik.

12 Atakkii tavrağuppan Ipqitchuam Irrutchim ilisautrigisigaasi uqaksrapsitñik.”

Atrikusaun Umialguruakun Kinnauruakun

13 Iñuk iñugaagrūniñ nipliğñiqsuq Jesus-mun, “İlisautrii, uqauttuun aniqatiga aviqulugich paisannaktaaksravuk aapamnuk unisagikkani.”

14 Jesus-ñum kiuniğaa, “Anjuun, atanniqsuqtauyumiñaitchunja avguitlasilunja suuraksrapsitñik ilipnunlu aniqatipnunlu!”

15 Nipliğñiqsuq iluqanjitñun, “Munağititchi siqñaktuahğmiñ! Atakkii suurağaisigaluagumi iñuk piññautigiyumiñaitchaa iñuuligmik.”

16 Tavralli Jesus-ŋum uqautiniġai atrikusautmik, “Ilaatniguuq iñuqaġniqsuq umialguruamik. Nunaja nauqpauraqhuni kibraksranik.

17 Isumaaqsiñiqsuq, ‘Iniksraigutigitka iluqaisa nauriatka. Qanuġisivik?

18 Itnaġisiruñaliqaa, uqaġniqsuq inmiñun, ‘siqumitkisigitka tugvaġvitka aasiiñ nappailuñ aŋitluktuanik. Tavruña tugvaġisigitka nauriaġikkatka suli atlat suuratka.

19 Taatnaanikkuma nipliġisiruña uvamnun, Iñuuk, anaktaitchutin. Piññaktutin suurapayaanik inuġikkaqnik iñugiaktuani ukiuni atugaksranik. Ki aasiiñ iñuuniagiñ qaġalutin niġilutin imiġutinlu. Quviasuġiñ!

20 Aglaan Agaayyutim niplutiniġaa, ‘Kinnauniqsutin! Mar-rumani unnuami tuqugisirutin. Kia pigigisivagich suuran-naktapayaatin tugvakkatin ilipnun?’ ”

21 Jesus niplipsaaġniqsuq, “Taatna ittuq tugvairuani umialgutiksranik inmiknuñhiñaq aasriiñ suksraitlutin ġagaayyutitñaqtauruamik.”

Isumaaluutitigun

22 Jesus-ŋum nipliutitqinñiġai maliġuaqtini, “Uqautigipsi isumaaluqunjtłusi iñuuliġmik, sumik niġiñiaqtilaaksrapsitñik naagaunniñ sumik atnuġaaġniqtilaapsitñik.

23 Iñuuliq pitłuktuanuñiqsuq niqimiñ, suli timi pitłuktuanuruq atnuġaaniñ.

24 Tautullaksigichata tulukkat, Nautchiitłaitchut naagaqaa katitchitłaitchut, suli siġluqañitçhut tugvaġviksramiknik. Naagatai Agaayyutim niġipkaġaġigai! Akisutluktusi tamatkunakña tinmiñunniñ!

25 Iłapsi iñuuli takłilaalguitchaa isumaaluutigilugu.

26 Añalataġilguiññiġupsiuñ sua-samna mikiruaq, suvaata isumaaluutiqaqpsi atlanik sunik?

27 Tautullaksigich nauriat atnuġarritłaitchuat inmiknik. Aglaan uqautigipsi, Atanġum Solomon atnuġaallautat pigialuaqługich atrinjtçhai tamatkua piññaqnaqtuat nauriat.

28 Agaayyutim atnuġaaqatłakpagich nauriat—ivgich illakhutin uvlupak aasiiñ ikipkaqługich uvlaakun—atnuġaatlukkumiñaiññiqpasi? Aatai, ukpiqsriłikiññiaqpat!

29 Isumaalukasi niġiłiksrapstñik imihiksrapstñiglu.

30 Atakkii ukpiñaitchuat marrumani nunami isumaaluutiqaqqtut tamatkuniña. Aapagikkapsi ilisimagaa inuġikkaqsi.

31 Taatnaqhusi pakaaqqaagilugu Agaayyun añalatchiruaq nalaunñaruñupluni umialiktun. Taatnaġupsi qaitchigisigipsi inuġikkapayaapsitñik.

Umialgutit Qilañmi

32 “Iqsiñasi iñugiakitchuasii, atakkii aapagikkapsi qilañmiittuam aatchugukkaasi ilaan pigikkanjanik qaunagilusriľu.

33 Tunisigik sulliñaurasi qailluguasiiñ akuqtuaq nagliñnaqtuanun. Taatnağupsi inniaqtuq maniqağviiqaqmatun piungigumiñaitchuamik. Tugvaqsiiñ umialgutiksraqsi pakmuña piyaqquğumiñaitchuamun, atakkii tigliñniaqtim tiglikkumiñaitchai suli qupilğut piyaqquğumiñaitlugich.

34 Nani umialgutitin itpata tavrani uummatin itkisipmiuq.

Itqanaisimaaqtuat Savaktit

35 “Itqanaiyağumausi savautriľipsitiñun suli nannisi ikumalugich,

36 atrilugich savaktit utaqquiat anaaquyağmiknik utiqsağumaruamik katchuutiruat nigiqpagviiatniñ. Tikilľuni katchaktuqpan anmautinayağaat utaqqukasunatnagu.

37 Qanutun quviasuktigivat savaktit anaaquyağmiñ paqitpatin itqumalutin suli itqanaillutin utiqpan. Naalağnisitichi, Anaaquyağ saalisagisiruq aquvitillugich aasiiñ payuglugich.

38 Qanutun quvianaqtigivat Ataniğmiñ paqitpatin piľhiñaağugutin aggiqsigñiqpan unnuam qitqani unniñ aquagun.

39 Nalupqiginitchiksi taamna, tupqum iñuan ilisimagumiñ tigliñniaqtim tikiumaliksrana isiqtinayaitchaa tupigikkagmiñun.

40 Ilipsipsuuq, taatnatun piľhiñaanuyumausi, atakkii Iğñiña Iñuum aggiğisiruq sassagñigmi nigiuğin isapsigun.”

Tuniqsimaruaq naagaqaa Tuniqsimaitchuaq Savakti

41 Peter nipliğñiqsuq, “Ataniiq, uqautrivich taavrumiña atrikusautmik uvaptiknun naagaqaa iñupayaanun?”

42 Atanguruam kiuniğaa, “Uqallaglaña tuniqsimapluni suli puqikhuni savaktimik. Taamnauruq anaaquyağata iglauliğmiñi qaukħiľutikkaña atlat, savaktit niqiksritquplugich piñaqsikpan.

43 Quvianamiuruq taamna savakti anaaquyağan paqitpani savaguni utiqpan.

44 Ilumun uqautigipsi, Atangum taamna savakti munaqsriľiutiniagaa iluqaitñun suuragmiñun.

45 Aglaan taamna savakti qaukħiľutikkaña isummigñigumi, ‘Anaaquyağa muluruq,’ tavrakñaaglaan ipiğaqtuaqsilugich atlat savaktit anutit ağnatlu, suli nigiaqsiluni imiliğuniľu,

46 tavrauvaali anaaquyağata utiğisiruq nigiuğin isillugu kilikkaluaqnagulu. Uma atangum piigisigaa savagvianiñ piqasiutipkağlugu tuniqsimaitchuanun.

47 Taamna savakti qaukhiutikkaña ilisimagaluaqtuq anayyuqağmi pisuľhanik. Aglaan tupiksriñitłuni anasiññuqsusiaqallapiagnaqtuq.

48 Aglaan savakti naluruqaq ataniğmi pisuľhanik nalaunnaiłiqiruağlu anasiññuqsakkaugisiruq atqunaungilaamik. Iñuk aatchuusiaqaqtuaq atqunaq iñuich niğiuğvigigisigaat atqunaq. Aasiñ iñuk aatchuusiaqatluktuaq iñuich niğiuğvigitlukkisigaat.

Jesus Aggiutruruq Aviktuiğmik

49 “Aggiqsuņa nunamun isummitqigiaqlugich iñuich. Aggiğiga ittuq ikniqsuğmatun nunamun, aa, uvvatuq iknaktinñaniksimali.

50 Akuqtuigisiruņa paptaağutiksramik; qanutun ihuilliuqtigivik atuumaniľhanunaglaan!

51 Isumavisi aggiutriñipluņa tutqutmik nunamun? Qaņa, aggiutruruņa aviktuiğmik.

52 Pakmaniñaglaan anayyuqaagiich tallimauyumin avikkisirut, pinasut akilliliğlugich malğuk suli malğuk akilliliğlugich pinasut.

53 Aapa akilliliutiniaqtuq iğniğmiñun suli iğniq aapamiñun; aaka akilliliutiniaqtuq paniñmiñun suli panik aakamiñun; aakaruaam akilliliğisigaa ukuani suli ukuanuruqaq aakaruaani.”

Kaņiqsimalugu Atuumaruksraq

54 Jesus-ñum nipliutilgiññigai iñuich, “Tautukapsiuñ nuviya kanaknamiñ nipliğaqtusi sialuguğniagnañiplugu, aasii sialuguğaqtuq.

55 Ikpigikapsiuñ anuği unallamiñ nipliğaqtusi uunaqsiiñağniplugu, aasii uunağugaqtuq.

56 Ukpinñuqaqtusii! Ilisimagaluaqtusi silaksramik qinñanagun nunam qilaumlu. Suvaatami naluvisiuñ qanuutaulħa atuumaruam pakmapak?

Atisiqatigiun Akilliliqsuqtin

57 “Suvaata isivgiutlaitpisi ilipsitñik sum nalaunnatilaanjanik piraksrapsi?

58 Kia iñuum pasikpatin maligutaksratigun aasii uqaqsittaagvinmuutilutin, pisuqtılaapni inillaksagumagiñ agvisigikkan tikitkaluaqnagu uqaqsittaagvik. Taatananitchuvich tikiutigisigaatin atanniqsuqtimun, aasiñ atanniqsuqtim qaitkisigaatin aikhiqsuqtinun, aasii aikhiqsuqtit iligisigaatin isiqtauvinmun.

59 Uqautigikiñ, aniyumiñaitchutin isiqtauvinmiñ akilialuağnagich akilaksrapayaatin.”

13

Mumigusi Killuqsautipsitñiñ Naagaqaa Piyaqquḡusi

¹ Jesus uqaqtitlugu ilañich iñuich Jesus-muḡniqsut uqautiplugu Galilee-ḡmiunik Pilate-ḡum tuqqutaniñich tunillaqtuqtitlugich Agaayyutmun; aunjillu aunich niḡrutitlu avugiiksitlugich.

² Jesus-ḡum kiuniḡai, “Isummatigivisigich taapkua Galilee-ḡmiut killiqirautluḡniplugich atlaniñ Galilee-ḡmiuniñ tuqqutaupmata taatna?”

³ Qaḡaa, uqautigipsi, isummitqinjitchupsi mumigusi killuutipsitñiñ iluḡasi tuḡugisirusi taapkunatitun.

⁴ Itqallaksigik taapkua akimiaq piḡasut iñuich Siloam-mi tuqqutaaurat nasirvium kattaqipmagich? Isummatigivisigin killiqirautluḡniplugich iluḡaitñiñ iñuñiñ Jerusalem-miñ?

⁵ Naagga, uqautigipsi, isummitqinjitchupsi mumigusi killuutipsitñiñ iluḡasi tuḡugisirusi taapkunatitun.”

Atrikusaun Asirritlailaakun Napaaqtukun

⁶ Jesus-ḡum uqautiniḡai uumiḡa atrikusautmik, “Ilaatniguuḡ iñuk asirrisuuruamik napaaqtuḡaḡniqsuḡ nautchiiviniḡmiñi. Asiaqaḡmagaqaḡmiuḡ paqitchiniñniqsuḡ.

⁷ Aasiñ nipliutiniḡaa nautchirriqirini, ‘Uvva, piḡasuni ukiuni asiqaḡmagaqaḡpku taamna napaaqtuḡ paqitchinjitchuḡa. Kippuñ! Atuḡsiñḡaa manna nuna.’

⁸ Aglaan nautchirriqirim kiuniḡaa, ‘Aḡuun, taatniillagli atautchimi ukiumi. Nivaḡniaqtuḡa avataagun suli illiqilugu nagguksautmik.

⁹ Aasiñ asirriñiqpan ukiutqikpan nakuuniaqtuḡ aglaan piḡitpan kipiniḡiga.’”

Jesus Mamititchiruḡ Aḡnamik Jew-ḡnuruat Minguiqsiḡviata uvluani

¹⁰ Ilaḡatni Jew-ḡnuruat minguiqsiḡviata Jesus ilisautriñiqsuḡ katraḡviñmi.

¹¹ Tavrani itmiñiqsuḡ aḡnaq irrusiḡluḡaqtuḡaḡ naḡititchiruamik ilaanik akimiaq piḡasut ukiuni. Taatnaḡhuni imupluni isivilḡuilḡñiqsuḡ.

¹² Jesus-ḡum tautukamiuḡ tuḡluḡniḡaa iḡmiñuquplugu, “Aḡnaaq, atniḡñautaiqsutin.”

¹³ Iḡgai argaḡni ilaanun. Aḡnam isivitiqami kamaksruaqsiḡ-gaa Agaayyun.

¹⁴ Aḡalataan katraḡvium iluḡaḡniñniḡaa Jesus-ḡum iluḡaḡsiḡha minguiqsiḡvium uvluani. Tarra uqautiniḡai iñuich, “Itchak-srat uvlut ittut savagviksravut. Agḡiḡaḡutitchi taapkunani uvluni iluḡaḡsirautyaqtuḡlusi minguiqsiḡvium uvlunilaḡani.”

15 Atanguruam Jesus kiunigaa, “Ukpinjuaqtisii! Iluqapsi pituigayagaa qunjiñi unniñ natmaktini inaaniñ imigiaqtuqtilluguasii minguiqsiagvium uvluani.

16 Una agnaq kiñuviağigaa Abraham-ñum naagaunniñ tunğam pituksimaplugu akimiaq piñasuni ukiuni. Pitu-itlaiññiqpigu marrumani minguiqsiagvium uvluani?”

17 Taavruma kiggutaan kanjutchaktinnigai akilliqsuqtinji, atlat iñuich quviatchakmipkaqlugich iluqaagun quviqnaqtautigungun savaanğun.

Atrikusaun Mikiniqsarakun Nautchiaksarakun

18 Jesus apiqsruğniqsuq, “Sumik atriqaqpa anjaayuqautaa Agaayyutim? Sumik atriligñiaqpigu?”

19 Ittuq mustard-ñum nautchiaksrauranatun anjutim nautchiikkanatun nunautmiñi. Nautchiaq naukami napaagtuqpaquqtuq aasiñ tiñmiurat silami ugluluqhutin akiguiñun.”

Atrikusaun Puvlaksautikun

20 Jesus apiqsrutqinñiqsuq, “Sumik atriligñiaqpigu anjaayuqautaa Agaayyutim?”

21 Itnatun ittuq puvlaksautitun agnam akarrutiksranatun mukkaaksramun, iluqani puvlanjanialhanunaglaan qaqqiak-sram.”

Amisuuraq Talu

22 Jesus igligniqsuq nunaaqqisigun suli nunaaqqiuratigun, ilisautripluni iñuñnik iglauğimiñi Jerusalem-mun.

23 İlanjata apiqsruğniğaa, “Ataniiq, ikituuralhiñat anniq-suğniaqpat?” Jesus kiunigai,

24 “Pisuqtılaapsitñi isigñiağitchi amitchuakun talukun, atakkii iñugiaktuat iñuich isigñiağisigaluaqtut aglaan pilguyumiñaitchut.

25 İñuan tupqum umikkisigaa talu. Qichağupsi silataani katchaktuğisirusi talumi suli nipliğusi, ‘Anjuun, anjmautillaktigut!’ Kiugisigaasi, ‘Nalugiga nakitña aggiqsilaaqsi!’

26 Tavrali kiugisigiksi, ‘Niğirugut imiqatigiplutinlu ilisautrikavich nunaaqqiptikni.’

27 Aglaan niplitqikkisiruq, ‘Nalugiga nakitña aggiqsilaaqsi. Piigitchi uvanñiñ, iluqasi pigiiñiqirauruasii.’

28 Qanutun qiatigigisirusi tiriqulatchilugich kigutisi tau-tukkupsigik Abraham, Isaac, suli Jacob, suli iluqaisa sivu-niksriqirit anjaayuqautaani Agaayyutim igitaupkağusi!

29 İñuich aggiğisirut kivaknamiñ kanaknamiñlu suli nigigmiñlu unallamiñlu aasiñ aquvillutin nigiqpagvinmun anjaayuqautaani Agaayyutim.

³⁰ Isummatigillaksiuḡ una, ilasi suvasaḡiḡisasi pakma kamaḡsikkaugisirut suli kamaḡqḡutiḡ isumaruat pakma suvasaunḡiḡisirut.”

Jesus-ḡum Piḡpaksriḡḡha Jerusalem-miunik

³¹ Iḡaḡisa Pharisee-ḡuruat utlakkaat Jesus nipliutiḡlugu, “Aullaḡtuksraurutiḡ maakḡa, atakkii Herod-ḡum tuḡḡutḡchukkaatiḡ.”

³² Jesus kiuniḡai, “Uḡautiḡyaḡsiuḡ taamaḡna Herod kayuḡtumik atriḡaḡtuḡaḡ, ‘Anitḡataḡitka irrusiḡḡuich suli iḡuaḡsiraḡaiḡluḡa atniḡḡaḡtuḡanik uvlupaḡ uvlaakunlu, suli piḡayuaḡkun uvluk naatḡhiḡisiriḡa savaamnik.’

³³ Iḡliḡtuksraupiaḡtuḡa tumipkun uvlupaḡ, uvlaakunlu, suli uvlutḡikpan, atakkii sivuniḡsriḡiri tuḡḡutautḡaitḡchuḡ Jerusalem-ḡum avataani.

³⁴ Annaatuk, Jerusalem-miut! Tuḡḡutaḡiḡitiḡ sivuniḡsriḡirit, uyaḡaḡnik miḡluuḡḡuḡiḡllu uḡḡiraḡtiḡ Agaayyutiḡ tuyuḡikkaḡi ilipsitḡun! Qapsiḡiḡaḡlaan katitḡchukkaluaḡaḡiḡipsi atriḡluḡa aḡariḡḡpak piyaḡḡuḡḡaitḡniḡtuḡaḡ paiyaḡḡmiḡnik ataani isaḡḡuḡmi, aḡlaan piḡḡiḡiḡitḡchusi!

³⁵ Taatnamik tupiḡsi suksraakkaullapiḡaḡniaḡtuḡ suunḡiḡaḡuḡlugu. Qiḡnitḡikkumiḡaitḡchipsitḡa nipliḡviksraḡsitḡunaglaan, Uvvatuḡ Agaayyutiḡ nipliutiḡaḡliuḡ taamaḡ tikitḡhuaḡ atḡaḡun atangum.”

14

Jesus-ḡum Mamititḡiḡḡha Atriḡḡaḡtuamik

¹ Miḡuiḡsiaḡvium uvluaḡni Jesus niḡiyaḡtuḡaḡniḡsuḡ kiḡunḡanun sivulliḡuḡtaata Pharisee-ḡuruat. Iḡuich naiḡiḡḡulḡiḡḡaḡat.

² Iḡuk Jesus-muḡniḡsuḡ puḡvinniḡsuḡaḡ iluḡaani timimiḡi.

³ Jesus-ḡum apiḡsruḡniḡai ilisautrit maligutaksranik Pharisee-ḡuruatlu, “Maligutaksrakuaḡnaḡpa mamititḡchiruni miḡuiḡsiaḡvium uvluaḡni?”

⁴ Aḡlaan nipliḡiḡḡiḡsuḡt. Jesus-ḡum aksikḡugu iḡuk iḡuaḡsipkaḡniḡaa aasiḡiḡ aullaḡtitḡlugu.

⁵ Tavra nipliutiḡniḡai, “Iḡḡiḡaḡuḡsi kataguniḡsiḡiḡ nivviaḡmun miḡuisiaḡlum uvluaḡni nuḡinnayaḡpisiuḡ tavrakḡa qilamik? Taatnatun piḡayaitḡpisi pamiḡsaaḡaḡuḡsi? [Taatnamik nalaunḡaruḡ mamititḡchikama miḡuiḡsiaḡvium uvluaḡni.]”

⁶ Aḡlaan kigḡutiksraiḡiḡaḡat.

Atchiksuaḡiḡlu Tukkuḡiḡḡatḡlu

⁷ Jesus-ḡum iḡitḡḡiḡiḡai iḡaḡich aiyugaakkauruat piksraḡḡat aḡḡḡiḡuḡaḡiḡniḡsranik. Uḡautiḡniḡaiḡi atriḡusautmik.

8 “Kia aiyugaaqpatin kasuutiruam niġiqpagvianun aquvinni-aqnak aquppiutaġiñiqsramun. Kiña tavrani kamanatluktuuaq ilipniñ aiyugaakkauviaqtuq.

9 Aiyugaaqtivich aiyugaaqġiqsuum iliptiknik ut-lakkayaġaatin nipliġuni, ‘Ki, una iñuk aquvilli uvuņa.’ Kannusuliġayaqtutin aquvititpatin atchitluktuamun.

10 Uvvaasiiñ, aiyugaakkauyuvich aquvillutinaasiiñ atchitluktuamun, ilvilli aiyugaaqtivich utlakkayaġaatin nipliutilutin, ‘Iļauramaan, uvuņaġiñ aquppiutaġitluktuamun.’ Taavrumuuna kamagigisigaatin sivuġaatni iluqatin aiyugaakkauruat.

11 Atakkii kisupayaaq iñmiñik kamañaqsiruaq atchiksikkaugisiruq, suli kisupayaaq atchiksiruaq iñmiñik kamañaqsikkauluni.”

12 Tavrakņa Jesus-ņum nipliutiniġaa aiyugaaqġiqsuaq, “Qitiquutaqtitchiñiaġuvich unniñ nullautchiqsitchiñiaġuvich, aiyugaaġniaqnaġich iļauraatin aniaqatiutinlu naagaunniñ ilatin umialguruat siļaliutinlu, atakkii aiyugaaġisipmigaatin. Taavrumuuna aklīusiaqāġisirutin.

13 Niġiqpaktitchiñiaġuvich aiyugaaġumagisi nagliņnaqtuat aulatlaitchuatlu suli pisutlaitchuat qinītlaitchuatlu.

14 Aasiiñ quviatchaktitauniaqtutin atakkii ilaisa aklīutiksraitchaatin. Agaayyutim aklīġisigaatin taivrumani uvlumi aņitqikpata tuquġiġmiñ tamatkua savaaqaqtuat Agaayyutim pisuļhanik.”

Atrikusaun Niġiqpagvikun

15 Iļaņat iñuich aquppiqatauruuaq niġġivini mi tusaakami taavrumiņa nipliutiniġaa Jesus, “Quvianamiurut tamatkua niġiqqatauniaqtuat aņaayuqautaani Agaayyutim.”

16 Jesus-ņum nipliutiniġaa, “Iļaatniguuq iñuk aiyugaaqniņniqsuq iñugiaktuanik iñuņnik niġiqatiksraġmiñik.

17 Niġiñaqsiyman tuyuġiniġaa savaktini uqautitquplugich aiyugaakkani, ‘Uvuņaġitchi, supayaaq piļhiñaaġuqtuq!’

18 Aglaan iluqatin patchisiqsuaqsiñiqsut. Sivullium uqautiniġaa, ‘Tauqsqsuņa nunamik. Tautuġiaġniaġiga. Uvvatuq akuqtuġuņ pisaņitchuuġutiga.’

19 Atla nipliġniqsuq, ‘Tauqsqammaiļuņa tallimanik unirrautiqatigiñik uuktuāġiaġniaġitka. Uvvatuq akuqtuġuņ pisaņitchuuġutiga.’

20 Suli atla nipliġniqsuq, ‘Iļaqatnikpaalukļa, taatnaqļa ut-lautilguitchuņa.’

21 Savakti utiġniqsuq uqautipluguasiiñ aņaayugani. Taavruma qinnakhuni nipliutiniġaa pirini, ‘Qilamiksruġutin tumitchaanuġiñ suli akunġatnun tupqich nunaaqqimi

qagğisillugich nagliḡnaqtuatlu aulalguitchuatlu suli qin̄itlaitchuatlu pisutlaitchuatlu.’

²² Aquvatigun savakti nipliğñiqsuq, ‘Ataniiq, savaagigiga savaagıtqukkan aglaan iniksraqaqtuqsuli.’

²³ An̄aayquam nipliutiniğaa savakti, ‘Aullağin̄ tumitchaanun. Uqautityakkich iñuich nanipayaaq niğiqasiquluḡa. Tupiğa im̄iğli iñuḡnik.

²⁴ Uqautigipsi, taipkua iñuich utlautiḡitchuat aiyugaaqtau-galuaqhutiḡ uuksiyumiñaitchut nullautchiukkamnik!’ ”

Jesus-ḡum Maliḡuaqtini In̄mikhun Suksraaqugai

²⁵ In̄uğiaktuat iñuich malin̄iğaat Jesus. Kin̄aiqamigich nipliutiniğai,

²⁶ “Kiña maligukkumi maliḡuaqtaulguyumiñaitchuq kisianik piqpagitlugluḡa aapamiñin̄ aakamiñin̄lu, nuliaḡmiñin̄ qitun̄gamiñin̄lu, suli aniqatiumiñin̄ naagaunniñ in̄miñin̄.

²⁷ Kisupayaaq iğlutuiḡitchumi sanniḡutağmiñik maligluḡalu maliḡuaqtaulguyumiñaitchuq.

²⁸ Nalliqsi nappaisukami nasirviḡmik aquvitluni naarrutik-sraqaqağaağaqtuq savaaksrağmiñik.

²⁹ Turvilianikkaluaqlugu maniksraiññiğumi tupqum naarrutiksraḡanik tamatkua qin̄iqtuat iğlautiginayağaat

³⁰ nipliğutiḡ, ‘Taamna iñuk nappaisağaluaqhuni naatchiḡitchuq.’

³¹ Aasiisuli ataniq qulit kavluutinik aḡuyyiuqtiqaqtuaq akill̄iutisukkumi atlamun umialin̄mun piqaqtuamun iñuiññanik kavluutinik aḡuyyiuqtinik, ilaa aquvitqaaḡumi sivunniuḡayaqtuq san̄ḡigaluaqmagaağmi iğl̄uliuḡumiuḡ atla umialik.

³² Iğl̄uliutiyumiñaiññiğumi tuyuqağayaqtuq kiliktinik paaḡlugu atla ataniq apiqsruğlugu qin̄uirrititquluni uḡasiḡḡaan.”

³³ Jesus nipliğñiqsuq, “Taatnatuntuuq, kiñapayaaq maliḡuaqtigiyumiñaitchiga suksraan̄gisuaqpan in̄miñik suli suksraağlugulu iluqaan pigikkani.

Atuğumiñailaq Tağiuq

³⁴ “Tağiuq nakuuruq, aglaan tağiuğniraan̄aiğumi, nakitña tağiuğniraalitqikkisiva?

³⁵ Nakuuḡitchuq nautchiiviksrautmun unniñ naggutiksri-uganun. Iktaksrañhiñauruq. Naalağn̄il̄agitchi, siutiqaqtuasi!”

15

Ipnaiq Tammaqtuaq

¹ In̄aḡatni uvlut in̄uğiaktuat tax-siliqirit suli killuliqirit utlau-tiniqsut tusaasukluḡu Jesus.

² Pharisee-ḡuruat suli aglaliqirit uqapiluaqsiñiqsut, “Uma iñuum paglagai killuliqirit nigiqatigiplugilul!”

³ Tavrakḡa Jesus-ḡum uqautiniḡai atrikusautmik, itna,

⁴ “Iḡarisamma tallimakipiamik ipnaiqagumi tammailugu ilaḡat, suniaqpa? Uniññaḡai tallimakipiaguutailat ipnaich iñuilaami aasii pakkiaglugu atausiq tammaqtuaq paqinnialhanunaglaan. ⁵ Paqitnamiuḡ quviatchallapiagniqsuq natmiutiplugu

⁶ aggisiniḡaa. Tuḡluḡugich ilauraani siḡalliuniḡu nipliutiniḡai, ‘Quviatchaktuḡa paqitnapku tammaqtuaq ipnaḡa. Quviasuqasiqsikḡa!’

⁷ Uqautigipsi, taatnatuntuuq quvianatlukkisiruq pakmani atausiq killuliqiri isummitqikpan taapkunakḡa tallimakipiaguutailaniñ nalaunḡaruaniñ iñuḡniñ isummitqinñianñiñasugiruaniñ.

Maniuraq Tammaqtuaq

⁸ “Aḡnaq qulinik qatiqtaanik maniuraqagumi tammailugu ilaḡat, suniaqpa? Ikillugu naniq salikuḡniḡaa natiq, pakiglugu maniuraq nanipayaaq paqinnialhanunaglaan.

⁹ Paqitnamiuḡ tuḡluḡai ilauraani siḡalliuniḡu nipliutiplugich, ‘Quviatchaktuḡa paqitnapku maniuraḡa tammaitchaḡa. Quviasuqasiqsikḡa!’

¹⁰ Uqautigipsi, taatnatuntuuq isaḡulgi Agaayyutim quviasugaqtut atausiq killuliqiri isummitqikman.”

Iḡñiq Tammaqtuaq

¹¹ Jesus uqaaqtupsaaḡniqsuq, “Iñugguuḡuvva malḡuḡnik iḡñiqaqtuaq.

¹² Nukaqḡum nipliutiniḡaa, ‘Aapaḡ, aatchuḡḡa pakma paisannaktaaksrautimnik.’ Uvvaasiñ aḡutim avinḡiḡai suurani taapkuḡnuḡa iḡḡaḡmiñun.

¹³ Uvlut aquuraḡatigun nukaqḡum tuniñḡai supayaat pigikkani, aullaqḡuni nunamun uḡasiksuamun. Tavraniasiñ maniḡutiniqsuq iñuuniamaqḡukhuni.

¹⁴ Maniḡutipman kakkaaqsuḡiq ilñiqsuq iñupayaanun taapkunani nunaaqḡiñi. Suillaqiaqmiuḡlu.

¹⁵ Kiisaimmalu savaaqsiñiqpuq ilaḡatnun nunalgich tamarumani nunami. Taavruma munaqsriḡutiniḡaa qaunagitquplugich kuniani.

¹⁶ Niḡisukpaitḡuni niḡisukkaluaḡniqsuq kuniat niqiksraḡitñik aglaan iñuich niḡipkaḡuḡiññaḡat.

¹⁷ Tavrakḡa qaḡriaqpalaḡniqsuq nipliqhuniasiñ, ‘Iluḡatin aapaa savaktai sippakuuqtuaqḡutin niqiksraḡaḡaqtut. Aglaan kakkaagataqḡuḡa.

18 Makillunja aullaġisirunja aapaanun nipliutiluguasiiñ, Aapaan, killuqsaqtunja akitñaqlugu Agaayyun ilvillu.

19 Taiguutiqaqtuksraunġiqsunja iġñipnik. 'Ijaliutinja ak-iññanjaqtaunun savaktipnun.'

20 Tavra makitluni aapamiñunjaqniqsuq.

"Unjasiksitlugusuli aapaanjan tautunjaġaa aasiiñ ilunjaqchakhuni. Aqpaqsrugniqsuq iġñiġmiñun iqitluguasiiñ kuniklugulu.

21 Iġñinjan nipliutiniġaa, 'Aapaan, killuqsaqtunja akitñaqlugu Agaayyun ilvillu. Taiguutiqaqtuksraunġiqsunja iġñipnik.'

22 Aglaan aapaanjan tuqluġniġai savaktini, 'Qilamik, aggiutrisitchi nakuġniqsramik atnuġaatqitutkranjañik qitiqluġutilugulu suli sakpakkiġlugu.

23 Taatnaanikkupsi aikliġitchi uqsraqsaamik nuġġamik tuqulluguasiiñ, uvagulli quviasuguta niġiqpakkumaugut.

24 Iġñiġa tuqugaluqtauaq pakma iñuuruq, tammaġaluqtauaq pakma paqitauruq.' Tavraasiiñ niġiqpaaqsiñiqsut.

25 "Taatnaqtitlugich anjayukkiq nautchiivinmiñ aiñiqsuq. Qal-likami tupiġmun tusaagaqsiñiqsuq atuqtuuramik aġġiruaniglu.

26 Tuqluqlugu ilanjan savaktit apiqsruġniġaa, 'Suvat ipkua?'

27 Savaktim kiuniġaa, 'Nukatchian aiñiqsuq suli aapavich tuqqutthisiplugu uqsraqsaamik nuġġamik. Niġġisigaa utitqiluguman nakuupluni.'

28 Aapiyanja qinnakpaitluni isigunjañniqsuq tupiġmun niġiqpaktuanun. Aapaanjan aniqluni injaqsruaġniġaa isiquplugu.

29 Aglaan uqautiniġaa aapani, 'Atanji, iluqaitni ukiuni savautigikpiñ kamagiplugulu tilliñ. Aglaan nagruli-gauramikunniñ aatchunjanitchikma niġiqpautiksramnik ilauraatkalu.

30 Aglaan taamna iġñiġiñ maniġutiniqsuq akiisutigunlu. Aasiiñ aipman tuqqutrchirutin uqsraqsaamik nuġġamik pisigiplugu.'

31 Aapaanjan kiuniġaa, 'Iġñiin, ittutin ataramik uvanja. Suur- ratka iluqaisa pigigitin.

32 Aglaan niġiqpaktuksraurugut quviasullapiaguta, atakkii nukatchian tuquruq pakma iñuuruq, tammaqtauaq pakma paqitauruq.' "

16

Atrikusaun Pisasuqtuakun Anjalatchiruakun Suuranik

1 Jesus-ñum uqaaqtuutiniġai maliguaqtini, "Taim- maguuq umialik savaktiqaġniqsuaq anjalatchiruamik suuraġmiñik. Iñuich umialik uqautiniġaat anjalatchiruamun maniġutchaġniplugu.

2 Umialgum tuq̄luqamiuŋ uq̄autiniġaa, ‘Sua uvvauna tusaakkaġa ilipkun? Uq̄autiŋa qanuq̄ aŋalatchisilaaqnik suoramnik. Aŋalatchitqikkumiñaitchutin suoramnik atakkii maniiġutchaġniġikma.’

3 Savakti isummiḡniqsuq, ‘Aŋaayuqaġma piġataġaana savaamniñ. Qanuġisivik? Paulġiralguitmiuŋa nunamik suli kannuġipmigiga iŋiulaġiksraġa.

4 Uvvaliqaa itnaġisiruŋa! Savaŋaiguma ilauraqaġumuŋa tukkiqsiksramnik.’

5 Aŋalatauruam tuq̄luġniġai iluqaaisa iñuich akiqsruutiqaq̄tuat aŋaayuqaġmiñun. Apiqsruġniġaa sivulliq, ‘Qanutun akiqsruumaviuŋ aŋaayuqaġa?’

6 Taavruma kiuniġaa, ‘Tallimakipiatun iñugiaktiilaaliŋnik qatagruŋnik uqsrunik.’ Suuranik aŋalatauruam uq̄autiniġaa, ‘Uvva akiqsruutitin. Aquvillutin aglaguŋ tavrūŋa malġukipiaq̄ qulit.’

7 Apiqsrułgiñniġaa atla, ‘Ilvichaasiiñ, qanutun akisruutiqaq̄pich?’ Taavruma kiuniġaa, ‘Tallimakipiatun iñugiaktiilaaliŋnik miissuŋnik mukkaaksranik.’ Suuranik aŋalatauruam uq̄autiniġaa, ‘Uvva akiqsruutitin. Aglaguŋ sisamakipiaq̄.’”

8 Atanġum Jesus-ŋum uqaġiniġaa nalaunŋaitchuaq aŋalatchiruaq suuranik pillautaḡnipluġu pisaasułhagun. Atakkii iñui nunam pisaasutluktut piqatiqaq̄amiŋ iñuuqatiumiknik tamatkunakŋa ukpiqsriruaniñ.

9 “Uq̄autigipsi, Ilauraalliuḡusi atuġusi manigikkapsitñik ikayuutiksraŋatnik tamatkua inuqsralliuq̄tuat. Ilaatnigun tuquniġuvich aasiiñ manik nuŋutpan iniqaḡisirusi pakmani.

10 Kisupayaaq tuniqsimaruaq mikiruatiġun tuniqsimagisipmiuq̄ anjruatiġun. Kisupayaaq tuniqsimaitchumi mikiruatiġun tuniqsimaikisipmiuq̄ anjruatiġun.

11 Uvvaasiiñ tuniqsimaitchuvich aŋalatchiġiqni nunam suuraiñik, qanuġuni Agaayyutim tunŋavigitlagisiñiqpatin aŋalatchiġiqni ilumutun umialgutauruanik?

12 Tuniqsimaitchuvich atlam suuranigun, qanuġuni Agaayyutim aatchutlagisivatın piksraqnik.

13 Kiñanniiñ savautrilguitchuq malġuŋnik aŋaayuqaŋnik. Atakkii uumigigisigaa atausiq̄ aasiiñ piqpagilugu ilaqataa; kamagigisigaa atausiq̄ aasiiñ naġġugilugu ilaqataa. Savautrilguyumiñaitchusi iluqaaknik Agaayyutmigli maninmigli.”

Ilanġat Jesus-ŋum Iļisauttutiŋisa

14 Pharisee-ŋuruat tusaakamitruŋ iluqaan tamanna, mi-tautiginiġaat Jesus atakkii piqpaqsripluŋ maninmik.

15 Jesus-ḡum nipliutinigai, “Nalaunnjanisuurusi takkuatni iñuich, aglaan Agaayyutim ilisimapiagai uummatisi. Atakkii sut kamañaqsiqkakkauruat akunḡatni iñuich Agaayyutim nagḡugipiagai.

16 “Agḡiḡhanunaglaan John Paptaaqtitchirim maliḡutaksrañalu Moses-ḡum aglañsalu sivuniksriqirit añałatkaich iñuuniañivut. Aasiñ tavrakñaniñaglaan tusaayugaallautañ añaayuaqutaan Agaayyutim quliaqtuanñiqsuq, sulı piyumalaaqtuat sakuuktut Agaayyutmun atanniqsimatquplutin.

17 Mikiniqsrallapiaqunniñ titiḡnaurañ aḡlaum maliḡutaksrani simmiḡumiñaitchuq kisanik qılaglu nunalu piiqpaknik.

18 “Kia aḡutim avitchumiun nuliani aasiñ kasuutiluni atlamun aḡnamun atlatuḡaqtuq; taatnatuntuuq aḡun kasuutiyumi avisimaruumun aḡnamun atlatuqmiuq.”

Umialiglu Lazarus-lu

19 Jesus uqaaqtulgitchuq, “İlaatniguuq umialiqañiqsuq atnuḡaaqañuuruamik akisuruanik sulı iñuuniaqhuni ayuqsrañitłuni uvluḡaḡipman.

20 Uvvaguḡuna inñularikniaq atilik Lazarus-mik killiḡruaqaqtuq. İñuich inillañniḡaat paañanun umialgum tupqan,

21 niḡillaḡkasugaluni kaḡanauranik kataktuanik umialgum niḡḡivianiñ. Qipmich utlaḡuḡu aluktuḡaqniḡaich killii.

22 İnñularikniaq tuqupman isaḡulgich akiyautiniḡaat sanigaañun Abraham-ḡum. Umialik tuqupmiñiqsuq iluvikkaupluniasiñ.

23 Aasiñ anasiññuqsañvinñmi nagliksaallapiaḡataqtuq. Aaḡluqhuni tautuñniḡaa Abraham unñavanun Lazarus-lu saniganiittuq.

24 Umialik tuḡluḡniqsuḡli, ‘Abraham Aapaan. Nagliḡillaññianñ! Tuyuḡiun Lazarus kiñillaḡluḡu tikini imiḡmun niḡlaqtigiaḡliun uqaña, atakkii nagliksaallapiaqtunñ iknigmi!’

25 Aḡlaan Abraham nipliḡñiqsuq, ‘İḡñiñ, itqallaun una! İñuuliqni piqaqtutin iluqaanik nakuuruamik, aasiñ Lazarus piqaqhuni iluqaanik pigiitchuamik. Aḡlaan pakma arauttuḡaqtuq uvani nagliksaaqtitulutin.

26 Naagaunniñ itiruamik ikaañnaḡumiñaitchuamik piqaqtuq akunnaptikni. Kiñaasiñ ikaatlaitchuq uvakña ilipnun, naaqaqa kiña ikaatlaitchuq uvaptiknun ilipniñ.’

27 Umialik nipliḡñiqsuq, ‘Abraham, aapaan! İnñiḡikpiñ, tuyuḡilugu Lazarus aapaa tupqanun.

28 Tavrani tallimanik aniqatiqaqtuŋa. Kiliktugiaŋligich tatamnaqtuamik, tarrali uvuŋaŋitchumagaat inaanun naglik-saagvium.

29 Abraham nipliŋniqsuq, ‘Aniqatiutin piqaqtut aglaanjiŋnik Moses-ŋum suli sivuniksriqirit uqautriqaqhutiŋ tatamnaqtuamik. Aniqatiuvich naalaŋniraksraŋigaich taipkua uqaqpata.’

30 Umialgum kiuniŋaa, ‘Abraham, aapaan! Taamna apaiŋuŋitchuq. Aglaan kiŋa utiqhuni tuquruamiŋ utlautikpan, isummitqikkayaqtut killuqsautmikniŋ.’

31 Aglaan Abraham nipliŋniqsuq, ‘Naalaŋniŋitchumisigich aglaanji Moses-ŋumlu sivuniksriqiritlu tusaayumiŋaitmiut kiauuniŋ utiŋuni tuquruamiŋ uqautikpatiŋ.’ ”

17

Killuqsauŋlu Natqigutriŋiŋlu

1 Jesus-ŋum nipliutiniŋai maliŋuaqtini, “Nalupqinaitchuq. Killuqsauŋaagutiŋ atuumaniaqtut ataramik. Aglaan qanuntun tatamnaqtigiva taamna iŋuk ukpiŋutaiqsitchiruaq iŋuŋnik killuqsauŋaagihigmigun.

2 Nakuutlukkayaqtuq taatnasiq iŋuk igitaukpan taŋiumun uyaŋaŋmik qunisiŋmiutchiŋlugu, taamna ililgaamik killuqsauŋaagitiŋiktuaq.

3 Taatnamik munagitiŋchi! Aniqatiksi killuqsauŋpan suakataŋumagiŋ, aasiŋ isummitqikpan natqiyutiyumagiŋ.

4 Killuqsauŋniqpan akitŋaŋutin tallimat malŋuŋniaglaan atautchimi uvlumi nipliŋuni, ‘Nunuuraŋuŋa isummitqiksuŋa,’ natqiyutiraksraŋiginiŋ.”

Ukpiqsriŋiq

5 Uqqiraqtit nipliutiniŋaat Ataniq Jesus, “Ukpiqsriŋiqput ilalaaŋuŋ.”

6 Atanŋuruam kiuniŋai, “Ukpiqsriŋiqagŋiŋupsi aktilaalinmik mikiniqsraŋatitun nautchiakrsat, nipliutiŋhiŋaugiŋ una napaaqtuq, Amulutin ilipnik kaŋituummaqpich aasiŋ nautchirriutilutin ilipnik taŋiumun. Ukpiqsriŋiqagŋiŋupsi tupiginayaŋaatin.

Ilisauttun Tuniqsimalikun

7 “Nalliqsi savaktiqaqtuaq nunniuhuni naagaqaa munaqsriŋuni ipnaiŋnik aipman, uqautinayaqpiuŋ, ‘Aquvillaglutin niŋgiŋiŋ?’

8 Naagga! Uqautisuugiŋ, ‘Itqanaiyaŋiŋ niqiksramnik. Saalisagutin niŋipkaŋŋa imiqtilluŋalu. Niŋianikkuma niŋiyumautintuuq.’

9 Savaktin quyaraksraŋiŋitchiŋ tupigipmatin!

10 Taatnatuntuuq ilipsi, savaaqagupsi uqauttusiapsitñik nipligñiaqtusi, 'Uvagut nalliummatinitchuat savaktit savahñiaqtugut savaaksriusiaptiknik.'

Jesus Mamititchiruaq Qulinik Auyugaqtualinik

11 Jesus utlautiniqsuq Jerusalem-mun akungakkun Samaria-m Galilee-mlu.

12 Nunaaqqiuramukami paaqsiruq qulinik iñuñnik auyugaqtualinik. Qichaqtut unasiksiplutin

13 aasiiñ kappainaplutin, "Jesus! Ataniiq! Naglig-illanñiaqtigut!"

14 Jesus-ñum tautukamigich nipliutiniğai, "Agaayuliqsingitchi isivgiuqulusi." Utlautillağmin ihuaqsiñiqsut.

15 İlanat ilitchuğikami mamitilaagmiñnik utiğniqsuq, kamak-sruqlugu Agaayyun nipitusipluni,

16 putluni Jesus-ñum isigaiñun aasiiñ quyanigaa. Taamna iñuk Samaria-ğmiuñuniqsuq.

17 Jesus nipliğniqsuq, "Qulit iñuich mamitchugaut. Naamimma qulinuğutailat?"

18 Suvaata una sumiunuruuq kisimi utiqpa quyasuklugu Agaayyun?"

19 Jesus-ñum nipliutiniğaa, "Makillutin. Ukpiqsriğpich ihuaqsiğatin."

Agaayyutim Anjaayuqautaagun

20 İlanich Pharisee-ñuruat apiqsruğniqsut Jesus qakugun anjaayuqautaa Agaayyutim agğiğisipmagaan. Jesus-ñum kiuniğai, "Anjaayuqautaa Agaayyutim agğiğumiñaitchuq tautuñnağuni.

21 Kiñaunniñ nipliğumiñaitchuq, 'Atanji, uvva uvaniittuq!' naagaqaa 'İñña iñaniittuq!' Atakkii Agaayyutim anjaayuqautaa uvaniittuq akunnapsitñi."

22 Tavra nipliğniqsuq maliguaqtimiñun, "İlaatnigu qiniğuligisirusi ilanatnik uvlugikkaiñ İğñinan İñuum. Aglaan tautukkumiñaitchiksi.

23 İlanich iñuich uqagisirut ilipsitñun, 'Qiniqsuñ, iñña' naagaqaa 'Atanji, uvaniittuq!' Aglaan tautugiagñiaqnagich!

24 Atriqaguni ikniqpalanmik qaummağiksipmatun qilak kiva-knamiñ kanaknamun, taatnatuntuuq sagviğisiruq İğñina İñuum uvlugikkagmiñi.

25 Aglaan sivulliulugu nagliksaaqtuksrauruq ayakkauluni iñuñniñ marrumani uvlumi.

26 Uvlugikkañsun Noah-m itkisiruq İğñinan İñuum utiħa.

27 İñuich niğiplutin imiqhutinlu sulı anjutit ağnat katchuuti-plutin uvlumunaglaan Noah-m isihanun umiamun, aglaan uliqluum tuqqutkai iluğaisa.

28 Itkisipmiuq uvlun̄isun Lot-ŋum, iñuich nigipl̄utin̄ suli imiqhutin̄, tauqsiquqhutin̄ suli tunisiullaqhutin̄, nautchi-ipl̄utin̄ suli nappaipl̄utin̄.

29 Taivrumani uvlumi Lot-ŋum unikmagu Sodom, ikniq suli aǵralitlaiġaat katan̄niqsut qilaŋmiñ aasiñ tuqqtugich iluqaisa.

30 Taatnatun itkisiruq Igñiŋa Iñuum sagviqpan.

31 Taivrumani uvlumi iñuk itchumi qaŋani tupqum atqagñiaqani isiguguni tupigmiñun aikiguni sulliñauragmiñik. Taatnatunsuli iñuk nautchiiv̄in̄mi itchumi aiñiaqani tupigmiñun.

32 Itqallaksiuŋ qanuq piġha Lot-ŋum nuliana!

33 Kia anniginiagumiun̄ iñuulli tammaigisigaa, aglaan kisu-payaam tammaiyumiun̄ iñuulli piqutigipluŋa piññakkisiruq ilumun iñuulik̄mik.

34 Uqautigipsi, tamarrumani unnuami malǵuk iññuk siñiktuak siñigviñi; atausiq aullautlikkaugisiruq, aasii ilaqataa unisikkaugisiruq.

35 Malǵuk aǵnak siqupsiruak mukkaaksramik, atausiq aullautlikkaugisiruq, aasii ilaqataa unisikkaugisiruq.

36 Malǵuk aŋutik nautchiiv̄in̄miittuak; atausiq aullautlikkaugisiruq, aasiñ ilaqataa unisikkaugisiruq.”

37 Maliguaqtaiñ apiqsruǵniǵaat, “Naniitkisiva, Ataniiq?” Jesus-ŋum kiuniǵai, “Sumipayaaq tuqun̄aruq itpan tiŋmiaqpaich tuqun̄aruqtuǵuuruat katisuurut.”

18

Atrikusaun Uilgaǵnaakun suli Atanniqsuqtikun

1 Jesus-ŋum maliguaqtini uqautiniǵai atrikusautmik. Iisautiniǵai ataramik agaayutquplugich nikaligasun̄aqnagich.

2 “Nunaaqqiq atanniqsuqtigaḡniqsuq taluqsrin̄itchuamik Agaayutmik naagaqaa suvasaǵin̄itlugich iñuich isummataat.

3 Taavrumaniguuq nunaaqqimi uilgaǵnaaqmiñiqsuq ut-lautraqtuamik taavrumuŋa isivǵiqsimun̄ ikayuqupluni ak-itñaḡlugu iḡluliuqtini.

4 Akuniguuq isivǵiksaum suqutiginiññigaa. Kiisaimmatai nipliǵniqpuq in̄miñun, ‘Taluqsrin̄itchaluan̄ŋaǵma Agaayutmik suli suvasaǵin̄itlugich iñuich isummataat,

5 naagasuli taamna uilgaǵnaaq mingitñil̄hagun uvamnik ikayuǵisigiga akuqtutlasil̄ugu pigikkaŋanik nalauullugu. Taatnan̄itchuma utlakpaitluŋa mingisaǵataǵisigaana.’”

6 Jesus-ŋum ilapsaaǵniǵaa, “Isummatigisiun̄ qanuq pigi-itichuam atanniqsuqtim nipliutaa.

7 Agaayyutim ikayuǵumiñaiññiqpagich piksraqtaagikkani iniqsruqtuat inmiñun unnuaqtuummaan? Pisagumagisiva ikayuliksratigun?

8 Naalaǵnisitchi. Agaayyutim ikayuǵisigai nalaullugu iñuñni, suli pisagumautisunraqnagich. Aglaan Iǵñiña Iñuum utiǵumi paqitkisiva taatnatchimik ukpiqsriǵimik nunami?"

Atrikusaun Pharisee-ñuruakun suli Tax-siliqirikun

9 Jesus-ñum uqautiniǵai iñuich atrikusautmik tunjaruatigun nalaunñalǵimiknun aasii naǵǵugiplugich atlat.

10 "Ilaatni malǵuk iññuk agaayyuvikpañmun agaayutyagñiqsuk, ilaqataa Pharisee-ñuruaq atlaasiñ tax-siliqiri.

11 Pharisee-ñuruaq qichaqhuni ilaagun agaayuniqsuq, 'Agaayyuun, quyagikpiñ siqñatunajilūqtuñ, qanutitanjilūñala naagaqaa atlatuqñuñ atlatitun. Quyagikpiñ atriginjilūǵiga iñña tax-siliqiri.

12 Uisauraaqñuñ malǵuñni uvlūñni akunniqsaaami suli qaitchaǵigiga qulikuat akiññaktaagma.'

13 Aglaan tax-siliqiri qichaǵniqsuq unñavanun aasii aagluqsunraqaniunniñ pattakhugu satqani nipliqhuni, 'Agaayyuun, nagligillañniñña, killuliqiraurunakii!' "

14 Jesus nipliǵniqsuq, "Uqautigipsi, tax-siliqiri aiñiqsuq nalaunñasiñuni Agaayyutmi, aglaan Pharisee-ñuruaq nalaunñanjitchuq. Atakkii kisupayaaq kamañaqsipkaqtuq inmiñik atchiksirisuq, suli kisupayaaq atchiksiruq inmiñik kamañaqsipkakauniaqtuq."

Jesus-ñum Agaayyutiniǵai Iilǵaurat

15 Ilañich iñuich tikiutriñiqsut aniqammiuranik Jesus-mun aksiquplugich. Malǵuaqtit tautukamisigich suakataǵaich.

16 Aglaan Jesus-ñum iilǵaat inmiñuquniǵai nipliqhuni, "Ki, iilǵaat uvamnuktitchigik. Avriaqutaunasi ilinjitñun atakkii anjaayuaqtaa Agaayyutim anmaruq iñuñnun atriqaqtuanun iilǵaanik.

17 Itqaqsuñ una! Kisupayaaq akuqtuinjitchuaq anjaayuaqtaanik Agaayyutim atrililūgich iilǵaat isiǵumiñaitchuq."

Nukatpiaq Sulliñaurauqaqtuq

18 Jew-ñuruat sivulliuqtaata apiqsruǵniǵaa Jesus, "Nakuuruuq ilisautrii, sumik savaktuksrauvik akuqtuitlasilūñ isuitchuamik iñuulǵimik?"

19 Jesus-ñum apiqsruǵniǵaa, "Suvaata taiviña nakuuruamik? Nakuuruamik piitchuq avataagun Agaayyutim.

20 Iisimagitin tillisit, 'Atlatuǵniaqnak, iñuaǵniaqnak, tigliniaqnak, naagaqaa sagluuqtuaǵniaqnak atlatigun, suli kamagilugik aapan aakanlu.' "

21 Iñuum kiuniǵaa, "Nutauǵamniñaglaan tupigigitka iluqaisa tillisit."

22 Jesus-ñum tusaakamiuñ taamna nipliutiniǵaa, "Atautchimiksuli savaktuksraurutin. Tunilugich iluqaisa pigikkatin qaiǵlugillu maniich inuqsraqtuanun, ilvilli umialgutiqaǵumautin pakmani. Taatnaanikkuvich uvuñagutin malinña."

23 Aglaan taavruma iñuum tusaakamiuñ taamna, aliatchañniqsuq atakkii umialgupluni.

24 Jesus tautukamiuñ aliatchaklugu nipliǵniqsuq, "Qanutun sakiqnaqtigiva umialguruat iñuich isihiksrañat añaayuqautaanun Agaayyutim!

25 Sakiqnatlukuq umialguruam iñuum isihiksraña añaayuqautaanun Agaayyutim uumakña pikukturuum isihiksrañaniñ 'Mitqutum Iraagun'."

26 Iñuich tusaakamitruñ apiqsruǵniǵaat, "Kiñami anniq-sukkaugisiva?"

27 Jesus-ñum kiuniǵai, "Sua iñuich savaaǵiyumiñaisañat Agaayyutim savaaǵitlapiǵataǵaa."

28 Peter nipliǵniqsuq, "Atañii! Unitchivut kiñunnavut malikhutin."

29-30 Jesus nipliutiniǵai, "Aa, kiñaunniiñ unitchigumi kinuniǵmiñik, nuliǵmiñik, aniqatiumiñik añaayuqaǵmiñiglu naagaqaa qitungaǵmiñik piqutigilugu añaayuqautaa Agaayyutim akuqtuitlukkisiruq pitluktuumik marrumani iñuudǵmi suli iñuuluni Agaayyutmi qañapak taimuña."

Jesus-ñum Piñatchiǵniǵai Uqaqalki Tuqquatauniaǵmiñik

31 Jesus-ñum qulit malǵuich malǵuaqtini kisiññuutiplugich uqautiniǵai, "Naalaǵniǵagitchi! Jerusalem-muñniaqtugut. Tavraniasiñ sivuniksriqirit aglaañich Iñuum Iǵniñagun atuumaniaqtut.

32 Iñuich qaitchigisirut ilaanik Jew-ñuñitchuanun. Mitautigigisigaat kanñunakun suli tivvuaqtuǵlugu.

33 Ipiǵaqtuǵlugu tuqqtukisigaat. Aglaan piñayuatni uvlut añitqikkisilgitchuq."

34 Aglaan malǵuaqtit kaniqsiñiñniǵaat uqaǵikkaña. Qanuu-tautilaaña uqałhan iriqsimaniqsuq ilinjitñiñ. Nalugaat sumik Jesus uqaqtilaaña.

Jesus Mamititchiruq Qiñitlailamik Injiularimik

35 Jesus qallipman Jericho-mun qiñitlailaq injiulari aqup-piñiqsuq sanǵaatni tumitchaat.

36 Tusaakamigich iñugiaktuat iñuich apqusaaktuat apiqsruğniqsuq, “Suvat ukua?”

37 Uqautiniġaat, “Jesus Nazareth-miu apqusaaktuq.”

38 Taamna kappainaaqsiñiqsuq, “Jesus! Kinuviaña David-ñum! Anniqsuqtaurutin Agaayyutim akiqsruutigikkaña inilġaanimma. Nagligillanñianña!”

39 Iñuich sivulliuruat suakataġniġaat uqautiplugu, “Nipaisaagiñ.” Aglaan nipitusiġağniqsuq, “Kinuviaña David-ñum, nagligillanñianña.”

40 Jesus-ñum nutqaqami inmiñuutitquniġaa qiñitlailaq iñuk. Qallipman Jesus-ñum apiqsruğniġaa,

41 “Sumik uvanñun savautitquvich?” Kiuniġaa, “Ataniiq, qiñitlasitqiguktunja.”

42 Jesus nipliutiniġaa, “Qiñitlasiiñ! Ukpisriġiqpich ihuaqsiġaatin.”

43 Tavrakñatchiaq qiñitlasiruaq maliaqsipluguasiiñ Jesus kamaksruqñugu Agaayyun. Iñugaaġruich tautukamitruñ, iluqatin nanġaġniġaat Agaayyun.

19

Jesus-lu Zacchaeus-lu

1 Jesus isiqtuq Jericho-mun apqusaalhiñaguklugu.

2 Itmiñiqsuq qaukiat tax-siliqirit atilik Zacchaeus-mik, aasiiñ umialgupluni.

3 Qiñiġunniġaa kisuutilaaña Jesus. Aglaan iñuñuluuraupluni qiñilguiñniġaa atakkii iñugiakpaitlutin iñuich.

4 Taatnaqhuni aqpaqsruğniqsuq sivuatnun iñugaaġruich mayuqhuniasiiñ napaaqtumun qiñiġuklugu Jesus apqusaagnaqtuaq taavrumuuna.

5 Jesus taruñaqami aagluğniqsuq nipliutiplugu Zacchaeus, “Qilamik atqagiñ, atakkii tukkuniaqtunja tupiqnun uvlupak.”

6 Zacchaeus qilamik atqagñiqsuq. Paġlanigaa Jesus quviasul-lapiaghuni.

7 Iluqatin iñuich qiñiqtuat uqapiluaqsiñiqsut, “Una anñun Jesus tukkuruaq tupqanun iñuum killuliqirauruam!”

8 Kinuniġmiñi Zacchaeus makitluni nipliutiniġaa Atanġuruuaq, “Naalaġniġagiñ! Qaitkisigiga avvaña suuraġikaġma inuqsraqtuanun. Aqsakniksimaniguma kisupayaamik utiqtitchigisigitka sisamaullugu.”

9 Jesus-ñum Zacchaeus nipliutiniġaa, “Uvluvak una iñuk tupiqatniġu anniqsukkauniqsut, atakkii ilaaptuq kinuviaġipmigaa Abraham-ñum.

10 Iġniña Iñuum agġiqsuq ivaqġiġiaqhuni suli anniqsuityaqhuni tammaummiranik iñuñnik.”

Atrikusaun Kaviqsaatigun Maniuratigun

11 Iñuich naalaḡnipkaqługich taavrumiña Jesus uqautip-saaḡniḡai atrikusautmik. Tikiyasipluni Jerusalem-mun iñuich isummatiginiḡaat anjaayuqautaa Agaayyutim sagviaqsiñiplugu.

12 Uvvaasiñ nipliḡniqsuq, “Ilaatiniguuq umialiqāḡniqsuq aullaḡniaqtuamik nunamun unjasikuamun umialiguqtitqu-pluni, aasii utiḡuni.

13 Aullaḡaluaqani qulit savaktini aatchuḡniḡai ilaagullaa kav-iqsaamik maninmik uqautiplugich, ‘Agliпкаḡniuraḡumagiksi utiḡniałłamnunaglaan.’

14 Aglaan nunaqatañ uumiginigaa. Tuyuqāḡniqsut uqqiraqtinik maliquplugu nipliqhutin, ‘Taamna iñuk umialigisunitchikput.’

15 Taamna iñuk umialiguqami utiḡniqsuq. Inmiñuquniḡai savaktit tavrauvasa ilitchuḡisukługu qanutun piññaktilaanjat.

16 Sivulliq tikitñami nipliḡniqsuq, ‘Ataniiq, manik qaisan atuqługu quliniksuli piññaktuña.’

17 ‘Aarigaa! Savallautāḡniqsutin. Tuniqsimarutin mikirua-tigun. Anjalatiḡuḡisigikpiñ qulinun nunaaqqiñun.’

18 Tuglianli pirim tikitñami nipliutinigaa, ‘Ataniiq, manik qaisan atuqługu tallimaniksuli piññaktuña.’

19 Taavrumuña taamna nipliḡniqsuq, ‘Anjalatiḡuḡisirutin talli-mani nunaaqqiñi.’

20 Pinayuatsuli piri tikiñniqsuq nipliqhuni, ‘Ataniiq, uvva kaviqsaaq maniiñ tugvakkāḡa iriqlugu kakkiilisamun.

21 Iqsigiplutin atakkii nagliktaitchutin. Piksraḡaqtutin piginisaqnik suli katitchiraqtutin nautchiinisaqnik.’

22 Atanḡum nipliutinigaa, ‘Suksraunıllaktutin! Nipliutip-kun atanniḡisigikpiñ! Nalunitchiñ nagliktaiłiḡa, piksratlaiḡa piginisaqnik suli katitchitłaiḡa nautchiinisaqnik.

23 Suvaatami ilinitchiun maniga manikuvinmun? Akuq-tuḡayaḡiḡa ilłataa manium utiḡuma.’

24 Nipliutinigai qichaqtuat tamaani, ‘Pilugu kaviqsaaq manik ilaaniñ qaitchiun pirimun piqaqtuamun qulinik maninñik.’

25 Aglaan nipliutinigaa, ‘Ataniiq, piqaaniktuq qulinik maninñik!’

26 Ilaan nipliutipsaaḡniḡai, ‘Iñupayaaq piqaqtuaq aatchuusiāḡmiñik piññapsaaḡisiruq sippakuuqtauliḡuni, aglaan iñuk piqanjitchuaq, mikiruaqunniñ piginasugikkaña piikkaugisiruq.

27 Pakma taipkua igłuliuqtitka ataniqāḡunitchuat uvañnik, uvunautisigich tuqllugich aasii sivuqqamni!’ ”

28 Jesus uqautiqqaaqługich taavrumiña igliqtuiñagñiqsuq Jerusalem-ñum tunjaanun.

29 Qallikami Bethphage-mun suli Bethany-mun igğiani atigaqtuam Olives-mik, tuyuginiğik malğuk maliguaqtik sivumiñi,

30 itnaqługik, “Aullağitchik nunaaqqiuramun taichuña. Tikitchağluqaaqtutik paqitkisigiktik nuğğaña natmaksigvium pituksimaruaq natmaksigviunganılaaq. Pituiğlugu uvunautiyumagiktik.

31 Kia apiqsruqpatik, ‘Suvaata pituiqpitku,’ uqautiyumagiktik, ‘Atanguruam inuğigaa.’ ”

32 Tikitñamik tamauña paqinnigaak iluqaan Jesus-ñum uqałhatun.

33 Uvvaasiñ pituiğñaqtitlugu nuğğaña natmaksigvium iñuan nipliutigik, “Suvaata pituiqpitku?”

34 Kiuniğaaq, “Atanguruam inuğigaa.”

35 Aasiñ Jesus-muutiniğaat. Taatnaqqaqługu quppigaatin iñiğaik qaananun natmaksigvium, Jesus aquvitluniasii.

36 Natmaksiaqtitlugu iñuich quppigaatin tutmagvigiliutiniğaiç tumitchaanun.

37 Tikiññiqsut inimun tavrakña Jerusalem qiñiğnaqsıplugu. Tavra iñugiaktuat maliguaqtit Agaayyun quviatchautigiasıñiğaat suli nangaqługu nipitusıplutin iluqaisigun quviqnaqtuatigun qiñikkağmiktigun,

38 “Uvvatuq Agaayyutim pıliutiqağliun umialik tikitchuaq pıqusiğhuni Atanıgmik! *Psalm 118:26*

İlli tutqiun qılañmi suli kamanaun qutchiññiqsrami qılañmi.”

39 Aasiñ ilañisa Pharisee-ñuruat akunğatniñ iñugaağruich uqautiniğaat Jesus, “İlisautrii, tilikkich maliguaqtitin iñuksruisaaqulugich!”

40 Jesus kiuniğai, “Uqautigipsi, maliguaqtitka nipaisaagñiqpata uyağaitli niplianayaqtut nipitusılutin.”

Jesus-ñum Qirratigigaa Jerusalem

41 Natmaksıllağmi nunaaqqiq tautukamiun qıagaqsıñiqsuq.

42 Aasiñ nipliğñiqsuq, “Uvvatuq ilisimatitchi uvlupak suruksrautilaapsitñik tutqiutiqağukkupsi. Aglaan kanıqsitlaitchusi!

43 Uvlut tikitkisirut akıllıliqsuqtıpsi puuğisigaasi, saulugu avatiksi aniyumiñaiyağusi quğğutilusılu sumıllıqaa.

44 Suksraunğıllapiagısigaasi iñugikkasılu. Atausıqunniñ uyağak minitchumiñaitkaat. Atuumaniaqtuq atakkii ilipsi ilisağınitlugu Agaayyun aggiqman annıqsuğiaqhusi.”

Jesus-ñum Suaqluiyaiıha Agaayyuvikpauramik

45 Jesus isiǵniqsuq agaayyuvikpaḅmun aasiiñ anitlugich tunisiullaqtuatlu tauqsiqsuqtuatlu,

46 nipliutiplugich, “Aglaisimaruq uqalhani Agaayyutim itnaqhuni, ‘Tupiǵa agaayyuviksrauruq.’ Aglaan iriqtuǵvigiliutipkaǵiksi tigliniaqtinun.”

47 Uvluǵaǵipman Jesus ilisautriñiqsuq agaayyuvikpaḅmi. Qaukñich agaayuliqsit sulǵi aglaliqirit sulǵi sivulliuqtigruat tuqqutchuḅniǵaat,

48 aglaan qanuqsausiiñniǵaat, atakkii iluqatiḅ iñuich naalagñituiñniǵaat.

20

Kimik Jesus Tuyuǵiriqaǵniqpa?

1 Uvlut ilaḅatni Jesus agaayyuvikpaḅmi inniqsuq ilisautripluni iñuḅnik quliaqtuaǵiplugu tusaayugaallataq. Qaukñich agaayuliqsitlu aglaliqiritlu piqasiqhutin sivulliuqtigruanik utlaḅniǵaat

2 nipliutiplugu, “Uqautitigut, kism aḅalatchiḅhagun savaaǵivigich tamatkua? Kia saḅḅiksritpatin taatnatun?”

3 Jesus-ḅum kiuniǵai, “Apiqsruallaglapsi uumiḅa. Uqautisitḅa,

4 nakitña John-ḅum paptaaǵiḅha taluǵniqusiqpa, Agaayyutmiñ naaga iñuḅniñ?”

5 Inmiknun kiumǵatraaqsiiñiqsut, “Qanuǵmi uqautigisiñiqpisiǵu? Nipliǵupta, ‘Agaayyutmiñ’, nipliǵisuruq, ‘Suvaatami ukpiǵiḅitpisiuḅ John?’

6 Aglaan nipliǵupta, ‘Iñuḅniñ’, iñugaaǵruich miḅuqtuǵisigaatigut uyagaḅnik atakkii nalupqigñitchaat John sivuniksriqiraulḅa.”

7 Uvvaasiiñ kiuniǵaat, “Nalugikput nakitñaqtauḅha.”

8 Jesus-ḅum nipliutiniǵai, “Uvaḅaptuuq uqautiyumiñaitmigipsi nakitña saḅḅiqaqluḅa savaaqaqtilaamnik tamatkuniḅa.”

Atrikusaun Nautchiivikunlu Nautchirriqiritigunlu

9 Uqaanikami taavrumiḅa Jesus-ḅum uqaaqtuutiniǵai iñuich atrikusautmik, “Ilaatniguuq iñuqaǵmiñiqsuq nautchirriǵviḅiǵniqsuamik, atukkirutigiplugu nautchirriqirinun aasiiñ aullaqami mulupluni.

10 Katitchivik asianik tikitman tuyuqaǵniqsuq savaktimik nautchirriqirinun akuqtuquplugich piksraǵmiñik katittañitñiñ. Aglaan nautchirriqirit savakti anaullaǵniǵaat utiqtitlugu saagaunnagu.

11 Tuyuqalǵiñniqsuq atlamik savaktimik. Aglaan nautchirriqirit anaullaqmiñniǵaat uqaniqḅuutiplugu kannunakun, sulǵi utiqtitmiñniǵaat saagaunnagu.

12 Tuyuqalgiññiqsuq piñayuaknik savaktimik. Nautchirriqirit añaallaqłukługu aninnigaat.

13 Aquagun taamna iñua nautchiivik nipliğñiqsuq, ‘Qanuğisiñiqpiq? Tuyuğigisigiga iğñiğa piqpagikkağa. İlumutun kamagigisigaat ihuatun.’

14 Aglaan nautchirriqirit tautukamitruñ nipliğñiqsut avatmun, ‘Taamna tavra paitchaktaaksrautilik. Ki, tuqullakput suurañiasiiñ piññaktaagilugich!’

15 Uvvaasiiñ anitlugu nautchiiviniñ tuqunnigaat.”

Jesus apiqsruğniqsuq, “Nautchiivilgum sugisiñiqpagitmi tamatkua nautchirriqirit?

16 Aggiğisiruq aasiiñ tuqullugich taapkua iñuich, qailluguasiiñ nautchiivik atlanun nautchirriqirinun.” İñuich tusaakamitruñ taamna nipliğñiqsut, “Naagga, taatnaqtuksraunitchuq!”

17 Jesus-ñum tautukługich apiqsruğniğai, “Taamna uqalıq qanuutauva?

‘Uyağak tuppırit ayakkañat,

taamna uyağak piitchuillaپیاقاqtuq tuppırauni.’ *Psalm 118:22*

18 Kisupayaaq puukaqtuq taavrumuña uyağamun siqumitauniaqtuq; aglaansuli taavruma uyağaum kattaqitñikkumi iñunmik kanuğiniğaa.”

Akiliaksrapiatigun Tax-sinik

19 Aglaliqirit suli qaukñich agaayuliqsit tigusunigaat Jesus tavrani. Atakkii ilitchuginigaat uqagniplugu taavrumuña atrikusautmik inmiktigun. Aglaan iqsiñiqsut iñunmik.

20 Naipiqtuqsiñigaat Jesus. Tuyuqagñiqsut naipiqtuqtiksrarik nalaunñanñuaqtuanik. Pısağisunigaat Jesus uqayusautinik, qaitchukługu añaalatchiñiqaqtuamun kavanauruamun.

21 Tamatkua naipiqtuqtit pısaasugmıgaqługu nipliutiniğaat Jesus, “İlisautrii, ilisimagikput uqalıqtin suli ilisauttitin nalaunñalhat. İlisimagikput suqtiksriñiñ iñuich ilhatnik, aglaan ilisautrirutin Agaayyutim iñuuniagvıgitqukkañatnik ilumutuuruakun.

22 Uqautitigut, malıgutaksrakuağnaqpa akiliiruni tax-sinik Caesar-mun naaga nalaunñaitpa?”

23 Aglaan Jesus-ñum kanıqsiñiğaa pısaasugmıgalhat aasiiñ nipliutiplugich,

24 “Manillaksaqsiun uvamnun manıuraq. Kia agliutraña manıñmi itpa? Kiasuli aglaña?” Kiunigaat, “Caesar-m.”

25 Uvvaasiiñ Jesus nipliğñiqsuq, “Nakuuruq, akiliutigigiksi Caesar-mun Caesar-m pigikkaña aasiiñ Agaayyutmun pigikkaña Agaayyutim.”

26 Tavrani sivuġaatni iñuich pisagilguitchaat sukununniñ. Nipaisaaqhutinj quviġusuutiqaġniqsut kiggutaiñik.

Apiqsruun Anjpkakkaułikun Tuqułiġmiñ

27 Iłanjich Sadducee-ñuruat, uqaġuuruat iñuich anjqtitłaiññipluġich tuquñaruaniñ, utlautiniqsut Jesus-mun nipliġhutinj,

28 “Iłisautrii, Moses aglañniqsuq maliġutaksramik uvaptiknun itnaqhuni, ‘Anjun ilaqatiqaqtuaq tuqukpan qitunġigaluaqani, taavruma anjutim aniaqataan ilaqatnikaagiraksraġiniġaa uilgaġnaaq qitunġisilugu anjutmik ilisimanaguniasiiñ tuquruam qitunġaġitilaanjanik.’

29 Ilaaniguuq tallimat malġuk aniaqatiġiich inniqsut. Anayukhiq ilaqatniñniqsuq tuqupluniasiiñ qitunġigaluaqani.

30 Tuglian nuliagñiġaa uilgaġnaaq,

31 aasiiñ piñayuaknik. Taatnatuntuuq iluqatinj tallimat malġuich tuquniqsut qitunġigaluaqatinj.

32 Aqulliupluni uilgaġnaaq tuquniqsuq.

33 Uvvaasiiñ, uvluni tuquñaruat anjqtikpata iñuuliġmun, nuliagiplugu iluqatinj tallimat malġuk kia nuliagigisivaunj?”

34 Jesus kiuniġai, “Katchuutrukiq pigigaa marruma iñuuniałhum,

35 aglaan anjutit aġnatlu anjqtikkuminj tuqułiġmiñ katchuuti-raġaġumiñaitchut pakmani.

36 Atriqaġisirut isaguliñnik tuqqutłaitchuanik. Iġñiġigai Agaayyutim atakkii anjqtikkauplutinj tuqułiġmiñ nutaamun iñuuliġmun.

37 Suli Moses nalunaiqluġu ukpiqnaqsiñiġaa anjqtılıq iñuuliġmun ikualaruakun uqpigaurakun. Moses-ñum uqautiginiġaa Ataniq itna, ‘Agaayyutaa Abraham-ñum Isaac-ñumlu, suli Jacob-ñum.’

38 Ilaa Agaayyutiginiġaat iñuuruat, piginjitchaat tuquñaruat, atakkii ilaanun iluqatinj iñuich iñuuruat.”

39 Iłanjich aglaliqirit uqaġniqsut, “Aarigaa kiggutin, ilisautrii!”

40 Tavrakña apiqsrutqinaiġniġaat taavrumuuna.

Apiqsruun Anniqsuqtikun Akiqsruutauruakun

41 Jesus-ñum Pharisee-ñuruat apiqsruġniġai, “Suvaata iñuich uqaġniqpat Christ, Anniqsuqti akiqsruutauruaq, kinjuviaġiniplugu David-mun?

42 Atakkii David ilaa nipliġniqsuq Psalms-ni, ‘Ataniq uqaqtuq Atanimnun:

Aquvittin kamagitchiiviksrapnun

43 uvanñun akiiliñiałhatnunaġlaan uumigiritin.’ *Psalms 110:1*

44 David-ñum inmiñik taiguutiqaqpagu Ataniġmiñik, qanuġmi Anniqsuqti David-ñum kinjuviaġiniqpaunj?”

Jesus-ηum Kiliktuutigigai Aglaliqirit

⁴⁵ Iluqatin iñuich naalaḡnipkaḡugich Jesus-ηum nipliutiniḡai maliguaqtini,

⁴⁶ “Qaunagititchi tamatkunakḡa aglaliqiriniñ. Pisuktu-atlaturut akuqturuanik atnuḡaaqhutin. Suli purvigitqut-laturut iñuñnun paḡlatqusuuplutiñ tauqsigñiaqviniñ. Aquppi-utaksraqtuuraaqmiut aquppiutaḡiksaanik katraqviniñ iñuich niḡiqpakmata.

⁴⁷ Ivayaqtuqmigaich uilḡaḡnaat, tigliktuipḡugich kinunauranitiñik, suli qiñiqqusaatlaturut agaayuuraaqamin! Anasiñjuqsausiaqḡisirut pitḡuglugu atlaniñ iñuñniñ.”

21*Uilḡaḡnaam Iḡiraja*

¹ Jesus tautuñniqsuq umialguruanik iñuñnik iliripmata aatchuutmiknik agaayyuvikpaum ilirivianun,

² tautukmiñḡaa inuqsraqtuaq uilḡaḡnaaq ilisiruaq malḡuñnik patukpaanḡnik maniuraanḡnik.

³ Nipliḡñiqsuq, “Uqautigipsi, taamna inuqsraqtuaq uilḡaḡnaaq ilisitḡuktuq iluqaitniñ atlaniñ,

⁴ atakkii atlat ilisirut aatchuutmiknik ilanjanñiñ umialgutmiñ, aglaan aḡnam inuqsraqtuam qaitkaa iluqaan iñuuniutiksraḡaluani.”

Jesus Sivuniksriqiruaq Piyaqquḡniathanik Agaayyuvikpaum

⁵ Iñajisa maliguaqtit uqautiginiḡaat qanutun qiñiyunaqtilaanḡa agaayyuvikpaum, piññaqusiqsaqtaq uyaḡanḡnik suli aatchuutauruaniglu qaisauruanik Agaayyutmun. Jesus nipliḡñiqsuq,

⁶ “Iluqaan tamanna tautukkaqsi—taimanigu kisiñjuqtaqḡumiñaitchuqunniñ uyaḡanḡmik qalliani atlam ulḡusimaitchuam.”

Jesus Sivuniksriqiruaq Ituiḡliḡutniglu Piyuaqsiutiksramiglu

⁷ Iñuich apiqsruḡniḡaat, “Iḡisautrii, qakugun tamanna atuummiñiaqpa? Sukun ilitchuqutikun ilitchuḡigisivisa piyaqquḡviksraq aullaḡniḡaqsikpan?”

⁸ Jesus-ηum kiuniḡai, “Qaunagititchi ukpiqsakkauniaqasi. Iñugiaktuat iñuich agḡigisirut uqḡutin, ‘Christ-ηuruḡa! Pivik tikiumaruq!’ aglaan maliñniaqnasigik.

⁹ Iqsiñiaqasi tusaagupsi anuyaktuanik aḡayaktuaniglu. Tamatkua atuumagisirut sivulliulutiñ aglaan isukḡitchumiñaitchuq taapkunuuna.”

¹⁰ Niplipsaaḡniqsuq, “Nunaaqqich anuyyiuḡisirut atlanik nunaaqqiñik, atañguviich anuyyiuḡisirut atlanik atañguviniñik.

11 Nuna iliksrağisiruq tatamnaqsıluni. İñuich kakkaagisirut. İñuich atniğñautiqagisirut tigupqutnaqtuanik naniliqaa. Atlayuağnaqtuat sagvigisirut qılañmi iqsipkağlugich iñuich.

12 Sivuatni tamatkua tikiomagaluagnagich, tiguraulusi piyuaqsiugisirusi. İñuich uqaqsittaagvinmuktitkisigaasi katrağvinmiknun isiqtaupkağusi, tikiutruğusi sivuğaantnun umialgich kavanaauruatlu pisigiluna.

13 Taivrumanı piviksraqagisiñiqsusi ilisimaraulusi.

14 Isumaalunaigitchi kiggutiksrapstñik tiguraugaluagasi.

15 Atakkii uqaksritkisigipsi isumatulıgmıglu uumigiripsiunniñ igluliugumiñaisañatnik.

16 Anayuaapsi anıqatiupsılu ilapsılu sulı ilannapsılu qaitkisi-gaasi uumigiripsitñun, aasii ilasi tuqqutaugisirut.

17 İluqatın iñuich uumigigisigaasi pigiluna.

18 Aglaan atausıqunnıñ nuyana niaquqpich tamakkauyumiñaitchuq.

19 Qichagitchi anuqsrukun. Nikaitkupsi piññaktaaginiagiksi iñuulıqsi.

Jesus Sivuniksriqiruq Piyaqquğñialthanik Jerusalem-ñum

20 “Tautukkupsiun Jerusalem puuqpatrun añyuaich ilitchuğigisigiksi qallıha piyaqqukkauliksrāñan.

21 Taipkunani uvluni kiñapayaaq iñuuniaqtuaq Judea-mi qimakkumauq iggiñun. Kiñapayaaq nunaaqqimiittuaq aullaqtuksrauruq, sulı avataani nunavinmiittuaq nunaaqqimuktuksraunitchuq.

22 Atakkii taapkua uvlugigai anasiññuqsautiksram immiumatquplugich iluqaisa sivuniksriqirit uqauttutınich.

23 Qanutun tatamnaqtigigisiva taipkunani uvluni ağananun sinjayaauruanun sulı aakanun miluktitchiruanun. Tatamnaqtuaq ihuññaq tikiomagisiruq tamarrumuna nunamun, atakkii Agaayyutim qinnautaa akikñautaugisiruq makununa iñun.

24 İlañich tuqqutaugisirut savıpkun atlat sulı tigutaaqsıulutın Jew-ñunıitchuanun. İlinisa tutmiğagigisigaat Jerusalem piviksraqtın isukñiññialhatnunaglaan.

Agğılha Igñınan İñuum

25 “Atlayuağnağisirut siqiñıglu tatqıglu sulı uvlugiatlu. İñuich nanipayaaq qanusiksriagisirut, iqsılutın nıpruağñınanik tagium aksralıgruanıñıglu.

26 İñuich igıvrugağisirut iqsılutın isumaalulıgmikni sumsulı tikitchuksrañanik iluqnaanun nunamun, atakkii qaummatıpayaañı sılam nuktıaulutın inimikniñ.

27 Qiñigisigaat Igñınan İñuum agğıqsuaq nuviyakun qılañmiñ saññimıgun kamanallapiaqtuakun kamanautmıgunlu.

28 Tamatkua atuumaagsikpata qichagitchi niġiugaqaġusi. Atakkii tasuqsakkauħksraqsi qalliruq.”

Iġisaaksraġa Asirritlaitchuam Napaaqtum

29 Jesus-ġum uqautiniġai atrikusautmik, “Qiñillaksaqsium asirrisuuruaq napaaqtuq suli iluqaisa atlat napaaqtut.

30 Milukatata sagviaqsiqmata ilisimaraġigiksi upiġgaam qallilħa.

31 Taatnatuntuuq atuumaagsikpata tamatkua uqautigikkatka ilitchuġigisigiksi anjaayuqautaan Agaayyutim tikiññialilħa.

32 Itqallaksiuġ una! Iñuich iñuuniaqtuat pakma tuquyumiñaitchut tamatkua iluqatin atuumagaluaqtitnagich.

33 Qilaglu nunalu piġisiruk aglaan uqalitka piġumiñaitchut.

Munaġimmaġiħksraq

34 “Munaġititchi! Isumaiqsitnasi taanġaġmunlu isumaalutaanunlu marruma iñuuniaħhum. Taatnanjitchupsi uvlum quviiqpiagaasi tavrakġatchiaq niġiunġisillusi.

35 Nanigiatur pisagigisigai iluqaisa iñuich nanipayaaq nunami.

36 Munaġiyumausili agaayulusi ataramik makitalgulusiasiiñ payanaġusi iluqaani atuumarauksrani agġiġñiaħhanunaglaan Iġñiġan Iñuum.”

37 Uvlugaġipman Jesus ilisautririaqtuq agaayyuvikpaġmi. Anaqaksraaqman siñiktaġiaġniqsuq iġġiani atiqaqtuam Olivesmik.

38 Uvlaaġuqman iñuich utlautiraqtut agaayyuvikpaġmun naalagnisukħuġu uqaqpan.

22

Sivunniugun Tuqutħuħuġu Jesus

1 Niġiqpagvikaq atilik Apqusaakkauħġmik qalliñiqsuq iñuich niġipmata puvlaksigniġilaamik qaqqumik.

2 Qaukħiġich agaayuliqsit suli aglaliqirit tuqutħuħuġaqtat Jesus nalunautħilutin aglaan iqsiginigaich iñuich.

Judas Aniqtuq Aatħuutigisukħuġu Jesus

3 Tavrakġa tuunġaq isigñiqsuq Judas-mun atiqaqtuamun Iscariot-mik, ilaġat qulit malġuk maliġuaqtit.

4 Judas-ġum uqaqatigityaġniġai qaukħiġich agaayuliqsit anjalatinitlu agaayyuvikpaum iluaqtitchiñiaqtinjiñ qanuq aatħuutigisukħuġu Jesus ilinjitñun.

5 Quviasukħutin akiqsruġaat akiligukħuġu maninmik.

6 Judas anġniqsuq. Piviksraqsiugaqsiñiġaa aatħuutigisukħuġu Jesus ilinjitñun iñuich nalupkaġlugich.

Itqanaiyatıq Jew-ıruuat Niđiqpagvikaanun Atiliımun Apqusaakkauıđmik

⁷ Akunniqsaami uvlua Puvlaksiđniđılaam qaqqum tikiıñıqsuq, taamna Apqusaakkauıđum ipnaiyaam tuqurviksraıa.

⁸ Jesus-ıum tuyuđigik Peter-lu John-lu itnaqıugik, "Itqanaiyađiatku niđiqpaliksrapput."

⁹ Apıqsruđniđaak, "Nani itqanaiyaquvisiguk?"

¹⁰ Jesus-ıum kiunıđik, "Isiđuptik nunaacqqımun paagisigıktik iıñuk akiyaqtuaq qattamik imiliıđmik. Malıkkumaıktik isiqqan tupiđmun,

¹¹ suliasiıñ nipliutilugu iıua tupqum, 'İlisautri nipliđniđıqsuq, Nani iniqaqıich tuyuđmiaqađvııđmik niđđiviksramnik ipnaimik piqasiđıııa maliđuaqtımmik niđiqpagvikaami atıqaqtuami Apqusaakkauıđmik?"

¹² Uuma urriqsuutigisigaatik inimik nallauraallagviuluumaqtuamik qullıđmi itqanaiılaamik inuqsraıaiđıugı. Tavrani itqanaiyaıđıııaurutik."

¹³ Aullaqamik paqınniđaak taatnatun Jesus-ıum uqaıhatun, aasiıñ itqanaiyaqıutiıđ niđiqpagviksramun atiliımun Apqusaakkauıđmik.

Atanıđum Nullautchiđvia

¹⁴ Niđđiviksraqtııđ tikitman Jesus aquvınniıqsuq piqasiqıhuni uqqıraqtınik.

¹⁵ Nipliutiniđai, "Niđiqatigısullapiagaıpsı uumiıa ipnaimik niđiqpagvikaami atıqaqtuami Apqusaakkauıđmik naglıksaanııııađma!

¹⁶ Uqautigıpsı, niđıtqııñııaııtkıga immiıumanıaıđhanunaglaan aııaıyqautaani Agaıyıtım."

¹⁷ Taatnaanıkami Jesus-ıum tiguplugu qallun, qıyaniđaa Agaıyıtun nipliıhuni, "Tıgulugu taamna imıllagvıgisııııđ!

¹⁸ Uqautigıpsı, uvakıanııđaglaan imıtqıkkumiıđaitııııa asiam misuđuanik agđiđııaıđhanunaglaan Agaıyıtım aııaıyqautaan."

¹⁹ Jesus-ıum tiguplugu qaqquq qıyaniđaa Agaıyıtun. Avguđıugı qaqquq qaiıñıđaa nipliıhuni, "Taamna qaqquq timıgıgıga qaisauruaq ilıpsıtııun. Niđđıgisıııı itqakkutıgilugu uvaııun."

²⁰ Taatnatuntuuq, niđıanıkamııđ qallun qaiıñıđaa nipliıhuni, "Asiam misuđua uımanı qallutmi Agaıyıtım nutaaq sıvunniıgıtıgıga taluđniqısiqııugı aupkun maqıkkauruamik ilıpsıtııun."

²¹ "Atanıı! İıapsıamma aqıppıqatıma qaiıñıađaaııa.

²² İđıııa İıuum tuquruksraıııaqtuq Agaıyıtım sıvunniıtaagun, aglaan nakııııı iıııııı qaitııııııı ilaanik!"

23 Maliguaqtai apiqsruqtautiaqsiñiqsut avatmun nalliqsin qaitchiyummatiaqmagaan ilaanik.

Uqavaagun Kamanagunnikun

24 Maliguaqtai qapiqtaillaqrañiqsut nalliqsin kamanagñiqsraugisipmagaan.

25 Jesus-ñum nipliutinigai, “Jew-ñunitchuat umialgich sanñiaqtut iñunmikni suli anjalatit taigukkautlatuplutin llauraanitiñik Iñuich.

26 Aglaan taatnatun itchuksraunitchusi. Kamanagñiqsrauruaq akunnapsitñi ilili nukaqñiqsun suli sivulliuqti savaktitun.

27 Kiña kamanagñiqsrauva—taamna aquvitluni nigiruaq naagaqaa taamna payuktaqtuaq? Tavrataamna aquppiruaq kamanatluktuq. Aglaan iqasigipsi payuktaqtitun.

28 “Ilipsi, nayugipsitña uuktuaqsiupayaaqama.

29 Atrillaugu aapaa anjalatitllasipkailla uvamnik, taatnatun-tuq anjalatitllasipkañisipmigiipsi.

30 Niñiqasigisigipsitña imiqasigillaalu anjalatchiaqsiguma iñunnik, suli aquppiqasigisigipsitña taivrumani atanni-ityaguma kinuviañiñik qulit malgunnik igñinitiñik Israel-ñum.

Jesus Sivuniksriqiruaq Peter-m Piilaadiksrananik

31 “Annaa, Simon! Naalañnillañi! Tuungaum uuktuaqumiñaqsiñigaasi iluqasi, nautchirriqiri aviktuipmatun mukkaaksranik sanikluñiñ.

32 Aglaan agaayyutigikpiñ ukpiqsriñhiñ qapiqunillaugu. Utiguvich uvanñun sayyigisigitin aniqatiutin.”

33 Simon Peter-m kiuniñaa, “Ataniiq, isiq-tauqasiñhiñaugikpiñ suli tuquqasiñutin!”

34 Jesus nipliqsuq, “Peter, uqautigikpiñ, aqargiqpak qalguqtagaluaqnagu uvlaami piilaagigisigikma piñasuniaglaan.”

Maniqagviglu Puukataglu suli Savikpak

35 Jesus-ñum uqaanikami taavrumiña apiqsruñigai maliguaqtini, “Taimani tuyugikapsi manikuviillaaqhusi puukataillaqhusilla sakpakkiillaqhusilla, inuqsraqpisi?” Kiuniñaat, “Inuqsranitchugut.”

36 Jesus nipligñiqsuq, “Aglaan pakma, kiña maniqagviqagumi naagaqaa puukataqagumi saagagligik. Suli kiñapayaaq savikpaitchumi tuniraksragigaa quppigaani aasiñ tauqsigumi savikpanmik.

37 Uqautigipsi, Taamna uqaiq aglausimaruaq Agaayyutim makpiñaañiñi atuumaruksrauruaq, itna ‘Irrutinigaat sava-maqluktuatun.’ Iluqaan aglausimaruaq uvapkun immi-makkauniaqtuq.”

38 Maliguaqtit nipligñiqsut, “Ataniiq, uvva malguk savikpaak!” Kiunigai, “Tavra apai!”

Jesus Agaayuruq Iggimi Atilijmi Olives-mik

39 Jesus aullaligñiqsuq iggimun atilijmun Olives-mik piragiligmisun, aasiiñ maliguaqtaiñ malikkaat, [aglaan Judas malijitchuq.]⁴⁰ Tikitñamin taruᅇa nipliutinigai, “Agaayulusi ukpiqsrisingitchchumausili uuktuaqsiugupsi.”

⁴¹ Tavrakᅇa aullaqtaallakhuni sitquqhuni agaayuniqsuq.

⁴² Nipligñiqsuq, “Aapaᅇ, pisuhigiyupku piigun qallutaa nagliqsaathum uvaᅇniñ. Uvaᅇa pisuhiginilaaptun aglaan pisuhiniñ savaᅇuli.”

⁴³ [Isagulgum qilaᅇmiñ sagviutinigaa sayyiqᅇugu.

⁴⁴ Ihuilliuppakun agaayuniqsuq piliqitlukhuni, aasii ilaan siiqsipkaᅇha kataktuq auktun nunamun.]

⁴⁵ Makitnami agaayuhigmiñiñ utiqhuniasiiñ maliguaqtimiñun tavra paqinnigai siñiktuat, minguhutin ihuilliuppaitlutij.

⁴⁶ Nipliutinigai, “Suvaata siñikpisi? Makillusi, agaayyutitchi ukpiqsrisingitchchumausili uuktuaqsiugupsi.”

Tiguniᅇaat Jesus

⁴⁷ Jesus uqaqtitlugu iñugiaktuat iñuich tikiññiqsut, sivulliqᅇugich Judas-ᅇum, ilaᅇata qulit malguk maliguaqtit. Utlakᅇugu Jesus kunijñigaa.

⁴⁸ Aglaan Jesus nipliutinigaa, “Judas, kunikᅇugu aatchuutigiviuᅇ Igñija Iñuum?”

⁴⁹ Maliguaqtit nayuutiruat Jesus-mi tautukamitruᅇ taamna atuumaruᅇaq uqautinigaa, “Ataniiq, atuᅇlavut savikpavut!”

⁵⁰ Ilaᅇata anaunigaa qaukᅇiata agaayuliqsit savaktaa siutaiqsiquᅇugu taliqpianik.

⁵¹ Aglaan Jesus nipligñiqsuq, “Aᅇᅇaa! Apaiqsuq!” Aksikᅇugu iñuum siutaa mamitinnigaa.

⁵² Taavruma aquagun Jesus-ᅇum nipliutinigai qaukᅇinich agaayuliqsit suli aᅇalatinich agaayyuvikpaum ihuaqtitchiñiaqtinijñ suli sivulliuqtigruat tikitchuat aiplugu ilaa, “Aatai, tikitchuksrauvisi savikpaligaᅇusi anautaniglu uvaᅇa liilaa savamaᅇᅇukti?”

⁵³ Nayugagikapsi agaayyuvikpaᅇmi uvluᅇagipman tiguniat-laitchipsitᅇa. Aglaan pakma savagviksragigiksi saᅇᅇiagun taaqtuam.”

Peter-m Piilaᅇiginigaa Jesus

⁵⁴ Tamatkuᅇa tiguplugu Jesus aullautinigaa tupqanun qaukᅇiata agaayuliqsit, suli Peter-m malijinigai taavakᅇatluk.

⁵⁵ Iknigagñiqsut silataani tupqum, aasii Peter-m ilaliginigai aqppiruat tavrani.

56 Ilaŋata pirit aġnam tautuŋniġaa Peter aquppiruaq sanigaani ikniġum. Qiŋiqlugu naliŋiŋaaqlugu nipliutinigaa, “Una iŋuk piqataupmiruaq Jesus-mi!”

57 Aglaan Peter piilaagŋiqsuq, “Aġnaaq, nalugiga!”

58 Kiŋuuraŋagun iŋuk ilitchuqsripmiŋiqsuq Peter-mik nipliqluni, “Ilvich, ilagigaatintuuq taapkua!” Aglaan Peter-m kiuniġaa, “Naagga, ilaġinjitchaatŋa.”

59 Sassagŋiġum kiŋuagun atlam iŋuum qapiŋaiqluni up-yaŋniġaa, “Illumun una iŋuk piqataupmiruaq Jesus-mi, atakkii Galilee-ġmiuŋuruq!”

60 Aglaan Peter-m kiuniġaa, “Nalullapiagiga sumik uqaqtilaan.” Uqaqtitlugu tavrakŋatchiaq aqargiqpak qalġuqtaġniqsuq.

61 Atanġuruam qiviaqluni tautuŋniġaa naliŋiŋaaqlugu Peter, aasii Peter-m itqaġniġaa atanġum nipliŋha iŋmiŋun, “Aqargiqpak qalġuqtaġaluaqnagu uvlaapak piilaagutigigisigikma piŋasuniaglaan.”

62 Peter tavra anipluni qianiqsuq ihuillullapiaqluni.

Jesus Mitautigigaat Anaullaqlugulu

63 Iŋuich munaqsriuat Jesus-mik mitautiginiġaat anaullaqlugulu.

64 Matuplugik irrak apiqsruġniġaat, “Kia anauvatin? Nalautchaġiŋ?”

65 Nipliutipmiŋiġaat iŋugiaktuanik pisaanŋatinik.

Jesus Uqaqsittaagviŋmi

66 Uvlaaġuqman Jew-ŋuruat sivulliuqtigruat qauklŋich agaayuliqsitlu aglaliqiritlu katiniqsut, aasiŋ Jesus tikiutiniġaat uqaqsittaagtitchirinun,

67 nipliqlutiŋ, “Uqautitigut! Ilvich Christ-ŋuvich, taimŋa akiqsruutauruaq Anniqsuqti?” Jesus-ŋum kiuniġai, “Uqautigupsi ukpiġiniaŋitchipsitŋa;

68 suli apiqsruġupsi apiqsruutmik kiuyumiŋaitchipsitŋa.

69 Aglaan uvakŋa Iġŋiŋa Iŋuum aquppigisiruq tuŋaani taliqpian Agaayyutim piqaqtuam saŋŋipayaamik.”

70 Iluqatiŋ nipliġŋiqsuq, “Ilvich, Iġŋiġivatin Agaayyutim?” Kiuniġai, “Ilpsi, uqaqtusi Iġŋiġinipluŋa.”

71 Kiisaimmalu nipliġŋiġput, “Inuqsraŋaiqsugut ilisimarimik! Tusaagikput qanuq nipliŋha.”

23

Jesus Pilate-muutiniġaat

1 Iluqatiŋ iŋuich makitlutiŋ Jesus Pilate-muutiniġaat kavanauruamun.

2 Tavrani pasiaqsiñgaat Jesus itnaqhutin, “Iitchuğigikput una anun killukuaqtitchiñha iñuptiknik atakkii uqautinigai akiliqunijtlugich tax-sinik Caesar-mun Rome-mi. Uqautinigaisuli ilaa Christ-ñunipluni umialik.”

3 Pilate-ñum apiqsruğniğaa, “Umialigivatin Jew-ñuruat?” Jesus anıñniqsuq, “Aa, nalauttutin.”

4 Taamna atuumaanikman Pilate-ñum nipliutinigai qaukñich agaayuliqsit iñugaagruiñlu, “Iitchuğinitchunja patchisiksramik uumani anutmi.”

5 Aglaan qapınajpsauraqtut, “Iisauttutimigun ağayagağigai iñuich iluqaani Judea-mi. Aullaqniuruq Galilee-mi pakma maunqahuniasiiñ.”

Jesus Herod-muutiniğaat

6 Pilate-ñum tusaakamıñ taamna apiqsruğniğaa, “Una anun Galilee-ğmıñuva?”

7 Iitchuğikamıñ Jesus-ñum agqiqsilaaña nunamiñ analatananiñ Herod-ñum, tuyuginiğaa Herod-mun tavraniitmiñiqsuamun Jerusalem-mi.

8 Herod quviasupiağatağniqsuq tautukamıñ Jesus, atakkii tusaaplugu suli qıñiğummiuqlugu inilgatluk. Tautukkummiuğniqsuq Jesus savakpan quviqnaqtuanik.

9 Herod-ñum apiqsruqtaaqsiñiğaa Jesus iñugiaktuanik apiqsruutinik, aglaan Jesus-ñum kiunıñniğaa.

10 Qaukñich agaayuliqsit suli aglaliqirit qapınajpsauraqhutin pasiuğniğaat Jesus.

11 Herod-ñum anuyyiuqtaiñlu mitautiginiğaat Jesus suvasağinjtługu. Atipkaqlugu atangum atnuğaallautanik utiqtinniğaat Pilate-mun.

12 Taavrumani uvlumi Herod-lu Pilate-lu ilaurağiiksinniqsuk sivuani uumigiikkaluaqtuak.

Jesus Tuquruksrağugaat

13 Pilate-ñum katipkağniğai qaukñich agaayuliqsitlu sivulliugtıt iñuıñlu,

14 suli nipliutiplugich tamatkua, “Tikiutigiksi una anun uvanun nipliçhusi sivulliullautanıñniplugich iñuich. Isivgiuğaluaqlugu sivuqqapsitni paqitlaitchiga savamaqluutiqağlugu pasiuğutipsitniç.

15 Unniñ Herod-tuuq paqitchinitchuq agvisiksramik, atakkii utiqtitqinñiğaa uvaptiknun. Una anun piitchuq sumik tuqurrutauyumiñaqtuamik ilaanun.

16 Taatnağlunja ipiğaqtuqtitqağlugu aullaqtitkisigiga.”

17 [Pilate patchisaiqsitçisuuruq atautchimik isiqtamik niğiqpagvikaam uvluani].

18 Iñugaagruich niplianiqsut, “Tuqqutchiun taamna iñuk aasiin tigutaaqtaunaiqsillugu Barabbas!”

19 (Barabbas isiqtauniqsuq atakkii ilaupluni tamatkunani aḡayakhutiñ nunaaqqimi tuqqutchiruaniḷu).

20 Pilate-ḡum Jesus patchisaigukkaluaḡaa. Taatnamik uqaḡvigitqikkaluaḡai iñugaagruich.

21 Aglaan iḡialaniqsut nipitusiplutiñ, “Kikiaktuutisiun! Kikiaktuutili sannigutamun!”

22 Pilate-ḡum piñatchiqḷugu nipliḡñiqsuq, “Sumik savamaḡluutiqaqpa? Paqitchiñitchuḡa sumik tuqurrutauyu-miñaaqtuamik ilaanun. Ipiḡaqtuqtillugu patchisaigisigiga.”

23 Aglaan iḡialapsauragñiqsut kikiaqtuutiraksraupiagñiplugu sannigutamun. Kiisaimmalu iḡialaḡimiktigun akimavut.

24 Uvvaasiin Pilate-ḡum atanniḡñiḡaa Jesus kip-iqniugutaatitun.

25 Pilate-ḡum pituiḡñiḡaa Barabbas pisukkanat, taamna isiq-tauruaq atakkii ilaupluni tamatkunani aḡayakhutiñ iñuaqtuani, aasiin qaitḷugu Jesus ilinjitñun pisulhatitun.

Jesus Kikiaktuutigaat Sannigutamun

26 Anuyyiuqtit sivulligñiḡaat Jesus. Pisullaḡmiñ paaqsiñiqsut iñuñmik Cyrene-naḡmiumik atiqaaqtuamik Simon aitmuktuamik nautchiivimiñ. Tamatkua nunuriñiḡaat akiyaḡiaqplugu sannigutamik aquagun Jesus-ḡum.

27 Iñugiallapiaqtuat iñuich malinḡiḡaat. Akunḡatni itmiñiqsut aḡnat qairuat uḡualaplutiñ.

28 Jesus-ḡum kiniaqami nipliutinigai, “Aḡnaañisii Jerusalem-ḡum! Qirratiginasitḡa aglaan qirratigisitchi ilipsitñun qitunḡapsitñunlu.

29 Atakkii uvlut qallirut iñuich nipliḡisiḡhat, ‘Quvianamiurut taapkua aḡnat qitunḡaitchuat sinaiyautlaitchuatlu miluktitchisi-maitchuatlu.’

30 Taivrurmani uvlumi iñuich nipliḡisirut iḡḡiñun, ‘Katagitchi uvaptiknun!’

suli qimigaañun, ‘Iriqtigut.’

Hosea 10:8

31 Atakkii taatnatun irrutikpatruñ patchisaitchuaq pakmapak, qanutun irrutriñiaqmivat iñuñmik taimanigu?”

32 Malḡuk atlak iññuk, iluqatik savamaḡlüksimaruak, tuqqutauruksraupmiñiqsuk piqataulugik Jesus-mi.

33 Anuyyiuqtit tikiññiqsut atiqaaqtuamun “Saunḡa niaqum.” Tavrani kikiaktuutiniḡaat Jesus suli taapkuak savamaḡlüksimaruak piqasiḡḷugu, ilaqataa taliqpian tunjaanun suli ilaqataa saumian tunjaanun.

34 Jesus nipliḡñiqsuq, “Aapañ, natqigutikkich tamatkua iñuich! Nalugaat sumik savaaqatilaaqtiñ.” Avguḡniḡaich atnuḡaanḡi nalautchaḡautigiplugich.

35 Iñuich qichaqtuat tautuktuagñigaat. Jew-ñuruat sivul-liuqtinisa mitautiginigaa, “Annautiragigai atlat. Ki anniq-sugli inmiñik Christ-ñuyumi, Anniqsuqti akiqsruutauruaq Agaayyutim piksraqtaagikkaña!”

36 Anuyyiuqtit mitautigipmiñigaat. Utlaklugu aatchuğniğaa sunağnitchuamik misuqqumik

37 nipliqhutin, “Anniqsuğin ilipnik umialigikpatin Jew-ñuruat!”

38 Niaquan qulaagun aglaklugich uqałhich, “Taamnauvva umialgat Jew-ñuruat.”

39 İlaqataan savamaqluksimaruum nivinjaruum uqağniqluktaqmiñigaa, “Christ-ñuguvich anniqsuğin ilipnik uvaguglu!”

40 Aglaan ilaqataan iniqtiğniğaa nipliqhuni, “Taluginitpiun Agaayyun? Tuqqutaksraurutintuuq ilaaton.

41 Tuquniaqtuguk nalautlugu atakkii taatnağnaqhunuk; aglaan taamna savaaqanitchuq pigiitchuamik.”

42 Aasiin nipliutinigaa, “Jesus, itqağillanñianña tikitchuvich anjaayuaupnun!”

43 Jesus-ñum nipliutinigaa, “Akiqsruğikpiñ, marrumani uv-lumi piqasiğisigikma utaqquvini.”

Jesus Tuquruq

44 Uvluq qitiqquqman siqinñaağinaiğniqsuq taaqsipluni nunapayaami piñasunun ilipman sassağ;

45 talukuyaaq [sapukutchiutauruaq] nivinjaruaq agaayyuvikpanmi siiksiğniqsuq tatpichakña takununaağlaan.

46 Jesus nipaalaliğniqsuq, “Aapaan! Argaknun iligiga ir-rusiga!” Taatnaanikami tuquniqsuq.

47 Rome-mağmiut qaukhiata anuyyiuqtit tautuklugu tamanna atuumaruaq kamaksruğniğaa Agaayyun nipliqhuni, “İlumutun taamna anjun nalaunjaruq!”

48 Iñuich katiruat qinğiaqlugu kikiaktuutrilig tau-tukamitruñ tamanna atuumaruaq, utiğniqsut kinuniğmiknun ipiqtutchallapiaqhutin.

49 İluqatin tamatkua ilisimaruat Jesus-mik ilagiplugillu ağnat maliktuat Galilee-miñ qichağniqsut taiñakñatluk qinğiaqhutin.

Jesus İluviğniğaa

50-51 İnuqaqmiñiqsuq atilinmik Joseph-mik Arimathea-ğmiumik, nunaqqimiñ Judea-mi, nalaunjaruaq qanutitanitchuağlu inuk, suli utaqqiniqsuaq tikiğisrananik anjaayuaataan Agaayyutim. İlağaluaqhuni uqaqsit-taaqtitchirini aniqatauninñiqsuq sivunniqmata tuqqutchuklugu Jesus.

52 Joseph-ŋum utlautipluni Pilate-mun apiqsruutiginiġaa timaa Jesus-ŋum pisukħuġu.

53 Tavrakŋa atqaqħuġu timaa Jesus-ŋum, nimiqsruġniġaa ukilħaagiksaamik, ilipluġuasiin iluviluqtamun uyaġaŋmi atunġaŋitчуamun.

54 Iluqani tamanna atuumaniqsuq minguiqsiagvium uvlua aullaġniiyasipman.

55 Aġnat maliktuat Jesus-mik Galilee-miñ malinġiġaat Joseph tautukħuġuasiin qanuq Jesus-ŋum timaa ilipmagu iluviġmun.

56 Utiqħutin kiŋuniġmiknun itqanaiyaġniġaich tipraġiksautilgich uqsruġutiksrai timaan Jesus. Jew-ŋuruat minguiqsiagviatni minguiqsiġniqsut kamagipluġu tillisaa Moses-ŋum.

24

Jesus Anipkakkauruq Tuquliġmiñ

1 Uvlaatchaurani sivullium uvlum akunniqsaami aġnat iluviġmunniqsut saagaqħutin tipraġiksautiliġnik uqsruġutiksraiñik itqanaiyaagmiknik.

2 Paqinniġaat uyaġak aqsraqtiŋaniqsuaq paananiñ iluvġum.

3 Tavraasiin isiqamiŋ paqinġiñniġaat timaa atanguruam Jesus.

4 Qanuqsausiuqtitlugich tavrakŋatchiaq malġuk aŋutik qiñnaġnaqtuanik atnuġaallak qichaġniqsuk saniġaatni.

5 Iqsitchakħutin aġnat sikinniqsut nunamun. Aŋutik nipliutiniġaich, “Suvaata tautuġiaqpsi iñuuruamik akunġatni tuqunaruat?”

6 Uvaniinġitчуuq atakkii iñuġutqiksuq. Itqallaksiun qanuq uqaqtilaana ilipsitñun Galilee-miinnagmiñi, itna,

7 ‘Iġniŋa Iñuum qaisauruksrauruq killuuranun iñunun kikiaktuutikkauluni, aasiin piñayuatigun uvlut aŋitqikkumapluni iñuuliġmun.’”

8 Aġnat itqagniġaat uqagikkaŋa.

9 Utiqħutin iluviġmiñ uqautiniġaich qulit atausiq maliġuaqtit atlatlu iluqaitñik tamatkuniŋa.

10 Taapkua aġnat Mary Magdalene, Joanna-lu, Mary-lu aakaŋa James-ŋum, suli atlat aġnat. Uqautiniġaich uqqiraqtit tamatkuniŋa atuumaruanik iluviġmi.

11 Aglaan maliġuaqtit isumaniqsut aġnat piiniliqinipluġich. Taatnamik ukpiġiñiñniġaich.

12 Aglaan Peter makitiqħuni aqpalisruġniqsuq iluviġmun; auġrukami tautunġiġaa nimġutaa ukilħaagiksuaq kisan. Kiŋuniġmukħuni quviġusuutiginiġai tamatkua atuummiruat.

Pisukkataagniqsuk Emmaus-mun

13 Taavrumani uvlumi malguk Jesus-ñum maliguaqtik nunaaqquramunniagnaqsuk atilimun Emmaus-mik, unjasikilaaqatuaq tallimat malguni mile-lanik Jerusalem-miñ.

14 Pisullagmik uqagnaqsuk iluqaanik atuumaruamik.

15 Uqqaagiksitlugik Jesus pisuqasignigik;

16 tautukkaluaagnaak aglaan ilisaaginijnignigaak.

17 Jesus-ñum nipliutinigik, “Sumik uqaqpisik pisuktuaaptikni?”

Qichaqpaañanigsuk alianaqsiplutik.

18 Ilaqataan atilgum Cleopas-mik apiqsruagnaak, “Kisivich nalualunigsutin Jerusalem-mi atuumapman tamanna ikpaksravak.”

19 Jesus-ñum apiqsruagnaak, “Sunik?” Kiunigaak, “Tamatkunija atuumaruanik Jesus Nazareth-miumun. Taamna anun sivuniksriqiraunigsuq sanñiqatuaq uqahigmigun savaagmigunlu sivuqaatni Agaayyutimlu inuillu.

20 Qauklinich agaayuliqsipta suli sivulliuqtipta sivunnignigaat kikiaktuutitquplugulu tuqqutautquplugulu.

21 Nigiugaagigaluakkaqput ilaanuniplugu tasuqsairuksrauplugu Israel-aagmiunik. Marrumani uvluni pinayugigaat atuumapmanaglaan.

22 Iapta agnat tupakkaatigut pitlukluguunniiñ. Taapkua utlautiniqsut qauniuraami iluvigmun,

23 aglaan paqingijnignigaat timaa. Utiqaminj nipligniqsut tauuniplutin isagullanik uqautriruananik Jesus inuuniplugu.

24 Ilavut utlautiniqsut iluvigmun paqitlugu taatnatupiaq agnat uqalhatitun, aglaan qinijnitmiñigaat Jesus.”

25 Tavrali Jesus-ñum nipliutinigik, “Qanutun isumailaaqtigivisik! Qanutun sukaisigivisik ukpiqsrihiksrapstnik supayaanik sivuniksriqirit uqautaitnik!

26 Uqagnaigugaut Christ, Anniqsuqti akiqsruutauruaq nagliksaaqtuksrauniplugu tamatkunija isigaluaqani kamanautmiñun.”

27 Jesus-ñum ilitchugipkaagnigik uqautigikkaauruanik inmigun iluqaitni Agaayyutim uqahini, aullaagnipluni makpigaanijniiñ Moses-ñum suli aglanitniñ iluqatinj sivuniksriqirit.

28 Qallikaminj nunaaqquramun igligvinmiknun, Jesus pisuktuiñagnigsuq qaanjiiñagniaqtuatun.

29 Aglaan nutqaqtinnigaak nipliqhutik, “Ittuallagin uvaptikni. Taaqsisiaqsigaatigut.” Maliklugik nayugnigik.

30 Jesus aquvinnigsuq nigiqasiguklugik. Tigusikami qaqqumik quyanigaak Agaayyun. Avguqlugu qaqquq qaiñnigaak iliniknun.

31 Irratik anmaqmata ilisagiasqilignigaak. Aglaan qinignaiqsiqisusq ilinjikniñ.

32 Uqaaqsiñiqsuk injmiknun, “Uunaaqsaagaluapiñuk uummatiptikni uqaqatigipmatiguk tumitchaani suli kanjipsipkaqlugu Agaayyutim uqalha uvaptiknun.”

33 Maksrikhutik utiqtigñiqsuk Jerusalem-mun. Paqinnigaik qulit atautchich maliguaqtit katimaqatigaqtuat atlanik.

34 Tamatkua katimaruat niplianiqsut, “Atanguruuq anjitiqñiqsuz ilumun! Sagvigñiqsuz Simon-mun.”

35 Malguk utiqtiqtuak uqautinigaich atuumaruamik tumitchaani suli qanuq ilinjiknik ilisaqsriñigmiknik Atanigmik avguipman qaqqumik.

Jesus Sagviqsuz Maliguaqtimiñun

36 Malguk uqaqtitlugik taavrumina, tavrakñatchiaq ataniq Jesus qichaaniktigñiqsuz akungatni nipliutiplugich, “Tutqiu-tigağitchil!”

37 Tatamitchanñiqsut atakkii tautukkasunñiaqhutin aliuqtumik.

38 Aglaan nipliutinigai, “Suvaata tupaktiqpisi? Suvaata ukpiqsriñitpisi?”

39 Tautuksigich argatka isigatkalu. Uvanauapiaqtuna. Aksigluna ilitchuginiaqtusi. Atakkii aliuqtuq timiqanjitchuq sauniqangitlunilu uvaptun.”

40 Uqaqami taavrumina qiniqtikai arganmiñik suli isiganmiñik.

41 Maliguaqtit ukpigilguiññaatsuli aglaan quvigusukhutin quviasullapiaghutinlu. Jesus-ñum apiqsruğnigai, “Uvani niqiksraqaqpisi?”

42 Aatchuğnigaat igaamik iqalunmik.

43 Tiguplugu niginiğaa sivuğaatni.

44 Tavra nipliutinigai, “Tamatkua uqautigikkatka ilipsitñunimma nayuutinğagma ilipsitñi, suapayaaq atuumaniagniplugu aglausimaruatun uvapkun maligutaksraña Moses-ñum suli aglaanjitñi sivuniksriqirit suli Psalms-ni.”

45 Tavra anmagñigai isummatinjich kanjitsitquplugich uqalhanik Agaayyutim.

46 Nipliutinigai, “Taamna aglausimaruuq, Christ, Anniqsuqti aqiqsruutauruq, nagliksaaqtuksrauruq tuqulunilu anjitiqsuksraupluni tuqunaruaniñ piñayuatigun uvlut,

47 suli atqagun tusaayugaagiksuaq quliaqtuakkaugisiruq isummitqihkun suli natqutikkauhikun killuqsautiniñ iñunñun nanipayaaq, aullağniilugu Jerusalem-miñ.

48 Iisimaraugisirusi tamatkunuuna.

49 Tuyuǵisigipsi Irrusillautamik Agaayyutim akiqs-ruutigikkaṅanik. Utaqqiruksraursi nunaqqimi saṅṅim pakmakṅa tikiññiaḵhanunaglaan ilipsitñun.”

Jesus Qilaṅmuutikkauruq

50 Jesus-ḡum annisiniǵai nunaqqimiñ Bethany-m tuṅaanun. Tavrani isakḷugich argaṅni piḷiutiksriññiǵai maliguaqtini.

51 Jesus agaayutillaisa aullautikkauniqsuq pakmuṅa.

52 Maliguaqtit agaayyuviginigaaṅ utiqhutiṅaasiiñ Jerusalem-mun quviasullapiagataqhutiṅ.

53 Ataramik agaayyuvikpaṅmiinniqsut [nangaqḷugu] quyaplugu Agaayyun.

Uqal̄hich Aglaan̄i John-ŋum

Uqal̄thum Timinīl̄tha

1 Aullaḡniisaqqaaḡataliḡmi ittuq Uqaliq, Uqaliq iqataupluni Agaayyutmi, suli Uqaliq Agaayyutaupluni.

2 Ilaa piqatauniqsuq Agaayyutmi aullaḡniisaqqaaḡataliḡmi.

3 Taavrumuuna Uqalikun Agaayyutim iñiqtaḡigai supayaat. Atausriuraqunniñ iluqaaniñ iñiqtaḡikkañaniñ iñiqtaunḡitchuq ilaa piill̄lugu.

4 Uqaliq kañigigaa iñuul̄hum. Taavruma iñuul̄hum iñuich qaggutigai, kañiqsiḡiksrañatnun Agaayyutmik.

5 Taamna qauma qaggutiruaq taaqtuamik, taaqtuam qamilguitchaa.

6 Agaayyun kilgiruaksramik tuyuqaḡniqsuq, iñuñmik atil̄ñmik John-mik,

7 taivrumuuna qaumakun iñuñnik uqautrityaqtitlugu. Agḡiḡñiqsuq iluqaisa kilgutmik tusraatquplugich ukpiqsritquplugill̄u.

8 John ilaa taivrumiñauḡitchaluaqhuni, agḡiḡñiqsuq taivrumiñ qaumamik uqautrityaqhuni.

9 Taimmataimña qauma il̄umun agḡiḡiḡmiñi nunam iñuiñun kañiqsipchaityaqtuaq iñupayaanik nunami.

10 Ilaa itman nunami, nuna iñiqtaupluni Ilaagun, naagasuli nunam iñuiñ il̄itchuḡinḡiñiñiḡaat.

11 Ilaa il̄amiñun tikitman, il̄aiñ akuqtunḡitchaat.

12 Aglaan il̄añich ukpiqsripl̄utiñ akuqtuiruat ilaanik, ilaan qitunḡaḡiliutipkaḡai Agaayyutmun.

13 Tamatkua aniñḡitchut timim qitunḡiul̄hagun naagaqaa iñuum pisul̄hagun, aglaan anitqin̄ñiqsut tuvraḡlugu Agaayyutim pisul̄ha.

14 Taamna taggisiqaqtuaq Uqaliḡmik iñuguqhuni akunnaptikni iñuuniaqtuq. Uvagut qiñiḡikput kamanautaa inuqtuummataitchuaq il̄uaqqutriḡikun suli il̄umutuul̄ikun. Taamna kamaun p̄liun ilaan akuqtuaḡigaa aapamiñiñ Iḡñituan̄uliḡmigun.

15 John-ŋum taamna uqautiginiḡaa. Itnautigiplugu, “Taamna uqautigikkaga itnaqama, “Taimña agḡiqsuaksraq aqupkun kamanatluktuq uvañniñ, takku anigaluaqnañ in̄ñaniksimaahuni.”

16 Inuqtuusrimaiḡiḡmiñiñ nagliktaḡmigun ilaan p̄liutiqaḡaatigut; iluqata ikayuḡaatigut ikayutqigaaqhuta il̄uaqqutmigun.

17 Agaayyutim qaitchaa maligutaksraq uumuuna Moses-kun, aglaan ihuaqqun suli ilumutuuliq Jesus Christ-kun aggiqsuk.

18 Kia-unniin Agaayyun qinigaqsimaitchaa, kisimi Atautchim, taavruma atrinuruam Agaayyutmi suli Aapam sanigaaniittuam, ilitchuqipkautigigaa.

John Paptaaqtitichirim Nipliŋha Christ-ŋunginŋipluni

19 Jew-ŋuruat Jerusalem-miin tuyuqaŋniqmata agaayuliqsinik Levi-tkuayaaniglu apiqsruŋiaqlugu John kisuupmaŋaan,

20 itna kiggutiksraisaŋaŋani uqautiniŋai nalupqinaiqŋugu, “Uvaŋa Christ-ŋungitchuŋa; Anniqsuqtiksrautaungitchuŋa.”

21 “Kisuuvitmi? Elijah-ŋuvich?” John-ŋum kiuniŋai, “Taavrumiŋaungitchuŋa.” “Naaga taimna Moses-ŋum uqautigikkaŋa sivuniksriqirauvich?” John-ŋum piŋiŋai, “Taimnaungitchuŋa.”

22 Nipliutilgiŋiŋaŋaat, “Uqautitigutmi kisuutilaaŋnik. Uvagusamma kiggutiqaqtuksraurugut tuyuŋiriptiknun. Qanuqsamma nipliutigivich ilipkun?”

23 John kiuniŋai, “Uvaŋa taimnauruŋa uqaŋimakkaŋa Isaiah-m sivuniksriqirim, itna,

Iŋuk tuqŋuqtuaq iŋuiŋaamiŋ,

Itqanaiyautisiuŋ apqutiksraŋa Atangum,

nalguŋlugu tumiksraŋa.”

Isaiah 40:3

24-25 Taapkua uqqiraqtit tuyuruat Pharisee-ŋuruaniŋ, John apigilgiŋiŋaŋaat, “Uvva, Christ-ŋunginŋiŋuvich naagaqaa Elijah-ŋungitchuvich, naagaqaa taimna sivuniksriqiraungitchuvich, suvaata paptaagivich?”

26 John kiuniŋai, “Uvaŋa paptaagutiqaqtuŋa imikun. Aglaan akunnapsitni qichaqtuq ilitchuŋimaisaqsi.

27 Ilaa aqupkun sagviŋisiruq.

Uvaŋa

siŋiŋilguyumiŋaitchuŋaunniin aluŋutiŋnik.”

28 Tamatkua atuummiŋiqsut Bethany-mi Perea-mi Jordan taavanitchiaŋani John-ŋum paptaaqtitichiviani.

Agaayyutim Ipnaiyaŋa

29 Uvlutqikman John-ŋum Jesus qiniŋniŋaa utlautiruaq inmiŋun, aasrii upyakŋugu, “Uvvauna Agaayyutim ipnaiyaŋa piiŋityaqtuaq nunam iŋuiŋ killuutaatnik!

30 Ilaa taimnauruq uqautigikkaŋa itnautigiplugu, ‘Iŋuk imma aggiŋiaqtuq akiaqtiksraŋa. Kamanatluktuq uvaŋniŋ, takku ilaa anigaluaqnaŋa inŋaniksimaaqhuni.’

31 Uvaŋa nalugaluaqŋugu kisuugisiŋha, tikiumaruŋa paptaagusriqŋuŋa imiŋmik ilitchuqipkautigisrukŋugu Israel-aagmiunun.”

32 Uvva itnailiplugu John-ñum ilisimarrigaa, “Uvaña qiniğiga Ipqitchuaq Irrusriq atqaqtuaq pakmakña atriqaqhuni tinmiagruuratun aasrii ilaaniitluni.

33 Kanjicsianingitchaluağiga kisutilaana, aglaan Agaayyutim tuyugirima imikun paptaagityaqñu, uqautigaana itna, ‘Ilvich qiniğisigiñ Ipqitchuaq Irrusriq atqaqpan aasrii inillaguni inuñmun, ilaa taimñaugisiruq paptaagiruksraq Ipqitchuakun Irrutchikun.’

34 Aasrii uvaña qiniñianikkiga taamna atuumaruq aasrii uqautigitlaplugu Iğniğihagun Agaayyutmun.”

Jesus-ñum Sivulliich Maliguaqtai

35 Uvlutqikman John taraniilgiññiqsuq malguñnik maliguaqtinmiñnik piqasriqhuni.

36 Qiñiqamiuñ Jesus apqusraaqtuaq John-ñum upyañigaa, “Uvvauna Agaayyutim ipnaiyaana.”

37 Taapkuak maliguaqtik tusraaplugu taatnaqman, maliutiniğaaq Jesus.

38 Jesus-ñum kiniaqami, maliutiniqmakni qiniqlugik apiginiğik, “Sua pakikipitchu?” Taapkuak kiuniğaaq, “Rabbi, nani tukkuqaqpich?” (Taamnaguuq Rabbi mumiutiqaqtuaq ilisautrimik.)

39 Ilaan kiuniğik, “Uvunağutik qiniğiatku!” Taapkuak utlauti'amik qiniğniğaaq nani irviqaqtilaana, aasrii uvlivigiplugu. Sisamanun tuqtuqtaq iliyuñnaqsiruami sassağ unnuk-sraaqman.

40 Taapkuak tusraaplutik John-ñum uqautaanik maliutriruak Jesus-mik ilaqataa atiqagñiqsuq Andrew-mik, Simon Peter-m aniqatigiplugu.

41 Andrew-m sivulliuplugu paqilğaağniğaa aniqatni Simon uqautiplugu, “Uvaguk paqitkikpuk Messiah” (mumiutiqaqtuaq Christ-mik naagaqaa Annisusqtimik),

42 aasrii Simon Jesus-muutiplugu. Jesus-ñum qiniqlugu nipliutiniğaa, “Ilvichuvva Simon, iğniña John. Taiyuu-tinikkisirutin Cephas-mik” (mumiutiqaqtuamik Peter-mik Iyaganmigli).

Jesus Tuqluiħha Philip-mik Suli Nathanael-mik

43 Uvlutqikman Jesus sivunniğñiqsuq Galilee-mugukhuni. Ilaan Philip paqitlugu nipliutiniğaa, “Maliguanña!”

44 Philip-guuq Bethsaida-ğmiuñuniqsuaqtuuq Andrew-mlu Peter-mlu irviakni.

45 Philip-ñumli nalautlugu Nathanael, uqautiniğaa “Uvagut paqitkikput taimña Moses-ñum uqautigimakña maligutaksrani suli sivuniksriqirit uqautigikkanat. Ilaa Jesus-ñuniqsuq, Nazareth-miu, Joseph-ñum iğniña.”

46 Nathanael-ŋum piñigaa, “Qanusriq nakuuruuq aggitlawa Nazareth-miñ?” Philip kiugaa, “Kiataamili qiniqiaqsagun!”

47 Jesus-ŋum qiniqamiun Nathanael utlautiruaq inmiñun nipliñiqsuq, “Uvvauna Israel-aagmiupiağataq! Ilaani piitchuq pigiilaq.”

48 Nathanael-ŋum apiqsruğniğaa, “Qanuqługu ilisimaviña?” Jesus-ŋum kiugaa, “Philip-mun tuqługaluqaqtinak qiniianiñigikpiñ atanjusrima'avich asirriragaqtuami napaaqtumi.” 49 Nathanael-ŋum kiugaa, “Iisautrii! Ilvich Agaayyutim Iğniğiniğaaatin! Israel-aagmiut umialiginiğaaatin!”

50 Jesus-ŋum kiugaa, “Ilvich ukpiliqsiqpich qiniğni'apkiñ sivuani ataani napaaqtum asirriragaqtuam? Qiniğisirutin kamanatluktuanik taavrumakña.”

51 Jesus-ŋum nipliutipsaagniğai, “Iumutuuruamik nipliutigipsi, Iipsi qiniğisigiksi qılak anmaqpan suli Agaayyutim israğulgi mayutmuktuat naagaqaa atqaqtuat Iñuum Iğnijanun.”

2

Jesus-ŋum Atlanñuqtitchiłha Imiğmik Misruqqumun

1 Uvluk piñayuakun katchuutniaqtuak inniqsuk Cana-mi nunaaqqimi Galilee-mi ittuami. Jesus-ŋum aakanña itmiñiqsuq.

2 Suli Jesus-lu maliguaqtinił aiyugaaqtaupmiñiqsut katchuutniaqtuanun.

3 Misruğuaata nunupman, Jesus-ŋum aakanan nipliutiniğaa, “Ukua misruğuaataiqsut.”

4 Jesus-ŋum kiuniğaa, “Tiliuqtaksrağingitchikma sutqulunña. Piviksrağasuli tikiumaitchuq.”

5 Jesus-ŋum aakanan uqautiniğai savaktit, “Piyumigiksi qanupayaaq tilikpasri.”

6 Taraniguuq itchaksrat qattaliat iyagaich imiğnun inniqsut, atausriq immaqtutilaaqallaapluni iñuiññaqtun naagaqaa iñuiññaq qulit gallon-tun, Jew-ñuruat maligutaksrirusriagikkağmikkun igguutiksraqtuğvikaanich.

7 Jesus-ŋum uqautiniğai, “Immiqsigik qattat imiğmik.” Tarra immiğniğaiç qaqłupiuraqługich. 8 Tarakñaasrii Jesus-ŋum nipliutigai, “Tarakña qalusriłusri, niğiqpaktuat analataat payuk-siun!” Taapkua payuñniğaat.

9 Anjalataata niğiqpaktuat uukamiun imiq misruğuguqtitaq naluniğaa nakitñaqtautilaanña tamarruma misruqqum, aglaan taapkua savaktit qalusriuruaq imiğmik ilisimaniğaat. Taavruma anjalataata niğiqpaktuat tuqłuniğaa uiksraun,

10 nipliutiplugu, “Atlas autaaqtitchiraqtut misruğuginñikramik sivulliuplugu, aasrii aiyugaaktat

imianikmata, akiitluᅇniqsramik piqaqtitkaqsiplugich. Aglaan ilvich itinnigiñ misruguginñiqsraq isruanunaglaan.”

11 Sivulliqpianuplugu taamna quviqnaqtuaq savaaq Jesus-ᅇum iñiqtaᅇiniᅇaa Cana-mi Galilee-miittuami. Ilaan kamanautni qinñiqtinnigaa. Aasrii maliguaqtaiñ ukpigiliutipsaagnigaa.

12 Tamarruma aquagun Jesus aakanilu nukatchianilu suli maliguaqtinᅇ Capernaum-muᅇniqsut, taraniasriiñ itlutinᅇ ikitu-urani uvluni.

Jesus-ᅇum Suaqtuiyaiᅇha Agaayyuvikpauramik

13 Jew-ᅇuruat niᅇiqpavikaanᅇat atilik Apqusaakkauᅇimik tikiyasriruq, aasriiñ Jesus Jerusalem-mun aullaᅇniqsuq.

14 Agaayyuvikpaᅇmi pakinnigaa iñuich tunniuuqairuat aᅇusalluᅇnik ipnaiñiglu tinᅇmiaᅇruuraniglu suli simmiqsuqtit maninñik aquppiruat manniqivinᅇmikni.

15 Aasriiñ akᅇlunaamik, ipiᅇaqtuusriqhuni uumaruapayaat aninnigai Jew-ᅇuruat agaayyuvikpaᅇatniñ, manniqivinᅇich simmiqsuirit maninñik ulᅇutlugich, simmiqsuutinᅇich siamitlugich.

16 Suli tiliplugich tunisiullaqtuat tinᅇmiaᅇruuranik itnaqhuni, “Tamatkua uvakᅇa anitchigik! Aapaa tupqa tunisiuqqaiviguqnaᅇu!”

17 Maliguaqtaiñ itqagñigaa uqaᅇiq aglausimaruq itna, “Agaayyuum! Siqñigillapiakigma tupiᅇikkapnik iluqnauqsimaagtitkaᅇa.”

18 Jew-ᅇuruat nipliutitqinñigaa apiqsruutmik, “Sumik quviqnaqtuamik iñiqtaᅇaᅇutin qinñiqtinnayaqpiuᅇ uvaptiknun nalaulᅇiñ taatnasriᅇaqavich?”

19 Jesus-ᅇum kiugai, “Unauvva agaayyuvikpak piyaᅇupsiuᅇ, piᅇasruni uvluni nappatqikkisigiga.”

20 Jew-ᅇuruat apiqsruᅇniᅇaat, “Piᅇasruni uvluni nappatqikkisiviuᅇ? Malᅇukipiaq itchaksrani ukiuni nappaᅇniakkauruq agaayyuvikpak una!”

21 Aglaan Jesus uqautigikkaᅇa agaayyuvikpak atrinᅇuniqsuq ilaan timaanun.

22 Taamani tuquᅇigmiñ anitqikman, maliguaqtaiñ itqagñigaa taatna uqaᅇha, arguaqcutaitlugich aglausimaruq uqaᅇhich, suli Jesus uqautigikkaᅇi.

Jesus Iᅇisimagai Iluqaisa Iñuich

23 Jesus Jerusalem-mi ititlugu niᅇiqpavikaami tag-gisiquaqtuami Apqusraaqtitauᅇimik iñugiaktuat ukpiginigaa qinñiqamisigik quviqnaqtuat savaanᅇi.

24 Aglaan Jesus-ᅇum ilumutuuginᅇiñigai, atakkii ilaan iñuich ilisimmaᅇiklugich.

25 Iñuktigun kanjicsipkagniağnaqhuni ingiññiqsuq, ilaan kanjicsimmaagikługich iñuich isrummatinjich.

3

Jesus-ñum İlisautriħha Nicodemus-mik

1 Uvvaasriiñ inniqsuq iñuk atiqaqtuag Nicodemus-mik, Jew-ñuruat sivulliuqtaiñ ilañat, piqataupluni taapkunani Pharisee-ñuruani.

2 Unnuat ilañatni utlautiniqsuq Jesus-mun nipliqhuni, “İlisautrii! İlitchuğigikput ilvich ilisautriksrauplutin tuyuulhiñ Agaayyutmiñ. Kia-unniñ piyumiñaitchai quviqnaqtuat savaat kisianik Agaayyutim piqasriumalugu.”

3 Jesus-ñum kiugaa, “İlumutuuruamik uqautigikpiñ, iñuum anitqiñğisuağuni, Agaayyutim anjauyqautaa qıñitlasriyumiñaitchaa.”

4 Nicodemus-ñum apiqsrulgiññigaa, “Qanuğuni iñuguaniktuag anitqikkisiva? Nalupqinaitchuq, aakami iluanun isitqiaqsiyumiñaitchuq, anıñi tuglılgitlasrıluğ.”

5 Jesus-ñum kiugaa, “İlumutuullapiaqtuamik nipliutigikpiñ, İñuk anitqiñğisuağuni imikun suli Ipqitchuakun Irrutchikun isitlasriyumiñaitchuq Agaayyutim anjauyqautaanun.

6 Tamatkua aniruat iñuñniñ iñugruıñaurut. Tamatkualiasrii kisiisa Ipqitchuam Irrutchim anitqiksitanı iñuugisirut Ipqitchuakun Irrutchikun.

7 Quviğusruutiginağ nipliutiga, ‘Anitqiksuksraupiaqtusri’.

8 Anuği iglığaqtuq napmupayaagukami, ilipsiasriiñ tusraaplugu anuğim siigrunıña, aglaan ilisimatłaitchiksi nakiñ agğıħha unniñ napmulħa. Taatnatun kiñapayaaq ittuq ani-maaqtuag Ipqitchuakun Irrutchikun.”

9 Nicodemus-ñum apiqsruğniğaa, “Qanuğuni taatniitlagisiva?”

10 Jesus-ñum kiugaa, “İlvich ilisautrağaluaqhutin Israel-mi taamna nalunıqpiun?”

11 İlumutuullapiaqtuamik nipliutigikpiñ, Uvagut uqagaqtugut ilisimakkaptıknik suli ilisautriraqtugut qıñikkaptıknik. Aglaan nalipsi uqalıqput akuqtuğummataitchaa.

12 İlipsi ukpiğingitchipsitña uqautikapsi nunakñaqtatıgun; qanuğusri ukpiğitlasriğisivisitña uqautıgupsi pakmakñaqtatıgun?

13 Kiñauñniñ pakmuña mayuqsımaitchuq, aglaan İñuum İğñıña atqaqtuag tatpakmakña.

14 Moses kivikmatun nimığıanñuag nappaqutamun suviksrailaami, taatnatun İñuum İğñıña kiviktaksraugisıruq.

15 Kisupayaaq ukpiqsripluni turviñiktuaq ilaanik isruitchuamik iñuugisıruq.

16 “Agaayyutim nunam iñui piqpagivagitlugich, Igñituałuni aatchuutiginiġaa. Kisupayaaq ukpiqsriħikun turviñiktuaq ilaanik tuquyumiñaitchuq, aglaan isruitchuamik iñuugisiruq.

17 Atakkii Agaayyutim Igñiñi tuyuġingitchaa atanniqsuq-tautquplugu nunam iñuiñun aglaan anniqsuqtautquplugu iluqaitñun.

18 Kisupayaaq ukpiqsripluni tunḡaviñiktuaq Igñiñanik, atanniusriaksraitchuq. Aglaan ukpiqsriñgitchuaq atanniqsimaanjaniktuq, takku ukpiqsriħikun tunḡaviñiksimitluni Agaayyutim Igñituaġikkanjanik.

19 Taatnailiplugu taamna atanniusriaksraq ittuq, qauma nunam iñuiñun tikitman. Aglaan iñuich piqpagitlukkaat taaqtuaq taavrumaḡa qaumamiñ, takku ilinich irrusriñiksimaahutin pigiitchuamik.

20 Kisupayaam irrusriñiksimaahutuam pigiitchuakun qauma uumigigaa, suli utlautisrutlaitchuq qaumamun, takku ilaan irrusriġiliutikkani pigiitchuq sagviqunġitlugu.

21 Aglaan kisupayaaq irrusriñikkami ilumutuuruamik qaumamun utlautiraqtuq, taavrumaḡa qaumamun sagviumatquplugu irrusriġiliutikkani tupiksriħikun Agaayyutmik.”

John Paptaaqtitchiri Iħisimaraulha Jesus-kun

22 Taavruma aquagun Jesus-lu maliguaqtinił aullaġniqsut nunanjanun Judea-m. Tarani ittuallaḡniqsuq ilinjitñi suli paptaaġipluni.

23 John-tuuq paptaaġiniqsuq Aenon-mi uḡasriñgitchuamiñ Salem-miñ, takku imġukkaqhuni tamanna. Iñuich utlaaġaqlugu ilaan paptaaqtagnaġai.

24 John taamna isiqsimitchuqsuli isiqsiviniḡmun.

25 John-ḡum maliguaqtaiñ ilaḡich uqaksraqtuaqsiniqsut Jew-nuruatlu taavrumuuna ipqiqsakkauħikun.

26 Aasriiñ John-mun utlautiplutin uqautiplugu, “Iħisautrii! Aḡun itqagiviniḡ Jordan-ḡum iġluani piqatigikkan, ilvich uqautigikkan? Ilaa paptaaġiaqsiruq, aasrii iñuum iluqani utlakkaa!”

27 John-ḡum kiuniġai, “Kiñauñniñ sumik piqagumiñaitchuq, Agaayyutmun qaitchiñḡunnani.

28 Ilipsi iħisimarigigipsi nipliqsimaħapkun ‘Uvaḡa Christ-ḡunġitchuḡa, aglaan ilaan sivuani tuyuumaruḡa,’ itqanaiyautityaqtitlugu.

29 Nukatpiaq katchuutniaqtuaq niviaqsiam uiksrautigigaa. Nukatpam ilauraḡa qichaqatauraqtuq naalaġniplugu, quviagiplugu tusraaha nukatpam katchuutniaqtuam nipaa. Taatnatun quviasruħiġa naammatigiruq.

30 Ilaa piġuqtuksauruq kamaḡaqsitluguni, uvaḡaasrii nuimaig!uḡa.

Ilaa Aggiqsuaq Qılanmiñ

³¹ “Ilaa aggiqsuaq pakmakña iluqaitñiñ kamanatluktuq. Nunakñaqtağli iñuñhiñaupluni nunamiittuanjuruq, nunakñaqtanik nipiqaqhuni. Ilaa aggiqsuaq qılanmiñ kamanatluktuq iluqaitñiñ.

³² Aasrii uqautigigaa qıñikkani tusraakkaniñ, aglaan kisu-payaat uqalha akuqtungitchaat.

³³ Kia akuqtuiruam uqalhanik nalupqiginğigaa Agaayyutim ilumutuulha.

³⁴ Taavruma Agaayyutim tuyugıkkañan Agaayyutim uqalhi uqağigai, takku Agaayyutim qaitchiplugu inunaiqlugu Ipqitchuamik Irrutchiğmiñik.

³⁵ Aapam Iğñiñi piqpagiplugu aasrii supayaat aatchuutigi-gai ilaanun.

³⁶ Ilaa ukpiqsriruag Iğñiğmik isrutchuamik iñuulıqaqtuq, aasrii tupiksriñgitchuaq Iğñiğmik iñuulıqağumiñaitchuq. Aglaan Agaayyutim qinnautaa nayuutigisiruq ilaani qañavak taimuñ.”

4

Jesus-lu Ağnağlu Samaria-ğmiu

¹ Pharisee-ñuruat tusraaniqsut Jesus iñunnatluaqsiñiplugu paptaağitlukhuniñ John-miñ

² (Jesus ilaa paptaağingitchaluaqtitlugu, aglaan malıgıuaqtai).

³ Jesus-ñum tusraa'amiuñ uqağıkkañat, Judea-miñ aullağniqsuq Galilee-mun utiqhuni.

⁴ Utiliğmiñi taavrumani Samaria-kuaqtuksrauniqsuq.

⁵ Tikiñniqsuq Samaria-m nunaaqqıñanun atıqaqtuamun Sychar uñasriñğıñniqsuamun nunañaniñ Jacob-ñum qaisañaniñ iğñiğmiñun Joseph-mun.

⁶ Jacob-ñum nivvıañ taraniinniqsuag. Aasrii Jesus igluakıgmikniñ iñıqtuqhuni, nivviam sanıgaanun aquvinniqsuq, uvluq qitiqquqman.

⁷ Samaria-ğmiu ağnağ aggiğniqsuq imiqtağiaqhuni. Aasrii Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Imiksriñña!”

⁸ Immali malıgıuaqtai nunaaqqımuñniqsut niqiksramıknik tauqsıgiaqhutiñ.

⁹ Ağnam Samaria-ğmıum nipliutiniğaa, “Ilvich Jew-ñurutiñ aasrii Samaria-ğmiuñupluñ. Qanuqhutiñ inıqpiña imiğukhutiñ?” (Uvvataku Jew-ñuruat piqatiqatłaitchut Samaria-ğmiunıknı.)

¹⁰ Jesus-ñum kiugaa, “İlisımagupku Agaayyutim aatchuutik-sraña suli kisuułha inıqtıgıkkapich imiksritqupluni inıgıyağıñ, aasrii İlaan qaitchılutiñ iñuunaqtuamik imiğmik.”

11 Ağnam nipliutigaa, “Ilvich qattaitmiutin, aasrii nivviaq itipmiuq. Nakiñmi imiq iñuunaqtuaq piñayaqpiuq?”

12 Jacob-ñum sivulliapta uumiña nivviamik piqaqti-taŋatigut, qitungaiñlu sulı pamiqsaanısa imigvigimakkaŋatnik. Ilvich Jacob-miñ kamanatluktuañunasrugivich?”

13 Jesus-ñum kiugaa, “Kiñapayaaq imiqtuag imigmiñ uumakña imigulitqikkisiruq.

14 Aglaan kiñapayaaq imigmiñ aatchuutiksramniñ imigumi imigulitqinñiangitchuq, takku imiq aatchuutiksrağa itkisiruq ilaani suvliktuatun nivviatun imigmik iñuunaqtuamik, piqaqtillugu ittuksramik isruılaamun iñuudigmun.”

15 Ağnam nipliutigaa, “Taavrumiña imigmik qaitchiña, imigulitqinğitchumuñali unniñ uvuña imiqtatqinğitchumuña.”

16 Tarra Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Aullağutin uqautityağun ilaqatin pakma nayuqtigikkan, aasriñ uvuñatqigutik.”

17 Ağnam kiuniğaa, “İlaqataitchuña.” Jesus-ñum kiugaa, “Ilvich nalauttutin nipliqaavich ilaqataiññiplutin.

18 Ilvich ilaqatniktuqsimarunami tallimani, aasrii nayuqtigikkan pakma nalaullogu ilaqatiginğitchiñ katchuusrimaitchiñ. Taatnaqavich nalauttutin.”

19 Ağnam nipliutigaa, “Taatnaiplıluğı ilisimmatıqağniqavich kañiqsigıga sivuniksriqirauñiñ.

20 Samaria-ğmiut sivullıavut agaayumaaguurut uumani iñgimi aasriıli ilipsi Jew-ñuruani uqagaqtusri iñuich agaayumaaqtuksraunıplıgıch Jerusalem-mi.”

21 Jesus-ñum nipliutiniğaa “Ağnaaq, ukpıginña, Piviksraq tik-itkisiruq iñuich agaayyuvigitlaığñiaqmatruñ Aapa uumaniunniñ iñgimi naagaunniñ Jerusalem-mi.

22 Samaria-ğmıusri ilisimangıpiagıksi kisumun agaayumaalıqısi; uvagut aglaan Jew-ñuruani ilisimagıkput kisumun agaayumaalıqput, takku iñuich annıqsuqtıksrañat Jew-ñuruaniñ kañıqaqtuq.

23 Aglaan piviksraq tikisaaqtuq, pakmaunniñ tikiumaanıktuq, ilumun putqatağvıqaqtuat agaayumaagvıgıniaqmatruñ Aapa İpqıchuakun İrrutchıkunlu ilumutuuhıkunlu. Takku Aapauruaq piqağuktıq iñuich agaayumaagvıgıniaqtuanıknımiñun taatnaiııluğı.

24 Agaayyun İrrusriuruq. Tamatkua putqatağvıqaqtuat ilaanıknı agaayumaaqtuksraupiaqtut İpqıchuakun İrrutchıkunlu ilumutuuhıkunlu.”

25 Ağnam nipliutiniğaa, “Uvaña kañıqsımagıga Messiah taiyuutilik Christ-mik agıqsagumaruaq. İlaan agıgıgumi uqautısragumakkaŋatıgıt supayaamik.”

26 Jesus-ñum nipliutigaa, “Uvaña uqaqatin İlaañuruña.”

27 Taatnaanigmiuglu tarani Jesus-ŋum maliguaqtai utigniqsut. Atqunaq quvigutcharniqsut Jesus aġnamik uqaqatiqaġniqman. Aglaanguuq nalliata nipliutingiññaġaa aġnaq, “Sumik pisukpich?” naagaqaa apiqsrunġiññaġaat Jesus, “Suvaata aġnamik uqaqatiqaqppich?”

28 Tarkna aġnam imiqtautni unitlugu, nunaqqimun utigniqsuq, uqaqsipluniasriiñ iñun,un,

29 “Maligluna qiniġiaqsium iñuk uqautriga suraġalipayaamnik. Ilaa Christ-ŋunġitchaluaqpa?”

30 Tamatkua uniññaġaat nunaqqiq utlautiplutin Jesus-mun.

31 Taatnaħatniguuq, maliguaqtaiñ Jesus uqapsaaġniġaat, “Iisautrii, niġġiñ!”

32 Ilaan kiuniġai, “Niqautilaqtuna ilisimanġisapsitñik.”

33 Taatnaqman maliguaqtai avatmun apiqsruqtauti-aqsiniqsut, “Iñuum una payunġitchaluaġniqpaun niqiksramik?”

34 Jesus-ŋum nipliutiniġai, “Niqautilaqtuna tupiksriġmik tuyuġirima pitqutaanik suli itqanaħiksrajanik savaam qaisanan iñiqtaġitquplugu.”

35 “Uqaġaqtusri, itnaħiplugu nautchiiviksugun, ‘Sisamani tatqini ittaqtuq katichiviksraq.’ Uvaħali nipliutigipsi, qiniqtuallautaqsigik nauruat pakma pinjuqtuat kati-taħhiħaġuqhutin.”

36 Iñuk kipripluni katitchiruaq akiññaġaqtuq katichiġiġmiñi nauruanik isruitchuamun iñuħiġmun, atunim aasrii nautchiruaġlu kipriruaġlu quviasruqatigiikkisiplutik.

37 Uqautauruaq ilumutuuruq itna, ‘Iñuk nautchiiraqtuq atlam aasrii kipriplugu, katitlugu mukkaaksraq.’

38 Uvaħa tuyuġipsi kipriħusri katitchitquplusri nautchiivinmi savaaqaġvigimaisapsitñi atlat savaaħatni aasrii piññaġusri taipchua savaaħatniñ.”

39 Samaria-ġmiut iñugiaktuat nunaqqimikni ukpiqsriħiqsut Jesus-mik aġnam itnaħagun, “Ilaan uqautigaħa supayaamik atuqsimakkamnik.”

40 Taatnaqlugu Samaria-ġmiut tikitħamitruħ, ittualaqaqsiñiġaat inmikni. Jesus-ħumaasriiñ malġunni uvlunni nayuġniġai.

41 Iñugiaksilaġniqsut ukpiqsriħat ilaan uqauttutaigun.

42 Aasrii aġnaq uqautiniġaat, “Ukpiqsriħisugut ilvich nipilħiħaġinġisapkun aglaan uvaptiknik tusraaplugu, ilitchuġigikput ilumutun anniqsuqtiksraulħa nunam iñuħiñik.”

Jesus Mamititchiħiħisug Aħalatchirim Iġniħanik

43 Kiñuagun malġuk uvluk Jesus aullaġniqsug Galilee-mun.

44 Ilaan ilisimagaluaqlugu, “Sivuniksriħiri kamakkusriaqat-laitchuq inmi nunamiñi,” aullaġviniġaa.

45 Galilee-mun tikitman iñuich paglanigaat, qiñianiklugu supayaaq savaagikkaña niñiqpagvikaami taggisiqaqtuami Apqusaakkauñigmik, takku ilinjittuuq utlautiniqsut niñiqpagvikaamun Jerusalem-mi.

46 Taatnaqhuni Jesus utitqinjñiqsuq Cana-mun Galilee-mi ittuamun, sivuani imigmik misruğuguqtitchiviñmiñun. Aasrii Capernaum-mi inniqsuq aňalatchiri iğñiqagñiqsuq atniğñaqtuamik.

47 Tusraa'amiuñ Jesus tikitlugu Galilee-mun Judea-miñ, utlaklugu apiqsruğniğaa Capernaum-muglugu iħuaqsipkağayaitmañaan iğñi tuquħhiñaağuuqtuaq.

48 Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Nalliqsiunniñ tarra ukpiqs-riyumiñaiapiaqtuq, qiñiğaluaqani kamañaqtuaniglu savaanik quvinqaqtuaniglu.”

49 Aňalatchirim kiulgiññiğaa, “Maliñña, qitungaurağa tuqugaluaqtitnagu!”

50 Jesus nipliutigaa, “Aullağiñ, iğñiğiñ iñuugisiruq!” Taavruma iñuum Jesus-ñum nipliutaa ukpiğıplugu aullağniqsuq.

51 Aňilaatmuktitlugu savaktaiñ paağniğaat tusraapkağiaqlugu “Iğñiğiñ iñuugaqsiruq.”

52 Apiqsruğniğai qañaağlaan iğñi iħuaqsitmuaqsipmañaan. Taapkua kiuniğaat, “Ikpaksraq uvluqpagağniğmiñiñ atautchimun iliyuñnaqsipman uunaqħuutaiqsuq.”

53 Aapauruam ilitchuğiniğaa atuummiħha taivrumani sas-ağniğmi Jesus-ñum nipliutikmani, “Iğñiğiñ iñuugisiruq,” Taatnaqhuni ukpiliğñiqsuq, suli iluqağmiñ tupiqatipayaañilu.

54 Taavruma tugliğniğaa quvinqaqtuaq savaaña Jesus-ñum Galilee-mukman Judea-miñ.

5

Jesus-ñum Mamititchiħha Atniğñaqtuamik Narvauram Siñaani

1 Aquagun tamarruma Jew-ñuruat niñiqpagvikaañat ilgiññiqsuq. Aasrii Jesus-tuuq utlautipluni Jerusalem-mun.

2 Taamani Jerusalem-mi Ipnaiħ Paañatni narvauragağniqsuq tallimanik quliğutilik. Hebrew-tguuq uqañatigun taiyuutiqağniqsuq Bethzatha-mik.

3 Iñugiallapiaqħutiñ iñuich atniğñaqtuat nalaniqsut tamatku-nani quliğutit atiniñi qiniñtlaitchuat, pisrutlaitchuat, suli auliy-atlailat taqqiplutiñ imğum iliqsraqtiħksrañanik.

4 Uvvaguuqtakku qakugulitchiaqlugu Agaayyutim israğulgan imiq iliqsraqtiğniqmagu aasrii sivulliq atniğñaqtuaniñ kiñilğaaqtuaq aňalataupkaqqaqlugu imiq mami-tauragağniqsuq qanusripayaamik atniğñautiqağaluaññağmi.

5 Iñugguuq atniġñaqtuaq iñuiññaq akimiaq piñasruni ukiuni tarani itmiñiqsuq.

6 Jesus-ñum qiniġniġaa nalaruaq suli kanjisipluġu ilaan atniġñaħha takiruami, aasrii nipliutiniġaa, “Iħaqsisukkaluaqpich?”

7 Atniġñaqtuam kiuniġaa, “Uvaña kiñisaitchaqtuña imiq iħiqsraqtitaupman. Takanuññaġniaqtitluña atlam sivulliugaġigaaña.”

8 Jesus-ñum nipliutigaa, “Makillutin, ikivġatin tigulugich pisrugiñ.”

9 Taimmaiñaq taamna mamitauniqsuq; ikivġani tiguplugich, pisruniqsuq.

Uvlug tamanna taavruma atuummivia Jew-ñuruat miñġuiqsiagviniġaat.

10 Taatnaqħu Jew-ñuruat nipliatiqsiñiġaat iñuk iħaqsikkauruaq, “Ugluvak miñġuiqsiagviuruq. Atuqtaksrap-tiknun akitñautiniqsutin ikivġapnik akiyaqavich.”

11 Ilaan kiuniġai, “Taivruma iħaqsipkaqtima uqautigaaña, ‘Ikivġatin tigulugich pisrugiñ.’”

12 Taapkua apiqsrugniġaat, “Kia taatnaquvatin?”

13 Aglaan taavruma iħaqsikkauruam iħitħuġinginiñiġaa kisuu-tilaaña, atakkii Jesus tamaakña piigñiqsuq iñugiakpagitłuni tamanna.

14 Aquagun taavruma Jesus-ñum paqinnigaa Jew-ñuruat agaayyuvikpañatni aasriiñ nipliutiplugu, “Atañii. Pakma iħaqsirutin. Killuqsatqinñiaqnak. Takku killuqsaguvich pigi-itłuktuaq tikitpiaqtuq ilipnun.”

15 Taavruma iñuum aullaqami Jew-ñuruat uqautiaqsiñiġai Jesus-ñuniplugu iħaqsipkaqtini.

16 Taavrumiña piqusriqhutin Jew-ñuruat piyuagaqsiñiġaat Jesus, ilaa iħaqsiiñipluġu miñġuiqsiagvium uvluaani.

17 Jesus kiuniġai, “Aapaga savaktuq ataramik iñiqħuġu, suli uvañaptuuq savaktuksraupmiuña.”

18 Taavruma nipliutim Jew-ñuruat sivunniqsil-lapiagñiġai tuqqutchukħuġu, taavrumuunahħiñaugitħuaq miñġuiqsiagvium atuqtaqsraigun aglaan nipliħagunlu Agaayyutmik aapaqagñipluni suli atrilutipluni iñmiñik Agaayyutmun.

Iġniġuruam Añalatchiħha

19 Jesus kiugai, “Uqautigipsi iħumutuuruamik itna, Iġniq iñiqtaqatlaitchuq iñmigulħiññaq. Ilaa savaaqagagtuq taavrumiña qiniġkaġmiñik Aapani savaaqaqman. Supayaamik Aapauruaq iñiqtaqaqman, Iġniñantuuq savaagiraġigaa.

20 Aapam Iġni urriqsuutiraġigaa iluqaanik savaagitlakkagmiñik, atakkii piqpagipluġu. Ilaan

ilisautigisiplugu kamanatluktuanikunniiñ tamatkunakña inñiqtagikkañiñ, ilipsi quvigusrullapiatlasriłusri.

21 Atripługu Aapaa anjipchairağilha tuquruanik inñugutqiligmun, taatnatullapiaq Iğñiña qaitchitłaruq inñuukigmik tamatkununa pisukkağmiñun.

22 Aapaña inñmiñik atanniqsungiqhuni, aglaan Iğñi qaitchi-aninñiğaa atanniiğmik.

23 Taatnaqhuni iluqani kamakkun itkisiruq Iğñinanun atrilugu inñuich kamaqsriłhat Aapañanik. Kiñapayaaq kamakkutaitchumi Iğñinanun kamakkutaitmiuq Aapañanun tuyuğiraanun.

24 Ilumutuullapiaqtuamik uqautigipsi, Kiñapayaaq tusraaruq uqautimnik suli ukpiqsriruq tuyuğirimnik piññaktaqtuq isruit chuamik inñuukigmik. Taamna atanniqsuiyumiñaitchuq, aglaan pituğaaniktuq tuqunağmiñ inñuukigmun.

25 “Uqautigipsi ilumutuullapiaqtuamik, Piviksraq tikiññiaqtuq, ami tikiumaaniktuq tuqunaaruat tusraaħksrañat nipaanic Iğñinan Agaayyutim, aasrii tamatkua tusraaruat inñuuniaqtut.

26 Atripługu Aapauruq Ilaa kañiuruq inñuukigmik, taatnatun Aapauruam inillakkaa Iğñiğikkani kañiutlasriplugu inñuukigmik.

27 Suli qaitchaa Iğñi nalaullugu anjalatchiħiksramik atanniqsuiğmik, atakkii Ilaa Inñuum Iğñiğiplugu.

28 Taamna quvigusruutiginagu, piviksraq tikiññiaqtuq tuquaruat iluqatin iluviğni tusraagisilhat nipaanic.

29 Aasrii ilinñich anjitiqlutin iluviğniñ, tamatkua savaağiksuat anjilutin inñuukigmun suli tamatkua savaağiitchuat anjilutin sivuuganaqtuamun atanniqsuiviksraqmiknun.

Iłisimarit Jesus-kun

30 “Sumik savaağagumiñaitchuña uvapkuiñaq. Uqausriusriaga tuvraqługu Agaayyutmiñ atanniiraqtuña. Taatnaqhutin atanniutitka nalaunñarut, takku pisulłapkun itingitługu, aglaan tuyuğirima pisulłhagun.

31 Uvapkuiñaq uqaqsagñağuma, inñuich ukpiğiyumiñaitchaat ilumutuunilugu.

32 Aglaan ittuq uqautigiriga, uqaqtuq ilumutun uvapkun.

33 Ilipsi tuyuqaqapsi inñuñnik kañiqsiuqtuksranik Johnmun Paptaaqtitchirimun, ilaan uqautigaasri taavrumuuna ilumutuuruamik.

34 Inñuñmik ilisimariqağnangitchaluaqluña, aglaan taamna nipliutigigiga ilipsi anniqsuqplusri.

35 John atriaqtuq nannimik ikimaruamik qaummagiksiplugu, ilipsipsuuq sivikitchuami taimani quviagigiksi qaumagikkaña.

36 Aglaansuli uvapkun piqaqtuña ilisimarimik kamanatluktuamik John-ñum ilisimarułhaniñunniiñ, makua

savaat iñiqtağikkağma, Aapaa qaisañiñ savaagitquplugich itqanaiglugich tamatkua nalupqinaiqsruğaat Aapamun tuyuğikiga.

³⁷ Aapauruaqtu uq tuyuqaqtu uq uvañnik uqaqtuq tamarrumuuna, ilipsi tusraanğaqsimaitchaluagiksi nıpaan unniñ kigiñaña qıñiglugu.

³⁸ Ilipsi uqauttutai pigingitlugich unniñ ukpıgıngitlugu taamna tuyuğikkaña.

³⁹ İlisaağigisi uqalğich aglausimaruat iñuulıgmik isruitchuamik paqitchiñasugiplusri. Tamarra tamatkua uqautiqaqtuat uvapkun,

⁴⁰ aglaan piyummataitchusri uvañnun utlautisrugusri aasrii piññagusri iñuulıgmik uvapkun.

⁴¹ “Nanğaqsiuħksraq iñuñniñ qıñigıniagagingitchiga.

⁴² Aglaan ilisimagiksi, suutnagingitchiksi piqpaksriħiq suvaluk Agaayyutim piqpaktaña.

⁴³ Aggiqsuña Aapaa añalatchisaagun aasii akuqtungitchipsitña. Naagasuli iñuk kiña aggiqpan inmi sanñimigun, ilipsi akuqtuğniagiksi.

⁴⁴ Ilipsi nanğautisruuruani avatmun aasriiñ sulıqutigingitchiksi nanğausriaksraqsi Agaayyutmiñ kisianiñ. Qanuğusrimi ukpiqsriñiaqpisi?

⁴⁵ İsrummatiginagu uvañnun patchisiqutigisiñiħlusri Aapaa-nun. Moses-ñum patchitri sagviummigaa, taimñaami Moses ilipsi tunñavigikkaqsi.

⁴⁶ İlumun ukpıgıniğupsiuñ Moses, tunñaviginayaqmıgıpsitña ukpıgiluña takku ilaan aglaktıgun uqautıgıgaaña.

⁴⁷ Aglaan aglaagıkkañi ukpıgıngitñapsıgik, qanuğusri ukpiqs-rıgisıvisi uvaña uqalimnik?”

6

Jesus-ñum Niğipchaiħa 5,000 Anutinik

¹ Taavruma aquagun Jesus ikaañaruq taagatchıanun narvañan Galilee-m. Taamna narvaq taggisıqaqmıuq Tiberiasmik.

² İñugıallapiaqtuat malilgiññıgaat, atakkii ilıñisa qıñıqıgıch quvıqnaqtuat savaañi iluaqsırağaiħıkun atniğñaqtuanik.

³ Jesus qimıgaamun mayuqhuni, aquvınnıqsuq malıguaqtıniħu.

⁴ Jew-ñuruat niğıqpavıkaanat taggisıqaqtu uq Apqusraaqti-tauıgmik tarani qallıñıqsuq.

⁵ Jesus qıñıqıgıch iñugıallapiaqtuat iñuıch utlautıruat inmiñun nipliutiniğaa Philip, “Nakiñ tauqsığayaqpisa niğısuıgutiksrañatnik ukua iñuıch?”

⁶ Taavruminaguuq nipliutiniġaa Philip uuktuaqługu, Jesus-
num ilisimaanikkaluaqługu sułiksrani.

⁷ Philip- η um kiuniġaa, “Malġuk kavluutik akiaknik
naamayumiñaitchut qaqqiaqsisigisaġuptigik iñullaa
mikiruoramikunniñ niġiyumiñaqsilugu.”

⁸ Maliġuaqtit ila η ata, Andrew, Simon Peter-m aniqataa, ni-
pliqsuq,

⁹ “Uvvauvani nukatpiaġruk piqaġniqsuq tallimanik qaqqu-
uranik barley-nik suli qaluuraanik. Aglaan suugisivat taap-
kua itna iñugiaktigiruami iñu η mi?”

¹⁰ Jesus nipliutigai, “Iñuich aquvititchigik.” Ivi-
gaanupluniguuq tamanna. Iñuk iluqani aquvinniqsuq.
A η utilhiñat 5,000-siyu η naq.

¹¹ Jesus- η um qaqqiaq tigu'amiu η , Agaayyun quyanigaa
agaayupluni, autaaġutaupluniasrii iñu η nun aquppiruanun.
Taatnatunsuli iñiqtaqaġniqsuq qalukkun. Aasrii iluqatin
niġiñiqsut pisuiġataqhutin.

¹² Niġisuiłlakmata, Jesus nipliutigai maliġuaqtini, “Iłakupayaat
katitchigik aasrii iksisru η aqasri.”

¹³ Katitchi'amin, immiġniġaich qulit malġu η nik aguup-
maich ilakuatnik tallimaniñ barley-niñ qaqquuraniñ iñuich
niġġivigikka η atñiñ.

¹⁴ Iñuich qiñiqamitru η quviqnaqtuaq savaaq Jesus- η um
iñiqta η a nipliġniqsut, “Iłumutun una ila η uniqsuq. Tarra sivi-
niksriqirauniqsuq agġiqsuksrautauruaq nunam iñuiñun.”

¹⁵ Jesus- η um ka η iqsiñiġaa iñu η nun umialiguqtinniałiksrani
nunuriłuni. Taatnaqhuni unitługich aullaumiugalla η niqsuq
qimiġaanun kisimi.

Jesus- η um Pisrułtha Imġum Qaanagun

¹⁶ Unnuksraaqman maliġuaqtai narvamun utlautiniqsut.

¹⁷ Umiamun iki'amin η utiaqsiñiqsut Capernaum-mun
ikkaaqługu narvaq. Unnuaguqman Jesus- η um utlangiñiġaisuli.

¹⁸ Anuġiġuutiqpauraniġai qaiłġuutiplugich.

¹⁹ Maliġuaqtit iputlutin piñasrunik naagaqaa sisamanik
mile-lanik iglianigmiullu, qiñiaqsiñiġaat Jesus pisruktuaq
imiġmi qalliruaq umiamun. Aasrii ilinich iqsitchal-
lapiāniqsut.

²⁰ Jesus- η um nipliutiniġai, “Iqsiñasri! Uva η auru η a.”

²¹ Taapkua ikiyumaliqsipliāniġaat, aasrii ikipman taim-
maiñaq umiam tikiñ η aniktigniġaa sivuniġikkani.

Jesus- η um Qaqqianułtha Iñuutiġmi

22 Uvlutqikman iñuich iñugiaktuat aullangitchuat tamaaniananiñ narvam, iłitchuginiġaat atausrisualuk umiaq tarani-tilaananik. Jesus aullaqataunġiħha maliguaqtimigun suli itqaginiġaat kisiminġ maliguaqtaiñ aullahat.

23 Atlat umiat Tiberias-miñ tulaagaqsiñiqsut qaniñanun niġiqpagviata Atanġuruaq agaayutrianikman.

24 Iñugiaktuat kanjicsima'amitruñ Jesus taraniingihha unniñ maliguaqtai, umianun ikiplutinġ Capernaum-mun aullaġniqsut pakaklugu.

25 Narvam iglvani iñuich Jesus paqitnamitruñ, nipliutiniġaat, "Iłisautrii! Qanjaaglaan mañjaqpich?"

26 Jesus-ñum kiugai, "Iłumutuullapiaqtuamik nipliutigipsi, paqitkipsitña takku niġiħapsigun qaqqiamik pisuiġataqhusri piqutigiltusruñaqnagich qiñikkasri quviqnaqtuat savaatka sanñigikkapkun.

27 Sakuugutiqaqasri niqimik piunġiqsaqtuamik aglaan sakuugutiqaġitchi niqimun ittuaksramun isrutchuamun iñuuligmun. Taamna niqi Iñuum Iġñiñan qaitkisigaa ilipsitñun, takku Agaayyutim Aapam nalunaiqsagigaa ihuaġikkauħhagun Ilaa."

28 Tamatkua apiqsruġaat, "Suruksrauvisa savaaqagñiaġupta Agaayyutim savaañiñik?"

29 Jesus kiugai, "Uvva savaaq savaaġitqukanja Agaayyutim ilipsitñun, ukpiqsritqugaasri ilaanik tuyuġikkaġmiñik."

30 Tamatkua kiugaat, "Sumik qiñikkigayaqpisigut quviqnaqtuamik sanñipkun, uvagut qiñiġlugu ukpiqsritlasriħuta ilipnik. Sumik iñiqtaqagayaqpich?"

31 Sivulliafut niġimarut taiyuutilinmik Manna-mik qaqqumik pakmakñaqtamik suviksrailaami atriplugu uqautigimaruuaq inilġaan uqaliġmi, itna, 'Ilaan qaitchigai qaqqumik niqiksranatnik pakmakña.' "

32 Jesus niqliqsuq, "Iłumun nipliutigipsi, taimña Moses niqiqaqtitchiruq ilipsitñik pakmakña timiħhiñamun ittuamik, taiyuutilinmik Manna-mik. Uvvaaglaan Aapaa qaitchigaasri iñuunaqtuamik iłumutuuruamik niqiksramik pakmakña qilañmiñ.

33 Uvatakku niqiksraq Agaayyutim qaisanja ilaanuruq atqaqtuaq pakmakña iñuuligmik qaitchipluni nunam iñuiñun."

34 Tamatkua nipliutiniġaat, "Ataramik qaitchisigut taavruniña niqiksramik."

35 Jesus-ñum nipliutigai, "Uvaña atrigigaanja qaqqiam niqiksrauruum timikun, uvaña kanjigaaña iñuutlasriħksram iñuutchikun. Iñuk utlautiruaq uvañnun niġisulitqikkumiñaitchuq, suli ukpiqsriruaq uvapkun imiġulitqikkumiñaitchuq.

36 Aglaan uvaᅇa uqautianikkipsi arguaqtuᅇapsigun, takku ilipsi qin̄igaluqᅇuᅇa savaagikkapkun ukpiqsrisingitchusri.

37 Kiᅇapayaaq Aapaa qaisaᅇa uvaᅇnun utlautigisiruq. Aasrii kiᅇapayaaq uvaᅇnun utlautiruaq saqitchumiᅇaitchiga.

38 Takku atqaqtuᅇa pakmakᅇa tuyuᅇirima pitqutigikkaᅇa in̄iqtagiᅇyaqᅇugu, pisuᅇᅇapkuungitchuaq.

39 Uvvauna pisuᅇigigaa tuyuᅇirim uvamnik tam-maitqunᅇiᅇksraᅇa nalliatnikunniᅇn̄ qaisaᅇianikkaᅇin̄iᅇn̄ uvaᅇnun aglaan iluqaisa aᅇitqiksillugich in̄uᅇigmun uvlumi aqulligmi.

40 Uvvauna Aapaa pisuᅇigigaa iluqatin̄ qin̄iqtuat igᅇiᅇguruamik suli ukpiqsriruat ilaanik piqaliksraᅇat isruitchuamik in̄uᅇigmik aasrii uvaᅇa makititkisiplugich in̄uᅇigmun aqulligmi uvlumi.”

41 Jew-ᅇuruat uqapiᅇutigiaqsiᅇiᅇgaat ilaan nipliᅇhagun, itna, “Uvaᅇa niqiksrauruᅇa atqaqtuaq pakmakᅇa.”

42 Iliᅇich nipliᅇᅇiqsut, “Jesus-ᅇungitpauna, Joseph-ᅇum igᅇiᅇa? Uvagut ilisimagivut aapaᅇalu aakaᅇalu. Qanuᅇᅇunimi nipliava atqaᅇniᅇluni pakmakᅇa?”

43 Jesus kiugai, “Uqapiᅇlugiqitchi!

44 Kiᅇaunniᅇn̄ uvaᅇnun utlautilguitchuq kisianik Aapauruam tuyuᅇirima uvaᅇnun utlautipkaqmani. Aasrii uvaᅇa aᅇitqiksitkisigiga in̄uᅇigmun uvlumi aqulligmi.

45 Sivuniksriqirit aglausimaruat, ‘Agaayyutim in̄upayaat ilisautigisigai.’ Kisupayaaq naalaᅇniruaq Aapamik suli ilitchiyumaruq Ilaaniᅇn̄ utlautiraqtuq uvaᅇnun.

46 Kia-unniᅇn̄ qin̄iqsimaitchaa Aapa, aglaan kisimi Agaayyut-miqᅇisauruam qin̄iqsimagaa Aapa.

47 Iᅇumutuuruamik nipliutigipsi, kiᅇapayaaq ukpiqsriruaq isruitchuamik in̄uᅇiqaqtuq.

48 Uvaᅇa qaqqiaᅇuruᅇa in̄uunaqtuaq.

49 Ilipsi sivulliasri niᅇimaᅇᅇaᅇmiᅇ pakmakᅇaktamik qaqqumik suviksrailaami tuqurut timimikkun.

50 Aglaan qaqqiaq atqaqtuaq pakmakᅇa itniittuq, kipayaaq niᅇikpagu tuquyumiᅇaitchuq.

51 Uvaᅇa in̄uunaqtuaq qaqqiaq atqaqtuaq pakmakᅇa. Kiᅇapayaaq in̄uk niᅇigumi taavrumakᅇa qaqqiamiᅇn̄ in̄uugisiruq taimuᅇa, aasrii timiga qaqqiaᅇuruq qaisaksraᅇikkaᅇa nunam in̄ui in̄uutlasritquplugich.”

52 Taatnaqman Jew-ᅇuruat uqaatchagutiniqsut in̄miknun aasrii apiqsrucᅇugu, “Qanuᅇuni uuma in̄uum timimiᅇnik niqiksriᅇn̄iaqpatigut?”

53 Jesus-ᅇum kiugai, “Iᅇumutuuruamik nipliutigipsi, ilipsi niᅇiᅇgitchupsiuᅇ timaa Iᅇiᅇᅇan̄ piqagumiᅇaitchusri in̄uᅇigmik ilipsitᅇi.

54 Kiñapayaaq niqiniktuaq timimnik suli iminiktuaq augikkamnik isruitchuamik iñuuliññaaktaqtuq, aasrii anjıtqıksıtıksıgıgı iñuulıgmun aqullıgmi uvlumi.

55 Uvvatakkı timıgı ilımun niqıksrauruq, suli augı ilımun imıksrauruq.

56 Kisupayaaq niqıqıqtuaq timimnik suli imıqıqtuaq augikkamnik iñuuruq uvapkun suli iñuugısiplıni piqasriutiluni uvañni.

57 Iñuuruam Aapam tuyugıpluñı, suli uvañaptuuq iñuuruñı ilaagun, taatnatuntuuq kiña niqıqıqtuaq uvamnik iñuugısiplımiuq uvapkun.

58 Iñuum taamna qaqqıaq niqıgıgumıuñ iñuugısiuruq qañavak taimuñı. Taamnauruñı qaqqıaq atqaqtuaq pakmakñı atrıgıngısañı qaqqıam sıvulliapsi niğıtchañat, naagaunniñ tuqupluñı.”

59 Taatnağniğai Jesus-ñum ilısautriñiğmiñi katragvinmi Capernaum-mi.

Uqalñich Isuitchuakun Iñulikun

60 Iñugiaktuat malıgıuaqtaiñ tusraaplugu nipliğniqsut, “Taamna ilısauttun akuqtulikrañı sakiqnaqtuq. Kia naalağniğısiuvañ?”

61 Uqautıgaluaqtıtanıguuq, Jesus-ñum kanıqısimapmitchañı malıgıuaqtıni uqapıluktuat tamarrumuuna uqagıkkagmıgun. Taatnaqlıgıch nipliutinıgıai, “Taavruma nipim piyum-mataiqsitkaqsıvasrı?”

62 Isrumatıgısiuruñ qıñilikrañı Iğñıñan Iñuum utıaqıspın sıvuani irvigımakkağmiñun. Taatnaaqıspın nikalıgıkkayağniqıpsı?”

63 Ipqıtchuaq Irrusrıq iñuulıqıqtıtchıruañuruq. Timi iñuulıqıqtıtçıñıtchıuq. Uqalñich ilıpsıtıñun uqautıgıanıkkatka Irrusrıurut, suli iñuupkağısiplıağasrı.

64 Naagaıvva ilıpsı ukpiğingıtchaıch,” Jesus-ñum taatnağniğai. Ilısimaplugu aullağniısağatañıñ kısıuñat ukpiqsrıñıtchıuq suli kısıuğısiplıha tunırıksrağmi.

65 Aasrıi nipliğniqsıuq. “Taavrımıñı piqusrıqlıgu uqautıgıpsı, kía-unniñ utlautıyımıñıñıha uvañnun kısıanıq Aapam utlautıpkıqpanı taatnatlasrııgu.”

66 Taavruma aquagun iñugiaktuat malıgıuaqtai kiñumuaktut malıtıqıkkummataıqlıgu ilaa.

67 Taatnaqhıni Jesus nipliutinıgıai qulıt malğuk malıgıuaqtıni, “Ilıpsıpsıuq kiñumuakkumangıtchalıuqımiñı?”

68 Simon Peter-m kiunıgaa, “İ, Atanııq, kımunmi aullağısiıvısa? İlıvıch piğıgıtın uqalñich isruitchuamik iñuunaqtuat.

69 Pakma ukpigigikput ilitchugiplugu ipqitchuanutilaan Agaayyutmiqnisauplutin.”

70 Jesus kiugai, “Ilipsi qulit malguuplusri piksraq-taagingitpisiimi? Aglaan ilari Tuungaqmiqnisauruq.”

71 Ilaanguuq uqautiginiḡaa Judas, iḡñiḡa Simon Iscariot-ḡum. Uvvatakku Judas qulit malguuqataugaluahuni, tunisiyu-manisquq Jesus-mik.

7

Jesus-lu Aniqatailu

1 Tamarruma kiḡuagun Jesus igliḡniqsuq Galileemi, igliḡummatailaḡhuni Judea-mi, atakkii Jew-ḡuruat tuqqutchukḡugu.

2 Jew-ḡuruat niḡiqpagvikaanata Palapkaat tikiyasriruq.

3 Uvvaasriiḡ Jesus-ḡum nukatchianḡiḡ anutit nipliutinigaa, “Unillugu mannaaq, aullaḡiḡ Judea-mun, ilvilli maliguaqtivich taamani qiḡiḡumigaaat savaaq iḡiḡtaḡikkan.

4 Kiḡaunniḡiḡ iriqsimatlaitchuq savaaḡmigun ilisimatqullapiaqami. Ilvich iḡiḡtaqaqtuami tamatkuniḡa, iluḡaitḡun iḡuḡḡun ilitchuḡipkaḡiḡ.”

5 Taatnaḡniḡaaat nukatchianḡunniḡiḡ ukpiqsriḡiḡitlutinḡ Ilaanik.

6 Jesus nipliutigai, “Piviksraḡa nalaullugu tikiu-maḡitchuqsuli. Ilipsi aullaḡhiḡaaḡurusri sumipayaaq.

7 Nunam iḡuiḡiḡ uumigikkagaḡiḡitchaasri uvaptun, atakkii uvaḡa uqausrimaplugich iḡuuniaḡhat pigiiḡhagun.

8 Ilipsi niḡiqpagvikaanukkitchi. Aullaḡiḡitchuḡa pakma atakkii aullaḡviksraḡa tikiu-maḡitchuqsuli.”

9 Taatna uqautilḡaaḡlugich Galilee-mi ittuallaḡniqsuqsuli.

Jesus Niḡiqpagvikaanani Palapkaatit

10 Aquagun nukatchiani niḡiqpagvikaanuanikmata, Jesus-tuuq aullaḡniqsuq sagviaqtusrunaaqani iḡuḡḡun, aglaan nalunautchipluni.

11 Jew-ḡuruat qiḡiḡniḡaluḡniḡaaat niḡiqpagvikaanani itnaqhutinḡ, “Naamiimma taimḡa?”

12 Iḡuich atqunaq uqaksraqtuniqsut Ilaagun, ilaḡich uqaqhutinḡ iḡullautauniplugu aasriilu ilaḡich uqaqhutinḡ pigiiḡḡiḡiplugu kinnitḡiḡniḡiplugu iḡuḡḡnik.

13 Aglaan kia-unniḡiḡ uqaksraqtutigingiḡiḡiḡaa sagviḡḡugu, atakkii iqsiplutinḡ Jew-ḡuruat sivulliuqtinik.

Jesus Iḡisautriḡha Niḡiqpagvikaanani

14 Niḡiqpagvikaanata avvaḡa atuumaanikman, Jesus utlautiniqsuq Jew-ḡuruat agaayyuvikpaḡatnun aasriiḡiḡ ilisautriaqsipluni.

15 Jew-ŋuruat atqunaq quviġutchaniqsut nipliġhutin, “Qanuqħuni una iñuk ilisimaniqpa apai, ilisaqsimaitchaluaqħuni?”

16 Jesus kiugai, “Ilisauttutiga uvamniqnisaunġitchuq aglaan Agaayyutmiñ tuyuġirimniñ.

17 Kisupayaam piyummatiaġumi maliguglugu Agaayyutim pisulħa ilisimatlagisigaa ilisauttutma Agaayyutiqniqsaukmaan naagaqaa uvamniqnisaukmaan.

18 Iñuk nipiqaqtuaq inmigulħiñaq piññanġiaġaqtuq kamagitchiuliksraġmiñik. Aglaan taamna kamaŋaqtitchiruaq tuyuġirimiñik ilumutuuruq, ilaani piitchuq tanġilaq.

19 Moses-ŋumliumaa qaitchitchanġasri maligutaksranik? Aglaan nallipsiunniñ maligutaksrapayaaq tupiġinġitchaa. Suvaata tuqqutchumavisitña?”

20 Iñugiaktuat kiugaat, “Ivich tuunġaqtuqututin! Kia tuqqutchukpatin?”

21 Jesus kiugai, “Atautchimik quviqnaqtuamik savaaqaqama, iluqasri quviġusruutigigiksi.

22 Moses-ŋum tiliñġasri iġñaurasri nalunaitġutchiquplugich. Nalunaitġutchiqsauviksraġat nukatpiaġruich uvluq nalaurrutipman minġuiqsiġviñmun nalunaitġutchiqsuurusri minġuiqsiġviñmi. Uvvasuli, taamna tillisiñ aullaġniñġitchaluaqmiaq Moses-miñ aglaan sivulliapsitñiñ ilaan sivuani.

23 Nukatpiaġruk nalunaitġutchikkautlaniqpan Jew-ŋuruat minġuiqsiġviatni, Moses-ŋum maligutaksraġa navigunġillugu, suvaatami uumisutivisitña iñuñmik iluaqsiġkañipluñ Jew-ŋuruat minġuiqsiġviatni?

24 Atanniqsuiñasri sagvirautiġulħiñaq qinñalħiñakun aglaan atanniqsuisitchi nalaunġaruakun.”

Jesus Christ-ŋuva?

25 Jerusalem-miut ilaġich nipliġñiqsut, “Imñauñġitchaluaqpa iñuk ipchua tuqqutchukkaġat?”

26 Aasrii maaniittuq! Ilaa uqautriruq sagviqħuni. Naagauvva nalliatunniñ akitñanġitchaat. Ipchua sivulliuqtit kañiqsiñġitchaluaqpatruñ Christ-ŋuniġugu?

27 Aglaan Christ agġiqpan, kia-unniñ ilisimayumiñaitchaa nakitñaqtaulħa. Naagauvva ilisimagikput uuma iñuum kisunġik anġayuqaaqalħa.”

28 Jesus ilisautriñiġmiñi Jew-ŋuruat agaayyuvikpaġatni nipliġñiqsuq nipitusripluni, “Ilipsi ilitchiġipiaġaluaqpsitñi? Kañiqsivisiuñ nakitñaqtautilaġa? Uvañja agġinġitchuñja uvapkuiñaq, aglaan tuyuġiriga ilumutuuruq. Ilipsi nalugiksi.

29 Aglaan ilisimagiga atakkii Ilaaniñ agġiqluñja, aasriñ Ilaan tuyuġipluñja.”

30 Tamatkuaguuq iñuich tiguyumagaluagñigaat, aglaan kiauñniñ tigungiññigaa takku Ilaan tigukkauviksraña tikit-mangitłuni.

31 Iñugiakpauraqtuat ukpiqsriñiqsut Ilaanik, aasrii nipliqtutin, “Taimña Christ aggigumi, quviqnatluktuanik savaanik iñiqtaqağisiva uuma iñuum iñiqtañiñ?”

Tigurit Tiliraurut Tigutquplugu Jesus

32 Pharisee-ñuruat tusraa'amisigik, iñugiaktuat isivruagutiqaqtuat ilaanik, ilinich piqasriqtutin qaukłinich agaayuliqsiniñ tuyuqağniqsut qaunaksrinik tigutaaquplugu Jesus.

33 Jesus nipliğñiqsuq, “Uvaña nayuqtaullapsaagaluagupsi aullağisiruña Ilaanun tuyuğirimmun.

34 Ilipsi pakiaqsigisigipsitña, aglaan paqitchumiñaitchipsitña, aasriñ irviksramnun tikitchumiñaitchusri.”

35 Taatnaqman Jew-ñuruat uqaaqsilgiññiqsut inmiknun, “Napmuñniaqpa una iñuk uvaptiknun paqitchumiñaiññiva? Ilaa aullağniaqpa Jew-ñungitchuat nunaaqqiatnun, Jew-ñuruat iñuuniagviatnun ilisautityağlugich Jew-ñungitchuat?

36 Uvvataku nipliqsuq, ‘Ilipsi pakikkisigaluagipsitña, aglaan paqitchumiñaitchipsitña.’ Nipliqsuqsuli, ‘Irviksramnun tikitchumiñaitchusri.’ Qanuqpami taatnaqami?”

Kuunji Iñuunaqtuam Imğum

37 Niğiqpagvikaam uvlua aqulliq nuimatluktaununiqsuq. Taavrumani uvlumi Jesus qichaqhuni nipliğñiqsuq nipitusripluni, “Kisupayaaq imiğukkumi utlautiluni uvañnun imiğli.

38 Atriługu aglausimaruat uqałhich, itna, ‘Kiñapayaaq ukpiqsriqpan uvapkun imğa suvliktuaguğniaqtuq silatmun uum-mataaniñ.’”

39 Taatnailiplugu Jesus-ñum uqautiginigaa Ipqitchuaq Irrusriq akuqtuğniakkanat ukpiqsriuruaq ilaanik. Tarani taatnałhani Ipqitchuaq Irrusriq aatchuutaumaitłunisuli, takku Jesus utiqsimaitłunisuli pakmuña qilañmun.

Atinğirrun Iñuñni

40 Iñugiaktuam iñuum tusraa'amitruñ Jesus-ñum uqałhi nipliğñiqsut, “Una tarra iñuk ilumun taimña sivuniksriqiraupi-aqtuq!”

41 Ilañilli niplianiqsut, “Christ-ñuruq (itnautauruamik Anniqsuqtimik).” Aglaali atlat itnağniqsut, “Christ aggigumiñaitchuq Galilee-miñ.

42 Agaayyutim uqałhich aglausimaruat itnaqtut Christ kiñuviağigisiñiplugu David-mun, suli anigisiñiplugu Bethlehem-mi nunaaqqiani David-ñum.”

43 Taatnaqhutin iḡlugiiksinniqsut iñugiaktuat piqusriqhutin ilaanik.

44 Iḡanisa tiguyumagaluaḡniḡaat aglaan kia-unniñ tigungiññiḡaa.

Ukpiqsriñḡiḡhat Jew-ḡuruat Qaukliich

45 Qaunaksrit utiḡniqsut qaukliñich agaayuliqsinun suli Pharisee-ḡuruanun. Taapkua apiqsruḡniḡaich, “Suvaata uvuḡautiḡitpisiuḡ?”

46 Qaunaksrit kiuniḡaich, “Uvagut tusraavaaluktugut iñuḡmik taatna uqalgutigiruamik.”

47 Pharisee-ḡuruat nipliḡiññiḡqsut, “Iḡipsi kin-nipchangitchaluaqpsi?”

48 Iḡitchuḡimaitpisiuḡ nalliata sivulliuqtipsa suli Pharisee-ḡuruat ukpiqsriñḡiḡhat Ilaanik?

49 Aglaan iñugaaḡruich kisimiḡ ukpiḡiḡaat. Tamatkua iñuich kanjiqsimmataitchut maliḡutaksranik Moses-kun. Taatnaqhutin suksraunḡiqsauyumaagtut.”

50 Nicodemus-guuq iḡauniqsuq taapkunani qaukliḡiñi suli Pharisee-ḡuruani. Taamna qiñiḡiaqtuaq Jesus-mik sivuani, aasrii nipliḡiñiḡsuq,

51 “Maliḡutaksraḡikkaptigun atanniipkatlaitchaatigut iñuḡmik tusraagaluaqnagu naagaqaa iḡitchuḡigaluaqnagu sumik pisilaḡa.”

52 Taapkua iḡaiñ kiuniḡaat, “Uvva, Galilee-ḡmiuḡupmivich? Iḡitchuḡimaiññiḡpiuḡ uqalḡhich aglausimaruat? Iḡisaḡlugich aasriiñ kanjiqsigisiḡiñ sivuniksriḡirit agḡiñḡaqsimaiḡhat Galileemiñ.”

Aḡnam Aḡukkautha Sayuḡatikun

53 [Tarani iluqatiḡ anḡiḡaḡniqsut,

8

1 aglaali Jesus utlautiniqsuq iñḡiuramun atiliḡmun Olivesmik.

2 Uvlaakuagun uvlaatchaurami Jesus utlautiḡiññiḡsuq Jew-ḡuruat agaayyuvikpaḡatnun. Iñuich iñugiakpauraqtuat kattivig-iḡiññiḡaat. Aasrii aquvitluni iḡisautiaqsilḡiññiḡai.

3 Aglaliḡirit suli Pharisee-ḡuruat tikiutriñiḡqsut aḡnamik aḡukkauruamik sayuḡatikun aasrii iluqaisa sivuḡaatnun qichaqtitlugu.

4 Jesus-mun nipliḡiñiḡqsut, “Iḡisautrii! Una aḡnaq aḡukkauruq sayuḡatikun.

5 Uvagut maliḡutaksriusriaptikni Moses-ḡum tillisiqakkaḡatigut taatnasriḡ aḡnaq iyaḡaḡnik miḡuqtuḡlugu tuqqutaksrauplugu. Qanuḡli una aḡnaq nipliutigi-nayaqpiuḡ?”

⁶ Taatnaǵniǵaat Jesus pitchaǵlǵu ilinjich piqaǵukkaluaqhutin agvisiksramik. Aglaan Jesus sikitluni nunamun aglaḅniqsuq argaḅmiñik.

⁷ Taapkua apiqsruqtaqtuiñaaqsimata, Jesus qichaqhuni nipliutiniǵai, “Nallipsi killuqsasqsimaitchuam sivulliuluni iyaǵaḅmik miḷuqsaaǵliuḅ.”

⁸ Taatnaqqaqhuni sikitluni nunamun aglaaqsilǵiñiḅsuq.

⁹ Taamna tusraa'amitruḅ, taapkua iluqatin aullaǵniqsut atausriuttaaqhutin aullaǵniplutin utuqqautluḅniǵmikniñ, Jesus kisiḅḅuqǵu aǵnaǵlu qichaqtuaq tarani.

¹⁰ Qichatqikhuni nipliutiniǵaa aǵnaq, “Naamiimma taipchua? Nalliataunniñ tuqqutaksraǵuǵnivatin?”

¹¹ Aǵnam kiuniǵaa, “Ii, Anjuun! Nalliatnik israaqtaitchuḅa.” Jesus nipliutigaa, “Uvaḅaptuuq tuqqutaksraǵuǵumiñaitchikipiñ. Aullaḅhiñaaǵuqtutin aglaan killuqsatqisruḅaḅnaq!”]

Jesus Qaumman Nunam Iñuiñun

¹² Jesus-ḅum iñuich nipliutitqinñiǵai, “Qaumaksrauruḅa nunam iñuiñun. Kisupayaam malikkumiña, qaumamik iñuunaqtuamik piññakkisiruq. Taatnaǵuni iñuuniatqikkumiñaitchuq taaqtuakun.”

¹³ Pharisee-ḅuruat kiuniǵaat, “Ivich ilisimarriqsimarutin ilipniḅhiñaq, taatnaǵlǵu ilumutuugilguitchikput. Sumun atuǵumiñaitchuq taamna.”

¹⁴ Jesus kiugai, “Taatniingitchuq. Uqautigigaluaḅḅaḅma uvamnik, nipliutipayaaǵa ilumutuuruq, takku ilisimagiga nakitñaqtautilaaǵa suli napmun aullaǵniaqtilaaǵa. Ilipsi ilisimanǵitchiksi nakiñ agǵiqsilaaǵa unniñ napmuḅniaqtilaaǵa.

¹⁵ Ilipsi atanniqsuiragtusri iñuḅhiñauḅkun, atanǵviaǵautaitchuḅa kimun-unniñ.

¹⁶ Aglaan atanniiruksrauniǵuma atanniutiksraǵa ilumutuuniaqtuq, takku tamarrumuuna kisma ingitchuḅa, aglaan Aapauruam tuyuǵirima piqasriqsuǵaḅa.

¹⁷ Aglausimaruq malǵutaksriusriapsitñi malǵuulutik ilisimarik atikpaknik uqautaak ilumutuuginipluǵu.

¹⁸ Uvaḅa uvamnik ilisimarriqsimaaqtuḅa suli Aapam tuyuǵirima ilisimarriqsimaaqmigaḅa.

¹⁹ Tamatkua apiqsruǵniǵaat, “Naami aapagikkan?” Jesus kiugai, “Nalugiptiguk Aapagal. Ilisimanǵupsitña, Aapagaptuuq ilisimanayaǵiksi.”

²⁰ Jesus-ḅum taatnaǵniǵai tarani Jew-ḅuruat agaayyuvikpaḅatni iliraqaǵvigipluǵu pivigikkaḅatni. Aglaan nalliataunniñ tigunǵiñiǵaa, takku tuqqutauviksraḅa tikiumangitluni.

Jesus-ḅum Iḷumutuuruḅuḅa

21 Jesus nipliutitqinñigai, “Uvaña aullaqsagumaruña. Pakiaqsigisigaluagipsitña, aglaan tuqugisirusri killuunñapsi natqiguttusriaqangitchupsi. Atlanungillusri, aullalguyumiñaitchusri aullağviginiaikkamnun.”

22 Jew-ñuruat nipliğñiqsut, “Qanuqpa una, naaga inñiñik tuqunniappa? Takku nipliqsuq, ‘Aullağumiñaitchusri aullağviginiaikkamnun.’”

23 Jesus kiugai, “Ilipsi maakñaqtaurusri, aglaan pakmakñaqtauruña. Ilipsi aggiqsaunurusri marrumakña nunamiñ, aglaan nunamiqnisaungitchuña.

24 Taatnaqhusri uqautigipsi killuliqiraunñapsi tuqugisiñiplusri. Tuqugisipiaqtusri killuliqiraunñapsi ukpigiñgisuagupsiun ilaanutilaaga.”

25 Taapkua apiqsruğñigaat, “Kisuvichuvva?” Jesus kiugai, “Aullağniisaqqaapiakñaniñ uqautigaluagipsi kisuutilaamnuk.

26 Iñugiaktuatigun nipliğluña isilğigumiñagaluagipsi. Uvaña nipiqaqtuña nunam iñuiñun tusraakkakñiñamnuk Ilaaniñ tuyugirimniñ ilumutuuruamiñ.”

27 Tamatkua kaniqsiñiğñiñigaat uqautrisilaaqtin Agaayyutikun Aapauruakun.

28 Taatnaqğugich Jesus nipliutilgiññigai, “Iñuum Iğñiña kivanikkupsiun, ilitchuğipmilugulu pigisigiksi ilaanutilaaga, suliiñiqtaqaqtangilğiga uvapkuiñaq aglaan nipiqağiga Aapam kisimi ilisauttutaagun.

29 Aasrii tuyugiriga uvamni piqatauruq, Ilaan kisivripchangitchaana, takku ataramik quyalimaagiga.”

30 Iñugiaktuat tusraaruat Jesus taatnaqman ukpiqsriñiqsut Ilaanik.

Qitungai Abraham

31 Taatnaqğugich Jesus nipliutiniğai Jew-ñuruat ukpiqsriaruat ilaanik, “Ilipsi ilisauttutitka tupigituiñağupsigik sivutmun, ilumutun maliguaqtiginiagipsi.

32 Ilumutuuruuq ilitchuğiniagiksi, ilumutuulhum patchisaisitkisigaasri.”

33 Taapkua kiuniğaat, “Uvagut Abraham-ñum kiñuviağigaatigut. Kimununniñ savaktaagrूमaitchugut. Uvvami qanuqpich nipliqavich ‘patchisaisitkisigaasri’ itna?”

34 Jesus nipliutiniğai, “Ilumutuuruamik nipliutigipsi, kiñapayaaq killuqsqaqtaquaq savaktaagruliuqtraqtuq killuğmun.

35 Savaktaagrugli nayuutitlitchuq anayuuqaagiiñi ataramik, aglaan iğñiğuruuq nayuutiraqtuq.

36 Ilipsi Agaayyutim Iğñiñan patchisaisitpasri, tarra nalupqinaitchuanik patchisaitkisirusri.

37 Ilisimagiga Abraham-mun kiñuviağiqsi, naagasuli tuqurviksraqsiuğipsitña, takku akuqtuumangitlugu ilisauttutiga.

38 Uqautiqaqtuņa Aapama qiniqtitanjanik uvamnun, aasriili iniqtaqağaqtusri Aapapsitniñ uqauttusriapsitnik.”

39 Tamatkua kiuniğaat, “Uvagut aapagigikput Abraham.” Jesus-ñum kiuniğai, “Ilipsi ilumun Abraham-ñum qitungağikpasri, savaaqağayaqtusri ilaatun.

40 Naagauvva tuqurviksraqsiuğipsitña, uqautigaluaqtilusri ilumutuuruamik tusraakkamnik Agaayyutmiñ. Abraham taatnaqsimaitchuq.

41 Ilipsi savaaqaqtusri Aapagikkapsi savaaniñik.” Tamatkua kiuniğaat, “Uvagut aapaiñunğitchugut. Aapa atausriq pigigikput, Agaayyun ilaa.”

Qitungai Tuunğaum

42 Jesus kiugai, “Agaayyutmik ilumun aapaqağupsi piq-paginayağipsitña, takku aggiqsauñuruņa Agaayyutmiñ, aasrii pakma uvaniitluņa agginğitchuņa uvapkuiñaq aglaan ilaan tuyuğipluņa.

43 Suvaata kaniqsitlaitpisiuñ uqağa? Ilipsi naalağniyummatiqanğitchiksi uqauttutiga.

44 Tuunğaum aapagikkapsi qitungağiplusri aasrii maligutchiyumaruñuplusri aapagikkapsi kimmutaiñik. Aullağniisaqqaapiñhaniñaglaan ilaa tuqqutchiruaruq. Ilaa tapiqsuusrimaitchuq tuñaanun ilumutuulhum ilaa piitluni ilumutuuruamik inmiñi. Uqaqami saglumik iniqtaqağaqtuq takku sagluturuñupluni, sagluuqtualipayaam aapagiplugu.

45 Uvaņa ilumutuuruamik uqautigipsi, taatnaqhusri ukpigingitchipsitña.

46 Kiñaunniñ niplilguitchuq uvapkun ilumutuğuglugu killu-uruñuniluņa? Uvvami uqauti'apsi ilumutuuruamik, suvaata ukpigisrunğitpsitña?

47 Inuum aggiqsuam Agaayyutmiñ naalağnigai Agaayyutim uqautai. Ilipsi agaayutiqniqsauñitlusri naalağniyummataitchusri.”

Jesus-lu Abraham-lu

48 Jew-ñuruat kiuniğaat Jesus, “Uvagut nalauttugut nipliqaapta ilvich Samaria-ğmiuniplutin suli tuunğaqtaqaqhutin.”

49 Jesus kiuniğai, “Uvaņa tuunğaqtaqanğitchuņa. Aapaga kamagikkağigiga aglaan kamakkutaitchipsitña.

50 Pakkiagingitchiga kamagikkauiksraq uvapkuiñaq, aglaan atlam pakkiagigaa kamanaqtitauliksrağa, aasrii ilaa atanguruq.

51 Ilumutuuruamik nipliutigipsi, kisupayaam uqauttitka tupigigumigich tuquyumiñaiapiaqtuq.”

52 Jew-ηuruat kiuniġaat, “Pakma nalupqigingigikput tunġaqaqahiñ. Abraham sivuniksriqirillu tuqumarut, naagasuli uqaqtutin, kisupayaam tupigikpagu uqauttutin tuquyumiñaiapiaġniplugu.

53 Uvaguť sivulliaqput Abraham tuquaniksimaqtuag sulipsuq sivuniksriqiripayaatlu. Kamanatlukkumavich Abraham-miñ? Kisuunasrukniappiñmiuvva ilvich?”

54 Jesus kiugai, “Uvapkuiñaq kamakkutiqaġniġuma suutnauyumiñaitchuq. Aapamnik kamagiriqaqtuġa, taavrumiġa ilipsi Agaayyutiginitchapsitñik.

55 Aasriisuli ilitchuġianiksimaitchiksi, aglaan uvaġa ilisimagiga Agaayyun. Uqaġuma Ilaa naluniġugu sagluturuaniuaqtuġa ilipsisun. Aglaan ilisimallapiaġiga aasriiñ uqaġha tupigiplugu.

56 Abraham-ηum sivulliapsi ukpiqsriġimigun kanjicsiplugu aggigiñiġa nunamun quviatchautigikkaġa suli qiñiġummiuqġugu taimña uvluga. Arguaqquťaillapiaqġugu aggigiñiġa ilaa quviasruktuq.”

57 Jew-ηuruat kiuniġaat, “Malġukipiaq qulinik ukiuniksimaitchutinsuli aasriiñ qiñiqsimaniviuġ Abraham?”

58 Jesus kiugai, “Ilumutuuruamik nipliutigipsi, Sivuaniiñiñ Abraham-ηum aniġiksraġan, inġaniktuġa.”

59 Tamatkua tigusriñiqsut iyagaġnik miġuqtuġukġugu, aglaan Jesus iriġniqsuq aasriiñ anipluni Jew-ηuruat agaayyuvikpaġatniñ.

9

Jesus-ηum Iġuaqsigaa Anġun Ayaunaruq Aniġiġmiñiñaglaan

1 Jesus pisruksaġiġmiñi qiñiġniqsuq anġutmik ayaunaniqsuamik aniġataġiġmiñiñaglaan.

2 Malġuaqtañ apiqsruġniġaat, “Iġisautrii! Kia killuqsautaan aniġhaniñ ayaunapkaġniqpaun? Ilaan naagaqaa anayuqaakkiñ killuqsautaaknik?”

3 Jesus-ηum kiugai, “Taavruma ayaunaha kanjiaqangitchuq ilaan killuqsathanun unniñ anayuqaakkiñ killuqsathaknun. Ayaunaruq Agaayyutim sanġia qiñiġnaqtitquplugu ilaagun.

4 Savaaġiraksraġigikput sivutmun piyumiñagnaťtikni. Unuaq tikiññiaqtuq, kia-unniñ savagvigiyumiñaisaġa.

5 Uvaġa maani nunami innamni qaumaksrauruġa nunam iñuiñun.”

6 Taatnaanikami Jesus-ηum tivvuaqġuni nunamun akur-rutiniġaa maġġamun, aasriiñ nanukġugik maġġamik taavruma anġutum irrak,

7 nipliutiplugu, “Aullaġutin iġġuġiaġun kigiñan narvaaranun Siloam.” (Taamnaguug mumiutiqaqtuag Tuyuuliġmik.) Taamna anun aullaqħuni, kigiññi iġġuġiaqamiun utiġniqsuq qiñitlasripluni.

8 Iñuuniaqataiñ suli tamatkua qiñitikaanin injularaupman apiqsruqtautiaqsiñiqsut, “Unauvva taimñaunġitpa anun aqup-
pipluni injulayuk?”

9 Iñajisa taivruminjaunigaat. Iñajilli nipliġñiqsut, “Qanjaal Taivruminjaunġitchuq, taatnatun qiññaqaqsiñaqtuq.” Taamna anun injmiñik nipliġñiqsuq, “Taimñaauruñja.”

10 Tamatkua apiqsruġniġaat, “Qanuqħutinmi qiñitlasripkakkauvich?”

11 Ilaan kiugai, “Iñuum atiqaqtuam Jesus-mik irrakka maqatlamik nanuqqaaqħugik aasriiñ tiligaanja Siloam-mun iġġuġiaquplugu kigiñaġa. Tarra aullaqtuñja, aasriiñ iġġuqsaġluqqaqtuñja qiñitlasriruñja.”

12 Taapkua apiqsruġniġaat, “Naamiimmami ilaa?” Kiuniġai, “Naluruñja.”

Pharisee-ñuruat Apiqsruqtuġaa Iħuaqikkauruaq

13 Tamatkua taamna anun qiñitlaisimaruq aullautiniġaat Pharisee-ñuruanun.

14 Tamannaguug uvluq Jesus-ñum maqatlamik nanukħugik anutim irrak piħha qiñitlasritquplugu Jew-ñuruat minguiqsiagviginiġaat.

15 Tarra Pharisee-ñuruat apiqsruġniñiġaat qanuqħuni qiñitlasripmanjaan. Aasrii uqautiniġai, “Taivruma maqatlatiħugik irrakka, iġġuqapku kigiñaġa pakma qiñitlasriruñja.”

16 Pharisee-ñuruatguuq iñajich nipliġñiqsut, “Taimña iñuk taatnailiplugu iñiqtaqaqtuag Agaayyutmiqnisaunġiñniqsuq, takku atuqtaksraq minguiqsiagvikun tupikkutaiñiġaa.” Atlatli nipliġñiqsut, “Qanuġunimi iñuk killuliqirauruaq iñiqtaqatlagisiva taatnatchiñik quviqnaqtuamik savaanik?” Taapkua iġluġiiksinniqsut taavrumuuna.

17 Pharisee-ñuruat apiqsrutqilġiñiġaat taamna anun, “Qanuġli nipliutigitlanayaqpiun ilaa qiñitlasripkaġniplutin?” Taavruma kiuniġai, “Sivuniksriqirauruq.”

18 Jew-ñuruat ukpiqquitiqagumangiñiġaat qiñitlaiħiġmiñiñ qiñitlasriħha. Kiisaimma tuqħuqpaich taavruma anutim anayuaqak.

19 Iñajisa apiqsruġniġaich, “Una iġñiġivitchu? Nipliutigit-lavitchu animalha ayaunapluni? Qanuqħunimi qiñitlasriva pakma?”

20 Anayuaqakkiñ kiuniġaich, “Uvaguk iħsimagikpuk ilaa iġniġikkaqpuq suli iħsimagikpuk aniħiġmiñiñaglaan ayaunalha.

21 Aglaan nalugikpuk qanuqhuni pakma qiñitlasriħha, naagaqaa nalugikpuk kimun qiñitlasripchaħha. Ilaa iñuguaniksimaatquq suli kiggutitlasrimaaqtuq inmiñun. Apiqsruqtaqsiun.”

22 Anayuqaanuruak taatna nipliğñiqsuk iqsikkutiqaqħutik Jew-ñuruanun, takku sivunnianiksimaatquq kia iñuum nalupqinaigługu uqağikpugu Jesus Christ-ñuniługu anitkisiplugu katrağvinmikniñ.

23 Taatnaqħutik taapkuak anayuqaanuruak nipliğñiqsuk, “Ilaa iñuguaniksamaruq, apiqsruqtaqsiun!”

24 Tuglıliqługu tuqłulgiññiğaat inmiknun taimña anun animaruq ayaunapluni aasriñ nipliutiplugu, “Agaayyutim sivuğaaani aqiqsruğıñ ilumutun uqağisiħhapkun. Uvagut ilitchuğigikput taimña uisitin killuliqirauħha.”

25 Taavruma kiuniğai, “Ilaan qanusriuħha nalugiga. Ataus-riq ilisimagiga, uvaña ayaunagaluaqtuami pakma qiñitlasriruħa.”

26 Taapkua apiqsrutqilgiññiğaat, “Qanusriğaqħutin qiñitlasripkaqpatin?”

27 Kiuniğai, “Uqautianikkaluagıpsi aglaan naalağnisunğitchusri. Suvaatami tusraatqiguqaqsilgitpisiun? Naaga malıguqaqsiutisrupisi ilaanun?”

28 Tamatkua kiuniğaat uqanıgluutiplugu, “Ilvich taivruma malıguqaqtigiliutigaatin. Uvagut Moses-ñum pigigaatıgıt.

29 İlisimagikput Agaayyutmun uqautruħha taimña Moses, aglaan nalugikput tamanna iñuk nakiñ agqiqsilaanja.”

30 Taavruma anutim kiuniğai, “Atlayuağnarruqtugalukkut nalunikapsiun nakitñaqtauhagun, aglaan qiñitlasripkağaanja.

31 İlisimagikput, Agaayyutim naalağnitlaiħha killuuruanun, aglaan naalağnırağigai kamagirini suli tupiksriuat pisuliğmiñik.

32 Nunam aullağniisağataħhaniñ tusraanğaqsimaitchut iñunmik qiñitlasripkakkauruamik ayaunapluni animaruamik.

33 Kisianik taimña iñuk agqiqsuanuluni Agaayyutmiñ pigumi avataagun sumik iñiqtaqalguyumiñaitmiuq.”

34 Tamatkua kigguqłunniğaat, “Animagaluaqtutin killukun iñukkuksaanuplutinlu aglaan ilisautniagaqsisivisıgıt?” Taatnaqqaaqługu ilinisa aninniğaat katrağvinmiñ.

Irrutchikun Qiñitlaiıauıq

35 Jesus tusraanığaa ilaa aninniplugu. Paqitnamiun nipliu-tiniğaa, “Ukpiğiviuñ İğñiña İñuum?”

36 Taavruma Jesus kiuniğaa, “Uqautiñña kisuutilaanjanik. Uvañali ukpiğiyumigiga ilaa.”

37 Jesus nipliutigaa, “Ilvich qiñianiksimaagıñ, suli ilaanuruq pakma uqaqatin.”

38 “Ataniiq! Uvaŋa ukpiġigikpiñ,” taamna nipliġiġisquq, aasrii sitquqhuni sivugaananun Jesus-ŋum.

39 Jesus nipliġiġisquq, “Aggiġiġisquŋa nunamun pisigiplugu atanniqsuiġisraq, ayaunaruat qiñitlasripkaġlugich, suli qiñitlanasrugiruat ayaupkaġiaġlugich.”

40 Ilaŋisaguuq Pharisee-ŋuruat tarani ittuat tusraa'amitruŋ taatna nipliġman apiqsruġniġaat, “Uvaguttuuq qiñitlaitchuaġivisigut?”

41 Jesus-ŋum kiugai, “Ilpsi qiñitlaitchupsi killuu-taiññaġaluaqtusri, aglaan qiñitlaruaġiplusri ilipsitñik killuutiġaġugaaqtusri.”

10

Atrikusraun Ipnaiġaġvikun

1 Ilumutuuruamik nipliutigipsi, “Iñuk isingitchuaq ipnaiġaġvium taluagun, aglaan mayuaqtaqtuaq atlakun tigliŋniaqtauruq ivayaqtuqtaupluni. 2 Aglaan isiġaqtuaq talukun ipnaich munaqsriġiraġiġaat.

3 Taluliqirim taluġutiraġiġaa. Ipnaiġ tusraaraġiġaat nipaa tuġluġaġmatin atigmiġtigun, aasrii ilaan annisiraġiġai.

4 Annisianikamiġich sivulliugāġiġai aasrii ipnaich malikġugu nipaa iġisimaplugu.

5 Tamatkua atlamik maliutritlaitchut, aglaan qimagāġiġaat nipaa iġisimangitlugu.”

6 Jesus atrikusrautmik uqautipmatin, ilinisa kaŋiqsiñiġiñniġaat sumik uqautitilaqtin.

Jesus Nakuuruq Munaqsri

7 Jesus nipliutitqinñiġai, “Ilumutuuruamik nipliutigipsi, Uvaŋa taluuruŋa ipnaiñi.

8 Atlakauplutin sivismni tikiaruat iluqatin tigliŋniaqtaurut ivayaqtuqtauplutin! aglaan ipnaich naalaġnisaitchaich tamatkua.

9 Uvaŋa taluuruŋa. Kisupayaaq isiġumi uvapkun anniq-suġisiruq; ilaa isiqtuni naagaqaa aniruni paqitaġnaqtuq niqik-sraq.

10 Tigliŋniaqti tikitchaqtuq kisianik tigliġiaqhuni tuqqtchityaqhuni unniñ piyaqquqtaityaqhuni. Uvaŋali aggiqsuŋa tamatkua iñuich iñuuligmiġ piññaqpluġich inuŋaiġlapiġlugu.

11 “Uvaŋa munaqsriġlautāġiġaatŋa ipnaich. Munaqsriġ nakuuruq tuqyummataġaqtuq ipnaiñik piqsriġuni.

12 Akiññaŋniaqtim munaqsriŋunġitchua ipnaich piginġitchai. Unitluguġich qimagāqtuq qiñiqami amaqqumik agġiaqsiruamik. Amaqqumaasrii kiŋmaġluġich siamitkaqsipluġich tamatkua ipnaich.

13 Akiññan̄niaqti iñuk qimagaqtuq ak-iññan̄niaqtaułhiññaḡm̄igun. Suksraḡinḡitchai ipnaich.

14 “Uvaña ipnaich munaqsraat nakuuruq. İlisimmağitka ipnaitka sulı ilinjisa uvaña.

15 Taatnatun Aapam ilisimałha uvamnik, uvañaptuuq Aapa ilisimagiga. Uvaña piyummatiqaḡiga tuqułiksrağa piqutig-iligich.

16 Aasrii atlattuuq ipnaich pigigitka munaqsrivin̄mi uvani-inḡitchuat. Tikiutraksraḡitmitgita, aasriiñ naalaḡniñiağaat nipiga. Tarra atautchiiñaḡuḡniaqtut ipnaich sulı munaqsrii atautchiiñamik.

17 Aapam piqpagigaaña tuqqutriyumal̄hapkun piqusriğ̄ıuña iñuñnik, aasriiñ tuqqutaun̄anikkuma iñugutqikkıñhitchuña.

18 Kia-unniñ tuqqutchumiñaitchaaña nunurıuña. Uvapkuiñaq qaisaḡigiga pisul̄hapkun, qaiñhiñaağiplugu sulı satułhiñaağiplugu. Taamna tillisiaḡikkağa Aapaaniñ atuqugiga.”

19 Tarani Jew-ñuruat atingil̄giññiqsut piqusriqhutin̄ tamatkunıña uqauttutinik.

20 İñugiaktuat niplianiqsut, “İlaa tuungaḡmik piqaḡniqsuq, kinniqıruq. Suvaata naalakpisiun̄?”

21 Atlatli niplianiqsut, “İñuk tuungaqtalik uqaḡumiñaitchuq taatna. Qanuḡuni tuungaqtalik qiñitlasripkaigisiva ayaun̄jaruamik?”

Jew-ñuruat Ayaiłhat Jesus-mik

22 İgiññiqsuq niğiqpagvikaaḡ Jerusalem-mi. Itqauttutig-iniğaa Jew-ñuruat agaayyuvikpañat an̄malgitqikman taimani qaayuḡnain̄anikmagich. 23 Jesus pisruksaaḡniqsuq Jew-ñuruat agaayyuvikpañatni Solomon-ñum Quliğutaanik taggisilin̄mi.

24 Aasriiñ Jew-ñuruat avataanun kati'amin̄ nipliutiniğaat, “Qanutun taktigiruami naliḡutitchaaqsivisigut? İlumutun uqauttutigut, İlvich Christ-ñuvich?”

25 Jesus kiugai, “Uqautianikkaluaḡipsi, aglaan ukpiğinḡitchipsitña. Savaat iñiqtaḡikkağma Aapaa san̄ñiqutaagun uqautigigaatña.

26 Aglaan ukpiğinḡitchipsitña atakkii ipnaiğinḡitłusri.

27 Uvaña ipnaima nipiga naalagağigaa, uvaña ilisimaplugich, ilinjisa malikıuña.

28 İñuukiḡmik isruitчуamik qaitchigitka, ilinjich tuquyumiñaiqlugitunniñ. Kia-unniñ ivayaaḡiyumiñaitchai uvañniñ.

29 Sua Aapaa qaiññanikkaña uvañnun kamanatluktuq iluqaaniñ. Kia-unniñ ivayaaḡiyumiñaitchaa Aapam qaunakkutaaniñ.

30 Aapagalu atausriuruguk.”

31 Jew-ñuruat iyağañnik tigusritqil̄giññiqsut mill̄luuḡukługu.

32 Jesus nipliutinigai, “Sivuqqapsitñi uvaṇa savaaqaqtuami iñugiaktuanik savaallautanik Aapam uvaṇnun iñiqtagitqukanñiñik, nalliatigun tamatkua miluqtuḡukpisitña?”

33 Jew-ḡuruat kiuniḡaat, “Savaallautatigun miluqtuḡungitchiptigiñ, aglaan sagluuqtuḡutiqaḡapkun, takku iñuḡhiñaugaluaqhutin uqaqtutin ilipnik Agaayyutauniplutin.”

34 Jesus kiugai, “Maligutaksragikkapsitñi aglausimaruq, ‘Agaayyun nipliḡñiqsuq, Ilipsi agaayyutaurusri.’

35 Kanjicsimagivut uqaḡhich aglausimaruat ilumutuugisilhat taimuṇa. Agaayyutim taiñigai agaayyutunik taipchua iñuich akuqtuiruat uqaḡigmiñik.

36 Uvaṇali tigusriagipluṇa Aapam tuyuḡikkaḡigaanṇa nunam iñuiñun, qanuḡhusrimi nipliavisi saglupluṇa uqaḡniḡluutigiñipluḡu Agaayyun nipliqama igñiḡinipluṇa Agaayyutmun.

37 Ukpigiṇaṇa savaaqaḡitchuma Aapaa savaaṇiñik,

38 aglaan savaaḡiniḡupkich, ukpigiñiḡitchaluaḡupsitñaunniiñ, savaaḡikkatka ukpigiṇaksragigisri. Taatnaḡupsiuṇ kanjicsiñiaqtusri nalupqisrunḡiḡlusri Aapam uvamniitilaanjanik sulii uvaṇa Aapamniitilaamnik.”

39 Taapkuaguḡuq tiguyumatqiaqsilḡiñiñiḡaat aglaan annalgiñiñiqsuq ilinḡisa arganḡitñiñ.

40 Jesus utilḡiñiñiqsuq Jordan kuuk ikaaḡḡuḡu taivruma John paptaaḡivianun, aasrii tarani itkaqsipḡuni.

41 Iñugiaktuat iñuich tikiagaqsiñiḡaat avatmun itnaqhutin, “John taimña iñiqtaqaḡitchaluaqtuḡ quviqnaqtuanik aglaan uqauttutipayaanṇa uumuuna iñukun ilumutuuruḡ.”

42 Taatnaqhutin iñugiaktuam iñuum ukpigiñiḡaa Jesus.

11

Lazarus-ḡum Tuquḡha

1 Iñuk Bethany-mi iñuuniaqtuaq atiqaqtuḡuq Lazarus-mik atniḡñaliḡñiqsuq. Taamna Bethany nunaaqqiuraq nukaḡiik Mary-mlu Martha-mlu irviak.

2 Taamnaguḡuq Mary taimña kuviriruaq tipraḡiksaumik Atanḡum isigaiñun aasrii allaḡḡuḡich nutchamiñik. Taavruma aḡutnunga Lazarus atniḡñaliḡñiqsuq.

3 Nukaḡiik aḡnak tuyuqaḡniqsuk Jesus-mun kilgutmik itnaḡḡuḡu, “Ataniiq, ilauraannan piqpagikkan atniḡñaliqsuq.”

4 Jesus tusraa'ami nipliqsuq, “Taamna atniḡñaq isruqaḡitchuq tuquḡiḡmun. Atuummigisiruq kamagikkauḡiksraṇanun Agaayyutim, aasriiñ Agaayyutim Igñiṇa kamanaqsikkautqupluḡu taavrumuuna atniḡñakun.”

5 Jesus-ḡum piqpagigai Martha-lu aniqataalu Mary Lazarus-lu.

6 Ilaan tusraa'amiuḡ Lazarus atniḡñagñipluḡu, irvinḡmiñi it-uallapsaagñiqsuḡ malḡuḡni uvlunḡni.

7 Tarakḡja maliguaqtini nipliutiniḡai, “Ki, utitqillakta Judea-mun!”

8 Maliguaqtaiñ kiuniḡaat, “Iḡisautrii! Uvvaquyuuraqnaami Jew-ḡuruat iyagaḡnik miḡuqtuḡniagugaatin, utiḡnialgitpiñmi taa-muḡa?”

9 Jesus nipliqsuḡ, “Uvlum qaumaninḡa sassaqaḡnitpa qulit malḡuḡnik? Iñuk uvlum qaumaninḡani igliḡumi putukkitchu-miñaitchuḡ, atakkii qiniḡiḡuḡu siqiniḡum qaummataa marruma nunam.

10 Aglaan unnuam taaqtuami igliḡumi, putukkitkisiruḡ pi-illuni qaumamik.”

11 Jesus taatnaqqaagḡugich nipliḡñiqsuḡ, “Iḡauraaput Lazarus siñiksaqtuḡ, aglaan iqiiqsitchaqtuḡniagigaa.”

12 Maliguaqtaiñ kiuniḡaat, “Ataniiq, siñikkumi iḡuaqsiñiaqtuḡ.”

13 Aglaan Jesus piñiqsuaḡ Lazarus tuqunipluḡu. Taapkuva isrumaniqsut uqagaḡsrukniagḡuḡu siñiksapiaqtuamik.

14 Jesus nipliutiniḡai nalupqinaiḡiḡuḡu, “Lazarus tuquruḡ.

15 Aglaan piqutigiplusri, quyarunḡa taamani ingiḡḡapkun, ukpiqsrisiñiquplusri pitḡugluḡu. Utlaglakput!”

16 Thomas, taiyuutilik Malḡimik, nipliḡñiqsuḡ maliguaqtauqatmiñun, “Ki! Iḡisautrii, piqasriḡlakput! Uvagullu tuquqatigiyumigikput!”

Jesus Anitqigviuruḡ Suli Iñuḡhupluni

17 Jesus tikitñami, iḡitchuḡiniḡaa Lazarus iḡuviqtauḡaniksimapluḡu sisamani uvluni.

18 Bethany-guuḡ unḡasriguni ingiññiqsuḡ Jerusalem-miñ. Sivisutilaaqagñiqsuḡ malḡuktun mile-laksrayunḡnatun.

19 Aasriñ Jew-ḡuruat iñugiaktuat aggiḡñiqsut, Martha-lu Mary-lu qiniḡiaḡugik araaqtuḡiaḡugik aninḡauranḡaknik tuḡuḡhagun.

20 Martha-m tusraa'amiuḡ Jesus aggiaqsipḡuḡu anipluni paagñigaa. Aglaan Mary aimmiñiqsuḡ.

21 Martha-m Jesus nipliutigaa, “Ataniiq! Uvani itchuvich, aninḡauraḡa tuqunayaitchuḡ.

22 Aglaan iḡisimagiga, pakmaunniiñ Agaayyutim qaitchitḡagaatin, qanusripayaamik inḡiḡuvich inḡmiñiñ.”

23 Jesus-ḡum nipliutigaa, “Aninḡauran anipchakkaugisiruḡ.”

24 Martha-m nipliutigaa, “Kanḡiqsimagiga Ilaan anipchakkaugisiḡha aqulligmi uvlumi.”

25 Jesus-ḡum nipliutigaa, “Uvanḡa anitqigviuruḡa suli iñuḡhuplunḡa. Kisupayaaq tunḡapluni ukpiqsriruḡuḡ uvamnik iñuḡgisiruḡ tuqunḡagaluaqtuaqunniñ.

26 Suli kisupayaaq iñuuruuq ukpiqsripluni uvamnik tuquyumiñaiapiaqtuq. Taamna ukpigiviuñ?”

27 Martha-m kiugaa, “Aa! Ataniiq! Ukpigigiga Christ-ñuñhiñ, Agaayyutim Iğñigiplutin, aggiqsuksrautauruq nunamun.”

Jesus Qulviruq

28 Martha taatnaqqaahuni utigniqsuq, aasrii Mary aniqatni tuqluqlugu nalunaitchipluni, “İlisautri aggiğñiqsuq, amma utlaqugaatin.”

29 Mary-m tusraa'amiuñ iğñiqsruqhuni paagiagnigaa.

30 Jesus-suli tikiññaniksimitluni nunaqqimun aglaan itluni taivrumani Martha-m paagiviani.

31 Jew-ñuruatguuq tarani Mary-m tupqani ittuat araaqtuğniaqlugu qñiqamitruñ makitluni aniaqsiliqman, isrumaniqsut iluviğmun qiatyaaqsiñiplugu aasrii aniqasriqlugu.

32 Mary-m tikitlugu Jesus qñiqamiuñ isigaiñun punniqsuq nipliqhuni, “Ataniiq! Uvani itchuvich, aninjaurağa tuqunayaitchuq.”

33 Jesus-guuq qñiqamiuñ Mary kiñuvğuruuq qiapluni tamatkualu Jew-ñuruat tuvaaqataiñ qiaqasriqlugu, ilaaptuuq ihuilliullapiagniqsuq Irrutchigmiñi ilunñutchakhuni.

34 Apiqsruğniqsuq, “Napmunimma iluviqpisiuñ?” Taapkua kiuniğaat, “Ataniiq! Maliguta qñigiağun!”

35 Jesus-tuuq qulviruq.

36 Jew-ñuruat qñiqamitruñ nipligñiqsut, “Qanutun atqunaq piqpagitigigaluagniqpaun!”

37 Aglaali ilañich nipligñiqsut, “Uvva uuma qñitlasripchaitlaruam ayaunaruam irraknik tuqqutchaiyumiñaiññayağniqpaun Lazarus, amağaa?”

Jesus-ñum Anipchagaa Lazarus Tuqunathaniñ

38 Huilliullapiaqhuni Jesus utlautiniqsuq iluviğmun inillaksi-maruamun sisitun ittuumun taluplugu iyağakpañmik.

39 Jesus tiliñigai, “Iyağak piiqsiuñ!” Martha nipligñiqsuq tuquruam ağnaunga, “Ataniiq! Tipliğunnaqsiruq. Sisamani uvluni iluviqtuananiksamaruq.”

40 Jesus nipliutigaa, “Uqautianikkugaakpiñ, ukpiqqu-tiqağuvich qñigayağniqsutin Agaayyutim kamanautaanik.”

41 Tarakña tamatkua iñuich iyağak piiqmatruñ, Jesus aagluqhuni nipligñiqsuq, “Aapaan! Quyangikpiñ tusraaraği'apña.

42 İlisamaruña ataramik naalağnigikma. Taamna nipliutigigiga piqutigiplugich makua iñuich qichaqtuat uvani ukpiqsritquplugich tuyuqağlapkun uvamnik.”

43 Taatnaanikami nipitusripluni tuqluğniqsuq, “Lazarus, an-niñ!”

44 Tuqunaruaraq aniñiqsuq iluviqsisinik nimiqsruqtat argai isigaillu kigiñanalu. Jesus nipliutinigai, “Qilgutaiglugu aullaqtitchiun.”

Sivunniugun Tuqutchuklugu Jesus

45 Jew-ñuruat iñugiaktuat Mary-muqattaqaqsimaruat qiniqlugu Jesus iñiqtaña, turvigiplugu ukpigiagutriñiqsut ilaanik.

46 Aglaan ilañich Jew-ñuruat Pharisee-ñuruanun utigniqsut, aasrii uqautiplugich Jesus iñiqtanani.

47 Taatnaqhutin Pharisee-ñuruatlu qaukñinillu agaayuliqsit kattutriñiqsut uqaqsittaaqtitchiriniq uqaqatigiigukhutin itnaqhutin, “Qanuğisivisa quviqnaqsiplugu savaañigun taivruma iñuum iñiqtaigun?”

48 “Ilaatuqtitchuptigu taatna iñupayaam ukpigiagutigisigaa. Aasriili Rome-mağmiut qaukñinich piyaqquğisigaat agaayyuvikpakput sulini nunaqqiqput.”

49 Taapkua ilañarguuq atiqaqtuuaq Caiaphas-mik, qaukñiupluni agaayuliqsi tamarrumani ukiumi, nipliğniqsuq, “Kañiqsimailgataqtusri!”

50 Iisimangitpisiun ihuatluha uvaptiknun atautchim iñuum tuqqutauha piqusriğuni iñunniq uumakña iluqagmi nunaqqim piyaqqukkauhaniñ?”

51 Taatnaguuaq nipliñiğniñiqsuq inmiñihñaq, aglaan qaukñiupluni agaayuliqsaupluni tamarrumani ukiumi, ilaan sivuniksriqiginiğaa Jesus-ñum tuqputriksraña Jew-ñuruanik,

52 taapkuniñalhiñaungitchuaq aglaan atausriğutitchitqiguni añayuqaagiisun iluqaitnik siammayaqaqsimaruanik ukpiqsiruanik Agaayyutmun.

53 Taatnaqhutin tamarrumakña uvlumiñaglaan Jew-ñuruat qaukñinich sivunniugniqsut, qanuğlugu tuqputchuklugu Jesus.

54 Taatnaqhuni Jesus igligatqiniğniñiqsuq sagviłuni Judea-mi. Aglaan aullağniqsuq nunamun qanittuamun suviksrailaamun nunaqqimun atiqaqtuamun Ephraim-mik, aasrii tarani itkaqsiplutin maliguaqtinilu.

55 Jew-ñuruat niğiqpagvikaanñat taggisigaqtuaq Apqusraaqtitauğmik qalliñiqsuq, aasrii iñugiaktuat iñuich nunamiñ utlautipluni Jerusalem-mun niğiqpagvikaam sivuani itqanaiyağiaqhutin, qaayugñaiyaqhutin inmiknik [maliglugu maligutaksraq].

56 Iñuich niğiuñniqsut Jesus-mik, Jew-ñuruat agaayyuvikpañatnun kati'amin apiqsruqtautiplutin, “Qanuğli isrumavich? Nalupqinaitchuq utlautigisuknaitchuq niğiqpagvikaamun taavrumani.”

⁵⁷ Qaukñich agaayuliqsit Pharisee-ñuruatlu tiliriñiqsuat kia iñuum ilitchugikpagu naniitilaan̄a Jesus kilgutigitquplugu ilin̄isa tigusrukługu.

12

Jesus Tipragiksakkauruq Bethany-mi

¹ Itchaksrat uvlut sivuatni niğiḡpagvikaam taggisiqaqtuam Apqusraaqtitauhiḡmik Jesus utlautiniqsuq Bethany-mun, Lazarus iñuuniaḡvianun, taimña Jesus-ñum an̄ipchakkan̄a tuquhiḡmiñ.

² Nullautchiuḡutiniḡaat Jesus tarani. Martha-m savautigai Lazarus aquppiqataupkaḡlugu Jesus-mi niḡḡviniñi.

³ Aasriiñ Mary-m tigusripluni akisullapiaqtuamik tipragiksautmik kuvviqiniḡai Jesus-ñum isigai, aasrii nutchamiñik allaḡlughich. Naimasruḡnaqtuam tipragiksautim immiḡniḡaa iluqaan tupiq.

⁴ Jesus maliḡuaqtaiñ ilan̄at, Judas Iscariot, taimña tunisir-auksraq Jesus-mik, nipliḡniqsuq,

⁵ “Suvaata tipragiksaun tunikkaunḡitpa piñasrunun kavluutinun maniñun, qaisauluniasriiñ inuqsraqtuunun?”

⁶ Taatnaḡniqsuq pigaqatlukikuunḡiḡlaaq inuqsraqtuunik, aglaan ilaa tigliktuqtaupluni; maniqagviat akiyaḡikkani piksraqtuḡvigiraqniḡaa.

⁷ Jesus nipliqsuq, “Iłaksianagu aḡnaq! Ilaan pigiliun̄ ḡlakumi taivrumuḡa uvluanun iluviqtuaviksraḡma.

⁸ Iłipsi ataramik piqagñiaqtusri inuqsraqtuunik iñun̄nik, aglaan nayuutiyumiñaitchuḡa ataramik.”

Sivunniugun Tuqutchukługu Lazarus

⁹ Iñugiaktuarguuq Jew-ñuruat tusraaniḡaat Jesus il̄ha Bethany-mi aasriiñ taamuḡaqhutin̄, pisigisruḡaqnagu Jesus kisan̄ aglaan Lazarus qiniḡiaḡukługu, Jesus-ñum an̄ipkakkan̄a tuquhiḡmiñ.

¹⁰ Taatnaḡlugu qaukñich agaayuliqsit sivunniuqmiñiqsut tuqutchukługuptuuq Lazarus;

¹¹ atakkii ilaa piqutigiplugu Jew-ñuruat iñugiaktuat unitkaqsiñiḡaich qaukñisiñ ukpiḡiaḡutripłutin̄ Jesus-mik.

Jesus-ñum Tikisaal̄ha Jerusalem-mun Ataniqtun

¹² Uvlutqikman, iñugiakpauraqtuat utlautiruat niğiḡpagvikaamun taggisiqaqtuag Apqusraaqtitauhiḡmik tusraaniqsut Jesus Jerusalem-mun agḡiaqsiplugu.

¹³ Ilin̄ich Palm napaaqtun̄itiñiñ akiḡuksraqhutin̄ paagaqsiñiḡaat nipliaplutin̄, “Hosanna. [Nanḡaḡlakput Agaayyun!]

Uvvatuq Agaayyutim piliutiqaqliuṅ tikitchuaq piqusriqhuni
Ataniḡmik, *Psalm 118:25, 26*

Agaayyutim piliutiqaqliuṅ Israel-aagmiut Umialgat!"

14 Jesus paqitluni natmaksigviṅmik natmaksiaḡniqsuq
uqaḡhich aglausimaruatun, itna,

15 "Israel iṅugikkaṅasri, Iqsiṅasri!

Umialigikkapsi agḡiqigaasri,

natmaksigvium nuḡḡaṅani usriaqsiqḡhuni." *Zechariah 9:9*

16 Tarani maliguaqtaiṅ kaṅiqsiṅḡiṅṅiḡaṅat taamna; aglaan Je-
sus aṅitqianikman pakmuṅaanikhuni, ilinṅisa itqaḡniḡaṅat aglausi-
maruam uqaḡhum taatnaqsimalḡa, suli itqaḡmigaṅat iṅuich
immiutlḡhat taivrumuṅa uqauttutmun.

17 Iṅugiaktuarguuq nayuutiruat Jesus-mi Lazarus-mik
iluviḡmiṅ tuquḡiḡmiṅ aṅitqiksitman, tusraayugaaqtirrutig-
inigaṅat tamanna atuumaaniktuaq.

18 Taatnaqhutinṅ iṅugiaktuṅat Jesus paaḡniḡaṅat, atakkii tus-
raaṅanikhutinṅ ilaa savaktilaṅanik taavrumiṅa quviqnaqtu-
amik.

19 Pharisee-ṅuruatguuq avatmun uqaaqsiṅiqsut, "Uvagut
piḡuḡḡillapiagaqsirugut! Takkua, iṅupayaṅat iluqatinṅ
maliutigaṅat!"

Jew-ṅuḡitchuat Iṅaṅisa Uqaqatiqaḡulḡhat Jesus-mik

20 Iṅaṅitguuq Jew-ṅuḡitchuat akunḡuruṅat tamatkunani
Jerusalem-muktuanani kamaksrityaqḡhutinṅ Agaayyutmik
niḡiqpagvikaami.

21 Tikiṅṅiqsut Philip-mun Bethsaida-ḡmiumun Galilee-mi,
uqaqḡhutinṅ, "Aṅuun! Uqaqatigillagukkaluḡaḡikput Jesus."

22 Philip-ṅum uqaṅutityaḡniḡaa Andrew, malḡuuplutikaasrii
uqaṅutityaḡniḡaaḡ Jesus.

23 Jesus kiuniḡik, "Tuqqutauviksraḡa tikiumaruq, sivu-
niqaḡtuṅaḡ Iṅuum Iḡṅiṅan atqunaḡ kamagikkauḡiksraṅanun.

24 Uvaṅa ilumutuullapiaḡtuamik uqaṅutigipsi, mukkaaksram
nautchiaksraṅa suḡḡitchuq kisianik kataktitau'ami nuna-
mun tuqupluni. Taatnailiplugu tuquanikami tikiutriraḡtuq
iṅugiatluktuanik nautchiaksranik.

25 Kisupayaam iṅuulḡi piḡpagigumiuṅ tammaigisigaa.
Aglaan kisupayaam iṅuulḡi piḡpagingitchumiuṅ nunami
marrumani piḡigisigaa isuitchuamun taimuṅa.

26 Kisupayaam savautisrukkumiṅa maliktaksraḡigaṅaṅa,
aasrii sumiitchuma tarani savaktiga inniaqmiuq. Kiapayaḡq
savautikpaṅa Aapam kamanaḡtitkisigaa.

Jesus-ṅum Uqaṅutiqalḡa Tuqqutauḡiksraḡmigun

27 "Pakma uummatiga ihuḡliuḡniqsuq. Qanuq nipliḡisivik?
Nipliḡayaḡpiḡ itna, 'Aapaṅ! Tikiumapkaḡnagu taamna

nagliksaaqsiuḷiq uvaṅnun?’ Taatnaḡnianḡitchuṅa, takku taamna piqutigiplugu aggiqsaunuruṅa apqusraaḡiaḡlugu taamna nagliksaaqsiuḷiq.

28 Aapaṅ! Kamanaqtirruṅ atqiñ!” Taatnaqman nipi nipliḡsuḡ qilaṅmiñ, “Uvaṅa kamanaqtinṅanikkiga, suli kamanaqtitqikkisiḡlugu.”

29 Iṅgiaktuam iṅuum qichaqtuam tarani nipi tusraaniḡaa aasrii nipliḡhutin, “Katlularuḡ!” Atlatliguuḡ nipliḡsut, “Israḡulḡum uqaḡatigigaa ilaa.”

30 Aglaan Jesus-ṅum nipliutinigai, “Uvaṅa piqutigiluṅa taamna nipi tusagṅanḡitchuḡ, aglaan ilipsi.

31 Pakma tikiumaruḡ nunam iṅuiñ atanniusriaḡaḡiksraṅat. Tuunḡaḡ, nunam marruma aṅalataa akiilirauniaḡtuḡ.

32 Aasrii kivikkauguma marrumakṅa nunamiñ nuqitkisigitka iluḡaisa iṅuich uvaṅnun.”

33 Taatnaqamiguḡ uqaḡutiginigaa qanuḡ tuqqutauluni nagliksaḡiksrani.

34 Iṅgiaktuat iṅuich kiuniḡaat, “Maligutaksraḡikkapta uqausrimagaatigut, Christ iṅuugisiñiḡlugu taimuṅa. Qanuḡhutinmi uqaḡpich, Iṅuum Iḡñiṅa kivikkaugisiñiḡlugu? Kisuuva una Iṅuum Iḡñiṅa?”

35 Jesus kiugai, “Qauma ittuatlullakkisiruḡ akunnapsitñi. Qauma piginṅaan iṅuuniagitchi taaqsisikkaunḡitchumuusriḷi. Uvvataḡku iṅuum taaḡtuakun iṅuuniaqami, ilisimatlaitchaa napmun sivuniqaḡtilaani.

36 Qaummatiqanṅapsi ukpiksrisitchi qaumamik, aasriili iṅugiliutiyumagaasri qaumam.”

Ukpiqsriñḡilhat Jew-ṅuruat

Jesus taatnaqqaḡhuni aullaḡniḡsuḡ tamatkunakṅa iriqhuni ilinḡitñiñ.

37 Jesus iñiqtaḡaḡaluaḡtitlugu quviḡnaḡtuanik savaanik sivuḡaatni ukpiḡinḡiñiḡaat.

38 Taavrumuuna sivuniksriḡirim Isaiah-m uqauttutaa taniḡsitauniḡsuḡ itnaḡsimalḡa,

“Ataniiq! Kisut ukpiḡsrivat uqauttutigikkaptiknik?

Kisumun Atanḡuruam sanṅiñi urriḡsuḡpaun?” *Isaiah*

53:1

39 Taatnaḡhutin tamatkua ukpiḡqutaiñiḡsut, takku Isaiah-suli itnaḡhuni,

40 “Agaayyutim ayaupkaḡai, isrummatinḡich muliktugai, ilitchuḡsritḷaiḡḡugich qinikkamiknik suli isrummatinḡich kanḡisiyumiñaiḡḡugich,

aasriiñ saatkumiñaiḡḡugich uvamnun mamititqulutin.”

Isaiah 6:10

41 Isaijah-m taatna nipliutiginiġaa takku ilaan qiñiqługu Jesus-
 num kamanalħa.

42 Iñugiaktuat Jew-ñuruat sivulliuqtit ukpiqsrigaluaqmiiñiqsut
 Jesus-mik, aglaan sivuugagiplugich Pharisee-ñuruat
 anitqungitłutin Jew-ñuruat katragviatniñ. Taatnaqħutin
 uqautiginġiñiġaat sagviġługu ukpiqsriħiqtin Jesus-mik.

43 Ilinjisa piqpagitlukługu iluaġitchiuliq iñuñniñ uumakña
 iluaġitchiuliksragmikniñ Agaayyutmiñ.

Atanniusriaqatiksrat Jesus-ñum Uqalħagun

44 Jesus nipliutiniġai nipitusripluni, “Kisupayaaq uvam-
 nik ukpiqsriyumi ukpiqsriħiñangitchuq uvamnun, aglaan
 ukpiġigisipmigaa tuyuġiriga.

45 Kisupayaam qiñiqsamaruam uvamnik qiñiqsimaamqimigaa
 ilaa tuyuġiriga.

46 Uvaña nunamun qaumatun ilipluña agġiqsaunuruña,
 kisupayaaq uvamnik ukpiqsrikpan, irviqagumiñaiqluġu taaq-
 tuamik.

47 Kia ivruma tusraagaluaġlugich uqauttutitka
 tupiginġitpagich atanniġumiñaitchiga. Atakkii agġiñġitħuña
 atanniqsuityaġluña nunam iñuiñik aglaan anniqsuġiaqługich.

48 Kisupayaam ayagluña, uqauttutiga akuqtunġitchumiun,
 atanniqsimaamqitqaqtuq. Uqalħum uqautigianikkaġma atan-
 niġisigaa aqulligmi uvlumi.

49 Takku uqangitchuña uvapkuiñaq, aglaan Aapam
 tuyuġirima tillisigaġaaña sumik uqagiraksramnik.

50 Uvaña ilisimagiga ilaan tillisigikkaña isruitchuamik
 iñuulħuruq. Tamanna uqauttutigikkaġa Aapam uqautigaaña
 uqagıtqupluġu.”

13

Jesus-ñum Iġġuiħa Maliguaqtimi Isiganjitñik

1 Aasriiñ sivuurañani niġiqpavikaam tagġisigaqtuam
 Apqusraaqtitauħimik, Jesus ilisimaniqsuq aullaġviksrani
 tikisilaanani nunamiñ marrumakña Aapamun. Ilaan
 pigikkani piqpagiragiplugich marrumani nunami ittuat
 piqpaginġai isruanunaglaan.

2 Jesus-lu maliguaqtinił nullautchiġniñiqsut. Tuunġaum is-
 rummianiñiġaa Judas Iscariot, Simon iġniġikkaña, tunitqu-
 plugu Jesus.

3 Jesus-ñum ilisimaniġaa Aapam aatchuutigitilaaña iluqaan
 sanñi inmiñun. Ilisimappmigaa agġiqsilaani Agaayyutmiñ suli
 aullaġniaqtilaani Agaayyutmun.

4 Tarraasriiñ Jesus makinniqsuq niġġiviniñiñ, aasriiñ qalli-
 ich atnuġaani piiqługich, ivgutmik tapsipluni.

5 Aasriiñ kuviripluni imiǵmik iǵǵuǵviuramun, iǵǵuaqsipluǵich maliguaqtigikkaǵmi isiganjich, aasriiñ allaqtiqluǵich ivgutmik tapsigikkaǵmiñik.

6 Simon Peter-m tikitmani nipliutiniǵaa Jesus, “Ataniiq! Ilvich iǵǵuǵniaqpiǵich isigatka?”

7 Jesus-ñum kiugaa, “Pakma nalugiñ savaaǵikkaǵa, aglaan aqvutagun ilitchuǵigisiǵiñ.”

8 Peter-m nipliutilgiññiǵaa, “Qakugununniiñ isigatka iǵǵuǵumiñaipiaǵitin.” Jesus-ñum kiuniǵaa, “Iǵǵungitchupkich isigaktin piqatauyumiñaitchutin uvañni.”

9 Simon Peter-m kiulgiññiǵaa, “Ataniiq! Isigalhiñǵingisatka aglaan argatkalu niaqǵalu.”

10 Jesus-ñum kiuniǵaa, “Kisupayaaq iǵǵuaniksamaruaq salumallapiaqhuni iǵǵutqiksusraunǵitchuq avataagun isigaiñ. Iluqasri salummaqsamarusri aglaan taamna atausriq.”

11 Jesus ilisimaniǵaa kisumun tuniñiaqtilaani; taatnaqhuni nipliutiginiǵaa, “Iluqasri salummaqsamarusri, aglaan atausriq.”

12 Ilaan isiganjich iǵǵuanikamigich atitqianikhuǵich atnuǵaanilu utiǵniqsuq inimiñun niǵǵiviññun. Aasriiñ apiqsruǵniǵai, “Kañiqsivisi sutilaamnik ilipsitñun?”

13 Taiyuǵipsitña IIsautrimik suli Ataniǵmik, aasrii nalaunñapluni taatnaiqsi, atakkii taavrumiñauruñ.

14 Uvañaaasrii, ilipsi Atannapsi suli IIsautripsi, isigasri iǵǵuǵitka. Ilipsipsuuq iǵǵuutiruksraurusri isigapsitñik avatmun.

15 Qaitchigipsi urrautiksrapstñik, ilipsipsuuq iñiqtaqaqplusri iñiqsiñaptun ilipsitñun.

16 Ilumutuullapiaqtuamik uqautigipsi, Savaktaaǵruk kamanatluktuanǵitchuq atanigmiñiñ, unniiñ uqqiraqti kamanatlunǵitchuq taavrumakña tuyuǵirimiñiñ.

17 IIsimagupsigik tamatkua qanutun quvianamiuniaqtusri atuǵupsigik.

18 Taamna nipliutigingitchiga iluqapsigun. IIsimaniǵitka taapkua piksraqtaaǵikkatka, aglaantuuq uqalıq aglausimaruq immiqsursauruq itna, ‘Iñuk niǵiqatiga niqimik akilliǵuqtuq uvamni.’

19 Kilikkipsi taavrumiñ pakma atuumalıksrañan sivuani aasriiñ taamna qakugu atuummikpan ukpiǵitquplugu ilaañutilaamnik.

20 Ilumutuullapiaqtuamik nipliutigipsi, iñupayaam akuqtuǵumiñ kiñapayaaq tuyuǵikkaǵa akuqtuqmiraǵiǵaañaptuuq. Suli akuqtuipayaaqtuat uvamnik akuqtuqmiraǵiǵaat tuyuǵiriga.”

Jesus Sivuniksriqiruq Tunikkaułiksraǵmiñik

21 Taatnaqqaaglugich Jesus ihuilliuligñiqsuq irrutchigmiñi aasrii nipliutiplugich, “Iłumutuullapiaqtuamik nipliutigipsi, ilapsi tuniñiağaņa.”

22 Maliguaqtit qiñgutiqaqiñiqsut avatmun, kanjisiñgillapiaqlugu.

23 Maliguaqtit ilañat, taimña Jesus piqpagikkaņa, aqup-piñiqsuq tugliupluni Jesus-mun.

24 Simon Peter-m urriqanigaa itnaqhuni, “Apiqsruğun kisumik uqautiqaqtilaņa.”

25 Taamna maliguaqti qallilaaqhuni Jesus-mun apiqsruğniqsuq, “Kisuuva, Ataniiq?”

26 Jesus kiugaa, “Ilaañuruq qaitchikkağa uumiņa qaqqi-aviñauramik misruqqaaglugu imiqqamun.” Tarakņa tigusripluni qaqqiaviñigmik misruqqaaglugu qaiññigaa Judas-mun, igñiñanun Simon Iscariot.

27 Judas tiguluqqaagaa qaqqiaq Tuungaum isigñigaa. Tarani Jesus-ñum nipliutigaa, “Savaagisrukkan piun qilamik!”

28 Nalliataunniñ nigñiaqatauruat kanjisiñginiñigaa qanuu-tautilañanik Jesus-mun nipliutiha.

29 Ilañich maliguaqtit isrumaniqsut, Judas aňalatigipmagu maniqagvinat, Jesus-mun tauqsigiaquniplugu inuğikkağmiknik nigiqpagvikaami, unniñ qaitchityaquplugu sumik inuqsraqtu-anun.

30 Judas akuqtuanikamiun qaqqiaviñauraq, tarvauvaa aniñiqsuq. Tarra unnuañuruq.

Nutauruaq Tilliñ

31 Judas anianikman Jesus nipliqsuq, “Pakma Iñuum Igñiņa kamañaqsiqkakkauruq. Suli Agaayyun kamañaqsiqkakkauruq Ilaagun.

32 Aasrii Agaayyun kamañaqsiqkakkauñqpan Ilaagun, Agaayyutimtuuq inmiñik sagvigisigaa kamañautaa Igñiñan Iñuum, Ilaan kamañausriğlugu tarvauvaa.

33 Iilgauramaan! Uvaņa nayuutiqpakkumiñaiqsuņa. Pakaaqsigisigaluagipsitña, aglaan Jew-ñuruat uqautipmatun nipliutigipsi pakma, ‘Aullaguitchusri aullağviniakkamnun.’

34 Nutaamik tillitmik qaitchigipsi, Avatmun piqpakkutiyyu-muusri! Atrilugu piqpaksriğiga ilipsitñik, taatnatuntuuq piq-pagiikkumuusri.

35 Avatmun piqpakkutigupsi, iñupayaat ilitchuğigisigaat uvamni maliguaqtauqisi.”

Jesus Sivuniksriqiruaq Peter-m Piiłaałiksrañanik

36 Simon Peter-m apiqsruğniğaa, “Ataniiq! Nap-muñiaqpich?” Jesus-ñum kiuniğaa, “Pakma malilguitchiñ aullağviniakkağa, aglaan aquvatigun malikkisigikma.”

³⁷ Peter-m apiginiġaa, “Ataniiq! Suvaata malilguitpigiñ pakma? Uvaṇa tuqułhiñaaġuqtuṇa pisigilutin.”

³⁸ Jesus-ḡum kiugaa, “Itqanaipiaqpiç tuqqutisukluṇa? Iłumutuuruamik nipliutigikpiñ, aqargiqpak qalġuṇaiñṇaan piilaġutigigisigikma piñasruniġlaan.”

14

Jesus-ḡum Apqutaulha Aapamun

¹ Jesus-ḡum nipliutigai, “Iłuiłiuqtitnagich uummatisri. Ukpqiqrimalaġitchi Agaayyutmun, uvamnun ukpqiqrilusripsuuq!

² Aapaa kiñuṅani iniksrat iñugiaktuat ittut. Itqanaiyautiyaġniaġipsi iniksrapstitnik. Taatna uqautinayaaitchipsi, taatniingitpan.

³ Aasrii aullaġuma itqanaiyaġiaġlugu iniksraqsi aggitqikkisiruṇa, aasrii uvaṇnun inmagusri nayuutitlasrilusri nani itchuma.

⁴ Aasrii iłitchuġianikkiksi qanuq tikiññiałiksraqsi taivrumuṇa aullaġniaġvigikkamnun.”

⁵ Thomas-ḡum nipliutigaa, “Ataniiq! Iłisimangitchikput napmuṇniaqtilaan. Qanuġlugu taivrumuṇaġniałhum apqutaa iłisimagisivisigu?”

⁶ Jesus-ḡum kiugaa, “Uvaṇa apqutauruṇa, iłumutuupluṇa, suli iñuułhupluṇa. Kiñauñniñ Aapaanukkumiñaitchuq kisianik uvapkun.

⁷ Pakma iłitchuġi'apsitña iłitchuġipmigiksipsuuq Aapaga. Aasriiñ uvakṇaniñaglaan iłisimagiksi suli qiñiqsimaplugu.”

⁸ Philip-ḡum nipliutiniġaa, “Ataniiq! Aapamik urriqsuutitigut. Taamna inuġikkatuaġigikput.”

⁹ Jesus-ḡum kiugaa, “Takiruami nayuuti'ama ilipsitñi naagasuli iłitchuġingitpiña, Philip? Kisupayaam qiñiqsimaruam uvaṇnik qiñianiksimagaa Aapa. Suvaatami nipliqipich Aapamik urriqsuutitquplusri?”

¹⁰ Philip! Ukpigiñgitpiuṇ uvaṇa Aapami nayuutitilaaġa suli Aapa uvaṇni itilaaṇa? Tamatkua uqałhich uqautigianikkatka ilipsitñun uvamniqnisaungitchut. Aapauruam nayuutiruam uvaṇni iñiqtaġigai savaani.

¹¹ Ukpigisritña uqaqama Aapami itilaamnik suli Aapa uvaṇni itilaanik! Naagaunniñ ukpigisritña savaapkun.

¹² Iłumutuuruamik nipliutigipsi, kisupayaaq ukpqiqriruaq uvapkun savaṇniaqmieuq savaaġikkamnuk, piñiaqtuqunniñ kamanatluktuanik savaanik tamatkunakṇa, atakkii aullaaqsiruṇa Aapaanun.

13 Aasrii iñiqsisigisigipsi qanusripayaamik injigupsi attapkun piqutigilugu Aapauruam kamañaqtitauliksranağun uvapkun Iğñiguruakun.

14 Sukupayaaq injigupsitña atigikkapkun, iñiqtağigisigiga.

Akiqsruun Ipqitchuam Irrutchim Qaisauliksrananun

15 “Piqpagigupsitña tupigigisigisri tillisitka.

16 Aasrii injigisigiga Aapa qaitchitqulusri atlamik ikayuqtik-sramik nayuqtiksrapstñik qanavak taimuņa.

17 Taamna Irrusrigigaa ilumutuulhum. Nunam iñuiñ akuqtulguitchaat qinñigitlugu unniñ kanjqsimaitlugu. Aglaan ilisimagiksi, takku iñuuqatauruq piqatigiplusri suli ilipsitñiinniaqtuq.

18 “Unitchumiñaitchipsi kisiñuğusri. Utigilhitchuņa ilipsitñun.

19 Sivikisuurami nunam iñuiñ qinñitqikkumiñaiğisaatņa aglaan ilipsi qinñigisigipsitña, takku iñuułapkun ilipsipsuuq iñuugisirusri.

20 Taimña uvluq tikitpan ilitchuğigisigiksi Aapamni itilağa suli ilipsi uvamni, aasriipsuuq uvaņa ilipsitñi.

21 Kisupayaaq piqaqtuq tillisimnik tupigipluğillu ilaņuruq piqpaksrirauruq uvamnik. Aapaa piqpagigisigaa piqpaksriruaq uvamnik. Uvanaptuuq piqpagigisigiga ilisimapkağluņa ilaanun.”

22 Judas-ņum (Iscariot-ņungitchuam) nipliutiniğaa, “Ataniiq! Qanuğutin ilisimapkağisivich uvaptiknun ilisimapkasruņaqnak nunam iñuiñun?”

23 Jesus-ņum kiugaa, “Kisupayaam piqpaksriruam uvamnik tupigigisigai uqalatkka. Aapaa piqpagigisigaa suli Aapagalutikitkisigikpuk iñuuniaqasriğlugu.

24 Kisupayaam piqpaksriñğitchuam uvamnik tupigitlaitchai uqalatkka. Uqallich tusraakasri uqaliğingitchitka, aglaan agğiağtuq Aapamiñ tuyuğirimniñ.

25 “Tamatkuniņa uqautigipsi nayuutinğamasuli ilipsitñi.

26 Ikayuqtim Ipqitchuam Irrutchim Aapauruam tuyuğiraksranan attapkun ilisautigisigaasri supayaamik itqaqtitağlugillu iluqaisa uqauttutitka ilipsitñun.

27 Qinuiññamik unirvigipsi. Tutqiuutimnik tutqiu-tiqaqçitchi. Nunam iñui qinuiññaaquminiñaitchut qinuiññaaqatirrutiptun. Ihuilliuqtitnagich uummatisri! Iqsisuņaqasri!

28 Tusraagipsitña nipliçama aullağniagnipluņa, aglaan aggitqinñiagnipluņa ilipsitñun. Piqpagipiagnigupsitña quviasru-gayağaluaqtusri aullağniałapkun Aapamun, atakkii Ilaa kamanatluktuq uvamniñ.

29 Tamarrumiña pakma kilianikkipsi atuummigaluaqnagu ukpiqsritquplusri atuummiłuni pikpan.

30 Tarakñaaglaan uqaaqtuqatigilguiğñiağipsi, takku nunam marruma anjalataa, Tuunğa,q, aggiaqsiruuq. Ilaa piitchaluaqtuq sanñimik akiililunja,

31 aglaan nunam iñuiñ ilitchuğiraksrağigaat piqpaksriğiga Aapamik. Taatnaqlugu tupigirağigiga Aapam tillisipayaana. Makillusri, uvakña aullakta!"

15

Jesus Napaaqtupiatun Ittuq

1 "Uvaña atriqaqtuña napaaqtupiamik aasrii Aapaga nautchirriqiraupluni.

2 Ilaan piigagigaa akigupayaaq uvamniittuaq asrirri-rağanğitman, suli naggiuksaqlugu akigupayaaq asrirriragaktuaq asrirripsaaquplugu.

3 Ilipsi salummakkaunaniktusri uqalikun uqautigianikkap-kun ilipsitñun.

4 Piqatautuiñağitchi uvamni suli uvañaptuuq ilipsitñi. Uvamni nayuutingiqsuanugupsi asrirriaqagumiñaitchusri, atrilugu akiguq injmigun asrirritlaitchuaq kisanik napaaqtumi itnami.

5 Uvaña atriqaqtuña napaaqtumik, ilipsiasriiñ akiqqutun. Kisupayaaq nayuutiruaq uvañni suli uvaña ilaani, atqunaq asrirriaqagisiruq, takku sumik iñiqsiyumiñaipiaqtusri piillunja uvaña.

6 Kiñapayaaq nayuutingitchuaq uvamni ittuq akiqqutun ig-itaupluni tuqulliruaton. Taatnatchich akiqqut katitlugich ikniğmun igittağigaich ikipkağviksrañatnun.

7 Ilipsi uvamni nayuutigupsi suli uqaliğikkatka ilipsitñi, aas-riiļi qanutchimik pigiyumakkapsitñik injiqsruğupsi qaisauni-aqtuq ilipsitñun.

8 Aapaa kamanautaa qiñiğnaqtitaugisiruq tumigilugu atqunaq savaaqqallautalıqsi. Taatnatun ukpiqnaqsigiksi maliguaqtigitilaaqsi uvamnun.

9 Piqpagikkağigipsi atriplugu Aapaa piqpaksriļha uvamnik. Nayuutititchi piqpakkutimni.

10 Tillisitka tupigigupsigik piqpakkutimni itkisirusri, atriluguptuuq uvaña Aapaa tillisaiñik tupiksriplunja itmatun piqpakkutaani.

11 Tamatkuniña uqautigipsi quvianağikkaga ilip-sitñiitquplugu, suli quvianaqaquplusri naamaruamik.

12 "Unauvva tillisiga, piqpakkutiyumuusri avatmun atrilugu piqpaksriğiga ilipsitñik.

13 Kiñ'aunniiñ kamanatluktuamik piqpakutaitchuq uumakña iñuum qaitchiñhaniñ iñuumigimiñik piqutigiplugich ilauraani.

14 Ilipsi uvañni ilauraanjurusri tillisitka atuğupsigik.

15 Savaktaagrunik taiyutqikkumiñaitchipsi, takku savaktaagrūum ilisimatlaitchaa ataniğmi surağalha. Aglaan ilauraanik taiyuutiqağisigipsi, takku supayaamik Aapamniñ tusraakkamnik ilitchuğipkağipsi.

16 Ilipsi piksraqtaagingitchipsitña, aglaan piksraqtaagigipsi suli nalunaigusri asrirriaqaqplusri iñugiaglugu suli asrirrituiñağusri itquplusri. Aasrii Aapam qaitchigisigaasri qanusripayaamik injuğupsiuñ attapkun.

17 Taatnaqhusri taatnaiñiplugu tiligipsi piqpakutitquplusri avatmun.

Nunam Iñuiñ Uumiksriñhat Maliguaqtinik

18 "Nunam iñuiñ uumigikpasri itqağiraksraqigiksi uumigikkaułigaptuūq sivupsitñi.

19 Ilipsi pigipkağupsi nunam iñuiñun, piqpaginayağasri pimiktitun ililusri. Aglaan piksraqtaagigipsi marrumakña nunakualigmiñ pigingiqsitlusri tamarrumuña; taatnaqhuni nunam iñuiñ uumigigaasri.

20 Itqağiyumagiksi uqałhich uqautigikkatka ilipsitñun, 'Savaktaagrūuk kamanatluktuanuñgitchuq ataniğmiñiñ.' Ilinisa piyuakkağigaatña, tarrali piyuagisigaasripsuuq. Tupigigaich uqauttititka, tarrali tupigigisigaasripsuuq.

21 Aglaan ilinisa taatna irrutigisigaasri piqutigilugu pigipkałiqsi uvañnun, ilisimanğitlugu tuyuğiriga.

22 Aggiñgitchuma suli uqautingitchupkich patchisaikkau-nayaqtut. Aglaan pakma pisangitchuugutiksraitcut killuqsautmiktigun.

23 Kisupayaam uumigi'amiña Aapagaptuūq uumigipmiragigaa.

24 Savaaqaqsimaitchuma akunğatni iñuum iñiqtağingaqsimaisañanik patchisaikkaunayaqtut, aglaan qinianikkaluaqlugu iñiqtağa uumigituiñağaatña suli Aapaga.

25 Taamna taatniittuksrauruq taniquplugu taimña uqautauruq aglaksimakña maligutaksriusrainjitñi, 'Uumigigaatña patchisaillaakun.'

26 "Aglaan ikayuqti aggiqpan, tuyuğiniakkağma Aapamiñ, Ir-rusria ilumutuulhum Aapamiqnisauruq, ilaa uqautiniaqtuq uvapkun.

27 Uqağigisigipsitñapsuuq takku iqataurusri uvamni aullağniñhaniñ.

16

¹ “Uqautigipsi tamatkuniḡa ukpiqqutaiqungitlusri.

² Iñuich anitqataḡisigaasriunniñ ilinjisa katraḡvinmikniñ. Aa, piviksraq tikitchumaaqtuq kia iñuum tuqqutchumisi savautriñasrukniḡisiruq Agaayyutmik.

³ Taatnaiḡlugu irrutigisigaasri ilitchuqsrimaiḡigmikkun Aa-pamik unniñ uvaḡnik.

⁴ Aglaan uqautigipsi tamatkuniḡa itqaḡitquplugich uqauttutitka ilipsitñun taimanigu irrutiaqsikpasri taatnaiḡlugu. Uqautingitchaluaḡipsi tamatkuniḡa maliguaqsiutiqqaaqapsi takku nayuqtuiñaqhusri.

Ipqitchuam Irrutchim Savaḡa

⁵ “Aglaan pakma utigniaqama ilaanun tuyuḡirimnun nallipsi apiqsruqtangitmigaatḡa napmuaqsisilaapkun, ‘Napmuḡniaqpich?’

⁶ Aasriñ pakma kilikapsi aliatchaktusri.

⁷ Aglaan ilumutuuruamik nipliutigipsi, iḡuatlukkisiruq aullakisraḡa. Uvvatakkun aullangitchuma ikayuqtiksrapsi utlanḡianḡitchaasri. Aglaan aullaḡuma tuyuḡigisigiga ilipsitñun.

⁸ Aasrii agḡigumi ilitchuḡipkaaqsigisigai iñui nunam nalaungitlutinḡ killuqsautikun suli nalaunḡaruakunlu atanniiviksarakunlu.

⁹ Uqautigisigai nalaunḡiñḡilutinḡ killuqsautikun takku ukpiqsriñḡitlutinḡ uvamnuk,

¹⁰ suli nalaunḡaruakun takku Aapamuḡniaqtuḡa aasrii qinḡitqikkumiñaitchipsitña,

¹¹ suli atanniivikun takku aḡalatchiruaq marrumani nunami Tuunḡaq atannikkaunḡaniktuq.

¹² “Uqaksraqaḡaluaqtuḡa iñugiaktuanuk ilipsitñun aglaan pakma kaḡiqsiyumiñaitchusri.

¹³ Aglaan Ipqitchuaq Irrusriḡ ilumutuukigmik ilitchuḡipkairuksraq agḡigumi, ilaan kaḡiqsipchaaqsigisigaasri iluqaanuk ilumutuuruaniuk. Ilaa uqaḡumiñaitchuq aḡalatchiḡiqaqmatun inḡmigon aglaan uqautigisigaasri tusraakkaḡmiñik, suli quliaqtuaḡutiniḡaasri sunik tikitchuksranuk.

¹⁴ Ilaan kamaḡtitkisigaanḡa, takku uqaksraqikkaḡa quliaqtuaḡiniḡaa ilipsitñun.

¹⁵ Iluqaan Aapam pigikkaḡa pigipmigigaptuuq. Taatnaḡlugu nipliutigigiga Ipqitchuamun Irrutchimun quliaqtuaḡiniḡaḡniḡlugu ilipsitñun uqaksraqikkaḡa.

Alianaq suli Quvianaq

¹⁶ “Sivikisuurami qinḡingisaallakkisigisitña, aasriñ kiñuvaanḡagun qinḡiaqsilḡillunḡa.”

17 Ilañitguuq maliguaqtaiñ uqaaqsiñiqsut avatmun, “Sumik uqautivatigut itnaqami, ‘Akuniisruñaqasri qiñingigisigipsitña aasriiñ taamuunavak qiñiaqsilgilluñja,’ suli itnaqami, ‘Aullağniaqtuñja Aapamun?’

18 Qanuutauva ‘sivikisuuraq’? Uvagut kanjicsitlaitchikput sumik uqautiqalħa.”

19 Jesus-ñum kanjicsimaplugu apiqsruğulħat taavrumuuna nipliutinigai, “Apiqsruqtuutivisi ilipsitñun sumik qanuutautiqaqtilaanjanik uqaqama, ‘Akuniisruñaqasri qiñingigisigipsitña aasriiñ taamuunavak qiñiaqsilgilluñja.’ Taamna apiqsruutigisukħugu uqaksraqtutigivisiuñ akunnapsitñi?

20 Uvañja nipliutigipsi ilumutuuruamik, qiapkağusriħu alian-niuqtillusriħu nunam iñui quviatchakkisirut, aglaan alian-niuliqsi mumikkisiruq quviasruħigmun.

21 Ağnaq qitunğiuqtuaq auliyautipmani nagliksaağaqtuq tik-iuamħagun atniğñam, aglaan annaaniktigami puuyugagigaa nagliksaaħi auliyausrima’ami, quviatchagaqtuq ilaalugruaq anipman nunamun.

22 Taatnatun alianniugutiqağaluaqtusri pakma aglaan qiñitqikkisilgitchipsi suli uummatisri quviatchakkisirut, aasrii kia-unniiñ iñuum ivayaagiyumiñaitchaa quvianaq ilipsitñiñ.

23 Taivrurmani uvlumi apiqsruqtaaqsiyumiñaitchipsitña su-tigun. Uqautigipsi ilumutun, Aapam qaitchigisigaasri ilipsi injigupsiuñ qanusripayaamik attapkun.

24 Uvunjanunaglaan injiqsruqtanğitchusri sumik attapkun. Injicsruğitchi ilipsiħi akuqtuiyumuusri suli quvianaksraqsi inuñaitchumuq.

Akiilitñiħha Jesus-ñum Nunam Iñuiñik

25 “Uqautigipsi tamatkuniñja atrikusrautitigun. Pivik tikitchağumaruq uqağuiğviksrağa ilipsitñun atrikusrautitigun aglaan uqautitlasrigisigipsi kanjicsiñaaqsilugu Aapauruakun.

26 Taimña uvlug tikitpan, injiqsruqtağisigiksi attapkun. Uvañjaunniñ injiqsruutingitkipsi Aapamun.

27 Uvvatakku Aapam piqpagigaasri takku piqpaksriplusri uvamnik suli ukpiqsriplugu agqiqsimaliğa Agaayyutmiñ.

28 Uvañja ilumun agqiqsuami Aapamiñ marrumuñja nuna-mun. Uvva pakma aullaqaqsilgitchuñja maakñja nunamin utiqsaqluñja Aapamun.”

29 Maliguaqtaiñ nipliutinigaat, “Uvvaliqaa uqalħiñ kanjicsiñaaqtuq. Pakma uqanğitchutinunniñ atritigun.

30 Uvagut kanjicsigikput pakma ilisimalħiñ supayaamik. In-uqnangitchuq kisumun apiqsruqtaqulutin. Taavrumuuna ukpiğigikput agqiqsuanuħiñ Agaayyutmiñ.”

31 Jesus kiugai, “Uvvapakma ukpiqsriħiqaalukpisi?

32 Pivik tikiññaiaqtuq, tikiumaaniktuqami, iluqasri siammayaaqtitauliksrasi, atausriukattaagusri kiñunnapsitñun kisinjuqluᅇa. Aglaan kisimallapiaq ingitchuᅇa, takku Aapaa nayugaaᅇa.

33 Tamarrumiᅇa uqautigipsi qiñuiññaqaqplusri piqataullapsigun uvamni. Nunam iñuiñ nagliksaaqtitkisi-gaasri, aglaan quviatchaugikkitchi. Uvaᅇa akiilianiksimagiga nunam aᅇalataa.

17

Jesus-ᅇum Iniqsrulha Inᅇmigun

1 Jesus taatnaanikami, ilaa aagluqhuni nipligñiqsuq, “Aapaan, pakma piviksraq tikiumaruq. Kamanaqsipkaᅇun Iᅇñigiñ, Iᅇñiqpilli kamanaqsiumagaatin.

2 Uvvatakku ilvich aᅇalatchitlapkaᅇiñ iluqaitñik iñuᅇnik suli qaitchitlapluni isruitchuamik iñuudigmik iluqaitñun qaisaᅇikkaqnun ilaanun.

3 Una isruitchuaq iñuudiq itnautauruq, iñuich ilitchuqsriᅇksraᅇat ilipnik kisivich ilumun Agaayyutauti-laaᅇnik suli ilitchuᅇilugu Jesus Christ ilvich tuyuᅇikkan.

4 Ilitchuᅇipkautianikkiga kamanalhiñ nunam iñuiñun. Itqanainanikkiga savaaksrirutigikkan uvaᅇnun.

5 Pakma, Aapaan, kamanaqsipkaᅇaᅇa sivuqqapni, kamanautim atrinaniᅇ pigikkaᅇma itnama ilipni nuna iñiqtaugaluaqaguunniiñ.”

Jesus Iniqsrutriᅇha Maliguaqtimiñik

6 Uvaᅇa ilitchuᅇipkautigianikkikpiñ iñuᅇnun ilvich qaisaᅇnun uvaᅇnun marrumakᅇa nunamiñ. Ilvich pigiliutigitin, aasriiñ qaitkitin uvaᅇnun, aasriiñ tupigigaat uqalhiñ.

7 Pakma ilitchuᅇigaat suapayaaq qaisan uvaᅇnun agqiᅇsalha ilipniñ.

8 Qaitchigitka uqaligmik qaisaᅇnik uvaᅇnun. Ilinisa akuq-tuqlugu, ilitchuᅇigaat ilumun agqiᅇsuanuᅇliᅇa ilipniñ ukpigiplugu ilipnun tuyuᅇiᅇa.

9 Agaayyutigitka tamatkua. Pakma agaayyutingitchitka nunam iñui, aglaan agaayyutigitka tamatkua qaisatin uvaᅇnun, takku ilinich pigigitin.

10 Iluqaan uvaᅇa piga pigipmigiñ suli iluqaan ilvich piñ uvaᅇnaptuuq pigigiga, aasriiñ kamanaiᅇa qiñiᅇnaqtitauruq tamatkunuuna.

11 Pakma utlautiniaqtuᅇa ilipnun nunami ingiᅇluᅇa, aglaan tamatkua inniaqtut nunami. Ipqitchuaq Aapaan! Qaunagiyummigitin annautruᅇlugich sanᅇigikkaᅇaᅇun atigikkaᅇpich qaisaᅇikkapkun uvaᅇnun, ilinijilli atautchiiñauyumuut atrilugu uvaguk atausriulikpuk.

12 Uvaŋa nayuutinnamni nunami ilinjitni qaunagigikkatka annautruqlugich sanŋiagun atigikkaqpich, ilvich atchiutigikkapkun. Qaunagigitka aasrii atausriqunniin tammanġitchuq, aglaan taimna iñuk tammaqtuksrauruaq, Agaayyutim uqalha immiutaupluni.

13 Pakma utlautiyasriruŋa ilipnun. Taatnailiplugu uqaqtuŋa innamni nunami, ilinich piqaquplugich quvianaġikkamnik inuŋaiġlugu.

14 Qaitchiruŋa uqalġnik ilinjitnun, aasrii nunam iñuiñ uumigigaich, takku piqatigingiqqlugich nunam iñui atriplugu uvaŋa piqataunġiġa nunam iñuiñun.

15 Uvaŋa iniqsrungitchikpiñ piiqulugich marrumakŋa nunamiñ, aglaan inġikpiñ qaunagitquplugich pininaiġlughich tuunġaġmiñ.

16 Uvaŋa piqataunġitmatun nunam iñuiñun ilinjittuuq piqataunġitchut nunam iñuiñi.

17 Iłumutuulhapkun ipqiqsimaakkich ilipnun. Uqalhiñ ilumutuuruq.

18 Tuyuġigitka nunamun, ilvittuuq tuyuqaqmatun uvamnik nunamun.

19 Ilinich piqutigiplugich ipqiqsimaagtun ilipnun, ilinjittuuq ipqiqsimaaquplugich ilipnun ilumutuulġikun.

Jesus Iniqsrutriha Ukpiqtuanjuruapayaanik

20 “Agaayyutingitchitka kisiisa tamatkua, aglaantuuq taipchua ukpiqsirruaksrat uvamnik ilinisa uqalhatigun.

21 Agaayyutigitka iluqaġmin atautchisun itquplugich. Aapaan! Aatautchisuttuq illich uvaptikni, atriplugu ilvich uvamniitmatun suli uvaŋa ilipni. Taatnatuq atausriuyumuut, taavrumuunali nunam iñuiñ ukpiġiagutiyumigaat ilvich tuyuqalhiñ uvaŋnik.

22 Uvaŋa qaitchigitka atriŋanik kamanaiqpich qaisaqpich uvaŋnun, piqutigiplugu ilinich atautchiinaiksranjat atriplugu uvaguk atausriulġipuk.

23 Uvaŋa illuŋa ilinjitni suli ilvich uvaŋni, taavrumuuna ilinich atausriŋuġumuut. Nunamli iñuiñ kanġisiumigaat ilipnun tuyuġiġa suli ilvich piqpaksrihiñ ilinjitnik piqpaksripmatun uvaŋnik.

24 Aapaan, tamatkua qaisatin uvaŋnun iqatigisrukkitka sumiitchuma ilinjitnun qiniqquplugu kamanaun pigipkakkan uvaŋnun takku ilvich piqpagipluŋa nuna iñiqtaunaiñjaan.

25 Nalaunjaruaq Aapaan! Nunam iñuiñ nalugaatin, aglaan uvaŋa ilisimagikpiñ suli ukua maliguaqtit ilitchuġigaat tuyuġitilaaga ilipnun.

²⁶ Ilitchugipkağikpiñ ilinjitñun, suli ilitchugipkapsaagnağikpiñ. Tarrali piqpaksriliq piqpakkutigikkan uvañnun uvañalu nayuutyumuuq ilinjitñi.”

18

Jesus-ñum Tiguraultha

¹ Jesus agaayuanikami taavrumani, aullağniqsuq maliguaqtinilu ikaaqlugu kuuğuraq taiñaqtuaq Kidron-mik. Taakmanianani inniqsuq nautchiivik. Jesus maliguaqtinilu isigniqsut taavruma. ² Judas-ñumaasrii, aatchuutigitniktuam ilaanik, ilisimanigaa suniitilaaja. Uvvataku Jesus-ñum taruñautisruunigai akulaiqlugu maliguaqtini tarani.

³ Taatnaqhuni Judas utlautiniqsuq nautchiivimun piqasriqhuni aņuyyiuqtinik suli agaayyuvikpaum qaunaksraiñik, tuyuuplutiñ qaukñitñiñ agaayuliqsiniñ suli Pharisee-ñuruaniñ, saagaqhutiñ satkunik suli nanniñik.

⁴ Jesus-ñum kaniqsimaplugu suapayaaq atuumaniaqtuaq inmiñun paagnağai nipliutiplugich, “Kiña pakikipisiuñ?”

⁵ Taapkua kiunigaat, “Jesus Nazareth-miu.” Ilaan kiu-gai, “Uvaña taimñauruña.” Judas-ñum, aatchuutigitniktuam ilaanik, qichaqasriqsimanigai tamatkua pakakuat.

⁶ Jesus-ñum nipliutipmatiñ, “Uvaña taimñauruña,” tamatkua kiñumuktuqhutiñ ulğusraagnaqsut nunamun.

⁷ Jesus-ñum apiqsrutqinñigai, “Kiña pakikipisiuñ?” Kiu-nigaat, “Jesus Nazareth-miu.”

⁸ “Uqautianikkipsi ilaañutilaamnik. Ilipsi pakakkupsitña, maliguaqtitka aullaqtitchigik!”

⁹ Taatna nipliutinigai Jesus-ñum taniqsaqlugu nipliutigimaanikkani itnaiplugu, “Aapaañ, atausriqunniñ tamangitchuq qaisaqniñ uvañnun.”

¹⁰ Simon Peter-guuq savikpaqaqhuni, aasriiñ amuliqamiuñ anaupluni ilaan siutaiqsigñigaa taliqpianik tamarrumiña qaukñiata agaayuliqsit savaktaa, atiqaqtuq Malchus-mik.

¹¹ Jesus-ñum nipliutigaa Peter, “Tugvağun satkugikkan puñanun. Isrumavich akuqtuğniangiññasrugalugu uvamnun nagliksaagutiqqak Aapama sivunniagağikkaña uvamnun? Uvaña nagliksaagluña tuquruksrauruña. Imiqtaksragigiga taamna imaña qallutim Aapama qaisaña uvamnun?”

Annas-ñum Apiqsruqtuiħa Jesus-mik

¹² Aņuyyiuqtit piqasriqhutiñ qaukñigmiknik suli Jew-ñuruat qaunaksriñisa tigunigaat Jesus qiliqsruqlugu,

¹³ aasrii sivulliuplugu Annas-muutiuplugu ataniğmun, taataruañanun Caiaphas-ñum. Caiaphas-guuq qauqñiupluni

agaayuliqsauniqsuaq tamarrumani ukiumi, niñuagiplugu taavruma Annas-ñum atangum.

¹⁴ Taamna Caiaphas uqautriñiqsuaq qaukñitñik Jew-ñuruat iñuatlukkisiñiplugu atausriq iñuk tuqqutaukpan piqusriğuni iluqaitñik iñuñnik.

Peter-m Piilaaqatha Jesus-mik

¹⁵ Simon Peter-m suli atlam maliguaqtim kiñuagun malinñigaak Jesus. Taamna atla maliguaqti, ilisimaplugu qaukñiata agaayuliqsit, isigniqsuq igluqparjanun qaukñiata agaayuliqsit piqatigiplugu Jesus.

¹⁶ Peter-li qichağniqsuq tatkiani paami. Taamna atla maliguaqti, ilisimaplugu qaukñiata agaayuliqsit, aniñiqsuq kiñumun. Itqutiniğaa Peter tatqamuña uqatigianikamiun niviaqsiağruk taluliqiri.

¹⁷ Taavruma taluliqirim niviaqsiağruum nipliutiniğaa Peter, “Uvva, ilagivatin maliguaqtañ tatqavruma iñuum?” Peter-m kiugaa, “İlagingitchaatña.”

¹⁸ Alappaanupluniguuq savaktit suli qaunaksrit ikniqsuqhutin aumaniñ qichağniqsut avataani auksiqhutin inmiknik. Peter-m qichaqasriqamigich, auksiaqsipmiñiqsuq inmiñnik.

Qaukñiata Agaayuliqsit Apiqsruqtaiñha Jesus-mik

¹⁹ Qaukñiata agaayuliqsit apiqsruqtuğniğaa Jesus ilaan maliguaqtaigun suli ilaan ilisauttutaigun.

²⁰ Jesus-ñum kiugaa, “Uqağaqtuña sagvipluña kisupayaa-mun. İlisautrisruuruña Jew-ñuruat katrağvinjitiñi suli agaayyuvikparjatni. Nipiqangitchuña qanutchiñik iriğaqtuğluña.

²¹ Suvaatami apiqsruqtaqpisitña uvaña. Apiqsruqsigik tamatkua iñuich tusraaritka sumik uqautiñhat uvañnun. İlinisa ilisimagaat qanuq uqalığa.”

²² Taatnaqman Jesus ilaņataguuq qaunaksrit patiktiqlugu nipliutigaa, “Qanuqhutin itnaiñiplugu kiuliqpiun qaukñiat agaayuliqsit?”

²³ Jesus-ñum kiugaa, “Uvaña nipliğuma qanutchimik nalaunñaiğlugu uqautigiun iluqaitñun uvaniittuanun. Aglaan nalaunñaruamik pakma nipliğniğuma, suvaata patikpiña?”

²⁴ Annas-ñum tuyuğiniğaa Jesus qiliqsruutraq Caiaphas-mun qaukñiat agaayuliqsitnun.

Peter-m Piilaaqapsaatha Jesus-mik

²⁵ Peter-guuq auksigugağniqsuq ikniğmun aasriiñ iñuich apiqsruğniğaat, “Taavruma iñuum ilagingitpatin maliguaqtañ?” Peter-m piilaağutiniğai, “İlagingitchaatña ilaan maliguaqtañ.”

26 Iļanataguūq qaukħium agaayuliqsim savaktaiñ, iļaginikkañan taivruma siutaiqsikkañan Peter-m, nipliutinigaa, “Qiñingitpigiñ piqatauplutin iļaani nautchiivijmi?”

27 Peter piļlaalgiññiqsuq, “Iļagingitchaatja.” Taatnaqmiuglu taimña aqargiqpak qalģuqtaģniqsuq.

Pilate-ņum Apiqsruqtaiħa Jesus-mik

28 Taapkua aullautiniģaat Jesus Caiphas-ņum tupqaniñ kavanam Pilate-ņum inaanun uvlaatchaurami. Aglaan Jew-ņuruat isiqataunģiññiqsut tatqamuņa agliqsraħikun salumaigumangitlutiņ iņmiknik. Piqutigiplugu niģiqatauliksractiņ itquplugu niģiqpagvikaami tagģisiqactuaq Apqusraaqtitauħimik.

29 Taatnaqhuni Pilate anipluni uqacatigityaqtuaģniģai nipliutiplugich, “Sumik agvisiqacpisiuņ qamna iñuk?”

30 Taapkua kiuniģaat, “Uvagut tikiutinayaitchikput ilipnun iļaa savvaqlukkataģuni piñgitpan.”

31 Pilate-ņum nipliutinigai, “Tigusriuņ ilipsitñik atanniqsuģlugu tuvraģlugich maliģutaksrasri.” Jew-ņuruat kiuniģaat, “Rome-maģmiut tuqqutchipkaiyumiñaitchaatigut iñuņmik maliģutaksrirutiptigun.”

32 Taamnaguūq atuummiñiqsuq immiutaupluni Jesus uqautigimakkañanun qanuq iļiļugu tuqqutauħiksraģmigun.

33 Pilate isigñiqsuq kiñumun inimiñun aasrii tuqqluģlugu Jesus-ņum apiqsruģniģaa, “Uvva umialigivatin Jew-ņuruat?”

34 Jesus-ņum kiuniģaa, “Taamna apiqsruutigiviuņ ilipniħiħiaq naaga atlat uqautivatin uvapkun?”

35 Pilate niqliqsuq, “Jew-ņunasugiviña? Jew-ņuqativich suli qaukħiņisa agaayuliqsit qaisaģigaatin uvaņnun. Suruami pivatin?”

36 Jesus-ņum kiugaa, “Uvaņa umialgunģitchuņa marrumani nunami. Umialguguma atrilugu umialik marrumani nunami, maliģuaqtitka aņuyakkayaqtut tigutqunģiļļuņa Jew-ņuruanun. Aglaan aņalatchiħiģa maakņaqtaunģipiaqtuq.”

37 Pilate-ņum apiqsruļģiññigaa, “Iļviñmi umialguvich?” Jesus-ņum kiugaa, “Tarra, nipliutigigiñ umialgunipluņa. Uvaņa aniruaņuruņa suli nunamuktuaņuruņa piqusriqluņa uqaliksrapkun iļumutuuruamik. Kisupayaam iñuuruam iļumutuūħikun naalagaģigaaņa.”

38 Pilate-ņum apiqsruģaa, “Suami una iļumutuūħiq?”

Jesus Tuquruksraģuģaat

Pilate-ņum kiñumun aniļģitluni Jew-ņuruanun nipliutinigai, “Uvaņa paqitchilģuiññiqsuņa sumik tuqurrutiksraņanik.

39 Aglaan tuvraqģlugu atuumiraģikkaqsi piħiħiaaģuutigiga patchisaiģiliksrāģa isiqtamik ilipsitñun uumani

nigiqpagvikaami taggisiqaqtuaq Apqusraaqtitaugmik. Ilipsi uvanun patchisaiqsitquvisiun umialgat Jew-nuruat ilipsitnun?"

40 Taapkua kiugaat nipitusrillapiaqhutin, "Taamnaungitchuaq, pisutlukkikput Barabbas." Taamna tigliniaqtauruq.

19

1 Tarra Pilate-nun Jesus tigupkaqlugu ipigaqtuqsiupkañigaa.

2-3 Anuyyiuqtit niaquusriñigaaat kakitlagnanik suli atnugaaqlugu umialiktamik ukilhaagiksaamik aasrii nipliatiagsiplugu, "Inuupakkumuutin umialgat Jew-nuruat." Suli tikiñigaaat patiktiqataagsipluguasrii.

4 Pilate-nun anitqikhuni nipliutinigai inuich, "Pakma ilaa annisigisigiga ilipsitnun, ilitchugitqulugu uvaña sumik paqitchiñghagun atanniusriaksrajanik pigiñilugu."

5 Jesus aniñisug niaquutilik kakitlagnanik suli umialiktamik atnugaalik. Pilate nipliutinigai inuich, "Uvva, qiñiqsiun inuk!"

6 Qauklinich agaayuliqsit suli qaunaksrit qiñiqamitrun igiallaksagniqsut, "Kikiaktuutisriun sannigutamun, kikiaktuutisriun sannigutamun!" Pilate-nun nipliutigai, "Ilipsi tigulugu kikiaktuutisriun sannigutamun. Paqitchiñgitchuña agvisiksrajanik atanniusriaqahiksrajan taatna."

7 Jew-nuruat kiunigaaat, "Maligutaksraqaqtugut uqaliqaqtuamik ilaa tuquruksrauplugu takku nipiqaqtuq igñiginipluni Agaayutmun."

8 Pilate-nun tusraa'amigich taatna nipliaruat, ilaa navias-rulillapiaqhuni itqutipkañigaa Jesus.

9 Aasrii ilaa isitqikhuni tatqamuña uqaqsittaagvinmun nipliutinigaa Jesus, "Nakiñ aggiqsuami?" Aglaan Jesus kiunginñigaa.

10 Pilate-nun nipliutilgiñigaa, "Ivich uqautisrungitpiña? Itqagiun uvaña anjalatchirrutiqaliga patchisaiñhiñauplutin suli kikiaktuutipkañhiñauplutin sannigutamun."

11 Jesus-nun kiugaa, "Pigigiñ anjalatchiñiq uvapkun kisanik qaisauhagun ilipnun Agaayutikun. Taatnaqhuni taimña inuk qaitchiruaq uvamnik ilipnun killuqsautiqaqtuq kamanatluktuamik ilipniñ."

12 Pilate-nun tusraa'amion taamna ilaan annautis-rulillapiatlukkaluagñigaa patchisaiqlugu. Aglaan Jew-nuruat igialaplutin kiumanigaaat, "Annaktitchupku una inuk, Caesar-m Rome-miittuam ilauraagiyumiñaitchaatin. Kiñapayaaq inmiñik ataniguqtaqtuaq Caesar-m akilligigaa umialguruam Rome-mi."

13 Pilate tusraa'amigich tamatkua nipliatit, ilaan annisinigaa Jesus aasrii aquvitluni atangum inaanun,

taggisilinmun “Iyaganmik Natilik,” aasrii Hebrew-tigun taiyuutiqaqhuini “Gabbatha.”

14 Uvluqpaguqtuami uvluani paqnałhum niqigpagvikaamun taggisigaqtuam Apqusraaqtitaułigmik, Pilate nipliutiniğai Jew-ıuruat, “Kiikaami, uvva umialiksi!”

15 Tamatkua iıuich igialaplutin kiuniğaat, “Tuqulli! Tuqulli! Kikiaktuutili sannigutamun.” Pilate-ıum apiqsruğniğai, “Uvanun kikiaktuutipkaqtitquvisiun umialigikkaqsi sannigutamun?” Qaukınıch agaayuliqsit kiuniğaat, “Uvagut qaukigmik umialigaqtugut Rome-mi. Avataagun atlamik umialiqangitchugut.”

16 Tarra Pilate-ıum qaiıniğaa Jesus ilinıtıun anıyuiyuuqtinun kikiaktuutitquplugu sannigutamun.

Jesus Kikiaktuutigaat Sannigutamun

17 Tamatkua iıuich analatkaqsiıniğaat Jesus. Aniıiqsuq akiyaqhuini kikiaktuutriviksrağmiınik, tikiutiplugu nunamun taiyuutiqaqtuamun “Niaqum Sauniganik,” Hebrew-tigunaasrii taiyuutiqaqhuini “Golgotha-mik.”

18 Taapkua anıyuiyuuqtit kikiaktuutiniğaat Jesus sannigutamun, piqasriqlugu malgunnik atanınik iıııunınik kikiaktuutiplugik sannigutanun avataanun, Jesus qitiqlıutiplugu.

19 Pilate-ıum aglanığaa ilisimmatiksraq aglak aasrii taapkua anıyuiyuuqtit iliplugu sannigutam qulaanun, itna aglalik, “Jesus Nazareth-miu, umialgat Jew-ıuruat.”

20 İniğiaktuat Jew-ıuruat agliqiniğaat, taamna Jesus kikiaktuutikkauvia unasriıniğitłuni nunaaqqimiıni. İlisimmatiksraq aglak aglaksimapluni piıasruıutlugu uqautchisigun Hebrew-tigullu Latin-tigullu sulı Greek-tigun.

21 Jew-ıuplutin qaukınısa agaayuliqsit itnağniğaat Pilate, “Aglaknagu ‘Umialgatnik Jew-ıuruat,’ aglaan ‘Taamna iııuk uqağniługu, uvaıa umialigigaatıa Jew-ıuruat.’”

22 Pilate-ıum kiuniğai, “Qanuq iliplugu uvaıa aglakkağaa taatna aglaksimagisiruq.”

23 Anıyuiyuuqtit kikiaktuutianikmatrun Jesus sannigutamun, tiguniğaiç atnuğaanı autaagaqsiplugich sisamainutlugich, atausriuttağutin piqatlasriplutin, aasriıni atnuğaanı kiluiıaaq ukiııaaq aulaiıaq qalığurrianıumanıqsuq.

24 Anıyuiyuuqtit uqaqsiıniqsut avatmun, “Aliktusrunıaqnagu una, nalautchaagautigilakput ilitchuğisağlugu kimun piginiaqtilaanıa.” Taatnaqamitrın immiğniğaat uqalıq uqautigimaruaq itna,

“İlinısa autaagaıç atnuğaatka inımiknun,
sulı nalautchaagautigiplugu atnuğaağaa.”

Psalm 22:18

Anıyuiyuuqtit piıniğaat taamna.

25 Taatnaqtitlugich qichağniqsut killiñani kikiaktuutrivium Jesus aakanalu, suli aakanan aniqataa, Mary-lu ilaqataa Clopas, suli Mary Magdalene.

26 Jesus-ñum qiniqamiuñ aakani suli maliguaqti piqpagikkani qichaqatauruak, nipliutiniğaa aakani, “Aakaan, tarra iğniğini!”

27 Suli nipliutiplugu taamna maliguaqti, “Tarra ilvich aakan!” Tarakñaniñaglaan taavruma maliguaqtim inmañniğaa kiñuniğmiñun.

Jesus-ñum Tuqułha

28 Jesus-ñum ilisimaniğaa, sum iluqani immikkaułha, suli agliqsimaruaq uqalıq immianiktitchaqługu nipliğniqsuq, “Imiğuktunja.”

29 Piñaluguuq tamaani inniqsuq imalik siigñağlukuamik misruqqumik. Tarra iliniğaat misruktaqtaq misruqqumun, aasiñ akiqqumik israuttusriqługu takpichunja israağutiplugu qaqłuknun.

30 Jesus akuqtuqamiuñ misruğuuq nipliğniqsuq, “Tarra naat-tuq.” Aasriñ sikitlugu niaquni aniğniğniğniqsuq.

Jesus Kapigaat Sanniğaağun

31 Tarra Jew-ñuruat ininiğaat Pilate, niugaaqtağukługich tuqunağiaquplugich taapkua anutit tuqqutauruat aasrii atqaqtillugich sannigutanjitiñi. Taatnağunniqsut takku tikiumapluni tallimmiuq akunniqsaaami ilinisa nivinatqunğitlugich timit sannigutanjitiñi minguiqsiağvium uvluani, takku tikiumaniaqhuni nuimaniqsraq minguiqsialiq atlaniñ minguiqsialiginiñ.

32 Anuyyiuqtit tarunaqamiñ niugaaqtağniğaiç taapkuak avataani Jesus-ñum tuqqutauqatauruak Jesus-kun.

33 Aglaan tikitmatruñ Jesus ilitchuğiniğaat tuquaniksimałha. Taatnaqługu ilinisa niugaaqtanginiğniğaat.

34 Aglaan ilanjata anuyyiuqtit kapiniğaa panamiñik Jesus-ñum sannigaagun aasrii tarvauvaa auglu imiğlu maqiplutik.

35 Iñuk taamna qiniqtuuaq taavrumiña ilisimarriğniğaa ilipsip-suuq ukpiqsritquplusri. Ilaan uqauttutaa ilumutuuruq, suli ilisimagaa uqauttutmi ilumutuulha.

36 Taatnailiplugu iniqtaniqsuq aglausimaruaq uqalığmi immiqługu, “Nalliatunniñ sauniğikkañiñ piyaqtakkauyumiñaitchut.”

37 Suli atla uqalıq itnaqsimaruaq, “Ilinisa sukuiğługu qiniğisigaat ilaa kapukkaqtin.”

Jesus-ñum Iluvikkaułha

38 Taavruma aquagun Joseph-guuq Arimathea-ğmiu maliguaqtaupmiñiqsuq Jesus-mi nalunautchipluni takku

iqsimmagmi Jew-ηuruaniq pipluni. Apiqsruqman Pilate-ηum pitquniḡaa timi, Joseph-ηumaasrii aullautiplugu.

³⁹ Nicodemus, taimñaptuuq qiñḡiaqtuaq Jesus-mik unnuami, tuvaaqatauniqsuq Joseph-mi saagaqhuni tallimakipiatun uqumaisilaalimik tipraḡiksautinik atlagiñnik atiaqqtuanik myrrh-miglu aloe-miglu.

⁴⁰ Taapkuak iññuk piñḡaak Jesus-ηum timaa nimiqsruqlugu ukiłhaamik piunḡiyaikkusriqsusimmaan, taatnatun Jew-ηuruat timimik savaaqagaḡilhat atriplugu.

⁴¹ Taavrumaniguuq nautchiivimmi Jesus-ηum tuqqutauviani inniqsuq nutaaq iluviksraq atuqsimailaaq.

⁴² Uvvaasriiñ pisigiplugu Jew-ηuruat paqnaviat, suli taavruma iluviksram qaniłhagun, inillañniḡaat Jesus taruḡa.

20

Iluviq Iñuitchuaq

¹ Uvlaatchaurami aullaḡniisautaa ni akunniqsaa tanuḡagugaaqtitlugu, Mary Magdalene iluviḡmunniqsuq aasrii qiñiqługu iyaḡak. Piiqsimaniqsuq paananiñ iluvḡum.

² Aqpaqsruqhuni utlautiniqsuq Simon Peter-mun suli atlamun maliguaqtimun, Jesus-ηum piqpagikkañanun, aasrii uqautiplugik, “Iñuich aullautiniḡaat Ataniq iluviḡmiñ. Ilitchuḡingitchikput napmun inillaktilaanḡa.”

³ Peter-lu atlalu taamna maliguaqti utlautiniqsuk iluviḡmun.

⁴ Iluqatik aqpaqsruqhutik, aglaan ilaqataan maliguaqtim uniñḡaa Peter tikiłḡaaqhuniasrii iluviḡmun.

⁵ Auḡrukami qiñḡiniḡaa ukiłhaaḡiksaq nimiqsruutaa aglaan isinginiñiqsuq.

⁶ Kiñuagun tikitñami Simon Peter uiyuiñaqhuni isigniqsuq tatqamuḡa qiñiqługich aasriiñ ukiłhaat nallaviani,

⁷ suli ukiłhaaq nimḡutauruaq Jesus niaquanun inillak-simangiñniqsuq taapkununḡa ukiłhaanun aglaan imullaksi-maniqsuq ilaagun.

⁸ Taimñali atla maliguaqti tikiłḡaaḡaluaqtuaq iluviḡmun isiqmiñiqsuq, qiñiqługu aasrii ukpiqsripluni.

⁹ Ilinjik kanqisaniłguiñniḡaaksuli aglausimaruuaq uqaliq it-naqsimaruuaq ilaa anitqikkisiñiplugu tuqukiḡmiñ.

¹⁰ Tarakḡa taapkuak maliguaqtik utiḡniqsuk anılaaqhutik.

Jesus-ηum Sagviłha Mary Magdalene-mun

¹¹ Mary-li silataani itluni iluvḡum qianiqsuq. Qiallagmi auḡruaḡniqsuq qiñḡiḡukhuni iluviḡmun.

¹² Aasrii qiñiqtuq malḡunnik israḡullañnik atnuḡaallañnik qatiqtaanik aquppiruak Jesus-ηum timaan irviani, ilaqataa ni-aquan tuñaa ni aasriiñ ilaqataa isigaiñ tuñaatni.

13 Taapkuak nipliutinigaak, “Marii, suvaata qivach?” Kiu-nigik, “Iñuich aullautinigaat Ataniga, aasriñ nalugiga ilinjitñun napmun inillaktilaña.”

14 Taatnaqqaqhuni kiniaqhuniasrii qiniñnigaa Jesus qichaqtuaqtuaq, aglaan ilitchuñginiñnigaa Jesus-ñutilaña.

15 Jesus-ñum apiqsruñnigaa Mary, “Suvaata qivach? Kiña pakikpiun?” Añnam nautchialiqinasugiplugu nipliutiniga, “Iñuuk, aullautigupku uvakña, uqautillaña napmun inillaktilaña; uvañali aiyumigaa.”

16 Tarra Jesus tuqlugaa atqanik, “Marii!” Añnaq kiniaqhuni uqañniqsuq ilaanun, “Rabboni!” (itnautauruaq Hebrew-t uqausrinjisigun, Ilisautrii!)

17 Jesus-ñum nipliutitqiniñnigaa, “Aksinñiaqnaña takku aullanğitchuñasuli pakmuña Apamun. Aglaan aullağutin aniaqatiumnun kiligiakkich pakmuñağniağniñuña ilaanun Apamnun Apagikkapsitñunlu, uvaña Agaayyutimnun suli ilipsi Agaayyutipsitñun.”

18 Mary Magdalene uqautityağnigai maliguaqtit qiniñniplugu Ataniq suli tamatkuniña uqautinipluni.

Jesus-ñum Sagviñha Maliguaqtimiñun

19 Tamarrumani uvlumi unnukman aullağniisautaa ni akunniqsaa, maliguaqtit katimmiñniqsut atautchimi kiluusautiplutin nuyuaqhutin Jew-ñuruaniñ. Taimmaiñaq Jesus-ñum tikitlugich akunañiñnigai nipliutiplugich, “Qiniñniñaq ilipsitñun!”

20 Taatnaqqaqhuni qiniñniñnigai ikinigmiñnik argañmiñni suli saniqqamiñni. Tarra maliguaqtit quviatchañniqsut qiniñniñnigai Ataniq.

21 Jesus-ñum nipliutitqiniñnigai, “Qiniñniñaq illi ilipsitñun! Atriplugu Apam tuyuqalña uvamnik, taatnatuntuuq tuyugigipsi.”

22 Taatnaqamigich aniqsaagviginigai taapkua maliguaqtini nipliutiplugich, “Akuqtuqsuñ Ipqitchuaq Irrusriq.

23 Ilipsi natqiusrimaagupsigik iñuich killuqsautinich natqikkaurut, aglaan natqiusrimaanğitchupsigik killuqsautinich natqikkaunğitchut.”

Jesus Sagviñha Thomas-mun

24 Ilañarguuq maliguaqtit, Thomas-mik taiyuutilik Malğimik, tarani inğiniñniqsuq Jesus tikitman.

25 Atlat maliguaqtit uqautinigaat, “Qiniñniñniñnigai Ataniq!” Thomas nipliutinigai, “Qiniñniñnigai ikininñi kikiagich argaiñni suli ililugich argatka ikininñanun saniğaa ni ukpiqsriyumiñaitchuña.”

26 Akunniqsaanjanikhutin kiñuvatigun maliguaqtit katimalgiññiqsut, Thomas piqataupluni taavrumani. Talut umiktuutiqağniqsut, aglaan Jesus akunanjanilgiññigai nipliqhuni, “Qiñuiññaq ilipsitñun!”

27 Ilaan nipliutiniğaa Thomas, “Israutilugich argaktin uvuna, qiñikkich argatka, israağutilugich argaktin saniqqamnun. Arguaqtunğığutin ukpiqsriiñ!”

28 Thomas kiuniğaa, “Ilvich ataniğigikpiñ suli Agaayyutigikpiñ!”

29 Jesus-ñum nipliutigaa, “Ukpiliqpich qiñianikapña kisanik? Qanutun quvianaqtigivat tamatkua ukpiqsriuat qiñiğaluaqnaña.”

Qanuq Pitquriłhat Ukua Makpiğaat

30 Jesus-guuq iñiqtaqağniqsuq iñugiaktuanik atlanik quviqnaqtuanik savaanik maliguaqtimi sivuğaatni, aglaksimalutin ingitchuanik ukunani makpiğaani.

31 Aglaan tamatkua aglausimarut ukpiqsritquplusri Jesus Christ-ñutilaanjanik Iğñiña Agaayyutim, suli iñuutlasritquplusri ukpiqsriłipsigun ilaanik.

21

Jesus-ñum Sagviłha Tallimat Malğurñun Maliguaqtimiñun

1 Kiñuagun tamarruma Jesus sagviaqtupsağniqsuq inmiñik maliguaqtimiñun siñaani narvam taiyuutiqaqtuam Tiberiasmik, uvva itnaiłplugu,

2 Simon Peter-lu, Thomas-lu taiyuutilik Malğimik, Nathanael-lu Cana-ğmiu Galilee-mi, iğñaglu Zebedee-m suli malğuk atlak maliguaqtik, iluqatin atautchimiinniqsut.

3 Simon Peter nipliğniqsuq ilamiñun “Qalliğniaqtuna.” Taatnaqman taapkua atlat nipliutipmiñiğaat, “Malikkisigiptigiñ.” Iluqatin ikiniqsut umiamun, aglaan unnuaqtutilaanjani sumikunniñ qalunğıñniqsut.

4 Siqiñgum mayuuraalhani Jesus qichağniqsuq imğum siñaani aglaan maliguaqtaiñ ilitchuğinginiñiğaat Jesus-ñutilaanja.

5 Ilaan nipliutiniğai, “Iłiğaat, qaluutiqaqpisi?” Ilinisa kiunigaat, “Naami.”

6 Ilaan nipliutilgiññigai, “Sinitchiun kuvraqsi taliqpian tunaanjanun umiapsi, ilipsili qalukkumuusri.” Maliguaqtit sininniğaat kuvraqtin aasriiñ payyaksagniğaat nuqitchaqamitrun umiam iluanun takku qaluuvagitłuni.

7 Maliguaqtim Jesus-ñum piqpagikkanjan nipliutiniğaa Peter, “Piñña Ataniğiniğikput.” Simon Peter-m tusraa'amiun takpiñña Atanğulha, ilaan atitqiksiqamiun atnuğaani mattaummitchani misinğniqsuq tağiumun.

8 Taapkua ilai maliguaqtit kilvagniqtut umiakun nuqirrutigalugu kuvraq imalik qaluḡnik ilinich unḡasriuraqhutin siḡaaniḡ, tallimakipiatun apluḡpaktaaqhuni urraksrayunḡnaliktun.

9 Ilinich tulakamin, qiniqtut iknipiamik qaluḡnik uutalinmik suli qiniqhutin qaqḡunik.

10 Jesus-ḡum nipliutinigai, “Uvunautrisitchi ilanitnik qaluich qaluktapsi akkuvak.”

11 Simon Peter-m ikitqikhuni umiamun kalinḡḡaa kuvraq siḡaanun imalik qalukpanik, tallimakipiaq malḡukipiaq qulit piḡasrunik inḡugiaktilaalinik; naagatarra inḡugiakkaluaqhutin kuvranat alinḡinḡisusq.

12 Jesus-ḡum nipliutigai, “Uvunagusri nigisitchi.” Nalliatannin maliguaqtit apiqsruḡumanginḡḡaa, “Kisuvich?” Ilinisa ilitchuginigat Atangutilaanik.

13 Jesus-ḡum qallilaaqhuni tigu'amiun qaqḡiaq autaaḡnigaa ilinitchun. Taatnatunsuli piḡnigaa qaluk.

14 Taavrumani piḡatchiḡnigai Jesus-ḡum qiniqtitaḡ inḡmiḡik maliguaqtinun anitqiqaaqhuni tuḡuḡmiḡ.

Jesus-lu Peter-lu

15 Ilinich nigianikmata Jesus-ḡum nipliutigaa Simon Peter, “Simon! Iḡnina John! Piḡpagitlukpiḡa ukunakḡa?” Peter-m kiugaa, “Aa, Ataniiq! Iḡisimagiḡ uvanun piḡpagilhiḡ.” Jesus-ḡum nipliutigaa, “Nigipkakkich ipnaiyaatka.”

16 Tuglililugugu Jesus nipliutilginḡḡaa, “Simon! Iḡnina John! Piḡpagiviḡa?” Peter-m kiugaa, “Aa, Ataniiq! Iḡisimagiḡ uvanun piḡpagilhiḡ.” Jesus-ḡum nipliutilgitchaa, “Qaunagik-kich ipnaitka.”

17 Piḡatchiḡugik Jesus-ḡum nipliutilgitchaa “Simon, Iḡnina John, piḡpagiviḡa?” Peter aliatchanḡisusq Jesus-ḡum apiqsruḡmani piḡasruni atiruamik, “Piḡpagiviḡa?” Aasrii Peter-m kiunigaa, “Ataniiq! Iḡisimagiḡ suapayaaq. Iḡisimagiḡ uvanun piḡpagilhiḡ.” Jesus-ḡum kiugaa, “Nigipkakkich ipnaitka.”

18 Iḡumutuuruamik nipliutigikpiḡ, nutau'avich tap-siagiksiplutin igligaqtutin napmupayaagukavich. Aglaan utuḡqaguguvich atlam inuum qiligniaḡaatin israaqtillutin aullautilutin aullaḡvigisrunḡisaqnun.”

19 Taatnaqamiun Jesus-ḡum uqautiginigaa qanutchikun tuḡuhikun Peter-mun kamaḡtinniaḡtilaanḡ Agaayyun. Taatnaqaaḡugugu nipliutinigaa, “Maliguanḡa!”

Jesus-lu Atlalu Maliguaqtulu

²⁰ Peter-m kiniaqhuni qiniǵniǵaa maliguaqti Jesus-ḡum piq-pagikkaḡa maliktuaq. Taimñauniqsuq ikusiksimaatuaq qan-itluni Jesus-mi nullautchiqaminḡ suli apiqsruqtuaq, “Ataniiq, kia aatchuutigitniḡniaqpatin?”

²¹ Peter-m qiniqamiuḡ taamna apiqsruǵniǵaa Jesus, “Ataniiq! Qanuǵniaqpaliuna?”

²² Jesus-ḡum kiugaa, “Uvaḡa iḡuupkaǵukkupku aggitqiniḡiaḡamnunaglaan, suuva taamna ilipnun? Malinḡa!”

²³ Taamna uqauttutaa siaminniqsuq akunǵatnun aniqatigiḡiḡun taamna maliguaqti tuquyumiḡaiḡiḡiḡiḡu. Jesus taatnangiḡiḡiḡiḡuq tuquyumiḡaiḡiḡiḡiḡu, aglaan itnaḡhiḡiaqhuni, “Iḡuupkaǵukkupku aggitqiniḡiaḡamnunaglaan, suuva taamna ilipnun?”

²⁴ Taamna maliguaqti taamnauruq quliaqtuaqtuaq tamatkuniḡa, sulipsuuq aglaktuaq tamatkuniḡa, aasrii nalunǵitchikput quliaqtuaǵikkaḡan ilumutuulḡa.

Uqaliqsaagun

²⁵ Iḡugiakkaluaqtuq atla qanusriq Jesus iḡiḡtaǵikkaḡa. Iluqatiḡ aglaksimalutiḡ atausriukattaaglugich pimakpata, iluqaniqanu nunam tigummianilgunayaitpalukkai aglaich aglakkaukpata.

Suragáhat Uqqiraqtit

¹ Aglaktunja uumiña Theophilus-mun piqpagikkamnun. Sivulligñi makpiğaani aglaktuanja suragáhipayaanjiñik Jesus aullağniñhaniñaglaan savaaqalıgimiñik

² taivrumunjaaglaan uvlumun Agaayyutim aullautipmani tatpakmunja. Sivuanı Jesus aullağaluaqanı ilaan Ipqitchuakun Irrusikun alğaqsrugai piksraqtaagikkani uqqiraqtauruksrauplugich.

³ Jesus tuqqutitqaaqhuni piqatigiragıgai uqqiraqtit sagvi-aqtuutıgai arguaqtuğnağumiñaiqlıgu anıtqılha malğukıpiat uvlut akunğatni, suli Jesus-ñum uqautiplugich anjaayuqautaanik Agaayyutim.

Agaayyutim aullautıgaa Jesus Qılınmun

⁴ İlaatnıguuq Jesus-ñum piqatıgilgitñamıgıch tılıñıgai itna, “Unıññaıqnağı Jerusalem aglaan utaqqıyımıgıksı aatchuutıksraña Aapaa akıqsruutıgıkkana qaitkısıñıplıgu, uqautıgıkkaga ilıpsıtñun.

⁵ Taimñaguuq John paptaagutıqatıuq inñunun imıgımık aglaan aquatıgun qapsıch uvlut paptaakkaugısırısı Ipqitchuakun Irrutçıkun.”

⁶ Taapkua uqqiraqtauruksrat katılğıtñamıñ piqatıgıplıgu Jesus apıqsruğnıgaat, “Atanııq! Uvva taavrımanı nappatqınñıaqpıñ anjaayuqaun İsrail-aagımıunun [umıalıqagımıñaglugıch taimanısun]?”

⁷ Jesus-ñum kımıñıgai, “Aapaa kımı sıvunnıgısıgaa qakugun atuumakıksraña. İlaan ilısımıpkagımıñıtkaa tamanna ilıpsıtñun.

⁸ Akuqtuıgısırısı sanñımık tımña İpqıtçıuq İrrusrıq agğıanıkpın ilıpsıtñun, aası ilısımıraugaqsılısı uvıpkun Jerusalem-mı iluqaanılu Judea-mı suli Samarıa-mı unñıñ nunaaqıpıyaanjiñi nunam.”

⁹ Taatnaanıkamıgıch Agaayyutım nuqınñıgaa tatpakmunja ilıñıtñun qıñıqtılunı aası ilıñısa qıñıtlaıqsıgıñıgaat nuvıyam pu-ıqtıqmaun.

¹⁰ Aullaqtıqman qıñıgugaatılugıch tatpakmunja, tımmaıñaq malğuk inñuk atnugaallak qatıqtaanıq qıkaqasııtılğıtıqsuk ilıñıtñun,

¹¹ nıplıqhutık, “Galılee-ğmıut, suvaata qıkaqhusı qıñıqnaqpısı qılınmun? Tamanna Jesus aullaqtıuq ilıpsıtñıñ tatpakmunja agğıtqıkkıñıtçıuq taatnatun ilıpsı qıñıqmatun aullaqman tatpakmunja.”

Matthias-ñum Inanıgaa Judas

12 Maliguaqtit tavrakna utigniqtusut Jerusalem-mun ingiuramiñ taiguutiqaqtuamiñ Olives-mik ujasikpaguni ingiñiqsuamiñ nunaaqqimiñ.

13 Tavrana tikitñamiñ Jerusalem-mun, ilinich mayuñiqsut inimun taivrumuna irvigikkağmiknun, Peter, John, James, Andrew, Philip, Thomas, Bartholomew, Matthew, James ignigikkaña Alphaeus, Simon-lu Zealot-ñuruuaq, suli Judas ignigikkaña James-ñum.

14 Iluqağmiñ katiniqtusut akulaiqlugu iniqsruğviksrağmiknun piqasiqhutiñ ağanik suli Mary-mik aakagikkañanik Jesus nukatchianifiñglu.

15 Ikituurat uvlut aquatigun ukpiqtuat katimaniqtusut, talimakiptaq iñuiññamik iñugiaktigiynuñnaqhutiñ. Peter-m makitluni nipliutiniğai,

16 “Aniqatiumaan, Ipqitchuam Irrusim uqaqtinnigaa David makpiğaanifiñ Agaayyutim. Uqağiniğaa Judas-kun sivuani atuumagaluaqtitnagu ilaan savaaqalıksrana, taamna Judas sivulliuruuaq tiguriruksranik Jesus-mik.

17 Judas ilaugaluaqtuuaq uvaptikni atakkii Jesus-ñum piksraq-taagikkaña savaqatigitquplugu uvaptikni.

18 Judas-ñum aatchuutigianikamiñ Jesus ak-iññaktaaqagñiqsuq maninñik. Taavruminñaaññ tauqsigñiqsuq nunaviñigmik ilaan iluvigikkağmiñnik. Tavrani katakami iluqani ilua qaagñiqsuq.

19 Iluqağmiñ iñuich Jerusalem-mi ittuat tusaaniğaat, aasii inmiñ uqağmikkun taiguusiğniğaat Judas-ñum tuqquvia Akeldama-mik (mumiutiqaqtuamik nuna augum maqqivia).

20 Agaayyutim makpiğaanani aglausimaruaq Psalms-ni itna,

‘Ilaan tupqa iñuigumauq iññitqikkumiñaiğuni.’ *Psalm 69:25*
Aglausimaruaqsuli,

‘Atlamik iñuñmik inañiqsiqağumauq savaaña.’ *Psalm 109:8*

21-22 Taatnaqlugu iñuk inañiutiruksrauruq Judas-ñum savaañanun. Taamna iñuk ittuksrauruq aullağniimaruaq uvaptikni aasisuli ilisimarautlasiruaq anitqılhagun Atannapta Jesus. Ilaa piqatigisimakkaqput John-ñum quliaqtuağipmaun paptaaktitchiñisuli nayuqtigisimakkaqput uvlumunaglaan Agaayyutim aullautipmaun Jesus pakmuña qilañmun.”

23 Ilinich nalunaigiñiqsut malğunñik iññuñnik Joseph-miglu taiguutilinmik Barsabbas-mik atiqaqmiruaq Justus-mik suli Matthias-miglu.

24 Aasii agaayuniqtusut itnaqhutiñ, “Ataniiq! Ilvich ilisimaraunuruatin uummatinñitnik iñupayaat, taatnağlugu tikkuagutilañniaqtigut nalliaknik piksraqtaaqaguvich.

25 Taamna uqqiraqti inañiutiyumuq Judas-mun atakkii unisagigaatigut aullaqhuni piksraqtaagmiñun.”

26 Taatnaqqaaqhutin tigusiñiqsut attak ilaqataaknik. Taatnaqmata Matthias piksraqtaanuniqsuq aasii ilaliutikkaupluni qulit atautchinun uqqiraqtinun.

2

Ipqitchuaq Irrusiq Tikitchuq

1 Uvluğguuq taiguutilik Pentecost tikiumapman iluqatin ukpiqsriruat katimalgiññiqsut.

2 Taimmaiñaq ilinisa tusaagaqsiliğniğaat siğruktuaq pakmakña liilaa anuqlıqpektimatun. Taamna siğruktuaq tusağnaqsiniqsuq iluqaani inimi.

3 Ilinich qinñiaqsiniqsut ikniğmik liilaa qinñalınnik uqqatun siamitlutin inupayaanun.

4 Ipqitchuam Irrusim analatkaqsiniğai iluqnaaqługich. Taap-kua inuich uqaaqsiniqsut atlakaagiiñnik uqqiqhutin, taatna kanıqsiniqsıplugich Ipqitchuam Irrusim uqaqupmatin.

5 Tavranıguuq Jerusalem-mi Jew-ñuruat inuuniaqtut nunaaqqipayaaniñiñ nunam taluqsiruat Agaayyutmik.

6 Tusaakamıtrun siğruktuaq inuğiaktuat inuich katiniqsut taapkununa. Iluqatin qanugviğñiqsut tusaakamisigik taap-kua uqaqtuat kanıqsiniqsıplutin sumiugiisigun uqqatigun.

7 Quviğutchallapiaqhutin uqaaqsiniqsut, “Tamatkua uqaqtuat Galılee-ğmiunurut, amii? Qanuqhutin ukua uqaqpat uqap-tıknik?”

8 Naagaunniñ kanıqsitlanıgıvut uqaqmata uqausıllaaptıgıun inuğunıallaptıgıun.

9 Uvagut Parthia-ğmiut, Media-ğmiut, Elam-miut, Mesopotamia-ğmiut, Judea-ğmiut, Cappadocia-ğmiut, Pontus-miut, Asia-ğmiut,

10 Phrygia-ğmiut, Pamphylia-ğmiut, Egypt-miut. Uvagut inuich nunaaqqimiñ Cyrene-miñ nunami Libya-mi, suli iglaat nunaaqqimiñ Rome-miñ,

11 suli Crete-tagmiut Arabia-ğmiutlu. Anınaruaguut Jew-ñupluta aasiñ mumıksuaguut Jew-ğıuqsımaaqhuta —iluqapta tusaagıvut kanıqsıplıgıllu tamatkua uqaqmata kama-naqtatıgıun Agaayyutim inıqtaıgıun.” 12 Quviğutchallapiaqamin kanıqsitlaiqhutinlu apıqsruqtautiniqsut avatmun, “Qanu-tauva una?”

13 Inuılliasıñ ilınich mitautıgıplugich ukpiqtuat uqaqsiniqsut, “Ukua imilıllapiaqsımaplutin piñiqsut.”

Peter-m Uqautrıħa Inuñnik Tavrani

14 Taatnaaqsipmata Peter makıttuq piqasıqhuni uqqıraqtıqatmiñnik kiutyaqługich. Nıpitusıplıni nipliutiniğai,

“Jew-ḡuqatiptaa suli iṅuuniaqtuasii Jerusalem-mi, naalaḡniḡlaksitḡa! Nalupqinaiqḡlugu uqautiuraallaglapi taavruma suutautilaanjanik.

15 Ukua imiliqsauḡuḡitchut isumallapsisun atakkii uvlaanḡusugaqtuqsuli.

16 Taamna atuumaruaq Joel-ḡum sivuniksriqirim uqautigikkaḡa itna,

17 ‘Agaayyun uqaqtuq, itnaiḡlugu itkisiruq aqulligḡi uvluni, Uvaḡa siamitkisigiga Irrusigikkaḡa iluqaitḡun iṅuḡnun,

Iḡḡasi suli panigikkasi sivuniksriqiaqsisisirut,

nutaagikkasi qiniḡquuraaliḡutinḡ

suli utuqqanaasi siḡḡaqtuqtaḡutinḡ;

18 aa, kuvviqigisigitka savaktitka aḡutitlu aḡnatlu

Irrusigikkammik taipkunani uvluni

aasii sivuniksriqiaqsilutinḡ.

19 Qiniḡtitkisigitka quviqnaqtuat qilaḡmi

suli atlayuaḡnaqtuat nunami,

auglu ikniḡlu suli itchialaruaq,

20 siqiniḡunniḡḡ tanuḡaaqsilugu unnuatun

unniḡḡ tatqiq kaviqsaagḡlugu auktun

sivuanii kamanallapiaqhuni uvluan Atanguruam tikiu-maliksraḡa.

21 Taipkunanasii kisupayaaq tuḡluqpan Agaayyutmun

ilaan anniqsuḡisigaa.’

Joel 2:28-31

22 “Israel-aagḡmiut, naalaḡnisitchi uqallamnun! Jesus Nazareth-miḡ aḡutauruq Agaayyutim tilikkaḡa. Agaayyutim savaagipkaḡaa sanḡiqaqhutinḡ atlayuaḡnaqhutinḡlu qiniḡkiqsuutinik. Qiniḡisi nalupqinaiqḡlugu ilisimaplugich tamanna atakkii atuummiḡluni maani akunnapsitḡi. Taavrumuuna ilisimapmigiksipsuuq Agaayyutmun tuyuḡiḡa.

23 Ilipsi aḡalataksirrutigigiksi Jesus sumiḡuruanun tuqḡutitlugu kikiaktuutipkaḡlugu sannigḡutamun. Aglaan Agaayyutim pisuligmigunlu ilisimaligmigunlu sivunniḡuḡanikkaḡa taatna.

24 Aglaan Agaayyutim makititnamiḡ tuquḡigmiḡ pitu-iḡlugu iṅuuhḡmun. Jesus tuqḡutqikkumiḡaitchuq atakkii ilaa nayuutiyumiḡaitchuq iluviḡmi tuqḡaruapayaatitun.

25 Taivruma David-ḡum uqautiginigaa itna,

‘Uvaḡa qiniḡigiga Atanguruuaq sivuqqamni ataramik.

Ilaa taliqpimniitluni

aasiḡḡ tunḡalḡuruḡa ilaani iluḡliuqama.

26 Taatnaḡlugu uummatiga quviasuktuq, suli nipiqaqtuḡa quviasuligmik.

Tuqugisigaluḡaḡmaunniḡḡ niḡiugaḡigiga nalupqinaiqḡlugu,

27 Agaayyuun, unitchumiḡaitchiḡḡ iṅuusiḡa iluviḡmun,

naagaqaa timaa savaktivich piungigñiaqulugu.

28 Urriqsuutrirusii uvamnun apqutmik iñuuniaǵviksramnik, aasii quviasukkisiruna atakkii nayuutipluna ilipni.'

Psalm 16:8-11

29 "Aniqatiut, uvaña uqautiraksraǵigipsi nalupqinaiglugu sivulliaptigun David-kun. Ilaa tuqupman iluvigaat, aasiiñ ilisimagaat iluvǵa marrumuñaaglaan uvlumun.

30 Ilaa sivuniksriqirauruaq suli kaniqsimaplugu Agaayyutim akiqsruutigikkani inmiñun, Agaayyutim nalupqinaiqsruutinikkaña David-ñum kinjuvianñiñ ilañat atanigūqtitkisiñiplugu inmisun.

31 David-ñum qiniquuraaǵiniǵaa qanuq Agaayyutim anjikatqiliksrana anniqsuqti akiqsruutigikkaña taamna Christ uqautigiplugu itnaqhuni, 'Agaayyutim uninitchaa ilaa iluvigmun suli timaa piunginjitchuq.'

32 Taamna Jesus Agaayyutim anjqtiksitkaa iluvigmiñ, aasii uvagut ilisimaurugut taavrumuuna.

33 Agaayyutim ilaa taliqpinmiñuktitkaa kamaqaqiplugu suli qaitchiplugu Ipqitchuamik Irrusigmiñik Aapami akiqsruutigikkañatun aasiiñ Jesus-ñum qaitchiplugu uvaptiknun. Tamanna akuqtugikput pakma, taatnamik qiniqaqsigiksi tusaaplugulu savaaqsipman uvaptigun.

34 David inmi timituummaǵmi pakmuñaqsimaitkaluaqtuq, aglaan nipliǵniqsuq,

'Agaayyutim nipliutiniǵaa Ataniǵa,

Aquvittin kamagiviksrauhipnun,

35 aquppilapni uumiksritin anjalataksirrutigigisitka ilipnun.'

Psalm 110:1

36 "Aasiiñ Israel-aagmiupayaasii ilitchuǵiraksraǵigiksi nalupqinaiglugu, taamna Jesus kikiaktuutikkaqsi Agaayyutim inilakkaa atanigūqulugu suli anniqsuutauplugulu."

37 Taapkua iñuich tusaakamitruñ Peter-m uqautigikkaña ihuilliǵniqsut. Apiqsruǵniǵaat Peter-lu atlatlu uqqiraqtit, "Aniqatiut, Qanuǵisiñiqpisami?"

38 Peter-m uqapsaagñiǵai, "Nunuuraliǵusi mumigitchi killuqsautipsitñiñ. Suli atausriukattaǵusi paptaaqtittitchi ukpiqsririgūǵusi atqagun Jesus Christ. Agaayyutimli natqiuதியumagaasi killuqsautipsitñiñ, aasiiñ ilaan aatchuǵisigaasi Ipqitchuamik Irrusimik.

39 Taamna Agaayyutim akiqsruutigikkaña tunaaqatquq ilip-sitñun qitunǵapsitñunlu iluqaitñunlu ittuanun unāsiksuami, iñuich iluqaisa Atanǵuruam Agaayyutipta tuqǵuǵai inmiñun."

40 Peter uqatquq iñugiaktuanik atlanik uqalǵnik. Aasiiñ ilaa naatchiqami itnaqǵugich, "Annautillaksaǵniǵitchi ilipsitñik anasiñquqsautmiñ tikiññiaqtuamiñ pigiitchuanun iñunun tuqqutchiruanun Jesus-mik."

41 Iñugiaktuat ukpiqsriñiqsut uqałıgmik suli paptaaqtıltutıñ, iñuk 3,000-yuñnaq ıñaliutiniqsuq ukpiqsriruanun tamarrumani uvlumi.

42 İlinich ıñısaqaqaqsıñiqsut uqqıraqtiniñ, aasii piqasiqsuutiniqsut niğıqatigiikhutıñ suli iniqsruqatigiikhutıñ.

Qanuq Ukpiqtuanıruat Pıqatigiıñhat

43 Uqqıraqtit iñıqtaqağniqsut iñugiaktuanik quvıqnaqtuanik savaanik, naagaunniñ iñupayaat ikpigiagutiniğaat Agaayyutim savaaqalha uqqıraqtitigun.

44 İluqağmıñ ukpiqtuat atautchimıyusiñiqsut suli piqaqtir-rutipltıñ suurağmikkun avatmun.

45 İnuqsriuliğamıñ tunisiñiqsut nunautmiknik suli suuramiknik, aasıñ autaaqıgıch piññaaktaatıñ iluqaitñun inuqsriutuanun.

46 Uvlutağagıpmıñ ilinich katraqniqsut agaayyuvikpañmun. Niğırağagıqsut atautchimi kiñuniqmikni, aasıñ niğikamıñ quviasukhutıñ pisuıñlapiqhutıñlu.

47 İlinisa quyaragıgaat Agaayyun, aasıñ atlat iñuich nakuagıgaich ukpiqsriruapayaat. Suli uvlugağıpmıñ Atangum ıñanıktuuqtinnıgai iñuñnik ukpiqtuanıruanun tamatkunıñ annıqsukkağmiñik.

3

Peter-m İtuaqsıpkaiñha Pisutlaiñlaamik

1 İlaatnıguuq Peter-lu John-lu utlautiniqsuk agaayyuvikpañmun, iñuich inıqsruğviat tikitmañhani.

2 Agaayyuvikpañmi paaqağniqsuq taggisilinmik Piññaqnaqtuamik. Tavranıguuq anun una aquppiraqniqsuq pisunğanıtchuaq aniñiğmiñaglaan. Uvlugağıpmıñ ıñamiñun tavrıñautıpkagağniqsuq taavrumıñ paamun inıqsruğviksrağmiñun maniuranik iñuñniñ isiqtuaniñ agaayyuvikpañmun.

3 Peter-m lu John-ñumlu apqusaaqmakni isiaqsıplutik agaayyuvikpañmun inığniğik aatchullakıksrağmigun manıñmik.

4 Taapkuak kiñıaqamıtku irıgruiñaaqıgu Peter-m nipliutiniğaa, "Qiñıqtıguk!"

5 Taavruma iñuum qiñıaqsıñiğik niğıukhuni aatchuusiaksrağmiñik ilinikñiñ.

6 Peter-m nipliutiniğaa, "Maniıchıñ suuramikunniñ aglaan aatchuğniagıkiñi piğikkamnik, atqagun Jesus Christ Nazareth-mium pisuqugıkiñi."

7 Peter-m tigukamıñ talıqpiagun makıtuqplugu, taimaiñaq anutiqnıam niuñı sayanıktığniqsuk.

8 Nutiņniqsuq qikaqtiqhuniasiiñ pisuaqsipluni. Ilaan isiqatiginigik Peter-lu John-lu agaayyuvikpaņmun pisukhuni misigaqsimmağmi quyyasimmaan Agaayyun.

9 Iñuich tavrani qiñiğniğaat pisuklugu quyammağmi Agaayyutmik.

10 Iñupayaat iļisağiniğaat injiularauplugu aquppisuuruuq agaayyuvikpaum paņani taggisiliņmi Piññaqnaqtuamik. Iluqagmiņ quviğutçhallapiagņiqsut taavrumuuna atuumaru-akun taavrumuņa aņutmun.

Peter-m Quliaqtuatha Agaayyuvikpaņmi

11 Iñuitguuq qiñiqamitruņ pisutlasipkakkauruam saqunau-rapayaañak Peter-m lu John-ņumlu aupiļļautiginigaat, aasiiñ qiñiğiaqlugich katimmaviņmun taggisilikkun Solomon.

12 Peter-m qanuğviiqsuat qiñiqamigich nipliutiniğai, “Israel-aagmiut, qanuğmi taamna quviğutçhautigivisiuņ qiñiqpaaqsiplutaasiiñ? Uvaguk pisutlasipkaņitkikpuk manna aņun saņņiptikkun naagaqaa ukpiqsriļļaptikkun.

13 Aglaan Agaayyutaata sivulliapta Abraham-ņumlu Isaac-ņumlu Jacob-ņumlu iħuaqsiпкаğaa manna aņun Jesus-kun, aasiiñ taavrumuuna ilaan kamaņaqtitkaa iğñiñi Jesus. Iłipsi qaitkiksi Jesus aņalatinun pigiitçhuanun suksraaqługu sivuğaa ni Pilate-ņum sivunniutianikmauņunniiñ patchi-saiğukługu.

14 Ilaa iluqnauqsimaruuq Agaayyutmun nalaunņaruagłu naagasuli ayakkiksi, iniqsruqługu Pilate pituiğitquplugu iñuaqtuqtimik.

15 Taatnaħapsigun tuqquatkiksi taamna qaitçhiruuq iñuudigmik aglaan Agaayyutim aņitqiksitaņa tuquņaruaniñ. Uvagut iļisimarriqsimmaagikput taamna.

16 Turviqaqhuni atqanik Jesus-ņum manna pisutlailaaq qiñikkaqsi iļisimakkaqsilū mamitkauruq. Taamna aņun ukpiqsriñiqsuq Jesus-ņum atqanik, taatnaqługu iħuaqsičkauruq sivuqçapsitñi.

17 “Aniqatiumaan, iļisimagaluagmigiga una, ilipsilū sivul-liuqtituummapsilū qaitkiksi Jesus sumiuņuruānun aglaan nalugiksi suvaata taatnatun irrutriļiqsi Jesus-mik.

18 Agaayyutim inilğaan uqagikkaņa iluqaisigun sivuniksriqirimigun akiqsruutauruuq anniqsuqti nagliksaaqtuksrauniplugu, aasiiñ ilaan taatnaqtitkaa.

19 Aasiiñ mumigitchi suli saallusi Agaayyutmun, ilaanli piigumagai killuqsautigikkasi.

20 Taatnağupsi Atanğum sayyaagiksipkağisigaasi irrutçipsi-gun. Taivrumani ilaan tuyuğitlayumagaa Jesus annautriksraq-tagianikkani ilipsitñun.

²¹ Taamna Jesus qılanmi ittuksrauruq taivrumuᅇa uvlumun supayaat nutaagıksraᅇatnunaglaan, Agaayyutim ipqitchuat sivuniksriqiraiᅇ uqautigipmatun inilᅇaan.

²² Moses-ᅇum nipliutiginiᅇaa, 'Agaayyutim Atanipsi tuyuqaᅇisigaasi sivuniksriqirimik, atrilugu tuyuqaᅇli uvamnik; taimᅇa itkisiruq iᅇupsitᅇiᅇ. İlipsi naalaᅇniraksraᅇigikisi supayaamik uqautikpasi.

²³ Kiᅇapayaaq naalaᅇniᅇitkumi sivuniksriqirim nipliutigikkaᅇanik ilauyumiᅇaitchuq Agaayyutim iᅇuiᅇiᅇ suli piyaqqukkaugisipluni.'

²⁴ İluqaᅇmiᅇ atlat sivuniksriqirit Samuel-miᅇaglaan uqaqsritkaumaruat uqautigigaich makua nayukkavut uvlut.

²⁵ Atuumaruaq uglupak atuumaruq pisigiplusi, ilipsi kiᅇuviaᅇikkaᅇasi Abraham-ᅇum. Agaayyutim akiqsruᅇaa qıtunᅇanik, suli sivuniksriqirit uqautigaatigut taavrumiᅇa akiqsruutmik, itna, Uvaᅇa pıliutiqaᅇisigitka iluqaᅇa iᅇuich nunami kiᅇuviaᅇikkaptigun.

²⁶ Taatnaqlugu Agaayyutim aᅇitqiksitmauᅇ savaktini Jesus tuyuᅇigaa ilipsitᅇun sivulliuplugu ikayuᅇukhusi mumigusılı pigiilıqıliᅇikkapsitᅇiᅇ."

4

Peter-mlu John-ᅇumlu Apiqsruqtukkaulhak Uqaqsit-taaᅇviᅇmi

¹ Peter-lu John-lu uqautrisugaaqtitulugik iᅇuᅇnik agaayuliqsit suli qaunaksria agaayyuvikpaum piqasiqhutin Sadducee-ᅇuruanik tikiᅇᅇiᅇqsut.

² İlinᅇisa iᅇuaᅇiᅇiᅇᅇiᅇaich uqqiraqtik ilisautripmaknik Jesus aᅇitqinᅇiplugu tuqunaruaniᅇ, taamnaasiᅇ ilitchuqquataupluni tuquruat aᅇitqikkisiᅇhatnun.

³ Tigupkaᅇniᅇaich isiqtaupkaqlugik isiqsiviᅇmi unnuapak unnuaguᅇhuniki.

⁴ Aglaan iᅇuᅇiaktuat tusaaruat uqautaaknik ukpiqsriᅇiᅇqsut, iᅇuᅇiaktılaaliyuᅇnat 5,000-mik aᅇutiᅇhiᅇat.

⁵ Uvlutqikman Jew-ᅇuruat sivulliuchtinilıu sivulliuchtigruatlu aglaliqiritlu katiniqsut Jerusalem-mi.

⁶ Annas-tuuq qaukᅇiat agaayuliqsit itmiᅇiᅇqsuq suli Caiaphas-lu John-lu Alexander-lu piqasiqhutin atlanik ittuaniᅇ qaukᅇium agaayuliqsim ilaiᅇiᅇ.

⁷ Taapkua Peter-lu John-lu itqutipkaqamisigik apiqsruqtaaqsiᅇiᅇaich, "Qanuqlugu iᅇuaqsipkaqpitku taamna aᅇun? Qanutchimik saᅇᅇiqaqpisik? Kia atqagun taamna pivitku?"

⁸ Peter-m aᅇalatiqaqhuni İpqitchuamik İrrutchimik kiuniᅇai, "Sivulliuchtauruasii sivulliuchtigruaᅇuplusi,

9 Suvaatatai tamarrumani uvlumi uqaqsittaagutikkauviñuk ikayuillaaptigun taavrumiña pisutlailaamik ihuaqspkakkaptiknik?

10 Iluqasi suli Israel-aagmiupayaat ilisimaraksragigiksi una, Sanñiqaquuq atigikkanagun Jesus Christ Nazareth-mium kiki-aktuutikkaqsi aasiñ Agaayyutim anitqiksitlugu tuquñaruaniñ. Taatnaqlugu taamna anun qikaqtuq ihuaqsikkaupluni sivuqqap-sitñi.

11 Taamna Jesus taimña Agaayyutim uqalhiñ uqautigikkanat itna,
'Uyağak tuppirt ayakkanat,
taamna uyağak piitchuillaapiagaqtuq tuppirauni.' *Psalm 118:22*

12 Aasiñ Agaayyun atchiiruq atautchihiñamik iluqaani nunami taavrumuuna atikun anniqsugumiñaqsipluta. Taamna anniqsuqti Jesus Christ kisimi ittuq."

13 Tarra uqaqsittaaqtitchirit quvigutchanñiqsut qiñiqamisigik Peter-mlu John-ñumlu taluqsrautaisilaanñakniglu ilisaqsimaisilaanñakniglu. Ilisimagaich piqataulhak Jesus-mi.

14 Aasiñ qiñignigaat anun ihuaqsikkaauruaq qikaqataulha Peter-milu John-milu. Taatnaqhutin niplilguiññiqsut akikñağlugik.

15 Taatnaqqaqhutin anillaquniğaich uqaqsittaağvinmiñ, aasiñ anipmaknik sivunniyuqtaullakhutin itna:

16 "Qanuğlugik atannigisivisigik ukuak anutik? Jerusalem-miupayaat ilitchugianiñnigaat atlayuağnaqtuaq ihuaqspkaiñiq atuumakkaña taapkuñnuuna, aasiñ naagaagumiñaitkikut.

17 Aglaan siamitquñitlugu marrumani tusaayugaaq iñun, taatnağuta aniqsraaqtuğlavut uqatqiquñillugik kimununniiñ taavrumuuna Jesus-kun."

18 Taatnailiplugu sivunnianikamin iñiqtiğniğaich quliaqtu-aquñitlugik Jesus-kun iñun sumiunniiñ naagaqaa itqautitqiquñitlugich taavruma atqanik.

19 Aglaan Peter-mlu John-ñumlu kiunigaik, "Nalliqsi tupiginağayaqpisigu? Ilipsi naagaqaa Agaayyun? Nalliak nakuagitlukpaun ilaan? Sivunniqsium taamna!

20 Uqautiginaiğumiñaitkikipuk sua qiñikkaqpuq tusaakkaqpuglu."

21 Aniqsraaqtutqianikamisigik aasiñ pilitlugik agvisiksraitlutin anasiññuqsalguiñniğaich. Iqsigiplugittuuq iñuich atakkii iñupayaat kamaksrillapiqhutin Agaayyutmik tamarrumuuna atumaaniktuakun pisutlailaamun.

22 Taamnaguq anun quviquaqtuakun ihuaqspkakkauruaq malğukipiaguaniksamaruaq.

Ukpiqsriruat Iniqsruutrihat Taluqsrautaiğmik

23 Taapkuagguuq Peter-lu John-lu anipkapqauraqmatik utigniisuk ukpiqtuanuruaqatiumiknun uqautiplugich qanuq qaukliata agaayuliqsit suli sivulliuqtigruat sivunniuhatnik.

24 Ilinisa tusaakamitruq agaayuqatiqagniqsut itnaqhutin, "Kamanaqtuatiin atanguruuq, iñiqsiruatiin iluqaanik qilanjilununamilu tagiumilu.

25 Aasiin ilvich uqaqtuatin Ipqitchuakun Irrutchikun sivulliaqput David savaktigikkan uqaqman itna, 'Suvaata Jew-nunitchuat qinnakpat?

Suvaata iñuich sivunniuqpat imailaanik?

26 Umialgi nunaqqipayaani sivulliuqtillu paqnanigaich anjuyautnatin akililigluqugu Agaayyutauruuq ilaan anniqsuqtiksriukkanalu.' *Psalms 2:1-2*

27 Ilumun marrumani nunaqqimi Herod-lu Pontius Pilate-lu piqasiqhutik Jew-nunitchuanik suli iñuiñik Israel katimaniqsut. Sivunniutiginiqaat akiknaqlugu Jesus savaktin ipqitchuuq anniqsuutiksriukkan.

28 Katinniqsut savañniağukhutin supayaanik sivunniutigikkan kamanaqtuakun isumalipkun injilgaan atuumaruksrauruuq.

29 Aasiin pakma, Ataniiq, itqaglugich Jew-nuruat qullinich qanuqhutin aniqsraaqtuqmatigut. Savaktigikkaqpich, uqaqtitigut uqalignik taluqsrautaiguta.

30 Ikayuqtigut ihuaqsitlasilugich nanjittuat suli savaktitigut atlayuagnaqtuaniglu quvinaqtuaniglu atanniutaagun ipqitluni savaktigikkapkun Jesus."

31 Agaayuanikmata taamna ini katimavigikkanat aulaniqsuq. Tavraami anjalatiliqhutin Ipqitchuamik Irrutchimik aullaqhutin uqaqsiñiqsut Agaayyutim uqalhiñik taluqsrautaiqhutin.

Atunim Pigigaich

32 Uvvaguuq ukpiqsripayaqtuat atausinjuutriplutin atipiağniqsut irrutchimikkun. Nalliatunniin igligingiqqugu inji suurani aglaan atunim atuğniqaat suurağikkaqtin.

33 Uqqiraqtit kamanaqtuakun sanjikun ilisimarauniqsut anitqilhagun atanguruam Jesus suli Agaayyutim ikayuqpanigai iluqaisa.

34 Taapkunani ukpiqsriruani piiñniqsuq inuqsraqtuamik. Sua inuqnaqsipman ilanja tunisiraqtuq nunaviñigmik naagaqaa tupigmiñik, tunisianikamiasiiñ tavruntiragañigaa akuqtuani tuniağmiñiñ

35 aatchuutigiplugu uqqiraqtinun. Taapkua-aasiin aatağniqaat taamna manik inuqsriupayaqtuanun.

36 Ukpiqsriruamik iñuqagniqsuq Joseph-mik, Levi-tkuayaanupluni iñuquqtuq Cyprus-mi, taavrumina uqqiraqtit

taiguutiqakkanjat Barnabas-mik (mumiutiqaqtuamik pitchuksaaqtimik).

³⁷ Ilaaptuuq tuniripmiñiqsuq nunautmiñik qaitluguasiñ akuqtuani uqqiraqtinun.

5

Ananias-lu Sapphira-lu

¹ Tavraniguuq iñuqağmiñiqsuq nuliagiñnik atiqaqtuani Ananias-miglu Sapphira-miglu. Taapkuak iññuk tuniriñiqsuk nunautmiknik iluqatik pigikkağmiknik.

² Akuqtuağmik ilañanik tugvaiñiqsuq ağnaataasiñ ilisimaplugu anjāaa. Aglaan sippana qaitkaa uqqiraqtinun.

³ Peter-m nipliutiniğaa, “Suvaata tuungāğmun aňalatitpich? Suvaata sagluqsruutiviun Ipqitchuaq Irrusriq iriqqakun tugvaqsiplutin ilañanik nunautvich akian?”

⁴ Tunigaluaqnagu nuna pigikkan aasiñ kinuagun tuniñhan akuqtuağikkan pigigiñ. Sum taatna isummiqpatin? Sagluqsruutrinitchutin iñunñik aglaan Agaayyutmik.”

⁵ Ananias-ñum tusaapqauraqamigich Peter-m uqağikkanj puuktigniqsuq tuqupluni. Tusaapayaaqtuat taavrumiña taluqsratchañiqsut.

⁶ Nukatpiat nimiqsruqtuallakamitruñ timaa annisiplugu iluviğiağniğaat.

⁷ Uvvaasiñ piņasut sassāğniğich kinuatigun ağnaat aggiğniqsuq sutilaanjanik nalupluni.

⁸ Peter-m apiqsruğniğaa, “Uqautiñña, iliptik tunivitku nunautrik taatnatunaglaan?” Ağnam kiuniğaa, “Ii, tavra taatnatunaglaan ittuq.”

⁹ Peter-mli piñiğaa, “Suvaata uuktuāğniqpitku Agaayyutim Irrusia? Atañii, taapkua iluviqsiruat ilaqatipnik qakma aullautigisipmigaatin taatnatun.”

¹⁰ Tavrauvaa puuktigniqsuq Peter-m sivuğanun tuquliqhuni. Nukatpiat isiqamin qiniqlugu tuquruuq aullautiniğaat iluviğiaqlugu saniğanun anjutaata.

¹¹ Tavra ukpiqtuanjuruat suli iñupayaat tusaaruat taavrumiña taluqsratchañiqsut atqunaq.

Quviqnaqtuat Atlayuağnaqtuatlu

¹² Uqqiraqtit savaaqāğniqsut iñugiaktuanik atlayuağnaqtuanik suli quviqnaqtuanik akunğatni iñuich. Iluqatin ukpiqsiruat atausiñuğniqsut katimmavianun Solomon-ñum.

¹³ Ukpiqtuanjitchuat ilaliqsuaqsiniğaiç taluğiplugich aglaan ilinisa uqautigillautāğaluaqlugich.

14 Aglaan iñugiaktuat aņutitlu aņnatlu ukpiqs-riļiqsuat Ataniņmik Jesus-mik, taatnaqļugu ukpiqtuat iñugiaksitmullapiāņiqsut.

15 Iñuich iļļiuqaiqaqsiñiqsut atniņņaqtuaniķ tumitchaanun siñigviņnun naagaqaa ikivģanun niņiugiþlugu qakugun Peter tamaunnaaqpan taģģaņanun mamitinnasugalutiņ.

16 Suli nunaaqqiñiñ avataaniñ Jerusalem iñugiaktuat iñuich tikiutriñiqsut atniņņaqtuaniķ suli iħuļļiuqtittanitiņiķ irrusiqluich. Taatnaiļiþlugu iluqatiņ iħuaqsikkauniqsut.

Uqqiraqtit Nagliksaaqsiuħat

17 Taamna atuumaaniķman qauķiat quliaqtuaqtit piqasiqhutiņ maliguaqtaifiņ Sadducee-ņuruanik qinnal-lapiāņiqsut uqqiraqtitigun. Sivunniugņiqsut qanuq aņalaķisraņatigun.

18 Iliņisa tiguniģaich uqqiraqtit aasii inillaktitlugich isiq-siviņmun.

19 Aglaan tamarrumani unnuami isagulģan Agaayyutim aņmaņiģai isiqsvium paani aasii annisiþlugich, itnaqhuni,

20 “Agaayyuvikpaņmugusi uqagiģitchi iñuņnun nutaakun iñuuniakikun tumigiþlugu Jesus.”

21 Taamna tusaapqauraqamitruņ agaayyuvikpaņmukħutiņ qaunuraaqman tavraniasiñiñ iļisautriaqsiþlutiņ. Qauķiat agaayuliqsit piqatiniļu katinniģaich uqaqsittaaqtitchirit suli iluqaisa Jew-ņuruat sivulliuqtigruaņich. Tuyuqagiņiqsut isiqsiviņmun uqqiraqtit tavrūautitquplugich.

22 Uvvaasiñ qaunaksrit tikitmata isiqsiviņmun paqingiñiģaich tavrani uqqiraqtit. Aasiñ utiqħutiņ taamuņa katimaruānun uqautiniģaich,

23 “Isiqsiviņmun tikitħapta kiluusaqaqħuni suli qaunaksrit paani qaunaksrigaluāņiqsut. Aglaan paat aņmaqaptigik paqitchiņitchugut iñuņmik iļuani.”

24 Agaayyuvikpaum qaunaksraņata qauķiata suli qauķiņisa agaayuliqsit tusaakamitruņ taamna isumatuyaa-gaqsiñiqsut sutilaaksraņagun.

25 Taatnaqtitlugich iñuk isiqħuni, “Ataņii, isiqťasi amma agaayyuvikpaņmi iļisautrirut iñuņnik” itnaqtiņiģai.

26 Agaayyuvikpaum qaunaksrit piqasiqhuni qauķiģmiknik taamuņaģniqsuq tavrūautityaqļugich uqqiraqtit. Aglaan aņallaģluutaiqhutiņ nuyuaģiþlugu iñuņnun miļuqtuaqsiķisraqtin uyagiņnik.

27 Iliņisa uqqiraqtit tavrūautikamisigik sivuģaatnun uqaqsit-taaqtitchirit, qauķiata agaayuliqsit apiqsruqťaaqsiņiģai,

28 “Qanusigalgitpisi?” itnaqhuni, “Uvagut aniqsraaqtuutigi-galuakkaqput iļisautritqunitiļusi taavrumuuna Jesus-kun,

aglaan pakma Jerusalem-miupayaat ilisauttutri ilisimagaat suli ilinisa patchisiġuqhuta tuqulhanun Jesus-ɲum!”

29 Peter-m atlatlu uqqiraqtitlu kiuniġaich, “Tupiksriuni Agaayyutmik sivulliuruq tupiksriġmiñ iñuɲnik.

30 Ilipsi Jesus kikiaktuutikkaqsi sannigutamun aglaan Agaayyutaata sivulliapta anitqiksitanja tuqunaruaniñ

31 kamañviksrajanun ataniġuqlugu anniqsuutiġuqlugulu. Taavrumuuna Jesus-kun Israel-aagmiut mumikku-miñaqsiplugich natqigutikkauniqsut killuqsautmikniñ.

32 Uvagus ilisimarriqsimmaagikput piqasiqhuta Ipqitchuamik Irrutchimik Agaayyutim qaisaġikkaña tamatkununja tupiksriuanik ilaanik.”

33 Jew-ɲuruat uqaqsittaagtitchirit tusaakamitruñ taamna uumitchallapiagñiqsut, suli tuqqutchisuliġñiqsut uqqiraqtinik.

34 Uqaqsittaagtitchirit ilanata Pharisee-ɲuruag makinniqsuq uqallagukhuni, atiqaqtuag Gamaliel-mik suli kamagikkaupluni ilisautrauruag maligutaksramiknik. Makitnami tiliñġai uqqiraqtit anillaquplugich.

35 “Israel-aagmiunuruasii!” itnaqtigñiqsuq ataniġnun, “Aniyagilugu qanuq anjalatchiħaksraqsi taapkuninja anutinik.

36 Aippaaniguuq iñuqaġniqsuq atilinjmik Theudas-mik kamañasugaluni iliruamnik. Iñunnañniqsuq sisamanik kavluutinik iñugiaktigiruanik. Aglaan tuqqutaupman iluqaġmin maliguaqtai siaminniqsut taatnaqluguasiñ suñaiqhuni.

37 Aquagunsuli Judas itmiñiqsuq Galilee-miñ tamarrumani kisitchikamiñ iñupayaanik nunami. Ilaaptuuq iñunnakhuni iñugiaktuanik inmiñun naagatarra tuqqutaupman iluqaġmin maliguaqtai siaminniqsut.

38 Pakmaasiñ alġaqsullaglapsi itniililugu, Aullaġlich ukua iñuich. Iħaksianagich. Tamanna sivunniugutaatlu savaanatul iñukmiqnisaukpan atlatitun piungigisiruq,

39 aglaan agaayyutmiqnisaukpan akiilijumiñaipiaġisi. Inniaqtusi nuyuaġnami akililijugutisaġupsi Agaayyutmi.” Taatnailiplugu Gamaliel-ɲum alġaqsruġniġai.

40 Atanġich akuqtuġniġaat alġaqsruutaa aulaijanuġutin kamakkutiqaġuklugukii. Uqqiraqtit isiqtitqinñiġaich kinumun aasiñ ipiġaqtuqtitlugich. Aniqsraaqtuġniġaich uqatqiqunilugich taavrumuuna Jesus-kun, aasiñ anipkaqlugich.

41 Uqqiraqtit aullaġniqsut uqaqsittaagtitchiriniñ. Ilinich quviasuktut atakkii Agaayyutmun piksraqtaagiplutin naglik-sautigihksrajanun Jesus.

42 Uvluġaġipman agaayyuvikpanmi iñuich tupinjitñilu ilisauttigituiñaġniġaat quliaqtuagiplugu Jesus akiqsruutau-

pluni anniqsuqtauruaq, Jew-ḡuruat niḡiugikkaḡat.

6

Tallimat Malḡuk Ikayuqtiksraqtat

1 Taipkunani uvluni ukpiqtuat iḡugiaksipmata Greek-ḡuraaqtuat suli Hebrew-ḡuraaqtuat uqaallatiniqsut. Tamatkua Greek-ḡuraaqtuat nipliḡniqsut uilḡaḡnaatin ḡiḡitchuunipluḡich uvlugāḡipman autaaqmata iḡuuniutiksranik.

2 Taatnaqhutin ḡulit malḡuuplutin uqqiraqtit ukpiqtua-payaat katitḡuniḡaich nipliḡhutin, “Nalaunḡaḡitchuq ḡuliaq-tuaḡaigupta piḡusiḡuta aḡalatchiḡiḡahikun autaaḡiksraḡanik.

3 Taatnaḡusi, aniḡatiut, piksraḡitchi tallimat malḡuḡnik aḡutinik akunnapsitḡiḡ, iḡuḡnik aḡalatiqaqtuanik Iḡqitchuamik Irrutchimik puḡikhutinlu. Aḡalatchipkaḡniḡivut autaaḡiksraḡanik.

4 Uvagut iniqsruqtuiḡaḡisirugut suli ḡuliaqtuaqtuiḡaḡuta.”

5 Taapkua sivunniḡutaat ḡuyaḡnaḡniqsuq iluḡaitḡi katiruanik, aasiḡiḡ nalunaḡsiḡniqsut Stephen-mik ukpiḡsrillapiaqtuamik aḡalatiqaqhuni Iḡqitchuamik Irrutchimik. Iḡaksraḡugu Philip, Prochorus, Nicanor, Timon, Parmenas, suli Nicolaus-mik Antioch-miḡ mumikhuni Jew-ḡuqsimaruumik.

6 Taapkua katimaruat tikiutinḡaich piksraḡtaatin uqqiraqtinun aasii ilinisa iniqsruutipluḡich ilipluḡillu argatin ilinḡiḡun.

7 Tavra Agaayyutim uqaḡha siaminniqsuq. Ukpiqtuat Jerusalem-mi iḡugiaksitmuktuḡniqsut suli iḡugiaktuat agaayuliqsit ukpiḡsrilliqmiplutin.

Stephen Tigukkautha

8 Stephen, iḡuaqutaagun suli sanḡiagun Agaayyutim, savat-lasiḡniqsuq quviḡnaqtuanik suli atlayuaḡnaqtuanik akunḡatni iḡuich.

9 Iḡuḡaḡniqsuḡḡuuq ittuanik Jew-ḡuruanik Cyrenia-miḡ Alexandria-miḡlu sulipsuuq Cilicia-miḡ Asia-miḡlu. Tamatkua tagḡisiḡaḡhutin Pituikkauruanik uqaallatiaḡsiḡiḡaat Stephen.

10 Aglaan Iḡqitchuam Irrutchim puḡiutiqaqtinnigaa. Tavraasiḡiḡ nipliḡman ḡapiḡtalḡuiḡiḡaat.

11 Taatnaqhutin tamatkua piyuaqtit akiliḡiḡniqsut aḡutinik sagluuqtuaḡpluḡich, “Tusaagikput uqaḡman akikḡaḡugu maliḡutaksraḡ Moses aḡlagikkaḡa suli akikḡaḡugu Agaayyun.”

12 Tamatkua taatnaḡimikkun aḡalanniḡaich sivulliuḡtiḡruat suli aḡlaliḡirit. Kiisaimma Stephen tiguniḡpaat sivuḡaḡiutipkaḡugu Jew-ḡuruat uqaḡsittaḡtitchirinḡiḡun.

13 Aasii ilañitñik anutinik itqutriplutin sagluuqtuaqtuk-sranik ilaagun. Taapkua nipliagaqsiplutin itna, “Una anun ataramik uqaqtuq akiknjaqlugu uvagut ipqitchuağikkaqput agaayyuvikpak suli akiknjaqlugu maligutaksraña Moses-ñum.

14 Aasiisuli tusaagikput nipliapman Jesus-mun Nazareth-miumun siqumitqaaglugu agaayyuvikpak simmiğisiñiplugich atuqtaksrat tamatkua ivrumakña Moses-miñ tunñavigikkavut.”

15 İnupayaarguuq aquppiruat uqaqsittaagvinmi qiñiqpaaqsiñiğaat irigruiñaaglugu Stephen, tautukluguasiiñ kiiñaña iliruaq kiiñañatun isagulgum.

7

Stephen Uqaaqtullatha

1 Qauklum agaayuliqsim apiqsruğniğaa Stephen, “Tamanna ilumutuuva ukua niplialhat?”

2 Stephen kiuniğaa, “Aniqatiut suli Aapaanuruasii, naalağniłlaksinña! Agaayyun kamañaqtuaq sagvigñiqsuaq sivulliaptiknun Abraham-mun iñuuniağugaaqtitlugu Mesopotamia-mi sivuani aullakksrañan Haran-mi itchaqtuqhuni.

3 Nipliutiplugich itna, ‘Uniglugu nunan suli ilatin aullağiñ nunamun tikirvigittukkamnun ilipnun.’

4 Taatnaqhuni nunañatniñ Chaldea-ğmiut aullağniqsuq Haran-mun iñuuniağiaqhuni. Aasii kinuagun Abraham-ñum aapaña tuquanikman tavrani Agaayyutim nuutinnigaa marrumuña nunamun nayukkaptiknun pakma.

5 Taatnaqtılhani tamaani Agaayyutim qaitchinjikaluağniğaa Abraham inmaktillugu ilaanun tamanna nuna. Aglaan ak-iqsruğniğaa qaitchigiñiplugulu pigiliutilugulu ilaanun suli kinuviañiñun, naagaunniñ Abraham qitungiunñaan.

6 Agaayyutim nipliutiniğaa itna, ‘Kinuviağikkatin iñuuniağisirut iglaañulutin atlami nunami. Sumiunuruat nunurilugich savaktitaulutin suli sisamani kavluutini ukiuni iluaqqutitchiunillutin.’

7 Aglaan anasiñjuqsagisigitka taapkua savaktaagruqaqtuat inugikkamnuk. Kinuagun tamarruma ilinich utigutin taivrumakña agaayumaagvigiaqsilunja marrumani nunami.’ Taatna Agaayyutim uqautiniğaa.

8 Agaayyutim akiqsruutikamiun Abraham tiliñiğaa nalunaitñutchiqplugich anutitin. Taatnaqami qiñiqtitkaa tupiksrisukhuni Agaayyutim akiqsruutaiñik ilaanun. Tavra Isaac anipman Abraham-ñum nalunaitñutchiqmiñiğaa tallimat piñayuatigun uvlut. Isaac-ñum nalunaitñutchiqmiñiğaa Jacob, ilaanli piñiğai qulit malğuk sivulliafut.

9 “Aglaan taapkua sivulliaguqtuat killuginiġaat nukatchi-aqtin Joseph tuniḷuguasii savaktauviksrajanun Egypt-mi. Aglaan Agaayyutim nayuġniġaa

10 ikayuqḷugu iħuilliuġvinmiunniñ itman. Agaayyutim nakuagiliutipkaġaa puqiisiqḷugulu. Taatnaqhuni Pharaoh-m umialgum Egypt-mi aḷalatiguġniġaa Joseph iluqaanun Egypt-mun suli inmi tupiġmiñun.

11 Kinuagun niġisuḷnaqsiñiqsuq Egypt-mi Canaan-miḷu, taatna sivulliafut niġisuksiuliqhutin.

12 Aasiñ Jacob tusaakami niqiksraqaqniḷugu Egypt-mi ilaan sivulliafut tuyuġiqqaagñiġai tasamuḷa.

13 Iḷaḷatni tasamuḷalgitmata Joseph iḷitchuġipkaġniqsuq inmiñik aniqatiumiñun, aasiñ Pharaoh-m iḷitchuġiniġai Joseph-ḷum iḷai.

14 Joseph-ḷum aapani Jacob aiyugaagñiġaa Egypt-muqḷugu qitunġaqtuummaan. Taapkuaguq iñugiaktiginiqsut piḷasukupiaq akimiamik.

15 Tavra Jacob-ḷum qitunġani nuurrutiniġai Egypt-mun, tavraniasiñ ilaalu sivulliafutlu tuqḷutin.

16 Ilinisa timinich iḷuviġiaqtaġniġaich Shechem-mun taivrumuḷa Abraham-ḷum tauqsiagimakkanun iḷuviġviksrauplugu inmiknun Hamor-m kinuavianiñiñ.

17 “Tamauna Agaayyutim akiqsruutaa Abraham-mun atumaqaqsiḷman, kinuavianji iñugikkapta tavrani Egypt-mi iñugiaksillapiagñiqsut.

18 Umiallitqinñiqsut atlamik tavrani naluruamik Joseph-mik.

19 Taavruma umialgum kinniaqsiñiġai iñuvut suli nagliksaaqtitlugich sivulliafut, nunuriḷugitunniñ iġitqataqtitlugich aniqqamiurat tuqḷviksrajanun.

20 Taatnalhatniguuq Moses aniñiqsuq qinñiyunaqhuni, aasiñ aḷayuqaakkiñ qaunagiḷugu piḷasuni tatqini.

21 Iriqsimalguiqḷugu kinunġani anipkaġniġaat. Taatna Pharaoh-m panian tiguaqḷugu iġniġmisun pamiqsaġniġaa.

22 Ilaa iḷisaaqaġniqsuq iluqaagun Egypt-miut isumatuutaatigun, kamanaqsiḷugu uqaliġmiñi savaamiñiḷu.

23 “Aasiñ malġukupiamik ukiunikkami Moses sivun-niñiqsuq takuqattaagukḷugich Israel-aagmiuqatiuni.

24 Tikitqammihunḷu Egypt-miu aḷallaġluipman iḷaḷatnik tamatkua taatnaqhuni ikayuġiaġniġaa payyaksaqtuq. Ikayuisaġniaqhuni tuqunniġaa taamna Egypt-miu.

25 Isumapluni aniqatiumiñun kaniqsimanasukniaqḷugu Agaayyutmun atuhksrani annautriḷiksrajanun iñuḷmiñik. Aglaan taapkua kaniqsimañiñiġaat.

26 Uvlutqikman qiñilgiññiqsuq Israel-aagmiun̄nik an̄uyaktaun̄nik. Ilaan iñuaqsisipkağniagaqsiñigik itnaqlugik, ‘Ukuqtik, aniqatigiiksutik! Qanuqhusik iliptiknun piyuutivisik?’

27 Aglaan ilaqataaknik piyuutiruak piñunigaa Moses itnaqlugu, ‘Kisuunasugivichuvva? Anjalatchiñiaqpich atanniqsuiñiaqhutinlu uvaptiknik?’

28 Tuqutchuaqsilgitpiña taivrumatun Egypt-miutun tuqqutaptun ikpaksraq?’

29 Moses-ñum tusaakamiun̄ taamna qiman̄niqsuq Egypt-miñ iñuuniagaqsipl̄uniasii Midia-ğmiut nunan̄atni. Taapkunani malğun̄nik igñiaqğniqsuq.

30 “Malğukipiami ukiun̄anikman isağulgum sagviutiniğaa Moses ikualaraukun uqpikun iñuilaami qanin̄ani igğian Sinai-m.

31 Moses-ñum qiñiqamiun̄ atlayuağiplugu utlan̄niğaa taamna uqpik qiñimmağiksaaguklugu. Tavraasiñ tusaaniğaa Agaayyutim uqautigikkaña,

32 ‘Uvaña sivulliaqpich Abraham-ñum Isaac-ñumlu Jacob-ñumlu Agaayyutaat.’ Moses tatavraullan̄niqsuq qiñignianğiqluguunniñ.

33 Agaayyutim nipliutiniğaa, ‘Aluğutikkiñ mattakkik, taamna qikağviiñ Agaayyutim nunagigaa.

34 Iñumun qiñignigiga pigiipl̄uni nagliksaaqtitaul̄hat iñun̄ma Egypt-miittuat tusaaplugich mingtuql̄hat, atqaqtun̄aasiñ ikayuğiağlugich. Pakma maun̄ağin̄, tuyuğigisigikpiñ Egypt-mun.’

35 “Taamna taimña Moses Israel-aagmiuqataiñ ayakkan̄at itnaqlugu, ‘Kia uvaptiknun sivulliuqtiguqpatin atanniqsuit-quplutin uvaptiknik?’ taimñaauruq Agaayyutim tuyuğikkaña ilin̄itñun sivulliuqtaulugu anniqsuityaquplugulu, ikayuqlugu isağulikun qiñikkaña ikualaruami uqpin̄mi.

36 Moses-ñum annisiniğai Egypt-miñ. Iñiqtaqaqniqsuq quviq-naqtuanik suli atlayuağnaqtuanik Egypt-miñ, Kaviqsaami Tağiumiñ suli iñuilaami malğukipiani ukiuni.

37 Taamna Moses niqliqsimaruaq Israel-aagmiun̄un, ‘Agaayyutim sivuniksriqirimik tuyuğisigaasi atrilugu tuyuqañi uvamnik; taimña itkisiruq ilapsitñiñ.’

38 Israel-aagmiut katimal̄hatni iñuilaami igğiani Sinai-m isağulgum uqaqatiqaḡniqsuq Moses-mik, aquagunaasiñ Moses-ñum uqautiplugich sivulliaavut uqah̄gnik akuq-tuağikkañitñik Agaayyutmiñ. Taimakñaaglaan ilitchuğirugut qanuq iñuunialiksrap̄tiknik.

39 Sivulliapta tupigiyuman̄iñniğaat, aglaan suqutigin̄itkaat an̄alatiqaqhutin̄ kimmutmikkun utiğukhutin̄ Egypt-mun.

40 Taatnaqhutin Aaron uqautiniġaat, 'Kiikaa, aangurrisigut sivulliqsiksraptnik, atakkii imña Moses annitrivut Egypt-miñ naluplugu sutilaña.'

41 Ilinjich iñiqsiñiqsut aangumik nuġġaqtun aasiiñ tunillaqtuaqsiplutin aanguaġmiknun, quviasuutigiplugu iñiqtaġikkaqtin arganmiknik.

42 Taatnaqmata Agaayyutim suqutiginisaallanġigai agaayuyumiñaqsiplugich uvlugianun qilanmi, aglausimaruatun makpiġaanatni sivuniksriqirit itnailiplugu,

'Israel-aagmiunjuruasii,

malġukipiami ukiumi iñuilaami tunillaqtuqtusi agaayuvigialuaqnaña.

43 Igligutiniġiksi panapkaaqtuummaan aanguaq Moloch suli atrina uvlugianan aanguaġikkapsi Raiphan.

Tamatkuak aangurrigaaasi iñiqtaġikkasi putqataġvigisrukugich.

Taatnaġusi tuyuġigisigipsi unjataanun Babylon.' *Amos 5:25-27*

44 "Sivulliapta iñuilaami igligutiniġaat panapkaaġ. Taavrumuuna Agaayyun nayuutiruq akunġatni. Moses-ġum iñiqtaġikkaña Agaayyutim pigisukkanatun, tuvraqġugu iliktigun inmi ilisauttusanatun. 45 Kinuvatigun sivulliapta akuqtuqġugu taamna panapkaaġ sivulliamikniñ igligutiniġaat akiqsruutauruamun nunamun. Joshua-mlu ilinjalu tigusiagisaaqsiñiġaat nuna taipkunakña iñunniñ Agaayyutim unjataniiñ, tavrurjaasii panapkaaġ nappaqġugu David-ġum anjalatigulhanunaglaan.

46 Agaayyutim David nakuagiginiġaa. Aasiiñ David-ġum injiġniġaa Agaayyun nappaitlasipluni tupiġmik ilaanun.

47 Kiisaimmaguuq Solomon nappaiñiqpuq taavrumiña tupiġmik, agaayyuvikpanmik.

48 Aglaan Agaayyun qutchinñiqsraqtuaq irviqanitkaluaqtuq tupiġmik iñuich nappakkanatnik, nipliġmatun Isaiah-m sivuniksriqirim itnailiplugu,

49 'Agaayyun nipliġsuq, Qilak atanguvigigiga aasii nuna tutmaġvigiplugu.

Qanutchimikmi tupiġmik nappaiñayaqpsi uvamnun?

Sumimi minguiqsiagviqagisivik?

50 Ilumun iñiqtaġimakkaġa supayaaq tamanna.' *Isaiah 66:1-2*

51 "Taipkunatitun pitchiġilaurusi tiggakhusilu. Tusaasunjtmiusi Agaayyutim uqałhanik naagasuli ukpiksrisunjtmiplusiunniñ. Sivulliapsitun ilipsipsuuq ataramik akililiqsuirusi Ipqitchuamik Irrutchimik.

52 Sivuniksriqiripayaat sivulliapsi nagliksaaqtinniġaat, tuqqutlugich Agaayyutim uqqiraqtaiñik uqaqtuanik injilġaan

aggiliksranaġun Agaayyutim nalaunġaruwaq savaktiksrana. Pakma ilipsi aatchuutigigiksi tuqqutluguasii.

53 Ilipsi akuqtuigaluaqhusi maligutaksraq tumigiplugu isaġulinġi Agaayyutim qaisanaġnik naagasuli tupiġinġitkiksi.”

Stephen Tuqqutauħa Miġuqtuħu

54 Ilauruat uqaqsittaqaqtitchirit naalaġniħiġmikni Stephen-mun qinnallapiagħniqsut. Qinnakpaitlutin inmiknununniiħ aħalalguiliħiqsut.

55 Aglaan Stephen Ippitħuam Irrutħim aħalatluġu aaġluħuni Agaayyutim qaumaġa qinħiġniġaa suli Jesus qikaqħuġu Agaayyutim taliqpiani.

56 Nipliġniħsuq, “Ataħii, qinħiġa qilak aħmaħuġu suli Iġniħa Iħuum qikaqħuġu Agaayyutim taliqpiani.”

57 Tamatkua qullinħich niprallaħniqsut umikħuġich siuttatin argaħmikħnik. Iluqaġminħ pitchaħuġich

58 aasiiħ nunaaqqimiħ anitnamitruħ miġuqtuġataġniġaat uyaġaħnik. Iħisimariksraqtaat mattaġniġaich quppiġaatin ilipluġich nukatpiamun atiligaamun Saul-mik qaunagiħtu-pluġich.

59 Iliħitħun miġuqtuħtitluni Stephen agaayuniħsuq, “Ataħiiq Jesus! Aniħniġa piun!”

60 Sitquqami niplianiħsuq, “Ataħiiq! Taavrumuuna kil-luqsaħatigun anasiħħuqsaqnaġich.” Taatnaaniħkami tuquniħsuq.

8

¹ Saul-ħum iħuagiħniġaa tamatkununħ tuqqutauħa.

Saul-ħum Ukpiqtuaħruanik Naġliksaaqtilħa

Taivrumakħa uvlumiħ ukpiqtuaħruat Jerusalem-mi naġliksaaqtitagaqsiħiħsuq atqunallapiaq. Tavrakħa ukpiqtuat siamiħkaqsiħiħsuq nunaaqqiuraħiħun Judea-mlu Samaria-mlu, aglaan uqqiraqtit kisiħħuqħuġich Jerusalem-mi.

² Ilaħisa iħuich taluqsriruat Agaayyutmik iluviġniġaat Stephen aliasuħikun kiħuvġupluġu.

³ Taavrumali Saul-ħum piyaqquaqsisighai ukpiqtuaħruat. Siħiħsraqħuġich iliħisa tupinħich pakagiħaħuġich aħutitlu aġnatlu isiqtautqupluġich.

Tusaayugaallautam Quliaqtuaħuħa Samaria-mi

⁴ Qimaktuat nanipayaaq tusaayugaallautaq quliaqtuaġniġaat.

⁵ Philip-li nunaaqqimukħuni Samaria-mun quliaqtuaqmiħiħsuq Christ-mik taavrumiħa akiqsrutaauruamik anniħsuutmik iħunun tavrani.

6 Iñugiaktuat iñuich naalagñillapiagñiqsut Philip-ñum uqağikkaniñun. Atakkii qiñigviginiğaat atlayuağnaqtuanik ilaa.

7 Nipitusiplutin irrusiqñuich anitauniqsut iñugiaktuanıñ iñuñniñ, suli iñugiaktuat sayairrutilgich aulatlaitchuatlu iħuaqsikkauplutin.

8 Taatnaqhutin Samaria-ğmiut quviatchallapiagñiqsut.

Simon Anatkuaq

9 Taavrumaniguuq nunaaqqimi iñuqağniqsuq atilinmik Simon-mik. Ilaa quvigutchtitchiñiqsuq Samaria-ğmiunik anatkuaulikun aasiñ uqaviutigiplugu kamanagaasukniaqhuni.

10 Iluqağmin nunaaqqimi kamanaiñniqsramiñlu kamanagñiqsramiñlu naalagñitqiağipiagñiğaat aasiñ uqaqhutin, “Taavrumanı iñuñmi ittuq Agaayyutim sanña ilisimakkaqput Sanñiqpauraq.”

11 Sivisuruamik ilaan quvigutchtaktinnikkañi anatkuaulikun, taatnaqhutin naalagñitqiağinñiğaat.

12 Aglaan Philip-ñum quliaqtuağiaqsipmañ tusaayugaallau-taq Agaayyutim anaaquqautaagun suli Jesus-kun anniqsuqtau-ruakun tamatkua iñuich ukpiğiniğaat, aasiñ paptakkauplu-tin anutitlu ağnatlu.

13 Simon-tuuq ukpiqsripluni aasii aquagun paptaaqtiligmi nayuutiaqsiñiqsuq Philip-mi. Quvigutchanmiñiqsuq qiñiqami Philip-ñum iñiqtağikkañigun quviqnaqtuaniglu atlayuağnaqtuaniglu.

14 Aasiñ uqqiraqtit Jerusalem-mi tusaakamisigik Samaria-ğmiunun Agaayyutim uqałhi akuqtuğniplugich tuyuqağniqsut Peter-miglu John-miglu tavrña.

15-16 Ukpiqsriqsuat paptakkauplutin Atangum Jesus atqagun aglaan akuqtuisimaiñniqsutsuli Ipqitchuamik Irrutchimik. Taatnaqhutin taapkuak tikitñamik iniqsruutiniğaiç akuqtuitquplugich.

17 Peter-mlu John-ñumlu illiqiniğaiç taapkua arganmiknik. Tarvauvaa Ipqitchuam Irrutchim analatkaqsiñiğai.

18 Simon-ñum qiñiğniğaa Ipqitchuam Irrutchim qaisauragałha tamatkunña uqqiraqtik illiqipmatigik arganmiknik. Taatnaqhuni Simon-ñum Peter-lu John-lu qaitchisuaqsiñiğik maniñnik

19 itnaqhuni, “Tunisisitñaptuuq taavrumiña sanñimik. Uvvatuq illiqigupku argamnik iñuk akuqtuitlayumauq Ipqitchuamik Irrutchimik.”

20 Tavra Peter-m kiuniğaa, “Piyacquğvinmugiñ maniksuum-maqpich! Uvvaa tauqsitlanasugiviuñ maniñnik Agaayyutim aatchuutigikkaña?

21 Sivugaani Agaayyutim nalautisimaitlutin naagasuli tupiginjilugu, taatnaqhutin ilaliqsuutiviksraiññiqsutin uvaptikni suli Agaayyutim savaañani.

22 Mumigiñ taavrumakña nalaunñaiñiqniñ! Iniqsruğutin Agaayyutmun natqutitqulutin kaviuğuksaaipnik!

23 Iitchuğigikpiñ immaukkaqsiplutin killuqsriğmik suli kil-luğmun aňalatitlutin.”

24 Simon-ñum itnağniğik Peter-lu John-lu, “Iniqsruutillañniaqsitña Agaayyutmun anasiññuqsaquñilluña.”

25 Taatna Peter-lu John-lu iñuuniaqtaullañniqsuk Samaria-mi quliaqtaaqhutik uqalhiñik atanguruam aasiñ utiqhutik Jerusalem-mun. Iglauğmikni tusaayugaallautaq quliaq-tuağiniğaaq nunaaqquuraiñi Samaria-m.

Philip-lu Ethiopia-ğmiulu İirakuvik

26 Aasiñ isağulgan atanguruam Philip uqautiniğaa, “Paqna-lutin uñallam tuñaanugiñ tikirviksraqnunaglaan iñuitchuamun apqutmun Jerusalem-miñ Gaza-mun.”

27 Ilaa aullaqtigñiqsuq. Iqliqtaullakhuni nalautchiñiqsuq Ethiopia-ğmiumik. Taamnali iñuk ilirakuviuraqniqsuq Ethiopia-ğmiut Kandaki-ñatni (Ethiopia-ğmiut taggisiqagñikkanat ataniqtin Kandaki-mik), aasiñ ilaa Jerusalem-muñniqsuaq agaayutyaghuni Agaayyutmun.

28 Aitmuğimiñi tuttuqpagaqtuağmiñi agliqiniqsuq Isaiah-m sivuniksriqirim makpiğaañiñik.

29 Ipqitchuam Irrutchim nipliutiniğaa Philip, “Utlaguñ tamanna tuttuqpagaqtuaq maliaqsiluguasiiñ.”

30 Tavra Philip malikkaa. Aasi tusaakamiuñ taamna ilirakuvik agliqiqluni makpiğaañiñiñ sivuniksriqirim Isaiah-m apiqsruğniğaa, “Kañiqsiviun agliqikkan?”

31 Taavruma kiuniğaa, “Kañiqsipkağniaqtaunnaña qanuğluña kañiqsiñiaqpik?”

32 Taamna uqaliq agliqiağikkana itniinniqsuaq,
“Iñuk ipnaisun tasikuaqtauruatun tuqqutaksraqtimiñun,
ipnaiyaatun niplitlaitchuatun salikkaukama
ilaa nipliğñaiyuğattug.

33 Uqaqsittaahğmiñi iñupayaam aňallaquutiniğaa atchiksip-kaqluguasiiñ.

Kia-unniñiñ kañjiulguvagich?

Ilaa kiñuvianitchuq atakkii tuqqutlugu.” *Isaiah 53:7-8*

34 Taavruma ilirakuvium qanuğviiqhuni apiqsruğniğaa Philip, “Uqautilhiñauviña kisumik sivuniksriqirim Isaiah-m uumani uqautiqaqtilaañanik? Inmiñik naaga atlamik uqautiqaqpa?”

35 Philip-ñum ilitchuğipkaqlugu Isaiah-m uqalhaniñ sivulliu-plugu uqautiniğaa tusaayugaallautamik Jesus-kun.

36 Iglauig̃mikñi tikiññiqsuk imig̃mun. Taavruma ilirakuvium nipliutinig̃aa, “Uvva imiq! Sum pirail̃gisivaŋa paptaakkauiksramniñ?”

37 [Philip-ŋum piñig̃aa, “Ukpiqsriguvich iluqaaniñ uummatipniñ paptaal̃hiñaurutin.” Ilaa nipliğñiqsuq, “Ukpiğillapiag̃iga Jesus Christ Agaayyutmun ig̃ñig̃il̃ha.”]

38 Taavruma ilirakuvium tuttuq̃pagaq̃tuq̃ nutqaqtinnig̃aa aasii Philip-lu ilaalu atqaq̃hutik imig̃mun. Philip-ŋum pap̃taag̃niğ̃aa.

39 Imig̃miñ qakikamikaasiiñ Agaayyutim Irrusian nuktitiğ̃niğ̃aa Philip atlamun. Taavruma ilirakuvium qiñitq̃iñit̃namiñ ig̃liqt̃uiñag̃niqsuq quviatchallapiaq̃huni.

40 Philip ilitchuğ̃niqsuq Ashdod-mi itilaag̃miñik. Tavrak̃ŋa tusaayugaallautamik q̃uliaq̃tuag̃niqsuq iluq̃aŋit̃ni nunaaq̃q̃i-urani tikiğ̃atağ̃miñunaglaan Caesarea-mun.

9

Saul-ŋum Mumiłha

1 Saul-ŋumli sivutmuutiniğ̃aa aniqsraaq̃tuil̃i tuq̃q̃ut̃chisul̃ikun tamatkuniŋa Atang̃um ukpiqt̃uaŋuruaŋiñik. Ilaa utlautiniqsuq qaukiat̃nun agaayuliqsit

2 aglaq̃ag̃uk̃huni taluğ̃naq̃utiksrag̃miñik Jew-ŋuplutiŋ katrağ̃viñit̃ni Damascus-mi. Aasiiñ ilitchuq̃srig̃umi ukpiqt̃uanik Ataniğ̃mun Jesus taamani ilaan tigutl̃alugich aŋutit̃lu ag̃nat̃lu utq̃utiraksraulugich Jerusalem-mun.

3 Tavra iglauniaq̃tit̃lugu qallipl̃uni Damascus-mun, taim̃maiñaq̃ qaumang̃um q̃ilaŋmiñ qag̃gutiniğ̃aa.

4 Katakami nunamun tusaaniqsuq tuq̃luğ̃aqtimiñik, “Saul! Atañi! Suvaata nagliksaaqt̃it̃piŋa?”

5 Saul-ŋum kiuniğ̃aa, “Ataniiq, kisuvich?” Uqautraan nipliutinig̃aa, “Uvaŋa Jesus ilvich nagliksaaqt̃itağ̃ikkan.

6 Makillutin utlautiñ nunaaq̃q̃imun. Taamani taamma uqautig̃isigaatin qanuq̃ piñiksraq̃nik.”

7 Tavrani Saul-ŋum igliq̃atai taatnakkaułh̃ani qikag̃niqsut̃ nipl̃it̃laiq̃hut̃iŋ, tusaagaluaq̃luḡu nipi aglaan iñua qiñit̃l̃aiḡu.

8 Saul makit̃nami nunamiñ uil̃ñami qiñit̃l̃aiğ̃niqsuq. Taap̃kua tasiuq̃luḡu Damascus-muutiniğ̃aat.

9 Ilaa piŋasuni uvluni qiñit̃l̃aiññiqsuq, niğ̃iñit̃miuq̃ naagauñniñ imiñit̃miuq̃.

10 Ukpiqsriruaq̃aqt̃uḡ̃uuq̃ Damascus-mi atiq̃aqt̃uaq̃ Ananias-mik. Agaayyutim qiñiḡ̃uuraaq̃tit̃lugu tuq̃luğ̃niğ̃aa, “Ananias!” Ilaan kiuniğ̃aa tuq̃luusiani, “Aa, Ataniiq! Uvaniittuŋa, naalakkik̃piñ.”

11 Atangum piñigaa, “Makillutin aullağiñ apqutmun atıqaaqtuamun Nalguqtuamik. Taamma Judas-ñum tupqani apiqsruğumuutin Tarsus-miumik atıqaaqtuamik Saul-mik. Taamna taamma agaayuruq.

12 Ilaan taamna qiñıquuraakun qiñıgıñigaa añun atilik Ananias-mik utlakıgu inmiñun patıkhıgu argañmiñik qiñitlasitqıksıñigaa.”

13 Ananias-ñum kiunigaa, “Ataniiq! İñugiaktuat iñuich uqautigigaat taamamna añun Saul qanutun kapyapkaiñiplıgu Jerusalem-mi.

14 Pakmaimma tikiññıqsuq Damaskus-mun qaukhat agaayuliqsitniñ taluğnaqusıqlıgu tıgusılıksrañagun kisupayaanik agaayumaaqtuanik ilipnun.”

15 Agaayyutim nipliutilgiññigaa, “Ananias, Saul-mugiñ. Piksraqtağigıga savautritquplugu uvamnik ilıtuğıpkautıgilıñı iñuñnun Jew-ñuñıtchuanunlu umialıñıtñunlu sulı İsrail-aagmiunun.

16 Suli kanıqsipkağisigıga qanutun naglıksaañıksrañı piqutıgilıñı.”

17 Tavrakña Ananias aullağniqsuq. İsiqamiasıñ taamavrumıña tupıgmun patıñıgaa Saul argañmiñik nipliğhuni, “Anıaqaan Saul! Atangum Jesus tuyugıgaaña ilipnun taivrıma qiñıkkapıch apqutmi utlautiniğni maunı. İlaan tuyugıgaaña qiñitlasitqıqıplutin aasıñ İpqıtchuamun İrrutchimun sıvullıqıplutinlu.”

18 Taimmaiñaq sutimña iqalum kavisainısun katagaalaaqsıñıqsut Saul-ñum irrakniñ aasıñ ilaa qiñitlasitqıkhuni. Makitnami paptaaqtınnıqsuq.

19 Niğianikman sayañan uttaqiniğaa.

Saul-ñum Quliaqtuatha Damascus-mi

Aasriñ Saul nayuutiuraallañıqsuq ukpiqsırıruani Damascus-mi.

20 İlaa utlautiniqsuq Jew-ñuruat ktrağvinıtñun quliaqtuagutıplugıch Jesus-kun itnaiñiplıgu, “Taamna Jesus Agaayyutim iğñıginiğaa.”

21 Tamatkua iluqağmıñ tusaaruat taavrumıña quviğutçakhutıñ itnaaqsıñıqsut, “Unuuna Saul taimñaunıtkaluaqpa Jerusalem-mi tuqutçırağaqtuag ukpiqtuanıruanı? Suli maunı utlautıpluni sıvuniqağhuni tıgusılıni taatnatchiñik utqutrisukhuni qaukñıtñun agaayuliqsit?”

22 Ablaan Saul quliaqtuağmiñi kanıqsipkaiñıqsuq iñugiaktuanik iñuñnik Jesus taamna Christ-ñulhanik nalupqınaiqlıgu. Jew-ñuruat iñuuniaqtuat Damascus-mi kıgğutiksraıñıqsut.

23 Aquagun iñugiaktuat uvlut Jew-ñuruat katimaaqsiñiqsut sivunniughutin tuqquatchuklugu Saul.

24 Aglaan kilinñigaat taatna sivunniugniplugich. Unnuagtu-ummaan uvlumiñu Jew-ñuruat qaunaksruñnigaat nunaagqim paanñiñi tuqquatchumaplugu.

25 Tamatkuali ukpiqsriruut unnuat ilañatni ikiniñigaat Saul aguupmanmun atqautipluguasiñi silatmun añmanğagun katchiqpaum.

Saul Jerusalem-miitha

26 Tavrakña Saul utigniqsuq Jerusalem-mun. Tavrani-asiiñ ilaliutniagaqsigaluağniqsuq ukpiqtuanun. Tamatkua arguagiplugu ukpiqtuağulha iqsigiaqsiñnigaat.

27 Aglaan Barnabas-ñum ikayuğniğaa Saul taap-kununautiplugu uqqiraqtinun. Ilaan kaniqsipkautiginigai Saul-ñum qinñiha Agaayyutmik apqutmiñi suli Agaayyutmun tuqluğniplugu suli uqautipmiplugich Saul-ñum quliaqtualhanik taluqqutaiqhuni Jesus-kun Damascus-mi.

28 Saul itkaqsiñiqsuq iluqaani Jerusalem-mi taluqqutaiqhuni quliaqtuaqaqhuni Jesus-mik.

29 Uqagatiqaqmıuq akilñiqluğich Greek-ñuraaqtuat aglaan ilinjitñun tuqquatchumagaluaqtitluni.

30 Ukpiqtuaqatiunñi (ilitchuğikamin) taavrumiña) samunautiniñgaat Caesarea-mun Saul aullaqtitlugu Tarsus-mun.

31 Tavrali ukpiqtuanurupayaat Judea-mi, Galilee-miñu suli Samaria-mi tutqiksiñiqsut sayyikkauplutin irrusiğmikkun. Ukpiqtuanuruat iñuuniqsut taluqsriplutin Agaayyutmik, suli Ipqitchuam Irrutchim pitchuksağniğai aasiñi iñugiaksisaiñaqhutin.

Peter Lydda-mi Joppa-miñu

32 Peter-li igliñiqsuq napmupayaaq. Igliligmiñi utlak-miñigai Agaayyutim iñui Lydda-mi.

33 Taavrumani nalautchiñiqsuq añutmik atiqagtuamik Aeneas-mik, taamna aulatlañlaq, makingiñniqsuaq tallimat pinjasuni ukiuni siñigvinmiñiñi.

34 Peter-m nipliutiniğaa Aeneas, "Jesus Christ-ñum ihuaqsigaatin. Makittin, imulugich uqummatitin!" Taimmaiñaq taamna makinniqsuq.

35 Iñupayaat Lydda-mi Saron-miñu qinñiqamitruñ taamna ukpiligñiqsut Agaayyutmik.

36 Joppa-miñi ağnaqağniqsuq ukpiqtuaq atilik Tabitha-mik (Greek-tigun atqa taiñagñiqsuq Dorcas-mik mumiutiqağniqsuaq tuttumik). Ataramik savaaqağniqsuq nakuuruamik ikayuipuni inuqsraqtuunik.

37 Taamna aǵnaq atniǵñaliqḥuni tuquniqsuq. Iǵǵuanikamitruḥ inillaḥniǵaat qullianun tupqum.

38 Joppa taamna qaninniqsuq Lydda-miñ. Ukpıqtuat taamani tusaakamitruḥ Peter innıplıǵu Lydda-mi, malǵuḥnik iññuḥnik tuyuqañıqsut ilaanun, itna uqaksrıuqǵugik, “Qil-amıksruǵutin utlautiñ.”

39 Peter-m itqanaiyaqtıqami malıḥniǵik taapkuak. Tikit-mata taamuḥa mayuutiniǵaat qullıǵmun inimun. Uılǵaǵnaat puuǵniǵaat qıaplutiḥ qıñıqtitaǵıǵu atnuǵarriaḥiñik Dorcas-ḥum iñuunḥaǵmi.

40 Peter-m anıpkalǵıǵıch iluqaisa taapkuava tavrakḥa inimiñ. Sitquqḥuni agaayuniqsuq aasii kiñıaǵıǵu taamna timi nipliutiñıǵaa, “Tabıtha makittin!” Taavruma aǵnam uitñami qıñıǵniǵaa Peter aqıvıtluniasii.

41 Peter-m isakhuni ikayuǵniǵaa makıtıtlıǵu. Tavrakḥa ukpıqtuat uılǵaǵnaatlu isıqtıtlıǵıch qıñıqtınniǵaa ilıñıtıñun iñuupıǵu.

42 Iñıǵıaktuat iñuıch Joppa-mi tusaanıqsut taavrumiḥa aasıñ ukpıqsrıliqḥutiḥ Agaayyutmik.

43 Peter tuyuǵmiaḥuniqsuq Joppa-mi iñıǵıaktuani uvluni, tukkuqalḥuni Simon-mik qıtummairimik.

10

Peter suli Cornelius

1 Tavra Caesarea-mi aḥutiqaǵniqsuq atiliḥmik Cornelius-mik aḥalatchıplıni tallımakiḥianik aḥuyyiuqtinik. Taapkualı aḥuyyiuqtıtı agǵıǵniqsuat Italy-miñ.

2 Taamna Cornelius agaayyutiqaǵniqsuq tupıqatıtuum-ǵaǵmi taluqsrıplutiḥ Agaayyutmik. Ikayuiñıqsuq Jew-ḥuruat naglıḥnaqtuanıñik agaayumaatıḥupıni.

3 İlaḥatni unnuksraat piḥasıǵıǵuḥnaqsıḥman qıñıqquraaǵniqsuq nalupqınaiǵıǵu qıñıǵniǵaa Agaayyutim isaǵulǵa isıqḥuni tuqıtuqıni, “Cornelius!”

4 Cornelius-ḥum qıñıqpakıǵu isaǵulik iqsıliḥkun kiuniǵaa, “Suva? Aḥuun! Qanuq-samna?” Isaǵulgum itnaǵniǵaa, “Agaayyutim tusaagaa iñıqsruḥiñ tautukıǵu ikayuiñiñ naglıḥnaqtuanik. Taatnaqḥuni itqaǵıǵaatin.

5 Pakma Joppa-mun tuyuqañıñ iñuḥnik uvuḥaḥutiyaqtıllıǵu Simon tagǵısqıqtıuq Peter-mik.

6 Taamna tukkuaruaq Simon-mıptıuq qıtummairimi taǵıum sıñaani irviqaqtıami.”

7 Taatna uqautianikamiḥ taamna isaǵulik qıñıǵnaiǵniqsuq. Cornelius tuqıuiñıqsuq malǵuḥnik savaktıñmiñik sulı atautchimik aḥuyyiuqtımik agaayyutiqaqḥuni savautrıru-amik.

8 Ilaan uqautiqqaaqlugich tamarrumiņa atuumaruamik Joppa-munaasiin tuyuginigai.

Peter-m Qiñiqquuraatha

9 Uvlutqikman qallipmiullu Joppa-mun, Peter-li mayuğniqsuq tupqum qaanjanun iniqsruğiaqhuni uvluqpaguqtuami.

10 Ilaa niğisulillaqiaqmigu. Niqiksranik itqanaiyaqtitlugich Peter-li qiñiqquuraağniqsuq tatpakmani.

11 Qiñiğniğaa qilak anmaqługu sumimña atqaaqiaqsiñiğaa atriqaqtuam ukilhaaqpaktun ninjitauruatun nunamun sisamatigun iqirguigun.

12 Taamna imaqağniqsuq qanusipayaanik nunam niğrutaiñik paamguqtuanik suli tinmiruanik. 13 Agaayyutim nipliutinigaa, “Peter! Makillutin tuqqutçilutin niğgiin!”

14 Peter-m kiunigaa, “Ataniiq! Taatnağumiñaipiaqtuñ! Niğiñgaqsimaitchuņa qanutchimik aqliğikkamnik unniin qaayugikkañatnik.”

15 Peter-m tusaatqilgiñniğaa nipi, “Qanutchich Agaayyutim salummakkañi ilvich isummatigiyumiñaitchitin qaayugnağlugich.”

16 Taatnaiñiqsuq piņasuniaglaan aasii taavruma aquagun ukilhaaq nuqitqinñiğaa tatpakmuņa.

17 Peter isumaksraqtuaqsiñiqsuq qanuutautilaanjanik qiñikkiutauruam inmiñun. Taatnaqtitlugu taipkuali Cornelius-ñum tuyugikkañi apiqsruqtağniqsut nani Simon tupqa itmañaan, aasiin ilitchuqsrianikaminj nutqağniqsut talum sivugaanun.

18 Apiqsruğniqsut, “Tukkumaruaqqaqa uvani atilinjmik Simon Peter-mik?”

19 Peter-mli taamna kañiqsiñiaqtitlugu qiñiqquuraakkağmi qanuutautilaanjanik Ippitçuam Irrutchim nipliutinigaa, “Qakma silatipni piņasut inuich pakakkaatin.

20 Paqnalutin atqağin. Piqasiğiakkich tuyugikkağigitkakii.”

21 Peter atqaqami nipliutipiağai, “Uvaņa pakiñiğipsitña. Suplusi aggiqpsi?”

22 Taapkua kiuniğaat, “Cornelius-ñum anuyyiuqtit atangata tuyugiğaatigut. Ilaa nakuuruañuniqsuq anun agaayusuuruuq Agaayyutmun suli iluqatin Jew-ñuruat kamagiplugu. Agaayyutim isagulgan uqautinigaa tupqanun aiyugaaqplutin tusaatquplugu uqauttutiksraqnik.”

23 Peter-m tukkiğniğai taapkua unnuitquplugich tavrani.

Uvlaakuğuman aullaqmata maliñiğai. Ilañisaptuuq ukpiqtuat tavrakña Joppa-miñ tuvaaqasiğniğaat.

24 Uvlutqilgitman Caesarea-mun tikiñniqsut. Cornelius-ñum niğiukhuni ilani suli ilauraani katinñaniksimanigai.

25 Aasiñ Peter isiaqsiyman Cornelius-ñum purviginiġaa agaayuvigiplugu.

26 Aglaan Peter-m makitinnigaa nipliutiplugu, “Makittin! Uvañaptuuq iñuħhiñauruñja.”

27 Peter-m uqaqatiginiġaa Cornelius itqutigalugu tupiġmun. Tavraniasiñ iħitchuġiniġai iñugiaktuat iñuich katianiñniqsuat.

28 Tavraasiñ nipliutiniġai, “Ilipsipsuuq iħisimallapiakkaqsi Jew-ñuruat piqasiqsuutilguyumiñaitchuat atuqtaksranisigun Jew-ñuñitchuat. Aglaan Agaayyutim iħisautigaanña uvañnun kiñapayaaq iñuk qaayugiñqunħitlugu.

29 Taatnaqħuñña qanniġñiqapña utlautiruñña pisagumasuñaqnañña. Apiqsrullaglakpiñ, suvaata qanniġñiqpiñña?”

30 Cornelius-ñum kiuniġaa, “Sisamat uvlut uñataatni itnaiħiyuñnaqsiruami uvlumi kiñunnamni uvlucpaguqman agaayulgisitħuñña, taimmaiñaq añun atnuġaalik qaum-maġiksuanik qikaaniktigñiqsuq sivuqcamnun.

31 Itnaġaanña, ‘Cornelius! Injicsruutigikkatin Agaayyutim tusaagai sulì nagliksriplutin savaatin itqaġigai.

32 Tuyuqaġiñ Joppa-mun añutinik uvuñautityaqtillugu Simon taggisiquaqtuaq Peter-mik. Taamamna taamma tukkuum-miruaq Simon-miptuuq qitummairimi taġium siñaanì ittuami.’

33 Taatnaqħuñña uiguiñaqħugu qanniġikpiñ, iħuaqqutiluġniġiptigut uvuñakħapkun. Uvva iluqata katirugut Agaayyutim sivuġaanun tusaayumaplugu qanuq Agaayyutmun uqautiliksrapitigun ilipkun.”

Peter-m Uqautriħha

34 Peter aullaġniñiqsuq itnaqħuni, “Pakma puttucsrigiga iħlumutun Agaayyutim irrutriħha iñuñnik atisipluġich.

35 Nanipayaaq nunaaqqimi iñuk talucsrirman ilaanik nalaunñarualiqipluni Agaayyutim akuqtuumaagñigaa, taamna sumiuñuġisijñaan.

36 Nalupqisuñitchuñña tusaatilaapsitñik tusaayugaallau-takun Agaayyutim tuyuġikkañña Israel-aagmiunun, itnaqħuni, Agaayyutim qiñuiġutripkaġaa iñuñnik Jesus Christ-kun, taamna Jesus Atanġuruuaq iñupayaani.

37 Tamanna tusaayugaallautaq aullaġniipluni Galilee-miñ kinuagun John-ñum Paptaaqtitchirim quliaqtuaħhan siamittuq iluqaanun Judea-mun.

38 Tusaakkaqsi Jesus Nazareth-miu Agaayyutmun sayyiqħugu piqasiqħugu Ipqitchuamik Irrutchimik pikkañña. Taamna Jesus napmupayaaqami nakuurualiqiniqsuq sulì iħuaqsiraġakkaññi tamatkua tuunġaum añalataññi, atakkii Agaayyutim piqasiqsuqħugu.

39 Aasiñ uvagulli qiniqlugu iluqaan iñiqtagikkaña Jew-nuruat nunanatni suli Jerusalem-mi, uqautigilgugikput qanuq iliplugu kikiaktuutilha sannigutamun suli iñunun tuqqutağilha.

40 Taamna taatnakkañat Agaayyutim anitqiksitkaa tuquligmiñ piñayuakni uvlut. İlanjisa iñuich nalupqinaiqługu qiniğaat.

41 İluqallapiagmin iñuich qiniğitchaluağaat, aglaan qiniğikput Agaayyutim piksraqtaagipluta quliaqtuağitquplugu ilaagun. Uvagut niğiqatigigikput imiqatigiplugu Agaayyutim anitqiksinnanikmagu tuquligmiñ.

42 Aasiñ ilaan tiligaatigut tusaayugaallautaq uqautigitquplugu iñunun, ilisimarusimaaqpluta ilaa taivruminauli Agaayyutim piksraqtaaña ataniguqlugu iñuuruani suli tuqunaruani.

43 Taamna Jesus sivuniksriqiripayaat uqautigikkañat, itna, Kiñapayaaq ukpiqsrigumi ilaanik Jesus-ñum natqigutigisigai killuqsautai atigmigun.”

Jew-ñunitchuat Akuqtuıñhat İpqitchuamik İrrutchimik

44 Tavrani Peter uqautrisugaaqtitlugu iluqaitñun naalağniruanun uqauttutaanik İpqitchuam İrrutchim atqaqiniğai.

45 Tamatkua Jew-ñuplutin ukpiqsriruat taamakña Joppamiñ maliktuat Peter-mik quviğusuniqsut Agaayyutmun qaiñha İpqitchuamik İrrutchimik tamatkununaptuuq Jew-ñunitchuanun.

46 Sumiuliraaqhutin uqqatigun tusaagaqsiñiğaiç uqaqtuat Agaayyutmik quyaplutin.

47 Tavraasiñ Peter nipliğniqsuq, “Uvaptiktituntuuq ukua İpqitchuam İrrutchim analatkaı. Kıami paptaaqsailirağniapagich imiğmik?”

48 Taatnaqlugich ilaan tiliñiğai paptaaqtitquplugich Jesus atqagun. Taapkua iniqsrugiğaat uvliuqtuallaquplugu piqatigilutin.

11

Peter-m Tusaayugaaqtitchiñha Ukpiqtuanik Jerusalem-mi

1 Uqqiraqtit suli ukpiqtuapayaat iluqaani Judea-mi tusaaniqsut qanuq Jew-ñunitchuanik Agaayyutim uqałhanik akuqtuiruanik.

2 Aasiñ Peter Jerusalem-mun utiqman ilanich ukpiqsriruat Jew-ñuplutin isumaqaqtuat Jew-ñunitlutin ukpiqsriruat nalunaitñutchiquplugich nakuagiñiñiğaat Peter-m quliaqtualha Jew-ñunitchuanun.

3 Piñígaat ilaa, “Uvva aiyugaaqtauplutin kinungatnun nalunaitjutchinaitchuat, niñiqatigikapkich killuqsagñiqsutin.”

4 Taatnaqługich Peter-m uqautiaqsiñigai qanuq atuumalħagun aullañniilğatałhaniñaglaan.

5 Itnañiqsuq, “Itluña nunaaqqiani Joppa-m iniqsrułłamni qiniñquuraaqtuña. Qiñigiga sua-imña atqaqtuaq qiññalik ukilħaaqpaktun. Niñititauruq sisamatigun iqirģuigun tatpakmakña, nutqaqhuni saniqqamnun.

6 Qiñivikusuqapku qiniqtuña niğrutinik uumaruanik paamğutlaruaniglu suli tiñmitłaruanik, imaiñik taavruma.

7 Tavraasiñ Agaayyutim nipliutigaaña, ‘Peter! Makillutin tuqqutchiłutin niğģiñ!’

8 Taamna kiugiga, ‘Taatnağumiñaiapiaqtuña, Ataniiq! Qanusiq agliğikkağa qaayuğnaqtuaq uvaña uqummiqsi-maitchiga.’

9 Agaayyutim tatpakmakña nipliutitqikkaaña, ‘Qanusiq Agaayyutim salummaanikkaña isummatigiyumiñaitchiñ qaayuğnağlugu.’

10 Taatnailiplugu atuummiruq piñasuniaglaan, aasiñ taamna qinikkağa nuqitaupluni kinumun tatpakmuña.

11 Taatnaqtitluña piñasut iñuich tikiññiqsut taavrumuña tupiğmun nayukkamnun. Taapkua tuyuğirauniqsuat uvanun Caesarea-miñ.

12 Ipqitchuaq Irrutchim uqautipmaña maliquplugich qanuğviitchuñaqnaña. Ukua itchaksrat aniqatiut tavaaqasiğaatña Caesarea-mun. Iluqata isiqtugut Cornelius-nun tupqanun.

13 Aasi uqautipluta Cornelius-nunli qiniñquuraakkağmiñik isağuliñmik tupiğmiñi aasiñ nipliutiplugu, ‘Joppa-mun tuyuqagutin uvunautityaqtirruñ Simon Peter.

14 Taamavruma amma uqautiginiakkanan anniq-suğisigaatin kinuniqtuummaqpitlu.’

15 Aasiñ tasamunjitłuta uqaaqsikama Ipqitchuam Irrutchim atqaqigai ilinich atrilłapiaqlugu piñi uvaptiknuntuuq taimani Pentecost-mi.

16 Itqagitka Agaayyutim uqalhi itnaqsimaruat, ‘John-nun imikun paptaaqtitchilħa aglaan ilipsi paptakkaugisiñiqsi Ipqitchuakun Irrutchikun.’

17 Taamna nalupqinaillapiaqtuq Agaayyutim qaitchilħaptuuq Ipqitchuamik Irrutchimik Jew-nunitchuanun atriplugu qaisağikkani uvaptiknun ukpiqsriqapta Atanguruakun Jesus Christ-kun. Qanuğlugu nutqaqtitkisivigu Agaayyun savaaksrañaniñ?”

18 Taatnailiplugu tusaakamitruñ Peter-m tusaayu-gaaqtirrutaa ilinisa nutqautiniğaat pisaanñatriñ. Ilinich quyaaqsiñiqsut Agaayyutmik itnaqhutin, “Agaayyutimtuuq

piviqaqtilluġnigai mumikksranjatigun Jew-ḡunġilaat
piññaaktaaqaplugich isuitchuamik iñuukġmik.”

Ukpiqtuat Antioch-mi

19 Tamaakḡa ukpiqtuat siaminniqsut atakkii
piyuaqsiuplutin aquagun Stephen tuqgutaupkaqqaqḡu.
Ilanġich tikiumaniqsut Phoenicia-mun ilanġich Cyprus-mun
suli Antioch-mun, tusaayugaallautamik uqautiqaqhutin
tuḡaaqḡu Jew-ḡuruanun kisiitñun. 20 Aglaan ilanġilli
ukpiqtuat Cyprus-miñ Cyrene-miñlu utlautiruat
Antioch-mun tamatkununaptuug Jew-ḡunġitchuanun
uqautigilumaagñigaa tusaayugaallataq Atanġuruakun
Jesus-kun.

21 Agaayyutim sayyiqsimaniġai, aasiiñ iñugiaktuat tusaaruat
mumikksitlasiplugich Atanġmun ukpiqsriħkun.

22 Ukpiqtuanuruat Jerusalem-mi tusaaniqsut
tamatkunuuna. Taatnaqhutin tuyuqagñiqsut Barnabas-mik
Antioch-mun.

23 Barnabas tikitñami, ilaan iħtchuġiniġaa Agaayyutim
savaagikkaḡa taamani, aasiiñ quyallapiagñiqsuq. Ilaan
pitchuksaagñigai iluqaisa tuniqsimmatritquplugich
Agaayyutmi iluqnaaqsimaaħkun.

24 Barnabas iñullautapluni ukpiqsriħapiqhuni Ipqitchuam
Irrutchim aḡalataġiniġaa. Tavraasiiñ iñugiaktuat iñuich
malġuaqtigugñiqsut Agaayyutmi.

25 Tavrakḡa Barnabas aullaġniqsuq Tarsus-mun pakki-
aqḡu Saul.

26 Aasiiñ paqitnamiuḡ Antioch-muutiniġaa. Tavra-
niasiiñ atautchimi ukiumi iqatauplutik iñugiaktuanik
ukpiqtuanuranik iħsautriplutik. Taavrumani Antioch-mi
ukpiqtuanuruat taiyuutiniḡniqsut sivulliuplugu “Christ-ḡum
iñuiñik.”

27 Taatnaħhatni tamaani ilanġilli sivuniksriqirit utlautiniq-
suat Jerusalem-miñ Antioch-mun.

28 Ilanġat atiqagñiqsuq Agabus-mik sivullikkauġimigun
Ipqitchuakun Irrutchikun makitluni uqagñiqsuq
niġisuḡnamun tikitkisiñiplugu iluqaanun nunamun.
Taamnaasiiñ niġisuḡnaq taavruma uqautigikkaḡa
atumaruq Claudius qaukħiupkaqḡu Rome-mi.

29 Taatnaqhutin ukpiqtuat sivunniġniqsut aatchuutininik
tuyuqagħhutin piyummiñagñiqtutilaagħmikni ukpiqtuaqatiu-
miknun Judea-mi.

30 Ilinġich tuyuġniqsut aatchuutininik Barnabas-kunlu Saul-
kunlu ukpiqtuanuruat qaukħiitñun.

12

Ukpiqsriruat Piyuaqsiupsaathat

¹ Umialgumli Herod-ñum aullağniñiğaa nagliksaagtitchiñiq ilañitñik ukpiqtuanjuruat.

² James, John-ñum aniqataa, savikpañmik tuqqtinnigaa.

³ Aasiñ Herod kanjqsikamiuj quyalitñiñi Jew-ñuruanik tigungaa Peter suli nanjitchiaqsiñiqsuq ukpiqtuanik. Taatna irrutriñha atuummiñiqsuq niğihatni pupsañniğilaamik qaqqi-amik.

⁴ Peter taamna tigukamitruñ inillañniğaat isiqsivijmun, qaitlugu sisamaiñun añuyyiuqtinun qaunagitquplugu. Herod-ñum sivunnigaa Peter tikiutilugu iñunñun atanniqsitchuklugu niğiqpagvikaaq atilik Apqusaakkauñimik pitlukpan.

⁵ Peter isiqtaulhani ukpiqtuanjuruatli injqsruutiniğaat piliqillapiaqhutiñ Agaayyutmun.

Peter-m Anipkañha Isiqsivijmiñ

⁶ Herod-ñum tikiutisukkaa Peter iñunñun atanniguklugu sivuğaatni iñuich. Unnuañani anitchiñksrañan iñunñun Peter siñiñniqsuq akunğatni malğuk munaqsrik, malğuiñik kalimñiğñik pituqaqhuni, suli isiqsivium paañi qaunaksriqaqhutiñ munaqsriñik.

⁷ Taimmaiñaq atangum isağulga sagviğñiqsuq, isiqsivium ilua qauplugu. Isağulgum iqiiqsagñigaa aksiklugu Peter tu-iqqañagun nipliutiplugu, “Qilamik makittin!” Tavrauuaa kalimñiğich katanjqsut tayağnikniñ.

⁸ Isağulgum qilamiksriğñigaa, “Tapsiağiksaagutin, aluğutikkiñ atilugik.” Peter taatnatun piñiqsuq. Isağulgum nipliutip-saagñigaa, “Uligaagutin malijña!”

⁹ Peter-m maliaqsiñigaa isiqsivijmiñ kanjqsillapiagaluagnagu isağulijmun taatna piñi. Ilaa siññaqtuğasukniğniqsuq.

¹⁰ Apqusaagutiniğaa sivulligñi qaunaksrini tuglinjitiñi sulipsuuq, aqulliupluguasiñ tikiñniqsuk savigruağmun paamun anigisiplutik nunaaqqimun. Taamna paa añmalgiñniqsuq injmigun, ilinjikaasiñ aniplutik. Ilijik qilamiksruqhutik apqutikun, aasiñ taimmaiñaq isağulgum uniñniğaa Peter tamañja.

¹¹ Tavrani Peter-m kanjqsivaaluaqsiñigaa tamanna atuumaruq. Uvva itnağniqsuq, “Nalupqiginajigaa Agaayyutim tuyuğañha isağulijmiñik annautisaqluñja Herod-ñum añalatchiñhaniñ. Ilaan anniqsuqmigaañja Herod-miñ suli Jew-ñuruaniñ piyaqqusuktuanin uvamnik.”

¹² Taamna qauğriaqpalaktiqami utlautiniqsuq kinunğanun Mary-m, aakanan John Mark-ñum. Tavraniñi iñugiaktuat kati-maniqsut injqsruqhutiñ.

13 Taluata silataani Peter katchaqtuḡniqsuq. Niviaqsiag atiqag̃niqsuq Rhoda-mik utlautiniqsuq paamun kisuupma-gaan.

14 Peter-m nipaa ilisaqlig̃niḡaa. Quviatchaqtippaitluni aḡmautigaluaqnaguunniñ utiqtiḡniqsuq kiñumun uqag̃iaqhuni, “Peter qakma!”

15 Taapkua nipliutiniḡaat, “Kinniqivaluktutin!” Aglaan taamna niviaqsiag̃ruk nalupqisuḡiñniqsuq. Aasiñ kiulḡiñniḡaat, “Irrusia pivalukkiñ.”

16 Peter-m nutqautiḡiñniḡaa katchaqtulli. Kiisaimmatai aḡmautiniqpaat. Ilinisa qiniqamitruḡ quvigutchaniqsut niḡiungillaqhutin.

17 Peter-m urriqaniḡai nipaisaaquplugich aasiñ uqautiaqsiplugich qanuq Agaayyutmun annisisilaag̃miñik isiqsiviḡmiñ. Uqautipsaag̃niḡai, “Kilikkumagisi James-lu atlatlu ukpiqtuat.” Aasiñ ilaa aullaḡniqsuq atlamun inimun.

18 Uvlutqikman isiqsivium qaunaksrai aupillaḡniqsut. Kaniqsitlaig̃niḡaat qanuqtilaanja Peter-m.

19 Herod-aasiñ tiliriñniqsuq iñuḡnun pakaquplugu Peter aglaan paqiniñniḡaat. Herod-ḡum apiqsruqtuqqaag̃niḡai mu-naqsrit aasiñ tilisigiplugich tuqqtuqplugich. Tamanna atumaanikman Herod Judea-miñ aullaḡniqsuq ittuallag̃iaqhuni Caesarea-mi.

Herod-ḡum Tuqultha

20 Herod-ḡumguuq qinnausimallapiag̃niḡai iñuich iñuuniaqtuat Tyre-milu Sidon-milu. Taatnaqhutin ilinisa katiplutin qiniḡiaḡniḡaat Herod. Taapkua utlautiruat sivulliuplugu ilauraannaktaag̃iniḡaat umialgum tuglia, taamna atiqagtuaq Blastus-mik. Aasiñ taatnaqqaqhutin utlautiplutin Herod-mun iniqsruḡiaḡniḡaat qiniḡisumaaliksrāgmiktigun, atakkii taapkua Tyre-miut Sidon-miut niqiqag̃viqaqtut umialgum nunagikkaḡaniñ.

21 Uvvaasiñ nalunaiqsami uvlumi Herod atnuḡaaqtuqhuni umialgutnaḡmiñik aquvinniqsuq atang̃uvinimiñun uqautriviksraḡmiñun iñuḡnik.

22 Tyre-miut suli Sidon-miut naalaḡniruut Herod-mik nipliagaqsiñniqsut itnaqhutin, “Taamna Agaayyutim nipigigaa. Iñuḡhiñaq nipiqaḡitchuq taatnatchiñik.”

23 Taimmaiñaq Agaayyutim isag̃ulgan Herod atniḡñatchiḡniḡaa injalaḡniñi atakkii kamakkutaitluni Agaayyutmik. Qumaich niḡiñniḡaat aasiñ tuquniqsuq.

24 Aglaan ukpiqtuarguuq siamitchiñniqsut Agaayyutim uqaḡhanik aasiñ iñuḡiallapiqaqtuat akuqtuḡniḡaat.

25 Suli Barnabas-lu Saul-lu naatchikamik savaaǵmiknik utiǵniqsuk Jerusalem-miñ Antioch-mun tuvaaqatigiplugu John Mark iñmikkun.

13

Ipqitchuam Irrutchim Piksraqtaaqalħa Barnabas-mik suli Saul-mik Nutaamun Savaamun

1 Ukpigtuanǵuruat Antioch-mi ilaqaǵniqsut iñuñnik sivuniksriqiriniglu ilisautriñiglu itna, Barnabas-miglu, Simeon-miglu (taiyuutiliñmik Taaqsipañmik), Lucius-miglu (Cyrene-miumik) Manaen-mik (iñuguqatiqaǵniqsuaq Herod-mik kavanauruamik) suli Saul-mik.

2 Uisauraaǵniqsut tamarrumani uvlumi. Agaayupkaqti-tlugich Ipqitchuam Irrutchim nipliutiniǵai, “Barnabas-lu Saul-lu piksraqtaaǵisigik uvañnun savaaksranun tuǵlummatigikkamnun iliniknun.”

3 Tavra uisauraaqhutiñ agaayuanikamiñ argañmiknik patiklugiglu tuyuǵiniǵaich.

Uqqiraqtik Cyprus-mulħak

4 Ipqitchuam Irrutchim tuyuǵiniǵik Barnabas-lu Saul-lu. Iqlihutik Seleucia-mun aasii tavrakña tiksigñiqsuk qikiqtamun taiyuutiliñmun Cyprus-mik.

5 Iliñik tikitñamik Salamis-mun nunaaqqiuramun Cyprus-mi quliaqtuaǵniqsuk Agaayyutim uqaħhanik Jew-ñuruat ka-traǵviatni. John Mark-mik ikayuqtiqaǵniqsuk.

6 Tavrakña nunakuaqhutik taavrumuuna qikiqtakun tikiñniqsuq Paphos-mun. Taavrumani nalautchiñiqsuk añatkumik Jew-ñuruamik atiqaqtuamik Bar-Jesus-mik Hebrew-miutun [suli Elymas-mik Greek-miutun]. Ilaa nipiqaǵniqsuq sivuniksriqiraunipluni.

7 Ilaan ilannaǵiniǵaa kavanauruuq taavrumani qikiqtami, atiqaqtuagǵuuq Sergius Paulus-mik suli puqiksuanupluni. Taavruma kavanauruamguuq aiyugaaqtullapiagñigik Barnabas-lu Saul-lu tusaasukhuni Agaayyutim uqaħhanik.

8 Aglaan taavruma añatkum Elymas-ñum akililiqsuǵniǵik taapkuak atakkii kavanauruuq ukpiqsritqunilugu Christ-mik.

9 Aasiñ Ipqitchuam Irrutchim añalataǵigaa Saul, taggisiqaǵmiruaqtuuq Paul-mik. Taavruma Paul-ñum qinĩqamiuñ nalinĩñaaqługu taamna añatkuq

10 nipliutiniǵaa, “Ilvich tuunǵaum atrigigaatin! Iluqaan nakuuruuq uumiginiǵiñ ataramik kinniplugich iñuich pisaa-sulipkun. Uqautigiñaiǵuñ Agaayyutim ilumutuulħa sagluuq-tuanunilugu.

11 Pakma Agaayyutim anasiñjuqsagñağaatin. Qiñitlaisaallakkisirutin qaumamik.” Taatnağluqaaqtuq Elymas-ñum il̄tchuqlıgıñigaa taaqtuamun matulhak irrañmi. İlaa saptaaqsıñıqsuq kisumun iñuñmun tasiullañniaqupluni argañmigun.

12 Kavanaauruam qiñiqamiuñ taamna atuummiruaq ukpil-igñıqsuq quviğutçakhuni il̄isauttutaanik Agaayyutikun.

Paul-lu Tuvaaqatiuni lu Antioch-muñniqsut Pisidia-mi

13 Paul-lu tuvaaqatiuni lu Paphos-miñ tiksıgñıqsut Perga-mun Pamphylia-mi. John Mark-ñum unıññigik utiqhuni Jerusalem-mun.

14 Taapkuak Perga-miñ igliğniqsuk tikitlutik Antioch-mun Pisidia-mi. Jew-ñuruat minguiqsiağviata uvluaani utlautiniqsuk katrağviatnun aquvitlutikaasiñ.

15 Moses-ñum malıgıtaksraña suli sivuniksriqirit aglaañitñiñ agliqianikman katrağvium qaukñısa itnağniğıñik, “Aniaqatiuk, uqauttutiksraqağuptik pitchuksaağutmik iñuñnun uqaquğıptiğıñ ilinjitñun.”

16 Paul makitnami urriqaplugich uqautiaqsıñıgai, “Jew-ñuqatiumaañ suli sumıuñuruapayaasii taluqsriuasii Agaayyut-mik! Naalağni llaksitña!

17 Agaayyutaata Israel-aagmiut sivullıavut piksraq-taaginıkkani. İlaan kamañaqsipkaqlugich taimani iñuunialhatni Egypt-mi. Suli Agaayyutim annisiplugich Egypt-miñ sanñimigun kamañaqtuakun.

18 Suli malğukipiani ukiuni Agaayyutim iglutuqlugich Israel-aagmiut iglauhathni suviksraılaami munağiplugich.

19 Tavra iñugaağruich Canaan-mi piyaqquanıkamıgich iñuksraqtağmiñun nunaksrırutıginiğaa.

20 Suli aquagun tamatkua sisamat tallımakıpiat malğukıpiaq qulit ukiut ilaan qaitchiñıgai sivullıuqtiksrañitñik iñuguğniñalhanunaglaan Samuel-ñum taivruma sivuniksriqirim.

21 Aasiñ taapkua Jew-ñuruat umialıqaağuaqsipmata Agaayyutim qaitchiñıgai Saul-mik igñıñanik Kish-ñum kınuvıañiñiñ Benjamin-ñum. Malğukipiani ukiuni atannıqsuqtıgiluum-maan umialıginiğaat.

22 Aglaan Agaayyutim Saul piiqlugu inañıqsinnıgaa David-mun umialıguqluguasii taapkunuña. Taamna iñuk Agaayyutim itnautıgımanıkkana sivuani, “Taamna David igñıña Jesse-m iñuk quviasuutıgıgıga atuıgisipluni pisulıgıkkamnik iluqaagun.”

23 Taavrumakña David-ñum kınuvıañiñiñ Agaayyun tiki-utrıruq Jesus-mik annıqsuqtıksramik Jew-ñuruanun, taatna ilaan akiqsruıgımsun.

24 Sivuani Jesus-ŋum aggiŋhan John-ŋumli quliaqtuağutiniğai iluqaisa Jew-ŋuruat mumiquplugich paptaaqtillugillu.

25 Aasiñ John naatchiyasikami savaagmiñik ilaan nipliu-tiniğai, 'Kisuunasugivisitŋa? Uvaŋa taivrumiŋaunitchuŋa niğiuğikkaqsi. Ilaapiaq aggiğñiaqtuq kiŋupkun. Uvaŋa taivruma isigaiñi aluğutaiqiksrauluŋaunniñ nalliummatinitchuŋa.'

26 "Aniqatiumaan, Abraham kiŋuviağikkaŋasii suli iluqasi uvani taluqsriuasii Agaayyutmik, taamna tusaayugaallau-taq anniqsuğiakun tuyuuruq uvaptiknun.

27 Jew-ŋuruat iñuuniaqtuat Jerusalem-mi suli sivulliuqti-tuummağmiŋ iłitchuğinñiğaat Jesus Anniqsuutauha. Minguiqsiagvipayaami agliqirağigaich uqauttutinich sivuniksriqirit katrağvinmikni aglaan kaŋiqsisaitlugich. Patchisigikamitruŋ Jesus ilinisa ilumun atuumapkağniğaiç sivuniksriqirit uqautigikkaŋich.

28 Sumikunniñ patchisiksraitchaluanğmiŋ agvisik-sraitlugu inñiğniğaat Pilate tuqqutitquplugu.

29 Aasiñ immianikmatigik supayaat Agaayyutim uqauttutai maliguqtañ atqagñiğaat kikiaktuutriviŋmiñ inillakluguasiñ iluviğmun.

30 Aglaan Agaayyutim anitqiksinnigaa tuqułiğmiñ.

31 Inñiğaktuani uvluni Jesus sagviaqtuğniqsuq tamatkunua igliqatmiñun Jerusalem-mun Galilee-miñ. Pakma taapkua ilisimaraurut ilaagun inñiğikkaptiknun Jew-ŋuruanun.

32-33 Uvaguttuq uqautigiptiğin tusaayugaallautamik, itna, Agaayyutim akiqsruutigikkaŋa sivulliaptiknun pakma atuumapkağniğaa uvaptiknun kiŋuviaŋuruanun anitqiksitnamiuŋ Jesus inñuuligmun. Atakkii tugliani Psalm aglausimaruq itna, 'Ilvich iğniğigikpiñ,

ugllovak aapağtuŋa ilipnun.' *Psalm 2:7*

34 Agaayyutim anipkaqamiuŋ Jesus tuqqutqikkumiñaiqlugu akiqsrupsaagniqsuq itna,

'Aatchuqniğipsi ipqitchuaniglu nalupqinaitchuaniglu akiqs-ruutigikkamnik David-mun.'

Isaiah

55:3

35 Taatnaqhuni atlamisuli Psalm-mi David-li nipliğniqsuq, 'Savaktin ipqitchuaq aupkağumiñaitkiñ.'

Psalm 16:10

36 David-guuq savautrigaluaqmuruq Agaayyutmik inñuuligmiñi. Tuqupman iluviğniğaat piqasiuti-plugu sivullianñun, timaa aasiñ tavrani aupluni.

37 Aglaan taimña Jesus Agaayyutim anipkakaŋa tuqułiğmiñ auŋaitchuq.

38 Iauramaan, iluqasi kaŋiqsiruksraurusi ilumutuuligmik quliaqtuağikkamnik ilipsitñun, Taavrumuuna Jesus-kun Agaayyutim natqilhiñaugai killuqsautisi. Kiñauñniñ tupiksriñialigmigun

maligutaksraiñik Moses-ñum nalaunnasipkakkauyumiñaitchuq Agaayyutmi.

³⁹ Aglaan kisupayaaq ukpiqsriruaq ilaanik nalaunnasipkakkauruq ilaani.

⁴⁰ Taatnamik qaunagititchi. Atuumminitchumauq ilipsitñun taipkua sivuniksriqirit itnautaat,

⁴¹ 'Atañii, mitautiqaqtuasii Agaayyutmik!

Atlayuagilugu piyaqqugñiaqtusi.

Iñuupkağlusi savaaqağisiruñja ukpiğiyumiñaisapsitñik

unniñiñ iñuum uqautiniagaluapasi.' ” *Habakkuk 1:5*

⁴² Paul-lu Barnabas-lu aniaqsipmaknik katragviatniñ iñuich aiyugaaqtuaqsiñiğaiç utitqiquplugik minguiqsiagvik tikitqikpan uqautipsaagiaquplutiñ tamarrumuuna.

⁴³ Kiñuagun katimathum iñugiaktuat Jew-ñuruat suli mumik-simaaqtuat Jew-ñuruat ukpiğusiatnun maliaqsiñiğaiç Paul-lu Barnabas-lu. Aasii ilinik pitchuksaagñiğaiç ataramik tunjavigitquplugu Agaayyutim iluaqqutrisaa.

⁴⁴ Minguiqsiagvik tikitqilgitman iñuich iluqatiqayaq katiniqsut naalagiaqhutiñ Agaayyutim uqałhanik.

⁴⁵ Tavrali Jew-ñuruat qiniqamisigin iñugiakpauraqtuat siqñalillapiaqhutiñ akikñjaqługich Paul-ñum uqautai uqağniqłhuutiaqsiñiğaat.

⁴⁶ Aglaan Paul-lu Barnabas-lu uqağniqsuk taluqs-raqñillapiaqhutik itna, “Agaayyutim uqałha sivulliulugu uqautauruksrauruq ilipsitñun Jew-ñuruanun aglaan tusaasukkumiñaitkiksi. Taatnałipsigun ayakkiksi iñuuliq Agaayyutitñjaqtauruaq. Taatnamik uniññağipsi aullağunuk tamatkunurñja Jew-ñunitchuanun.

⁴⁷ Taatnakii Agaayyutim urriqsugaatiguk itnaiłiplugu, 'Nalunaiqsagigikpiñ qaumaruatun itquplutin Jew-ñunitchuanun

anniqsuquplugich iñuich suniañanipayaaq nunam.' ” *Isaiah 49:6*

⁴⁸ Tavra Jew-ñunitchuat tusaakamitruñ taamna quyaaqsiñiqsut Agaayyutim uqałhanik quviatchallapiaqhutiñ. Aasiñ taapkua piksraqtaanuruat iñuuliqaquplugich Agaayyutitñjaqtauruamik ukpiqsriliğñiqsut.

⁴⁹ Uvvaguug Agaayyutim uqałha siaminniqsuq napmupayaaq tamaani nunami.

⁵⁰ Tavrali Jew-ñuruat akatchiñiqsut ağanik kamagikkaauruanik taluqsriruanik Agaayyutmik suli qaukiiñik taavrumaninunaaqqimi. Piyuaqtinniğaiç Paul-lu Barnabas-lu anittitlugikaasiiñ nunamikniñ.

⁵¹ Uqqiraqtik ipsuñniğaaq qavia isigañmikniñ. Tavrakñaasiiñ aullağniqsuk Iconium-mun.

⁵² Aglaan ukpiqtuat unisauruat Antioch-mi quviasunniqsut Ippitchuam Irrutchim anjalatlugich.

14

Iconium-miithak

¹ Taapkuak Paul-lu Barnabas-lu tikitñamik Iconium-mun, sivuanisun utlautilgiñniqsuk Jew-ηruuat katraḡviatnun. Uqautrillautapiḡataḡniqsuk aasiitai iñugiaktuat Jew-ηruuatlu Jew-ηunitchuatlu ukpiqsriḡiqsitlugich.

² Aglaan Jew-ηruuat ukpiqsriyumiñaitchuat akatchiñiqsut Jew-ηunitchuanik. Ilinisaunniñ akikḡaqtuliqsitkaich ukpiqsriuranik.

³ Uqqiraqtik nayuutiniqsuk tavrani akuni uqautriplutik taluqsrautaḡhutik Agaayyutikun. Quliaqtualhakni ihuaqqutriḡimigun Agaayyutim savaktitlasiplugik quviqnaqtuanik savaanik, taavrumuuna qiñiqtinnigaa uqauttutaak ilumutuulha.

⁴ Nunaaqqim iñui malḡuiguḡniqsut, ilanich iñuich ilaliutiplitin Jew-ηruuanun atlatsuli tappiutiplitin uqqiraqtinun.

⁵ Kiisaimma Jew-ηunitchuat sulii Jew-ηruuat sivulliuqtituum-maḡminḡ sivunniḡniqput anjallaḡluguklugik unniñ miḡuqtuḡlugik uyaḡanik.

⁶ Uqqiraqtik ilitchuḡikamitku taamna sivunniḡun qimaḡniqsuk Lystra-munlu Derbe-munlu, nunaaqqinñun Lycaonia-mi.

⁷ Lycaonia-mi quliaqtuagaqsilgiñniqsuk tusaayugaallautamik.

Lystra-miithak

⁸ Tavraniḡuq Lystra-mi qiñiḡniqsuk iñunmik pilguirrituqquamik isiganḡmigun anilḡataḡmiñiñaglaan. Pisunḡaniñniqsuq aglaan aquppitḡapluni.

⁹ Taamnaguq naalaḡniñniqsuq Paul-ηum uqaut-tutaiñun. Aasiñ ilitchuḡiplugu taavruma ukpiqsrisilaḡa ihuaqsikkauḡksraḡmigun Paul-ηum qiñiaqsiñigaa nalaḡun

¹⁰ nipliutiniḡaa nipitusipluni, “Qikaḡiñ.” Taamnaguq anun maksriñniqsuq pisukkataaqsipḡuniasii.

¹¹ Uvvaḡuq iñugiaktuam Paul-ηum savaḡikkaḡa qiñiqamiun Lycaonia-ḡmiuraaqhutin niprallaḡniqsut itnaqhutin, “Agaayyutivut iñuguḡniqsut aasii atqaqhutin uvaptiknun.”

¹² Atchiḡniḡaat Barnabas Zeus-mik Paul-aasiñ Hermes-mik atakkii taamna Paul nipliraqtaupman.

¹³ Tavraniḡuq piḡaḡniqsuat agaayyuvinḡmik aanguaḡmiknun Zeus-mun silataani nunaaqqim. Aasiñ agaayuliqsi taamavrumuḡa Zeus-mun tikiutriñniqsuq uumaruanik

anusalunik naurianiglu paamun. Tavrataamna iñuillu tavrani tunillağaqaşıñiqsut kamaksrisukhutiñ uqqiraqtıñnik.

14 Uvvaasıñ ilitchuğiaqsikamitku taamna Barnabas-ñumlu Paul-ñumlu alıktuğniğai atnuğaatik aasıñ upaktuutiplitik itnaçhutik tamatkunıña,

15 “Ukuqsii, suvaata itnasığaqpsi? İñuñhiñauruguk ilipsisuntuuq. Aggıqsuanuruguk uqautityaqhusi tusaayugaallautamik mumiqugaluahusi matkunakña agaayyutiññuaniñ iñuuruamun Agaayyutmun, iñiqtaanun qılamlu nunamlu tağiumlu supayaamlu taapkunani ittuam.

16 Taavruma Agaayyutim qaanıanıktuami iluğaisa iñuich ilatchiğniğai sivunnitlasıplugich iñuuniathatıgun.

17 Aglaan ataramik kanıqsımapkağniğaa nakuuruanıñhi savaallautagmıgun, sialuk tatpakmakña qaitluqu suli niqıksrat nautchiat pivıksrañisıgun qaisımağai, ilipsiliasıñ quviasuktılsı.”

18 Taatnailıplugu uqautiurağniıllaisa Barnabas-ñumlu Paul-ñumlu nutqaqtıpqauragniğai tunillaıksrañatniñ inmiknun.

19 Aasıñ ilañich Jew-ñuruat Antioch-miñ Pisidia-miıttuamiñ suli Iconium-miñ tavrıñalğıñniqsut. Tavra piqatıksrağniqtuqhutiñ iñugiaktuanik inmiknun uyağañnik mıluqtulğıñniğaat Paul. Kalıñniğaat anıtlugu nunaaqqmıñ tuqunasukniaqlugu.

20 Aglaan ukpiqtuaqatiñi katıpmata avataanun Paul makıtluni utığniqsuq nunaaqqımun, uvlaakuqmanaasıñ ilaalu Barnabas-lu aullalğıtlutik Derbe-mun.

Antioch-mun Syria-miıttuamun Taapkuak Utıthak

21 Paul-lu Barnabas-lu quliaqtuaqmaknik tusaayugaallautamik Derbe-mi iñugiaktuat ukpiqsriğniqsut. Tavraasıñ utığniqsuk Antioch-mun Pisidia-miıttuamun Lystra-kun Iconium-kunlu.

22 Pitchuksaaqlugich tunñaviqaquplugich Agaayyutmik, uqautiniğaiç itna, “Uvagut iglutuqtuksraurugut iñugiaktuanik ihuılliugutinik isıtlasıñıapiağuta anıayyuqataanun Agaayyutim.”

23 Tikitchağikamik ukpiqtuanuruanun nalunaıqsisırağniğaiç ukpiqtuanuruat qaukiksrañitñik, suli agaayyuuqaqhutiñ uısauraaqhutiñlu tamarrumani uvlumi inıqsruutiniğaiç Agaayyutmun qaunagitquplugich tunñavigıkkañatnun.

24 Taapkuak iglianıkamik Pisidia-m nunañani Pamphylia-mun tikiñniqsuk.

25 Tamatkunani Perga-mılu tusaayugaallautaq uqautıgiaqsilğıñniğaaç, tavrakñaasıñ Attalia-mukhutik.

26 Taavrumakña tiksıqhutik utığniqsuk Antioch-mun aullaqqaagatağvinmiknun. Tavrakña aullaqtuak

ukpiqtuanjuruat iniqsrutianikamisigik Agaayyutmun qaunagitquplugik savautilhakni inmiñun. Taavrumuna utignihsuk naatchikamik savaagmiknik.

27 Tikitmaknik Antioch-mun ukpiqtuanjuruat katipmata taapkuak tusaayugaaqtinnigaich iluqaanik Agaayyutim savaanjanik tumigiplugik suli Jew-nunjtchuatunniin ukpiliqsitlugich.

28 Tavraniasiin ukpiqtuaqatiumikni taapkuak nayuutinihsuk akuni.

15

Katimat hat Jerusalem-mi

1 Kinuagan inuich ilanich tikiñnihsut Antioch-mun. Iisautriaqsiñihsut ukpiqtuanik itna, “Nalunaitjtchiqsimaitchupsi timipsigun tuvraqlugich Moses-nun tillisai annihsukkauyumiñaitchusi.”

2 Paul-lu Barnabas-lu qapiqtailiaqsiñihsuk ilinjtñik taavrumuuna. Taatnaqhutin sivunnigñihsut Paul-lu Barnabas-lu ilalugik atlanik Antioch-miunik Jerusalem-muquplugich. Taakmani uqaqatigiruksragigaich uqqiraqtitlu ukpiqtuanjuruat qauklnitlu tamatkunuuna Moses-nun tillisaigun.

3 Taatnaqhutin ukpiqtuanjuruqaqatinisa tuyuginigaich. Iglignihsut Phoenicia-kunlu Samaria-kunlu uqautripjutin Jew-nunjtchuatunniin muminñiplugich Agaayyutmun. Taatnatchim tusaayugaam iluqaisa aniaqatigiich quviatchaktinnigai.

4 Aasiin Jerusalem-mun tikitmata ukpiqtuanjuruat piqasiqhutin uqqiraqtinik suli qaukligñik paglanigaich. Taapkununa tusaayugaaqtirrutiginigaat Agaayyutim iluqaan savaagikkaña inmiktigun.

5 Aglaan ilanich ukpiqsriruat Pharisee-nusuuruat makinnihsut itnaqhutin, “Jew-nunjtchuat ukpiqsriruat nalunaitjtchiqsuksraupiaqtut uqautikkaulutin tupigiraksraginilugu maligutaksraña Moses-nun.”

6 Taatnaqhutin uqqiraqtitlu ukpiqtuanjuruat qauklnisalu katimanihsut isummatigisukhugu taamna.

7 Uqaksraqtugaluaqmata Peter makitluni nipligñihsuq, “Aniqatiumaan! Iisimarusi inilgaan akunnapsitñin Agaayyutim piksraqtaagipmaña uqagiaqupluna tusaayugaallautamik Jew-nunjtchuanun ukpiqsritquplugich Jesus-mik.

8 Aasiin Agaayyutim ilisimaligmigun inuich isumanjtñik uqagigaa akuqtuiñi Jew-nunjtchuanik qaitchiplugich Ipqitchuamik Irrutchimik, atriplugu qaitchiñi uvaptiknun.

⁹ Uvagullu ilinjillu atlakaagiiksingitkaatigut. Killuqsautinjitiñik natqitutinigai ukpiğiagutripmata.

¹⁰ Uvvami suvaata naipitchukpisiuñ Agaayyun suli Jew-ñuñitchuat tupiksripkağniaglugich tillisinik sivulliaptalu uvagullu tupigilguisaptiknik?

¹¹ Uvagut ukpiğigikput Agaayyutmun anniqsuñiqput ihuaqqutriñhagun Atanikun Jesus Christ tamatkunatuntuuq.”

¹² Katimaruarguuq iñuksruiqhutiñ naalağniñiqsut Barnabas-ñumlu Paul-ñumlu tusaayugaaqtirrutaaknun atlayuağnaqtuaniglu quviqnaqtuaniglu Agaayyutim iñiqtagikkañagun iñmikkun akunğatni Jew-ñuñitchuat.

¹³ Uqağuiqmaknik James-ñum uqautiaqsiñigai, “Aniaqatiu-maan, naalaqsitja!

¹⁴ Simon Peter-m uqautigaatigut qanuq Agaayyutmun aullağniipluni ukpiqtitlugich iñmiguaqtitchaqlugu Jew-ñuñitchuaniñ iñuksraqtaaqatuq ukpiqsriyumiñaqsiplugich.

¹⁵ Suli sivuniksriqirit uqautaatanun immiutilha itnauvva aglausimaruanun,

¹⁶ ‘Aqagun Atanğuruañaa utigisiruñja.

Aasiili ikayuitqikkisiruñja David-ñum kinjuvianjiñik tupaagruktitun ittuanik.

Nappatqikkisigiga piyaqqukkauruuq.

¹⁷ Iluqağminj atlatlu iñuich pakaqağumuut Agaayyutmik, iluqağminj Jew-ñuñitchuat piksraqtaagikkatka uvañnun.

¹⁸ Taatna Atanğuruuq uqaqsimaruq, iñitchuğipkairuuq tamatkuniña injilğaan.’ *Amos 9:11, 12*

¹⁹ “Aasiñ uvañali sivunniutigiga uqumailliuqtitpañhasuñaqnagich pilavut Jew-ñuruat atuqtaksrañisigun Jew-ñuñitchuat mumiksuat Agaayyutmun.

²⁰ Aglaan aglaglugich uqautilavut qanusiq niqi tunillautaumakpan aanguanun nigitqunijllugu, suli qaayuğnaqtualigmiñ atlatukun piisimaaqulugich, suli augiqsimailaanik niğrutituqunijllugich unniñ aukuqunijllugich.

²¹ Taimakñaqañja Jew-ñuruapayaat ilisimagaat atuqtaksrat Moses-kun qaisauruat atakkii minguiqsiağvipayaami agliqi-plugich iñuñnun katraqvinjitiñi. Tavra.”

Tuyuqalhat Ukpiqtuanñuranun Jew-ñuñitchuanun

²² Tusaakamisigin uqqiraqtit suli qaukñiuruatlu iluqağmiglu ukpiqtuanñuruat sivunniğniqsut añutinik piksraqukhutiñ Antioch-muktuksranik Paul-kunlu Barnabas-kunlu, aasii nalunaiqsipłutiñ Judas-mik taggisiaqtuamik Barsabbas-mik suli Silas-mik. Taapkuak iññuk sivulliuqtillautauñiqsuak ukpiqtuaqatiumikni.

²³ Taapkuñnuuna tuyuutiñich tuyuuniqsut, “Aniaqatusii, uvagut uqqiraqtauruaguutlu qaukñiuruaguutlu, tuyuqtugut

nayaanġamġik iluqaitñun Jew-ḡuḡitḡhuanun ukpiqtuanun Antioch-mi, Syria-miḡu suli Cilicia-mi.

24 Tusaaniġikput ilaḡitñun ilaġikkaptiknun ihuillaḡaḡnipluḡi akatlusi uqaġimikkun, taatna pitqulugich piḡitkaluaqtitulitḡ uvaptiknun.

25 Tavra-taatna katimapluta suli iluqata atisipluta, pik-sraqtaaqatugut uqaġiaqtauksranik aasii aullaqtillugich ilipsitñun. Taapkuak piqataugisiruk ilauraannaptikni Barnabas-miḡu Paul-miḡu,

26 taapkuak iññuk suksraaġiruak ihuillaġimiknik savautriġimikni Atannaptiknik Jesus Christ.

27 Judas-lu Silas-lu tuyuġiniagivut ilipsitñun. Uqautip-saagisigaasi tamatkunuuna aglakkaptigun.

28 Atakkii Ipqitḡhuaq Irrusiq piqatigiplugu sivunniqsugut qaitḡhisuḡitlusi malilġunaitḡhuanik tuvraaksranik, aglaan taapkuniḡa atuumanapiaqtuanik:

29 niqinik tunillaḡtigimaruanik aanguanun niġiñasi auktusuḡaqasiḡu unniñ qimisimaruanik niġrutmik niġiñasi, suli piisimaagusi qaayuġnaqtuaġimih atlatulikun. Taapkunakḡa qaunagigupsi pillautagḡniaqtusi. Tavra.”

30 Aullaqtitauruat tikitmata Antioch-mun katipkaġniġaich iluqaisa ukpiqtuat aasiiñ qaitḡhiplugich taapkuniḡa aglaḡnik.

31 Ihnich agliqianikamisigik tuyuutinich quviatḡhanisqut pitchuksaaġimikkun.

32 Judas-lu Silas-lu sivuniksriqirauġimikkun uqautriñisqut ukpiqtuanik pitchuksaaqḡugich ukpiqsriġimikkun sayyaksaqḡugilla.

33 Aasiiñ tavraniisugruanikmaknik ukpiqtuaqatiuḡitñik taikuuqḡutin aullaqtinniġaich kiḡumun tuyuġiriḡitñun.

34 [Aglaan Silas sivunniġniqsuq nayuutisukhuni.]

35 Taapkuagli Paul-lu Barnabas-lu ittuiñagḡniqsuk Antioch-mi. Piqasiqḡutik atlanik ihisautriñisqut Atanguruam uqaḡhiñik quliaqtuaqḡutik.

Paul-lu Barnabas-lu Avithak

36 Kiḡuvatigun Paul-ḡum nipliutiniġaa Barnabas, “Kiata, utiġvigilavuk nunaaqqiurapayaat Agaayyutim uqaḡhanik quliaqtuaġvigikkavuk tikitqattaagḡugich aniaqatiut kanisqityaġlugu qanuġli pisilaanḡat.”

37 Barnabas-ḡum tuvaaqatigisuḡniġaa John Mark aullaġumik.

38 Aglaali Paul-ḡum ihuagḡitkaa aullautilḡha ikayuniḡlugikkii quliaqtuaqmaknik, unilugikunniñ Pamphylia-qsiulḡhakni.

39 Taatnaqḡutik qapiqtailillaḡniqsuk piqatigiñiġḡutikunniñ. Barnabas-li tuvaaqasiqḡhuni Mark-mik Cyprus-mun umiakun aullaġniqsuq.

40 Taamnali Paul tuvaaqatiksraqhuni Silas-mik aullaǵniqsuq. Ukpiqtuaqatiutik iniqsruutiniǵaich Agaayyutmun qaunagitquplugik igliǵhakni.

41 Igligniqsuk Syria-kuaqhutik suli Cilicia-kun, aasiiñ Paul-ñum sayyaksaqǵugich ukpiqtuanjuruat ukpigutinich.

16

Timothy-m Piqasiutilha Paul-mun suli Silas-mun

1 Paul-kuk iglaugaluqaqamik tikilǵataǵniqsuk Derbe-mun suli Lystra-mun. Tavraniguuq ukpiqtuaqaqmiñiqsuq atilinjmik Timothy-mik, aakanaptuuq ukpiqtuanjupmiñiqsuq Jew-ñupluni aglaali aapaña Greek-ñupluni.

2 Iluqaǵminj ukpiqtuat Lystra-mi Iconium-milū uqautig-illautagñiǵaat taamna Timothy.

3 Paul-ñum Timothy maliquniǵaa injigun. Taatnaqǵuq nalunaitjutchiqsinnigaa piqutigiplugich Jew-ñuruat iñuuniaqtuat tamaani nalunjitmatruj taamna Timothy aapaqaǵha Jew-ñunitchuamik.

4 Apqusrautihǵmikni nunaaqqiurani uqautiniǵaich ukpiqtuanjuruat tuvraqtaksranik, uqqiraqtit suli qaukliich Jerusalem-mi sivunnikkanjitñik ilinjitñun tupigitquplugich.

5 Taatnaqhutinj ukpiqtuanjuruat sayyikkauniqsut ukpiqsriǵimiktigun suli ilaniktuuǵniqsut ukpiqtuaǵuqtuanik uvlugagipman.

Paul-ñum Qiñiqquuraalha Troas-mi

6 Taapkua igligniqsut tumigiplugu Phrygia-miut Galatia-ǵmiut nunañat. Ipqitchuam Irrutchim piyummataisitmatinj tusaayugaallautamik Asia-muutrinjiñiqsut. Ilinich taununañiñiqsut.

7 Aasiiñ qallikamitruj Mysia-m killiña saqusukkaluaǵniqsut Bithynia-m tunaanun, aglaan Jesus-ñum Irrutchiǵmigun taatnamuquñiñigai.

8 Taatnaqhutinj nalǵuǵniqsut Mysia-kun tasamuña Troas-mun.

9 Tamarrumani unnuami Paul qiñiqquuraagñiqsuq Macedonia-ǵmiumik qiñiñuaqtuqtuamik itnaqhuni, "Macedonia-mun ikaagutin ikayuǵiaqtigut!"

10 Paul qiñiqquuraaqtitqaaqǵuq itqanaiyaqtigapta aullaqtiqtugut Macedonia-mun. Ikpigigikput tuǵluqiput tusaayugaal-lautamik quliaqtuaǵiaqupluta iñunñun taakipkununa.

Philippi-mi Lydia-m Ukpiqtuaǵulha

11 Troas-miñ umiakun aullaqtugut nalǵuqhuta qikiqta-mun Samothrace-mun, aasiiñ taavrumakña uvlutqikman Neapolis-mun tiksiphuta.

12 Tavrakña tagraqtugut Philippi-mun, qaukñgmun nunaaqqiatnun Macedonia-gmiut, iñugiaktuanik Rome-mağmiunik iñuqaqtuamun. Taavrumani nunaaqqimi uvliuqtugut.

13 Minguiqsiagvium uvlua tikitman anipluta nunaaqqimiñ utlautirugut kuugum siñaanun iniqsruğiağasugiplugich. Aquvitnapta uqaaqtuutrirugut ağanik tavruñaptuuq katiruanik.

14 İlanat naalaqtikput atiqagñisuaq Lydia-mik. Taamna tunniuqqairuñuniqsuq suñauraammağiksuanik ukiñhaanik, agğisuañumapluni nunaaqqianiñ Thyatiram. Kamaksriruñuniqsuq Agaayyutmik. Aasriiñ Agaayyutim piyumiñaqsipkağaa akuqtuiñiksrañanun Paul-ñum uqagikkaniñik.

15 Taamna ağnaq paptaakkaukami piqasiqhuni tupiqatiñiñik ilaan aiyugaaqlugich itnaqhuni, “Ukpiq-taununasugigupsitña utlaututtitchi tuppamni itchaqtuağusi.” Kayuñaiğñigai tukkiqługichaasiñ.

Paul-lu Silas-lu Isiqtauthak Philippi-mi

16 Uvlut ilanatin iniqsruğviptiknun utlautiñaptikni kipaluuniksuaq niviaqsigaksraq nalautkikput. İlaa tuunğaqtaqagñiksuaq taatnatchikun saññiqaligmigun sivuniksriqiapluni, aasiiñ atqunaq maniñmik piññautinikkaña atanni.

17 Taavruma Paul-lu uvagullu maliaqsigaatigut nipliapluni itna, “Ukua iñuich savaktai kamağniqsrauruaam Agaayyutim.”

18 İñugiaktuani uvluni taamna niviaqsigaksraq taatnağniqsuq. Uvvaasiiñ Paul-ñum ağıuplugu kiniaqlugu irrusiq itnağniğaa, “Jesus Christ-ñum atqagun tiligikpiñ anitquplutin taavrumakña.” Tavrauvaaguuq tuunğaqtaq aniñiqsuq niviaqsigaksramiñ.

19 Tavra pigirai iłitchuğikamiñ maniññañniutrin piiqsigñiqman Paul-lu Silas-lu tiguniğaiç. Kaliksraqługik katimmaviñmuutiniğaiç sivulliuqtinjitñun.

20 Rome-mağmiunun atanniqsuqtinun tikiutiniğaiç itnaqhutin, “Ukua iñuich Jew-ñuruat akatchirut iñuñnik nunaaqqipsitñi.

21 İlisautriplutin atuqtaksrirutit akikñaqlugich malinñiakkavut. Rome-mağmiunurugut! İlinisa ilisauttutinich akuqtuğumiñaitkivut unniñ tupigiyumiñaitkivut.”

22 İñugaağruich tappiutiniqsut piyuaqniktuanun. Rome-mağmiut analarutilgich tilisiñiqsut aliktuilugik atnuğaaniknik Paul-ñumlu Silas-ñumlu aasii ipiğaqtuquplugik.

23 İpiğaqtuqaaqlugik isiqtaupkağniğaiç, tiliplugu isiqsivium qaunaksraa qaunagillautaquplugik.

24 Taatna tilianikmatni qaunaksrim inillaŋniġik qamani-akliġmun inimun, isiganjiglu payanaiqsuusiqlugik uqumailanik qiruŋnik.

25 Uvvaasiiñ unnuacpagaugunnaqsipman Paul-lu Silas-lu agaayuniqsuk quyaplugulu Agaayyun atuqhutik. Atlas isiqtauqatinikfiik naalaġniñiġaich.

26 Taimmaiñaq nuna iġiqsraaqsiñiqsuq. Isiqsivium tunŋavii auliyaniqsut, talupayaat anmaqlugich sulii kalimniġich isiqta-payaaniñ katakhutin.

27 Isiqsivium qaunaksraa itiqtiqami iġitchuġiplugu talut anmaniqmata isumaniqsuq isiqtapayaat aniniplugich. Taatnaqhuni satkuni tiguplugu tuqqutchaġumaasiliġniqsuq inmiñun.

28 Aglaan Paul-ŋum nipitusipluni nipliutiniġaa, “Aniyasaaq-nak ilipnun! Iluqata ittugut!”

29 Isiqsiri qiññaġniqsuq nannimik. Itchaġlukami tatkivunja punniqsuq uulillaġmi sivuġaaknun Paul-lu Silas-lu.

30 Tavrakŋa annisikamigik atlamun apiqsruġniġik, “Anjuitiik! Qanuġlunjalii anniqsuġayaqpik?”

31 Taapkuak nipliutiniġaak, “Atanġuruakun Jesus Christ-kun ukpiqsriġutin anniqsuġisirutin tupiqatituummaqpich.”

32 Agaayyutim uqalhiñik quliaqtuagvigiqaqsiñiġaak atlallu it-tuat tupqani.

33 Unnuacpagaqman isiqsirim iġġuaqsiñiġik atniagŋinik aasiiñ ilaa tupiqatituummaġmi paptaaqtikkauniqsuq.

34 Taatnaanikami ilaan Paul-lu Silas-lu tupiġmiñuutiplugik niġipkaġniġik. Tupiqatigiich quviatchanjiqsut ukpiġiagutripġutin Agaayyutmik.

35 Uvlaaġutqikman Rome-maġmiut anjalatinjisa aikliqsuqtitin tiliñiġaich anipkaquplugik taapkuak anjutik aullaqtillugiglu.

36 Taavruma isiqsirim Paul uqautiniġaa itna, “Qaukliich anitqugaatik Silas-lu. Aullalhiñaaġuqtutik aniuraġniagitchik.”

37 Aglaan Paul-ŋum aikliqsuqtit nipliutiniġai, “Pasiyumiñaitkaatiguk savvaġluutiqaqtilaaptiknik aglaan ipiġaqtuqhunuk iñunun qiñniqtitlugu inillakmiplunuk isiqsiviŋmun. Uvaguqtuq Rome-maġmiunjuruguk. Uvvami pakma aullaqtitchunjiqpatiguk iriqqakun? Taatniitchumiñaiapiaqtuq! Rome-maġmiut qaukliich inmiknik uvunġutin anipkaġlisiguk!”

38 Aikliqsuqtit Rome-maġmiut anjalatinjitñun uqautiginiġaich Paul-ŋum uqautai. Tusaakamin Paul-lu Silas-lu Rome-maġmiunulhakkuntuuq iqsitchanjiqsut.

39 Taatnaqhutin uqapsaagiaġniqsut ilinikñun. Anip-kaġniġaich isiqsiviŋmiñ aullaquplugik nunaaqqimiñ.

40 Paul-lu Silas-lu anikamik isiqsiviñmiñ utlautiniqsuk Lydia-m kiñunganun. Tavrani ukpiqtuaqatiutik qñilgiññigaik suli pitchuksaaqlugich aasiñ unitlugich.

17

Thessalonica-miilha

1 Amphipolis-kuaqhutik suli Apollonia-kun igligniqsuk Thessalonica-mun piqagñiqsuamun Jew-ñuruat katrağviatnik.

2 Piragigimisun tavrungalgiññiqsuq iñuñni uqaqataupluni-asiiñ. Piñasuni minguiqsiağvium uvluani kañiqsipkautiginiğai Agaayyutim uqalhi,

3 suli nalupqinaiyagunñigaa Anniqsuutim nagliksoaqhuni tuqqatauruksraulha suli anitqiksuksraulha tuquhigmiñ. Paul-ñum itnağniğai, “Taamna Jesus uqağikkağa ilipsitñun Anniqsuutauruq.”

4 İlanıch Jew-ñuruat ukpiqsriğilapiahutin ilaliutiniqsut Paul-mullu Silas-mullu. Taatnaqmiñiqsuttuq iñugiaktuat Greek-ñuruat agaayusriqisruuruat suli qulliuruat ağnat.

5 Aglaan Jew-ñuruat siqñaligñiqsut. Katitchiñiqsut nalaunñaniurañitchuanik iññukhutin piqatiksrağmiknik. İlinisa nunaaqqim iñui akatkaqsiniğaiç. İsiğiağniğaat Jason-ñum tupqa pakakhutin Paul-miglu Silas-miglu iñuñnuutisuklugik.

6 Aglaan paqñitñamisigik Jason-lu atlatlu ukpiqtuatlu kaliksrağniğaiç nunaaqqim ayalataiñun. Tavraniasiñ Paul-lu Silas-lu pasiplugik niplianiqsut itna, “Taapkuak iññuk akatchiñiqsuk iñuñnik nanipayaaq. Pakmatuuq nunaaqqip-tiknuñniqsuk

7 aasiñ Jason-ñum tukkiqsimaplugik. Paaqlañniğaiç tillisai umialgum Rome-mi, uqaqhutin atlamik umialiqagñiplugu atiqatnamik Jesus-mik.”

8 Taatnaqmata iñugiaktuat iñuich nunaaqqimlu ayalatai akanniğaiç uqaatchagutiligmun.

9 Taatnamik ayalatit Jason-lu atlallu annitchiqsinnigaiç maniñnik aasiñ aullaqtılugich.

Berea-miilhak

10 Unnupqauraqman ukpiqtuaqatiunıknik Paul-lu Silas-lu aullaqtinnigaiç Berea-mun. Tavrani utlautilgiññiqsuk Jew-ñuruat katrağviatnun sivuanisun.

11 İñuich Berea-mi uqautisunnatlukpayaağniqsut apkunakña Thessalonica-ğmiuniñ. Tusaayumallapiahutin uqalıq naalaqlugu, suli uvluğagipman Agaayyutim uqalhi ilisağiniğaiç ilitchuğiniapiaqlugu tamanna Paul-ñum uqağikkaña ilumutuutilaanğun.

12 İñugiaktuat tavrani ukpiqsriğiligñiqsut, iñugiaktuat qullıunuplutıñ Greek-ñuruat ağnatlu anıutitlu.

13 Aglaan Jew-ḡuruat Thessalonica-mi tusaaniḡaat Paul-ḡum Agaayyutim uqaḡhiñik quliaqtuaqagñipluḡuḡtuuq Berea-mi. Taatnamik tavruraqtigñiqsut akatchiaqsilḡitḡitḡiñ iñuḡnik isaahñiñaagḡuḡḡich.

14 Ukpḡtḡuat qilamiksriḡñiḡaat Paul aullaḡuḡpluḡu taunura taḡium siñaanun, aglaan Silas-lu Timothy-lu tavraniittuiñaḡniqsuk Berea-mi.

15 Taapkua aullautriruat Paul-mik taunuraḡtinnḡaat Athen-mun. Taapkuali Berea-ḡmiut utiḡniqsut. Paul-ḡum uḡautitquniḡik Silas-lu Timothy-lu iḡmiñuḡuḡpluḡik piyumiñaqsipqauraqpaknik.

Athen-miitha

16 Paul taqḡiḡiḡmiñi Silas-miḡlu Timothy-miḡlu Athen-mi aliatchallapiḡniqsuq qñiḡami iñuḡiaktuanik aañuḡanik nunaaqḡimi.

17 Paul uqaḡatiḡaḡniqsuq Jew-ḡruaniglu katraḡviatni sulḡi Jew-ḡuḡitḡhuaniglu agaayyiaqtaḡtuanik. Uvvasulḡi uvluḡaḡipman uqaḡatiginiḡai nalautnamigich atautchimugviatni.

18 Taatnaḡami nalautchikami Epicurea-ḡruaniglu Stoic-ḡruaniglu ilisautriḡitñik qapiqsḡiḡtraḡatiḡaḡniqsuq. Iḡañich uqaḡniqsut, “Sumik una uqavaaḡakti uqaḡsraḡtuva?” Iḡañillḡuuq niḡlianiqsut, “Atlanik agaayyutinik una uqaḡaḡpalliḡsuq.” Taatnautiginiḡaḡuuq Paul quliaqtuaḡman Jesus-mik sulḡi aḡitḡiḡmiḡ.

19 Aasiñ tikiutinḡaat Paul sivuḡaatnun katimaruat Areopagus-mi itnaḡluḡu, “Iḡisimasukkaluaḡtugut tamarrumiḡa nutaamik ilisauttigiḡkapnik. ²⁰ Iḡaña tusaakkapta atlayuḡaḡigikput. Iḡitḡuḡisukkikput qanuutautilaḡa tamarruma.”

21 Tamaanili iluḡaḡmiḡ Athen-naḡmiut sulḡi avakḡaḡt tavrani naalaguuniqsut tamarrumuuna nutaupluḡu tusaakkaḡmikkun unniñ uqaḡsraḡtuutigiḡpluḡich.

22 Tavrani Paul qikaḡniqsuq sivuḡaatnun taapkua katimaruat Areopagus-mi itnaḡhuni, “Athen-naḡmiut! Iḡitḡuḡigiga agaayyutinik ukpiḡsriḡlapiaqsi.

23 Pisuktauhamni nunaaqḡipsitñi qñiḡitka agaayumaniḡvigikkasi. Paḡittuḡa aañuaḡtuḡviḡmiḡ aglaḡaḡtuamik, ‘Agaayyutmun nalukkaptiknun.’ Taavrumuuna agaayumaniḡvigikkapsitñun nalugaluaḡluḡu uḡautiniḡipsi.

24 Agaayyun iñiḡtaḡaḡtuq nunamik sulḡi supayaanik imaḡiḡkanḡiñik. Atañuḡuḡaḡ qilaḡmiḡlu nunamiḡlu irviḡañitḡuḡ agaayyuvikpaḡni iñuich iñiḡtaḡitñi.

25 Unniin tunnanitchuq inunjun qaitchiiksranatnun inugikkagmiinik atakkii inupayaat qaitchigai inuuligmiglu anigniigmiglu supayaaniglu.

26 Inunmiin atautchimiin iniiqtagigaa inupayaaq, taamna ag-gigvigiplugu inuuniaqtuapayaat iluqaani nunami. Sivvani iniiqtagigaluaqnaqich sivunniqsimagai qanutun suli nani inuich inuutilaaksranat.

27 Agaayyutim inillanigaa taatnatun inuich pakaagikpatni paqitauyumiinaqsipluni atakkii Agaayyun qanitkaluaqtuq iluqaptikni.

28 Atakkii ilaagun kisian inuuniaqhutalu aulaalukhutalu it-tugut. Taatnaqhutin aglaktipsi ilanisa uqagigaat itna, 'Uvagut-tuuq ilaan qitunqagigaatigut.'

29 Tavra qitunqaginiqmatigut isumaruksranitchugut Agaayyutim irrusia atriqagasukniaglugu aanguanik maninik kaviqsaanik naagaqaa qatiqtaanik unniin uyaqanik piluukkanik savayuhatigun inuich.

30 Taipkunani ukiuni inuich naluplutin pilhatni Agaayyu-tim tautuinagaa ilhat aglaan pakma tillisiqagaa inupayaaq mu-miquplugu killukun ilhatniin.

31 Ilaa nalunaiqsagaqtuq uvlumik atanniigaqsigumi nunam inuanik nalaunjaruaikun tumigiplugu inuk piksraqtaagimakkani. Ilaan nalupqinaiyagnigaa inupayaanun anipkaqamiun piksraqtaagimakkani tuqqutauhaniin."

32 Tusaakamitruq Paul-num uqaaqtuutaa anitqilukun tuqqutauhigmiin ilanisa tipsisautiginigaat aglaan ilanilli nipligniqsut, "Naalaqtaupsaagukkiptigiin."

33 Tavra Paul-num uniinigai katimaruat.

34 Ilanisa inuich piqasiqniigaat ukpiliqhutin. Piqasiqsai ilaqaqniqsut Dionysius-mik, ilaninatniglu Areopaa-nuruat agnamiglu atilimik Damaris-mik suli atlanik.

18

Paul-num Corinth-miitha

1 Taatnaanikami Paul aullaqhuni Athen-miin Corinth-munniqsuq.

2 Taamani nalautchiinigsuq Jew-nuruamik atiqagtuamik Aquila-mik animaruamik Pontus-mi suli agnaatnik Priscilla-mik. Tavrunaptuuq tikitqammigniqsuk atakkii Rome-magmiut atangata Claudius-num aqpiigiplugich Jew-nuruapayaat Rome-miin aullaquplugich. Tavra Paul-num qiniigiagnigik.

3 Piinananuutiqaqniqsuk inuuniutigiplugu palapkarriruaikmik atriplugu Paul. Taatnaqhuni tukkunigsuq taapkuunja.

4 Aasii minguiqsiqagipmata Jew-ηuruat katraǵviatni uqaqatiqagagñiqsuq Jew-ηuruaniglu Greek-niglu ukpiliqsin-niaqlugich.

5 Silas-lu Timothy-lu Macedonia-miñ tikitmaknik Paul-ηum aullaǵniηaninǵaa quliaqtuatluǵi tusaayugaallautamik Jew-ηuruanun uqautigiplugu taimña Jesus Christ-ηuniplugu anniq-suqtauniplugulu.

6 Jew-ηuruat igluliqmatni uqaqhutin pigiiliplugu, Paul-ηum ipsunǵaa qavia atnuǵaamiñiñ aasiñ ilaan kanjicsipkaqsaqǵugich qanuqhuni taatnaǵimiñik itnaqhuni, “Anniqsuqtitchumiñaitkupsi patchisigiruksraurusi ilipsitñun. Uvaña patchisaiqsunja. Uvakñaniñaglaan Jew-ηunitchuanun quliaqtuaǵisirunja.” Taatnaqqaaqǵugich uninñigai.

7 Paul nayuutiaqsirug tupqani Jew-ηunitchuam atiqaq-tuam Titius Justus agaayusuuruam Agaayyutmun. Tupqa silalligiplugu Jew-ηuruat katraǵviata inniqsuq.

8 Crispus, qaukqiq Jew-ηuruat katraǵviatni, ukpigiaqutiniǵaa Agaayyun qitunǵaqtuummaǵmi. Suli iñugiaktuat Corinth-aǵmiut tusaakaminj uqalǵmik ukpiqsrilǵimiñiqsut suli pap-taaqtitlutinj.

9 Unnuat ilañatni Paul qiniquuraagñiqsuq. Agaayyutim uqautiniǵaa itna, “Iqsisunjaqnak! Sivutmun uqaǵiñ! Qapiqta-sunjaqnak!

10 Piqasiumagikpiñ. Kia-unniñ iñuum aniyasaagumiñaitkaatin atakkii uumani nunaqqimi iñugikkatka iñugiaktut.”

11 Ukiuq avvaǵmik ilaqasiqlugu Paul inniqsuq tavrani ilisautripluni iñunñik Agaayyutim uqaǵhanik.

12 Gallio kavanaunupkaqtitlugu Greece-mi Jew-ηuruat kati-plutin tiggugluklugu Paul uqaqsittaagvinmuutiniǵaat

13 itnaqhutin, “Uuma iñuum ukpiliqsinniǵai iñuich agaayutquplugich Agaayyutmun akikñaqǵugu maligutaksraq.”

14 Paul-aasiñ nipliñhiñaǵuqtuglu Gallio-m uqautiniǵai Jew-ηuruat, “Taamna iñuk iñiqtaqaqpan nalaunñaitchuamik tuvraqtaksrallu tupiginjilugich, nalaunñanayaqtuq uvamni naalaǵniǵiksraǵa anuqsrusilunja ilipsitñun.

15 Aglaan pasikapsiun uqahiqtigun iñuillu atinjisigun ilip-silu maligutaksrapsigun, ilipsitñik iñuaqsaktaksraǵigiksi. Taat-natchisigun atanniqsuiyumiñaitchuña.”

16 Taatnaanikami anipkaǵniǵai uqaqsittaagvinmiñ.

17 Jew-ηuruat tigguglunǵaat Sosthenes, anjalataa Jew-ηuruat katraǵviata, ipiǵaqtuqlugu sivuǵaani uqaqsittaagvium. Aglaan Gallio-m suqutiginñigai.

18 Iñugiaktuani uvluni Paul itkaluaqami Corinth-mi ukpiqtu-aqatmiñi uniññigai piqasiqhuni Priscilla-miglu Aquila-miglu tiksiquhutiñ Syria-mun. Sivuanani ayalıksrağmi Cenchreae-miinrağmi niaqqi salipkağniğaa pilğusiatitun Jew-ñuruat pisigi-plugu akiqsruutmigun Agaayyutmun.

19 Paul-kut tikiññiqsut Ephesus-mun. Utlautipluni Jew-ñuruat katrağviatnun tavrani uqaqatiqağniqsuq Jew-ñuruani.

20 Ittuatluuraallaqugaluagñiğaat inmikni aglaan Paul anıñiññiqsuq.

21 Unitkaqsikamigich uqautiniğai, “Agaayyutim pitqutigik-pagu utiğihitchuñja ilipsitñun.” Aullalgiññiqsuq Ephesus-miñ umiakun aasii ilaan uniññigik Priscilla-lu Aquila-lu tavrıñja.

22 Tikitñami Caesarea-mun utlautipluni Jerusalem-mun qiniğiaqlugich ukpiqtuanñuruat tavrakñaañiñ aullağniqsuq Antioch-mun.

23 Tavrani itkalualgitñami qanutuntai aullalgiññiqsuq Galatia-mun Phrygia-munlu pitchuksaağiaqlugich iluqaisa ukpiqtuat.

Apollos Quliaqtualha Ephesus-mi

24 Jew-ñuruatliguuq ilañat atiqaqtuag Apollos-mik animapluni Alexandria-mi tikiññiqsuq Ephesus-mun. Taamnaguuq uqalguraunıñiqsuaq kanıqsimmaagıksaunıpluni Agaayyutim uqalhanik.

25 İlisausiaqaqhuni Agaayyutikun aasiiñ piyummatiqallapi-aqlugu ilisaututiginiğaa Jesus nalautlugu. Aglaan Apollos-ñum ilisimalñiñagñiğaa John Paptaaqtitchirim quliaqtuağihalu paptaaqtitchihalu.

26 Uqautriaqsiñiqsuq taluqsrautaiqhuni Jew-ñuruat katrağviatni. Priscilla-mlu Aquila-mlu tusaakamitku agğisiñiğaa kinıñiğmiknun aasii ilisautipsaaqlugu sukuitluklugu Agaayyutim annautriñlatilaanjanik iñunıñik.

27 Apollos sivunniqman aullağukhuni Greece-mun ukpiqtuanñuruat Ephesus-mi ikayuğniğaat aglakhutiñ ukpiqtuaqatiumiknun Greece-mi pitchuksaaqlugich pağlatquplugu taakmani. Apollos tikitñami ikayuutaullapiagñiqsuq ukpiliqsuanun Agaayyutim ihuqqutriñhagun.

28 Kanıqsiñaaqsiplugu uqaqtuutriñiğmıgun akiilıñlanığai Jew-ñuruat aasiiñ uqaqatigiñiğmikni Agaayyutim uqalhatniñ nalunaığiaqlugu taamna Jesus Christ-ñulha.

19

Paul-ñum Ephesus-miñha

1 Apollos-li Corinth-miititlugu Paul-li kukilukhuni kivataagun tikilğatağniqsuq Ephesus-mun. Tavraniğuuq nalautchiñiqsuq ilañitñik ukpiqtuat.

2 Apiqsruǵniǵai, “Akuqtuivisi Ipqitchuamik Irrutchimik ukpiliqapsiaglaan?” Taapkua kiuniǵaat, “Tusaanǵiñniqsugutunniñ Ipqitchuamik Irrutchiqaqtilaanjanik.”

3 Paul-ñum apiqsruǵniǵai, “Qanuqhusimi paptaaqtitpisi?” Taapkua kiuniǵaat, “John-ñum paptaaqtitchisaagun.”

4 Paul-ñum itnaǵniǵai, “John paptaaqtitchiruaq iñuñnik mumiksuanik killuqsautmikniñ. Uqautiniǵai Israel-aagmiut ukpiqsriruksrauḥat aggiqsuksrauruamik kinumigun, taavru-miña Jesus-mik.”

5 Tusaakamitruñ paptaaqtitauniqsut atqagun Atanǵuruam Jesus.

6 Aasiñ Paul-ñum aksikmagich argañmiñnik Ipqitchuam Irrutchim ukpiqtuanuruat anjalatqaqsiñiǵai. Uqaqsiñiqsut uqautchikun kanǵiñiatlaitchuakun suli sivuniksriqipmiñiqsut.

7 Iñugiaktillaqaǵniqsut qulit malǵuiyuñnamik iñuñnik.

8 Paul inniqsuq tavrani pinasuni tatqini isaagahuni Jew-ñuruat katraǵviatnun. Uqaqatauniqsuq taluqsrautaiqhuni iñuñni Agaayyutim anayyuqautaanik ukpiqsriñiqsinniaqḥugich.

9 Aglaan ilanǵich taapkua pitchigiñlauniqsut ukpiqsriñitlutin. Uqautigiaqsiñiǵaat akilliñiqḥugu agaayyutikuagiaq katimaqatiumiknun. Taatnaqhuni Paul-ñum uniñniǵai maliktitluni ukpiqsriruanun inumigun. Aasiñ uvluǵagipman ilisautriaqsiñiqsuq Tyrannus-ñum ilisautriviani.

10 Taamna atuummiñiǵaa malǵuñni ukiuñni. Taatnamik iluqatin iñuich Jew-ñuruatlu Jew-ñuñitchuatlu iñuuniaqtuat Ephesus-ñum avataani tusaaniǵaat Agaayyutim uqaḥa.

Atuumaruaq Iǵniǵutaiñun Sceva-m

11 Agaayyun iñiqtaqaǵniqsuq quvinqaqtuanik tumigiplugu Paul.

12 Iñuich iniqsruǵniǵaat Paul qaitquplugich nasagaurat atuanikmagich. Ilinisa tikiutiniǵaich atniǵñaqtuanun. Ilikamisigik nasagaurat atniǵñaqtuanun iluaqsikkauniqsut suli irrusiqḥuich unitḥugich.

13 Ilanǵich Jew-ñuruat iñuuniaǵniqsutunniñ irrusiqḥuiyaipḥutin iñuñnik. Ilinǵich igliǵagumaatchañniqsut nunaaqqipayaanun. Uuktuaǵniǵaat anitchiullaliksraqtin irrusiqḥuñnik Jesus atqagun, nipliutruḥugich itna, “Tiligipsi anitquplusi atqagun Jesus Paul-ñum quliaqtuaǵikkanagun.”

14 Sceva-m Jew-ñuruat qaukḥat agaayuliqsiniisa tallimat malǵuñnik iǵniǵutai uuktuaqpaalukmiñiqsuttuuq taatnatun.

15 Aglaan taapkua irrusiqḥuich nipliutiniǵai, “Jesus ilisimagikput suli Paul ilisimapmiplugu. Aglaan ilipsi-kisuuvisi?”

16 Taatnaguuq nipliutiqqaaqługich iñuum irrusiqłulgum mitchiqiniğai piyukługich. Tatamnaqsillaapiaqługu akiiliñiğai. Taapkuaguuq taatnasigagnaqtuat pikiagniqsut tupigmiñ atni-aqtat suli atnuğaiturat.

17 Iluqağmin Jew-ñuruatlu Jew-ñuñitчуatlu Ephesus-mi tusaakamitruñ tamanna atuumaruq iqsitchañiqsut. Taluqsriłiğniqsut atanguruam Jesus atqanik.

18 Iñugiaktuat ukpiqtuağtuat uqağiaqsiñiğaat sagviqługu iñuñnun iñuuniagaluaiqtin añatkukun.

19 Suli iñugiaktuat ilisaaqtuat añatkułiğnik katitlugich makpiğaat ikipkağniğaiç iluqaitñun qiniğnaqsipługu. Kisiiqipmatigik makpiğaat akisutilaanat 50,000 taalanuniqsut.

20 Taatnailipluni Agaayyutim uqałha siaminniqsuq suli iñugiaktuat iñuich ilitchuqsriplutin sanñjanik.

Akataułhat Ephesus-mi

21 Kiñuagun Paul Ipqitчуam Irrutchim sivulliutaagun sivunniğniqsuq Macedonia-kuagukhuni Greece-kunlu utlau-tipluni Jerusalem-mun. “Taavrumuñaqqaagłunja igliqtuk-sraugisiruñja Rome-mun,” itnağniqsuq.

22 Timothy-lu Erastus-lu ikayuqtinini tuyuğiniğik Macedonia-mun innağmi Ephesus-mi unjataaniłu.

23 Taatnalhatni tamaani Ephesus-miut akatauniqsut tamarumuuna agaayyutikuagiakun.

24 Iñuk suliuqti atiqagniqsuq Demetrius-mik. Agaayyuvinñjualiğniqsuq aanguanik atiqaqtuamik Artemis-mik maninmiñ qatiqtaamiñ. Taatnaasii savaañata maniññaktitpagağniğai savaktit.

25 Taatnaqhuni tuqługniğai iluqaisa savaktini piqasiqplugich atlanik pinñjualiqtinik aasii nipliutiplugich, “Añutiit, ilisimarusi taavruma savaapta maniññaktillautağagigaaigtut.

26 Ilipsi ilitchuğigiksi qanuğli taimña Paul nipliğagilha aanguat iñiqtauruat iñuktigun agaayyutaunñiñiplugich. Uvani Ephesus-mi suli iluqaaniyuñnak Asia-mi iñugiaktuat iñuich maligualigaich ilisauttutai.

27 Pakma ilirugut navianaqtuamun savaagikkapta piiłiksrañanun. Taatnalhiñauñitчуq. Atuumaniaqpaluktuq taamavruma agaayyuvikpaum aanguaqpaurañan Artemis suuyumiñaiłiksraña suli taavruma aanguaqpauram piigukkaugisiliksrañaptuuq, taavruma aanguaqpauram putqatağvigikkanata iñupayaam Asia-mi unniñ iluqaani nunam.”

28 Taapkuaguuq iñugiaktuat tusaakamitruñ tamanna qinnañniqsut aasiñ igiallaksaqhutin, “Kamanaqtuq Artemis Ephesus-mi!”

29 Akarrutauruaq siaminniqsuq iluqaanun nunaaqqimun. Taapkua akilliuruat tiguplugik Gaius-lu Aristarchus-lu, malġuk Macedonia-ġmiuk Paul-ŋum igliqatik, aullautiniġaich katimmavikpauraġmiknun.

30 Paul-tuugġuuq taamuŋaġukkaluagñiqsuq uqaġiaġuni kati-maruanun aglaan ukpiqtuaqatiunjiñ pitqunjiñniġaat.

31 Iļanġisali qaukhiich iļannaanjiñ qanniugñiġaat qiñiqtitqunjiłlugu katimaruanun.

32 Taamapkua katimaniqtutilaagmikni uqaatchagusi-maniqsut. Avvaġiiksinniqsut kanġiqsimallapiasunġaqnagu sumik kattutiqaqtilaaqtin.

33 Jew-ŋuruat Alexander saqinniġaat sivuġaatnun kati-maruat uqaġviñmun nipliutiksraqaqhuniki. Urriqaplugich uqaqniuraġaluagñiqsuq iñuñnun.

34 Iñuich iļitchuġikamitruñ Jew-ŋutilaana iluqaġmin ġialaniqsut malġuñni sassaġniyuñnaanġni itna, “Kamanaqtuq Artemis Ephesus-mi!”

35 Kiisaimmatai nunaaqqim aņalataata ni-paiqsilġataqamigich iñuġiakpauraqtuat nipliutiniġai, “Ephesus-miut! Iñupayaam iļisimagaa Ephesus-mi piqalġa agaayyuvikpauraņanik kamanaqtuam aanguam atrilġanuruam atqaqtitlugu pakmakņa qilāñmiñ.

36 Tamanna kia-unniñ piļlaaġilguitkaa. Taatnaġusi nipaġsuk-surausi, qanuļaktitchiñiġuiqitchi.

37 Iññuk uvuñautiniġisi ivayaqtuñitkaluaqtitlugik agaayyuvikpapsitñiñ unniñ uqaqanġitkaluaqtitlugik akikņagļlugu aanguaqpauraqput.

38 Demetrius-ŋum suli savaktaiñ akikņautiqaġumitruñ nalliat iñuich, ittut piviksrat uqaqsittaagimun suli taatnatchimun nalunaiqsasaqtugut atanignik. Taapkununġa iñuich tikiutitlagaich agvisitiñ.

39 Aglaantuuq piqaġniġupsi qanutchimik pigisukkapsitñik inillañhiñaupmiuq nalaullugu katimalġhatni nunaaqqim iñuiñ.

40 Nuyuaġnallapiaqtuami ittugut itnaiļiļlugu akataulġaptigun uglupak. Pisanġitchuuġutiksraitļlugu ġialaliqput qaisak-sraitçugut agvisiksralautamik.”

41 Taatnaqqaaqļugich aġiupkaġniġaa katimalġhat.

20

Macedonia-mun Greece-munlu

1 Akataulġataanikmata iñuich Paul-ŋum katinniġai ukpiqtuat. Tavra pitchuksaaqqaagļugich aullaġniqsuq Macedonia-mun.

2 Iġliġmiñi tamatkunani nunaaqqiñi uqautriñiqsuq ukpiqtuanik pitchuksaaġillapiaqhuni sivutmuquplugich. Aasiñ tikiļgitļuni Greece-mun,

³ aasiiñ nayuutiniqsuq tavrani piņasuni tatqiiñi. Kiņuagun utiaqsiñiqsuq Syria-mun umiakun. Iltchuginiğai Jew-ņuruat sivunniulhat piyaqquğuklugu. Taatnaqhuni igliğniqsuq Macedonia-kun.

⁴ Sopater Pyrrhus-ņum igñiņa Berea-ğmiu, Aristarchus suli Secundus Thessalonica-ğmiu, Gaius Derbe-ğmiu, Timothy Lystra-ğmiu, Tychicus suli Trophimus nunañaniñ Asia-m tuvaaqatiginigai.

⁵ Aullağniqsut sivuptikni Troas-mun aasiiñ utaqqipluta tavrani.

⁶ Kiņuagun nigiqpagvikaam puvlanigilaanik qaqqianik atumaanikman tiksigsugut Philippi-miñ aasii tallimat uvlut kiņuatigun Troas-mi ilaliqługich taipkua sivuptikni aullaqtuat. Tavraniasiñ nayuutipluta akunniqsaaami.

Paul-ņum Aqulliuplugu Troas-miitha

⁷ Sivulliuplugu uvluani akunniqsaaam katirugut atautchimun nullautchiğviłiqiniaghuta. Atakkii aullaqhuni uvlutqikman Paul-ņum quliaqtuağviginiğai katimaruat unnuaqpaguğataqtitlugu.

⁸ Iñugiaktuanik naniqaqtut qulligmi katimmaviptikni.

⁹ Nukatpiağguuq atilik Eutychus-mik aquppiñiqsuq igalğum siñaani Paul uqaqtitlugu. Taamna Eutychus siñiñialilłapiaqhuni kiisaimmatai siñiksagñiqpuq. Taavrumakñaasii qulligiiñiñ piñayuakniñ init kataniqsuq nunamun. Iłaiñ tikitmatruņ tuquaniņniqsuq.

¹⁰ Paul-aasiiñ atqaqhuni qulaniqsiqamiuņ iqittaağniğaa nipliğhuni, “Isumatuyaaqasi! Iñuuruqsuli.”

¹¹ Utianikami tatpakmuņa autaağniqsuq qaqqiamik nigiplutiņaasiiñ. Aquagun Paul-ņum uqautipsaağniğai uvlugataqtitluguaglaan. Tavra aullağniqsuq.

¹² Iñuich taimña nukatpiaq aggisiiñiğaat iñuuplugu. Aasiiñ iñupayaat quviatchallapiagñiqsut.

Iglaułhat Troas-miñ Miletus-mun

¹³ Tavraasiiñ ayupluta umiaqpanmun tiksigsugut Assos-mun. Taavrumani nunaaqqimi ikisağumaplugu Paul sivunigaqtuaq timautchukhuni.

¹⁴ Paul-ņum ilaliutikamisigut Assos-mi uvagut ikipkağikput umiaqpanmun igliqtuiñaghutaasiiñ Mitylene-mun.

¹⁵ Taavrumakña tiksilğitchugut uvlaakuagun tikitlugu Chios qikiqtaq. Uvlutqilğitman Samos-mun atlamun qikiqtamun tikitqaaqhuta, piñayuatni uvlut kinilitchugut Miletus-mun.

¹⁶ Paul sivuniqağniqsuq nutqağunitłuni Ephesus-mun akuniitchunitłuni Asia-mi. Tikiłuağuliğniqsuq Jerusalem-mun, itchukhuni taamani piyumiñaqpan uvluani Pentecostliqikpata Jew-ņuruat nigiqpagvikaanata.

Paul-ŋum Uqaǵuiqsaaŋha Ephesus-miut Qaukŋitŋun

17 Miletus-miñ Paul-ŋum qanniǵŋigai ukpiqtuanjuruat qaukŋinich Ephesus-mi katimaqatigisukŋugich.

18 Taapkua tikitmata nipliutiniǵai, “Iŋisimagiksi iñuuniaŋiǵa akunnapsitñi taivrumakŋa sivulliuplugu uvlumiñ tikitñama Asia-mun.

19 Atanǵuruuq Jesus savautigiga iluqnauqŋuŋa. Ilaatiñu qulvisigun unniñ sakiqniuǵutitigun Jew-ŋuruat nagliksaaqtitkaatŋa.

20 Iŋisimaplusi anniqqutitlaitkipi supayaamik ikayuutauyu-miñaqtaumik ilipsitñun uqautriŋamni iŋisautiplusi katimmav-inñi suli kiñunnapsitñi.

21 Jew-ŋuruatlu Jew-ŋuñitcheuatlu atisipluǵich alǵaqsruǵitka kil-luqsautiñitñiñ Agaayyutmun mumiqupluǵich suli Atannap-tiknik Jesus-mik ukpiqsritqupluǵich.

22 Pakma Ipqitchuam Irrutchim piyumapkaqŋuŋa Jerusalem-mun aullaǵniaqtuŋa iŋisimañitkaluaqŋugu qanuq irrutikkauhiksraǵa taamani.

23 Aglaan iŋisimatuǵiǵa una, iluqanitñi nunaaqqiñi Ipqitchuam Irrutchim kiligagigaŋa isiqtaugisiñiñiñuŋa nagliksaaqtitaugisiñiñiñuŋalu.

24 Aglaan iñuuiǵa pitluktuanjuchuq uvamni. Naatchisuktuŋa savaamnik Atanǵuruam Jesus qaisaŋanik uvamnun, Ilaan uqaqupmaŋa tusaayugaallautamik Agaayyutmun iluaqqutiginipluǵich iñuich.

25 Akuni itkaluaqtuanŋaa ilipsitñi quliaqtuǵiplugu Agaayyu-tim uqaŋha ilipsitñun, aglaan pakma iŋisimagiga ilipsitñun qiñitqikkumiñaiñiǵa.

26 Taatnaqŋugu kilikkipsi pakma, nalliysi anniqsukkauyu-miñaiñiñiñpan ukpiqsriŋikun patchisauyumiñaiqsuŋa,

27 atakkii anniqqutinitlusi uqautikapsi iluqaan Agaayyutim sivunniutaanik.

28 Qaunagiyumuusi ilipsitñun suli ukpiqsriruapayaanun Ipqitchuam Irrutchim qaunaksraqsrirrutigikkañi ilipsitñun. Munaqsriǵuǵusi Agaayyutim iñuiniñi pigiliutikkañiñun iǵñiǵmi tuqqutauihagun.

29 Naluñitkiga aullaanikkuma iŋisautrit ittuat iqsiñiaqtuatun amaqqutitun tikitkisiñhat akunnapsitñun, aasii atniilutin ukpiqtuanik.

30 Suli akunnapsitñiñ iñuich sagviǵisirut sagluuqtuaqtit ukpiqtuanik maliksuaqtitchiñiaǵutin iñmiknun.

31 Qaunakkiǵikkumuusi. Itqagilugu uvañnun qulvisigun alǵaqsruiqsi piñasuni ukiuni uvlunitñi unnuaqtuummaisa. Taatnamik munaǵitqugipsi.

32 Pakma agaayyutigipsi Agaayyutmun qaunagitquplusi suli maliktuatquplusi uqauttutaanik ilisautigikkagma ilipsitñun. Agaayyutim sayaksraqagaasi suli qaitchilusi ikayuutmik pigikkağmiñik iluqaitñun iñugikkağmiñun.

33 Uvaña kaviunjichuña iñuum manianik naagaqaa at- nuğaañiñik.

34 Ilisimagiksi argamnik savaaqaliga piqağniutigiplugich su- payaamik tuvaaqatiumalu inuğikkaptiknik.

35 Tamatkunuuna ilisautianikkipsi sakuuguni iñuum ikayuuliksrājanik sayaitchuanik itqağilugu Atanguruam Jesus-ñum uqauttutaa itna, 'Quvianatluktuq aatchuiruni aatchuusiaqaligmiñ.' "

36 Paul-ñum uqaaqtuutianikamigich sitquqatiginigai iniqsrugimun.

37 Qianiqsut iqitlugu Paul kuniklugulu,

38 aasiñ aliasruutigiplugu nipliha qiniñtqikkumiñaiñiñipluni ilinjitñun. Tuvaqaqatchigñiğaat ikityaqman umiaqpañmun.

21

Paul-ñum Iglautha Jerusalem-mun

1 Tavra avitnapta ilinjitñiñ tiksiquhuta nalguqhuta ikaaqtugut qikiqtamun Cos-mun. Uvlutqikmanaasiñ tikitchugut qikiq- tamun Rhodes-mun tavrakñaasiñ tiksilgitluta Patara-mun.

2 Tavrani ilitchugigikput umiaq ikaagnağniqsuaq Phoenicia- mun. Taavrumuña ikipluta tiksilgitichugut.

3 Qiñiqnaqsipman qikiqtaq Cyprus unalliñaanagun qikiqtam tiksisugut Syria-mun. Tyre-mun tulaktugut, taavrumani- asiñ taamna umiaqpak niuriñiaqhuni usiamiñik.

4 Paqitlugich ilanjich ukpiqtuat nayugivut akunniqsaami. Añalataagun Ipqitchuam Irrutchim iñiqtiğaluğaat Paul Jerusalem-muqunjitlugu.

5 Aglaan tavrani irviksraqput nunitman aullal- gitichugut. Iluqağmiñ ukpiqtuat ilaqatituummağmiñ suli qitunğaqtuummağmiñ malikkaatigut silataanun Tyre-m. Tasamaniasiñ tağium siñaani sitquqhuta iniqsruqtugut.

6 Tavra ikikapta umiaqpañmun ilinjiñ airut.

7 Tyre-miñ tikitchugut Ptolemais-mun. Taavrumani piqasilgitkivut aniqatiut nayuqlugich uvlumi.

8 Uvlutqikman pisuktuaqhuta tikitchugut Caesarea- mun. Taavrumani uqaqtim Philip-ñum tupqanukapta nayuutirugut ilaani. Philip tallimat malguğutigikkañat ikayuqtiksraqtat Jerusalem-mi piksraqtaanuruat.

9 Taamna Philip paniqağniqsuaq sisamanik niviaqsianik uiñinigiłaanik sivuniksriqirauplutintuuq.

10 Injanikmiugullu qapsiñi uvluni sivuniksriqiri atilik Agabus-mik aggigñiqsuq Judea-miñ.

11 Aasii utlakamisigut Paul-ñum tapsia tigukamiuñ isiganñi argaññilu qiliğniğai nipliğhuni, “Taamna Ipqitchuaq Irrusiq nipliğsuq taatnatun, Jew-ñuruat Jerusalem-mi qiliğsruğisigaaat marruma tapsim iñua aasii Jew-ñuñitchuanun qaisağilugu.”

12 Taamna tusaakaptigu uvagutlu atlatlu tavraniittuat uqapsaagaluagikput utlautitqunjtługu Jerusalem-mun.

13 Aglaan Paul-ñum kiugaatigut, “Suvaata qiaplusi sayaiğniaqpsitña? Uvaña itqanaigutianiksimagiga qiliğsrukkauiksraq Jerusalem-mi unniñ tuqqutauiksraq piğusiğlunja Ataniğmik Jesus-mik.”

14 Nutqaqtilguitñaptigu nipliutitłhiñagikput, “Agaayyutim pitqutaa iñiqtauyumuq!”

15 Ipsaagaluqaapta pağnapluta aullaqtugut Jerusalem-mun.

16 İlanjisa ukpiqtuat Caesarea-miñ tuvaaqatchiğaatigut Mnason-ñum kiğunğanun nullanjaviksraptknun anaqami. Mnason-guuq Cyprus-miunuruuq ukpiqtuağuniğsuuq sivulliğsigun sivuaniimma.

Paul-ñum Tikiqattaalħa James-mun

17 Jerusalem-mun tikitñapta aniaqatiupta quyaplutin pağlağaatigut.

18 Uvlutqikmanaasiiñ Paul-ñum piğasiğaatigut qiniğiaqlugu James, aasiiñ ukpiqtuanjuruatlu qaukñijich nayuutiniğsut tavrani.

19 Paul-ñum pağliinjanikamigich tusaayugaaqtinnigai iluqaanik Agaayyutim iñiqtanjanik tumigiğplugu savaağikkani akunğatni Jew-ñuñitchuat.

20 Naalaqtaujanikamitruñ quyaniğaat Agaayyun nipliutiğplugu Paul itna, “Aniqatmaan, kanjqsillagiñ piğalħa iñugiallapiaqtuanik Jew-ñuruanik ukpiqsriruaniktuuq aglaan ilinich piipkaiłutin Moses-ñum maligutaksranjanik.

21 İñuich uqautigigaich ilisautriñiplutin Jew-payaanik iñuuniaqtuanik atlat nunaaqqinjtłi suksraaquplugich maligutaksraq qaisauruaq Moses-kun, uqautiniğlugich nalunaitjutchiqsuqunjtługich qitungaurağikkanjich naagaunniñ kamagitqunjtługich Jew-ñuruat ilitqusiat.

22 Taipkua nalupqinaitchuamik tusaagisigaaat agğiħiñ. Qanugisiñiqpisami?

23 Atuiruksraurutin. Piğaqtuq-samma sisamanik anjutinik uvani aikiğsruqtuanik Agaayyutmun taanğagumiñaiħat salipkağumiñaiħatlu niaqunjich.

24 Taapkununja anjutinun ilaliutilutin Jew-ñuruat ilitqusiatigun salummaqsagutin suli akiliutilugich tuniğlautiksranik nuyaitłasiğugich. Taatnağuvich iluqağmiñ ilitchuğinayağaat

tanigilha qanutchim tusaakkagmin ilipkun, sulipsuug tupiksrihiñ maligutaksrajanik Moses-ɲum.

²⁵ Aglaan Jew-ɲuɲitchuat ukpiqtuaɲuqtuat ilitchuɲipkaanikkivut sivunniutiptiknik itna, ilinjitñun niɲitqunɲitkivut niqinigu tunilla tauruamik aanguanun aukmigu unniiñ qimisanik suli piisimaaglugich qaayuɲnaqtualigmiñ atlatuhikun.”

²⁶ Aasiiñ Paul ilaliutiniqsuq aɲutinun. Uvlutqikmanaasiiñ salummaqsaqatauniqsuq tuvraqɲugu Jew-ɲuruat ilitqusia-tigun suli utlautipluni agaayyuvikpaɲmun uqautityaqɲugu agaayuliqsi qakuguaglaan salummaqsaqtiliqtin naanniaqtilaanjanik. Akunniqsaanjanikpan tunillaqsagumaniqsut.

Paul-ɲum Tigukkautha Agaayyuvikpaɲmi

²⁷ Tallimat malɲuk uvlut nuɲitchautaadni ilaɲisa Jew-ɲuruat Asia-ɲmiuɲuruat qiñignigaat Paul agaayyuvikpaum iluani. Akatignigaat iñugiaktuat iñuich, aasiiñ tigguglukɲugu Paul.

²⁸ Iɲialaplutin itna, “Israel-aagmiut! Ikayuɲitchi. Uma iñuum ilisautriruam iñuɲnik nanipayaaq akikɲaqɲugich Israel-aagmiut suli akikɲaqɲugu maligutaksraq qaisauruaq Moses-kun unniiñ akikɲautipluni uumuuna agaayyuvikpaɲmun. Pakmaunniiñ itqutrimalgitchuq Jew-ɲuɲitchuanik uvuɲa qaayuɲnaqsipkaɲɲugu ipqitchuaq ini.”

²⁹ (Taatna niplianiqsut atakkii sivuani qiñiqɲugu Paul nunaaqqimi piqatiqalha Jew-ɲuɲitchuamik Trophimus-mik Ephesus-miumik aasiiñ itqutinasugniaqɲugu agaayyuvikpaum iluanun. Taatnaqɲugu tiggugluɲuɲnigaat.)

³⁰ Taatnaqhutin iluqatin iñuich nunaaqqimi akatauniqsut. Iñuich atautchikun aqpaqsruqhutin Paul tiggugluɲuɲnigaat aasii kalikɲugu agaayyuvikpaɲmiñ. Tavrauvaa agaayyuvikpaum paanɲi umiɲnigaich.

³¹ Taapkua aupiɲautriruat tuqulhiñaaguqsaqmigaatlu Paul, imma kilinigaat Rome-maɲmiut aɲuyyiuqtinisa qaukɲiat iñupayaat Jerusalem-mi akatauniplugich.

³² Taavruma qaukɲium katitiqɲugich aɲalatit suli aɲuyyiuqtini upaktuɲnigai iñugiakpauraqtuat iñuich. Qiñiqamitruɲ qaukɲiq aɲuyyiuqtituummaan anaumingiɲnigaat Paul.

³³ Taavruma qaukɲium tikitñamiuɲ Paul tiguɲigaa aasii tillisigiplugu qiliqsruquplugu malɲuiñik kalimñigñik. Tavraasiiñ apiqsruqtaaqsiñigai itna, “Kiña una aɲun? Sumik savvaqɲukpa?”

³⁴ Taamatkua iñugiakpauraqtuat iɲialaaqsiñiqsut atinitchuamik nipimik. Qaukɲium ilitchuɲilguiñnigaa sumik agvisiqhutin it-nasiɲalhat. Taatnaqhuni tiliñigai aɲuyyiuqtit Paul inaatnuutitquplugu.

35 Tikiutikamitruḅ tutipqiiḅun aḅuyyiuqtit akiyaḅaat Paul atakkii iḅuich qinnaktaliqpaitḅutinḅ.

36 Iḅuich malgutigaluagḅniqsut iḅialaplutinḅ, “Tuqqutchiuḅ!”

Paul Uqapsaagḅtriruruḅ Iḅmiḅik

37 Aḅuyyiuqtit itqutiiḅiḅnaagḅuqmatni Paul inimiknun ilaan nipliutiniḅaa qaukḅiq, “Uqaqatigillakkumiḅnaaqpigiḅiḅ?” Taavruma apiqsruḅniḅaa, “Uqatlavich Greek-tun?”

38 Ivrumiḅaunḅitpich Egypt-miu qanḅaqammiuruḅ akatchiplḅuni akilliḅiqsuutmik, sivulliqḅugich sisamanik kavluutiyuḅnanik satkuliḅnik iḅuilaamun?”

39 Paul-ḅum kiuniḅaa, “Jew-ḅuruḅa animaplḅuḅa Tarsus-mi Cilicia-miittuami, iḅugiplḅuḅa taavrumani nunaaqqimi iḅuich iḅisimallautakḅatni. Nipliqsillaḅnianaḅa iḅuḅnun!”

40 Tavra qaukḅium uqaquniḅaa. Paul-guuq tutipqiiḅun qikaqḅuni urriqaniḅai iḅuich. Nipaiqmata ilaan nipliutiniḅai Hebrew-tun itna,

22

1 “Aniaqatiumaanḅ suli aapaḅuruasii, naalagḅnillaḅsiuḅ uqaqutiksraḅa patchisaiḅḅapkun sivuqqapsitḅiḅ!”

2 Taapkuaguḅuq tusaagaqsikamitruḅ uqaqḅugu Hebrew-tun iḅuksruḅiḅniqsut. Paul-ḅum uqautipssaagḅniḅai itna,

3 “Uvaḅa Jew-ḅuruḅa. Tarsus-mi Cilicia-miittuami animagaluaḅḅuḅa, uvanasiiḅiḅ Jerusalem-mi iḅuguqtuḅa. Gamaliel-mik iḅisautriqaqtuḅa. Ilaan pillautaqḅugu iḅisautigaanḅa sivulliapta maligḅutaksraḅanik. Nalaunḅasuktuanḅuruḅaptuuq Agaayyutikun iluqapsisun uvaniittuatun uvlupak.

4 Nagliksaaqtitkitka iḅuich tuqunniacḅugich ukpiqsripmata Christ-mik, aḅutiniglu agḅnaniglu tigusiullakḅuḅa inillaktaḅḅugich isiqsiviḅmun.

5 Qaukḅiat agaayuliqsit suli iluqagḅmiḅ sivulliuqtigruat Jerusalem-mi nalupqinaiyaḅaat uqaqtilaaga iḅumutun. Iliḅitḅiḅiḅ aglaksraḅḅuḅa Jew-ḅuruat katraḅvianun Damascus-miittuanun, aullalgitchuḅa tigusityaqḅuḅa ukpiqtuanik Jesus-mik Jerusalem-mun utqutrityaḅḅuḅa kalimḅiḅniḅik qiliḅḅugich anasiḅiḅuqsaḅviksraḅatnun.

Paul-ḅum Uqaḅa Mumiliḅmigun

6 “Uvluqqaguqtuami igliḅḅamni qalliplḅugu Damascus taimmaiḅaq qaumanḅum pakmakḅa qaggutigaanḅa.

7 Katakama nunamun tusaagiga nipi uvaḅnun itnaqtuaq, ‘Saul, suvaata nanḅititpiḅa?’

8 Apiqsruḅigiga, ‘Ataniiq, kisuvich?’ Kiugaanḅa, ‘Uvaḅa Jesus-ḅuruḅa Nazareth-miu nagliksaaqtitagikkan.’

9 Tuvaaqatiuma qaumaniq qiḅiḅgaluaḅaat aglaan nipaa uqautraima tusaanḅitkaat.

10 Apiqsrugiga, 'Ataniiq, sutquvina?' Atangum kiugaana, 'Makillutin Damascus-mugin. Taamma taamani uqautiniagaatin iluqaanik Agaayyutim sivunniutaanik ilipnun atuquplugu.'

11 Taavruma qaumaniqpauram qiñitlaiqisitigniqaana tuvaaqatiuma tasiuqluna Damascus-mun tikiutigaatja.

12 "Taavrumani anun inniqsuaq atilik Ananias-mik agaayyutiqaqhuni tupiksrruaq maligutaksranik kamagikkauplunilu Jew-nuruanun Damascus-mi.

13 Taavruma utlanignigaana. Qikaqami saniqqamnun nipliutigaana, 'Aniaqaan Saul, qiñitlasitqigini!' Taimmaiñaq qiñitlasitqiksuna.

14 Nipliutigaana, 'Sivullipta Agaayyutaata piksraq-taagigaatin ilitchuqitquplugu pisulli, qiñiuplugu Agaayyutim savaktini suli tusaatquplugu taavruma nipaa.

15 Iisimaraugisirutin ilaagun uqautiligich iñupayaat qiñikkapnik suli tusaakkapnik.

16 Pakma utaqqisuñaqnak! Makillutin paptaaqtilutin, kiluqsautitin piiqsillugich agaayuiñ atqagun.'

Paul-ñum Tuqlukkauha Quliaqtuaquplugu Jew-ñunitchuanun

17 "Jerusalem-mun utiqama agaayyuvikpanmi iniqsruhamni qiñiqquuraaqtuja,

18 Agaayyutmun uqautipkaqluna itna, 'Qilamiksruqutin Jerusalem-miñ aullaqini atakkii iñuich uvani akuqtugumiñaitkaat ilisimaraulhiñ uvapkun.'

19 Kiugiga, 'Ataniiq, ilinisa ilisimallapiaagaat katragvini isiq-taksraqtuliga ukpiqsrruanik ilipnik ipigaqtuqlugich.

20 Suli Stephen ilisimarigikkan tuqqutaupman uvanaptuuq tavraniittuna iluagiqlugu tuqqutauha unniñ qaunaksipluna tuqqutchiruat atnugaanjitnik.'

21 'Aullaqini tuyugigisigipini Jew-ñunitchuanun unjasiksuanun,' Atanguruam nipliutigaana."

22 Iñuich naalagniñigaat Paul. Aglaan nipliutigikmagu taamna igialaksaqnisut nipitutilaagmikni, "Igitchiun, tuqqutchiun! Ilaa iñuuruksraunitchuq!"

23 Ilinich igiallagmin atnugaamiknik isaaqtausiqhutin qavia silamun tinipkaqniagaat.

24 Aasii Rome-magmiut atangata iñugikkani tiliñigai Paul itqutitquplugu anuyyiuqtit inaatnun tillisigiplugu ipigaqtuquplugu ilitchuqiniaglugu suvaata Jew-nuruat qinnallapiaqtilaanatnik.

25 Ilinisa qiliqsruanikmatni ipigaqtugviksragmiñun Paul-ñum nipliutiniгаа anuyyiuqtit qaukhat qikaqtuaq tavrani, "Ipiqaqtulhiñauvisiun Rome-ñum iñugikkaña apiqsruqtagaluaqnaguunniñ savvaglukmanjaan?"

26 Taavruma anuyyiuqtit anjalataata tusaakamiun ilaan qulliqpiaq nipliutiniġaa, “Qanuq savaaqappich? Taamna anjun Rome-ġum iñuginiġaa.”

27 Taatnaqhuni anuyyiuqtit qulliqpianjata Paul utlaklugu apiqsruġniġaa, “Uqautiġja. Rome-ġum iñugivatin?” Paul-ġum anjiġniġaa.

28 Qulliqpian nipliutiniġaa, “Uvaġali tauqsiagikkaġa Rome-maġmiuġuliksraġa maninġmik.” “Aglaan uvaġa animaruġa Rome-maġmium iñugipluġja,” Paul-ġum itnaġniġaali.

29 Taatnaqmarguuq tamatkua apiqsruqtaqtiksrautai Paul-ġum piiqsaagñiqsut tavrauva. Taamnaunniin qulliqpiaq iqsitchanñiqsuq kanjqsikamiun Paul-ġum Rome-maġmiunutilaanja suli ilaan qiliqsruqtinniqamiun kalimñiġnik.

Paul-ġum Tikiutiqaħa Uqaqsittaaqtitchirinun

30 Taavrumaguq anuyyiuqtit qulliqpianjata kanjqsisuġniġaa nalupqinaitluklugu sumik piqusiqlugu Jew-ġuruanun patchisiquitiħa Paul. Taatnaqhuni uvlutqikman ilaan kalimñiġich piiqsinniġai aasii qaukħiġisa agaayuliqsit suli iluqaisa uqaqsittaaqtitchirit tiliñiġai katitqupluġich. Tavrakħja Paul tavrunautiniġaa aasii qikaqtitlugu sivuġaatnun.

23

1 Paul-ġum qiñiqtuagataġniġai iriġruifñaaqluġich taapkua uqaqsittaaqtitchirit aasii nipliqhuni, “Aniqatiu-maan! Uumuġaaglaan uvlumun patchisaitchuakun qauġrimmaagñiutillautakun iñuuruanjuruġa sivuġaani Agaayyutim.”

2 Paul taatnaqman Ananias-ġum, qaukiat agaayuliqsit, tiliñiġai tamatkua qikaqtuat qaniġani Paul-ġum patitqu-plugu qanġagun.

3 Paul-ġum nipliutiniġaa, “Ilvich ukpiġnuaqti! Agaayyutim-tuuq nalupqinaiglugu patikkisipmigaatin. Ilvich aquppiru-atiin tavrani atanniqsaksraġipluġa tuvraqħugu maligutaksraq naagasuli ilvich naviksimaagñitin tilirikavich patiqupluġja.”

4 Anutirguuq qanittuat Paul-mun nipliutiniġaat, “Agaayyutim qaukħinuruq agaayuliqsaa uqamaqħuutigiñ.”

5 Paul-ġum kiuniġai, “Aniqatiumaan! Uvaġa ilisimanjiñniġiġa sivulliuqtaupluni agaayuliqsautilaanja. Atakkii Agaayyutim makpiġaanjiñi aglausimaruq itna, ‘Ilipsi uqamaqħuutiyumiñaitkisi iñugikkapsi anjalatiġich.’”

6 Paul-ġum ilitchuġikamigich ilanġich katimaruat Sadducee-ġuruanulħat suli ilanġich Pharisee-ġuplutiġ ilaan nipliutiniġai taapkua uqaqsittaaqtitchirit, “Aniqatiumaan, uvaġa Pharisee-ġuruġa iġniġipluġa Pharisee-ġuruam. Ittitauruġa

uqaqsittaagvinmi uvani piqutigiplugu nigiyuqaqaliga tuquruat anjitiqihksranjatigun inuudigmun.”

⁷ Taatnaguug Paul niplioman tavrauva Pharisee-nuruatlu Sadducee-nuruatlu uqaalatraaqsiñiqsut, aasiñ katimaruat atinaiqhutin.

⁸ Atakkii Sadducee-nuruatguug uqaqhutin tuquruat inuutqikkumiñaitlugich suli piiññiplugu irrutchiñiglu isaguliniglu. Aglaali Pharisee-nuruat ukpiqsriplutin iluqaitñik taapkunija.

⁹ Taatnaqhutin katimaruat nipitusisaiñagniqsut. Iñajich aglaliqirit Pharisee-nuruatuplutin qapiqtailillapiagniqsut itnaqhutin, “Paqitchilguitchugut savvaqluutaanik uuma inuum. Isagulgum naagaqaa irrutchim ilumun uqautivalukkaa.”

¹⁰ Taapkua uqavaalhat iglutuyunaiqman taamna anuyyiuqtit qulliqpianat isummigñiqsuq ilinjitñun siquminnasugalugu Paul. Taatnaqhuni anuyyiuqtini tiliñigai taapkunija katimaruatanun ivayaagitquplugu Paul ilinjitñiñ aasii itqutilugu anuyyiuqtit inaatnun.

¹¹ Tamarrumani unnuami Atanguruam qikaqasiqlugu Paul nipliutiniñaa, “Qapiqtaqnak! Iñisimaraupmatun uvapkun uvani Jerusalem-mi taatnatuntuug Rome-mi iñisimaraugisirutin.”

Sivunniugun Tuqutchuklugu Paul

¹² Uvlaagutqikman Jew-nuruat katimakamin sivuniugniqsut. Nalupqinaiqsruqhutin akiqsruagniqsut, “Uvagut nigiyumiñaitchugut unniñ imigumiñaitchugut sumik Paul tuqunjanikkaluaqnagu.”

¹³ Sippaqaqluguguug malgukipiaq taapkua inniqsut sivunni-uqtuat itna.

¹⁴ Aasii utlautiplutin agaayuliqsit qauklinjitñun suli sivulli-uqtigruatnun itnañiqsut, “Uvagut nalupqinaiqlugu akiqsruqtugut qanutchimik nigiyumiñaitluta Paul tuqqutkaluaqnagu.

¹⁵ Taatnagusi, ilipsi uqaqsittaagtitchirituummapi tuyuqagitchi anuyyiuqtit qulliqpianatnun Paul tavrūnautitqulugu liilaa apiqsruqtapsaanuaguklugu. Uvagut tuqqutkisipmigikput sivuani tikiñksranjan uvuna.”

¹⁶ Aglaarguug Paul-nūm uyuguan, agnaungan iñina, tusaaniñaa taamna sivunniukkanat. Taatnaqhuni anuyyiuqtit inaatnun isiqhuni utlanigaa Paul uqautityaqlugu taavrumija.

¹⁷ Paul-nūmaasii tuqluqamiun anuyyiuqtit anjalataat nipliutiniñaa, “Anuyyiuqtit qulliqpianatnun taamunautiun una nukatpiaq, piqagniqsuq uqaututiksragmiñik ilaanun.”

¹⁸ Taavruma anjalatim taamunautiniñaa qulliqpianatnun anuyyiuqtit itnaqhuni, “Paul-nūm isiqtauruam tuqluqluna

injáaŋa ilipnuutitquplugu una nukatpiaq. Sammaguuq uuma uqauttutiksraqaġaatin.”

19 Taavruma aŋuyyiuqtit qulliqpianjata tasirriutipluguguuq avuŋaqtaagutiniġaa aasiiŋ apiqsruqɫugu, “Sumik uqauttutiksraqaŋa?”

20 Taavruma nukatpíam nipliutiniġaa, “Jew-ŋuruat sivunniuqtut injġukhutin uvlaakun tikiutitquplugu Paul uqaqsittaagvinjitŋun apiqsruqtapsaanŋuaġukɫugu.

21 Aglaan aŋiqnagich atakkii malġukipiaq iŋuich sippalik iriqsimaniaqtut utaqqiruat ilaanik apqutmi. Iliŋich akiqsruqtaanikhutin niġitqikkumiŋaitɫutin unniŋiŋ imitqikkumiŋaitɫutin tuqqutkaluaqnagu ilaa. Iliŋich-amma itqanaiqhutin utaqqigaat ilvich aŋiɫiksran.”

22 Taavruma qulliqpíam nipliutiniġaa taamna nukatpiaq, “Kisumununniŋ taamna ilitchuġipkaġniaqnagu suli tamatkuninŋa uqaqtilaan uvamnun.” Taatnaqqaqɫugu taamna nukatpiaq aullaqtinnigaa.

Paul-ŋum Tuyuulha Kavanauruamun Felix-mun

23 Taamna qulliqpiaq tuqɫuiŋiqsuq malġuŋnik aŋalatinjitŋik aŋuyyiuqtit uqautiniġik, “Itqanaiaġitchik malġuk kavluutik aŋuyyiuqtinik suli piŋasukipiaq qulinik tuttuqpiraqtinik suli malġuk kavluutik panaliraqtinik Caesarea-muktuksranik. Itqanaigumagitik anaqapak aullatlasilugich.

24 Suli itqanaiautilugu tuttuqpaŋnik Paul-ŋum usiaqsigviksraŋiŋik tikiutriksraŋiŋik aniyaŋniusunŋaqani kavanauruamun Felix-mun.”

25 Aasii taamna qulliqpiaq aglaŋniqsuq taamuŋa itna,

26 “Claudius Lysias tuyuqtuq uumiŋa kavanauruamun kamaŋhuni Felix-mun, iluaqqun!

27 Una aŋun Jew-ŋuruat tiguplugu tuqɫuiŋaaġuġnikkaŋat aasiiŋ piqasiqɫunŋa aŋuyyiuqtimnik annautikkaqput, atakkii ilitchuġigiga ilaa Rome-miŋ kaŋiqalha.

28 Kaŋiqsipsaaġukɫugu sumik piɫhagun patchitchiqɫugu uqaqsittaagtitchirinjitŋun utlautigiga.

29 Iliŋichuġirunŋa qanutchimik piŋaisilaanik tuqurru-taayumiŋaqtuamik unniŋiŋ isiqtauluni. Aglaan inmiŋ maligutaġmikkun patchisiqusimagaat.

30 Uvaŋa kilikkaukama Jew-ŋuruanun sivunniuġutinipɫugu tuqqutchukɫugu piŋatchiasunŋaqnagu tuyuġigiga ilipnun, tamatkuaptuq patchisiqutraí uqautigitka tikiutitquplugich agvisinich akikŋaqɫugu ilipnun.”

31 Aŋuyyiuqtit atuummiŋiġaat tillisiusiaqtin. Aullautiniġaat Paul tamarrumani anaqami tikiutiplugu Antipatris-munaglaan.

32 Uvlutqikman tamatkua pisukhutin aṇuyyiuqtit piruat utiṅniqsut aglaan tuttuqpiraqtuat igligutituiñaqlugu Paul.

33 Tikiutikamitruṅ Caesarea-mun kavanauruamun qaiññaich aglailļu Paul-lu.

34 Taavruma kavanam agliqianikamigich apiqsruṅniḡaa Paul sumiunupmagaan. Iṭitchuḡikamiun taamakṅa Cilicia-ḡmiunulha,

35 Felix-ḡum Paul uqautiniḡaa, “Ilvich pasiritin tikitpata naalaḡnigisiñiḡikpiñ.” Aasii ilaan tillisiginiḡaa Herod-ḡum atangum inaani Paul qaunagitquplugu.

24

Jew-ḡuruat Paul-mik Pasitñiḡhat

1 Kiṅuatigun tallimat uvlut Ananias, qaukḡiat agaayuliqsit, piqasiqhuni ilaṅitñik sivulliuqtigruat suli maliḡutaksraliqirimik atilḡmik Tertullus-mik tikiñniqsut Caesarea-mun. Aasii uqaḡigaat akikṅautriṅ Paul-kun taavrumuṅa kavanauruamun.

2 Tavruṅautianikmatruṅ Paul, Tertullus uqaḡniqsuq itna, “Kamanaqtuatiin Felix! Tumigiplugu aṅalatillautaulhiñ sivisurumamik aṅuyautairrutiqaqtitkiptigut suli isumatulipkun ikayuḡitin iñuvut tumigiplugich iñugiaktuat iḡuaqsruutit.

3 Quyyatigigikput sumiunniñ nanipayaaq, aasii quyya-tiqallapiḡiptigiñ.

4 Aglaan miṅguqtillutin piyumagaluaqnak inḡikpiñ naalal-laquplugu naiglilugu uqaḡiraksraqput.

5 Una iñuk iṭitchuḡikkaqput iñukḡuqtauplugu, akunḡatni Jew-ḡuruat iluqaani nunami aullaḡniiraḡaqtuaq akarrutinik suli ilaa qaukḡiupluni Nazarene-ḡuruani.

6 Agaayyuvikpaṅmik qaayuḡnaqsiliuḡniñalha pisigiplugu uvagut tigukkaqput atanniḡukḡugu tuvraḡlugu maliḡutaksraqput.

7 [Aglaan qaukḡium aṅuyyiuqtit qulliqpianata Lysias-ḡum up-aktuqhuta uvaptikniñ ivayaḡigaa.

8 Aasii Lysias-ḡum uqautigaatigut tikiutritquplugich patchisaatnik ilipnun.] Ilvich apiqsruqtaḡupku iṭitchuḡinayaqmigiñ ilaaniñ iluqaan akikṅautivut ilaagun.”

9 Tamatkuaptuuq atlat Jew-ḡuruat tavrani tappiḡniḡaat Tertullus-ḡum akikṅautaa Paul-kun itnaqhutin, “Iluqani tamanna uqauttun ilumutuuruq.”

Paul-ḡum Uqapsaḡutriḡha Sivugaani Felix

10 Taavruma kavanauruam urriqaniḡaa Paul nipliquplugu. Paul nipliaqsiniqsuq, “Iṭisimagiga iñugiaktuami ukiumi aṅalatchiḡhiñ uumiṅa nunaaqqimik. Quyagigiga patchisaiyahiksraḡa sivuqqapni.

11 Iłitchuğiraksrağigiñ qulit malğuk uvlut qaanianikkaluqtitnagich utlautiğiga Jerusalem-mun Agaayyutmik kamaksrityaqłuna.

12 Jew-ñuruat iłitchuğinıtkaluğaatañja taamavrumani agaayyuvikpañmi qapiqsigiutrağıluña iñuñnik naagaunniñ akatchıluña iñuñnik katimmavınmikni tupiğni naagaqaa nanipayaaq nunaaqqiñi.

13 Naagaunniñ ilinisa nalupqinaiyağlugu piłguitkaat akikñautriñ uvamnun.

14 Aglaan nalupqinaiqlugu uqautigikpiñ, maliktaullakkiga tamanna apqutaa nutaupluni ukpiğiraksram ilinisa uqagıkkañata sagluuqtuanuplugu. Sivullipta Agaayyutaat agaayyumaagvigigiga, ukpiğigitkaptuuq tuvraqługu malıgutaksraq qaisauruaq Moses-kun suli aglausimaruat makpiğaanjitñi sivuniksriqirit.

15 Niğiugaqaqmıuñaptuuq ilinısitun, itna, Agaayyutim iluqaisa tuquruat iñuich añipkağisıplugich, nakuuruatlu pigiıtchuatlu.

16 Taatnaqluna ataramik qauğrimmaagıutillautaqaguktuna patchisaitłuna sivuğaani Agaayyutim suli iñuich.

17 Iñugiaguraqtuani ukiuni piisaallaqqaqluna Jerusalem-miñ utıqtuna saagaqaqluna manıñmik aatchuutınik nunaaqqiğmiuñuqatımnun suli tunillağiaqluna.

18 Taamna savaagıpkagtıtlugu paqinnıgaatñja agaayyuvikpañmi, naatchianikama igğuuıtsraqtuğvikaanik atuqtaksrañisıgun Jew-ñuruat. Tavrani iñugiaktuat iñuich iqataunıitchut uvamni unniñ qanusıq akarrun ingıtchuq.

19 Aglaan ilañich Jew-ñuruat Asia-ğmiuñuplutiñ ittuat. Taipkuaptuuq uvuna sivuğanıutıruksraugaluaqtut ilıpnun iłitchuğıpkagağlugu akikñautriñ piqagumiñ qanutchimik uvapkun.

20 Ki, ukua iñuich uvaniıttuat uqagılıtruñ paqıtağıkkaqtıñ nalaungırrutıga sivuğanıusımmağamni uqaqsıtaaqıtıchırınun.

21 Aglaan una atausıq nipliutıgıgıga makıtağamni sivuğaatanı, ‘İlpsı atanığñıaqpsıtıñja ugluvak piqutıgilugu ukpiqsrığıga tuquruat añıtkıkkısiñıplugich.’ ”

22 Felix-ñum iłitchuqsrıruam agaayyutıkuağıamık katımağıq umıkkaa itnaqhuni, “Añuyııuqtıt qullıqpıañat, Lysias, agğıqpan sıvunniğısıgıga taamna uqavaagıtıksı.”

23 Taatnaqman Felix-ñum tillısigınığaa añuyııuqtıt qauklatnun Paul qaunagıtquplugu aglaan tıgutaagısunıaqnagu, aasıñ tillısigıplugu ilannaarıñun piqaqıtıhiñaağıuğlugu inuğıkkañıgun.

²⁴ Qavsich uvlut qaanianikmiullu Felix Jew-ḡuruamik ilaqtalik Drusilla-mik tikiññiqsuk aasii uqaqatigisukḡugu Paul. Taatnakii Felix tusaapsaaguktug ukpiqsriḡikun Christ Jesus-mik.

²⁵ Paul uqaḡaluaqman nalaunnaruaḡikun, inḡmun aḡalalḡusihksrakun, suli atanniivium uvlugun tikitḡuksrakun Felix isumallaagaqsiññiqsuq. Aasii nipliḡhuni, “Aullaḡhiñaaḡuqtutin pakma. Piviksranitqikkuma qanniḡisigipiñ.”

²⁶ Suli ilaan niḡiugaḡigaluaḡniḡaa Paul qaitchiñasugalugu maninḡmik. Taatnaḡḡugu ilaan uqaqatigigaluaḡniḡaa aku-laiḡḡugu.

²⁷ Aglaan malḡuk ukiuk atuumaanikmaknik Porcius Festus inaḡniḡniḡaa Felix kavanauḡḡagun. Taatnaḡḡhuni Felix-ḡum iluaqnaḡḡuhuni Jew-ḡuruanun isiḡtaḡituiñaaḡniḡaa Paul.

25

Paul-ḡum Injaqalḡa Umialinḡmun Rome-mi

¹ Tavra Festus taamna piḡasunik uvlianikami tavrani nunamiññi qauḡḡiḡuqamiaglaan Caesarea-miñ Jerusalem-munñiqsuq.

² Tavrani Jew-ḡuruat qauḡḡiḡich agaayuliḡsinjisa suli sivulli-ugtḡruanḡjisa tikiutinḡiḡaich ilinḡjisa akikḡḡautigikkatinḡ Paul-kun.

³ Taamna kavanauruaḡ Festus apiḡiniḡaat quyalitqulutinḡ Paul Jerusalem-muktitquplugu. Ilinḡich sivunniugaqahutinḡ tamaani apqutaani tuḡḡutḡḡukḡugu.

⁴ Festus-ḡum kiuniḡai, “Tasamani Caesarea-mi Paul isiqsi-makkauruq. Uvaḡali sivuniqaḡtunḡa utitḡigukḡunḡa.

⁵ Qauḡḡiḡikkasi Caesarea-muktilḡhiñaaḡisi uvapkun akikḡḡaḡiḡḡugu tasamma iñuk savvaḡḡuksimakpan.”

⁶ Festus taamna itkaluaqami tallimat piḡasuniḡu naagaqaa qulini uvluni. Utḡniḡsuq Caesarea-mun. Uvlutḡikman atangum aquppiyani aquppiḡluni tiliriññiqsuq Paul tavrunḡautitquplugu.

⁷ Paul tikitman Jew-ḡuruat agḡiqatauruat Jerusalem-miñ qikaḡḡutinḡ avataanun iḡḡulisullapiḡniḡaat supayaatigun, ilumutuutilaallapiḡḡugich piḡḡuisaḡmiktigun.

⁸ Aglaan Paul uqautiginiḡsuq inḡmiñun itna, “Savvaḡluutaitḡunḡa akikḡḡaḡḡugu Jew-ḡuruat malḡutaksranḡa unniññi agaayuvikpak naagaqaa Rome-maḡmiut umialgata tillisai.”

⁹ Taatnaqman Festus-ḡum quyalinḡiaḡḡugich Jew-ḡuruat apiḡsrugniḡaa Paul itna, “Jerusalem-mukkumiñaaḡpich atannikkautyaḡutinḡ sivuqqamni taamani tamatkunuuna akikḡḡausiapkun?”

¹⁰ Paul-ḡum kiuniḡaa, “Qikaḡḡukḡunḡa sivuḡaani atanniivian Caesar-m, umialḡum Rome-mi. Sivunniuglinḡḡa taakmani.

Killuqsagumiñaitkitka Jew-ηuruat supayaakun, ilvittuuq taamna ilisimapmigiñ.

11 Savvağluktanuluna piguma uvanun tuqurrutiksrauyumiñaqtuamik iniqsrunjitchuna annagugluna anasiñuqsautmiñ. Aglaan tamatkua akiknautaat akiknaqtima tanjigilaukpan, kia-unniñ qaisaksraginjitkaana ilinjitnun analataksrauluna. Taatnaqlugu Rome-mağmiut umialganun utlautiliksrakun iniaqaqtuna.”

12 Tavra Festus-ηum uqaqatigiqqaaqlugich sivunniugtini ki-unigaa, “Rome-mağmiut umialgatnun iniaqaqtuatiin, taakmuna umialgamun aullağisirutin.”

Paul Sivugañjismagaat Agrippa-munlu Bernice-munlu

13 Qavsich uvlut kinuatigun Umialik Agrippa suli Bernice tikiñiqsuk Caesarea-mun paglatyaqlugu Festus.

14 Ilinjik qapsiñik uvlianikmaknik tavrani Festus-ηum uqautinigaa umialik Agrippa Paul-ηum pasikkusanjanik itna, “Anun-samma uvani ittuq Felix unisana isiqsivinmun.

15 Uvuna utlautikama Jerusalem-mun Jew-ηuruat qauklinisa agaayuliqsit suli sivulliuqtigruanisa akiknaqlugu uvanun tuqutitqukkanat.

16 Aglaan kiugitka Rome-mağmiut taatnalguinñiplugich, uvagut uqaqsittaagtitalitkikput pasikkaauruaq iñuk uqapsaagaluagtinagu kigiñaağlugich taipkua pasirai.

17 Taatnaqlugu taipkua pasirai tikitmata uvuna piñatchiasunjaqnagu uvlutqikman isivgiuguklugu tilisiruna taamamna anun sivugañjuititquplugu.

18 Taapkua igluliqsuutiruat makitnamin akiknautiksraiññaat savvağluutaanik niğiugikkamnik.

19 Naagatai ilinisa uqaksraqtuutigiñiñaaqsigaat ukpigusiğmikkun suli iñukun tuquruakun atiqaqtuakun Jesus-mik Paul-ηum uqağikkanagun iñuuplugu.

20 Uvuna nalupqisrukama qanuq ilitchuginialiksranjanik tamatkua, apiqsrugiga Paul ilaa piyummatiqagayaqmagaan Jerusalem-muliksranganun tamatkunuuna uqaqsittaagiğuni tasamani.

21 Aglaan Paul-ηum iniağikkaña ataniğmuutitqupluni Caesar-mun umialinmun Rome-mi. Taatnaqluna tiligiga qaunagitquplugu tuyuginialhanunaglaan taakmuna umialinmun.”

22 Agrippa-m nipliutinigaa Festus, “Taamamna anun tusaayummiuqmiñigiga.” “Uvlaakuğuppan tusaagisiñiğñ,” Festus-ηum kiunigaa.

23 Uvlaakuğun Agrippa-lu Bernice-lu utlautiniqsuk atnugaallauqhutik savaktituummağmik. Isiqtut katimmavinmun piqasiqhutik qaukhiğnik anuyyiuqtinik suli nunaaqqim sivulliuqtaiñik. Festus-ηum tillisiginigaa Paul tavranautitquplugu

24 nipliǵhuni, “Ataniiǵ Agrippaa suli iluǵasi uvani-
iqataurusii! Una aǵun ittuǵ iluǵaǵmıń Jew-ǵuruat uvani
suli Jerusalem-mi pasikkaǵat uvaǵnun niplirautigipluǵu
ińuuruksraungıǵıńipluǵu.

25 Aglaan paqitchilǵuitkiga qanutchimik tuqurrutik-
sraǵanik. Aasii ilaa Caesar-mun injaqaqman sivunniutigiga
tuyuǵisukǵu taakmuǵa.

26 Aglaan nalupqinaitchuamik piitchuǵa agvisiksraǵanik
Paul-ǵum umialimnun tuyuksramnik. Taatnaǵluǵu
sivugańjutipkaǵiga ilipsitńun, suvaluk sivuqqapnun, Umialiik
Agrippaa, ilitchuǵiniurapsaaqqaǵluǵu aglaaksranikkasugaluǵa
qanutchimik.

27 Uvamni nalaunǵaitluni tuyuǵalıksraq isiqtamik Rome-
mun nalupqinaıǵluǵu akikǵautiksraitluni ittuamik.”

26

Paul-ǵum Uqapsaaǵutriǵha Inmińnik Sivugaani Agrippa

1 Agrippa-m nipliutiniǵaa Paul, “Ilvich
uqautigilhińaǵuqtutin ilipkun.” Tavra Paul isakǵugich argaǵı
aullaǵnińiǵaa itna,

2 “Umialiik Agrippaa! Uvaǵa quviasullapiaqtuǵa uvlupak
sivuqqapni uqagviqaqtitauǵapkun tamarrumuuna iluǵaǵmıń
Jew-ǵuruat akikǵautaatigun uvamnun.

3 Ilvich suvaluk ilisimaaǵiksutin iluqaitńik Jew-ǵuruat il-
itqusiatnik suli uqaksraqtutigisuukkanıńnik. Taatnaǵluǵu
injıǵikpiń naalaǵnitqupluǵa qıńuiǵutin.

4 “Iluǵaǵmıń Jew-ǵuruat ilisimagaat iluqaan ińuuniaǵıǵa,
atakkii nutauǵamnińaglaan ińuuniaqtuǵa ińumni nunamni suli
Jerusalem-mılu.

5 Uqalhińaarurut ilisimakkaqtıń uqautigisugluǵa piyumin.
Ilisimapmiut aullaǵnińhanińaglaan ilaǵitilaamnik Pharisee-
ǵuruanun tuvraıńiapiagaqtuat malıǵutaksranik pitlugluǵu
atlańı.

6 Pakma qıkaqtuǵa uvuǵa atanniqsaksraǵukluǵa piqutigi-
pluǵu niǵiugaqalıǵa Agaayyutmun immiumaniańhanik akiqs-
ruutmińnik sivulliaptiknun.

7 Iluqatıń qulit malǵuich qıtunǵaǵıich sivulliapta
niǵiugigaattuuq Agaayyutim akiqsruutaa agaayu-
maaǵvigikkaqtıń uvlugaǵıpman. Umialiik, taavrumuuna
niǵiugaqagıńipluǵaptuuq patchisiqutigaatǵa Jew-ǵuruat.

8 Suvaata Jew-ǵuruasi ukpıǵilguitpisiuǵ Agaayyutim
ańipkaitlaǵa ińuǵnik tuquǵaruaniń?

9 “Uvaǵaptuuq isumaqagaluqaatuaǵaa piyumińaǵniqtutilaaptun
akikǵaqtuǵuklugich ińuich Jesus Nazareth-mium malıǵuaqtai.

10 Taatnailiplugu savaaqaqluḡa Jerusalem-mi. Qaukḡinjitñiḡ agaayuliqsiniḡ akuqtuiruḡa aḡalatchirrutiksramnik Agaayyutim iḡugiaktuat iḡui isiqtaupkatlasipluḡich. Tuqqtaksraḡuqmatigik ilaupmiraqtuḡa qaukḡiḡiḡi.

11 Iḡugiaktuani anisiḡuqsauḡuḡich Jew-ḡuruat katraḡvinjitñi piilaḡipkaḡniaḡuḡu ukpiḡikkaḡat. Uvaḡa qinnausi-mavaitluḡich aullaḡaḡtuḡaunniḡiḡ uḡasiksuamun nunaḡaḡqiḡun tamatkua nanjititchuḡuḡich.

Paul-ḡum Uqaḡha Mumiliḡmigun

12 “Taatnatchimik piqusiḡuḡa Damascus-mun aullalḡitchuanḡa aḡalatchisaigun suli tillisaigun qaukḡinisa agaayuliqsit.

13 Umialiik, igliḡamni uvluḡpaguqtuami qauma siqiḡiḡmiḡ qaumatluḡniqsuaq qiḡiḡiga. Puuqtiḡaatigut taapkualu igliḡatitka qaumangum pakmakḡa.

14 Iluḡata katakapta nunamun nipi tusaagiga Hebrew-liraḡḡuni uḡaqtuaḡ uvaḡnun, ‘Saul, suvaata nagliksaaḡtit-piḡa? Ilipnun atniaḡsiḡnaḡtutin akilliḡiuḡapḡa atripluḡu natmaksigvik atniaḡtitaḡtuḡaḡ akilliḡiḡsuikami iḡumi anaḡtaḡanun.’

15 Apiḡsruḡiga, ‘Ataniḡ, kisuuḡich?’ Atangum nipliuti-gaḡa, ‘Jesus-ḡuruḡa nagliksaaḡtitaḡikkan.

16 Makittin! Sagviutigikpiḡ nalunaḡiaḡuḡu savaktiksraḡ-taḡuḡhiḡ uvaḡnun. Uḡautritḡugikpiḡ iḡuḡnik ilitchuḡikkapnik uvapkun uglupak suli ilitchuḡipkaḡumaakkamnik ilipnun aqua-gun.

17 Uvaḡa annautigisigikpiḡ Jew-ḡuruaniḡ suli Jew-ḡuḡitchuaniḡ tuyuḡigupkiḡ ilinjitñun.

18 Ilvich aḡmaqsruḡisigitin irigikkaḡich mumiksilluḡich taaḡtuamiḡ qaumaruamun suli tuungam sanḡianiḡ taavrumuḡa Agaayyutim sanḡianun. Tunḡaviḡiḡutinḡ uvamnik natḡigutigisigitka killuḡsautiḡich aasiisuli ilaliutiniaḡlutinḡ Agaayyutim iḡuḡiḡun piksraḡtaḡiḡkkaḡiḡun.’

Paul-ḡum Quliaḡtuḡaḡha Savaaḡmigun

19 “Umialiik Agrippaa! Taatnaḡuḡa savaaḡaḡtuḡa tupigi-pluḡu qiḡiḡtirusiaḡa pakmakḡa.

20 Quliaḡtuḡaḡtuḡa sivulliupluḡu Damascus-mi Jerusalem-miḡ, kiḡuagunsuli iluḡaani Judea-mi akunḡatniḡu Jew-ḡuḡitchuat. Uḡautigitka iḡupayaat mumiḡupluḡich killuḡsautiḡitñiḡiḡ Agaayyutmun aasiḡiḡ iḡuuniagaḡsitḡupluḡich simmikkaunḡaruatitun.

21 Taamna pisigipluḡu Jew-ḡuruat tigguglukḡuḡa agaayyuvikpaḡmi tuḡunniuraḡaatḡa.

22 Uvlupaḡnunaglaan Agaayyutim ikayuḡuḡa qikaḡtitkaḡa uḡatlasipluḡa iluḡapsitñun kamaḡaḡniaḡitchuanunlu

kamanaqtuanunlu. Tamanna uqagikkaga atrigigaa uqautigikkanata sivuniksriqirit Moses-ñumlu atuumag-isiñiplugu

23 taamna Christ-ñuruuq naglikaaqtuksrauniplugu, suli sivulliuruksraupluni añitqiksuaninñ tuqunaruapayaaninñ ilitchugipkağlugulu anniqsugiaq iluqaitñun Jew-ñuruuanunlu Jew-ñunitchuanunlu.”

24 Taatnailiplugu Paul uqaqman Festus-ñum nipi-tusipluni nipliutinigaa, “Paul! Ilvich isumailağtuqtutin. İlitpauraqsimaliqpich kinnanaağugaatin.”

25 Paul-ñum kiunigaa, “Kamanaqtuatiin Festus! Uvaña isumailağunitchuña. Uqautiqaqtuña ilumutuupluni ittuamik.

26 Uqautiñhiñaugiga umialinmun taluqsrautaigluña atakkii ilisimagaa Agaayyutim uqathagun suli anniqsuqtimigun. Nalupqiginitchiga ilitchuğilha supayaamik Jesus-kun atakkii iluqani atuumañitchuq iriğaqtuğuni.

27 Umialiik Agrippaa! Ukpigivigich sivuniksriqirit uqau-taat? İlisimagiga ukpiqsrisilaan tamatkuninña.”

28 Tavra Agrippa-m nipliutinigaa Paul, “Ayyai, ukpiq-tuagtuqtitqayauragikma.”

29 Paul-ñum kiunigaa, “Agaayyutmun iniqsruqtuña ilvich suli atlat naalaqtuat uvañnun uglupak maliguaqsiutitquyumaplugich Christ-kun uvaptun, aglaan itna kalimñiqsugayaitchut.”

30 Taatnaanikman Paul umialiglu kavanaurağlu Bernice-lu suli atlallu makinniqsut

31 aasii aniñhiñaqhutin uqaaqsiñiqsut avatmun, “Manna añun piñitchuq sumik tuqurrutiksrağmiñik unniñ isiqsivinmi irrutiksrağmiñik.”

32 Tavra Agrippa-m nipliutinigaa Festus, “Tamanna añun pituiğayağniqsuaq iniaqanjitpan Caesar-muguguni.”

27

Paul-ñum Rome-muñniatha

1 Sivunniugutañanikman tinilğaqsiğviksraqput Italy-mun qaiñniğaiç Paul-lu atlat isiqtatlu Julius-mun añalataatnun añuyyiuqtit taggisuqtuat añuyyiuqtaiñik Augustus-ñum.

2 Umiaqpañmun Adramyttium-mikñaqtuamiñ ikirugut Asia-mun aullañhiñaagùniqsuamun. Aristarchus Macedonia-ğmiu Thessalonica-miñ piqataupmiuq uvaptikni.

3 Uvlutqikman tikitchugut Sidon-mun. Julius-ñum ihuaqutiplugu Paul ilannañi tavrani qinigiagtikai qaitchitquplugulu inuğikkaninñik.

4 Tavrakña aullalgitñapta anuğim pağğağtuatigatigut. Qikiq-tam Cyprus qamağagun tinilğaqsiqsirugut.

⁵ Siñiqsraqtuallaklugik Cilicia-lu Pamphylia-lu tikitchugut Myra-mun Lycia-miittuamun.

⁶ Tavrani Julius paqinniqsuq umiaqpañmik Alexandria-miñ igliññañiqsuamik Italy-mun. Ilaan ikipkalgitkaatigut taavrumuñ.

⁷ Tiksiuraaqhuta iñugiaktuani uvluni atakkii anuqñiqpaitluni. Arguñianniuhuta tikilgataqtugut akianun nunaaqqim Cnidus. Nigiqñuum igliqtitchumiñaiqmatigut nalguğuta tiksiaqsirugut qamanğagun qikiqtam Crete nanaqqaalugun nuvuğaq Salmone-mi.

⁸ Piyaqñiuhikun siñiqsraqtuqaługu tikilgatağikput qamannil-lautagvik qaninaniittuaq nunaaqqian Lasea-m.

⁹ Taavrumani nunaaqqimi uvliuqtugut iñugiaktuani. Nuyuağnaqsisigaatigut ikaaqsaliksrarjanun tagiuqpaum atakkii ukiaksraqhuni Jew-ñuruat uvlua uisauraagviat qaanjanikman. Taatnaqhuni Paul-ñum alğaqsrugniğai taapkua

¹⁰ itnaqhuni, “Anjutiit, ilitchuğigiga aullalgitchupta uvakña iglauñiqput navianağisiplugun. Usiavutlu umiaqpaglu unniñ ilañisa iñuich nuyuağnağisiruq piyaqquliksrarjatigun.”

¹¹ Aglaan Julius naalatluñniqsuq uqağikkañanun aqutnaanlu iñuanunlu umiaqpaum nipliutaaniñ Paul-ñum.

¹² Taamna qamannirvik ihuaqñanñiqman umiaqpaum uk-iuvigilugun pikpagu iñugiatluktuat ayakkumaniqsut tavrakña tikitchağuklugun Phoenix piyumiñağumiñ. Taamna qaman-nirvik Crete-mi sanmiruaq uñallamullu nigiqpamullu, taam-na ukiuvigisukkaat.

Anñiğupauratiq Tağiumi

¹³ Tavrani uñallaagiksilgatağniqman taapkua isumaniqsut sivunniukkaqtin atuumasuklugun. Kisat nuqinnigaich aasiñ tiksiaqsiplutin qikiqtam siñaagautlaniqtutilaagmiktigun.

¹⁴ Aglaan akuniisunaqani anuğiqluk nigiqpağniqsuq anuqqaalaghuni qikiqtam tuñaaniñ.

¹⁵ Anuğim akikñaqmagu umiaqpak paalguigñiğaat anuği sivuniğikkağmiñun aasii nikaliqhuta tiktaurugut.

¹⁶ Apqusautilgitñapta mikiruurami qikiqtami Cauda-mik atiligaami qamanniñaurallaktugut. Aasii sakuugutiqaqhuta ikiniagikput umiayauraq.

¹⁷ Taamna umiayauraq ikianilgiñaqman taapkua iñuich akñunaanik nimiqsruaqsigaat umiaqpak. Nuyuaqhutin ikkalğihiksrağmiknun Syrtis-mi tinilgautaiğniqsut tik-tauligmikni.

¹⁸ Anñiqpauraq qasullanitchuq. Uvlaakuğuman umiaqpak usiiqsaağaat.

¹⁹ Uvlut pinayuatniasii umiaqpaum suqutnai igitkaqsigaich.

20 Uvluni iñugiaktuani siqiñiq naagaqaa uvlugiat qiiñitçhivut aasii añniqpauraq qasullanitluni. Tavrakñaasiiñ niñiugagiñaiğikput annaħiksraqput.

21 Uvvaasiiñ akuni taapkua iñuich niñiñitmata Paul-ñum qikaqhuni añutit sivuğaatnun nipliutigai, “Añutiit, naalağniğupsitña ayasunaqasi Crete-miñ tamanna atuumanayaitchuqsuli, usiavutunniñ iğinnayaitkivut.

22 Aglaan pakma inñiğipsiğiñ, qapiqasi! Nallipsiunniñ tam-maiyumiñaitkaa iñuulħi, umiaqpak kisimi piyaqquğisiruq.

23 Atakkii marrumani unnuami makitaniqsuq saniqqamni isağulga Agaayyutim ukpiğikkağma agaayu-maağvigisuukkağmalu,

24 nipliutipluna, ‘Paul, iqsiñak! Tikitchuksraurutin Caesar-mun Rome-mi. Piqutigilutin Agaayyutim annautiğisigai iñupayaat usiaqsiqsuat uumani umiaqpañmi.’

25 Taatnağusi añutiit, nikaliqasi! Ukpigiğiga Agaayyun taat-nallapiagiğisilħa uqagiğkkañatun uvamnun.

26 Aglaan qikiqtat ilañatnun tipiniğaatiğut.”

27 Akimiağuuatilağutaatigun unnuat tiñitauħaptikni anuğimiñ Mediterranean tağiunani, unnuaq qitiqquqman tiñilğausiqirit ilimatchaktut qalliaqsipluta nunamun.

28 Taatnaqhutin kivitchiñiqsut ititilaagutmik aasii ilitchuğiniğaat imğum ikkagilħa iñuiññaqtun isañniqtun. Iğliqtaaqtuallakhuta uuktualgitmatruñ ilitchuğiniğaat akimiaq isañniqtun ititilaanikhuni.

29 Iliñich aniyatchañiqsut umiaqpak ikkalğiññasugalugu iyagañnun. Taatnaqhutin niñitçhiñiqsut sisamanik kitchanik umiaqpaum aquagun aasiiñ uvluqsiaqsiplutin.

30 Tiñilğausiqirit qimakkumaatchañiqsut umiaqpañmiñ. Ni-pliññaqhutin iluqsruiyaqtuqhutin kitchanik sivuani umiaq-paum aasiiñ niñitçhiplutin umiayauramik imiğmun.

31 Aglaan Paul-ñum nipliutiniğai añuyyiuqtit añalataatlu itna, “Ukua tiñilğausiqirit inğitpata ikimatuiñagutin umiaqpañmi ilipsi annakkumiñaitçhusi.”

32 Taatnaqhutin taapkua añuyyiuqtit kipputiniğaat umi-ayauraq aasii tiñititlugu.

33 Uvluq qaunuraagaqsiqman Paul-ñum niğitquaqsiñiğai, “Akimiağuuatilaami uvlumi utaqqirusi anuğaiħiksrañanik niğigaluaqasi sumik.

34 Uvlupak niğillaqupiagiğpsi. Niğiruksraurusi iñuusugusi pigupsi. Suli nalupqinaiqsrutigiğpsi annakkisiħiksrapsiğun.”

35 Taatnaqqaagugich Paul tiğusipluni qaqqiamik sivulliuplugu iniqsruqhuni Agaayyutmun sivuğaatni taapkua avguqlugu taamna qaqqiaq niğiaqsiñiqsuq.

36 Taapkua iluqagmiñ piyumatchakhutin niğiaqsiqsiñiqsut.

³⁷ Iluqağmıñ iñugiaktılaan jat tavrani umiam usianı 276 inniqsut.

³⁸ Ilinich nigisuiğataanikamin umiaqpak usiiqsaagaqsıñıgaa igitlugu mukkaaksraq tağiumun.

Umiaqpaiyathat

³⁹ Uvluq qaupman tinilğausiqirit ilisagitlaiññıgaa nunam siñaa. Aglaan qamannirviksramik tautuñiqsut. Ilinich sivunnigñiqsut taiñuğa siñiqłisitçaguklugu umiaqpak piyu-miñagumitruñ ikkalğisillugu nunamun.

⁴⁰ Taatnaqhutin kitchat akłunaanich kipluğniğaiç tasamuğa unıkluğich kitchat tağiumun sulı akłunaanich aquutmiñ qilğutaiqluğik. Kınuağun sivuğutrin tinilğautağ nuqitlugu anuğimun tinıtquplugu umiaqpak sivukkiqsinnıgaa nunamun.

⁴¹ Aglaan umiaqpak ikkalğiññıqsuq. Sivua aulayakku-miñaiqsipiaqhuni aasiñ aqua piyaqtaaqsiñıgaa qaim tutqatağvıgıplugu.

⁴² Anuyyiuqtit tuqqutçuaqsılğiññıgaiç isıqtapayaat nalliat-samna puuvrağuni nunamun aullaunasugalugich.

⁴³ Aglaan Julius-ñum annıgıplugu Paul taatnasıgaquñiññıgı. Tiliñhiñagñıgai iñuich puuvratlaruat misıgağlugich tulaktıqataquplugich nunamun.

⁴⁴ Unniñ puktağusıqsuğlugich umiaqpaviñıgmik nunniaqu-plugich. Tavra iluqata annaktugut nunamun.

28

Malta-mi Qikiqtamiıthat

¹ Annaanigataqapta ilitçuğıgıqput taamna qikiqtağ atıqalğa Malta-mik.

² Malta-ğmiut ihuaqquıaqsiğaatıgıt tukkuğıksıtluta. Uvvaasiñ sialuguqhuni alappaaguqman taapkua ikniqsuutıgaaıgıt quyalıpluta.

³ Paul qirriqsuisaqmiuğlu ikniğmun. Nimıgiağ sagviğñıqsuq, uunan an ikniğum iquıqsıtlugu aasiñ argaiñun nipitıqhuni.

⁴ Taapkua qikiqtam iñuiñ qıñıqamitruñ nimıgiağ nıvinaruag Paul-ñum argaiñı uqaaqsıñıqsut avatmun itna, “Una anun ilumun iñuaqtuqtaunıqsuq. Annakkaluaqhuni tağiumiñ pakmapak tuquruksraunıqsuq savvaqlıutmigun.”

⁵ Aglaan Paul-ñum ipsuktıgñıgaa taamna nimıgiağ ikniğmun piyaqqusıallasunıaqanı.

⁶ Taapkua qikiqtağmiut niğıugiaqsıñıgaa puvıksrağa naagaqaa tavrauvaa tuqulıksrağa Paul-ñum. Takıruami qıñıñıtñaminı sumik atlayuağnaqtuamık Paul-mi isumıgıtqıñıqsut itnaqhutin, “İlaa agaayyutauvalunıqsuq.”

⁷ Qaniñani tulagvipta qikiqtam qaukligikkaña atilik Publius-mik nunautiqagñiqsuq. Taavruma iñuum ihuaqqutipluta tukkuqatitkaatigut piñasuni uvluni.

⁸ Publius-ñum aapaña atniğñaqniqsuq uunaqłukhuni suli itik-taliqhuni auvyulinmik. Paul-ñum utlanğigaa qiniğiaqlugu aasii agaayupluni patikługu argañmiñik mamititlugu.

⁹ Paul mamititchipman taavrumiña qikiqtam iñuiñ tavruntautiaqsiñigaich atniğñaqtuapayaani aasiñ Paul-ñum ihuaqsiqkaqlugich iluqaitñik.

¹⁰ Iñugiaktuanik aatchuutinik qaitchigaatigut suli aullałhiñaagũqapta umiaqpak usilligñigaat inugikkaptiknik iglaugupta.

Malta-miñ Rome-mulhat

¹¹ Piñasuni tatqiñi tavrani itqaaqhuta aullalgitchugut umiaqpakun atiqagñiqsuakun Malğiñnik Agaayyutinñuanik. Taamna umiaqpak Alexandria-ğmiutaq ukiuniqsuaq taavrumani qikiqtami.

¹² Aullaanikapta tikitchugut nunaaqqianun Syracuse-ñum tavraniasiñ nayuutiqluta piñasuni uvluni.

¹³ Aullalgitñapta tikitchugut nunaaqqianun Rhegium-ñum. Uvlutqikman uñallamiñ anuqligũğniqsuq. Tikitkikput malğunni uvluni nunaaqqia Puteoli-m.

¹⁴ Taavrumani nunaaqqimi paqitchirugut ilañitñik ukpiqtuanik aasii aiyugaagatigut nayuquplutin akunniqsaaami, aasiñ tavrakña aullalgitłuta Rome-mun nunakun.

¹⁵ Taamapkua ukpiqtuat Rome-mi tusaaniqsut tikiñnipluta. Aullağniqsut paagiaqhuta nunaaqqimun atiqaqtuamun Nul-lağvianik Appius-ñum aasii ilañisasuli nunaaqqimun atiqaqtuamun Piñasunik Tukkumavinñik. Paul-ñum qiniqamigich taapkua ukpiqtuat Agaayyun quyagaa qapiñaipsaaqhuni.

Paul-ñum Rome-miilha

¹⁶ Tikitñapta Rome-mun iniaqatitkaat inmigun añuyyiuqtimik munaqsriliqlugu.

¹⁷ Aquagun piñasut uvlut Paul-ñum Jew-ñuruat qauklinisa tavrani aiyugaagñigai katimaqatigisukługich. Ilinich kationikmata nipliutinigai, “Aniqatiumaan, uvaña piñitkaluaqtitluna qanutchimik akikñağlugich iñugikkavut naagaqaa maliguaqtaksrañat sivullipta qaisauruaq uvaptiknun tigurauruña Jerusalem-mi Rome-ñum kavanañanun qaisaupluna.

¹⁸ Rome-mağmiut kavanañata [Felix-ñum] apiqsruq-tağaluagaatña, anipkağluna pilitchukłuna ilitchuginitñamitruñ sumik tuqurrutiksramnik.

19 Aglaan Jew-ḡuruat akilliliutipmata anipkaquñitluna, nunuripuna nanagviiqama iniaġigiga Caesar-mun atan-niqupluna, piitkaluaqluna qanutchimik akikḡautiksramnik ilagikkamnun.

20 Taatnaqluna iniaġigiga qiñiġukhusi uqaqatigisukhusi, atakkii ukpiġigiga niġiugaġikkaḡat taimña Israel-aagmiut Christ tikiumaaniḡha aasii taamna pisigiplugu pituutaqaqtuna.”

21 Taapkua Jew-ḡuruat kiuniġaat, “Akuqtuinitchugutsuli aglaḡnik ilipkun Judea-miñ unniiñ aniqatiuvut tikiutrinitchut tusaayugaaġiitchuanik ilipkun taamakḡa.

22 Aglaan isummatitin tusaayumagivut. Iḡisimagikput nanipayaaq iñuich akikḡautiqalhat tamatkuniḡa ukpiqsriplutin iliptun tikiumaaniḡhanik Anniqsuqtim.”

23 Tavrani nalunaiqsiniqsut kattutitqiḡiksraḡanik Paul-ḡum, aasiiñ taimña uvluq tikiuamapman iñugiaktuat utlautiniqsut Paul-ḡum inaanun. Uvlaḡaniñ unnugataqtitlugu ilaan kaḡiqsipkaġniġai Agaayyutim aḡaayuqautaanik. Ilaan maliksuktinniġniġai Jesus-mik itqaaqtuutiplugich iluqatik maligutaksraḡa Moses-ḡum suli sivuniksriqirit aglaḡnitḡik.

24 Taatnaḡhani ilaḡich iñuich ukpiqsriḡiḡniqsut uqaġikkaḡiḡun, ilaḡilli iñuich arguaqtuḡniqsut.

25 Taapkua katimaruat qasugniqsut atinġiqhutin inḡmiknun Paul-ḡum uqaġianikmaḡ una, “Ipqitchuaq Irrusiḡ nalaunniqsuq uqaqami sivulliapsitñun sivuniksriqirikun Isaiah-kun itna,

26 ‘Aullaġutin uqautilityakkich taamapkua iñuich:

Tusaagaluaġupsi kaḡiqsiyumiñaitchusi

suli qiñiġumaaġaluagupsi ilitchuqsriyumiñaitchusi.

27 Atakkii makua iñuich uummatinich pitchiġiḡiḡniqsut, tusaasunġitlutin supayaamik iritinlu siquplugich.

Utitiḡiḡitchut Agaayyutmun mamitiksraḡmiknun

atakkii qiñitlaitlutinlu tusaatlaitlutinlu kaḡiqsitlaitlutinlu,

Agaayyun uqaqtuq.’”

Isaiah 6:9-10

28 Suli Paul-ḡum uqapsaaġniġai, “Iḡitchuġiraksraġigiksi Agaayyutim tusaayugaallautana tuyuulha Jew-ḡunitchuanun. Taipkuataimma tusaagisigaat.”

29 [Paul taatnaqman Jew-ḡuruat aniñiqsut uqavaaqhutin inḡmiknun atqunaq.]

30 Paul iñuuniġniqsuq tavrani Rome-mi malḡuḡni ukiuḡni, iniqaqhuni inḡmigun inilḡusiqsuqlugu, paġlaplugich iluqaisa qiñiġiaqtaqtini.

31 Quliaqtuaġviginiġai Agaayyutim aḡaayuqautaagun suli Atanḡuruakun Jesus-kun, iḡisautiplugich taluqsrautaiqhuni uqaqsailiraqtaitlunilu.

Paul-ŋum Tuyuutai Rome-maġmiunun

¹ Paul-miñ savaktaaniñ Christ Jesus-ŋum. Agaayyutim pik-sraqtaagigaanġa quliaqtuagıtquplugu tusraayugaallautaq

² akiqsruutigikkaŋġa inilġaan sivuniksriqirimigun. Taamna akiqsruun aglausimaruaq ipqitchuani makpiġaanġani.

³ Tusraayugaallautaq uqaqtuq Agaayyutim iġñinagun, Jesus Christ-kun atannaptigun. Pıqutigıplugu iñukmiqnısaułha anıruq kiñuviaġıplugu David-ŋum,

⁴ aasiñ piqutigıplugu agaayyutmiqnısaułhalu. Agaayyutim anıpkıaqmagu ilaan tuqułhaniñ uqautiniġai iñupayaat nalupqı-naiłıkun Jesus Iġñiġiñıplugu suli qaitchiñıplugu sanġiñi ilaanun.

⁵ Uumuuna Christ-kun Agaayyutim iluaqqutigaaŋġa piksraqtaagıpluŋġa uqqıraqtautqupluŋġa sivullıquplugich iñuich iluqaani nunami ukpiqsriłıksraŋatnun suli tupıksriłıksraŋatnun. Taamna savaagıgıga Christ-mun.

⁶ Ilıpsı ittuani Rome-mi tuqłukkaupmıusri pıgitquplusri Jesus Christ-mun.

⁷ Aglaktuŋġa uumiŋġa tuyuqsriugamik iluqapsitñun Rome-mi ittuanun. Agaayyutim piqpıgıplıusri tuqłukkaġıgıasri ipqıllıusri iñugısrukhusri. Agaayyutımtuq Aapapta suli atan-napta Jesus Christ qıñıqtıllaŋniaġlısi iluaqqutrıłıġmiñik suli qaitchiłıusri qıñıuiñıñamik.

Quyalıq

⁸ Sivullıuplugu quyyatıgıgıga Agaayyutıgıga Jesus Christ-kun pisıgıplıusri. Iñuich nanıpayaaq nunami uqagıgıaat kamaŋaq-tuaq ukpiqsriłıqısi. Taatnaqługu quyagıgıga Agaayyun.

⁹ Agaayyun savautıgıgıga iluqaaniñ uummatimniñ uqautıgıkapku tusraayugaallautaq iġñinagun. Agaayyun ilısımaruaq taiyuhıġa ilıpsıtñik agaayupayaaqama.

¹⁰ Agaayuruŋġa tikıllanġıaġukluŋġa ilıpsıtñun. Atuum-mıgısiruaq Agaayyutim pıtqukpaŋġa.

¹¹ Qıñıġıgıllapıaġıpsı qaitchısukhusri irrutchim aatchuu-taanıq sanġıksrıtuqplıusri.

¹² Itnaami, ikayuutıruksraurugut avatmun ukpiqsriłıkun pıgıkkaptıgıun. Ukpiqsriłıapsı ikayuġısigaaŋġa suli ukpiqs-riłıġma ikayuġısipmıgıasri.

¹³ Anıqatıumaan, ilısımatqugıpsı uumiŋġa. Iñuıgıaktuami ag-gıgımagaluaġaqtuŋġa ilıpsıtñun quliaqtuagıukluŋġa, qıñıtılasıluŋġa ukpiqsrıruanıq sayyıqsılaaqtuanıq suli killıqırauruanıq an-nautrauruanıq atrıluġu suraġalıġa atłani nunani, aglaan piñġıtchaqtuŋġa.

14 Savautiraksragigitka iluqaisa iñuich, iļisimaruatlu naluru-atlu, puqiksuatlu puqiitchuatlu.

15 Taatnaqluņa quliaqtuağisrullapiagiga tusraayugaallautaq iļisipitñun ittuanun Rome-mi.

Tusraayugaallautaq Saņņiqaaqtuq

16 Nalupqisruutigingillapiagiga tusraayugaallautaq atakkii saņņigigaa Agaayyutim. Taavrumuuna saņņikun ilaan anniq-suğaa kisupayaaq ukpiqsriruaq [Christ-mik], sivulliuplugich Jew-ņuruat sulipsuuq Jew-ņungitchuat.

17 Taavruma tusraayugaallautam sagviğñigaa Agaayyutim nalaunņasripchaiļa iñuņnik iņmiñi. Agaayyutim nalaunņasripchaiļa iñuņnik aullağniiruq suli isrukhitçaaqhuni ukpiqsriļikun, aglausimaruatun Agaayyutim makpiğaanjiņi, “Iñuk nalaunņasripkakkauruaq ukpiqsriļiğmigun iñuugisiruq.”

Iluqatinj Iñuich Killuliqiraurut

18 Agaayyutim sagviğñigaa qilaņmiñ qanuq ilaan anasriñņusaiñiaļa iluqaanik pigiitçuanik suli nalaunņaitçuanik iñuich atukkanatnik. Iriğaat iļumutuuruuq pigiļiqiğmiktigun.

19 Tamanna iļisimanaqtuaq Agaayyutikun nalunaitkaluaqtuq iñuņnun takku Agaayyutim iļitçuğipkağniğaa iļiņitñun.

20 Taimakņaqana Agaayyutim iñiğaluaqtitnagich supayaat iñuich kaņiqsilğugaat Agaayyutim agaayyutaulļa suli qiñitlaplugu saņņiqatilaana kamaņaqtuamik isruilaamik. Taatnaqhutinj iñuich patchisiksraitçut.

21 Iļisimagaluaqlugu Agaayyun kamagingitçaat unniñ quyangitçaat. Isrumaļhat atuğumiñaiqsuq suli isrumaņich kaņiqsitļaiqhutinj taaqsisiniğai.

22 Uqavigaaqhutinj isrumatuniplutinj isrumatunğipiaqtut.

23 Suksraağaat kamaņaļa Agaayyutim tuquyumiñaitçuaam, aasriñ simmiļiutigaat taamna kamaņaļiq putqataqhutinj atriñun qiññaliņnun tuquyumiñaqtuatun iñuktun tiņmiuratanlu niğrutitanlu nimiğiatunlu. 24 Taamna pisigiplugu, Agaayyutim pilitkai iñuich killiqisuļhatnun. Iliņich killuqsaaqtaurut malikugich pigiitçuat kipigņiuğutitinj aasriñ atugağiplugich timigikkatinj kaņņunaqtuakun avatmun.

25 Simmiļiutigaat Agaayyutim iļumutuulļa sagluuqtuamun suli putqatağvigiplugich savautiplugillu sut iñuich iñiqtaņich. Aglaan putqatağvingiğaat savautilugu Agaayyun iñiqsiruaq supayaanik, taamna Agaayyun quyagiraksrağaluaqtinj qaņavak. Taatnatuq.

26 Taatnaqlugich Agaayyutim iñuich pilitkai kaņņunaqtuakun kimmutaatnun. Ağnat simmiļiutiplugu iļaqatigiļiq sayuņaliğmun atugağiplugich timitinj atlanun ağanun.

27 Taatnatun aņutit nutqautiplugu iļaqatiqaliq aņnamik aglaan piqagunıiqsut atlanik aņutinik. Aņutit kanņunaqtuakun sayuņaqatiniktut atlanik aņutinik, aasriiņ timigikkağmiktigun akuqtuipmiņiqsut nalaullugu anasriiņıuqsautmik tamarrumuuna nalaunņaitchuakun savaağmiktigun.

28 Iņuich pigisrunğiqmatruņ iļumutun iļitchuqsriļiksraq Agaayyutmik, Agaayyutim pilitkai qaayuğnaqtuamun isrummatmun. Taatnaqhutinj pigiilıiqisruktut atuqtak-srağingisağmiknik.

29 Imaukkaqsıiņiqsut qanusripayaamik nalaunņaitchuamik, pigiilıiqiğmiglu, kaviuğutiğmiglu suli uumiksriļiğmiglu, piqaguliğmiglu, iņuaqtuliğmiglu, aņuyaliğmiglu, sagluuqtualıiğmiglu, suli isrummatinikhutin pigiitchuakun avatmun.

30 Saņurrutiniqsut nipliaplutin pigiitchuanik atlatigun, uumigiliutiplugu Agaayyun, arguaņaplutin, kamaņaasrugiplutin suli uqavikhutin inmiktigun, pakikhutin savaaqalıksrağmiktigun pigiitchuamik, tupiksriiņğiqhutin aņayuqaamıknik,

31 kanıiqsilğuitlutinj, tuniqsimatlaitlutinj, iħuaqqutriıiğiqhutin unniiņ naglıksriiğiqhutin atlanik iņuıņnik.

32 Agaayyutim nipliutiginiğaa taatnatchich iņuich tuquruk-srauniplugich. Iņuich taamna iļisimagaluğaāt aglaan sivutmuutiniğaa pigiilıiqiğiq, sulipsuuq aņiğniqsut nalaunniplugich tamatkua pigiilıiqiruat taatnatchisigun.

2

Agaayyutim Atanniqsuiħa

1 Tavrili ilvich, kisuugaluğaıvich, patchisiksraitçutin, atanniqsuqtauruatiin. Taatnamik atanniqsuqapkich atlat iņuich tuqqutaksrağıuqtutin ilipnik, takku killiqipmiutin taip-kunatitun.

2 Agaayyutim atanniğıiğai iluqanich killiqiruat, aasriiņ iļisimagikput Agaayyutim atanniutaan nalaunņalıħa.

3 Patchisigirağisri killulıiqiruat savaaqalıuanņapsi nalaunņaitchuamik. Isrumavisi annakkisiıiņıplıusri atanniutaaniıiņ Agaayyutim?

4 Agaayyutim iħuaqqutikkaņasri suli anuqsrutıplıusri, ilaan taqqıgaluğaasri simmiqıplugu iınuuniaıiqsi aglaan suksrağingitchiksi uuktıuğnağumiıiıaitçuaq iħuaqqutriıħa. Kanıqsıiğitpalukkiksi, Agaayyutim iħuaqqutıgaasri simmiqıplugich uummatıgıkkasri suli mumıquplıusri iınuuniaııapsitniıi.

5 Aglaan uummatısi sıqqıqtut iyağıaqtun suli tıggaņasri mumıgungıtıusri. Taatnaqapsi anasriiņıuqsausriaksraqsi

aglilaagiksi taivrumani uvlumi Agaayyutim sagviqqagu qinnautni suli atanniqsuğniaqqagich iñupayaat nalaunñahigmigun.

⁶ Agaayyutim akiliğisigaa iñupayaaq savaañigun iñuuniałhani.

⁷ Iñajich iñuich savaaqaqtuat nakuuruanik anuqsrukun piññaguktut kamanautaanik kamakcutmiglu suli tuquyumiñaiğimik. Agaayyutim qaitchigisigai isruitchuamik iñuukimik.

⁸ Aglaan atlat iñuich inmiguaqtut ayaklugu maligutchiiksraqtin ilumutuuruamik. Taatnaqamin malikkaat nalaunñaitchuaq, aasriñ Agaayyutim anasriñjuqsagisigai qinnautmigun.

⁹ Ilaan sakiqniuqtitkisigai nagliksaaqtillugich pigiilqiruat, Jew-ñunñaisa Jew-ñunğiññaisalu.

¹⁰ Aglaan Agaayyutim qaitchigisigai kamanautmiglu, kamakcutmiglu suli qiñuiññamik tamatkua savaaqaqtuat nakuuruamik, Jew-ñuruanun sivulliulugu Jew-ñunğitchuanunlu.

¹¹ Uvatakku Agaayyutim atanniqsuğisigai iñuich atisrilugich.

¹² Iñuich maligutaksraqaqtuat Agaayyutim qaisañanik Mosesmun suli iñuich taavrumiña maligutaksraqangitchuat iluqatin atirut killuqsagamin. Tamatkua maligutaksraqangitchuat killiqirauplutin piyaqquğniaqtut. Taatnatuntuuq, tamatkua maligutaksraqaqtuat killiqirauplutin atanniqsuikkauniaqtut taavrumuuna maligutaksrakun.

¹³ Agaayyutim iñuich nalaunñasripchangangitchai tusraakamitruñ maligutaksraq tupigigaluagnagu. Agaayyutim nalaunñasripchağagigai inmiñi kisanik tupiksripmata maligutaksram nipliutaanik.

¹⁴ Jew-ñunğitchuat piqangitchuat Agaayyutim maligutaksraiñik tupigipmatruñ tillisaa maligutaksram nalupqinaiyagaa maligutaksraqalhat isrummatmikni. Taamna ilumutuuruq maligutaksraqangitchaluaqhutin aglausimaruamik.

¹⁵ Qiñiqtitagipmigaat kanjqsisilaaqtin maligutaksram tillisaanik ilitchuğipkairuamik qauğrimmaağiutillautağmikni nalaunñaruamik nalaunñaitchuamiglu. Ilaatni isrummataata patchitchiğagigaich suli ilaatni ilisimaraqtut patchisaunğıññiplutin.

¹⁶ Iluqatin nalunaqtuanich iñuich sagvikkauniaqtut taivrumani uvlumi Agaayyutim atanniqsuaqsikpagich iñupayaat Christ Jesus-kun. Taapkua ilagigaich tusraayugallautam quli-aqtuagikkağma.

Jew-ñuruatlu Maligutaksraqlu

¹⁷ Qanuğmi ilvich? Ilvich Jew-ñuniraqtutin, tunñaplutin maligutaksramun Moses-ñum aglagikkaña suli uqavikhutin qaninniplutin Agaayyutmi

18 suli ilisimanipługu Agaayyutim pisulha suli ilitchuginiplugu nakuuniqsrauruaq takku ilisaqsimaplutin maligutaksramik.

19 Nalupqisungipiaqtusri sivulliqsiksrauniplusri qin̄itlaitchuani suli qaumaksrauniplusri tamatkunani ittuani taagmi.

20 Isrumaraqtutin alḡaqsrułhiñauplugich kinnanaruat iñuich suli ilisautilugich tamatkua naluruat. Taatnaqhusri, piqaqapsi maligutaksramik, isrumaraqtusri ilisimanipługu supayaaq suli piqağniplusri iluqaanik ilumutuuruamik.

21 Iisautriraqtusri atlanik iñuñnik. Suvaatami ilisautriñḡitpisi ilipsitñik? Uqautiraḡigisi atlat tigliktuqunḡitlugich. Suvaatami tigligaq̄pisi?

22 Nipliḡaqtusri atlat sayun̄atqunḡitlugich, aglaan ilipsi atuqaq̄pisi taatnatun? Ilipsi uumiksriplusri aanguanik, aglaan tigligaq̄pisi agaayyuv̄in̄itñiñ?

23 Uqavikkaluaqtusri piqağniplusri Agaayyutim maligutaksrañanik, aglaan kamaḡitlaitchiksi Agaayyun navikapsiun̄ maligutaksraña.

24 Aglausimaruq Agaayyutim makpiğaan̄iñi itna, “Jew-ñunḡitchuat uqamaq̄łutigigaat Agaayyutim atqa pisigiplusri Jew-ñuruasri.”

25 Jew-ñuruani nalunaitmiutchiqsimalipsi ikayuutigigaasri tupigigupsiun̄ Agaayyutim maligutaksraña. Aglaan tupig-inḡitchupsiun̄ Agaayyutim maligutaksraña atrin̄urusri Jew-ñunḡitchuatun, iñukt̄itun nalunaitmiutchiqsimaitchuatitun.

26 Jew-ñunḡitchuat nalunaitmiutchiqsimaitchuat atuigumin̄ maligutaksram̄ atuqukkan̄anik atrin̄urut iñukt̄itun nalunaitmiutchiqsimaruatitun.

27 Taatnamik iñuich nalunaitmiutchiqsimaiłaat timimikt̄igun aglaan tupiksriuat maligutaksramik patchisiqutiniagaasri killiqirauniplusri nalunaitmiutchiqsimaruañi. Ilipsi Jew-ñuruani piqağaluaqtusri aglausimaruamik maligutaksramik aglaan navguğaḡigaasri.

28 Iñuk Jew-ñunḡitchuq pisigiplugu nalunaitmiutaqal̄ha timimigun. Iñuk animakami Jew-ñupluni suli malil̄hiñaqami Jew-ñuruat piłgusriñitñik ilaḡitlaitchaa Agaayyutim iñuksraqtaaḡmiñun.

29 Aglaan iñuk Jew-ñupiaqtuq kamaksritlaturuaq Agaayyutmik ataramik. Jew-ñupiaqtuq iñuuruq nalaun̄aruakun sivuğaan̄i Agaayyutim. Taatnasriq iñuk nalunaitmiutaqaḡniqsuq uummatmiñi savaaḡikkan̄agun Ipqitchuam Irrutchim. Aglausimaruq maligutaksraq savalḡuitchuq taatnatchimik. Taatnasriq iñuk quyyasriusriaqaḡisiruq Agaayyutmiñ, iñunḡiłaan̄iñ.

3

1 Jew-ḡuruatmi piqag̃niqpat sumik atlat iñuich pig-ingisaḡatnik? Anniqsug̃iaqap̃at nalunaitmiutchiḡig̃miktigun?

2 Aa, Jew-ḡuruat atqunaq̃ piqaqtut. Sivullig̃mi, Agaayyutim qaitchiñig̃ai Jew-ḡuruat uqaḡig̃miñik Moses-kun.

3 Iḡumutuuruq̃ iḡaḡich Jew-ḡuruat tuniqsimang̃iḡhat Agaayyutmun. Jew-ḡuruat tuniqsimaiḡhata nutqaqtitkisivaun Agaayyutim tuniqsimaiḡha?

4 Qaḡaa! Agaayyun sagluyumiñaitchuq̃ iñupayaat ukpiq̃naḡitchaluaq̃titlugich. Aglausimaruq̃ Agaayyutim Makpiḡaaḡani,

“Agaayyun, nalaunḡasuurutinli uqaḡig̃ikkap̃kun.

Akimayumuutinli iñuichunniñ uqaḡaluaqmata
nalaunḡaḡiññiplutin.” *Psalm 51:4*

5 Iḡaḡich iñuich killukun uqaḡuurut itna, Uvagut killuqsag̃upta qiñiq̃tinniaḡivut iñuich Agaayyutim nalaunḡaḡhanik, uqaḡhutinj killiq̃iruni nakuuniplugu. Tarrasuli, uqaḡiniaq̃pisiuḡ Agaayyun nalaunḡang̃iññiḡlugu anasriñḡuqsag̃amisigut pisig̃ilugich killuqsautisi?

6 Qaḡaa! Agaayyun nalaunḡang̃iññiḡq̃pan, qanuq̃huni atan-ḡisulḡhiñauvagich nunam iñui?

7 Killiq̃iq̃ig̃ma sagviq̃pagu Agaayyutim nalaunḡaḡha suli naḡaqtillugu, suvaatami atannikkauniq̃pik liilaa uvaḡa killuliq̃iruaq̃?

8 Taamna iḡumutuuniq̃pan, Killuliq̃ita iñuḡnun naḡapsaaq̃ulugu Agaayyun. Iḡisautriḡitchuḡa taatnatchiñik saglunik, aglaan iḡaḡisa iñuich pasiraḡig̃aatigut iḡisautriñipluta taatnatchiñik. Agaayyutimli nalaunḡaruakun anasriñḡuqsag̃niḡai tamatkua iñuich.

Iluq̃atinj Iñuich Nalaunḡaruḡitchuaq̃

9 Taatnaq̃huta uvagut iḡuatlukpisa Jew-ḡunḡitchuaniñ? Qaḡaa! Uqaaniktugut iñupayaat Jew-ḡugaluaḡuminj Jew-ḡunḡitchaluaḡuminj aḡalatiq̃aḡhat killuqsautmun.

10 Agaayyutim Makpiḡaaḡani aglausimaruq̃,
“Iñuitchuq̃ nalaunḡaruamik, atautchimikunniñ nunam
iñupayaḡani.

11 Iñuitchuq̃ atautchimikunniñ kaḡiq̃simaruamik.

Iñuitchuq̃ pakkiaq̃aqtuamik Agaayyutmik.

12 Iluq̃atinj tunutkaat Agaayyun,
iluq̃atinj tammaq̃hutinj killuqsautmi.

Nalliat savaaq̃ang̃itchuq̃ nakuuruamik,
atautchimikunniñ. *Psalm 14:1-3; 53:1-3; Ecclesiastes
7:20*

13 Iḡgiaḡich atriq̃aqtut aḡmaruanik iḡuviḡnik.
Atuḡaat uq̃atinj uqaḡhutinj sagluuqtuanik, *Psalm 5:9*

uqalhinich atriqaqhutin nimigiam tuqunanatun, *Psalm 140:3*

14 qaninich immaukkaqhutin uqapilūutinik uqamaqūutiniglu, *Psalm 10:7*

15 ataramik tuqqutchihiñaanuplutin iñuñnik,

16 napmun aullaqamin piyaqquiñiaqhutin iñuñnik sulisakiñuqtitchiplutin.

17 Iitchuğingitchaat qanuq iñuuniaħiksraqtin qiñuiññakun. *Isaiah 59:7-8*

18 Piitchuq taluqsriħigmik Agaayyutmik iluqanjitñi." *Psalm 36:1*

19 Pakmapak ilisimagivut una, Agaayyutim maligutaksraña qaisaña Moses-mun aňalatchiruoq iñuñnik aatchuusriaqaqtu-anik taavrumiña maligutaksramik. Tarra kiñapayaaq patchisiksraqağumiñaitchuq tupigingiħigmigun maligutaksramik, ilipsiunniñ. Aa, Agaayyutim patchisiquťigisigaa iñupayaaq nunami atanniğlugu.

20 Taatnamik kiñauñniñ nalaunñasriyumiñaitchuq Agaayyutmi maligutchihiñatigmigun maligutaksram atuqukkananik, atakkii maligutaksram qiñiqtihñiağagigaatigut qanutun killuqsaqtilaaptiknik.

Qanuq Agaayyutmun Iñuich Nalaunñasripchat

21 Aglaan pakma Agaayyutim sagviğñigaa qanuq iñuich nalaunñasripkaqtılaaña inmiñi, piqutiginaiğlugu maligutaksraq. Agaayyutim uqautigigaa iniğaanamma aglausimaruaqun maligutaksrakun sulisivuniksriqiritigun.

22 Agaayyutim iñuich nalaunñasripkağñigai inmiñi ukpiqsriħatigun Jesus Christ-mik. Taamna ilumutuuruq iluqaitñi tunjaviqaqtuani Jesus Christ-mik kisanik. Iluqatin iñuich atirut:

23 atakkii iñupayaat killuqsagñiqsut, aasriñ ayuqługu Agaayyutim kamanautaa.

24 Aglaan Agaayyutim iñuich nalaunñasripchağagigai inmiñi ihuaqquťriħigmigun aatchuutauplugu. Nalaunñasripchağai Jesus Christ-kun tasuqamigich killuqsautmiñ.

25 Tarra Agaayyutim qaitchaa iğñiñi tuqqutquplugu aasriñ maqipkaqlugu auna akiliqsaqługich killuqsautipayaanich iluqaisa ukpiqsriuat. Taamna piñigaa qiñiqtitchukługu nalaunñaruaħi natqigutriħigmigun killuqsautipayaanik, taputiplugich killuqsautinitñik iñuich iñuuruat iniğaan Christ tuqunaiñnaan. Agaayyutim anuqsrupluni anasriñhuqsanğitchai pisigiplugich killuqsautinich.

26 Taavrumuuna Agaayyutim sagviğñigaa pakmapak nalaunñatilaani sulis nalaunñasripchaisilaani iñupayaanik ukpiqsriuanik Jesus-mik.

27 Taatniinniŋman, uqavigaagutiksraipiaqtugut. Suvaata? Takku nalaunŋasriyumiñaitchugut Agaayyutmi tupigiguptigu maligutaksraŋa, aglaan nalaunŋasriraqtugut ilaani ukpiqiguptigu Christ. Ukpiqsriħum nutqaqtitkaa iluqaan uqaviħiq.

28 Takku ilisimarugut iñuk nalaunŋasripchakkautilaanjanik Agaayyutmi ukpiqsriħikon Jesus Christ-mun, maligutchiħiqmiguunġitchuaq maligutaksramik.

29 Uvva Agaayyun Jew-ŋuruat kisimiŋ Agaayyutigivatruŋ? Agaayyutigingitmivatruŋ Jew-ŋunġitchuat? Iłumun ilaa Agaayyutigipmigaat Jew-ŋunġitchuat.

30 Agaayyutiqaħiñiaqtuq atautchimik. Agaayyutim iñupayaat nalaunŋasripkaġisigai ilaani pisigilugu ukpiqsriħat, Jew-ŋuruat nalunaitmiutchiplutiŋ suli Jew-ŋunġitchuat nalunaitmiutchiñġitlutiŋ.

31 Uvvami suksraunġiġñiaqpisigu maligutaksraŋa Agaayyutim malikkaptigu ukpiqsriħikuagıa? Qaŋaa! Ukpiqsriħum ilumun atuumapkaqtaġaa maligutaksram atuqukkana.

4

Abraham-ŋum Atrikusrautaultha

1 Abraham, sivulliuruuq Jew-ŋuruapayaanun, urrakusrautig-ilaŋkut iñunmun ukpiqsriħiġmigun nalaunŋasripkakkauruamun Agaayyutmi.

2 Nalaunŋasripkaġniġumi Agaayyutmi savaaġmigun tarra uqavigaagutiksraqaġayaqtuq, aglaan uqavitłaitchuq sivuġaani Agaayyutim.

3 Agaayyutim makpiġaanıñi aglausimaruq, “Abraham ukpiqsriuruq Agaayyutmik aasrii Agaayyutim akuqtuġaa piqtutigiplugu ukpiqsriħa nalaunŋasripkakkaupluni.”

4 Iñuk savakami akilıusiaqaġaqtuq. Akilıusiaŋa aatchuutaunġitchuq aglaan akilikkauraqtuq savaaġmigun.

5 Iñuk nalaunŋasritłaitchuq Agaayyutmi savaal-lautaġmigun, aglaan iñuk ukpiqsrigumi Agaayyutmik nalaunŋasripkairuamik agaayyutailaamik inmiñi. Agaayyutim akuqtuġaġigaa taavruma ukpiqsriħa aasrii nalaunŋasripkaqlugu.

6 David-ŋum uqautigipmiñiġaa iñuk ilumun qu-vianamiunıplugu Agaayyutim nalaunŋasripkaqmagu savaallautaġmiguunġitchuaq. Itnaġniqsuq,

7 “Quvianamiurut tamatkua
nalaunŋairrutinich Agaayyutim natqigutipmagich
suli killuqsautinich matupmagich.

8 Quvianamiuruq iñuk

atangum isrummatigingisaŋa killuutiqaġlugu.” *Psalm 32:1-2*

⁹ Taamna quvianamiuliq itpa kisiitñun tamatkununja nalunaitmiutchiqsimaruanun? Naagga! Itmiuq tamatkununja nalunaitmiutchiqsimailaanun. Uqautigianikkikput Abraham-mun ukpiqsriñiplugu Agaayyutmik, aasriiñ piqutigiplugu ukpiqsriħa Agaayyutim akuqtuġniplugu nalaunjasripkakkaupluni.

¹⁰ Agaayyutim akuqtuġniqpauŋ Abraham sivuagun naaga aquagun nalunaitmiutchiħan? Agaayyutim akuqtuġniġaa Abraham sivuagun nalunaitmiutchikkaunjaiñjaan timimiñi.

¹¹ Abraham nalunaitmiutchikkauniqsuq aquvatigun. Nalunaitmiutchiħa iħitchuqutauniqsuq Agaayyutmun nalaunjasripkakkauŋaniktilaanja pisigiplugu ukpiqsriħa. Taatnaqħugu Abraham aapagigaat iluqatiŋ iñuich ukpiqsriuat nalunaitmiutaiñjaġmiŋ suli akuqtukkauruat nalaunjasripkakkauplutiŋ Agaayyutmi.

¹² Abraham aapagipmigaat tamatkua nalunaitmiutchiqsimaruat. Iluqaġmiŋ nalunaitmiutchiqsimaruat timiħiñamiktigun kinjuviaġiŋitchai Abraham-ŋum, aglaan kisiisa tamatkua ilaan kinjuviaġigai tunŋaruat Agaayyutmik atriplugu aapagikkavut Abraham nalunaitmiutchiġaluaqani.

Agaayyutim Akiqsruutaa Akuqtukkauruq Ukpiqsriħikun

¹³ Abraham kiñuviaġikkaniħu akuqtuirut akiqsruutmik paitchaktaaqtilaaksraŋanik nunamik. Aglaan akuqtunġitchaa taamna akiqsruun pisigiplugu tupiksriħi maligutaksraŋanik Moses-ŋum aglaaġikkaŋanik, aglaan akuqtuġaa akiqsruun Agaayyutim nalaunjasripchaqmagu pisigiplugu ukpiqsriħi.

¹⁴ Uvvaami iñuich akuqtuitłaniqpata Agaayyutim akiqsruutaanik maliguaħiġmiktigun atuqukkanjat maligutaksram, tarra ukpiqsriħiq suutnaunayaiññiqsuq aasriiñ Agaayyutim akiqsruutaa suutnaunġilluni.

¹⁵ Maligutaksram itqaqtitkaa Agaayyutim anasriñjuqsaguutilaanja iñuŋnik tupiksritłaitchuanik maligutaksrapayaamik. Takku iñuich maligutaksraitñamiŋ tupiksriñġirrutiksramik piitchut.

¹⁶ Taatnaqhutiŋ iñuich akuqtuġaġigaat Agaayyutim akiqsruutaa ukpiġutiqaqamiŋ, aasriiñ taamna akiqsruun ilaan aatchuutigigaa akiilluni iluaqqutriħiġmigun. Agaayyutim akiqsruutaa akiitñami, iluqaġmiŋ qitunġaġikkaŋat Abraham-ŋum akuqtuħiñaugaat. Akiqsruun taamna iŋiññiqsuq kisiitñun Jew-ŋuruanun maligaqtuat maligutaksramik. Itmiuq atlapayaanun ukpiġutiqaqtuanun Abraham-tun. Ilaa aapagigikput.

¹⁷ Aglaksimalħatun Agaayyutim Makpiġaanani, “Aapaġuqtitkikipiñ iñugiaktuanun iñuŋnun.” Abraham ukpiġigaa

Agaayyun iñuupchaitlaruaq tuqunaruaniq suli taiyuiruaq sunik ingitchuanik ilipkaqlugich.

18 Abraham ukpiqsriruq niğiugaqaqhuni niğiunağumiñaitchaluñaan aapagiliutinayağniługu iñugiaktuanun iñunun, takku niplusriaqaqhuni, “Kiñuvinatin iñugiaksigisirut.”

19 Abraham-ñum ukpiqsriłha Agaayyutmik sayaiqs-ingiñniqsuq isrumagaluanñagmi timini tuquniplugu, takku tallimakipiaguyasripluni aasriisuli ağnaat Sarah qitungitlaitłuni.

20 Ukpiqsriłhan uniñğiñniğaa. Ilaan arguaqtungiñniğaa Agaayyutim akiqsruutaa. Ukpiqsriłha sayaktusriłaağniqsuq, aasriiñ nangaqlugu Agaayyun.

21 Nalupqiginğillapiagniğaa Agaayyutmun atuumapkağniaqtilaanñakiqsruusriagikkani.

22 Taatnaqhuni Agaayyutim akuqtuğniğaa Abraham nalaunñasripkakkauplugu inmiñi pisigiplugu ukpiqsriłha.

23 Aglaan tamatkua uqałhich Agaayyutim Makpiğaanani Abraham nalaunñasripkakkauniplugu ukpiqsriłhagun aglakkaungiñniqsut kisanik piqutigiplugu Abraham.

24 Tamatkua uqałhich aglakkaupmiñniqsut uvaptiknun. Agaayyutim akuqtuqmigaatigut nalaunñasripkakkaupluta ukpiqsriłiptigun. Ukpiğigikput Agaayyun anjpkairuaq Jesusmik Atannaptiknik tuqułigmiñiñ.

25 Jesus tuqukami akiligiñgai navguiłiqput aasriiñ anjpkakkaukami tuqułigmiñ nalaunñasripkagniğaatigut Agaayyutmi.

5

Qiñuiğutikkaułiq Agaayyutmi

1 Taatnamik nalaunñasripkakkaupluta Agaayyutmi ukpiqsriłiptigun qiñuiğutikkaurugut Agaayyutmun atannaptigun Jesus Christ.

2 Ilaan anmağniğaa utlautiłiksraqqut Agaayyutmun aasriiñ pakma ilitchuqsriłuta ihuaqqutaanik. Quviasrukhuta quyagikput Agaayyun ilaliutiłiksraqqut kamanautaani ilaatnigun.

3 Uvvasuliuna, quviasruutigipmigikput sakiqniuiłiptigun, ilisimaplugu sakiqniugutit anuqsrusripkahuta.

4 Anuqsrułiq tikiutruruq Agaayyutim ihuaksriłhanik, aasriiñ ilaan ihuagigumisigut niğiugaqaqtugut.

5 Aasriiñ niğiukkam qapiqtaqtinniangitchaatigut, takku Agaayyutim aatchuğaatigut Ipqitchuaq Irrutchimik, aasriiñ taavrumuuna qiñiqtitkaatigut qanutun piqpagillapiaqtilaaptiknik.

⁶ Uvaptiknik ikayuḡumiñai piaqtitluta piviksraq nalautitman Christ tuqqutigai agaayyutailaani.

⁷ Nallipsaunniñ tuqqutisunñiangitchaa anniqsuqsaglugu atla iñuk. Ilaatnisamma iñuum tuqqutinayaḡaluaqpalukkaaku nakuuruuḡ iñuk,

⁸ aglaan Christ tuqqutigaatigut killuliqiraupkaqhuta. Taavrumuuna Agaayyutim qiniqtitkaa piqpaksrillapiañi uvaptiknik.

⁹ Nalaunñasripkakkaurugut Agaayyutmi augikkañagun Christ-ñum tuqqutaupman. Taatnaqhuta nalupqisunḡipiaqtugut Christ-mun annautiniaqtilaaptiknik Agaayyutim qinnautaaniñ uvlumi atanniḡvinñi.

¹⁰ Uumigiraupkaqhuta Agaayyutmi ilaan qiniḡutigaatigut inñiñi tuqqutaulhagun iḡniḡmi. Pakma Agaayyutim ilaaraaḡiliutipmatigut nalupqinaitchuamik annautigisigaatigut iḡniḡmi iñuulhagun.

¹¹ Uvvasuliuna, pakma quviasruutigillapiaḡikput Agaayyun atannaptigun Jesus Christ qiniḡutriruakun uvaptiknik Agaayyutmun.

Adam-lu Christ-lu

¹² Killuqsauñ tikiuamaniqsuḡ iñupayaanun takku iñuqqaḡ Adam killuqsauḡtuḡ suli pisigiplugu killuqsautaa tuquḡiq tikiuamapmipñuni iñupayaanun. Iluḡatiñ iñuich tuquruksraḡuḡniqsut takku iluḡani iñuk killuutiniktuḡ.

¹³ Iñupayaat iñuuruat killuqsauḡniqsut Moses-ñum akuḡtuñaiññaanunniñ maligutaksramik Agaayyutmiñ. Aglaan Agaayyutim iñuich patchisauniñgitchai killuqsautikun takku piḡangitlutinñsuli Agaayyutim maligutaksrañanik.

¹⁴ Adam tuquniqsuḡ tupiksriñḡitñuni Agaayyutim tillisaanik. Iñupayaḡ Adam-miñaglaan Moses-mun tuquruksrauniqsuḡ. Aglaan tuquruksrauruttuḡ killuqsauḡitchaluañḡaḡmiñ taatnatun Adam tupiksriñḡitmatun. Adam atriḡaḡniqsuḡ Christ-mik agḡiqsuksrauruamik sivuniksrami. [Aglaan Adam tuquḡiḡmik pipkaipman Christ iñuuliqatitshiruḡ.]

¹⁵ Aglaan Agaayyutim akiilaḡ aatchuutaa atriḡaḡitchuḡ Adam navḡuiñhatun. Iluḡatiñ iñuich tuqurut pisigiplugu atautchim iñuum navḡuiñhagun. Aglaan Agaayyutim akiilaḡ aatchuutaa iluaqutaagun atautchim iñuum Jesus Christ-ñum kamanatluktuañuruḡ [navḡuiñhaniñ iñuum Adam].

¹⁶ Agaayyutim akiilaḡ aatchuutaa atlauruḡ atautchim iñuum killuqsautaañiñ. Takku aquagun atautchim killuqsautaan tikiumaruḡ atanniqsuiñiq iluḡaitñun tuqqutaksraḡuḡniḡluḡich. Aglaan aquatigun kisiññaitchuat

killuqsautit tikiumaruq Agaayyutim akiilaaq aatchuutaa iluqaitñun nalaunnasipkagniplugich.

17 Atausriq iñuk killuqsagñiqsuq aasriiñ piqutigiplugu ilaan navguiħha tuquħiq umialiktun aňalatchiaqsirug iluqaitñik iñuñnik. Aglaan qanutun kamanatluktigiva savaaqalħha atautchim iñuum Jesus Christ! Iluqatiñ iñuich Agaayyutim nalaunnasripkakanji inmiñi kamañaqtuakun ihuaqqutriħigmigun aňalatchigisirut umialiktun iñuuniaħigmikni uumuuna Jesus Christ.

18 Tarraami, piqutigiplugu atautchim iñuum navguiħha Agaayyutim tuqqutaksrağugñigai iñupayaat. Taatnatuntuuq piqutigiplugu atautchim iñuum nalaunnaruam savaaňa Agaayyutim qaiññigai natqigutriħiglu killuqsautinik iñuuhiglu iñupayaanun [ukpiqsriruanun].

19 Atausriq iñuk tupiksriñgitłuni Agaayyutmik, taatnaqhutiñ iñupayaat killuliqiriğugut. Aglaan atautchim iñuum tupigiplugu Agaayyun, taatnaqhutiñ iñupayaat nalaunnasripkakaugisirut.

20 Agaayyutim qaitchiñigaa maligutaksraňa Moses-kun. Taavrumuuna iñuich ilitchuğiragigaat qanutun killuqsautilaaqtin navguiħigmiktigun Agaayyutim maligutaksraňa. Aglaan killuqsauñ iñugiaksitmutluktuq. Agaayyutim ihuaqquataa iñugiaksitmutluktuq.

21 Tarrali killuqsauñ aňalatchipluni tuquħikun, aglaan Agaayyutim ihuaqquataa aňalatchirug nalaunnaruakikun tikiutiluta iñuuhigmun Jesus Christ-kun atannaptigun.

6

Tuqunaruq Killuqsautmun Aglaan Iñuupluni Christ-kun

1 Taamna taatniitman, killuliqituiñaqtuksrauvisa qiniqtitchağlugu qanutun Agaayyun ihuaqqutriħiqaqtilaana?

2 Qaňaa! Ukpisrigupta Christ-mik tuqunaruğut killuğmun. Qanuğuta iñuuniaqtuiñağisiñiqpisa killukun?

3 Puuyuğniqpsi, iluqapta paptakkaukapta Christ Jesus-ñum atqagun piqasriutirugut ilaan tuquħhanun.

4 Taatnaqhuta paptakkaukapta iluviqataurugut Christ-mi aasrii piqasriutipluta tuquħhanun. Aasriiñ Christ-tun aňipkakkauruatun tuqunaruaniñ kamanautiqaqhuni saňjiagun Aapauruam, uvaguttuuq akuqtuirugut nutauruamik iñuuhigmik iñuuruksraupluta taavrumuuna.

5 Takku piqasriutipluta Christ-ñum tuquħhanun paptakkaukapta, taatnatun piqasriutigisipmiugut aňipkakkauħhani iñuuniağuta.

6 Iisimagikput una, Christ kikiaktuutrikkaupman iñuuhigruaqpup kikiaktuutrauqataurut ilaani, saňjia

killuqsautim piyaqququplugu, savaktaagrutqungiguta killugmun.

⁷ Kiñapayaaq tuquruaq aňalatingiguuruq killuqsautmun.

⁸ Ukpigigikput tuquqataukapta Christ-mi iñuutaugisiñipluta ilaani.

⁹ Iisimagikput Christ aňpkakkauruaq tuqunaruaniñ tuqutqikkumiñaiplaha. Tuqułhum aňalatlaiğñigaa.

¹⁰ Christ tuqukami tuquniqsuq atausrigmiaqhuni akiilisklugu sanja killuqsautim. Pakma iñuuruq, iñuutuiñaqhuni Agaayyutmun.

¹¹ Ilipsiliasriñ isrummatigiruksraurusri ilipsitñik tuqunaruatun ililusri sanjanun killuqsautim aasriñ iñuulusri Agaayyutmun uumuuna Christ Jesus-kun.

¹² Taatnağusri killuqsautmun aňalatitnagich timigikkasi maani nunami. Aňalatitnagu pisugruahipsitñun.

¹³ Atusruñaqnağich sulliñgi timigikkapsi savaktillugich nalaunñaitchumik. Aglaan qaitchisitchi ilipsitñik Agaayyutmun iñuktitun aňpkakkauruatun tuqunaruaniñ suli pakma iñuuruatun Christ-mi. Aňalatichigin sulliñgi timipsi Agaayyutmun, aasriñ atugmausri nalaunjaruamik.

¹⁴ Killuqsautim aňalatlaiğñiağasri takku iñuunğitchusri tupiksrihipsigun maliğutaksramik aglaan iñuurusri Agaayyutim ihuaqquataagun.

Savaktaagrutha Nalaunjaruatiğmun

¹⁵ Qanuğisiñiqpisa? Pakma iñuunğiqsugut tupiksrihiptigun maliğutaksranik Moses-ñum qaisanjanik aglaan iñuuruğut ihuaqquataagun Agaayyutim. Taamna pisigiplugu killuqsauraaqtuksrauvisa? Qañaa! Killuqsaaqtuksrauymiñaitchugut.

¹⁶ Ilumun ilisimagiksi una, qaitñapsi ilipsitñik kisumun savaktaagruguqtusri taavrumuñja. Tupigiraksrağagigiksi taamna iñuk suli ataniğigiksi. Tupiksrihipsri killuqsautmik tuqupkagisigaasri. Aglaan tupigikapsiun Agaayyun ilaan nalaunjasripchağagigaasri inmiñi.

¹⁷ Qañiqsuami savaktaagrugikkañasri killuqsautim, killuğmik aňalatiqahusri. Aglaan quyanaqtuq Agaayyun, pillapiaqhusri tupigigisri ilisauttaturuat ilipsitñun.

¹⁸ Aasriñ annaktitaunjanikusri killuqsautmiñ savaktaagruguqtusri pakma nalaunjaruatiğmun.

¹⁹ Uqautigigiga savaktaagruiq uqaliğnik kañiqsiñiaqtuanik takku kañiqsimmagiksituqlusri. Qañiqsuami qaisimapmatun ilipsitñik savaktaagrugipkaqhusri killuqsautmun suli killuliqiliğmun, taatnatuntuuq pakma qaitchuksraurusri ilipsitñik savaktaagrugipkağusri iñuunialigmun nalaunjaruakun iluqnauqhusri Agaayyutmun.

20 Qaanjqsuami savaktaagruunŋapsi killuqsautmun iñuuniatlaitchusri nalaunŋarualikun.

21 Savaaqaqtusri pigiitchanik aasriiñ taatnatchim iñuutchim pakma kanŋugilikpasi anniqsunġitchaasri aglaan tikiutriraqtuq tuquhġmik.

22 Aglaan pakma annaktitaunŋaniktusri killuqsautmiñ savaktaagruliutiplusri Agaayyutmun. Iluqnauqhusri ilaanun savaaqaqtasrirusri akuqtuiyunaqtuamik Agaayyutmun aasriiñ Agaayyutim akiliññiaġasri isruitchuamik iñuuliġmik.

23 Kiña killuqsauqtuq akuqtuiruq killuqsautim akiliutaanik –tuquhġmik. Aglaan Agaayyutim akiilaq aatchuutigigaa isruitchuq iñuuliġ tamatkununŋa atausriñuqatauranun Christ Jesus-mun atannaptiknun.

7

Atrikusraun Ilaqatnikun

1 Aniqatiut, iluqasri kanjqsimagiksi maligutaksraq Moses-ŋum aglaaġikkaŋa. Iisimapmigiksi maligutaksramun aŋalatha iñuk iñuusruġaŋŋaġmi.

2 Uvvaami taamna urriqsruutaupmiuq, aġnaq nayuutigisiruq maligutaksrakun aŋutmikni iñuunigtutilaŋani. Aglaan aŋutriñ tuqukpan ilaqtatniqihhiñauruq tuvraqlugu maligutaksraq.

3 Aglaan ilaqtatnikkumi atlamik aŋutmik uiñi iñuunŋaan, maligutaksram nipliutigigaa sayunaruuniplugu. Aglaan aŋutriñ tuqukpan aġnaq ilaqtatniqihhiñauruq. Taatnaqhuni ilaqtatnikkumi atlamik aŋutmik uiñi tuquanikpan patchisaitchuq maligutaksramiñ.

4 Aniqatiumaan, taatnatun itmiuq ilipsitñun. Christ tuqupman, tuquqatigiruatuun pigiksi, aasriiñ aglausimaruat maligutaksrat aŋalangiaasri. Pakma pigiliutipkaqtusri atlamun. Pigiliutigaaasri aŋitqiksitaureau tuquhġmiñ. Tarraasriiñ iñuuruksraurusri Agaayyutmun savautilugu.

5 Qaanjqsuami iñuusruġaŋŋapta kanjgruaqtakun pisuġruaġipta aŋalataġigaa timigikkaqput pisigiplugu maligutaksraq. Tarra savaaqaqtugut savaktaksraġingisaptiknik maliglugu maligutaksraŋa Agaayyutim. Suragaŋipayaapta tikiutigaatigut tuquhġmun.

6 Pakma patchisaikkaaurugut maligutaksramiñ, aasriiñ tuqunaruatuun ililuta maligutaksramun isiqtaġipluta qaanjqsuami. Taatnaqhuta pakma savautingitchikput Agaayyun utuqqakun aglausimaruakun maligutaksrakun, aglaan pakma savautiaqsigikput Ipqitchuakun Irrutchikun iñuunŋapta nutauruamik iñuuhġmik.

Maligutaksraq lu Killuqsau lu

7 Isrumavaluktusri nipliñipluḡa killuqsauḡlu maligutaksraḡlu atiniplugik taapkuak. Taatniingitchuq. Aglaan maligutaksrakun kaḡiqsigiga killuqsautim qanuutautilaana. Nalunayaḡiga kaviuḡutiq maligutaksram nipliutigingitpagu nalaunḡaiñipluḡu itnautauruaq, “Kaviuḡnak.”

8 Aasrii killuqsautim pisaasruqsipuni atuqtitkaqsipuna taavrumina tillitmik suli qanusripayaamik nalaunḡaitchuamik. Aglaan maligutaksraitman killuqsauḡ sanḡiksraitchuq.

9 Iñuuniaguugaluqaḡtuami maligutaksraiḡaakun ilitchuḡigaluqaḡnagu maligutaksraq. Aglaan maligutaksram ilitchuḡipkaqmagu tilliñ tarakḡaaglaan killuqsauḡ uummatqiaqsiruq. Taatnaḡuna iñuutichikun tuquruḡa.

10 Tilliñ tikiutrirusraqḡtuḡ iñuukḡmik uvaḡnun tikiutripiaḡtuḡ tuquḡmik.

11 Killuqsautim kinniḡuna tillisikun tuqupkaḡana iñuutichikun.

12 Tarra aglausimaruaq maligutaksraq ipqitchuq. Taatnatuntuuq tilliñ ipqitchuq nalaunḡapluni nakuupluniḡu.

13 Itnautauniqḡpami? Qanusrim nakuuruam tikiutiniqḡana tuquḡmun? Qanaa! Killuqsautim atuḡuḡu nakuuruḡ [tilliñ] tuqupkaḡana. Taamna atummiruq uvaḡnun qiniḡquḡuna qanusriutilaananik killuqsautim. Tilliñ qiniḡqitaḡigaa killuum pigiḡḡapiaḡtilaana.

Anḡuyaktuiñatiq Killuqsautmik

14 Iḡisimagikput maligutaksram agaayyutmiqnisaḡḡa, aglaan uvaḡa animaruḡa kaḡiḡruaḡtaḡaḡuna. Killuum aḡalataḡigana tigutaḡupmatun.

15 Kaḡiqsilaitchiga suraḡaḡiga. Piñḡitchitka nakuuruat pisukkatka, aasriiñ suraḡaḡuna pigiitchuanik uumigikkamnik.

16 Aasrii atuḡupkich atuḡunḡisatka uumigiplugich, aḡiga maligutaksram nakuutilaana.

17 Nutauruam iñuutichima pipkaḡitchai tamatkua uumigikkatka. Aglaan ilitqusriḡruaḡma iḡumni pipkaḡaḡigai.

18 Ii, iḡisimagiga ilitqusriḡruaḡ iḡumni nakuunḡisilaana, atakkii kaḡiḡruaḡtaḡaḡuna uvamni. Suragaḡukkaluaḡiga nakuuruḡ aglaan suraḡalḡitchiga.

19 Atunḡitchaḡigiga nakuuruḡ atuḡukkaḡa aasriiñ atuḡuḡu pigiitchuaḡ atuḡunḡisaḡa.

20 Taatnaḡuḡu atuḡuuniḡupkich atuḡunḡisatka, nutauruam iñuutichima atuḡtingitchai tamatkua, aglaan ilitqusriḡruam iḡumni atuḡqitaḡigana tamatkunina pigiitchuanik.

21 Taatnaḡuḡu ilitchuḡigiga taamna iḡumutuḡiq, suraḡaḡsaḡama nakuuruamik pigiitchuam nayaḡaḡigana.

22 Uvva uummatimni quviasruutigigaluagiga Agaayyutim maligutaksraḡa,

23 aglaan qiniḡiga atla maligutaksraq aḡalatchiruaq timimnik. Timima maligutaksraḡan aḡuyakkaa akilliḡiqḡugu maligutaksraq isrummatimni. Taamna atla maligutaksraq aḡalatchiruaq timimnik killuum maligutaksraḡigaa, taavrumaasrii aḡalatchiruam tigutaagiliutiḡluna.

24 Iḡuilliḡnaḡniaqpat! Iḡukniaq uvaḡni! Kia annautigisivaḡa taavrumakḡa timimiḡ tikiutriruamiḡ tuḡuḡimun?

25 Agaayyutim annautigisigaḡa. Quyaḡiga ilaa anniq-suḡluḡmaḡa uumuuna Jesus Christ atannaptigun! Tarraasriiḡ isrumamni kamagisukkiga Agaayyutim maligutaksraḡan, aglaan ilitqusriḡruaḡma tigutaagipkaḡaḡa maligutaksraḡanun killuum.

8

Aḡalatillutin Irrutchikun

1 Tarraami pakma, Agaayyutim tuḡḡutaksraḡutqikkumiḡaitchai tamatkua atausriḡḡuqatauruat Christ Jesus-mun.

2 Takku maligutaksraḡan Irrutchim tikiutriruam iḡuuliḡmik Christ Jesus-kun patchisaigaaḡa maligutaksramiḡ tikiutriruamiḡ killuḡmik suli tuḡuḡimik.

3 Agaayyun savaktuḡ maligutaksram savaaḡilguisaḡanik. Maligutaksraq iḡuk nalaunḡasripchatlaitchaa Agaayyutmi sukununniḡi, takku killiqiḡuḡaḡtuanḡupluni kamagitlaitchaa maligutaksraq. Agaayyutim tuyuḡigaa iḡniḡikkani nunamun timiḡaḡluḡu iḡuutḡupluḡu uvaptiktun suli akilliḡiutigitḡupluḡu killuḡsautmun. Taavrumuunaasriiḡ Agaayyutim piyaḡḡuḡtaksraḡuḡniḡaa killuḡsaun aḡalatchiruaq killukun pisuḡiḡruaptiknik.

4 Agaayyutim kamaksritḡasripkaḡaatigut nalaunḡaplutiḡ atuḡḡkanḡatnik maligutaksram. Pakma iḡuuniaḡtugut malingiḡluḡu kanigruaḡput aglaan malikḡu Irrusriḡ.

5 Tamatkua aḡalatittuat irrusriḡruamun iḡuusruurut quyaḡiḡiaḡluḡu irrusriḡruaḡ. Aglaan tamatkua aḡalatittuat Iḡḡitchuamun Irrutchimun iḡuusruurut quyaḡiḡiaḡluḡu Iḡḡitchuaḡ Irrusriḡ.

6 Iḡuum isrummataa aḡalatmagu irrusriḡruaḡan ittaḡtuḡ tuḡuḡiq, aglaan isrummataa aḡalatmagu Iḡḡitchuam Irrutchim ittaḡtuḡ iḡuudiḡ suli qiniḡiḡiaḡ.

7 Taamna ilumutuuruḡ takku iḡuum isrummataa aḡalatpagu ilitqusriḡruaḡan akitḡaḡsimaagaa Agaayyun. Taamna tupik-srisunḡitchuḡ Agaayyutim maligutaksraḡanik; takku tupik-sriḡḡluni.

8 Tamatkua iñuich aňalatittuat kanjigruaǵmiknun quyalilguitchaat Agaayyun.

9 Aglaan ilipsi aňalangitchaasri kanjigruaqtapsi. Aňalatkaasri Ipqitchuam Irrutchim, ilumun taamna Irrusriña Agaayyutim inniqpan ilipsitñi. Aglaan kiña iñuk piqanǵitpan Irrusri-anik Christ-ñum piginǵitchaa Christ-ñum.

10 Killuqsautim timigikkasi tuqunapkaǵai, aglaan Christ itpan ilipsitñi Ipqitchuam Irrutchim qaitchigaasri iñuuliǵmik takku Christ-ñum nalaunñasripkaqhusri Agaayyutmi.

11 Agaayyutim Ipqitchuaq Irrusria aňitqiksitchiruaq Jesusmik tuqunaruaniñ iñuukpan ilipsitñi, taavruma Ipqitchuam Irrutchim iñuuruam ilipsitñi qaitkisipmigaa iñuuliq timipsitñun tuqusraǵumaruanun.

12 Taatnaqhuta aniqatiumaan, aňalatitnata kanjigruaqtamun. Iñuuniaqtuksraunǵit chugut tumigitqukkanaǵun killuqsautim.

13 Iñuuniaǵupsi kanjigruapsigun tuquniaqtusri. Aglaan Ipqitchuam Irrutchim ikayuqtitchupsi nutqautitlasriǵu killiqiqisi tarra iñuuniaqtusri.

14 Ililgaagillapiaǵai Agaayyutim tamatkua sivulliuqtittuat Ipqitchuamun Irrutchimun.

15 Ipqitchuam Irrutchim akuqtukkaqput irrusriǵinǵitchaa tigutaaqsiulhum iqsiulhumlu. Ipqitchuam Irrutchim pigikkapta ililgaagiliutipchagaatigut Agaayyutmun. Taavrumuuna Ipqitchuakun Irrutchikun niplitlasrirugut, “Abba, Aapañ.”

16 Taavruma Ipqitchuam Irrutchim ilitchuǵipkaǵaatigut nalupqinaiqǵu Agaayyutmun ililgaagitilaaptiknik.

17 Agaayyutim ililgaaginiqpatigut tarra akuqtuigisirugut ikayuusrianiq piksirrutaiñik uvaptiknun. Akuqtuigisirugut tamatkuniña Agaayyutmiñ piqatigilugu Christ. Aglaan nagliksaaqtuksraurugut atrilugu Christ nagliksaalha. Taatnaqqaaguta piññaktaaqǵisirugut kamanautmik atrilugu Christ.

Sivunnaptikni Ittuaq Kamanaun

18 Uvva pakma nagliksaaqsiurugut. Aglaan nagliksaaǵiqput pakma atriqagumiñaitchuq ilaan kamanautaanun sagviññiakkananun uvaptiknun.

19 Iluqani Agaayyutim iñiqtaña utaqqitlaiǵilapiaǵataqtuq Agaayyutim sagviiǵksrañanik kisut qitunǵaǵipiaqtilaañitñik.

20 Suapayaaq Agaayyutim iñiqtaña piunǵiqsaǵumaruq, pisuliginǵisaǵmigun aglaan Agaayyutim sivunniutaagun. Aglaansuli niǵiugaq ittuq:

21 Iluqani Agaayyutim iñiqtaña aňalangigñiaǵaa piunǵiqsitchiraǵaqtuam, aglaan piqatauyumiñaqsilugu

kamanaqtuamun patchisaiñigmun piqatigilugich Agaayyutim ililgaan.

²² Iisimagikput iluqaisa qanusripayaat Agaayyutim iñiqtañiñ utaqqiñhat uvujanunaglaan ihuilliugaluannañgmin, atriplugu añaq aulliyautikmatun.

²³ Kisimiñhiñaungitchuat tamatkua iñiqtat utaqqirut aglaan utaqqipmiuguttuug ihuilliugaluannañapta irrutchiptigun. Agaayyutim aatchugaatigut Ipqitchuamik Irrutchimik nalupqinaigutauplugu. Aasriññ utaqqigikput Agaayyutmun qitungağiliutipiaqtilaaksraqput. Utaqqigikput timigikkapta simmikkauñksraña.

²⁴ Taamna niğiugisağikput anniqsukkau'apta. Qiñianiksimaniguptigu taqqikkaqput taamna niğiugaayumiñaiññayaqtuq. Iñuich niğiutlaitchut qanutchimik pigiliutianikkağmiknik.

²⁵ Aglaan niğiugaqaqtugutsuli qanutchimiktaimma piññaktaagianingisaptiknik, utaqqigikput anuqsrusripluta aasriññ kimmutigillapiaqlugu.

²⁶ Ipqitchuam Irrutchim ikayuqsimaagaatigut pilguirrutiptigun. Takku nalurugut qanuq agaayuliksraptiknik; aglaan Ipqitchuam Irrutchim inmiñnik uqautigipluta Agaayyutmun qiniqqaluktualigataqhuni uqautigilguisaptigun.

²⁷ Agaayyutim qiniğagağigai iñuich uummatinich. Iisimagaa isrummataa Ipqitchuam Irrutchim, takku Ipqitchuaq Irrusriq uqapsaagutripluni Agaayyutmun piqutigiplugich iñugikkani tuvraqlugu pisulha.

²⁸ Iisimagikput, supayaatigun Agaayyutim savaqatigirağigai nakuuliksranañatnun piqpaksriruut inmiñnik, tamatkua ilaan tuqlukkani tuvraqlugu sivunniutigikkani.

²⁹ Agaayyutim ilisimanigai tamatkua tuqlukkani iñiqsigaluaqani nunamik. Piksraqtaaginigai atriqaquplugich iğniğmisun. Taavrumuuna Jesus sivulligugniqsuq akungatni iñugiaktuat aniqatigiich.

³⁰ Taatnaqlugich Agaayyutim piksraqtaagikkani tuqlugniğai, aasriññ tamatkua tuqlukkani nalaunñasripkağai inmiñni. Tamatkua nalaunñasripkakkani inmiñni piqatigigisigai kamanautmiñni.

Agaayyutim Piqpaksriñha Christ Jesus-kun

³¹ Tamatkua taatniinniçmata, sumik nipliğisitlavis taavrumuuna? Agaayyutim nayuqpatigut kia-unniññ akilliñiqsuğumiñaitchaatigut.

³² Agaayyutim qaitlugu iğniñ nagliksaatitkaa piqutigipluta. Taatnaqhuni Agaayyutim ilumun qaitchigisigaatigut supayaamik akiilaaglugu.

33 Kiami patchisigigisivagich iñui Agaayyutim piksraq-taagikkañi? Agaayyutim kisimi nalaunnasripkaqsimagai.

34 Kiña nipliğisiva Agaayyutim iñui tuqqutaksraguñilugich? Kiñaunniñ nipliğumiñaitchuq! Takku Christ Jesus tuqqutigai, aasriñ añitqiksuq tuqułiğmiñiñ. Pakma Agaayyutim taliqpian tunjaaniñ uqapsaagutigaatigut ilaanun.

35 Qanutchim piiqsitkisivatigut piqpaksriñhaniñ Christ-ñum? Sakiqnam naaga ihuıllıuñhum naagaqaa nagliksaathum naaga kakkaaqsıuñhum naaga atnugaañıllıuñhum naaga navianniñhum naagaqaa tuquñhum?

36 Aglausimarıq Agaayyutim makpiğaanıñi, "Piqutigiplusri tuqqutaurugut ataramik.

Iñuich añallaqłukkaatigut ipnaisun tuqqutaksratun."

Psalms 44:22

37 Qañaa! Iluqaisigun tamatkunuuna sakiqniugutiptigun Agaayyutim akimapkağaatigut piqpagirigikkapta.

38-39 İi, nalupqiginğitchiga sumun piiqsitchumiñaisilaaqput piqpaktananiñ Agaayyutim. Tuquñhum unniñ iñuñhum unniñ isragulğich unniñ tuunğaiç unniñ sut pakma ittuat unniñ tikisaksrat unniñ sanğich unniñ sut ittuat quliptikniñlu atiptikniñlu naagaqaa sumunniñ iluqaani nunami piiqsitchumiñaitchaatigut Agaayyutim piqpaksriñhaniñ ittuamiñ Christ Jesus-mi atannaptikni.

9

Agaayyunlu İñuksraqtaañılu

1 Atausriññuqataupluna Christ-mun suli añalatiqaqluna İpqitchuamun İrrutchimun nalupqiginğitchiga qauğrimmaagıutillautamni uqağıa ilumutuuruamik. Saglungitchuna itna uqaqama,

2 İhuıllıullapiagaqtuna suli alianniullapiaqtaqluna piqutigiplugich Jew-ñuruat.

3 Uvvatuq ikayutlalagich Jew-ñuruat aniqatitka iñuqatitka. Uvvatuq anasriññuqsakkaulaña piigłunaunniñ Christ-miñ ikayugumiñagupkich anniqsuñksrañatnun.

4 Israel-aagmiut iñugigai Agaayyutim piksraqtaagıiplugich. İlaan tiguağiniğai piqatlasriplugich kamanautmiñik. İlaan qaiññıgaa ilinıtñun sivunniugutni suli malıgutaksraña [Moses-kun] suli agaayumaagvik suli akiqsruutniñlu.

5 Qitunğagıgıaich kamanaqtuat sivulliapta, aasriñ ilinıtñiñ Christ animaruq Agaayyutaupluni. Quyanatuq qañavak! Taatnatuquvva.

6 İtnautiginğitchiga Agaayyutmun atunğiññilugich akiqsruutigikkañi ilinıtñun. Atakkii kiñuvianğich Israel-ñum ilañich Israel-aagmiupianğitchut.

⁷ Suli ilañihhiñaq Abraham-ñum kiñuvianji ilumun ililgaagigai. Aglaan Agaayyun nipliqsuq Abraham-mun, “Kiñuviaksratin akiqsruutigikkatka itkisirut Isaac-miñ.”

⁸ Itna ittuq, iluqaisa Abraham-ñum kiñuvianji Agaayyutim ilumun ililgaagingitchai, aglaan kisiisa tamatkua ililgaagiliutikkanji Agaayyutim animaruat akiqsruutaagun Abraham-mun.

⁹ Agaayyutim akiqsruğniğaa Abraham itna, “Nalauullugu piviksraq utigisiruņa aasrii Sarah igñiqagisiruq.”

¹⁰ Taamnałhiñaungitchuq. Rebecca-m malğik igñak aapaqaqtuk sivulliaptiknik Isaac-mik.

¹¹⁻¹² Aglaan malğuk igñak anigaluaqnağik Agaayyutim uqautigaa Rebecca, “Aapiyanan savautigisigaa nukatchiani.” Agaayyun nipliğniqsuq taavrumiņa nukatpiagruk savaaqagaluaqnağik nakuuruamik unniñ pigiitчуamiglu. Taavrumuuna ilitchuğigikput, Agaayyutim piksraqtaaginiğaa atausriq sivunniutigikkağmigun pisuligikkağmigunlu. Piksraqtaagiyumiñaitchaa iñuk savaaqalğagun.

¹³ Agaayyutim uqalħa itniinniqsuq, “Piksraqtaagigiga Jacob aglaan piksraqtaagingitlugu Esau.”

¹⁴ Qanuğmi nipliğisivisa taavrumuuna? Agaayyun nalaunñaitpa? Taatniingitchuq!

¹⁵ Agaayyutim Moses nipliutigaa,

“Qiñiqtitkisigiga iluaqqutriğiga kisumun iluaqquțisrukkamnun.

Qiñiqtitkisigiga ilunñuksriğiga kisumun
ilunñugisrukkamnun.” *Exodus 33:19*

¹⁶ Taatnağumi Agaayyun piksraqtaaqagñiangitchuq iñuich pisuligikkañatigun unniñ savautigisrukkañatigun. Aglaan piksraqtaaqagisiruq ilunñuksriğmigun.

¹⁷ Agaayyutim Uqalħan nipliutinigaa atanga Egypt-ñum, “Ataniğuqtikikpiñ qiñiqtitchuklugu sanñigikkağa ilipkun. Taavrumuuna atiga uqautaugisiruq iluqaani nunami.”

¹⁸ Taatnaqhuni Agaayyutim qiñiqtittağigaa ilunñuksriği kimupayaaq qiñiqtitchukamiñ. Suli pitchigiilıqsitkai iñuich pitchigiilıqsitchukkani.

Piksraqtaagikkauruni Agaayyutim Ilunñuksriğlagun

¹⁹ Uvva nallipsi apiqsruğisigaña, “Agaayyutim analatpatigut suvaatami killuutiqağnivatigut? Kia akillıilıqsuğisivaun pisulħa?”

²⁰ Apiqsruqnak taatna. Ilvich iñulhiñaurutin. Iñulhiñam apiqsruqtaksrağingitchaa Agaayyun. Taatnatuntuuq iñuum iñiqtañan uqautitlaitchaa, “Suvaata pilıuqpiña taatna?”

²¹ Utkutchiri savaaqatuaq qikumik pilıulhiñauruq qanutchipayaamik pisukkumi. Taavrumakña qikumıñ utkusriulhiñauruq atautchimik piññaaqutigilhiñaglugu

aasriiñ ilaḡataa suaḡluḡaḡvigiḡplugu. ²² Agaayyun nalaunnaraqtuḡ suraḡapayaahiḡmigun. Ilaḡitñun iñuich ilaan qiniḡtitchukkaa qinnautni [killuḡsautikun] suli sanḡiñi. Qiniḡqautnaḡsigaluaḡtitlugich piyaḡquḡtaksraḡuḡhutinḡ anuḡsrutiniḡai tamatkua iñuich.

²³ Atlat iñuich ilunḡugisrukkani ilaan anuḡsrutiniḡai ilitchuḡitḡplugu uuktuḡnaḡumiñaitchuaḡ kamanautni. Tamatkua iñuich itḡanaiyautiniḡai piḡaḡuplugich kamanautmiñik.

²⁴ Aasriiñ ilaḡigaatigut taapkoa. Agaayyutim tuḡluḡḡitchaatigut Jew-ḡuruaniñ aḡlaan piksraḡtaaḡigaatigut Jew-ḡunḡitchuaniñ,

²⁵ tuvraḡluḡu nipliutaa Hosea-m itna, “Nipliḡisiruḡa, Iñugigipsi taapkuḡnuḡa atchiḡsimagaḡlu-akkaḡmiñun Iñuḡiḡitchipsi.

Aasriiñ qiniḡtikitkisigiga piḡpaktaḡa tamatkunuḡa piḡpaḡ-iḡḡisamnun.” *Hosea*

2:23

²⁶ Hosea-msuli nipliutigigaa,

“Iñuḡiḡitchipsi, aḡlaan kiñuvaatigun atchikkaugisirut itna, Iḡilḡaḡni iñuuruam Agaayyutim.” *Hosea 2:1*

²⁷ Suli Isaiiah-m uḡautiginiḡai Israel-aḡmiut,

“Iñuḡiallapiaqtuḡ iñuḡikkaḡni Israel-ḡum. Atriḡaḡtuḡ qaviḡnisun taḡium siñaaani. Aḡlaan iñuḡiakitchuat anniḡsukkaugisiñiḡsut. *Isaiiah 10:22, 23*

²⁸ Atanḡuruam qilamik anasriñḡuḡsaḡisigai iñui nunam.” *Isaiiah 28:22*

²⁹ Tuvraḡluḡu Isaiiah-m nipliutaa,

“Atanḡum Sanḡipayaaaḡtuam iñuḡiakitchuat sivulliaḡut iñuupkaḡitḡpagich iluḡapta piyaḡquḡkkaunayaḡtuḡut Sodom-tun suli Gomorraḡ-tun.” *Isaiiah 1:9*

Israel-aḡmiutlu Tusraayugaallautaḡlu

³⁰ Qanuḡmi nipliḡisiñiḡqisa? Itniinniḡsuḡ, Jew-ḡunḡitchuat nalaunnasriñiuraḡiñiñitchuat Agaayyutmi, nalaunnasriḡkaḡniḡsut ukpiḡsriñiñiḡaḡmiḡ.

³¹ Israel-aḡmiut maliḡutlugich maliḡutaksraḡ Moses-ḡum aḡlakkaḡa nalaunnasriñiḡniḡsuḡ Agaayyutmi taavrumuuna, aḡlaan nalaunnasriñiñiḡsuḡ.

³² Suvaatatai? Tunḡanḡitḡlutiḡ Agaayyutmun ukpiḡsriñiḡmiktigun, aḡlaan nalaunnasriñiḡniḡsuḡ tamatkunuuna savaaḡikkaḡmiktigun. Ukpiḡsriñiḡitñamiḡ atriginiḡaich iñuich putukkitḡataḡtuat putukkiḡsautmun.

³³ Agaayyutim Uḡaḡha aḡlaksimaḡhatun, “Iḡisigiga Zion-mun iyaḡak iñuich putukkiḡsautiksraḡat.

Taamna iyaġak paallaktitchiñaqtuq.
Kiña taimña tunjaruaq Christ-mun, iyaġaktun ittuamun,
qapiqpaṇayumiñaitchuq.” *Isaiah 8:14; 28:16*

10

¹ Aniġatiumaan, uummatimniñ kipigñiugutigigiga iluqatin Jew-ṇuruat anniqsuquplugich. Taamna inġisruutigigiga Agaayyutmun.

² Nipliutigigaluagitka piliqillapiaqhutin maliguaħhat Jew-ṇuruat Agaayyutmik, aglaan ilisimanġitchaat nalaullugu tumiksraq.

³ Ilisimanġitlutin Agaayyutmun iñuich nalaunṇasripchaġuutilaanatni ukpiqsriħigmiktigun, inmiknik nalaunṇasriñiallanġisut pisuħigmiktigun, ilinisa qaitchisunġitlutin inmiknik Agaayyutmun. [Taatnaqhutin nalaunṇasritlaiñiħisut.]

⁴ Christ kinilirvigigaa maligutaksram, aasriiñ kiñapayaaq ukpiqsriruaq nalaunṇasripkakkauyumuuq Agaayyutmi.

⁵ Kisupayaaq nalaunṇasripkaġukkumi Agaayyutmi tupik-sriħigmigun Agaayyutim maligutaksraṇanik, itqagiliun Moses-ṇum aglaaṇa, “Iñuk tupiksriruaq maligutaksrapayaam tillisaiñik iñuugisiruq taapkunuuna.”

⁶ Aglaan uqalħum nipliutiginigaa nalaunṇasripkakkauħiq ukpiqsriħikun itnaiħiplugu. “Isrumaniaqnak, Kiña mayuġisiva qilaṇmun (ami atqautityaġlugu Christ)?

⁷ Suli nipliġñiaqnak, Kiña atqagisiva samuṇa natqitchuamun aṇmaġnimun (ami mayuutityaġlugu Christ tuqunaruaniñ)?

⁸ Itnauvva nipliqsimaruq, Agaayyutim uqalħan qalligaatin, ittut qaniqni suli uummatipni.” Taamnatarra ilisauttun quli-aqtuaġikkaqput.

⁹ Ilvich qannapkun nalupqinaiglugu uqagupku, “Jesus atanġuruq,” suli ukpigigupku uummatipni Agaayyutmun aṇitqiksiħha Jesus tuquħhaniñ, ilvich annakkisirutin.

¹⁰ Ukpiqsrigupta uummatiptikniñ nalaunṇasripchaqtugut Agaayyutmi. Taatnaqhuta uqaqalħaptigun Jesus-mik ukpiħiplugu anniqsukkaaurugut.

¹¹ Agaayyutim uqalħa itnaġniqsuq, “Kiñapayaaq ukpiqsriħuni tunjaruaq ilaanun qapiqpaṇayumiñaitchuq.”

¹² Agaayyutim Uqalħan taputigaa “Kiñapayaaq,” takku at-lakaagiiñiñiħisuk Jew-ṇuruaglu Jew-ṇunġitchuaġlu. Taamna ataniq ataniġigaat iluqatin aasriiñ qaitchiħuni iñugiaktuanik ikayuutinik iluqaitñun tunjaruanun inmiñun.

¹³ Agaayyutim uqalħa itnaqhuni, “Atanġum anniqsuġisigaa kiñapayaaq tuqħuqtuaq anniqsuqupluni.”

14 Qanuġutin tuqłuġaġisivat ilaanun ukpiġingisagmikkun? Suli qanuġutin ukpiqsrigisivat ilaanik tusraamaisaġmikkun? Suli qanuq tusraagisivat quliaqtuaqtaitchumin.

15 Qanuġutin quliaqtuaġisivat tuyuġingitpatin? Aglausimaruq itna, “Qanutun qvianaqtigiva quliaqtuaqtit aggiutripmata tusraayugaallautamik.”

16 Aglaan iluqagmin akuqtungitchaat tusraayugaallautaq. Isaiah niqliqsimaniqsuq, “Ataniq, kisut ukpiqsrivat uqaut-tutigikkaptikkun?”

17 Taatnamik iñuich ukpiqsriqsut tusraa'amitruq tusraayugaallautaq. Suli iñuich tusraagaat kia quliaqtuaġipmagu uqalıq Christ-kun.

18 Aglaan apiqsruqtunja, tusraangiññiapat tusraayugaallautamik? Iłumun ilinisa tusraagaat. Agaayyutim uqalħa itniittuq,

“Uqalıq siaminniqsuq iluqaanun nunamun.

Iñuich quliaqtuaġaqtut nanipayaaq.” *Psalm 19:4*

19 Apiqsrulgitchunja, Israel-aagmiut kanjicsiñgiññiapat? Ii, kanjicsirut. Sivulliupluni Moses uqaqtuq Agaayyun uqagñipluġu itna,

“Uvaña iñuksraqtaagingsapkun siqñaliqsitkisigipsi.

Uvaña kanjicsimaitchuatigun uumitchaktitkisigipsi.”

Deuteronomy 32:21

20 Tugliqıġuġu, Agaayyun nipliġñiqsuq Isaiah-kun taluqs-rautaiqsitluġu,

“Paqitkaatnja tamatkua apiqsruqtangitchuat ikayuqulutin.

Sagviqsunja tamatkununja pakaaqangitchuanun uvamnik.” *Isaiah 65:1*

21 Aglaan Agaayyutim Israel-aagmiut uqautiginigai Isaiah-kun itnaqhuni,

“Uvlupayaaqman piłhiñaanjuruña akuqtuġuqıġuġich tamatkua iñuich

tupiktaitlutin paaqsaanjaruat uvamnik.” *Isaiah 65:2*

11

Agaayyutim Qiñiqtitkaa Iłunjuksriłi Iñuksraqtaanjitñun

1 Apiqsrulgitchunja. Agaayyutim ayanıqpagitmi iñugikkani? Qanaa! Uvaña Israel-aagmiunjuruña. Uvaña kiñuviaġigaana Abraham-ıum, ilagigaatnja sivulliaqaqtuat Benjamin-mik.

2 Agaayyutim ayaksimaitchai Israel-aagmiut piksraqtaagikkani inilġaan. Iłsimagiksi uqalħa Agaayyutim Elijah-kun, qanuq ilaan injicsrułħa Agaayyutmun akitñaqıġuġich iñugikkani Israel. Elijah niqliqsuq,

3 “Ilinisa tuqulġataġaich sivuniksriqiritin, suli siqumitluġich tunilıġviich. Uvaña kisima sivuniksriqiriniñ kisinjuqtunja. Pakmaasriñ tuqunniagaqspimigaatnja.”

⁴ Aglaan qanuq kiuniqpaun Elijah? Agaayyutim nipliu-tiniġaa, “Kisiŋnuniġitchutin. Piqaqtunja 7,000 iŋuŋnik Israel-mi putqatangitchuanik atrinjanun Baal-ŋum.” ⁵ Pakma taatni-itmiuq. Iŋugiakkitchuanik Israel-aagmiuqaqmiuq Agaayyutim piksraqtaanjiŋik iħuaqqutriġimigun.

⁶ Tarraami, anniqsukkaupmata Agaayyutim iħuaqquataagun anniqsukkaunġitchut savaaqaliġmiktigun. Anniqsukkauħhiŋauniqpata savaagmiktigun tarra anniqsuġiaq Agaayyutim iħuaqquataagun ilmun suunġiŋŋayaqtuq.

⁷ Taamna taatna atuummiŋiqsuq, Israel-aagmiut piŋŋaktaaginġiŋŋiġaat pakaagikkaqtin. Aglaan Agaayyutim piksraqtaagikkaŋiŋ piŋŋaktaaginiġaat [ilaan nalaunjasripchaqamigich iŋmiŋi]. Atlataasrii siqquqsipkaġniġaich uummatin suli naalaġniŋġiqhutin Agaayyutmik.

⁸ Aglausimaruq Agaayyutim uqaħhani itna, “Agaayyutim isrumalguilqisinnigai aasrii kaŋiqsitlaiqhutin.

Taatnaqhutin qiŋitlaiġniqsut irimiktigun suli tusraatlaiqhutin siutmiktigun.

Taanma atuummiŋiqsuq uvluvanunaglaan.” *Deuteronomy 29:4; Isaiah 29:10*

⁹ David-tuuq nipliġniqsuq,

“Niġiqpaħġmikni napitaulutin naniqtillich.

Paasraaqtillutin anasriŋuqsakkaulich.

¹⁰ Irigikkaŋich taaqsilutin qiŋitlaiġlich.

Tunugikkaŋich pilguilġlich sakuuħġmikniŋ.” *Psalms 69:22, 23*

¹¹ Apiqsulgitchunja, Jew-ŋuruat ayakmatruŋ Christ, Agaayyutim taavrumuuna piyaqquqtinniqpagich? Qanja! Aglaan navguilħata tikiutipkaġniġaa anniqsuġiaq Jew-ŋunġitchuanun. Taamna atuummiŋiqsuq Jew-ŋuruat siqŋaliqupluġich.

¹² Tarra Jew-ŋuruat navguilħata tikiutipkaġniġaa ikayuusri-aksraq nunam iŋuiŋun suli Jew-ŋuruat ayailħata Christ-mik tikiutiplugu anniqsuġiaq Jew-ŋunġitchuanun. Maatnatarra qanutun nakuutluktigigisiva ikayuusriaksraq taimanigun iluqaisa Jew-ŋuruat taputraukpata ilinjtŋi Agaayyutim piksraqtaagikkaŋiŋi.

Agaayyutim Qiŋiqtitkaa Ilunŋuksriħi Jew-ŋunġitchuanun

¹³ Pakma uqaqtunja ilipsitŋun Jew-ŋunġitchuanun. Uqqiraqtigigaanja Jesus-ŋum Jew-ŋunġitchuanun, aasrii savautriħamni savaktunja pisuqtilaaqlunja.

¹⁴ Niġiugaqaqtunja iŋugikkatka siqŋaliqupluġich. Taavrumuunaasriiŋ ikayuġayaqpalukkitka anniqsuliksranaŋatnun.

15 Jew-ḡnuruat tunutmatruḡ Agaayyun, ilaa ilauraaniktuq atlanik iḡnuḡnik. Aasriiḡ sua itkisiva taimanigu Agaayyutim akuqtuḡpagich Jew-ḡnuruat? Taapkua iḡugiliutitqikkisigai Agaayyutim, iḡuktitudun anitqikkauratitudun tuḡnuḡaruaniḡ.

16 Sivulliq qaḡqiaksraq qaisauniḡpan Agaayyutmun, tarra iluḡani qaḡqiaḡ ipḡikkauruḡ. Sulī kanḡigikkaḡi napaaqtum ipḡitpata, taatnatuntuuḡ akiḡuḡikkaḡi napaaqtum ipḡitmiut.

17 Ilaḡich akiḡqut napaaqtuḡiksuamiḡ piyakkaurut aasrii akiḡua atlakkam napaaqtum ilipḡugu sivulligmun napaaqtumun. Ilipsi Jew-ḡnuḡitchuani atlakkaqtatun akiḡqutun itusri. Pakmaasriiḡ sayaqaḡqsirusri iḡuupmiḡlusri sivulligmiḡ napaaqtumiḡ atriḡaqtuamiḡ taapkunanitudun Jew-ḡnuruatitudun.

18 Taatnaḡhusri uḡaviksuksraunḡitchusri tamatkunuuna akiḡqutigun piyaḡtautigun. Uḡaviutiksraitḡhusri. Suvaata? Ilipsi iḡuupkanḡitchiksi kanḡia napaaqtum, aglaan kanḡian uumapkaḡaasri.

19 Nipliḡhiḡaunisuknaqtusri, “Akiḡqut piyakkaurut ilaliutitlasripḡluta napaaqtuanun.”

20 Taamna ilumutuuruḡ. Aglaan akiḡqut piyakkaurut Jew-ḡnuruat ukpiḡsriḡiḡhatigun. Taatnaḡhusri ilaliutirusri napaaqtumi takku ukpiḡsripḡlusri. Tarra kamasraaḡasri aglaan taluḡsrisitḡi.

21 Agaayyutim napaaqtum akiḡqui itingīḡiḡiḡpagich nagguviatni, ilaan kipiviaḡmigaasri Jew-ḡnuḡitchuasrii.

22 Taatnaḡhusri ilitchuḡigiksi Agaayyutim iluaḡqutriḡhalu taluḡnaḡhalu. Agaayyutim anasriḡiḡuḡsaḡaḡigai tamatkua maligutḡchiḡitchuat inḡmiḡik. Aglaan iluaḡqutigaasri iḡuuniaḡtuiḡaḡapsi iluaḡqutaagun. Taatnaḡgisuaḡupsi kipikkaugisipmiusri napaaqtumiḡ.

23 Jew-ḡnuruat ukpiḡsritḡiaḡsikpata Agaayyutmik akuqtutqikkisigai. Agaayyutim pitḡallapiaḡhuni ilīḡhiḡaunigai kiḡnumun inaatnun.

24 Ilipsi Jew-ḡnuḡitchuani atriḡaqtusri akiḡqumik kipikkauramik atlakkamiḡ napaaqtumiḡ ilaliutiplusriasrii napaaqtullautamun, uvva taamna akiḡuunḡitchaluaḡtuḡaḡ napaaqtullautami. Jew-ḡnuruat atriḡaqtut akiḡqumik nausuuruamik napaaqtullautami, aasriiḡ Agaayyutim nalupḡinaḡilugu ilitqikkisigai napaaqtunatnun.

Agaayyutim Qiḡiḡtitkaa Ilunḡuksriḡiḡi Iluḡaitḡnun Iḡnuḡnun

25 Aniqatiumaan, kanḡiqsitḡugipsi uumiḡa nalunaḡhuni ilumutuuruamik, kamasraaḡunḡitḡlusri isrumatunilḡusri. Ilumutuuruḡaḡ una: ilaḡhiḡanḡich Israel-aḡḡmiut tikkanasrigaluaḡtut. Aglaan taamna simmiḡiḡiaḡtuḡ iluḡatiḡ piksraḡtaanḡuruat Jew-ḡnuḡitchuat utlautikpata Agaayyutmun.

26 Taimanigun iluqatiŋ Israel-aagmiut anniqsuġisirut. Aglausimarūq Agaayyutim uqalhani, “Anniqsuqti agġiġisiruq Zion-miñ.

Piigisigaa iluqaan agaayyutaiŋ kiñuvianjiñ Jacob-ŋum.

27 Tarra piigupkich killuqsautiŋich

tanjiñiaġiga sivunniugutiga taipkunūja iñuŋnun.” *Isaiah 59:20, 21; 27:9; Jeremiah 31:33, 34*

28 Jew-ŋuruat ayaŋniġaat akuqtuŋitluġu tusraayugaallau-taq. Taatnaqhutiŋ akitñaqtuliġniġaat Agaayyun piqutigi-plusri. Aglaan Jew-ŋuruat Agaayyutim iñugigai piksraq-taagiplugich. Piqpagigai piqutigipluġu akiqsruutni sivul-lianitiñun [Abraham-munlu, Isaac-munlu, suli Jacob-mun].

29 Agaayyutim isrummitqitlaitchuq iñuktigun tuġlukkaġmigun suli aatchuutigun qaisaġmigun iliŋitiñun.

30 Ilaatniimma ilipsi Jew-ŋuŋitchuani ayakkaqsi tupigisruŋitluġu Agaayyun, aglaan pakma akuqtuirusri ilunŋuksriġmik taapkua iñuich tupiksriŋiŋhatigun.

31 Taatnatuntuuq pakma Jew-ŋuruat tupiksriŋiŋitchut Agaayyutmik. Atripluġu Agaayyutim nagliksriŋha ilipsitnik, iliŋitnik nagligisipmigai.

32 Takku Agaayyutim ilisimagai iluqaisa iñuich tupiksrisuŋisilaanatul pitchiġiŋhatlu. Piqutigipluġich ilaan qiñiqtitchukkaa ilunŋuksriŋi iluqaitiñun.

Quyyan illi Agaayyutmun

33 Ii, Agaayyutim umialgutai uktuġnaġumiñaitchut.

Puqiutaalu kaŋiqsimalhalu isruitchuq.

Kia-unniñ iñuum kaŋiqsipchaġumiñaitchai Agaayyutim sivun-niutai.

Unniñ kaŋiqsiyumiñaitchaa tumaa.

34 “Kia ilisimavaun isrummataa Atanġum?

Kia qaitchiŋhiñauvaun alġaqsruutmik?”

Isaiah 40:13

35 “Kia-unniñ qaitchimaitchaa Agaayyun qanutchimik utiqtitaksraŋanik Agaayyutmun.”

Job 41:11

36 Ii, Agaayyutim iñiqtaġigaa suapayaaq.

Suli suapayaaq ittuiñaġaqtuq, ilaagun suli ilaanun.

Kamanaun illi Agaayyutmun qanavak taimuŋa. Taatnatuq.

12

Qaiļlusri Agaayyutmun

1 Taatnaqhusri, aniqatiumaan, Agaayyutim qiñiqtinŋanikmatigut ilunŋuksriġmiñik iniqsruaġipsi timigikkasri iñuuranulugich tuniļlautigitqplugich ilaanun, ipqiluni suli quyaqnaġuni ilaani. Taamnatarra savautriŋiksraqsi ittuq Agaayyutikuġiakun.

2 Atriñusruñaqasri iñuiñun marruma nunam, aglaan simmiqsillusri nutaqtillusri isrummatigikkasri. Taatnağupsi kanjicsitlasriñiağiksi Agaayyutim pisulha ilipsigun. Suli ilisimatlasriñiağiksi nakuuruaq, quyaqnaqtuaq Agaayyutmi suli nalaunjaruaq.

3 Agaayyutim ihuaqquatagun nipliutiksraqaqtunja kisupayaamun akunnapsitñi. Isrumaniaqnak nakuuvagillutin ilipni. Qiñiqtuksraurutin ilipnun qanuq itilaapiaqnik. Isrummatigiun qanutun ukpiqsriñiaqqtılaan aatchuusriağikkan Agaayyutmiñ.

4 Atausriukattaqhuta timiqaqtugut aasriñ taamna timi iñugiaktuamik sulliñiaqahuni. Tamatkua timim sulliñgi atlakaagiisigun atuğaqut.

5 Taatnatuntuuq uvagut iñugiaktugut. Aglaan Christmi uvagut iluqata atausriğuhuta timaurugut, aasriñ sulliñiğuhuta timimi.

6 Iluqata atlakaagiñik aatchuusriaqagtugut. Agaayyutim uvaptiknun qaitchai ihuaqqutriğmigun. Kiña aatchuusriaqagumi sivuniksriqiliğmik, atuğliun taamna ukpiqsriğmigun pigikkağmigun.

7 Kiña aatchuusriaqagumi savautriğmik, savagli. Kiña aatchuusriaqagñigumi ilisautriğmik, tarra ilisautri.

8 Kiña aatchuusriaqagñigumi pitchuksaagiğmik, pitchuksaagili. Kiña aatchuusriaqagñigumi aatchuiğmik atlanun, aatchuğli naliilaaglugu. Kiña aatchuusriaqagñigumi sivulliuqtiksrauluni, sakuugli sivulliuqtauğmiñi. Kiña aatchuusriaqagñigumi nagliksriğmik, taavruma atuğliun quviatchauğiguni.

9 Piqpaksriqi si ilumutuuruksrauruq. Uumigisiun tamanna pigiitchuaq, piqpagiluguasriñ nakuuruaq.

10 Piqpakkutilusri avatmun aniqatigiisun, kamanatluktilugich aniqatigikkatin ilipsitñi.

11 Iqiasrusruñaqasri aglaan sakuukkitchi, suli piñiqillapiağusri irrutchipsigun savautilugu Atanguruaq.

12 Quviasrugusri takku piqaqtusri niğiuçkamik. Anuqsrusri ihuilliuiq tikitpan. Agaayulusri ataramik.

13 Ikayuğlugich Agaayyutim iñui inuqsraqtuat. Tukkiqsuğlugich iglaat kiñunnapsitñi.

14 Apiqsruqsriun Agaayyun nagligitqulugich tamatkua nagliksaaqtitchiruat ilipsitnik, injiqsruutilugich aasriñ apiqsruutisruñaqnagich Agaayyutmun anasriñjuqsaqulugich.

15 Quviasruqatigilugich tamatkua quviasruktuat. Alianni- uqatigilugich tamatkua alianniuqtuat.

16 Iñuuniaqatigiyyusriļusri. Kamanagñaisruñaqasri ilipsitñik, aasrii ilauraagilugich tamatkua suungiññasrugiruat. Iļisimatluñniasruñaqasri supayauranik.

17 Kia iñuum pimaqlukpasri akisağñiasruñaqasri killukun. Iñuuniağitchi iñuñni iħuağnaqtuakun.

18 Piyumiññağniqtutillaapsitñi iñuuniağitchi qiñuirrutillugich kisupayaat.

19 Iļauramaan, akisaqtuğñiasruñaqasri atlanik nalaunğitpasri, aglaan Agaayyutim akisağligich. Aglausimaruq, “Uvaña akisağisiruña. Uvañauruña anasriññuqsairagaqtuaq [nalaunñaitchuktuanik], nipliqsuq Ataniq.”

20 Aglaan, Agaayyutim uqalħa itnatun, “Pimaqluktigikkan niğisukpan niğipchağlugu, imiğukpan imiqtillugu.

Taatnağuvich kannutçhakniagñ katitchipmatun ikualaruanik aumanik taavruma niaquanun.” *Proverbs 25:21, 22*

21 Ki, pigiitçhuamun akiilipkaqtaqnak, aglaan akiilun pigiitçhuaq nakuuruakun.

13

Tupigiraksrat Kavamam Maliğutaksrañi

1 Iluqasri tupigiraksragigisi kavamam aņalatai. Kiñauñniñ aņalatchitļaitçhuq Agaayyutim qaitchiñğisuaqmani sañjistik aņalatchiħiksraņanun, suli kiñauñniñ aņalatchitļaitçhuq marrumani nunami sañjiqanğisuağuni Agaayyutmiñ.

2 Taamna pisigiplugu kia iñuum akilļiħuqniktuam kavamamik akilļiħisimagaa Agaayyutim inillakkaņa. Taatnaqami tikiutriraqtuq anasriññuqsautmik iñmiñun.

3 Tamatkua iñuuruat nalaunñaruakun sivuugayumiñaitçhut sivulliuqtinik, aglaan kisimiñ tamatkua iñuumaqluktuat. Sivuuğagisrunğitçhupku aņalatchisiquaqtuaq savaağiuñ nalaunñaruq aasriil aņalatin quyagiyumagaatin.

4 Taamna Agaayyutim savaktigigaa ikayuquplutin. Aglaan atuğuvich nalaunñaitçhuamik iqsiviksran tarra. Aņalati sañjiqatçhuq anasriññuqsaitļasriplugu. Taamna Agaayyutim savaktigigaa anasriññuqsaitļasriplugu pisigiplugu Agaayyun tamatkuniña atuqtuanik nalaunñaitçhuamik.

5 Taatnağusri tupigiraksragigisri kavamat pisigiplugik taapkuak: anasriññuqsakkauyumiñaitçhumuusri, suli iļisimalusri qauğrimmaagiuatillautapsitñi tupiksriiruni nalaunñatilaarjanik.

6 Tarra akilļiruksraupiaqmiusri tax-sinik, takku tax-siliqirit savaktigigai Agaayyutim savaağipmatruñ savaaqtin.

7 Akilļisitchi iluqaitñun aņalatirrutiaqtuanun niğgiuqsruutipayaaņnik, akilļiğlugich iluqaisa tax-sinik

akiligñaqtuat, talugilugich talugiraksrauruat sulikamagilugich kamagiraksrauruat.

Piqpakkutitliq Atlanik

⁸ Akiqsruumisruñaqnaqgich iñuich qanutchiñik. Aglaan ataramik piqpagiraksrağigitin atlas. Iñuk piqpaksriruaq atlamik tupiksriñiqsuq iluqaanik maligutaksramik.

⁹ Maligutaksrami aglausimaruq, “Killuqsagumiñaitchutin sayuñakun. Iñuağumiñaitchutin kisumik. Tiglikkumiñaitchutin. Kaviuqtuksraunğitchutin iñuuniaqatvich suuraiñiñ.” Iluqatiñ taapkua tillisaurut sulilūqatiñ atlatlu katisrimarut atautchisun uumani: “Piqpagiyumagiñ iñuuniaqatin iliptun ililūgu.”

¹⁰ Piqpaktam atnialtitchaa iñuuniaqan. Taatnamik piqpak-sriñiq atriqaqtuq tupiksripmatun iluqaanik maligutaksramik.

¹¹ Taatnatun iñuuruksraurusri nalaunñaruakun makunani uvluni. Atakkii annautrauliğviksraqput, Christ-mun qilañmuutikpatigut, qallitlūktuq pakma ukpiqsriqqaalaptikniñ. Taamna ittuq itigviksrakun iñiqtuatun siñigniğmiñ.

¹² Unnuaq nuñuyasriruq. Uvlūq tikiyasriruq. Taatnamik nutqautiraksrağigikput killiqihiqput pigikkaña taaqtuam sulitigulugich satkui qaumam savaaqatlasriłuta nakuuruamik.

¹³ Ki, iñuuniaqta nalaullugu atrilugich iñuich pigikkañi uvlum. Uvagut piruksraunğitchugut nağğunaqtuakun niğilikon sulitaañakun. Ittuksraunğitchuq sayuñaqiq suvałuhıglu, naaga anuyaqiq siqñatuahıglu.

¹⁴ Aglaan iñuk atipmatun satqagutmik taatnatuntuuq satqagutiqağitchi atanğuruamik Jesus Christ-mik, anjalatisruñaqasri kaviuğutaiñun kanıgruapsi.

14

Upyaktuiñak Atlanik Iñuñnik

¹ Akuqtuğumagiksi sayailūqtuuaq ukpiqsriğimigun uqavaaqatigisruñaqnaqu ukpiğikkañanik.

² İlañich iñuich ukpiqsrirut niğilhiñauñiplutiñ qanusripayaamik niqimik. Aglaan atlas iñuich ukpiqsriłhat sayaitmata ilinich ukpiqsrirut niğilhiñauñiplutiñ naurialhiñanik.

³ Taamna niğilhiñauñiruaq qanusripayaamik niqimik isrumaruksraunğitchuq nakuutluñniłuni nauriaqtuqtuamiñ. Taamnali nauriaqtuqtuuaq taatna isrumaruksraunğitmiuq niqituqtuuaq nalaunğiñniługu, takku Agaayyutim akuqtuğniğaa.

⁴ Atanniğñaqtaksrağingitchiñ atlam savaktaa. Qauklian sivunniğisigaa nalautmagaan naagaqaa nalaunğitmagaan.

Ilaa nalaunnaruamik savaaqatlagisiruaq takku Agaayyutim nalaunnaruamik savaaqatlapkaḡisigaa.

⁵ Iñuk isrumaruq atausriq uvluaq nakuutluḡnipluḡu atlaniñ uvlumiñ. Atlamli isrummatigigai uvlupayaat atiplugich. Iñullaak isrummatmiktigun nalupqisrunḡiḡlik nalaunnaruamik savaaqatilaaḡmiknik.

⁶ Iñuk isrumaruq atausriq uvluaq pitluktuaḡupluḡu atlaniñ uvluniñ kamakkutigigaa pisigipluḡu Agaayyun. Taatnatuntuuq niḡiruam qanusripayaamik niqinik kamagigaa Agaayyun, takku qaitchipluni quyyatmik Agaayyutmun, aasriipsuuq niḡiruam naurianik kisiitñik kamagipmigaa Agaayyun quyyavigipluḡu.

⁷ Nalliḡputunniñ iñuutlaitchuq iḡmiñun unniiñ tuḡqut-laitchuq iḡmiñun.

⁸ Uvaguḡ iñuunḡapta iñuurugut quyalisukḡuḡu Ataniḡ, sulī tuḡuḡupta tuḡuniaḡmiuḡuḡu Atanikun. Iñuu'apta sulī tuḡu'apta pigigaatigut Atanḡum.

⁹ Taatnaḡhuni Christ tuḡuruq aasrii aḡipkakaupluni tuḡuḡiḡmiñ. Iñuutqiksuq ataniḡitqupluni iluḡaitñun tuḡuruanun iñuuruanunlu.

¹⁰ Suvaatami atanniḡsuiñiaḡaḡpich aniqatipnik nakuut-luḡniplutin ilaaniñ? Uvaguḡ ḡichaḡsaḡumarugut sivuḡaani Agaayyutim, aasrii ilaan atanniḡuta iluḡata.

¹¹ Aglausimaruaq Agaayyutim uḡaḡhani,
“Nalupḡinaisilaanḡatun iñuutilaaḡma, niḡliḡsuq Ataniḡ,
kiñapayaat putkisirut sivuḡḡamnun,
aasriiñ iñupayaat kamagisigaatḡa.” *Isaiah 45:23*

¹² Atausriukattaaḡuta kigḡutiksraḡaḡtuksraugisigikput Agaayyun [savaaḡikkaptigun].

Atlat Killuḡsaḡtitnagich

¹³ Taatnamik nutḡautiraksraḡigikput atanniḡsuu-tiḡiput avatmun. Aglaan isrummatigiraksraḡigikput putukkirviuruksraunḡiḡiput sulī aniqatiptiknik killuḡsaḡtitchiraḡiḡiḡksraḡputlu.

¹⁴ Iḡluḡa atannamni Jesus-mi iḡsimagiga niḡipayaam nakuulḡa. Aglaan iñuum nalaunnajaigumiuḡ taamna tarra ilaani nalaunnaitchuq.

¹⁵ Atniḡñiḡupku aniqatin niḡikkapkun tuvrangiññiḡiñ tu-maa piḡpaktam. Piyaḡḡuḡtaḡnagu ukpiḡsriḡha niḡikkapkun nalaunnagiḡitpagu. Itḡaḡilugu una, Christ-ḡum tuḡḡutipmi-gaa aniqatin.

¹⁶ Uḡautigipkaḡnagu atlanun pigiiññiḡuḡu nakuuruḡaḡ ilipni.

¹⁷ Aḡaayuḡautaani Agaayyutim niḡilu imiḡlu suk-sraunḡitchuk, aglaan nalaunnasriḡkakkauḡikun Agaayyutmi

qiñuiññaqatugut quvianaqaqhutalu Ipqitchuakun Irrutchikun.

¹⁸ Kiñapayaaq savautriruaq Christ-mik taatna quyaqnaqtuq Agaayyutmi, suli iħuagigisigaat atlat iñuich.

¹⁹ Ki, pisuqtilaaptikni iñuuniaqta qiñuiññakun suli sayyillaagutiluta avatmun ukpiqsriħikun.

²⁰ Niğilipkun niqimik suksraunğiqsitnagu savaaņa Agaayyutim. Niğiruni iluqaitñik niqinik nakuuruq, aglaan nalaunņaitchuq kiña iñuk killuqsasqitnapku.

²¹ Nalaunņaruq niqitunğitchuni taanņanğitchuniļu suli piñğitchuni qanutchipayaamik killuqsautigiyumiñakkaņanik aniqatvich.

²² Ukpiqsriħiñ qanupayaaq inniqpan, nalupqinaisirrun akuqtuyunaħa Agaayyutmi. Iñugguuq quvianamiuruq patchisingitçhuaq iñmiñik iħuagikkağmigun.

²³ Aglaan iñuk nalupqisruktuaq patchisauruq niğigumi, takku ukpiqsriħikuangitçhuq. Supayaaq ukpiqsriħikuunğitçhuaq, tarra killuqsautauruq.

15

Maliglugu Jesus Christ-ñum Urrakusrautaa

¹ Uvagut sayakturuani ukpiqsriħaptigun ikayuğniaqtsakrağigivut tamatkua sayaitçhuat pilguirrutinjisigun, quyaliniñasruñaqata uvaptiknik.

² Atausriukattaaguta quyaliniñağlavut iñuuniaqativut nakuuliksranañatnun, sayyillaagñiağlugich ukpiqsriħat.

³ Taatnatuntuuq Christ iñuuniaqami quyaliniñangiññiqsuq iñmiñun. Itna Agaayyutim uqalħum nipliutiginigaa, "Iñuich pisaanapmatin, Agaayyuun, atniagağigaañña."

⁴ Qanusripayaaq aglausimaruaq qaanisquami aglausimaruaq iħisautisrukħuta niğiugaqupluta anuqsruħikunlu pitchuksaagutigunlu agğigaqtuaq uqalħaniñ Agaayyutim.

⁵ Anuqsruħiğlu pitchuksaagunlu agğigaqtuk Agaayyutmiñ. Agaayuruņa Agaayyutmun iñuuniaqatigitquplusri qiñuiññakun malilħapsitñi Christ Jesus-mik.

⁶ Taatnağupsi iluqasri piqatigiiksitkisirusri, aasriiñ atautçhisun kamaksruğisigiksi Agaayyun aapagikkaņa atannapta Jesus Christ.

Iluqağmiñ Iñuich Quyyagisigaat Agaayyun

⁷ Christ akuqtuğaaşri. Taatnatuntuuq akuqtuutiruksraurusri. Taavrumuuna qiñiqtitkisigiksi kamanautaa Agaayyutim.

⁸ Uqautigipsi, Christ savaktigiliutigaat Jew-ñuruat qiñiqtitçhağlugich ilumutuulħat Agaayyutim akiqsruutaiñ Jew-ñuruat sivullianjitiñun

9 suli Jew-ñungitchuat qaitchitquplugich nanğautmik Agaayyutmun ilunñuksriħagun. Aglausimaruaq Agaayyutim uqaħani,

“Quyagisigikpiñ akunğatni Jew-ñungitchuat.

Atuğisiruñu quyyatinik atigikkaqnun.” 2 Samuel 22:50;

Psalm 18:49

10 Uqalıq nipligñiqsuqsuli,

“Ilipsi Jew-ñungitchuani,

quviasruqatiqagitchi Agaayyutim iñuiñik.” Deuteronomy

32:43

11 Uqalıq niplitqinñiqsuq,

“Iluqasri Jew-ñungitchuani quyyasriuñ ataniq.

Iluqasri iñuñni atuğitchi quyyatinik ilaanun.” Psalm

117:1

12 Isaiah nipliqmiñiqsuq,

“Kiñuviaña Jesse-m aggigisiruq analatchityağuni Jew-ñungitchuanik.

Ilaa pisigilugu Jew-ñungitchuat piqagisirut niğiukkamik.”

Isaiah 11:10

13 Injirsuqtuña Agaayyutmun qaitchiraqtuamun niğiukkamik immiquplusri quvianapayaamik suli qiñuiññamik tunñaħapsigun ilaani, aasriiñ sanñiagun Ipqitchuam Irrutchim niğiugaqsi ulipkaulagisiruq.

Paul Uqaqtuq Sivunniutmigun

14 Aniqatiumaan, nalupqigingitchiga imaqalıqsi nakuuruamik. İlisimagiga piqalıqsi kanjıqsimmatipayaamik aasrii ilisautritlasripluñ avatmun.

15 Aglaan aglaagigitka ilisauttutigikkatka ilipsitñun itqagıtquplugich. Aglaktuña taluqsrautaiqluña Agaayyutim iluaqutaagun qaisanagun uvamnun.

16 Christ Jesus-ñum savaktigitqugaaña Jew-ñungitchuanun. İlaan ilisautritqugaaña tusraayugaallautaq tamatkunuña tunillaütigitquplugich akuqtuyunağlugich Agaayyutmun, ipqıqsillugich Ipqitchuam Irrutchim.

17 Taatnaqlugu savaqatauniqama Christ-mun uqaviutigitlagiga savautriħiga pisigiplugu Agaayyun.

18 Uqautigigisigiga kisian Christ iñiqsiruaq uvapkun sivullitlasripluña Jew-ñungitchuanik tupiksritlasriplugich Agaayyutmik, ami nipliutigikkapkun suli ilitchuqquıtıtıgıun

19 suli quvinqaqtuatıgıun suli sanñiagun Ipqitchuam Irrutchim. Qulıaqtuağıgıga iluqaallapiaq tusraayugaallautaq Christ-kun nunapayaami Jerusalem-miñ İlyricum-nunaglaan.

20 Ataramik quliaqtuaġisrukkiga tusraayugaallautaq nunami iñunun tusraangitchuanun Christ-mik. Uv-vatakkun nappaiñaġunġitchuġa savaamik atlam iñuum aullaġniinjanikkanjanik.

21 Aglaan aglausimaruatun Agaayyutim uqałhani, "Tamatkua sivuani uqautraunġitchuat ilaanik qiñiġisirut. Suli tamatkua sivuani tusraangitchuat ilaanik kañiqsigisirut." *Isaiah 52:15*

Paul Sivunniqsuq Rome-mugukhuni

22 Taamna pisigiplugu iñugiaktuami uvunjanunaglaan nutqaqtitakkauruġa tikiññaıłlamni ilipsitñun.

23 Aglaan pakma quliaqtuaġviksraiguti'ama makunani nunaaqqiñi suli iñugiaktuani ukiuni tikitchukkaluaqapsi.

24 Utlakkisigipsi Spain-muksaġuma. Nayuqtuallagukkipsi aasriñ aquaġun ikayułhiñaugipsitñu iglauniaġuma.

25 Pakma aullaġniaqtuġa Jerusalem-mun ikayuġiaġlugich Agaayyutim iñui taamani.

26 Ukpiqsriruat Agaayyutmik Macedonia-mılu Greece-mılu quviasruñniqsut qaitchipluñ maninñik ikayuqsaġlugich inuqsraqtuat Agaayyutim iñui Jerusalem-mi.

27 Taapkua piyumaagñiqsut takku akiqsruummıplugich Jew-nuruat. Jew-nunġitchuat akuqtuiñiqsut irrutchikun ikayuus-rianatnik Jew-nuruat. Taatnaqhutin ikayutaksraġigaich Jew-nuruat suuraġmiktigun.

28 Qaisaksraġigitka inuqsraqtuanun Jerusalem-mi maniich aatchuutigikkanjich ilinjitñun. Taatnaqqaagluġa aullaġisiruġa Spain-mun, aasrii igliłlamni apqusraallakkisigipsi nayuqtual-lagiaġusri.

29 İlisimagiga tikitchuma ilipsitñun tikiutrigisiłiġa Christ-nun kamañaqtuamik ikayuutaamik.

30 Aniqatiumaan, pisigilugu ataniq Jesus Christ suli İpġitchuaq İrrusriq piqpakkutıpkakkanasri avatmun, inġigipsi ikayuqupluġa savaamni itqaġilunġa agaayułapsitñi Agaayyutmun.

31 Agaayuyumausri annaumaaguluġa ukpiqsriñġitchuani Judea-mi. Agaayuyumausripsuuq taamna ikayuun tikiutini-akkaġa Jerusalem-mun quyaqnaqulugu Agaayyutim iñuiñi taamani.

32 Tarra utlakkisigipsi quviasrugluġa ikayuusriaqaġiaġluġa nutaqtırrutmik ilipsitñiñ, Agaayyutim pitqukpaġa.

33 Agaayyutımtuq qaitchıraġaqtuam qiñuiññamik nayuġumalisi iluqasri. Taatnatuq.

16

Paul Tuyuqtuq Nayaanjanik Ukpiqsriruanun

1 Uvvauna uqautigigiga ilipsitñun ihuagiplugu aniqatvut Phoebe. Ikayuqtigigaa agaayyuvium Cenchreae-mi.

2 Akuqtuğumagiksi Agaayyutim iñuiñ akuqtuiruk-sraulhatitun kisunik Phoebe-m. Ikayuqsimagaña suli iñugiaktuat iñuich.

3 Tuyuqtuña nayaanjanik Priscilla-mun suli Aquila-mun savaqatigikkakka Christ Jesus-kun.

4 Suginğiqlugu iñuulıqtik annautimagaatja. Taatnaqlugik quyallapiağikka, suli iluqatıñ ukpiqsriuat agaayyuvıññi Jew-nunğitchuat quyagillapiağaittuuq.

5 Tuyuqtuña nayaanjanik ukpiqtuanjuranun kati-ragaqtuanun tupqakni. Tuyuqtuña nayaanjanik ilannamnun Epaenetus-mun sivulliuruamun nunañani Asia-m malıguaqlugu Christ.

6 Tuyuqtuña nayaanjanik Mary-mun sakuuktuamun akunipsitñi.

7 Tuyuqtuña nayaanjanik Andronicus-mun Junias-munlu, ilakka isıqtaupmiruak isıqtau'amaptuuq. Uqqıraqtit kama-naqtuağigaiuk ukpiqsriuanjuqqaqtuak sivumni.

8 Tuyuqtuña nayaanjanik Ampliatus-mun ilannamnun Agaayyutikun.

9 Tuyuqtuña nayaanjanik Urbanus-mun savaqatigikkam-nun Christ-kun, suli piqpagikkamnun Stachys-mun.

10 Tuyuqtuña nayaanjanik Apelles-mun; uuktuakkau'ami [ukpiqsriğmiñi] qıñıqtitkaa ilumutun piqpaksriği Christ-mik. Tuyuqtuña nayaanjanik iluqaitñun qıtunğaiñun Aristobolus-ñum.

11 Tuyuqtuña nayaanjanik Herodion-mun ilamnun, suli iluqaitñun qıtunğaiñun Narcissus-ñum pigikkanun Atangum.

12 Tuyuqtuña nayaanjanik Tryphaena-mun suli Tryphosa-mun, taapkuak ağnak savaktauruak Atanığmun. Tuyuqtuña nayaanjanik Persis-mun ilannamnun sakuullapiaqtua-mun Atanığmun.

13 Tuyuqtuña nayaanjanik Rufus-mun ukpiqs-riruanullautaqtuamun atanikun, suli aakanun; taamna aakaupmiuq uvanun.

14 Tuyuqtuña nayaanjanik Asyncritus-mun Phlegon-munlu Hermes-munlu Patrobas-munlu Hermas-munlu suli iluqaitñun anıqatiunun ilıñitñiıttuanun.

15 Tuyuqtuña nayaanjanik Philologus-munlu Julia-munlu, Nereus-munlu anıqataanunlu, Olympas-munlu, suli iluqaitñun Agaayyutim iñuiñun taraniıttuanun.

16 Pağlatisritchi avatmun kunıgutmik ipqıtchuakun piqpakkutikun. Iluqagmıñ ukpiqtuanjuranı Christ-ñum

tuyuġaasri nayaanjanik.

Iłammiuġutit

17 Aniqatiut, qaunagipiaqugipsi iñunnik ak-
illigiiksitchiragaqtuanik suli ihuilliuqtitchiruanik atlanik
ukpiqsrihatigun. Akilliqsimagaat ilumutun ilisauttun
ilisauttusriaqsi. Piisimaagitchi ilinjitiñ.

18 Taatnatchich iñuich savautriñgitchut atannaptiknik
Christ-mik, aglaan savautrihiñaqtut inmiknik pisuġimiktigun.
Uqallautagutitigun uqayusraagutitigunlu kinnitchiñağaich
iñuich naluruat ilumutuuruamik.

19 Iluqaġmin ukpiqsriuat tusraagaasri tupik-
sriñiplusri. Taatnaqluna quviasrullapiaqtuna ilipsigun.
Ilisimallautaqugipsi nakuuruq suli piisimaqugipsi
pigiitchuamiñ.

20 Taatnagupsi Agaayyutim tikiutrurum qinuiññamik qil-
amik akiililapiagisigaa tuunġaq. Ihuqqutaan atannapta Jesus-
num nayuġlisi.

21 Timothy savaqatiga tuyuqtuq nayaanjanik, ukuptuq
ilatka Lucius, Jason, suli Sosipater.

22 Uvaña Tertius, aglaktuna uumiña tuyuutaanik Paul-num.
Tuyuqtuna nayaanjanik ilipsitñun Christ-kun atanikun.

23 Gaius-numlu tukkuġikkagma iluqaġminlu ukpiqtuanjuruat
tuyuġaasri nayaanjanik. Taatnatuntuq Erastus suli
aniqatvut Quartus tuyuqmiuk nayaanjanik. Erastus
ilirakuviuruq uvani nunaaqqimi.

24 [Ihuqqutaa atannapta Jesus Christ nayuġlisi iluqasri. Taat-
natuq.]

Agaayuġiglu Nanġaunlu Agaayyutmun

25 Quyyan Agaayyutmun! Agaayyutim kisimi makit-
taagiksitlagaasri ukpiqsrihipsitni tusraayugaallautakun quli-
aqtuagikkapkun. Taamna tusraayugaallataq Christ-kun
kanjisiñaitchuaq taimani,

26 aglaan pakma ilitchuqnaqsirurq suli nalunaiqlugu
ilitchuġipkakkauruq iluqaitñun iñunnun ukpiliquplugich
aglaanjsigun sivuniksriqirit tuvraqġugu tillisaagun
isruitchuam Agaayyutim.

27 Kisianun isrumaturuamun Agaayyutmun illi kamanaun
qañavak taimuna Jesus Christ-kun. Taatnatuq.

Paul-ηum Sivulliich Tuyuutai Corinth-aḡmiunun

¹ Uvaḡa Paul, aglaqatiqaqtuḡa Sosthenes-mik aniqatip-tiknik. Agaayyutim piksraqtaagigaana uqqiraqtaupluna pigi-plugu Christ Jesus.

² Tuyuqtuḡa ukuniḡa tuyuutinik ilipsitñun Corinth-miittuanun, ukpiqtuanuruanun Agaayyutmun. Iñugiliutigaasri Agaayyutim ipqiqsipkaqhusri Christ Jesus-kun, ilagiplugich iñupayaat nanipayaaq agaayusuuruat atannaptiknun Jesus Christ-mun ilaisaptuuq Atanigikkaḡatnun.

³ Uvvatuq Agaayyutim aapagikkapta suli Jesus Christ Atanapta iħuaqqutillaḡniaglisi suli tutqiksiliusri.

Ikayuusriasi Ukpiliqapsi Christ-mun

⁴ Ataramik quyasuugiga Agaayyun pisigiplusi, atakkii iħuaqqutigaasi Christ Jesus-kun.

⁵ Piqataullaptikni Christ-mi ikayuusiaqaqtusri atqunallapiaq supayaakun, uqautriħipayaapsigun suli ilitchuḡiħapsigun.

⁶ Uqaliq Christ-kun nalupqinaiqsuq ilipsitñi, atakkii iñuutchisi atlaḡḡuqhutin,

⁷ piqaqhusri qanusripayaamik aatchuutaanik Ipqitchuam Irrutchim, utaqqilipsitñi sagviħiksraḡanik atanipta Jesus Christ-ηum.

⁸ Ilaan qaunaginiaḡasri ukpiqsriħapsigun isrua-nunaglaan, patchisailħusriasriiñ aggiqpan ataniqput Jesus Christ atanniityaḡuni iñupayaanik.

⁹ Agaayyun tuniqsimaruq tuqħuqtigikkaqsi piqatautquplusi iḡñiḡmiñun Jesus Christ-mun atannaptiknun.

Atinirrutinich Ukpisrirut

¹⁰ Aniqatiumaan, inḡipsi sanḡiqalħagun atanipta Jesus Christ anḡusrimaaquplusri avgummataḡusriħu suli atausinḡuqatigiiquplusri isrummatipsitñi suraḡalħapsitñiħu.

¹¹ Aniqatiumaan, ilaḡisa iñuich Chloe-ηum ilaiñ nalupqinaiqħugu uqautigaatḡa qapiqsigiutraḡniplusi [tillisaipsigun uvamniñ].

¹² Nipliutigikkaḡat uvamnun itnauvva, ilasi uqaqtut “Paul-kuaqtuḡa,” atlat “Apollos-kuaqtuḡa” naagaqaa “Cephas-kuaqtuḡa” naagaqaa “Christ-kuaqtuḡa.”

¹³ Qanuq pivisi? Christ avgumayumiñaitchuq! Uvaḡa Paul, aasriiñ kikiaktuutrauyumiñaitchuḡa pisigilusri. Uvvasuli, paptaakkaunḡitchusri maliḡuaqsiutisukhusri uvamnun!

14 Paptaagikka Crispus-lu Gaius-lu, aasriiñ quyagiga Agaayyun paptaagingiḡa atlamik nallipsitiñik.

15 Kiñauniiñaasii nipliḡumiñaitchuq paptaakkauniḡuni attap-kun maliḡuaqsiutisuguni uvamnun.

16 Aa, paptaagigaluaqmiuḡa tupiqatiniñik Stephanas-ḡum, aglaan atlakun naluruḡa kimik paptaagiñimnik.

17 Atakkii Christ tiliñgitchaḡa paptaaqsiyaquluḡa aglaan quliaqtuaḡitquplugu tusraayugaagiksuaq. Quliaqtuaḡigupku tusraayugaagiksuaq puqiutaagun iñuum, ilipsi aglakmatun, tarra Christ-ḡum tuqulḡa sannigutami ilumun sanḡiqagumiñaitchuq.

Agaayyutim Qiñiḡnaqtitkaa Sanḡiñi Puqiutniḡu Christ-kun

18 Quliaqtuaqaliq tuqulḡagun Christ-ḡum pisigiplugich iñuich killuqsautiniḡ suutnaungitchuq tamatkunuḡa tammaummiranun, aglaan taamna quliaqtuaqaliq sanḡigigaa Agaayyutim uvaptiknun anniqsuumaaqtuanun.

19 Atakkii aglausimaruq Agaayyutim makpiḡaaniiñi itna, "Puqiutaat isrumaturuat piyaqquḡisigiga, suli piiqsillugich kaniqsimalḡat ilisimaniraaguruuat." *Isaiah 29:14*

20 Taamna taatniinniḡpan suniaḡniḡpat isrumaturuat iñuich? Suniaḡniḡpat puḡiksaat ilisautrit? Suniaḡniḡpat tamatkua qapiqsailiralguruat? Agaayyutim nalupqinaiguuḡaa puqiutaat nunam iñuiñ puqiillapialḡat.

21 Agaayyun ilumun isrumaturuaq ilisimaniqsuq nunam iñuiñun ilitchuḡiyumiñaisilaaḡmiñik iḡmiḡ puqiutmiktigun. Taatnamik Agaayyutim sivunniḡniḡaa anniqsuḡiaḡugich iñuich ukpiḡikpatruḡ tusraayugaagiksuaq. Taamna tusraayugaagiksuaq suuknaungitchuq iñuñiñun nunam.

22 Jew-ḡuruat iḡiḡuurut nalupqinaigutitquplutiḡ quviḡnaqtuanik, Jew-ḡunḡitchuatli kiggutiḡatlasrukhuḡiḡ puqiutmiktigun.

23 Aglaan uvagut, quliaqtuaḡigikput Christ kiki-aktuutrauplugu. Taatnasriḡ quliaqtuaqaliq Jew-ḡuruanun piñailutaḡiniḡaat aglaali Jew-ḡunḡitchuanun kinnauniḡautauniqsuq.

24 Aglaan Christ-kun Agaayyutim qiñiḡtitkaa sanḡiñi puqiutniḡu tamatkunuḡa Agaayyutim tuḡlukkaniiñun, Jew-ḡugaluḡaḡmiḡ suli Jew-ḡunḡitchaluḡaḡmiḡ,

25 atakkii kinnauniḡutaa Agaayyutim isrumatutluktuaq iñuñiñ, suli sayaiḡḡa Agaayyutim sanḡiqatluktuaq iñuñiñ.

26 Aniḡatiumaan, isrummatigisiḡuḡ qanusriutilaaqsi tuḡlukkaukapsi ukpiḡsriruatquplusri, iñugiaktuat akunnapsitiñi isrumaturuaḡunḡitchut anjalatchisiḡanḡitlutiḡlu umialguruḡunḡitlutiḡlu.

27 Agaayyutim piksraqtaaginigai puqiitchuanjini nunam qanugviiquplugich isrumatuniraaqtuat. Taatnatun Agaayyun piksraqtaaaqqtuq sayaitchuanjini nunam kannutchtaktitchaqlugich sayakturuat.

28 Aasriisuli piksraqtaaginigai iñuich kamanangitchuat mar-rumani nunami nagguiggikkauruatlu suungillaquqtitchaqlugich kamanagniraaquuruat iñuich.

29 Taatnamik kiñaunniiñ iñuk uqavigaagumiñaiññiqsuq Agaayyutim sivugaani.

30 Agaayyutim atausriñquqasiutipkagaasri Christ Jesus-mun, puqiutiguqtuq uvaptiknun Agaayyutmiñ. Agaayyutim qiniqtitkaa puqiutni Christ tuqupman piqutigipluta anniqsugiaqhuta. Tumigiplugu taamna Christ Agaayyutim nalaunnasripkagaatigut suli iñugiliutipkagaatigut Agaayyutim ipqiqhuta suli tasugaatigut killuqsautaiqhuta.

31 Taatnali aglausimaruatun Agaayyutim makpigaanjani, itna, “Iñuum uqavigaagukkumi kamaksruqliuñ atangum iñiqtaña.”

2

Tusraayugaagiksuaq Christ-kun Sanniğutami

1 Aniqatiumaan, uvaña tikitqaaqama ilipsitñun quliaqtuağigiga Agaayyutim tusraayugaagiksuaña nalupqinaiqlugu atusunajana uqalignik kanjitsitlaisapsitnik.

2 Sivunniqsuna nayuutihamni ilipsitni quliaqtuaqagukluna Jesus Christ-ñiñamik tuqutaulhaniglu sanniğutami.

3 Ilipsitni itnama sayaitchuna, iqsiplunalu suli uuliksipluna.

4 Quliaqtuaqama maliksuaqusaangitchipsi iñuich puqiutaa-tigun, aglaan uvapkuaplugu Ippitchuam Irrutchim uqauti-gaasri nalupqinaiqlugu sanjini.

5 Quliaqtuaqtuna taatna ukpiqsritquplusri Agaayyutim sanjiagun puqiutiginğisanjatigun iñuich.

Agaayyutim Puqiutaa

6 Iisautrisuugaluagmiugut isrumattutmik Agaayyutmiñ qatqitchuanun ukpiqsriğmikni. Aglaan tamanna isru-mattun ingitchuq ukpiñaitchuaniiñ naagaqaa sivulliuqtaiñiñ nunam suksraungigñiaqtuaniñ.

7 Aglaan isrumattun uqautigikkaqput Agaayyutim nalu-naqtuq isrumattutigigaa iñuich nunam kanjitsitlaisanaj. Agaayyutim sivunniutigigaa, sivuaniimma nunamik iñiqsigaluaqani, piqatautlasriñiağnipluta ilaan kamanautmiñi.

8 Nalliataunniñ marruma nunam anjalataisa kanjismanğitchaat, takku kanjismanigumitruñ kikiaktuuti-nayaitchaat ataniq Jesus Christ kamanautiqaqtuq atriplugu Agaayyun piqaqmatun.

9 Aglausimaruq Agaayyutim Makpiğaanjani taapkunuuna kanjqsitłaitchuatigun, itna,
 “Sut iñuum tautuksimaisañi
 unniñ tusraamaisañılu
 unniñ isrummatigitlaisañılu,
 taapkua Agaayyutim itqanaiyağai tamatkunuña piqpagir-
 imiñun.” *Isaiah*
 64:4

10 Aglaan Agaayyutim satqummigñigai uvaptiknun Ipqitchuakun Irrutchigmigun. Ipqitchuam Irrutchim ilisimagai supayaat, suvaluk nalunapiąataqtuat Agaayyutim pigikkañi.

11 Atakkii kia-unniñ ilisimanğitchaa isrummataa atlam iñuum. Kisimi iñuum irrusrian ilisimagaa isrummatni. Taatnatun kia-unniñ ilisimanğitchaa pigikkañi Agaayyutim kisimi Irrusrian Agaayyutim.

12 Ukpqrsriruąuqapta akuqtuiñğitchugut irrusrianik nunam iñuiñ, aglaan Agaayyutim Irrusria aggiğñiqsuq uvaptiknun ilitchuğitqupluta iluqaitñik Agaayyutim akiılaanik aatchuu-taiñik uvaptiknun.

13 Uqąqapta Agaayyutim nalunaqtuananik uqanğitchugut iñuich puqiutaatigun aglaan ilisausriaptigun Irrutchimiñ, aasriñ Ipqitchuam Irrutchim satqummigñigai ilumutuuruat nalupqinaiqługich iñunun piqąqtuanun Ipqitchuamik Irrutchimik.

14 Iñuum piqanğitchuam Ipqitchuamik Irrutchimik tunıaviqąqtuamılu isrummattutmiñun kanjqsitłaitchai sut Agaayyutim Irrusrian satqummikkañi. Tamatkua isrumatuitchuanurut ilaani, atakkii kisimi Ipqitchuam Irrutchim puttusripkağniğai.

15 Iñuum puttusripkairiqaqtuam Ipqitchuamik Irrutchimik kanjqsitłasrirağigai supayaat, aglaan atlat iñuich atanniiyu-miñaitchut ilaanik atakkii kanjqsitłaitchaich sut ilaatun.

16 Atakkii Isaiah-unniñ sivuniksriqiri apiqsruaniktuq, itna,
 “Kiami ilisimavaun isrummataa Agaayyutim,
 suli kia ilisautitlavaun?” *Isaiah 40:13*
 Aglaan Ipqitchuamik Irrusriqaqtugut ilisimapluta
 isrummataanik Christ-ımun.

3

Agaayyutim Savaktaąruı

1 Aniqatiumaan, uqautrilğuitchuña ilipsitñun uqautrip-matun iñunmun irrutchikuągiaqtuamun. Uqąqatigiqqaąqpsi iñuuniąaqtusri puqiutipsigun iñuktun kanjgruaqaqtuatun suli aniqammıuratun ukpqsriłigmiñi.

² Iisauttutiga miluħhiñatun ittuq niqipiatun ingitłuni takku isilgagūqsimaıtłusrisuli kanjıqsıtlaitłusrılu. Pakmaunniñ piyu-miñairgaqtusri,

³ takku ukpiqsrıruanugaluanñapsi kanjıgruaqtaqaqtusrisuli iñuuniaqhusrılu iñuktun iłisimangitchuatun Christ-mik. Killuqs-risıqagūpsi avatmun uqavaagutilusrılu kanjıgruaqtaqaqtusri suli aullasrıqaqtusri iñugruıñatun.

⁴ Tarra iłari nipliqsuq, “Paul-kuaqtunıa,” suli iłanatsuli “Apollos-kuaqtunıali.” Taatnağupsi kanjıgruaqtaqağniqsusisuli.

⁵ Uvva kisuuniqpa Apollos naagaqaa kisuuniqpa Paul? Apollos uvañalu savaktaulħhiñagtuguk aasrii tumigiplunuk ukpiqsrıaqsiplıusri. Agaayyun qaitchıraqtuq uvaptıknun savaaksraptıknik iñullaanıupluta.

⁶ Quliaqtuaqama iñuktun nautchırriıruatun ittuñıa, Apollos-suli iñuktun imaqtıgıruatun ittuq. Aglaan Agaayyutim naup-kagagıgaa ukpiqsrıħıqsi.

⁷ Iñuk nautchırriıruaq iñuglu imaqtıgıruaq qulliunğitchuk. Kisimi Agaayyun qulliıruq atakkii naupkairaqtuq.

⁸ Uvva iñuk nautchırriıruaq suli iñuk imaqtıgıruaq atıruk savautrıħakni, aasriiñ inıikkullaa akuqtuıgisıruuk akiññaktaaksrağmiknik savaallaamıktıgun.

⁹ Agaayyutim piqatıgiıksıtluta savaktıgıgaatıgut. Ilıpsıli Agaayyutim nautchiıvıgıgaasri. Uvvasuli Agaayyutim tupıgıpmıgaasri.

¹⁰ Isrumaturuatun tuppiuqtıtuñ, malıklıgu iħuaqqutaa Agaayyutim uvamnun, inıllakkıga nappaıvik ukpiqs-rıħıpsıtıñun. Atlat nappairut qaanıanun taavruma nappaıvıliutauruam, aglaan iñulla qanagıruksrauruq qanuq nappaisılaagmiñik.

¹¹ Taamna nappaıvıliutauruıaq ilıpsıtıñi Jesus Christ-ıuruq-tarra. Kiñıaunniñ iñuk iłirinianğitchuq atlamik naagaqaa pıtłuktuamik nappaıvınımik taavrumakñıa nappaıvıliutauru-amiñ.

¹² Kiñıa iñuk nappaitłaruq taavrumıñıa nappaıvınımun atuglugıch akısuruat sut maqtıłaitchuat naagaqaa atuglugıch akıısuurat sut maqıyaruat.

¹³ Iñupayaam savañıa satqummiğñıaqtuq nalupqınaıglıgu uvluani atannııvıksram. Taavrumanı uvlumi iñullaam savañıa uuktuakkaugısrıuq iknikun iłıchuğıpkagıglıgu qanutchiutilañıa.

¹⁴ Tarra ikniğum ikingıtpagu iñuum nappakñıa nappaıvıli-utauruamun akuqtuıgisıruq akılıısiaksrağmiñik.

¹⁵ Iknığum ikıniıaqpagu iñuum nappakñıa nappaıvıliutau-ruamun taavruma savañıa suksraunğıgisıruq, aglaan annıq-sukkaugısrıuq tigulıkkıaupmatun ikualaruamiñ ikniğmiñ.

16 Nalupqinaitchuamik puttuqsrimarusri Agaayyutim iñuutilaanjanik ilipsitñi. Ittusri ilaan agaayyuvikpañatun tupqatunlu, suli Agaayyutim Irrusria nayuutiapluni ilipsitñi.

17 Kia iñuum piyaqqugumiun taamna Agaayyutim agaayyuvikpaña, Agaayyutim suksraungigñiaǵmigaa taamna iñuk. Atakkii Agaayyutim agaayyuvikpaña ipqitchuanjuruq. Ilipsiasriiñ Agaayyutim agaayyuvikpagigaasri.

18 Kiñanniiñ sagluqinani inmiñik. Kiñapayaaq akunnapsitñi isrumatuniraagũuyumi marrumani nunami iłitchuǵiqqaǵliun naluluqtilaani puqiutinikkumauqli isrumattutaanik Agaayyutim.

19 Atakkii puqiutaat ukpinaitchuat suunillaaurut Agaayyutmi. Agaayyutim Makpiǵaanjani aglausimaruq, “Anjuraǵigai isrumatuniraaqtuat iñuich pitqiksugautaatigun.”

20 Aasrii aglaksimapmiuq, “Agaayyutim ilisimagai isrumatuniraagũuruat isrummatinjich suksraungisilaanjat.”

21 Taatnamik uqaviutiqaqasri iñuktigun, atakkii iluqaisa pigigisi—

22 Paul-lu, Apollos-lu, Cephas-lu, mannaluluni suli nuna, iñuuliglu suli tuquǵiq, pakmalu ittuat suli tikitchumaaqtuat aquagun—iluqaisa pigigisi.

23 Aglaan ilipsi Christ-ñum pigigaasri, Christ-aasriiñ Agaayyutim pigigaa.

4

Christ-ñum Uqqiraqtai

1 Taatnamik iñuich isrummatigiraksraǵigaaqtigut savaktauniluta Christ-mun suli Agaayyutmun quliaqtuaquniluta nalunaqhutinj ilumutuuruaniñik.

2 Aasriiñ nigluginaqtuq iñuum savaktauruam tuniqsimaruk-srautilaanja savaamiñi.

3 Qanutchiuplunja savaktauvik? Sugingipiǵigai sivunnigagũpsitnja unniñ atlat iñuich pikpatnja. Sivunnigangitchunanniiñ uvamnik.

4 Ilisimagai killuliqingiǵigai, aglaan taamna nalupqinaigutaungitchuq patchisaillaanjuniunja. Taamna atanniqsuiñaqtuq uvamnik, ilaa Atanguruuq Agaayyun.

5 Taatnamik uqaqasri iñuk patchisaunilugu sivuani atangum aggigviksrañan. Sagvigisigai iluqaisa iriqsimaruñi taaqtuam suli salapqiglugich iñuich nalunaqtuakun sivunniugutinich. Taranasriiñ Agaayyutim iñullaa nangagisigaa.

6 Aniqatiumaan, pisigiplusri uvamniglu Apollos-miglu atrikusautiqaqtunja. Iłitchitqugipsi uvaptikniñ kamasraaqtuksraunginñiplusri iñunmik nakuqsitluglugu

atlamiñ iñuñmiñ akunnapsitñi, tuvrağlugich ilisauttigikkaña aglausimaruaq Agaayyutim makpiğaaniñi.

7 Naaga nakuutlukkasugivich atlaniñ? Supayaaq pigikkan aatchuusriagiñ Agaayyutmiñ. Aasrii akuqtuağiniğupku suvaata uqavigaagpich piññaaktaagipmatun ilipluğu?

8 Isrummatiqagñiqsusri piqaaniñnipluși supayaamik. Aatai, umialgunivisi! Isrummatiqagñiqsusri aňalatiun ilipluși kamanatluñnipluși uvaptikniñ ilisautrihiptikniñlu. Ki aňalatchisitchi. Taatnaaniñniğupsi uvaguttuuq aňalatchiqataulasrihiññaupmiugut ilipsitñi.

9 İlaatni isumaraqtuña Agaayyutmun inillañnipluta uqçiraqtauruaguut nikanaktuatun ilipluta. Irrutikkaurugut savvaçluktitun tuçqutauyasriruaton iñupayaat takkuatni, qiniqsittaaliutipluta israğuliñnun iñuñnunlu atunim.

10 Kinnaurugut Christ pisigipluğu, aglaan ilipsi apai qanutun ilisimmatiqagñiaqpat Christ-kun! Uvagut sayaitchugut, aglaan ilipsi apai sayaktuniaqpat! Nangagñiapayukmiragigaasri, aglaan uvagut nagğugikkaurugut.

11 Pakmanunaglaan niğisuksiurugut imiğuksiuplutalu, atnuğaaluktuqmiugut, aňallaçluktakkaupmiugut, aimmiuraagviitmiugut,

12 iñuuniurağniaqmiugut sakuukhuta argaptiknik. Uqamaçluutraukapta piñusriaaqağigivut; naglikjaaqtitaukapta iglutuğagigivut;

13 sanjutmatigut ihuaqçutirağigivut. Pakmanunaglaan iñuich iligaatigut suaçluqağviatun nunam, suli iñupayaam igitchivigirağigaatigut puyaagrupayaamik liilaa.

14 Kannusraaqsangitchipsi aglakama tamatkuniña, aglaan isilğiqsuğukkipi piçpaksripmaptun qitunğamnik.

15 İlisautriqağniğupsiunniñ Christ-kun kisilgunaitchuanik piçalhiñaqtusri atauchimik iñuñmik ittuamik aapaupmatun ilipsitñun. Christ Jesus-kun aapagiliutigipsitña ukpiqsri-aqsikapsi quliaqtuaqqaqama tusraayugaagiksuumik Christ Jesus-mik ilipsitñun.

16 Taatnamik pitchuksaagipsi tuvraqupluña.

17 İkayugukhusri Timothy tuyugigiga ilipsitñun, iğniğipmatun piçpagikkağa suli tuniqsimaruaq Agaayyutikun. İtqaçtinniagaasri qanuq iñuuniañamnik Christ Jesus-kun suli ilisautigikkamnik ukpiqtuanuruanun agaayyuviniñi naniliqaa.

18 İlasri arguanjauraaqtut tikiññiangiññasrugipluña ilipsitñun.

19 Aglaan akuniisruñaqnaña tikiññiağipsi, Agaayyutim pisuligikpagu. İlitchuğiniagitka arguanaruat iñuich qanuq uqağuučilaañatnik sanñiaqmagaañatniglu Agaayyutmiñ.

20 Agaayyutim iñuk aňalatnamiuñ uqautçihhiñakuunğitchuq aglaan ilaan sanñiağun.

21 Susukpisimi? Utlautitquvisikña tatapsaǵiaǵusri, naagaqaa piqpaksriħkun piisaangiħkunlu?

5

Atlautħat Ukpiqsriuat

1 Uqautigipmigaat sayuñaliq akunnapsitñi iñuk atugaqaqsi-maniplugu aapami nuliananik. Jew-ñungitchuatunniñ ilitqus-rigigingitchaat taatnasriq atlatuħiq.

2 Suvaata arguanavisi? Aliasruutiqaqtuksraugaluagtusri ilipsitñik. Anitchiuñ taamna iñuk atlatuqtuaq akunnapsitñi.

3 Uvaña nayuutingitchaluanñaǵma ilipsitñi timipkun, nayuutiruna irrutchipkun. Atannianikkiga taamna iñuk killiqiri. Atannigiga nayuutipiaqmatun ilipluña ilipsitñi.

4 Katigupsi atqagun atannapta Jesus Christ-ñum nayuutini-aqtuña ilipsitñi irrutchipkun.

5 Sanñiagun atannapta Jesus Christ-ñum qaisaksraǵigiksi taamna anun tuungagmun piyaqquiñiaqtuamun taavruma timaanik. Aasriili killiqirim irrusria anniqsugisiruq uvlumi ataniqput atanniñiaqpan iñupayaanik.

6 Uqavigaaliqsi nakuungitchuq. Iħtchuǵisruknaǵiksi mikiruram puvlaksautim puvlaktitchitħha iluqaan qaqqiaksraq. Taatnatuntuuq killuqsautit akunnapsitñi iñugiaksitmuguurut.

7 Piiqsitchiuñ utuqqaq puvlaksautipayaaq, ililusri nutaatun akutqammiaq puvlaksautailaatun. Iłumunaasriiñ nutaanuaniktusri killuqsautaiħusri, atakkii Christ-ñum –ipnaiyaatun tunillaqtukkauruaton –tuqqutigaaatigut piiqsaqħugich killuqsautivut.

8 Iñuukiptikni nutaami niǵiñaiǵlakput liilaa qaqqiaq utuqqauruamik puvlaksautilik. Taamna utuqqaq puvlaksauñ atriqaqtuq pigiiħimik pigiiħiqiħimiglu. Aglaan niǵillaqput qaqqiaq puvlaksautaitchuaq. Taatnasriq qaqqiaq atriqaqtuq nakuuħimik ilumutuukħimiglu.

9 Aglausimaruna tuyuutimni ilipsitñun piqasriqsuutitqunǵitħusri atlatuqtini iñuñi.

10 Avuusrunǵiññigupsi atlatuqtini marrumani nunami naaga siqñaturauni naaga tigligagũurauni naagalu putqataq-tauni agaayyutiñuanun, tarra aullaqtuksrauniaqtusri marrumakña nunamiñ.

11 Aglaan uqaqtuña iñuñnik akunnapsitñi uqautriruanik aniqatauniplutiñ ukpiqsriħkun. Piqasriqsuutiyumiñaitchusri taatnatchimi iñuñmi killuliqikpan sayuñalikun naagaqaa siqñaturaukpan naagaqaa putqataqpan agaayyutaunǵitchuanun naagaqaa uqamaqħuutrisuukpan naagaqaa taanñaqtauukpan naagaqaa tigliktuqtaukpan. Sumiunniñ niǵiqatigiraksraǵingitchiksi taatnasriq iñuk.

12-13 Suniaġlugich atanniqsuġniaqpiġ tamatkua ukpiqtuanunġitchuat? Agaayyutim kisimi atanniġisigai. Aglaan ilipsi atanniqsuqtaksraġigisi tamatkua ukpiqsriruaġuqtuat. Agaayyutim Makpiġaanġani aglaksimapmatun, “Anitchiun killuliqiri iñuk akunnapsitñiñ.”

6

Uqaqsittaagvinmuutinagich Ukpiqtuaqatisri

1 Nalliqsi-samma akitñaummatiqagñigumi ukpiqtuaqatmiñik, atanniqsuqtinuktuksraunġitchuq iñunun ukpiqtuanunġitchuanun. Aglaan sivulliuqtinuktuksrauruq akunġatni ukpiqtuanuruat ikayuqtitquluni.

2 Ilitchuġiraksraġigiksi Agaayyutim iñuiñun atanniñiaqtilaanġich nunam iñui. Aasriñ atanniñiaġniġupsi iñunġik marrumani nunami, iħuaqsruilġguruksraurusri atinġirrutipsitñik akunnapsitñi pakmani.

3 Naluniqpisisuli atanniqsuiñiaqtilaaptiknik israġuliġnik taimanigu? Nalupqinaitchuamik iħuaqsruitlanasugigipsi uqavaaġutipsitñik iñuuniaħipsitñi.

4 Taatnamik, uqavaaġutiqaġniġupsi iħuaqsrugaksranik atanniqsuqtiksraqtuksraunġitchusri iñunmik piqatiqanġitchuamik ukpiqtuanuruamik.

5 Kannusraaġniaqsagaħuaġipsi. Usriuvva iñuqaqtuq akunnapsitñi isrumaturuamik iħuaqsruitħapluni uqavaaġutaitñik ukpiqsriruat.

6 Aglaan ukpiqtuanuruat uqaqsittaagvinmuutriraqtut aniqatiumiknik uqavaaġutmiktigun aasriñ iħuaqsruqtinniaġaġigaat atanniqsuqtimun ukpiqtuanunġitchuat sivuġaatni.

7 Uqaqsittaaqapsi akitñaummatipsigun qiñiqtittaqtusri akiilipkaanikhusri pigiitchuamun. Iġlutuqsium iñuich irrutikpasri killukun sagluqsruutigilusri.

8 Aglaan ilipsi killukuqaqtaqmiusri saglutagaħlugich atlat, suvaluk aniqatiusri ukpiqsriħlikun.

9 Nalupqinaitchuamik ilisimagisi iñuich nalaunġasiñġitchuat sivuġaani Agaayyutim anjaayuqautaanukkumiñaisilaanġat. Ukpiqsasqasri, iñuich sayunaruat naaga putqataqtuat agaayyutinġuanun naaga atlatuqtauruat naaga killuliqiruat atuġaġiplugich iyaalugruich anutitlu timiqaqtuat inmiktitun,

10 naaga tigligaqtaut naaga siqñaturuat naaga taanġaqtit naaga uqamaħuutrisuuruat naaga ivayaqtuirit—taatnatchich iñuich qilanmukkumiñaitchut Agaayyutim anjaayuqautaanun.

11 Qaanġisiami ilasri taatnasriugaluaqmirusri, aglaan pakma salummakkaurusri killuqsautipsitñiñ ipqiqsitlusriħu Agaayyutmun. Agaayyutim akuqtuġaasri

nalaunnasripkakauplusri sivuğaani, atakkii Jesus tuqunaruq pisigiplugich killuqsautisri aasriiñ Irrusrian Agaayyupta ukpiliqsitkaasri.

Atuqsigik Timisri Agaayyun Nanğausriaqğumiñaqsiługu

¹² Iñuich itnağaqtuq, “Surağagnaqtuq qanupayaaq surağaguktuni.” [Taamna ilumutuugaluqaqpaluktuq,] aglaan suapayaaq nakuuruanğitchuq uvamni. Uvvasuli supayaamun anjalatitkumiñaitmiuğa.

¹³ Itnağaqmiut, “Niğksraq ittuq pisigiplugu aqiağuuq, aasriiñ aqiağuuq pisigiplugu niqi itluni.” Naagauvva Agaayyutim suk-sraunğiqsinniağik iluqaaknik. Timivut iñiqtaunğitchut pisigiplugu atlatuğiq. Aglaan timiqaqtugut savaktiksrauplugich Atanığmun, aasriiñ ilaa atanığigaa timipta.

¹⁴ Agaayyutim anjpkagnağigaa atanıq Jesus tuquğigmiñ, taatnatuntuuq anjpkagnağiaqmigaatigut sanñimigun.

¹⁵ Nalupqinaitchuamik ilitchuqsrisknaqtusri timigikkasri Christ-mun pigitilaanitñik; timisri ilagipmatun itkai. Tiguni-aqpigu ilağa Christ-ñum aasriiñ ilaliutipkağlugu akiisumun? Anñaupiağataq!

¹⁶ Iisimasruknağiksi anjun ilaliutiruaq inñmiñik akiisumun atausriññuqasriutitilaağa timikun, atakkii Agaayyutim Makpigaanani aglausimaruuq, itna, “Malğuuruak atausriññuqasiutiniaqtuk timikun.”

¹⁷ Aglaali iñuk ilaliutiruaq atanığmun atausriññuqasiutiniaqtuq ilaani irrutchikun.

¹⁸ Supayaamiunniiñ killuqsaqnasri atlatuğikun! Anjun atniyumiñaitchuq timimiñik killiqikami atlapayaatigun killuqsautitigun, aglaan iñuk atlaliqikami killuqsagaqtuq ak-itñaqlugu timini.

¹⁹ Puuyusunaaqasri timigikkasi agaayyuvikpagitilaanitñik Agaayyutim Irrusrianun akuqtuağikkaqsi Agaayyutmiñ. Ilipsitñik pigiñğitchusri. [Taatnaqlugu piñhiñaunğitchiksi supayaaq.]

²⁰ Agaayyutim akilignigaa iñuuligmiñik tasuqamisigut. Taatnamik atuğlugu timigikkaqsi savautisriun Agaayyun. Iñuilli marrumani nunami nanğagumagaat.

7

Ilaqatnilikun

¹ Pakma isrummatigilavut apiqsruutigikkasi tuyuutipsitñi uvanñun, itna, nakuuruq anjun nuliangitchumi.

² Aglaan iñuk ikitchakpaluktuq atlatuğimun. Taatnaqhuni anjutillaa piqaqtuksrauruq inñmi nuliagmiñik, sulı ağnallaa inñmi uimiñik.

³ Anjutim quyalimaagaksragigaa nuliani. Taatnatuntuuq agnam irrutiraksragigaa uñi.

⁴ Nulianjuruam piginiraksragingitchaa timini; uinjantuuq pigipmigaa. Taatnatuntuuq uinjuruam piginiyuminaitchaa timini, aglaan nulianjan pigipmigaa.

⁵ Pisungirrutinatik avatmun aglaan sivunniullagutik piviqagtitchaglugu agaayumaahiksrapstitñun. Agaayulhum aquagun pisukkuutilgitchumautik, tuungaumkii ikligutchaksagnaagaatik pisigilugu anjalalguiliqtik iliptiknik.

⁶ Taamna tillisigingitchiga. Tarra, iñuk tuvaaqatinigukpan piñiñauruq.

⁷ Uvvatuq iñupayaaq illi tuvaaqatailluni uvaktun. Aglaan iñullaa aatchuusriaqqtuq Agaayyutmiñ, ilanich tuvaaqatinikkumiñaqhutin, atlatsuli tuvaaqataillutin.

⁸ Taatnamik uqautigitka ilaqataitchuat suli uilgagnaat, nakuutlukuq ilanich tuvaaqataisaaguminj uvaptun.

⁹ Aglaan anjalalguitchuminj injmiknik ilaqatniktuksraurut. Atakkii ihuatlukuq tuvaaqatniktuni nagriagipkalgimiñ timim pisugruananiñ.

¹⁰ Tuvaaqatigiñun tillisiquqtunja ataniñmiñ (taamna tilliñ ingitchuq uvanñiñ), itna, nulianjuruuq avitchumiñaitchuq uimiñiñ.

¹¹ Aglaan avinnigumi, tuvaaqataillaagli naagaqaa ilammiutqigli uimiñun. Taatnatuntuuq uinjuruam avitaksragingitchaa nuliani.

¹² Uvanjali atlanun uqallaksaqsirunja, aasriñ ataniñmitnajaqtaungitchuq, ukpiqsriruapayaam nuliaqaagnigumi ukpiqtuanungitchuamik avitaksragingitchaa agnaqtin, iñuuniaqatigiyummiuglugu piñiqpani.

¹³ Taatnatuntuuq, agnam uiqagumi ukpiqtuanungitchuamik avitaksragingitchaa uñi, iñuuniaqatigiyummiuglugu piñiqpani.

¹⁴ Ukpiqsriñgitchuaq anjun akuqtuğnaqtittaqtuq Agaayyutmun tumigiplugu agnaqtin, sulipsuuq ukpiqsriñgitchuaq agnaq akuqtuğnaqtittaqtuq Agaayyutmun tumigiplugu anjuriñ. Tamatkua taatniingitpata ililgaasri innayaqtut ililgaanjisitun ukpiqsriñgitchuat, aglaan pakma ililgaasri akuqtuğnaqtittaqtut Agaayyutmun tumigiplugu ukpiqsriruq aakarinj naaga aapariñ.

¹⁵ Aglaan ukpiqsriñgitchuaq tuvaaqatauruuq avitchuaqsikpan, taatna pili. Taatna pianikpan, ukpiqsriruq anjun naaga agnaq pituummiñgitchuq tuvaaqatmiñun. Tuvaaqatigiik avitkumik tutqiutiqağlik atakkii Agaayyutim iñuuniaqugaatigut qiñuiññakun.

¹⁶ Nulianjuruatiin, qanuq ilisimanayaqpiun uñ ukpiqsriruanjugañiaqmanjan tumigilutin? Naagaqaa, uinjuruatiin, qanuq

ilismanayaqpiun anniqsuitlapmanaaqpich nuliapnik?

Iñuuniagitchi Tuvraglugu Agaayyutim Sivunniutaa

17 Aglaan iñullaa iñuuruksrauruq tuvraglugu Agaayyutim sivunniutaa ilaanun. Taatnamik illi qanutchipayaami innigumi ukpiqsriruaquqami. Taamna pitqurrutauruaq inillakkiga iluqaitñun ukpiqtuanuruanun nanipayaaq.

18 Uvva iñuk nalunaitñutchiqsimagumi tuvraqlugu Jew-ñupluni atuiragilhatigun, tuniqsimali Agaayyutmun nalunaitñutchinñagmi. Uvvaasiñ iñuk nalunaitñutaitkumi ukpiqsriaqsikami Christ-mik, nalunaitñutchiqsinniangilli.

19 Nalunaitñutaliglu nalunaitñutailaaglu suliqutaungitchuk Agaayyutmi. Suliqutautlukuq kamaksriruni Agaayyutim tillisaiñik.

20 Iñupayaaq ittuksrauruq qanutchipayaami innigumi Agaayyutim tuqluqmani.

21 Ukpiqtuaqugovich savaktaagruuqini suliqutiginagu savaktaagruuñiñ. Aglaan piviqagnigovich savaktaagruungigutin, ki pituigñiñ.

22 Christ-ñum Atanguruam killuqsautaiñigaa iñupayaaq ukpiqsriruaquqman, savaktaagruuruuq naaga savaktaagruungitchuaq atunim. Taatnatun iñupayaaq savaktaagrugiliutigaa Christ-ñum ukpiqsriruaquqman, atakkii Christ-ñum savaktaagruuruuq savaktaagruungitchuaqlu tasugñigik.

23 Christ-ñum tauqsigñigaasri akiliutiplusri tuqukami pisigiplusri. Tarraasriñ ilaa kamagiraksragigiksi; iñunun savaktaagruuliutiragaqnasri.

24 Aniqatiumaan, iñupayaaq illi qanusripayaami innigumi ukpiqsriruaquqami. Taatna savautiliun Agaayyun.

Ilaqatniksimaitchuatigun suli Uilgañaatigun

25 Pakma, tillisaitchuña pigiplugich tamatkua ilaqatniksimaitchuat, aglaan qaisaqagitka isrummatiksranatnik. Ukpigiraksrauruña atakkii atangum qaisaqagaña ilunñuktamik.

26 Pisigiplugu sakiqniuhqput isrumaruña nalaunñanasrugalugu iñuk iñuukpan taatna iligmisun.

27 Ilaqatiqaguvich avinniaqsaanak. Tuvaqataitchuvich tuvaaqataisaagiñ.

28 Aglaan tuvaaqatinikkuvich killuqsangitchutin, suli iñuk ilaqatniksimaitchuq ilaqatnikkumi killuqsangitchuq. Aglaan tamatkua ilaqatiqaqtuat isrumaaluutiqaqniaqtut uumani iñuuniagñi, aasrii taavrumakña isrumaaluutiksramiñ piisitchukkipi.

29 Aniqatiumaan, una itnauttutigigiga. Pivigikkaqput savautriñaptiknun Ataniqmik sivikipiaqtuq. Uvakñaniñaglaan

taatnaqlugu tamatkua ilaqatiqaqtuat savautilitrun Ataniq tu-
vaaqataitchuatun ililutin,

30 tamatkualu qulviuqtuat qulviungitchuatun ililutin,
tamatkualu iglaqtuat quviasrungitchuatun ililutin,
tamatkualu tauqsiquqtuat sunik pigingitchuatun ililugich,

31 tamatkualu piqaqtuat sunik nunami piqangitchuatun
ililutin. Takku manna nuna suuraqtuummagmi piigisiruq.

32 Isrumaaluutiqaqungitchipsi. Tuvaqaqataitchuaq
anun isrumahiñaaguuruq qanuqlugu savautrihksragmiñik
Atanguruamik, ataramik quyalisuklugu.

33 Aglaali ilaqatiqaqtuaq anun isrumaaluutiqaaguuruq suu-
rañiñik nunam quyalisuklugu nuliani.

34 Tarra quyalitñiktuksrauruq iluqaaknik nuliagmiñik
Atanguruamiglu. Taatnatuntuuq tuvaqaqataitchuaq
agnaq naaga niviaqsiaq isrumahiñaaguuruq qanuqlugu
savautrihksragmiñik Atanguruamik iluqaanik timimiñik
irrutchiñigmiñiglu. Aglaali uiqaqtuaq agnaq isrumaaluu-
tiqaaguuruq suurañiñik nunam quyalisuklugu uifi.

35 Uqautigipsi tamatkuniña ikayuqsaqhusri. Atanniq-
sugñiangitchiga iñuuniañiqsi. Iñuuniaqugipsi nalaunñaruakun
savautillaataglugu Atanguruuq pisuqtilaapsisun aviktu-
umangigusri iluqnauqsimalusi Ataniñmun.

36 Anutim isrummatigisugnağagigaa killuliqinasugaluni
ilaqatniktaagingitñamiun nuliaksrautni nutaulhani.
Ikligituiñağumiun katchuutilik pisukkağmisun. Ilaqatigiiksiñiq
killuqsautaungitchuq.

37 Aglaan anutim sivunniugugnağagigaa isrummatmiñi
ilaqatniktuksraungihhi savautrisukhuni Agaayyutmik
iluqnauguni. Kimmutiqatlaigñigumi nuliaksrautmiñik
ilaqatningitluni, taamna anun pillautaqtuq.

38 Tarrataamna katchuutiruaq agnaksrautmiñun nalauttuq,
suli anun ilaqatningitchuaq pillautatluktuq.

39 Nulianuruuq qiliqsimaruq uimiñun iñuuniqtutilaanani
uimi. Uinuruuq tuqukpan nulianuruuq ilaqatnitqihñauruq
kisupayaamik pigisukkağmiñik, aglaan uñitqiutinja
ukpiqsiruranuruksrauruq.

40 Aglaali isrummatimni taamna agnaq quviasrunñiatluktuq
kisimgiuqtuağumi. Uqautigisukkipsi taavrumiña atakkii
piqaqmija Agaayyutim Irrusriani.

8

Niqi Tunillautauruaq Aanğuanun

1 Pakmaasriiñ aglañniaqtuña niqikun tunillautauruakun
aanğuanun. Itnağuurut, “Iñisimarugut supayaamik.” Iñuk
iñisimanasrugiruaq supayaanik kamañuğhiñaqtuq. Aglaan

iñuum piqpkasriruam atlanik iñuñnik sayyillaagagigai ukpiqsriłhatigun.

² Kiñapayaaq ilisimanasrugigumi supayaanik ilisimanğitchaasuli ilisimaraksragaluani.

³ Aglaan iñuk piqpkasriruag Agaayyutmik Agaayyutim akuqtugaa.

⁴ Uvvaasriiñ, nalaunñava niğiñiağupta niqimik tunillautauruamik aanguanun? İlisimagikput aanguum suunğıpiałha, atakkii atautchiñnamik ilumutuuruamik Agaayyutiqaqtuq.

⁵ Unniñuvva itkaluaqpata agaayyutinñuanik qılanmi nunamılu –ilumun iñugiallapiyaqtut sut iñuich taiyukkanjich “atanguruat,” aasriiñ kamakkutiqağaiç–

⁶ aglaali ilisimarugut atautchisualuñmik Agaayyutmik, Aapauruamik, supayaanik iñiqtağikkanatnik, sulı ilaa pisiplugu iñuurugut. İlisimapmiugut atautchisualuñmik Atanığmik, Jesus Christ-mik; Agaayyutim iñiqsitqugaa supayauramik sulı ilaagun iñuurugut.

⁷ Aglaali ilanisa ukpiqtuanuruat kanıqsitłaitchaat taamna. İñuudıqtutilaamiktıtun isrumasuurut agaayyutinñuat pipianunasrugalugich. Uvvaasriiñ nigikaminñ niqimik tunillautauruamik aanguanun tutqiiññiagaqsiraqtut qauğrimmaağıutillautağmikni atakkii ilisimagaat nalaunñangiññiplugu nigihksraqtinñ taavrumıña niqimik.

⁸ Aglaan nigilhum nakuqsılaaqtanğitchaatıgıt Agaayyutmi. Suutaunğitchuq nigigaluagupta niqimik nigingitchuptalu.

⁹ Pakmaasriiñ ilisimagiksi nigitłahıqsi qanusripayaamik nigısukkapsitñik, aglaan qaunatqiagıksuksraurusri taatna pigupsi. Putukkisitchiviaqtusri ukpiqsriuaqatıpsitñik sayailıuqtuanik ukpiqsriılgımtıgıtun.

¹⁰ Atakkii sayailıuqtuam ukpiqtuanuruam qıñıqpatin nigilutin aanguaqtugvium agaayyuviani ilisimaruatin aanguat pipianungısılaanatnik, nigiaqsiviaqmıuqtuuq tutqiisaagaluññağmi qauğrimmaağıutillautağmiñi.

¹¹ Tarra taamna sayailıuqtuaq anıqatin piyaqqukkaugısıruq killulıqilıgmıgun atakkii ilisimaniavaałhaktın. Aglaan Christ-ñum tuqqutıpmıgaaptuuq taamna anıqatin.

¹² Killuqsaguvich taatna akitñaglugich anıqatiutin, taamna sayailıuqtuaq ukpiqtuanuruag, killuqsagmıutin akitñaqıluğı Christ. Taatnağuvich ilıchugıyumiñaitchıt qauğrimmaağıutillautağmikni nalaunñaruamik

¹³ Taatnamik ukpiqtuanuruaqatıga isrumakpan killuqsagıñıuni nigıgumi niqimik tunillautauruamik aanguanun,

nigítqikkumiñaitchiga taamna niqi killuqsaqtitağniqpaun aniqatiga.

9

Uqqiraqtim Anjalatchisaagun

¹ Suvaata ilapsi uqautigivatrun uqqiraqtaupiangiñnipluna Agaayyutmun? Nalunaitchuamik ataniqsimaraitchuna iñun. Qiniqsimagiga Ataniq Jesus Christ. Suli ukpiqsriruanjuqtusri savautriplikun Ataniqmik.

² Atlas uqagaluanñaisa uqqiraqtaungiñnipluna Christ-mun, ilisimallapiagiksi piutilaaga. Quliaqtuagigiga tusraayugaal-lautaq ilipsitñun, taatnaqlugu ukpigigiksi Jesus. Taavruma nalupqinaiyagaa uqqiraqtauğiga Ataniqmun.

³ Taimmaasriiñ iñuich nalupqisruutigipmatña una kiggutiga:

⁴ nigihñiñaugiñniqipik imigluñalu savautrihamni ilipsitñik?

⁵ Nalaunñapmiuq uvaptiknun tuvaaqasiqpatigut nulianuruam iglaukapta taatnatun atlasun uqqiraqtaatun atangum suli aniqatinisunlu Cephas-tunlu?

⁶ Naaga kisimñuk Barnabas-lu savaktuksrauniqpiñuk iñuuniutiksraptnik?

⁷ Savaktuksraungitchuguk atlamik savaamik atakkii quliaqtuagigikput tusraayugaallautaq nanipayaaq. Anuyyiuqti akiliiuksraungitchuq anuyyiuqtaullağmi. Iñuk nautchirriqsuaq asrirrivinmun nigiyugaqtuq nigigisipluni asrianñik. Munaqs-riptuq nigiyugaqtuq imigisipluni miluatnik munaqsrami.

⁸ Taavrumiña iñuich nigiyugaqguurur. Moses-ñum maligutaksraqtuq uqaqmiuq taavrumiña, amagaa?

⁹ Aglausimaruq itna Moses-ñum maligutaksrami, “Siggugutituğniangitchiñ qangã qimuktim tutmaqpaun mukkaaksraq.” Agaayyun niqliqami taatna isrumaaluu-tiqangitchuq qimuktinik.

¹⁰ Agaayyutim ilumutupiaq uqautigigaatigut. Aa, uqaliq aglaanuruq pisigipluta, itna, “Iñuk una nunniuqtuq suli iñuk salummaqtuq mukkaaksranik nigiyugaqtuq piññaliksragniknik savaagmikniñ.”

¹¹ Uvagut nautchirriqiritun nautchiipmatun nautchiaksranñik quliaqtuqaapta tusraayugaallautamik akunnapsitñun, isrumavisi iniqsruvaakñanipluta iniqapsi ikayuqupluta iñuuniutiksraptnik?

¹² Atlas iñuich nigiyugaqğumiñ iñuuniutiksrağmiknik ilipsitñiñ, nalaunñatlukkayağaluqtuq nigiyugaqğupta iñuuniutiksraptnik ilipsitñiñ. Aglaan iniqsrutlaitchipsi ikayuqupluta. Iglutuğivut iñugiaktuat sut, atakkii nutqaqtitchisungitchugut iñunmik ukpiqsrihatniñ tusraayugaallautañanik Christ-ñum.

13 Iisimagisi iñuich savaaqaqtuat Agaayyutim agaayyuvikpañani niqiksrağuurut agaayyuvikpañmiñ, suli savaktaut tunillağviñmi akuqtuisuurut niqiksrağmiknik ilañjanik tunillauturaum.

14 Taatnatuntuuq Atanğuruam tillisiqağai tamatkua quliaqtuaqaqtuat tusraayugaallautamik akuqtuitquplugich iñuuniutiksrañatnik iñuñmiñ ukpiqsrirriğtuaniñ.

15 Aglaan sugingitlukkiga tuqugaluaguma akuqtuigaluanaña sumik ilipsitñiñ. Uqaviutigigiga savautriğiga Christ-mik akiññasruñaqnaña.

16 Quliaqtuaqağaluaqlunaaunniñ tusraayugaallautamik uqaviugaalguitchuna uvapkun. Quliaqtuağilha tusraayugaallautam savaagigiga. Atuqtaksrağipiagiga. Quliaqtuaqağitchuma, nakliuñ uvaña.

17 Quliaqtuaqağniğuma piksraqtaagilugu, niğiuktuksrauruna akiññaaktaaksramik. Aglaan piksraqtaagingitchiga savaaq uvamnik, aasriñ savaagilhiñağiga savaaq Agaayyutim qaisaña uvamnun savaquplugu.

18 Aasriñ sua akiññaaktaaginiaqpiğu? Uvvauna akiññaaktaaksrağa, quliaqtuağigupku tusraayugaagiksuaq iñuich inuqnağitchuq aatchuñksrañat iñuuniutiksramnik. Niğiugitlagaluagiga iñuich aatchuñksrañat. Aglaan iniqsrungitchuna sumik quliaqtuaqaqama tusraayugaallautamik.

19 Uvva ataniqsimaraitchaluñağma iñuñnun savaktaagrupkaqtuna uvamnik iñupayaanun iñugiaktuat ukpiqsriruağuplugich Christ-mik uvapkun.

20 Taimma uqautrikama Agaayyutim uqañhanik Jew-ñuruanun ukpiqsritqugaluagitka Christ-mik. Taatnamik iñuupmiuna Jew-ñuruatun. Nayuutikama iñuñni maligutchiruani Jew-ñuruat maligutaksrañanik (añalatingiğaluaqtuna Jew-ñuruat maligutaksrañanun) iñuuniaqtuna iñuktun añalatittuatun maligutaksramun ukpiqsritqugaluaglugich Christ-mik.

21 Taatnatuntuuq uqautrikama tusraayugaallautamik Christ-kun tamatkununa Jew-ñungitchuanun iñuuniagaqtuna Jew-ñungitchuatun ukpiqsritqugaluaglugich Christ-mik. Maligutaksram añalangisañatun itpalukkaluaqluna, ilumutun maligutchillapiaqtuna Agaayyutim maligutaksraiñik, tupiksripluna Christ-ñum maligutaksrañanik.

22 Uqautrikama Agaayyutim uqañhanik ukpiqsriruanun sayaitchuanun ukpiqsriğmikni iñuupmiuna sayaitchuatun, ilinich ukpiqsriruağuplugich. Qanupayaaq iñuk iñuuniagusriqaqman ilaatun iñuuniagaqtuna qanusripayaakun ilañnich ukpiqsriruağuplugich.

23 Taatna iluqaanik pisuuruᅇa pisigiplugu tus-raayugaallautaq ilaᅇiutisukluᅇa piluutaanik Agaayyutim akiqsruutigikkaᅇanik.

24 Iisimarusri aqpaliutraqtuani iᅇugiaktuat aqpaqsruqtit aullaᅇaqtut, aglaan atausriᅇ akiᅇᅇatlasriᅇ usri aqpaqsruqtitun. Iᅇuuniaᅇipsitᅇi Christ-mun pisuᅇᅇisilaagitchi akiᅇᅇatlasriᅇ usri aqpaqsruqtitun.

25 Iluqatiᅇ anaktaqtit qaunagillautaqut timimiknik ilisaqhutiᅇlu atqunaᅇ akiᅇᅇaktaaqagukhutiᅇ niaquut-mik piungiqsaqtuamik. Taatnatunli ukpiqsriruagut iᅇuuniaᅇllautaqtuksraurugut Christ-mun atakkii niaquutinnak-taaksraᅇput piungiqᅇumiᅇaitchuᅇ.

26 Tarra, ittuᅇa aqpaqsruqtitun akimasaᅇhuni aqpaqs-ruqatmiᅇiᅇ, naagaᅇaa qakiqtautraqtitun akimasaᅇhuni qak-iqtautraᅇatmiᅇiᅇ.

27 Anaktaqtim aᅇalattaᅇigaa timini, aglaan piᅇᅇiqsitauviaqtuᅇ aqpaliutramun ilisatᅇaitchumi. Taatnatuntuuᅇ aᅇalalgusriᅇiaqtuᅇa uvannik, atakkii piᅇᅇiqsitauviaqtuᅇa savautriᅇimniᅇ Christ-mik quliaqtuaᅇitchumali atlanun iᅇuᅇnun.

10

Kilgutaauruaᅇ Akitᅇaᅇluᅇu Aaᅇᅇuaᅇtuliᅇ

1 Aniᅇatiumaan! Itqaksritᅇuᅇipsi atuumaruaniᅇ sivulli-aptiknun maliktuanun Moses-mik. Iᅇlaullaᅇmiᅇ nuviyam qulaᅇiutiniᅇai suli iluqatiᅇ ikaaᅇᅇiᅇaᅇat taᅇiuᅇ.

2 Nuviyam qulaᅇiutipmatiᅇ suli ikaaᅇamitruᅇ taᅇiuᅇ iluᅇaᅇmiᅇ paptaakkaupmatun liilaa piut maliᅇuaᅇtauhiksraᅇmiknun Moses-mik.

3 Aasriisuli iluᅇaᅇmiᅇ niᅇiqᅇaᅇniqsut pamarrutiᅇiᅇik Agaayyutim quviᅇnaᅇtuakun.

4 Iluᅇaᅇmiᅇsuli imiᅇniqsut imiᅇmik Agaayyutim pamarrutaanik quviᅇnaᅇtuakun uyaᅇaᅇmiᅇ. Taamna uyaᅇak nayuutiniᅇsuᅇ iliniᅇiᅇ nanipayaaᅇ itmata, aasriiᅇ taamna uyaᅇauruaᅇ Christ-ᅇuruᅇ.

5 Aglaansuli iᅇugiaktuat Agaayyun quyaliᅇᅇitchaat. Taat-naᅇluᅇuasriiᅇ suksraunᅇiᅇᅇiᅇai suviksraiᅇaami.

6 Tarra, tamatkua atuumaruat taimani atriksraurur uvaptiknun. Kilikkaatigut pisugruaᅇunᅇitᅇluta pigiitchuanun sivulliaᅇta piᅇᅇusiatiᅇun.

7 Unniiᅇ aaᅇᅇuaᅇtuᅇtaunasri taipchua ilaᅇisituᅇ, atakkii aglausimaruᅇ Agaayyutim makpiᅇaaᅇiᅇiᅇ, "Iᅇuich aquvittut niᅇiqᅇpagviksramun, aasriiᅇ makitnamiᅇ aᅇᅇiaᅇsiraᅇtut."

8 Sulipsuuᅇ atlatuᅇtautᅇunᅇitchaatigut taipchua ilaᅇisituᅇ, 23,000 tuᅇupmatun uvlumi atautchimi killuᅇsautmiktigun.

9 Unniñ uuktuaqtaksrağingitchikput Atanguruaq, ilañich taipchua taatnaqmatun tuqqutauruat tuqunalinun nimigianun kigipchaqtitlugich.

10 Unniñ uqapiluktuksrağingitchugut sutigun Agaayyutim aatchuutaigun ilañich taipchua uqapilukmatun. Taatnaqhutin israğulgum piyaqquirim tuqqutkai.

11 Tarra iluqatin tamatkua atuumarut ilinjitñun, uvaptiknun atrikusrautigitquplugich, suli aglausimarut alğaqsrutiksrauplutin uvagut killuqsagtitungitluta, iñuuruagut aqulliqsaagataqtuami uvluni.

12 Uvvaasriñ kiñapayaaq isrumaniğumi makitaniluni payañailuni, qaunatqiağillapiagli puukahksrağmiñiñ, atakkii aniqusraaqsiuviaqmiuq nutqaqtitauluni tupiksriğmiñiñ Agaayyutmik [atrilugich taipchua iñuich inilğaan].

13 Qanupayaaq aniqusraaqsiuniğuvich, taatnatchikuntuuq iluqatin iñuich aniqusraaqsiupmiut. Aglaan Agaayyutim tuniqsamaruam aniqusraaqsiupkağumiñaitchaatin qaaniğlugu akiyalguisan. Qakugupayaaq ukpiqsrihiñ uuktuakkaukpan Agaayyutim annagviqaqtinniagaatin akimayumiñaqsilutin.

Niğiqpagviat Aanguatigun naagaqaa Atangum Nullautchigvia

14 Taatnamik, piqpagiplusri ilauraamaan, piisimaagitichi aanguaqtuğmiñ.

15 Kaniqsilgurusri uqautigikkamnik. Isivgiuqsun ilipsitñik uqautigikkağa ilumutuupmagaan.

16 Isrummatigilugu Atangum nullautchigvia, imipayaaqapta qallutmiñ quyyatigikkaptigun quyaqatigigikput Agaayyun Christ-ñun auñanik maqipkakananik sannigutami uvaptiknun. Suli avguqaptigu qaqqiaq niğiplugu qiniqtitkikput ilaliqsruutiqput iñunni Christ tuqqutikkanıñi.

17 Tarra niğikapta atautchimiñ qaqqiamiñ, uvagut atausriñjuqtitaurugut atautchisun timitun iñugiakkaluaqhuta.

18 Isrummatigilugich Israel-aagmiut pilğusinat, tamatkua niğisuuruat niğrutinik tunillautauruanik tunillağvinmi, tamatkua piqatigiiksut Agaayyutmun atakkii niğigaat tunillaun atautchikun.

19 Qanuutauva taamna? İlisautisukkipsi tamatkua aanguat suli niqit tunillautauruat aanguanun suungitchut.

20 Una uqautigigiga, Jew-ñungitchuat tunillaqtuğuurut niqinik tuungaiyaanun, Agaayyutmun qaitchiñgitchut. Piqatautqungitchipsi tuungaiyaani.

21 Imiğumiñaitchusri qallutaaniñ atangum imillapsi qallutaatniñ tuungaiyaat. Niğiyumiñaitmıusri atangum niğgıvianiñ niğillapsi niğgıvıatniñ tuungaiyaat.

22 Sanıatchaktittağigikput ataniq taatnaqapta taapkuñniña. Sanıtluktaunıunasrugıvısa ilaaniñ?

Kamaksriñiq Agaayyutmik Surağatipayaakun

23 İlasri-samma uqaqtut, “Surağagnaqtuq qanupayaaq surağaguktuni.” Aagaluaq, aglaan ilañich nakuungitchut uvaptikni maligukkuptigu Agaayyun. İlumutuuruq surağalthiñauliqput supayaamik, aglaan ilañich sayy-illaagutaungitchut atlanun ukpiqsriruanun.

24 Kiña ukpiqsriruaq inmiguaqsaqani, aglaan ikayuutiniagli atlanik iñuñnik.

25 Niğğisiuñ niqipiapayaaq tunirauruaq tunniuqqaivinñmi, apiqsruqtautigisuñaqnagu nakiñ niqi aggiqmagaan naagaqaa isrumaaluutigisisuñaqnagu qauğrimmaağiutillautapsitñi nalaunñapmagaan niğğiqsi.

26 [Apiqsruqtuutigiyumiñaitchiksi] atakkii aglausimaruq Agaayyutim makpiğaanani, “Nuna Atangum pigigaa suli suapayaaq nunamiittuaq.”

27 Kia ukpiqtuanungitchuam aiyugaaqpasri niğğityaqulusri tupiğmiñun niğğisiuñ manirikpan qanusripayaamik, apiqsruqtautigisuñaqnagu nakiñ niqi aggiqmagaan naagaqaa isrumaaluutigisisuñaqnagu qauğrimmaağiutillautapsitñi nalaunñapmagaan niğğiqsi.

28 Aglaan iñuum uqautikpasri taamna niqi tunillautigimanilugu aangumun, niğiñiaqnagu niqi pisigilugu taamna iñuk kiliktigikkan. Ami isrumaviaqtuq qauğrimmaağiutillaugmiñi niğğiksraña taavruma niqim nalaunñaiññilugu,

29 ilipnun nalaunñanasrugigaluaqtitlugu. Tarra suvaata niğğithiñauliğa qanusripayaamik anjalanniaqpauñ atlam iñuum nalupqisruutmigun?

30 Quyaankkiga Agaayyun piqutigiplugu nikiksrağa. Taatnamik kia uqautinaña killuqsagnilunja niğigupku taamna niqi.

31 İtnatun ittuq, niğiguvich imiğuvillu naagaqaa surağapayaagupsi kamakkutiqaqsuñ Agaayyun supayaatigun.

32 Tarra, sakiqniugutigipkaqnagu kia iñuum tupiksriğksrañanun Agaayyutmik, Jew-ñugaluaqpata Jew-ñungitchaluaqpata naagaunniñ ukpiqtuanuruañugaluaqpata Agaayyutmun.

33 Taatnatuntuuq surağapayaaqama quyaliñiurağitka iñupayaat supayaakun. Uvapkuangiqsuñ anniqsugugluñ uvamniskisima, aglaan ikayuğniaqtuñ iñuñnik iñugiaktuanik anniqsuqugaluaqlugich.

11

1 Uvvaasriñ, iñuuniağitchi uvaptun tuvraiñiaqmatun Christmik.

Aǵnat Matuqaqtaksraǵigaich Niaqutinġ Agaayuliǵmikni

² Aniqatiumaanġ, nangagġipsi itqaumakapsitġa qanuq iġnuuniaqtilaapkun Christ-mun supayaatigun, tupigiplugich ilisauttutit qaisatka ilipsitġun.

³ Aglaan kanjqsitqugipsi Christ qaukġigigaa anjutipayaam. Taatnatuntuuq aǵnam qaukġigigaa uigikkani, itna Agaayyun qaukġiupmatun Christ-mun.

⁴ Anġun agaayupman naagaqaa sivuniksriqipman matuplugu niaquni qiġniqtingitġhaa Christ qaukġigitilaanjanik inġmiġun.

⁵ Suli aǵnaq agaayupman naagaqaa sivuniksriqipman matuilaagġlugu niaquni qiġniqtingitġlugu uġiġni qaukġigitilaanjanik inġmiġun kanġusraagaa. Taatnaqami ittuq akiisutun nuyaiqsitun.

⁶ Taatnaqġunġa uqaqtunġa: nuliaġuruam matusrunġitchumiunġ niaquni nuyaiqsaksraǵigaa. Aglaan kanġunaqpan nuliaġuruam saliyumigich nutchani matuqaǵliunġ niaquni.

⁷ Anġutim maturaksraǵiġnitġhaa niaquni, atakkii Agaayyutim iġniqtaǵigaa atrinutquplugu inġmiġun aasriiġni sagviquplugu kamanautni. Aglaan nuliaġuruam qiġniqtitkaa kamanautaa uimi qaukġiupkaqamiunġ.

⁸ Anġunliasrii iġniqtaunġitġhuq aǵnamiġni, aglaan aǵnaq iġniqtauruq anġutmiġni.

⁹ Suli Agaayyun iġniqsiġnitġhuq anġutmik piqutigiplugu aǵnaq, aglaan Agaayyun iġniqsiruuq aǵnamik piqutigiplugu anġun.

¹⁰ Taatnaqhuni aǵnam maturaksraǵigaa niaquni agaayukami qiġniqtityaǵġlugu kamaksriġiġni anġutmiġnik. Aǵnaq taatnaqtuksrauruq pisigilugich israǵulġich.

¹¹ Aǵnaǵlu anġunlu ikayuqtigiiksuksrauniqsuk avatmun, Agaayyun tillisiquaqmatun ilinġiknun.

¹² Aa, sivulliq aǵnaq iġniqtauruq anġutmiġni, aasriiġni anġutipayaaq taimakġnaaglaan anipmiraqtuuq aǵnamiġni. Aglaan itqaumasiunġ Agaayyutim iġniqtaqaġha iġnupayaanik supayaaniglu.

¹³ Nalaunġatilaaqsiunġ ilipsitġnik. Nalaunġava aǵnaq agaayugumi Agaayyutmun matuilaagġlugu niaquni?

¹⁴ Ilisimarusri iġnupayaaq isrumapmiuq anġutim nuyaqtusriruam kanġunaqtilaanjanik.

¹⁵ Aglaan aǵnam nuyaqtuġi piġniġnaqnautigigaa. Aǵnam nuyanġi qaisaurut ilaanun matuksrauplutinġ.

¹⁶ Kiġnapayaaq uqavaagumakpan taavrumuuna, ilisimaliunġ una: uvagut piksraitġhugut atlamik pilġusrimik, aasriiġni iluqatinġ ukpiqtuanġuruat nanipayaaq pipmigaat taatnatun.

17 Uvvasuli, katiragikapsi agaayyuvigisrukľugu ikayuuttuti-tlaitchusri aglaan atniagutiraqtusri avatmun. Pitqusigiitľusri, taatnaqľuņa nanęangitčipsi.

18 Sivulliupľugu, tusraaruņa agaayyiaqapsi avgumma-tiqagąqtusriguuq, aasrii taamna ukpięitlagiga.

19 Avgummatiqagąapsi akunnapsitńi nalunaiqsittaęigaa nal-ipsi ilumun ukpiętuąjuruatilaaņa.

20 Katiragikapsi atautchimun Atangum nullautchięvianik nięingitčusri.

21 Uqąqtuņa taavrumiņa atakkii ińnullaa nięiruaq iņmi nięautmińik utaęęisunąqani atlanik. Iľasri ańılaaqhutin nięisunęagmij suli atlat imiņasriraqtut.

22 Suvisi! Kińuniqangitpisi nięęiviksrapstńik imięviksrapstńigľu? Nakuungitčhuq suńıllaęangıęiqsi ukpiętuąjuruanię tutęiisaaqľugillu tamatkua suılliuqtuat? Qanuq uqąęniaępik ilipsitńun? Quyagińiaępigu taamna? Naagga, quyagińiaęitčipsi.

23-24 Uumiņa Atanguruam ilisautigaaņa uqąęikkamnik ilip-sitńun. Tamarrumani unnuami Atanıęput Jesus tuniraugisip-man, tigugaa qaqęiaq. Quyyatigiqęaaqľugu Agaayyutmun avguęaa nięlięhuni, "Una qaqęiaq timięigiga sięuptauruaq ilipsitńun. Nięiraęigupsiuń una qaqęiaq itqąkutigięumagięsi tuęuęięa pięutigięlusri."

25 Taatnatunsuli nullautchianikamij tigiņięaa qallun nięlięhuni, "Una qallutim imaņa auęigiga. Auga maęitauniaępan ilipsitńun taimma nutaaq sivunniugun aullaęnińiaqtuq. Imięaęigupsi uumakņa qallutmiń itqąkutigięumagięsi tuęuęięa pięutigięlusri."

26 Tarra nięiraęigupsiuń taamna qaqęiaq suli imięľugu qallutmiń taavrumuuna quliaqtuaęiksi tusraayugaaęiksuaq Atangum tuęuęhagun agęitęiņńiaľhanunaglaan.

27 Taatnamik, kisupayaaq nięiruaq qaqęiaņanię imiętuagľu qallutaaniń Atangum kamąkutiqasruņaęnagu atrięaqtuq ińuktitun taimani suksraęangitčuanik Atanıęmik.

28 Uvva itqąęisruńniępisiuń Atangum tuęuęha taatna? Ki, ińnullaa isivęiugľi iņmińik nięigaluaęnagu qaqęiaq imięsigalu-aęaniľu qallutmiń.

29 Uvva ińuksamna nięivaluktuq imiępalukhuniľu ilitčhuęigaluaęnagu Atangum tuęuęha uvaptiknun. Agaayyutim atannięisigaa taatnasrię ińuk.

30 Taatnaqhutin ińugiaktuat akunnapsitńi sayaięsut at-nięńalięhutinľu, suli ilańich tuęuanikhutin.

31 Aglaan isivęiuqęaaęupta uvaptiknik tarra Agaayyutim anasrińıuqsagumińiaitčaatigut taatnatun.

32 Atangum atannisuqmatigut algaaqsruğagığaatigut qanuq iñuuniaqtilaaksraptiknik anasriñjuqsaqungitluta piqatigilugich nunam iñuñi.

33 Taatnağusri, aniqatiumaan, katinigupsi nigiqatautyagusri Atangum nullautchigvianun utaqqisilaayumausi.

34 Kisupayaaq nigisunigumi nigiruksrauqqaatuq kiñunigimiñi, Agaayyutimli anasriñjuqsautaitchumagaasri. Isilğiqsuğisigipsi atlanik utlakkupsi.

12

Ipqitchuam Irrutchim Aatchuutai

1 Aniqatiumaan! Pakma kanjicsipkautiginiagiga qanuq Ipqitchuam Irrutchim savaaña iñuich iñuuniałhatni. Kanjicsitqugipsi taamna nalupqinaigługu.

2 Iisimagiksi qanuq iñuuniaqtilaaqsi Jew-ñunginiñapsi. Killukuağutipkakkaurusri putqatağvigitquplugich uqatłailaat aanguat.

3 Taatnaqluña kanjicsitqugipsi una, kiñaunniiñ iñuk aňalatiqaqtuaq Irrusrianun Agaayyutim uqallakkumiñaitchuq itna, “Jesus suksraungiqsuali.” Taatnatuntuuq kiñaunniiñ nipligumiñaitmiuq, “Jesus Atanguruq,” aglaan Irrusrian Agaayyutim taatnaqukpani kisan.

4 Uvvaasriñ, iñuich atlakaagiiñik aatchuusriaqaqtut aglaan atiruam Irrutchim qaisağigai iluqaitñik.

5 Iñuich savautrirut atlakaagiiisigun, aglaan Ataniq atiruq iluqaitñun.

6 Iñuich aatchuusriaqaqtut atlakaagiiñik savautriłigimiktigun, aglaan atiruam Agaayyutim iñuich savatlapkağai iluqaitñik savaanik aatchuusriağikkagmiktigun.

7 Ipqitchuam Irrutchim iñuk savatlapkaqmañ qanusri-payaamik, ilaan ukpiqsri ruapayaat ikayuusriaqaqtittagigai taavrumakña.

8 Ipqitchuam Irrutchim uqatlapkağaa iñuk isrumatłikun, aasrii atiruam Irrutchim atla iñuk uqatlapkaqlugu kanjicsimatłikun,

9 atlasuli ukpiqsrisiqatlapkaqlugu, atlasuli mami-titchitłapkaqlugu iñuñnik.

10 Atiruam Irrutchim atla iñuk savatlapkağaa quviqnaqtuanik, atlasuli sivuniksriqirautlapkaqlugu Agaayyutmun, atlasuli puttusrisiqatlapkaqlugu nalliakun nakuuruakunlu pigiitchuakunlu ilitqutchikun, atlasuli uqatlapkaqlugu atlakaagiiñik uqautchiñik nalunaqtuanik, atlasuli uyyuuqtautlapkaqlugu nalunaqtuanik uqautchiñik.

11 Aglaan tamatkua iluqaisa savaagigai atautchiusuam Irrutchim, autaaqlugich iñupayaamun qanuq pitqukamigich.

Atausriq Timi, Iñugiaktuat Sulliñgich

12 Iñuum timaa iñugiaktuanik israğutaqaqtuq, naagasuli atausriuruq timi. Taatnatuntuuq ittugut atautchisun timitun iñugiallapiagaluñnapta atlakaagiikhutalu, atakkii iluqata atausriñjuqataurugut Christ-mi.

13 Ilavut Jew-ñurut suli atlat Jew-ñungitlutin. Ilavut savaktaagruurut suli atlat savaktaagruungitlutin. Paptaaqtitnapta Ipqitchuam Irrutchim iluqata atausriñjuqtittağigaatigut timimun, ami timaanun Christ-ñum. Aasriiñ ilaan aatchuğaatigut atausriullaapluta atiruamik Ipqitchuamik Irrutchimik.

14 Atakkii iñuum timaa atautchiñhiñamik israğutaqanğitchuq, aglaan iñugiaktut sulliñgi.

15 Iñuum isigaña uqaqpiiaqtuq itna, “Uvaña argaungitluña, tarra timim sulliñgingitchaña.” Taatnatchim niplillautilim ilagipkañaigumiñaitchaa timimi.

16 Suli iñuum siutaa nipliqpiaqtuq itna, “Uvaña iraungitluña, tarra sulliñgingitchaña timim.” Taatnatchim niplillautilim ilagipkañaigumiñaitchaa timimi.

17 Timi iluqani iraukpan, iñuk tusraatlayumiñaitchuq. Aasriiñ timi iluqani siutaukpan, iñuk naisitlayumiñaitchuq.

18 Aasriiñ Agaayyutim inillakkai timim sulliñgi iniksranjitñun, inmi quyagikkagmigon.

19 Timi atautchimik israğutañhiñaukpan, timiqağayaipiaqtuq, amağaa?

20 Uvva iñugiaktuamik israğutaqaqtut timimi, aglaan atautchimik timiqaqtuq.

21 Uvva iñuum iraa nipligumiñaitchuq argañmiñun itna, “Sumun atuğumiñaitchikpiñ.” Sulipsuuq iñuum niaqua nipligumiñaitchuq isigañmiñun, “Inuğingitchikpiñ.”

22 Aglaan, taapkua ilañi timim qiññaqaqtuat sayailuqhutin inuqnapiiaqtut.

23 Suli tamatkua timim sulliñinji isrummatigikavut qiññağiksuanğitlugich qaunatqiağitluqaqsirağigivut, suli ilaviñgich atlat qiññağaksrağingisanjich maturagigivut.

24 Qiññağiksuaat ilaviñgi timipta qaunagiraksraunğitchut taatnatun. Ilumun, Agaayyutim atlakaagiich israğutapayaanji timim iñiqtağigai, uvaptiknun qaunatqiağitquplugich qiññağiksuanğitchuat.

25 Taatna Agaayyutim iñiqtağigai timivut atingirrutiaqunğitlugich akunğatni israğutauruat aglaan ikayuutitquplugich avatmun.

26 Atausriq ilauruaq timimi iluangitpan, iluqatin ilauruat nagliksaqaqaturut. Taatnatun atausriq ilauruaq kamagikkaupman, iluqatin quviatchagaqtut.

27 Iluqasri timigigaasi Christ-ŋum, aasriiñ iñullaanɔplusri sulliñigigaasi taavruma timim.

28 Akungatniñ ukpiqtuanɔruaniñ Agaayyun piksraqtaaqtuq atlakaagiiñik savaktiksranik, sivulliq uqqiraqtinik Agaayyutmun, tuglia sivuniksriqirinik Agaayyutmun, piñayuat iļisautriksranik, aquatigunaasrii taapkua savaaqatlaruanik quvignaqtuanik, tamatkuniñalu mamititchiļaruanik atlanik, ikayuiruksraniglu atlanik, sivulliuqtautlaruaniglu atlanik, uqatlaruaniglu uqautchisigun nalunaqtuanik.

29 Iluqagminɔ uqqiraqtaungitchut Agaayyutmun unniin sivuniksriqiraungitchut unniin iļisautraungitchut unniin savaktaungitchut quvignaqtuanik.

30 Iluqagminɔ mamititchiraungitchut atniğñaqtuanik unniin uqatlaitchut atlakaagiiñik uqautchiñik unniin uyyuqtautlaitchut nalunaqtuanik uqautchiñik.

31 Tarraasriiñ kipiğniupiağitchi nakuutluktuanik aatchuusriaqagugusri.

13

Piqpakkutiliq Pakma iļisautiniagipsi nakuutlaktuamik iñuunialiksrapstñik.

1 Uqatlaniguma atlakaagiiisitun iñuktitun unniin israguliktitun, aglaan piqpaksritļaiññiguma iñuɔnik, uqahiga atriqtuq qukiğñaqsiplugu aviluqtaqtuatun.

2 Uqatlaniguma sanɔiaqalunɔa sivuniksriqiritun unniin kaniqsitlaluğillu iluqaisa nalunaqtuat unniin iļisimatlalunɔa supayaanik, suli ukpiqquitiqagñiguma nuktatlaluğich iñgich, aglaan piqpaksritļaiññiguma iñuɔnik, sumun atugumiñaiapiaqtunɔa.

3 Aatchuutiginigupkich supayaurat pigikkatka iñuɔnun inuqsraqtuanun unniin aatchuutigilugu timiga ikipkaaksraulugu, aglaan piqpaksritļaiññiguma iñuɔnik akiļiusriaksraitchuɔa.

4 Piqpaksriruaq iñuk anuqsrutriruq, iħaaqqutriruq, tunjiliñgunğitchuq, uqavigaagangitchuq,

5 suli arguanangitchuq unniin anallaqħuitļaitchuq. Piqpaksriruaq iñuk inmiguutlaitchuq, uumitchayaitchuq, itqaksritļaitchuq akitñaaqtuqtimiñik nalaunɔaitchuakun.

6 Piqpaksriruaq iñuk quviasrutlaitchuq iñuich killuliqipmata, aglaan quviasruguuruq iñuich nalaunɔarualiqipmata.

7 Piqpaksriruaq iñuk manimmilguruq, aasriiñ ukpiqsriraqtuq suli niğiugaqtuq suli iglutiulguruq.

8 Iļaatnigu iñuich sivuniksriqitlaigisirut suli uqatlaigisirut uqautchiñik nalunaqtuanik suli kaniqsimmataat isukħitkisiruq, aglaan piqpaksriħiq isrukħitchumiñaitchuq.

⁹ Īisimahīqputlu sivuniksrīqilīqputlu naamanḡitchuk. Taatnamik isuk̄itkisiruk.

¹⁰ Īisimahīq naamasimaruakpan, aatchuusriat pīigisirut.

¹¹ Uvvaami īil̄gaan̄jukama uqaḡaqtūḡa isrummatīqqāḡūḡa suli sivunnīuḡuuplūḡalu īil̄gaatun. Īn̄uguqama īn̄uunian̄ḡiqsūḡa īil̄gaam īn̄uuniāḡhatun.

¹² Pakma q̄īñitl̄aitchugut nalup̄qināiḡl̄ugu tautukmatun salumaitchuatun taḡḡaqtuutmun, aglaan taivrumani q̄īñiḡisirugut nalup̄qināill̄apiaḡl̄ugu. Pakma īl̄itchuḡiḡigiga īl̄aviñ̄aur̄āñīñaq, aglaan taimanigu īlisimmaḡiksipiaḡisigiga Agaayyun, atr̄īl̄ugu Agaayyun īlisimall̄apiaqmatun uvāḡnik.

¹³ Tarra, supayaat naamasrīḡhatnunaglaan īñuich uk̄piq̄srimaniaqtutsuli niḡiḡugaq̄aḡutīḡsuli pīq̄paksrīl̄utīḡsuli, aglaan taapkunak̄ḡa pīñasrunīñ kamanaḡnīqsrauruq pīq̄paksrīḡq̄put atlanik.

14

Īisauttutipsaat Ip̄qitchuam Irrutchim Aatchuutīḡigun

¹ Taatnamik pisuq̄tilaaḡvigisiūḡ pīq̄paksrīḡiq̄si atlanik īñūḡnik. Uvvasuli kimmutiq̄all̄apiaḡit̄chi Ip̄qitchuam Irrutchim aatchuutaīñik, suvaluk uq̄aqtatlasrīḡipt̄iknik Agaayyutmun.

² Īñuk uq̄aḡumi uq̄autchikun nalunaqtuakun uq̄āñīñaqtuq Agaayyutmun. Īñuich kāḡiq̄siyumiñaitchut uq̄aḡik̄kāḡanik, atakkii Ip̄qitchuam Irrutchim uq̄aqt̄ittaḡigaa nalunaqtuanik sunik.

³ Aglaali īñuk uq̄aqtauruaq Agaayyutmun kāḡiq̄siñ̄aqtuakun uq̄autchikun sayyill̄aaḡiruq īñuich uk̄piḡutīḡīñik pitchuk-saaḡḡuḡill̄u arak̄ḡuḡill̄u.

⁴ Īñuk uq̄aqtuaq uq̄autchikun nalunaqtuakun ikayuḡaqtuq īḡmiñ̄uñīñaq, aglaali īñuk uq̄aqtauruaq Agaayyutmun kāḡiq̄siñ̄aqtuakun uq̄alikun sayyill̄aaḡai uk̄piqtuan̄uruat uk̄piḡutīḡīñi.

⁵ Uq̄atlatqunayaḡaluaḡipsi uq̄autchikun nalunaqtuakun, aglaan kimmutiḡitlukkiga uq̄aqtatq̄uplusri Agaayyutmun. Īñuk uq̄aqtauruaq Agaayyutmun kamanat̄lukt̄uq taavrumak̄ḡa uq̄aqtuamīñ uq̄autchikun nalunaqtuakun, īñūḡmik mumiutriq̄an̄ḡisuaqpan. Īñuq̄aqqan taatnatchimik sayyill̄aatlaḡisigai uk̄piqtuan̄uruat uk̄piḡutaat.

⁶ Anīqatiut, uq̄autisukkipsi q̄anuq Agaayyutim sagviaqtukkan̄anik uvamnun suli q̄anuq īl̄itchuḡīpk̄autaanīk uvamnun, suli uq̄autisukkipsi Agaayyutim īlumutuñ̄hanik īlisaut̄ilus̄īlu. Uq̄aaq̄siñ̄iḡuma nalunaqtuakun uq̄autchikun, q̄anuq ikayuu-taunayaq̄piḡ? Uq̄aqtuksrauruḡa kāḡiq̄siñ̄aqs̄īl̄ugu.

⁷ Uvva atr̄ikusraun. Īñuich atuq̄tuuraq̄mata supluaq̄tuḡnaqtuanik unnīñ nuq̄aqt̄il̄īḡnik atuq̄tuurayuīl̄aḡmin̄

nalausruṇaṇagu, iñuich naalaḡniruat iḡisaḡiyumiñaitchaat iḡñaṇa atuutim. ⁸ Sulipsuuḡ aṇuyaktuani, ḡalḡuḡtaun nalupḡinaḡtuamik nipliḡman aṇuyyiuḡtit tupisralatḡaitchut aṇuyaksaiḡmun.

⁹ Taatnatuntuuḡ, uḡaḡupsi nalunaḡtuakun uḡautchikun, ḡanuḡutiṇ iñuich iḡisimaniaḡpatruṇ sumik uḡaḡtilaaḡsi? Silaḡhiñamun uḡaḡmatun piñiaḡtusri.

¹⁰ Nalupḡinaḡtchuḡ iñugiaktuat atlakaḡḡiich uḡautchich nunamiitilaṇat, aasriiñ iluḡatiṇ kaṇiqsiñiaḡtut.

¹¹ Aglaan kaṇiqsitḡaitchupku iñuum uḡausria avakṇaḡtauniaḡtuṇa taavrumuṇa uḡaḡtuamun, sulii ilaa uvamnun.

¹² Taatnatuntuuḡ kimmutiḡaḡaḡpsi piḡiḡiplusri Iḡqitchuam Irrutchim aatchuutaiñik, kimmutiḡaḡiḡchi nakuutluktuanik aatchuusrianik. Taavrumuuna ukpiḡtuanḡruuat sayyillaakkaurut ukpiḡutmikni.

¹³ Taamna pisigiḡlugu iñuk uḡaḡuuruuḡ nalunaḡtuagḡmiguṇ uḡautchikun agaayuruksrauruḡ uuyuuḡlasruglugu uḡaḡḡikkani.

¹⁴ Atakkii agaayuguma nalunaḡtuakun uḡautchikun, irrusriḡikkagaḡ agaayuruḡ, aglaan kaṇiqsiñḡiḡchiga ḡanuḡ uḡaḡtilaaḡa.

¹⁵ Uvvaasriiñ ḡanuḡniḡniḡpiḡ? Agaayuniaḡtuṇa uḡautchikun nalunaḡtuakun irrutchipkun, sulii agaayuniaḡmiuṇa kaṇiqsiñiaḡtuakun uḡautchikun isrumapkun. Atuḡniaḡtuṇa uḡautchikun nalunaḡtuakun irrutchipkun, sulii atuḡniḡmiuṇa kaṇiqsiñiaḡtuakun uḡautchikun isrumapkun.

¹⁶ Quyaḡuvich Agaayyutmun nalunaḡtuakun uḡautchikun, tamatkua iḡisaḡsimaitchuat Amen-naḡumiñaitkaat quyyatiḡikkaḡsi, atakkii nalurut sumik uḡaḡtilaapsitñik.

¹⁷ Ilipsi quyyaviḡillautagḡknaḡaluaḡḡiksi Agaayyun, aglaan atlas ikayuusriaḡaḡniḡḡitchut.

¹⁸ Quyaḡiga Agaayyutiga uḡatḡakama uḡautchikun nalunaḡtuakun pitḡukḡuḡ iluḡasri uḡatḡaiḡsi.

¹⁹ Aglaan ukpiḡtuanḡuruani iqataukama uḡaḡummatiqatḡlukuṇa tallimaḡhiñanik uḡaḡḡniḡ kaṇiqsiñiaḡtuanik, iḡisautḡtiḡaḡḡkuṇa atanun, uḡaaḡsiḡḡmiñ 10,000-niñ uḡaḡḡniñ nalunaḡtuakun uḡautchikun.

²⁰ Aniqatiuṇaṇ, isrummatiqaaḡsri iḡilḡaatun Iḡqitchuam Irrutchim aatchuutaigun, aglaan ilitḡusriḡaḡiḡchi aniqammiuratun piḡiḡiḡitḡaitchuatun; isrummatipsitñi ititchi iñuguaniksamaruatitun.

²¹ Agaayyutim Makpiḡaanani Ataniḡ itnaḡniḡsuḡ, "Tuyuḡḡisigaluḡitka avakṇaḡtuat iñumnun uḡautriñiaḡtuat nalunaḡtuatigun uḡausriḡmiktigun ukunuṇa iñuṇun,

aglaansuli iñugikkağma naalağniyumiñaitchaatja.” *Isaiah*
28:11, 12

22 Taatnamik nalunaqtuat uqautchich quviqnaqtuanururuk
ukpiqsriruanunğitchuanun aglaali sivuniksriqun
kanjisiñaqtuakun uqautchikun ikayuiruq ukpiqs-
riruanuruanik.

23 Uvvaasriiñ ilisaqsimaichuat unniñ ukpiq-
tuanuruanunğitchuat isiqpata agaayyuvimun iluqapsi
uqautriñapsi nalunaqtuakun uqautchikun, nipliçpiaqtut
isumaiļauniplusri, amağaa?

24 Aglaan iluqasri uqağupsi Agaayyutmun kanjisiñaqtuakun
uqautchikun aasiiñ iñuk ukpiqsriruanunğitchuaq naagaqaa
ilisaqsimaichuaq isiguni ilitchuğiniagağaa killiqirautilaani, sulii
atanniqsukkauniaqtuq tusraakkağmigun.

25 Taavruma iñuum nalunaqtuat isrummatinj satqum-
miğñaqtut. Pulluni agaayyuviniagağaa Agaayyun, aasrii
uqausigilugu Agaayyun ilumun akunnapsitñi innilugu.

Atisriñiq Agaayyuvimmi

26 Aniqatiumaan, qanuq uqağisivisa? Katirağikapsi
atautchimun, iñuk atuutiqatlaluni, atlasuli ilisautritļaluni,
atlasuli quliaqtuatlaluni Agaayyutim sagvikkanjiiñik
injmiñun, atlasuli uqatlaluni nalunaqtuanik uqautchiñik,
atla uyyuuqtigilugu taavrumiña uqautauruamik, aglaan
iluqatin tamatkua atuumalich sayyilļaagutiksraulutin
ukpiqtuanuruanun.

27 Iluqasri uqağniagağupsi nalunaqtuakun uqautchikun,
malğukunniñ piñasrut uqağlich, aasriñ atausriullaalutin,
atausriqsulii uyyuuqtigilugu.

28 Aglaan uyyuuqtiksraitpan, kiña iñuk uqağuuruaq
nalunaqtuakun uqautchikun tauksruisaağli agaayyiaqapsi
uqałhiñağluni isrumamiñi injmiñun Agaayyutmunlu.

29 Malğuk naagaqaa piñasrut sivuniksriqirit uqağlich, aasrii
atlat isivğüuqtaulutin sumik uqaqtilaanatnik.

30 Aasriiñ Agaayyun sagviutrikpan ilumutuuruamik iñuimun
aquppiruamun tamaani agaayyuvimmi, sivulliq uqaqqaq-
tuaq qasruğli.

31 Atakkii iluqasri uqautaułhiñaurusri Agaayyutmun ataus-
riullaalusri ilitchitqulugich avatmiñ pitchuksaağiqulugillu
avatmun.

32 Iñuk uqaksriusriaqatuaq Agaayyutmiñ analatağitlaruq
injmiñik irrutchiğmigun [aasriiñ utaqqiugatlaplugu
uqaksrani].

33 Agaayyutim atuumapkatlaitchaa aupilļaliq
katimalipsisitñi atakkii nanipayaaq Agaayyun itman
qiñuiññaqatuaq atiugautmiglu.

Tamatkunatun ukpiqtuanjuruatun atlani inipayaani pilgusiatitun taatnatuntuuq piruksraupmisi.

³⁴ Aġnasri nipaisaaqtuksraupmiut katimalipsitni. Atakkii uqaquraungitchut suli qaukhiyummataitchuksraur. Taatnatun aglausimaruq Agaayyutim maligutaksrajan.

³⁵ Iisimasrukkumiñ sumiksamna, apiqsruġlisigin uitiñ kiñuniġmikni. Atakkii kanjunaqtuq aġnam uqaliksrana katimaraġikapsi agaayyuvini.

³⁶ Suva? Agaayyutim uqalħa aullaġniiñġiñniqsuq ilipsitniñ naagaqaa ilipsitniñħiñaq tikiu mangiñniqsuq!

³⁷ Kiñapayaq iñuk isrummatigigumi iñmiñun sivuniksriqi-rauniluni naagaqaa aatchuusriaqagñiluni Ipqitchuamiñ Ir-rutchimiñ, tarra kanjqsimaraksraġigai tamatkua aglaatka ilipsitniñun Agaayyutmun tillisiginilugich.

³⁸ Tarra suliqutiginasuñ taatnasriq iñuk suksraqangitchuaq aglagikkamnik.

³⁹ Taatnamik, aniqatiumaan, piliqiqutigillapiaqsuñ uqaq-tausruq Agaayyutmun, suli nutqaqtinagich uqaqtuat nalunaqtuakun uqautchikun.

⁴⁰ Aglaan supayaat pisigik nalauttillugich suli iħuatmun aňalataaġlugich.

15

Anjipakkauħa Christ-ñum

¹ Aniqatiumaan, itqauamatqugiga ilipsitniñ quliaqtuaħiga tusraayugaaġisuaq ilipsitniñ. Taimñauruq tusraayugaaġisuaq taimani akuqtuaġikkaqsi suli tuniqsimavigikkaqsi pakma.

² Anniqsukkauniaqtusri ukpiġituiñagupsiñ taamna tusraayugaaġisuaq quliaqtuaġikkaga ilipsitniñ. Aglaan ukpiġingitchupsuñ ukpiqsriħiqsi suungitchuq.

³ Taatnamik iħisautianikkipsi iħisautigikkanik Atanġum uvamnun; kanjqsiraksraġigisi taapkua qulliuruat iħisauttitit, Christ-ñum tuqulħa pisigiplugich killuutivut maligutlugu aglausimaruq Agaayyutim Makpiġaanani.

⁴ Suli iħisautianikkipsi Christ-ñum iħuvikkauħhanik aasriiñ anjipakkauħhanik piñayuatni uvlut, maligutlugu aglausimaruq Agaayyutim makpiġaanani.

⁵ Anjitiqqaqhuni Christ tautuktittuq iñmiñik Peter-mun, sulipsuuq qulit malġunñun maliguaqtinun.

⁶ Aquagun taavruma sagviġniqsuq iñuġiatlukhutiñ 500-miñ aniqatigiñun katimapkaġlugich, iñuġianjqsranjich iñuuplutiñsuli iħanjich tuquaniksimagaluaqhutiñ.

⁷ Tugliġiplugu sagviqsuq James-mun, aasriisuli iluqanjitniñ uqġiraqtañjuranun.

8 Aquagun taavruma sagviqmiuqtuug uvamnun, kia-unniin niigiugingitchaluaakkaŋa Atanigmun uqqiraq-taugisiñiluja.

9 Taatnaqluŋa kamanaiññiqsrauruŋa uqqiraqtipayaaniñ. Nalliummatingitchuŋaunniin tairaksraulujana uqqiraqtimik, atakkii nagliksoaqtitchimaplujana iñunŋik ukpiqtuanjuranik Agaayyutmun.

10 Aglaan Agaayyutim piqpagivagitluŋa simmigñigaa iñuugiŋa ihuaqquiritmigun. Ilaan ihuaqquitrillapiaha piñilaungitchuq uvamnun. Sakuutluktujana iluqanjitñiñ aglaan uvapkuiñaq piñgitchuŋa atakkii Agaayyun savaktuq uvapkun ihuaqqutriligmigun.

11 Uvvaasriin uvanalu naagaqaa atlat uqqiraqtitlu quliaq-tuagigikput taamna tusraayugaagiksuaq ukpigikkaqsi.

Anipkakkauthat Tuqunaruat

12 Quliaqtuaguurugut Agaayyutmun anipkaŋniplugu Christ tuqunaruaniñ. Suvaatami ilasri uqaguuvat tamatkua tuquanik-tuat anipkaŋumiñaiññiŋiplugich tuquhigmikniñ?

13 Anipkaŋniangñiñiqpata tuquaniktuat, tarra ilumutuungitmiñiqsuq Christ-ŋum anipkakkkausrimaŋa.

14 Aasriin Christ anipkakkkausrimaiññiŋipan, quliaqtuaŋiŋiput atuŋumiñaitchuq sumun, naagaqaa ukpiqqutisri tanjigillutin.

15 Aa, iñuich iŋitchuŋinigaatigut uqagñipluta tanjigilaamik, atakkii uqagigikput Agaayyutmun anipkapiagñiŋniplugu Christ tuquhigmiñiñ, aglaan tamanna ilumutuunayaitchuq tuqunaruat anipkakkauyumiñaitpata.

16 Tuqunaruat anipkaŋniangñiñiqpata, tarra Christ anipkakkauymaitmiñiqsuq.

17 Christ anipkakkauñgñiñiŋipan, ukpiqsriŋiqsi Christ-mik tanjigñiñiqsuq aasriin suksraungiqsuyumaatqutisri pisigilugich killuutisri.

18 Suli Christ anipkakkauñgñiñiŋipan tamatkua tuquaniktuat ukpiqsriruanjuplutin Christ-mik suksraungiqsuttuq.

19 Ukpiqsriñigupta Christ-mik anniqsuqsimaatpatigut pakmapaŋhiñaq iñuuhaptikni nagliŋnaŋniqsraqtugut iluqanjitñiñ atlaniñ iñunniñ.

20 Aglaan pakma Christ anipkakkauŋiaqtuq tuquhigmiñ. Ilaa anipkakkauqqaagñiqsuq, taatnaqhuta ilisimarugut Agaayyun anipkañiaŋniŋilugu tuqunaruapayaaniŋ ukpiqsriruanik Christ-mik.

21 Iñuk iluqani tuqusragumaruq atautchim iñuum savaagikkaŋagun. Taatnatuntuuq iñuk tuqunaruq iñuutlasriñiaqtuq piqutigilugu atlam iñuum savaagikkaŋa.

22 Atakkii Adam-kun iluqatin tuquruksraurur, taatnatun iluqatin Christ-kun iñugutqikkisirut.

23 Aglaan iñupayauraq anipkakkaugisiruaq nalaunnaruakun piviksralaamigun, Christ sivulliupluni anipkakkauruaq, tarrali aggitqikpan tamatkua Christ-ñum pigikkani iñugutqiksitsikisigai.

24 Taavruma aquagun isrukħitchaaq tikitpan, Christ-ñum qaiññağaa anaayuaqutini Agaayyutmun Aapauruamun akiilianiikkumigich iluqaisa anjalatchisiqaqtuat suli iluqaisa sanñiqutiqaqtuapayaat sanñiqaquatlu.

25 Christ atanguruksrauruq uvluanunaglaan Agaayyun akimmatrianikpan iluqanitiññ Christ-ñum uumiksiraiññ.

26 Tuqułiq akiilikkauniaqtuq aqulliuluni uumiksri.

27 “Agaayyutim Christ anjalatchipkağaa supayaanik.” It-nağniqsuq Agaayyutim Makpigaañani. Taatnaqami Agaayyun ilagautingitchuq inmiñnik, aglaan iligai supayaat ataanun Christ.

28 Agaayyutim taatnaanikkumiñ, ilaaptuuq igñña Agaayyutim ataniqsimapkağniaqmıuq Agaayyutmun inillairuamun supayauramik ataanun Christ. Taimanigu Agaayyun kamağniqsrauniaqtuq supayauramiñ.

29 Suniaqpat tamatkua paptakkauruat pisigiplugich tuqunaruat? Tuqunaruat anipkakkauyumiñaipiaqkata, suvaata iñuich paptaaqtinniaqpat pisigiplugich tuqunaruat?

30 Ilumun anipkağniałiq piitpan suvaatami anayanniuqpi ataramik quliaqtuağikapku tusraayugaağiksuaq?

31 Aniqatiut! Kigiññigvirağigiga tuqqun uvlugağipman. Tusraayugaağiksuaqun ukpiqsriruağugniqsusri, suli taat-naqluñ quriasuutigigipsi Christ Jesus-kun atannaptigun.

32 Ephesus-mi anuyakkaluagupkich iñuich atriqaqtuat lili-la iqsinaqtuatun niğrutitun, sumik piññakkumiñaitpi taat-nałapkun? Tuqunaruat anipkağnianğitpata, tarra “Niğisa imiqtuağutalu,

atakki uvlaakun tuquniaqmiugut.” *Isaiah 22:13*

33 Kinnipkaqasri iñunun uqaqaqtuanun uumiña anipkakkaułikun. “Piqasiqsuutigupsi pigiitchuanik piqatnaanik taatnaiłigisirusri ilinjisitun.”

34 Isummitqinñaqsigasri killuliqitqinğigusri. Iłasri nalurut-suli Agaayyutmik. Taamna uqağigiga kanñutchaqugaluaqhusri.

Qanuq Anipkağniaqpisa?

35 Iñuk apiqsruqpiamıuq, “Qanuğutin tuqunaruat anipkağniaqpat? Qanutchimik timiqagñiaqpat agğigumiñ?”

36 Isummatuiñiaqpat ilipni! Nautchirriikavich nautchiaksranik nunamun nautlaitchut nauriağuglutin tuquqqaagaluaqatin nunami.

37 Aasrii nautchiaksraq nautchirriutikkan qinñaaqanğitchuq nauriatun nauniaqtuatun nautchiaksramiñ. Nautchirri-irutin mukkaaksrağugumaqtuamik naagaqaa nauruksrauru-amik.

38 Aglaan Agaayyutim nautchiaksraq nauriaguqtitchuugaa itqukkani, suli nautchiaksrallaa naurisuuruq qanutchiuhgmisun.

39 Taatnatuntuuq, iluqatiñ uumarupayaat atlakaagiiñik timiqagtut, iñuich atautchiiñamik timiqagtut, niñrutitsuli atlakaagiiñik timiqaqmiut, qaluitsuli atlakaurut, tiñmiatsuli atlakaupmiut.

40 Sulipsuuq qilañmiittuat atlakaanik timiqaqmiut nunamiittuaniñ. Piññaqnautaataat qilañmiittuat atlauruq piññaqnautaataaniñ nunamiittuat.

41 Siquñgum qaumanğa atlauruq qaumanğaniñ tatqim, suli uvlugiat atlakaagiiñmik qaumaniqagtut qivliquulakamiñ qilañmi. Uvlugiallaa atlakaagiiñmik qaumaniqagtuq atlamiñ uvlugianiñ.

42 Taatnatun itkisipmiuq anjpkakkaukpata tuqujaruat. Timigikkavut pakmapak ittut nautchiaksratun nautchirriutauruatun nunamun. Tuqusruurut iluvikkauplutiñ. Aglaan anjpkakkauniagupta tuqukiğmiñ timiqagñiaqtugut tuquyumiñaitchuanik.

43 Iñuum timaa iluvikkaukama piññaqnaitchuq sanñiitluni. Aglaan Agaayyutim anjpkagñiağumiñ piññaqnagñiaqtuq sanñiağuni.

44 Pakma timivut nunakñaqtaurut, aglaan anjpkagupta timivut qilañmiittuat. Timiqaqapta tuqusruuruamik uvani nunami, ilisimarugut timiqagisiñipluta tuquyumiñaitchuamik qilañmi Agaayyutmi.

45 Aglausimaruq Agaayyutim Makpiğaanani itna, “Iñuqqaaq Adam iñuusriğugñiqsuq,” aglaan aqulliq Adam irrusriğugñiqsuq qaitchiruaq iñuuliğmik.

46 Irrutchim timaa sivulliungitchuq. Nunakñaqtaam timaa sivulliuruq, aasriiñ aquagun irrutchim timaa.

47 Iñuqqaaq nunakñaqtauruq iñiqtauruq magğaananiñ nunam, tugliaasriiñ iñuk qilañmiittuat.

48 Iñupayaanj nunam ittut iñuqqaatun iñiqtauruatun magğamiñ. Iñupayaaq pigikkaña Agaayyutim ittuq taavrumatun qilañmiittuat.

49 Pakma atriqaqtugut iñuktun nunakñaqtauruatun. Taimanigu atriñiutinaqtugut iñuktun qilañmiittuat.

50 Aniqatiumaan! Taamnauruq uqautigikkağa, iñuum nunami timiqagtuam uiviñiaqahuni auqaqhuniñu piññaaktaagiyumiñaitchaa anjpuqautaa Agaayyutim. Taatnatuntuuq timi tuqusuruq auragaqahuni itchumiñaitchuq piungigangitchuami auragatlailuni.

51 Naalağniñlagitchi, uqautigipsi nalunaqtuamik itna—iluqata tuquniangitchugut, aglaan iluqata simmikkauni-

aqtugut.

⁵² Simmikkauniaqtugut akkuvaurapiaq, sukatluglugu siqungipaksaǵniñaniñ irim, aqulligmi qalǵuqtaqpan. Qalǵuqtaun nipliqsaǵluqqaqtuq iluqatin tuqunaruat anipkaǵniaqtut tuqqutqikkumiñaiǵutin, aasriiñ iluqata iñuusrugaaqtuagut aatchuusriaqaǵniaqmiugut nutaamik timimik. ⁵³ Iñupayaam timaa simmiqsitaksraǵigaa atakkii nunakñaqtauruaq timi tuqusruuruq auraǵaqhuni, aglaan taimanigu nutauruaq timikput tuquyumiñaitchuq auraǵatlaitłuni. Una atriqaqtuq iñuk mattaqmatun utuqqaǵuqtuanik atnuǵaanik suli atiaqsipmatun nutaanik.

⁵⁴ Aasriiñ timi auraǵaǵuuruaq simmausiqqan auragatlailaamik timimik suli timi tuqusruuruq simmausiǵłuni tuqqutlailaamik, tarani tanjǵñiaqtuq aglausimaruaq Agaayyutim Makpiǵaanani, itna,
“Tuqułiq akiiliraullapiaqtuq. *Isaiah 25:8*

⁵⁵ Aatai tuqułiiq, tarakñaaglaan tuqupkaǵumiñaiǵitin iñuich.
Aatai tuqułiiq, tarakñaaglaan atniǵumiñaiǵitin iñuich.”
Hosea 13:14

⁵⁶ Tuqułhum atniatlagaatigut killuqsaqapta, suli killuqsaun sanñiqutiqaqtuq maligutaksratigun aňalatiqaqhuni.

⁵⁷ Aglaan quyanaqtuq Agaayyun! Atakkii akimapkaǵaatigut atannaptigun Jesus Christ-kun.

⁵⁸ Taatnamik, piqpagiplusri aniqatiumaan, payaňaiǵitchi ukpiqsriłipsisitni, tuniqsimatitchi suli savautriłusri Ataniǵmik ataramik pisuqtilaapsigun, atakkii ilisimagiksi savautriłiqsi Ataniǵmik inǵilha sułlaamun.

16

İliraksraq Ukpiqsriruanun

¹ Pakma aglañniaqtuňa iliraksrakun iñuiñun Agaayyutim Jerusalem-mi. Uqautigitka ukpiqtuanuruat atlakaǵiñi nunaaqqiñi Galatia-mi qanuqhutin iliraqsułhat maninñik, aasriiñ pitqugipsi taatnatupiaq:

² Minguiqsiǵvipayaani atausriullaalusri tugvaitqugipsi ilaviñǵanik manium akiññaktaǵikkapsi agǵiǵñialłannunaglaan; tutquqtuılaayumausri qanutun pitłakkapsisun. Taatnaǵupsi iliraksraq inuqnaqsiniǵitchumauq agǵiǵuma.

³ Aasriiñ agǵiǵuma tuyuǵiniaǵitka aatchuutisri piqasiǵlugich tuyuutinik ukpiqtuanuruanun Jerusalem-mi iñuktigun nalupqinaǵikkapsigun.

⁴ Nakuuluni itkaqsikpan aullałiksraǵaptuuq, ilinisa malilhiñaupmigaatňa.

5 Utlañniaġipsi Macedonia-kuaqqaagluña; atakkii apqus-raaġniaġiga Macedonia.

6 Nayuqtaullakpiaġipsi naagaqaa ukiilunja ilipsitni, aasriiñ aullaġnialgitchuma aatchulhiñaugipsitnja inuġikkamnik iglaukksramni napmupayaaq.

7 Tautugumanġitchipsi akkuvaurahiñaq apqus-raahiñaġusri, aglaan nayuqtuatluuraallagukkaluagipsi, Atanġum pitqukpaña.

8 Aglaan Ephesus-miinniaqtunja Pentecost-liqiniałhatnunaglaan,

9 atakkii kamañaqtuam savaaqagviksrallautam anmautigaña, naagasuli iñugiaktut akililiqsuqtitka.

10 Timothy agġiġniqpan, qaunagiymagiksi tutqik-saukksranġun ilipsitniittuallahani, atakkii savautriruq Atanġmik, uvaptuntuq.

11 Nallipsiunniñ naġġugingilliun. Aullaqsaqpan ilipsitniñ ikayuġumagiksi iglaułhani quviasuguni, ilaali utiġasrauġumuq uvañnun. Niġiugigiga tikiłksraña piqatiqagluġu aniqatiunik.

12 Uvvasuli aniqatitigun Apollos-kun: suamasripluġu kiikaaqsrupaġaluagniġiga utlaquplusri piqasriġluġu atanik aniqatiunik, aglaan piyummatigingitchaa aullałksrani pakma. Utlañniaġaasri piviksranikkumi.

Uqautipsaaġutit

13 Qaunagititchi pigiitchuamiñ, makittaagigusri ukpiqs-riłipsitni, qapinailusri supayaani. Sanġisitchi tuniqsimalusri Atanġmun.

14 Supayaaq savaagilugu piqutigilugu piqpaksriłiqsi.

15 Aniqatiumaan, ilisimasruknaġisi tupiqatiñi Stephanas-ñum. Ilinich ukpiqsriqqaagtuanurut nunami taggisiliñmi Achaia-mik, aasri iluqnauqsimapiagataqhutin ikayułiġmiknun ukpiqsriruanik atanik.

16 Pitchuksaaġipsi tupigitquplugich iñuich taatniittuat suli kisupayaaq ikayuqtauruaq ukpiqsriruanun.

17 Quviasruutigigitka agġilhat Stephanas-ñum Fortunatus-ñumlu Achaicus-ñumlu, atakkii ilinisa ikayuġaatnja uvani-ġitniapsi.

18 Nutaqtiqluġu irrusriġa ilinisa quviatchaktitkaatnja ilip-sisuntuq. Isummatigillautaqsigik iñuich taatniittuat.

19 Ukpiqtuanuruat iñuuniaqtuat Asia-mi tuyuġaasri nayaanjanik. Aquila-mlu Priscilla-mlu piqatigiplugich ukpiqtuat katimaruat tupiġmikni paġliuġaasripsuuq atanikun.

20 Iluqatiñ aniqatigiich tuyuġaasri nayaanjanik. Paġlatisritchi avatmun kunigutmik ipqitchuakun piqpakkutikun.

21 Paġlatit Paul-miñ. Uvaña aglallakkitka ukua argamnik.

²² Kiñaliqaa piqpaksriñgitchuaq atanguruamik, Atangum atannigisigaa aggitqikkumi. Aa, Aggigiñ, Ataniiq.

²³ Uvvatuq ihuaqutrisaan Atanguruam Jesus-um nayuglisi.

²⁴ Uqautisukkipsi piqpaksrisilaamnik iluqapsitnik Christ Jesus-kun. Taatnatuq.

Paul-ηum Tugliat Tuyuutaiñ Corinth-ağmiunun

¹ Uvaña Paul, aasriiñ uqqiraqtigigaaña Jesus Christ-ηum pisulhagun Agaayyutim. Aglaktuña ilipsitñun ukpiqtuanuruanun Corinth-mi suli ukpiqtuanurupayaanun iñuuniaqtuanun nunañani Achaia-m. Uvvaasriiñ Timothy aniqatvut uvamniittuq.

² Uvvatuq Agaayyutim Aapagikkapta suli Jesus Christ Atanapta ihuaqqtisrimaallañniağlisi suli tutqiksillusri.

Paul-ηum Quyagaa Agaayyun

³ Quyanaqtuq Agaayyun Aapagikkaña atannapta Jesus Christ-ηum. Ilaa aapauruq ilunñuksriruaq uvaptiknik suli Agaayyutaupluni araaqtuiñhiñañuruaq uvaptiknik.

⁴ Araaqtuqtigigikput iluqaitñi ihuilliuğutigikkaptikni, uvagut-suli araaqtuiyumiñaqsipluta tamatkuniña ihuilliuğutiqaqtuanik taavrumiña araaqtuutmik akuqtuagikkaptiknik Agaayyutmiñ.

⁵ İlumun nagliksaallapiaqtugut savautri'apta Christ-mik. Taatnatuntuuq arauttutiqaqtugut atqunapiaq Christ-kun.

⁶ İhuilliuğaluañnapta tusraayugaagiksuaq pisigiplugu, Agaayyutim araksimağaasri uvaptigun annautisukhusri killiqihpsitñiñ. Arakkau'apta arautiqağniaqmiusripsuuq akuqtuğupsiuñ anuqsrukun atunim ihuilliuğutihiq uvagut iglutukkaptiknik.

⁷ Niğiugağikkaqput ilipsigun payañaitchuq. İlisimagikput nagliksaağniğupsi uvaptiktun Agaayyutim arauttutiqaqtin-niağaasri uvaptiktun.

⁸ Aniqatiumaan, nalutqunğitchiptigiñ ihuilliuqtitauğaptigun nunañani Asia-m. İhuilliuqtitauvagitluta qañiqıluğuglutuiñiksraqput nalupqigiliutipluguunniñ iñuutilaaksraqput.

⁹ İlitçuğigaluağikput tikiummiñasugalugu tuqquviksraqput, aglaan taamna atuumaruq tunñatqunğitluta uvaptiknun aglaan Agaayyutmun añipkaitlaruamun tuqunaruani.

¹⁰ Tuquruksrağugaluaqapta ilaan annautimagaatigut, aasriiñ annautriñiapiaqtuq uvaptiknik; aa, nalupqisruutig-ingitchikput ilaanun annautisrimaahksraqput.

¹¹ İlipsi ikayuqtuksraurusri iniqsruutiluta. Tarrali iñugiaktuat iñuich quyyatiksraqağisirut Agaayyutim aatchuutaagun qaisauruakun uvaptiknun kiuplugich iniqsrulhat iñugiaktuat iñuich.

Paul-ηum Simmiğñiğaa Sivunniugutini

12 Quviasruutigigikput una suli qaugrimmaag̃iutillautapta uqautigaatigut uuma ilumutuutilaañanik, savaag̃igivut nanipayaaq suli pakma ilipsit̃ni ipq̃ih̃kun suli ilumutuuh̃kun Agaayyutmiq̃nisauruakun. Tuñjañg̃itchugut puq̃iutaatnun iñuich aglaan tuñjarugut Agaayyutim ih̃uaq̃q̃utrip̃luni ikayuutaanun.

13 Tarra tuyuutivut agliq̃iãg̃ikkasri kañiq̃siñ̃aitchuañjuñg̃itchut; kinnisuñg̃itchipsigiñ̃ uq̃ag̃ikkaptigun. Nĩgiug̃ag̃igiga kañiq̃sit̃lasrĩh̃ksraq̃si ilaatnigun,

14 takku kañiq̃sit̃lasrĩh̃aurag̃aluaq̃migiksi-samma pakma. Ilaatnimi nañg̃autiq̃atlaniãg̃iptigut suli nañg̃ag̃isip̃migiptigiñ̃ uvluani Atannapta Jesus.

15 Nalupq̃isruutiqãng̃itchuñja taavrum̃ja. Taatnamik tik- iq̃attaaq̃aãg̃ukkipsi, piqaq̃uplusri ikayuusriamik tapillugik quviasruutmiglu.

16 Tikiq̃attaag̃ukkipsi apq̃usraag̃uma sivutmunlu nunañjanun Macedonia-m utitmunlu nunañjaniñ̃ Macedonia-m, ilipsit̃ñun itq̃anaiyautitq̃upluñja iglauh̃ksramnun Judea-mun.

17 Taatna piyumakama, isrummitq̃igaq̃tauñjuniq̃ipik? Isru-mavaluktusriunniiñ̃ sivunnĩg̃ag̃asrugaluñja iñuñjisun nunam, añjaq̃aãgluñja tarani suli naagaaq̃tuaq̃siluñja.

18 Agaayyun tuniq̃samaruq̃ uq̃ag̃ikkãgmigun. Taatnatun-tuuq̃ uq̃autivut ilipsit̃ñun nalupq̃inaitchaqtut. Agaayyutim ilisimagai isrummitq̃it̃laisilaaq̃putlu uq̃autigikkavutlu.

19 Atakkii Silas-lu Timothy-lu uvañalu q̃uliaq̃tuãgutigigikput Ig̃ñ̃ja Agaayyutim, Jesus Christ, ilipsit̃ñun. Ilaa ing̃itchut iñuktun piñ̃g̃iaq̃tuatun añiq̃aaq̃huni, aglaan ilaan p̃isuugaa uq̃autigikkani savaaniag̃nipl̃ugu. Agaayyutim añg̃utimagaatigut pisigiplugu Christ-ñum savaañja uvaptiknun.

20 Iluq̃ait̃nikkii akiqsruutai Agaayyutim atuumapkãgnig̃ai Christ-kun. Taatnaqhuta nipliutigisruugikput Amen sum-ipayaaq̃ iñuum kamaksruq̃mauñj Agaayyutim savaag̃ikkañ̃ja Christ-kun.

21 Agaayyutim nappaq̃taupkãg̃igaatigut ilipsil̃u Christ-kun, suli uqsruqt̃iq̃huta savaktautq̃upluta,

22 nalunait̃ñutaliqhuta pigiliutipiaqhuta iñmiñun aasriiñ̃ ilip̃lugu Irrutchiñ̃i uummatiptiknun nalupq̃isruuting̃ig̃iq̃l̃ugu ilaanun pigitilaaptiknik.

23 Agg̃ig̃ukkaluañjag̃maunniiñ̃ Corinth-mun agg̃iñ̃g̃itchuñja. Agaayyun ilisamaruq̃ ilumutuuh̃anik uq̃ag̃ikkãg̃ma ilipsit̃ñun. Uting̃itchuñja Corinth-mun atniummatiaq̃ung̃it̃lusri.

24 Atanniqsuñg̃itchipsigiñ̃ ukpiqsrĩh̃ipsigun, aglaan savaq̃atigisrukkipsi quviasruutiqaq̃uplusri, atakkii ilisamarugut nalupq̃isruutiqãng̃isilaaq̃sit̃nik ukpiqsrĩh̃apsigun.

2

1 Sivunniqsunja utlatqigungitlusri aliatchaktitchaktuagusri.

2 Aliatchaktisrimanigupsi kia quviasraagnaqpanja avataa-
gun ilipsi isrumatuyaaktitapsi.

3 Aglaktunja pisigiplugu taamna, utlakkupsi aliatchak-
titqungitlunja ilipsitnun quviasraaqtiksramnun. Nalupqis-
ruutigingitchiga quviasruutipkun quviatchaktinniaqtilaaqsi.

4 Aglakama ilipsitnun ihuilliullapiaqataqtunja isru-
matuyaaklunja uummatimni qianjaqma. Aliatchaqungitchipsi
aglaan ilisimatqugipsi atqunapiaq piqpaksrihiga ilipsitnik.

Natqigutrihig Killiqirimun

5 Aglaan nallipsi ihuilliuqtitchiruum isrumaaluktingitchaaja,
aglaan isrumaaluktitkaasri. Ihuilliuqtitchummataitchipsi it-
naqama.

6 Taamna inuk tatapsausriaqaaniktuq. Apainuruq
anigutiplusri taamna inillakapsiun.

7 Pakma natqigutiraksragigiksi araaqtuglugu taamna inuk.
Taatnaqupsiun annautiniaqiksi pilguilliullapiahigimihiñ aasriñ
qapingitchumuugli.

8 Taatnaqlunja injigipsi tuniqsimasri laaquplugu piqpaksrihigsi
ilaanik.

9 Taavrumuuna aglaktunja ilipsitnun, atakkii
uuktuagukhusri ilitchugisrukunja tupiksrisuupmagaapsi
supayaakun.

10 Natqigutrigupsi taavruminja inunmik, natqigutipmigigap-
tuuq. Aasriñ qanutchikun natqigutriruksrauniguma ilaa-
nun, pakma natqigutigiga pisigiplusri sivugaani Christ-nun.

11 Natqigutiguptigu taamna inuk tuungaq akimaniangitchuq
sukununniñ uvaptikniñ. Takku nalungitmigivut ilaan qanuq
suragautai.

Paul Tutqiksiñgitchuq Troas-mi

12 Tikitnama Troas-mun quliaqtuaqityaqlugu tus-
raayugaagiksuaq Christ-kun, Atangum piviksriññigaaja
quliaqtuaquplunja.

13 Aglaan tutqiksiñgitchunja irrutchipkun, atakkii
paqingitlugu aniqatiga Titus tarani, tarraasrii aullatqikunja
tarakna Macedonia-mun.

Christ Akimmatauruq

14 Aglaan quyyan illi Agaayyutmun ataramik akimmatriru-
amun uvaptiknik Christ-kun. Siamitkaatigut tipragiksautun
napmunliqaa quliaqtuaqupluta tusraayugaallautamik.

15 Atakkii ittugut Agaayyutmun tipragiksuatun Christ-
kun akungatni tamatkua anniqsuumaqtuat suli
tammaummiruat.

16 Tamatkununa tammaummiruanun tipiqagtugut tuquligmik, aglaan tamatkununa anniqsuumaaqtuanun tipiqagtugut inuuligmik. Kiñaasriin nalliummative taavrumuna savaamun?

17 Kisiminj tamatkua uvaptiktun ittut quliaqtuaqtuat pinjuağutaitchuakun ilumutuuruamik Christ-kun sivuğaani Agaayyutim. Uvagut ingitchugut inuğiaktuatitun quliaqtuaqtuatitun Agaayyutim uqałhanik piññanñiutiginiաłhiñağlugu.

3

Savaktai Nutaam Sivunniugutim

1 Uqaviksaaqsilgitpisa? Naagaqaa inuqsraqpisa atlatitun inuktitun tuyuutunik akuqtuyunaqsiluta ilipsitñun naaga ilipsitñin?

2 Ilipsi tuyuutaurusri aglausimaruatun uummatiptiknun inupayaanun ilitchugitquplugu agliqitquplugulu.

3 Aasrii atanñuqtauruatigun inuutchipsigun ilisimanaqtitkiksi tuyuutauiqsi Christ-miñ aglaagikkaqput. Taapkua tuyuutit aglaanungitchut agloutmik aglaan Irrusriagun inuuruam Agaayyutim, aglaanungitłuni aglagviksramun piliamun uyağanmiñ aglaan uummatipsitñun.

4 Nalupqisruutigingillapiagivut tamatkua tumigiplugu Christ sivuğaani Agaayyutim.

5 Itnautigingitchikput savatlanilugu tamanna savaaq uvaptiknik, aglaan piqagtirrutaagun Agaayyutim.

6 Ilaan piqagtitkaatigut savautritqupluta nutaakun sivunniutmigun. Taamna nutauruaq sivunniugun ingitchuq utuqqauruatun sivunniugutitun aglausimaruatun uyağanmun suli tuqupkairaqtuatun kisupayaanik tupiksriñgitchuanik. Agaayyutim nutauruaq sivunniugutaa qaitchiraqtuq inuuligmik Ipqitchuakun Irrutchikun.

7-8 Utuqqauruaq maligutaksraq titiqtuqsimaruq aglaatigun uyağanmun, aasrii Agaayyutim qaumanga sagviqsuq qaitñamiun Moses-mun. Kigiñana Moses-ñum qaummagikpigitłuni Israel-aagmiut qinilguitchaat, aglaan taamna qaumanıq aquvatigun piiqsuq. Maligutaksraq tuqupkaisuuruq qaummagillapiaqman qanutunkiaq qaummagitłukkisiva maatna savautriñiq Ipqitchuakun Irrutchikun?

9 Uvvaasiiñ utuqqaqtaq sivunniugun tikiutriruaq tuqqutaksraququtmik inunñun kamanautiqagñiqpan, qanutunkiaq kamanautiqatlukkisiva nutaaq sivunniugun tikiutriruaq nalaunñasripkaiñigmik inunñun?

10 Aasriisuli nutauruaq sivunniugun kamanatlullapiaqtuq utuqqauruamiñ sivunniugutmiñ. Taatnamik utuqqauruaq sivunniugun kamanautiqangigñiqsuq.

11 Taimña utuqqauruaq sivunniugun tikitchaluaqtuaq qau-manipqaurakun piiqsuq, aglaan nutauruaq sivunniugun itchağataqtuaq kamanautiqatlullapiaqtuq.

12 Taatnamik pigikaptigu taatnasriq niğiugaq iqsisaillapiaqtugut quliaqtualiksraprigun.

13 Moses-tun ingitchugut. Taalutchiğniğaa kigiñani uqautri'ami Israel-aagmiunun takku tautuqungitlugu qaumanğum piiğñialhanunaglaan.

14 Aglaan kanjiqsitlaisimarut isrummatmiktigun siqquqsip-kaqlugich. Uvluvanunaglaan irinjich taalutaqaqtutsuli agliqip-mata makpiğaanjñiñ utuqqaich sivunniugutauruat, takku kisimi Christ-ñum taalutaq piitlagaa.

15 Uvluvanunaglaan agliqipmata maligutaksramik Moses-ñum aglaanjanik isrumanjich taalutaqaqtutsuli.

16 Aglaan iñuk mumikami Ataniğmun kanjiqsisuuruq taalutaiqsitmatun.

17 Taimña Atanğuruaq pakma Irrusriuruq, aasrii naniitman taamma Irrusrija Atanğum ittuq patchisairvik.

18 Tarraasrii uvagut taalutaiqsittuani qiniğikput kamanautaa Atanğum. Atlanņuguqsaiñaqtugut ilitlasripluta ilaatun, suli Atanğum Irrusriian ilisaiñaqtitkaatigut ilaatun akiłuktitlasriplugu kamanautaa Atanğum.

4

Akisuruat Suurat Utkusriłiani Qikumiñ

1 Agaayyutim qaitchigaatigut savautriğimik quliaqtuaqu-pluta naglikkutaagun. Taatnamik nikatchatangitchugut.

2 Tununjanikkivut iriraqtuutitlu kannunaqtuatlu. Pisaas-rugmigautaitchugut. Anjalangitchikput uqalha Agaayyutim kin-nitñiñniağutigilugu. Taatna pitlaitchugut. Iłisauttutigigikput ilumutuuruuq kanjiqsitlaqsipługu, sivuğaaani Agaayyutim pip-matun. Isrummatmikni ilisimagaat ilumutuutillaaqput.

3 Tusraayugaagiksuuq uqagikkaqput iriqsimakpan, iriqsi-malhiñaqtuq tamatkununa tammaummiranun.

4 Tuunğaum anjalatchiruam marrumiña nunamik qiniitlaiqsitkai ukpiqsriñgitchuat kanjiqsipkatłaiqlugillu tusraayugaagiksuamik, aasriiñ ayaupkaqtitauruatun ittut. Ilaan tautuqunjkai kamanautaanik Christ-ñum atrigikkaña Agaayyutim.

5 Quliaqtuağitlaitchikput uvaptiknik, aglaan quliaq-tuağigikput Jesus Christ Atanğuniplugu, aasrii savaktigigiptigut Jesus pisigiplugu.

6 Agaayyun nipliqsimaruq, "Qauma qauli taaqtuamiñ." Aasrii qaggutigai uummativut qaitchikamisigut qaumamik

ilitchugitqupluta kamanautaanik Agaayyutim qiñiqapta kigiñañanik Christ-ñum.

7 Aglaan Agaayyun qaitchiruq tusraayugaallautamik Christ-kun uvaptiknun iñuñhiñauruanun, atriplugu iñuich tuvvaqsiraqtut akisuruanik suuranik ilulilianun qikumiñ. Iñupayaaq qiñiqtaksrağigaa taamna kamañaqtuaq sanji uvaptikniittuaq agaayyutmiqnisautilaanjanik, uvaptikniñ pisunajaani. 8 Iñuilliuqtitaugaluagupta qanusripayaakun akiilipkaqtatlaitchugut, qanugviiqsitaugaluagupta nikaliğatlaitchugut,

9 naglikaaqtitaugaluagupta Agaayyutim suksraatlaitchaa-tigut; atniaqsügaluagupta tuqqutaungitchugut.

10 Ataramik anayanniuqtuağaluagtugut iñuich tuqqutchukmatigut Jesus-tun aasrii tautunjaqsitquplugu iñuulha Jesus-ñum timiptigun.

11 Iñuuniañhaptikni ataramik anayanniuqtuaqhuta tuqqutauñğmun pisigiplugu Jesus, taututlatquplugu inuuruanulha Jesus-ñum uumuuna tuqurağaqtuakun timiptigun.

12 Anayanniuqtuaqtugut tuquğimiñ pisigiplugu quliaq-tualiqput piqaqplusri isruitchuamik iñuulğmik.

13 Aglausimaruag Agaayyutim uqalhani, “Uqagaqtugut takku ukpiqsriñlapiaghuta.” Taavrumuuna irrusriagun ukpiqsriñhum uqagaqtuguttuuq ukpiqsripluta.

14 Ilitchuğiplugu Agaayyun anjipkairuaq Ataniğmik Jesus-mik, ilaan anjipkağisipmigaatiguttuuq Jesus-tun, aggitiluta piqatig-ilusri sivuğaanun Agaayyutim.

15 Iluqaan tamanna iğlutukkağa ikayuutigigisigiksi. Iñugiaksilaaqhutin iñuich tusraarut ihaqqutaagun Agaayyutim aasriili iñugiaktuat iñuich quyagillapiagnağaat piqutigiplugu kamanautaa Agaayyutim.

Iñuuniañiq Ukpiqsriñlikun

16 Nalupqigingitlugu tamanna nikaliğangitchugut. Timivut piungitmukkaluaqtuq irrutchiqput nutaqtikkauruq uvluğagipman.

17 Tamatkua iñuilliuğutivut pakma sivikisuurami iñhiñaqtut. Itqanaiayağaatigut akuqtuquplugich Agaayyutim kamañañiqsrat isuksraitlutin quviananji nakuutlullapiaqtuat iñuilliuğutiptikniñ.

18 Qiñiqtuiñangitchivut sut qiñitlakkavut aglaan sut qiñitlaisavut; atakkii sut qiñiğnaqtuat piğñiaqtut, aasrii qiñiğnaitchuat taimuñja inniaqtut.

5

1 Iļisimagikput palapkaaqpūt irvigikkaqpūt mar-rumani nunami piunģiqpan, taamnaami timikput, kiņuniksraqaģniaqtugut Agaayyutmi, iņiqtatunģitčhuamik arganmik, isuksraitčhuamik qilaņmi.

2 Pakma imņiqtauliģuurugut, inuģrugiplugu timinitqiguta pakmakņaqtauruamik atrilugu atnuģaatčhiaqmatun.

3 Atnuģaakkaugisirugut timimik nutaamik at-nuģailaaģumiņaiģuta.

4 Iņuuņņapta uumani palapkaaģmi iņuļhiņaupluta, imņiqtauliģuurugut uqumaiļiģutiqaqhuta. Tuquyum-mataitkaluaqhuta aglaan itchumiisugut nutaami timimi pakmakņaqtauruamiņ. Atuummikpan tuquyumiņaiqtuaq timi simmiģisiruq tuquyumiņaitčhuamik iņuuģimik.

5 Agaayyutim itqanaiyaģaatigut taivrumuņa. Ilaan nalupqi-naiņanikkaa uvaptiknun taatniinniaļha aatchuqamisigut Ir-rutčigiģmiņik.

6 Taatnamik qapiņņataitčhuurugut. Iļisimagikput iņuuniaļhaptikni uumani timimi piisaallaģiput Ataniģmiņ.

7 Atakkii iņuuniaqtugut ukpiqsriļikun qiņingitčhaluaņņapta ilaanik.

8 Qapiņņataitčhugut, aglaan piitčhumallapiaqtugut timigikkaptikņiņ aasrii aņiļaaqsimaqatigisruliqļugu Ataniģ.

9 Taatnaqhuta sivunniutigigikput quyalisukļugu, iņuugaluģupta maani timiptikni naagaqaa taiņani piģgaluģupta timimiņ.

10 Iluqata sivuģaņjutirusraurugut aquppiutaqpaņanun Christ-ņum atanģuruam. Atausriuttaģutin iņuich akuqtuigisirut nakuuruamik naagaqaa piģitčhuamik malģullugu savaaģikkaqtin iņuuņņagmin timigikkaģmiktigun nunami.

Savautriraut Iļauraģiliutiģipkakkaulikun

11 Uvva iļitčuģimagikput tatamnaqtilaana Atanģum. Taatnaqhuta pitchuksaģivut iņuich akuqtuitquplugich ilumutuuruamik. Agaayyutim iļisimagaa qanusriutilaapiaqpūt. Taatnatuntuuq niģiugaģigiga iļitčhuqsrianiļiqsi taavrumiņa qauģrimmaģiutillautapsigun.

12 Piņiangitčhugut akuqtuyunaqsitqigikhuta ilipsitņun. Aglaan kiggutiksraqaģupsi tamatkunuņa kamagitqus-raaļhiņiaqtuanun qiņiģnaqtuakun, suksraqanģitčhuanun uummatmiutaģmiknik.

13 Uqautigikpatigut qauģrimmaģiņiņiluta piqutigigaa Agaayyutim, aglaan qauģrimmaģiņiģupta piqutigilhiņaiģipsi.

14 Piqpaksrilhan Christ-ņum aņalatkaatigut, atakkii iļisimagikput nalupqinaiqļugu atausriq tuquruq

piqutigiplugich iluqaisa iñuich. Taatnamik iluqatin tuqupmiraqtut.

15 Ilaa tuquruq pisigiplugich iñupayaurat, aasriiñ tamatkua iñuuruat inmiktuñhiñaq iñuutqunğıqıgıgıch aglaan ilaanun tuqqutriruamun iñupayaanik aasrii anıpkakkaupluni tuquhıgımiñ.

16 Tarra uvakñaniñaglaan isrummatiqangıqsugut iñuñmik ilaan qaakñiñanagun nunam iñuisun. Qaanıqsuami isrummatigigaluaqmisaqput Christ iñuñhiñaunıplıgu, aglaan pakma isrummatigıngıgıput taatna.

17 Taatnamik kiñapayaaq pigiliutipkaqtuaq Christ-mun nutaagıgıqtuq. Iıgıruanı piıqsut. Iñuunialıqsuq nutaakun.

18 Iluqatin tamatkua agıqsut Agaayyutmiñ. Agaayyutim ilauraaliutipkağaatıgıt inmiñun Jesus Christ-kun, aasriiñ aatchuqhuta savaamik quliaqtuağıtquplugu ilaan ilauraaliutipkağısiñıplugıch iñuich inmiñun.

19 Uvvaami itnautıgıgıga, Agaayyutim ilauraaliutipkağai nunam iñui inmiñun Christ-kun, patchısiqutingıqıgıch navguutinısigun. Aasriiñ quliaqtuağıtqugaatıgıt iñuich qıñuiññaksriññıplugıch Christ-kun.

20 Taatnaqhuta uqqıraqtaurugut pisigıplugu Christ. Agaayyutim atugaatıgıt uqautıtqulusri. Inıgıpiagıpsi pisigıplugu Christ, itnaqhuni, “İlauraaliutıtqıgıtchi Agaayyutmun.”

21 Agaayyutim Christ killuutailaapiaq irrutıgıniğaa kil-luqsaqtautun pisigıpluta. Taamna nalaunñasrıpkakkaurugut Agaayyutmi.

6

1 Uvagut savaqatıgııllaptikni Agaayyutmi inıgıpsi akuqtunğıtılgıgu Agaayyutim ihuaqqutaa suunıllagıglıgu.

2 Atakkii ilaa niplıqsuq aglausımaruami uqalıgımi, “Pıvıksraq nalautıtman tusraagıpsi.

Anııqsuğvıksraq tıkitman ikayugıpsi.” *Isaiah 49:8*
Uvva pakma Agaayyutim akuqtuıvıksram uvaptıknik nalautıtıtuq. Uvluva anııqsuğvıksram pakma tikıtuq.

3 Kisumununnıiñ iñuñmun patchısiqıtıtqunğıtıchugıt killukuagınipluta savaaqalıptikni. Taatnamik inıllaiñğıtıchugıt putukkısautıksrananı iñuum apqıtıksrananı.

4 Aglaan surağalıpayaaptıgun qıñıqtıtıtuğıt savaktaupluta Agaayyutmun ıglıtıuñıkunlu, ihııllıuğıtıkunlu, akıyalgunaitıtuatıgunlu, sakiqnaqtuatıgunlu,

5 ipıgaqtuqsıuñıkunlu, ısıqtıuñıkunlu, analağluksıuñıkunlu, sakuuñıkunlu, sıñıguıqsauñıñıkunlu, niğısuñnakunlu.

⁶ Qiñiqtitkikput ipqilikhunlu, ilisimahikhunlu Agaayyutmik, anuqs-
rukunlu, ihuaqutrixikhunlu, Ipqitchuakun Irrutchikhunlu,
ilumutun piqpaksrixikhunlu,

⁷ uqaqaxikhunlu ilumutuuruamik, suli sanñiagun Agaayyutim.
Anuyautiqaqtuña tugluağıplugulu nalaunñaruaxikhun.

⁸ Qiñiqtitkikput kamagikkauñikhunlu, kannutchaktitauñikhunlu,
uqaxitchiuñikhunlu pigiitchuakun nakuuruakunlu.
Saglutuniğakkaupluta uqaxaluanñapta ilumutuuruamik,

⁹ nalunaqtuaton ilipluta ilisimanağaluanñapta, tuquaqsiruaton
ilipluta iñuusruagağaluanñapta, anasriñjuqsaxiugaluanñapta
tuqqutaunğıtchugut,

¹⁰ isrumaaluktitağaluanñapta quviasruqaqtugut, inuqsral-
liuqtuaton ilipluta umialiguqtitchiğaluanñapta iñugiaktuanik,
suilliuqtuaton ilipluta piqaxaluanñapta supayaamik.

¹¹ Aatai ilauraamaan Corinth-mi, nunummisingitchipi
uqautrixiksaptiknik ilipsitñun. Uummativut anmagivut
ilipsitñun.

¹² Piqpaksrixiqput ilipsitñik inuqtuummanğıtchuq. Aglaan
piqpaksrixisi uvaptiknik inuqtuummasruruq.

¹³ Aglaan pakma anmaqsigik uummatixi uvaptiknun.
Uqautigipsi uvaña ililgaaxiruaton ilipluxi.

Agaayyuvikpaña Iñuuruam Agaayyutim

¹⁴ Piqasrixsuutinasri ukpiqsriñğıtchuatigun takku
nalaunñaruaxiğlu killiqixiğlu piqatigiilguitchuq. Qaumaru-
aqtuuq piqatixalguiximiuq taaqtuamik.

¹⁵ Qanugutik atausriñğugumiñaqpak Christ-lu Belial-lu (it-
nautauruax tuunğamik)? Qanugutik ukpiqsrixuax piqasrix-
suutiyumiñaqpa ukpiqsriñğıtchuakun?

¹⁶ Agaayyutim agaayyuvikpaña piqasrixuutiyumiñaitchuq
aanguanitñik. Agaayyuvikpagigaatigutkii iñuuruam
Agaayyutim, ilaan niplixhatun,

“Irviginiagitka ilinix iñuuniaqatigilugillu.

Agaayyutiginiagatña, suli ilinix iñuginiagitka.

¹⁷ Taamna pisigilugu, piğitchi akunğatniñ,
avittitchi ilinixitñiñ, niplixsuq Ataniq.

Ilaksiatinasri qaayugnaqtuaniñ.

Taatnağupsi akuqtuğisigipsi. *Isaiah 52:11; Ezekiel 20:34,*
41

¹⁸ Aapagigisigipsitña aasriñ iğniğisigipsi panigiluxi, niplixsuq
Ataniq Sanñipayaaqatuuq.” *2 Samuel 7:14*

7

¹ Piqqagikkamaan, piqagñiqapta tamatkuniņa akiqsruutauranik ipqisqapta uvaptiknik qaayugnaqtuapayaamiñ timiptigun irrutchtigtigunlu. Quyalilakput Agaayyun supayaakun atakkii taluğigikput.

Paul Quviasruktuq

² Anmautitigut uummatipsigun. Atniangitchivut iñuich. Killukuaqtitchiñgitchugut iñuñnik. Ivayaqtuiñgitmiugut kisumikunniñ iñuñmik.

³ Uqautigingitchiga taamna patchisigisugusri. Takku uvvaqammiq uqautimagipsi piqqaginiplusri uummatiptikniñ. Piqatigiiksuguk iñuullaptikni unniñ tuquullaptikni.

⁴ Nalupqisruutigingipiagipsi. Pikkutigipiagipsi. Arautiqal-lapiaqtuņa. Iluqaagun ihuilliuğutiptigun quviasrullapiaqtuņa.

⁵ Tikiñnanikaptaunniñ Macedonia-mun iñiqtuqsiñgitchugut. Ihuilliuqtitaurugut qanusripayaakun—nagliksaagtituluta ukpiqsriñgitchuanun iqsipkaqhutalu qamuuna.

⁶ Aglaan Agaayyutim araklıguuruam tamatkuniņa nikatchaktitauranik tutqiksipkağaatigut Titus aggiqman.

⁷ Arakkaurugut aggilhagun suli arausriaqahagun ilipsitñiñ. Ilaan uqautigaatigut kimmutiqalapsigun tautugukluņa, aliasruutiqalapsigunlu suli piyummatiqalapsigun uvamnik. Taatnaqluņa quviasrutluktuņa pakma sivuanigñiñ.

⁸ Aglaktigun tuyuutipkun isrumaalutchaktitkaluağniqapsi, nunuurautigingitchiga. Saiñgisuutiliğaluagiga tuyuutma ihuilliuqtitauraallañniqmasri.

⁹ Tarraasrii quviasruutigingitchaluagiga alianniulipsigun, aglaan quviasruktuņa isrumaalullapsi simmiğñiqmasri. Alianniulipsi pisuhigñigaa Agaayyutim ilipsitñun. Uvagut atniangitchipsi sukununniñ.

¹⁰ Alianniugtuni Agaayyutikun isrummitqiksitchiraqtuq iñuum anniqsuliksrājanun. Taamna nunuurautaitchuq. Aglaan alianañ nunam tikiutriraqtuq tuquğimik.

¹¹ Alianniugtusri nalautlugu alianniugutigitqukkañ Ağaayyutim. Taavruma piliqipkağagigaasri nalupqigingiqsitlugu killukuanğisilaaqsi, uumigilqisitlugu killuq, iqsigipkaqlugu, inuğrugiliutipkaqlugu ikayuutihksrağa, isrummiqsitlusriunniñ anasriññuqsatlasriplugu taamna killuliqiruaq. Qanusripayaakun tautuktikiksi patchisaunğıliqsi tamatkunuuna savaapsigun.

¹² Tarraasriiñ tuyuqtuņa aglaamnik pisigisruñaqnagu taamna iñuk killukuaqtuag naagaunniñ iñuk atniummiruaq, aglaan sivuğaaani Agaayyutim ilitchuqnaqugiga qanutun piqqaksriqaliqsi uvaptiknik.

¹³ Taatnaqhuta taavrumuuna arakkiptigut. Aasriiñ kisan arausriaqput, aglaanlu quviatchallapiaqtugut Titus quviasrunniqman, atakkii irrutchiǵmigon nutaqtikkaupluni iluqap-sitniñ.

¹⁴ Takku nangǵǵipsi supayaatigun ilaanun, aasriiñ qapinapkanǵitchipsitnǵa. Uqautigikkavut supayaat ilipsitñun ilumutuuruut, aasriiñ taatnatun nangautigikkavut ilipsigun Titus-mun ilumutuuruuttuq.

¹⁵ Aasrii ilaan piqpagiliutillapiapsaǵaasri itqaqamiun tupiksriyummatiqǵǵisi, suli pagla'apsiun kamaksriǵkunlu taluqsriǵkunlu.

¹⁶ Quviasruutigillapiǵiga nalupqisruutaiqama ilipsigun supayaakun.

8

Ukpiqtuanuruat Aatchuiǵhat

¹ Uvvaasriiñ aniqatiut, ilitchuqsritquǵipsi iluaqqutrisaanik Agaayyutim qaisanjanik ukpiqtuanuruanun Macedonia-mi.

² Ihuiliiuqpauraǵaluanǵǵmin inuqsriullapiǵaluaqhutinlu quviatchauǵillapiaqtut, taatnaqhutinǵaasriiñ tigummataip-iaǵniqsut suuramiknik.

³ Piyumiñaqtutilaǵmikni aatchuǵuuruut, sipitluguunniñ uqautigaluaqtitnatin. Uqǵǵiyumiñǵiga taamna.

⁴ Uqapsaaqtuiñǵaatigut ikayuutitlasrisrukhtin savaakun Agaayyutim iñuiñi.

⁵ Aatchuutiqagtut niǵiuǵingisaptigun, sivulliuplugu qaitlutin inmiknik Agaayyutmun uvaptiknunlu Agaayyutim pisulhagun.

⁶ Uvvaasriiñ tiliuǵikput Titus aullaǵniinjaniksimapmaun naatchaqtuaquplugu taamna savaallautaǵ akunnapsitñi.

⁷ Aasriiñ pillautaǵniqapsi supayaakun—ukpiqsriǵkunlu, uqautriǵapsigunlu, ilisimaǵkunlu, piyummatiqǵǵikunlu, piqpak-sriǵapsigunlu uvaptiknik—taatnamik tigum-mataitquǵipsi aatchuiǵkun.

⁸ Tiliuqǵiñǵitchunǵa aatchuqulusri. Uuktuǵǵikkiga piqpak-sriǵǵisi ilumutuupiaqmanǵaan aatchuǵummatiqǵǵisigun,

⁹ takku ilitchuǵǵigiki iluaqqutrisaa Atannapta Jesus Christum. Sumik ayuqsranǵitchaluaqhuni, piqutigiplusri unitchai umialgutini ikayuǵiaqhusri inuqsriulhagun.

¹⁰ Uvva uqautigisrukkiga aatchuiǵisigun. Nakuut-lukkayaqtuq ilipsitñi naatchupsiun aullaǵniikkaqsi ukiutqik, takku sivulliuplusri aatchuiǵkunlu piyummatiqǵǵikunlu.

¹¹ Kiikaa, naatchiun naanniaǵhanunaglaan aullaǵniikkaqsi uqutqik piyummatiqǵǵapsi, aatchuǵusri pisuqtilaapsitñi pigikkapsitñi.

12 Aatchuḡupsi piyummatipsigun taamna aatchuun akuḡ-tuyunaqtuḡ Agaayyutmi. Agaayyutim aatchuitqugaasri pigikkapsitñiñ, aasriiñ pigingisapsitñiñ.

13 Nunurisunḡitchipsi aatchuiḡimun qaḡavriuraaqtillugich atlat aatchuiḡikun.

14 Pakma sippakuuqtuaqtusri. Taatnamik ikayuiyumiñaqtusri inuqsraqtuanik. Aquvatigunli sippakuuqtualiguminḡ ikayugisigaasripsuuq inuqsraligupsi. Iñupayaagli piḡaḡumuuq inuḡikkaḡmiñik.

15 Aglausimaruatun uḡaḡiḡni itna, “Iñuk katitchivaaḡaktuaḡ sippakuutlaitchuḡ, aasriiñ iñuk katitchivaaḡanḡitchuaḡ inuqsraḡanḡitchuḡ.”

Titus Piqatiñiḡu

16 Quayagigiga Agaayyun qaitchiruaḡ Titus-mun piyummatmik piyummatigikkaptun ilipsitñun.

17 Iḡumutun Titus-ḡum akuḡtuḡaa pitchuksaḡutvut. Utlagu-piaḡataḡaasri. Sivunniqsuḡ taavrumiḡa iḡmiñik.

18 Tuyuḡaḡmiugut aniqatmik piḡasriḡḡugu nangautiḡaḡtuamik iluḡaitñi ukpiqtuanḡuruani ḡuliaḡtuahḡagun tusraayugaḡiksuamik.

19 Aasriisuli, ukpiqtuanḡuruat piksraḡtaḡiniḡaat iglauḡatigitḡupluta ilaanun tikiutiguptiḡinḡ taapkua aatchuutit maniich. Savaaḡaḡaptiḡun taavrumuuna kamasruḡikput Atanḡuruuaḡ Agaayyun aasriiñ ilisimanaḡsiplugu ikayuiyumaiḡput.

20 Qaunatiḡaḡiḡuktugut kisumununniiñ iñuḡmun pasritḡunḡitḡluta aḡalaḡaptiḡun taapkuniḡa mikturuanik aatchuutinik.

21 Piyummatiqḡaḡtugut nalaunḡaruakun, kisian Atanḡuruam ḡiñiḡhani inḡitchuaḡ aḡlaantuuḡ ḡiñiḡhatni iñuich.

22 Piḡasriḡhutik taapkuak iññuk tuyuḡaḡmiuguttuuḡ aniqatiptiknik. Uuktuaḡaluaḡaptiḡu akulaiḡḡugu ilitchuḡiḡikput ukpiḡnaqtuanḡutilaanḡa. Pakma piyummatinipsaaqtuḡ ukpiḡiliutiḡiaḡhusri.

23 Nallipsi apiqsruutigikpaunḡ Titus, piḡatigigigiga savaḡatigiḡplugu ikayuiḡaptikni ilipsitñik. Nallipsipsuuḡ apiqsruutigikpagik atlak aniqatiuvuk, uḡḡiraḡtiḡigaik ukpiqtuanḡuruat, aasriiñ kamasruḡaak kamanautaa Christ-ḡum.

24 Taatnamik ḡiñiḡtitchumagiksi ukpiqtuanḡuruapayaanun piḡpaksriḡiaḡiqsi uḡḡiraḡtinik suli nalaunḡaḡha nangaḡapsi taapkununa.

¹ Ilitchuǵigiga aglaktuksraunǵisilaaǵa uumuuna aatchuutitigun pisigilugich Agaayyutim iñui.

² Atakkii ilisimagiga ikayuiyumaliqsi. Uqautigillautaqsimagipsi ukpiqtuanuruanun Macedonia-mi ilipsi ukpiqtuanuruasii Achaia-mi itqaniaǵniłusri aatchuutilaapsigun uqıutqik. Piyumalaalipsigun iñugiaktuat ańalataurur aatchuisukhutıj.

³ Aasriiń aullaqtitkitka anıqatiuvut. Itqanaitqugipsi aatchuiłiksrapıgun. Uqautigillautagipsi itqanaitkisiñiłusri. Aasriiń taamna piılaanıtqunǵitchiga.

⁴ Aasriiń Macedonia-ǵmiut agǵıqıata malıǵluńa ilitchuǵigumıtrıj itqanaińǵisilaaqsi, kanıutçakpiaqıtugut, ilipsısuuq, nalupqinaıqsruıtıgılaanıkmpıkaqhusrılu uqaǵıllautaqhusrılu.

⁵ Tarra isrumııqsuńa anıqatiuvut pıtuksaaǵuklugich tik-itquplusri sıvuani agǵıłıksrapta. Ilinısa itqanaiyaǵısıgaat akiqsruıtıgıkaqsi, sulı aatchuǵumtıaqıaqıgıpsı nunurausrunıaqasrı.

⁶ Itqaǵlugu una, iñuk nautchırriıruaq iñugiapianǵıtuhanık nautchiaksranık katıtuhińiaqtuq iñugiapianǵıtuhanık, aasrıipsuuq iñuk nautchırriıruaq iñugiaktuhanık katıtuhińiaqtuq iñugiallapiaqtuhanık.

⁷ Iñullaa aatchuǵlı sıvunniutaagun isrumtıatmi, tıgumtıatıgalugu pisunıaqanı sulı nunurıkausrunıaqanı. Agaayyutim piqıpagıgaa iñuk aatchuǵuuruuq quvıasrukıhuni.

⁸ Aasriiń Agaayyutim aatchuǵumińaǵasrı sıpillugu inuǵıkaqsi, ataramık sıppakuuqtualıǵusrı. Aasriiń aatchuutıksraqatlasrıǵısırusrı savaallautapayaanun.

⁹ Aglausımaruatun Agaayyutim uqałıhani,
“Nunıuqtı sıamıtmıtun, iñuk aatchuiñıqsuq suuraǵmiñık sıqñataıtluni inuqsraqtıuanun.

Taapkuu itqaǵıǵısıgaat ilaan ihuaqqıtaa taimuńa.” *Psalm 112:9*

¹⁰ Agaayyun aatchuǵuuruq nautchiaksranık nautchırriıruamun qaqqıamıǵlu niqıksranık. Taatnatun ilaan iñugiaksińiaǵai suurat piǵıkkasrı aasrıli aatchuutıtılasrıyımagıksı atlanun inuqsraqtıuanun.

¹¹ Inuqsranıǵıñiaqtusrı supayaakun tıgumtıatıłıpsıgun. Tarra savaaptıgun iñuıch quyyatıqaǵnińaǵaat Agaayyun.

¹² Savaapsı ikayugaluaǵniǵai inuqsrıuǵlquıtıat Agaayyutim iñuıjı, aglaan taavrumunaptuuq iñugiaktıat quyyatıqal-lıapiaǵnińaǵaat Agaayyun.

¹³ Savaapsıgun nalupqinaıǵnińıǵıksı ukpiqsrıliqsi Christkun, aasrıli iñuıch ikayuusrıaqıtuat nańaǵısıgaat Agaayyun tupıksrıłıpsıgun tusraayugaaǵıksıamık sulı

tigummataiḥapsigun ilinjitñun suli iluqanjitñun atlanun iñun.

¹⁴ Aasriiñ iniqsruutiniagaasri piqatigisrukhusri pisigiplugu kamanaqtuaq ihaqqutaa Agaayyutim qaisaṇa ilipsitñun.

¹⁵ Quyyan illi Agaayyutmun uqautigilgunaitchuatigun aatchuutaigun.

10

Paul Patchisaiññiruq Savautriḡigimiñi

¹ Uvaṇa Paul. Inḡigipsi Christ-ḡum aggaṇaiḡigmigun piisaanḡigḡigmigunlu. Taluqsraliḡuunigipsitṇa piqatau'ama ilipsitñi, aglaan piqataunḡitñama ilipsitñi taluqsraiññipluṇa tuyuqtuutipkun.

² Nunuriyumiñaitchipsitṇa taluqsraitquluṇa nayuutiguma ilipsitñi. Sivunniqsuṇa akililiqsuḡuklugich tamatkua uqaqtuat iñuuniusriqaḡnipluta nunam iñuisun.

³ Iñuuniagaluanḡapta timigikkaptigun aṇuyangitchugut nunam iñuisun.

⁴ Aṇuyautivut aṇuyautingitchai nunam iñuiñ, aglaan atuḡikput Agaayyutim saṇṇiqpauraṇa akiḡiplugich iluqaisa tamatkua akililiqsuutirat [tusraayugaaḡiksuamun].

⁵ Piyaqquqtaḡivut uqavaaḡutipayaat niaquqtusriḡhatlu iñuich takku taatnatchich iñuich sappugutaurut atlanun iḡitchuḡiliksranaṇatniñ Agaayyutmik. Isrummitqiksitkivut iñuich Agaayyutikun tupiksritlasriplugich Christ-mik.

⁶ Anasriñḡuqsaiḡhiñaaḡuqtugut tupiksruutaitchuanik, iḡitchuqsripqauraḡupta tupiksriyumalipsitñik ilipsitñik.

⁷ Qiñiḡhiñaaqtusri sunik qaalhiñakun. Kiñapayaaq ukpiqsriñḡigumi piginiluni Christ-ḡum isrummatigitiḡigliṇ. Piginigumi Christ-mun taatnatuntuuq pigipmigaatigut Christ-ḡum.

⁸ Uqavigaaḡutigillakkaluḡupkuunniñ saṇṇiqutiqaḡiq Agaayyutim qaisaṇa uvaptiknun kannusruutigiyumiñaitchiga. Ilaan uvaptiknun ikayuqugaasri makitatlasritquplusri Christ-kun. Taavruma saṇṇiqutiqaḡhum piyaqquqtaqtitchumiñaitchaasri.

⁹ Iqsisaaḡunḡitchipsi tuyuqtuutipkun.

¹⁰ Iḡaṇich iñuich uqaḡniqsut, “Tuyuutmiñi uqalguruatun ittuq, aglaan nayuutikami irrusriqaḡuuniusuq sayaitchuatun, uqautriḡhasuli suilatun itluni.”

¹¹ Taatnatchich iñuich isrummatigilitruṇ una, aglaan savaaḡisruugivut uqautigikkavutlu aglakkavutlu inḡapta naagaqaa piiñḡapta.

¹² Iḡaliqusuutiyumanḡitchugut tamatkununa iñun unniñ atriliummatiluta uqaḡuuruanun nakuuniraaghutin. Uktuutiqaḡhiñaaqtut inḡmiknun naipiqtuutiḡlutiḡlu.

Kan̄iqsisaīiqtiñ q̄iñiqtitkaat uuktuutigiaqsi'amin̄ avatmun naipiqtuutiaqsi'amin̄lu.

¹³ Uqavigaālagun̄gitchugut uvaptigun̄ aglaan̄ uqav-iutigilhiñaugikput savaaksriusriaqput Agaayyutmiñ; taavrumuuna ukpiqsritlasrirusri savaaptigun̄.

¹⁴ Qaanjālauran̄gitchugut uqaqaptā ilaginipl̄usri savaaptikni. Takku tikiutiqqaagikput tusraayugaaḡiksuaq Christ-kun̄ ilip-sit̄ñun̄.

¹⁵ Uqaviutiginḡitchikput atlat iñuich savaan̄at. Aglaan̄ niḡiugāgigikput una, ukpiqsrīiqsi san̄jisikpan̄ siamitlas-rigisigikput tusraayugaaḡiksuaq avanitchiapsit̄ñun̄ ittuanun̄.

¹⁶ Quliaqtuaqatlasrirugut tusraayugaaḡiksuamik nunaaq̄iñi atlani. Uqavigaāgutigisrun̄gitchikput savaāgianikkan̄at atlat iñuich nautchiiv̄in̄mikni.

¹⁷ Iñuk uqavigaāgniaḡumi, uqavigaāgutiqaḡli Agaayyutmik kisan̄ik.

¹⁸ Agaayyutim̄ akuqtuumat̄laitchāa iñuk uqavigaaqtuaq in̄miñik nakuuniraaqhuni aglaan̄ ilaan̄ akuqtūgisigaā iñuk nakuugikkani.

11

Paul-lu Uqqiraqtin̄juaqtuallu

¹ Uvvatuq̄ Agaayyutikun̄ anuqsrutiuuraallaksit̄ja kinnan̄aaqtuatun̄ itkaluāgn̄iguma. Anuqsrutillañ̄niapiaqsit̄ja!

² Takku siq̄ñagipiaḡipsi Agaayyun̄ siq̄ñaqsr̄imatun̄ ilipsit̄ñik. Atriqaqtusri ipq̄itchuatun̄ ilaqatnikkumaaqtuatun̄ q̄aiñ̄iakkaptun̄ atautchimun̄ ilaqatiksramun̄, taamna Christ-ñuruq̄.

³ Nuyuaq̄qutigipsi isrummatisi qaayuḡnaqsiviaqtut suli killukuaḡutipkakkauviaqtusri ilumutuuruamiñ̄ piq̄paksrīliḡmiñ̄ Christ-mun̄, atripl̄ugu nimiḡiaq̄ kinnit̄ñiktuaq̄ Eve-mik pisaasruḡmigautmigun̄.

⁴ Uvvaami iñuk agḡiḡuni quliaqtuaqaqsikpan̄ atlamik Jesus-mik quliaqtuāginḡisaptiknik, naagaun̄niñ̄ akuqtuigupsi atlamik Irrutchimik tusraayugaaḡiksuamiglu akuqtuāgianikkapsit̄ñiñ̄, pitchiḡiāgisiruatun̄ irrusriqaqtusri.

⁵ Kiñulliq̄pian̄un̄giñ̄asrugirun̄ja tamatkunak̄ja qauk̄liunasrugiplutin̄ uqqiraqtauruaniñ̄.

⁶ Iisaqsimaruatun̄ uqaqtaulguitchaluāguma, il̄isimaruña sumik uqaqtilaamnik. Qiñiqtitkikput taamna nalupqi-naiql̄ugu ilipsit̄ñun̄ supayaakun̄.

⁷ Killuqsautauñ̄qpa uvan̄nun̄ atmuktiqama kivigukhusri quliaqtuāgn̄irāgalun̄ja tusraayugaaḡiksuan̄janik Agaayyutim̄ akiilaql̄un̄ja?

⁸ Ivayaq̄tuirun̄ja atlaniñ̄ ukpiqtuan̄juruaniñ̄ akuqtui'ama ikayuutaatnik savautrīiksrap̄tiknun̄ ilipsit̄ñik.

9 Nayuutihamni ilipsitñi, inuqsriuliqama ihuilliugtitchiñgitchuŋa kisumikunniñ. Aniqatiut aggiqamin Macedonia-miñ qaitchaat inugikkapayaaga. Supayaakun akiyausrungitchuŋa ilipsitñun. Qaunatqiağikkisigiga taamna.

10 Christ uqaguupmatun ilumutupiaq taatnatuntuuq uqagipmigiga ilumutuuruuq. Kia-unniñ iñuum nunañani Achaia-m nutqaqtitchumiñaitchaa uqavigaagutiqağiga quliaqtuaqama akiilaagluŋa.

11 Suvaata quliaqtuaqpik akiilaagluŋa? Piqpagiñiñivisi? Agaayyun ilisimaruq piqpagillapiaqtilaapsitñik.

12 Savaagikkaga savaagituiñagisigiga, [amiami quliaqtuaqtuiñagluŋa akiilaagluŋa]. Taavrumuuna nutqaqtitchukkitka tamatkua uqavigaagtuat savaaqağniplutin Agaayyutim savaanani, tuvrapiaqługu uvagut surağaliqput.

13 Taatnatchich iñuich tanjilaakun uqqiraqtaurut. Kinnitñinjalikun savaaqaqtut, qiññağmikkun atlanjuğuurut iliplutin uqqiraqtaisun Christ-ŋum.

14 Taatnaluasru! Uvvataku tuunğaq inmiñik qiññaniktaguupmiuq israğulğatun qaumam.

15 Taatnamik quvigusruutiksraungitchuq tuunğaum savaktai qiññaniktaqpata nalaunñaruahum savaktaisun. Isruksrautaat taimanigu nalliusriaqağisiruq maligullugu savaanaj.

Paul-ŋum Nagliksaagutaa Uqqiraqtaupluni

16 Uqautitqigłapsi, isrummatiginasritŋa kinnanaaqtuatun inilun. Kinnanaağnigaluagupsitŋa akuqtuqsitŋa taatna, uqavigaagtuallakkumuunali mikiruoramikunniñ.

17 Uqautigikkaga tamanna pitqutigingitchaluağaa Atanğum Agaayyutim. Uqavigaagama kinnanaaqtuatun ittun.

18 Qiniqlugich iñugiaktuat uqavigaagutiqağuułhat nunakŋaqtanik sunik, uvanaptuuq uqavigumiñaqmiun.

19 Takku anuqsrutirağisri quviagipluguunniñ kinnanaaqtuat, ilipsitñik isrumatunivagiłlapiqhusri.

20 Iłatchiguupmiusri iñuum savaktaagrugipmasri, aqsaktu-aqmasriłu kinniplusri, nunurirağaqmasriłu savautitqupluni, kamañağniraaqman, suksraunğiqmasriunniñ patiktuqmatun kigiñapsigun.

21 Isrumasrugnaqtusriłu sayaitchuanunipluta suli taatnatun anılatchiñgiñiñipluta. Kannunağniaqpisa! Kiñapayaq taluqsraitluni uqavigaatlapman, taatnatuntuuq piyumiñaqmiun—uqaguraaqtuŋasuli kinnanaaqtuatun.

22 Ilinich Hebrew-ŋuniqpat? Uvanaptuuq. Ilinich Israel-aagmiununiqpat? Uvanaptuuq. Kinuviağiniqpagich Abraham-ŋum? Uvanaptuuq.

23 Ilinich savaktigivagich Christ-ŋum? Uvanaptuuq, aglaan savaktillautautluktun ilinittiñ—uqagugaaqtuŋasuli

kinnan̄aaqtuatun. Savaaqatlukmiun̄a sakuullapiaq̄lun̄a, isiqtakatautlukmiun̄a, ipiḡaqtuqsiupmiun̄a atqunaq, tuqqutitqayaqtaq̄lun̄a iñugiaktuami.

²⁴ Tallimaniaglaan ipiḡaqtuqsiurun̄a Jew-ḡuruaniñ, malḡukupiani ipiḡaqsaḡniḡni inullak̄lugu atautchimik.

²⁵ Piñasruniaglaan anaumiksiurun̄a anautanik, atautchimi miḷuqtukkauplun̄a uyaḡaḡnik, piñasruniaglaan umiaq̄paiyaqtautiplun̄a, unnuaḡlu uvluḡlu naaplugik tiktauplun̄a taḡiumi,

²⁶ akulaiq̄lugu iglauḡamni navianaqtuakuaq̄lun̄a uliqpaḡniñ tigliḡniaqtiniñlu, navianaqtuakuaq̄lun̄a Jew-ḡuqatimñiñ Jew-ḡunḡitchuaniñlu, navianaqtuakuaq̄lun̄a nunaaq̄qiñi suviksraillaamilu taḡiumiḷu, navianaqtuakuaq̄lun̄a tamatkunak̄ḡa tanḡiḡilaakun aniqatauruaniñ,

²⁷ miḡuqtaaḡuḡataq̄lun̄a sakiqnaḡlu iglutuq̄lugu, akulaiq̄lugu siñiktuaḡiḡiḡlun̄a, niḡisuksiuplun̄a imiḡuksiuplun̄alu, iñugiaktuami niḡiksrailliuq̄lun̄a, atnuḡailliuq̄lun̄a itriḡruami.

²⁸ Avataatigun tamatkua sut kigiññiḡvigiraḡigiga uvluḡaḡipman isrumaaluuḡiq̄aḡiḡa ukpiqtuan̄juranun.

²⁹ Nalliḡsi sayaitman ukpiḡsriḡiḡmigun, uvaḡaptuuḡ ikpiḡipmiraḡigiga sayailliuḡḡa. Nalliḡsi killuqsaqtitaupman q̄niḡautisruugitka taatnaqtitchiruat.

³⁰ Uqavigaaqtuksrauguma, uqavigaaḡutiqaḡniaqtun̄a tamatkun̄iḡa q̄iñiq̄titaḡiñik sayairrutma.

³¹ Agaayyun Aapagikkaḡa Atannapta Jesus Christ-ḡum, iñuich kamaksruqtaksraḡikkaḡat q̄aḡavak taimun̄a, iḷisimaruḡ sagluuqtuaḡisilaamnik.

³² Damascus-miitnama, kavananaḡa umialgum atiqaqtuam Aretas-mik qaunaksriḡiqsuḡaa nunaaq̄qia Damascus-ḡum tiguurautquplun̄a.

³³ Aglaan ikiplun̄a aguupman̄mun atqaqtitkaat̄ḡa igalikun katchimi aasriñ annaktitlun̄a ilaaniñ.

12

Paul-ḡum Qiñiḡquuraḡi suli Agaayyutim Sagviḡsitaḡi

¹ Uqavigaaqtuapsaallaktuksraurun̄a sunnautig-iḡitchaluan̄ḡaan. Aglaan uqautiginiḡitka q̄iñiḡquuraat sut Atanḡuruam sagviḡsitaḡi.

² Iḷisimagiga aḡun ittuaq Christ-kun. Akimiḡuutailat ukiut pianikmata mayuutrauruḡ piñayuatnun q̄ilaich. (Timituummaan naagaqaa timailaaqhuni nalugiga, aglaan Agaayyun iḷisimaruḡ.)

³ Suli iḷisimagiga taamna aḡun mayuutrautillaan̄anik inaatnun ayuruat. (Timituummaan naagaqaa timailaaqhuni nalugiga, aglaan Agaayyun iḷisimaruḡ.)

4 Aasriiñ taamna aḡun aullautikkaukami pakmuḡa, tusraaruq sunik uqagilgunaitchuanik uqautchimigun, suli iñuum uqautigiraksraḡingisanḡiñik atlanun.

5 Uqavigaagutigiymuñāḡaluāḡiga pisigilugu taamna iñuk, aglaan uqavigaagumuñāitchuḡa uvapkun, kisanik sayairrutipkun.

6 Aasriiñ uqavigaatlagaluāḡuḡa, kinnaqtuatun itchungitḡuḡa, uqāḡniaqtuḡa ilumun ittuamik. Pakmaaglaan uqāḡiqsuḡa taatna. Ilipsitñun isrumagitluqunḡitchiga avataagun qñikkaqsi naagaqaa tusraakkaqsi uvamniñ.

7 Suli atchiksuaqupluḡa tamatkunuuna quviqnaqtuatigun sagviqsautigun uvaḡnun, kakitḡaḡnaq qaisauruq timimnun. Taamna kakitḡaḡnaq uqqiraqtigigaa tuunḡaum. Ilaan naḡniḡaḡa kamasraaqunḡitḡuḡa uvamnik.

8 Piñasruniaglaan ikayuqtisriuḡaluāḡuḡa Agaayyutmun, taamna piḡguirrutiga piḡquplugu uvaḡniñ.

9 Uqautilhiñāḡaḡa, “Ihuaqutriliḡa naamaruq ilipnun, takku saḡḡiga naamasrisuuruq sayaiḡliuqavich.” Taatnamik quyagiliutipsaaḡiga piḡguirrutiga, Christ-ḡumli saḡḡia itchumuḡuq uvaḡni.

10 Taatnaḡuḡa Christ piqtigiplugu quviasruguuruḡa sayaiḡliuḡiḡmi, pisaayugautauḡiḡmiḡu, sakiqniukḡiḡmiḡu, nagliqsaaqtitauḡiḡmiḡu, iḡuḡliuqtitauḡiḡmiḡu, takku sayaiḡliuliqama sayakturuḡa.

Paul-ḡum Isrumaaluutigigai Ukpiqtuanḡuruat Corinth-mi

11 Uqaqtuḡa kinnaqtun uqautikapsi tamatkuniḡa, aglaan ilipsi uqaqusraaqḡuḡa taatnatun. Ilipsi uqāḡiraksraḡaluapsitḡa nakuuruakun. Atakkii kiñulliqpiaḡuluḡa inḡitmiuḡa tamatkunakḡa uqqiraqtillautauḡitchapsitñiñ, suunḡitchaluaḡḡaḡa.

12 Iitchuqutai uqqiraqtipiaqtuam savaaḡurut akunnapsitñi anuqsrukun, iitchuqutitigunlu quviqnaqtuatigunlu suli saḡḡipluni savaatigun.

13 Qanuqhusri piviaḡiḡiḡniñivisi atlatun ukpiqtuanḡuruatun naḡitaqāḡitñama ilipsitñik iñuuniutiksrapkun? Natqigusri-maallaḡniaqsitḡa killukuāḡasrugupsitḡa.

14 Piñayuatni tikitqattaalhiñāḡuqtuḡa ilipsitñun. Akiyayumiñāitchuḡa ilipsitñi, takku pakaaqāḡitchuḡa sunik pigikkapsitñik aglaan ilipsi, taatnatun ilḡaat sunnaḡniutiruksraunḡitchut aḡayuqaamiknik, aglaan aḡayuqaat piraksraḡigaich ilḡaatḡ.

15 Quyyatigipiāḡiga ikayuutikḡa supayaakun qaisi-maaḡḡuḡalu ilipsitñun. Uvvami piḡpagiliutillapiāḡniḡupsi taatnatun, piḡpagiraksraḡigipsitḡaptuuq.

16 İlisimagaluaqhusri, natmaungitchuna ilipsitni, aglaan ilasri uqaqtut ilinipluna pisaasruqtuatun manniugitniniagnipluna ilipsitni kinnisipkun.

17 İvayaqtugniqpisi nalliatigun inuktigun tuyugiragakkapkun ilipsitnun?

18 Pitchuksaagiga Titus utlaquplusri, suli piqasriqlugu aniqatmik ilisimakkapsitnik. Titus-um ivayaqtungitchaasri, takku isrummatiqagtuguk inuunniusriqaqhunuk atiruamik.

19 Tuyuupta isrumapkaaguknaagasrilu kiuniagniplugich ak-itnautinjich ilisautrinjuat. Uqaqtugut sivugaani Agaayyutim takku savautigikput Christ. Piqpagikkamaan, iluqaagun savaagikkaptigun makitammaagiksitqugikput ukpiqsrihiqi.

20 Anayasruutigigiga utlakkupsi inuuniakiqangiñasrugilusri algaqsruutigikkapkun suli itmiluna niguingingisapsigun. Anayasructuna uqavaagasrugalusri, siqñakkutiqagasrugalusri, qinigusri, igliktulusri, pigiitчуakun uqautikkutilusri, sanurrutilusri, qutchigihikun niaquqtusrilusri, atausriummataigusrilu.

21 Anayasructunasuli utlatqikkupsi, Agaayyutimnun atchiksillapiaqtikisraga sivuqqapsitni, takku qirratiginiagitka inugiaktuat killuqsaaniktuat sivuani isrummitqinñiurasrunaqatin uvujanunaglaan qaayugnaqtuamiñ, sayunahigmiñlu, suli timim pisun nautaaniñ malinjugutiplutin.

13

Aqulliich Kiliktuutit İlammiugutitlu

1 Uvva piñatchigitka utlautihigma ilipsitnun. Itqagilugu, “Kiñanniiñ inuk pasikkutiqaqpan inunmun ilisariqaqtuksrauruq malgunnik naaga piñasrunik nalupqisrungitchuanik ilumutuulhagun patchisim.”

2 Kilianikkipsi nayuutikama tugliani, aasriñ kiligukkipisi aglaktigun nayuutingilamni. Uqautianiksima'apsi taimmani uqautigitqinñiagiga iluqanjitnun killuliqiruanun sivuani: utlautitqikkuma qaganayaagutiyumiñaitchut.

3 Nalupqinaigukkiksi Christ-um uqaguulha uvapkun. Nalupqinaigumiñagiksi umuuna, Christ-um silgiqsuqmasri sayaitchuanungitchuq, aglaan sanjiqapiaqtuq ilipsitni.

4 Kikiaktuutraukami sayaitkaluaqtuq, aglaan inuutqiksitkaa Agaayyutim sanjimigun. Taatnatuntuuq sayaitchaluaqtugut ilaatun, aglaan itchugipkağipsi inuuniaqtilaaptiknik Agaayyutim sanjiagun Christ-tun.

5 Qanuqitilaaqitchi uktugusri ilipsitnik inuugaluaqman'aapsi ukpiqsrihikun. İlisimanğitpisiun Jesus Christ itilaana ilipsitni? Qiñignaqtinnağiksi agaayyutikuagupsi—ukpinjuangisuağupsi.

6 Aglaan uvvatuq itchugisriun agaayyutikuagtilaaqput.

7 Agaayyutigipsi savaaqaqungitlusri pigiitchuamik. Qiñitlutqungitchikput nalaunñaniłuta. Aglaan savaagiraksragigiksi nalaunñaruaraq, inuqtuutigaluaqmatun ilirugutunniñ.

8 Takku akilliliqsungitchikput ilumutuuruaraq aglaan savahñaqtugut pisigiplugu ilumutuuruaraq.

9 Quviasrugagtugut sayaitñaapta aasriiñ sanñisi'apsi. Iniqsruutigipsi nalaunñasripkatqiliksraqsigun agaayyutikualıpsigun.

10 Taatnaqluñña aglakkitka tamatkua nayuutingitñama ilipsitñi. Utlautianikkuma suammatisrungitlusri atuqapku sanñiqutiqałiq Agaayyutim qaisañña uvañnun. Taavrumuuna sanñiqutiqałikun makitatqugipsi, piyaqquqtağungitchipsi taavrumuuna.

11 Aniqatiumaan, aqulliuplugu, uvvatuq Agaayyutim maliguagli. Iłuaqsruğlugich piqutisri kamagilugillu pitchuk-sağutitka, anğutilusri avatmun qiñuiññaqautilusriı, Agaayyutimli piqpaksriıruam uvaptiknik qiñuiññaqaqtitchiruamlu nayuğumagaasri.

12 Pağlatisritchi avatmun kunigutmik ipqitчуakun piqpakutilikun.

13 Agaayyutim inupayaanıñ nayaanñanik tuyuğaaasri.

14 Uvvatuq iluaqutrisaan Atanğuruam Jesus Christ-ñum, suli piqpaksriıhan Agaayyutim, suli piqataulhan Ipqitчуam Ir-rutchim nayuğlisi.

Paul-ŋum Tuyuutai Galatia-ġmiunun

¹ Uvaŋa Paul. Uqqiraqtaunġitchuŋa iñuich pisulhatigun. Aglaan Agaayyutim Aapauruam anjpkakkaŋan Jesus Christ tuqunaruaniñ piksraqtaagigaŋa tuyuġipluŋa uqqiraqtautqupluŋa.

² Aglaktuŋa taavrumiŋa tuyuutmik ukpiqtuanjuruapayaanun Galatia-mi. Ukpiqtuanjuruat aniqatit uvani tuyuqmiut nayaanjanik.

³ Uvvatuq Agaayyutim Aapagikkapta suli Jesus Christ atanapta ihuaqqutillaŋniaglisi suli tutqiksillusi.

⁴ Jesus qaitchuq inmiñik piqutigiplugich killuqsautivut annautisukhuta marrumakŋa pigiitchuamiñ iñuuniaġiptikniñ maligutlugu pisulha Agaayyutim Aapagikkapta.

⁵ Taatnamik Agaayyun kamagilakput taimuŋa. Amen.

Tusraayugaagiksuaq Atautchiñauruq

⁶ Uvaŋa kanjicsiñiaġukkiga una, Suvaatatai ayaktiġniqipisiun Jesus akuqtuinjanikapsi sivuani anniqsuqtiksrauplugu. Ihuaqqutriġimigun tuqġuġaasi piqatautquplusri ilaani Christ-kun, aglaan naalaġnirusi atlamun tusaayugaagiksuumun.

⁷ Uvva, atlamik tusaayugaagiksuumik piitchuq! Aglaan ilaŋisa iñuich alapititkaasi atlaŋŋuqtaġniaġlugu tusaayugaagiksuaq Christ-kun.

⁸ Quliaqtuaġutigipsi tusaayugaagiksuumik nalaunŋaruakun. Aglaan ilaŋisa iñuich uqautigaasi atlaŋŋuqġlugu. Uvagut naagaqaa isaġulgum qilaŋmiñ uqagiguptigu atlaŋŋuġlugu nalaunŋanġitchuq. Agaayyutim piyaqquġligich quliaqtuaqtauat atlaŋŋuqġlugu.

⁹ Uqautigitqinñiaġiga uqautigikkaġa sivuani, Quliaqtuaqaliqput tusraayugaagiksuumik nalaunŋaruakun akuqtukkaqsi, aglaan atlat iñuich quliaqtuaġigaat atlaŋŋuqġlugu. Agaayyutim suksraunġiqsinniġai taatnatchich iñuich qaŋapak taimuŋa.

¹⁰ Quliaqtuaġikapku tusraayugaagiksuaq quliaqtualaitchuŋa quyalisulhiñaglugich iñuich. Savaktauruŋa Christ-mi. Taatnaqġluguasiñ pisuqtilaaptun quyalisulhiñagiga Agaayyun. Uvaŋa quyalitñinŋianġitchuŋa iñuñnik.

Qanuqhuni Paul-ŋum Uqqiraqtigūqtilaŋa

¹¹ Aniqatiumaan, ilitchuġitquġipsi uumiŋa, tusaayugaagiksuaq quliaqtuaġikkaġa iñuñniñ inġitchuq.

12 Atakkii akuqtungitchiga iñuñniñ, naagaqaa kia-unniñ ilisautingitkaaña, aglaan akuqtugiga tusaayugaagiksuaq Jesus Christ-ñum sagviutipmaña.

13 Tusaagiksi qanusiutilaaga iñuk iñuññağma Jew-ñuruat ilitqusiatigun. Pisuqtilaaptun nagliksaaqtitarka ukpiqtuanñuruat Agaayyutmun suli piyaquqñiaqlugich ilunñuktaitluna.

14 Kamaksritlukluna Jew-ñuruat ilitqusiatnik iñugiaktuaniñ iñuqatiumniñ, piyummatigillapiaqlugu ilitqusiat sivulliapta.

15 Agaayyutim iluaqqutriğmigun piksraqtaagigaaña savautitqupluni anigaluaqtitnaña.

16 Nakuunasugigaa sagviiliksrani iğñiğmiñik uvamnun quliaqtuağitquplugu tusaayugaagiksuaq Jesus-mik Jew-ñuñitchuanun. Taatnaqluna ikayuqtisiuñitchuna iñuñniñ.

17 Jerusalem-muñitchuna taapkununa uqqiraq-taunaniktanun sivumni aglaan qilamiksrollapiaqluna Arabia-muktuna. Kinuagunaasii utilgitchuna Damascus-mun.

18 Jerusalem-muktuna piñasut ukiut aquatigun qiniğiaqlugu Peter nayuutiplunaasiiñ ilaani akimiani uvluni.

19 Qiniñitkitka atlat uqqiraqtit kisian James, nukatchiağikkaña Atanguruam.

20 Aglaatka sagluuqtuanuñitchut. Sivugaani Agaayyutim uqaqtuna ilumutuuruamik.

21 Kinuagun Syria-muktuna Cilicia-munlu.

22 Ukpiqtuanñuruat Judea-mi ilisimanitkaatña kigiñapkun.

23 Ilinisa tusaalhiñağaatña itna, “Taamna iñuk nagliksaaqtitigikkaqput sivuani piyaquqñiaqlugulu ukpiqqutvut aglaan pakma quliaqtuağiliutiniğaa ukpiqqun inmiñik.”

24 Aasiiñ ilinisa nangagaat Agaayyun piqutigipluna.

2

Paul-ñum Akuqtukkaulha Atlanun Uqqiraqtinun

1 Aquatigun akimaiguutailat ukiut Jerusalem-mun utilgitchuna piqasiqluna Barnabas-mik, suli aullautripluna Titus-mik.

2 Aullaqtuna Agaayyutim aullatqiqupmaña. Sivul-liuqtauruat ukpiqtuanñuruani suksraagitñitqungitkitka quliaqtuağianikkamnik suli quliaqtuağiniakkamnik. Taatnamik ilitchuğipkağitka tusaayugaagiksuaq quliaqtuağikkamnik katimmatillakmatña.

3 Kia-unniñ nunuriñiañitkaa tuvaaqatiga Titus nalunaitñutchiqulugu Jew-ñuñitkaluaqtitlugu.

4 Ilañisa ukpiqsriññaqtit Titus taatnaquniğaat. Iñaliutiniqsut nalunautchiplutiñ naipiqtuğniałhiñaqhuta.

İlitchuğisukkaat patchisaiħıpput Jesus Christ-kun Jew-ñuruat malıgıtaksraiñtıñ. Aasrıñ savaktaagrugiliutitqıqugaatıgıt Moses-ñum malıgıtaksraiñun.

5 Taatnaqugaluagtıtıluta malıñuğutingıtchugıt takku iñuunıaqplusı malıgıllıgu ilımutun tusaayugaagıksuaq.

6 Tamatkua kamagıkkauplutıñ sıvullıuqtauruat ilarağaiñıtchıt sumık qulıaqtuağıkkamnun. Taamna nipliuttıgıgıga atakkıı uvamnun taapkua sıvullıuqtauruat itmiıt atlatun iñuktıtın. Sıvuğaañı Agaayyutım kiñaanıñ nakuutlunıtchıq atlanıñ iñuñıñ.

7 Aglaalı ilitchuğıgaat Agaayyutmun uvañalu Peter-lu qulıaqtuaqulııqpuık tusaayugaagıksuamık, uvaña Jew-ñuñıtchuanun aasıılı Peter Jew-ñuruanun.

8 Agaayyutım Peter uqıraqtığıuqtıtkaa Jew-ñuruanun, sulı uqıraqtığıuqtıtılunı Jew-ñuñıtchuanun.

9 James-lu Peter-lu sulı John, kamagıkkauplutıñ sıvullıuqtauruat, ilitchuğıgaat Agaayyutım qaitchiħha uvamnun uumiña savaaqalıgımık. Akuqtuqhunuk ilalıgaatıgık uvañalu Barnabas-lu. Tarra añıgıtıruğıt qulıaqtuatlasıplunuk tusaayugaagıksuamık Jew-ñuñıtchuanun aasıılı ilıñıch Jew-ñuruanun.

10 İñıħiñagıñıqsut itqagıtıqıpluğıch inuqsraqhutıñ ukpiqs-rıruat Jerusalem-mı, taatna taamna piyummatıgısuğalua-kkağa atuumatqıpluğıt.

Paul-ñum Natqıksruğaa Peter Antioch-mı

11 Aquagun Peter Antioch-mukman akıllılıgıga iñuğıaktuat ukpiqsırıruat takkuatnı atakkıı killukuağıñıqsuq.

12 İtnauvva Peter killukuaqtuq. Peter Antioch-mun aggianıkmun niğıqatausuğaluağıñıqsuaq ukpiqsırıruañıplutıñ Jew-ñuñıtchuanı. Aglaan ilañıch James-kuayaat tıktımata Peter-m iqsıgıliutıñıgı iñuıch isumaqaqtuat iñuñnun nalunaitmiıtchıguğıgıch. Taatnamık Peter piıgıñıqsuq iñmiñık Jew-ñuñıtchuanıñ niğıqatıñıaiğıllı.

13 Atlas Jew-ñuñıtchuanıñ ukpiqsırıruat ilalıutıñıqsut Peter-mun niğıqatañıaiğıhutıñ Jew-ñuñıtchuanı taimmaasrıñ ukpıñıuaqtıguğıhutıñ. Unıñıñ Barnabas malıñuğıtıpmıñıqsuq Peter-mun.

14 İlitchuğıkapku iñuunıañıħat tuvrağıluğıt ilımutuuruña tusaayugaagıksuam uqautıgıga Peter sıvuğaatnı iluqanısa, “Jew-ñuğaluaqtutın aglaan iñuunıaqtutın Jew-ñuñıtchuatun. Suvaatamı nunurıvıgıch Jew-ñuñıtchuat malıgıtıtıqıpluğıch Jew-ñuruat atııħatnık?”

Jew-ñuruatlu Jew-ñuñıtchuatlu Anııqsuqtaurut Ukpiqs-rıııkun

15 Ilumutuullapiaqtuq Jew-ḡupluta animahiqput, makunati-tuunilaq Jew-ḡunitchuatun killuqsagtutun.

16 Agaayyutim nalaunḡasripkaḡumiñaitkaatigut inmiñi tupiksriḡhiñagupta maligutaksramik, aglaan nalaunḡasripkaḡniaḡaatigut ukpiqsrigupta Jesus Christ-mik kisianik. Taamna nalupqinaigigikput. Taatnaqhuta ukpigigikputtuq Jesus Christ, aasiñ ukpiqsriḡhiñagupta Jesus Christ-mik Agaayyutim nalaunḡasripkaḡniaḡaatigut. Agaayyutim nalaunḡasripkaḡumiñaitkaa kiñapayaaq nalaunḡasuktuaq Agaayyutmi tupiksriḡhiñahagun maligutaksramik.

17 Isummatigilakput una, tunḡavigiguptigu Christ ilaanun nalaunḡasripkaquluta sivuḡaani Agaayyutim, ilitchuḡiraupmiugut killuqsagtaunipluta atriplugich iluḡaisa Jew-ḡunitchuat. Taamna qiniqitpa Christ-tuuq killuqsagtauniplugu? Naagapiaḡataq, taamna ilumutuunitchuq.

18 Aglaan una ilumutuuruq, uqautigiqqaapku maligutaksraq ihuaniññiplugu aasiñ aquagun uqautigitqil-gitlugu nakuuniplugu, taatnaqama navguiriguqtuḡa.

19 Atakkii maligutaksrakun tuḡunaruḡa maligutaksramun. Pakma iñuutlasiruḡa Agaayyutim iñuutqutaagun. Christ-mi kikiaktuutiqatauruatun piḡa.

20 Taatnamik uvaḡaunḡiqsuq iñuuruuq, aglaan pakma Christ iñuuruq uvamni. Iñuullamni timipkun iñuullapiaqtuḡa ukpiqsriḡhapkun Igñinjanik Agaayyutim. Piḡpagigaḡa suli qaitchipḡuni iñuuligimiñik piḡutigipluḡa.

21 Ayanitkiga Agaayyutim ihuacqutriḡha. Iñuk nalaunḡasritlasiniḡpan Agaayyutmi tupiksriḡhiñahigimigun maligutaksranik, Christ-ḡum tuḡulḡa inuḡnanḡitchuq.

3

Maligutaksrat naagaqaa Ukpiqsriḡiq

1 Galatia-ḡmii, kinnaurusii! Kia aḡatkuapasi? Quliaq-tuagutigipsi nalupqinaillapiaḡlugu tuḡulḡhagun Jesus Christ-ḡum sannigutami.

2 Ilitchuḡisruktuḡa uumiḡa ilipsitñiñ, akuqtuḡpisiun Ipqitchuaq Irrusriḡ tupiksriḡipsigun maligutaksramik? Naagga! Tusraagiksi tusraayugaagiksuaq ukpigiplugulu, taatnaḡhusi akuḡtuḡiksi Ipqitchuaq Irrusriḡ.

3 Aullaḡniiqqaḡlugu Agaayyutikuahiqsi Ipqitchuakun Irrutchikun, suvaata sivutmugukpisi pakma sanḡipsigun? Taamna kinniqtaullapiaḡtuḡ!

4 Nagliksaagutiqaqtusri pisigiplugu tusraayugaagiksuag. Suilaamun itpat? Ukpiqsrihiqsi atugumiñaitpa? Taatniit-laitchuq!

5 Agaayyun qaitchiva ilipsitñun Ipqitchuamik Irrutchimik tupiksrikapsi maligutaksratigun? Naagga! Agaayyutim qaitchigaasri Ipqitchuamik Irrutchimik savakhuni quviqnaqtuanik akunnapsitñi atakkii tusraakapsi tusraayugaagiksuamik ukpiqsrisrusri.

6 Abraham-tuuq ukpiqsriñiqsuq Agaayyutmik. Taatnaqlugu Agaayyutim akuqtugniñgaa nalaunnjaruaqiplugu.

7 Taavrumuuna ilitchuqitlagiksi aullaqvipiaqaqtilaanat Abraham-mik—iñuich ukpiqsriuat Agaayyutmik tunnavigiplugulu. Tamatkua aullaqvigigaat Abraham.

8 Agaayyutim sivuniksriqutiginiñgaa aglausimaruat uqalhatigun nalaunnasripkaqniagniplugich iñuich ukpiqsrihatigun. Taatnaqlugu Agaayyutim quliaqtuagutiniñgaa Abraham tusraayugaallutamik injilgaan, itnaqhuni, “Iñupayaaq nanipayaaq ikayuusriaqagisiruq ilipkun.”

9 Abraham ukpiqsriñiqsuq taavrumiña. Taatnaqhuniasii ikayuusriaqaqtuq. Taatnatuntuuq tamatkua ukpiqsriuat Abraham-tun ikayuusriaqagisirut piqataulutinj ilaani.

10 Aglaan iluqatinj iñuich nigjugaqaqtuat nalaunnjaruanusrukhotinj sivugaani Agaayyutim tupiksrihiñahigimiktigun maligutaksramik nuyuaqnaqtuami piyaqqugvinjmi ittut. Aglausimaruq Agaayyutim uqalhiñi itna, “Kiñapayaaq atuiñgitchuaq supayaamik aglausimaruani makpiqaañiñi maligutaksram piyaqqukkaugisiruq piqutigiplugu tupiksriñgihñi.”

11 Taamna nalupqinaitchuq kiñaunniiñ iñuk nalaunnasripkaqumiñaitchuq sivugaani Agaayyutim tupiksriunipsuuq maligutaksramik, takku uqautikkaurugut Agaayyutim uqalhiñi, itna, “Iñuk nalaunnjaruaq sivugaani Agaayyutim iñuugisiruq ukpiqsrihikun.”

12 Aglaan iñuk tupiksriaruq maligutaksramik [Moses-ñum qaisañamik] tunnaviqangitchuq ukpiqqutmik. Takku aglausimaruq Agaayyutim uqalhani itna, “Iñuk tupiksriaruq maligutaksram injiqsruaqipayaakkanjanik iñuugisiruq.”

13 Tupigiyumiñaitkaptigu maligutaksrapayaaq Agaayyutim patchisigigaatigut tuqqutqupluta, aglaan Christ-ñum tasugaatigut Agaayyutim atanniñhianiñ inanjutilikmigun uvaptiknun. Aglausimaruq Agaayyutim uqalhiñi itna, “Iñuk naktitauruq napaaqtumun taamna taiyuaniquutitchiuruq.”

14 Taatnaqlugu Jesus Christ-kun taamna ikayuusriaq tikiumaniqsuq Jew-ñunitchuapayaanun Agaayyutim akiqsruutigikkanja Abraham-mun. Iñupayaaq

tunḡaviqałhiñaqtuq Christ-mik akuqtuigisiruq Ipqitchuamik Irrutchimik Agaayyutim akiqsruutigikkaḡanik.

Maligutaksratlu Akiqsruutaalu Agaayyutim

15 Aniqatiumaan, uvva urrakusraun iñuḡmikḡaḡtaq, iññuk akiqsruutipmaknik aglautiplutik sulī nalupqinaiyausriḡḡuḡu avatmun, nalliaknikunniiñ suksraaḡumiñaitchaā taamna inil-laksimaaniktuaq sivunniugun naagaqaa atlanḡuḡumiñaitḡuḡu.

16 Agaayyun akiqsruutiḡaḡniqsuq Abraham-mun kiḡuvianjiñunlu. Agaayyun nipliñḡitchuq itna, “Kiḡuvianun” iñugiaktuanun, aglaan nipliḡsuq, “Kiḡuviapnun” atausriurua-mun. Taamna atausriḡ Christ ittuq.

17 Una itnautigikkaḡa, Agaayyutim maligutaksraḡa ḡaisauruq 430 ukiut pianikmata nalupqinainiḡḡaḡtitlugu akiqsruutaa Abraham-mun. Agaayyutim sivun-niugutaa Abraham-mun nalupqinaiyausiḡḡaḡtitlugu suksraakkauyumiñaitchuq, atriḡuḡu iñuum aḡiḡutaa nalupqinaiyaḡsimaruaq suksraakkauyumiñaitmatun.

18 Uvva Agaayyutim aatchuḡniḡapatigut akiqs-ruutigikkaḡanik tupiksriłhiñḡupta maligutaksramik? ḡaḡaa, taatniingitchuq! Agaayyutim aatchuutiginigaa ikayuusriḡ Abraham-mun inillaksimaaniktuakun akiqsruutmiḡun.

19 Supayaḡ tunḡaviqaḡpan ukpiqsriłiḡmun, suvaata maligutaksraḡaḡpisa? Maligutaksraḡ ilłatauniqsuq aquagun tikkuḡutitḡuplugich iñuich navḡuisaatnik maligutaksramik. Maligutaksraḡa Moses-ḡum iñuich maligutaksraḡiḡaat agḡiḡniłhanunaglaan kiḡuvianuruam akiqsruutauruam. Israḡulḡich ḡaiññiḡaat maligutaksraḡ akunniḡutauruamun, aasriłi tikiutiniḡaa iñuḡnun.

20 Aglaan akunniḡutauruaḡ inuḡnangitchuq atausriłhiñaq iñuk itman. Aasriiñ Agaayyun atausriuruḡ taamna.

Suvaata Maligutaksraḡaḡpa?

21 Uvvaasriiñ maligutaksraḡ akitñaummatiniḡpa akiqsruutaiñun Agaayyutim? Taatniingipiḡtuḡ! Tarra maligutaksram ḡaitchitłaniḡpagich iñuich iñuulḡmik, ilłumun nalaunḡatlanayaḡtugut Agaayyutim sivuḡaani maligutchiłḡaptigun taavrumiḡa maligutaksramik.

22 Aglaan taatniingitchuq. Agaayyutim uḡałhan uḡautiniḡaa iñupayaḡ ḡiḡtaanuniḡlugu killuḡsautmi. Agaayyun aatchuḡuḡniqsuq akiqsruutigikkaḡmiñik iñuḡnun piḡutigiḡlugich ukpiqsriłḡatigun Jesus Christ-mik. Aatchuutigiḡsuḡniḡaa tamatkunḡa tunḡaviqaḡtuanun ilaanulłhiñaq.

23 Taamna ukpiqqun tikitchaluaqnagu tigutaag'iniġaatigut malig'utaksram. Patchisaiqsimaitchugut ukpiqqutim tikiññiaħhanunaglaan.

24 Malig'utaksram atanig'iniġaatigut aggig'ñiaħhanunaglaan Christ-ġum. Tarra Christ aggiqman tunġavigiaqsigikput Christ anniqsuqupluta killuqsautiptikniñ. Taatnaqħugu Agaayyutim akuqtuġaatigut nalaunġasripluta ukpiqsriħaptigun Christ-mik.

25 Aasriiñ pakmapak ukpigumiñaqsikapta Christ-mik atanianaiqsugut malig'utaksramik.

26 Taatnamik ig'ñig'iliutigaasri Agaayyutim tunġavigikapsiun Christ Jesus ukpiqsriħipsigun.

27 Iluqasri paptaakkaukapsi atausriġuqataurusri Christ-mi, atiplusri Christ-mik liilaa.

28 Atlagiianaiqsut Jew-ġuruatlu Greek-ġuruatlu, savak-taagruillu patchisaitchuatu, anjutitlu agnatlu. Iluqasri atausriġuqataurusri Christ Jesus-mi.

29 Taatnamik, piginiqpasri Christ-ġum Abraham-ġum kinjviaġipmigaasri, sulipsuq piññaktaag'iniaqmigiksi Agaayyutim akiqsruutigikkaġa.

4

1 Ilallaglagu uumiġa itna, ig'ñiq paitchaktaaksrautilik ililġaanunġaġmiñi atlakaunġitchuq savaktaagruġmiñ, iñuqag'aluunġaisa suurat iġmiñun.

2 Ililġaanunġaġmiñi qaunaksriqaqtuq anjalatiqaqhuniġu tik-iññiaħhanunaglaan piviksram aapanan inillakkaġa.

3 Taatnatuntuuq uvagut. Ililġaanunġapta siġam anjalarrutaisa anjalatmigaatigut piguġaluaqata.

4 Aglaan pivik inillaksimaruaq tikitman, Agaayyutim tuyuġigaa ig'ñig'ikkani. Christ animaruq agnakun malig'utaksrakuaquplugu.

5 Agaayyutim tuyuġigaa tasuġuklugich anjalattuat malig'utaksramun, atakkii Agaayyutim ig'ñig'itqugaatigut ilaanun.

6 Ilumun Agaayyutim ig'ñig'igaasri. Taatnaqħugu Agaayyutim tuyuġiniġaa Irrusria Ig'ñig'imi uummatiptiknun, taamnaasriiñ tuqħuqhuni, "Abba, Aapaan."

7 Taatnaqhutin Agaayyutim pisuħhagun savak-taagruunġiqsutin, aglaan Agaayyutim ig'ñig'igaatin, aasiñ ig'ñig'iniqpatin tarra paitchaktaaksrautilig'ugniqsutin.

Paul-ġum Isrumaaluutiginiġai Galatia-ġmiut

8 Inilġaan ilitchuqsrigaluaqasri Agaayyutmik savak-taagruurusri tamatkununġa ilitqusriñun agaayyutaunġitchuanun.

9 Aglaan ilitchugigiksi Agaayyun—naagauvva ilumun Agaayyutim ilisimagaasri —suvaatami utigukpisi sayaitlutin atugumiñaitlutinlu analarutaiñun silam? Savaktaagrutqigukpisi tamatkununa tigutaanulusri?

10 Qaunaksrugisi uvlut, tatqich, ukiutlu suragağviich!

11 Naviasruutigipsi savañhiñağasrugaluña piilaamun.

12 Aniqatiumaan, iniqsruğipsi uvaptun ilitquplusri, [amiami niğiuğaqaqasri anniqsuğiaksrapsitñik tupiksrihipsigun maligutaksramik,] atakkii ilinaruna ilipsisun, [amiami tiliñgitchipsi maligutchiquplusri Jew-ñuruat maligutaksranjitñik]. Inñağma ilipsitni pimaqluktangitchipsitña. Suvaatami pimaqluktağukpisitña pakma?

13 Itqagिंगitpisiunami atniğñaliğa pilguirrutiaqaluña quliaqtu-aqama tusraayugaagiksuumik ilipsitñun sivulligmi?

14 Atniğñautiga itkaluanñaan uuktuagutauruatun ilipsitñun inuğluagिंगitchipsitña nagğugingitluñalu, aglaan akuqtugipsitña israğulgatun Agaayyutim, naagaunniñ Christ Jesus-tun.

15 Taimani qanutun quviasuktigivisi! Piyumiñağniğupsi iraiğayaqtusri aasriiñ iriliutilugik uvañnun. Itqallagağigiga. Suvaata isrummatigivisitña atlanñuqlugu pakma?

16 Pakma uumiksririğugniqpiq ilipsitñun uqautikapsi ilumutuuruamik?

17 Tamatkua atlat inuich maliguaqtigiliutisukkaasri, aglaan taamna nakuungitchuq. Tamatkua akililiqsuqugaasri uvamnik maliquplutin ilinich kisimin.

18 Nakuğluaqtuq isrummatigillautagağitni aglaan kisian ikayuutaukpan. Taamna nakuuruq ataramik, nayuutiñamniñhiñaungillaq ilipsitni.

19 Iilgaanñurusrii! Isrumaaluutigillapiagipsi iğñisuktuatun nanirrutiaqmatun. Kipiñniqtuna ilumun Christ-ñum Irrusria naamasitquplugu ilipsitni.

20 Uvvatuq nayuutilana ilipsitni pakma atlanñuğlugulu uqausriğa ilipsitñun. Qanuqsausiupiallaktuna ikayuutau-niksrapkun ilipsitñun.

Atrikusaun Hagar-kunlu Sarah-kunlu

21 Iñasri analatitqiguktut maligutaksramun. Uqautisritña, tus-raatlaitpisiun sumik Agaayyutim uqaqtilaana maligutaksram makpiğaanani?

22 Aglausimaruq Abraham malğunnik iğñiağniplugu, ilaqataa savaktaagrुकun ağnakun aasrii ilaqataa patchi-saitchuakun ağnakun.

23 Iğñina savaktaagrुकun ağnakun aniruq inuich piqusri-atigun. Aglaan iğñina patchisaitchuakun ağnakun aniruq Agaayyutim akiqsruutaagun.

24 Taapkuḅniḅa atrikusautiqaqtuḅa. Tarra taapkuak aḅnak ittuk malḅuktun sivunniugutauruaktun. Atausriḅ sivunniugutauruaq malḅutaksrauruq Agaayyutim qaisaḅa iḅḅiḅmiḅ atilḅmiḅ Sinai-mik. Iḅuich iḅuuruat taavrumuuna sivunniugutauruakun ittut savaktaaḅruatitun. Aasriiḅ aḅnaq atilik Hagar-mik taamna sivunniugutauruatun ittuq.

25 Taamna Hagar ittuq iḅḅisun Sinai-tun Arabia-mi ittuatun. Hagar atriqaqmiuq marrumiḅa nunaqqimik Jerusalem-mik. Taavrumatun iḅuich savaktaaḅruurur atakkii aḅalatitlutin malḅutaksramun.

26 Iḅlua sivunniugutauruaq patchisailaahuruq Agaayyutim qaisaḅa Christ-kun. Aasriiḅ aḅnaq atilik Sarah-mik taamna sivunniugutauruatun ittuq. Taamna Sarah atriqaqmiuq Jerusalem-mik qilaḅmiittuamik aakaupluni iluqaptikni. Taavrumuuna iḅuich patchisaitchut atakkii aḅalatitlutin Christ-mun.

27 Takku aglausimaruq Agaayyutim uqaḅhani:

“Quviasrugiḅ aḅnaaq qitunḅitlaitchuatin!

Atuḅiḅ quvianakun nipitusilutin,

iḅḅisuktuam atniḅḅaḅanik iḅlutunḅitchuatin!

Atakkii aḅnaq suksraakkauruaq qitunḅaqaqluḅniaqtuq

taavrumakḅa ilaqaatiqaqtuamiḅ.”

Isaiah 54:1

28 Aniqatiumaan, pakma aḅalatiḅaiqsusri malḅutaksramun. Iḅilḅaaḅiliutigaasri Agaayyutim Isaac-tuntuuq piqutigiplugu Agaayyutim aqiḅsruutaa.

29 Aglaan iḅilḅaan iḅḅiḅ aniruaq pisulhatigun iḅuich piyuaqḅiḅḅiḅsuq iḅḅiḅmik aniruamik Agaayyutim Irrutchiḅmigunlu pisulhagunlu. Pakmanunaglaan taatnatunsuli ittuq.

30 Sumik Agaayyutim uqaḅha uqaqaqpa? “Aullaqtirruḅ savaktaaḅruk aḅnaq iḅḅiḅalu, takku savaktaaḅruum aḅnam iḅḅiḅa paitchaktaaqaatauruksraunḅitchuq iḅḅiḅani patchisaitchuam aḅnam.”

31 Taatnaqhuta, aniqatiumaan, iḅilḅaaḅinḅitchaatigut savaktaaḅruum aḅnam, aglaan pigigaatigut patchisaitchuam aḅnam.

5

1 Christ-ḅum patchisaikkaḅigaatigut. Taatnaḅusri maki-tavigisriun payaḅaiḅusri iḅuk patchisaiḅsamaruatun, savaktaaḅrugiliutitqinḅiaḅasri malḅutaksramun!

Iḅuuniaḅitchi Atanḅiḅsamaruatun

2 Naalaḅnisitchi! Uvaḅa Paul iḅitchuḅitquḅipsi uumiḅa: nalu-naitḅutchiḅsitkupsi Jew-ḅuruatun nalaunḅapkaḅniaḅasugalusri sivuḅaani Agaayyutim, Christ-mun anniḅsuqtingiḅḅiḅsusri.

3 Kilitqilgitchiga kisupayaaq iñuk nalunaitñutchiqsittuaq: Taamna iñuk tupiksriruksrauruq iluqaitñik maligutaksranik.

4 Nalaunñasipkaqtausukkupsi Agaayyutim sivuğaani tupiksrilipsigun maligutaksramik, tammaigiksi Christ anniqsuutri sulii piinankhusri iluaqqutaaniñ Agaayyutim.

5 Aglaan uvagut, niğiugağigikput Agaayyutmun nalaunñasripkağisiliqput inmiñi ukpiqsriiptigun. Taamna utaqqigikput ikayuutaagun Ipqitchuam Irrutchim uvaptikni ittuakun.

6 Tunñavigikaptigu Jesus Christ kisian iñuum nalunaitmiutaqalhalu naagaqaa nalunaitmiutaiñhalu suutaunğitchuq, aglaan ukpiqsriñiq savaaqaqtuaq piqpaksriñikun.

7 Piñlautağaluaqtusri tupiksriplusri ilumutuuruamik. Kia nutqaqtitpasri agaayyutikuagañilipsitñi?

8 Aglaan nalupqinaitchuq Agaayyutim tuqluqtigikkapsi nutqaqtingitkaasri.

9 Qaunatiagağilugu ilisauttun naalağnikkaqsi, takku itnaqsimaruq “Mikiruuram puvlaksautim puvlagataqtittağigaa iluqaan qaqqiaksraq.”

10 Nalupqisuutigingitchiga Atanikun isrummatiqagnaqtialaaqsi uvaptun isrummatiqapmatun. Agaayyutim anasiññuqsagnağaa iñuk avatvaqtitchiruaq ilipsitñik, kisuugisikpan.

11 Aniqatiumaan! Suvaata Jew-ñuruat piyuagağaaqpatña? Quliaqtuağingigigaa iñuum nalunaitñutchiruksraulha. Taamna ilumun inniqpan iluilliugutiqağayaitchunña iñunñik quliaqtuaqama Christ-ñum tuqulhanik sannigutami.

12 Uvvatuq tamatkua akatchiruat ilipsitñik igruiglich inmiknik.

13 Aniqatiumaan, Agaayyutim patchisaigaasri. Taatnamik killuliqitqinñiaqasri kañiğruaqtapsigun, aglaan piqpakkutihikun savautilusri avatmun.

14 Tarra kamagigiksi iluqaan Agaayyutim maligutaksraña iñuukapsi uumuuna, “Piqpagiyumagiñ iñuuniaqatin iliptun ililugu.”

15 Aglaan atniagağitgupsi pisaanñatiaqsilusriñu avatmun, qaunatiagağigitchi! Piyaaquqtautiniaqtusri avatmun taatna pigupsi.

Savaaña Ipqitchuam Irrutchim Naagaqaa Savaaña Kañiğruaqtam

16 Umiña uqautigipsi, Ipqitchuamun Irrutchimun ayalatitchiun iñuukiqsi. Taatnağupsi malinñuğutiyumiñaitchusri kipiğniugutaiñun kañiğruaqtam.

17 Takku kañiğruaqtam kipiğniugutai akitñaummatirut kipiğniugutaiñun Ipqitchuam Irrutchim, sulii kipiğniugutai

Ipqitchuam Irrutchim akitñaummatirut kipiқniugutaiñun kanjgruaqtam. Taapkuak igluliugutiruk avatmun. Taatnamik patchisaiñgitchusri pitlaillugich sut pisukkaluakkasri.

18 Aglaan Ipqitchuamun Irrutchimun aᅇalatitnapsi, aᅇalatiqanᅇiqsusri maliᅇutaksramik.

19 Kanjgruaqtam maliᅇᅇutraqtitkaatigut sayuᅇaᅇigmun ilaқatiqagaluagumi, atlatuᅇigmun ilaқataitkaluagumiᅇu, qaayugᅇaᅇigmunlu, aᅇalalguᅇiᅇigmunlu uvaptiknik,

20 putqataᅇigmunlu aanguanun, aᅇatkuuᅇigmunlu, uumikkutiᅇigmunlu, sanmisiᅇigmunlu, siqᅇnatuᅇaᅇigmunlu, qatmiksaᅇaᅇigmunlu, uqavaaguᅇuᅇigmunlu, avgumaᅇaᅇigmunlu, iᅇmikuagutmunlu,

21 piᅇatutiᅇigmunlu, iᅇᅇuaqtuᅇigmunlu, imiliᅇuᅇuᅇigmunlu, pivaᅇᅇautigiᅇlugu quviasruᅇᅇiaᅇigmunlu suli atlanik taatnatun ittuanun. Uqautianikkaluᅇmigiᅇipsi sivuani, aasriiᅇ kilikkipsi pakma, itna, tamatkua taatna piruat itkumiᅇᅇaitchut Agaayyutim aᅇaayyutaani.

22 Aglaali Ipqitchuam Irrutchim piᅇpaksripkaᅇaatigut quviatchauᅇiᅇigᅇmigu, tutᅇiutᅇmigu, manimmilgutᅇmigu, iᅇuaqquᅇriᅇiᅇigᅇmigu, nakuuᅇiᅇigᅇmigu, tuniᅇsimmatiriᅇiᅇigᅇmigu,

23 piisaanᅇiᅇiᅇigᅇmigu suli aᅇalataalguᅇiᅇigᅇmik iᅇmun. Iᅇᅇuk iᅇᅇuuruᅇ tamatkunuuna taluᅇsragumiᅇᅇaitchuᅇ maliᅇutaksramik.

24 Aasrii tamatkua Christ-mun piᅇgiliutipkaqtuat kikiaktuutiniᅇaat kanjgruaqtaᅇ piᅇsugruᅇaᅇutituummaan kipiᅇniugutituummaanlu.

25 Iᅇᅇuuniᅇᅇigiguptigu Ipqitchuaᅇ Irrusriᅇ, ki aᅇalatitta Ipqitchuamun Irrutchimun.

26 Kamanᅇniᅇluta isrumaruksraunᅇitchugut uvaptiknun, qinnaguksaᅇaᅇutingiᅇguta avatmun siᅇᅇᅇakkutingiᅇgutaᅇ.

6

Ikayuutititchi Avatmun

1 Aniᅇatiuᅇmaan! Iᅇaksi aᅇᅇuraukpan killukuᅇaᅇikun ilipsi aᅇalatittuani Ipqitchuamun Irrutchimun utiᅇtitaksraᅇigᅇiksi taamna iᅇᅇuk piisaanᅇiᅇikun. Aglaan qaunagilusri ilipsitñun, atakkii aᅇiᅇusraᅇatitᅇiaᅇmiusri.

2 Ikayuutititchi avatmun sakiᅇniᅇuᅇigᅇmun iligupsi, akiyauᅇtilusri avatmun uᅇuᅇmailliᅇuᅇutipsigun. Taatnaᅇupsi tupig-illapiᅇᅇiaᅇigᅇiksi maliᅇutaksraᅇ Christ-ᅇum qaisaᅇa.

3 Kiᅇᅇapayaaᅇ iᅇᅇuk isrumaᅇumi nakuutluᅇᅇiᅇuni atlaniᅇ, suᅇᅇᅇiᅇᅇaᅇmi, kinnilliᅇiaᅇtuᅇ iᅇᅇmiñun.

⁴ Iñullaa naipiqtugli in̄miñun Agaayyutim sivuğaani surağalı nakuupmagaan. Suragalı nakuuniqpan isrumakkutigillau-tagñaqtuq in̄miñik. Kamasraagumiñaitchuğasriiñ nakuut-luñiluni atlaniñ.

⁵ Atakkii iñullaa isivgikkauniaqtuq iñuuniağimigun.

⁶ Iñuk ilisautikkauruaq Agaayyutim uqalıhiñik qaitchirik-sraupmiuq ilisauriruamun suurağmiñiñ.

⁷ Ukpiqsasri, kia-unniñ Agaayyun mitautigiyu-miñaitchaa, atakkii iñuk akuqtuiñiaqtuq taatnatun aatchuiğimusun, atrilugu nunaliqiri katitchiñiaqtuq qanutchiñik nautchiikkağmiñik.

⁸ Taatnamik iñuk tunñaviqağumi in̄miñun akuqtuiñiaqtuq piyaqquğimik isruitchuamik, aglaan iñuk aňalatiqağumi Ipqitchuamun Irrutchimun akuqtuiñiaqtuq iñuuliğmik isruitchuamik.

⁹ Aasrii mingüutailakput nakuurualiqiliq, takku qapınaitchupta Agaayyutim akiliiviksrañani akuqtuiñiaqtugut.

¹⁰ Taatnaqhuta, piviksraqaqtilaaptiktun ikayuğlavut iñupayaat, suvaluk tamatkua ukpiqsriqatauruat.

Aqulliich Kiliktuutitlu Pağlatitlu

¹¹ Takkua, aglaich aglaatka anipiaqtut. Taatnağlugu ilitchuğitlasrigisi uvamnun aglaağitilaan̄itñik.

¹² Iñugiaktuat Jew-ñuplutin ukpiqsriuat isrumatqugaasri nalaunñaniłutin tupigikamitruñ maligutaksraq. Aglaan nuyuağniqsut piyuaqsiuniagaşrugalutin malikkumin Christ-mik kikiaktuutikkauruamik. Taatnaqhutin nunurigaasri nalunaitñutchiqplusri.

¹³ Nalunaitñutchiqurriruat malingitmigaat maligutaksraq. Naagauvva kimmutigigaat nalunaitñutchiñiksraqsi kamasraağutigilhiñağuklugu nalunaitñutana timipsi.

¹⁴ Aglaan uqavigaağutiqaqtuna kisanik sannigutaagun Atanapta Jesus Christ-ñum. Christ-ñum tuqułhagun kikiaktuttrivin̄mi kanigruaqtuq tuqunaruq uvamni, suli pakma kanigruaqtam aňalatlaiqluna.

¹⁵ Tunñavigikaptigu Christ Jesus kisan iñuum nalunaitmiutaqalhalu naagaqaa nalunaitmiutaihalu suutaunğitchuq, aglaan iñuum anniqsuqsimałha nutaamun iñuuliğmun Christ-kun.

¹⁶ Iluqağmin aňalatauruat taavrumuuna nutaakun Agaayyutim piksraqtaagigai tamatkua iñuich, Israel-aagmiupiağugich. Tamatkua Agaayyutim qiñuiññanalu ilunñuktanalu pigigaat.

¹⁷ Uvakñaniñaglaan kia-unniñ iñuum pimaqłuutitqiñgillina, takku qilğut timimni qiñiqtitkaat savaktaağruupluna Ataniğmun Jesus-mun.

¹⁸ Aniqatiumaan, iluaqqutrisaan Atannapta Jesus Christ-um
nayuġumagaasri. Taatnatuq.

Paul-ŋum Tuyuutai Ephesus-miunun

¹ Uvaŋa Paul, uqqiraqtigigaanŋa Jesus Christ-ŋum pisulhagun Agaayyutim. Tuyuġigitka ukua tuyuutit iñuiñun Agaayyutim Ephesus-mi tuniqsimaruanun Christ Jesus-kun.

² Uvvatuq Agaayyutim Aapagikkapta suli Jesus Christ Atanapta ihuaqqutillaŋniaglisi suli tutqiksillusi.

Quviasaaġusiat Christ-miñ

³ Quyalakput Agaayyun Aapaŋa Atanapta Jesus Christ-ŋum, qaitchirigikkaqput Christ-kun iluqaitñik ikayuutinik pakmakŋaqtauruanik.

⁴ Agaayyutim piksraqtaagigaatigut Christ-kun sivuani imma iñiqsigaluaqani nunamik. Piqpakstriġigmigun piksraqtaagigaatigut ipqitqupluta patchisaiñluta sivuġaġmiñi.

⁵ Agaayyutim sivunniutimagaa tiguaġukhuta inmiñun tumigilugu Jesus Christ, sivunniutimaplugu pisulġigmigun.

⁶ Nangaglakuput Agaayyun atakkii ihuaqqutriñiqsuq uvaptiknik piqpagipluta Iġñigmigun piqpagikkaġmigun.

⁷ Christ-ŋum tasuġniġaatigut Agaayyutmun maqipkaqamiun auni tuqquptluta, suli Agaayyutim natqigutiġaatigut killuqsautiptiknik uuktuġnaġumiñaitchuakun ihuaqqutriġigmigun.

⁸ Taatnaqami atqunallapiaq ihuaqqutriñiqsuq uvaptiknik.

⁹ Agaayyutim isrumatupiaġataqtuam suli kaŋiqsimaplugich supayaat sagviġaa nalunaqtuaraq sivunniuġutigikkani uvaptiknun. Ilaan sivunniuġutigikkaŋa sivuani, Christ-ŋum taŋiġaa pakmapak.

¹⁰ Agaayyutim sivunniutimagaa, piviksraq nalautitpan, iñiqtapayaat qilaŋmiñu nunamiñu atautchimuquplugich Christ-mi Atanġuruami supayaami.

¹¹ Christ-kun piksraqtaanurugut paitchaktuksraupluta akisruutigikkaŋanik. Atakkii Agaayyun savaaġaġaqtuq supayaamik maliġutlugu sivunniutigikkaġmigun.

¹² Sivulligigaatigut iñuich niġiugaqaqtuat Christ-mik. Piksraqtaanurugut nangaitqupluta Agaayyutim kamanalhanik iñuuniañlaptigun.

¹³ Ilipsipsuuq taatnatun piruksraurusri, atakkii tusraagiksi ilumutuuruuq tusraayugaagiksuaq anniqsuġiapsigun. Ukpigianikapsiun uqaliq Christ-kun Agaayyutim nalupqinaġaa Ipqitchuakun Irrusriagun akisruutigikkaġmigun iñugiliutitilaaqsi, iñuktun nalunaitchiqmatun suuraġmiñik ilisimanaqsipkaqlugich pigitilaanñitñik.

14 Taamna Irrusigiksuaq nalupqinaigutauruq Agaayyutmun qaitchigisilaanjanik akiqsruutigikkağmiñik uvaptiknun suli piqagnaqtılaaptiknik taimanigu supayaanik akiqsruutigikkañiñik. Taatnağuta nangaglakuput kamañaqtuaq Agaayyun.

Paul-ñum Agaayulha

15 Tusraagiga ukpiqsrihiqsi Atanguruamik Jesus-mik piqpak-srihiqsilu iluqaitñik iñuiñik Agaayyutim.

16 Taatnaqluñu nutqautingitchiga quyyatiqaliga ilipsitñik, itqagiplusri ataramik agaayukama.

17 Iniqsruqtuñu Agaayyutaanun Atannapta Jesus Christ-ñum, kamañaqtuamun Aapamun. Uvvatuq ilaan isrumattuqtillisi ilisimatlasrilugu suli kañiqsittlasrilugu pisulha.

18 Iniqsruqmiuñu ilaanun anmaquplugich isummatisri qiniquplugu qaumanga, suli kañiqsipkaquplusri niğiukkamik ilaan qaisanjanik uvaptiknun tuqluutmigun suli ilitchuğipkaquplusri inuñaiñhanik kamañautim Agaayyutim iñuiñ paitchaktaagikkañatnik.

19 Iniqsruqmiuñu Agaayyutmun ilitchuğipkaquplusri uukuğnağumiñaitchuamik sanñjanik ikayuqupluta ukpiqsriuanuruagut.

20 Taavrumuuna kamañallapiaqtuakun sanñjagun Agaayyutim anipkağniğaa Christ tuqułiğmiñ, aquvititluguas-riiñ ilaan taliqpinmiñun qilañmi.

21 Agaayyutim Christ inillakkaa qaukhiuplugu taapkununa anjalatchisipapayaagtuanun sanñjiaqtuanunlu suli atanipayaanunlu. Kiñaunniiñ sanñjiatluukkumiñaitchuq Christ-miñ marrumani nunami naagaqaa taivrumani tikitchuksrami.

22 Agaayyutim Christ anjalatchipkağaa supayaaniglu iñupayaaniglu nanipayaaq. Suli Agaayyutim Christ qaukhiğuqtitkaa ukpiqtuanuruapayaanun, niaquq anjalatchikmatun timimik.

23 Takku ukpiqsriuruapayaat Christ-ñum timigigai. Tamatkua naamapkağaat Christ-ñum timaa atakkii Christ-ñum naamapkağai supayaat nanipayaaq.

2

Tuqułiğmiñ Iñuutliğmun

1 Iluqasri tuqunaruatun iñuktun itkaluaqtusri atakkii tupiksritłaitlusri Agaayyutmik killuqsaqhusri. Taatnamik Agaayyutim iñuutqiksitkaasri ilaan Irrutchikun imma.

2 Taimani ilipsi tupiksrigaluaqtuani pigiitchuamik anjalatchirrutimik silami, maliklugu iñuuniağusria nunam. Taatnasriq irrusriq pakma savaktuqsuli tamatkunani iñuñni tupiksriñgitchuani Agaayyutmik.

³ Taatnatun iluqata iñuuniaǵaluaqtuani kimmutiǵruaᅇagun timipta, quyalipᅇugich pisukkanᅇ timiptalu isrumaptalu. Atlatitun iñuktitun tupiksriñǵitchuat Agaayyutmik uvagut piyaqquǵniaǵaluaqtuani qinnautaagun Agaayyutim.

⁴ Aglaan Agaayyutim ilunᅇnuktaᅇa kamaᅇaqtuq sulᅇ piqpag-illapiaǵniǵaatigut.

⁵ Tuqᅇᅇagaluaqtitluta killuǵmi iñuutqiksitkaatigut piqataupluta Christ-mi. Iᅇuaqqutaagun anniqsukkaaurusri.

⁶ Anᅇitqiksitkaatigut tuqᅇᅇaruaniñ piqataupluta Christ-mi sulᅇ aqᅇppiᅇgatautlasripᅇluta irviani Christ Jesus-ᅇum qᅇlaᅇmi.

⁷ Taivrmani tikitchuksrami Agaayyutim qᅇiñiqᅇitichukkaa uuktuǵnaǵumiñaitchuaq iᅇuaqqutriᅇi uvaptiknun aasriñ ilisimanaqsisukkaa qanutun piqᅇaksriᅇllapiaqᅇilaani uvaptiknik Jesus Christ-kun.

⁸ Iᅇuaqqutaagun anniqsukkaaurusri tumigiplugu ukpiqsriᅇiq. Anniqsutlaitchusri ilipsitñik. Aatchuusriaǵigiksi Agaayyutimiñ.

⁹ Kiñaunniiñ annautriᅇhiñauᅇiǵumi iᅇmiñik savaallautaqaliǵmigun taamna iñuk uqavigaaǵutiᅇaǵayaqtuq. Aglaan annautraunǵitchusri savaallautaqallapsigun.

¹⁰ Agaayyutim nutaaǵuqtitkaatigut Christ Jesus-kun naku-urualiqitqupluta. Agaayyutim sivunniǵñiǵaa inᅇlǵaanᅇmma iñuuruksraupluta taatna.

Atausriᅇᅇuqatigiᅇiᅇiq Christ-mi

¹¹ Itqaǵisiuᅇ inᅇlǵaan aniᅇiqsi Jew-ᅇunǵitᅇusri. Jew-ᅇnuruat nalunaitmiutchiǵniqsuat timimiknik qaahᅇiñakun taiyuutiᅇaǵniqsut ilipsitñik nalunaitmiutailaanik.

¹² Itqaumalugu taimani atausriᅇᅇuqatigiᅇaitkiksi Christ. Avakᅇaqtaurusri nunaqataunǵitᅇusri Israel-aaǵmiunun, piqatautlasrimaiñᅇapsi Agaayyutim sivunniᅇuᅇutigiᅇkananik iñuᅇmiñun sulᅇ iñuuniaᅇᅇapsi niǵiugaitᅇusri sulᅇ naluplugu Agaayyun nunami.

¹³ Aa, ilaatni uᅇasrikkaluaqtuasii. Aglaan pakma Christ Jesus-kun qallipkakkaurusri Agaayyutmun, tumigiplugu Christ-ᅇum aᅇᅇa maqᅇpakkauruaq tuqqutipmatigut.

¹⁴ Pakma iluqata qᅇiñuiññaaqatugut Christ-kun. Jew-ᅇnuruatlu Jew-ᅇunǵitchuatlu atinǵitmata uumikkutiᅇlutinᅇ Christ-ᅇum atausriᅇᅇutlasipkaǵai, siqumitkaa avgutauruam katchiᅇa tuqᅇkama sannigutami.

¹⁵ Suutaunǵisᅇitkaa Jew-ᅇnuruat maliǵutaksraᅇa tillisitu-ummaan. Atausriᅇᅇuqtitkik Jew-ᅇnuruaq Jew-ᅇunǵitchuaǵlu malǵuᅇgaluahakniñ. Taavrumuuna qᅇiñuiññaaqatlasripkairuq.

¹⁶ Tuqᅇliǵmigun sannigutami Christ-ᅇum uumikkutigiᅇiᅇhak tuqqutkaa ilauraaǵiᅇksitlugik iluqaaknik Agaayyutmun.

17 Christ agqiqsuq quliaqtuaġiaqhuni qin̄uiññamik ilipsitñun Jew-ḡungitchuanun un̄asrikkaluaqtuanun Jew-ḡuruanunlu qanit-tuanun Agaayyutmi.

18 Tarra tumigiplugu Christ iluqamnuk tikitlasrigikpuk Aa-pauruaq atautchikun Ipqitchuakun Irrutchikun.

19 Taatnaqhusri avaknaqtaunġiqsusri iglaan̄uplusriḷu, aglaan nunaqatigiliutigaasri Agaayyutim in̄uiñi suli Agaayyutim tupiqatigiliutigaasri.

20 Nappakkausri liilaa turvin̄atnun uqqiraqtit sivuniksriqiritlu. Jesus Christ piitchuill̄apiagaqtuq uyaġaġigaa taavruma turvim.

21 Taavrumuuna makitatauruakun iluqani tupiq ip-iqqiqsauruq payan̄aitḷuni, aasriñ agaayyuvikpaguqsain̄aqtuq in̄iqtaupluni piqutigiplugu Atanḡuruaq.

22 Ilaagun ill̄ataupm̄iusri tuppiamun Agaayyutim irvigikkan̄anun ilaan Ipqitchuakun Irrusriagun.

3

Paul-ḡum Savautigai Jew-ḡungitchuat

1 Uvaḡa, Paul, tigutaan̄uruḡa pisigiplugu Christ Jesus, quliaqtuaqtun̄akii tusraayugaaḡiksuumik Christ-kun ilipsitñun Jew-ḡungitchuanun.

2 Tusraan̄aniguknaġiksi Agaayyutmun tilisitilaaḡa quliaqtuaquplun̄a ilipsitñun Jew-ḡungitchuanun Agaayyutim ih̄uaqqutrisaanik.

3 Aglallaksimagaluaqtun̄a sivuani Jew-ḡungitchuasi in̄ugiliutiḷapsitñik Agaayyutmun Christ-kun. Agaayyutim sagviññigaa taamna nalunaqtuaq uvamnun.

4 Aasrii agliqigupsigin̄ aglaatka puttusriññiaḡiksi qanutun kan̄iqsisiqaqtılaaḡa nalunaqtuanik Christ-kun.

5 Taimaknaqan̄a kiñuviaḡiich sivuptikni ilisiman̄gitchut taavrumin̄a nalunaqtuamik sivunniuḡutmik, pakmaasriñ Agaayyutim sagviġaa ipqitchuanaun uqqiraqtaiñun sivuniksriqiraun̄iñunlu Ipqitchuakun Irrusriagun.

6 Uvvaasriñ nalunaqtuaq una, Jew-ḡungitchuattuuq akuqtuitlasripl̄ugich paitchaktaaksrautmik Agaayyutim akiqsruutigikkan̄anik in̄un̄miñun, piqatchiutitlasripl̄ugich timaanun Christ-ḡum, piqatautlasripl̄ugillu akiqsruutaani Christ Jesus-ḡum. Jew-ḡungitchuat pigiliutigaat iluqaan tamanna ukpiġiliutikamitruḡ tusraayugaaḡiksuaq Christ-kun ittuaq.

7 Agaayyutim savaktiksraqtaaḡigaan̄a uqautritquplun̄a marrumin̄a tusaayugaallautamik ih̄uaqqutikamiñna uvamnun annautiplun̄a san̄ḡimigun.

8 Kamanaiññiqsrauruña iluqaitñiñ iñuiñiñ Agaayyutim. Aglaansuli qaitkaa ihuaqqutriñi uvamnun quliaqtuagıtquplugich inuñaiapiaqhutiñ ikayuusriaksrirtutai Christ-ñum Jew-ñungıtchuanun,

9 suli iñupayaat kanıqıstquplugich nalunaqtuanik sivunniugıtmiñik. Agaayyutim iñiqsiruam supayaanik Christ Jesus-kun iriqsimaagñigaa sivunniugıtni aullağniilğatalhaniñaglaan nunam uvuñanunaglaan.

10 Pakma tumigiplugich ukpiqtuanıruuat Agaayyutim sagviğukkaa sivunniugıtni tamatkunuña anıalatchisiqaqtuanun sanñıqahutiñlu qılanımiittuanun. Taavrumuuna kanıqısiñiagaa isrumatulha Agaayyutim atlaupluni iñugiaktuatigun.

11 Taimakñaqaña Agaayyutim sivunniutiginiğaa sivunniugıtni atuumapkagnağniplugu Christ Jesus-kun Atannaptigun.

12 Pisigiplugu ukpiqsriğıqput ilaanik utlautitlarugut Agaayyutmun nalupqisruutaiñluta taluqsrautaiğlatalu.

13 Nagliksaaqtuña pisigiplugu quliaqtuağıa tusaayu-gaagıksuamik ilipsitñun. Taatnaqluña inıgıpsi qapiq-taqungıtıusri. Nagliksaağutrığıa ilipsitñik ikayuutigigisigiksi.

Pıqıpsrıñha Christ-ñum

14 Tamanna pisigiplugu sitquqluña agaayuraqtuña Aapananun [Atannapta Jesus Christ-ñum],

15 Aapauruamun ukpiqsriuruapayaanik, qılanımiitpata naaga nunamiitpata.

16 Agaayuraqtuña Agaayyutmun inuñaiıllapiaqhuni kamanautıqauamun sayyiquplusri irrutchipıstıñi ilaan Irrutchiğmıgun.

17 Agaayuraqmıuña Christ nayuutıtquplugu uummatıpsıtıñi ukpiqsrıñikun, suli iluqasri iñuukısi kanıñıquplugich payanaığlugich pıqıpsrıñhani.

18 Agaayuraqtuña taatnatun kanıqıstılasrıtuqplusri ukpiqsriuruapayaatlu qanutun iraqıtılaanjanik, taktılaanjanıglu, itıtilaanjanıglu, qutchiksılaanjanıglu pıqıpsrıñhan Christ-ñum.

19 Agaayuraqtuña ilıtchuğıtılasrıtuqplusri qanuq urrautaitıłuni pıqıpsrıñhanik Christ-ñum. Taamna pıqıpsrıñıq kamañıq-paitıłuni ilıtchuğımmaagıksıyumiñaitkikput iluqaan. Iluqağmi iluqnaułhan Agaayyutim immiumaagñiğaa iñuukısi inuqsrañıaığlugu.

20 Agaayyun inuñaiıllapiaqhuni sanñıqauqtuq, aasrıñ ilaan savaaqalha ataramik qaanıummatıruq qanusrıpayaanun apıqsruutıgıtıakkaptıknun naagaunniñ isrummatıgıtı-lakkaptıknun. Taatnaqhuni savaaqatlaruq supayaanik uvaptıknı urrautaitıłuni sanñımıgun.

²¹ Ukpiqtuanjuruapayaat nangaglitrūn Agaayyun Christ Jesus-kun qanapak taimuḡa. Taatnatuq.

4

Atausiuliq Christ-kun Atautchisun Timitun

¹ Isiqsiviḡmittuḡa atakkii pigipluḡa Atanguruam. Agaayyutim tuḡḡaasri. Taatnamik pitchuksaagipsi iḡuutquplusri maligullugu Agaayyutim iḡuutqurrutaanun ilipsitḡun,

² atchigusri ataramik piisaangillusriḡu, manimmisiḡusri avatmun suli akuqtuutilusri piqpakkutigiiḡikun.

³ Pisuqtilaapsiktun atausriḡjuumaagitchi Ipqitchuakun Irutchikun ilaanunkii atausriḡjuqtittusri qiḡuiḡḡakun.

⁴ Agaayyutim tuḡḡaatagitug piqatigiiqupluta ukpiqsriruani, taatnamik timaurugut atautchimik Christ-kun. Pakma atausriḡ Irrusriḡ nayuutiruḡ uvaptikni, iluqata niḡiuganikhuta atautchiiḡnamik,

⁵ ataniqaqtugut atautchimik, ukpiqsriḡiqaqtugut atautchimik, paptaaqsriḡiqaqtugut atautchimik,

⁶ Agaayyutiqaqtugut atautchimik Aapauruamik iḡupayaamun, qaukḡigikkaḡat supayaat suli savaktuḡaḡ supayaakun suli iḡuuruḡaḡ supayaani.

⁷ Atausriullaapluta aatchuusriaqaqtugut aatchuutiniḡ maligutlugu iḡuaqqutrisaa Christ-ḡum.

⁸ Taatnaḡḡugu Agaayyutim nipliutigigaa uqahigmiḡi, “Mayuḡniqsuḡ pakmuḡa

aullatripluni tigutaagikkaḡaḡiḡnik uumiksrim,

suli qaitchiruḡ aatchuutiniḡ iḡuḡnun.” *Psalm 68:18*

⁹ Nipliqami “Mayuḡniqsuḡ,” taamna qanuutauniqpa? Taamna itnautauruḡ uvva, mayuqsanaiḡḡaḡmi atqaaqaaqtuḡ atchiḡḡiḡsrapiaḡatanun nunam.

¹⁰ Taamna tarra atqaqtuḡaḡ atausiiḡauruḡ mayuqtuḡaḡ qutchiḡḡiḡsramun qilaḡmun qaanigḡugich, pakmaasiḡ Christ nayuutitlasripluni nanipayaaq.

¹¹ Christ taamna “qaitchiruḡ aatchuutiniḡ iḡuḡnun,” ilaḡich uqqiraqtiksrauplugich, ilaḡich sivuniksriḡiriksrauplugich, ilaḡich quliaqtuḡaḡiksrauplugich, ilaḡich agaayuliqsiksrauplugich ilisautriksrauplugiḡḡu.

¹² Christ qaitchiruḡ aatchuutiniḡ itqanaiyaḡiaḡugich Agaayyutim iḡuiḡ savaaksraḡat ikayuiḡikun, makitam-aaḡiḡiksraḡatnun ukpiqsriuat timigikkaḡa Christ-ḡum,

¹³ atausriḡjuumaagviksraḡtiknunaglaan ukpiqsriḡikun suli ilisimapiaḡataḡviksraḡtiknunaglaan iḡḡiḡanik Agaayyutim suli iluqnaugviksraḡtiknunaglaan iḡuḡḡuta Christ-ḡum iluqnaulhanun.

14 Tarra inñaiñiaqtugut ililgauratun maliksuagūuruatun. Umiatun tinjauratun qanutnamunliqaa anuqlikun, taatnatun aňalatingiñiaqtugut killukun ilisauttutinñun kinnitñinñiaqtit iñuich. Pisasaruliñmiktigun killukuaqtitchiñiaqtut ukpiqsriruanik inñugunğitchuaniksuli Christ-ñum iluqnaulhanun.

15 Aglaan ataramik ilisautriyumarugut ilumutuuruamik avatmun. Aasriiñ piqpakkutigiigupta avatmun qiniqtitlugu surağallaptigun, ilisaiñagisirugut Christ-tun ittuatun qaukligikkañatitun ukpiqsriruat.

16 Iluqaan timi aňalatiqaqtuq niaqumun, taatnatuntuuq ukpiqsrirupayaat aňalatiqaqtut Christ-mun qaukñuruamun. Timi tigummisiqaqtuq napyaatigun, ilinjisallaa savaaqahutin naupkağiağlugu timi. Taatnatuntuuq ikayuutiruksraupmiugut avatmun ilisaiñagūguta Christ-tun piqpakkutilikun avatmun.

Iñuuniaqurrutaa Christ-ñum

17 Taatnamik Atanguruam uqautritqugaaña qapinaiqlunja tarakñaniñaglaan inñuuniusriqaqunğitlusri Jew-ñunğitchuatitun. Isummatinich suuyumiñaitchut.

18 Isrumañich taaqsiplutin aasriiñ kanqisilguitchut. Nalupiallaktut uqayunaitlutinlu. Taatnaqhutin ilaliutiyumiñaitchut inñuuligmun Agaayyutim qaisañanun.

19 Sugingiqługu qanuq inñuuniałiqtin qaisağiplutin inñmiknik pisugruağutaanun timim savaağiplugu qaayugnaqtuapayaaq urrautailaakun.

20 Aglaan ilipsi, ilinğitchiksi Christ taatna.

21 Ilumutun tusraagiksi kanqisiplugu qanuq Christ-mun inñuuniaqutilaaqsi.

22 Iłitkiksi inñuuniaqtuiñagumiñaiłiqsi sivuanisun. Taatnamik piiqsaksrağigiksi inñuuniałigruaq piunğiqsitchiruaq kinnitñikhuni pisugruağutaagun timim.

23 Iłitkiksi nutaağuqtuksrauliqsi isrummatipsitñi Agaayyutim Irrusriagan,

24 suli atitquliqsi nutauruamik inñumik atipmatun atnugaamik. Agaayyun inñiqsiruq taavrumiña inñumik ittuamik inñmisun ilumutun nalaunñarualikunlu ipqilikhunlu.

25 Taatnaqlugu sagluqsrunağumuusi. Ilumutuuruami uqaqtuksraurusi avatmun, takku ukpiqsriruanjupluta atausriurugut timaani Christ-ñum.

26 Qinnanñigupsi killuqsautiginiaqasiun. Siqiñiq nipipkağniaqnagu qinnaksimanñaqpich.

27 Tuunğagmun akiilipkağniaqasri.

28 Iñuk tigligaqtuaq tigliganğigli, aglaan sakkagli atuğlugich argañni sagluqisrunaqani, aatchuutiksranikkumuusq inuqsri-uqtuanun.

29 Uqautigiyumiñaitchiksi atniummatiksraq aglaan uqautigilugu ikayuutiksraq sivutmuutiksrauluni. Tamatkuali tusraaruat uqautipsitñik ikayuusriaqagumuut.

30 Aliatchaktitağniaqasiuñ Irrusria Agaayyutim. Taavruma Ipqitchuam Irrutchim nalunaitmiutchiğasri Agaayyutmun, tasuiñiaqtuam ilipsitñik taivrumanı uvlumi.

31 Uumisugruağutiqaqasi sulı qinnaktaqasi uumitchaktağusi. Nipaalarunaqasi uqamaqłutisunaqasiłı, sulı qanusripayaamik pigiitchualiqisunaqasi.

32 Aglaan iħuaqqutilusri piqpakutilusiłı avatmun. Natqigutilusri avatmun, taatnatun Agaayyutim natqigutipmigaasri Christ-kun.

5

Iñuuniağitchi Qaumami

1 Taatnamik tuvraqsiuñ Agaayyutim surağalħa takku piq-pagiplusri ililgaagigaasri.

2 Piqpakutiqağitchi atlanun iñuñnun malığuağlugu Christ-ñum tuvraaksriutaa. Piqpagiplusra qaiññiqsuq iñmiñik Agaayyutmun tuqupluni killuqsautaıgukħuta. Taatna pikami quyaliñığaa Agaayyun taipkunatun ikipkaipłutin tunillaqtuqtuun.

3 Agaayyutim iñugipmasri atlaliqirusraunğitchusri qaayuğnaqtualiqilusriłı. Kaviuqtuksraunğitchusri. Nal-liatunniñ nalaunñanğitchuq ipqiqsitlutin iñugiliutipkaqtuani Agaayyutmun.

4 Uqautiqaqtuksraunğitchusri kannunaqtuanik sunğılaanıglu asriħiqutinıglu. Tamatkua nalaunñanğitchut ilipsitñi. Aglaan quyaraksragigiksi Agaayyun.

5 Nalupqigingiçsiuñ una, Kiñaliqaa sayunaaqtuaq inıqağumiñaitchuq anaaquqautaakni Christ-ñum Agaayyutimlu naagaqaa iñuk qaayuğnaqtualiqirusaq naagaunniñ kaviuqtauruaq. (Iñuk kaviuqtauruaq ilumutun agaayyutinñualiqirusaq.)

6 Kisumununniñ iñuñmun kinnipkaqasri imaiħaakun uqautinıñik, atakkii pisigilugich tamatkua Agaayyutim qinnautaa tikitkisuruq iñuñnun tupiksriñğitchuanun ilaanik.

7 Taatnamik piqasriqsuutinasri ilinıtñi.

8 İlaatniimma ilipsipsuuq taaqtuamiitkaluaqmiruani, aglaan pakma qaamağtuqsri Atanğuruakun. Taatnamik qaumautuiñagumausi iñuuniaħipsitñi.

9 Pisigiplugu qauma Agaayyutmiñ iñuuniaħipsitñi nakuuru-alıqirusri nalaunñarualiqiplusriłı ilumutuuruualiqiplusriłı.

10 Iitchuġituiñaqsiuŋ akuqtuyunaqtuaq Atanġuruamun.

11 Piqasriqsuutinasri iñuŋnun pigiitichualiqiruanun taaqtu-ami, aglaan satqummiqsigik tamatkua qaumamun.

12 Takku kannunaqtuq uqautigisraqtuniunniñ iñuich nalu-nautchiplutin pigiitichualiqutinjitñik.

13 Aglaan qaumam satqummiqamigich iñuich pigi-itichualiqutinich tarra qiñiġnaġaqtut. Tarra qanusripayaaq qiñiġnaqtuaq qaumamiittuq.

14 Taatnaqługu nipliġñiqsuq, itna,
“Siñiŋniaqpat! Itiġnaqsigaatin.

Makittin akunġatniñ tuqunaruaniñ.
Christ-ŋumli qaggutiyumagaatin.”

15 Qaunatqiaġillaqiaġlugu qanuq iñuuniaqtilaaqsi, inġiġusri iñuktun isrumatuitchuatun aglaan iñuktun isrumaturuatun ililusri.

16 Savaaqallautaqaġniaġusri piviqanŋapsi, atakkii iñuurugut uvluġiitchuani ugluvak.

17 Taatnamik inġiġitchi iñuktun isrumatuitchuatun aglaan kanqisimmaagiksilugu pisulha Atanġuruam.

18 Imiliqasri taanŋaġmik atakkii qilhuġniaġaasri, aglaan anjalatittichi Ipqitchuamun Irrutchimun [atakkii kamaksrip-kaġniaġaasri Agaayyutmik].

19 Uqaqusri avatmun quyyatinik atuutiniglu Iitqusriġiksuum aatchuutaiñik, atuġusri iġñallautamik uummatipsitñiñ Ataniġmun.

20 Ataramik quyyatigilugich supayaat Agaayyutmun Aa-pauruamun atqagun Atannapta Jesus Christ-ŋum.

Tuvaaqatigiich

21 Kamakkutilusri avatmun pigilugu taluqsriġiqsi Christ-mik.

22 Nulianuruasii, kamagisigik uisi kamaksripmatuntuuq Atanġuruamik.

23 Uinuruuq qaukġiġigaa nuliam, taatnatuntuuq Christ qaukġiġigaa ukpiqtuanuruat. Ukpiqtuanuruat timigikkanj Christ-ŋum, aasriñ ilinich anniqsuutiqaqtut ilaaniñ.

24 Atrilugu ukpiqtuanuruat kamaksripmatun Christ-mik taatnatuntuuq nulianuruat kamaksriġich uimiknik sulipayaagmikni.

25-26 Uinuruasrii, piqpaksrisitchi nuliapsitñik, Christ-tuntuuq piqpaksriruatun ukpiqtuanuruaniq tuqqutrikami ilinjitñik ipqiqsityaġuklugich Agaayyutmun uqalhighun, suli salummaqamiqich iġġuutiksraqtuġrikaagun imiġmik.

27 Christ-ŋum inmiñuktitchukkai ukpiqtuanuruat kamaaqsilugich piññaqnaqsilugillu, taqraqtailugich imulunaurailugillu suli salummaġlugillu qanusripayaamiñ

pigiilisauruamiñ. Ukpiqsriruat ipqitchuksraurut patchisaillutin.

²⁸ Uinjuruat piqpagiraksragigaich nuliatin timimiktun ililugich. Takku anun piqpaksriruaq nuliagmiñik piqpaksriruq inmiñik.

²⁹ Piitchuq anutmik uumiksriruamik timimiñik. Aglaan nigipchağagigaa qaunagiplugulu, taatnatuntuuq Christ-ñum qaunagipmigai ukpiqtuanjuruat.

³⁰ Takku uvagullaa ilaviñigigaatigut ilaan timaan.

³¹ Agaayyutim makpiğaanjani aglausimaruq, itna, “Taamna pisigilugu, anutim unitkisigaa aapanilu aakanilu piqasiutiluni nuliagmiñun, tarra iluqatikaasrii atautchisun timinigutik.”

³² Taamna uqalħa Agaayyutim sagvigñigaa kamañaghuni nalunaqtuanjuruaq, aglaan kaniqsigiga taavruma uqalħum uqagitilañja Christ-mik ukpiqtuanjuruaniglu.

³³ Aglaan uqagipmigaasri, anutillaam piqpagiraksragigaa nuliñi piqpagipmatun inmiñik, suli nuliñjuruaam kamagilugu uñi.

6

Iyaalugruillu Anayuqaallu

¹ Ililgaanjuruasii, tupigisigik anayuqaasi Atanikun. Taamna nalaunjaruq.

² “Kamagilugik aapanlu aakanlu”—taamna sivulliupluni tillisauruq akiqsruutilik, itna—

³ “Pillautaun itchumuug ilipnun suli utuqqalilgatağutin iñuuyumuutin nunami.” *Exodus 20:12*

⁴ Aapauruasii, uumisuktualiqsitnagich qitungasi, aglaan iñukkuksaqsigin natqiksruutilugich suli isilğiqsuğlugich Agaayyutikun.

Savaktauruatlu Savaktiqaqtuatlu

⁵ Savaktauruasii, tupiktausritchi tamatkunñja qaukligikkapsitñun nunami taluqsriñikun kamaksriñikunlu, savautillautapiaglugich qanutitanaiñlusri savautriyumalaaqmatun Christ-mik.

⁶ Savautriñlautağusi ataramik, aasriñ quyalitñinñiaqasri qauklipsi takkuatniñhiñaq, aglaan savaktinñisun Christ-ñum savaaqagitchi pisulħanik Agaayyutim piyumalaağlusri.

⁷ Tarraasriñ savagitchi savaaqsi quviagilugu, savautripmatun Ataniğmun, iñunñik savautriñgitmatun.

⁸ Ilisimatqugipsi kisupayaam akilñusriaqagñiañhanik atisriñlugu Ataniğmiñ savaallautağmigun, savaktaagruugaluññağmi unniñ qaukligaluññağmi.

9 Qaukhiuruasii, taatnatuntuuq irrutisigin savaktisri atisilugich. Aniqsraaqtusruñaqnaqgich, ilisimalugu Ataniqaiqiqtuuq qilarjmi akiliqsuiñaiaqtuaq atunim.

Anuyautnaña Agaayyutim

10 Aqulliqsaami, sayaqagitchi ukpiqsriłipsigun Agaayyutimik sulitunjasrimałipsigun sanjanun.

11 Atilugu iluqaan anuyautnaña Agaayyutim, makitalguyumuusriłi qayuktitağlugich pisaasruğmigautai tuunğaum.

12 Anuyangitchivut iñuich timiqaqtuat, aglaan anuyaktugut akilliliğlugich sanjiiñiglu pigiiliqilhum atanguruatlu pigiitchuat analatchiruat iñuñnik marrumani nunami, suliakilliliğlugich irrusriqlu illu silami.

13 Tarraasriiñ atuqsiun anuyautnaq Agaayyutim qaisimaaknaña. Pigiitchuam uvlua tikitpan makitalguyumuusilı sayaktulusri. Aasriiñ anuyaguigupsi makitasrugaagısrusri.

14 Makitatitchi itqanaiyağusri. Tapsiuraagıksilusi ilumutuuruamik, satqagutilusri lu nalaunjaruağimik.

15 Kamiktummaagıksuatun ililusri quliaqtuağilugu tusraayugaallautnaña qinuiññaqautriłhum.

16 Ataramik atuqsiun samğuaña ukpiqsriłhum qamititchitlaruaq ikualaruanik qağruıñnik pigiitchuam.

17 Atilugu nasroutaa anniqsuğiam, sulitigulugu Agaayyutim uqalha aatchuutaa Irrutchim, atriqaqtuaq savikpaktun anuyalıpsitni.

18 Iluqaisa tamatkua atilugich iniqsrulıpayaapsitni ikayuu-taagun Ipqitchuam Irrutchim. Qaunagituiñağusri qapiqtasunjaqasri iniqsrutriłipsigun ukpiqsriuanik nanıpayaaq.

19 Uvvasuli agaayutiluña Agaayyutmun aatchuquluña uqaksramnik quliaqtuaqulunalu kanıqsıñaqtillugu nalunaqtuanjanik tusraayugaagıksuam taluqsrautailaakun.

20 Uqqiraqtigigaaña Agaayyutim isiqtaunjağmaunniñ. Agaayutitchi quliaqtuaquluña tusraayugaagıksuamik taluqsrautailaakun uqalıksraptun.

Pağlasuiqsaağutit

21 Aglaan ilisimatqupmigipsi qanuğitilaamnik. Tychicusnum piqpagikkaqput anıqatvut tuniqsimapluni savautriruaq Atanığmun uqautiniagaasri supayaanik uvapkun.

22 Pisigiplugu taamna tuyuğigiga ilıpsitñun ilisimatquplusri qanuğitilaaptıknik, sulı ilaanun pitchuksaaquplusri.

23 Agaayyutimtuq Aapauruam sulı Atanguruam Jesus Christ qinuiññaqaqtillisi piqpakkutiqaqtillusri lu avatmun ukpiqsriłikun.

²⁴ Uvvatuq Agaayyutim iluaqqutrisaa illi iluqanitñun piq-paksriruanun Atannaptiknik Jesus Christ-mik tuniqsimaru-anunlu isruanunaglaan. Taatnatuq.

Paul-ŋum Tuyuutai Philippi-aǵmiunun

¹ Uvaŋa Paul aglaqatiqaqtuŋa Timothy-mik, uvagukaasiin savautriplunuk Christ Jesus-mik. Tuyuqtuŋa uumiŋa iluqaitinun ukpiqsriuanun Jesus Christ-mik Philippi-miittuanun, taputiplugich qaukhiǵruat ikayuqtitlu taamani.

² Uvvatuq Agaayyutim Aapagikkapta suli Jesus Christ savautikkamnuk ihuaqqutillaŋniaglisi suli tutqiksillusi.

Paul-ŋum Agaayyutigai Agliqirusrat Tuyuutmiinik

³ Iniqsruutipayaaqapsi Agaayyutiga quyaraǵigiga

⁴⁻⁵ akuqtuiliqsi tusaayugaamik savaaqaqtitlugu ilipsitni suli ilipsigun tusaaqqaagatahapsitniinaglaan. Taatnaqluŋa quviasullapiaqtuŋa iniqsruutrikama ilipsitnik.

⁶ Nalupqiginillapiaǵiga una, Agaayyutim aullaǵniikkani ilip-sitni naatkisigaa agǵiliksraŋanunaglaan Jesus Christ.

⁷ Piqqagillapiaǵipsi. Nalaunŋaruamik quviasuu-tiǵumiŋiaqtuŋa nalupqiginitlusilu, atakkii ikayugipsitŋa isiqtauhanni lu uqapsaaǵutrihanni lu uqaqsittaagvinmi tusaayugaagiksuum ilumutuuruannuhanik. Piqutigiplugu ikayuutiliqsi uvamnik akuqtuqasiutirusi Agaayyutim piliutaanik.

⁸ Agaayyutim ilisimagaa qanutun kimmutiqallapiaǵiga ilip-sitnik, ilumun piqqagigipsi Jesus Christ piqpaksripmatun ilip-sitnik.

⁹⁻¹⁰ Uvva iniqsruutigipsi piqpaksritmuquplusi kaniqsiaǵisaiŋnaquplugu Agaayyun. Piksraqtaaqagumuusri nakuuniqsrauruamik. Taatna pigupsi ipqiŋnaqtusi patchisailusilu Jesus Christ aggiqpan.

¹¹ Uvvasuliuna pitlaniagiksi ilumutuullapiaqhuni nakuuruuq savaaksraq, Jesus Christ kisimi pitlapkakanja, iŋuichaasiin kamaksruaqsilugu suli nanǵaaqsilugu Agaayyun.

Iŋuutiq Christ-ŋuruq

¹² Aniqatiumaan, ilisimatqugipsi uumiŋa, atuumaruat uvam-nun isiqtaunŋaǵma siamittitkaat tusaayugaagiksuaq.

¹³ Iluqatin anuyyiuqtai Caesar-m atlatlu iŋuich maaniittuat ilisimagaat isiqsivinmihiǵa Christ-mik savautrihlapkun.

¹⁴ Aasiisuli isiqsivinmihiǵma iŋugiatluktuat aniqatiutka tuniqsimalipsaaqtitkai Ataniǵmun. Taatnaqhutin taluqsraitmuksaiŋaqtut uqagiliksraŋagun Agaayyutim iqsiŋgillapiaqhutinlu.

¹⁵ Aatai, ilisimagitka ilanisa quliaqtuaqalhat Christ-mik atakkii killuǵigaatŋa suli uqaalaplutinlu. Aglaan atlat quliaqtuaǵigaat Christ ihuatlukiksraŋatnun iŋuich.

16 Taapkuali quliaqtuağigaat Christ piqpagipluņa, atakkii ilisimagaat Atanguruamun tuqlukkaulıgı uqağitquplugu tusaayu-
gaallautaq.

17 Atlatli iñuich siqñakutiqaqtut, atakkii quliaqtuağikamitruņ
Christ ipqiñğitchut aglaan killuğipluņa isumaplutiņ
ihuilliuqtitchukluņa isiqtauñamni.

18 Sunitchuq. Ipqitkisinņaan naagaqaa siqñakutaugisinņaan
taatnaunniiñ quliaqtuağigaat Christ. Taamna kamanallapi-
aqtuq. Quviatchallapiagaanja taavruma.

19 Aa, quyatuiñağisiruņa. Ilisimagıga iniqsrutuñlapsigun
uvamnik suli Irrusrian Jesus Christ-ņum ikayuutaagun isiq-
sivinmiñ anitqiliksrağa.

20 Niğiugaqallapiaqluņa surağalıpayaapkun qapiq-
panapkağumiñaitchıgı Christ, pitluklugu uqaqsittaagviksrağa
tikitpan. Sumipayaaq, suvaluk pakma, uqağuktuņa Christ-
kun taluqsrautaıqluņa suli kamaksruqugıga iñuņnun Christ
uvapkun, iñuutuiñağuma naagaqaa tuqugisiñığuma.

21 Atakkii, iñuuguma Christ-ņuruq, aasiiñ tuquguma quvi-
atchakkisiruņa.

22 Iñuuniaqtuiñağuma savautipsaatlukkisıgıga Christ.
Aglaan nalugıga nalliaknik piksraqtaaqaliksrağa.

23 Qanuğviiqsuņa, Unitchukkaluağıga manna
nuna piqatauluņaasiiñ Christ-mi, taamnaasriiñ
nakuagıtlukkayağaluğıga.

24 Aglaan ilitchuğıgıga ilipsitñun inuğitilaagıasuli.

25 Nalupqiginıtluğı ilisimagıga iñuuniapsaaguraallaliksrağa
iluqapsitñi, taatnaqluņa ikayutlasıgıpsi ukpiqsriñiqsi
nakuqsitluuraquplugu quviasuutıgıtluqaqsipmilugu.

26 Atakkii iñuutluurağuma suli utıgıvıgıtqilgiñığıpsi
nanğautiksraqağıksi Christ Jesus suli quyyatıgilugu.

27 Supayaaq atumaniaqtuqunniñ, uvlugağıkpan
iñuuniagaımausi kamagiyumiñaqsılugu tusaayugaallautam
Christ-kun pitqutaa. Utlakkumiñağniğıpsi naagaqaa
uņasikkisiñığuma tusaayumagıga atıpiagaqahusri
iñuutilaapsitñik atausrıq sivuniğıplugu una. Tusaayumap-
migıga qanutun sakuuktilaaqsi piqutıgilugu ukpiqsriñiq
kanıqaqtuaq tusaayugaagıksuami.

28 Tusaasukkıgıaptuuq uumiksripsitñun iqsipkanıñiqsi.
Taavrumuuna ilitchuğıgisıgaat akiitkaqsıñıqtıñ aglaan ilipsi
annaumalıqsi. Agaayyutim ititkisıgaa taamna.

29 Agaayyutim ihuaqqutıgaası ukpiqsritlasıplısi Christ-mik
suli naglıksaatlasıplısi piqutıgıplugu.

30 Iluqata anıyaqatıgiıksısımarugut. Ilisimagıksi taamna,
atakkii qiñıgıksi qanuq naglıksaağıga qaanıqsuami suli
tusaaplugu naglıksaağıgasuli pakmapakunniñ.

2

Christ Atchiksipkakkauruq suli Kamanaqsipkakkauruq

1 Uvvaasiin akuqtuirusi uqalhiñik sayyiqsigikkañitñik ukpiqsriłipsi naagaqaa uqalhiñik araaqtuqtigikkañitñik ilipsitñik. Aasiin nakuuruq ilisimaruni Ipqitchuamun Irrutchimun atausriñułaptiknik suli piqpaksritłasiłaptiknik iħuaqutritłasiłaptikniglu avatmun.

2 Iłumun, quviatchaktitkaaña atausriñułapsi. Isummatigağupsi atautchimik suli piqpakcutigupsi avatmun kinilitkisirusi atautchimun.

3 Uqaviutiqasunjaqasi ilipsitñik suli inillaktasunjaqasi kamanaqsitługusi atłaniñ, aglaan isummatigilugich atlat kamanałluglughich ilipsitñiñ.

4 Iłipsitñułhiñaq piññaktaaqağniasunjaqasi aglaantuq atlanun.

5 Isumalusi Christ Jesus isumapmatun.

6 Jesus Agaayyutauruq.

Aglaan kimmutiqañitchuq atrinuniağuni Agaayyutmi.

7 Naagaunniiñ qutchigvigalualakkani suksraallakkaa sunğillapiaqhuni inmiñun.

Ilaa aniruq nunamun atriqaqhuni iñunmik.

8 Atchiksitłullapiaqhuni inmiñun iñupayaaniñ anignigaunniiñ tuquliq—

tavrakii tuquruq atriliutipluni savvaqluktitun sannigutami!

9 Taavrumuunnaqlugu Agaayyutim kamanaqsipkağaa aasiin aatchuqlugu atigmik kamanatluktuamik atipayaaniñ.

10 Iłuqatiñ Agaayyutim iñiqtañiñ kamaksruğniagaat Jesus itkisinjağmiñ qilañmi nunamiłu suli tuqusimagalu-anjağmiñ.

11 Iłuqatiñsuli quliaginiagaat Jesus Christ kisimi atangunilugu. Taatnaqpatruñ Agaayyun Apaauruaq nangaqtauniaqtuq.

Ukpiqsriruat Ittut Qaumatun Nunam Iñuiñun

12 Iłauramaan, tupigisuuluğniğipsitña sivuani piqataukama. Pakmaasiin unjasikkaluannağma ilipsitñiñ tupigitqillañiaqsitña. Uvluğagikpan sakuuktuiñagusi taluqsriłikun sivuqatiqagusi iñuusitchi annautrauruat iñuutqusianjatitun anniqsuħiksrapstñunaglaan,

13 atakkii Agaayyun sayyiqsuqtigigiksi piyummasiqhusi suli savakkumasiqhusi quyalikkauliksrağmiñun.

14 Suragałipayaapsigun uqapiłusunjaqasi naagaqaa qapiqtailisunjaqasi.

15-16 Iłipsiłi patchisaitchumuusi Agaayyutim qitunğagiliutikkañasi, iñuuniaqhusi akunğatni qaayuğniqiruatlu

killuliqiruatu ittuami taaqtuatuun. Uvluğirraagikmatun qilaŋmi iñuuniagumuusi akungatni iñuich quliaqtuagutilugich ilinich Agaayyutim uqałhiñik iñuupkaitlaruanik. Taatnağupsi quyagisiruna piqutigilusi Christ aggiqpan, ilisimagiga sakuuğima imailaaguni ingiłha.

17 Aglaan, tuqqutaugisigaluanñağmaunniñ quyałhiñauruna. Uvvasuli quviasuqatigigipsi iluqasi aatchuutigikkapsigun uvamnun ukpiqsriłkun, atakkii aatchuqapsitŋa inuğikkamnik taatnatun savautriłlapiagtusi Agaayyutmik.

18 Taatnağlugu ilipsipsuuq quyayumuusi quviasuqatig-iluŋalu.

Timothy-lu Epaphroditus-lu

19 Atanguruakun tuyuğiyumaaqsigiga qilamipayaaq Timothy ilipsitñun. Aasiñ utigumiñağniqpan quviatchaktinniağaana uqautiaqsikpana qanuq iñuuniallapsitñik Agaayyutikun.

20 Atakkii piitchuŋa atrinjanik ilaan qau-nakkiagiksiksrapstñik.

21 Iluqatin atlat isumaaluutigigaat suliksraqtin, ilinich suqutiksriñitmiut tusaayugaallautamik Christ-kun.

22 Aglaan Timothy iłitchuğianiksimagiksi tunñavigiplugu ilaa, atakkii ilaan iluqnauğvigiplugu quliaqtuaqałhi tusaayugaagiksuamik atriplugu igñiq ikayuıruaq aapamiñik.

23 Taatnamik tuyuğilhiñaagugigiga qilamillapiaq iłitchuğianikkuma qanuq uqaqsittaalamni inillakpatŋa.

24 Aglaan tunñavigillapiağigiga Agaayyun uvamnik qilami-payaaq tikiłhiñaagukıksrağa Philippi-mun.

25 Utiqtitaksrağigiga Epaphroditus tuyuğigaluakkaqsi ikayuqpluŋa inuqsriullamni. Ilaalu uvaŋalu aniqatigiıksil-lapiaqtuguk savaqatigiikhunuk akililıiqsuqługich uumiksirit Agaayyutmik.

26 Aipkatqiaqsiiga aisuliqmipman ilipsitñun suli ihuıllıuğutigiplugu tusaalıqsi atniğñağniplugu.

27 Atniğñallapiaqmıplunılu tuquqayallapiaqhuni. Aglaan Agaayyutim nagligiplugu sayyıtqikkaa, ilaa naglıksripmatun uvamnik. Taatnağlugu tuquniğumi ilanayağaa alianniukığa pakma.

28 Taatnamik qilamipayaaq ilaa aipkağukkaluağigiga. Utitqik-pan ilipsitñun ilaan quviatchaktinnayağaasi aasiñ ihuıllıhiğa uqıglıpsaağayalgitchuq.

29 Taatnağlugu pağlayumagiksi quviasuutigillapiağlugu Agaayyutikun. Kamakkutiqağlugich iñuich ilaatun ittuat,

30 atakkii sugingıqıługu iñuukı savakhuni uvamnun tuquqqaqahuniunniñ. Savautigaasi ikayuqłuŋa ilipsi piyumiñaisapsitñik.

3

Iłumun Nalaunjaruatiq

1 Aqulliuługu, iłauramaañ, uqautigisukkağa una: Quviasuutigisiuñ Atanguruaq Agaayyun. Alğaqsruutinñuliğumiñaitchipsi tamatkuniña tuyuutimnik ilip-sitñun sivuani, atakkii tusaatqilgitchupsiuñ annaumapkağaasi. Itnauvva:

2 qaunakkiagiğitchi tamatkunakña iñuñniñ pigiitchuaniñ siqupsilhiñaqtuaniñ timimik qipmisun iłiplugich. Ilinich iłisautriraqtut nalunaitñutaqaqtuksrauniplusi timipsitñi qitungağiliutipkağukkupsi Agaayyutmun.

3 Aglaan uvagut iłumun qitungağillapiagaatigut Agaayyutim pisigisruñaqnagu timivut nalunaitñutchiğñiługich. Agaayyuvigigikput Agaayyun ilaan irrusianik ikayuqtılıqhuta suli nangagikput Christ Jesus iñuugutiqaqtitchiruaq nutaamik. Ukpıqsriyumiñaitchugut qaalhiñakun annautiniagnałuta.

4 Aglaan uqaviutigikpatruñ anniqsulıqtıñ tupıksrıłutıñ qaalhiñakun tavra uqaviutigitlukkayağıga, itna,

5 nalunaitñutchikkauruñ tuvraqługich Jew-ñuruat atuiragılhat tallimat piņasut uvlut atuumaanikmata. Israel-aanullapiaqtuñ anılipkun, iñuguqataupluñ Benjamin-nağmiuni, auga avuılaaq Hebrew-piağataq. Tupıksrıruñ tillisipayaanıñnik Jew-ñuruat malığutaksrañata Pharisee-ñupluñ.

6 Piyummatiqaqpaitluñ iłuıllıuqtitchiruñauñniñ ukpiqtuanñruanik. Iñuk nalaunjaruathıñaupman tupıgilugich malığutaksrat kia-unñniñ patchisigiymıñaitkaa.

7 Suragałıpayaatka kamanallapiagaluauqtuunñiñ uvamni sivuani—pakmapak ayalıgitka atakkii anniqsulıksramnun tunñavigisukkıga Christ kisan.

8-9 Iłumun ayaktuiñalıgitka. Supayaat tamatkua sapluhiñağaatña iłitchuğıłıksrañaniñ Christ Jesus-ñum. Pakma iłitchuğısullapiagağı ilaa Atanığiliutiłıksrañagun. Suapayaagsuli isummatigiliutigıga sumun atuğumiñaitluğı pakmaaglaan inuğitlukkıga piqalıksrağa Christ-mik piqasiutiluñ ilaani. Tavrakñaaglaan isumatıñıaiqsuñ uvamnik nalaunñasiyumiñağluñ sivuğaañi Agaayyutim tupıgiuraalhiñağluğı malığutaksrañı, aglaan tunñavigiliutigıga Christ kisan anniqsuqtıksrağa.

10 Pakma iłitchuğısukkıga Christ suli sañña anıpkairuaq ilaanik tuqułığmiñ, suli naglıksaaqtıtauluñ ilaatun, tuquyumu-luñ ilaatun.

11 Nalupqıgıñıçıga iñuukıga Christ-kun anıñqıkkısipluñ tuqułığmiñ.

Aqpaqsrułıq Akimasaqtuni

12 Uqautigiyumiñaitchiga atriliutianiñilunja Christ-mi naagaqaa ataramik iñuutlasilunja Christ-tupiağataq. Aglaan sakuuktunjasuli Christ-tun ilisaifiağuklunja iñuuniagumiñaqsiplunjalula ilaatun.

13 İauramaañ, ilisimarunja taatnailiñisilaamniksuli. Atausiq pisullapiağiga, piiguğuklugu itchuukiga aglaan ilisuklunja Christ qanuq itqukpaña.

14 Christ-ñum ilitchuğipkağaña qanuq piqasiutiliksrapkun inmigun. Atriplugu aqpaqsruqtuaq sakuullapiağhuni piññaktaaksrağmiñun uvanaptuuq sakuullapiaqmionja ilisuklunja ilaatun. Agaayyutim inmiñik tuqluğaña taatna iñuuniaoqplunja.

15 İluqata nauñaniksamaruaguut ukpiqsriiptigun piqasiuti-pluta Christ-mi taatnaptuuq isummatiağta atautchimik Christ-kun. Aglaantuuq atlakun isummatiağupsi Agaayyutim kanjipsipkağisigaasi taavrumiña.

16 Pakma una inuqnaqtuq. Sivutmuktuiñaqta piqatigilugu Christ aullağviganikkaptigun.

17 İauramaañ, iñuuniagitchi iñuuniañlaptun ilisaaqagusi tamatkunakña maligutchiruaniñ iñuuniañlamnik.

18 Atakkii piqaqtuq atlanik maligutchisuñitchuanik Christ-mik—uqautigianikkamnik ilipsitñun aasiñ alianniuqtitlunja isummatiağsikapkich—akilliliqsuiruat Christ-ñum tuqulhanik. Piqasiutiniuraqmianñatınlu ilaanun.

19 Timitiñ aanguağiliutiplugich agaayyutitun. Kamag-iliutiplugichunniñ savaatiñ kanjugiraksrağaluatiñ, aasiñ aqulliqsaanatni uvlut piqatauyumiñaitchut Agaayyutmi atakkii isummatigilhiñaqługu iñuuniañliqtin maani nunami.

20 Aglaan iluqaptiknun atlaullapiaqtuq. Isummatigirağigikput Agaayyun nayuqtigiplugu, niğiugaqaghuta anniqsuutrimik kisianiñ ilaaniñ, aasiñ taamna anniqsuutri ittuq ataniq Jesus Christ.

21 İlaan simmiğisigai sayaitchuatlu tuqurağaqtuatlu timivut atriliutilugich inmi kamañaqtuamun tuquyumiñaitchuamun timimiñun. Taatnağumiñallapiaqmipłuniñu atakkii añalatchipluni supayaanik tavra piuq.

4

1 İauramaañ nakuağillapiağipsi suli inuğiplugu piqatauliksraga ilipsitñi. Quviatchaktitkipsitña suli piqpagnapiaqtusi uvamnun. Taatnağhusi napammaağigitchi Atanikun itqagilugu qanutun uvamnun piqpagiliqsi.

2 Uqautisukkikka aḡnak atiqaqtuak Evodia-mik sulii Syntyche-mik: Nutaami iṅuuligmi Christ-kun qanaaḡumiñaitlutik sulii ilannaḡiiksitiqkikutik.

3 Ilannamaanj tuniqsimaplutin, injiqmigikpiñ ikayuqu-plugik taapkuak aḡnak savaaqtuak sakuukhutik siamitchiñiaqhutik tusaayugaaḡiksuamik piqatigipluḡa sulipsuuq Clement-lu savaqatitkalu; Agaayyutim itqaḡigai iluqaisa atqich aglausimaruat makpiḡaanjñun iṅuulhum.

4 Nipliutigianiksimakkaḡa sivuani nipliutigitqilgitchiga, itna, Quviasuutigisiuḡ ataramik iṅuuluḡiqsi Christ-mi.

5 Ki, iṅuich ilitchuḡilitruḡ Christ ilipsitñi iḡuaqqutriḡapsigun iluqaitñun iṅuunun injmiguanjḡapsigunlu. Ataniq Agaayyun qanittuq ilipsitñi.

6 Taatnaḡusi isumaaluutiqaḡumiñaitchusi sumik, aglaan injiqsruutigilhiñiaqsuḡ. Uvva, injiqsruḡapsitñi uqautilugu Agaayyun inuḡikkapsitñik sulii quyalugu ataramik kiggusiaqaqapsi.

7 Agaayyutim tutqiksitiqsigai isummatisi atakkii taamna qiñuiññaq kamanatluktuanuruq kanjisiḡigmiñ. Agaayyutim uummatisi qiñuisaaqtitkisigai isumatuiñaqtilusi Christ-mik tunḡagupsi ilaani supayaakun.

8 Aqulliuplugu, isummatigigupsiuḡ ilumutuuruuq kamanaqtuaḡlu nalaunḡaruḡlu ipqitchuaḡlu iḡuaqnaqtuaḡlu, sulii isummatigigupsigich nakuuruat atlani, sulii itqaḡilugu quyasuglugu Agaayyun nanḡaḡlugulu, tavra tutqikkisirusi Agaayyutmi.

9 Uvamniñ ilisaaqaqtusi Christ-mik akuqtuaḡiplugu ilaa iṅuulipsitñun, tusaaplugu sulii qiñiqḡugu qanuq tunḡaḡa Atanḡuruami supayaatigun. Ilisimagupsiuḡ ilaa minguiqsiḡvigilugulu uvaptun, Agaayyun qiñuiqsiḡchiruaq uvaptiknik nayuutigisiruq ilipsitñi.

Quyyatit Aatchuutitigun

10 Quviasullapiaqtuḡa ikayutqikapsitḡa ikayuqqaqḡuḡa sivuani. Taatnaḡlugu nanḡaḡukkiga Ataniq. Ilumun ikayuanikkaluḡipsitḡa aasiñ ilitchuḡigiga piviqanḡiḡiqsi ikayuiḡiksrapstñik uvamnik taimakḡaaglaan.

11 Uqautiginjtkiga taamna pisigilugu inuqsriuḡiḡa. Ilitchuḡa pisuiqsimaatlasripluḡa piqḡisinjḡaḡma anjruamik naagaqaa mikiruamik.

12 Ilisimagiga iṅuuniatiq inuqsriuḡḡuḡa naagaqaa susuk-siñitḡuḡa. Ilitchuḡipmigiga iṅuuniatiq ukpiqsriḡikun susuk-siñitkuma naagaqaa niḡisukkuma.

13 Iṅuuniñhiñauruḡa supayaakun ikayuqsiḡḡuḡa Christ-mik sanḡisipkairuamik ukpiqsriḡimnik.

14 Naagasulii iḡuaqquutigipsitḡa ikayuḡḡuḡa iḡuilliuḡamni.

¹⁵ Iļauramaaņ Philippi-mi, iļisimallapiagiksi quliaqtuaļiņa tusaayugaallautamik Macedonia-mi tavrakņaasiņ aullautiplugu atlanun nunaaqqiņun. Taavapkunani uvluni kisipsi ukpiqtuaņuruasi qaitchirusi maninņik uvamnun. Quyyatigigiga taamna.

¹⁶ Thessalonica-miitnama tuyuqtusi inuģikkamnik akulaiqļugu.

¹⁷ Uvvaasiņ niģiunģiļlapiqtuņa atlanik aatchuusiak-sramnik ilipsitņiņ. Aglaan niģiugigiga Agaayyutmun piļiusiaqaliksrapstņik iļuaqutriļlapsigun uvamnik.

¹⁸ Iļisimatquplusi akuqtuģitka tuyuutipayaasi Epaphroditus-kun. Inuqsrangilapiqtuņa sumik. Aatchuutigikkasi uvamnun ilumun aatchuutigigisi Agaayyutmun. Agaayyutim quyaginiģaa taamna.

¹⁹ Aasiņ Agaayyutigikkaģma qaitchigisigaasi iņugiaksilapiģļugu supayaamik inuģikkapsitņik Jesus Christ-kun.

²⁰ Agaayyutvut Aapauruaq kamagikkauli taimuņaaglaan. Taatnatuq.

Paģlasuiqsaģutit

²¹ Nayaanņagitkaguuq iluqaisa ukpiqsriruat iņuuqatauruat Christ-mi, taatnatuntuuq ukpiqtuat nayuqtima tuyuģaasi nayaanņamik.

²² Iluqatiņ ukpiqsriruat tuyuqmigaasi nayaanņamik pitļukhutiņ tamatkua Caesar-m savaktai ittuat.

²³ Jesus Christ-ņum iļuaqquataa nayuutiymauq iluqapsitņi.

Paul-ŋum Tuyuutai Colossae-ġmiunun

¹ Uvaŋa Paul. Uqqiraqtigigaŋa Jesus Christ-ŋum pisulhagun Agaayyutim. Aglaqatigaqtuŋa aniqatiptiknik Timothy-mik.

² Tuyuġigikpuk una tuyuun Agaayyutim iŋuŋiŋun Colossae-miittuanun tuniqsamaruanun aniqatiunun Christ-kun. Uvvatuq Agaayyutim Aapagikkapta ihuaqquutillaŋniagliŋi suli tutqiksillusi.

Quyyatit Agaayuligmi

³ Quayagikpuk Agaayyun aapagikkaŋa atannapta Jesus Christ-ŋum agaayyutitapayaaqapsi,

⁴ takku ukpiqsrirusri Christ Jesus-mik suli piqpaksripluŋi iluqaitnik ukpiqsriruanik. Taamna tusraagikpuk ilipsigun suli taatnaqhunuk quayagikpuk Agaayyun.

⁵ Piqpaksriŋiqsusri ukpiqsriruanik piqutigiplugu niġiugaq pigikkaqsi, taamna tuvvaumaruaq qilaŋmi. Taamna niġiugaq pigiliutiqqaagiksi tusraakapsiuŋ ilumutuuruuq tusraayugaal-lautaq.

⁶ Tusraayugaallautaq quliaqtuaġikkauruq ilipsitŋun iŋuŋnunlu nanipayaaq. Aglaan tusraaqqaqapsiuŋ tusraayugaallautaq simmiaqsiŋiġaa iŋuuniahat iŋuich suli iŋuuniaġiqsipsuuq, aasriiŋ ilitchuġigiksi ihuaqqutriha Agaayyutim kaŋiqsiplugu ilumutun.

⁷ Tusraagiksi tusraayugaallautaq tumigiplugu Epaphras. Aniqatigigikpuk Christ-kun piqpagikkaqpuq, atakkii tuniqsamaruaq savaqatigigikpuk Christ-kun.

⁸ Epaphras-ŋum uqautigaatiguk Ipqitchuamun Irrutchimun piqpaksripkagŋiplusri atlanik iŋuŋnik.

⁹ Taatnamik taimakŋa uvlumiŋ tusraalġatalaptikniŋaglaan taavrumiŋa agaayyutituiŋaġipsiġiŋ. Iniqsruutigiptiġiŋ Agaayyutmun kaŋiqsiqkallapiaquplusri Agaayyutim pisulhanik, suli isrumatusipkaquplusri kaŋiqsiqkaquplusri ilitqusriġiksuaġmigun,

¹⁰ suli agaayyutiplusri agaayyutikuahiqsi Agaayyutmi quyaqnaquplugulu, ataramik savaallautaqquplusri suli ilitchuġisaiŋaquplugu Agaayyun,

¹¹ suli agaayyutigiplugu Agaayyutmun sayaksritquplusri kamaŋaqtuakun saŋŋiagun, iġlututlaquplugu sakiqnapayaaq anuqsruhikun quviasuutikunlu,

¹² suli agaayyutiplusri quyyatiqaquplusri ataramik Agaayyutmun atakkii piqasiutipkaqtusri atlanun ukpiqsriruanun iŋuuranun Agaayyutmi, iŋuupmatun qaumami.

13 Agaayyutim annautinigaatigut sanjianiñ taaqtuam, aasrii tikiutipluta anjaayucautaanun piqpagiragmi igñigmi.

14 Taavruma Igñinan Agaayyutim satugnigaatigut Agaayyutimun natqigutitquplugich itqaumayumiñaiğlugich killuqsauti-payaavut.

Christ Kamanagñiqsrauruq

15 Christ atrigigaa qiñignaitchuam Agaayyutim injaniktuam supayaaq iñiqtaugaluaqtitnagu.

16 Christ atrigigaa Agaayyutim atakkii ilaagun supayaat iñiqtaurut qilañmiittuat suli nunami, supayaat qiñignaqtuat qiñignaitchuatu suli anjalatit sanjiaqhutin marrumani nunami silamiļu. Agaayyutim iñignigai supayaurat ilaagun supayaanun kamanaksruqplugu ilaa.

17 Christ injaniktuq sivuani iñiqtaupayaaqtuam. Suapayaaq itchugaaqtuq Christ-kun.

18 Christ niaquğigaa timim; taamna timi ukpiqtuanjuruapayaanjuruq. Christ-ñum iñuuliqaqtitkai ukpiqtuanjuruat anjipkaqqaqsimapluni tuqunaruaniñ iñuupluni taimuņa. Taatnaqhuni Christ pitñiqsrauruq supayaani.

19 Agaayyun sivunnigñiqsuq iluqnauguni iñuusukhuni ataramik igñigmiñi.

20 Agaayyutim ilauraagiiksitqugai inmiñun kisupayaat nunami silamiittuallu Christ-kun piiqtuakun Agaayyutim qinnautaanik maqipkaqamiuņ auni tuqupluni sannigutami.

21 Ilipsi, itkaluaqtuani unjasriktusri Agaayyutmiñ iñuuniaqhusri killuqsautipsitñi, uumigiplugu Agaayyun.

22 Aglaan pakma Christ-ñum ilauraagiiksinnigaaasri Agaayyutmun tuqułigmigun sannigutami, aasriiñ tikiutriruq ilipsitñik Agaayyutim sivugaanun killuqsautaiqhusri pasiñagumiñaiqhusriļu.

23 Tikiññiaqtusri taimuņa ukpiqsrituiñagupsi payanaigusri nuktinnağumiñaiğusri suli tigummitqiağikkupsiuņ niğiuğikkaqsi tusraakapsiuņaglaan tusraayugaagiksuq. Taamna tusraayugaagiksuq quliaqtuanjuraqtuq iñupayaanun nanipayaaq. Aasiñ uvaņa Paul uqqiraqtigigaanę uuma tusraayugaagiksuum.

Paul Savautriruq Ukpiqsriruanik

24 Quviasuktunę iglutuqapku sakiqnaq pisigiplusri. Nagliksaaqtitaukama timipkun Christ nagliksaaqmatun piuņa. Taatnamik quviasuktunę naarrusiqaqkich Christ-ñum nagliksaağniņi pisigiplugich ukpiqsriqiruanjuruat, tamatkua timigikkaņi.

²⁵ Aullaǵniikamaaglaan savautriǵmik Agaayyutim uqqiraq-tautqugaanǵa ukpiqsriruapayaanun. Taatnamik tiligaanǵa quliaqtuaǵutitquplusri tusraayugaaǵiksuaapayaamik.

²⁶ Taamna tusraayugaaǵiksuaq nalunaqtuanjuruq Agaayyutim iriqsimakkanǵa imaknaqanǵa inilǵaasaaq. Aglaan pakma sagviǵniǵaa ukpiqsriruanun.

²⁷ Agaayyutim ilitchuǵitqugai qanutun kamanaqtigiplutin nalunaqtuat inupayaanun, taputiplugich Jew-ᵇnungitchuat. Unauvva nalunaqtuaq—Christ inuuruq ilipsitni Jew-ᵇnungitchuani, aasiin niǵiuganiktitlusri inuudiksrapstnik Agaayyutim kamanautaani.

²⁸ Taamna Christ quliaqtuaǵigikput inupayaanun, alǵaqsruqlugu suli ilisautiplugu kisupayaaq ilisimatilaaptiktun. Inupayaaq ukpiqsriruauqugikput Christ-kun ililuni inuquqtuatun.

²⁹ Tarra taamna sakuugutigigiga pisuqtilaamni, sanǵiqaqlunǵa Christ-ᵇnum sayyiutaanik savaktuamik uvamni.

2

¹ Ilisimatqugipsikii qanutupiaq sakuuktilaamnik ilipsitnun tamatkununǵalu Laodicea-miittuanun suli iluqanjitnun qiniqsimaitchuanun uvamnik.

² Agaayyutimtuq pitchuksaallanǵiaǵligich piqatigiᵇhatigun piqpakkutikun, suli nalupqiginaiǵlugu kanjqsillaqtaqtilligich nalunaqtuanjanik Agaayyutim. Unauvva nalunaqtuaq Christ-juruq.

³ Christ-ᵇnum kisimi kanjqsimapkaǵai inuich Agaayyutmik, iluqaanik ilisimaraksranǵatnik Agaayyutikun.

⁴ Uqautigipsi taavrumiǵa, kiᵇnaunniin kinnipkaǵniaqani uqallautaqtuatanun uqautilusri saglunik.

⁵ Unasrikkaluanǵaǵma ilipsitniin piqatauruǵa irrutchipkun. Ilisimagiga atausinǵuᵇliqsi suli ukpiqsriᵇliqsi payanaiqhusri Christ-mik. Taatnamik quviasruktunǵa.

Inuullapiaǵataliq Christ-mi

⁶⁻⁷ Ukpiqsriaqsirusri Christ Jesus-mik atanigmik, ki inuuniagitchi tunᵇnaviqalhiᵇnaǵlugu ilaa, kanjigusri Christ-mi nappagusrilu ukpiqsriᵇapsigun, ukpiqsriᵇiqsi sanǵisisaiᵇnaǵlugu ilisauttusriapsigun ulipkaulalusriᵇlu quyaǵigmik.

⁸ Qaunagititchi, kimun-unniin alapisaaqtinnasri ilisauttitigun suli imailaatigun inipchaqtitauruatigun. Taatnatchich inuich ilisauttutinǵich inuknitᵇtaqtaurut suli ittut anǵalarrutaiᵇniin silam, unniisuli ilisauttutinǵich Christ-mitᵇtaqtaunǵitchut.

⁹ Uvvatakku iluqaǵmi Agaayyun iñuuruq inuqsranaiqhuni Christ-mi, amiami ilaan timaani.

¹⁰ Uvvasuli atausriññuqatigikapsiñ Christ ilipsipsuuq piqaqmiusri iñuulig̃mik Agaayyutitñaqtauruamik ilipsitñi. Christ kamanag̃niqsraupluni atanǵuruq aňalatipayaaniñ suli sanñiñiñ.

¹¹ Aasriisuli atausriññuqataukapsi Christ-mun, nalunaitñutchiqsaurusri liilaa. Nalunaitñutchiqsauñgitchusri timipsitñi malig̃utlugu Jew-ñuruat pilhusikaañat aglaan nalunaitñutchiqsaurusri uummatipsitñi. Christ-ñum nutaqtitkaasri piiq̃lugu kañig̃ruaqaqsi ilipsitñiñ.

¹² Paptaakkaukapsi kañig̃ruaqaqsi iluviqatauruq Christ-mi, aasriiñ sanñian Agaayyutim añipkaǵaasri nutaamun iñuulig̃mun takku tunñaplusri sanñiruamun Agaayyutmun añitqiktitchiruamun Christ-mik iñuulig̃mun.

¹³ Ilipsi tuqunagaluaqtuani killuqsautipsigun iñuuniaqhusri timim kimmutaagun, aglaan pakma Agaayyutim aatchuqhusri nutaamik iñuulig̃mik piqatautlasrigaasri Christ-mi. Suli natqigutigaasri iluqaitñik killuqsautipsitñik.

¹⁴ Suliasriiñ piiǵaa aglausimaruaq akikñaqtauruq uvap-tiknun. Aglausimaruaq uqautigigaa malig̃utchiñg̃iliqput Agaayyutim iñuuniaqurrutaiñik, akikñautig̃uq̃lugu uvaptiknun. Agaayyutim tiguniǵaa taamna aglausimaruaq aasriiñ kiki-aktuutiplugu liilaa sannig̃utami. Taavrumuuna piiǵai kil-luqsautivut.

¹⁵ Aasriisuli Christ tuqukami akimaniqsuq iluqaitñiñ aňalatipayaaniñ nanipayaaq suli sanñiñiñ silam. Christ-ñum qiñiqtinñig̃aa kisupayaamun sanñiqatluktılaani iliñitñiñ.

¹⁶ Añua kisumununniñ atanniqsinniaqasri nig̃ikkapsigun naagaqaa imikkapsigun unniñ nig̃iqpagvikaapsigun naagaqaa nig̃iqpagvikaatigun tatqilitqikman naagaqaa ming̃uiqsiag̃viksigun.

¹⁷ Taatnatchich iñuuniaqurrutit Christ-ñum tagg̃ag̃igai. Tikkuag̃utauhiñag̃niqsut Christ-mun ilaan ag-gig̃ñialhanunaglaan.

¹⁸ Uqautipkaǵniaqasri killuqsag̃niłusri. Taatnatchich iñuich atchiksuatun ilip̃lutiñ putlatuniqsut israǵuliñun ataramik uqaǵiplugich qiñiqquuraakkatiñ. Qutchigillapiaqtut iñmiknik atakkii iñuknitñaqtaupluni isrummataat.

¹⁹ Taatnatchich iñuich iññaiqsauñurut Christ-mi. Christ ni-aquuruq liilaa ukpiqsriuat timigigai. Iluqaǵmiñ ataruat ni-aqumun napyaatigun nukiktigunlu aglisuurut atautchikun, Agaayyutim aglipkaq̃lughich.

Tuqułig̃lu Iñuulig̃lu Piqatigiplugu Christ

20 Christ tuqupman tuquqataurusri Christ-mi. Taatnamik aŋalatiŋaiqsuksraurusri tamatkunuŋa aŋalarrutaiñun sanŋiñunlu silam. Suvaatami tupigivisigik iñuuniaqurrutit, itnaqsimaruat,

21 “Nigiñiaqnagu taamna, uuktuağniaqnagu, aktuğniaqnagu.”

22 Iluqatiŋ tamatkua iñuuniaqurrutit atuğumiñaitchut, atakkii iñuich piliğağaich. Tamatkua iñuuniaqurrutit tunŋaviqałhiñagniqsut iñuich tillisiŋitñun ilisauttutiŋitñunlu.

23 Itkaluaqhutiŋ nalaunŋaruatun iñuich putqataqti-tlaplugich suli ilitqusiqahutiŋ atchiksuatun suli anasiñuqsaqtitlugich timiŋich pigiplugich killuqsautiŋich, aglaan tamatkua iñuuniaqurrutit sumun atuğumiñaitchut. Tupiksriłhatigun tamatkua iñuuniaqurrutit iñuum piiğumiñaitchaa pigiitchuaq kimmutaa timim.

3

1 Anitqiqataurusri Christ-mi. Taamna taatniitpan ilipsitñi, kipiğniugutigituiñaqsigik pakmaniittuat, Christ-ŋum irviani, aquvilitaupluni taliqpiani Agaayyutim.

2 Isrummatigituiñağlugu iñuuliqsi Agaayyutmi. Isrummatigisuŋatnagich nunam pigikkaŋi.

3 Ilipsi tuquruatun iñuktun ittuani atuiñğiqsusri atuğugaluakkapsitñik. Pakma nutaamik iñuuliqaqtusri piqatigiplugu Christ iriqsimaruaraq Agaayyutmi.

4 Christ iñuuliğikkaqput qiñiqnaqsikpan ilipsipsuq qiñiqnaqsiquatiginiğiksi, piqataulusri ilaan kamanautaani.

Utuqqauruaq Iñuuliq Nutauruağlu

5 Taatnamik tuqqutçhigik iluqaisa kaŋiğruaqnitŋaqtaturuat ilipsitñi. Isrummatigisitchi ilipsitñik tuquruatun kimmutaiğlugu qanusripayaaq sayuŋalıq, qanusripayaaq qaayuğnaqtuaq, kimmutiğniqluk, suli kaviuğutiŋiq. Amiami, iñuk kaviuqtauruaq atlat sulliñauraniŋitnik aanguaqtuqtauruq.

6 Tamatkunuuna Agaayyutim qinnautigai iñuich tupiksriñgitmata ilaanik.

7 Sivuaniqanŋa killiqisruugaluqmiruasri taatnatun iñuuniaqapsi killuğmi.

8 Pakmapak piiqsigik iluqaisa tamatkua, qinnaun, qiniğun, kipinŋuqsriłiq, uqağniqluutriłiq, qaayuğnaqtuanik uqaqalıq,

9 suli sagluqqutingiğusri avatmun. Atakkii aŋalatağingigaaŋsri iñuunialığruapsi savaaqtuummağmi, mattaqmatun atnuğağruaq.

10 Pakma iñuunialıqsi nutaaguqtuq, atipmatun atnuğaatchiamik. Agaayyutmun nutaqtillusri ilitqulusri ilaatun. Tarraasriñ ilitchuğipsaağniaqtusri Agaayyutmik iñiqsirigikkapsitñik.

11 Iñuich nutaaguqaminj Christ-kun Jew-ñungitchuatlu Jew-ñuruatlu, nalunaitñutchiqsittuatlu timimikni nalunaitñutchiñgitchuatlu, sumikñaqtuatlu satkuliqiruatu Scythians-tun, savaktaagruuruatlu savaktaagruungitchuatlu atlagiññiqsut. Christ qaukiullapiaqtuq tamatkunakña iluqaitñiñ suli iñuupluni iluqaitñi iñugikkağmiñi.

12 Agaayyutim piksraqtaagigaasri piqpagiplusri. Taatnamik iñuk atipmatun atnugaatchiamik ilipsi piqpakkutisitchi avatmun, ihuaqqutilusriļu, atchigusriļu, agganajillusriļu suli iglutuutilusri.

13 Anuqsruutilusri avatmun suli natqigutisrimaagusri nalliqsi uqaqtuyaaqpan akitñagusri. Natqigutriļusri atrilugu Agaayyun natqigutripmatun ilipsitñik.

14 Una pitļuktuag iluqaitñiñ, piqpakkutituiñagitchi avatmun. Atakkii piqpaksriļhum atausriññuumapcallapiağai iñupayaat.

15 Ki qiñuiññanjan Christ-ñum aņalataaglisigik uummatisri isrummatisiļu. Agaayyutim iluqasri atausriññuqtitkaasri iñuuqatigiiqplusri qiñuiññaqagusri avatmun. Aasiñ ataramik quyyatiqagitchi.

16 Ataramik isrummatigisigik iluqaisa Christ-ñum ilisauttutai suli ikayuutilusri avatmun kanjisiļiksranatigun ilisauttutit, pitchuksaagutigilugu avatmun puqilikon, atuğusri psalms-nik atuutiniglu suli quyyatiqaglusri Agaayyutmun piqutigilugu ihuaqquata.

17 Qanusripayaamik savakkupsi naaga uqagupsi, atuumaruksrauruq atqagun atangum Jesus-ñum quyyavigilugu Agaayyun aapauruaq Christ-kun.

Iñuuniaqatigiiļiq Nutauruakun Iñuulikun

18 Ağnaurusii, kamagilugich uisi, atakkii taamna nalaunņaruq Agaayyutmi.

19 Uinurusii, piqpagilugich nuliasri agganairrutilugich.

20 Iļaalugruurusii, tupigilugich aņayuqaasri supayaatigun. Taamna quyaqnaqtuq Agaayyutmi.

21 Aapaurusii, uumitchağusaasunāqnağich qitunğasri, atakkii qapināsiviaqtut kamaksrigaluaļigmikniñ ilipsitñik.

22 Savaktaagruurusii, tupigilugich qauklisi supayaatigun. Quyalitñiñniasrunāqasri qauklipsitñik takkuatniļhiñaq, aglaan savautisigik qanutitangilļusri taluğilugu Agaayyun.

23 Savautrigupsi iñuñnik savaagiyumagiksi pisuqtilaapsitñi, atakkii savautriļlapiagtusri Agaayyutmik savautri'apsi iñuñnik.

24 Itqagisiuñ akiljusriaksraqsi Agaayyutmiñ akiqsruutigikkaña iñuñmiñun. Qanusripayaakun savautiļlapiagiksi Ataniq Christ ilaahñiñaq.

²⁵ Aglaan kiña taimña nalaunñaitchualiqiruaq akuqtuigisiruq anasriññuqsautmik. Agaayyutim irrutigai atisriplugich iñuich.

4

¹ Savaktiqaqtuasii, irrutisigik savaktisri nalaunñaruamik atisilugich, aasiñ itqagilugu ataniqaqtılaaqsi qilañmi.

Algäqsruutit

² Iniqsruqtuiñagitchi suli ataramik quyamaaglugu Agaayyun.

³ Uvva, tigutaanuruña piqutigiplugu quliaqtuaqahiga tusraayugaagiksuamik. Taatnamik itqagiluta agaayugupsi Agaayyutmun aatchuquluta piviksramik quliaqtuaqahiksraptnik tusraayugaallautamik Christ-ñum nalunaqtuañagun.

⁴ Agaayutiluña quliaqtuatlaliksrapkun tusaayugaagiksuamik iñuñnun kaniqsiñaqsilugu. Taamna piraksragikkağa.

⁵ Iñuuniagusri puqiksaalikun akungatni ukpinaitchuat atul-lautaglugu pivik pisuqtilaapsitni.

⁶ Uqahiqsi ataramik quyaqnaqtitchiun iñupayaanun suli ilisimayumausili qanuq kiggutiqaahiksrapstnik kisupayaamun nalaullugu.

Pağlasuiqsaagutit

⁷ Tychicus piqpagiplugu aniqatigigiga Christ-kun tuniqsimaruq uqqiraqti suli savaqatiga Agaayyutikun. Ilaan uqautigisigaasri iluqaitnik atuumaruanik uvamnun.

⁸ Taatnaqlugu tuyugigiga ilisimatquplusri qanuq itilaaptiknik suli pitchuksaaquplusri.

⁹ Tuyugipmigiga Onesimus tuniqsimaruq piqpagiplugu aniqatvut Christ-kun. Ilaa ilagigiksi. Uqautigisigaasri atuumapayaaqtuamik uvani.

¹⁰ Aristarchus-ñum tigutaanjuqatigikkağma suli Mark-ñum, uyugujan Barnabas-ñum, tuyugaasri nayaanñamik. Uqautianikkipsi qanuq piñiksrañanik Mark-ñum aggiqpan. Tutqik-sitchumagiksi.

¹¹ Joshua taiyuutiqaqtuaq Justus-mik tuyuqmiuq nayaanñamik. Taapkua pinasut kisiitnik Jew-ñuruat savaqatigigitka piqutigiplugu añaayuqautaa Agaayyutim. Ilinisa ikayullapiagaatña araaqtuqluñalu.

¹² Epaphras-ñum nunaqatipsi suli savaktaan Jesus Christ-ñum tuyuqmigaasri nayaanñamik. Ilaan agaayyutigaasri Agaayyutmun ikayuquplusri sanñilusri suli nalaunñalusri ukpiqsriñipsigun. Agaayyutipmigaasri ilisimatquplugu Agaayyutim pisuutaa supayaatigun.

¹³ Ilisimapiagiga qanutun iniqsruutriha piqutigiplusri ukpiqsriuatlu iñuuruat nunaqqinñi atiligaak Laodicea-mik Hierapolis-miglu.

14 Luke piqpagikkauruaq taakti Demas-lu tuyuqtuk nayaanjamik.

15 Nayaanjaagukkitka ukpiqtuanjuruapayaat nunaaqqiani Laodicea-um suli agnaq atilik Nympha-mik ukpiqtuanjuruatlu katiragaqtuat taavruma tupqani.

16 Agliqiaagianikkupsiun una tuyuutiga ilipsitnun tuyugiyumagiksi ukpiqtuanjuranun Laodicea-mi agliqitqulugu agaayyuvimikni. Aasiili agliqiyumagiksipsuuq tuyuun Laodicea-gmiunun agaayyuvipsitni.

17 Uqautiyumagiksi Archippus, “Naallapiagun savaaq atangum tillisigikkaŋa savaquplugu.”

18 Uvaŋa Paul argamnik aglakkiga nayaanjaŋa, “Puyugniaqnasriun pituksimaliŋa isiqsivimni.” Agaayyutimtuq ihuaqquutilisi.

Paul-ŋum Sivulliich Tuyuutai Thessalonica-ġmiunun

¹ Paul-miñ Silas-miñlu suli Timothy-miñ ukpiqtuanuruanun ittuanun Thessalonica-mi pigipkakkanj Agaayyutim Aapauruam suli Atanġuruam Jesus Christ-ŋum. Uvvatuq iluaqutmik suli qiñuiññamik qaitchiłisi.

Iñuuniałhatlu Ukpiġusriatlu

² Agaayyun iluqapsigun quyyatigiraġigikput, ataramik agaayulłaptikni itqagiplusri.

³ Agaayyutmun uqaqaqtitluta itqagigikput, qanutun ukpiqsrillapiakiqsi, piqpaksrillapiakiqsi, niġiugaqallapiakiqsi Atannaptiknik Jesus Christ-mik.

⁴ Aniqatiumaan! Agaayyutim piqpaksrilħa ilipsitñik nalunġitchikput inmiñun piksraqtaagiplusri.

⁵ Uvvatakku tusraayugaallataq ilipsitñun tikiuti'aptigu, nipilħiñakuunġitchuaq aglaan sanġikunlu suli Ipqitchuakun Irrutchikun, ilumutuulħa nalupqigingiqługu, taatna tikiutigikput. Iłisimagiksi qanuq iñuuniałiqput iluałiksrapstñun ittuaq ilipsitñiitnapt.

⁶ Ilipsi uvaptiknun suli Ataniġmun tuvrauti'apsi, atqunaq nagliksautigigaluannaan, uqalıq quvianakun Ipqitchuamiñ Irrutchimiñ akuqtuġiksi,

⁷ itna ilipsi iluqaitñun ukpiqtuanun Macedonia-mi suli Greece-mi atriraksraġuqhusri.

⁸ Uvvatakku siaminnigiksi Atanġum uqalħa iluqaitñun nunanjiñun Macedonia-mlu Greece-ŋumlu, aasriiñ tusraayugaallataq ukpiġutiqaġnipsigun Agaayyutmun siamitmiuq napmupayaaq, uvaptiknununniiñ ilaraksraiqlugu.

⁹ Iñuich iluqaġminj uqaġigaat qanuq ilipsitñun akuqtulıqput taamuja tikitñapta, suli qanuq mumilıqsi aanġuaniñ Agaayyutmun, Agaayyun iñuuruuq ilumunlu ittuaq savautisrukługu.

¹⁰ Uqaġipmigaat taqqisilaaqsi Iġñiġikkanjanik Agaayyutim qılaniñ, Jesus-mik, İlaan anitqiksitaġikkanjanik tuqułiġmiñ. Aasrii taavruma Jesus-ŋum annautigisigaatigut Agaayyutim qinnautaaniñ tikitchuksramiñ.

2

Paul-ŋum Savaanja Thessalonica-mi

¹ Aniqatiumaan! Ilipsipsuuq ilitchuġianikkaqsi tikiumalıqput ilipsitñun sułlaakun inġilħa.

2 Iisimarusri qanutun nagliksaananiktilaaptiknik suli kannunakun analakkautilaaptiknik Philippi-mi. Naagauvva Agaayyupta sayyiqsimaagaatigut quliaqtuaqupluta tusraayugaallautamik ilipsitñun iglutuhaptikni atqunaq akilliliqsuutmik.

3 Uvvataku ilipsitñik quliaqtuaqtitluta kin-niqitqusraangitchiptigiñ, unniñ qaayugnaqtuakun pitqusraangitchiptigiñ, naagaqaa kisumik pisaas-rugmigagniangitchugut.

4 Aglaan Agaayyutim pitquhagun ataramik uqaqaqtugut, takku Ilaan piksraqtaagigaatigut tusraayugaallautamik quliaqtuaqupluta. Iñunñik quyalitñinñiağummataitchugut aglaan Agaayyutmik iñuunialhapta naipiqtuqtaanik.

5 Tikiumangihiqput uqayusrahikun nalupqigingitchiksi naagaqaa kaviuliq matummiñiağlugu—Agaayyun ilisimarigigikput.

6-7 Ilipsitñiñ unniñ atlaniñ quyangitchiunialhiñangitchugut. Nangaquulhiñaugaluaqtugut ilipsitñun atakkii Christ-ñum uqqiraqtigipluta, aglaan ilipsitñi ittugut agganaiqhuta aakauruam qaunaksriħha qitunğamiñik atriplugu.

8 Piqpagivagitlusri Agaayyutim uqalhiñagingsanagun aglaan iñuuhaptigunlu piqasriqsuhksraqsi itqanairrutigikput. Ilipsi uvaptikni piqpaknallapiaqhusri.

9 Aniqatiumaan! Iñumun itqağigiksi qanuq savaħiqput sakuukhuta! Unnuaqtuummaan savaktugut, ilipsitñi akiyayumanğitluta Agaayyutim tusraayugaallautana ilipsitñun uqauti'aptigu.

10 Iisimarusri, Agaayyutim ilisimapmiuq, irrutchiqput ilipsitñik ukpiqtuanjuranik ipqisilaana nalaunnapluni lu patchi-saitluni lu.

11 Iisimagiksi pitchuksaagiqput ilipsitñik atriplugu aapa nakuuruuq qitunğamiñik pitchuksaagipmatun.

12 Pitchuksaagipsi arakhusri itqugaluaqhusri iñuunialhigitqukkanagun Agaayyutim tuquumaripsi anjaayuaqautmiñi suli kamanautmiñi piqatautqupluta.

13 Agaayyutim uqalħa tikiuti'aptigu, tusraa'apsiun, akuqtugiksi iñunmiñ pipmatuunğitchuaq aglaan Agaayyutmiñ uqalħiplugu, taatniillapiaqmipuni lu. Uvvataku akunnapsitñi ukpiqsriurani Agaayyun savaaqaqtuq. Taatnaqlugu uvaguttuuq ataramik Agaayyun quyangikput.

14 Aniqatiumaan! Agaayyutim ukpiqtuanjuranisun Judeami ilinjisitun pigiliutipkaqtuatun Christ Jesus-mun taatnatuntuuq savauttusriaqaqtusri. Ilipsipsuuq taatnatun piyuaq-siuhgmik nunaqatipsitñiñ iglutuqtusri Jew-ñuruaniñ tasrapkua iglutuipmatun,

15 tuqqutchiruaniñ Ataniǵmik Jesus-mik suli sivu-niksriqiririk, tasrapkua uvañalu ilakkalu piyuaqmigaatigut. Qanutun Agaayyutmi quyaqñaisigivat! Iñuñni uumiksriñuplutin!

16 Uqautriñiksraptikniñunniñ Jew-ñungitchuanun anniqsuñksrañatnik nutqaqtinniaǵaluaǵaatigut. Taatnatchich killuǵmik ataramik iñiqtaqaqtut Agaayyutim qinnautaanun tikiññiakǵmiknunaglaan.

Paul-ñum Tikitqikkummiuñha Ilinjitñun

17 Aniqatiumaan! Uvagut piisaallahaptikni ilipsitñiñ sivikisuurami, qanutun piitchivisi qañitqikkumagaluahusri. Isrumaptigun nayuǵaluaǵipsi.

18 Ilipsitñun utitqigukkaluaqhuta, uvaña Paul utitqinñiallakkaluaqtuña. Aglaan Tuunǵaum piraiñigaatigut.

19 Aglaan ilipsi kisipsi niǵiugaqaǵvigigipsi, quvianaǵiplusri, suli akimakun uqautigitlaplusri Atannapta Jesus-ñum sivuǵaani agǵiqpan.

20 Iñumutun kamanautigigipsi quvianaǵiplusri.

3

1 Aasriiñ iǵlutulguiqaptigu, ittuallahiksraptigun Athen-mi sivunniqsugut

2 tuyuǵiñhani Timothy aniqatvut savaqatigikkaqput Agaayyutikun quliaqtuaqahǵmi tusraayugaallautamik Christ-kun. Tuyuǵigikput sayyiquplusri suli ukpiqsriñiqsi ikayuquplugu,

3 nalliqsiunniñ utiqunǵitlugu makuniña piyuaqsiuñǵnik piqusriǵuni. Taatnatchich piyuaqqutit Agaayyutim pisuñǵigai uvaptiknun. Taatna ilitchuñǵianikkiksi.

4 Uvvataku innaptikni ilipsitñi sivuani uqautigipsi taatna piyuaqsiugisiñipluta, aasriiñ kanjicsianiñapsisun tamarra taatnatchich atuummirut.

5 Iǵlutuutilguiqama ukpiqsriñiqsi kanjicsisuklugu, taatnaqlugu Timothy tuyuǵigiga. Piñiksraqtuña Tuunǵaǵmun killuqsaqtinniǵasugalusri, iluqaniasrii savaqput suiñlaamun innasugalugu.

6 Pakma Timothy ilipsitñiñ uvaptiknun utiqman, tusraayugaǵiksaanik ukpiqsriñapsigun suli piqpakkutipsigun tikiutripłuni, uqautigaatigut ataramik uvaptiknik itqaqsriñiplusripsuuq suli atqunaq qañiǵuñnipluta uvaguttuuq ilipsitñik qañiǵukmatun.

7 Aniqatiumaan! Taatnaqhuta iluqaani ihuilliuñhaptikni suli nagliksaaqsiuñhaptikni ilipsigun piyummasriñlaakkaurugut. Ilipsi ukpiqsriñapsi sayyillaǵaatigut.

8 Pakma iñuugisipiaqtugut ilitchuġianikapta makitatilaap-sitñiksuli payaŋaigusri iñuuniaħapsitñi Agaayyutikun.

9 Quyyatinik Agaayyutmun ilipsigun qaitchiħhiñaaġuqtugut, quyalugu quvianaġipkakkanaġun sivuqqamiñi ilipsi pigiplusri.

10 Unnuaqtuummaan iniqsrullapiaġikput qinñitqigukhusri aas-riiñ inuqnaqtuanik ukpiqsriħapsitñi qaitchipsaaġusri.

11 Uvvatuq Agaayyutiapta Aapauruam inmiñik suli Atan-apta Jesus-ŋum tikisilisigut ilipsitñun.

12 Uvvatuq Atanġum Jesus-ŋum piqppakutri avatmun suli iñunun iluqaitñun naupkallaŋniaġumigaa, piqpaksriħiqput ilipsitñik atrilugu.

13 Taatnaġupsi sayyiġisigaasri, Aapauruam Agaayyutiapta sivuġaani patchisaigusri suli ipqillusri qakugu Atanniġikkaqput Jesus agġiqpan piqasriġuni iñunnik pigikkaġmiñik.

4

Iñuuniaħiq Quyaqnaqtuaq Agaayyutmi

1 Aniqatiumaŋ! Uvvasuli uvaptikniñ iħiñjanikkaqsi qanuq iñuuniaħiksraqsi Agaayyutmi quyaqnaġlugu, ilmun iñuuniaħiġianikkapsisun. Pakma Atanġuruam Jesus-ŋum atqagun inġipsi uqapsaaqhusri atuitquplusri pitluglugu.

2 Uvvatakku ilisimagisri ilisauttutigianikkavut ilipsitñun Atanġuruam Jesus-ŋum aŋalatchiħhagun.

3 Taamna Agaayyutim ilipsitñun pitqutigigaa, ipqillusri pi-simaagusri sayuħaħiġmiñ.

4 Atausriukattaagusri aŋutit ilitchuġiraksraġigiksi qanuq iħaqatiksrakhksraqsi ipqilikon nalaullugu,

5 itna killukun kimiksriħikuunġitchuaq piruatitun Agaayyutmik naluplutin.

6 Tarra kia-unniñ killukuangilħiun aasiiñ saglutaġlugu aniqatni atlatuagilugu nuliana. Taatnatchikun sivuani uqautianikapsi alġaqsullapiaqhusri, Ataniġmun anasriñħuqsautiqagisiñiħiħugich tamatkua taatnaiħiħlugu nalaunġitchuat.

7 Agaayyutim tuħunġitchaatigut iñuuniaqupluta qaayuġnaqtuakun aglaan ipqilikon.

8 Taatnaġuni kia tamatkua ilisauttutit ayaummiyumigich iñunnik ayaksimanġitchuq aglaan Agaayyutmik, qaitchirigikkapsitñik Ipqitchuamik Irrutchimik.

9 Taamna aglanġitchumaunniñ nakuuruq piq-paksriħapsigun ukpiqtuaqatiupsitñik. Uvvatakku ilipsi Agaayyutmiñ ilisauttusriaqaaniksimplusri, qanuq piqpakkutiliksrapsigun avatmun.

10 Suli taatnailipługu aniqatiupayaapsitñun iluqaani Macedonia-mi irrusrigianikługu. Aniqatiumaan, taatnaqlugu injigipsi atuitquplusri pitługlugu.

11 Sivunniutilugu iñuuniałiksraqsi iñuksruigusri, iñuich atlat ilaksianigilugich suli iñuuniutiksraqsi piññaktaaginiağlugu, maliglugu uqautianikiqput ilipsitñun.

12 Taatnağupsi iħağitchiuliq tamatkunakña ukpiqsriñgitchuaniñ piññaktaagigisigiksi, suli kisumun inugikkapsigun tunñaaqsiyumiñaitchusri.

Atanğum Aggıłiksraña

13 Aniqatiumaan, pakma ilisimatqugipsi ilumutuuligmik ukpiqsriuatigun tuquruatigun alianniugaqsisruñaqasri tamatkunatitun nigıugaitchuatitun iñuuligmik isruitchuamik.

14 Ukpigigikput Jesus tuqulğaaqhuni anıtqılħa. Taatnatun-tuq, ukpigigikput Agaayyutmun aggiutipkağisılħat Jesus-mun tamatkua tuquruat İlaanik ukpiqsriplutıñ.

15 Tamarrumiña Atanğum ilisauttutaanik uqautigipsi, uvagut iñuuruani taivrurmani uvlumi Atanğum aggılħani tamatkua tuquanıktuat sivulikkumiñaitchivut.

16 Nipituruaq tilliñ itkisıruq, suli qaukłiat israğulğich nipliğpan suli Agaayyutim qalğuqtataa nipliğpan Atanıq inmiñik pakmakña qılajmiñ atqagısıruq. Taipchua tuquruat Christmik ukpiqsriplutıñ iñuuligmun anıqqaağısırut.

17 Tarakña uvagulli iñuuruani taivrurmani tatpañautrauniaqtugut piqatigilugich nuviyanun paağlugu Atanıq sıłami, aasriiñ Atanığmi ataramik iqataugaqsıluta.

18 Taatnağusri avatmun tamatkunuuna uqalıqtıgıun arautisıtchi.

5

Itqanaigıtchi Atanğum Aggıłiksrañanun

1 Aniqatiumaan! Atuummiruksrat aglałiksrañat ilipsitñun inuqnanğitchuq.

2 Uvvatakku ilipsi kanıqsımmağiksianıkkiksi Atanğum uvlua aggıqsuksraq nigıunğisillusri atrıługu tiglinıñaqti unnuami.

3 “Suapayaaq nuyuağnaiqsuq.” Taatna iñuich nipinıkpata, taimmaiñaq piyaqqulħum tikitkisigai annakkumiñaiğilugich, itna liılaa auliyautıkkanañatun ağnaq igñıñiksrañanun.

4 Aniqatiumaan! Aglaan taamna nalunğigiksi, suli Atanğum uvluan nigıunğillagumiñaiğasri tiglinıñaqti atrıługu.

5 İluqasri iñuñni qaumami iñuuniaqtusri, savaasri sagvipłutıñ. Uvagut taağmi iñuunianğitchugut irığaqtukıun.

6 Taatnağuta atlatitun sıñıktuanğıqsa, iqiğuta qauğrimaağıksa.

7 Takku unnuami iñuich sıñıgaqtut, unniñ unnuamik imilıgıvaqtut.

8 Aglaan uvagut uvlumik irviqaqtuani qauğrimaagirusraurugut. Satqagutirusraurugut ukpiqsriğimik suli piqpaksriğimik suli nasrautiluta niğiuğaqağiksramik anniqsuğiksraptiknik.

9 Agaayyutim tigusriağingitchaatigut qinnautni iglutuququlugu aglaan anniqsuğiaq piññaaktaagitquplugu uumuuna Atannaptigun Jesus Christ-kun,

10 tuquruakun piqutigipluta, inmiñi iñuuniaqatigisrukhuta qakugu aggiqpan, iñuugaluannapta naagaqaa tuqugaluannapta.

11 Taatnağusri araaqtuutititchi avatmun sayyillaagutilusri tuniqsimatlasriusri taatna pakma pisuupmatun.

Aqulliich İlisauttitit suli İlammiuğutit

12 Aniqatiumaan, injigipsi kamagitquplugich tamatkua savaaqaqtuat akunnapsitñi, tamatkua Atangum tigusriağikkañi sivulliuqtautquplugillu alğaqsruitquplugillu.

13 Kamagiuraaglugich tamatkua savaagikkañat piqpaksriğhatlu piqutigilugu. Akunnapsitñi qiñuiğusrimaagusri.

14 Aniqatiumaan, iqiasruuruat alğaqsruqsigik, qapınasriuat pitchuksaaglugich, sayaitchuat ikayuğlugich, iluqaisa anuqs-rutilugich,

15 kañiqsimalugu akisaqtungiğiksraqsi pigiitчуamun pigiililugu, aglaan ataramik savaaqağiksraqsi nakuuruamik avatmun suli iñupayaamun.

16 Ataramik quviatchauğigusri,

17 iñiğlugu agaayulusri,

18 qanusripayaami irviqanñapsi quyalusri. Taatnatun Agaayyutim pitqugaasri iñuuniağapsitñi Christ Jesus-kun.

19 Nutqaqtinniasrunaqañagu İpqitчуam Irrutchim savaagikkaña, qamitchiñiaqmatun ikniğimik.

20 Sivuniksriqirit uqalğhich ayaumasrunaqañagich.

21 Sua iluqaan naipillugu, qanusriq nakuuruuq akuq-tuağilugu piññaaktağilugulu,

22 qanusripayaamiñ pigiitчуamiñ piisimaagusri.

23 Agaayyutimtuq qiñuiññamik qaitchirigikkapta ipqiqsagumigaasri inmiñun iluqnağusri, suli qaunagiyum-migaasri irrutchisiļu iñuusrisiļu timisiļu patchisailğugich Atannapta Jesus Christ-ñum aggiğiksrañanun.

24 Taatna İlaan tuqлуqtigikkapsi iñiqtağitlagaa, takku tuniqsimaruq.

25 Aniqatiumaan! İñiksruutiyumigiptigut.

26 Pağlalugich aniqatiut iluqaisa kunigutmik ipqitчуakun piqpakkutilikun.

27 Tillisigillapiağiga Atanguruam anjalatchisaagun taapkua tuyuutit agliqikisrañat aniqatiunun iluqaitñun.

²⁸ Atannapta Jesus Christ-ᵊum ᵊᵊuaqqutrisaan nayugumigaasri.

Paul-ηum Tugliat Tuyuutaiñ Thessalonica-g̃miunun

¹ Paul-miñ Silas-miñlu suli Timothy-miñ ukpiqtuanuruanun ittuunun Thessalonica-mi pigikkañi Agaayyutim Aapauruam suli Atanguruam Jesus Christ-ηum.

² Uvvatuq Agaayyutim Aapauruam suli Atanguruam Jesus Christ qaitchilisi ihuaqqutmik suli qiñuiññamik.

Atanniivikaraq Christ Aggiqpan

³ Aniqatiumaan! Agaayyun ataramik ilipsigun quyarakraqigikput. Nalaunjaruq uvaptikni taatnağupta, takku ukpiqsriñiqsi atqunaq nautmaktuq, suli piqpakkutitikiqsi aglitmaktuq avatmun atausriukattaaqhusri.

⁴ Taatnaqhuta Agaayyutim ukpiqtuanuruaninun uqautigigipsi nangaqhusri qanuq sivutmuutiplugu iglutuiñiqsi suli ukpiqsriñiqsi tumigigaluannaan piyuaqsiuñiq suli nagliksaaqtitauñiq apqusraakkaqsi.

⁵ Iluqatin tamatkua nalupqinaiyagaat Agaayyutim sivunniutaa piqatautlasriplusri anayyuqautaani nagliksaaqsiugaluannaapsi.

⁶ Uvvatakku Agaayyun atanniiluni nalaunjaruakun, ilaan nagliksaaqtitkisiyai tamatkua nagliksaaqtitigikkasri.

⁷ Ilipsi nagliksaaqtuani ilaan pitluutigisigaasri taputiluta qakugu Ataniq Jesus sagviqpan qilanmiñ isragulinmiñik kamanaqtuamiñik piqasriğuni iknikun.

⁸ Tamatkua naluruat Agaayyutmik suli tupiksriñgitchuat tusaayugaallautamik Jesus-mik Atannaptiknik ikniğmik anasriññuqsagisigai.

⁹ Tamatkua piyaqquğvinmun isruilaamun anasriññuqsakkaugisirut, Atangum sivuğaanin suli sanjnianiñ kamanaqtuamiñ piğlugich,

¹⁰ qakugu taivrumani uvlumi aggiqpan, kamagikkaulikaraq inupayaamiñin unniñ kamagikkaullapiahiksaraq ukpiqsriruapayaaniñ akuqtuğiağlugu. Ilipsipsuuq ukpiqsriñapsigun uqagikkaptiknik akungugisirusri.

¹¹ Taatnaqhuta iniqsruutirağigipsi Agaayyutmun akuqtuyunaqsitquplusri inuuniagvigitqukkanagun. Uvvatuq ilaan sanjmigun kimmutri iluqaan ihualiksramun pisuiqsimaatlasriñun, savaaqsi ukpiksriñapsigun tanjiglugu.

¹² Taatnañapsigun Jesus-ηum Atannapta atigikkaña ilipsitiñ kamagikkaugisiruq suli ilipsi ilaaniñ Agaayyutipta suli Atangum Jesus Christ-ηum ihuaqqutrisaagun.

2

Iñuk Pigiilaq

¹ Aniqatiumaan! Piqutigiplugu Atannapta Jesus Christ-ñum aggiłiksraña suli uvagut katitaułiksraqput ilaanun inigipsi,

² isrummatri qanuǵviiǵaqtitqunǵitlugu qaǵanaǵlugu unniin akatautqunǵitlusri Atanǵum uvlua tikiuumaaniñlugu. Taamna uqautauvaluktuaq sivuniksriqirit ilanatigun unniin kia quliaqtuaǵivalukkaña unniin iñuich uqagivalunñigaatigut taavrumiña tuyuutiptikni aglanñipluta.

³ Tamarrumuuna kimun-unniin iñunmun kinnipkaǵumiñaitchusri, takku taimña uvlug tikitchumiñaitchuq kisianik Agaayyutim igluliuǵviksrautaa aqulliq atuumagaluaqnaǵu suli Iñuk Pigiilaq sivuniqaqtuaq tammaǵviñmun sagvigaluaqnaǵu.

⁴ Taavruma Iñuum supayaaq iñuich agaayyutiqaǵniałhat suli isrummatipayaanat agaayyutikuǵiakun igluligisiyaa. Inmiñik inillakkisuruq iluqaanun qulliguni unniin Agaayyutim agaayyuvikpananun isiǵuni suli aquvilluni agaayyutauniluni.

⁵ Itqaǵingitpisiun tamarrumiña iluqaanik uqautianikiqsi ilip-sitni nayuti'ama?

⁶ Aglaan taamna pakma pirailiriqaqtuq ilisimaanikkaqsi. Piviksraq nalaullugu taimña Iñuk Pigiilaq sagvigisuruq.

⁷ Pigiirrun quviquaqsiplugu aullaǵniñaniktuq, aglaan atuummiruaksraq atuummiyumiñaitchuq kisianik tamarruma tigummisaa piǵaluaqtitnagu.

⁸ Tarakña Iñuk Pigiilaq sagvigisuruq, aasrii Atanǵum Jesus-ñum qaniǵmi aniǵniñanik tuqutkisigaa piyaqquǵlugu sagviliǵmigun kamanaqsilugu aggiǵumi.

⁹ Iñuk Pigiilaq tikitkisuruq sanñilik Tuunǵaǵmiñ qanusripayaanik quviquaqtuanik iñiqtaqaǵuni, tanjigilaanik qiñiqtitchiłuni kamagiraksranitñiglu.

¹⁰ Taavruma qanusripayaamik pigiiłamik kinnigisigai. Ilinich akuqtuiñǵiliǵmiktigun suli piqpaksriñǵiliǵmiktigun ilumutuuruamik anniqsuliksraǵmiknun piyaqquǵisirut.

¹¹ Taatnaǵlugich Agaayyutim sanñisilugu killukuahiksrañat ilipkaǵisigaa, tanjigilaamik ukpiqsritlasrilugich.

¹² Taatnaǵutin ukpiqsriñgitchuapayaat ilumutuulǵmik quvianaqaǵniatquaat killukun piyaqquǵisirut.

Piksraqtaanurusri Anniqsuliksramun

¹³ Aniqatiumaan! Atanǵum piqpagikkañasri, uvagut Agaayyun ataramik quyagiraksraǵigikput piqutigilusri. Uvatakku Agaayyutim piksraqtaǵiqqaǵaasri anniqsuliksramun Ipqitchuam Irrutchim sanñiagun suli ukpiqsriłapsigun ilumutuulǵmik Agaayyutmun iñugitquplusri.

14 Taavrumuŋa piksraqtaag̃igaasri tusraayugaallautaq tumigiplugu uqautigikkaqput ilipsitñun. Atannapta Jesus Christ-ŋum quviananani piksraqsi piññaqtagitquplugu, Agaayyutim tuq̃uğaasri.

15 Aniqatiumaan! Taatnağusri makitaag̃itchi payanag̃usri, suli tamatkunūa ilumutuuruanun ilisauttutigikkaptiknun ilipsitñun iluqaakkun uqallaptigunlu suli aglaptigun tunŋalusri.

16 Uvva Atannapta Jesus Christ-ŋum inmiñik suli Agaayyutim Aapapta piqpagipluta suli ihuaqquriñig̃migun isruilaamik araaqtuutmik suli niğiugallautamik qaitchigaatigut.

17 Ilaantuq aragligich uummatisri sanŋisilusri atuñiksrap̃sigun nipiqañiksrap̃sigunlu iluqaanik nakuuruamik.

3

Iniqsruutiyumiiptigut

1 Aniqatiumaan! Suliuvva iniqsruutiyumiiptigut Atangum uqal̃ha uvaptigun sivutmun iglikisraŋagun sukasriłuni kamagikkauluni ilipsitñi pipmatun.

2 Suli Agaayyutmun iniqsruutiyumiiptigut annausimatquluta iñuñiñ pigiitchuapayaaniñ. Uvatakku iñuich ilan̄ich tusraayugaallautaq ukpiging̃itchaat.

3 Aglaan Atanguruaq tuniqsima ruq. Ilaan sanŋipkağisigaasri pigiitchuamiñ annausrimalusri.

4 Atangum nalupqisrunğisitkaatigut ilipsigun atuğisilipsitñik sivutmun uqagikkaptiknik ilipsitñun.

5 Atangurua mtuq Agaayyun piqpagipkallañniağliuŋ suli Christ-ŋum anuqsrutitqaqtillañniağlisi.

Savaktusraupiaqtugut

6 Aniqatiumaan! Atannapta Jesus Christ-ŋum atqagun tiligipsi, piisimaag̃umuusri aniqatiupayaaniñ iñuuniaqtuaniñ iqiasruuñikun maligutchiñğitchuaniñlu ilisauttutinik qaisaptiknik.

7 Ilipsi atuiruksrauñiqsi uvaptiktitun nalupqiging̃itchiksi. Ilipsitñi nayuuti'apta iqiasruktaung̃itchugut.

8 Nalañlaamik akuqtuirihñiñaug̃itchugut, aglaan savaktugut unnuaqtuummaan sakuukhuta akiyausrunğikun kimununniiñ sakuugutiqaqhuta.

9 Injñiñiñaugaluaqhuta iñuuniutiksrap̃tiknik ining̃itchugut, takku taavrumuuna ilipsitñi atrin̄uyummiuqhuta.

10 Tamanna uqautigikkaqput ilipsitñi innaptikni, kiñapayaaq savagutlaitpan niğiruksraung̃itchuq.

11 Taatna tusraarugut iñuñnik iqiasruuruanik akunnapsitñi ilaqağnipl̄usri suniurasruŋaqatin̄ aglaan iñuich atlat sulhatnun il̄lagautniaqhutin̄.

¹² Atannapta Jesus Christ-ŋum atqagun taatnatchich iñuich tiligivut suli alǵaqsruǵivut iñuuniurallautaquplugich, nalauullugu iñuuniutiksraǵniaquplugich.

¹³ Aniqatiumaan, aglaan ilipsi savaallautaq iñiqtuutraqtaksraǵingitchiksi.

¹⁴ Taamani maligutchisungitchuamik uqautiptiknik ukunani aglaŋni, nalunaisitchumigiksi taamna iñuk piqaqpan. Piqatigisruŋaqnagu, ilaali kannusruligumuuq.

¹⁵ Uumigiritun irrutisruŋaqnagu, aglaan aniqatitun alǵaqsruǵlugu.

Uqautipsaaǵutit

¹⁶ Uvvatuq Atangum kanjuruam qiñuiññaŋa ataramik sukupayaaq qaitchilisi qiñuiññaamik. Atangumtuq iluqasri nayuǵlisi.

¹⁷ Uvaŋa Paul aglakkitka nayaanŋat uvamnik. Tarra taatna ilitchuqqutaat uvaŋa tuyuutipayaagma, taatniittuq aglausiga.

¹⁸ Uvvatuq Atannapta Jesus Christ-ŋum iħuaqqutrisaan iluqasri itqatigilisi.

Paul-ᵈum Sivulliich Tuyuutai Timothy-mun

1 Uvaᵈa Paul Timothy-mun aglaktuᵈa. Christ Jesus-ᵈum piksraqtaagigaᵈaᵈa uqqiraqtautqupluᵈa. Taamna Agaayyutim Anniqsuqtipta tillisigigaa suli Christ Jesus-ᵈum niᵈiugagikkapta.

2 Timothii! Ukpiqsriᵈikun ilumun iᵈniᵈigigikpiᵈ. Uvvatuᵈ Agaayyutim Aapauruam suli Christ Jesus-ᵈum Atannapta qaitchiliᵈi ihuaqqutmik, ilunᵈusriᵈiᵈmik suli qiᵈuiᵈniᵈamik.

Alᵈaqsruutai Akitᵈnaᵈlugich Tanᵈiᵈilaakun Iᵈisauttitit

3 Uvaᵈa Ephesus-mi itqugikpiᵈ ilvich uᵈautipmatun apqus-raaᵈamni Macedonia-mun. Iᵈniᵈich ilaᵈich taamani uᵈaᵈiᵈnik tanᵈiᵈitchuanik ilisautrirut, aasriiᵈ iᵈniᵈtiᵈlugich nutqaᵈtitak-sragigitin.

4 Uᵈautilugich suᵈutigingitqulugich unipchaalianiglu kaᵈᵈiᵈiᵈmikniglu takisipiagataᵈlugich takku taatnatchich uᵈaatchagusrimaliᵈmun irrutaunᵈiᵈaqtut, pitᵈaitchut sayyillaagutaulutiᵈ ukpiᵈqutmun.

5 Taavruma tillisim iᵈnuᵈnik piᵈpaksriyumaᵈkaᵈayaᵈaatin, takku ipᵈitᵈutin ilisimaplugu qauᵈgrimmaaᵈiᵈutillautapni nalaunᵈaruaglu nalaunᵈaitchuaᵈlu suli piᵈaᵈhutin ukpiᵈsriᵈiᵈmik ilumutuuruamik.

6 Iᵈniᵈich ilaᵈich ulapnaaraqtut Agaayyutim tumigitqukkaᵈaniᵈ tanᵈiᵈilaanun uᵈavaaᵈutinun.

7 Iliᵈich Agaayyutim pitᵈutaigun ilisautrauyummiuᵈgaluaqtut, aglaan uᵈaᵈatiᵈ iᵈmiᵈ kaᵈiqsitᵈaitchaat tamarrumuuna uᵈaᵈikkaᵈmikkun nalupᵈisrunᵈillaᵈiaᵈhutiᵈ.

8 Agaayyutim maliᵈutaksraᵈa nakuuᵈha ilisimagikput, kia-unniiᵈ atuᵈpagich Agaayyutim sivunniutaatun.

9 Itᵈaᵈipmiᵈlaan ilumun maliᵈutaksrat iᵈniᵈtauruᵈaᵈ iᵈnuᵈnun nakuuruanun iᵈitchuᵈ, aglaan navguirinun suli tupiguutaitchuanun, agaayyutaitchuanun suli killiqirinun, tamatkunuᵈa ukpingitchuanun unniᵈiᵈ agaayyiaᵈtaitchuanun, iᵈnuᵈnun tuᵈqutchiullaktuanun aapamiknik unniᵈiᵈ aakamiknik naagaᵈaa iᵈuaᵈtuᵈtinun,

10 tamatkunuᵈa atlatuᵈtuanun, killuliqiruanun atugaᵈiplugich iyaalugruich aᵈutitlu timiᵈaᵈtuat iᵈmiktigun, tigliktuᵈtinun iᵈnuᵈnik, tamatkunuᵈa saglutiruanun unniᵈiᵈ ilisimaruaraᵈaᵈtuanun tanᵈiᵈilaakun naagaᵈaa ilisauttutinun ilumutuuruanun qanusripayaanik akitᵈnaummatiruanik. Taatnatchiᵈun maliᵈutaksraq iᵈniᵈtauruᵈ.

11 Taatnasriq ilisauttun Agaayyutim uqalhiñi paqitauruq, uvañnun qaisaupluni tusraayugaallataq Agaayyutmiñ kamañaqtuamiñ quvianaqtuamiñ uqautigiraksraupluni.

Quyyatit Agaayyutim Ilunñuktanagun

12 Christ Jesus Ataniqput quyagiga savaapkun sayyiqsigikkağa. Ilaa quyagiga piksraqtaagipmaña tuniqsimanipluña aasrii savaktigiliutipluña.

13 Qaaniqsuami uvañnun uqautigigaluaqtitluni pigiilplugu suli piyuaqlugu unniñ piñgiqlugu, Agaayyutim nagliginiğaña takku ukpiqsriñgihikun taatnaqama sutilaamnik nalupluña.

14 Taatnaqhuni Atannapta ihuaqqutiluğniğaña atqunaq ukpiqsritlasripluña suli piqpakslasripluña Christ Jesus-kun.

15 Uvvauna nipliun ilumutuuruuq akuqtuyunaqtuq ukpignaqhuni, Taamna Christ Jesus nunamun aggiqsuq killiqiririk anniqsuityaqhuni, taputipluña tamatkunakña pigiitluktuami.

16 Aglaan Agaayyutim nagliginiğaña, pitluñniqsraugaluaqtitluña killiqiriniñ, uumiña piqusriqlugu qiniqtitchitqupluña Christ Jesus-ñum anuqsrułhanik. Ilitchuqqutauyumiñaqtuña anuqsrułhanun iluqaitñun ukpiligumaaqtuanun Ilaanun aasriiñ iñuutlasriłutin isruitchuamun.

17 Taavrumuña Umialinmun isruilaamun, pi-unğigangitchuamun suli qiniğnaitchaluaqtuamun, Agaayyutmun kisanun—Ilaanun piipkaun suli kamañun illi taimuña isruilaamun. Amen.

18 Timothii Iğñiin! Tillisigikpiñ tunjasimatquplutin savautriłipni Agaayyutmik. Taamna tillisriagağa Agaayyutim uqaligigaa ilipkun. Tamatkua sivuniksriqutit sayyillaagutiyumigitin anuyalıqni pigiitchuamik.

19 Ukpiqsriłhiñ pigituiñaqlugu suli qauğrimmaağitillautaqagutin. Iñuich ilanich ayañniğaat qauğrimmaağitillautaq aasriiñ ukpiqsriłiqtin piyaqquqlugu.

20 Tamatkunani Hymenaeus-lu Alexander-lu akunni-rautiruk, Tuunğaum sanñjanun pilitakka, ilinik ilisaaqaqplugik nutqautriłiksranaknun uqamaqluutriağimiknik.

2

Ukpiqtuat Agaayyumaagivigihiksranat

1 Sivulliuplugu agaayyutiqağniałapsitñi apiqsruutitqugipsi iniqsruutilugich suli quyyatigilugich Agaayyutmun iñupayaat

2 suli umialgillu suli atlat analatchiruapayaat, iñuuniaħiqagumuugutli sułtuutalaakun qiniuirrutrimaalikunlu suli agaayyutiqammaagihikunlu ihuatun iñuuniaħikunlu.

³ Taamna nakuuruq suli quvianaqtuq Agaayyutmi Anniq-suuptikni,

⁴ anniqsuquriruami iñuñnik iluqaitñik suli ilitchuqsritquruami ilumutuukigmik.

⁵ Uvvatakku atautchimik Agaayyutiqaqtuq suli atautchimik akunniğutauruamik Agaayyunlu iñuiñlu akunğatni, taamna iñuk Christ Jesus-ñuruq,

⁶ qaitchuaq inmiñik iñupayaat satuqsaqługich. Taamna ilitchuqqutauruq Agaayyutim iñuich iluqaisa anniqsuqu-plugich. Taamna atuumaruq Agaayyutim piviksirrutaagun.

⁷ Taatnaqługu uvaña tuyuuruña Agaayyutmik naluruanun uqaqtiguqłuna suli ilisautriğugłuna, ukpiqsriñhum suli ilumutuukhum uqauttutaa uqağitquplugu. Sagluuq-taunğitchuña, ilumutuuruamik uqaqtuña.

⁸ Anjutit nanipayaaq iniqsrutlaqugitka, anjutit iluqnauqsi-maaqtuat Agaayyutmun iniqsrulikun pullutin, patchisailaakun uumisutailakunlu uqavaağutailaakunlu.

⁹ Ağnat itqugitka atnuğaanisigun iruqnaillugich suli isru-maugalgulugich, atnuğaaqtutlalugich iluaqnağlugu, niaqumik piññaqnaqsanjiñaliq pigitlusruñaqnagu unniiñ maninñiñ su-lianik suli atnuğaanik akisuruanik,

¹⁰ aglaan ağnat agaayyutiqammaağiksuat savaallau-taqğlich.

¹¹ Ağnat iñuksruisaałikun atchiksualgułikunlu ilisaqtuksaurut.

¹² Uvaña ağnat ilisautritqunğitchitka unniiñ anjutit qarğullugich aglaan iñuksruisaaqtuksaurut.

¹³ Takku Adam Eve-miñ iñiqtaulğaaqsimaruq.

¹⁴ Adam kinnikkaunğitchuq, aglaan ağnaq kinnikkaupluni Agaayyutim tillisaanik tupiksriñğitłuni.

¹⁵ Aglaan ağnaq ukpiqsriñigmik piqpaktamiglu suli ipqiligmik piaqtauyulikun piqagumi qitunğıuligmigun anniqsugisiruq.

3

Qauktiutiksraq Ukpiaqtuanjuruani

¹ Uvvauna nipliun ilumutuuruuq, Iñuk sivulliuqtauligmik agaayyuvinmi piqagukkumi, savaallautaq kimigigaa.

² Qaukliq agaayyuvinmi ittuksrauruq patchisailłuni, atautchimik ilaqatiqagumi, qauğrimmaağiguni, inmiñun anjalalguluni, iruqnailluni, tukkuğinğaguni, suli ilisautriñhiñaanuluni.

³ Taamna imiqtuqtauyumiñaitchuq unniiñ pi-aqłuktaiłłuni, aglaan agganaiłłuni suli qiñuiłłuni, maninmik piqagugruasruñaqani,

⁴ ilaan kiñunni ikuatun anjalalgulugu suli qitungamiñun kamak-srihikun tupigipkağuni.

⁵ Uvvatakkun anjutim qitungani anjalalguitchumigich, qanuğuni ukpiqtuanjuranik agaayyuvini mi anjalatchilgugisiva?

⁶ Taatnasriq Agaayyutmun mumikpaaluk-taunuyumiñaitchuq. Kamagiliutiluni piyaqqukkauviaqtuq Tuunğaq pipmatun.

⁷ Taamna iñuuniaqtuksrauruq ukpiqsriruanjungiitchuanun kamagiuraatlasriłuni. Taatniingisuağumi kannusaağutauniaqtuq ukpiqtuanjuranun aasiñ Tuunğagmun pisagipkağuni.

Ikayuqtaulikraq Ukpiqtuanjuruani

⁸ Ikayuqtittuuq agaayyuvini mi iñuuniusrigiksuksraurut, ilumutuulutiñ, imiqtuqtausrunajaqatiñ, naagaqaa killukun piqagugruağutaiłłutiñ.

⁹ Ilinich ataramik ukpiqsriruksraurut arguaqtuutaigutiñ qauğrimmaağiutillautagmikni ilisauttutinik iluqaitniik Agaayyutim iñuiñ ukpigikkañitniik.

¹⁰ Tamatkua naipilğaaqtaksraurut, aasrii uukuatun pitluksimaağniqpatrun, tarrali ikayulhiñaurut.

¹¹ Ilaqatiunjittuuq iñuuniusrigiksuksraupmiut uqaksraqsiuq-tausrunajaqatiñ. Ittuksraurut qauğrimmaağigutiñ supayaakun qanutitanaiłłutiñ.

¹² Ikayuqtit agaayyuvini mi atautchilhiñamik ilaqaqtaqtuksraurut, qitungamiñik kiñuniğmiñik ikuatun anjalatchitłaraunuluni.

¹³ Tamatkua savaaqallautaqtuat ikayuqtauplutiñ inmiknun kamagikkauhiksramik piññaktaaqagaqtut, uqaqaliksramik taluqsrautaiqhuni ukpiqsrihikun Christ Jesus-kun pigikkaptigun piqatigiiksitluta.

Kamanaqtuaq Kanjisiłgunaitchuaq

¹⁴ Aglaħamni ukuniña tuyuutinik utlautiyummiiqsunja qiniğiağutin akuniisrunajaqnagu.

¹⁵ Aglaan pigallangiñniğuma ukua aglaich ilisimapkağisigaatin qanuq iñuusriusriqaqtuksrautilaaptiknik Agaayyutim tupiqatiñiñi, ukpiqtuanjuruagikkañiñi iñuuruam Agaayyutim, aasriñ tamatkua ilaan ayagigai tunjavigiplugich ilumutuulhum.

¹⁶ Kia-unniñ ukpigusripta nalunaqtuanja kamanaqtuaq arguağiyumiñaitchaa suli piilaagiyumiñaitchaa, Agaayyun sagviqsuaq timinikhuni,

Agaayyutim Irrusian nalaunjasripkaqlugu, israğulgich qiniğiağiplugu,

quliaqtuağiplugu nunaaqqipayaani, iñuich nunami ukpigiplugu,

suli qilajmun mayuutikkaupluni.

4

Iļisautrit Tanjilaakun

1 Ipqitchuaq Irrusriq uqaqtuq nalupqinaiqlugu iñuich ilajich ukpiğutaigñiagniplugich kiñuvaatigun, tupiksriļiğutin irrutchiñik sagluuqtuanik suli maliguaglutinj tuungaich ilisauttutinjitñik.

2 Taatnatchich ilisauttit uqağirağigaich iñuich kinnitñinjiaqtuat sagluuqtuaqhutin, tammaiplugu kanjqsitlaħiqtin nalaunjaruamiglu nalaunjaitchuamiglu qauğrimmaagjutillautagmikni.

3 Taatnatchich iñuich ilisautriraqtut ilaqtaniliq suli niğiliq niqit ilanjitñik nağğunaqlugu. Aglaan Agaayyutim niqik-srat iñiqtağigai niqiksrauplugich injqsruħum quyaksriħkun aquagun tamatkunaja ukpiqsriruanun suli ilitchuğiruanun ilumutuuhigmik.

4 Suapayaaq Agaayyutim iñiqtağimakkaņa nakuuruajuruq. Nağğugiraksramik piitchuq, aglaan iluqani quyaħum injqsruutaagun iñunun akuqtuumaagtaksrauruq.

5 Uvatakku Agaayyutim uqaħhan suli agaayuħum akuqtuyunaqsipkağagigai.

Christ Jesus-ñum Savaktillautaja

6 Tamatkunija ukpiqtuaqatiutin ilisauttutiqagupkich, Christ Jesus-mi savaktillautaugisirutin, sayyiqsimaahiqni ilipnik irrutchipkun ukpiqsriħum uqauttutaiñiñ suli ilisauttutmiñ ilumutun ilvich maliğuaakkaqniñ.

7 Aglaan tamatkunakņa uqaaqtuaniñ agaayyiaqtailaakun piisimaagumuutin, ingitchuaniñ uqautiknağutin. Ilipnun ayuqqiqsahiq agaayyutiqammaagihikun iñuuhigmi irvigilugu.

8 Pisuqsahiq timipkun piññautaugaluaqmiraqtuq, aglaan agaayyutiqammaagihiq piññautauruq supayaakun, takku iñuuhigmik akiqsruutmik piqaaqtuq pakma suli sivuniğmi.

9 Taamna nipliun ilumutuuruuq akuqtuqtaksraq suli ukpiğiraksraq iluqnağlugu.

10 Taatnaqhuta sakkiqirugut sakuukhuta, takku niğiugaqput inillaktisrimaaqlugu Agaayyutmun iñuuruamun iñuich iluqatin Anniqsuqtiksranatnun, pitluglugich tamatkua ukpiqsriuat.

11 Tamatkunija tililugich ilisautiyumigitin.

12 Kimununniiñ piñilağipkasruñaqnak nutaunilutintuuq, aglaan ukpiqtuani nipipkun iñuuniaħapkun piqpaktapkun ukpiqsriħapkun suli ipqihapkun atriñiaqtaksrağugutin.

13 Aggihamnunaglaan piviqaqtillogu agliqqutrihiq, quliaq-tualiq suli ilisautrihiq iñuñnik Agaayyutim uqalhaniñ piyum-matiqağlugu.

14 Suqutigingisrunaqnagu Agaayyutim aatchuutaa ilipnun qaisauruaq sivuniksriqiruakun qauklinich ukpiqtuanjuruat patikmatigik argaktin ilipnun.

15 Tamatkua atuyusrağlugich, tamatkunuuna sakuugutin, aasriili iñuich iluqağmin qiniğumagaat nauhiñ.

16 Ilipnun suli ilisauttutipnun munaqqutiqağutin, tamatkua sivutmun atuğlugich, taatnağuvich anniqsuğisirutin suli tamatkua tusraaritin.

5

Niğiugaqağviuhat Ukpiqtuat

1 Anutmik utuqqauruamik nipliatrisrunaqnak, aglaan uqap-saagummatiqağlugu ilaa aapaptun ililugu. Anutit nutauruat aniqatiuptun irrutilugich,

2 ağnat utuqqauruat aakaptun suli ağnat nutauruat ağnauniuptun ipqitчуақikun.

3 Ikayuyumañhiñ kamaksriħikun uilgağnaanik ilailaanik ur-riqsuğlugu.

4 Aglaan uilgağnaaq qitungaqaqpan unniñ tutitchi-aqaqpan, tamatkua agaayyutikuañhum atuqtaksranjiñi anayuqaamiktigun sivulliulugu ilisaksrağigaat. Taat-nahigmiktigun anayuqaatin suli taataatin utiqtitchivigigisi-gaich, taatniħiq Agaayyutmi quyanaqtuq.

5 Ağnaq qaunaksriksraipiaqtuaq uilgağnaapiajuruuaq Agaayyutmun tunjapluni agaayuraqtuq injiqsruqhuni ikayuğnaligmigun unnuaqtuummaan.

6 Aglaan uilgağnaanjugaluaqhuni qaiñjaruaq inmiñik killukun quvianamun, iñuñurağniallağmi tuqumaanjaniktuq.

7 Taatna tiliyumigitin, iñuumli taavrumuuna upyak-tungitchumigai.

8 Aglaan kism iñuum ilani qaunakkutaitchumigich, su-valuk ilani inmi kiñuniğmiñi, taavruma ukpiqsriħiq ayyaumi-gaa ukpiqsriñgitchuamiñ pigiilitlukhuni.

9 Uilgağnaaq ilaliutiniaqnagu atiqaqviatnun ikayuğnaqtuat kisanik piñasrukipiaq ukiuq qaanigñiqpagu, suli taamna atautchilhiñami ilaqatniksimaruksrauruq,

10 uqautigitchiillautaħigmik savaallautatigun piqağuni, qitungamiñik ihuatun iñuguktitchianiksimaaguni, iglaanik kiñuniğmiñun tukkiqsuimaluni, Agaayyutim iñuñ isiganitñik igguimaluni, ihuilliuqtuanik ikayuimaluni, suli savaallautaqasimaluni.

11 Aglaan uilgaḡnaat nutautluktuat ikayuqtaksranun ilaginiaqnaḡich, takku ilinjisa kimmutaata ilaqatnitqigulikun Christ-miñ tunutikisiyai,

12 taavrumuuna navguilḡmiktigun akiqsruutiqqaḡmiknik ilaanun patchisiñigutin.

13 Tamatkuasuli suuviḡiḡaḡmik siñiqsralikun tupiḡni ilitchigisirut naagasuli ilitchiḡhat uqaksraqsiuḡmik suli qaunagingirrutiqalḡhat atlamik pigiitlukuq sunik uqaksraḡiḡisagmiknik uqautiqaqhutin.

14 Taatnaqlugu uilgaḡnaat nutautluktuat ilaqatnitqigutika qitunḡiuḡlugich kiñuniḡmiknik qaunaksraganiglugich. Taatnaḡuminḡ piviisinnayaḡaich uumiksrivut uqautiqaliksranatniñ uvaptigun pigiililugu.

15 Uvvatakku uilgaḡnaat ilanjich sannitmuaniktut maliklugu Tuunḡaq.

16 Aglaan kiña aḡnaq ukpiqtuanjuruuq kiñuniḡmiñi uilgaḡnaaqḡniḡumi qaunagiraksraḡigaa, taamnaasrii ukpiqtuanjuranun natmausrunḡaqani, aasriiñ ukpiqtuanjuruat uilgaḡnaanik ilaitchuanik qaunaksritlalutin.

17 Qaukḡiich aḡalatchiruat ukpiqtuanjuranik isrummatigirak-sraurut akiḡiusriaqqtuksraupiaḡlugich malḡuḡuḡlugu, suvaluk tamatkua quliaqtuaqtuat suli ilisautriruat sakuukhutin.

18 Uvvatakku Agaayyutim uqalḡi uqaqtut, “Savaktuam anḡutim qanḡa qiliqsruḡumiñaitchiksi savaḡḡaan.” Taatnatuntuuq, “Savaktim akiksrani piraksraḡipmigaa.”

19 Agvisiksraqsiuḡutinun naalaḡnisrunḡaqnak qaukḡiuruuq akitḡaḡlugu kisianik ilisimaritigun malḡukkun naagaqaa piñasrutigun tikiutraukpan.

20 Tamatkua killuqsartaqtuat iñiqtiḡutiqaḡumigitin takkuatni iñuich iluqaḡminḡ, tamatkuali atlat taluqsriḡigumuut killiqihksraḡmikkun.

21 Sivugaani Agaayyutim suli Christ Jesus-ḡum suli israḡulgich piksraqtaagikkani uvaḡa tiligikpiñ tupigitquplugich tamatkua ilisauttitit. Isivḡiḡmik suli ihuaksriñḡiḡmik kisumun sulipayaaqni qiniḡtitchisunḡaqnak.

22 Kisumik Atanḡuruam savaḡḡaanun qilamiksrukun patiglugu argapnik inillairagaḡsunḡaqnak, unniñ killuqsautinjitiñun piqasriqsuutisrunḡaqnak, ipqihksran qaunagilugu.

23 Tarakḡaaglaan imiḡhiñamik imiqaḡsunḡaqnak aglaan iluvich ikayuliksrḡaanun misruḡuqtullaalutin atniḡḡaqtuiñḡuulḡapkun.

24 Iñuich ilanjisa killuqsautinjich sagvirut aasriiñ ilisimanaqhutinḡ atannikkaugaluqaḡnatinḡ. Aglaan atlat killuqsautinjich aquagun sagviḡisirut.

25 Taatnatuntuuq savaallautat sagvirut suli ingitchaluanŋaŋminj sagviłutinj iriqsimaanikkumiñaitchut.

6

1 Kisupayaat tigutaanuplutiŋ savaktauruaat isrummatigi-raksraġigaich savagvisiŋ piġuġlugich taluqqutiġallapiaglugich, kisumli iñuum Agaayyutim atqa suli uvagut iłisauttutvut uqautigingitchumigaa pigiiłlugu.

2 Tamatkua savaktit savautriqaqtuat ukpiqtuanik nagġuutaqsraġingitchaich, takku iliŋisa aniġatigigaich. Taatnasruŋaġatiŋ savautraksraġigaich iłuatluglugu sakuugutiŋ, takku piññaktuat savaanŋatniñ ukpiqtuaġigaich piġpagiplugich. Uqautigilugich iłisauttutigillapiagumigitin tamatkua.

Taŋiġitchuat Iłisauttutit suli Iłumutuuruat Umialgutit

3 Kiña iñuk iłisauttinik atlakkamik iłisauttutiġaġniqpan, Atanapta Jesus Christ-ŋum uqautaiñik iłumun suli ukpiġvipsa iłisauttutaiñik agaayyutiġammaaġiłkun maliġurrutiŋitpan,

4 taatnasriġ kamagiliutiraqtuq iŋmiñik sumik iłisimaŋitmiuq. Taamna ikayuutaunġitchuamik ġapiġsiġiłkun suli uqavaaġumalikun taiyuutiġun kimmutinikhuni. Taatnasriġ siġñakutrałiġmik, avġumałiġmik, atniiyumałiġmik suli iłimasrułiġmik killukun tikiutiraqtuq.

5 Ataramik ġapiġsiġiutraġummatinikhutiŋ iñuŋni isrummatinich savallautanġiqsuani iłumutuuliġmik piġanġiġhutiŋ, iliŋisa isrummatigiliutiplugu agaayyutiġammaaġiłiġ piññallaksautauplugu.

6 Iłumun agaayyutiġammaaġiłhum iñuk piññaktillapiagagigaa apaigigumigich pigikkani.

7 Sumik nunamun tikiutrimavisa? Tikiutraitchugut. Sumik nunamiñ aullautriġisivisa? Aullautriyumiñaitchugut.

8 Taatnaġlugu atnuġaaqauraqsiñagupta suli niġiġaqsiñagupta, apaigiraksraġigivut.

9 Aglaan tamatkua umialġusrisuktuat anġiqsraaġittatut aasrii piġaġiġkaġhutiŋ nanġianjñun. Napitittatut iñuġiaktuanun kinniġqutinun suli atniutauruanun kimmutinun tikiutrisuuruanun iñuŋnik suksraunġiġviŋmun.

10 Uvvatakku kimmutiġaliġ maniŋmik piġiitchuat ġanutchipayaurat kaŋiġigai. Iłanich piġaġugrualiqamiŋ tamarrumiŋa ulapnaaraqtut ukpiġsriłiġmiñ aasriiñ iŋmiknun isrumaaġpautiksriuhutiŋ.

11 Aglaan ilvich Agaayyutim iñugigaatin. Taatnatchiñiñ iluqaitñiñ piisimaagiñ. Nalaunjaruañiq, agaayyutiqammaagiñ, ukpiqsriñiq, piqqaksriñiq, anuqsruñiq suli agganaiñiq, taapkua sakuugutigilugich.

12 Pisuqtillaaqni ukpiqsriñikun piqqautrañiñ, aasiili iñuuhigmik isruitchuamik piññaktaaqagutin. Uvvatakku taavrumuñja iñuuhigmun Agaayyutim tuqluğaatin uqauti'apkich nalupqinaiqhutin iñuich ukpiqsriñlapiyaqtilaapnik.

13 Agaayyun iñuuhigmik iluqaitñun qaitchiruq. Suli Christ Jesus-ñum Agaayyun Pontius Pilate-mun uqautigillautagaa. Ilinjik uvañni ilisimarauruk, taatnaqhutin tiligikpiñ,

14 taivrumuñjaaglaan Jesus Christ-mun Atannapta sagviğviksrañan uvluanun tilliñ tupigilugu, ipqisillugu suli patchisaisillugu.

15 Ilaan sagvilha tikiutikkaugisiruq, Agaayyutim piviksri-utaagun nalaullugu Anjalatim, kisimi umialgich Umialgat suli atangich Atangat kamañquni.

16 Ilaa kisimi tuquyumiñaitchuaq, Ilaa qaumami iñuñhiñam tikitchumiñaisañani iñuuruaq, iñuum qinignagsimaitchaa, iñuñhiñauluni qinignagumiñaitluni. Agaayyutmun kamañun suli sañni isruitchuaq illi. Taatnatuq.

17 Alğaqsrugumiutin tamatkua umialguruat suuratigun mat-tumani iñuuhigmi kamañniaqungillugich, taatnatchiñun suu-ranun piungillaaranun tunñatqungillugich, aglaan Agaayyut-mun iluaqqutriñigmigun qaitchirigikkaptiknun supayaamik quviagiraksraptiknik.

18 Tillisiqaglugich nakuuruamik savaaqaqulugich, savaal-lautanik umialgutitaaqulugich, iluaqqutriñikun atlat piqasriq-suliksrañat itqanañrrutilugu.

19 Taatnağumiñ suuraqsraqmiknik inmiknun tugvaigisirut, tunñaviksramiknik piiğumiñaitchuamik, aasrii ilinich piññaktaaqatlalutin iñuuhigmik ilumutuuruamik.

20 Timothii! Tamanna ilipnun qaunaksraqsrirrutauruaq qaunagillautagumiñ. Piisimaagutin uqaqahigmiñ agaayyi-aqtailaakun suli uqaksraqtukigmiñ isilğaiñikun. Iñuich ilañisa uqaqaaqtuat taatna isrummatigiraqtut inmiknun isrumatu-ranuplutin, aglaan taatniingitchut.

21 Iñuich ilañisa isrumattun piññaktaaginigaluaqlugu, aglaan taatnağmiktigun ukpiqsriñiq tammairagigaat. Agaayyutim-tuq iluaqqutriñhan iluqasri nayuutilisi.

Paul-ŋum Tugliat Tuyuutaiñ Timothy-mun

¹ Uvaŋa Paul. Uqqiraqtigigaŋa Christ Jesus-ŋum Agaayyutim pisulhagun. Tilirauruŋa quliaqtuağitquplugu akiqsruutauruaq iñuulikun pigiağutikkaptigun piqasriutiłłaptigun Christ Jesus-mi.

² Aglaktuŋa Timothy-mun, piqpagiplugu iğñiğipmatun itamnun: Agaayyutimtuq Aapauruam suli Christ Jesus Atannapta iħuaqqutilisiñ ilunŋugilutin suli qiñuirrusrimağutin.

Quyyatit suli Pitchuksaağutit

³ Uvaŋa quyagiga Agaayyun savautrağikkağa qauğrimmaağitullautakun, sivulliatkaptuq pipmatun. Quyaragigiga itqagiplutin ataramik injiqsrułłamni unnuaq-tuummaan.

⁴ Itqagiplugich qulvisin, qiñiğummiullapiagikpiñ atqunaq, uvaŋaptuq imaqałiksramnun quvianamik.

⁵ Itqagigiga ilumutuuruuq ukpiqsrisingikkan Agaayyutikun, ukpiqsrisingikkaŋa aanaruapich Lois-ŋum suli aakavich Eunice-ŋum. Arguağingitchiga taatnaptuq ukpiqsrisingałhiñ.

⁶ Taatnaqlugu itqaaqtuutigikpiñ makititquplugu Agaayyutim aatchuutaa ilipnun illiqilłapkun argamnik.

⁷ Uvatakku Ipqitchuam Irrutchim Agaayyutim qaisaŋan uvaptiknun iqsisaiğaatigut, aglaan saŋjiksritchaatigut piq-pakkutmiglu suli inŋmun aŋalalgułigmik.

⁸ Taatnağutin kanŋuginagu ilisimaraułhiñ Atannaptigun, unniñ kanŋuginaja uvaŋa Ilaan isiqtaŋa, aglaan nagliksaałhiñaŋulutin piqutigilugu tusraayugaallautaq Agaayyutim sayaqatitçihlagun ilipnik.

⁹ Ilaan anniqsuğaatigut suli tuqluğaatigut inmiñun iñugisrukhuta, pisigisruŋaŋnagu savaavut, aglaan pisigiplugu Ilaan sivunniutini suli iħuaqqutni. Sivuaniihma iħuaqqutianiŋniğaatigut Christ Jesus-kun,

¹⁰ aglaan pakma ilitçuğipkağaatigut taavrumiŋa iħuaqqutmik tumigiplugu sagviłha Anniqsuqtipta Christ Jesus. Uvva takku Christ isrupkağaa saŋŋia tuqulhum. Tamarrumuuna tusraayugaallautakun Ilaan sagviğaa iñuuliglu tuquyumiñaiğiglu.

¹¹ Agaayyutim nalunaikkağigaŋa uqautigitquplugu tusraayugaallautaq, uqqiraqtauluŋa suli ilisautrauluaŋa.

¹² Taatnaqlugu tamanna piqutigiplugu uvaŋa nagliksautiqaqtuŋa tamatkuniŋa. Aglaan kanŋuginğitchiga,

nalungitlugu kisumun tunḡaḡa, suli uvaḡa nalupqig-ingitchiga Ilaan qaunaksriḡksraḡa savaamnik taivrumuḡaaglaan uvluanun atanniivium.

¹³ Ukpiqqutaigñiaqḡagich ilumutuuruat uqaḡhich ilisauttutitka ilipnun atriraksriuḡḡugich, payaḡaigvigilugu ukpiqsriḡiq suli piqpaktaq pigiaḡutikkaḡput piqasriuti'apta Christ Jesus-mun.

¹⁴ Qaunagilugich nakuuruat ilisauttutit qaunaksraqsrir-rutauruat ilipnun saḡḡigikkaḡaḡun Iqqitchuam Irrutchim iḡuuruam uvaptikni.

¹⁵ Iḡisimaḡiḡ, iluḡatiḡ piqatipta Asia-miittuat malingiḡaatḡa unniḡ unitchaatḡa, taapkuaksuli Phygelus-ḡumlu suli Hermogenes-ḡum.

¹⁶ Uvvatuḡ Agaayyutim iḡuaḡqutigumigai tupiqatai Onesiphorus-ḡum, takku ikayugagigaaḡa iḡugiaktuami. Ilaan kanḡugisruḡaḡagu iḡiḡa isiqsiviḡmi.

¹⁷ Rome-mun tikipqauraḡami pakkiutiniḡaaḡa paḡilḡataḡamnunaglaan.

¹⁸ Agaayyutimtuḡ nagligillaḡniagliuḡ taivrumanu uvluani atanniivium. Iḡipsi ilisimallapiagiksi atqunaḡ ilaanun savautiḡiḡa Ephesus-mi.

2

Christ Jesus-ḡum Aḡuyaktillautaaḡa

¹ Ilvich, igñiḡ, saḡḡivigumagiḡ iḡuaḡqutaa Christ Jesus-ḡum.

² Uqaḡhich tusraakkatin uvaḡniḡ uḡautigi'apkich sivuḡaatni iḡugiaktuat ilisimarit qaḡḡiqsitchumigitin iḡuḡnun ilisautritlaruanun atlaniktuuḡ.

³ Iḡḡutuḡlugu nagliksaḡhiḡaaḡuḡiksran qanutitaḡaitchuatun aḡuyaktaatun Christ Jesus-ḡum.

⁴ Aḡuyakti aḡuyaktauligimiḡi ilḡakkattaḡusrimmataitchuḡ iḡuuniaḡiḡruaḡmiḡun, aḡlaan ilaan quyaliummatiqagagigaa qauḡḡigikkani tiliuḡtigiḡlugu.

⁵ Suli aḡpaliutraḡti aḡpaliutraḡmiḡi akimalḡuitchuḡ kisianik tupiksriḡuni maliḡutaksranik.

⁶ Suli nautchiiri sakuuktuaḡ piḡñiaḡqaḡtuksrauraḡtuḡ nau-ruanḡ katitchiḡiḡmi.

⁷ Tamatkua uḡautitka isrummatigikkich, takku Atanguruam ikayugisigaatin kanḡiqsriḡksraḡatigun supayaat.

⁸ Itqagiḡ Jesus Christ aḡipchakkauruaḡ tuḡuḡiḡmiḡ, kanḡigviquaḡtuḡ David-mik, quliaḡtuḡagikkaptun tusraayugaallautamik.

⁹ Uvvatakku uqaḡḡapkun tusraayugallautamik nagliksaaḡtitauruḡa suli pituḡakkauruḡa liilaa savvaḡḡukkataḡti. Aḡlaan Agaayyutim uqaḡḡa piḡñailutaitchuḡ.

10 Taatnaqłuna iglutuğiga suapayaaq Agaayyutim piksraq-taani piqutigiplugich, ilinjittuuq anniqsukkautquplugich Christ Jesus-kun iñuutquplugillu isruitchuami kamanautaani.

11 Uvvauna ilumutuuruuq nipliun,
Uvagut tuquqataugupta Ilaagun
iñuutqikkisipmiugut Ilaagun.

12 Uvagut iglutuisuiñağupta
anjalatchiqataugisipmiugut Ilaagun.

Uvagut Ilaa piilaagiguptigu,
Ilaantuuq piilaagigisipmigaatigut.

13 Tuniqsimmatriniğitchugutunniin
Ilaa tuniqsimmatriraqtuq,
takku piilaagiyumiñaitchuq inmiñik.

Savakti Ihuagikkauruq

14 Itqaaqtuutigumigitin iñuktin tamarrumuuna,
suli ilumutuuruamik alğaqsrullapiaglugich Agaayyutim
sivugaani anuyautiqaqunğıllugich nipliutitigun. Taatnasriq
ikayuutaunğıtchuq iñunun tusraaruanun, aglaan
ukpiqqutaigutauruqtuq.

15 Pisuqtilaaqni piññaktağiniaglugu ihuagikkauliq Agaayyutim
qiññanani atrilugu savakti kanjusruutaitchuq savaagmigun,
nalautlugu ilisautriruuaq uqalhanik Agaayyutim ilumutuulhan.

16 Uqaqatiginagich agaayyiaqtailaat iñuich kinnauruat
uqaqamin. Taatnasriq unurrutauruq ayuuqtaahiksranjatnun
iñuich Agaayyutmiñ.

17 Taatnatchich ilisauttutaat atriqaqtuq killigruamik
nunuuqtuağlugu uviñga timim cancer-tun. Malğuk taatnatchik
ilisautrik Hymenaeus-lu Philetus-lu.

18 Taapkuak ukpiqsrisaiqhutik, ukpiqqutaiqsitchiruk
ilanjitñik ukpiqtuat nipiqağmikkun anitqihiksraqput
atuumaaninipługu.

19 Aglaan tunnaviksriugana Agaayyutim ilumutuuruuq
atlanjuqtanğıtchuq. Taatnaqhuni aglaksimaaqtuq, itna,
“Atanguruam ilisimagai tamatkua Ilaan pigikkani,” suli
itna, “Kisupayaaq nipiqağumi Atanguruamun piginiluni
killuliqisruiqsuksrauruq.”

20 Tupiq anjruuaq piqağaqtuq puggutanik utkusriññik
atlakaagiiñik. Ilanjich pilianjuraqtut maninmiñ qatiqtaamiñ
naagaqaa kaviqsaamiñ, atlat suli qirunmiñlu qikumiñlu.
Akisuruat utkusiich puggatallu atuqğugich tuyuğmiaqaqamin
kisianik aasriin akiññiqsrat ataramik atuqğugich ilanjich
suaqłuqağvigiplugich.

21 Taatnatuntuuq kiñapayaaq iñuk salummaqtitchumi
iluqaaniñ killuğmiñ atukkaugisiruq kamaginaqtuamun,

takku ipqiqsitaugisiruq aasriiñ qauklian atutlalugu, itqanaigusrimaaglugu atuliksrani savaallautapayaamun.

²² Nutaulhum kimmutai qimaummiugaqtaksragigitin, aglaan piññaaktaaginiağlugu nalaunjaruañiq, ukpiqsriñiq, piqpaktaq sulı qıñuiññaq, tapigugutin tamatkununja ilumun tuqluğaqtuanun Agaayyutmun ikayuquplutin.

²³ Aglaan uqaksraqtutiqasruñaqasri kinnaqtun nalukkapsi-gun. İlisimagiñ taatnatchim isruqağagılha uqaallatrakıgmik.

²⁴ Agaayyutim savaktaa uqaalaruksraunğitchuq. İlaa iluaqqutrirusrauruq iluqaitñik, nakuuluni sulı anuqsruluni ilisautriñuluni,

²⁵ agganailłuni nalğusruiyumi iglugirimiñik. İtpiaqtuq Agaayyutim mumigviqaqtitchiñiksrañanun ilitchuqsriłutin ilumutuuruamik.

²⁶ Aasrii qauğrimmatinitqinñiaqsut kanıqisiaqatqıñlikun, an-nagutin nigatchiananiñ Tuunğaum, tigugaluakkani tupigitqu-pluni.

3

Uvlut Aqulliich

¹ Aglaan kanıqsisriun una. Aqulligñi uvluni sakiqnağutit ilıñiaqtut.

² İñuich ilitlukisirut inmiknułhiññaq, pisugruağutinigutin, uqavilıgutin, arguanasriłutin, uqağniğlulıgutin, tupiktaıgutin anjayaqaamiknik, quyyataıgutin, ukpiqsrisaıgutin,

³ iluaqqutrisaıgutin, ilunñukkutaıgutin, saglutusriłutin, tatam-naqsıłutin, sulı iqsiñnaqsıłutin, ilinisa nakuuruuq uumigiliu-tilugu,

⁴ ilinich ataaguutitaugugutin, isrumamikni sivutmuusru-usriłutin, suunasrugiliutillapiağutin, quviasruñniallitlugutin agaayyutiqañiksramikniñ,

⁵ ukpiğusriq qıñiğnautigılhiññağnialıglugu, aglaan ayaksimapmillaan ilumutuuruuq. Taatnatchiñiñ inunñiñ piisimaagumuutin.

⁶ Taatnatchich ilanich siñiqsrahıgmiktigun payariraqtut pi-yaruanik ağnanik pigiilillapiaqtuanik sulı igligutikkauliqsuanik qanusripayaatigun kimmutitigun.

⁷ Taatnatchich ağnat ilıññiurağniallagmin ataramik ilitchuqsrianitlaisuat ilumutuuhıgmik.

⁸ Taipchuak Jannes-lu Jambres-lu akıllılıutipmatun Moses-mun, taatnatuntuuq taipchua inuich akıllıupmiut ilumutuuruamun, isrummatinich pigiiliplutin, ukpiqs-riññualiqhutin Agaayyutikun.

⁵ Ilvilliasriiñ qaugrimmaagiksuksraurutin qanusripayaami irviqanjaqich, iglutuglugu nagliksaaqsiuiq, quliaqtuagilugu tusraayugaallautaq, suli taniglugu savaaksrapayaanja savaktaan Agaayyutim.

⁶ Uvanaliuvva tikiummigiga tuqqutauliksrağa Agaayyutmik pigusrigluna. Aullakksrağa marrumakña inuuhigmiñ tikiummiruq.

⁷ Atriplugu aqpaliutraqti nunitchiruaq, uvanaptuuq inuuhlamni ukpiqsrihiq Agaayyutikun pigituiñagiga.

⁸ Pakma akiññaktaksrağma niaqugutiksrajan nalaunjaruahum taqqigaanja, Agaayyutim nalaunjaruam Atangum qaisaña uvanun taivrumani uvlumi, uvanulhiñaugitchuaq aglaan iluqaitñun aggitqiliksrajanik inuğruuqtuanun.

Uqauttutai Timothy-mun

⁹ Uggisigilugu utlakkumigikma.

¹⁰ Uvatakku Demas-ñum marrumiña nunamik kimmutiqatluliqhuni unitchaaña. Thessalonica-mun aullaqtuq, Crescens-li Galatia-mun, Titus-aasrii Dalmatia-mun.

¹¹ Kisimi Luke-ñum nayugaaña. Tuvaaqatigiyumigiñ Mark ikayuqtiksrağa savaakun.

¹² Tychicus-li tuyugigiga Ephesus-mun.

¹³ Qakugu aggiaqsiyuvich saagağumigiñ quppigağa unisağa Troas-mi Carpus-mun, makpigaatlu suvaluk qisinñiñ piliugat aglaktuğvitka. ¹⁴ Alexander-m savviuqtim atqunaq navianni-uqtitkaaña. Atangum utiqitichivigigisigaa atniutaigun.

¹⁵ Ilvittuuq qaunakkutiqağumuutin ilaagun, takku ihuaksriñgillapialikun akililiqsugai uqauttutivut.

¹⁶ Sivuganjutiqqaalhamni Rome-ñum analataiñun tapqitchuña, iluqatin unitchaatña. Agaayyutimtuq akitñautailanñiağligich taipchua.

¹⁷ Aglaan Atangum nayuqluña sayyiqsugaaña uqautigian-itlasriplugu inunaiğlugu iluqatin Jew-ñungitchuat tusraarak-srañat. Uvaña annautikkauruña tuqqutauviksrağaluamniñ.

¹⁸ Suli Atanguruam annautiniagaaña iluqaaniñ pigitchuamiñ, annautiluña pakmaniittuamun anayauqautmiñun. Nanğaun illi ilaanun qanjavak isruilaamun. Amen!

Aqulliich Ilammiuğutit

¹⁹ Tuyuqtuña ihuaqqutmik Prisca-mun suli Aquila-mun, suli tupiqataiñun Onesiphorus-ñum.

²⁰ Erastus Corinth-mi ittuiñaqtuq, suli unitchiga Trophimus Miletus-mun atniğñaliqman.

²¹ Aggıluag̃niurag̃umuutin ukiug̃raguqtitnagu. Eubulus-ñum Pudens-lu Linus-lu suli Claudia-m nayaañnagaatin, atlallu aniqatiut.

²² Atanguruamtug̃ piqasriqsug̃lisin irrutchipkun. Agaayyu-timtuq iħuaqqutilisi.

Paul-ŋum Tuyuutai Titus-mun

1 Tuyuutit ukua agqiŋsut Paul-miñ savaktaaniñ Agaayyutim, uqŋiraqtigiplugu Jesus Christ-ŋum. Agaayyutim piksraqtaagigaana ikayuquplugich ilaan iñuksraqtaani ukpiliquplugich suli iñisauttutiqağlugich ilumutuunğagun ukpiğusripta,

2 tunŋaviqaqtuakun niğiugaqałkun isruitchuamik iñuuligmik. Agaayyutim saglutlaitchuam akiqsruğniğaatigut taavrumiña iñuuligmik sivuani aullağniñhan piviksraurum.

3 Aasrii nalaullapiaqługu piviksraq sagviğaa taamna tusraayugaagiksuağmigun. Taatnaqtuksraquqłunja savaaksritchaana, uvañasrii uqağiplugu tillisaagun Agaayyutim Anniqsuqtipta.

4 Titus, aglaktunja ilipnun iğñaurapiamnun ukpiqsriłikun piqatigikkamnun. Agaayyutimtuq Aapaurum suli Christ Jesus Anniqsuqtipta iħuaqutikun qinuiññiqsimaagumigaatin.

Titus-ŋum Savaana Crete-mi

5 Uvaña unitchikiñ Crete-mun iħuaqsruquplugich sut iħuaqsrugaksrauruaat taamani, suli nalunaiqsitquplutin ukpiqtuanjuruat qaukiksranjitiñik nunaqqipayaani. Tillisitka itqağilugich,

6 qaukiksraqtaanuruaq patchisaitchuksrauruq, anun atautchimik iħaqatiqağuni, suli qitungai ukpiqsriñulutin uqautausruñaqatinj pitchiğiillugich tupiktaiłikun.

7 Uqaqtiksraqtaaq Agaayyutim savaananik anjalatchiruksrauplugu patchisaitchuksrauruq, pisuliğmigausunjaqani, uumitchaktangiguni unniñ imiliğaqtausruñaqani, qinnaktarusuñaqani unniñ killukun piqağugruasunjaqani.

8 Ilaa tukkuğinñaqsuksrauruq, piqpaksriñuluni nakuuruamik, inmiñun anjalalguluni, nalaunjaluni, ipqilluni, suli alğaqsrutmik tuvrairunjaluni.

9 Uqaqtiksraqtaam payanairvigiraksraqigaa uqauttutini ukpiğiraksrauruq suli iviqtisrimaaqtuaq iñisauttutmun. Taatna ilitqusriqağumi ilaa pitchuksaagilugisiruq atlanik ilumutuuruakun iñisauttutikun, suli qinñiqtilgugisiyaa tanjigiliqquataat akilłiiruat uqaliğmun.

10 Uvvatakku iñugiaktut tupiguutaitchuat iñuich kinnitñikhutinj atlanik nipiqałigmikun kinniqilikun, suvaluk taapkua iñisautriurat iñuk nalunaitjutchiqsuksrauplugu annautrauniaqpan.

11 Iļisauttutaat nutqaqtitaksraģipiagiņ, takku ilinisa akasrimagaich aņayuqaagiich iļisautriļiģmikkun iļisauttutigingiļaaksraģmiknik killukun piqaģugruaqhutiņ.

12 Crete-tagmiut iļaņat sivuniksriqiraat nipliģņiqsuq, Crete-tagmiurguuq ataramik sagluturuanuņiņiļuģich, niģrugaaģuktun inniņiļuģich, sulī iqiasruuļutiņ niģitļaturauņiņiļuģich.

13 Aasrii taamna nipliun iļumutuupluni. Taatnaģlugich iħualiksraņatnun ilvich iņiqtiģumigitin ipiksīļugu, iļiņiļi sayaktu-ruamik ukpiģusriņikkumuut,

14 itlungiģutiņ Jew-ņuruat unipchaalianiņiņunlu iļisauttutaatnunu sulī iņuiħ tillisaatnun, ayyairuat iļumutuukģmik.

15 Supayaaq ipqitchuq iņuņni ipqitchumaruani, aglaan ipqitchuanitchuq tamatkunani qaayuģnaqtuani sulī ukpiģsriņģitchuani, takku iļinisa isrummatiņich sulī qauģrimmaaģiutillautaniħ qaayuģnaqsianiksimaļutiņ.

16 Iliņich iļitchuqsrīmanigaluahutiņ Agaayyutmik, aglaan iņuuniaħhata piļlaaģigaa, iļiņich uumiktanikhutiņ, tupiktaiqhutiņ, iņiqtaqaģumiņaiħhutiņ nakuuruamik.

2

Nalaunņaruat Iļisauttutit

1 Aglaan ilvich iļisauttutigiraksraģigiņ iļisauttutiksraq iļumutuurautigun uqaliqtigun.

2 Uqautiļuģich utuqqanaaģuqtuat aņuti qauģrimmaaģiqluģich, isrumaugalģulutiņ, iļiņiņiņik aņalalgusritqulugich. Iļumutuģuģutiņ ukpiģsriļiģmikkun, piqpaktaģmikkun, sulī igļutuilģusriļiģmiktigun.

3 Taatnatuntuuq uqautiļuģich utuqqanaaģuqtuat aģnat ukpiqtuam irrusrianiħ piqaqulugich, saglutu-ruaņutqungīļuģich, naagaqaa tigutarriutiņqungīļuģich taanģaģmun, iļisautritqulugich nakuuruakun,

4 atriraksrallautagiģutiņ nutautluktuanun aģnanun piqpak-sriħksraņatigun iļaqatiumiknik sulī qitunģaģmiknik,

5 iņmiknun aņalalgusriļutiņ ipqīħkun sulī iļaqatausruqsīutiņ kiņuniģmi, tupiqsritļasriļutiņ aņutiumiknik. Agaayyutimli uqalħa iņuiħ suņiļlaģiņģitchumigaat.

6 Taatnatuntuuq pitchuksaaģlugich nukatpiat aņalallautahiħksraņatnun iņmiknik.

7 Ilvīļu supayaatigun atriraksrallautagiģutin savaal-lautakun. Iļumutuģullapiagiģutin sulī piyummatiqaģutin iļisautriħiņi.

8 Uqautriļutin naģģuksruģnaģumiņaiħchuakun, akilliļiqsuqtitin kannusrutlasriļuģich, piģiitchuakun nipiksraīļutiņ uvaptigun.

9 Uqautilugich savaktaagruich tupiksritqulugich añaayuaqagmiknik suli quyalilugich sukupayaaq. Ilinich kiumakliqsuksraungitchut

10 unniin tigliktugvigiraksragingitchaich. Aglaan ataramik urriqsuqtaksragigaat nakuuqtiqin suli qanutitanaihiqtiqin kamagikkauhiksrañanun ilisauttutim Agaayyutikun Anniqsuqtiptigun surağalipayaağmikni.

11 Uvvatakkun Agaayyutim ihuaqquataa ilisimanaqsiruaq inupayaat anniqsuliksrñatnun.

12 Taavrumuuna ihuaqquatumigun Agaayyutim ilisautigaatigut agaayyutailaakuaqungitluta suli nunakuaahum kimmutaaguaqungitluta, inuutqupluta uvaptiknik anjalalgsuriluta, nalaunñaluta, agaayyutiqağuta pakma uumani nunami,

13 taqqihaptikni quvianaqtuamun uvluanun niğiugağikkapta, kamanautaa kamañaqtuam Agaayyutipta Anniqsuqtipta Jesus Christ-ñum sagviqpan.

14 Ilaa qaitchuaq inmiñik piqutigipluta, annautisraqhuta pigiitchuapayaamiñ suli pigiağutitqupluta inmiñuhiñaq, ipqiguta, piyummatiniguta nakuuruakun.

15 Tamatkua ilisauttutigiyumigitin, atuğlugich anjalatchiñiqni, pitchuksağiqni suli alğaqsrulhatni tusraarivich. Nalliatnun- unniin piinillağipkasruñaqnak.

3

Ukpiqtuam Agaayyutikuağialiksraña

1 Itqaaqtuutilugich inuğikkatin maligutchiñiksrañatigun anjalatinik suli qaukñiğnik, tupiksriñikun ilinjitñik, itqanairrutitqulugu savaallautapayaaq.

2 Uqautilugich pigiiłakun uqautiksritqunğıllugich, aglaan qinuiyusrimağlugich, ilauraaqnağlugich, suli ataramik aggañairrutriñikun irrutriqulugich inupayaanik.

3 Uvvaptuqtakku qaanikkaptikni kinniqipluta, tupiktaitluta, nalaunñaisimarugut, savaksiqsimaplugu kimiksriñiq quvianağikkanigun killuum qanusripayaatigun, inuuniaghuta uumiktakun suli siqñaktakun uumikkutipluta avatmun.

4 Aglaan Agaayyutim Anniqsuqtipta aggiqami piqpak-sriñigmigun suli ihuaqqutriñigmigun anniqsugaatigut.

5 Uvagut savaaqallautahaptiguungitchuaq aglaan ilaan nagliksriñigmigun anitqiksitkaatigut salummakkaukapta imiğmik aasriin Ipqitchuakun Irrutchikun qaitchipluta nutaamik inuukimik.

6 Uvvatakkun Agaayyutim agliplugu qaitchigaatigut Ipqitchuamik Irrutchimik, uumuuna Jesus Christ-kun Anniqsuqtiptigun,

⁷ taavrumuuna ihuaqqutaagun uvagut nalaunnasripkaqhuta Agaayyutmi, suli piññaaktaagilugu isruitchuaq iñuuiq niğiugagikkakput.

⁸ Tarra taamna ilumutuuruuq nipliun. Uvaña ataramik uqaqugikiñ tamarrumuuna nalupqisruutaigutin, iñuilli ukpiqsriuat Agaayyutmik ataramik kipiğiymuut piviqaqtihiksrañagun savaallautam. Taatnatchich savaallautat nalaunnarut suli ikayuutiksraurut iñuñni.

⁹ Aglaan piisimaagvigilugu isilgailikun uqaksraqtuliq, immakñaqtatigun atigtigun kanñiuliq, aivvatraliq, suli akimaniutraligmiñ maliguksratigun qaisauruatigun Moseskun. Tamatkua ikayuutaungitchut unniiñ pitluktuanungitchut.

¹⁰ Malgugugluguunniiñ algäqsruutiqağumigiñ iñuk akatchiruaq avgumaligmik ilamiñi, suqutigitqisruñaqnagu malinjuğutillanğitpan.

¹¹ Uvvatakku ilisimagiñ taatnasriq iñuk ihuaqsruutaungitchuq suli killuqsautaiñ kanqsimapkağagigaat nalaungiłhagun.

İlisauttitit Aqulliich

¹² Qakugu tuyugiypku Artemas naagaqaa Tychicus ilipnun, utlallaksapiagumigikma Nikopolis-mun, takku sivuniqaqtuña ukiisukluña tarani.

¹³ Ikayugñiallapiagumiikkiñ Zenas, maligutaksraliqirilu suli Apollos aullağniathakni iglauhiksrağmiknun, suli supayaamik inuñaiyallapiaglugik.

¹⁴ İlisautilugich iñugikkavut piviqaqtitchiłiksrañatigun savaallautamik, aasiñ piqaqtitchiłutin atlat inugikkanitñik iqaisruktuasruñaqatin.

¹⁵ İluqağmin piqasriqsuqtima nayaaññağaaatin. Nayaaññaqmigivut ukpiqtuaqatiuvut. Agaayyutim ihuaqqutaan iluqasri nayugumigaasri.

Paul-ηum Tuyuutai Philemon-mun

¹ Uvaηa Paul tigutaanuruaηa piqutigiplugu Jesus Christ, aasriiη Timothy aniqatigikkaqput uvamniittuqtuuq. Aglak-tuηa uumiηa tuyuutmik Philemon-mun piqpagikkamnun savaqatigikkamnun,

² suli Apphia-munlu piqpagikkaptiknun Archippus-munlu anuyyiuqtauqatiptiknun, ukpiqtuanuruanunlu katisruuruanun tupipnun.

³ Uvvatuq Agaayyutim Aapagikkapta Atanguruamlu Jesus Christ-ηum ihuaqquitiqpaglisi tutqiuqtiqatillusuηu.

Philemon-ηum Piqpaksriηhalu Ukpiqsriηhalu

⁴ Quyagiga Agaayyutiga itqagiplutin iniqsruqama,

⁵ tusraaplunηa piqpaksrisilaapnik iluqaitηik Agaayyutim ihuiηik suli ukpiqsrisilaapnik Ataniηikkaptiknik Jesus.

⁶ Piqatigiηiηqput ilipsitηi ukpiqsriruanuruaηi piquqtuksrauruq iηitchuηitlasriηusri ikayuutipayaanik pigikkapsitηik Christ Jesus-mi.

⁷ Aniqatmaanη, quviatchaigikma arautiqaqηunηalu piqpakku-tiηapku, atakkii iηisimagiga quviatchaiηiη ihuiηik Agaayyutim ihuiηik.

Paul-ηum Iniqsruutigaa Onesimus

⁸ Taatnamik iniqvigiηlagukkikpiη sumik piraksrapnik tiliηiηaugaluaqhutin, aniqatigiηiplutin Christ-mi.

⁹ Uvvasuli Christ-ηum piqpaksriηhagun tilisunηitchikpiη, aglaan uvaηa anayuqaaqtuami, isiqtauplunηa pisigiηplugu Jesus Christ iniqvigiηsrukkikpiη.

¹⁰ Tarra iniqsruηikpiη pigiηplugu Onesimus iηηiηgiliutikkaηa ukpiqsriηiqman Christ-mik qiliqsimaηamni pituutani.

¹¹ Taimma qaaglaanimηa ikayuutaunηitchaluaqtuq ilipnun. Aglaan pakma ikayuqtiηuqtuq ilipnunlu uvaηnunlu.

¹² Utiqmun tuyuηisraaqsigiga. Akuqtullanηiaηumagiη irrur-riηiηutilugu uvamnik liilaa pipmatun.

¹³ Nayuqtiηisrukkaluagiga uvaηni illugu. Savautinayaηaηa iniksraηaluapni qiliqsimaηamni piqutigiplugu tusraayu-gaagiksuaq.

¹⁴ Aglaan suyumiηa ipiaqtunηa apiqsruηlakaluqnak. Naku-urualiηiη piyummatigiηlapiaglugu nunuripkasruηaηnak uvaηnun.

¹⁵ Taatnaqhuni aullaummiuraallaguknaηniqsuq ilipniη, ilipnun utiηlasriηuni iηiηlugu.

16 Uvaknaniñaglaan savaktaagruulhiñauñgiqsuq ilipnun aglaan nakuqsitluktuq savaktaagruñmiñ. Onesimus ukpiqs-riaqsikami Christ-mik piqpaknaqsiruq aniqatigiliutipluni uvañnun aglaan pitlukhuguunniñ ilipnun, takku Agaayyutim pigiliutipmigaa iliptuntuuq.

17 Isrummatigigupña piqatnaagipiağluña, pağlayumagiñ utiqpan uvaktun ililugu.

18 Suli qitkutiksriñiqpan suurapnik taimani qimakami suli niggiuqsrumaqaqpatin akiilliutiyumagiñ uvamnun.

19 Uvva aglaktuña argamnik itna, Uvaña Paul akiligiñiapiagikpiñ. Itqaaqtuutingitchikpiñ qanutun niggiuqsruutiqaqtilaaqnik uvamnun.

20 Aniqatmaan, quyalisallañña pisigilugu Ataniq, quvi-atckaxağluña aniqatigipluña Atanguruakun.

21 Aglaktuña uumiña ilipnun nalupqigiñgitlugu tupiksrisuulhiñ ilisimagaluññaan savaaqatluñniñhiñ injiqsruağikkamniñ.

22 Aasriipsuuq niğiugaqaqtuña qiñitlasilğimnik ilipsitnik injiqsruħapsigun. Taatnaqhutin itqanaiyağumuutin iniksram-nik.

İammiuğutit

23 Epaphras-ñum tigutaañuqatigikkağma pisigiplugu Christ Jesus tuyuğaaatin nayaanğamiñik.

24 Mark-ñumlu, Aristarchus-ñumlu, Demas-ñumlu, Luke-ñumlu savaqatiuma tuyuqmigaatin nayaanñanik.

25 Uvvatuq ihuaqutrisaan Atannapta Jesus Christ-ñum irvig-iliun irrusiqsi.

Tuyuun Hebrew-ᵿuruanun

Agaayyutim Uqalᵿa Uqaqtigiplugu Iḡñiñi

1 Inᵿilḡaanimma Agaayyun uqaqtuq sivulliaptiknun sivuniksriqiritigun akulaiqᵿugu atlakaagiiᵿugich.

2 Aglaanpakma makunani aqulligñi uvluni Agaayyutim uqautigaatigut Iḡñiḡmigun, nalunaiqsagmigun paitchaktaaquplugu supayaanik, aasriiñ ilaagun iñiḡnikkani nuna.

3 Agaayyutim kamanautaa qiñiḡnaitchuq. Aglaanpakma kamaun qausaiñaqtuq Iḡñiḡuruakun Agaayyutillapiatun itluni. Iḡñiḡuruam tigummiugagaa supayaaq uqaliḡmigun sanᵿiqaqtuatigun. Piiᵿanikamigich iñuich killuqsautaat, aquvinniqsuq taliqᵿianun kamaḡniqsram pakmani.

Iḡñiq Kamanatluktuq Isaḡuliᵿmiñ

4 Taatnaqhuni kamanatluksiᵿluni israḡuliᵿniñ Agaayyutim atchiḡñiḡaa kamanatluktuamik atigmiᵿ ilinᵿisa atinᵿitñiñ.

5 Atakkii Agaayyutim nalliatunniiñ israḡulḡich nipliutisrimaitchaa, itna,

“Ilvich Iḡñiḡigikpiñ.

Uvlupak nalupqinaigikpiñ iḡñiḡiplutin takkuatni
iñupayaat.” *Psalm 2:7*

Naagasuli itnaqsimaitchuq israḡuliᵿmun,

“Aapaugisiruᵿa ilaanun aasrii uvaᵿa Iḡñiḡilugu.” *2 Samuel 7:14; 1 Chronicles 17:13*

6 Aasriipsuuq, tuyuḡiyasripmagu Iḡñiḡuruuq aᵿalatiqatini iñuᵿnun marrumani nunami nipliḡñiḡsuq, itna,

“Iluqatiᵿ Agaayyutim israḡulḡiñ purvigiliruᵿ.” *Deuteronomy 32:43*

7 Suli uqautigigai israḡulḡich, itna,

“Israḡulḡich anuḡiḡuqtinnigai,
savaktiniasriiñ ikualaruaguᵿtitlugich.” *Psalm 104:4*

8 Aglaan Iḡñiḡuruamun uqaqtuq,

“Agaayyuun, aᵿalatchiraugisirutin taimuᵿa.

Aᵿalatkisigiñ aᵿaayuqautiiñ nalaunᵿalikun.

9 Quviagigiñ nalaunᵿaruaiḡ aasrii uumigiplugu
nalaunᵿaitchuaiḡ.

Taatnaqhuni Atanḡum, Agaayyutvich, piksraqtaagigaatin
qaitchiᵿlutin pitᵿlukuamik kamakᵿutmiglu
quvianamiglu tamatkunakᵿapayaaq piqatipniñ.” *Psalm 45:6-7*

10 Itnasuli uqaqtuq ilaagun,

“Ataniiḡ, aullaḡniisaqaaḡataḡmi iñiḡiñ nunalu qilaglu argapnik.

11 Tamatkua piungigñiaqtut, aglaan ilvich itchagataqtutin.
 Iluqatin tamatkua utuqqagugñiaqtut
 aasriin atnugaaluktun suungigutin.

12 Uligaatun imuniagitin
 aasrii simmigutin atnugaaluktun.

Aglaan ilvich atlanjugumiñaitchutin
 suli ukiutin isrukhitchumiñaitchut.” *Psalm 102:25-27*

13 Aasrii nalliatnun isragulgich uqautrillaksimaitchuq itna,
 “Aqvittin taliqpinma tunjaani anjalatchiqasiutilutinaasrii uvam-
 nik
 akiilillapiagnialhatnunaglaan iluqaitnik uumigirivich.”
Psalm 110:1

14 Isragulgich savaktaulhiñiaqtut irrusriuplutin. Tiliraurut
 ikayuqplugich tamatkua annautrauniaqtuanik.

2

Kamanaqtuaq Anniqsugiaq

1 Qiñigikput Igñiguruam kamanatlulha isragulinñi. Taat-
 naguta piliqipiaqtuksraurugut qaunatqiaqiglugich tusraakkavut.
 Tupigiguptigik tamatkua taggivaktağumiñaitchugut
 ilumutuuruamiñ.

2 Uqalipayaaq isragulgich uqautigikkanat payanaitchuanuruq.
 Aasriin kiñapayaaq navguiruaq maligutaksramik tupik-
 sriñgitlunilu nalliusriaqagisiruq anasriinjuqsautmik.

3 Taatniitpan qanuguta annanaiqpis
 anasiñjuqsagviksaptikniñ suksragingitchuptigu anniqsugiaq?
 Atangum Jesus uqautigiqqaagaa taamna anniqsugiaq.
 Aasriin tamatkua tusraaqqaqtuat uqaligmik qaanjqsitkaat
 nalupqinaiqlugu uvaptiknun ilumutuuniplugu.

4 Agaayyutimtuuq ilisimapkagnigai atlakaagisigun quviq-
 naqhutin savaatigun, suli Ipqitchuam Irrutchim aatchuutai-
 gun pisuligmigun.

Sivulliuqtaat Anniqsukkauruat

5 Aasriin Agaayyutim piksraqtaagignitchai isragulgich
 anjaliksraulugich nunami tikitchagumaruami. Taamna
 uqautigigikput.

6 Aglaan Agaayyutim uqalhani aglausimaruq, itna,
 “Agaayyuun, suvaata isrummatigitlaniqpiun iñulhiñaq?
 Naagaunniin suvaata qaunagitlaniqpiun iñuum igñina?”

7 Sivikitchuami kamanaitluktitauraallakkaluqplugu isragulinñi,
 niaquusriğniğin kamanautmik kamakutmiglu,

8 suli inillakkiñ anjalatagitlasriplugu supayaaq.” *Psalm*
 8:4-6

Taamna uqaliq uqautigigaluaqtitlugu Agaayyutmun inillaŋniplugu iñuk aŋalatchirauplugu supayaamik, pakma qĩñiŋitchikputsuli iñuum aŋalatchitlapiactilaan̄a supayaamik.

⁹ Aglaali qĩñigikput Jesus “sivikitchuami kamanaitlullaklugu israġulin̄iñ.” Agaayyutim iħuaqqutmigun tuqupkaġniġaa pisigiplugich iñupayaat nanipayaaq. Taatnaqlugu niaquusrigñiġaa kamanautmik kamakktumiglu.

¹⁰ Agaayyutim aŋalanniġai supayaat, suli supayaat sagviġniġaat kamanautaa. Aasriiñ nalauttuq Agaayyutmun naamasipkaqamiun̄ iġñi nagliksaaħkun tikiutitquplugich iñugiaktuat iġñiġich qilaŋmun. Taamna iġñiq aullaġniiriġuġniġaa anniqsuġiaŋatnun.

¹¹ Taamna ipqiqsitchiruaq iñuŋnik Agaayyutmun suli tamatkua ipqiqsitauruat iluqatiŋ aapaqaġniqsut atautchiiñamik. Taamna pisigiplugu Jesus-ŋum kannuġiŋitchaa taiyuliksraŋat ukpiqsriuat aniqatiumiñik.

¹² Nipliqhuni Agaayyutmun, itna,

“Iħtchuġipkautigigisigikpiñ aniqatumnun;

nanġaġisigikpiñ akunġatni ukpiqtuan̄uruat.” *Psalms 22:22*

¹³ Itnaqhunisuli,

“Tunŋavigigisigiga Ataniq.”

Isaiah 8:17

Sulipsuuq,

“Uvaniittun̄a ililgaani Agaayyutim qaisaŋiñi uvamnun.” *Isaiah 8:18*

¹⁴ Taapkua ililgaat timiqaqtut auqaqhutiŋlu. Taatnatun ilaa iñuquqtuq timiqaqhuni ilin̄isitun. Tuqukami sannigutami timimigun piyaqqutlasriñiġaa tuqupkaitlaruaq iñuŋnik, taamna tuunġaq.

¹⁵ Jesus-ŋum annautisraġniġai tamatkua iñuich tigutaan̄uruat iñuuniqtutillaagmikni iqsiħhatigun tuquħiġmik.

¹⁶ Atakkii Jesus-ŋum isrumaaluutiginġitchai israġulgich, aglaan ikayuġuġai iñuich kiñuviaġikkaŋi Abraham-ŋum.

¹⁷ Taatnamik Jesus iliruksrauruq aniqatiun̄isun supayaakun. Taamna pisigiplugu ilun̄ŋuksripluni tuniqsimaruun̄upluniħu agaayuliqsiqpaguqtuq ilin̄itñun. Jesus-ŋum tuquħiġmigun piġniġai iñuich killuqsautiŋich qĩñuiqsitlugu Agaayyun.

¹⁸ Jesus ilaaptuuq nagliksaaqtuq uuktuaqsiukami. Taatnamik ikayulguniġai tamatkua ukpiqsriuat uuktuaqsiupmata ilaaton.

3

Jesus Kamanatluktuq Moses-miñ

¹ Aniqatiumaan, pigigaasri Agaayyutim. Qilaŋmuqugaasri. Taatnamik isrummatigiraksraġigiksi Jesus tilirauruaq

Agaayyutmiñ, ilaaptuuq agaayuliqsiqpaauruq ukpiġikkaqput payañaitlugu.

² Jesus tuniqsimmatriruq Agaayyutmun piksraq-taagirimiñun atriplugu Moses-tuuq tuniqsimmatriruq Agaayyutim iluqaani tupqani savautrikami Agaayyutim iñuiñik.

³ Taamna iñuk nappairuq tupiġmik kamakkusriaqatluk-tuq tupiġmiñ. Taatnatuntuuq Jesus kamakkusriaqatluk-tuq Moses-miñ. Moses savautrillautagaluqtuq Agaayyutim iñuiñik Jesus savautrillautatluktuq.

⁴ Tupipayaaq nappairiaqtuq, aglaali Agaayyutim sua iluqaan nappakkaġigaa.

⁵ Moses-guuq tuniqsimaruq iluqaani tupqani Agaayyutim, aglaan savaktaulhiñaqhuni. Moses niqliqsimaruq sunik uqautaniaqtuanik sivuniksrani, [amiami Christ-mik].

⁶ Aglaan Christ tuniqsimaruq iġñiġupluni añalatchiruaq iluqaanik tupiġmik. Iluqata ukpiqsriruani Agaayyutmik, uvagut tupiġigaatigut Agaayyutim ukpiqsrisiqagupta niġiugaqaguptalu isruanunaglaan.

Minġuiqsiagviquqtut Agaayyutim Iñui

⁷ Tarraasriiñ Ipqitchuaq Irrusriq uqaqtuq, “Uvluvak tusraayupsiun Agaayyutim nipaa,

⁸ siqquqsilaagnaqasigik isrummatigikkasri, taipchunatatun akilliqliqsuiruatun Agaayyutmik uvlumi taivrumanu suviksrailaami.

⁹ Aapaapsi uuktuapiaġataġaatna arguaġipluna qñiġaluaqġugich savaatka.

¹⁰ Taatnaqġuna malġukipiani ukiuni uumitchautriruqna taipchuniña iñuqatigiñik, aasriiñ uqaqġuna, ‘Pigisupayaakkanat killuuruq. Kanjiqsimaitchaat ilitqusriġa.’

¹¹ Tarra akiqsrutuqna uvañnun uumitchaħamni, itna, ‘Isiqtitchumiñaitchitka nunamun akiqsrutigikkamnun ilinjitñun minġuiqsiagvigitqukkamnun.’” *Psalms 95:7-11*

¹² Taamna Ipqitchuam Irrutchim uqaġikkaña. Taatnamik qaunatqiaġiutisitichi avatmun. Avallanġitchumuusriġi iñuuruamiñ Agaayyutmiñ pisigilugu killuqsaun ukpiqquutailiġlu uummatipsitni.

¹³ Aglaan pitchuksaagutisritchi avatmun taiyugnanñansuli “Uvluvanmik” suli tusraatlanñapsi Agaayyutim nipaanic tupiksritlanñapsilu. Tupiksriñġitchupsi nalliqliqsi siqquqsiviaq-tuq ilaatni killuqsautmun sagluqipkaġuni.

¹⁴ Takku iluqata pigigaatigut Christ-ñum ukpiqsi-mauragnaġupta ukpiqsrilħaptiktun aullaġniiħhaniñaglaan tuniqsimalutalu payañaiġuta isruanunaglaan.

15 Itnaqsimaruoq,

“Uvluvak tusraayupsiun Agaayyutim nipaa siqquqsilaagnaqasigik isrummatigikkasi taipchunatitun akilliliqsuiruatun uvlumi taivrumani suviksrailaami.” *Psalm 95:7-8*

16 Kisut tusraaniqpatrun Agaayyutim nipaa akilliliqsuipmata ilaanik? Aa, iluqatin taipchuanurut iñuich Moses-ñum annisikkañi Egypt-miñ.

17 Kisutmi Agaayyutim uumitchautiniqpagich malgukipiani ukiuni? Aa, iluqatin taipchuanuniqsut killuqsaqtaqtuat tuquplutin aasriñ suviksrailaami.

18 Agaayyun akiqsruñniqsuq inmiñun, “Isiqtitchumiñaitchitka nunamun akiqsruutigikkamnun ilinjitñun minguiqsiagvigitqukkamnun.” Kisut Agaayyutim uqautigivagich taatna? Aa, iluqatin taipchuanurut tupiksriñgitchuat Agaayyutmik.

19 Tarra ilitchuğigikput ukpiqsriñgisilaanat, taatnaqhutin aasriñ tikitchumiñaiñniqsut kinilirviksragmikkamnun, taavrumuna nunamun Agaayyutim akiqsruutigikkannun ilinjitñun.

4

1 Taatnamik Agaayyutim akiqsruutaa minguiqsiagviksrakun itchugaaqtuq. Anayasuktuaqta nalliysi tikiñgitpiaqtuq taavrumuna minguiqsiagvinmun.

2 Takku iñuktitudun suviksrailaami inilgaallapiaq uvaguttuq tusraapmigikput ilaan nipaa tusraayugaagiksuakun. Aglaan tusraakkanata anniqsungiññigai, takku Agaayyun ukpigingitlugu.

3 Uvagus ukpiqsriruani minguiqsiagqataurugut Agaayyutmi nipliutaatun,

“Akiqsruqtuna uvamnun uumitchaħamni, ‘Isiqtitchumiñaitchitka nunamun akiqsruutigikkamnun ilinjitñun minguiqsiagvigitqukkamnun.’” *Psalm 95:11*

Itnağniqsuq taamna savaani naasrimagaluaqtitlugich iñigataħhaniñaglaan nunam.

4 Aglausimaruoq samma taavrumuuna tallimat malguuutaatigun uvlut itna, “Agaayyun minguiqsiagtuq savaagmiñiñ tallimat malguuutaatni uvlut.”

5 Tusraakaptitudun sivuani itnalgitchuq, “Isiqtitchumiñaitchitka nunamun akiqsruutigikkamnun ilinjitñun minguiqsiagvigitqukkamnun.”

6 Tarraasriñ taipchua tusraaqqaqtuat tusraayugaagiksuamik isingitchut Agaayyutim minguiqsiagvianun

ukpiqsriñgihigmiktigun. Taatnamik isitlasrugaaqtugut minguiqsiaqatauliksraptiknun Agaayyutmi.

⁷ Agaayyun inillaitqiksuq atlamik uvlumik taipługu “Uvluvanmik.” Iñugiaktuat ukiut pianikmata uqautigitqikkaa tumigiplugu David, uqaliqtigun tusraakkaptigun itna,

“Uvluvak tusraagupsiun Agaayyutim nipaa siqquqsilaagnaqasigik isrummatigikkasi.” *Psalm 95:7-8*

⁸ Tarra Joshua-mtuuq iñui Agaayyutim minguiqsiaqtinniqpagich, Agaayyutim uqagitqikkayaitchaa atla uvlug David-kun.

⁹ Taatnamik iñui Agaayyutim isitlasrugaaqtut akiqsruutaauru-amun minguiqsiağvijnmun.

¹⁰ Atakkii kiñapayaaq isiqtuuaq Agaayyutim minguiqsiağvianun, nutqaqmiuq savaagmiñiñ Agaayyun nutqaqmatun savaagmiñiñtuuq.

¹¹ Ki, sakuukta isiguguta minguiqsiağvianun Agaayyutim. Tupiksriñgitchuksraunğitchugut atrilugich sivulliaavut suviksrilaami isingitchuat taavrumunja minguiqsiağvijnmun ukpiqqutaiñigmiktigun.

¹² Uvvatakku uqalha Agaayyutim uumaruaq sanñillapiaqhuni. Qamuñaagatlaruaq iñuum iñuusrianunlu irrusrianunlu suli isivgiuqlugu isrummataalu kimmutaalu, atriplugu ipillapiaqtuaq avatmulik avguiraqtuaq saungiñik sagviqlugu patqa.

¹³ Suli Agaayyutim sivuğaani qanusripayauraq uumaruaq iriqsimangitchuaq, aglaan supayaaq sagviruaq qiñiqnaqhuni ir-raknun ilaan isivgiuğiyumaaqtuam uvaptiknik savaaptikniglu.

Jesus Kamanaqtuaq Agaayuliqsiqpak

¹⁴ Taatnamik, ki ukpigilakput payañaiğuta Jesus, Agaayyutim Iğñina, kamañaqtuaq agaayuliqsiqpagikkaqput. Ilaa apqusaananiñiqsuq qilaktigun sivuğanun Agaayyutim.

¹⁵ Takku agaayuliqsiqpakput isumaaluqatautlaruaq ilisimapluni qanutun sayaisilaaptiknik. Ilaa aniqusaqaqsipmiuq uvaptiktun supayaatigun, aglaan killuqsangitłuni.

¹⁶ Taatnamik sivuğanjutisa ihuaqqutriaqtuamun Agaayyutmun nalupqisrunğiguta, ilisimalugu Agaayyun ilunñuktaqaqtuaq ihuaqqutriginiakkaqput ikayuğnaqsirağigupta.

5

¹ Ilisimałapsisun Agaayyutim aglausimarumiñ uqalhaniñ, qaukłipayaanjat agaayuliqsit piksraqtaanurağniqsuq akunğatniñ iñuich savautitquplugu Agaayyun pisigiplugich iñuich. Ilaa qaitchiruksauruaq aatchuutiniñ tunillautinigu killuqsautinijtñun Israel-aagmiut. ² Ilaa iñulhiñaupluni inmiñik

ilisimaruq sayaisilaagmiñik. Taatnaqhuni agganairrutitlagai tamatkua killuqsauqtuat pisagaluqaqatin.

3 Ilumun aatchuqtuksraupmiraqtuq tunillaautinik killuqsautmiñun pitrigaluallağmi killuqsautinjitiñun Israel-aagmiuñuqatmi.

4 Agaayuliqsiqpauliq kamakkutiqaqtuq. Aasriiñ kiñaunniñ iñuk agaayuliqsiqpautlaitchuq injmigun; piksraq-taanuruksrauruq Agaayyutmiñ Aaron piksraqtaanupmatun.

5 Taatnatuntuuq Christ kamañaqsañgitiñuq injmiñik agaayuliqsiqpannun qaukliguqsaguni. Aglaan Agaayyutim piksraqtaagigaa nipliutiplugu,

“Ilvich Igñigigikpiñ.

Uvluvak nalupqinaigikpiñ igñigiplutin takkuatni
iñupayaat.” *Psalm 2:7*

6 Uqagipmigaaptuuq atlamiimma,

“Ilvich agaayuliqsigigikpiñ Melchizedek-tun iliplugu,
aasriiñ agaayuliqsaugisirutin isruitchuamun.” *Psalm 110:4*

7 Jesus nunamiitnami agaayuniqsuq nipitusripluni qulvisi-gun Agaayyutmun annautitqupluni tuqułigmiñ. Kiggusri-aqağniqsuq taluqsriplunikii Agaayyutmik.

8 Igñigugaluñagmi nagliksaaqtuq atriplugich iñuich naglik-saaqmatun. Taatna nagliksaaqami ilifñiqsuq tupiksriğigmik.

9 Pakma tuquanikami Jesus naamasiruuq, aasriiñ anniq-suitlasiruuq iñuñnik taimuñja tupiksriropayaanik ilaanik.

10 Agaayyutim taiyuutchiqługu agaayuliqsiqpanmik Melchizedek-tun iliplugu.

Kilikuutit Qapiqungiluta

11 Uqautiksraukkağaluqaqtugut taavrumuuna Melchizedek-kun. Aglaan sakiqnaqtuq kanjipsikautigihiksraña taamna ilip-sitiñun, takku tusraasrunğitchusri alapisaaqpaitłusri.

12 Pakma ilisautriğugumiñaqsigaluaqtusri aglaan ilisautriqaqtuksraurusrisuli ilisautripsaaqtuksrauruamik ilipsitiñik sivulliqsigun ilisauttutauruatigun Agaayyutim uqalhiñi. Aniqammiuratun miluktuqtuksrausruqağniqsusri niqipiatutlaitłusri.

13 Kisupayaaq miluktuqtuaq aniqammiuratun ittuq. Taat-natun iñuk ukpiqsriaqsikami Jesus-mik ilitchuğingitchaasuli atlakaagiiñsilaanjak nalaunñaruamlu killuuruamlu.

14 Aglaan niqipiaq pigigaat iñuguaniksimaruat. Taatnatun iñuum ilisağuullapiaqtuam uqalhanik Agaayyutim kanjitsitłasisaiñağagigai sakiqnaqtuat suliputtuqsritłasiragağigaa sum nalaunñatilaanja killuqsautautilaanjal.

6

¹ Taatnağuta uqautigingiglavut sivulliich qaganaqtuat ilisauttutauruat Christ-kun. Inuğugnaqsigaatigut. İlisautriñgıqsa sivulliuplutın ilisauttutauruanik, itnautauruat mumiguni savaanıñıñ tuqułhum suli mumiguni Agaayyutmun ukpiqsriłikun,

² suli ilisautriłuni paptaagılıqtigun suli inillailuni arganik inunun, suli ilisautriłuni anıtqılhatigun tuqunaruani atannııkunlu isuitchuakun. Taapkua ilisauttutıgıgai anıqammiurat.

³ Aasriıñ qulvaqtaaqta ilisauttutınun inuğuaniktuanun inunun, ami Agaayyutim pisulıgıkpaur.

⁴ Inuk ukpiqsriıruağuaniktuaq kanıqsıpkakkaunıkanıkaı Agaayyutim qaumanıgun, uuktuanıkanıkaılu aatchuutauruamık qılınıñ, piqasrıutianıkaılu Ipqıtchuami Irrutchimi,

⁵ uuktuanıkanıkaılu nakuulha uqalhan Agaayyutim suli sanıqılha Agaayyutim anıalatchısaan,

⁶ tarra—taatnasıq ukpiqsriıruağuaniktuaq taggıvağumi malığuağaluağımiñıñ Agaayyutmık mumıtqıkkumiñıtıchuq. Atakkı taatnatchım inuum kikiaktutıtılqıtmatun piğaa İğıñıa Agaayyutim, suli mitautıgıplugu ilaan tuqułha.

⁷ Inuk ukpiqsrımaaqtuag Christ-mık ikayuusiaaqtuq nunatun qaunakkusiaaqtuatun sılalukman, aasriıñ naurıraqtuq niqıksranık tamatkunıña nunalıqıraunun.

⁸ Aglaalı inuk tunutchıruaq Christ-mık suksraunğıqsıtauruq nunatun naurırağauatun kakıtlağnaqtuanık ikıkkaugısıruanık ısruanı. Taatnasrıq inuk annıqsunğıtıchuq.

⁹ Pıqpagıkkamaan, uqaqapta taatna nalupqısunğıtıchugıt ıtılaapsıtıñık nunagıksuatun aasriıñ annautraunıaqtusrı.

¹⁰ Agaayyun nalaunıaruqtakku. Puuyugumiñıtıchaa qanuq ikayuıllıpaııqısa Agaayyutim inıñıñık pıqıtıgıplugu pıqpakrııqısa ilaanık.

¹¹ Suli kaviugıgıkpıt atausrıullaalusrı ikayuıñıpaıaqplusrı ısruanunaglaan sıvanısun. Taatnağupsı inuunıqtutılaapsıtıñı nalupqınalıñıağıksı nıgıugaqalıqısa.

¹² Savautrıtuıñıağupsıgıñ Agaayyutmık. Pıyummatıgılgugu malığuuıtısrıtçı atlanun ukpiqsrıruanun akuqtıruanun ukpiqsrıłikun anuqsrułıkunlu Agaayyutim akıqsruutıgıkkıanık.

Agaayyutim Nalupqınıtıchuaq Akıqsruutaa

¹³ İtnaamı, Agaayyutim akıqsruqamıun Abraham atugıñığaa atını takku atqıtıchuq kamanatlıktuamık ilaan atqanıñ.

¹⁴ İtnağnıqsuq,

“Nalupqinaitchuamik quviasaapiagnaigikpiñ aatchugutin iñugiallapiagtuanik kiñuviaksrapnik.”

15 Aasriiñ utaqqilgataqami anuqsrukun akuqtuiruq Agaayyutim akiqsruutigikkanik.

16 Iñuittuq akiqsruquupmiut atuqlugu iñuum atqa kamanatluktuq inmikniñ. Anigutauruam nalupqinaigagigaa nalupqinaiyautikun aasrii uqavaagutiksraq piiqlugu.

17 Uvvali Agaayyutim nalupqinaigukkaam tamatkununa ak-iqsrukkağmiñun atlanjuğumiñaisilaaña sivunniutini aasriiñ nalupqinaiqlugu atuqlugu atchi.

18 Agaayyun saglutlaitchuq. Taatnamik tunnavigigikput Agaayyun atuqamiuñ akiqsruutini nalupqinaiyautiniñ, atakkii uqalha atlanjutlaitluni. Ilaan akiqsruutaanlu nalupqinaiyutaanlu pitchuksaallapiagaatigut tigungmitqiağiquplugu niğiuğaq qaisauruq uvaptiknun qamannirviuplugu.

19-20 Niğiuğagikkaqput kitchatun iñuutchipsitñun ittuq aullat-laitluniñu sanñipluniñu. Taamna niğiuğaq kisaqsimaruq qilaniñu sivuğaaniñlapiaq Agaayyutim liilaa talukuyaam tunuani inim ipqiñniqsrauruam iluani. Kisaliqiri isiqtuq taruna piqutigipluta. Taamna kisaliqiri ittuq Jesus agaayuliqsiqpaguqtuq atriplugu taimña Melchizedek.

7

Agaayuliqsi Melchizedek

1 Tarra taavruma Melchizedek-ñum, umialgum Salem-mi agaayuliqsaupluniñu kamañañiqsrauruamun Agaayyutmun, nalaunniğaa Abraham utiqtuq akiñliqqaalğich umialğich. Agaayyutiniğaa ikayuusriaqaplugu.

2 Aasrii Abraham-ñum Melchizedek aatchuğniğaa qulinjuğutaanik utqutipayaakkağmi. Taamna atiq Melchizedek sivulliuplugu itnautauruq Umialga Nalaunjaruañhum, aasriisuli umialgupmiuq Salem-mi itnautauruami Umialga Qiñuiññam.

3 Iñuich naluniğaiç anayuqaak sivullianjillu unniiñ sumi annisilaaña tuqqutilaanalu. Atriginiğaa Iğniña Agaayyutim agaayuliqsiusugaqhuni qanapak taimuna.

4 Isrummatigisriun qanutun kamañaqtilaaña taavruma anutum, unniikii Abraham-ñum sivulliağikkapta kamañu-tiaqtuam aatchuğniğaa qulinjuğutaatnik utqutikkağmi.

5 Aasriiñ Abraham kinuviaqağniqsuq Levi-mik aquagunaasriiñ Moses-mik. Tuvraqlugu maligutaksraq Moses-ñum aglaaña Israel-aagmiupayaat qulinjuğutikuruksrauniqsut taapkununa Levi-tkuayaanun agaayuliqsiğtuqtuanun. Taatnaqtuksrauniqsut iluqatin Israel-aagmiupayaat qitunğagigaluaqtitlun Abraham-mun.

6 Aglaali taamna iñuk Melchizedek Levi-tkuayaanungñiñagmi akuqtuiñiqsuq qulinñuğutmik Abraham-miñ. Iniqsruqtuq Agaayyutmun ikayuquplugu Abraham akiqsruusriaqaqtuaq.

7 Iñuk qaitchiruaq ikayuusriaksramik kamanatluktug iñuñmiñ akuqtuiruamiñ ikayuusriamik. Taamna ilumutuuruq.

8 Aasriili Levi-tkuayaan akuqtuiragtut qulinñuğutininik aasriiñ ilisimarugut tuqqutilaanatnik, aglaali Melchizedek akuqtuiruq qulinñuğutininik, aasriiñ uqagimaitchuq tuqunilugu.

9 Uqautigillaglagu taatnatun, Levi kinjuviaqtuummagmi kiñuagun akuqtuisuugaluaqhuni qulinñuğutininik, ilaan qulinñuğutikuniğaa Melchizedek-mun atakkii sivullianan Abraham-ñum taimmani taputiplugu.

10 Takku Levi anigaluaqtitnagu inniqsuq liilaa timaani sivulliağmi Abraham-ñum Melchizedek-ñum paaqmañ.

11 Taatnamik Levi-tkuayaan akuqtuiñiqsut maligutaksramik Moses-kun atuqtaksraqtuummaitñik añalatchiñhatigun agaayuliqsit savautriñhatnik Agaayyutmik. Uvva savaañat tamatkua agaayuliqsit anniqsuiñhiñaulapiagñiqpan naamasilugu, suvaata inuqsrağniqpa atlakauruamik agaayuliqsimik aggiqsuksramik atrilugu Melchizedek kinjviağingisaña Aaron-ñum?

12 Tarra Aaron-ñum kinjviañi agaayuliqsauruksraungiqsut, atakkii nutaaq agaayuliqsi aggiqsuq, Melchizedek-tun it-tuaq. Taatnamik maligutaksraq añalatchiruaq savautriñhanik nutaam agaayuliqsiqpaum simmiqsuksrauniqsuq.

13 Christ taamnatarra nutaaq agaayuliqsiqpauruq uqautigikkaqput. Christ-tuuq Levi-tkuayaanungitchuq, nalliatunniñ sivulliaqatai savautrimaitchut agaayuliqsauplutiñ tunillaqtuğviñmi.

14 Atakkii nalupqinaitchuq Ataniqput kanjiaħha Judah-miñ. Moses-ñum uqautigimaitchai taapkua Judah-tkuayaan savautritquplugich agaayuliqsauplugich.

Atla Agaayuliqsi Melchizedek-tun Ittuaq

15 Uvvasuli nalupqinaipsaağniqsuq atla agaayuliqsi atriplugu Melchizedek sagviqman.

16 Christ agaayuliqsigunğitchuq maligutaksram tillisaitigun Moses-ñum aglakkanatigun Levi-tkuayaanuruksrauluni, aglaan Christ agaayuliqsiğtuq sanñiagun iñuulhum simmiğumiñaitchuam.

17 Agaayyutim uqaħhan nipliutiginiğaa Christ-kun, "Agaayuliqsaurutin qañapak taimuña atriplugu Melchizedek."

18 Aasiili sivulliq tilliñ atugumiñaiqsuq takku sayaitlunilu sumun ikayuutauyumiñaitlunilu.

19 Maligutaksram nalaunnasripkağumiñaitkai iñuich Agaayyutmi. Aglaali nakuutluktuamik niğuganiktugut nalaunnasripkaqhuta Agaayyutmi. Tamanna pisigiplugu qallilaagñaqtugut Agaayyutmun.

20-21 Agaayyutim nalupqinaigñigaa taamna nalupqinaiyautmigun. Aglaali Levi-tkuayaat agaayuliqsiguqtut nalupqinaiyautailaakun. Aasriili Jesus agaayuliqsiguqtuq Agaayyutim nalupqinaiyautaagun ilaanun, itnaqhuni,

“Atanguruam akiqsruutigigaa

isrummitqikkumiñaitluni, itna,

Agaayuliqsaurutin taimuņa.”

Psalm 110:4

22 Taapkunuuna uqaiqtigun Jesus nalupqinaigutigigaa nakuutluktuam sivunniugutim.

23 Sulipsuuq, iluqatinj sivulliich agaayuliqsit nayuuti-tuiñatlainñiqsut savaagmikni atakkii tuqułhum piiqsittağigai.

24 Aglaan Jesus agaayuliqsauruq nayuutituiñaqtuaq taimuņa.

25 Taatnaqhuni annautilapiagağigai qanumipayaaq tamatkua iñuich utlautiruat Agaayyutmun inmigun, ataramik iñuuruq injiqsruutripłuni ilinjitñik.

26 Tarra taatnasriq agaayuliqsipak inuğigikput ipqitchuaq taqsraqtaitchuağlu pigiirrutaitchuağlu piisimaagtuaglu killuliqiriniñ, aasriiñ kamaqaqsiqkakaupluni qilañmi.

27 Inuğingitchaa tunillaqtułiksrani uvluğagipman taipkunatitun qaukkinisitun agaayuliqsit qaitchisuuruatitun tunillaqtuutmik, sivulliuplugu inminj killuqsautmiknun suliasriiñ Israel-aaqatminj killuqsautinjitñun. Aglaan Jesus tuqukami sannigutami tunillautigiruuq inmiñik atausriğmiaqługu.

28 Moses-ñum maligutaksrañagun sayaitchuat iñuich agaayuliqsit qaukhiğuguurut. Aglaan taamna maligutaksraq inuqnaiqsuq Agaayyutim iğñi agaayuliqsipaguqtitmauñ nalupqinaiyautmigun. Aasiin agaayuliqsipaugisiruuq taimuņa naamapluni supayaakun.

8

Agaayuliqsipaña Sivunniugutim Nutauruamlu Nakuutluktuamlu

1 Tarra una uqautigikkaqput, naalağniłaksiuñ, piqaqtugut taatnatchimik agaayuliqsipañmik aquvittuamik taliqpiannun aquppiutaqpañan kamaqaqtuam Agaayyutim qilañmi.

2 Savautriruuq agaayuliqsipaupluni inimi ipqiññiqsauruami agaayuvipiamiittuami [qilañmi], iñuum nappangisañani aglaan Atangum inmiñik nappakkañani.

3 Qaukkipayaanat agaayuliqsit qaitchisuuruksraurut aatchuutinik tunillautiniglu Agaayyutmun. Taatnaqhuni agaayuliqsiqpakputtuuq aatchuutiqaqtuksrauruq Agaayyutmun.

4 Uvvaami Jesus nunami itchugaagumisuli agaayuliqsaunayaitchuq, takku atlanik agaayuliqsiqaqtuq qaitchisuuranik aatchuutinik tunillautiniglu tuvraglugu maligutaksraq.

5 Agaayuliqsiyayaat savaaqagaqtut agaayyuvikpanmi nunami atrinulhiñaqtuami taggalthiñauruamilu tuvraqlugu agaayyuvikpapiaq qilañmiittuami. Moses nappaqsaaqsilgataqmaun tupiq agaayyuvikpaksramun Agaayyutim uqautinigaa, “Qaunatqiaigutin nappagumagiñ tupiq tuvraglugu iliktigutaa ilisauttusriağikkan iñgimi.”

6 Aglaan pakma Christ-ñum akuqtuğaa kamanatluktuuq savautriñiq atlaniñ agaayuliqsiniñ savautriruaniñ nunami. Taatnamik Jesus-ñum akunnigutauruam atausiñjuqtikai Agaayyunlu iñuillu nakuutluktuakun sivunniugutikon. Taamna nakuutluktuuq sivunniugun tunñavigigaa Agaayyutim tuniqsimalthanun, tupiksriñhanuunilaq iñuich.

7 Uvvaami sivulliq sivunniugun patchisaiññiqpan, atlanik inuqnağayaitchuq.

8 Agaayyutim quyagingiññigai iñugikkani aasriñ itnaqhuni, “Taimanigu sivunniugutiqağisiruñ nutaamik iñuifñun Israel-ñum Judah-mlu.

9 Itchumiñaitchuq atrinatun sivunniugutim qaisaptun aapaanjitñun uvlumi taivrumani tasrirriutikapkich aullautityaqługich Egypt-miñ. Tupigingitmatruñ sivunniugutiga taatnaqlugich suksraagitka, nipliqsuq Ataniq.

10 Una sivunniugun inillañniagiga Israel-aagmiupayaanun taivrumani uvlumi, nipliqsuq Ataniq, Iligisigiga maligutaksrağa iñuñma isrummatinjitñun aglaglugulu uummatinjitñun, atrilugu iñuk aglakmatun kaliikkamun.

Ilinisa kamagigisigaatñ kisma agaayyutauluñ aasriñ ilinich iñuginiağitka.

11 Taivrumanigu kiñaunniñ ilisautriyumiñaipiaqtuq nunaqatmiñik aniqatmiñiglu itnağuni, ‘Iłitchuğiuñ Atanguruq.’

Atakkii kisupayaam ilisimapiagisigañ kamanaiññiqsramiñaglaan kamanagñiqsramun.

12 Takku ilunñugigisigitka tupigingitchaluaqtitluñ. Suli itqağitqikkumiñiağitka killuqsautinjich.”

Jeremiah

13 Agaayyutim uqautigikamiuŋ nutaaq sivunniugun tarra uqautiginigaa sivunniugutigruaq utuqqaliruanuŋuplugu. Su-payaaq atuŋnaŋumiŋaiqman utuqqalip!uni piiŋaqtuq.

9

Nunamitŋaqtauruaŋlu Qilaŋmitŋaqtauruaŋlu Agaayumaagvik

1 Aasriili sivulliq sivunniugun atuqtaksraqaqtuq agaayuliqsitlu iŋui!lu savautri!iksraŋatigun Agaayyutmik suli Agaayyutim irviagun nunamiittuakun.

2 Taamna Agaayyutim irvia malŋuŋnik iniaqqtuq. Sivulligmi inimi kialuuraqaŋviquaqhuni niŋŋviquaqhunilu ipqitchuanik qaqqialigaanik, taiyuutiqaqhuniasrii ipqitchuamik inimik. 3-4 Tuglian talukuyaam tunuani inauraq taiyuutiqaŋniqsuq inimik ipqiŋŋiqsraurumik piqaqtuaq ikipkaiviliamik tipraŋiksautinun pi!iaq kaviqsaamik maninmik suli ipqitchuamik suluutmik iluqani qaaligaaq kaviqsaamik maninmik. I!uani ipqitchuam suluutim ilulik pi!iaq kaviqsaamik maninmik imalik Manna-mik suli ayauppijanik Aaron-ŋum akutuqpalit!aruamik suli uyaqqak aglaqaqtuak maligutaksramik.

5 Qaanani suluutim matuan israŋullak tuglauqsimauroaŋniŋaak Agaayyutim kamanautaa, ini Agaayyutim natqigutrisimaagvia killuqsautinik. Aglaan tamatkua sut uqautigitlaitchivut pakma.

6 Uqautitqig!agu, Agaayyutim irvia malŋuŋnik iniaqqtuq. Uvluŋagipman agaayuliqsit isiŋaŋniqsut si!alligmun inimun savautityaq!ugu Agaayyun atuumaraŋa!hatigun.

7 Aglaan kisimi qaukiat agaayuliqsit isi!hiŋauraqniqsuq ilulligmun inimun aasriiŋ atausriŋmiaq!ugu ukiuŋagipman saagaqhuni auŋmik qaisaksraŋmiŋik killuqsautmiŋun suli kil-luqsautaatnun Israel-aaqatmi killuqsauqtuat naluliŋmiktigun.

8 Taavrumuuna Ippqitchuam Irrutchim kaŋiqsipkaŋaatigut apqun inimun ipqiŋŋiqsraurumun aŋmanŋisilaanjanik uvaptik-nun napaniqtutilaanani si!allium inim.

9 Taamna si!alliq ini atrikusrautauruq iŋuuvigikkaptikni pakma. Aatchuutit ikipkaq!ugich tuni!lautit nalaunŋasripkatlaitchaat iŋuk Agaayyutmi; iŋuum aatchuutaiŋ patchisai!aaqtikuminiŋaitchaat qauŋrimmaagiutillautanani.

10 Tamatkua atuqtaksrat aŋalatchi!hiŋaqtut niqinigu imimiglu suli iŋguutiksraqtuŋvikaanik. Iŋuich tupiksriuk-srauniqsut tamatkuniŋa qaa!hiŋakun atuqtaksranik inillaŋnia!hanunaglaan nutaanuruam nakuutluktuum sivunniugutim.

11 Aglaali Christ aggianiktuq. Ilaan agaayuliqsiqpagigaa sivunniugutim nutaanuruam nakuutluktuum. Christ

savautiraaqtuq kamanatluktuamiġu nakuutluktuamiġu agaayyuvikpaŋmi nunakŋaqaungaŋtchuami suli nap-paŋgiŋaŋatni iŋuich.

12 Christ isiqtuq ipqiŋŋiqsrauruamun inimun saagasuŋaŋani auŋatnik niŋrutit, aglaan isiŋami tunillaqtuutiginigaa auni piqtutigipluta atausriŋmiaŋluŋu. Taatnaŋami anniqsuutigaa-tigtut taimuŋa.

13 Atakkii taimani iŋuk qaayuŋnaqsiruaq killuliqiŋmigun. Ilaa ipqiŋsitqigaqtuq agaayuliŋsim siqillaŋtipmagu atuŋluŋu auŋat niŋrutit suli kulavauram ikipkaŋtam aŋraŋa.

14 Tarra, nalupqinaŋtullaŋapiaqtuq auŋanun Christ-ŋum salummaŋtilaŋa qaugrimmaagiutillaŋtaptiknik savaaŋiŋiŋ kaŋigruaŋtam, atakkii tunillaŋtigiruaq iŋmiŋik killuutaŋtluŋi Agaayyutmun isruitchuakun Irrutchikun. Taatnaŋhuta savautriŋhiŋaaguŋtugut Agaayyutmik iŋuuruamik.

15 Tuŋukami Christ akunniŋuŋiŋuŋniŋsuq Agaayyutmiġu iŋuŋmiġu suli saŋŋiŋaŋtitluŋu nutaaq sivunniugun. Taavru-muuna Christ-ŋum tasutlasigai iŋuich tuŋuruksrauruat piqtutigipluŋu tupiksriŋgiŋhat maligutaksramik sivulligmi sivunniugutiŋruami. Tasuŋniŋai iŋuich Agaayyutim piksraŋtaagiŋkani akuŋtuitqupluŋich isuitchuamik paitchaktaaksrautmik, amiami iŋuusiŋmik isruitchuamik Agaayyutmi.

16 Sivunniugun Agaayyutim inillakkaŋa atriŋaŋtuq sivunniugutmik iŋuum aglagikkaŋanik iŋuunŋaŋmi. Tuŋanikpan iŋuich iŋisimarautlaruksraurut tuŋuŋhanik taavruma iŋuum aglaktuam sivunniugutmik.

17 Takku iŋuum sivunniugutaani saŋŋiŋqutaŋtchuq iŋuunŋaan taavrumiŋa aglaktuq. Aglaan aglaktuam tuŋuŋhan aquagun sivunniuguta saŋŋiŋiŋaŋtuŋtarra.

18 Taatnatuntuuq sivulliq sivunniugun saŋŋiŋaŋmiuq tuŋuŋhatigulhiŋaŋ niŋrutit auŋatigunlu.

19 Moses-ŋum uŋautiqqaŋamigich iŋuich tillisipayaat maligutaksram tiguniŋai auŋat nuŋgaich ilaplugu imiŋmik suli kaviŋsaŋ ipnaim mitqualu hyssop-ŋum akiŋuaniglu, aasrii siqillaŋluŋich makpiŋaat iluŋaisalu iŋuich,²⁰ nipliŋhuni ilinŋitŋun, "Taavruma augum nalupqinaigaa sivunniugun Agaayyutim tillisigikkaŋa ilipsitŋun."

21 Taatnatunsuli Moses-ŋum siqillaŋniŋaa auk ipqitchuamun inimun taputiŋluŋich sut atuŋuuruat savautriŋigmi Agaayyutmik.

22 Tarra, Agaayyutim maligutaksraŋaguaŋhuni su-payaŋaŋaŋ salummakkausruuruq aukun. Agaayyun natqigutriuŋmiŋaŋtchuq killuutinik auk maŋipkaŋaluaŋnaŋu.

Christ-ŋum Tunillaŋtuŋhan Piiŋai Killuŋsautit

23 Taatnaqhuni Moses-ñum ipqiqsaksrağirağniğaa siqillauiqalħagun auñmik ipqitchuamun inimun tuvrautauruamun qilañmiittuamun. Aglaan nakuutlukhuni tunillaun inuqnaqtuq inimun ipqitchuamun qilañmiittuamun.

24 Atakkii Christ isingitchuq ipqitchuamun inimun savaagikkañatnun iñuich, tuvrautauħhiñaqtuamun ilumutuuruamun ipqitchuamun inimun. Aglaan Christ isianiktuq qilañmun sivuğaallapiananun Agaayyutim akunniğutchiutaupluni pisigipluta.

25 Qaukhiata agaayuliqsit Israel-aagmiunñuruat isiguuruq ipqiññiqsramun inimun ukiutauğagipman saagaaghuni auñanik niğrutim. Aglaan Christ aatchuutig- ilğataqtuksraunğitchuq inñmiñik akulaiqługu.

26 Taatna Christ aatchuutigitqigaqtuksraugumi nagliksaatqigaaqtuksraunayaqtuq iñiqtauħhaniğlaan nunam. Aglaan pakma Christ sagviğñiqsuq atausriğmiaqługu piigiaqługu killuqsaun tunillautigipluni inñmiñik.

27 Inupayaaq tuquruksrauruq atautchimi, aasriiñ aquagun taavruma atannikkauluni.

28 Taatnatuntuuq Christ tuquruq atausriğmiaqługu piigiaqługich killuutinich iñupayaat. Sagvitqikkisiruq tugliani, piigiasruñaqnagu killuqsaun aglaan annautityağlugich utaqqiruat ilaanik

10

1 Maligutaksraña sivunniugutigrum tikkuauħhiñağniqsuq naamasiruamun tunillautaanun Christ-ñum, tağgağilħhiñaqługich ilumutuuruam. Ukiuğagipman piqutigiplugich iñuich agaayuliqsit aatchuğuurut tunillautinik. Aglaan tamatkua tunillautilit killuutaiqsitlaiññiqsut iñuñnik tunillaqtuqtuanik.

2 Tunillautilit killuutaiğitlakpata iñuich nutqautianikkayagaat tunillaqtuħiq inilğaanimma. Atakkii iñuich ukpiqtuanñuruat salummaqtinniqpata atausriğmiaqługu itqagağitqikkayaitkaich killuutitij qauğrimmaagiutillautagmikni.

3 Aglaan tamatkua tunillautauruat itqagtirrutauratqut kil- luutinijñun ukiuğagipman.

4 Takku auñat niğrutit piigiyumiñaitchuq killuutmik.

5 Taatnaqhuni Christ uqaqtuq nunamuyasrikami, itna, “[Agaayyutmaan,] Piqagağukkumiñaitchutin tunillautilinik aatchuutiniglu

aglaan timiqaqtillugu uvamnik tunillautilitqulugu.

6 Ikipkaqługich aatchuutilit tunillautilitlu killuutaiğutiksrat quyalisaunğitchut ilipni.

7 Aasriiñ nipliqsuna, ‘Agaayyutmaan, aggiqsuna savaagityaqługu pisuħhiñ, aglaksimaħhatun makpiğaani uvapkun.’ ” *Psalm 40:6-8*

8 Sivulliani itnaǵniqsuq, “Piqaǵukkumiñaitchutin tunillaautinik aatchuutiniglu, ikipkaǵugich aatchuutit tunillaautitlu killuutaigutiksrat quyalisaungitchut ilipni,” iniaŋugaluaŋŋaisa maligutaksrakun.

9 Tugliani niqliqsuq, “Agaayyutmaan, aggiqsuŋa savaagityaǵugu pisulhiñ.” Taatnaqami Christ-ŋum suksraaǵniǵaa sivulliq sivunniugun tunillaautituummaisaa aasrii inillaklugu nutaaq sivunniugun.

10 Tarraasriiñ Christ-ŋum tupiginigaa Agaayyutim pisulha. Tunillautigikamiuŋ timini pisigiplugich killuutit ipqiqsagaatigut nalaunŋapkaqhuta Agaayyutmi atausrigmiaǵugu.

11 Aasriili agaayuliqsipayaaq savautriraqtuq uvlugaǵipman qaitchipluni atlaŋŋutlailaanik tunillaautinik killuutaigiyumiñaitchuanik.

12 Aglaali Christ qaitchianikami atautchimik tunillaautmik killuutinun, aquvittuq taliqpianun Agaayyutim minguiqsiaǵiaqhuni savaaǵmiñiñ taimuŋa,

13 taimakŋaniñaglaan utaqqiqluni tarani uumigirini akiilihiksraŋatnunaglaan.

14 Takku atautchikun tunillaautikun killuutaigñigai taimuŋa tamatkua ipqiqsitauruat.

15 Taavruma Ipqitchuam Irrutchim nalupqinaigñigaa uvaptiknun, itnaǵhuni,

16 “Una sivunniugun inillaŋniaǵiga Israel-aagmiupayaanun taimani uvlumi, niqliqsuq Ataniq.

Iligisigiga maligutaksraǵa iñuŋma isrummatinjitñun

aglaglugulu uummatinjitñun.”

Jeremiah 31:33

17 Niqliqsuqsuli, itna,

“Killuqsautinich nalaunŋairrutinjillu

itqaǵitqikkumiñaitmigotka.”

Jeremiah 31:34

18 Taatnamik killuutit natqigutikkaukpata, ikipkaǵugich tunillaautiksrat pisigilugich killuutit inuqnaǵumiñaisut.

Qallilaaqta Agaayyutmun

19 Aniqatiumaan! Pakma taluqsrautairrutiaqtugut isiksraptiknun Agaayyutim sivugaanun, atakkii Jesus-ŋum tunillautiginigaa auni.

20 Christ-ŋum aŋmautiniǵaatigut nutauruamik apqutmik sivugaanun Agaayyutim. Agaayuliqsiaqpaqtun qallilaaqtuatun Agaayyutmun amunatchiaŋanun talukuyaam, uvaguttuuq qallilaatlasipmigikput Agaayyun timaagun Jesus-ŋum aatchuutigikkaŋagun tuqupluni.

21 Suli kamaŋaqtuamik agaayuliqsiaqpaqtugut Jesus-mik atanguruamik Agaayyutim tupqani, amiami ukpiqsriruanun.

22 Taatnaǵuta qallilaaqta Agaayyutmun ilumutuǵuglugu uumman nalupqisruutailapiaglugu ukpiqsrihiqupt,

atakkii Christ-ŋum siqillaqamisigut auŋmiñik salummağai qauğrimmağiutillautavut killuqsautiptikniñ suli iğguqhuta imiğmik ipqitchuamik.

23 Tigummitqiağiglakput niğiugaq uqautigikkaqput qanuğliqaangiguta takku Agaayyun akiqsruiruaq tuniqsimaruq.

24 Qaunakkutiluta avatmun pitchuksaagutilutalu piqpakku-tihksraptiknun savaallautaqałiksrapiknununlu.

25 Katirağaqta atautchimun qapiqtangigiguta, atrisunjaqnagich ilañich iñuich katirağañaiqsuat. İlitchuğigiksi Atangum ag-gitqinñialha. Taatnaqluğu pitchuksaagutiyumaugut avatmun qapiqtangigiguta ukpiqsriłiptikni.

26 Uvvaami kañiqsiqqaagupta ilumutuuhigimik aasriiñ killuqsagtuiñağupta ukpiqsriñigiguta Christ-mik, piitchuq niğiugamik uvaptiknun. Atakkii atlamik tuniļļautmik qaisaksramik killuutiptiknun piiññaiaqtuq.

27 Aglaan taatnatun iñuuniağupta niğiugiraksrağigikput iqsiñaqtuvaq atanniiviksraq, ittuatun ikualaruatun piyaqquiñiaqtuatun uumiksriuanik Agaayyutmik.

28 İñuk suksraqangitchumi Moses-ŋum maliğutaksrañanik, taamna iñuk tuquruksrauruq ilunŋuktaiļaakun ilisimariqałhiñaqpan malğunnik unniñ piñasrunik.

29 Aglaan iñuk suksraqangitchumi Iğñinjanik Agaayyutim suksraqangitlunilu auñanik Christ-ŋum ipqiqsitigikkağmiñik, Agaayyutim taamna iñuk anasriññuqsatlukkisigaa. Taavruma pisaanñatigaa Ipqitchuaq Irrusriq iluaqqutriruaq ilaanik.

30 İlisimagikput kisuutilaana nipliqsuam itna ipqitchuani makpiğaani, “Akisaun pigigiga. Pigiitchuapayaaq akisağisigiga.” Uqaqmiñiqsuq itna, “Atanguruam atanniğisigai iñugikkani.”

31 Iqsiñallapiağataqtuq anasriññuqsakkauruni Agaayyutmiñ iñuuruamiñ.

32 Itqallaksigik taipchua uvlut kañiqsiqqaaqapsi ilumutuuruamik ukpiqsriuanñuqhusri. Iğlutuğniğiksi sakiqniuliq atqunallapiaq.

33 İlaatni pisaanñatigikkaurusri atniaqsiuplusri lu iñuich takkuatni, ilaatnisuli piqataulhiñağuqhusriunniñ tamatkunani taatna aňalatauruanun.

34 Uvvasuli nagliksaaqatiqaguurusri isiqtauruanik ikayuqluğich suli quviatchauğikhusri ivayaqtukkağalu-aqapsi suurapsitñik, ilitchuğiplugu ilipsi suuraqałiksraqsi nakuutluktuanik nuñuyumiñaitchuanik qılañmi.

35 Taamna pisigilugu taluqsrairrutiqagitchi Ataniğmun. Kama-naqtuamik akiliusriaqagnaqtusri nikaitkupsı.

36 Aglaan anuqsrutiaqtuksraurusri tupiksriġaagŷusri pisulhanik Agaayyutim. Atakkii akuqtuaġiniaġiksi ilaan akiqsruutigikkaŋa.

37 Agaayyun nipliqsuq ipqitchuami makpiġaani,
“Pivikisuurami agġiqsaġumaruaq agġiġisiruq.
Piñatchiaġumiñaitchuq.

38 Nalaunŋasripkakaġa iñuugisiruq ukpiqsriġhagun.

Aglaan quyagiyumiñaitchiga iñuk
tunuttuaq uvamniñ ukpiqsriñaiqhuni.” *Deuteronomy*
32:35

39 Uvagut, ilaliqsuutingitchugut tamatkunani tunutlutin
piyaqqukkauniagtuanġ, aglaan ilaurugut tamatkunani
ukpiqsrimaagtuanġ annautikkauplutin.

11

Urrakusrautai Ukpiqsriġhum

1 Iñuum ukpiqsrikami nalupqisruutiginġiġaġigaa niġiugaġikkani. Nalupqiginġiġaġigaa atuumaruksraq qiñiġnaqsigaluaqnagu.

2 Sivullġavut taimani iñuuniagaġniqsut taavrumuuna ukpiqsriġikun. Taatnaqġugich uqagillautakkaurut.

3 Ukpiqsriġikun kanġiqsigikput Agaayyutim iñiqsitilaanġa nunamik siqiñiġmiglu uvlugianiglu uqalġmigun. Taavrumuuna kanġiqsigikputtuuq iñiqsitilaanġa sunik qiñiġnaqtuanġik sanġiagun iñuich ilitchuġingisanatnik isrummatigikkagmikkun.

4 Ukpiqsriġikun Abel aatchuutiqaqtuq Agaayyutmun nakuutluktuamik tunillautmik Cain-miñ. Agaayyutim akuqtuġniġaa Abel-ŋum tunillautaa uqagiplugu nalaunŋatilaanġa. Abel tuqugaluaqtitlugu ilitchitlarugutsuli ukpiqsriġhaniñ.

5 Ukpiqsriġikun Enoch aullautikkauniqsuq marrumakŋa iñuuniakġmiñ tuquruksraunġitluni. Taatnaqġugu iñuich paqinġiñiġaat Agaayyutim aullautipmagu. Aullautikkaugaluaqtitnagu uqalhum uqautigigaa ilumutun quyalitniktaununiplugu Agaayyutmik.

6 Aglaan iñuk ukpiqsriñġitchumi quyalitnikkumiñaitchuq Agaayyutmik. Atakkii kisupayaaq piqatiqaġuktuaq Agaayyutmik ukpiqsriruksrauruq itilaanġanġik suli akilġiutiqaqtilaanġanġik tamatkununġa piġiqillapiaqhutin pakaaqagtuanun inmiñik.

7 Ukpiqsriġikun Noah-m kiliktuusriaġigaa Agaayyutmiñ atuumaruksraq qiñiġnaqsigaluaqnagu. Tupigiplugu Agaayyutim tillisaa umiaqpalirug annautiksranatnik qitunġami. Umiaqpiġiġmigun sagviqsinnġaa ukpiqsriñiġhat nunam iñui, aasriñ taavrumuuna patchisiqutinġai.

Pisigiplugu Noah-m ukpiqsriħa Agaayyutim akuqtuǵniǵaa nalaunŋasripkkauplugu.

8 Ukpiqsriħikun Abraham tupiksriñiqsuq Agaayyutim tuǵluqmani. Aullaǵniqsuq atlamun nunamun akuqtu-iviksraǵmiñun paitchaktaaksrautmik, nalugaluŋaŋaan napmun aullaqtılaani.

9 Ukpiqsriħikun iglaanuruq nunami akiqsruutigikkaŋani Agaayyutim, irviqaqhuni palapkaaqpāni piqatigiplugik Isaac-lu Jacob-lu akuqtuiruak atunim akiqsruutauruamik Agaayyutmiñ.

10 Takku Abraham niǵiugaqaǵniqsuq nunaaqqiqpānmik payaŋaitchuanik nappaviñmik, Agaayyutim inmiñik nappakkaŋanik maligutlugu sivunniugutni.

11 Ukpiqsriħikun Sarah akuqtuiruq sayak-sramik siŋaiyauiksraǵmiñun kiñuviaksramik. Iǵñiruq aaquaǵaluŋaǵmi, takku ukpiginiǵaa Agaayyun pitlaruaŋuplugu akiqsruqtuaq.

12 Tarraasriñ atausriq aŋun Abraham tuqunaruatun inmiñi iligaluaqtuaq kiñuvianiñniqsuq iñugiakhutiŋ uvlugianisun qilaum suli qavianatun taǵium siñaan kisitchuǵnaitchuatun.

13 Tamatkua iñuich iluqaǵmiŋ ukpigigaat Agaayyun, aasriñ tuqurut akuqtuigaluaqatiŋ akiqsruutauruamik. Aglaan qiniqługich immasraaǵruk sivuniǵmi quviatchaktitaurut. Piilaaǵiŋitchaat avakŋaqtutilaaqtiŋ iglaanutilaaqtiŋlu marrumani nunami.

14 Iñupayaat uqaqamiŋ iglaanutilaaǵmiknik marrumani nunami nalupqinaigaaat pakaaqaliqtiŋ kiñuniksrautmiknik.

15 Iñuich taipkua isrumagisruuniǵumitruŋ taimña nuna unisaqtiŋ utiħiñaugaluǵniqsut pisukkumiŋ.

16 Aglaan iliŋich kimmutiqaqtut nakuutluktuamik kiñuniksramik qilaŋmi. Agaayyutim itqanaiyautigaa nunaaqqiŋ iliŋitñun, atakkii kanŋugiŋitchaa Agaayyutig-iniłuni Abraham-mun, Isaac-munlu, Jacob-munlu.

17 Ukpiqsriħikun Abraham tunillautiqaħiñaaǵniqsuq Isaac-mik Agaayyutim uuktuaqmani aatchuutigigisipmaŋaan iǵñituałuni, taamna akuqtuaǵikkaŋa Agaayyutim akiqsruutaagan.

18 Piħiñaaǵniqsuq ukpigiplugu Agaayyutim akiqsruutaa iǵniǵmigun itnaqhuni, "Isaac-kun kiñuviaqaǵniaqtutin."

19 Ukpiginiǵaa Agaayyutmun aŋipkaǵniaiksraŋa Isaac tuqunaruaniñ. Abraham-ŋum akuqtuaǵitqikkaa Isaac iligaluaqtuaq tuqunaruatun liilaa.

20 Ukpiqsriħikun Isaac-ŋum piłiusriaqaqtitmigik Jacob-lu Esau-lu, isrummatigiplugu Agaayyutmun atuumapkaǵisiħa akiqsruutigikkani sivuniksrami.

21 Ukpiqsriħikun Jacob tuquaqsikami pīiusriaqaqtitmigik atausriullaaplugik iğñak Joseph-ηum. Aasriiñ putluni agaayumaagvigigaa Agaayyun turvigiplugu nuvua ayauppiagmi.

22 Ukpiqsriħikun Joseph-ηum uqautiginigaa aullahiksrañat Israel-aagmiut Egypt-miñ. Tuquyasrikami urriqsuutigai qanuq savaagihiksrañatigun sauniğmi.

23 Ukpiqsriħikun Moses-ηum aηayuqaakkiñ iriqsimanigaak piñasruni tatqiñi aniqqaaqman. Qiñiqamitku piññaqnaħha iyaalugruam iqsiñğitchuk umialgum tillisaiñik tuqqutquplugich aηugaurat aniqammiurat.

24 Ukpiqsriħikun Moses iñuguanikami taiguqunaiğñiqsuq iñunñun iğñiñanik Pharaoh-m panian.

25 Piksraqtaagigaa aηallaqħuqatauliksrani iñuiñi Agaayyutim, atakkii quviagingiğñigaa iñuunialiq qağanaqtuaq akisuruaqtu-ummaan Pharaoh-m tupqani.

26 Isrummatiginigaa nagliksaahiksraña Christ-ηum kamanatlukħu pīqalħaniñ akisuruapayaaniñiñ Egypt-ηum, takku ukpipiagñiqsuq Agaayyutmun akiliğñiagñipluni sivuniksrami.

27 Ukpiqsriħikun Moses-ηum aullağviginigaa Egypt iqsig-ingitħu Pharaoh-m qinnautaa. Aullaqtuq ilipluni qiñiqtuatun Agaayyutmik qiñiğnaitchuamik. Taamna qiñiquuraaq siimas-raagutiginigaa.

28 Ukpiqsriħikun Moses-ηum inillañigaa nigiqpagvikaaq taiyuutiqaqtuaq Apqusraaqtitauħimik. Ukpiğigaa Agaayyun uqaqman iñuich tigusritquplugich ipnaiyaat aunañatnik siqillaautiksrañitñik tupqisa taluñitñun. Agaayyutim ilaksiatqunğitchai piyaqquiraumun Israel-aagmiut aηayukħiich.

29 Ukpiqsriħikun Israel-aagmiut ikaagñigaat tağiuq atiqaq-tuaq Red Sea-mik paliumaruakun nunakuaqmatun. Egypt-miut taatnatun ikaaqsağaluagñiqsut, aglaan iluqatin ipiniqsut imikun.

30 Ukpiqsriħikun Israel-aagmiut kaivraagñigaich katchinji Jericho-m tallimat malğunni uvluni. Taatnaqhutin katchich katagaalanisut.

31 Ukpiqsriħikun Rahab akiisuk tukkuğinigaat nalunaqtu-akun takkuuqtit. Taatnaqhuni piyaqqunğitchuq pīqatig-ilugich Jericho-ğmiut ukpiqsriñğitchuat Agaayyutmik.

32 Sumiksulitai uqapsaagisivik? Pivikitchuq uqautigisağupkich Gideon, Barak-lu, Samson-lu, Jephthah-lu, David-lu, Samuel-lu, sivuniksriqirailu Agaayyutim.

33 Ukpiqsriħikun taipkua akimaraqtut umialinñiñ, nalaunñarualiqiplutin, akuqtuipłutin akiqsruutigikkanañanik Agaayyutim, umitlaplugich qaninich lion-nat,

34 qamitlaplugu ikualapiaqtuaq ikniq, annakhutin savikpakun tuqqutauħiğmiñ, sayaitchuat sayaktusriplugich,

sapigñaqsiplugich anuyahğmi akiilitlasiplugich anuyaktinjich atlat nunat,

³⁵ unniñ ađnat akuqtuipłutin tuqunaruamiknik anitqiksitaupmata. Atlas iñuich nanjitauniqsut tuqułhiñaaguhutin ayakługu annagviksraqtin, nigjugaaqhutin anitqihksrađmiknik nakuutlukuamun iñuuhğmun tuquanikkumin.

³⁶ Atlattuuq nagliksaaqmiñiqsut mitautigitchiupłutin ipigaaqtuqsiupłutinlu qılıqługillu isiqtakupkaqługich,

³⁷ uyađaniglu mıluqtuqsiupłutin, uluaqtuqługich avikługillu, uuktuaqsiupłutin, tuqutaupłutin savikpakun, qipiupłutin atnugaaqhutin ipnaich aminjitiñik tuttuuuraisalu, piilliuqhutin, ihuilliuqtitaupłutin, atniagsiupłutin,

³⁸ qipiupłutin suviksrailaami iñgiñi, iñuuniaqhutin sisini nunamılu uyađalunmılu. Iñuiñ nunam naligingitchaich tamatkua!

³⁹ Iluqatin tamatkua ilisimariqaqtut nalupqinaigutriruat ukpiqsrihğmiknik uqađillautaqługich. Aglaan nalliat akuqtuiñgitchuq iñuunjađmin Agaayyutim akiqsruutigikkañanik.

⁴⁰ Agaayyun sivunniutiqaqtuq nakuutlukuamik uvaptiknun, itna, taipchua naamasripkakkauruksraupmiut piqatigiluta tikiññaqaqtigut anjaayuuqautaanun Agaayyutim.

12

Agaayyun Aapakput

¹ Taipkumatitun ukpiqsriruatitun ilisimariqaqtuguttuuq avatanjutrivanik uvaptiknik nuviyatun, aasriili tamatkua uqađilhiñaugaat ukpiqsrihğput. Aqpaliutraqtitun piıqługu unaviqutađikkañani, ki, piıgađlavut qilamipiaq killupayaat unaviqutađikkavut maliguta Ataniğmik. Aqpaliutraqta igłutuihikun tikiññaalhanunaglaan kinilirviksrapta.

² Ataramik qiñiqsimalakput Jesus aullađniiraalu naamasriraalu ukpiqsrihğapta, [atakkii tunjavigigaa Agaayyun iluqnauqhuni]. Pisigiplugu quvianaqtuaq akiliusriaksrani suksrađingitkaa kanjunaqtuaq tuqulıq sannigutami. Aasriiñ aquvittuq Agaayyutim taliqpian tunjaanun anjalatchiqataupłuni.

³ Jesus igłutuipmiñiqsuq qanusripayaanik akililiugutinjitiñik killuliqirit. Isummatigiraksrađigiksi Jesus piyuaqsiugupsi taatnatun, mingugangitchumuusriıi qapınasrirađangigusri maliguałapsitiñi Christ-mik.

⁴ Killuqsaun ayyauqtugaluagiksi, aglaan ayyauqtungitchiksi pigiitchuaq tuqułapsitiñunaglaan.

⁵ Puuyuguknağiksi Agaayyutim pitchuksaađıha ilipsitiñun itna liilaa uqađipmatun qitunđamun,

“Iǵñiin, suksragiñǵiǵñiaqnagu nalǵuqsruutaa Atanǵum unniin qapinasiñak iñiqtiqpatin.

⁶ Takku Atanǵum nalǵuqsruǵaǵigai tamatkua piqpagikkani, suli annauksraqǵugich iñupayaat iǵñigiliutikkani.” *Proverbs 3:11, 12*

⁷ Iǵlutuqtaksragigiksi nalǵuqsruutaa Agaayyutim. Añalattaǵigaasri iǵñigikkaǵmisun. Qanusriuva una iǵñiguruuq aapauruam anasriñjuqsatlaisaᅇa?

⁸ Agaayyutim iǵñipayaaq ataramik iñukkuksaǵniǵaa taatnatun. Ilipsi nalǵuqsruqsimaitchupsi aapaiłapsisun ilumutun iǵñigiliutipkaqsimaiññiqsusri ilaanun.

⁹ Uvvasuliuna, aapapta nunami nalǵuqsruǵaatigut aasriisuli uvagut kamagisuuplugich. Kamaksrirusrauruguttuq Aapanatnik irrutchipsa pitługlugu aapaptikniñ nunami, atakkii iñukkuksairuq uvaptiknik isruitchuamun iñuukigmun.

¹⁰ Sivikisuurami aapapta nalǵuqsruǵaǵigaatigut nalaunᅇanasrugikamitruᅇ. Aglaali Agaayyutim nalǵuqsruǵaǵigaatigut piññagviksaptiknun ipqiqatigisrukhuta iᅇmisun.

¹¹ Iluqani nalǵuqsruun quvianaitchuuruq atniǵñaqmiuq. Aglaan aquvatigun nalunaiguruuq qanuq nalǵuqsruun nakuutilaᅇa Agaayyutim qitunǵaǵikkañiñun, tupiksriłigimiktigun iñuguqtut atuitłasiruat nalaunᅇaruamik suli iñuuniaqtuat qiñuiññakun.

¹² Taamna pigilugu sayyiqsigin niviᅇasriruat argasri suli sayaitchuat niusri; qapinasiñasri. ¹³ Qaiqsisigin apqutiksraᅇat isigapsi. Aasriili sayaitłutin ukpiqsriruat pisrulguitchuatun puukaǵumiñaitchut atniǵutin, aglaan mamititaulutin sanᅇisitqinñiaqtut.

Iłisauttitit suli Kiliktuutit

¹⁴ Qiñuiññaqautrisitchi iñupayaanun, iluqnauqsimalusri Agaayyutmun. Iñuum iñuuniangitchuam taatnatun qiñitlasriyumiñaitchaa Ataniq.

¹⁵ Qaunataǵaǵigitchi kiñauñniñ iñuk suliquitiksrinǵiǵñiaqani iluaqqutaanik Agaayyutim. Qaunagingitchupsi iñuich tikitpiaqtut akunnapsitñun miqutchisuuruat isrumagiłiqsitusri, atriplugu kanǵiruaq maqupkairuaq nauriamik.

¹⁶ Naagaunniñ iñuk atlatuqtauviaqtuq agaayyiaqtaitłuni Esau-tun inilǵaanimma. Esau tuniriruq paitchaktaaksrautigaluagmiñik aᅇayukłuhigmigun atautchimun niǵiñigmun.

¹⁷ Iłisimakkapsisun, aquvatigun Esau-ᅇum piłhiñaaǵuqamiuᅇ piññaktaaksrautni itigautiruq. Satuqsagaluaǵaa qulvimigun aglaan Isaac isrummitqikkumiñaiñᅇaniᅇniqsuq.

¹⁸ Ilipsiasriñ, tikisimaitchusri iñgimun aksinñaitchuamun atriplugu iñǵiq atilik Sinai-mik. Israel-aǵmiut imani

qiniǵniǵaat iǵiq ikualaruaraq ikniǵmik. Kiñuagun taaqsiñiqsuq anuqǵigullapiaqhuni.

19 Taipkua iñuich tusraaniqsut qatranjanik qalǵuqtautim suli nipitullapiaqtuanik nipinik katluktun. Tusraaruat iqsitchakpagitlutin uqapsaaqtut nipimun uqautitqigungitlutin.

20 Agaayyutim tiliñigai, “Niǵrutimunniiñ aksikpagu iǵiq miǵuqtukkauniaqtuq uyaǵanjanik.” Aglaan iñuich tatamillaktut.

21 Iǵim qiniqsalha tatamnallapiaǵataqtuq. Moses-unniñ uqagñiqsuq, “Atqunallapiaq iqsitchakħa uuliksirunja.”

22 Aglaan tikiñjaniktusri Agaayyutim nayuutilħanun tikitmatun iǵimun atilimun Zion-mik, suli nunaaqǵiqpananun iñuuruam Agaayyutim Jerusalem-mun pakmani ittuamun, suli israǵulinun kisiññagumiñaitchuanun.

23 Tikitchusri katiqpagiatnun anayukħiuplutin iǵniñiñ Agaayyutim atinich aglausimaruat pakmani. Utlautirusri Agaayyutmun atangatnunlu iñupayaat irrusritħunlu nalaunjaruat iñuich tuquruat naamasripkakkauplutin pakmani.

24 Utlautipmiusri Jesus-mun akunniǵutauruamun aatchuqtuamun nutauruamik sivunniǵutmik iñun. Christ-ñum killuqsautaiquplugich iñuich maqipkaǵniǵaa auni sannigutami. Aunja Abel-ñum tuqgutauruaraq uqautiqalħiaqtuq akisautmik, aglaan aunja Christ-ñum uqautiqaqtuq natqigutriǵmik.

25 Naalaǵnisritchi Agaayyutmun uqaqtuamun ilipsitħun pakma. Ayaiñasri ilaanik taipkumatitun Israel-aagmiutitun. Annagviksraiñniqsut anasriñjuqsaqsiuǵimiñ ayaummitħikamin kiliktuqtauruamik ilinjitħik maani nunami. Agaayyutim anasriñnutluallakkisigaatigut tunutkuptigu ilaa kilgityaqtigikkaqput qilanjmiñ pakma.

26 Inilǵaan Agaayyutim iliqsraqtilħiñagaa nuna uqaqami iǵimi atilim Sinai-mik, pakmaaglaan ilaa akiqsruqtuq nipliħuni, “Atausripsaami iliqsraqtinniaǵiga nunalħiñaugitchuaq aglaan taputiniaqmigigaptuq qilak.”

27 Taavruma uqalħum “atausripsaami” nalupqinaillapiaǵaa Agaayyutmun supayaq iñiqtaǵikkani atlanjuqtitkisiñiplu. Aasriñ kisimi iliqsraqtitanǵitchuaq itchumaagisipiaqtuq.

28 Taatnaǵuta akuqtuiñiaqtugut isrutchuamik kiñuniǵmik iliqsraqtitanǵitchuamik Agaayyutim anayyuqautaani. Aasriñ quyyatigilakput Agaayyun savautilugu akuqtuyunaguta kamaksriħkun taluqsriħkunlu,

29 atakkii Agaayyutigikkaqput suunǵiiraǵaqtuatun ikniqtun ittuq.

Aqulliich Alg̃aqsruutit

1 Piq̃pakkutititchi ataramik aniqatigiũħapsigun Christ-kun.

2 Suksraġing̃itchuksraurusi tukkuġiññahġmik takku iħanich iñuich tuyuġmiaq̃niqsut israġuliñnik nalunñaisa israġulgutillañitñik.

3 Itqumasrigik tamatkua isiqsiviñmiittuat isiqsiviñmiitqatigipmatun iħilugich, tamatkualu añallaq̃lksiuruat nagliksaaqatigipmatun timipni iħilugich.

4 Katchuusrimaliq kamakkutiqaqtuksrauruq akunġapsitñi. Iħaqatigiiksuaq katchuusrimaliqtik ipq̃sittaksraġigaak tuniq̃simmatilutik avatmun. Agaayyutim atannig̃isigai atanim iñuich sayunaruatlu atlatuqtuatlu.

5 Kimmutiqatlusrunaqasri manijmik, apaigilugu pigikkaqsi. Agaayyun nipliqsimaruuq,

“Unitchumiñaitchikpiñ

unniñ suksraaġumiñaitchikpiñ.” *Deuteronomy 31:6*

6 Taatnamik nalupq̃isrunġitluta nipliħiñaurugut,

“Atanġuruaq ikayuqtigigiga.

Iqsiyumiñaitchunja iñuum qanugañañunniñ.” *Psalms 118:6-7*

7 Itqumasigik añalatigikkasri uq̃autriruat ilipsitñun uq̃aħhanik Agaayyutim. Ukpig̃utiqaġitchi taipchunatitun iñuuniaħġmikni suli isrummatigilugu qanuq tuquħhat.

8 Jesus Christ atlanñutlaitchuq ikpaksraġlu, uvlupaglu, taimunalu.

9 Iñunmun avallaktitnasri atlakaaġiisigun atlanaq-tuanuplutinj iħisauttutinjisigun maling̃iqplusri Agaayyutim iħumutuũħhanik. Nakuuruq sayyikkaugupsi ukpiqsriħipsitñi Agaayyutim iħaaq̃qutaagun; sayyig̃umiñaitchusri ukpiqsriħipsitñi maliktuiñag̃upsigik iñuuniaq̃tit tuniħautitigun niq̃inik. Tamatkua iñuuniaq̃tit tuniħautitigun anniqsuutigini-anġitchaich iñuich iñuuniaq̃tuat tamatkunuuna.

10 Uvaguttuuq tuniħautiqaqtugut. Taamna Jesus tuquruuq sannig̃utami. Tuquħhagun Jesus-ñum piħiusriaqaqtugut. Aglaan agaayuliqsit savautrisugaaqtuat ipq̃itchuami inimi maani nunami niġġivigitlaitchaat tuniħautigikkaqput. [Taamna itnautauruaq, tamatkua anniqsukkauniruat tupiksriħġmiktigun iñuuniaq̃utinik piq̃ataulguitchut uvaptikni.]

11 Ukiuġaġipman qaukħata agaayuliqsit qamunautiraġigaa auñat niġrutit ipq̃iññiqsramun inimun tuniħautigisaq̃lugich iñuich killuqsautaiquplugich, aasriñ tuqunaruat niġrutit timinjich ikipkaqtitlugich siħataani nullaaqtuġvium.

12 Taatnatun Jesus-tuuq tuqupmiuq sannig̃utami siħataani nunaaq̃qim, tuniħautigisaq̃amijun auni iñuich killuqsautaiquplugich.

13 Taatnaġutaasriiñ ilaanukta silataaniittuamun nunaqqim, iglutuutiqaġuta iñuich nagġuqsruqpatigut pisigilugu ilaa.

14 Piitchugut kiñunipiamik maani nunami, aglaan niġiuktugut kiñuniksramik isrutchuamik qilañmi, aasriiñ utaqqigikput ukpiqsriħikun.

15 Pisigilugu Jesus-ñum savaagikkaña uvaptiknun, nanġaqsimaaglakput Agaayyun quyalugu atarallapiamik. Quyyativut asriaġiksaatitun ittut aatchuutigikkavut Agaayyutmun tunillaqtuutigiplugich.

16 Nakuurualiqisimaagitchi ikayuutilusri tamatkununa inuqsraqtuanun. Taatnatchich qaisauruat Agaayyutim quyagillapiagai.

17 Tupigisigik iñuich aňalatigikkasri aňalatillusri ilinjitñun, atakkii kiggutiqaqtaksraġigaat Agaayyun pisigilusri. Taatnaqhutin ġaunaksrirut iñuuniaħapsitñik. Tupigigupsigin savaaqtin quviatchaġiutiginiaġaat, aglaan sakiqniuqtitkup-sigin piññautigiyumiñaitchiksi.

18 Qauġrimmaagiuutilautaqagtugut patchisaitchuamik iñuuniallautaġukhuta supayaakun. Taatnamik agaayutil-lañniaqtigut.

19 Suvaluk agaayutqugipsi utiqtitauliksramnun ilipsitñun qilamipayaaq.

Agaayutiġ

20 Agaayyuruna Agaayyutmun aatchuiruamun qiñuiññamik. Jesus tuqukami sannigutami kamañaqsipluni munaqsriġuqtuq uvaptiknun, ipnaisun ittuaguut, sulī maqipkaqamiun auni nalupqinaigñiġaa nutaaq isuksraitчуақ sivunniugutauruaq. Piqutigiplugu taamna Agaayyun aňitqiksitchiruq atannap-tiknik Jesus-mik tuqñaruaniñ.

21 Aasriiñ pakma Agaayyutim ikayuġlisituq pitlasilusri pisuligikkañanik supayaakun. Savaglisuq ilipsitñi akuqtuyunaqtuamik inmiñun Jesus Christ-kun. Kamakkutiqaġisigikput pakma qañapaglu. Amen.

Aqulliich Iłammiuġutit

22 Aniqatiumaañ, injqsruaġipsi naalaġnitquplugich uqalitka pitchuksaagutauplugich ilipsitñun tuyuutigikkatka ukunani naitchuani tuyuutini.

23 Iłisimatqugipsi aniqatigikkaqput Timothy patchisaiqsitaulħanik isiqtauinmiñ. Aggipqauraqpan iluqanuk qiñiġiaġisigipsi.

24 Tuyuġivut nayaanġaġmik iluqaisa aňalatigikkasri ukpiqtuanuruapayaatlu. Taapkua Italy-miñ piruat tuyuqmigaasri iłammiuġutillautamik.

25 Agaayyutimtuq tugluaglisi iħuaqutillautaġmigun.

James-ŋum Tuyuutai

¹ Uvaŋa James, savaktaa Agaayyutimlu Jesus Christ Atanġuruamlu. Tuyuqtuŋa nayaanŋaġmik iluqaitñun siaminŋaruanun ukpiqtuanun nanipayaaq.

Ukpiġunlu Puqiuŋlu

² Aniqatiumaan, atlakaagiich uuktuagutit tikitpasi quviatchauġillapiaġitchi.

³ Iļisimagiksi ukpiqsriļiqsi uuktuakkaupman sivutmuulgus-riļaaġagigaa.

⁴ Sivutmuulgulhum savaani pianikpagu ilipsi piġuqniaqtusri naamapmiļusilū, susruksiunġiġusriļū.

⁵ Nalliġsi kaŋiqsimaitkumi suvaata uuktuaqsiutilaagmiñik, ki, inġiļiuŋ Agaayyun isumattutmik qaitchiyumaruaq inupayaanun iġlikkuttutaitļuni suli suakatautaitļuniļū.

⁶⁻⁷ Taamna iñuk inġisruġli arguaqquataiġļugu. Ilaa inġisruġumi aasiñ ukpiqsriŋitchumi Agaayyutmik akuqtuyumiñaitchuq isumatuhġmik ataniġmiñ. Iñuk nalupqisuktuq atriqaqtuq aŋalatchiqsuatun taġiumi – qunmukpuuq atmukpuuq.

⁸ Taamna iñuk sivunniļguitchuq tuniqsimaruŋuŋitchuq suraġaipayaaġmiñi.

Inuqsriuqtuatlu Inuqsriuŋitchuatlu

⁹ Iļaippauraq mattumani nunami quviasuktuksrauruq Agaayyutim kamaŋaqsipkaqmani,

¹⁰ suli inuqsriuŋitchuaq quviasullapiaġli Agaayyutim atchiksipkaqmani. Inuqsriuŋitchuaq tunŋaviqaqtuq umialgutmiñun nauriatun ittuq:

¹¹ Upinġaami uunaqtaqman siqiñġum pannaqļukkai ivgich. Nauriat katakhutiŋ, qiñiyunaġaluaqtuat piunġiġaqtut. Taitñatun umialik tuqulliñiaqtuq iñuunġuraġniallaġmi.

Uuktuaqsiuhġlu Anġisaaqsiuhġlu

¹² Quvianamiuruq iñuk maliŋŋuġutraŋitchuaq uuktu- aqsiukami atakkii payaŋaittuiñagumi akuqtuigisiruq ak- iññaktaksraġmiñik iñuuhġmik Agaayyutim akiqsruuttutaanik piqpagirimiñun.

¹³ Kisupayaaq anġisaaqsiukami taavrumuuna uuktuaqsiuhkun patchisigiraksraġinitchaa Agaayyun itnaġuni, “Uvaŋa anġisaaqsiuruŋa Agaayyutmiñ.” Agaayyutim killukuqtaŋitchuam anġisaaatlaitchaatigut killuqsaquluta. Agaayyun-unniñ anġisaaqsiukami maliŋŋuġutratlaitchuq.

14 Aglaan kisupayaaq aniqusaaqsiuraqtuq kav-iuḡuksaaqtau kami napitaukami lu kimmutmiñun.

15 Tarra, iñuum kimmutmi pigiitчуam killuliqisuuḡkaḡaa, aasiñ ilaan killuḡsautaan tikiutiḡlugu tuḡuḡmun. Taat-naḡhaiñaq ittuḡ.

16 Kimun killukuḡutipkaqasi, aniqatiumaan piḡpagikka-maan! Agaayyun patchisiginasiun aniqusaaqsiugupsi.

17 Iluḡani nakuuruapayaaq pakmakḡaḡtauruḡ Agaayyut-miñ. Ilaa simmiḡsaḡumiñaitчуḡ taḡḡatun siḡiñiq nipipman. Agaayyun aniqusaaqsiutlaitчуḡ uvaptiktun, aglaan iñuich sim-miḡaḡtut payanḡhutij.

18 Pisuḡḡmigun Agaayyutim nutaḡuḡtitkaatigut uḡaḡikun ilumutuuruakun sivulliutḡupluta akunḡatni iñiqtaḡikkaḡi, iluḡ-nauḡhuta qaisimaruḡuut Agaayyutmun.

Naalaḡniruatu Tupiksruatu

19 Isummatigilugu una, piḡpagiplusi aniqatiumaan, kisupayaaq ataramik itḡanailli naalaḡniḡksraḡmiñun uḡaḡpaniḡksraḡmiñunlu qinnaktaḡiḡksraḡmiñunlu.

20 Atakkii iñuk qinnaktaḡami savakkumiñaitчуḡ nalaunḡaruamik pisuḡhani Agaayyutim.

21 Taatnamik piiḡsillapiḡlugu iluḡaan nalaunḡaitчуḡ. Aglaan atchiḡikun uḡaḡha Agaayyutim akuḡtuḡlugu inil-lakkaḡa uummatipsitñun. Ilaan uḡaḡhan anniḡsutlagaatin.

22 Tusaalhiñaqasi Agaayyutim uḡaḡhiñik aglaan tupigilugich. Ukpiḡsaḡasi ilipsitñik naalaḡniḡhiñakikun.

23 Atakkii kisupayaaq naalaḡniḡhiñaqtuḡ Agaayyutim uḡaḡhiñik aasiñ tupiksriḡitḡuni iñuktun taḡḡaḡtuuraḡtuatun ittuḡ qiniḡtuḡaḡhuni iḡmiñun.

24 Qiñiḡtuḡaḡaḡhuni iḡmiñun aullaḡamiasiiñ piḡḡḡaḡigaa ḡanuḡ qiniñaaḡtilaani.

25 Agaayyutim uḡaḡha nalaunḡaruḡ maligutaksrauruḡ. Tupiksriḡuni taavrumiḡa maligutaksramik patchisaigutauruḡ. Iñuum pakkiḡgituiñaqamiḡ—piḡḡḡtasunḡaḡnagu tusaakkani aglaan atuḡlugu —taamna iñuk quviasukkisiruḡ suraḡaḡipayaaḡmiñi.

26 Kisupayaaq ukpiḡtuḡanḡunasugigumi analalḡuitñamiḡ uḡani ilaa sagluḡsruutiruḡ iḡmiñik, ukpiḡtuḡanḡuanḡuruḡ.

27 Agaayyutim Aapauruam uḡautigaatigut ḡanuḡ ukpiḡs-riruam iñuuniaḡksraḡa ittuksrautilaanḡanik, ikayuḡlugich ikayuḡnaḡtuat ilaippauraḡtuummaisa uilḡaḡnaḡtuummaisalu, suli ḡaunagiluni iḡmiñik ilitḡusiḡaḡksraḡmiñiñ ukpiḡs-riḡiḡikun.

2

Irrutriñasi Iñuñnik Atlakaḡiḡlugich

¹ Aniqatiumaan, ukpiqsrikapsi Jesus Christ-mik kamañaq-tuamik irrutriñasi iñuñnik atlakaagiiglugich qinññalhiñañatigun.

² Uvvaasiñ una atrikusaun, Ukuagguuq iññuk, ñlaqataa inuqsriunjiññiqsuq ñlaqataasrii inuqsriuqhuni. Taamnaguuq inuqsriunjtchuaq atnuğaallauqaqhuni qitiqñigutiqaqmiuq kaviqsaamik, taamnaliasiñ inuqsriuqtuaq atnuğaagiitluni. Taamna atnuğaallaulik isiğniqpan katimapkağusi,

³ ilipsiasiiñ irrutillauguglugu itnağayağiksi, “Aquppiutal-lauguvva aquvirviksran.” Aasiñ inuqsriuqtuaq isiqniq-pan, ilipsi nipliutilugu, “Qikagiñ tavrani, naagaqaa talum sanigaani ayapiğvunuragiñ.”

⁴ Taatnağupsi tavra atlakaagiiksitağisi iñuich isummatipsitñi naliaqługich iñuich inmiguuğutiqaqhusikii.

⁵ Naalağnisitchi, aniqatiumaan piqpaknaqtuasii! Agaayyun piksraqtaaqtuq ñlaippauranik mattumani nunami ukpiqs-rillaapiaquplugich ñlitchuğipkaitquplugich agaayyutitñaqtaauruamik iñuukigmik, amii? Ilaan akiqsruutiginiğaa tamatkununa piq-pagirimiñun, amii?

⁶ Inuqsriunjtchuat ataramik suksrağinjtkaat inuqsriuqtuaq. Taatniittusi. Inuqsriunjtchuat ihuilliuqtitkaasi, amii? Tamatkua tikiutipkaqtağaa si uqaqsittağvunmun, amii?

⁷ Ilipsi pigigaasi Christ, aglaan inuqsriunjtchuat Christ-ñum atqa uqautigirağigaat pigiiñiplugu, amii?

⁸ Atuğniğupkich Agaayyutim uqañhiñi aglausimaruat itna: “Piqpagilugu iñuuniaqatin ñilugulu iliptun.” Taatnağupsi pillautagiñsirusi.

⁹ Ilipsi irrutrigupsi iñuñnik atlakaagiiksillugich qinññalhiñañatigun killuqsaqtusitavra, taavrumuuna patchisiñiktusi maligutaksraq navikapsiun.

¹⁰ Kisupayaaq navgigumi atautchimik tillitmik taamna patchisauruq navgipmatun iluqaanik maligutaksramik.

¹¹ Agaayyun nipliqsuq, “Sayunayumiñaitchutin” nipliqhu-nisuli, “Iñuagumiñaitchutin.” Taatnamik sayunanjitkaluaguvich aglaan iñuaguvich navguiriguqmiutin.

¹² Taatnamik iñuuniağitchi tuvrağlugu maligutaksraq patchi-saigutiksrauruq ilipsitñik, ñlisimalugu Agaayyutmun atanniq-suqtilaaptiknik taavrumuuna tillisikun.

¹³ Agaayyun atanniqsuigaqsigumi iñupayaanik ilaan anas-rinñuqsagiisigai nagliktaiguni nagliktaitchuat atlanik, aglaan nagligigisigai nagliktaqatuat. Agaayyutim nagliktañja naku-utlukkisuruq ataniñiksrananiñ.

Ukpiğunlu Savaatlu

¹⁴ Aniqatiumaan, iñuk nipliğumi ukpiqsrisiqagñiluni qiniqtitmiñagulu ikayuiñiksrağmiguñ atlanik, ukpiqsriñha

suuyumiñaitchuq, amii? Taatnatchim ukpiqsriñhum anniqsugumiñaitchaa.

15 Uvvauna atrikusaun aniqatigiisigun atnugaaksrailliuqtuanik niqiksrailliuqtuaniglu,

16 ilapsiliasiiñ uqautillautagñiqpagich itna, “Iñuuniurallautagitchi, qiqisiasunaqasi, nigillautagmiñusi,” aatchuuraqmiñagillu inugikkanjitñik – taatnasiq ukpiqsrisaupiaqpa? Tavra sumun itpa?

17 Ukpiqsrisiqalhiñiaqtuni savaaqaqmiñaniñu taamna ukpiqsrisaunillapiaqtuq. Taatnasriq ukpiqsriñiq suksraitchuq, iñuktun tuqunaruatun ittuq.

18 Uvvasuli atla iñuk nipliñiaqtuq akikñaqtuipñuni, “Aa, ilvich ukpiqsrisiqagtutin aglaali uvaña savaaqagtunja.” Kiikaa, ilitchugipkanña ukpiqsrisipnik savaaqatlaitchuanik aglaan urriqsutlasigikpiñ ukpiqsrisimnik savaaqagtitamnik.

19 Ilvich ukpigiviuñ Agaayyutim atausiutilaaña? Aarigaa, nakuullapiaqtuq! Uvva tuungaich ukpigipmigaat taamna – iqsilipaitlutin uulillagaluaqtut, aglaan anniqsunjitmiut.

20 Ilitchugiraksragigiiñ kaniqsimaitchuatiin, ukpiqsriñiq savaaqanjitkumi suuyumiñaitchuq.

21 Kiata, isummatigillaksağlakput sivulliağikkaqput Abraham: Agaayyutim nalaunñasipkakanña savaaqalñhagun. Abraham-li qiniqtitkaa ukpiqsriñi inillakamiuñ igñiñi Isaac tunillağvinmun tuqqutlasiplugu.

22 Tavra ilitchigigiiñ una: ukpiqsriñiglu savaaqaliglu tugliliiutiruk. Abraham-ñum tupigipmagu Agaayyun nalupqinaigñigaa ukpiqsriñiqapiaqtilaaña.

23 Pakma ilitchugigikput uqalñhan Agaayyutim ilumutuulña nipliuttutaupman, “Abraham ukpigiplugu Agaayyun aasiili tupiksripman Agaayyutim nalaunñasipkagaa.” Taatnaqhuni taiyuutiqaqtuq ilauraanjanik Agaayyutim.

24 Kaniqsigikput una, iñuk nalaunñasipkakkautilaaña Agaayyutmi ukpiqsriñi qiniqtitnamiuñ surağahipayaağmigun, ukpigutiqalhiñakuñjitchuaq.

25 Aasiisuli, Rahab-ñum akiisuuruam takkuuqtit tukkuqaqtitnamigich atlakun tumikun annaktitkai. Taatnaanikman nalaunñasipkakkauruq Agaayyutmi quyalitñikhuni Agaayyutmik.

26 Tarra ilitchugigikput una, Iñuum ukpiqsriñha suuyumiñaitchuq savaaqagtinisağumiun; ittuq tuqunaruatun irrusriq piinjanikman timimiñ.

3

1 Ilauraamaan, iñugiaktuasii ilisautrauniasunaqasi piviksraqaǵaluǵupsi. Atakkii Agaayyutim uvagut ilisautrauruani atanniǵisigaatigut pitluǵlugu atlaniñ.

2 Iluqata kinniqiraqtugut atlakaaǵiikun. Iñuk kinniqiraǵañitñami suraǵalıpayaaǵmigun taamna quyalitñiktug Agaayyutmik. Taavruma iñuum aǵalatlagaa timini iluqaan.

3 Uvvaukua atrikusautit, Iñuum aǵalarrutchiǵumiun qunnich qanıñisigun taavruma aǵalatlagaa iluqaan. 4 Umiaqpaitsuli aǵalatchiǵaqtut mikiruuramiñ aquutmiñ igliǵvigisukkanǵagun aquttim.

5 Taatnatuntuuq uqaq, mikigaluahuni timimi aglaan uqavigaaqpauraqtuq. Uvvasuliuna, İkninuluuram iknaktit-tagigaa nuna napaaqtuqtuummaan.

6 Uqaqput taavrumatun ikniqtun ittuq. Uqaq mikigaluahuni saqviutruruq isummatipayaanik pigiitchuanik iñuum pigikkañiñik uummatmiñi. Uqalıpayaapta pigiitchuat qilhuqtaǵaǵigaa piqatigiñliq akunǵatni iñuich, tuunǵaumkii taatnaqtıluta.

7 Iñuich taimakñaaglaan nuyuiqsairaqtut atlakaaǵiñik niǵrutinik: aǵıutiniglu tinmianiglu paamǵuqtuaniglu taǵium aǵıutaiñiglu.

8 Aglaan iñupayaam aǵalalguıtkaa uqani. Uqaq aǵalatchuǵnaitchuq. Iñupayaam isummataa immaukkaqtuq iñugiaktuanik pigiitchuanik isummatinik, iluliktun immaukkaqtuq tuqunamik.

9 Uqaptıknik quyarǵigikput Atanıqput Aapagikkaqput sulipsuuq uqaptıknik uqamaǵıutıgıvut iñuuniaqatiıvut iñıqtanaruat Agaayyutim atrıñatun.

10 Taavrumakña atautchimiñ qanıǵmiñ quyaǵıq naagaqaa uqapılulıq aniraqtuq. Ilauraamaan, kisimi quyaǵıq anıraǵaqtuksrauruq.

11 Uvvasuli atrikusautik ukuak, imillautaǵlu imiǵiılaǵlu atautchimiñ suvlikkumiñaitchuk.

12 Taatnatuntuuq nunañıagich nauriyumiñaitchut paunǵanik, naagaunniñ uqpiich nauriyumiñaitchut aqpiññik. Tarakña ilitchuǵigikput una, kisimi quyaǵıq anıraǵaqtuksrauruq qanıǵmiñ.

Puqıun Pakmakñaqtauruaq

13 Akunnapsitñi-samma piqaqpakıaq kanıqsımaǵıkkasugıruamik? Taatnatchimik iñunmik piqaqpan, kiıkaa urrıqsuutıgılıun kanıqsısiqaqtılaani suraǵalıpayaaǵmigun iñuunıallautalıǵmigunlu.

14 Aglaan piqaqtusi uumiksriǵıgmik ilıpsitñi killuqsriǵıgmıglu kamañıaǵıgmıglu. Piqagupsi taatnatchiñik kamañıaǵıgmıglu kanıqsımaǵıqsı atakkii taatnaǵupsi akıñıaqtuǵıksı ilımutuıpluni ittuq.

15 Taatnasiq isumatuliq pakmakḥaḥtaunitchuq aglaan iñukmitḥaḥtauruq, agaayyutitḥaḥtaunitchuq, tuungaqḥaḥtauruq.

16 Ukpiqsriruat killuqḥutimata avatmun kamaḥaḥtagitigiplugulu isumatuliḥtiḥ, sanmisiliḥ atlakaagiiḥsigun ittaḥtuq.

17 Aglaan iñuk isumatuliḥmik pakmakḥaḥtamik piḥaḥtuḥaq ipḥitḥuq, qiiñuisaagunḥaḥmipluniḥ, aggaḥaitmipluniḥ, uḥautisugḥaḥmiuq; iḥunḥuktaupmipluni, aasiiñ iñuich ikayuusiaḥaḥgigiplugu; tunḥaviupluni ukpiḥḥuaḥtaunitchuq.

18 Kiisaimmalu qiiñuisitḥiñiaḥtuḥ ukpiqsriruanik quviagigisivaat iñuuliḥ taatnasiq quyalisauruḥaḥ Agaayyutmun, atriḥlugich nautḥiirit quviasuutiḥaḥtuḥ katittaḥmiknik.

4

Ḥannaḥaḥtiḥ Nunam Iñuiñik

1 Suvaataḥiaḥ qiniḥaḥgivisi uḥaalapḥusilu avatmun? Atakkii ataramik piññañḥiaḥḥusi sunik pigiyumiñaisapsitñik. Taatnaḥupsi pisuiḥsimayumiñaitḥusi, aasiiñ sanmisiliḥ itḥaḥataḥgisiruq.

2 Kimmutiḥaḥḥusi pisuiḥsimaḥitñapsi iñuaḥtuḥguktitkaasi. Killuḥsriplusi sutigun aglaan piññaktaḥaḥḥapsi uḥaalapkaḥaasi qiniḥtitḥusilu. Naagauvva suḥaḥitḥusi atakkii iñiqsruḥitḥusi Agaayyutmiñ.

3 Iñiqsruuraḥḥiñiaḥḥusi sumik akuḥtuḥiñaitmisi killukun isumatiḥaḥḥusikii. Suli akuḥtuḥgumakkaḥsi iñiqsruḥikun atuḥḥiñiaḥḥuḥu iñmiguuḥḥiñiaḥḥusi.

4 Ukpiqsririit! Sayuḥaruaḥtitun, ilipsi iñuuniaḥitḥusi tuvraḥḥuḥu iñuuniaḥurrutaa Agaayyutim! Naagauvva kimigiplugu iñuich ilitḥusiḥḥat taavrumuuna Agaayyun uumigigiksi. Kaḥiqsimaḥḥisiḥ taamna? Kisupayaḥaḥ taatnamik kimmutiḥaḥḥami ilitḥusiḥḥiḥmik Agaayyutmun akilliḥiutiraḥtuq.

5 Isumavisi taḥiḥḥiḥlugich aglausimaruat iñiḥḥaḥanimma itna, “Ipḥitḥuaḥ Irrusriḥ Agaayyutim iliñiḥḥaḥ uvaptiknun, taavruma siḥḥaḥipluta pigitḥupluta Agaayyutmun kisianun?”

6 Aglaan Agaayyutim iḥuaḥḥutaa kamaḥatḥuktuḥaḥ taavrumaḥḥaḥ siḥḥaḥḥamiñ sayyiraḥtuḥ uvaptiknik akimmataupluni kamagiḥaḥḥiḥmiñ. Taatnamik Agaayyutim uḥaḥḥiḥḥaḥani aglausimaruḥ,

“Agaayyutim akilliḥiqsimagai tamatkua kamagiḥaḥḥitruat iñmiknik,

aglaan qaitḥiraḥtuḥ iḥuaḥḥutmik tamatkuniḥaḥ atḥik-suanik sivuḥaḥḥiḥmiñ.”

Proverbs

⁷ Taatnamik iluqnaugusi qaiļlusi Agaayyutmun. Ayyauğlugu tuungaq aniqusaaqsiuhipsitni qimakkumaugli ilipsitniñ.

⁸ Qallilaagusi Agaayyutmun ilaaptuuq ilipsitñun qallilaagisipmiuq. Ukpqiqriruasii, Agaayyutim killuqsautisi piiqpagich tavra ipqigai isummatisi salummaqmiplugu iñuuniahiqsi. Agaayyun taatnaqpan ilipsi savautitlasitqikkiksi iluqnaullapiagusi. Ukpinqnaqtuanunajigitchi.

⁹ Huilliuğutigilugich iñuuniahigikkasi, nunuuragilugich qulvilusiunniñ. Quvianniuhiqsi simmiqsillugu alianamun.

¹⁰ Itqagilugu, Agaayyutim nayuutilha nanipayaaq ittuq. Agaayyutimli kamaqaqipkağumagaasi atchikkupsi.

Kiliktuun Qanuqinnirağaqtitchiļikun Aniqatmik

¹¹ İlauraamaan, sanjurrutinaigitchi avatmun. Atakkii kiñaliqaa uqautiksrikami akiknjaqlugu aniqatni naipiqtuipłunilu ilaanik, taamna ilumun uqautiksriraqtuq akiknjaqlugu Agaayyutim maligutaksraja. Taatnasiq iñuk tupiksritłaitchuq Agaayyutim maligutaksrajanik atakkii ilisimatlukkanunjaqtuq Agaayyutmiñ taatnaqami. Taimmaasiiñ ilipsi, nagğuksriłapsigun maligutaksramik atuirauñiqsaqhusi taavrumija aglaan ataniguqtaqtusi.

¹² Aglaan iñuich tupiksriuksraurut Agaayyutmik. İlaa kisimi maligutaksramik iñiqsiruq, suli ilaa kisimi atanguruq sanjiaqahuni anniqsuitłapluni naagaqaa piyaqquitłapluni. Kisuunasugivichmi ataniguqtaqavich ilipnik iñuuniaqatiupnun?

Kiliktuun Uqavigaagñikun

¹³ Atanji nipliqsuasii, “Uvlupak naagaqaa uvlaakun nunaaqqimukkisirugut. Tavrani ittuallakkisirugut ukiumi tauqsigñiağuta maniññanjanagaqsilutaasiiñ.”

¹⁴ İlisimanitkaluağiksiunniñ uvlaakuksraq! İñuuhiqsi su- uva? İttuq puyulhiñatun. Sagvillakkaluaqami mikiruurami apyuillagaqtuq.

¹⁵ Aglaan itnaqtuksrağaluaqtuasii, “Pisuhigikpaun Atangum iñuugisirugut aasiiñ savaaqsiluta sunik.”

¹⁶ Aglaan uqaviutiqaqtusi ilipsitñik nalupqisunjitpaitłusikii. Tamanna uqaviutipayaaq pigiitchuq.

¹⁷ İñuum ilisimagaluağlugu atugaksrani nakuuruaq aasiiñ atunjitñamun killuqsaptapiaqtuq.

5

Kiliktuun Umialinmun

¹ Atanji, inuqsriunjitchuasii! Alianniugitchi immakii iñuilliuğutiksrat tikitçagumarut ilipsitñun.

² Umialgutisi suksraunğıqhutin piunğıqsut, qupilgut nigigaich atnuğallausi.

³ Maniutisi kaviqsaat qatiqtaatlu qaliqtut. Taavruma qalhum ilitchugipkağaa atuiñgihiqsi umialgutipsitñik ikayuutiginjilugich inuqsralliuqtuanun. Siqñatualipsi sunğiqsinniaqmigaasi atriplugu ikniq. Atakkii tutquqsituññaqtusi umialgutinik isuanunaglaan iñuuniałipsi.

⁴ Akiłiqsuuranjitmigisi savaktisi. Akiññaaktaaksranjich niğugikkañjich ilinjitñun qaitłaitmigisi. Tusaasigik uqaallatinjich akikñjaqhusi! Savaktisi kappianjapmata Atanguruamun Sanñipayaaqaqtuamun tusaarağigai aasiñ ikayuqlugich.

⁵ Inuqsriunjtchuasii, nunami quviasuutigilhiñğisi umialgutisi, aliasunisağusi inuqsriusunjaqasi. Iñuuniałipsitñi igłiktuarusi quyaliplugu kisian kimmutigikkaqsi. Taatnalipsigun ilapsaagağigisi akikñautiksrat ilipsitñun uvluani atanniuviksram, atriplugich qunñich uqsraqsaqmata tuqutchiłiksram uvluanun.

⁶ Suksraunğiqsusri iñuaqtuqmisi nalaunñaruamik iñunmik, aasiñ ilaan akitññaqtunjitmigaasi.

Anuqsrułıglu Agaayulıglu

⁷ İłauraamaan, taatnamik anuqsrusilusi Agaayyutim Atanguruam agğiliksrananunaglaan. Atrikusautim uuma kanjicsipkağisigaasi: Kiñaliqaa asiagnağukami utaqqirağigaa upingaaallapiaq. Taimmaasiiñ siqinğum silamlu naupkaqmagich asiagnağaqiraqtuq. Taatna iñuk asirriruksramun utaqqiraqtuq nikasunaiqhuni.

⁸ Taatnatuntuuq ilipsi anuqsrusilusi. Nikatchautinagu niğiugaqsi, Atanguruam agğiliksranja qalliuuraqmipkaqlugu.

⁹ İłauraamaan! Uqapiluuatinasi avatmun, Agaayyutimli atanıqsunjtchumagaasi. Atanjii, Agaayyun atanıqsuqti tikiyasiuraqtuq.

¹⁰ İłauraamaan, ilisağitchi sivuniksriqiriniñ qanuq iglutuiłhatnik sakiqnamik iglutuitłasilusi anuqsrusilusilu. İlinjittuuq tiliraurut uqaqtiksrauplutinj Agaayyutmun.

¹¹ Uqautigirağigivut iñuich quvianaqqlugich iglutuiruat anuqsrusiplutin. Itqagilugu Job, iñuuniaqami tuniqsamaruaq Agaayyutmun anuqsrusipluni. Taatnatuntuuq sivullipta qinıqnaqtitkaat uvaptiknun iñuuniałhatigun tuqułhatigunlu Agaayyutim ilunñuktaqaqtilaanja naglıksrisilaanjalı ilinjitñun. Taamna ilisimagikput.

¹² Uvvasuliuna ilauramaan, aqiqsruğupsi sumik kiikaa uqağikkapsiksun atuqsun. Ataramik uqağusi ilumutuuruamik. Supayaamik uqağupsi saglusunjaqasi. Taatnanjtkupsi Agaayyutim atannıgisipiagaasi.

¹³ Kisupayaaq akunnapsitñi ihuıllıuğumi ki agaayuli. Kisupayaaq quviasukkumi atuğlı quyyatinik.

14 Kisupayaaq akunnapsitñi atniğñağumi tuqłuiłi qaukłinjitñik ukpiqtuanjuruat. Ilinisaasiiñ iniqsruutilitruñ uqsruğlugulu atqagun Atanğuruam.

15 Atniğñaqtuaq una ihuaqsikkaugisiruq iniqsruqpata ukpiqsriłkun. Atanğum ihuaqsipkağisigaa. Aasiisuli taamna atniğñaqtuaq killuqsagnaippan Agaayyutim natqigutigisipmigaa.

16 Taatnamik, quliağisigik killuqsautisi iniqsruutilusiłu avatmun; taavruma mamititkisigaasi. Iñuk atuiruaq quyalisauruamik Agaayyutmun iniqsruqami iniqsrułha savaaqatlapiaqtuq.

17 Itqagilugu Elijah! Ilaaptuuq iñugaluq uvaptiktun aasiiñ inuqsraqami iniqsruqtuksrauruqtuuq kisupayaatun. Iniqsruqman Agaayyutmun sialuqunjtługu, sialunjtchuq nunami ukiuni pinjasuni avvağmik ilaplugich.

18 Aasiiñ aquagun iniqsruqman Agaayyutmun sialuquplugu sialulgitchuq, nuna nauritqiaqsilgitchuq. Taatnatuntuuq Agaayyutim ikayuğukkaatigut.

19 Ilauraamaan, ilari tupiksriñaiqpan ilumutuuligmik aasiiñ ukpiqsriuram ikayuqpauñ tupiksritqitlasipkağlugu Agaayyutmik,

20 ilitchuğiyumausi uumuuna, taavruma ukpiqsriuram ikayuğumiñ piqatañaiqsuaq Agaayyutmi utiqtitkisigaa tupiksriñaiğalułhaniñ Agaayyutmik. Taatnatun ikayuğaa iñuuyumalitqiksitługu iñuuligmik agaayyutitñaqtauruamik. Aasiiñ Agaayyun natqigutrigisiruq iñugiallapiaqtuanik killuqsautinik.

Peter-m Sivulliich Tuyuutai

¹ Uvaŋa Peter. Uqqiraqtigigaan̄a Jesus Christ-ŋum. Aglaktun̄a ukun̄iŋa tuyuutinik piksraqtaan̄iŋun Agaayyutim un̄utauplutin̄ siamittuanun iluqaani Pontus-mi, Galatia-mil̄u, Cappadocia-mil̄u, Asia-mil̄u, Bithynia-mil̄u,

² piksraqtaan̄iŋun maligutlugu sivunniutni il̄isimaplugich Agaayyutim Aapauruam, ipqiqsakkan̄iŋun Ipqitchuam Irrutchim tupiksritquplugich Jesus Christ-mik siqillaqtitquplugill̄u aun̄agun. Ihuaqputaa qiñuiññan̄alu nausaiñaglik ilipsitñi.

Iñuuruaq Niġiugaq

³ Quyyan illi Agaayyutmun Aapan̄anun Atannapta Jesus Christ. Il̄un̄uktaqpaliġmigun anitqiksitkaatigut iñuuruamun niġiugamun anitqiñhagun Jesus Christ tuquliġmiñ

⁴ suli paitchaktaaksrautmun piunġiqsangitchuamun pigiir-rutaitchuamunlu unniiñ piunġangitchuamun. Ilaan qaunagigaa piksraqsi qil̄an̄mi.

⁵ Il̄ipsi qaunagikkaurusri san̄ŋiagun Agaayyutim pisigi-plugu ukpiqsriñiqsi anniqsuġiamun sagviġñiaqtuamun aqul-liġmi pivin̄mi.

⁶ Taamna pisigilugu quviasrugitchi, pakma sivikitchuami nagliksaaqtaullakkaluqaqtusri atlakaagiisigun uuk-tuaġutitigun.

⁷ Tamatkunuuna uuktuaġutitigun ukpiqsriñiqsi uuktu-akkauruq iġlutuitlapman̄aan. Manik kaviqsaq piunġiġaqtuaq uuktuaġuugaat iknikun, taatnatuntuuq ukpiqsriñiqsi akisu-ran̄utluktuaq kaviqsaamiñ man̄iñmiñuuktuakkauruksauruq. Ukpisriñiqsi il̄umutuukpan akuqtuigisirusri nanġautmik kamanautmik kamagikkauhiġmiglu sagviġataqpan Jesus Christ.

⁸ Qiñiqsimaitchaluññan̄an piqpagigiksi. Pakmaunniñ qiñingitchaluaqlugu ukpiġigiksi quviasrullapiaqhusri quvianaqppauramik uqaġilgunaitchuamik.

⁹ Takku il̄isimarusri aatchuusriagiñiaqtilaan̄apsitñik annau-tiksran̄anik iñuutchip̄si, tan̄iutaun̄i ukpiġikkapsitñun.

¹⁰ Sivuniksriqirit uqaqtuat Agaayyutim iħuaqqutrisaanik aatchuusriagikkapsitñik pakaaqallapiaqmiut il̄itchuġiniaqlugu.

¹¹ Tarra Irrusrian Christ-ŋum taimani uqaqtimat̄iñ naglik-saakiksran̄anik Christ-ŋum suli kamanautmik tikitchuksramik aquagun nagliksaaħhan, il̄in̄ich il̄itchuġisullapiaqtut qakugun naagaqaa qanuq atuumaniaqtilaan̄anik.

¹² Agaayyutim ilitchuǵipkaǵniǵai savautriñgisilaan̄at in̄miknik aglaan ilipsitñik. Tamanna tusraayugaaǵiksuaq pakma uqautauruq ilipsitñun taipchunuuna quliaqtuaǵikkan̄atigun tumigiplugu Ipqitchuaq Irrusriq tuyuuruq qilañmiñ; israǵulgitunniñ inuǵrugipmigaat kan̄jisisuklugu tamanna.

Iñuuniaǵisraq Ipqilluni

¹³ Taatnamik paqnammaaǵiksilugich isrummatisri, qauǵrimmaaǵikkitchi niǵiugusri ihuaqutrisaanik qaisaugisiruamik ilipsitñun sagvigataqpan Jesus Christ.

¹⁴ Atriǵlugu tupiktauruq ililgaaq, atriñuniasruñaqasri pigitchuanun kimmutiqaǵuuh̄apsitñun iñuuniaqapsi nalun̄japsi tusraayugaaǵiksuamik.

¹⁵ Aglaan iñuuniaǵitchi ipqillusri iñuuniaǵapsitñi atriǵlugu ilaa tuǵluqtigikkaqsi ipqitchuaq killuqsautaitlun̄ilu.

¹⁶ Atakkii Agaayyutim uqalhani aglausimaruq itna, “Ipqitchuksraurusri, takku uvaña ipqitchuan̄uruña.”

¹⁷ Aasrii agaayukapsi Agaayyutmun taisuugiksi Aapamik atanniisuuruamik iñun̄nik atlakaaǵiiksitasun̄aqnagich savaan̄isigun. Iñuuniaǵitchi taluqsriǵikun ilaanik irvigiuraallañhani marruma nunam.

¹⁸ Iisimagiksi tasukkauǵiqsi tan̄iǵilaaniñ iñuuniaǵhatñiñ sivul-liapsi. Tasukkaun̄gitchusri piun̄ǵiǵaqtuatigun sutigun, ami manikun qatiqtaakun unniñ kaviqsaakun,

¹⁹ aglaan akisuruakun aun̄agun Christ-ñum [tunillaqtauruam] ipnaiyaatun patchisaitchuatun taqsraq-taitchuatunlu.

²⁰ Ilaa piksraqtaan̄uruq iñiǵaluaqnagu nuna, aglaan sagvikkauruq makunani aqulligñi piviññi pisigiplusri.

²¹ Christ-kun ukpiǵigiksi Agaayyun an̄ipkairuq ilaanik tuqulǵmiñ qaitchip̄lugu kamanautmik, ukpiqsritquplusri niǵiugaqaquplusri lu Agaayyutmik.

²² Pakmaasriñ ipqiqsitnapsiun̄ iñuusriqsi tupiksriǵikun ilumutuuruamik tumigiplugu Ipqitchuaq Irrusriq piqpak-sritlasirusri aniqatiupsitñik. Taatnamik piqpakkutisritchi piǵiillapiǵusri [ipqitchuamiñ] uummatmiñ.

²³ Qitun̄ǵaǵiliutigaasri Agaayyutim tuqqutlaitchuam anitqiksimakapsi nautchiaksrakuun̄gitchuaq piun̄ǵiǵaqtuakun aglaan piun̄ǵiǵan̄gitchuakun, ami uqal̄hagun Agaayyutim iñuuruakunlu isukhitl̄aitchuakunlu.

²⁴ Takku Agaayyutim uqal̄ha aglausimaruq, itna, “Iñupayaq atriqaqtuq ivigauramik,

suli iluqani kamanautaa iñuum atriqaqtuq naurian̄atun ivgum.

Ivik pannaq̄lugaqtuq, aasrii nauriaq katakhuni piǵaqtuq.

25 Aglaan uqalħa Atanguruam itkisiruaq qanavak taimuħa.”

Isaiah 40:6-8

Taamna uqaliq tusraayugaagiksuaq quliaqtuaagikkauruq ilip-sitñun.

2

1 Taatnaqlugu piiqsitaksragigiksi iluqaan pigiiħiq, kinnitñiħiħlu, ukpinħuaqtaunħiħlu, siqñahiħlu, pigiitчуakun uqautiksrisuuliħlu.

2 Atrilugu aniqammiuraq miluguktuatun kimmutiqagitchi Agaayyutim ipqitłuni uqalħanik, ilipsiħi taavrumuuna nauyu-muusri.

3 Takku uuktuagiksi Atanguruam nakuulħa.

Iñuuruaq Uyağak Piksraqtaanħuruatlu

4 Utlautisitchi ilaanun, iñuuruamun uyağanħmun ayakkanħatnun iñuich, aglaan piksraqtaagikkaħanun Agaayyutim akisuruagiplugu.

5 Suli atrinħurusri iñuuruatun uyağaktitun. Atanğum atugumagaasri nappağumiun ħiñiğnaitчуuaq irrutchikun agaayyuvikpaħni. Aasrii Agaayyutim ipqitчуuatun agaayuliqsaisun tuniħlaqtutlaniaqtusri tuniħlautinik irrutchikun. Taapkualiasrii akuqtuyunaqsiuyumuut Agaayyutmi tumigilugu Jesus Christ.

6 Taatnatun aglausimaruq Agaayyutim uqalħani, itnaqħuni,

“Piksraqtaaqatunħa akisuruamik uyağanħmik ħaukħiutquplugu tunħavik Zion-mi,

aasrii iñuum tunħavigiyumiunħ ilaa

ħapiqpaħayumiñaitчуq.”

Isaiah 28:16

7 Ilipsitñunaasrii ukpiqsriruanun ilaa akisuruanħuruq, aglaan tamatkununħa ukpiqsriñğitchuanun

“Taamna uyağak tuppирit ayakkanħat,

taamna uyağak piitчуuħlaħiağaqtuq tuppirauni.”

Psalm 118:22

8 Suli

“Taavruma uyağaum putukkisinniğai iñuich.

Taamna uyağak paallaktitчirağaqtuq ilinħitñik.”

Isaiah 8:14

Takku inħmiknik putukkisaqtut tupiksriñğitłutinħ uqaliğmik. Taatnatun Agaayyutim sivunniugutigigai.

9 Aglaan ilipsi iñuksraqtaanħurusri, agaayuliqsigiplusri umial-gum, suli ipqitчуuanħuplusri takku Agaayyutim iñugiplusri. Pik-sraqtaanħurusri quliaqtuağitquplugich quviqnaqtuat savaanħi Agaayyutim tuqłutigikkapsi taaqtuamiñ quviqnaqtuamun qaumamiñun.

10 Ilaatniimma qaaniqsuami iñugingipiaǵaluakkanjasri, aglaan pakma iñugiliutigaasri Agaayyutim, suli akuqtu-
imaitlusriunniñ nagliktuutaanik, pakmaaglaan akuqtuǵiksi
nagliktaŋa.

Agaayyutim Savaktai

11 Piqpagiplusri ilauraamaan, avakŋaqtaulhiñaqtusri
iglaanuplusri lu mattumani nunami. Taatnamik siimasaagipsi
piisimaaquplusri timim pisugruaǵutaniñ anjuyaktuamiñ
akilliliqsuǵugich iñuutchisi.

12 Nalaunŋaruakun iñuuniaǵitchi akunǵatni ukpiqs-
riñǵitchuat. Ilaatni uqamaqŋuutigumisi pigiitchuakun
savaktiǵuǵniłusri, qiniǵumagaich nakuuruat savaasi aasriñ
kamaksruǵlugu Agaayyun uvlumi ilaan tikiumakpatigut.

13 Pisigilugu Ataniq kamakkutiqaǵusri iñupayaanik
saŋŋiqutiqaqtuanik, Rome-maǵmiut umialigigaluaqpatruŋ

14 naagalu kavanaugaluaqpata tillisiaqaqtuat ilaniñ
anasriñŋuqsauqplugich savaaqaqtuat pigiitchuakun suli
nanǵaauqplugich tamatkua savaaqaqtuat nalaunŋaruakun.

15 Atakkii pisuǵigaa Agaayyutim savaallautapsigun
nutqautitquplugu piñiliqilhat naluruat iñuich.

16 Iñuuniaǵitchi patchisaitchuatitun iñuktitun, aglaan atuq-
nagu patchisaiñiqsi mattutiginiaglugu pigiitchuamun, aglaan
iñuuniaǵitchi savaktiŋisun Agaayyutim.

17 Kamagilugich iñupayaat, piqpagilugich ukpiq-
tuanjuruaqatisri, taluǵilugu Agaayyun, kamakkutiqaǵlugu
umialik.

Urrakutaulha Christ-ŋum Nagliksaathan

18 Savaktaurusrii, tupiksrisitchi atannapsitñik
talugipiaǵlugich, kisiitñun tamatkununja ikuatmun anjalatipsitñun
pisunjaqasri, aglaantuuq tamatkununja atanguturuanun.

19 Iñuk akuqtuyunaqtuq Agaayyutmi qauǵrimmaǵiutillautaǵmiguŋ
iglutuigumi naninnamik nalaunŋaitchualiqingitchaluaqhunniunniñ.

20 Pisigilugu savaaǵiirrutin ipiǵaqtuqsuiguvich kamakkutmik
piksraitchutin Agaayyutmiñ iglutuǵaluagupkuunniñ
naninnaq. Aglaan iglutuǵupku naninnaq anuqsrukun
nalaunŋarualiqiŋŋaqpich, taamna akuqtuyunaqtuq
Agaayyutmi.

21 Taavrumunja ilipsi tuǵlukkausri. Christ-tuuq naglik-
saaqtuq piqutigiplusri. Unitchiruq tuvraaksrapsitñik ma-
liglugich tuvliǵaǵniŋi.

22 "Ilaa killuqsatlaitchuq.

Kinnitñiñniutmik uqatlaitchuq."

Isaiah 53:9

23 Uqamaqŋuutikkaukami uqamaqŋuutmik kiumakliñǵitchuq.
Nagliksaaqami aniqsraaqtuiñǵitchuq. Aglaan

tunŋaviqaqtuq ilaanik atanniisuuruamik
nalaunŋaruakun.

24 Ilaan akiyaġigai killuutivut timimigun tuqupluni san-
niġutami tuqqutqupluta sanŋianun killuqsautim aasrii
iñuutqupluta nalaunŋaruakikun. Ilaan ipiġaqtuġniŋigun
mamititaurusri.

25 Ilipsi atriqatrusri ipnaisun killukuaguktuatun,
aglaan pakma utiqsamarusri munaqsrimun sulii
qaunaksraanun iñuutchipsi.

3

Ilaqatigiich

1 Taatnatullapiaq nuliaŋuruasrii kamaksrisitchi uipsitñik.
Ilaŋichaasiiñ ukpiqsriñġitpata uqaġimik mumiksitauviaqtut
nuliaamin iñuuniallautaħhatigun

2 ilinisa qiñiġumitruŋ ipqiññaġiqsi taluqsriġiqsilu
iñuunialħapsitñi.

3 Qiñiyunaqusriqsuqasri qaakhiñakun, nutchiqiħapsigun naa-
gaqaa kaviqsaanik maninñik uyamitqualiqsuħikun sulii at-
nuġaagiksuanik atukkapsigun.

4 Aglaan piññaqnaġiqsi ititchiuŋ iriqsimaaqtuakun
qamuuna uummatipsigun, piunġiġangitchuakun
piññaqnaqutaanik irrutchim piisaangitchuanuŋpluni
qiñuiññaqaghuni. Taamna kamanallapiaqhuni akisuruq
qiñiħhani Agaayyutim.

5 Taatnatuntuuq taipchua ipqitchuat aġnat ukpiqsriuat
Agaayyutmik iñuuniusriqaqtut piññaqnaqutiqaqhutiŋ qamuuna
kamigiŋpluġich uisiŋ,

6 Sarah-tun tupiksriuatun Abraham-mik taipġu
aŋaayuqaġmiñik. Ilipsi ilaan panigigaasri nakuuruanik
savaaqaġupsi iqsitchanġitchupsilu tupaŋanaqtuatigun.

7 Taatnatuntuuq uinurusii iñuuniaqatigisiŋ nulasri
kaŋiqsimaugaġlusri aġnat sayaktuitħuktuanuŋtilaanatnik anuŋtiniñ
sulii paitchaktaaqatigiŋpluġich iħaqqutaanik iñuulħum.
Taatnaġupsi piñaiħutaitkisiruuq iniqsruħiqsi.

Nagliksaaiq Piquŋigipluġi Nalaunŋaruaiq

8 Pakmapak uqallautilapsi uumiŋa, iluqasri atunim is-
rumaqaġitchi, kaŋiqsiqutiniuraġusri avatmun, piqpakkuŋtilusri
aniqatigiisun, ilunŋukkutilusri, iħaqqutilusriħu atchiħikun.

9 Akisaqtuqnagich piġiitchuakun atniiyummatmiglu
naagaqaa uqamaqħuutmiglu uqamaqħuutrigikkasri, aglaali
inġusri tamatkua ikayuusriaqaqulugich ilisimalugu
tuqħukkaħiqsi iniqsruutraksraġipluġich, aasriñ taatnaġupsi
ikayuusriaqaġisipmiusri,

10 aglausimaruatun Agaayyutim makpiġaaninñi,

“Iñuk piqpaksriruaq iñuuhigmik
 suli uvlillautaguktuaq quviasrukhuni
 qaunagiliuñ qaniġikkani uqahksrañaniñ pigiitчуamik
 suli qaqluunñi uqahksrañakniñ sagluuqtuanik.

11 Savanġiġli pigiitчуanik aglaan savagli nakuuruanik.
 Pakaagiliuñ qiuñiññaq pigiliutiniapiaglugu.

12 Atakkii irrak Atanġuruam qaunaksriruk iñuñnik
 nalaunñaruanik,
 suli siuttak naalaġniruk inġisrułhatnun,
 aglaan kigiññan Atanġuruam akillilġisimagai tamatkua
 savaaqaqtuat pigiitчуamik.” *Psalm 34:12-16*

13 Aasriiñ kia atniaġisiñiipasri nakuuruanik savaaqaġupsi.

14 Aglaan nagliksaaġupsi pisigilugu nalaunñaruq
 quvianamiugisirusri. Iqsiginagu iñuich tatamnaqsiragahat,
 unniñ ihuillġutiginagich tamatkua.

15 Kamagisriuñ Atanġuruq Christ uummatipsitñi,
 Ataniġikkaqsi. Itqanairutilugu ataramik kiggutiqałksraqsi
 iñuum apiqsruqpasri niġiugakun pigikkapsigun.

16 Aglaan kiuyumagiksi piisaanġilikun taluqsriłkunlu,
 ataramik patchisaisillugich qaugrimmaaġiutillautasri.
 Taimmali kisut uqamaqluutigikpasri savaaqaġniłusri
 pigiitчуamik, ilinich kanñutchałhiñagumuut ilitchuġilutin
 iñuuniallautakipsitñik Christ-kun.

17 Tarra ihuatluktuaq, Agaayyutim pisuhigkpaun,
 nagliksaaġutigupsiuñ savaaqallautalıqsi uumakñja
 savaaqałiġmiñ pigiitчуamik.

18 Christ-tuuq nagliksaaqmıuq. Ilaa tuqunaruq
 pisigiplugich killuqsautit atausriġmiaqlugu, nalaunñaruq
 iñuk pisigiplugich nalaunñaitчуat tikiutisrukhuta
 Agaayyutmun. Timaa ilaan tuqqutaugaluaqtuaq aglaan
 irrusia iñuuruqsuli.

19 Aasriiñ irrusriupluni ilaan utlanġiġaa irrutchich
 tigutaaqsiuvinmiittuat quliaqtuaġiaqhuni tusraayu-
 gaagiksuamik.

20 Taipchua irrusrich tupiksriñġitchut Agaayyutmik
 inġiġaanimma uvlunñi Noah-m, Agaayyutim anuqsru-
 tikkagmigun utaqqikamigich isrummitqiuplugich Noah
 umiaqpaliqpaqlugu. Ikituurat iñuich, tallimat piñasruuplutin,
 annautikkaurut umiaqpanmi uliqpakman.

21 Taamna atrinuruq paptaaġutmun pakma anniq-
 suutigikkapsitñun. Paptaaġutigun iñuk salummakkaunġitchuq
 puyanani timim, aglaan iñuk inġisruqtuaq Agaayyutmun
 salummaquplugu qaugrimmaaġiutillautani killuqsauti-
 payaaniñ, pisigiplugu anitqilha Jesus Christ-ñum,

²² qılanmuktuaq aquppipluni taliqpian tunjaani Agaayyutim. Israǵulǵıllı sanııqutiqaqtuatlu sanııqaqtuatlu atanıǵıaat ilaa.

4

Atlanııuqtuaq İñuunialıq

¹ Tarra Christ nagliksaaqtuksraupman timimigun pisigiplugu nalaunıaruuaq, isrumaqaqtuksraupmıusri Christ isrumapmatun itqanaıllıusri nagliksaaǵutıgiraksraukpan nalaunıaruuaq. Atakkıi kiñapayaaq nagliksaaǵumi timimigun nutqautıpmıgaa killulıqıııq.

² Taamna iñuk iñuunianǵıqsuq pisulıǵruakun tuqunialıǵmiñunaglaan, aglaan pisulıhagun Agaayyutim.

³ Taimma qaanıanıktuami iñuunıaqpaanıktusri pisuulıhatıtun ukpiqsriñǵıtchuat iñuunıaqapsı suvaalıakıun, pisugruaǵutıhıkun, imilıvaalıakıun, aliasrunǵıñıalıakıun, piqıuktakıun taanıaqhunı, qaayunıaqtuakunlu aangıuaqtulıkun.

⁴ Pakma ukpiqsriñǵıtchuat atlagıgaasrı ilalıqsuutingıqapsı ilıñıtıñun qılıhuqtalıhatnı, aasrıñ uqamaqıuutıgıaqspıusrı.

⁵ Aglaan ilıñıch kıgıutıksraqaqtuksraugısrıt savaaǵmıktıgıun ilaanun atannııñhiñaaǵuqtuamun iñuuruanıǵlu tuqunıaruanıǵlu.

⁶ Tarra taamna piqutıgıplugu Christ qulıaqtuagıniqsuq tusraayugaallautamık taıpchunııa tuquanıktuanun taimanı ilıñıllı annautrautquplugıttuuq. Atannıkkauyumiñaaqspılugıch iñupayaatuntuuq nunanı, aglaan Agaayyutim iñuuyumiñaqunıǵai ırrutçıǵmıktıgıun Agaayyutıtun iñuuruatun.

Analatchıllautaqtuat Agaayyutim Aatchuutaiñik

⁷ Aglaan supayaurat isruksraıat qallıurallapiaqtuq. Taatnaǵusrı qaugrımmaaǵıgıtçı qaunatqıaǵıusrılu aasrıñ ıñıqsrutlasrıusrı.

⁸ Pıtluktaksraq una supayaamıñ, pılıqıllapıaǵusrı piqpakkıtısrıtçı avatmun, atakkıi piqpaksrııñhum maturaǵıgai iñugıallapiaqtuat killuqsautıt.

⁹ Tukkıqsuutısrıtçı avatmun uqapıluutalıakun.

¹⁰ İñullaanıplusrı akuqtuaqaqtusrı aatchuutmik Agaayyutmiñ. Taatnaǵusrı savautısrıtçı avatmun savaktıllautaulusrı atullautagılugıch atlakaaǵııch aatchuutai Agaayyutim, itna,

¹¹ kiñapayaaq uqaqpan, Agaayyun uqaǵlı taavruma uqaǵıkkarıagun, sulı kiñapayaaq savautrıgumi, ki savaglı sayaksrırrutaagun Agaayyutim, Agaayyunlı kamagıkkauyumuıuq supayaurakun tumıgıllugu Jesus Christ, piǵıkkarıa kamanaun anıalatchıslı taimııa isruıtchuumun. Taatnatuq.

Nagliksaaıq Ukpiqtuanıpluni

¹² Piqqpagikkamaan, tupaņasri ukpiqsriḷiqsi uuktuaqsiukpan sakiqnaqtuatigun ikniqtun ittuatigun; atlayuaginagu niḡiunaiḷaakun taamna atuumakpan ilipsitñun.

¹³ Aglaan quviatchauḡigitchi piqasiutinilusri Christ-mun nagliksaaḷhagun quviatchallapiagumuusri quyalusri kamanautaa sagviqpan.

¹⁴ Pisaanḡatchiugupsi pisigilugu atqa Christ-ḡum quvianamiurusri, atakkii Agaayyutim Irrusrian, Irrusria kamanautaan, nayuḡaatin.

¹⁵ Sumiunniiñ nalliqli nagliksaaqani iñuaqtuqtauluni, unniñ tiglinḡiaqtauluni, unniñ savvagluktauluni, unniñ naipiqtuqtauluni iñuich sutilaanḡatnik.

¹⁶ Aglaan kisupayaaḡ nagliksaaqtikkaugumi pisigilugu ukpiqsriḷha Christ-mik kannusruutigingilliuḡ, aglaan kamaksruḡliuḡ Agaayyun ilisimanahḡmigun Christ-mun iñugitilaagmiñik.

¹⁷ Pakma atanniiḷhum aullaḡniiviksraḡa tikitchuq, aasrii Agaayyutim iñuḡi atanniqsukkauqqaqtuksraurut. Tarra atanniqsuqqaagḡniqpatigut, qanutchimik isruksraḡaḡisivat tamatkua tupiksriñḡitchuat tusraayugaallautamik Agaayyutikun?

¹⁸ “Nalaunḡaruat iñuich annahḡksraḡat qaḡanangiññiḡpan, sugisiñiḡpatmi iñuich agaayyutaitchuatlu killuliqiritlu?”
Proverbs 11:31

¹⁹ Tarraasrii tamatkua nagliksaaqtikkaauruat pisulḡhagun Agaayyutim nakuurualiqilich. Qaisimaapiaqtaksraḡaḡaich iñuutchisiḡ iñiqsirimiknun ilaanun tuniqsimaruamun ataramik.

5

Munaqsraḡi Agaayyutim

¹ Pakma silḡiqsuḡniagitka qaukliuruat akunnapsitñi, uvaḡaptuuq qaukliupluḡa. Qiñiqsimagiga nagliksaaqman Christ aasrii quliaqtuaḡiplugu, piqatauyumaaḡluḡaptuuq kamanautaanun sagviqsagumaruamun.

² Qaunagilugich iñugikkaḡi Agaayyutim, munaqsraḡikkasri akunnapsitñiittuat, [Agaayyutim atuqukkaḡa ilipsitñun]. Nunurausruḡaḡasri aglaan piyummatigipiaglugu, piññanḡiasruḡaḡasri aglaan savautiyumaapiaglugu.

³ Atanḡuniagvigisruḡaḡaḡich Agaayyutim iñugikkaḡi qaunagiraksriusiasri, aglaan tuvraaksrallautausitchi munaqsranun.

⁴ Aasrii qauklat munaqsrit sagviqpan, akuḡtuigisirusri niaquḡutaanik kamanautim akiññaktaatun piunḡiḡagumiñaitchuamik.

⁵ Taatnatuntuuq, nukatpianjuruasrii kamakkutiugaġitchi gaukliuruanik. Iluqasri kamanagasarugisruŋaqasri savauttutilusri atchiksuaħikun, atakkii

“Agaayyutim ayaksimaagai kamanagasarugiruat

aglaan ikayuqsimaagai atchiksuaqtuat.” *Proverbs 3:34*

⁶ Taatnamik atchiksimaagitchi ilipsitñi ataadni sayakturuat argaiñ Agaayyutim, ilaanli kamaŋaqsiqkaġumagaasri piviksraq nalautitpan.

⁷ Igillugu iluqaan isrumaaluutigikkaqsi ilaanun aasrii tutqik-silusri, takku ilaan qaunagigisigaasri.

⁸ Qauġrimmaagigitchi qaunatqiaġigusri. Uumiksriksi Tuungaq ataramik ukpiġutaiqsitchiñiaqtuq ilipsitñik, qalinuularuatun lion-tun kukiluktuatun sumunliqaa niqiksraqsiuqhuni.

⁹ Taatnamik akilliliqsuqsium payaŋaigvigilugu ukpiqsriħiqsi, ilisimalugu aniqatiusri nanipayaaq nagliksaaħhattuuq ilipsisun.

¹⁰ Aasriiñ nagliksaaqtuallaanikkupsi sivikitchuami, Agaayyutim ihuaqputipayaaqtuam tuqħuqtigikkapsi Christ Jesus-kun isruitчуamun kamanautigikkaġmiñun, naamasripkaġniaġaasri, nalupqinaigusri ukpiqsriħipsitñi, sayaktusriħusri suli payaŋaigusri.

¹¹ Ilaanun illi kamaŋaun saŋħilū qaŋavak taimuŋa. Taatna.

Ilammiiġutit

¹² Aglaktuŋa naigħipħu Silvanus-kun isrum-matigikkapkun tuniqsimapluni aniqataulħa. Pitchuk-saagukkipsi aglagikkapkun uqautilusri Agaayyutim ihuaqputigillapiaħhamik. Ilisimalugu taamna ihuaqqun tuniqsimavigisiuŋ.

¹³ Ukpiqtuanjuruattuuq Babylon-mi ittuat piksraqtaanuruat ilipsisun, tuyuqmiġaasri nayaanħamik, suli Mark-ħum iġñiġipmatun itaġma.

¹⁴ Paġlatisritchi avatmun kunigutmik ipqitchuakun piq-pakkutilikun. Qiñuiññaq illi iluqapsitñi ittuani Christ Jesus-mi. [Taatnatuq.]

Peter-m Tugliat Tuyuutaiñ

¹ Uvaña Simon Peter. Savaktigigaaña uqqiraqtigiplunaju Jesus Christ-ñum. Tuyuqtuña ukuniña iñunñun akuqtuiruanun akisuruamik ukpiqsriñigmik uvaptiktun nalaunñaruahagun Agaayyupta suli anniqsuqtipta Jesus Christ-ñum.

² Iłitchuğisaiñaqsiunñtuq Agaayyun suli Jesus Ataniqput. Uv-vatuq iħuaqquqtağitchi atqunaq qiniñamiglu.

Agaayyutim Tuqħuutaalu Piksraqtaañalu

³ Agaayyutim pakmakñaqtauruakun saññiagun qaitchiñiğaatigut supayaanik iñuutlasripluta agaayyutiqammaağilikun tumigiplugu iłitchuqsriłiptigun ilaanik tuqħuqtigikkaptiknik iłañiutitqupluta kamanautmiñun nakuuniqsrauğimmiñunlu.

⁴ Tumigiplugik tamatkuak qaitchigaatigut kamanallapiaqtuanik akisuruamik akiqsruutinik. Ukpigigupsigik akiqsruutit annatlasrigisirusri qaayuğnaqtuamiñ ittuamiñ nunami iñuich kañiğruaqtanñisigun, aasrii piqatautlasriłusri Agaayyutim irrusriani ilaatun iłiłusri.

⁵ Tamanna pisigilugu pisuqtilaapsitñi iłlatigisriun ukpiqsriłapsitñun nakuuñiq, suli nakuuñiq tapiğlugu iłitchuğimmaağiliğmik,

⁶ suli iłitchuğimmaağiliğ tapiğlugu inñmun añalalğuliğmik, inñmun añalalğuliğ tapiğlugu anuqsruğimik, anuqsruğiq tapiğlugu agaayyutiqammaağiliğmik,

⁷ suli agaayyutiqammaağiliğ tapiğlugu piqpakrsriğimik aniqatinik, suli piqpakrsriğiq aniqatinik tapiğlugu piqpaktamik iñupayaanun.

⁸ Tamarra taatnatchich irrusriksrat pigiraksrasi. Pigigupsigij nausaiñaqtusri taapkunuuna, imaiłaatun inğitchusri as-rirringitчуuatunlu, aasriñ iłitchuqsrisaiñağniaqtusri Atannaptiknik Jesus Christ-mik.

⁹ Aglaan kiñapayaaq iñuk piqanğiññiğumi tamatkuniña irrusriksranik irigiitчуuq qiniñlaitłuni. Puuyuqmigaa salumakkautilaani killuqsautiğruağmiñiñ.

¹⁰ Taatniitman, aniqatiumaan, sakuugitchi pisuqtilaagusri tuqħukkauñiqsi piksraqtaañuñiqsilu nalupqinaiqsillugu, atakkii taatna piyupsi paasraağumiñaitchusri.

¹¹ Suli akuqtuigisirusri kamañaqtuamik pağlatmik isigupsi isruitchuamun añaayuqautaanun atannapta anniqsuqtiptalu Jesus Christ.

12 Taatnaqłuna itqautisragatagipsi tamatkuniya, ilisimagaluagisiunniñ payañaiǵvigiplugulu Agaayyutim ilumutuuruña pakma pigikkaqsi.

13 Nalaunjaruaǵigiga iñuunigtutulaamni maani nunami itqaqtitaǵukhusri sunik tamatkuniya.

14 Iisimagiga timikuliksraǵma tikitchaqturałha. Taatna atannapta Jesus Christ-ñum nalupqinaiqługu uqautigaaña.

15 Aglaan sakuugutiginiagıtka ilipsitñun itqaǵitquplugich tamatkua ataramik tuquanikkaluaguma.

Christ-ñum Kamanautaa suli Sivuniksriqutauruaq

16 Quliaqtuaǵutingitchipsi unipchaalianisigun iñuich ilitchuǵipkaisaqapta agǵigñialhanik Atannapta Jesus Christ kamañaqtuakun sañiqpauraǵmigun. Uvagut qıñillapiaqsimagikput kamañaqtuaq qaummagıñiña.

17 Nayuutirugut akuqtuipman Agaayyutmiñ Aapauruamiñ kamakutmik kamañautmiglu, taavruma nipim nipliutipmagu kamañniqsauruam supayaaniñ nipliǵhuni, “Tarataamna piqpagikkaǵa Iǵñıǵa quyalimaaqtigillapiakkaǵa.”

18 Aasrii taimani tusraagikput taamna nipi nipliqsuaq qılañmiñ piqatigiplugu Jesus iñgimi taivrumanı Agaayyutim sagviqmagu kamañautni.

19 Uvaguttuuaq nalupqisruutigingipsaǵikput uqautigikkañat Agaayyutim sivuniksriqirıñisa inilǵaanimma. Pıllautaqtusri naalaǵnitqiaǵikkupsigıñ uqalñich, takku uqalñich kañiqsipkaǵaasri aggitqıññiaqtilaanıñ Jesus-ñum atriplugu nanǵum qaumapkaiłha taaqtuaq ini qausraǵatagıñıñanunaglaan uvlum suli nuilǵatagıñıñanunaglaan uvlugıñan uvlaam.

20 Sivulliulugu ilitchuǵiraksraqsi uvva, sivuniksriqirim inmiktuiñaq kañiqsipkaǵumiñaitchaa sivuniksriqutauruaq Agaayyutim uqalhaniñ.

21 Atakkii iñuich sivuniksriqingitchut sumiunniñ pisulıgmiktigun, aglaan Agaayyun uqagıñiqsut iñunımgun añalatkaqsipmatıñ Ipqitchuam Irrutchim.

2

Iñisautrit Tanjıǵılaakun

1 Inilǵaanimma tanjıǵılaakun sivuniksriqirit iñukpallıǵñiqsut akunǵatni iñuich [Israel-mi]; taatnatun tanjıǵılaakun ilisautrit iñukpallıǵñiaqmiut akunnapsitñi. Tikiutriñiaqtut nalunauchilutıñ tanjıǵılaanik ilisauttitinik suksraunǵiutauyumiñiaqtuanik, piılaaǵiluguunniñ Atanǵuruuaq tuquruuaq annautisuklugich. Aasrii pisigiplugu piılaaqalhat Atanıgmik taimmaiñaq piyaqqukkauniaqtut.

2 Suli iñugiallapiaquat piqasriqsuutigisirut pigi-illlapiaquatigun kanñunaqhutin iñuuniałhatigun, aasrii iñuñnun uqamaqłuutigipkaaqsilugu ilumutuuruuq pisigiplugich ilinich.

3 Pitłatuhigmiktigun maniññañniagvigişigisaasri, ilisautilusri uqautilusri lu ilumutuunğıtchuanik. Agaayyutim atanniq-suirinata pasriñigai taimakñaağlaan, aasriiñ siñiktuangitchuq piyaqqulhiñaağulğugich ilinich.

4 Takku israğulğich killuqsaqmata Agaayyutim anasriñjuqsaqmigai igitlugich nagliksaağvinmun qiliqsruiplugillu taagñiqsrami tikiññiałhanunaglaan uvluan atanniuviksram.

5 Suli Agaayyutim piyaqquqmigai iñuich iñuuruat taimani uvlunıñi Noah-m, ipipkağugich agaayyutaitchuat nunami uliqpañmun kamañaqtuamun. Noah quliaqtuagaqtuq iñuñnun nalaunñasriruksrauniplugich sivuğaani Agaayyutim, aasriiñ Agaayyutim annautigai Noah-lu tallimat malğuk iñuillu.

6 Suli Agaayyutim patchisiqutinigai iluqaisa iñuich iñuuruat nunaaqqiqaañni Sodom-mi lu Gomorrah-mi lu, aasriiñ ağralipkağatağugik iknikun. Taavrumuuna Agaayyun urriqsuutiqağniqsuq qanuq suksraunğığñiaqtilaanatnik iluqaitñik agaayyutailaanik.

7 Suli Agaayyutim annautipmigaa nalaunñaruq Lot, qiñupkakkauruq atqunaq qaayugñaqtuakun iñuuniałhatigun killuliqirit iñuich.

8 Atakkii taamna nalaunñaruq iñuk iñuuniaqami akunğatni tamatkua killiqiruat iñuich uvlugagipman, ihuilliuqtitauruq qiñiqğugillu tusraaplugillu pigiitchuat savaañch.

9 Taatnaqhuni Atangum ilisimagaa qanuq annautriħksrani agaayyutiqaqtuanik uktuagusriañitñiñ suli qanuq tigung-miħksrañat nalaunñaitchuat iñuich uvluanunaglaan atanniu-viksram anasriñjuqsagviksrañatnun.

10 Agaayyutim anasriñjuqsagisiñigai suvaluk tamatkua iñuich aňalatağipkaqtuat timim kimmutiğruañiñun qaayugñaqtuanunlu, suli suksraqanğıtchuat Agaayyutim aňalatchisaanik. Tamatkua ilisautrit tanğılaakun aňarut arguañaplutin. Sivuuğagingitchaat uqamaqłuutiqałksraqtin qiñiğnaitchuanik saññiqaqtuaniq qilañmi.

11 Israğulğitunniñ kamanatluktuat saññikun sayak-tulikunlu tamatkunakña uqamaqłuutigitłaitchaich taapkua nayuqtigikkani Atanguruam.

12 Aglaali tamatkua ilisautrit atriqaqtut isrumatłailaaton niğrutitun, aňalatautun aullasiğmiknun, aniruaton aňuniagaksrauplutin tuqqutaksrauplutinlu. Uqağuurut pigiiliplugich sunik kanjqsimangisağmiknik. Aasrii piyaqquğisirut isrumatłailaaton niğrutitun.

13 Taamna akiljusriagigisigaat nagliksooqsiupkailigimiktigun atlanik iñuñnik. Ilinjisa kimmutigiragigaa pisuhigruaqtin uvluḡaluamiunniñ. Kannusraaḡutauññaqtut ilipsitñun niḡiqataukamiñ ilipsitñi, taqsraqtatun suli qilḡuliktun akunnapsitñi, quviasruutigiplugu ukpiqsaiñiqtin.

14 Qiñiqamitruñ aḡnaq ikñitchakhutin sayuñayumarut nutqaummisilḡuitlugu taatnasriḡ killuqsaun. Ikñisaagñiḡaich pitchiḡiaqtuat iñuich killuliqiliksrañatnun. Ilinjisa uummatañich aḡalatiqagñiqsut kaviuqtauligmun. Ilinjich taiyuaniqñuutikkaurut, suksraunḡiqsaḡumaaqtut.

15 Suksraagñiḡaata nalaunñaruakuaḡiaq aasriñ ulapnaaplutin. Iñuuniagaqsirut iñuktun atiliktun Balaam iḡñiña Bosor-m, piḡpaksriruaq akiljutaanik killuliqilñum.

16 Aglaan suakatakkauruḡ killuliqiligmigun. Uqatlailaam natmaksigvian nipliutiḡlugu iñuum nipaaton nutqaqtinnigaa sivuniksriḡiri kinniḡisaḡaluaqtuaq.

17 Tamatkua ilisautrit atriḡaqtut nivviatun imḡilaamik suli taktugayauratun aḡalatañatun anuḡiqñuum. Tamatkua iñuich Agaayyutim itqanaiyautiniḡai iniksrañatnik taaqtuam taḡniqsrañani isruksraitchuami.

18 Ilinjich uqaqamiñ nipitusriḡlutin uqaḡaqtut sumun atuḡumiñailaatigun. Ikñisaagñuḡaich pisugruaḡutaagun timim pivaaññalikunlu tamatkua salummaqtitlutin annaḡḡammisuat tamatkunakña killukun iñuuniaqtuaniñ.

19 Ilinjisa akiqsruqtuḡuḡaich iñuich atanniḡsuqtik-sraiñipluḡich ilinjich savaktaḡruunñagmiñ qaayuḡnaqtuamun, atakkii iñuk aḡalatiḡtaqtuḡ qanusripayaamun akiiliraḡaqtimiñun.

20 Iñuich annaaninñiqsut qaayuḡnautaitñiñ nunam iñuiñ ilitchuqsriḡimiktigun atannaptiknik Anniḡsuqtiptikniḡlu Jesus Christ-mik. Uvvaami ilinjich ilñakkataḡutitqikkumin tamatkunña akiilipkaḡutinlu, isruksrañat piḡiitlukkisiruḡ aullaḡniiqqaahḡimikniñ.

21 Ilitchuḡigaluaqqaahḡuḡu iñuuniaḡiq nalaunñaruañlikun, iñuatlukkayaḡniqsuḡ ilinjitñi naluḡaḡumitruñ taamna iñuuniaḡiq uumakña tunutchiḡimikniñ ipqitchuamik tillitmik qaisauruamik ilinjitñun.

22 Uvva atuumapkaḡaata taimña nipliutaumaruaq, “Qip-mim uttaqiragigaa inmi miḡiakkani,” suli “Kuniaq iḡḡuanikkañat utiḡaqtuḡ maḡḡaḡmun maḡḡiluktaḡiaqhuni.”

3

Akiqsruutaa Atanḡum Agḡiḡñiathan

1 Piḡpagikkamaan, ukua tuyuutit tugliḡiḡaich tuyuutma ilipsitñun. Taapkuñnuuna tuyuutipkun itiqsaḡukkipsi

itqaqtillugich tamatkua uqautigikkatka iñuuniaquplusri ipqitchuakun.

² Ilipsitñun itqağitqugitka sivuniksriqutauruat ipqitchuati-gun sivuniksriqiritigun suli tillisauruat uvaptiknun atannap-tikniñ!u anniqsuqtiptikniñ!u uqqiraqtitigun.

³ Kañiqsiraksrağigiksi una sivulliulugu, mitautiksriuat tikitkisirut ilipsitñun aqulligñi uvluni ajalatittuat pisuligruağmiknun. Mitautiginiagaasri

⁴ uqaqhutin, “Jesus-ñum akiqsruutigigaa aggitqinñiañi. Naamimi imma? Taimakñaqañ aapaavut [Christ-kun] tuqugaluagtut, aglaan sua iluqani tamarra atlanñungitchuq aullağniilğatañhaniñaglaan nunam iñiqtauñhan.”

⁵ Aglaan itqağiyummataillapiağaat una, Inilğaan Agaayyutim iñigaa uqañhagun qilak suli nuna, aasrii nuna nunaquqlugu imigmiñ suli imikun,

⁶ suli tamarrumuuna imikun nunaqqaq piyaqquqlugu uliqpaktitlugu.

⁷ Taatnatuntuuq qilaillu nunalu pakma ittuat qau-naksriqaqtut Agaayyutim uqañhagun piyaqquğniañhanunaglaan ikniğmun. Taimanigun uvluni Agaayyutim atanniqsuğisigai iñuich agaayyutaitchuat aasriiñ piyaqquğlugich.

⁸ Aglaan piqpagikkamaan, puuyuumanagu una, isrumaraqutug atausriq uvlug pivikisilaañanik suli 1,000 ukiut pivikpauraqaqtılaañanik, aglaan Ataniğmi atiruk.

⁹ Atangum sukaisaagutigingitchaa immiumasraqamiuñ akiqsruutigikkani, iñuich ilañich sukaiññigiağaluagaqtut. Aglaan anuqsrutigaasri, atakkii piyummatigingitchaa kiñaunniñ piyaqququlugu, aglaan iluqaisa mumiqugaluagai killuqsautmikniñ Agaayyutmun.

¹⁰ Aglaan uvlua Atanguruam tikitkisiruq niğilautiluni aggiñhatun tiglinñiaqtim. Taivrumani qilaich piğisirut qukiğñaqtuamik tusrağnaqhutin suli qaummatit qilañmiittuat siqumitkisirut iknikun suli nuna ikiniaqtuq supayaatlu nunamiittuat.

¹¹ Iluqağmin tamatkua sut piyaqquğumaaqmata taatnatun, qanutchimigli iñuunialiaqtuksrauniqpisi? Iñuuniaqtuksraurusri ipqillapiağusri suli agaayyutikuağusri supayaakun,

¹² utaqqilugu Agaayyutim uvlua tikitchumaaqtuag suli pisuqtilaapsitñi tikiumapkagnağiağniaglugu taimña uvlug. Taivrumani uvlumi ikniğum uunallapiaqtuam qilaich piyaqquğisigai suli qaummatit aukkisigai.

¹³ Aglaan utaqqigivut Agaayyutim akiqsruutigikkani, itnaami, niğiugaqaqtugut nutaanik qilañnik suli nutaamik nunamik iñuuviksrañatnik nalaunñasripkakkauplutin iñuich tupiksriuat Agaayyutmik.

14 Taatnamik piqpagikkamaan, utaqqisiun taamna uvluq. Pisuqtilaapsitni iñuuniagitchi taqsraqtailaakun puuyiluktaitailaakun sivugaani Agaayyutim suli qinuiññakun.

15 Isrummatigisiun anuqsrullapiaħa atannapta kaniqsimalugu anniqsuquriħa uvaptiknik. Taatnatuntuuq piqpagiplugu aniqatiupta Paul-ñum aglakmigaasri puqutikun Agaayyutim qaisañagun.

16 Iluqanjitni tuyuqtuutmiñi uqautigipmigai tamatkua sut. Uqanjñ ilanich kaniqsilgunaitchaluqtut. Aasriñ iñuich naluruat payañaiqsimaitchuatlu qipititchiñiqsut Paul-ñum tuyuqtuutaiñik suliunniñ atlanik uqalhiñik Agaayyutim. Taamna pisigiplugu Agaayyutim piyaqqugñiağai.

17 Ilipsiasriñ piqpagikkamaan, tamatkua sut ilitchugikkasri sivuani qaunatqiağiksigik. Taatnanğitchupsi sivullikkauviaqmiusri killukuagutinjisigun maligutchiñgitchuat. Aasriñi qaunagiyumagiksi paallangihksraqsi payañaiqsimmavigikkapsitñiñ.

18 Aglaan nausraiñagitchi ihuaqqutrisaagun ilitchugimmaagiksisaiñaglugu Ataniqput anniqsuqtigikkaqputlu Jesus Christ. Ilaanun illi kamaun pakma suli qañavak taimuñ. Taatnatuq.

Sivulliich Tuyuutai John-ηum

Uqalıq Iñuunaqtuaq

1 Aglaktunja ilipsitñun Jesus-mik taiyuutilinmik uqalıgmik. Taamna iñuk Jesus qaitchiraqtuq iñuukıgmik inniqsuamik aullağniñiğmiñaglaan. Taamna tusaagikput qıñıqlugulu sulı tautuklugulu aksiapluguunniñ.

2 Taamna iñuk qaitchiruaq nutaamik iñuukıgmik tautunjaqsipman qıñıguraaqsiñiağikput. Sagviqqaaqman inñiñik uvaptiknun uqautiaqsigipsi Agaayyutitnjaqtauruakun iñuukıkun inniqsuakun aapami aullağniñiğmiñ.

3 Tamanna qıñikkaqput sulı tusaaplugu uqagıpmigikput ilipsitñun, ilaliutitqugaluaqhusi piqatigilugik Aapauruağlu sulı Iğñınalu Jesus Christ taatnatuntuuq uvagut piqatiqaqmatun ilinñiknik.

4 Taatnaqhuta aglaaqsirugut ilipsitñun iñuukıgmik ilitchuğitquplugu Jesus. Taatnağuta quviatchallapiağisirugut.

Agaayyun Qaummatauruq

5 Uvvauna uqalıq uvagut tusaanjanikkaqput Agaayyutim Iğñınaniñ aasiñ quliaqtuağigikput ilipsitñun, itnaiñiplugu, Agaayyun qaumaupluni sulı ilaani taaqtuanitchuq suoramikunniñ.

6 Iñuk uqaqami piqataunipluni Agaayyutmi killuqsaq-tautigalugu, taatnasiq iñuk sagluqsruğaqtuq piqataunitluni Agaayyutmi killuliqituiñaqhuniki. Taatnaiñiplugu atrinurugut iñuktıtun taaqtuami pisuktuatıtun.

7 Iñuuniağupta piqatauluta Agaayyutmi piqatigiiksilluta avatmun, taatnaiñiplugu atrinurugut iñuktıtun qaumami pisuktuatun. Uvvaasiñ salummagaatıgıt killuqsapayaaniñ, atakkii Agaayyutim Iğñınalu Jesus tuqqutaupluni maqipkaqlugu augikkani uvaptiknun.

8 Nipliakapta uvagut killuqsagumiñaitluta ukpiqsagaqtugut uvaptiknik. Taatnaqapta ilisimanitchuğut Agaayyutim ilumutuulhanik.

9 Quliağikaptıgı Agaayyutmun killuqsagñıluta ilaan natqıgutiniagaatıgıt nalaunñaiñipayaaptiknik, atakkii ilaa tuniqsımaruq nalaunñaruauñupluni surağalıpayaagmiñi.

10 Agaayyun niplıqsuq killuqsagñıpluta aglaan nipliakapta killuqsatılaitluta uqagıgikput Agaayyun saglutuniplugu, tavraasiñ Agaayyutim uqalğagun iñuunianitluta.

2

Christ Uqapsaağutrikput

1 Ilauraamaan, aglaaqsiruna ilipsitñun kil-luqsaqunjtikaluaqhusi. Aglaan kiñapayaaq killuqsaqnikpan piqaqtugut uqapsaağutriksraptiknik Aapamun. Taamna Jesus Christ killuqsaqsimaitchuaq.

2 Taamna tuqukami sannigutami aatchuutigirug inmiñik piqutigipluta, taavrumuunnaqlugu piigai killuutivut sulil-luqsautinich iluqatin iñuich nanipayaaq.

3 Taatnaqhuta tupigiguptigik Agaayyutim tillisai, nalupqisukkumiñaitchugut ilisimatilaaptiknik ilaanik.

4 Iñuk niplioman ilisimaniplugu Agaayyun aglaan tupiginitlugu ilaan tillisaa sagluqsruğaqtuq. Taatnasiq iñuk ilisimanitichuq ilumutuuruamik.

5 Kisupayaaq tupiksripman Agaayyutim nipliutaanik ilaan piqpagiragigaa Agaayyun atakkii ilitchuqsruirug Agaayyutitnqaqtauruamik piqpaksriñigmik. Tupiksriguptaasiñ Agaayyutimik nalupqinaigikput atausinñuqttilaaqput ilaani.

6 Kisupayaaq nipliokami iñuuniağniłuni atausinñuqatigimaaqlugu Agaayyun iñuuniaqtuksrauruq ataramik Jesus Christ-ñum iñuuniałhatun.

Nutauruaq Iñuuniaqurrun

7 Ilauraamaan, tuyuqanitchuna ilipsitñun nutaamik tillitmik aglaan utuqqağmik inñaniktuumamik taimakñaaglaan. Taamna tilliñ ilisimakkaqsi tusaalłapsitñiñaglaan.

8 Uvva taamna tilliñ tuyuutigikkağa ilipsitñun nutaanupmiuq. Iñuich ilitchuğigaat taatnasiq piqpaksriñiq Christ-ñum iñuuniałhagun ilipsiłuami iñuuniałapsigun, atakkii taaqtuaq qaanisaiñaqtuq aasiñ ilumun qauma qaummağiksirug.

9 Iñuk nipliakami qaumamiinnipluni uumik-sriuraagutigalugu ukpiqtuaqatiumiñik tavra kanigruaqtana simminitichuq —taaqtuamiittuq sivuanisun. Iñuuniagaqsilgitchaqtuq killuliqipluni.

10 Aglaan iñuum nakuagikamigich ukpiqtuaqatiuni qaumamiittaqtuq, iñuuniałhani sumunniñ paasaqtit-tağumiñaitchaa.

11 Aglaan iñuk uumiksrikami ukpiqtuaqatiumiñik ilaa taaqtuami ittuq, pisukhuni tağmi. Kiisaimma-tai qanutnamuqausiksraigagivug atakkii taaqtuam qinilguiliplugu.

12 Qitunğamaan, taatnaqluna aglaktuna iluqapsitñun,

atakkii Agaayyutim natqigutigai
pigiilqutisi Jesus Christ savaaqalğagun.

13 Aglaktuna ilipsitñun utuqqanaanun
atakkii ilisimaaniklugu Agaayyun
taimña inñaniktuaq aullağniłhaniñaglaan.

Aglaktuna ilipsitñun nukatpianun

atakkii akiiligiiksi Tuungaq pigiitchuapayaam aullagñiiraa.

14 Aglaktuᅇa ilipsitñun, ililgaanun,
atakkii ilisimaanikługu Aapauruaq.

Aglaktuᅇa ilipsitñun utuqqanaanun ilisimaaniktuanun
taivrumiᅇa inᅇaniktuamik aullagñiiłhaniᅇaglaan.

Aglaktuᅇa ilipsitñun nukatpianun sanᅇiruanun
tuniqsimaruanun Agaayyutim uqałhanun ittuanun ilip-
sitñi.

Taavrumuuna akiiligiiksi pigiitchuapayaaq,
Tuungauruq taamna.

15 Kaviuᅇinagich suoramik unniiᅇn ilitqusiat nunam
iᅇuᅇisa. Atakkii iᅇuum kaviuᅇikpagu taamna ilitqusiᅇ
piᅇpagiyumiᅇaitkaa Agaayyun.

16 Suami taavruma ilitqutchim ilagivaun? Kaᅇiᅇruaqtam
kaviuᅇikkaᅇa, sut iᅇuich qıᅇnikkaᅇisa piᅇᅇnaktaaᅇisukługu, suli
supayaat mattumani nunami iᅇuich kamasaaᅇutigikkaᅇich —
taatnasiᅇ iluaqnaᅇitkaluaqtuᅇ Agaayyutim irrusiani.

17 Taamna ilitqusiat iᅇuᅇisa nunam suli kaviuᅇikkaᅇiᅇlu
piᅇᅇumaaqtut. Aglaan iᅇuk tupiksriᅇuaq Agaayyutim
pisułhanik iᅇuutuᅇiᅇaqtuᅇ Agaayyutmi.

Akiᅇiᅇiqsuᅇti Christ-mun

18 Ilauraamaan, piviksram isua tikitchumaaqtuᅇ. Tusaa-
magiksi akiᅇiᅇiqsuᅇtaa Christ agᅇiqsaᅇumanıplugu. Aasiᅇn
ilitchuᅇigikput iᅇuᅇiaktuat akiᅇiᅇiqsuᅇtai Christ agᅇianiksima-
niplugich. Taatnamik ilisimarugut piviksram isua qallisi-
laanjanik.

19 Tamatkua akiᅇiᅇiqsuᅇtai Christ unniiᅇn piᅇqataugaluagtut
uvaptikni ilaliutillapianıtkaluanᅇaᅇmiᅇ, taatnaᅇhutin
aullagñiqsut uvaptikniᅇn. Tuniqsimagaluagumiᅇn Agaayyut-
mun akiᅇiᅇiqsuiᅇayaitchut Christ-mik, aasiᅇn nayuᅇayaᅇaatigut.
Unitᅇamisigut nalupqinaisitkaat sumiunniiᅇn piᅇqataunıᅇiqtin
uvaptikni.

20 Aglaan iluᅇasi, ilumutuulıᅇ ilisimagiksi, atakki Christ-ᅇum
qaitchiᅇiᅇaasi ilitqusiᅇmiᅇnik.

21 Aglaktuᅇa ilipsitñun naluruagilusi ilumutuuruakıᅇmik
aglaan ilisimagiga ilitchuᅇianikkaluakıᅇi taavrumiᅇa aasiᅇn
ilisimapgiksi sagluturuuᅇaᅇ ilaᅇiᅇitkaa ilumutuuruam.

22 Kiᅇnali sagluturuunıᅇiqpa? Kisupayaaᅇ piᅇılaaᅇaqtuᅇaᅇ
Jesus-mik Christ-ᅇunıplugu (“Christ” itnautauruᅇ, Agaayyu-
tim tuyuᅇikkaᅇa anniᅇsuutiksrauplugu uvaptiknun).
Taatnaᅇtuᅇaᅇ taamna akiᅇiᅇiqsuᅇtauruᅇ Christ-mik, aasiᅇn
ayyakługik Aapauruaglu Iᅇᅇiᅇalu.

23 Kiᅇnapayaaᅇ piᅇılaaᅇaqtuᅇaᅇ Iᅇᅇiᅇuruamik piᅇqatauyu-
miᅇaitchuᅇ taavruma Aapanani; kisupayaaᅇaasiᅇn uqaᅇtuᅇaᅇ

ukpiġiniġu Iġniġuruaq taamna piqataullapiaqtuq taavruma Aapajani.

24 Aglaan ilipsi, ukpiqsrituiñaġitchi tupiksriġurilu tusaakkapsitnik aullaġniġhaniñ ukpiqsriqqaħapsi. Taatnaġupsi atausiñuumaniaqtusi Iġniġmilu Aapauruamilu.

25 Itqaġlugu Christ nipliutigikkaña uvaptiknun, "Piqataullapsigun Aapami qaitchigisigipsi iñuuliġmik Agaayyutitjaqtauruamik."

26 Piruksraukama aglaktuña ilipsitñun tamatkunuuna uqaqtuanik ilisautrauniplutiñ. Ilumun akilililisuqtaurur Christ-mik qanugviiqsitchiñiaqhutiñ ilipsitnik.

27 Aglaan ilipsitñun Christ qaitchiñiqsuq Irrusiġmiñik nayuutiruamik ilipsitni. Taatnamik ilipsi inuqsranitchusi atlamik ilisautrimik, atakkii Christ-ñum Irrusian ilisautigaasi supayaanik, aasiiñ ilitchuġipkautaa ilumutuuruq. Iñuuniaqatigiġitchi Christ-mi.

28 Ki, qitungamaan, iñuuniaqatigiġitchi ilaani. Taatnaġupta tatavrualanayaitchugut tikitpan suli kannusukkayaitchugut sivuġaani agġippan.

29 Ilisimaplugu Christ-ñum killuqsaqsimaillaanulha nalupqiginjitchiksi taamna nalaunjarualiqiruaq Agaayyutmun qitungaġitilaña.

3

Agaayyutim Qitungai

1 Uvvaami, qanutunaglaan Aapam piqpagivaitluta! Piq-paksriħha uvaptiknun kamañqapaitluni taiyuutiqaġaatigut qitungaġmiñik, ilumun ilaan qitungaġillapiaġaatigut. Aglaan iñuich akitñiaqtuiruat Agaayyutmik kanjicsinjitkaatigut atakkii Aapauruaq ilitchuġimaitlugu.

2 Ilauraamaan, Agaayyutim qitungaġiliutianikkaatigut. Ilisimanjickiputsuli qanutchiuluta ilihksraqput, aglaan sagviqpan ilaatun iligisirugut, atakkii ilaa qinġisigikput kanjicsilugulu irrusipiaña.

3 Taatnamik, kisupayaaq niġiugaqaqtuaq Christ-ñum sagvilksranjanik ipqinñiuraġaqtuq atakkii ilisimaplugu Christ-ñum ipqisilaña.

4 Iñupayaaq killuqsaqtuaq atuiruq atiruamik tupik-sritlaitchuam atuġaġikkanñik. Iñuk killuqsaqami ayairaqtuq Agaayyutmik navgipluni iñuuniaqurrutaanik.

5 Uvvasuliuna ilisimagiksi Christ-ñum iñugulha piigityaqhuni killuqsautipayaanik. Killuqsagumiñaitchuq atakkii killuutaitluni.

⁶ Taatnamik, kisupayaaq atausinŋuqatausimaruaq Christ-mi killuqsaqtanitchuq. Aglaan killuqsaqtuam kanjicsimaitchaa ilitchuġisimaitlugu Christ qanajunniñ.

⁷ Ilauraamaan, iñunmun ukpiqsaqtitnasi. Iñuk atuiruaq nalaunŋaruamik nalaunŋaruunuruq Christ-tun killuqsaqsimailaanuruatun.

⁸ Iñuk killuqsaqtaqtuaq tuunġaŋaqtauruq atakkii Tuunġaŋa killuliqiniqsuq aullaġniiłhaniñaglaan. Pakma Igñiŋa Agaayyutim agġiġniqsuq piyaqquġiaqlugu iluqaan Tuunġaum savaaġikkanja.

⁹ Kisupayaaq Agaayyutim qitungaġiliutikkanja killuqsaqtanitchuq atakkii Agaayyutim qaitchisimaaqlugu iñuulġimiñik. Iñuk taamna killuqsaqtaġumiñaitchuq atakkii Agaayyutitŋaqtauruq.

¹⁰ Tavrakii ilisimagiksi atlakaaġiiksilaanġak qitungaiñ Agaayyutim suli qitungaiñ Tuunġaum taavrumuuna, iñupayaaq killuqsaqtaqtuaq suli piqqaksrinitchuaq ukpiqtuaqatiumiñik Agaayyutitŋaqtanitchuq.

Piqpakkutititchi Avatmun

¹¹ Uqalhi Agaayyutim inniqsuat aullaġniiłhaniñaglaan tusaamakpasilu uqautigaatigut piqqakkutitqupluta avatmun.

¹² Ilisimagikput Cain piqqaksrinitłuni Abel-mik nukatchiaġmiñik, taatnaqlugu iñuaqtaġigaa atakkii tuunġaŋaqtapluni ilaa. Suvaata tuqqutpaun? Ilaan savaaġikkanji pigiitlutin. Aglaan Abel nalaunŋaniquqsuq taatnamik ilaan savaaġikkanji nakuuplutin. Ittuksrauyumiñaitchugut Cain-tun.

¹³ Ukpiqtuaqatmaan, quviġusukkasi iñuich akitñaqtuiruat Agaayyutmik uumigikpasi.

¹⁴ Piqqagikaptigik ukpiqtuaqatiuvut ilisimagikput annautrailaaqput. Akillililisuikapta Agaayyutmik atriqaqtugut tuqunaruatun aglaan annautraupluta pakma iñuutlasirugut Agaayyutikun. Iñupayaaq piqqaksrinitchuaq ukpiqtuaqatiumiñik tuqunaruqsuli piqataunitłuni Agaayyutmi.

¹⁵ Kisupayaaq uumiksriuaq ukpiqtuaqatiumiñik tuunġaŋaqtauruq, ilaa iñuaqtuqtaupluni uummatmiñi. Ilisimapgiksi iñuaqtuqti piqagumiñaiñiñiplugu iñuulġimik Agaayyutitŋaqtauruamik.

¹⁶ Christ tuqqutikamisigut taavrumuunnaqlugu kanjicsipkaġaatigut piqqaksriłhum suutilaanġanik. Taatnaqhuta tuqqutisugaaqtaksraġipmigivut ukpiqtuaqatiuvut.

¹⁷ Uvvaasiñ iñuk umialgutiqaġumi inuqsriunitłuni suni aasrii ilitchuġiplugu aniqatiuni inuqsriuqtuaq suli

ikayunġtkumiunġ inuqsriuqtuaq, ilmun piqpaksrinġitchuq Agaayyun piqpaksrġmatun.

¹⁸ Ilauraamaanġ, piqpaksrġnata uqalġhiġnakun aglaan piqpak-srisa savaagġikkaptġgunlu ilumutuuruakunlu.

Taluqsrautairrun Sivugaaani Agaayyutim

¹⁹ Piqpaksrġgupta taatna ilisimagisigġkput pigitilaaqput ilmun Agaayyutmun. Taatnaqhuta tutqġksut uummativut Agaayyutmi iqsisailaakun.

²⁰ Qakugupayaaq uummatipta ihuilliuqtitkaqsġkpatġgūt tunġaruksraurugut Agaayyutmun atakkii Agaayyun kamanatluktuq uummatiptikniġ, aasiiġ ilaan ilisimagaa supayaaq.

²¹ Ilauraamaanġ, pasġkkutmik piitkupta uummatiptikni tavra taluqsrautairrutġqatugut sivugaaani Agaayyutim,

²² aasiiġ qanumipayaaq inġqsruġgupta supayaanik akuqtuġgisirugut ilaaniġ apiqsruagġkkaptġknik atakkii tupġgġplugich tillisai suli atuqġlugu quyagġkkaġa.

²³ Aasiiġ taamna Agaayyutim tillisigġgaa, tunġaluta Iġniġmiġnun Jesus Christ-mun suli piqpakkuġiluta avatmun, kamagilugu Christ-ġum tillisaa uvaptġknun.

²⁴ Iluqagminġ tupġksrġruat Agaayyutim tillisaiġnik atausinġnuqatġgimaagaaat Agaayyun, aasiiġ Agaayyun piqataupluni ilinġitni. Nalupqġgġnġitchġkput Agaayyutim nayuutiġha uvaptġkni atakkii qaitġlugu irrusiġni uvaptġknun.

4

Irrusia Agaayyutim suli Tanġiġilaaq Irrusiaq

¹ Ilauraamaanġ, iġnugiaktuat tanġiġilġqiruat ilisautrit siamittut napmupayaaq. Taatnamik tunġavġginagu iġnupayaaq uqaqtuq Agaayyutim irrusiagun nipliġnipluni, aglaan uuktuagġlugu Agaayyutitnġaqtaugaluaqmagaan.

² Uumuuna nalupqġgġnġitchġksi Agaayyutim irrusia, Iġnupayaaq nalupqġnaiqhuni uqaqaqtuq Jesus Christ timġqatġlaanġnik piqaqtuq Agaayyutitnġaqtauruamġk irrutġhimik.

³ Kisupayaaq uqaqangġitchuaq nalupqġnaiqhuni Christ-mik taatna piqangġitchuq Agaayyutitnġaqtauruamġk irrutġhimik. Taamna irrusigġgaa akilġilġqsuqtauruam Christ-mun. Tusaanġgġksi taavruma agġiqsagumalġha naagaunniġ ilaa imma nayuutianġktuq iġnunni nanipayaaq.

⁴ Ilauraamaanġ, pigġgaasi Agaayyutim aasiiġ akiġliġanġkġksi tamatkua tanġiġilġqirit, atakkii Agaayyun ittuaq ilipsitni kamanatluktuġnuruq tanġiġilġqiriniġ.

⁵ Tanjigiliqirit tuungaqñaqtaurat. Taatnakii uqagigaat sutigun akitñaqtuiruat Agaayyutmik. Iñuittuuq tuungaqñaqtaupmiruat naalağnipmiragigaich.

⁶ Aglaan uvagut Agaayyutim pigigaatigut. Tamatkua piqatauruat Agaayyutmi naalağnigaatigut. Uqautigikkaqput suunillağialuaqtuq iñuñni qitungağinisañiñi Agaayyutim. Taavrumuuna iłitchuğiniagivut iñuich malikpatruñ iłumutuulıq naagaqaa malikpatruñ killiqihıq.

Agaayyun Piqpaksriłhuruq

⁷ İlauraamaan, piqpakkutisa avatmun atakkii Agaayyutim iłisautipluta piqpaksriłigimik aasiñ kisupayaaq taatnatun piqpakkutiqaqtuaq qitungağigaa Agaayyutim iłisimaanikhunılu ilaanik.

⁸ İñuk piqpaksriñitchuaq iłitchuqsrisimaitchuq Agaayyutmik atakkii Agaayyun piqpaksriłhuruq.

⁹ Agaayyutim urriqsuğniğaa qanutunaglaan piqpaksrisilaani uvaptiknik tuyuğikamiuñ nunamun İğñitualuni atrinılaaq iñuutqupluta ilaagun.

¹⁰ Qanuutaupiaqtilaanja piqpaksriłhum uvva, taimani uvagut piqpaginıtkaluagıqput Agaayyun, aglaan İlaan urriqsuğniğaa piqpaksriłhi uvaptiknik tuyuğikamiuñ İğñitualuni piıquplugich killuqsautivut tuquğimigun qıñuiqsitlugu Agaayyun.

¹¹ İlauraamaan, Agaayyutim piqpagivaitıluta, uvaguttuuq piqpakkutiruksrauniqsugut avatmun taatniıllıgu.

¹² İñuum sumiunniiñ Agaayyun qıñingañitchaa. Piqpakkutigupta avatmun Agaayyun iñuuruq uvaptikni aasiñ iłisautipluta piqpaksritqupluta atlanik ilaa piqpaksripmatun iñuñnik.

¹³ Nalupqiginıtkıqput atausinñuqatigitilaanja Agaayyun suli ilaa iñuutilaanjanik uvaptikni, atakkii ilaan irrusiñi inıllakıluğuvaptiknun.

¹⁴ Uvvasuliuna Aapauruaq tuyuqagñiqsuq İğñituamiñik anniqsuqtiksrauplugu iñupayaanun, aasiñ qıñigıqput iłisimarauplatalu.

¹⁵ Kisupayaaq uqautigumiunñ nalupqinaıglıgu Jesus İğñiğiniłıgu Agaayyutmun, tavra Agaayyun iñuuruq ilaani aasiñ ilaa atausinñuumapluni Agaayyutmi.

¹⁶ Uvagut iłitchuğigıqput ukpiğiplugulu piqpaktañja Agaayyutim uvaptiknun.

Agaayyun piqpaktauruq. Taamna piqpaksriruaq atausinñuqsımaruq Agaayyutmi suli Agaayyun ilaani.

¹⁷ Taatnatun iñuunıaqapta piqpaksrirugut Agaayyun piqpaksripmatun, aasiñ ataqsrautıqagumiñaitchugut uvluani

atanniiłhum, atakkii iñuuliqput atrigigaa iñuuniałhan Christ-
num mattumani nunami.

18 Iñuk piqpaksriruaq attaqsağumiñaitchuq. Piqpaksrigupta Agaayyun piqpaksripmatun ilaa taluğiyumiñaitchikput. Iñuk iqsiruaq ilaanik piqpaksriñgitchuqsuli Agaayyun piqpaksripmatun, atakkii iqsisiqaqtuqsuli Agaayyutmun anasiññuqsagisiñipluni.

19 Piqpagigikput, atakkii Agaayyutim piqpagiqqaagaatigut.

20 Iñuk nipliğumi piqpaksriñiluni Agaayyutmik aasiiñ uumiksriłuni ukpiqtuaqatmiñik ilaa sagluruq. Itniittuq; iñuk piqpaksriñitñami ukpiqtuaqatiumiñik qinñitlakkağmiñik piqpaksritlasiyumiñaitchuq Agaayyutmik qinñitlaisağmiñik.

21 Tillisiusiaqput Christ-miñ [aasiiñ taatnatun ilaan iñuuniaqugaatigut], iñuk piqpaksrikami Agaayyutmik piqpaksriruksraupmiuqtuuq ukpiqtuaqatiumiñik.

5

Akimaruanurut

1 Iñupayaaq ukpiqsiruaq Jesus Christ-ñutilaanjanik Agaayyutim qitungağigaa. Taatnaqhuta piqpaksrigupta Aapaptiknik piqpaksriruguttuuq ukpiqtuaqatiuptiknik.

2 Piqpaksrikapta Agaayyutmik tupiksrikaptalu tillisaiñik ilisimanaqtuq piqpaksriñiqput Agaayyutim qitungaiñik.

3 Piqpaksrikapta Agaayyutmik uvagut tupiksrirugut tillisaiñik, aasiiñ tupiksriñiqput tillisaiñik sakiqnañitchuq,

4 atakkii qitungapayaana Agaayyutim akimatlasirugun nunam iñuñisa ilitqusianiñ. Aasiiñ akimatlasirugut ukpiqsrituiñakiptigun [Jesus-mik].

5 Kiñaasiiñ akimatlasiva tuunğaqnaqtauruaniñ suli pigiitchuam kaviuğikkapayaanañiñ? Iñuk taamna kisimi ukpiqsiruaq añutim Jesus-ñum Iğñiğutilaanjanik Agaayyutmun.

Iłisimarauruat Jesus Christ-kun

6-8 Aasiiñ nalupqiginitchikput ilaa Agaayyutmun Iğñiğitilaana atakkii piqaqtut piņasunik ilisimarauruanik. Jesus paptakkaupman imiğmik suli maqipkağaluaqtitnagu augikkani tuqkumi, Agaayyun nipliğniqsuq qilañmiñ Jesus Iğñiğiniplugu. Taatnatun Agaayyutim irrusiaptuuq ilumutuuruuq ilisimaraupmiuq taavruma ilumun Iğñiğitilaanjanik. Ilaa ilisimarauruq imikunlu aukunlu suli Agaayyutim irrusiagun, aasiiñ taapkua piņasut atirut ilisimarauñiğmikni.

9 Iñuich ilisimaraupmata akuqtuğagigivut, naagaqaa Agaayyutim ilisimaraunulha ukpiqnatluktuuq atakkii piņasuurautigun nipliqsuq ilumutuuplugu Jesus Iğñiğitilaanjanik.

10 Kisupayaaq ukpiqsriruaq Agaayyutim uqałhanik Igñigmigun ilisimagaa uummatmiñi taavruma ilumutuutilaaja. Kisupayaam ukpiqsriñitchuam taavrumiña ilumutuuligmik uqağipiagaaga Agaayyun saglutuniplugu, atakkii tunjañitłuni Agaayyutim ilisimaraułhanun Igñigmigun.

11 Agaayyutim ilisimapkağaatigut taavrumiña itnaqhuni: Agaayyutim qaisaņa uvaptiknun iñuuliq Agaayyutitñaqtauruq, aasiin taatnasiq iñuuliq Igñinaniittuq.

12 Kisupayaaq iñuuqatiqaqtuaq Igñinjanik Agaayyutim iñuuliquaqtuq ilaani Agaayyutitñaqtauruamik. Kisupayaaq iñuuqatiqañitchuaq Igñiguruamik iñuuyumiñaitchuğguuq.

Iñuuliq Isuitchuaq

13 Tuyuqtuņa taapkuniña ilipsitñun ukpiqtuanun Igñinjanun Agaayyutim nalupqinaitquplusi piqaaniktilaapsitñik iñuuligmik Agaayyutitñaqtauruamik.

14 Una pisigiplugu ukpigillapiağikput Agaayyun iniqsruqapta supayaamik pisułhagun tusaaragiłha uvaptiknik.

15 Iłitchuğipluguasiiñ tusaaragiłha iniqsrupayaaqapta tavra ilisimapiağikput qaisaqaaniłha uvaptiknun iniqsruağikkaptiknik ilaaniñ.

16 Kisupayaam qiniğumiun ukpiqtuaqatni killuqsagługu taamna tuqułigmuunjtkaluajaņaan, ki iniqsruutiliun Agaayyutmun. Taatnağuni ukpiqtuaqataa iñuugisiruq, atakkii killuqsautai tuqułigmuunjıłutin. Aglaan killuqsaliq itmiuqtuuq tuqułigmun ittuaq, aasiin uqautigipsi iniqsruutigitqunıłlugu taamna Agaayyutmun.

17 Iluqani killuliqiliq killuqsautauruq, aglaan killuqsautipayaat tuqułigmun ingitmiut.

18 Iłisimagikput kiñapayaaq qitungağiliutikkaņa Agaayyutim killuqsaaqsitłaisilaaja atakkii Igñinjan Agaayyutim tugluaqsimaragiğaa, aasiin Tuunğaum atniğumiñaitchaa kinniyumiñaitługulu.

19 Iłisimagikput qitungağitilaaqput Agaayyutmun, aasiin ilisimagikputtuuq atlat iñuich mattumani nunami pigitilaanaj Tuunğagmun sulı ilaan kinniplugich ilinich.

20 Iłisimagikputtuuq Igñigikkaņan Agaayyutim aggianıłha, aasiin ilaan kanjipsikagaatigut ilaanik ilumutuuruamik. Atausinjuqsimarugut ilaanun ilumutuuruamun, Igñinjanunlu Jesus Christ-mun. Ilaa Agaayyutaullapiaqtuq sulı iñuulıhuruq isuitchuaq.

21 Iłauraamaan, agaayyutiqaqasi agaayyutinjanik.

Tugliat Tuyuutaiñ John-ŋum

¹ Uvaŋa John ukpiqtuaŋuruat qaukliŋich, tuyuqtuŋa aŋnamun Agaayyutim piksraqtaagikkaŋanun suli qitunŋaŋiñun piqpagikkamnun ilumun. Uvaŋaħhiñauŋitchuŋa piqpaksriruaŋaa, aglaantuuq iluqatiŋ tamatkua ilisimaruat ilumutuuruamik piqpagipmigaasi.

² Piqutigiplugu ilumutuuruuq uvaptikni ittuaq suli itkisipluni qaŋapak taimuŋa.

³ Uvvatuq Agaayyutim Aapauruam suli Jesus Christ Aapam Igñiŋan iħuaqqutillaŋniagilisik suli ilunŋugilusik tutqiksilitiglu ilumutuuruakun suli piqpaksrilikun.

Ilumutuuliġlu Piqpakkunlu

⁴ Uvaŋa quviatchallapiaqtuŋa atakkii ilitchuġigiga ilaŋich qitunġavich iñuuniaħhat ilumutuuruakun, maliġutlugu Agaayyutim Aaparuaam tillisaa uvaptiknun.

⁵ Aasiñ, aġnaaq, aglaŋitchuŋa nutaamik tillitmik ilipnun aglaan taavrumiŋa pigikkaptiknik aullaġniħhaniñaglaan. Inġigikiñ uumiŋa, uvagut piqpakkutiruksaurugut avatmun.

⁶ Taamna piqpaksriliġ uqautigikkaġa itnautauruq: Iñuuniaqtuksaurusi tupiksrilikun Agaayyutim tillisaiñik tusaakkapsitñik aullaġniħhaniñaglaan. Atakkii ilaan tiligaatigut iñuuniaqupluta piqpaktakun.

⁷ Iñuġiaktuat kinnirit tikitchut iñupayaanun uqaqaqtuat nalupqinaiqhutiŋ Jesus Christ-mik timiqanñiñiplugu. Taatnatchich iñuich kinniraurut suli akilililisuqtaurut Christmi.

⁸ Qaunagisitchi ilinñitñiñ. Tavra tammaiŋitchumaiksi savaaġikkaqsi aasiñ Agaayyutim akiliġisigaasi inuŋaiġlugu.

⁹ Kisupayaq simmiuruuq ilisauttutaiñik Christ-ŋum piqataunġichuq Agaayyutmi. Taamnaasiñ tupiksriruuq ilisauttutaiñik Christ-ŋum piqatauruq Aapauruam ilu suli Igñiġuruami.

¹⁰ Kiñaliqaa utlautikpan ilipsitñun quliaqtuaqaŋiluni Christ-ŋum ilisauttutaiñik tukkuliqñagu tupiqnun naagaqaa ilaliñagu.

¹¹ Atakkii kisupayaam paġlagumiun kinniri piqasiqñiagaa pigiitchuakun savaaŋagun.

Aqulliich Ilammiuġutit

¹² Uqaksraukkaġaluaqtuŋa aglaan uqautigisuŋitkitka ukunuuna tuyuutitigun, aglaan taamuŋaġuqtuŋa ilipnun uqaqatigilutinaasii. Quviasuutigillapiaġayaġikpuk.

¹³ Qitunŋaŋisa aŋnam aniqatvich Agaayyutim piksraqtaagikkaŋiñ tuyuġaatin nayaanġaġmik.

Piñayuak Tuyuutai John-ñum

1 Uvaña John ukpiqtuanjuruat qaukñich, tuyuqtuñja uumuña Gaius-mun piqpagipiakkamnun.

2 Ilauraamaan, agaayyutigikpiñ supayaaq ihuaquplugu ilipni atniññaqunilutinlu. Iisimagiga ihuaqtilaan irrutchipkun.

3 Quviasuqpaauraqtuñja ilanich aniaqatiut tikitchuat uqautipmatña ilipnik iluqnaullapiagñiplutin Agaayyutmun suli iñuuniağniplutin ilumutuuruakun.

4 Quviatchaktillapiagaatña sumipayaaq tusaakapkich qitungatka iñuuniağniplugich ilumutuuruakun.

Gaius Nangausiaqaqtuq

5 Ilannamaan, tuniqsimmatrirutin savautrikavich aniqatiunik, suvaluk iglauruanik.

6 Uqautigillautağaat ukpiqtuanjuruat ihuaqqutriñhiñ. Pillağtağniaqtutin qaisaksraqağuvich inuğikkañatnik iglaunijatni. Quyaliniğiksi Agaayyun taatnağupsi.

7 Atakkii piqutigiplugu Christ aullaqtut akuqtuisunjaqatin ikayuutmik Jew-ñunitchuaniñ.

8 Uvagut ukpiqtuaguut ikayuqtaksraqigivut taapkua iglauplutin agaayuliqsit, savaqatauyumaugutli siamitchiñhatni Agaayyutim ilumutuuruunik uqañhiñik.

Diotrephes-lu Demetrius-lu

9 Aglakkaluaqtuñja ukpiqtuanjuruapayaanun, aglaan Diotrephes qaukñiutlaturuam suliqtutiginitkaaña.

10 Taatnamik agğiguma sagvigñiağitka savaanji uqaqñuni sagluqsruutigipluta. Taruñja nutqallañitmiuq. Pağlayumiñaitmigai aniaqatiut suli pitchañiraqługitunniñ tukkiisuktuat ilinjitñik anitqataqługillu akunğatniñ ukpiqtuanjuruat.

11 Ilannamaan, tuvraqnagu pigiitchuaq aglaan nakuuruuq. Kisupayaaq atuiruq nakuuruamik agaayyutitñaqtauruq naagasuli taamna atuiruq pigiitchuamik ilitchuqsriñğanitchuq Agaayyutmik.

12 Aglaali Demetrius iñupayaat uqautigillautağaat suli iñuuniañhan ilitchuğipkağaatigut ilisimatilaañanik ilumutuuruamik. Uvaguttuuq uqautigillautağikput ilaa. Iisimagiñ uqağikkapta ilumutuutilaañanik.

Aqulliich Ilammiuğutit

13 Uqaksraukkağaluaqtuñja aglaan uqautigisunjitkitka ukunuuna tuyuutitigun.

14 Tautukkasuaġukkikpiñ aasiñ uqagunuk atautchimi kiiñagruiñaagutilunuk.

15 Tutqiutiqaġiñ. Ilauraat tuyuqtut nayaanġaġmik. Nayaanġaġuugivut ilauraavut iluqaisa.

¹⁰ Aglaali tamatkua iñuich uqamaq̄huutiqağuurut supayaanik kanjicsimmaagiñgisaḡmiknik. Niğrutitun aullasriqāhiñaq̄hutiñ ilinich kanjicsiñhiñagaat maliklugulu pisugruağutrin, aasriiñ taatnaq̄aminj piyaqqukkauniaqtut.

¹¹ Iqsiñamiurut tamatkua! Iñuuniusriqaqtut Cain-tun, ak-iññañniañhiñaq̄hutiñ killuliq̄iñhiñaaguq̄hutiñ pisigiplugu manik Balaam-tun, aasrii Korah-tun piyaqquğniaqtut pisigiplugu uqavaağutriñiq̄tinj.

¹² Taatnatchich iñuich puyyiluktaqtitun ittut niğiqatigiikapsi, aasrii niğiqataukaminj ilipsitñi qaunagiraqtut inmiknuñhiñaq̄ taluqsrisailaakun. Taapkua atrigigaich nuviyat imğilaat aňalatañi anuğim. Ittut napaaqtutitun asrirritlaiqsuatitun, amusrimaplutiñ kanjituummaḡminj tuqullupiaq̄hutiñ.

¹³ Qaiqpaisun tağium itmiut aňniq̄lukman, aasrii kannunaqtuat savaañich itlutinj qapuk̄uatun qaim. Uvlugiaturun pamiulikun ittut [taimmausruruatun]. Taatnatchich iñuich inksraq̄ağniaqtut taaḡniqsrapiañani taaqtuam qañavak taimuñja.

¹⁴ Enoch-ñumtuuq, tallimat malğuaata kiñuvianiñ Adam-ñum, sivuniksriq̄utigipmikai tamatkua iñuich, uqaq̄huni, “Atañii. Ataniq̄ aggiḡñiaqtuq piq̄atigilugich kisitchuğnaitlutinj ipq̄itchuat israq̄uligikkani.

¹⁵ Atanniqsuğniağai iñupayaurat. Anasriññuqsaḡniağai killuliq̄iraupayaat agaayyutailaq̄hutiñ savaapayaañisigun, sulii agaayyutailaq̄hutiñ iñuuniañhatigun, sulii uqamaq̄huutipayaatigun uqağikkañisigun akitñiaqlugu Agaayyun.”

¹⁶ Tamatkua iñuich uqapilūutriraqtut uqaqtuyaaq̄hutiñ, iñuuniaq̄hutiñ inminj pisuh̄iğruağmiktigun, uqavikhutiñ sulii nangaq̄lugich atlat iñuich piññañniağiaq̄hutiñ pisukkağmiknik.

Kilgutit Alğaq̄sruutitlu

¹⁷ Aglaan ilipsi piqpagikkamaanj, itqağiraksraq̄igisi sivuniksriq̄utigikkañich uq̄q̄iraqtinjin Atannapta Jesus Christ-ñum.

¹⁸ Ilinisa uq̄autigaasri aq̄ulliḡñi uvluni iñuqağisiñiplugu mitautiksriaruanik iñuuniağutinj inminj pisuh̄iğruağmiktigun pigitchuakun.

¹⁹ Tamarra tamatkua iñuich agvisauruat atinḡirrutinun, aňalatitlutinj nunak̄naqtam pisuh̄iğruañiñun, sulii piq̄angitlutinj Ipq̄itchuamik Irrutchimik.

²⁰ Aglaan ilipsi piqpagikkamaanj, nappaisitchi ilipsitñik tunñavigilugu ipq̄iññiq̄srauruaq̄ ukpiğun, agaayulusri Ipq̄itchuakun Irrutchikun.

²¹ Irviqaqtuiñağusri piqpaktaani Agaayyutim, niğiugituiñağlugu Atannaptiknun Jesus Christ-mun tikiutitq̄ulusri ilunñuktanğagun isrutchuamun iñuuh̄iğmun.

²² Ilunŋuksrisitchi tamatkuniŋa nalupqisruktuanik ukpiqs-riŋimiktigun.

²³ Annautrisitchi ilaŋitñik nuqitchipmatun ikniġmiñ. Ilunŋuksrisitchi atlanik anayasruutigilugu, uumigilugich atnuġaŋich puyyiluktakkaŋi killuqsautim.

Agaayutiq

²⁴ Uvva, nangaglakput ilaa qaunaksritlaruaq ilipsitñik paasraaliksrapstñiñ ukpiqsriŋipsitñi suli tikiutitlapiusri patchisaunġiġusri quvianakun sivuġaanun kamanautaan.

²⁵ Kisimi Agaayyutauruq, aasiiñ ilaan anniqsuġaatigut Jesus Christ-kun Atannaptigun. Kamanautipayaaq, kamaŋniqsraq saŋŋi suli aŋalatchisipayaaq pigigai taimakŋaqaŋa pakmanunaglaan suli qaŋavak taimuŋa. Amen.

Sagvikkauuat John-mun

¹ Ukunani makpiġaani aglausimarut sut Jesus Christ sagvikkanġi. Agaayyutim qaiññigai ilaanun qiniqtitquplugich savaktimiñun sut akuniisruñaqatinġ atuumasraġumaruat. Christ-ñum iłitchuġipkaġai savaktimiñun John-mun tuyuġiplugu israġuligikkani ilaanun.

² John-ñum nalupqinaiqługu quliaqtuaginigaa Agaayyutim uqałhalu Jesus Christ-ñum sagvikkanġalu. Uqautiginigai sut iluqaisa qiniikkani.

³ Quvianamiuruq iñuk agliqiruaq ukuniña sivuniksriqutmik suli quyanaqniacpat taapkua tusraaruat uqałġnik ukuniña suli tupigiplugillu sut aglausimaruat taapkunani makpiġaani, atakkii tamatkua atuumaviksrañat qallilłapiagataqtuq.

Paġlatit Tallimat Malġuñun Agaayyuviniñun

⁴ Uvaña John aglañniaqtuña ukpiqtuanuruanun ittuanun tallimat malġuñni agaayyuviniñi nunami Asia-mi. Iħuaqutriħiqagitchisuc qiniñiñamiglu Agaayyutmiñ, pakma ittumiñ, taimakñaqana ittumiñ suli agġiqsaġumarumiñ, taapkunakñalu tallimat malġuñniñ irrusrianiñ sivuġaaniittuaniñ aquppiutaqpanan Agaayyutim,

⁵ suli Jesus Christ-miñ tuniqsimapluni ilisimaraurumiñ, anjirumiñ tuqunaruaniñ sivulliqpianupluni suli sivulliqtinjtñiñ umialguruat nunami. Jesus Christ-ñum piqpagigaatigut patchisaiqsitluta killuutiptikniñ ilaan auñmigun.

⁶ Ilaan umialiguqtitkaatigut agaayuliqsiġuqtitlugillu savautitquplugu Agaayyutini aapagikkaniłu. Kamaun analatchisiłu pigigaa Jesus Christ-ñum taimuña isruitchuamun. Amen.

⁷ Uvva, agġiġniacqtuq nuviyatigun.

Iriqaqtuapayaam qiniġisigaa, ilinjalu kapiriruat ilaanik.

Iluqatinlu atlakaagiich iñuich nunami uigualalutinġ qiaġisirut ilaa pisigilugu.

Aa, taatna itkisipiaqtuq.

⁸ “Uvaña Alpha-ñuruña suli Omega-ñupluñalu, aullaġniisaaq suli isrukħitchaaq.” Taatna nipliqsuc Atanġuruac, pakma ittuac suli taimakñaqana ittuac agġiqsaġumaruaġlu, Sañipayaaqatuaq Agaayyun.

John-ñum Qiniquuraatha Christ-mik

⁹ Uvaŋa John-ŋuruŋa aniqatigikkaqsi atausriŋŋuqataupluŋa piqatigigipsi nagliksaagutinik pisigiplugu Christ, piqatigipkaqtuaq ilipsitñun aŋaayuqautmiñi suli piqatigipkaqhuni ilipsitñun iglutuñigmi. Qikiqtamun atiqatquamun Patmosmik ilikkauruŋa quliaqtuaqahipkun uqañhaniglu Agaayyutim ilumutuulhaniglu Jesus Christ-ŋum.

¹⁰ Ilaan Irrutchimi uvluani Atanguruam tusraaruŋa nipimik nipituruamik tunumniñ, itna liilaa qalguqtautiqpaktun,

¹¹ nipliŋhuni, “Aglakkumagitin tautukkatin makpiŋaanun aasrii tuyugilugich ukpiqtuanuruŋanun ittuanun tallimat malŋuŋni agaayyuviniñi Asia-mi: Ephesus-mun, Smyrna-munlu, Pergamos-munlu, Thyatira-munlu, Sardis-munlu, Philadelphia-munlu, Laodicea-munlu.”

¹² Tarani qiviaqtuŋa qiñiguklugu uqaqtuaq uvamnun. Qiviraqama qiñigitka tallimat malŋuk kaviqsaat maniich kialuuraqagviich.

¹³ Aasrii qitqatni tallimat malŋuk kialuuraqagviich qiñigiga atausriq atrilik iñuktun, atnugaaqahuni akuqturuamik isiganmiñunaglaan, suli tapsiqaqhuni kaviqsaat maniniñi satqamigun.

¹⁴ Ilaan niaqua nuyaniŋu qatigniqsut ipnaim mitquatuŋ qatighutiŋlu aputitun. Irraksuli inniqsuk ikualaruatuŋ ikniqtun.

¹⁵ Isiganiksuli qivliqtagniqsuk patukpatun ipqiqaqtatun uunaksautiqpakun. Nipaasuli tusraŋnagniqsuq qugluqtaqpatun.

¹⁶ Ilaan taliqpiŋmiñi tigummiñiqsuq tallimat malŋuŋnik uvluŋianik. Savikpaksuli ipiktuaq avatmulik anniugaaqtuq qanŋaniñ. Suli ilaan kiiñaruŋa qaummagiŋniqsuq siqiññaagikmatun.

¹⁷ Tarra qiñiqapku ulguniqsuŋa isigaiñun tuqunaruatuŋ ilipluŋa, aasriiñ iligai taliqpiich argani uvaŋnun nipliutiŋluŋa, “Iqsiñak. Sivulliuruŋa aqulliupluŋalu.

¹⁸ Uvaŋa iñuuruŋuruŋa. Tuqugaluaqŋuŋa iñuusraŋataqtuŋa taimuŋa isruituamun. Iñuktun aŋmautiqaqtuatuŋ aŋalatchiŋiqaqtuŋa tuquŋigmik suli tuqunaruqaqviŋmik.

¹⁹ Pakma aglakkich sut qiñikkatin suli pakma ittuat suli itchaŋumaruat aquagun taavruma.

²⁰ Taapkua kaniqsilgunaitchuat qiñikkatin—tallimat malŋuk uvluŋiat taliqpiani arganma suli tallimat malŋuk kaviqsaat maniich kialuuraqagviich—qanuutautilaanatuŋva, tallimat malŋuk uvluŋiat israŋuligigaich tallimat malŋuk agaayyuvich, suli tallimat malŋuk kialuuraqagviich tallimat malŋuk agaayyuvigipmigaich.

Agaayyutim Uqautai Ephesus-miunun

1 “Israğulganun agaayyuvium Ephesus-mi aglagiñ itna: Tamatkua uqaligigai tigummiruam tallimat malğunınik uvluğianik taliqpınmiñi, pisruktuam akunğatni tallimat malğuk kaviqsaat maniich kialuuraqağviich.

2 “İlisimagitka savaasri, sakuugutisrılu iglutukkasrılu anuqsrukun. İlisimagigaptuuq ilatchılaisilaaqsi killuliqiruanik iñunınik suli isivgiuqtilaaqsi tamatkunıña uqaqtuanik uqqıraqtaunıplutın piungitchaluanıñağmın suli ilipsi ilitchuğiplugu saglututilaanat.

3 İlisimagiga anuqsrutilaaqsi nagliksaaqtilaaqsılu pisigi-plunı suli ilipsi nikalıñitchusrisuli.

4 Aglaan uumiña akitñaummatıqağipsi, piqpagingıgıpsıtını inilğaanısun.

5 Itqaqsaqsıun piqpaksrıliqqaqsaqsı uvamnik ukpiqs-rıruağuşapsı. İsrummitqıgıtchi aasrıñ savautıtqıılunı sıvuanısun. İsrummitqıñgisuağupsi aggıqınıağipsi piğıluğasrıi kialuuraqağvıksı inaanıñ.

6 Aglaan nakuuruaqağaluaqtusrı uumiña, uumıksrırusrı savaanıtñik pigıitchuanınik Nicolait-aagruat uvaptuntuuq.

7 İñuk sıutiqaqtuaq tusraggatıksrıñnik naalağnılı İrrutchim uqautıgıkkanınik ukpiqtuanıruanun. İñuıch akımaruat niğıpkagnağıtka napaaqtuanıñ iñuunaqtuam nauruamıñ nautchiaqağvıanı Agaayyutim.

Agaayyutim Uqautai Smyrna-ğmiunun

8 “Israğulganunli agaayyuvium Smyrna-mi aglagiñ itna: Taapkua uqaligigai sıvulliuruam aqulliuruamlu, tuqugaluaqtuamlu anıtqıksuamlu.

9 “İlisimagitka ihuıllıuğutısrı ilaipıauıqsılu (aglaan umialğurusrı). İlisimagitka sanıtchısınıch tamatkua Jew-nunıruat iñuğingıtchaluagtılutın Agaayyutmun, aglaan ilumun savautrıruanırut tuunğamık.

10 Sıvuugagınagu nagliksaagıtıgıyasrıkkaaqsi. Uvva, tuunğaum sııqtaupkağumaagaqsıgı ilasrı sıvıgiukıauvıksrıñıtñun, aasrı ihuıllıuğısırusrı qulını uvlunı. Tunıqsımatıtchi tuquıpsıtñunaglaan, aasrıılı akılıññıağipsi iñuukıgmık sıruıtchuanınik nıaquğusrıqmatun.

11 İñuk sıutiqaqtuaq tusraggatıksrıñnik naalağnılı İrrutchim uqautıgıkkanınik ukpiqtuanıruanun. İñuıch akımaruat atnıkkauyumiñaitchut tuglıanı tuqułhum.

Agaayyutim Uqautai Pergamos-miunun

12 “Israğulganunli agaayyuvium Pergamos-mi aglagiñ itna: Taapkua uqaligigai piqaqtuam ipıktuanınik avatmulinımik savıkpınmık.

13 “İlisimagiga iñuuniaqtılaaqsi tuungaum aḡalatchiviani. Aglaan tuniqsimarusri uvamnun ukpiqqutiqaqtuiñaqhusri, uvluñiunniiñ tuqqutaupman tuniqsimapluni ilisimariga Antipas akunnapsitñi tuungaum iñuuviani.

14 Aglaan ikituuranik akitñaummatıqagıpsi: ilipsi ilaqaqtusri tuvraıruanik ilisauttutınıgıgun Balaam ilisautrirıuam Balak-mik killuqsagtıtquplugich Israel-aagmiut. Killuqsagtıt nıgıkamın nıqınik tunıllautauruanik aanguanun sulı sayuḡakamın.

15 Sulipsuuq ilipsi ilaqaqmıusri tuvraıruanik pıgıitчуakun ilisauttutınısigun Nicolait-aagruat.

16 İsrummitqıgıtchiasrıñ. Taatnangısuagıpsı aggıqınıagıpsı anıuyııagılugich taapkua iñuıch savıkpaḡmik annıuḡaaqtuamık qanımnıñ.

17 İñuk sıutiqaqtıuaq tusraggatıksraḡnik naalaḡnılı İrrutchim uqautıgıkkaḡanık ukpıqtıuaḡuruanan. İñuk akımarıuaq nıqıksrıññıagıga ırıqsımaaqtuamık Manna-mik sulı qaitchılıgu qatıqtaamık uyaḡaḡmik. Aasrıı uyaḡaḡmı nutaaq atıq aglaqaḡısıruq, kĩa-unniıñ iñuum ilısimangısaḡanık kısımiaglaan taavrıma iñuum akuqtıruam.

Agaayyutim Uqautai Thyatira-ḡmiunun

18 “İsraḡulḡanunlı agaayyuvıum Thyatira-mi aglaḡıñ itna: Taapkua uqalıḡıgai İḡñınan Agaayyutim, ırıqaqtıuaḡ atrıplıgu ikualaruaq ikniq, sulı isıḡanı atrıqaqhutın qıvlıqsagtıuatun patukpatun.

19 “İlisimagıtka savaasrı, pıqpaksrııqsılı, ukpıqqutrılı, savautrııqsılı, sulı anuqsruıqsı. İlisimagıgaptıuuq una, savaagıkkapsı pakma qaanıummatıpıaḡaıch savaagıkkasrı ukpıqsrıruaḡuqqaagapsı.

20 Aglaan uumınıa akitñaummatıqagıpsi, ilipsi ilatchıqıluḡu aḡnaq Jezebel taiyuqtıuaq ınmıñık sıvunıksrıqırımık. İlisautıgai kınıplıgıch savaktıtka sayuḡatquplugıch sulı nıḡıtquplugıch nıqınik tunıllautauruanik aanguanun.

21 Pıvıqaqtıtkaıuaḡıga isrummitqııksraḡanun sayuḡaḡhaniñ, aglaan isrummitqıḡunḡıñıqsuq.

22 Uvva, inıllaktınnıaḡıtka ilaalu tamatkıualı sayuḡaqatıgıkkaḡı naglıksaaḡutıqpıraḡvıksraḡatnun inıllakmatun sıñıḡvıñıñun naḡırrutım. Taamna pıñıaḡıga isrummitqıñısuıaqpata killulıqııḡmıkniñ.

23 Sulı tuqunniagıtka ilılḡaḡı. Tarra ukpıqtıuaḡuruapıyaat ilıtchıḡınıaḡaat uvaḡautılaaḡa ilısimarıuaq iñuıch ikpıkkıtaat-nık isrummatınıtñıḡlu. Sulı akılıḡısıḡıpsı atausrıullaasrı malıḡullapıaḡıluḡu savaaqsi.

24 Aglaan ilasrı Thyatira-mııttıuat qapsıuḡaluḡnaısa malıḡıtchıuat taavrıma pıgıitчуamık ilisauttıtıaanık sulı

ilisaagiñgitlugich kalipsiksuat nalunaqtuanj tuungaam, ilipsi uqautigipsi, Uqumaiñliugutigitqikkumiñaitchipsi,
 25 aglaan tigummitqiağiktaksrağiksi pigianikkaqsi aggiğñiañhamnunaglaan.

26 Iñuk akimaruaraq savaaqaqtuiñaqtuağlu pisuligikkamnik isruanunaglaan, sanñiqutiksriññağiga anjalatchitlasilugu nunaaqqiqañnik.

27 Uuma anjalataagaqsiññağai sanñiqpapiamik saagaqaqtuatun ayaupiamik saviñhamik,

anjalataağlugich iñuum siquvrağipmatun qiku ilulik. *Psalm 2:9*

Taatnatun akuqtuaqaqtunja sanñiqutiqañimnik Aapamniñ.

28 Suli aatchuğisigiga uvlaam uvluğiananik.

29 Iñuk siutiqaqtuaq tusraggatiksrañnik naalağniñi Irrutchim uqautigikkañanik ukpiqtuanjuranun.”

3

Agaayyutim Uqautai Sardis-miunun

1 “Israğulganunli agaayyvium Sardis-mi aglagiñ itna: Tamatkua uqaligigai piqaqtuam tallimat malğunñnik Irrusrinñnik Agaayyutim, suli tallimat malğunñnik uvluğiananik.

“Ilisimagitka savaasri. Ilipsi taiyuutiqağaluaqtusri iñuuranuniplusri, aglaan tuqunarusri.

2 Qiptaitqigitchi. Sayyiqsimaqaqsiğin tamatkua iñuuiqaqtuatsuli tuqugaluaqnagich, atakkii isivgiuğniğitka savaasri nalaunñaitlugich sivuğaani Agaayyutim.

3 Taatnamik itqağilugu qanuq akuqtuiñiqsi tusraayu-gaagiksuamik tusraakkapsitñnik. Tupigisiun taamna isrummitqigusri. Qiptaiñgitchupsi aggiqigisigipsi atrilugu tigliniaqti. Ilisimayumiñaitchiksi kisumi sassağniğmi aggiğñiañksrağa ilipsitñun.

4 Aglaan piqağaluaqtusrisuli ikituuranik iñunñnik Sardis-mi atnuğaagmiknik puyyaktairağangitchuananik. Ilinjisa iñuuniaqatiginiagaatnja qatiqtaanik atnuğaagağutin atakkii ilinich nalliummatirut.

5 Iñuk akimaruaraq atnuğaagisiruq qatiqtaanik atnuğaanic, suli piigumiñaitchiga atigikkañja makpigaaniñ iñuulhum. Uqautiginiagağa sivuğaani Aapama israğuligikkañsalu piginilugu.

6 Iñuk siutiqaqtuaq tusraggatiksrañnik naalağniñi Irrutchim uqautigikkañanik ukpiqtuanjuranun.

Agaayyutim Uqautai Philadelphia-ğmiunun

7 “Israğulganunli agaayyvium Philadelphia-mi aglagiñ itna: Tamatkua uqaligigai ipqitchuanjuruam, ilumutuuruamlu, piqaqtuamlu sanñiqutiqañhanik David-ñum saagaqaqtuatun

an̄mautinik. An̄maqpaun̄ kia-unniiñ iñuum umikkumiñaitchaa, suli umikpaun̄ kia-unniiñ iñuum an̄magumiñaitl̄ugu.

8 “Īlisimagitka savaasri. Uvva, an̄mağniağiga talu ilipsitñun kia-unniiñ iñuum umikkumiñaisaṇa. Īlisimarun̄a mikiruamik san̄ṇiqakipsitñik. Naagasuli tupiksirusri uqagikkamnik suli tuniqsimaagtusri uvamnun pīl̄aağiñgitl̄ugu atigikkağa.

9 Naalağnisitchi, taapkua iñuich pigikkaṇi tuun̄gaum, nipliaruat Jew-ṇuniplutin̄ Jew-ṇungiñṇağmin̄ sagluplutin̄—uvva, utlautipkağisigitka ilipsitñun aasrii purvigipkağlugich sivuğapsitñun suli īlitchuğipkağlugich uvamnun piqpagitilaapsitñik.

10 Īlipsi, tupiksirusri uqautikapsi iğlutuitquplusri. Taatnamik qaunaginiagipsi ihuill̄iugvin̄mi tikiññiaqtuami iluqaanun nunamun uktuakkauviksraṇatnun iñupayaurat nunamittuat.

11 Aggiğisirun̄a qilamipiaq. Tigummitqiağiksiun̄ payaṇaiğl̄ugu pigikkaqsi, kisumununniiñ aatitchumiñaitl̄usri akiññaktaapsitñik akimagupsi.

12 Iñuk akimaruaq ayaguqtinniağiga agaayyuvikpaṇani Agaayyutma, aasrii ilaa anitqikkumiñaiqsuq. Aglakkisigiga ilaanun atigikkaṇa Agaayyutma atigikkaṇalu nunaaqqin̄an Agaayyutma, taamna nutaaq Jerusalem atqaḡniaqtuaq qilaṇmiñ Agaayyutimniñ. Suli aglakkisipmigiga ilaanun nutauruaq atiga.

13 Iñuk siutiqaqtuaq tusraggatiksraṇnik naalağnīli Irrutchim uqautigikkaṇanik ukpiqtuan̄juranun.

Agaayyutim Uqautai Laodicea-ğmiunun

14 “Israğulganunli agaayyuvium Laodicea-mi aglagiñ itna: Tamatkua uqaligigai Amen-ṇuruam, tuniqsimaruaam ilumutuupluni īlisimarauruaam, aullağniirauruaam iñiqtapayaṇanik Agaayyutim.

15 “Īlisimagitka savaasri, nigliñallapianḡisilaaqsi unniñ uunallapianḡisilaaqsi. Uvvatuq nalliakni ititchi nigliñallapiaqtuamlu uunallapiaqtuamlu.

16 Uvvaasriiñ pisigiplusri uunaavyuḥiqsi, nigliñapiangiññiqapsi uunallapianḡitl̄usriḥu, tivvuaqsah̄iñaagugipsi qanimniñ.

17 Uqagaqtusri itna, ‘Uvaṇa umialguruṇa. Iñugiaksisaiñaqtu suurat. Inuqsraṇaiqsun̄a.’ Taatna uqaqapsi nalurusri qanun ihuill̄iuqtılaapsitñik naglin̄naqtılaapsitñiglu. Inuqsraqtusri qin̄itl̄aitl̄usriḥu atnuğaitl̄usriḥu.

18 Alğaqsruğipsi tauqsiquplusri uvaṇniñ manin̄ñik kaviqsaamik ipqiqsakkauruamik iknikun umialgutquplusri, suli tauqsiquplusri qatiqtaanik atnuğaanik qaliguaḡlugu

kannunaqtuaq atnugaiiqsi suli uqsruġutiksramik mamirru-tiksraġatnik irigikkapsi qiñitlasriġitchumuusriġi.

¹⁹ Tamatkua piġpagikkatka suagaġigitka nalġuqsruġlugiġġu. Taatnamik piġiġiġiġitchi isrummitqiġusriġu.

²⁰ Uvva, qiġhaqtuġa talumi katchaktuġluġa. Kisupayaam tusraayumiġ nipiga anġmautiluġalu talumik, isiġisiruġa ilaanun niġiqatigiasiluguasrii suli ilaan niġiqatigiluġa.

²¹ Iñuk akimaruġaġ aquppiqatigipkaġniġaġiga aquppiutaq-pamni, uvaptuntuuq akimaplunġa aquppiqataupmatun Aa-paa ilaan aquppiutaqpaġani.

²² Iñuk siutiqaqtuġaġ tusraggatiksraġnik naalaġniġi Irrutchim uqautigikkraġanik ukpiqtuanġuruanun.”

4

Nanġairuat Qiġlanġmi

¹ Taapkua aquatigun qiñiqtuġa talumik anġmaruamik qiġlanġmi. Aasrii sivulliġ nipi tusraakkaġa uqaqman uvamnun qalġuqtautiqpaktun itnaġaġaġa, “Mayuġiñ uvuġa. Qiñiqtinniġaġkpiñ sunik atuumaniaqtuanik uuma aquagun.”

² Taimmaiñaq Ipqiġtchuam Irrutchim anġalatkaqsiġaġaġa. Qiñiqtuġa aquppiutaqpaġmik inillaksimaruamik qiġlanġmi, aasriiñ taavrumiġa aquppiruamik aquppiutaqpaġmi.

³ Aasrii taamna aquppiruġaġ tarani qiñiñaaġniġisusq akisuruatitun uyaġaktitun kavviaġiksaaġunlu, suli aquppiutaq-pak kaivraġutiqaġniġisusq niggamik qiñiñaaqqtuamik akisuru-atun uyaġaktun sunġauraaqtaatun.

⁴ Avataani aquppiutaqpaum iñuiññaq sisamat aquppiu-taqpaqaqmiut. Qiñiqtuġa iñuiññaq sisamanik umialiġnġanik aquppiruanik aquppiutaqpaġni, atnugaaligaat qatiqtaanik. Niaqūġutiqaġniġisut kaviqsaamik manijmik niaqumikni.

⁵ Aquppiutaqpaġmiñ anniugaġniġisut ikniġpalaich katlu-latlu suli niprualaruatlu. Sivugaani aquppiutaqpaum nani-uraqaqmiñisut tallimat malġuġnik ikummatiliġnik ikniġmik. Taapkua tallimat malġuk nanipiat Irrusriġiniġai Agaayyutim.

⁶ Aasrii sivugaani aquppiutaqpaum taġiuqpauraqaġniġisusq tapinniġluktuatun. Sisamat uumaruat iriġhaiñalgich saamikti-gun tunumiktigunlu inniġisut avataani aquppiutaqpaum.

⁷ Sivulliġ uumaruġaġ atriqaġniġisusq lion-tun, aasriiñ tuglia uumaruam paġniqtun, piñayuatsuli uumaruat kigiñaaġniġisusq iñuum kigiñraġatun, aasrii sisamaġat uumaruat atriqaġniġisusq tiġmiaqaktun.

⁸ Aasriiñ taapkua sisamauruat uumaruat, iġmikkullaa itchaksrallaanik israġuqaġniġisut iriġhaiñauplutiġlu ataaniġu siġlataaniġu israġuġisa. Aasrii nipliatiuiñaaġniġisut uvluvakpauraġ unnuaqtuummaan,

“Ipqitchuaq! Ipqitchuaq!
 Ataniq Saᅇᅇipayaaqatuaq
 Agaayyun killuqsautaiññiqsuq ipqitchuanupluni,
 ilaa inniqsuq taimakᅇa, ittuaᅇlu pakma, suli
 aggiqsagumaruaᅇlu.”

9 Qakugupayaaq taapkua uumaruat qaitchipmata
 nanᅇautmik kamakcutmiglu quyyatmiglu taavrumuᅇa
 aquppiruamun aquppiutaqpaᅇmi iñuuruamun taimuᅇa
 isruitchuamun,

10 iñuiññaq sisamat umialiᅇnat sitqummiraᅇniqsut sivuᅇaanun
 aquppiruamun aquppiutaqpaᅇmi purvigiplugu iñuuruag
 taimuᅇa isruitchuamun, mattaqᅇugich niaquᅇutitiᅇ aasrii
 iliplugich sivuᅇaanun aquppiutaqpaum, nipliᅇhutiᅇ,

11 “Ataniqpuut Agaayyutikputlu, ilvich nallium-
 matiruᅇurutin
 akuqtuiᅇksrapnun nanᅇautmik kamakcutmiglu
 saᅇᅇimiglu,

atakki iñiqtaᅇigitin supayaurat,
 suli pisuᅇᅇapkun iñiqtaurur iñuuiᅇqaᅇhutiᅇlu.”

5

Imurat Makpiᅇaat Ipnaiyaaᅇlu

1 Aasriiñ qiiñiqtuᅇa taliqpiᅇmi argaᅇani taavruma aqup-
 piruam aquppiutaqpaᅇmi imuranik makpiᅇaanik aglaᅇaq-
 tuanik iluatniᅇlu silataatniᅇlu suli umiktuᅇsamaruanik tallimat
 malᅇuᅇᅇnik nalunaitmiutanik.

2 Qiñiqmiuᅇa saᅇᅇiqaᅇtuamik israᅇuliᅇmik nipliraᅇtuamik
 nipituruamik nipimik, “Kiña nalliummativa qauᅇtiᅇᅇukᅇugich
 nalunaitmiutat aᅇmaᅇᅇugillu imurat makpiᅇaat?”

3 Aglaan kiapayaaq qilaᅇmi naagaᅇaa nunami naagaᅇaa
 ataaniunniñ nunam aᅇmatlaiññiᅇaich imurat makpiᅇaat naa-
 gaunniñ qiiñiᅇugich imaᅇat.

4 Tarra qiaruᅇa atqunapiᅇa iñuiññiqman nalliummatiru-
 amik aᅇmatlalugich makpiᅇaat agliqiruᅇsramik unniñ
 qiiñiqtuᅇsramik imaᅇikkaᅇatnik.

5 Tarani ilaᅇata umialiᅇnat nipliutigaᅇa, “Qianak. Lion-
 ᅇat kiñuvianᅇi Judah-m, maᅇᅇuat David-ᅇum, akimaruᅇ
 aᅇmatlasriplugich imurat makpiᅇaat suli tallimat malᅇuk
 nalunaitmiutat.”

6 Aasrii aquppiutaqpaum akunᅇatni sisamat uumaruatlu
 akunᅇatniᅇlu umialiᅇnat qiiñiqtuᅇa ipnaiyaamik qichaᅇtuamik
 qiiññaqaᅇhuni tuᅇqutauruatun. Taamna nagruᅇaᅇniqsuq
 tallimat malᅇuᅇᅇnik. Iriqaᅇmiuᅇtuuᅇ tallimat malᅇuᅇᅇnik,
 aasriiñ taapkua tallimat malᅇuk Irrusriᅇiᅇaich Agaayyutim
 tuyuᅇikkauruat iluᅇaanun nunamun.

⁷ Ipnaiaam aggiqhuni tigugai makpiġaat taliqpinan ar-
raġniñ taavrumakna aquppiruamiñ aquppiutaqpañmi.

⁸ Tigupmagich makpiġaat sisamat uumaruat iñuiññaq
sisamatlu umialin nat sitquġniqsut sivuġaanun ipnaiaam,
atuqtuuraqallaaplutin nuqaqtinik suli pinaluuraqallaaplutin
piliuqtamik kaviqsaamik maninmik immaukkaqhutin
tipraġiksautinik. Taapkua iniqsruliġigaich Agaayyutim
ipqiqsitanisa.

⁹ Taapkua atuqtut nutaamik atuutmik itna,
“Ilvihiññaq tigutlagitin imurat makpiġaat
suli qauqtitalugich taapkua nalunaitmiutat.

Nalliummatirutin atakkii tuqqataurutin
suli augikkapkun tasuiplutin iñuñnik Agaayyutmun
qanusripayaaniñ iñuñniñ atlakaagiñnik uqautchiliniñ,
iñuñitnik nakitñapayaaniñ.

¹⁰ Ilvich umialiguqtitkai agaayuliqsiġuqtitlugillu
savautitquplugulu Agaayyutikput,
suli atanġuniaqtut nunami.”

¹¹ Aasrii qivialgitchuñ tusraaplunja iñugiallapiaqtuanik is-
raġulinik kia iñuum kisiqlaisanitnik. Avataani inniqsut aqup-
piutaqpaum uumaruat umialin natlu,

¹² niqliqsuat nipitusriplutin,
“Ipnaiaaq tuqqatauruaq nalliummatiruaq
akuqtuitlapluni sanjimik,
umialgutmiglu isrumatuhigmiglu, sapiġñautmiglu, kamakkut-
miglu, kamanautmiglu suli nangautmik.”

¹³ Aasriiñ tusraagitka uumarupayaurat qilani, silamiġu,
nunamiġu, ataaniġu nunam, taġiumiġu—uumarupayaat nani-
payaq—uqautiqaqtuat itna:

“Nanġaan kamakkunlu, iluġaan kamaunlu anjalatchiġiglu
pigigaa aquppiruam aquppiutaqpañmi
suli ipnaiaam taimuñ isruitchuamun.”

¹⁴ Sisamat uumaruat nipliġvigigaat, itna, “Amen.” Suli
iñuiññaq sisamat umialin nat purvigigaat [sivuġaanun
iñuuruamun taimuñ isruitchuamun].

6

Nalunaitmiutat

¹ Qiñiqtuagiga ipnaiaaq anmaipman sivulliatnik nalunait-
miutat tallimat malġuuruat, aasrii tusraagiga ilan nat sisamat
uumaruat niqliqsuaq nipitusripluni liilaa katlularuatun it-
naqhuni, “Qaġġaiñ.”

² Aasrii qiviaqama qiñiqtuñ qatiqtaamik tuttuqpañmik,
suli natmaksiqsuaq tuttuqpañmi qiluiññaqagñiqsuq,

suli qaitchikkaupluni niaquutmik. Ilaa aullagñiqsuq akimaraupluni akimatyatqikhuni.

³ Ilaan aŋmaqmauŋ tuglia nalunaitmiutam, tusraagiga tuglia uumaruam nipliŋsuq, “Qagğaiñ.”

⁴ Tarra atla tuttuqpak kaviqsaanŋuniŋsuq anilgitchuq aasrii natmaksiqsuq sanŋimik qaitchikkauniŋsuq piigiquplugu qiñuiññamik nunamiñ, iñuich tuqqutautiltuqplugich avatmun. Tarra qaitchikkauniŋsuq savikpauramik.

⁵ Ilaan aŋmalgitmauŋ piñayuat nalunaitmiutat, tusraagiga piñayuat uumaruat uqallaktuq, “Qagğaiñ.” Qiviaqama qiñiqtuŋa taaqtaamik tuttuqpaŋmik, aasriiñ natmaksiqsuq taavrumani saagaqagñiqsuq uqumaisilaagutiŋnik argaŋmiñi.

⁶ Suli tusraalgitgiga nipi akunğatniñ taapkua sisamat uumaruat uqallaktuq, “Sisamat qallutit imanat mukkaaŋ akiqagñiaqtuq savaktuam akiññaaktaaksraŋanik uvlumi, suli qulit malğuk qallutit imanat barley mukkaaŋ akiqagñiaqtuq savaktuam akiññaaktaaksraŋanik uvlumi, aglaan minillugik uqsruğlu misruğlu.”

⁷ Aasrii aŋmalgitmauŋ sisamanat nalunaitmiutat, tusraagiga nipi sisamanatniñ uumaruat uqallaktuq, “Qagğaiñ.”

⁸ Qiviaqama qiñiqtuŋa qatiagiyaktaamik tuttuqpaŋmik. Natmaksiqsuq taavrumani atiqagñiqsuq tuqqutmik suli tuquaniktuat maliklugu. Qaitchikkauniŋsut sanŋimik tuqqutचित्तुaplugu sisamanat iñupayaat nunami savikpakun, kakkaagñakunlu, tuqunakunlu, iqsiñaqtuatigunlu niğrutinigun nunam.

⁹ Suli ilaan aŋmaqmagu tallimanat nalunaitmiutat, qiñiğitka ataani tunillağvium iñuusriŋich tamatkua tuqqutauruat piqutigiplugu uqatħa Agaayyutim suli pisigiplugu ilisimarauiqtiŋ tuniqsimahikun.

¹⁰ Iliŋich niplianiŋsut nipitusriŋlapiaqhutiŋ, “Aatai, Ataniiq ipqitchuami suli ilumutuuruami, qakugun atanniğñiaqpigich tuqqutigikkavut iñuuruat nunami aasrii akisautiluta?”

¹¹ Iluqagminŋ qaitchikkauniŋsut qatiqtaanik akuqturuanik atnuğaanik aasrii uqautiplugich utaqquraallaktuksrauniplugitsuli naatchianiŋhatnunaglaan iñugiaktiilaaksrautaat savaqatiŋisa aniqatiunillu ukpiqsriŋikun tuqqutausağumapmiruat iliŋisituntuuq.

¹² Aŋmaqmagu itchaksraŋat nalunaitmiutat nuna iliŋsraqpauragñiqsuq siqiñiq taaqsipmipluni taaqtaatun ukiŋhaatun suli tatqiq kaviqsipluni auktun.

¹³ Suli uvlugiŋat katagaalaplutiŋ nunamun, katagaalapatun asriagikkani fig-ŋum napaaqtuaniñ piñaqsigaluaqnağich, ipsullakkaŋa lilaan anuğiqpaum.

¹⁴ Qilağlu piigñiqsuq imupmatun kaliikkaqtun. Iğğipayauratlu qikiqtatlu nuuttut inimikniñ.

15 Aasrii umialinjı nunam, qutchiksaatlu aňalatit iňuich gaukliuruatlu aňuyaktini umialguruatlu sapigňnaqtaatlu iňuich, iluqatinjı savaktaagrutlu savaktaagruungitchuatlu, iriqutut injmiknik qaiğusrunjunun akunğatnunlu uyağarısa igğich,

16 kappianaplutinjı igğijnun uyağarınunlu, “Kattaqisigut aasrii iriguta kiiňarıniň taavruma aquppiruam aquppiutaqpaımi sulı qinnautaaniň ipnaiyaam.

17 Atakkii kamañtuatqı uvlua qinnautaaknik tikitchuq. Kiňami iglutuutigisiňiqpa taavrumanı?”

7

144,000 Israel-aagmiut

1 Tamatkua aquatigun qiniqtunja sisamanik isragulıjnınik makitaruanınik sisamani iqirgunjini nunam. Tigummi-ugağniğaiç sisamat anuginjı nunam, anuqlıqunğıtlugu sumiunniin nunamun naagaunniin tagiumun naagaunniin napaatunun.

2 Qiniqtunja atlamik isragulıjnımik qunmukhuni nuirağavianiň siqinğum, saagaqhuni taluğniqusriqsarıjanik iňuuruam Agaayyutim. Ilaa tuqluğaqtuq nipitusriplugu sisamanun isragulıjnun sarıjiksriňarıniksımaruanun piyaqquluktatlasıplugu nuna tagiuglu.

3 Niplıqhuni, “Piyaqquluktaqnagu nuna, tagiuglu, napaatutlu uvagut nalunaitmiutchiğaluaqata qaunjisigun savak-tinjınik Agaayyutipta.”

4 Tarra tusraagiga kisirrutaat tamatkua nalunaitmiutchikkauruat. Iňugiaktılaaqağniqsut 144,000-tun kiňuvıapayaanjitniň Israel-aagmiut.

5 12,000 kiňuvıanjı Judah-m nalunaitmiutchikkaurut,

kiňuvıanjısulı Reuben-ıjum 12,000,

kiňuvıanjısulı Gad-ıjum 12,000,

6 kiňuvıanjısulı Asher-ıjum 12,000,

kiňuvıanjısulı Naphtali-m 12,000,

kiňuvıanjısulı Manasseh-ıjum 12,000,

7 kiňuvıanjısulı Simeon-ıjum 12,000,

kiňuvıanjısulı Levi-ıjum 12,000,

kiňuvıanjısulı Issachar-ıjum 12,000,

8 kiňuvıanjısulı Zebulun-ıjum 12,000,

kiňuvıanjısulı Joseph-ıjum 12,000,

kiňuvıanjısulı Benjamin-ıjum 12,000.

Iňugağruich Nunaaqqipayaaniň

9 Taavruma aquagun qiniqtunja iňugiallapiagataqtuanik iňunınik kia-unniin iňuum kisitchumiňaisarıjınik nunaaqqipayaaraniň atlaakağiiniňlu iňunıni sulı uqausripayaaniň. Qıchağniqsut sıvugaanun aquppiutaqpaum sulı sıvugaanun

ipnaiyaam, atnugaaqaqhutinj qatiqtaanik akuqturuanik qisiqsiutiniglu tigummiugaqhutinj,

¹⁰ nipliraqhutinj nipitusriplugu itna,
 “Agaayyupta aquppiruam aquppiutaqpañmi sulii ipnaiyaam annautigaatigut.”

¹¹ Iluqatinj israğulgich qichağniqsut avataani aquppiutaqpaum sulii umialinjnat sisamatlu uumaruat, sitquqhutinj sivuğaanun aquppiutaqpaum nangagaat Agaayyun.

¹² Niplianiqsut,
 “Amen,
 nangaan, kamanaunlu,
 isrumatuhıglu, quyyanlu, kamakkunlu,
 sanıılu, sapigñaunlu
 illi Agaayyuptiktun taimuna isruitchuamun.
 Amen.”

¹³ Aasrii ilanjata umialinjnat apiqsruğaanja, “Kisut makua iñuich atnugaaqaqtuat qatiqtaanik akuqturuanik? Nakikjalua aggiqsuanıuvat?”

¹⁴ Nipliutigiga, “Anıun, ilisimaruanjurutin.” Aasriin ilaan uqallautigaanja,
 “Tamatkua ihuıllıuıqpauraq apqusrağniğaat. İğğugniğaiç atnugaahtinj akuqturuat, aasrii qatiqsipkaçlugich aunanun İpnaiyaam.

¹⁵ Taatnaqhutinj ittut sivuğaanı aquppiutaqpañan Agaayyutim savautiplugu uvlumi unnuamılu agaayyuvikpañani, aasrii taavruma aquppiruam aquppiutaqpañmi tugluaqsımaagısigai nıyuutılığmıgun.

¹⁶ İliniç niğisuksiutqikkumiñaitçut naaga imiğuksiutqikkumiñaitçut.
 Siqinğumlu atlamlu uunaum uunniuqtıtqikkumiñaitçai.

¹⁷ Atakkii ipnaiyaam qichaqtuam sivuğaanı aquppiutaqpañmi niğipkağısigai munaqsritun sivullıglıglılu iñuunaqtuanun suvlıktuaguraqtuanun, sulii Agaayyutim allaqtığısigai qulvipayaat irinjitiñ.

8

Tallimat Malğınat Nalunaitmiutat

¹ Uvva ipnaiyaam anımaçmaunı tallimat malğınat nalunaitmiutat nıpruisaagataqtut qılanjmi siviutilaalınımi sassagniğum avvanıani.

² Aasriin qinığitka tallimat malğuk israğulgich makıtaruat sivuğaanı Agaayyutim. Aatçukkaunıqsut tallimat malğunıç kalğuqtautinik.

³ Tarra atlaptuuq israğulik aggiğniqsuq. Sivugagmuktıuq tunıllağvinımun, saagaçhuni ikıpkaiivilıamıç tiprağıksautmik pilıuqtamıç manınımiñ kaviqsamiñ. Aatçukkaunıqsuq

atqunaq tipragiksautmik avvutigitquplugu iniqsrulhatnun ipqiqsitaupayaat maninmi kaviqsaami tunillaḡvinmi sivuḡaaniittuami aquppiutaqpaum. ⁴ Aasriin isinja tipragiksautim piqatigiplugich iniqsrulhat ipqiqsittuat mayuqtuq israḡulgum arganin in sivuḡaanun Agaayyutim.

⁵ Suli israḡulgum tiguplugu ikipkaiviliaq tipragiksautmik imigñigaa ikninjaniñ tunillaḡvium, igitluguasriin nunamun. Taimma tusraḡnaqtut nipit katlulatlu, suli ikniqpalagaqhuni nuna iliqsraqhuniḡu.

Qalḡuqtautit

⁶ Tarani tallimat malḡuk israḡulgich piqaqtuat tallimat malḡunmik qalḡuqtautinin itqanaiyaqtut niqliqsitchisukhutinḡ.

⁷ Sivulliq israḡulik niqliqsitchipman, natatquḡnat ikniḡlu avulik aunjmik katanjnisut nunamun. Tarraasriin piñayuagun nunam napaaqtui sunaaqtuatlu ivgich ikirut tamatkighutinḡ.

⁸ Aasriin tugliat israḡulgich niqliqsitchipman liilaa imña inḡiqpauraq iknaktitaq igitauniquḡ tagiumun. Tarra piñayua tagium auguqtuq.

⁹ Suli piñayuatni tagiumi uumaruat tuquniquḡsut. Suli piñayuinich umiaqpaich tamatkigñiquḡsut.

¹⁰ Piñayuat israḡulgich niqliqsitchilgitman uvlugiaqpauraq ikualaruḡq liilaa auktuuḡun kataktuq qilañmiñ, katakhuni piñayuininun kurgillu suvliktuaḡuraaqtuatlu.

¹¹ Atqa taavruma uvlugiam taiyuutiqaḡniḡisuḡ “Sunḡniḡiq.” Piñayuinich imḡich tuqunaḡniḡisuḡ aasrii inḡiaktuat inuich tuqurut imigiilamiñ sunḡnitchuamiñ.

¹² Sisamanat israḡulgich niqliqsitchilgitman, taimmaiñaq piñayuinich siqinḡum tatqimlu uvlugiatlu taaqsiliḡniḡisuḡ. Tarraasrii uvlum qaummataan piñayua qaumanḡiḡniḡisuḡ, suli unnuam qaummataan piñayua qaumanḡiḡniḡisuḡ.

¹³ Qiñiqtitluña tusraagiga tinmiaqpak tinmiruaq qutchikhuni qilañmi uqaqhuni nipitusriplugu, “Nakliun! Aa, nakliun inupayaanun inuuranun nunami, atakkii atlat piñasrut israḡulgich niqliqsinniaqpatigik qalḡuqtautiqpat tatamnaḡisiruḡ.”

9

¹ Tarra tallimanat israḡulgich niqliqsitchipman qalḡuqtautiqpañmik qiñiqtuña uvlugiamik kataktuamik qilañmiñ nunamun, aasrii qaisauniquḡ aḡmaun natiqsiñaitchuamun aḡmaniḡmun.

² Aḡmaqmaun natiqsiñaitchuḡq aḡmaniq isiq mayuqtuq tarakña, itchialanatan uunaksautiqpaum, siqinḡlu silalu taaqsiruk isiaḡun aḡmaniḡmiñ.

3 Itchialamiñ mitiglagaqtuat anirut qaanjanun nunam. Qaisauruq sanji atriplugich putyuutilgich nunami sanjiqahutin kapuutilgich tuqunaliñnik.

4 Ilinich tillisiaqaqtut piyaqqukuktaitqungitlugich ivginñik nunam naaga qanusripayaanik sunaaqtuanik naurianik napaqtuniglu, aglaan kisiisa tamatkua iñuich piqangitchuat taluğniqusriqsanjanik Agaayyutim qaunjisigun.

5 Suli tillisiaqaqtut tuqqutchtitqungitlugich iñunñik, aglaan atniğñapiagataqtuakun nagliksaaqtitquplugich tallimani tatqini, atniğñanjanatun putyuutilgum kapitnikmatun iñunñik.

6 Aasrii taipchunani uvluni iñuich pakakkisigaat tuquqiq aglaan paqitchumiñaitchaat. Tuqusrulillaapiagisigaluaqtut aglaan tuquqiq qimakkisiruq ilinjitñiñ.

7 Tarra qinñanjanich mitiglagaqtuat atriqagñiqsut tuttuqpaktun itqanaiyaatun anuyaligmun; niaqunjitñi inniqsuq niaquğun liilaa kaviqsaaq manik, suli kigiñanjanich kigiñanjanisitun iñuich.

8 Suli ilinich nuyaqagñiqsut nuyanjanisitun agnat, kigutiqaqhutin suli kigutinjanisitun lion-nat.

9 Satqagutiqağniqsut satqagutititun savilhatun, aasrii siaksrunjanat israqunjanis inniqsuq siaksrunjanatitun aksraliganjanis tuttuqpagautit iñugiakhutin sukasriplutin anuyaligmun.

10 Suli pamiuqağniqsut kapuutiqaqhutin atriplugich putyuutilgich. Ilinich atniagutiqaqtut pamiumiktigun, aasrii atniagiruksrauplutin iñunñik tallimani tatqini.

11 Ataniqağniqsut israqulganik natiqsiñaitchuam anmangum. Jew-nuruat atiqagñigaat Abaddon-mik, aasriili Greek-nich taggisiquaqługu Apollyon-mik, itnautiqaqtuaq Piyaqquqtimik.

12 Sivulliq nagliksaağun qaaniqsuq. Uvva malğuk nagliksaağutik tikiññiaqtuk aquagun taavruma.

13 Tarani itchaksranjanat israqulgich niqliqsitchipman qalğuqtautiqaqanmiñik, tusraaniqsuna nipinik sisamaniñ iqirguniñiñ tunillağvinmiñ piluqtamiñ maninmik kaviqsaaamik ituamiñ sivuğaanii Agaayyutim.

14 Uqautiniğaa itchaksranjanat israqulgich piqaqtuaq qalğuqtautiqaqanmik, "Pituikkich sisamat israqulgich pituksimaruat kamanaqtuami kuunmi Euphrates-mi."

15 Tarra pituiğaiç sisamat israqulgich itqanaiqsimmatruruat taavrumuna sassagñigmun, uvlumunlu, tatqimunlu, ukiumunlu, tuqqutchiruksrauranik piñayuñitñik iñupayaat.

16 Aasrii tusraagiga kisirrutaat anuyaktit suli tuttuqpirauat. Iñugiaktilaaqağniqsut 200,000,000-mik.

17 Suli qiniğitka tuttuqpaich qiniquuraamni itna, tamatkua aqppiruat ilinjitñi satqagutiqağniqsut kaviqsaaatun ikniqtun

suli uquaqaatun sapphire-tun suli sunaqpalluktun sulfur-tun. Aasrii tuttuqpaich niaqunich qiniñaqagniqsut niaqunisitun lion-nat, suli qaninjitniñ anniugaagniqsuq ikniq, itchiglu, suli sulfur.

¹⁸ Taapkunuuna piñasrutigun nagliksaagutitigun piñayuinich iñuich tuqqutaunigsut iknikunlu, itchikunlu, suli sulfur-kun anniugaaqtuakun qaninjitniñ tuttuqpaich.

¹⁹ Tamatkua sanñiqagniqsut qanigikkun pamiumikkunlu. Pamiuqagniqsut nimigiatur ittuanik niaquligaanik, aasrii atniagutiginiñgach iñun.

²⁰ Suli kisinñuqtat iñuich tuqqutaungitchuat tamatkunuuna nagliksaagutitigun isrummitqigungitchut savaanjniñ argagikkañin. Nutqautingitchaat putqataqitij tuunganun, aanguanunlu piluqtanun kaviqsaanik qatiqtaaniglu maninñun, patukpanniglu uyañniglu qiruniglu, qinilaitchuanik tusraatlaitchuanikunniñ pisrutlaitchuaniglu.

²¹ Naagaunniñ isrummitqigungitchut iñuaqtuqtauñgimikniñ anjatkuuñgimikniñlu, sayuññgimikniñlu, tigliktuqtauñgimikniñlu.

10

Israğulik suli Imurat Makpiğaurat

¹ Suli qiniqtuna atlamik sapiğñaqtuamik israğulinmik atqaqtuamik qilañmiñ, atnuğaacaqhuni nuviyamik, niaquğutiqaqhuni niggamik, kigiñña qaumapluni siqiniqtun, niuk iliplutik ayanaktitun ikniğum.

² Ilaa tigumniaqagniqsuq makpiğauranik anmaruanik argañni, aasriiñ inillakkaa taliqpiich isiganñi tağiumun, suli saumiich isiganñi nunamun.

³ Nipruağniqsuq nipitusrillapiaqhuni, atriplugu lion-ñum ugiaguulangã. Tarraasrii nipruaqman, tallimat malğuk katlulat niqliqsut.

⁴ Tarraasrii tallimat katlulat niqliqmata aglak-sağataqmianalu. Tusraagiga nipi qilañmiñ uqautriga, “Aglasrunaqnagich uqagikkañich tamatkua tallimat malğuk katlulat, uqautiginagitunniñ.”

⁵ Tarra israğulgum qinikkağma qichaqtuam tağiumiñlu nunamiñlu, israutigai argañni qilaum tunaanun.

⁶ Akiqsruutigiruq ilaagun iñuuruakun taimuna isruitchuamun iniqsiruakun qilañmik, nunamiglu, tağiumiglu, suli uumarupayaanik taapkunani itna, “Tarani Agaayyutim atuumapkayasrigai sivunniutigikkani.

⁷ Aglaan tarani uvluni tallimat malğuaata israğulgich niqliqsitchisağataqpan qalğuqtautmik Agaayyutim naanniağai

kanıqsılgunaitchuat sivunniutini, uqautigikkani savaktimiñun sivuniksriqirinun.”

⁸ Aasriiñ nipim tusraakkağma qılañmiñ uqautilgitchaaja, “Utlautlutin tiggutyakkich makpiğaurat anmaqsımaruat argañiñi israğulgum qichaqtuam tağiumılu nunamılu.”

⁹ Utlakapku israğulik nipliutigiga, “Qaıllakkich makpiğaurat uvañnun.” Aasrii nipliutigaja, “Tigulugich niğikkich. Siğılanñuligisigaluaqtutin aqiagupni, aglaan siğñaagnaqtuq honey-tun qanıpni.”

¹⁰ Aasrii tigukapkich makpiğaurat israğulgum argañiñiñ niğigitka. Tarra qanımnı siğñaagtut honey-tun aglaan tarra iirgauraanıkapkich aqiaguga siğılanñulıqsuq.

¹¹ Aasriiñ uqautıgaja, “Sivuniksriquiruksraulgitchutin iñugiaktuatıgun iñuktıgun, nunaaqqısigun, uqautchısigun, umialıktıgunlu.”

11

Malğuk ilısimarik

¹ Tarani aatchuusriaqaqtunja uktuutmik ayaupiatun it-tuamik, aasrii israğulgum uqautıgaja, “Makıllutin, uktuğun agaayyuvıkpaña Agaayyutim tunıllağvıalu, sulı kisıllugich iñugiaktılaañat taapkuagaayuruat tarani.

² Aglaan uktuğnagu sıllalıq katımmavik ittuaq sılataani agaayyuvıkpaum. Taamna ilağınagu atakkii aatchuutau-ruq Jew-ñungıtchuanun. Ilinısa tutmaluginıagaat ipqıtchuaq nunaaqqıq malğukıpiaq malğunı tatqıñi.

³ Sulı tuyuğisigıgıka malğuk ilısimarıkka, atnuğaaqagutik mi-ıssunık ukiłhaanik. Aatchuğisigıgıka sanñimik 1,260 uvluni sivuniksriqirautqulugik.”

⁴ Taapkuak malğuk olive napaaqtuk sulı malğuk kiałuu-raqağvııktarra naparuak sıvuğaaani Agaayyutaan nunam.

⁵ Aasriiñ kia iñuum atniagnağumıgik taapkuak, ikniq an-nıugaagnaqtuq qanğakniñ, sulı suksraunğıgağniagaik uumıgir-itik. Kisupayaam atniagnağumıgik taatnatchıkun tuqqutau-raqağısıruq.

⁶ Taapkuak sanñıqaqtuk umıksıtılalutik qılañmik sıalukku-mıñaiğılu uvlunıñiñı sivuniksriqııgımin, sanñıqaqmılutik imğich auguqtılalugich sulı nuna qanusripayaamik ilııllıuğutıqaqtılalplugu, qanutupayaaq akulaisıgilugu pisukkumik.

⁷ Tarraasrii taapkuak naatpakku uqaqtalıqtik, iqsıñaqtuam niğrugaaqhum mayuqtuam natıqsıñaitchuamiñ anmanıgımiñ anuyııutıgıgıgıka aasrii akiılılugik sulı tuqullugik.

8 Aasrii tuqunaruak timinik nalagisiruk apqutaani nunaqqim, atannapsi kikiaktuutikkauviani. Iltqusiagun taamna nunaqqiq atrigigaa Sodom-um Egypt-um.

9 Tarani iñuich nunapayauramiñ nakitñapayaaq qiñigisigaich tuqunaruak timinik piñasruni uvluni uvlumlu avvanani. Tuvvaqtitchumiñaitchaichunniñ tuqunaruak timinik iluviñmun.

10 Iluqatin iñuich nayuutiruat nunami quviasruutigigaich tuqułhakkun, aasriiñ tuyuqtuutipmiplutin aatchuutinik avatmun. Quviasrullapiagñiqsut atakkii taapkuak sivuniksriqirik ihuilliuqtitchiñiqsuk tamatkunija iñuuranik nunami.

11 Tarra uvlut piñasrut avvañmik ilaqaqtuat pianikmata Agaayyutim anigniñan iñuulhan isignigik taapkuak, aasriiñ makitiqtuk. Iqsitchallapiagñiqsut tamatkua tautuktuat taapkuñija.

12 Aasrii tusraagaat nipituruaq nipi qilañmiñ uqaqtuaq iliniknun, “Qagğisitchik,” aasrii ilinik mayuqtuk qilañmun nuviyakun, uumiksriniknun qiñiqtuagtutlituk.

13 Taavrumani sassağniñmi nuna aulaqpauraqtuq, aasrii qulinñuğutaa nunaqqim ulguruq, suli nunam aularuam iñuich tuqqtukai iñugiaktutilaalgich 7,000-tun. Aasriiñ kisinñuqtuat tatamillapiaqhutin nangaiñiqsut kamanautaanik Agaayyutim qilañmiittuam.

14 Tarra tuglia nagliksaağutim pianiktuq. Uvva piñayuat nagliksaağutit aggyiasriuraqtuq.

Tallimat Malğuinat Qalğuqtaun

15 Tarani tallimat malğuinat israğulgich qalğuqtautiqpañmiñnik nipliqsitchiñiqsuq. Aasriiñ sapigñaqtuat nipit qilañmiñ itnaqtut,

“Uvakñaniñaglaan añaayuqautaa nunam

añaayuqautigiliutigaa Agaayyutipta suli Christ-ñan,
aasrii ilaa añalatchigisiruq taimuna isruitchuamun.”

16 Suli iñuiññaq sisamat umialinñat aquppiruat aquppiutaqpañmikñi sivuğaaani Agaayyutim, sitquqhutin nangagaat Agaayyun,

17 uqaqhutin,

“Ataniiq Agaayyuun Sañjipayaaqtuq, ittuami ataramik pakmalu,

qaitchigiptigiñ quyyatmik,

atakkii urriqsuğin kamanallapiaqtuaq sañjiñ
suli añalatkasigitin iñupayaat.

18 Iñuñi nunam qinnallapiaqtut,

aglaan qinnautaiñ tikitchuq atanniqsuiviksrağlu
tuqunaruapayaanik.

Pakma akliigaqsirutin savaktigikkapnik sivuniksriqirinik ipqiqsittuaniglu,

suli taluqsriruanik atigikkapnik kamanaiñjaanlu
kamanañjaanlu.

Suli piyaqquğniagitin tamatkua piyaqquqtairaut nunamik.”

¹⁹ Tarani agaayyuvikpaña Agaayyutim añmaqtuq qıļañmi, aasrii suluun imalik sivunniugutaanik qıñiğnaqsıruq iluani agaayyuvikpañan. Tarani ikniqpalağaqtuq katlulauraqhunılu, suli nuna aulapluni, atqunallapiaq natatquğnaqhunılu.

12

Ağnağlu Tiritchiaqluglu

¹ Tarra atlayuağnaqpauraqtuaq sagviğñiqsuq qıļañmi, sua-una ağnaq atnuğaalik siqıñiğmik, aasrii tatqıq ataaniıtluni isiganıñ, suli niaquğmiñi niaquğutiqaqhuni qulit malğunınik uvlugianik.

² Iğñiyasriñiqsuq. Iğialaugaqtuq atniğñaliutiıplugu iğñisuum.

³ Aasriisuli sagviqsuq atla atlayuağnaqpaktuuaq qıļañmi. Tarrali, kamañaqtuaq kaviqsaaq tiritchiaqluk tallimat malğunınik niaqulik aasrii qulinik nagrulik suli tallimat malğuiñik niaquğutilik niaquğmiñi.

⁴ İlaan pamiunñan salikuğniğai piñayuiñich uvlugianıñ qıļaum aasriiñ iksautigiplugich nunamun. Tarra tiritchiaqluk makittuq sivuğaanun ağnam iğñiyasriuam niğisukhugu ililgaanña anirgauraqpan.

⁵ Ağnaq iğñıruq añugauramik añalatchirusramik savılhamik ayaupiamik, aglaan ağnam ililgaanña nuqitauruq Agaayyutmun aquppiutaqpañanunlu.

⁶ Tarakña ağnaq aullauruq suviksrailaamun, iniksriukkanñanun Agaayyutim ilaanun. Tarani munağigisiñiğaat 1,260 uvluni.

⁷ Tarra añuyyiğñiqsut qıļañmi. Michael-lu israğuliñılu akıllııutiniqsut tiritchiaqlunmun. Tiritchiaqluk añuyakmiuq israğuliktuummağmi.

⁸ Aglaan tamatkua akiilikkaurut iniksraqatqıkkumiñaiqhutiñ qıļañmi.

⁹ Tiritchiaqlukpauraq igitauruq atmun, taamna taimakñaqtaq nimıgiaq, atıqaqtuaq tuunğagmik Satan-mıglu, kinnitñıktuaq iñupayaanik nanıpayaaq. Igitauruq nunamun israğuliktuummağmi.

¹⁰ Aasrii tusraaruña nipitullapiaqtuamik nipimik uqaqtuamik qıļañmi,

“Pakma tikitchuq anniqsugianña, sanñialu, añaayyuqautaalu
Agaayyutipta suli añalatchisaa Christ-ñan,
atakkii taamna patchisiqutri aniqatiuptıknik
sıvuğaanı Agaayyutipta uvlumılu unnuamılu igitauruq
atmun.

¹¹ İlinısa akiilıgaat aunğagun ipnaiyaam

suli ilısimarauığmıktıgun Agaayyutim uqałhanik,

atakkii sugingitkaat tuqqutauniksraqtin.

12 Taatnamik quviasrugitchi, qilaak
suli iluqasri iñuuruani qilañmi.

Nakliun! Nagliksaagun itkisiruq iñunun nunami tagiumilu
ittuanun,

atakkii tuungaum tikitkaasri qinnautiqpanmigun
ilisimaplugu sivikitchuami piviqalhi."

13 Uvvaasriiñ tiritchiaqluum ilitchugikami sinjautilaagmiñik
nunamun, maliqsruaqsiñigaa agnaq igñiruaq anjugauramik.

14 Aasrii agnaq qaitchikkauniqsuq israqqunik
tinmiaqpaum tinjtquplugu nimigiñamiñ suviksrailaamun,
pamatchigviksrañanun piñasruni ukiuni avvañmik ilaplugich.

15 Uvvaasriiñ qanigmigun nimigiqaluk anitchiñiqsuq
imigmik kuuktun ulirrutisrukkaluaqlugu agnaq,
aullautitqugaluaqlugu ulittuamun.

16 Aglaan nunam ikayugaa agnaq anmaqlugu qanigikkani.
Ilgaa kuuk tiritchiaqluum anitana qanigmigun.

17 Tarani tiritchiaqluum qinnautillapiagaa agnaq, aasrii
aullaqhuni anuyyiañgai kisinjuqtauruaq agnam kiñuvianji,
tamatkua tupiksruuat tillisaiñik Agaayyutim suliu
uqautiqaqtuat Jesus Christ-mik.

18 Aasrii tiritchiaqluk qichagñiqsuq siñaani tagium.

13

Malguk Niğrugaaqluuk

1 Aasrii qiniqtuna niğrugaaqluñmik mayuqtuamik
tagiumiñ tallimat malgunñik niaqulik qulinik nagruliglu.
Niaqugutiqaqmıuq qulini nagruiñmi, suliu niaqugmıñi
atıaqahuni pisaanñataauruanik.

2 Aasriisuliu niğrugaaqluk qiniñkağa atrıaqtuq leopard-
mik, isıgaaqahuniasrii aklam isıganısun, aasrii qanğa
lion-ñum qanğatun itluni. Tarra tiritchiaqluum
aatchuğniğaa niğrugaaqluk sanñimiñik, aquppiutağmiñiglu,
kamañaqtuamıglu anjalatchiğmiñik.

3 Qiniğiga ilanat nıaqunıñ niğrugaaqluum ikiliqsımaruaq lıilaa
tuqusrimaplugu, aglaan ikinja mamısrimanıqsuq. İñupayaam
nanıpayaaq quvıgusruutiginiğaa malıkhugulu.

4 İñuich purviginıgaat tiritchiaqluk aatchuqtuag
anjalatchiğmiñik niğrugaaqluñmun suliu purvıgıpmıgaat
niğrugaaqluk uqaqhutin, "Kamañañıaqqat taamna
niğrugaaqluk! Suliu kia anuyakkumiñaqpaun akıllıñıglu?"

5 Suliu niğrugaaqluk uqaqtıtaunıqsuq pıgıillıapiaqtuanik
pisaanñatinik anjalatchıtquplugu malgukıpiaq malgunñi tatqıñi.

6 Taavruma anmaqługu qanni uqamaqłutiniġaa pisaanġatinik akitñaqtuqługu Agaayyun ilaan atqalu iñuuniagvialu taputiplugich iñupayaat nayuutiruat qılaŋmi.

7 Ilaa anuyaktitauniqsuq ipqiqsitanġiñik Agaayyutim akiillġugich. Suli qaitchikkauruq sanġimik anjalatchiġimik qanusripayaanun iñuñnun atlakaagġiñik uqautchilġiñunlu, iñuñitñun nunaqqipayaat.

8 Aasrii iluqagmin iñuich nunami purvigigisigaat niġrugaaqłunmun, iñuich atinġich aglaksimaitchuanun Ipnaiyaam Tuqqutauruam makpiġaanġitñi iñuuruatigun sivuani nuna iñiqtanġaiñġaan.

9 Kiñapayaaq siutiqaqtuaq ki tusraali.

10 Kiñapayaaq sivullikkaugumi tigutaanġuġimun tigutaanġuvinġmunġiaqtuq.

Kiñapayaaq tuqqutauruksraugumi savikpakun savikpakun tuqqutaugisuruq.

Tarra taatniitpan Agaayyutim iñuñi iġlutuutiruksraurut ukpiqsriġiqaqtuiñagutinġ.

11 Tarrasuli qiñilgitchuñja atlamik niġrugaaqłunġmik sagviq-suamik nunamiñ. Malġunġnik nagruqagñiqsuq ipnaiyaatun aasrii iqsiñaqtuanik nipiqaqłuni tirtchiaqłuktun.

12 Anjalatchiruruq sivullium anjalatchiġhagun niġrugaaqłuum takkuani. Purvigipkaġniġai iñupayaat nunami sivullġimun niġrugaaqłunmun, ikilġiqsimakkauruamun aasriiñ mamititau-pluni.

13 Ilaa savaaqagñiqsuq kamañaqtuanik quviqnaqtuanik, ikniqunniñ kataktitlugu qılaŋmiñ nunamun takkuatni iñuich.

14 Aasriiñ kinnitñiñiqsuq iluqaitñik iñuñnik iñuuruaniġ nunami tamatkunuuna quviqnaqtuatigun savaagikkaġmigun takkuani sivullium niġrugaaqłuum. Uqautiniġai tamatkua iñuich nunami iñiqsitquplugich atrinġanik taavruma niġrugaaqłuum ikilġiqsamaruam savikpakun iñuuplunisuli.

15 Ilaan iñuufiksritkaa atrinġanun niġrugaaqłuum suli atrinġa niġrugaaqłuum uqatlapkaqługu. Tamatkua putchungitchuat kamaksrisunġitchuatlu atrinġanun niġrugaaqłuum tuqqutaupkaġniġai.

16 Suli taavruma nalunaitmiutchiqsinniġai qaunġisigun iluqaisa iñuich kamañaitchuat kamañaqtuatlu, umialguruatlu ilaippauruatlu, savaktaagruunġitchuatlu savaktaagruuruatlu, talliqpiagun arganġisa naagaqaa.

17 Aasrii kiñaliqaa tauqsġumiñaitchuq naaga tunniuqqaiyumiñaitchuq, kisimiñaglaan tamatkua piqaqtuat nalunaitmiutamik atigikkañanik niġrugaaqłuum naaga kisirrutaanik atqan.

18 Uvva taamna kalipsiksiuq suli iñupayaaq kanjicsisiqaqtuksrauruq. Iñuum kanjicsitlaruam kisilliuq kisirrutaa niğrugaaq luum. Taamna kisirrutigigaa iñuum, aasrii kisirrutigaqtuq 666-mik.

14

Atuutaat 144,000 Annautikkauruat

¹ Tarani qiviaqama qiñigiga ipnaiyaaq makitaruaq qimigaañani Zion-ñum. Piqatiqağniqsuq 144,000 iñuñnik piqaqtuanik atigmiñik Aapamiļu atqanik aglausimaruaniq qauğmikni.

² Aasrii tusraaruña nipinik qilañmiñ nipaaton quğluqtaqpaum katlulaqppauraqtuam lu aasriisuli nipaaton atuqtuuraqtuat nuqaqtılıñnik atuqtuuramiknik.

³ Iliñich atuqtut nutaaruamik atuutmik sivuğaani aquppi-utaqpaum suli sivuğaatonni sisamat uumaruatlu umialıñnatlu. Aasrii kia-unniñ iñuum ilitchumiñaiñigaa taamna atuutaat aglaan kisimıñ taapkua 144,000 iñuich tasukkauruat nunamiñ.

⁴ Taapkua iñuich qaunagirut inmiknik atlatuğmiñ, atakkii tuvaaqataitchut. Iliñisa malıñniğaat ipnaiyaaq napmupayaaq aullaqman. Taapkua tasuqsımakkaurut akunğatniñ iñuich aunğun ipnaiyaam. Suli taapkua sivulliurut qaisaksrauplugich Agaayyutmun ipnaiyaamunlu.

⁵ Uqaqamin sagluuqtuatlaitchut. Patchisiquti-nağumiñaitchut sivuğaani Agaayyutim, atriplugich iñuktıtun taqsraqtaılaaton.

Piñasrut Israğulğich

⁶ Tarani qiñiqtuña atlamik israğulıñmik tiñmiruamik qutchikhuni qilañmi isruitchuamik tusraayugaagiksuaqağniqsuaq uqautiksrağmiñik tamatkununa nayuutiruanun nunami, qanusripayaanun iñuñnun atlakaagıñik uqautchılıññun, iñuñitñun nunaaqqiqpapayaat.

⁷ Uqaqtuq nipitusrillapiaqhuni, “Taluqsrısitchi Agaayyutmik kamaksruğlugu, atakkii tikitchuq sassagnik atanniiviksraña. Purvigisriun ilaa iñiqsiruaq qilañmik nunamıglu tağiumıglu suvliktuağuraaqtuani glu.”

⁸ Atlam israğulgum malıñniğaa uqaqhuni, “Suk-sraunğikkauruq, kamañaqtuaq nunaaqqiğ taggisıqaqtuaq Babylon-mik suksraunğikkauruq, atakkii kinniplugich iñupayaat nunami killuqsagtinnıgai inmiñun, imiliqtıtlugich iñupayaat sayunathan sanñiruamik wine-nanjanik.”

⁹ Atlasuli piñayuak israğulik malıguutipmiuq taapkuñnuuna uqaqhuni nipitusripluni, “Uvva, kisupayaam iñuum

purvigigumiun niḡrugaaḡuk atrinjaluku akuqtuḡugulu nalunaitmiutanaja uuma qaumigun naagaqaa arganmigun,

¹⁰ taavruma iḡuum imiḡisipmigaa wine-nanaja qinnautaan Agaayyutim, kuvikkaauruaq avuilaq qallutaanun ilaan qinnautiqpanan. Taamna iḡuk nagliksaaqtitaugisiruq iknikun sulfur-kunlu sivuḡaatni ipqitchuat israḡulgich suli sivuḡaani ipnaiyaam.

¹¹ Aasrii itchiulangaja ikniḡum nagliksaaqtitauruatigun mayuqtuagisiruq taimunaja isruitchuamun. Ilinich iḡiqtuiqsiagviitchut uvlumi unnuamilu, tamatkua putqataqtuat niḡrugaaḡunmun atrinanunlu, suli kisupayaq akuqtuiruaq nalunaitmiutanjanik atqaniglu.”

¹² Uvvaasriin ipqiḡsittuat iḡlutuutiqaqtuksraurut, tamatkua tupiksiruat tillisaiḡnik Agaayyutim suli ukpiḡsriruat Jesusmik.

¹³ Aasriin tusraarunaja nipimik qilaḡmiḡ uqaqtuamik, “Aglaiḡ. Quvianamiurut tuquniaqtuat uvakḡaniḡaglaan tuniḡsimahḡmiktigun Ataniḡmun.” “Tarrallapiaq! Ilinich miḡuiqsiagisirut savaaḡmikniḡ suli akuqtuḡisigaich akiḡḡaktaatinḡ savaaḡmiktigun.” Taamna irrusriḡ uqautigikkaḡaja.

Kiprivik Katitchiviglu Nunami

¹⁴ Tarani qiniḡtuqaqtitlunaja qiniḡtunaja qatiḡtaamik nuviyamik, aasriin una aquppiugaqtuaq qaananu nuviyam inniḡsuḡ iḡḡinḡatun iḡuum. Niaquḡmiḡi maninḡmik kaviḡsaamik ni-aquḡutiqaḡniḡsuḡ, suli arganmiḡi saagaḡniḡsuḡ ipiktuamik kipritmik.

¹⁵ Suli atla israḡulik aniruḡ agaayyuvikpanmiḡ, tuḡluḡhuni taavrumunaja aquppiruamun nuviyami, “Tigulugu kiprisin kipriin, atakkii katitchiviksraḡ tikitchuḡ. Piḡḡuqtuat asriat katinnaḡsirut nunami.”

¹⁶ Tarra taavruma aquppiruam nuviyami atuḡsaḡaa kiprisini nunami, aasrii nunami piḡḡuqtuat asriat katitlugich.

¹⁷ Tarani atla israḡulik anilḡitchuḡ agaayyuvikpanmiḡ ittuamiḡ qilaḡmi, ilaaptuuḡ kiprisiqaḡmiḡniḡsuḡ ipiktuamik.

¹⁸ Aasriin atla israḡulik amakḡaqtuḡ tunillaḡvinmiḡ sanḡiqaqtuaq analatlaplugu ikniḡ. Nipruaqtuḡ nipitusripluni taavrumunaja tigummiruamun ipiktuamik kipritmik uqaḡhuni, “Atuḡun ipiktuḡ kipriin, aasrii katillugich asriat siḡḡaqtuat nunamiḡ, takku asriat piḡḡullapiaqtut.”

¹⁹ Tarra israḡulgum kiprisautigigaa kiprisini nunamun. Katitkai asriat nunamiḡ iḡitlugich misriḡqivikpauranun qinnautaan Agaayyutim.

²⁰ Misriḡqivium imanaja tutmiḡataḡigaat silataani nunaḡqim, aasriin auk maḡiruḡ misriḡqiviniḡmiḡ

uņasriksilańa 200 mile-latun aasriń ititilaaliqhuni
tuttuqpaum qaqluǵutiknunaglaan.

15

Israǵulgich Anjalatchiruat Ihuıllıuǵutiqpauranik

¹ Qińıqtuńa atlamik atlayuaǵnaqtuamık qılańmi
kamańaqhuni quvıqnaqtuamık. Tallimat malǵuk israǵulgich
piqaǵniqsut tallimat malǵuńnik ihuıllıuǵutiqpauraksranik.
Aqullıqsańurut atakkii qinnautaa Agaayyutim
nunıtchaaǵutiqaqtuq taapkunıńa.

² Tarani qińıqtuńa taǵiumik taǵǵaqtuutıtun lılaa ılaratun
ikniǵmik sulı taapkunıńa akımaruanik niǵrugaaqluńmiń sulı
atrıńaniń kisırrutaanińlu atqan. Qıchaǵniqsut sińaani taǵium
ittuam taǵǵaqtuutıtun, tigummıpluǵıch nuqaqtılǵıch atuqtuu-
rat Agaayyutim aatchuutai.

³ Ilıńısa atuǵaǵaat atuutaa Moses-ńum savaktaan Agaayyu-
tim sulı atuutaa ipnaiyaam uqaqhutıń,
“Kamańaqtut quvıqnaqhutıńlu savaatin,

Atanııq Agaayyuun Sańııpayaaqaqtuatiin.

Nalaunńaruńurut sulı ılumutuurut pilǵusritin,

Umialıǵıplutin ińuıch nunaaqıqıpańı.

⁴ Atanııq, kia taluǵıńıtkısvıatın
kamakkutiqaǵlugulu atıǵıkan,
atakkii kisıvıch ipqıtchuańurutın.

Ińuıch nunaaqııpayaaniń agǵıǵısrıt purvıǵılutin,
atakkii qińıǵniǵaıch ıluqaǵmıń suraǵautıtın nalaunńaruat.”

⁵ Taavruma aquagun qińıǵniǵıga ipqıńııqsrauruaq ini
agaayyuvıkpańmi qılańmiıttuami ańmaǵataqtuag.

⁶ Aasrıı tallimat malǵuk israǵulgich anırut
agaayyuvıkpańmiń, piqaqhutıń tallimat malǵuńnik
ihuıllıuǵutiqpauraksranik, atnuǵaaqaqhutıń salumaruanik
qaummaǵıksaanik ukińhaaǵıksaanik, sulı tapsıqaqhutıń
manıńmik kaviqsaamik satqanmıktıgun.

⁷ Tarra ılańata sisamat uumaruat aatchuǵai tallimat
malǵuk israǵulgich tallimat malǵuńnik pińalunık kaviqsaamiń
manıńmiń pilıanik immaukkaqtuanik qinnautaanik
Agaayyutim ińuuruam taimuńa isruıtchuamun.

⁸ Aasrıı agaayyuvıkpań immaukkaqtuq itchimik
kamańautaaniń sańııjanińlu Agaayyutim. Kińaunniń ińuk
ısitlayumińaitchuq agaayyuvıkpańmun naatchıgaluaqnagıch
tallimat malǵuk israǵulgich taapkunıńa tallimat malǵuńnik
ihuıllıuǵutiqpauranik.

16

İlulıǵaurat İmalǵıch Qinnautaanik Agaayyutim

1 Tarani tusraaruna nipituruamik nipimik taavrumakna agaayyuvikpanmiñ uqaqhuni taapkununa tallimat malgunun isragulinun, “Kuvvityaqsiginj nunamun imanich iluligaurat qinnautaa Agaayyutim.”

2 Tarra sivulliq isragulik aullaqtuq kuviplugu iluligaurani nunamun. Tarraasrii tatamnaqtuat atnignapiagataqtuatlu killigruat ilirut inunun piquqtuanun nalunaitmiutanjanik nigrugaaquum purvigiplugulu atrina. 3 Tuglian isragulgum kuviñigaa iluligaurani tagiumun. Tarra iliruuq liilaa auna tuqunaruam inuum, aasrii uumaruapayaat tagiumi tuquplutin.

4 Piñayuaknik isragullak kuviñigaa iluligaurani kuunun suvliktuaguraaqtuunlu. Suli tamatkua imgat auguqtuq.

5 Tarra tusraagiga isragulik anjalatlaruaq imigmik uqaqtuaq, “Nalaunnapiagtutin atanniikavich taatna, ilvich ittuami ataramik pakmalu ipqitchuamilu.

6 Atakkii inuich maqipkaiñiqsut aunaatnik ipqiqsittuatlu sivuniksriqirautlu, aasriili aatchugitin aunaamik imigaksraunatnik. Taatnagaksrauruttakku.”

7 Suli tusraaruna nipimik tunillaqvinmiñ uqaqtuamik, “Aa, Ataniiq Agaayyuun Sanjipayaaqquatiin, atanniqsuutitin ilumutuurut nalaunnapiaqhutin.”

8 Sisamanata isragulgich kuviñigaa iluligaurani siqinigmun. Taraknaaglaan siqinigmun uunanjan inuich uunniqipkagnigai atnilluutiqaqlugich.

9 Suamaruam uunaum inuich ikigai. Aasriisuli taimaqluutiniqaat atqa Agaayyutim ihuilliuqutiqpauraqtitchiruam, suli isrummitqinigitichut kamakkutiqaquglugu kamanautaa.

10 Tallimanat isragulgich kuvisiruuq iluligauraqmiñnik aquppiutanun nigrugaaquum, aasrii anaayyuqautaa taaqsillapiaqtuq. Inuich kinmagaich uqqatin atnignaqpagitutin

11 taimaqluutiplugu Agaayyun qilanmiittuaq pisigiplugu atnignatin killigruatinlu. Naagasuli mumiguliñgitmiut pigitchuaniñ savaagmikniñ.

12 Itchaksraunat isragulgich kuvisiruuq iluligauraqmiñnik kuukpauranun Euphrates-nun, aasrii taamna kuuk paliginigaa itqanaiqsaqugu apqutiksraunat umialinjich kivaknam tunaanin.

13 Tarraasrii qiniqtuna piñasrunik salumaitchuanik irrutchiñnik liilaa naagaayinik anniugaqtuanik qanganiñ tirtichiaquum suli qanganiñ nigrugaaquum suli qanganiñ tanigilaqtuam sivuniksriqirim.

14 Taapkua irrusriqlunich tuungaum savaaqaqtut quviqnaqtuanik. Taapkua piñasrut irrusriqluich

aullaġaqtut umialipayauraniñun nunam nanipayaaq, atautchimuktitchaqġugich aņuyaquplugich kamaņaqtuami uvluani Agaayyutim Saņņipayaaqqtuam.

¹⁵ (“Naalaġnisitichi! Aggiġñaqtuņa atrilugu tiglinjaqti. Quvi-asruktuq iñuk itqummaagiksuaq qaunagiplugich atnuġaani. Tarrakii aullaġumiñaitchuq atnuġailaaguni suli kannuġilugu atnuġaisilaani.”)

¹⁶ Taapkua irrusriġġuich katinnigaich atautchimun inimun taiyuutiqaqtuamun Armageddon uqautchisun Hebrew-t.

¹⁷ Tallimat malġuata israġulgich kuviñiqsuq iluligauragmiñik silamun. Tarraasrii kamanallapiagataqtuag nipi nipliqsuq aquppiutaqpaņmiñ agaayyuvikpaņmi uqaqħuni, “Naatchirut.”

¹⁸ Tarani tusragnaqtuq katlulat, ikniqpalagaqħuni suli nuna iliqsraqpauraqħuni. Qaņaunniñ taatnatun nuna iliqsranġanġitchuq. Taamna nunam iliqsraqpauraħa suņaaniqsrauruq nunam aullaġniivianiñaglaan.

¹⁹ Kamaņaqtuag nunaaqġiq avguġniqsuq piņasruutluni, suli nunaaqġich nunami piyaqqukkaurut. Agaayyutim itqaġigaa kamaņaqtuag Babylon qaitchukġugu qallugauraq immaukkaqtuag wine-naņanik, tarra ilaan tatamnaqtuag qinnautaa.

²⁰ Suli qikiqtapayaurat piiqsut iñġipayauratlu paqin-natqikkumiñaiqhutiņ.

²¹ Suli natatquġnaqpaurat kataktut iñuņnun qilaņmiñ uqumaisilaaqqtuat 100-pound-tunlaa. Aasrii iñuich taimaqħuutigaat Agaayyun piqutigiplugu ihuilliuġutiqpauraq natatquġnatigun, taamna ihuilliuġutiqpauraq tatamnaqpag-itħuni.

17

Akiisuqpaglu Niġrugaaqħuġlu

¹ Tarani ilaņat tallimat malġuk israġulgich piqaqtuat tallimat malġuņnik iluligauranik uvamnukħuni uqautigaaņa, “Ki. Qiñiqtitkisigikpiñ tatapsausriaksraņanik akiisuqpaum aqup-piruam iñuġiaktuani imiġni.

² Umialinji nunam sayuņaqatiqaġniqsut taavrumiņa aki-isumik, suli iluqatiņ iñui nunam imiligñiqsut imiqħutiņ wine-mik sayuņaħhanik akiisum.”

³ Uvvaasriiñ Ippqitchuamun Irrutchimun aņalatitluņa is-raġulgum aullautigaaņa suviksrailaamun. Aasriiñ qiñiqtuņa aġnamik aquppiruamik qaņani kavviġiksaam niġrugaaqħuum aġlaqaqtuam pigiitchuamik pisaanġatinik iluqaani qaamiñi. Taamna niġrugaaqħuk tallimat malġuņnik niaquqaqtuq suli qulinik nagruqaqħuni.

4 Aǵnaq atnuǵaaqǵniqsuq qıññǵıksuanik tunjuaqtaanik kavvigiksaanıǵlu, suli qıñıyunaqusriqsuqhuni manıñmik kaviqsaamik suli akisuruanik uyaǵauraamik suli qatıqtaanik sunjauraqpañnik. Arǵañmiñi tıgummiñıqsuq qallutmik pılıuqtamik manıñmiñ kaviqsaamiñ immaukkaqtuamik naǵǵunallapiaǵataqtuanik atuummiruanik sayuñalıǵmigun.

5 Aǵnam qaunani aǵlaqǵniqsuq atıǵmik kanıqsılǵunaitchuamik,

“Babylon, kamañaqtuaq,
Aakañat Akiisut

naǵǵunallapiaǵataqtuapayaatlu nunamiittuami.”

6 Tarra qıñıǵıǵa aǵnaq imiliqsuq auñatnik ipqıqsittuat suli auñatnik tuqqutauruat pisigiplugu ukpiqsriñıqtıñ Jesus-mik.

Qıñıqapku aǵnaq atqunaq quviǵusruktuñ

7 Aasrii israǵulǵum uqautıǵaaña, “Suvaata quviǵusrukpiç? Uqautıǵısisıgıkpıñ kanıqsılǵunaitchuañnik aǵnam suli taavruma niǵrugaaqłuum usriaqsıǵvian, nıaquuqaqtuam tallimat malǵuñnik nagrauqaqhuni lu qulinik.

8 Niǵrugaaqłuk qıñıkkana itkaluaqtuaq inǵıqsuq pakma, suli mayuǵumaaqsıruq natiqsıñaitchuamiñ añmaǵnımiñ aasriiñ piyaqquǵvıñmuktuksrauluni. Iñuich iñuuruat nunami tamatkua atıñich aǵlaksımaitchuat makpıǵaañani iñuulhum iñıqtalǵatałhaniñ aǵlaan nunam quviǵusrukkisırut qıñıǵumıtrun niǵrugaaqłuk itkaluaqtuaq suli inǵıqhuni pakma suli sagvitqıkkisıpluni ilaatnıǵu.

9 Iñuk kanıqsısuktuaq taavrumiña isrumat ulıqıqtuksrauruq Aǵaayyutmiñ. Tallimat malǵuk nıaquut tallimat malǵuk qımiǵaañurut taavruma aǵnam aqıppıvıǵıkkañi. Tallimat malǵuk umialǵupmiıttuuq.

10 Tallimat umialǵıch umialǵuñaiǵñıqsut, atausrıq umialǵusugaaqhunisuli, suli atla aǵıqsıǵumapluni. Taimma aǵıǵumi umialǵuurallakkısigaluaqtuq sıvikıchuami pıvıñmi.

11 Aasrii li niǵrugaaqłuk itkaluaqtuaq inǵıqhuni pakma, taamna tallimat piñayıǵıǵaat atañıch aǵlaan ilaǵıǵaat tallimat malǵuk atañıch. Suli piyaqquǵvıñmukkisıruq.

12 Aasriiñ qulıt nagraıch qıñıkkatın qulıt umialǵurut akuqtuımaitchuatsuli añalatchıñıksramik umialıktıtun, aǵlaan saññıqǵumaaqtut umialıktıtun sıvikıchuami pıvıñmi pıqatıǵılıǵu niǵrugaaqłuk.

13 Taapkuata atautchıñıñamik sıvunniutiqaqtut, suli qaitkısıǵaat saññıǵıkkatıñ añalatchıñıksraqtıñ lu niǵrugaaqłunımun.

14 Iliñich añuyııaǵıısırut ipnaiyaamun aǵlaan ipnaiyaam akiilıǵıısıǵai, atakkıi Atanıǵıǵaat atañıch suli umialıǵıǵaat umialǵıch, suli tamatkua pıqatauruat ilaani tuqłuutiqaqtut pıksraqtaañuplutıñ suli tunıqsımaplutıñ.”

15 Aasriiñ isragulgum uqautigaana, “Imgich qiñikkatin akiisum aquppivigikkañi, tamarra iñuich iñugiallapiaqhutin nunaaqqipayauraniñ uqausriqaqtuat atlakaagiñik.

16 Suli qulit nagruich qiñikkatin suli niğrugaaq̄uum uumi-giagutigisigaat akiisuuq. Ilinisa aatkisigaat suurapayaañiñik unillugu atnugailaaq aasriiñ niğipmilugu timaa ikipkaqm̄lugu ikniğmik.

17 Atakkii Agaayyutim kipiğniugutiqaqtinnigai tanjiguklugich ilaan sivunniutini atausriñjuqulugillu qaitchitqulugillu ilinich aṅalatchiḥiksrañatnik umialiktitudun niğrugaaq̄lumun, Agaayyutim uqalhi immiumaniaḥatnunaglaan.

18 Aḡnaq qiñikkan nunaaqqigigaa kamanaqtuaq atanniqsi-matniktuaq umialinjitñik nunam.”

18

Babylon Suksraungikkauruq

1 Tamatkua aquatigun qiñiqtuṅa atlamik isragulinmik atqaqtuamik qilañmiñ aṅalatchiḥiqpauraqaqhuni, aasriiñ iluqaan nuna qaummaḡiksipkaḡaa qaumanigmiñik.

2 Tarra nipruaḡniqsuq itna,
“Babylon kamanaqtuaq suksraungikkauruq, tarra
ilumutuuruq!

Inigiliutigaat tuungaiḷlu qanusripayaatlu irrusriḡuich sulipsuuq qaayugnaqtuapayaatlu uumiñaqtuatlu tinjmiḡruich.

3 Babylon qaitchigai wine-mik iñuñich nunaaqqipayaat im-iliqtitlugich
sayuñalhan sanñiruamik wine-nañanik.

Umialinji nunam sayuñaqatiginigaa ilaa,
suli tauqsigñiaqtinñiñ nunam umialguḡvigiplugu umialgutitigun akuqtukkanich ilaan atugauḥagun.”

4 Tarra tusraapmiuṅa atlamik nipimik qilañmiñ uqaqtuamik,
“Iñuñmaan, annisitchi taavrumakṅa nunaaqqimiñ.
Ilipsi ilauruksraungitchusri killuqsautaiñi,
piqataungitchumausriḷi ihuilliuḡutiksrautaiñi.

5 Killuqsautai iñugiaktut qutchiksiplutin qilaktun,
suli Agaayyutim itqaḡigai savamaq̄hutai.

6 Utiqtitchivigisriun Babylon qaisañatun ilipsitñun,
akiliḡlugu malḡuktun ilaan savaañgun,
immiḡlugu qallugaurañ malḡuktun ilaa imiksriuqmatun
ilipsitñun.

7 Atqunallapiaḡlugu injmiñik kamagiruaq iñuuniugaqm̄iuq sus-rungisaallapiaqhuni.
Pakma aatchuqsiun nagliksaaḡutiksramik alianallapiaq-tuamiglu.

Atakkii uqaqtuq inmiñun,

‘Uvaña aquppiuraagisirunja ataniqtun. Uilgaangitmiunja.

Iitchuqsriyumiñaitchunja alianamik.’

⁸ Taatnaqługu ihuilliugutiqpauraksranjiñ tikitkisigaat atautchimi uvlumi,

tuqułhum, alianamlu, kakkaagnamlu.

Suli ikigisiruq ikniǵmik,

atakkii Atanguruaq Agaayyun sapiǵñaqtuq atanniiruaq ilaanik.”

⁹ Tarraasriiñ umialinjisa nunam sayunjaqatiqaqtuat akiisumik pisunja nautaignun qiağisigaat alianniugutigilugu taamna aǵnaq qiñiǵumitruñ isia ikualaninjan.

¹⁰ Qichağisirut unjasriksilutin sivuugagilugu ilaan naglik-saaqtitaulha uqağutin,

“Naklıun, naklıun, ilvich Babylon, kamañaqtuaq nunaaqçiq, sanjiaqagaluqtuaq nunaaqçiq.

Atautchimi sassagñiǵmi anasriñjuqsakkaunjaniktutin.”

¹¹ Uvvaasriiñ tauqsigñiutilgich nunapayaami qiarut kiñuvǵuplugu ilaa, atakkii tarakñaaglaan kimikunniñ tauqsigsiksraiǵniqsuq suuranitñik.

¹² Suuraqpaurat kaviqsaatlu qatiqtaatlu maniich, akisuruatlu uyağauraat, qatiqtaatlu sunjauraqpaich, ukiłhaaǵiksaatlu suli ukiłhaat tunjaqtaatlu, siluillu kavviǵiksaatlu, qanusriłimaatlu ayuğnaqtuat qiruich, qanusriłimaat suurat tuugaaniñ, akisuruatlu qiruich, patukpaillu, saviłhatlu, uyağailu siqquqtatun,

¹³ sinimatlu, avuugutit, tipraǵiksautit ikipkaqługich, myrrh-lu, frankincense-lu, wine-nat, uqsrut, mukkaaǵiksaat, mukkaaksratlu, niǵrutitlu, ipnaich, tuttuqpaich, tuttuqpagautitlu, suliunniñ iñuuruat iñuich.

¹⁴ “Asriatluunniñ kipigñiugutigikkatin piiqsut ilipniñ, suli suurapayaatin akisuruat qiñiyunaqtuatlu taimmaurut ilipniñ, aasrii sumiunniñ paqitchumiñaiǵitin.”

¹⁵ Tauqsigñiutilgich tamatkuniña suuranik umialguqtuat taavrumakña aǵnamiñ qichağisirut unjasriksuami, sivuugagilugu nagliksaaqtitaulha alianapiaqtuamik qialutin,

¹⁶ uqağutin,

“Naklıun, naklıun. Kamañaqtuaq nunaaqçiq

atnuğaaqaguuruq ukiłhaaǵiksaanik tunjaqtaaniglu kavviǵiksaaniglu,

qiñiyunaqsriqsuqhuni maninjmik kaviqsaamik,

akisuruaniglu uyağauraanik, qatiqtaatlu sunjauraqpañnik.

¹⁷ Atautchimi sassagñiǵmi tammaigai iluqaisa umialgutini.”

Suli iluqagminj umiaqpaich umialinjich taǵiuqsuqtillu suli iluqagminjlu akiññanjaniaqtaut taǵiumi qichağniqsut unjasriksuami,

18 suli nipaalarut qiniqamitruj isia ikualaninjan uqaqhutin,
 “Piitchuq atlamik nunaaqqimik taavrumatun kamañaqtu-
 atun nunaaqqisun.”

19 Ilinja nalluqsruḡniḡaat nunam apyua niaqumiknun,
 qiallaḡminj kinuvḡullaḡminjlu nipaalaplutinj,

“Nakliuj, nakliuj. Taamna kamañaqtuaq nunaaqqqiq!

Iluqaḡminj umiaqpaqatuaq taḡiumi umialguḡniqsut
 suurañigun akisuruatigun!

Atautchimi sassaḡniḡmi suksraunḡiqsauruq.”

20 “Qilaak, quviasrukpautiguj suksraunḡiqsaulha.

Quviasrukpagitchi Agaayyutim iñui!lu uqqiraqtauru-
 asiilu sivuniksriqirauruasiilu,

atakkii Agaayyutim akiisuq anasriñjuqsagutigigaa
 pisigiplugu savaañagun ilipsitñun.”

21 Tarani sapigñaqtuaq israḡulik tigusriruq uyaḡagruamik
 añiruatum mukkaaksriugutitun aasrii mi!luqsautiplugu taḡiumun,
 itnaqhuni,

“Taatanun kamañaqtuamik nunaaqqqiq Babylon
 iksautikkaugisiruq,

aasriñ qiniḡnatqikkumiñaiḡisiruq sumiunniñ.

22 Suli nipinjich nuqaqtiligaqtit atuqtuuralgich

suli supluaqtuḡnaqtuatlu qalḡuqtautitlu tus-
 raḡnatqikkumiñaitchut ilipni uvakñaniñaglaan.

Suliuqtit qanusripayaanik paqinnatqikkumiñaitchut ilipni,

suli qatraḡniña mukkaaksriugutim tus-
 raḡnatqikkumiñaitchuq ilipni.

23 Suli qaumangā kialuuram

qaummagitqikkumiñaitchuq ilipni uvakñaniñaglaan.

Nipaata uiksrautimlu nuliaksrautimlu

tusraḡnatqikkumiñaitchuq uvakñaniñaglaan ilipni.

Ilvich tauqsigñiaqtitin kamañniqsrauniqsut nunami.

Suli añatkuu!pkun iluqaisa nunam iñui kinnigitin.

24 Suli Babylon anasriñjukkauruq

atakkii añat sivuniksriqirit ipqitchuatlu iñuich

suli iluqaḡminj tuqqutauruat nunami qiniḡnaqtut
 nunaaqqqimi.”

19

Qatchallautiqaliq Qilañmi

1 Taavruma aquagun tusraaruña nipiqpaurañanik
 iñugaḡrukpaum qilañmi, uqaqhutin,

“Quyanaqniaqpat!

Anniqsuḡiaḡlu kamañunlu [kamakkunlu] sanñilu
 pigigaa Atanguruam Agaayyutipta.

2 Atanniqsuutai ilumutuurut nalaunñaplutin.

Atakkii akiisuqpaum asinjugaa iñupayaaq nunami sayunaliġmigun.

Taatnaqlugu Agaayyutim atanniġaa anasriñjuqsaglugu piqutigiplugich tuqqutauruat ilaan savaktaiñ.”

³ Ilaqatchiqlugu niplitqiksut.

“Quyanaqniqpat!

Isiq ikualaruamiñ nunaqqimiñ qunmuktug taimuġa is-ruitchuamun.”

⁴ Suli iñuiññaq sisamatlu umialiġnat sisamatlu uumaruat putiqtut nangaglugu Agaayyun aquppiruaq aquppiutaqpañmiñi, uqaqhutin,

“Amen! Quyanaqniqpat!”

Ipnaiyaam Katchuutiviksrautaa

⁵ Suli nipi nipliqsuq aquppiutaqpañmiñ,

“Nangaqsiuġ agaayyutigikkaqput,

iluqapsi savaktaurusrii

taluqsriuasriilu ilaanik,

kamanaiññaġmin, kamanaññaġmin.”

⁶ Aasrii tusraagiga nipiqaauraq itna liilaa nipaaitun iñugiallapiagataqhutin iñuich, nipaaitunlu iñugiaktuat imġich, nipaaitunlu suañaruam katlulam, uqaqhutin,

“Quyanaqniqpat!

Ataġuruuq Agaayyutigikkaqput Sañjipayaaqaqtuaq aġalatchiruuq.

⁷ Quviatchakta quviasrullapiagutalu.

Nangaglakup kamanautaa;

atakkii katchuutiviksrautaa ipnaiyaam tikitchuq,

suli ilaan nuliaksrautaa inmiñik itqanainaniktuq.

⁸ Nuliaksrautaa atnuġaaksrisauruuq

qatiqtaamik ukiġhaaġiksaamik qaummaġiksuamiglu salumaruamiglu.”

Atakkii ukiġhaaġiksaq nalaunnaruat savaaġigaat ipqiqsitanjiñ Agaayyutim.

⁹ Aasriiñ israġulgum uqautigaana, “Aglagun una, quvianamiurut tamatkua aiyugaaqtauruat katchuutiruakun nullautchiqqaviksrañanun ipnaiyaam.” Uqautitqikkaana, “Taapkua ittut ilumutullapiaq Agaayyutim uqaġhi.”

¹⁰ Taranitarra puttuna israġulgum isigaiñun purvigis-rukluġu, aglaan uqautigaana, “Taatnaqnak, uvañaptuuq savaktiġhiññaġigaana Agaayyutim iliptun aniqatiuptitunlu tupiksriruat Jesus-ñum sagvikkananik. Purvigilugu nangagun Agaayyun. Atakkii taapkua uqaksrisimaruat pisigiplugu Agaayyun sivullikkaurut irrutchikun sivuniksriqirititun sivuani.”

Usriaqsiqsuaq Qatiqtaami Tuttuqpañmi

11 Suli qĩñigiga qĩlak aŋmaqtuaq, atanji qatiqtaaq tuttuq-pak! Taamnaasrii aquppiruaq taavrumani atiqagñiqsuq Tuniqsamaruamik suli Ilumutuuruamik, aasrii atanniqsuiruq aŋuyakhuniġu nalaunŋarualikun.

12 Ilaan irrak inniqsuk ikualaruatun ikniqtun. Niaquani iñugiaktut niaquġutit. Atqa aglausimaniqsuq ilaani, kia-unniĩ iñuum ilisimanġisaŋa aglaan kisimi.

13 Atnuġaaqagñiqsuq akuqturuamik misruktaqsamaruamik aunmun, suli taiyuġaat uumiŋa atigmik “Uqalġa Agaayyutim.”

14 Suli aŋuyaktaiñ qĩlaum malinġigaat usriaqsiqhutiŋ qatiqtaani tuttuqpaŋni, atnuġaaqaghutiŋ ukiġhaagiksaanik qatiqtaanik salumaruamik.

15 Ilaan qanġaniñ anniuġagñiqsuq ipiktuag savikpak. Taavrumiŋa ipiġaqtuġisiñigai nunaacqiqpaich iñuŋich, suli aŋalatkisigai savihamik ayaupiamik. Tutmaġisigaa misriqqivia tatamnaqsiluni qinnautaa Saŋŋipayaaqaqtuam Agaayyutim.

16 Suli akuqturuamiñi mumigmiñiġu atiqagñiqsuq aglausimaruamik itna,

“Umialgat umialgich,
suli Atanġat Atanġich.”

17 Qiñilgitchuŋa israġulinmik qichaqtuamik siqiñigmi nipitusriġlapiaghuni uqautiplugich iluqaisa tiŋmiat tiŋmiruat silami, “Qagġisitichi. Katittitichi niġityaġusri nullautchiqpagviani Agaayyutim.

18 Niġiyumagisri timiŋich umialgich, timiŋich aŋuyaktit qaukġiŋisa, suli timiŋich kamaŋaqtuat aŋutit, tuttuqpaŋisalu timiŋich tamatkualu tuttuqpaġaqtit. Niġiyumagisri timiŋich iluqaisa iñupayaurat, savaktaaġruunġiñiŋaanlu savaktaaġruunġaanlu, suli kamanaiñiŋaanlu kamananġaanlu.”

19 Suli qĩñigiga niġrugaaqġuk suli umialiŋi nunam aŋuyaktituummaisaa katiruat aŋuyaksagumaqġugu taamna aquppiruaq tuttuqpaŋmi aŋuyaktiŋiġu.

20 Aglaan niġrugaaqġuk tigurauruq taputiġlugu sivuniksriqiŋiŋuaqti savaaqaqtuaq quviqnaqtuanik ilaan takkuani. Kinnitñiŋniqsuq tamatkuniŋa akuqtuiruanik nalunaitmiutanani niġrugaaqġuum suli putqataqtuanik ilaan atrinanon. Iluqatik taapkuak siŋitauruk iñuunġaaknik narvananon ikniġum ikualaruamun sulfur-mik.

21 Suli kisiŋuqtat tuqqtaurut savikpaŋaġun taavruma aquppiruam tuttuqpaŋmi, anniuġaqtuakun qanġaniñ; aasrii iluqagmiŋ tiŋmiat niġisuiġataġvigigaich timiŋich.

1 Tarra qiñiqtuŋa israġulinmik atqaqtuamik qilaŋmiñ, saaqaqhuni argaŋmiñi aŋmautaanik natiqsiñaitchuam aŋmanġum kalimñaqpaŋniglu.

2-3 Ilaan tigugaa tiritchiaqłuk, taamna taimakŋaqtaq nimigiaq, tuunġauruaq Satan-ŋuplunilu, qiliqsruqługu sivunniqługu 1,000 ukiunik. Aasriiñ siŋinnigaa natiqsiñaitchuamun aŋmaniġmun umikługu umŋutmik piillakkumiñaitchuamik, Satan-mun sagluqiyumiñaiġlugich iñuich tarakŋaniñaglaan 1,000 ukiut naanniałhatnunaglaan. Aglaan taapkua aquatigun pituisaallaktuksraupmiuq sivikisuurami.

4 Qiñiqmiuŋa aquppiutaqpaŋnik, suli iñuich aquppiruat tamatkunani saŋŋiqutiniñiqsut atanniqsuitquplugich. Aasriiñ qiñigitka iñuusriŋich tamatkua niaquikkauruat tuniqsimakamiŋ Jesus-mun uqałhanunlu Agaayyutim suli payaŋaitñaŋi ukpiqsriġiġmikni. Tamatkua putqatangitchut niġrugaaqłumun atriŋanunlu unniñ akuqtunġitługu nalunaitmiutaŋa qaumiktigun naaga argaŋmiktigun. Iliŋich iñuutqiŋiñiqsut atanġuqatauplutiŋ Christ-mi 1,000-ni ukiuni.

5 Taamna tarra sivulliq aŋitqigviksraq. Kisiŋŋuqtaŋich tuqunaruat aŋitqiŋgitchut 1,000 ukiut naanŋaiñŋaisa.

6 Quvianamiurut ipqitłutiŋ taapkua piqatauruat sivulligmi aŋitqiliġmi. Tuglian tuqułhum saŋŋiksraipiagai, aglaan agaayuliqsigigisigai Agaayyutim suli Christ-ŋum, suli atanġuqatigigisigaat 1,000-ni ukiuni.

Satan Akiilirauruq

7 Tarraasriiñ 1,000-gich ukiut naatpata, Satan pituikkaugisiruq isiqtavuiŋmiñi.

8 Aasrii anigisiruq kinnitñiġiaġuni iñuñiñik nunam naniyaaq ilaġilugik Gog-lu Magog-lu. Katinniagai iluqaisa aŋuyyiaqulugich. Iñugiaktutilaaqaqtut qavianatun taġium siñaan.

9 Aasriiñ iliŋich siaminniqsut iluqaanun nunamun aasrii iluplugu iñuiñ Agaayyutim nunaaqqiġlu piqpag-illapiakkaŋa. Tarraasriiñ ikniq atqaqtuq qilaŋmiñ aasrii suksraunġiġlugich.

10 Aasriiñ tuunġaq kinnitñiktuaq iliŋitñik siŋitauruq narvaŋanun ikniġum sulfur-ŋumlu, siŋitaviaknun sivuani niġrugaaqłuum sivuniksriqiŋŋuaqtimlu. Aasrii iliŋich nagliksaaġisirut uvlumilu unnuamilu taimuŋa isruitchuamun.

Aqulliq Atanniivik

11 Suli qiñiqtuŋa aŋiruamik qatiqtaamik aquppiutaqpaŋmik taavrumiŋalu aquppiruamik taavrumani. Ilaan sivuġaaniñ nunalu qilaġlu aullaauruk, sumiunniñ paqinnaġumiñaiqhutik.

12 Suli qiñigitka tuqujaruat, kamanaiñjaanlu kamananjaanlu, qichaqtuat sivuğaani aquppiutaqpaum. Tarra makpiğaāt anmakkaurut, sulipsuuq makpiğaanjich iñuulhum. Taapkua tuqujaruat atannikkaurut savaanjisigun aglaksimakkanjisitun makpiğaani.

13 Tağium suli tuqułhum anjalatchivianlu utiqtitkai tuqujaruapayaat. Ilinich atannikkaurut atausriutaaqługich maligutlugu savaanjat.

14 Aasriiñ tuqułıglu ilaan anjalatchivialu sinjitaurok narvanjanun ikniğum. Tarra taamna tugligigaa tuqułhum.

15 Tarraasriiñ kisupayaaq, atigikkaña aglaksimaitman makpiğaaniñi iñuulhum, sinjitaupmiuq narvanjanun ikniğum.

21

Nutaaq Qılak Nutaağlu Nuna

1 Tarani uvaña John qiñiqtuña nutaamik qılanmik nutaamıglu nunamik. Sivullıq qılak sivullıglu nuna piiqsuk, tağiuq piiqmıuqtuuq.

2 Suli qiñigiga ipqitchuaq nunaaqııq, nutaaq Jerusalem, atqaqtuaq Agaayyutmiñ qılanmiñ, itqanaiyaqsimapluni suli qiñiyunaqusriqsukkaapluni nuliaksrautitun uiksrautmiñun.

3 Aasrii tusraaruña nıpiqpanmik aquppiutaqpanmiñ uqaqtuamik, “Uvva, ipqitchuaq inaa Agaayyutim piqasriutıruq iñunun. Agaayyutim nayuqatiginiagai, aasrii ilinich iñuginiagai. Agaayyun inmiñik itqatauniaqtuq ilinıtñi.

4 Agaayyutim allaqtigisigai qulvipayaat irinıtñiñ. Ilinich tuqqutqikkumiñaiqsut. Alianniutqikkumiñaiqsut kinıvıgılutın atniğñautıqagıtınlu tarakñaniñaglaan, atakkii sut sivuani itchuuruat piigñıqsut.”

5 Suli taamna aquppiruaq aquppiutaqpanmi uqaqtuq, “Atanjii, pakmapak savakkıta supayaat nutaağıqługich.” Aasriiñ uqautipsaagaaña, “Aglakkich ukua, atakkii uqalħich uqautıgıkkatka ukpiğnaqtut ilumutuuplutınlu.”

6 Sulipsuuq uqautigaaña, “Naanjanıktuq. Uvaña Alphañuruña suli Omega-ñupluñalu, aullağniisaaq suli isrukħıtħaaq. Kimunliqaa imıgıliqsuamun aatchuutiginiagiga imıq akiılağlugu suvlıktuaguraaqtuañaniñ imğum iñuunaqtuam.

7 Kiñapayaaq akımaruaq paitħaktaaqağısıruq taapkunıña. Suli ilaan Agaayyutıgıgisigaaña suli ilaa iğñıgıgisıgıga.

8 Ağaali iqsisuruatlu, ukpiqsrisaitħuatlu, nağğunaqtuanık savaaqaqtuatlu, iñuaqtuqtıtlu, sayunaruatlu, anjatkuuruatlu, aangıuaqtuqtautlu, iluqatınlu sagluturuat, inıqağniaqtut narvami ikualaruami ikniğmik sulfur-mıglu. Taamna tugligıgaa tuqułhum.”

Nutaaq Jerusalem

9 Tarani ilañata tallimat malğuk israğulgich tikitchaaña piqaqtuaq tallimat malğunınik iluligauranik immaukkaqtuanik tallimat malğunınik aqullıgñik ihuilliugutiqpauranik. Uqautigaaña, “Qağğaiñ, qıñıqtinniagikpiñ katchuutityaqtuamik, nuliaksrautaanik ipnaiyaam.”

10 Ilaan akiyağaña İpqitchuakun İrrutchikun iñgıqpauramun qutchiksumun, aasriiñ qıñıqtitkaaña ipqitchuamik nunaaqqimik Jerusalem-mik atqaqtuamik qılañmiñ Agaayyutmiñ.

11 Taamna nunaaqqıq qaumaqağniqsuq kamanautaanik Agaayyutim qaummağıñıñıqaqtuamik akisuruatun uyağaktun taiyuutiqaqtuatun jasper-mik tapınıñıktun igalıqtun.

12 Suli katchikpaqaqtuq qutchillaıpaıqtuanik qulit malğunınik paaqaqhuni, suli qulit malğuk israğulgich qaunaksrırut paanik. Paani aglaqağniqsut atıñich qulit malğuk sıvullıñi İsrail-ñum.

13 Piñasrut paaqpaqağniqsut avatillaañani, kivaknam tuñaani piñasrut paaqpaich, nigıppaum tuñaani piñasrut paaqpaich, uñallam tuñaani piñasrut paaqpaich, suli kanaknam tuñaani piñasrut paaqpaich.

14 Suli katchıñi nunaaqqim turvıqağniqsut qulit malğunınik uyağañnik aglaqaqtuanik qulit malğunınik atıñitñik uqqıraqtıñiñik ipnaiyaam.

15 Taamna israğulik uqaqtuaq uvañnun piqağniqsuq uuktuutmik pıliamik manıñmiñ kaviqsaamiñ uuktuğuklugu nunaaqqim paanıñı katchıñıñı. 16 Nunaaqqıq sısamanik iqırğıuqağniqsuq suli taktılaañalu iraqtutilaañalu atıplutik. İsrāğulgum uuktuğaa nunaaqqıq uuktuutmiñik, taktılaañalu iraqtutilaañalu kınıktılaañalu innıqsut 1,500 mile-latun atunim.

17 Suli uuktuğai katchıñi nunaaqqim. Qutchiksi-laqağniqsut 216 isıgañıñıqtun iñuum uuktuğuuñhatun, uuktuun israğulgum atukkanatuntuuq.

18 Suli katchit pıliañunıqsut qıvliqtaaniñ uyağañıñ taiyuutiqaqtuaniñ jasper-mik. Nunaaqqıgıli pıliañunıqsuq manıñmiñ kaviqsaamiñ, tapınıñıklugu igalıqtun.

19 Suli turvii katchıñiñ nunaaqqim qıñıyunaqusrıqsusımarut qanusrıpayaanik akısullapıaqtuanıglu qıvliqtaanıglu uyağañnik taiyuutiqaqtuanik jasper-mıglu, sapphire-mıglu, agate-mıglu, emerald-mıglu,

20 onyx-mıglu, carnelian-mıglu, chrysolite-mıglu, beryl-mıglu, topaz-mıglu, chrysoprase-mıglu, jacinth-mıglu, suli amethyst-mik.

21 Aasriiñ qulit malğuk paanı qulit malğunıñıqsut qatıqtaat sunjauraqpaich akısuruat. Paallaa pıliañunıqsuq

atautchimiñ qatiqtaamiñ suñauraqpañmiñ akisuruamiñ, suli apqutaa nunaqqim inniqsuq salumaruamiñ maniqmiñ kaviqsaamiñ, tapinniñlukhuni igaliqtun.

22 Uvaña John qiqningitchuña agaayyuvikpañmik nunaqqimi, atakkii Ataniq Agaayyun Sanjipayaaqatuaq ipnaiyaaǵlu agaayyuvikpaginigik taavruma.

23 Suli nunaqqiq inuqsranǵiñniqsuq siqiniǵmik naaga tatqimik qaummatiksraǵmiñik, atakkii kamanautaan Agaayyutim qaumagigaa suli ipnaiyaaq naniǵiplugu taavruma.

24 Iñui nunapayaat pisruktaǵisirut nunaqqim qaumanani, suli umialǵi nunam tikiutrigisipmiut suurapayaagmiknik taruña.

25 Suli paañi taavruma umiksimayumiñaitchut uvluqtutilaianatun. Itqagisiuñ, unnuatlaiññaqtuq tarani.

26 Tikiutigisigaich taruña umialgutai suurañılu nunam nunaqqipayaañata.

27 Aglaan kiñapayaaq salumaitchuaq naaga savaaqatuaq naǵǵunallapiaqtuamik naaga sagluturuuq isigumiñaitchuq taruña, aglaan kisimiñ tamatkua iñuich atinich aglaqatuaq Ipnaiyaam makpiǵaanıñi iñuuruatigun.

22

1 Tarra israǵulgum qiqniqtitkaaña kuñjanik imǵan iñuunaqtuam, tapinniñlukılu igaliqtun, suvliguraaqtuamik aquppiutaqpañaniñ Agaayyutim suli ipnaiyaam,

2 saǵvaqhuni qitqagun apqutaan nunaqqim. Suli avatikni kuugum inniqsut napaaqtut iñuunaqtuat asrirriugaqtuat qulit malǵuiñik tatqigagipman ukiumi. Akutuqpalinich napaaqtut mamirrutiginigaiç nunam iñuñisa.

3 Suapayaaq Agaayyutim naǵǵugikkaña piqutigiplugu kil-luqsaun paqitqikkumiñaitchuq nunaqqimi. Aquppiutaqpaña Agaayyutim ipnaiyaamlu tarani itkisiruq, suli ilaan savaktiñiñ purvigisigaat.

4 Ilinisa qiqnigisigaat kiiñaña [kanıqsıluǵu irrusripana]. Suli ilaan atqa aglaqagñiaqtuq qaunıñi.

5 Taavrumani unnuaqatqikkumiñaitchuq; iñuich inuqsratqikkumiñaitchut qaumanaknik nangumlu siqiniǵumlu, atakkii Ataniq Agaayyun qaumagigisigaat. Suli iñuich añalatchiqataǵisirut taimuña isruitchuamun.

Jesus Christ-ñum Agǵılha

6 Suli israǵulgum uqautigaaña, “Tamatkua uqautauruat ukpignapiaqtut suli ilumutuuplutin. Suli Atanǵuruam, Agaayyutaata irrusriñich sivuniksriqirit, tiliñigaa israǵuligikkani ilıchuǵipkaquplugich savaktigikkani sunik atuumayasriuraqtuanik.

7 Naalaġnisitchi, uvaña agġiluāġisiruġa. Quvianamiuruq iñuk kamaksriruāq uqalijitñik sivuniksriqutinġisa ukua makpiġaat.”

8 Uvva John-ġuruġa tusraaruāq qiñiqługu tamatkuniġa sunik. Tarraasriñ tusraakapkich qiñiqługillu sitquqtuġa purvigisrukługu sivuġaatnun isiganġiñ israġulgum qiñiqtitichirima tamatkuniġa sunik.

9 Aglaan ilaan uqautiġaana, “Taatnaġnak, uvaña savak-tauqatauruġa ilipni aniqatiupniłu sivuniksriqiriniłu, suli piqatigiplugich tamatkua kamaksriruāq uqautinjitñik ukua makpiġaat. Purvigilugu nangāġuġ Agaayyun.”

10 Tarra ilaan uqautiġaana, “Iriqsimaniaġnagich uqalijich sivuniksriqutinġisa ukua makpiġaat, takku piviksraġ qalliruq.

11 Iñuk pigiitchualiqiruaq pigiitchualiqituiñāġli. Suli iñuk salumaitchuaq salumaittuiñāġli. Suli iñuk nalaunġaruāq nalaunġatuiñāġli. Suli iñuk ipqitchuaq ipqiqsautuiñāġli.

12 Naalaġnisitchi, agġiluāġisiruġa. Saagaġniaġiga akiljutiksraġa qaisaksraġa iñupayauramun maligullugu qanutchimik savaaqaqpan.

13 Uvaña Alpha-ġuruġa suli Omega-ġupluġalu, sivulliq suli aqulliq, aullaġniisaaq suli isrukhitcaaġ.”

14 Quvianamiurut [tamatkua kamaksriruāq uuma tillisianik, suli] tamatkua igġuqtuat atnuġaatinġ salum-aqługich. Ilinich isitlasriñiaqtut paatigun nunaaqqimun suli niġitlasriplutinġ asrianik napaaqtuaniñ iñuunaqtuam.

15 Nunaaqqim silataani ittut qipmich, aġatkuṭlu, atlatuqtitlu, iñuaqtuqtitlu, aanguanun putqataqtitlu, kisupayaāġlu piqpak-sriruāġlu piłiqiruaġlu saglutuġimik.

16 “Uvva Jesus-ġuruġa, tuyuġigiga israġuliga uqautitquplusri ukpiqtuanġuruasri agaayyuvinjñi tamatkuniġa sunik. Uvaña kaġigigaana kiñuviaġipluġalu David-ġum. Qaummaġiksuaq uvlaam uvlugiaġigiana.”

17 Suli Ippitchuaq Irrusriq nuliaksraunlu uqaqtuk, “Qaġġisitchi.” Suli kiñapayaāq tusraaruāq taavrumiġa uqaqtuksraupmiuq, itna, “Qaġġisitchi.” Suli kiñapayaāq imiġuliqsuaq utlautili. Kiñapayaāq imiġuktuaq akuqtuili imiġimik iñuunaqtuamik aatchuusriaġilugu.

Uqaliqsaāġun

18 Uvaña John, kilillapiāġiga iñupayaāq tusraaruāq uqalijitñik sivuniksriqutinġisa ukua makpiġaat. Kiapayaāq ilakpagich tamatkua, Agaayyutimtuuq illlatiqaġisipmigaa ihuilluġutiqpauranik aglausimaruanik ukunani makpiġaani.

19 Suli kiñapayaāq piiqsikpan uqautinjitniñ makpiġaanat tamatkua sivuniksriqutit, Agaayyutimtuuq piġñiaqmigaa ilaġjutikksraġa asriaġiñiñ napaaqtuan iñuunaqtuam suli

ipqitchuamiñ nunaqqimiñ, aglausimaruaníñ ukunani makpiğaani.

²⁰ Taamna nipliğñiqsuaq iluqaitñik tamatkuniña uqaqtuq, “Nalupqinaitchuamik aggiluağisiruña.” Amen. Aggiğñ Ataniq Jesus.

²¹ Ihuqqutrisaa Atannapta Jesus Christ-um nayuutili iluqapsitñi. Amen. Taatnapiaq.